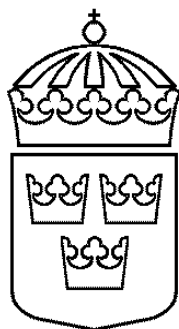

Regeringens proposition 2011/12:1

Budgetpropositionen för 2012

Förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor

Regeringens proposition 2011/12:1

Budgetpropositionen för 2012

Regeringen överlämnar härmed enligt 9 kap. 2 § regeringsformen budgetpropositionen för 2012.

Stockholm den 15 september 2011

Fredrik Reinfeldt

Anders Borg
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnar regeringen sitt förslag till statens budget för 2012 och föreslår att riksdagen beräknar inkomster och beslutar om utgifter för staten i enlighet med de specifikationer som fogats till förslaget. Vidare presenteras förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken, förslag till utgiftstak och förslag till hur utgifterna ska fördelas på utgiftsområden. En prognos för statens budget för 2011 redovisas. Regeringen lämnar också förslag och bedömningar avseende skatteområdet.

I bilaga 1 redovisas en specifikation av budgetens utgifter och inkomster för 2012.

Förslag till statens budget för 2012

Utgifter

Tusental kronor

Utgiftsområde 1	Rikets styrelse	11 808 950
Utgiftsområde 2	Samhällsekonomi och finansförvaltning	13 358 542
Utgiftsområde 3	Skatt, tull och exekution	10 178 582
Utgiftsområde 4	Rättsväsendet	37 870 897
Utgiftsområde 5	Internationell samverkan	2 023 930
Utgiftsområde 6	Försvar och samhällets krisberedskap	45 578 001
Utgiftsområde 7	Internationellt bistånd	30 263 823
Utgiftsområde 8	Migration	9 067 976
Utgiftsområde 9	Hälsovård, sjukvård och social omsorg	60 078 114
Utgiftsområde 10	Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	93 352 610
Utgiftsområde 11	Ekonomisk trygghet vid ålderdom	41 059 712
Utgiftsområde 12	Ekonomisk trygghet för familjer och barn	76 717 258
Utgiftsområde 13	Integration och jämställdhet	8 373 853
Utgiftsområde 14	Arbetsmarknad och arbetsliv	70 475 708
Utgiftsområde 15	Studiestöd	22 183 822
Utgiftsområde 16	Utbildning och universitetsforskning	54 476 283
Utgiftsområde 17	Kultur, medier, trossamfund och fritid	12 299 705
Utgiftsområde 18	Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik	1 152 414
Utgiftsområde 19	Regional tillväxt	3 398 701
Utgiftsområde 20	Allmän miljö- och naturvård	5 025 102
Utgiftsområde 21	Energi	2 872 519
Utgiftsområde 22	Kommunikationer	43 060 712
Utgiftsområde 23	Areella näringar, landsbygd och livsmedel	17 732 511
Utgiftsområde 24	Näringsliv	6 011 914
Utgiftsområde 25	Allmänna bidrag till kommuner	85 075 085
Utgiftsområde 26	Statsskuldsräntor m.m.	21 870 000
Utgiftsområde 27	Avgiften till Europeiska unionen	31 291 127
Summa utgiftsområden		816 657 851
Minskning av anslagsbehållningar		-2 814 099
Summa utgifter		813 843 752
Riksgäldskontorets nettoutlåning		120 500
Kassamässig korrigerings		445 000
Summa		814 409 252

Inkomster

Tusental kronor

Inkomsttyp 1000	Statens skatteinkomster	813 302 695
Inkomsttyp 2000	Inkomster av statens verksamhet	49 220 188
Inkomsttyp 3000	Inkomster av försåld egendom	15 000 000
Inkomsttyp 4000	Återbetalning av lån	1 361 102
Inkomsttyp 5000	Kalkylmässiga inkomster	11 305 000
Inkomsttyp 6000	Bidrag m.m. från EU	12 968 743
Inkomsttyp 7000	Avräkningar m.m. i anslutning till skattesystemet	-70 044 701
Inkomsttyp 8000	Utgifter som redovisas som krediteringar på skattekonto	0
Summa inkomster		833 113 027

Beräknat lånebehov	-18 703 775
Summa	814 409 252

Innehållsförteckning

1	Finansplan	27
1.1	Politiska utgångspunkter och sammanfattning	27
1.1.1	Tid för ansvar	27
1.1.2	Försämrad tillväxt	28
1.1.3	Behov av säkerhetsmarginaler påverkar reformutrymmet	29
1.1.4	Åtgärder i budgetpropositionen för 2012	29
1.1.5	Regeringens fortsatta reformambitioner.....	31
1.2	Inledning	32
1.3	Utsikterna för svensk ekonomi	32
1.3.1	Stor oro på de finansiella marknaderna	32
1.3.2	Dämpad tillväxt 2012.....	33
1.3.3	Långsam återhämtning på arbetsmarknaden.....	34
1.3.4	Riskerna för en svagare utveckling dominerar	35
1.4	De offentliga finanserna	39
1.4.1	Balans i det finansiella sparandet	39
1.4.2	Minskat reformutrymme.....	39
1.4.3	Utgiftstaket för 2015.....	42
1.5	Utmaningar för stabilitet	43
1.5.1	Behov av säkerhetsmarginaler	44
1.5.2	Utmaningar för finansiell stabilitet	45
1.6	Utmaningar för fler i arbete och hållbar tillväxt.....	50
1.6.1	Fler i arbete	50
1.6.2	Ett högklassigt utbildningssystem.....	60
1.6.3	Stärkt företagande.....	61
1.7	Utmaningar för att välfärden ska komma alla till del	61
1.7.1	Fler i arbete ger jämnare fördelning	61
1.7.2	Sjukvård och äldreomsorg av hög kvalitet	63
1.8	Åtgärder i denna proposition.....	63
1.8.1	Åtgärder för att möta inbromsningen	64
1.8.2	Åtgärder för varaktigt högre tillväxt, sysselsättning och förstärkt konkurrenskraft	66
1.8.3	Åtgärder för att välfärden ska komma alla till del	69
1.8.4	Övriga reformer	71
1.9	Regeringens reformambitioner.....	72
1.10	Effekter av regeringens politik.....	76
1.10.1	Sysselsättningseffekter av regeringens politik	76
1.10.2	Fördelningseffekter av regeringens politik	78
2	Förslag till riksdagsbeslut	83

3	Lagförslag	87
3.1	Förslag till lag om investeringssparkonto.....	87
3.2	Förslag till lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.....	94
3.3	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	98
3.4	Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	99
3.5	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	120
3.6	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i kupongskattelagen (1970:624).....	122
3.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt.....	124
3.8	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt	125
3.9	Förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324).....	126
3.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	127
3.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.....	135
3.12	Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)....	138
3.13	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.....	140
3.14	Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)	141
3.15	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor	143
3.16	Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden.....	144
3.17	Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	145
3.18	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter.....	147
3.19	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.....	148
3.20	Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	159
3.21	Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000)....	160
3.22	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt ..	173
3.23	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.	175
3.24	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter	176
4	Budgetpolitiska mål, reformutrymme och förslag till utgiftstak	181
4.1	Kriterier för en väl avvägd finanspolitik	181
4.1.1	Det finanspolitiska ramverket är en grund för en ansvarsfull finanspolitik	182
4.1.2	Principer för avstämning av finanspolitiken mot överskottsmålet.....	183
4.1.3	Principer för avstämning av finanspolitiken mot utgiftstaket.....	185
4.2	Uppföljning av överskottsmålet.....	187
4.2.1	Bakåtblickande analys av måluppfyllelsen	187
4.2.2	Framåtblickande analys av måluppfyllelsen.....	187

4.2.3	Bedömning av reformutrymmet	188
4.3	Finanspolitikens effekter på efterfrågan	192
4.4	Uppföljning av utgiftstaket för staten.....	195
4.5	Tekniska justeringar av utgiftstaket för staten 2011–2015 samt förslag till utgiftstak för staten 2015.....	196
4.5.1	Tekniska justeringar av utgiftstaket	196
4.5.2	Utgiftstaket för staten 2015.....	198
5	Den makroekonomiska utvecklingen	207
5.1	Internationell och finansiell ekonomi	208
5.2	Svensk efterfrågan.....	210
5.3	Produktion och produktivitet i näringslivet	215
5.4	Arbetsmarknad	216
5.5	Löner	220
5.6	Inflation och svenska räntor	221
5.7	Risker och alternativscenarier.....	222
5.8	Jämförelse med den makroekonomiska prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition.....	226
6	Skattefrågor.....	230
6.1	Riktlinjer för skattepolitiken	231
	<i>Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattningen..</i>	233
6.2	Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöbilar	233
6.2.1	Ärendet och dess beredning.....	233
6.2.2	Bakgrund	233
6.2.2.1	Gällande regler.....	233
6.2.2.2	Utvecklingen av miljöanpassade bilar och drivmedel.....	234
6.2.3	Överväganden och förslag.....	235
6.2.4	Konsekvensanalys	237
6.3	Förenklad expertskatt	238
6.3.1	Ärendet och dess beredning.....	238
6.3.2	Bakgrund	239
6.3.2.1	Gällande rätt.....	239
6.3.2.2	Kritik som framförts	240
6.3.2.3	Andra länder.....	240
6.3.3	Ökad förutsebarhet	242
6.3.4	Förfarandet	245
6.3.5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	245
6.3.6	Konsekvensanalys	246
6.4	Höjd beloppsgräns för avdrag för resor.....	247
6.4.1	Ärendet och dess beredning.....	247
6.4.2	Överväganden och förslag.....	247
6.4.3	Konsekvensanalys	247
	<i>Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.</i>	249
6.5	Förändrade nivåer för socialavgifter	249
6.6	Justering av procentsats för förskott av egenavgifter.....	250
6.6.1	Ärendet och dess beredning.....	250
6.6.2	Bakgrund	250
6.6.3	Procentsatsen höjs	250
6.6.4	Konsekvensanalys	251

	<i>Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter</i>	253
6.7	Omräkning av koldioxid- och energiskattesatserna efter prisutveckling (indexering)	253
6.8	Övriga frågor på energi- och miljöskatteområdet	254
6.8.1	Energiskatt på el i norra Sverige	254
6.8.2	Beskattning av biodrivmedel	254
6.8.3	Utvidgade möjligheter till återbetalning av vägavgift	255
	<i>Skatt på konsumtion m.m. – övriga punktskattefrågor</i>	257
6.9	Tobaksskatt	257
6.9.1	Ärendet och dess beredning	257
6.9.2	Gällande rätt	257
6.9.3	Höjd skatt på tobak	257
6.9.4	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	260
6.9.5	Konsekvensanalys	260
6.10	Övriga frågor på punktskatteområdet	261
6.10.1	Reklamskatten	261
	<i>Skatt på konsumtion – mervärdesskatt</i>	263
6.11	Sänkt skatt på restaurang- och cateringtjänster	263
6.11.1	Ärendet och dess beredning	263
6.11.2	Gällande rätt	263
6.11.2.1	Skattesatser	263
6.11.2.1.1	EU-rätt	263
6.11.2.1.2	Svensk rätt	264
6.11.2.2	Begreppet restaurang- och cateringtjänster	264
6.11.2.2.1	EU-rätt	264
6.11.2.2.2	EU-domstolens praxis	265
6.11.2.2.3	Högsta förvaltningsdomstolens praxis	266
6.11.2.2.4	Förarbetsuttalanden	266
6.11.2.3	Spritdrycker, vin och starköl	267
6.11.3	Reducerad mervärdesskattesats för restaurang- och cateringtjänster	267
6.11.4	HUS-avdrag	271
6.11.4.1	Gällande rätt	271
6.11.4.2	Ny bestämmelse i inkomstskattelagen	271
6.11.5	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	273
6.11.6	Konsekvensanalys	273
6.12	Övriga frågor på mervärdesskatteområdet	276
6.12.1	Mervärdesskatt vid import	276
6.12.2	Mervärdesskatt och den ideella sektorn	276
	<i>Skatt på kapitaläggande – kapital- och egendomsskatter</i>	277
6.13	Investeringsparkonto m.m.	277
6.13.1	Ärendet och dess beredning	277
6.13.2	En ny schablonbeskattad sparform	277
6.13.2.1	Bakgrund	277
6.13.2.2	Vissa uttryck	278
6.13.2.3	Schablonbeskattat sparande införs	278
6.13.2.4	Investeringsparkonto	282
6.13.2.5	Avtal om investeringsparkonto och dess parter	283
6.13.2.6	Finansiella instrument på investeringsparkonto	286
6.13.2.7	Investeringsstillgångar	288

6.13.2.8	Kontofrämmande tillgångar	296
6.13.2.9	Insättning och uttag av kontanta medel.....	297
6.13.2.10	Allmänt om överföring av finansiella instrument efter förvärv och överlåtelse.....	297
6.13.2.11	Finansiella tillgångar som byter karaktär under överföring.....	299
6.13.2.12	Överföring efter förvärv.....	300
6.13.2.12.1	Investeringstillgångar	300
6.13.2.12.2	Kontofrämmande tillgångar	305
6.13.2.13	Överföring efter överlåtelse	308
6.13.2.14	Överföring av finansiella instrument mellan egna konton	311
6.13.2.15	Ersättning vid förvärv av finansiella instrument.....	313
6.13.2.16	Ersättning vid överlåtelse av finansiella instrument	313
6.13.2.17	Förvaring av tillgångar på ett investeringssparkonto	315
6.13.2.18	Ränta, utdelning och annan avkastning.....	319
6.13.2.19	Ett investeringssparkonto upphör.....	320
6.13.2.20	Investeringsföretagens informationsskyldighet	325
6.13.2.20.1	Information vid ingående av avtal.....	325
6.13.2.20.2	Information när avtal ingåtts	326
6.13.2.20.3	Konsekvens av bristande information	328
6.13.3	Beskattning av tillgångar på investeringssparkonto	329
6.13.3.1	Gällande rätt för beskattning av kapitalinkomster	329
6.13.3.2	Schablonbeskattning av innehavare av investeringssparkonto	331
6.13.3.3	Kapitalunderlag.....	332
6.13.3.4	Schablonintäkt	343
6.13.3.5	Undantag från konventionell beskattning	345
6.13.3.5.1	Avkastning på tillgångar	345
6.13.3.5.2	Ränta på kontanta medel i vissa fall.....	346
6.13.3.6	När schablonbeskattningen upphör	347
6.13.3.7	Inbetalning av utländsk valuta och överföring av finansiella instrument till investeringssparkonto.....	352
6.13.3.8	Tioårsregeln och kupongskatt	356
6.13.3.9	Genomsnittsmetoden m.m.	357
6.13.3.10	Avräkning av utländsk skatt.....	361
6.13.4	Beskattning av kapitalförsäkring	362
6.13.4.1	Gällande rätt.....	362
6.13.4.2	Utgångspunkter för en ändrad beskattning av kapitalförsäkring	363
6.13.4.3	Kapitalunderlag för kapitalförsäkring	364
6.13.4.4	Schablonavkastning på sparande i kapitalförsäkring	371
6.13.4.5	Övrigt	375
6.13.5	Självdeklarationer och kontrolluppgifter	376
6.13.5.1	Gällande rätt.....	376
6.13.5.2	Kontrolluppgifter om investeringssparkonton och kapitalförsäkringar	378
6.13.5.2.1	Kontrolluppgifter om investeringssparkonton.....	378
6.13.5.2.2	Kontrolluppgifter om kapitalförsäkring och avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.....	380
6.13.5.3	Annan uppgiftsskyldighet.....	380
6.13.5.4	Slopad kontrolluppgiftsskyldighet	381
6.13.5.5	Undantag från deklarationsskyldighet för schablonintäkt avseende innehav av investeringssparkonto	383

6.13.5.6	Skatteförfarandelagen	384
6.13.5.7	Skatteverkets information	384
6.13.6	Schablonintäkt och vissa bidragssystem	385
6.13.7	Ikraftträdande.....	386
6.13.8	Konsekvensanalys.....	386
6.13.8.1	Ekonomiska frågor, särskilt offentligfinansiella effekter	386
6.13.8.1.1	Investeringssparkonto.....	386
6.13.8.1.2	Kapitalförsäkringar.....	389
6.13.8.1.3	Övriga offentligfinansiella effekter	390
6.13.8.2	Effekter för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna	390
6.13.8.3	Effekter för företag och enskilda	391
6.13.8.3.1	Effekter för företag	391
6.13.8.4	Effekter för enskilda	392
6.14	Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare	393
6.14.1	Ärendet och dess beredning	393
6.14.2	Bakgrund och gällande rätt	394
6.14.2.1	Allmänt om investeringsfonder.....	394
6.14.2.1.1	Lagen (2004:46) om investeringsfonder	394
6.14.2.2	Beskattningen	396
6.14.2.2.1	Svenska investeringsfonder.....	396
6.14.2.2.2	Utländska investeringsfonder.....	397
6.14.2.2.3	Beskattningen av svenska andelsägare.....	398
6.14.2.2.4	Beskattningen av utländska andelsägare	398
6.14.2.3	Självdeklarationer och kontrolluppgifter.....	399
6.14.2.3.1	Särskild självdeklaration för svenska investeringsfonder.....	399
6.14.2.3.2	Kontrolluppgifter för andelsägare i investeringsfonder.....	399
6.14.2.4	Undvikande av internationell dubbelbeskattning	400
6.14.3	Avskaffad beskattning av svenska investeringsfonder och schablonbeskattning av andelsägare i investeringsfonder	400
6.14.3.1	Avskaffad beskattning av svenska investeringsfonder.....	400
6.14.3.2	Schablonbeskattning av andelsägare i investeringsfonder	402
6.14.3.3	Den tekniska lösningen.....	404
6.14.3.4	Schablonintäktens beräkning.....	408
6.14.4	Kupongskatt	408
6.14.5	Självdeklarationer och kontrolluppgifter.....	409
6.14.5.1	Självdeklarationer	409
6.14.5.1.1	Deklarationsskyldighet för fondbolag, förvaltningsbolag och förvaringsinstitut.....	409
6.14.5.1.2	Undantag från deklarationsskyldighet för schablonintäkt	410
6.14.5.1.3	Beloppsgräns för deklarationsskyldighet.....	411
6.14.5.2	Kontrolluppgifter	412
6.14.5.3	Skatteförfarandelagen	414
6.14.6	Höjt gränsbelopp för beräkning av statlig inkomstskatt.....	414
6.14.7	Stiftelser m.fl.	415
6.14.8	Schablonintäkt och vissa bidragssystem	416
6.14.9	Förslagens effekter på vissa rättsområden.....	417
6.14.9.1	Begränsat skattskyldiga.....	417
6.14.9.2	Undvikande av internationell dubbelbeskattning	418

6.14.9.3	Livförsäkringsföretag, utländska tjänstepensionsinstitut, pensionsstiftelser m.fl.....	420
6.14.9.4	Skatteverkets information.....	421
6.14.10	Ikraftträdande	422
6.14.11	Konsekvensanalys	423
6.14.11.1	Offentligfinansiella effekter.....	423
6.14.11.2	Effekter för Skatteverket, domstolar, företag och enskilda.....	425
6.15	Förenklings- och förbättringar i 3:12-reglerna och i reglerna för enskilda näringsidkare.....	427
6.15.1	Ärendet och dess beredning.....	427
6.15.2	Förändringar i 3:12-reglerna	427
6.15.2.1	Höjt schablonbelopp i förenklingsregeln.....	429
6.15.2.2	En takregel för utdelning	430
6.15.2.3	Upplägg med hjälp av förenklingsregeln.....	434
6.15.2.4	Upplägg med inte varaktiga tillskott	436
6.15.2.5	Upplägg med lönebolag.....	438
6.15.2.6	Konsekvensanalys	439
6.15.3	Höjd räntefördelningsränta	441
6.15.3.1	Överväganden och förslag.....	441
6.15.3.2	Konsekvensanalys	441
6.16	Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet	442
6.16.1	Ärendet och dess beredning.....	442
6.16.2	Gällande rätt.....	442
6.16.2.1	Om avdrag för gåvor m.m.....	442
6.16.2.2	Om avdrag för inkomsternas förvärvande och bibehållande	442
6.16.2.3	Beskattning av stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund.....	443
6.16.2.4	EU-rätt	444
6.16.3	Överväganden och förslag.....	445
6.16.3.1	Skattereduktion för gåvor bör införas.....	445
6.16.3.2	Särskilt om det nya skatteförfarandet	449
6.16.3.3	Godkännande av gåvomottagare.....	450
6.16.3.4	Förutsättningar för godkännande som gåvomottagare för gåvor till ideell verksamhet.....	451
6.16.3.5	Utländska mottagare	459
6.16.3.6	Godkännande av gåvomottagare och tillsyn över godkända gåvomottagare	461
6.16.3.6.1	Ansökan om godkännande.....	461
6.16.3.6.2	Giltighetstid och förlängning.....	462
6.16.3.6.3	Ansöknings- och årsavgifter	463
6.16.3.6.4	Förelägganden och personligt sammanträffande	464
6.16.3.6.5	Återkallelse av godkännande.....	465
6.16.3.6.6	Kontrollavgift.....	466
6.16.3.7	Sekretess och tillhandahållande av information om godkända gåvomottagare	470
6.16.3.8	Kontrollavgifter	470
6.16.3.9	Vilka som kan få skattereduktion	472
6.16.3.10	Gåvans beskaffenhet.....	473
6.16.3.11	Underlag för skattereduktion och skattereduktionens storlek ..	476
6.16.3.12	Omprövning och överklagande, m.m.....	479
6.16.3.13	Författningsteknisk lösning och ikraftträdande.....	480

6.16.4	Konsekvensanalys.....	481
6.17	Vissa bostadsbeskattningsfrågor	482
6.17.1	Lättnadsreglernas tillämpning på oäkta bostadsföretag.....	482
6.17.1.1	Ärendet och dess beredning	482
6.17.1.2	Överväganden och förslag	482
6.17.1.3	Konsekvensanalys.....	483
6.17.2	Höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder	483
6.17.2.1	Ärendet och dess beredning	483
6.17.2.2	Gällande rätt	483
6.17.2.3	Höjt schablonavdrag	484
6.17.2.4	Konsekvensanalys.....	486
	<i>Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter</i>	487
6.18	Utökad avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling.....	487
6.18.1	Ärendet och dess beredning	487
6.18.2	Bakgrund.....	487
6.18.3	Överväganden och förslag	489
6.18.4	Konsekvensanalys.....	492
6.19	Övriga frågor på företagsskatteområdet.....	493
	<i>Övriga skattefrågor</i>	495
6.20	Skatteadministrativa frågor.....	495
6.20.1	Skatteförfarandet.....	495
6.20.2	Indrivningsfrågor	495
6.21	Offentligfinansiella effekter – en sammanfattning	495
6.22	Författningskommentar	498
6.22.1	Förslaget till lag om investeringssparkonto.....	498
6.22.2	Förslaget till lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.....	510
6.22.3	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) ..	514
6.22.4	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) ..	515
6.22.5	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	529
6.22.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i kupongskattelagen (1970:624).....	530
6.22.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt	530
6.22.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt	530
6.22.9	Förslaget till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324).....	530
6.22.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel	531
6.22.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.....	534
6.22.12	Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)	535
6.22.13	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.....	536
6.22.14	Förslaget till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)	536
6.22.15	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor	536

6.22.16	Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden	536
6.22.17	Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980).....	537
6.22.18	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter	537
6.22.19	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.....	537
6.22.20	Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.....	543
6.22.21	Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000).....	544
6.22.22	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt	551
6.22.23	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.....	551
6.22.24	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter	552
7	Inkomster.....	555
7.1	Offentliga sektorns skatteintäkter	555
7.1.1	Skatt på arbete.....	556
7.1.2	Skatt på kapital.....	560
7.1.3	Skatt på konsumtion och insatsvaror	562
7.1.4	Skattekvoten	563
7.2	Inkomster på statens budget.....	563
7.2.1	Skatteinkomster.....	563
7.2.2	Övriga inkomster.....	563
7.2.3	Ändrad redovisning av inkomsttitlar.....	565
7.3	Jämförelse med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition och uppföljning av statens budget för 2010 och 2011.....	566
7.3.1	Jämförelse med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition	566
7.3.2	Uppföljning av statens budget för 2010 och 2011.....	568
8	Utgifter	573
8.1	Utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter	573
8.1.1	Utgiftsramar för 2012.....	574
8.1.2	Utgifter 2011–2015.....	575
8.1.3	Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna 2011–2015	578
8.2	Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition.....	584
8.2.1	Nya föreslagna och aviserade reformer för 2012–2015.....	586
8.2.2	Övriga utgiftsförändringar jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	601
8.2.3	Pris- och löneomräkning.....	603
8.3	Uppföljning av utgifterna på statens budget och takbegränsade utgifter 2011	604
8.3.1	Utgiftsprognos 2011.....	604
9	Det ekonomiska läget i kommunsektorn	613
9.1	Inledning och förutsättningar.....	613

9.2	Kommunsektorns inkomster	614
9.2.1	Kommunsektorns skatteintäkter	615
9.2.2	Statsbidrag	616
9.3	Kommunsektorns utgifter	616
9.3.1	Kommunal konsumtion i löpande priser	617
9.4	Finansiellt sparande och ekonomiskt resultat i kommunsektorn	618
9.5	Kommunalt finansierad produktion av varor och tjänster	619
9.5.1	Kommunal konsumtion och kostnader i fasta priser	620
9.5.2	Kommunalt finansierad sysselsättning	620
9.6	Demografi och kostnader i skola och omsorg	622
9.7	Beräkningarna i budgetpropositionen för 2012 jämfört med beräkningarna i 2011 års ekonomiska vårproposition	625
10	Den offentliga sektorns finanser, statens budgetsaldo och statsskuld	629
10.1	Utgifts- och inkomstförändringar	630
10.2	Den offentliga sektorns finanser	631
10.2.1	Statens finanser	633
10.2.2	Ålderspensionssystemet	637
10.2.3	Kommuner och landsting	638
10.3	Den ekonomiska ställningen och skuldutvecklingen	639
10.3.1	Den ekonomiska ställningen	639
10.3.2	Skuldutvecklingen	641
10.4	Jämförelse med 2011 års ekonomiska vårproposition	643
10.4.1	Den offentliga sektorns finanser jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	643
10.4.2	Statens budgetsaldo jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	644
10.5	Finansiellt sparande i EU, Japan och Förenta staterna samt bruttoskuld i EU-länderna	645
11	Lån, garantier och beställningsbemyndiganden	649
11.1	Finansiering av anläggningstillgångar och rörelsekapital	649
11.1.1	Låneramar för 2012	649
11.1.2	Räntekontokrediter för 2012	651
11.1.3	Statlig utlåning	652
11.1.4	Övriga kreditramar	653
11.2	Statliga garantier	653
11.3	Beställningsbemyndiganden	655
11.4	Bemyndigande att överskrida anslag	657
12	Granskning av finanspolitiken och ekonomisk styrning	661
12.1	Granskning av finanspolitiken	661
12.1.1	EU 2020 och den europeiska terminen	661
12.1.2	Finanspolitiska rådet	665
12.2	Ekonomisk styrning	669
12.2.1	Resultatstyrningen	669
12.2.2	Den finansiella styrningen	670
12.2.3	Rätt utbetalningar från välfärdssystemen	670
12.2.4	Intern styrning och kontroll samt internrevision	673
12.3	Översyn av vissa bestämmelser i budgetlagen	674

Fördjupningsrutor

Vad bestämmer offentlig skuldtutveckling?	37
Insatser för ett stabilt finansiellt system.....	48
Jobbskatteavdraget	51
Hörnstenarna i en aktiv arbetsmarknadspolitik	57
Bedömningen av det strukturella sparandet är osäker	189
Vad kostar en kris?	193

Bilagor

<i>Bilaga 1 Specifikation av budgetens utgifter och inkomster 2012</i>
<i>Bilaga 2 Tabellsamling makroekonomisk utveckling och offentliga finanser</i>
<i>Bilaga 3 Ekonomisk jämställdhet mellan kvinnor och män</i>
<i>Bilaga 4 Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012</i> <i>(bilaga till avsnitt 6.2, 6.3, 6.9, 6.15, 6.17.1 och 6.18)</i>
<i>Bilaga 5 Höjd beloppsgräns för avdrag för resor och Höjt schablonavdrag vid</i> <i>andrahandsuthyrning av bostäder</i> <i>(bilaga till avsnitt 6.4 och 6.17.2)</i>
<i>Bilaga 6 Justering av procentsats för förskott av egenavgifter</i> <i>(bilaga till avsnitt 6.6)</i>
<i>Bilaga 7 Sänkt skatt på restaurang- och cateringtjänster</i> <i>(bilaga till avsnitt 6.11)</i>
<i>Bilaga 8 Investeringsparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring</i> <i>(bilaga till avsnitt 6.13)</i>
<i>Bilaga 9 Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare</i> <i>(bilaga till avsnitt 6.14)</i>
<i>Bilaga 10 Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet</i> <i>(bilaga till avsnitt 6.16)</i>

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 15 september 2011

Tabellförteckning

Utgifter	4
Inkomster	5
1.1 Sammanfattningstabell.....	29
1.2 Reformen i budgetpropositionen för 2012, effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor ¹	31
1.3 Nyckeltal.....	33
1.4 Primärt sparande som krävs för oförändrad skuldkvot vid olika differenser mellan tillväxt och ränta samt olika skuldnivåer	37
1.5 Offentligfinansiella nyckeltal	38
1.6 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser.....	39
1.7 Finansiellt sparande samt indikatorer för avstämning mot överskottsålet.....	41
1.8 Utgiftstak 2011–2015.....	43
1.9 De fyra storbankernas tillgångar andra kvartalet 2011 och kärnprimärkapital vid årsskiftet 2010/11.....	46
1.10 Jobbskatteavdraget vid olika månadslöner 2012	52
1.11 Uppskattade effekter av jobbskatteavdraget	52
1.12 Reformen i budgetpropositionen för 2012, effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor.....	64
1.13 Förstärkning av den aktiva arbetsmarknadspolitiken	66
1.14 Effekter av regeringens politik på lång sikt	78
4.1 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för avstämning mot överskottsålet.....	188
4.2 Indikatorer för impuls till efterfrågan.....	194
4.3 Ursprungligt och faktiskt utgiftstak 2002–2014	195
4.4 Förslag till tekniska justeringar av utgiftstaket för staten 2011–2015	197
4.5 Utgiftstak för staten 2011–2015.....	199
5.1 Nyckeltal.....	207
5.2 Internationell och finansiell ekonomi.....	209
5.3 BNP.....	211
5.4 Arbetsmarknad.....	216
5.5 Sysselsättning i olika sektorer	218
5.6 Löner och inflation.....	221
5.7 Svenska räntor och växelkurs	222
5.8 Nyckeltal, alternativscenario 1 med ökade problem i banksektorn	224
5.9 Nyckeltal, alternativscenario 2 med starkare inhemsk efterfrågan	226
5.10 Regeringens prognoser i budgetpropositionen för 2012 och 2011 års ekonomiska vårproposition.....	227
6.1 Arbetsgivaravgifter 2011 och 2012 enligt regeringens förslag.....	249
6.2 Egenavgifter 2011 och 2012 enligt regeringens förslag.....	249
6.3 Egenavgifter för ålderspension 2001–2008.....	251
6.4 Ändringar av skattesatserna på el och vissa bränslen för 2012 jämfört med 2011, inklusive mervärdesskatt.....	254

6.5 Skattehöjning på tobak, uppdelad på de olika tobaksslagen, för tidigare beslutad indexering och föreslagen skattehöjning för 2012	260
6.6 Offentligfinansiell effekt av höjd skatt på tobak 2012	260
6.7 Offentligfinansiell effekt av sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster från 25 till 12 procent.....	273
6.8 Offentligfinansiella effekter av investeringssparkonto	389
6.9 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatteregler för kapitalförsäkringar	390
6.10 Exempel på hur periodiska inbetalningar påverkas av ändrad avkastningsskatt.....	393
6.11 Exempel på hur periodiska utbetalningar påverkas av ändrad avkastningsskatt.....	393
6.12 Offentligfinansiella effekter av ändrad fondbeskattning till följd av UCITS-direktivet	425
6.13 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatteregler. Bruttoeffekt 2012, periodiserad nettoeffekt år 2012–2015 samt varaktig effekt	497
7.1 Totala skatteintäkter jämfört med prognosen i vårpropositionen för 2011	556
7.2 Bruttoeffekter av ändrade skatte- och avgiftsregler	556
7.3 Skatt på arbete.....	556
7.5 Faktisk och underliggande utveckling av kommunernas skatteunderlag.....	557
7.4 Offentliga sektorns skatteintäkter och inkomster på statens budget	558
7.6 Skattereduktioner	560
7.7 Fastighetsskatt och kommunal fastighetsavgift.....	561
7.8 Skatt på konsumtion och insatsvaror	562
7.9 Skattekvot	563
7.10 Antaganden och förändringar jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	566
7.11 Aktuell prognos jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition samt statens budget för 2010 och 2011.....	567
7.12 Förändring av totala skatteintäkter till följd av regeländringar, bruttoeffekter i förhållande till föregående år	570
8.1 Utgifter på budgetens utgiftsområden och takbegränsade utgifter 2010–2015	574
8.2 Utgiftsramar 2012.....	575
8.3 Utgifter per utgiftsområde 2010–2015.....	577
8.4 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med föregående år	578
8.5 Generella statsbidrag till kommunsektorn 2009–2015 jämfört med budgetpropositionen för 2009	579
8.6 Utgiftsförändringar 2011–2015 i förhållande till föregående år till följd av tidigare beslutade, aviserade och nu föreslagna reformer och finansieringar	580
8.7 Helårsekvivalenter, 20–64 år, i vissa ersättningssystem.....	581
8.8 Volymer inom olika transfereringssystem.....	583
8.9 Förändring av takbegränsade utgifter jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	584
8.10 Förändring av utgiftsramar 2012–2015 jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	585
8.11 Nu föreslagna och aviserade utgiftsförändringar.....	597
8.12 Volymer 2012–2015	602
8.13 Pris- och löneomräkning för 2012	604
8.14 Takbegränsade utgifter och statsskuldräntor m.m. 2011	604
8.15 Beräknad förändring av anslagsbehållningar 2011	608

8.16 Utgifter 2011	609
9.1 Löner, arbetade timmar och lönesumma.....	615
9.2 Skatter och statsbidrag.....	615
9.3 Årlig förändring av statsbidrag enligt nationalräkenskaperna.....	616
9.4 Totala utgifter för kommuner och landsting.....	617
9.5 Kommunsektorns finanser	618
9.6 Kommunal konsumtion och kostnader i fasta priser.....	620
9.7 Antalet arbetade kommunfinansierade timmar.....	621
9.8 Kommunfinansierad sysselsättning.....	622
9.9 Budgetpropositionen för 2012 i förhållande till 2011 års ekonomiska vårproposition	625
10.1 Föreslagna utgifts- och inkomstförändringar 2011–2015, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande.....	630
10.2 Utgifts- och inkomstförändringar 2010–2015 i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt föreslagna och aviserade reformer och finansieringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande	631
10.3 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser.....	632
10.4 Skatter och avgifter	632
10.5 Den offentliga sektorns utgifter.....	633
10.6 Statens inkomster och utgifter	633
10.7 Statens finansiella sparande och budgetsaldo	634
10.8 Statens budgetsaldo 2010–2015.....	635
10.9 Statens budgetsaldo samt justering för större engångseffekter 2010–2015.....	637
10.10 Ålderspensionssystemet	637
10.11 Inkomstindex, balanstal och balansindex	638
10.12 Kommunsektorns finanser	638
10.13 Den offentliga sektorns tillgångar och skulder	639
10.14 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet.....	641
10.15 Statsskuldens förändring 2010–2015.....	642
10.16 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld och bidrag till förändringen.....	642
10.17 Offentliga sektorns inkomster och utgifter. Aktuell prognos och förändringar jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	643
10.18 Offentliga sektorns finansiella ställning. Förändringar jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition	644
10.19 Förändring av statens budgetsaldo 2011–2015 jämfört med 2011 års ekonomiska vårproposition.....	644
11.1 Låneram för 2012.....	650
11.2 Investeringslån och låneramar 2002–2011	651
11.3 Räntekontokreditram för 2012.....	652
11.4 Statlig utlåning 2012.....	652
11.5 Övriga kreditramar 2012.....	653
11.6 Garantiramar och utfärdade garantier.....	654
11.7 Anslag vars ändamål 2012 omfattar garantiverksamhet.....	655
11.8 Sammanfattande redovisning av beställningsbemyndiganden avseende 2012.....	656

Diagramförteckning

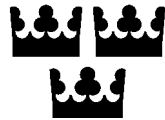
1.1 Svensk BNP.....	34
1.2 Arbetskraften och sysselsatta	35
1.3 Arbetslöshet.....	35
1.4 Kvarstående arbetslösa och deltagare i program med en inskrivningstid längre än två år.....	35
1.5 Ränta på statsobligationer med 10 års löptid.....	38
1.6 Hushållens skuld- och räntekvot.....	47
1.7 Marginalskatt (svarta linjer) och genomsnittsskatt (gråa linjer) på årsinkomster utan jobbskatteavdraget (tunna linjer) och med jobbskatteavdraget 2012 (feta linjer)	51
1.8 Antal nystartsjobb	58
1.9 Andel med låg ekonomisk standard	62
1.10 Marginaleffekt för ensamstående med två barn 2011.....	62
1.11 Fördelningseffekter av regeringens politik 2006–2011 samt regeringens förslag i budgetpropositionen för 2012.....	78
1.12 Fördelningseffekter av regeringens förslag i budgetpropositionen 2012.....	79
4.1 Bedömningar av det strukturella sparandet när det finansiella sparandet är känt.....	189
4.2 Bedömningar av det strukturella sparandet när det finansiella sparandet prognostiserats men finanspolitiken är känd.....	190
4.3 Den offentliga sektorns finansiella sparande i Sverige och Irland.....	193
4.4 Utgiftstak och takbegränsade utgifter.....	196
4.5 Utgiftstak 1997–2015	200
4.6 Kommunsektorns resultat och finansiella sparande	202
4.7 Resultat före extraordinära poster i kommuner och landsting.....	202
5.1 Företagsförtroendet i tillverkningsindustrin i Sverige, euroområdet och USA.....	208
5.2 10-åriga statsobligationsräntor för Sverige, Portugal, Italien och Spanien	209
5.3 BNP-tillväxt	211
5.4 BNP-gap	211
5.5 Förväntningar på rörlig bostadsränta på ett års sikt och utfall.....	212
5.6 Hushållens förtroendeindikator (CCI)	212
5.7 Hushållens konsumtion, sparkvot och disponibelinkomst	212
5.8 Exportorderingång och exportorderstock	213
5.9 Export och investeringar	213
5.10 Kapacitetsutnyttjandet i industrin och näringslivets investeringar	213
5.11 BNP och BNP rensad för lager.....	214
5.12 Bytesbalans.....	214
5.13 Näringslivets produktion efter finanskrisen.....	215
5.14 Näringslivets produktion	215
5.15 Ett urval av sysselsättningsindikatorer.....	216
5.16 BNP, arbetade timmar och sysselsatta.....	217

5.17 Andelen sysselsatta i näringslivets varu- resp. tjänstproducerande branscher	218
5.18 Relativt arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad	219
5.19 Arbetslöshet	219
5.20 Arbetslösa och långtidsarbetslösa	220
5.21 Deltagande i arbetsmarknadspolitiska åtgärder.....	220
5.22 Centrala avtal och löneökning.....	220
5.23 Reallön och nominell lön.....	221
5.24 Enhetsarbetskostnad, produktivitet och löner.....	221
5.25 KPI, KPIF och KPIF exklusive energi.....	222
5.26 BNP-tillväxt.....	224
5.27 Arbetslöshet	225
7.1 Totala skatteintäkter.....	555
7.2 Arbetade timmar, timlön och lönesumma	557
7.3 Transfereringsinkomster som andel av underlaget för skatt på arbete.....	557
7.4 Antal personer som betalar statlig inkomstskatt	559
7.5 Kapitalvinster, aktieprisindex och fastighetsprisindex.....	560
7.6 Skatt på företagsvinster.....	561
7.7 Hushållens konsumtion i löpande priser och underliggande intäkter från mervärdesskatt 1996–2015	562
8.1 Utgifter för arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program samt antalet helårsekvivalenter i arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmarknadspolitiska program 2010–2015.....	581
8.2 Utgifter för sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning samt antalet helårsekvivalenter i sjuk- och rehabiliteringspenning och sjuk- och aktivitetsersättning 2010–2015	582
8.3 Skillnad mellan utgiftsprognos för 2011 och ursprungligt anvisade medel på statens budget för 2011 för vissa utgiftsområden.....	605
9.1 Skatteintäkter och statsbidrag 2002–2015	615
9.2 Konsumtionen i löpande priser	618
9.3 Utvecklingen av det ekonomiska resultatet före extraordinära poster i kommuner och landsting.....	619
9.4 Kommunal konsumtion och kostnader i fasta priser.....	620
9.5 Antal arbetade kommunfinansierade timmar	621
9.6 Kommunalt finansierad sysselsättning och sysselsättning i kommunsektorn	622
9.7 Kommunfinansierad sysselsättning som andel av totala sysselsättningen i ekonomin.....	622
9.8 Kostnadsandelar	623
9.9 Styckkostnader i förskola, grundskola, gymnasieskola och äldreomsorg	623
9.10 Antalet barn och kostnader i förskolan	624
9.11 Elevantal och kostnader i grundskolan	624
9.12 Elevantal och kostnader i gymnasieskolan	624
9.13 Antalet äldre och kostnader i äldreomsorgen.....	624
10.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande.....	632
10.2 Inkomster och utgifter.....	632
10.3 Statens budgetsaldo 2000–2015.....	635
10.4 Inkomstindex och balansindex.....	637
10.5 Utvecklingen av kommunsektorns inkomster och utgifter samt finansiella sparande	639
10.6 Bidrag till förändringen av den offentliga sektorns förmögenhet.....	640
10.7 Den offentliga sektorns tillgångar och skulder	640

10.8 Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet	641
10.9 Statsskuldens utveckling 2000–2015	641
10.10 Den konsoliderade bruttoskulden	642
10.11 Den offentliga sektorns finansiella sparande i EU, Japan och USA.....	645
10.12 Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld i EU.....	645
11.1 Myndigheternas investeringslån juni 2001–juni 2011	651

1

Finansplan

1 Finansplan

1.1 Politiska utgångspunkter och sammanfattning

1.1.1 Tid för ansvar

Den svåra statsfinansiella situationen i främst USA och flera euroländer och den senaste tidens turbulens på de finansiella marknaderna leder till en svagare global ekonomisk utveckling framöver. Kraften och varaktigheten på avmattningen är mycket osäker. Den svagare internationella utvecklingen påverkar även Sverige negativt.

Den svagare ekonomiska utvecklingen och den stora osäkerheten kring denna ställer krav på säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna för att säkra att Sverige har ett handlingsutrymme att möta en kraftigare eller mer varaktig avmattning. Inriktningen på politiken är att inom ramen för en ansvarsfull politik med goda säkerhetsmarginaler möta inbromsningen på arbetsmarknaden och fortsätta att stärka välfärden liksom de långsiktiga förutsättningarna för jobb, tillväxt och företagande.

En central utgångspunkt för finanspolitiken är ansvarstagande för de offentliga finanserna. Finanspolitiken ska inte spä på den redan betydande osäkerheten utan ska bidra till stabilitet. Välfärdens kärnverksamheter ska inte drabbas av nedskärningar och hushåll och företag ska inte drabbas av skatthöjningar. Människor ska känna sig trygga med att skolan, sjukvården och omsorgen kommer att fungera. I svåra tider ska sammanhållningen särskilt värnas.

Tack vare en ansvarsfull politik som värnade de offentliga finanserna kunde Sverige stå på fast mark och ha förmåga att hantera finanskrisen, samtidigt som beredskap funnits för att kunna möta en än mer fördjupad och långvarig ned-

gång. Regeringen har därför kunnat genomföra kraftiga stabiliseringspolitiska insatser för att bekämpa arbetslösheten utan att stora underskott uppkommit i de offentliga finanserna. Regeringen har även i nedgången prioriterat starka offentliga finanser samt jobben genom stabiliseringspolitiska och arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt fortsatta strukturåtgärder som förstärkt arbetslinjen. Regeringen har också prioriterat välfärden. Många länder kommer att gå in i den nu förestående ekonomiska avmattningen med stora underskott i de offentliga finanserna och med statsskulder som redan initialt är långsiktigt ohållbara. Sverige har med sina goda offentliga finanser ett betydligt mer gynnsamt utgångsläge för att möta konjunkturavmattningen även om den blir djupare och mer varaktig än vad som nu förutses.

Regeringens främsta mål är att föra Sverige mot full sysselsättning genom minskat utanförskap. Värdet av ett eget arbete, som ger frihet, trygghet, gemenskap och möjligheter, kan inte nog understrykas. Politiken ska fortsätta att skapa bättre förutsättningar för tillväxt, sysselsättning och välfärd i alla delar av landet inom ramen för långsiktigt hållbara offentliga finanser. Ytterligare åtgärder för att öka drivkrafterna för arbete och företagande, förbättra trygghetsmarginalerna för låg- och medelinkomsttagare samt förbättra arbetsmarknadens funktionssätt är centrala. Reformarbetet inom utbildningssystemet bör fortsätta. Välfärdsverksamheterna ska utvecklas och förstärkas.

Sverige har, tillsammans med de övriga nordiska länderna, den lägsta inkomstspredningen i världen. Denna position ska vi värna genom att låta alla få del av tillväxt och välfärd. I denna proposition föreslås därför åtgärder för att stärka

den ekonomiska situationen för grupper med pressade marginaler, däribland de pensionärer och barnfamiljer som har låga inkomster. Ungdomsarbetslösheten har länge varit ett stort problem i Sverige. Regeringen föreslår därför åtgärder som kan förväntas öka sysselsättningen bland unga.

Den pågående globaliseringen ger möjligheter i form av ökad handel och ekonomiskt utbyte. Samtidigt ställer den krav på att Sverige kontinuerligt stärker sin konkurrenskraft och innovationsförmåga. Sverige ska fortsätta att bygga vidare på sina styrkor såsom en kunskapsintensiv industri, en växande tjänstesektor och en välutbildad arbetskraft med förmåga att anpassa sig till en ständigt pågående strukturomvandling. Svenska företag ska konkurrera på världsmarknaden med kunskap och kvalitet – en målsättning som kräver privata och offentliga satsningar på bl.a. utbildning, forskning och innovationer samt en väl fungerande transport- och IT-infrastruktur.

Sverige är och ska vara ett föregångsland på klimatområdet och för en god miljö. Klimatförändringarna är tillsammans med bevarandet av biologisk mångfald, havsmiljö och en giftfri miljö regeringens mest prioriterade miljöfrågor. Klimatförändringarna är en global utmaning som kräver ett globalt svar. Sverige ska driva en framsyn och kostnadseffektiv klimatpolitik som syftar till att minska utsläppen både nationellt och internationellt.

Allianspartierna presenterade i sitt manifest inför valet 2010 en rad förslag varav flera genomfördes i statens budget för 2011. I 2011 års ekonomiska vårproposition var regeringen tydlig med att de reformambitioner som återstod endast kunde genomföras om det fanns ett offentligfinansierat utrymme och under förutsättning att viktiga reformer inom välfärds- och utbildningsområdena kunde säkras. Regeringens bedömning är att alla återstående reformambitioner inte ryms i statens budget för 2012 men att de fortfarande kan genomföras under mandatperioden. Därtill innebär det nya konjunkturenläget att det finns behov av andra typer av åtgärder. Regeringens reformambitioner kommer att genomföras i den takt som är förenlig med tillräckliga säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna.

Ett mindre reformutrymme i spåren av sämre offentliga finanser och det ökade behovet av säkerhetsmarginaler innebär tid för ansvar och

ställer högre krav på prioriteringar i statens budget. I budgetpropositionen för 2012 föreslås åtgärder för att möta inbromsningen på arbetsmarknaden, åtgärder för en bättre fungerande ekonomi med varaktigt hög tillväxt och sysselsättning i alla delar av landet, reformer för en förstärkt välfärd och bättre ekonomi för utsatta grupper samt åtgärder för ökad konkurrenskraft. Vidare understryks att arbetet med att ytterligare stärka ramverket för finansiell stabilitet och göra bankerna mer motståndskraftiga mot finansiell turbulens fortsätter.

1.1.2 Försämrad tillväxt

Flera faktorer pekar nu på en betydligt svagare utveckling framöver än vad som bedömdes i 2011 års ekonomiska vårproposition. Den finansiella turbulensen och ökade osäkerheten på grund av de statsfinansiella problemen i främst USA och ett antal länder i euroområdet kommer att dämpa den globala konjunkturutvecklingen de närmaste åren. Även den svenska BNP-tillväxten dämpas kraftigt under nästa år. Främst beror detta på att den finansiella oron leder till en ökad osäkerhet bland hushållen, vilket medför att konsumtionen ökar långsammare. Även den svagare omvärldsefterfrågan bidrar till att BNP-tillväxten blir lägre genom att exporttillväxten dämpas de närmaste åren och att företagen har ett mindre behov av att öka investeringarna. Sammantaget bedöms BNP öka med 1,3 procent 2012, vilket är en nedrevidering av prognosen med 2,5 procentenheter jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition (se tabell 1.1).

Den kraftiga dämpningen i svensk ekonomi under hösten 2011 leder till att företagets behov av att öka antalet anställda kommer att avta. Sysselsättningen bedöms i princip vara oförändrad från slutet av 2011 fram till andra halvåret 2013. Arbetslösheten ökar något till 7,8 procent i årsgenomsnitt under 2012 och ligger kvar på ungefär samma nivå under 2013. I takt med att efterfrågan i ekonomin åter tar fart bedöms sysselsättningen öka under 2014 och 2015 samtidigt som arbetslösheten åter minskar och väntas sjunka till 5,5 procent 2015.

Trots att det skett en markant nedrevidering av tillväxten 2012 finns det alltså en risk att utvecklingen kan bli betydligt svagare än i nuvarande prognoser. Framför allt finns det en risk

att de statsfinansiella problemen i vissa länder i vår omvärld förvärras. Därmed kan den internationella finansiella oron fördjupas och problemen spridas till banksektorn.

Tabell 1.1 Sammanfattningstabell

Procentuell förändring om annat ej anges
Utfall 2010, prognos 2011–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BNP	5,7	4,1	1,3	3,5	3,9	3,7
Produktivitet i näringslivet ^{1,2}	4,1	3,3	1,1	2,9	2,1	1,6
Arbetade timmar ²	1,9	1,5	0,2	0,9	2,0	1,9
Sysselsatta ³	1,1	2,2	0,0	0,4	1,6	1,8
Arbetslöshet ⁴	8,4	7,5	7,8	7,7	6,6	5,5
Öppen arbetslöshet ⁵	6,0	5,5	5,8	5,7	4,8	4,0
BNP-gap ⁶	-3,9	-2,2	-3,6	-2,9	-1,6	-0,9
Löner ⁷	2,5	2,7	2,9	3,1	3,3	3,3
KPI ⁸	1,2	3,0	1,2	1,8	2,6	2,5
Finansiellt sparande ⁹	-0,2	0,1	0,0	0,7	2,1	3,3

¹ Förädlingsvärde till baspris per arbetad timme.

² Kalenderkorrigerad data.

³ 15–74 år.

⁴ Andel av arbetskraften 15–74 år.

⁵ Antal arbetslösa 16–64 år exklusive heltidsstudierande arbetssökande som andel av arbetskraften exklusive heltidsstudierande arbetssökande.

⁶ Procent av potentiell BNP.

⁷ Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.

⁸ Årsgenomsnitt.

⁹ Offentlig sektor. Procent av BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

1.1.3 Behov av säkerhetsmarginaler påverkar reformutrymmet

Ordning och reda i de offentliga finanserna är en hörnsten i regeringens ekonomiska politik. Sveriges starka offentliga finanser har spelat en avgörande roll i hanteringen av finanskrisen. Osäkerheten om kraften och varaktigheten i avmattningen gör att det blir än viktigare att i nuläget säkerställa att det finns tillräckliga marginaler för att möta ett sämre och eventuellt utdraget förlopp. Uppsatta utgiftstak ska klaras och överskotts målet ska upprätthållas.

Den dämpade tillväxten bidrar till att det finansiella sparandet inte förbättras så snabbt som antogs i 2011 års ekonomiska vårproposition. För 2012–2015 har det finansiella sparandet reviderats ned med mellan 1,1 och 2,1 procent av BNP per år. Tillsammans med det ökade behovet av säkerhetsmarginaler leder detta till att reformutrymmet bedöms minska jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition. Regeringen bedömer att ett reformutrymme på ca 15 miljarder kronor för 2012 är väl-

avvägt, varav en del avser tillfälliga satsningar för att möta effekterna av nedgången. Det finansiella sparandet väntas vara nära balans 2012, vilket säkrar tillfredsställande säkerhetsmarginaler för att kunna hantera en betydligt mer besvärlig utveckling än den som nu förutses.

1.1.4 Åtgärder i budgetpropositionen för 2012

Regeringen väljer i budgetpropositionen för 2012, inom ramen för en ansvarsfull politik med goda säkerhetsmarginaler, att prioritera:

- åtgärder för att möta inbromsningen,
- åtgärder för varaktigt högre tillväxt, sysselsättning och förstärkt konkurrenskraft
- åtgärder för att välfärden ska komma alla till del, samt
- åtgärder för ett stabilt finansiellt system.

Åtgärder för att möta inbromsningen

För att stödja långtidsarbetslösa och andra grupper med svag förankring på arbetsmarknaden föreslår regeringen ett arbetsmarknadspaket med en rad åtgärder för att möta den sämre utvecklingen på arbetsmarknaden. I detta paket ingår även åtgärder för en bättre arbetsförmedling i form av förstärkt stöd och förmedling till dem som riskerar att bli långtidsarbetslösa, en förbättrad uppföljning av arbetslösas jobbsökande samt högre kvalitet och aktivitet i jobb- och utvecklingsgarantin och i jobbgarantin för ungdomar.

Vidare föreslås en kraftfull extra satsning på infrastrukturen 2012 och 2013. Satsningen är dels sysselsättningsskapande, dels möter den det uppdämda behov som finns av drift och underhåll samt ytterligare mindre investeringsåtgärder för väg och järnväg. Den bidrar också till Sveriges långsiktiga konkurrenskraft.

Åtgärder för varaktigt högre tillväxt, sysselsättning och förstärkt konkurrenskraft

Regeringen föreslår ett antal reformer för fler i arbete, ett stärkt utbildningssystem och fler och växande företag. Mervärdesskatten för restaurang- och cateringtjänster föreslås sänkas för att skapa jobb för inte minst unga och stimulera till företagande. I syfte att stärka arbetslinjen aviseras även åtgärder för att förbättra incitamenten för att arbeta för personer med ekonomiskt bistånd och etableringsersättning. Den långsiktigt

bästa fördelningspolitiken är att ge fler möjlighet till eget arbete och att leva på sin lön.

Regeringen föreslår också ett brett inriktat reformpaket för utbildningsområdet som ingår i det långsiktiga arbetet med att höja kvaliteten i utbildningssystemet. Huvudfokus för reformerna är att stärka läraryrkets status och lärarnas kompetens genom bl.a. en karriärutvecklingsreform med utvecklingssteg för yrkesskickliga lärare inom grund- och gymnasieskolan samt insatser för kompetensutveckling. Regeringen föreslår även åtgärder för att stärka kvaliteten på gymnasieskolans yrkesprogram och en satsning på praktikplatser i teknikföretag för studenter från vissa gymnasieprogram. Åtgärder föreslås vidare inom högskolan med det samlade syftet att höja effektiviteten, kvaliteten och genomströmningen i den högre utbildningen.

Vidare föreslås ett antal skatteåtgärder för att förbättra förutsättningarna för jobb och företagande genom bl.a. förbättringar av 3:12-reglerna och åtgärder för att underlätta sparande bl.a. i aktier. Regeringen föreslår också åtgärder som syftar till att förbättra förutsättningarna för jobb och företagande i hela Sverige, säkra en trygg och stabil energiförsörjning och förbättra innovationsgraden i ekonomin. Regeringen avsätter medel för fortsatt bredbandsutbyggnad.

Åtgärder för att välfärden ska komma alla till del

Den gemensamt finansierade välfärden ska hålla högsta möjliga kvalitet och komma alla till del. Sverige är och ska förbli ett av världens mest jämlika och jämställda länder. Bördorna av den försvagade ekonomin ska fördelas rättvist för att samhället ska hålla samman. Pensionärer, unga vuxna och familjer med flera barn har ofta en låg ekonomisk standard med små marginaler. Regeringen vill därför höja bostadsbidraget för unga utan barn och för barnfamiljer. I syfte att förbättra situationen för pensionärer med låg ekonomisk standard föreslås även en höjning av bostadstillägget för ålderspensionärer.

Gemensamt finansierad vård och omsorg av hög kvalitet bidrar till att levnadsvillkoren och livschanserna utjämnas mellan människor. För att förbättra kvaliteten, tillgängligheten och valfriheten i sjukvården och omsorgen föreslår regeringen bl.a. en satsning på kvalitetsregister inom hälso- och sjukvården, en satsning på att stärka patientens ställning och förbättra tillgängligheten till sjukvården samt insatser för att för-

bättra samhällsvården av barn och unga. Regeringen föreslår också ett antal justeringar i sjukförsäkringsreformen, huvudsakligen i enlighet med vad som aviserades i 2011 års ekonomiska vårproposition. Förslagen syftar till att reformen ska fungera som tänkt. Regeringen har träffat en överenskommelse med Miljöpartiet de gröna om en human, rättssäker och ordnad migrationspolitik. Arbetet med att konkretisera förslagen i överenskommelsen har inletts.

Ett stabilt finansiellt system

Ett väl fungerande finansiellt system är centralt för ekonomin. I samband med finanskrisen stod det klart att både det förebyggande arbetet och möjligheterna att hantera finansiella kriser måste förstärkas. Det system som införts i Sverige för att hantera finansiella kriser bygger på principen att skattebetalarnas pengar måste värnas, samtidigt som finansiell stabilitet upprätthålls.

Då en bristfällig internationell tillsyn bidrog till finanskrisens uppkomst har en ny europeisk struktur för tillsyn skapats, med ett systemriskråd för att snabbt identifiera hot mot stabiliteten och tre tillsynsmyndigheter för att underlätta det gränsöverskridande tillsynsarbetet.

Arbetet med att öka stabiliteten i det finansiella systemet pågår kontinuerligt. Det ramverk för finansiell stabilitet med stärkt regelverk, förbättrad tillsyn och effektiva krishanteringsmekanismer som regeringen tagit fram bör stärkas ytterligare. Som ett led i detta arbete föreslår regeringen kraftigt ökade resurser till Finansinspektionen.

Enligt den s.k. Basel III-överenskommelsen föreslås nya kapitaltäckningsregler med krav på mer och bättre kapital i kreditinstitut. Sverige har en stor banksektor i förhållande till BNP. För att värna den finansiella stabiliteten och värna skattebetalarnas pengar anser regeringen att det måste vara möjligt för enskilda medlemsstater att lagstifta om högre kapitaltäckningskrav än vad som följer av de nya internationella minimikraven i Basel III.

Tabell 1.2 Reformerna i budgetpropositionen för 2012, effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor¹

Miljarder kronor

	2012	2013	2014	2015
Åtgärder för att möta inbromsningen				
Infrastruktursatsning	3,55 ²	2,25		
Arbetsmarknadspaket	3,54	2,16	1,08	0,42
Åtgärder för varaktigt högre tillväxt och sysselsättning				
Sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster	5,40	4,10	4,40	4,60
Skatteåtgärder för företagande och sparande	-1,11	3,48	2,93	2,52
Innovation, företagande och konkurrens	0,05	0,03	0,03	0,03
Åtgärdsprogram för utbildningssystemet	0,24	0,74	1,18	1,31
Reformer för minskat beroende av ekonomiskt bistånd m.m.		0,15	0,30	0,30
Hållbar tillväxt i alla delar av Sverige	0,38	0,38	0,32	0,07
Åtgärder för att välfärden ska komma alla till del				
Sjukvård och omsorg ³	0,39	0,39	0,39	0,29
Vårda sjukförsäkringen	1,17	1,47	1,17	0,79
Unga och barnfamiljer	0,54	0,52	0,52	0,52
Pensionärer	0,50	0,50	0,50	0,50
Migrationspolitik	0,85	1,70	1,70	1,70
Skattereduktion för gåvor till ideella organisationer	0,29	0,29	0,29	0,29
Övriga utgiftsreformer	3,83	1,50	1,86	1,64
Övriga inkomstreformer ⁴	-1,05	-2,04	-2,23	-2,25
Summa reformer som inte påverkar finansiellt sparande				
	3,56	0,29	0,34	0,34
Försvagning av finansiellt sparande av förslagen i budgetpropositionen för 2012				
	15,03	17,31	14,09	12,38

Anm.: Beloppen är avrundade.

¹ En positiv siffra innebär en försvagning av det finansiella sparandet.² 0,8 miljarder kronor av anslagsförändringen avser utlovade medel i samband med 2011 års ekonomiska vårproposition som förbrukas och får effekt på finansiellt sparande 2011.³ Den justering av högkostnadsskydden som föreslås för besök inom den öppna hälso- och sjukvården och för läkemedel har ingen effekt på den offentliga sektorns finansiella sparande. Justeringen beräknas öka såväl den offentliga sektorns inkomster som utgifter med ca 0,5 miljarder kronor 2012 och ca 1,0 miljarder kronor per år fr.o.m. 2013.⁴ Inklusive bedömning av inkomsterna från försäljning av utsläppsrätter inom EU:s utsläppshandelssystem.

1.1.5 Regeringens fortsatta reformambitioner

Centrala inslag i den förda politiken är att värna arbetslinjen och att säkerställa långsiktigt hållbara offentliga finanser. Regeringens främsta mål är att föra Sverige mot full sysselsättning. Alla som kan arbeta ska kunna få ett arbete. På detta sätt minskas klyftorna och en uthållig finansiering av den gemensamma välfärden säkras. Vägen mot full sysselsättning handlar om att återupprätta arbetslinjen och bryta med det utanförskap från arbetsmarknaden som växte fram under lång tid. Det ska löna sig bättre att utbilda sig och arbeta, det ska bli lättare och billigare att anställa och fler företag ska startas, stanna kvar och växa i Sverige.

Mot bakgrund av den ökade oron möter den ekonomiska politiken inbromsningen genom tillfälliga åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken och infrastrukturområdet. Samtidigt ska regeringens politik även framöver inriktas mot strukturellt riktiga reformer som ytterligare stärker Sverige. Regeringen genomförde under den föregående mandatperioden betydande reformer för att bidra till en bättre fungerande ekonomi, ökad välfärd och makroekonomisk stabilitet. Detta arbete fortsätter även framöver. Regeringens Framtidskommission kommer att identifiera utmaningar för Sverige.

Regeringens reformambitioner för mandatperioden, som presenterades i budgetpropositionen för 2011, genomförs när det uppstår ett varaktigt reformutrymme, det ekonomiska läget tillåter och under förutsättning att viktiga reformer inom prioriterade välfärdsområden kan säkras.

För att minska utanförskapet, öka den varaktiga sysselsättningen och göra det mer attraktivt att utbilda sig, starta och driva företag vill regeringen ytterligare förstärka jobbskatteavdraget och höja den nedre skiktgränsen för statlig skatt. När individer och familjer får behålla mer av sina inkomster ökar dessutom självständigheten och möjligheterna att forma sina egna liv. Regeringen har ambitionen att fortsatt förbättra företagsklimatet och villkoren för företagande, investeringar och sysselsättning, bl.a. genom att se över företagsbeskattningen. Regeringen avser även att under 2013 eller 2014 återkomma med förslag om sänkt skatt för pensionärer under förutsättning att det råder balans i de offentliga finanserna.

1.2 Inledning

Denna budgetproposition presenteras i ett läge med mycket stor osäkerhet. Den svåra statsfinansiella situationen i USA och i många euroländer samt den senaste tidens turbulens på de internationella finansiella marknaderna leder till stor osäkerhet om den globala ekonomiska återhämtningen framöver. Mot denna bakgrund är en mycket viktig del i finanspolitiken att säkra långsiktigt hållbara offentliga finanser och upprätthålla goda säkerhetsmarginaler för att kunna sätta in åtgärder vid en sämre utveckling.

I det följande redovisas regeringens syn på den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Avsnittet inleds med en genomgång av regeringens bedömning av den makroekonomiska utvecklingen och de offentliga finanserna. Därefter följer en bedömning av reformutrymmet och den ekonomiska politikens övergripande inriktning och utmaningar. Avslutningsvis redogörs för regeringens förslag till åtgärder i denna proposition, regeringens fortsatta reformarbete och åtgärdernas förväntade ekonomiska effekter.

1.3 Utsikterna för svensk ekonomi

Expansiv finans- och penningpolitik bidrog till en mycket stark konjunkturuppgång i världsekonomin under 2010. Den expansiva finanspolitiken och den ekonomiska krisen i kombination med höga statsskulder och stora budgetunderskott redan innan finanskrisen har emellertid medfört att det statsfinansiella läget i flera länder i euroområdet har blivit mycket bekymmersamt. För EU som helhet ökade statsskulden som andel av BNP mellan 2007 och 2010 med 21 procentenheter till 80 procent av BNP. Flera länder i euroområdet har därför tvingats till att börja föra en åtstramande finanspolitik vilket har bidragit till att dämpa den globala efterfrågan under första halvåret 2011. En svagare internationell utveckling och en ökad finansiell oro till följd av de statsfinansiella problemen i USA och flera länder i Europa innebär sämre tillväxtutsikter för Sverige.

Efter en stark återhämtning under 2010 och i början av 2011 bromsar den svenska ekonomin nu in under hösten 2011. En ökad finansiell oro och en svagare internationell utveckling till följd av de statsfinansiella problemen i USA och flera länder i Europa innebär sämre utsikter för

svensk ekonomi. Tillväxten dämpas kraftigt, samtidigt som arbetslösheten stiger något under 2012. Den finansiella turbulensen bedöms klinga av i takt med att osäkerheten kring skuldproblemen i USA och Europa minskar. Återhämtningen i Sverige bedöms därför åter ta fart från andra halvåret 2012 och framåt. Inbromsningen leder dock till att lågkonjunkturen blir mer utdragen jämfört med vad som förutsågs i 2011 års ekonomiska vårproposition.

Det råder mycket stor osäkerhet om den framtida konjunkturutvecklingen. Sammantaget bedöms riskerna för en svagare utveckling dominera. Framför allt finns det en risk att de statsfinansiella problemen i omvärlden förvärras och därmed att den internationella finansiella oron fördjupas och att problemen sprider sig till banksektorn.

1.3.1 Stor oro på de finansiella marknaderna

Efter en gradvis stabilisering under 2010 och de första månaderna av 2011 har oron på de finansiella marknaderna åter ökat i spåren av de statsfinansiella problemen i euroområdet och i USA. Den ökade oron har fått investerare att minska sitt innehav av riskfyllda tillgångar och söka sig till vad som normalt bedöms som mer säkra investeringar. Detta har lett till fallande börser och en ökad efterfrågan på flera länders statsobligationer, vilket har bidragit till ett dramatiskt fall i obligationsräntorna i dessa länder, däribland Sverige. Samtidigt har ränteskillnaderna mellan Tysklands och flera andra euroländers statsobligationer stigit till historiskt höga nivåer.

Ytterligare extraordinära insatser har under sommaren vidtagits av centralbanker och regeringar i syfte att underlätta tillgången på likviditet i de finansiella systemen.¹ Trots detta är den finansiella stressen hög. Riskpremierna för europeiska banker har stigit, även om de fortfarande är på låga nivåer jämfört med i de akuta skedena i finanskrisen under hösten 2008.

Effekten för svenska banker av den förnyade turbulensen på de finansiella marknaderna har än så länge varit begränsad. De svenska bankerna är

¹ Exempelvis har Europeiska centralbanken köpt spanska och italienska statsobligationer.

väl kapitaliserade i ett internationellt perspektiv och har små direkta exponeringar mot länder i euroområdet med stora statsfinansiella problem. Svenska banker har emellertid en stor internationell verksamhet och är beroende av löpande finansiering i utländsk valuta. Under det första kvartalet 2011 uppgick de svenska bankernas upplåning i utländsk valuta till 54 procent av den totala marknadsupplåningen.² Det är en finansiering som kan vara svår att upprätthålla om problemen i den europeiska banksektorn ökar kraftigt. Vidare har svenska banker en förhållandevis kort löptid i sin upplåning, vilket medför att finansieringsproblem kan uppstå om förtroendet mellan banker försämras.

Osäkerheten kring utvecklingen framöver är stor. Det finns en risk för att den finansiella turbulensen kan fördjupas och bli utdragen, med en mer problematisk utveckling för bankerna i euroområdet som följd. Utgångspunkten är dock att regeringarna i euroområdet och USA samt ländernas centralbanker kommer att avisera och genomföra åtgärder som leder till att oron på de finansiella marknaderna successivt minskar.

1.3.2 Dämpad tillväxt 2012

Återhämtningen i svensk ekonomi har fortsatt under första halvåret 2011, men i långsammare takt än under 2010. Bakom återhämtningen ligger en expansiv ekonomisk politik och en snabb ökning av efterfrågan på svenska exportprodukter. Detta har i kombination med ett uppdämt konsumtions- och investeringsbehov samt stigande disponibelinkomster i spåren av en förbättrad arbetsmarknad, bidragit till att konsumtionen och investeringarna har ökat och till att företagen har ökat sina lager till normala nivåer. Den ökade produktionen har i sin tur medfört att sysselsättningen vuxit starkt och att arbetslösheten minskat. Framöver dämpas dock tillväxten markant i svensk ekonomi och det blir en tydlig konjunkturavmattning under hösten 2011 och inledningen av 2012, med ett minskat resursutnyttjande som följd.

Konjunkturavmattningen beror på flera samverkande faktorer. Tillväxten i hushållens konsumtion dämpades redan under första halvåret

2011 till följd av en ökad osäkerhet om den ekonomiska utvecklingen, en svag förmögenhetsutveckling och stigande bostadsräntor. Den senaste tidens tilltagande osäkerhet om den framtida internationella konjunkturutvecklingen, den negativa börsutvecklingen och stagnerande bostadspriser bedöms dämpa konsumtionen ytterligare, vilket medför en svagare arbetsmarknadsutveckling. Detta leder i sin tur till en svagare utveckling av hushållens disponibla inkomster och ett mer markant försiktighets-sparande, vilket ytterligare dämpar tillväxten i konsumtionen. Detta är en viktig förklaring till att BNP-tillväxten dämpas under andra halvåret 2011 och första halvåret 2012. Den svagare omvärldsefterfrågan bidrar även direkt till en svagare BNP-utveckling genom att exporttillväxten dämpas de närmaste åren då företagen har ett mindre behov av att öka investeringarna. Sammantaget bedöms BNP öka med 4,1 procent 2011 och 1,3 procent 2012. Den svaga tillväxten i svensk ekonomi leder till ett minskat resursutnyttjande under 2012. Mätt med det s.k. BNP-gapet minskar resursutnyttjandet från -2,2 procent 2011 till -3,6 procent 2012.

Tabell 1.3 Nyckeltal

Procentuell förändring om annat ej anges

Utfall 2010, prognos 2011–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BNP	5,7	4,1	1,3	3,5	3,9	3,7
Produktivitet i näringslivet ^{1,2}	4,1	3,3	1,1	2,9	2,1	1,6
Arbetade timmar ²	1,9	1,5	0,2	0,9	2,0	1,9
Sysselsatta ³	1,1	2,2	0,0	0,4	1,6	1,8
Arbetslöshet ⁴	8,4	7,5	7,8	7,7	6,6	5,5
Öppen arbetslöshet ⁵	6,0	5,5	5,8	5,7	4,8	4,0
BNP-gap ⁶	-3,9	-2,2	-3,6	-2,9	-1,6	-0,9
Löner ⁷	2,5	2,7	2,9	3,1	3,3	3,3
KPI ⁸	1,2	3,0	1,2	1,8	2,6	2,5

¹ Förädlingsvärde till baspris per arbetad timme.

² Kalenderkorrigerad data.

³ 15–74 år.

⁴ Andel av arbetskraften 15–74 år.

⁵ Antal arbetslösa 16–64 år exklusive heltidsstuderande arbetssökande som andel av arbetskraften exklusive heltidsstuderande arbetssökande.

⁶ Procent av potentiell BNP.

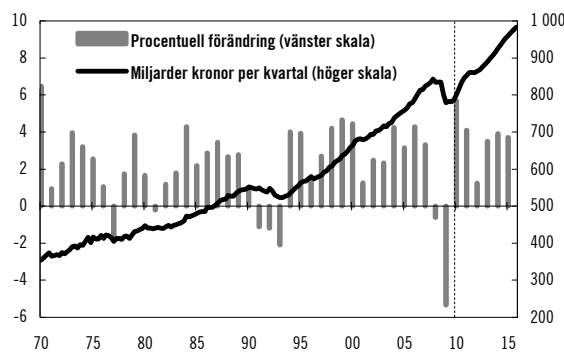
⁷ Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.

⁸ Årsgenomsnitt.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

² Marknadsupplåningen utgör en del av bankernas totala skuldstock.

Diagram 1.1 Svensk BNP

Anm.: BNP i fasta priser, referensår 2010. Kvartalsvärdena är säsongrensade.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Turbulensen på de finansiella marknaderna bedöms fortsätta under hösten 2011 för att successivt klinga av under inledningen av 2012 i takt med att de skuldtyngda länderna i euroområdet antas avisera mer trovärdiga åtstramningsprogram. Åtstramande finanspolitik, en svag arbetsmarknad, en svag förmögenhetsutveckling och begränsade möjligheter att föra en mer expansiv penningpolitik medför dock att konjunkturåterhämtningen i USA och euroområdet går långsamt de närmaste åren. Samtidigt har tillväxtekonomierna (främst Kina) ett högt resursutnyttjande och ett stigande inflationstryck. Tillväxtutsikterna är därmed mer dämpade i tillväxtekonomierna. Sammantaget leder detta till en svag och utdragen återhämtning av den internationella konjunkturen.

I takt med att turbulensen på de finansiella marknaderna avtar ökar hushållens konsumtion åter snabbare under andra halvåret 2012. En expansiv penningpolitik i kombination med att hushållens tillgångar åter antas börja stiga i värde leder till att konsumtionen successivt ökar snabbare under 2013. Även i omvärlden sker en återhämtning, om än långsam, 2013–2015, vilket bidrar till en ökad exporttillväxt. I takt med att efterfrågan och produktionen ökar i snabbare takt blir behovet av investeringar förhållandevis stort, vilket leder till en stark ökning av investeringarna 2013–2015.

Sammantaget ökar BNP med i genomsnitt ca 3,7 procent per år 2013–2015. I takt med att tillväxten åter ökar snabbare stiger resursutnyttjandet. Till följd av måttliga löneökningar i de centrala avtalen och ett svagt resursutnyttjande förväntas lönerna öka i relativt långsam takt 2011. Under hösten inleds 2011 års avtalsrörelse. Det fortsatt låga resursutnyttjandet på arbetsmarknaden och konjunkturavmattningen 2012 antas

medföra att även 2011 års avtalsrörelse leder till måttliga löneökningar, vilket bidrar till en relativt långsam ökning av lönerna de närmaste åren. Det låga resursutnyttjandet leder, i kombination med långsamt ökande enhetsarbetskostnader, till att den underliggande inflationen är lägre än Riksbankens inflationsmål på 2 procent under hela prognosperioden. Riksbanken antas därför föra en fortsatt expansiv penningpolitik de närmaste åren.

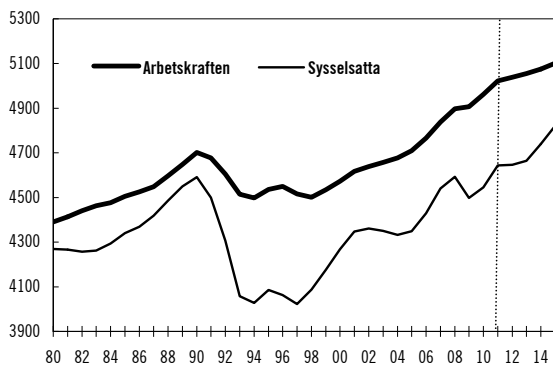
1.3.3 Långsam återhämtning på arbetsmarknaden

Arbetsmarknaden har utvecklats starkt under de senaste två åren. Antalet sysselsatta har ökat kraftigt (se diagram 1.2). Även antalet personer i arbetskraften har ökat, vilket är positivt eftersom utbudet av arbetskraft på lång sikt bestämmer sysselsättningen. Den starka sysselsättningsuppgången har också inneburit att arbetslösheten har minskat, trots det ökade arbetskraftsdeltagandet (se diagram 1.3). De senaste två årens goda utveckling på arbetsmarknaden kan förklaras av både konjunkturuppgången och regeringens reformer.³ Ett tecken på att regeringens reformer har förbättrat arbetsmarknadens funktionssätt är att arbetskraftsdeltagandet hölls uppe under finanskrisen och att den starka ökningen i sysselsättningen som sedan ägde rum inte åtföljdes av några större bristsituationer på arbetsmarknaden. Trots den goda utvecklingen är resursutnyttjandet på arbetsmarknaden lågt och spåren av finanskrisen syns fortfarande. Det tydligaste tecknet på detta är att arbetslösheten fortfarande är hög. Under andra kvartalet 2011 var den säsongrensade arbetslösheten 7,5 procent. Dessutom är sysselsättningsgraden fortfarande lägre än innan krisen eftersom befolkningen i arbetsför ålder har ökat snabbare än sysselsättningen.

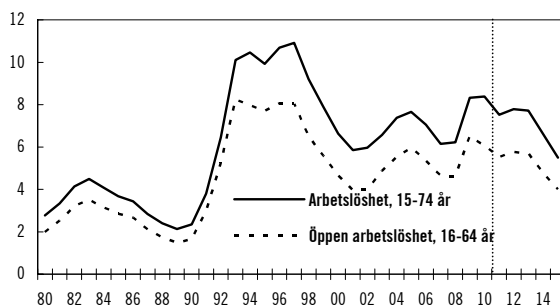
³ En mer utförlig beskrivning av arbetsmarknadsutvecklingen de senaste åren och en uppföljning av regeringens sysselsättningspolitik finns i 2011 års ekonomiska vårproposition (prop. 2010/11:100 s.75).

Diagram 1.2 Arbetskraften och sysselsatta

Tusental personer, 15-74 år

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Diagram 1.3 Arbetslöshet

Anm.: Tidsseribrott 2004/05 i serien öppet arbetslösa 16-64 år, pga. omläggning av arbetsmarknadsundersökningarna.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

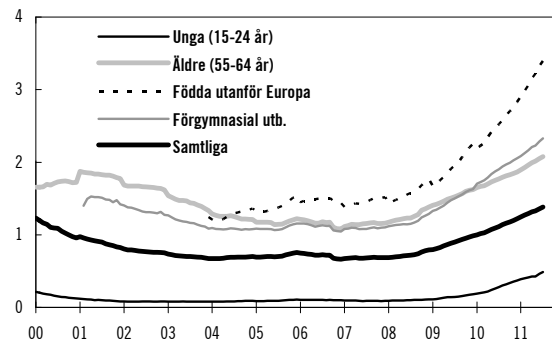
Inbromsningen i den svenska ekonomin under hösten 2011 leder till att företagets behov av att öka antalet anställda snabbt kommer att avta. Sysselsättningen bedöms i princip vara oförändrad från slutet av 2011 fram till andra halvåret 2013. Utbudet av arbetskraft väntas samtidigt fortsätta öka till följd av att befolkningen i arbetsför ålder växer. Arbetslösheten bedöms därför öka till 7,8 procent 2012 och ligga kvar på ungefär samma nivå 2013. I takt med att efterfrågan i ekonomin åter tar fart bedöms sysselsättningen öka under 2014 och 2015, samtidigt som arbetslösheten minskar till 5,5 procent 2015. Den utdragna lågkonjunkturen medför att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden blir normalt först bortom 2015.

Den svaga utvecklingen på arbetsmarknaden medför att de problem som finns på arbetsmarknaden riskerar att förvärras. Långtidsarbetslösheten är fortfarande hög och antalet långtidsarbetslösa kommer sannolikt att öka de närmaste åren. Riskerna för långtidsarbetslöshet skiljer sig kraftigt åt mellan olika grupper (se diagram 1.4). Personer födda utanför Europa, äldre, personer med högst förgymnasial utbildning och personer med funktionsnedsättning

som medför nedsatt arbetsförmåga är långtidsarbetslösa i högre utsträckning än andra grupper. För dessa grupper blir det ännu svårare att få jobb när konjunkturen åter försvagas. Arbetslösheten bedöms bita sig fast på en något högre nivå till följd av varaktigheten i lågkonjunkturen. Dessa effekter väntas dock klinga av på sikt. Jämviktsarbetslösheten bedöms uppgå till ca 5 procent 2015.

Diagram 1.4 Kvarstående arbetslösa och deltagare i program med en inskrivningstid längre än två år

Procent av befolkningen inom respektive grupp

Anm.: Säsongsrensade data.

Källor: Arbetsförmedlingen och Statistiska centralbyrån.

1.3.4 Riskerna för en svagare utveckling dominerar

Det råder stor osäkerhet kring den framtida konjunkturutvecklingen och den långsiktigt hållbara tillväxten i ekonomin. Sammantaget bedöms riskerna för en svagare utveckling dominera.

Prognosen baseras på förutsättningen att den finansiella oron fortsätter under hösten 2011 för att sedan successivt avta under inledningen av 2012. Det finns dock en betydande risk att de statsfinansiella problemen i euroområdet förvärras, vilket sannolikt skulle leda till en fördjupad osäkerhet på de finansiella marknaderna. Samtidigt riskerar de akuta statsfinansiella problemen i vissa länder att sprida sig till fler länder i euroområdet som har svaga offentliga finanser och svaga tillväxtutsikter (se fördjupningsrutan Vad bestämmer offentlig skuldutveckling?).

Ytterligare en risk är att dessa problem sprider sig till banksektorn i större utsträckning än vad som antas i prognosen. Det finns bl.a. en risk att stora banker i det centrala euroområdet får betydande svårigheter att finansiera sig på de finansiella marknaderna. Detta skulle medföra kraftigt höjda riskpremier och räntespreddar. I en sådan

situation kan den kraftiga oro på finansmarknaderna som rådde under finanskrisen återuppstå, vilket även skulle påverka svenska banker och följaktligen även den reala ekonomin negativt. Vid en sådan utveckling skulle den makroekonomiska utvecklingen bli betydligt svagare både internationellt och i Sverige än vad som antagits.⁴

Samtidigt är det möjligt att den finansiella oron minskar snabbt under hösten 2011 och att tillgångspriserna åter börjar öka. I en sådan situation finns det goda förutsättningar för högre tillväxt och lägre arbetslöshet under framför allt 2012. Framåtblickande indikatorer för både hushåll och företag indikerar att produktionen och sysselsättningen kommer fortsätta att öka, om än i långsammare takt än under våren 2011.

Om tillväxten blir så hög som dessa indikerar kan den svenska ekonomin utvecklas starkare än vad som förutses i prognosen. Vidare talar hushållens höga sparkvot och den relativt höga ökningen av den disponibla inkomsten för att hushållens konsumtion kan öka snabbare den närmaste tiden om oron dämpas snabbt och deras förmögenhet åter stiger.

⁴ I avsnitt 5.6 redovisas de makroekonomiska effekterna av en fördjupad finansiell oro.

Vad bestämmer offentlig skuldtutveckling?

Vissa länders problem med stor offentlig skuldsättning motiverar en mer utförlig förklaring till vad som påverkar skuldtutvecklingen.⁵ Begreppet skuldkvot är centralt i detta sammanhang och definieras här som den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (s.k. Maastrichtskuld) i relation till BNP.⁶

Det finns fyra faktorer som är viktiga för skuldkvotens utveckling: skuldkvotens ursprungliga storlek, storleken på det s.k. offentliga primära underskottet, tillväxttakten i BNP och räntenivån. Ett land med en stor offentlig skuld i förhållande till BNP är känsligt för förändringar i ränteläget. Om räntan ökar som en följd av att förtroendet för finanspolitiken minskar kan skuldkvoten komma att öka snabbt. En sådan utveckling kräver att budgetförstärkningar genomförs, dvs. att skatter höjs och/eller att utgifter minskas, för att räntan ska sjunka och skuldtutvecklingen inte ska bli okontrollerbar. Om landets regering inte snabbt förmår ta kontroll över situationen kan det leda till ytterligare minskat förtroende och än högre upplåningskostnader, vilket försämrar det ekonomiska läget. Därigenom skapas en ond cirkel.

Förändringen av den offentliga skulden som andel av BNP kan något förenklat skrivas som:⁷

$$\Delta \text{skuld} = - \text{primärt sparande} - \text{skuld}(\Delta \text{ nominell BNP-ränta})$$

där Δ indikerar en förändring. Det primära sparandet är skillnaden mellan inkomster och utgifter, med undantag för utgifter för statsskuld-räntor och andra kapitalkostnader. Sambandet visar att om räntan är högre än den nominella BNP-tillväxten kommer skulden som andel av BNP att växa även om det primära sparandet är i balans.

Om räntan är betydligt högre än den nominella BNP-tillväxten kan skuldtutvecklingen bli okontrollerbar. Även en hög initial skuldnivå ökar risken för en snabbt växande skuldkvot. Ju högre skulden och/eller räntan är i relation till BNP-tillväxten, desto högre måste det primära sparandet vara för att skuldkvoten ska förbli oförändrad. Detta samband framgår även av tabell 1.4, som visar vilket primärt sparande, som andel BNP, som teoretiskt sett krävs för att hålla skulden oförändrad vid olika skuldnivåer och differenser mellan ränta och tillväxt.

Tabell 1.4 Primärt sparande som krävs för oförändrad skuldkvot vid olika differenser mellan tillväxt och ränta samt olika skuldnivåer

Procent av BNP

Differens nominell BNP-tillväxt och ränta	Skuldkvot			
	200	150	100	50
-10	20,0	15,0	10,0	5,0
-5	10,0	7,5	5,0	2,5
0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	-10,0	-7,5	-5,0	-2,5
10	-20,0	-15,0	-10,0	-5,0

Källa: Egna beräkningar.

Om räntan exempelvis är 10 procentenheter högre än tillväxten, och skulden motsvarar 150 procent av BNP, krävs primära överskott motsvarande 15 procent av BNP för att skulden inte ska växa.

I tabell 1.5 visas de nyckeltal som är viktiga för skuldtutvecklingen i Sverige och några EU-länder som drabbats relativt hårt i den senaste krisen. Tabellen visar att skuldkvoten stigit mycket snabbt i framför allt Grekland och Irland. Den har även ökat i Portugal och Italien, medan den varit stabil i Sverige.

Skuldkvotens snabba uppgång i Grekland, Irland, Portugal och Italien beror på flera faktorer. Av tabell 1.5 framgår att den genomsnittliga skillnaden mellan tillväxttakten i BNP och räntan legat kring 10 procentenheter i Grekland och Irland 2008–2011, något lägre i Portugal och Italien och avsevärt lägre i Sverige. Greklands skuldkvot var 143 procent av BNP 2010. Detta innebär att Grekland hade behövt ha ett primärt överskott motsvarande 16 procent av BNP år 2011 för att skuldkvoten inte skulle öka 2011. Den stora skillnaden mellan tillväxttakten

⁵ I resonemanget bortses från finansiella tillgångar i offentlig sektor, t.ex. i form av pensionsfonder.

⁶ Begreppet "skuldkvot" definieras i vissa andra sammanhang som statsskulden i relation till BNP.

⁷ Här bortses från att skulden även påverkas av s.k. stock-flödesjusteringar, dvs. effekter av skulddispositioner, värdeförändringar m.m. som kan ha en stor effekt på skuldtutvecklingen. Dessa justeringar gör att den faktiska skuldförändringen i tabell 1 inte är densamma som en teoretiskt beräknad förändring enligt sambandet ovan.

i BNP och räntan förklarar, i kombination med stora underskott, skuldkvotens snabba ökning i Grekland och i de andra aktuella länderna.

Tabell 1.5 Offentligfinansiella nyckeltal

	2008	2009	2010	2011	
Sverige	Primärt sparande	3,9	0,2	0,7	1,6
	ΔBNP	2,5	-3,6	6,9	5,1
	Ränta	3,9	3,3	2,9	3,0
	Tillväxt - ränta	-1,4	-6,9	4,0	2,1
Grekland	Primärt sparande	-4,8	-10,3	-4,9	-2,8
	ΔBNP	4,3	-0,7	-2,0	-3,2
	Ränta	4,8	5,2	9,2	14,4
	Tillväxt - ränta	-0,5	-5,9	-11,2	-17,6
Irland	Primärt sparande	-6,0	-12,2	-29,2	-6,8
	ΔBNP	-4,9	-11,3	-3,6	1,2
	Ränta	4,6	5,2	5,8	10,4
	Tillväxt - ränta	-9,5	-16,5	-9,4	-9,2
Portugal	Primärt sparande	-0,5	-7,2	-6,1	-1,7
	ΔBNP	1,6	-2,0	2,3	-1,1
	Ränta	4,5	4,2	5,4	9,4
	Tillväxt - ränta	-2,9	-6,2	-3,1	-10,5
Italien	Primärt sparande	2,5	-0,7	-0,1	0,8
	ΔBNP	1,5	-3,0	1,9	2,6
	Ränta	4,7	4,3	4,0	5,0
	Tillväxt - ränta	-3,2	-7,3	-2,1	-2,4
Skuld	106,3	116,1	119,0	120,3	

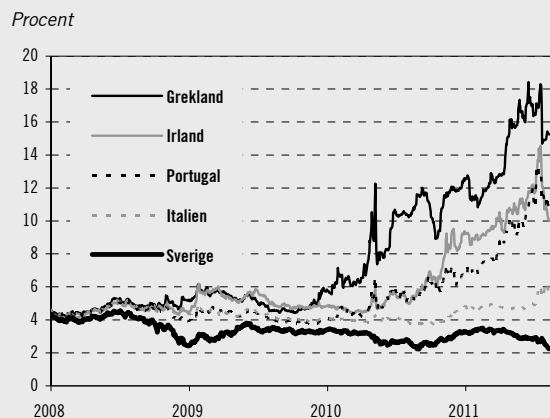
Primärt sparande = den offentliga sektorns primära finansiella sparande i procent av BNP, ΔBNP = nominell BNP:s procentuella förändring, Ränta i procent = årsgenomsnittet för tioåriga statsobligationer, Tillväxt - ränta = skillnad mellan BNP:s nominella tillväxttakt och räntan. Skuld i procent av BNP = offentlig bruttoskuld som andel av BNP.

Källa: European Economic Forecast, Spring 2011, European economy 1/2011.

I en konjunkturedgång minskar tillväxttakten i BNP, samtidigt som räntenivån vanligen faller. En avmattning gör att olika typer av risker tenderar att omvärderas. En skuldkvot som ansågs vara problemfri innan krisen kan på kort tid komma att ses som och bli ett allvarligt problem. Stater med låg kreditvärdighet kan då få uppleva att räntan tvärtom stiger, om långivare kräver en riskpremie för att fortsätta att låna ut pengar. Detta innebär att skillnaden mellan BNP-tillväxten och räntan ökar. När tillväxttakten i BNP blir allt mindre och räntenivån högre krävs ett allt högre primärt sparande för att inte skulden ska öka på ett oroväckande sätt. Högre ränteut-

gifter tränger på så sätt undan prioriterade utgifter. I diagram 1.5 illustreras hur ränteläget i Sverige och ett antal krisdrabbade EU-länder utvecklats sedan 2008.

Diagram 1.5 Ränta på statsobligationer med 10 års löptid

Källa: Ecowin

Diagrammet visar att räntan ökat högst påtagligt de senaste åren i Grekland, Irland och Portugal, medan den sjunkit i Sverige. Samtidigt har BNP-tillväxten i många fall varit mycket svag eller t.o.m. negativ. Ränteuppgången i Grekland, Irland och Portugal har varit så pass kraftig att den medfört mycket stora krav på förstärkningar av det primära sparandet för att stabilisera skuldkvoten. För dessa länder har det inte varit möjligt att finansiera sina underskott på de reguljära finansmarknaderna, utan de har i stället fått tillgång till speciella stöd från övriga EU-länder och IMF. För att vända utvecklingen och få ned räntorna måste förtroendet för finanspolitiken återskapas genom trovärdiga och tydliga konsolideringsprogram.

1.4 De offentliga finanserna

1.4.1 Balans i det finansiella sparandet

De offentliga finanserna har sedan 2009 stärkts i takt med den ekonomiska utvecklingen. Det finansiella sparandet beräknas visa ungefär balans 2011 och 2012 för att därefter förstärkas snabbt 2014 och 2015 (se tabell 1.6).

Det finansiella sparandet för 2011 har reviderats ned med 0,2 procent av BNP jämfört med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition. För 2012–2015 har det finansiella sparandet reviderats ned med mellan 1,1 och 2,1 procent av BNP per år. Det beror i huvudsak på lägre skatteintäkter till följd av den svagare ekonomiska utvecklingen. De takbegränsade utgifterna har, i förhållande till 2011 års ekonomiska vårproposition, reviderats upp 2012 t.o.m. 2014, främst till följd av högre arbetslöshet samt de förslag till åtgärder som lämnas i denna proposition. År 2015 har de takbegränsade utgifterna i stället reviderats ner, vilket bl.a. beror på att pensionssystemets utgifter beräknas bli lägre.

Förstärkningen av den offentliga sektorns finanser mellan 2010 och 2011 sker i staten. Ålderspensionssystemet har ett över tiden minskande, men alltjämt positivt, finansiellt sparande. Den kommunala sektorn redovisar över prognosperioden ett litet negativt finansiellt sparande, men ett positivt resultat enligt de redovisningsprinciper som gäller för det kommunala balanskravet.⁸

Den konsoliderade bruttoskulden uppgick till 39,7 procent av BNP i slutet av 2010, vilket ger en god marginal till referensvärdet inom EU:s stabilitets- och tillväxtpakt på 60 procent av BNP. Lägre överskott i det finansiella sparandet och en justering av det beräkningstekniska antagandet om försäljningar av statens aktieinnehav (se vidare avsnitt 10), bidrar till att skulden förväntas minska något långsammare jämfört med prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition.

⁸ Mellan den kommunala redovisningen och nationalräkenskaperna förekommer redovisningsmässiga skillnader som kan uppgå till flera miljarder kronor enskilda år. Den kommunala redovisningen bygger på samma utgångspunkter som redovisningen inom näringslivet. Om t.ex. investeringsutgifterna ökar kraftigt mellan två år får detta omedelbart genomslag på det finansiella sparandet, medan resultatet endast påverkas av avskrivningarna.

tion. År 2015 beräknas den konsoliderade bruttoskulden uppgå till 26 procent av BNP.

Eftersom osäkerheten är stor kring den framtida konjunkturutvecklingen finns det också en betydande osäkerhet i de offentligfinansiella prognoserna. En svagare ekonomisk utveckling får snabbt genomslag på de offentliga finanserna. En svagare utveckling på arbetsmarknaden får särskilt stor effekt eftersom knappt två tredjedelar av de totala skatteintäkterna utgörs av skatt på arbetsinkomster.

Tabell 1.6 Den konsoliderade offentliga sektorns finanser

Milljarder kronor

Utfall 2010, prognos 2011–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Inkomster	1 680	1 721	1 763	1 830	1 926	2 027
<i>Procent av BNP</i>	50,8	49,8	50,1	49,8	49,7	49,7
Skatter och avgifter	1 506	1 543	1 580	1 642	1 731	1 820
<i>Procent av BNP</i>	45,5	44,6	44,9	44,7	44,7	44,6
Övriga inkomster	174	179	183	188	195	207
Utgifter	1 686	1 717	1 765	1 803	1 846	1 893
<i>Procent av BNP</i>	51,0	49,7	50,2	49,0	47,6	46,4
Finansiellt sparande	-6,7	4,3	-1,7	27,4	80,2	133,9
<i>Procent av BNP</i>	-0,2	0,1	0,0	0,7	2,1	3,3
Konsoliderad bruttoskuld	1 313	1 275	1 271	1 248	1 171	1 060
<i>Procent av BNP</i>	39,7	36,9	36,2	34,0	30,2	26,0

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

1.4.2 Minskat reformutrymme

I varje ekonomisk proposition gör regeringen en förnyad bedömning av utrymmet för nya reformer, det s.k. reformutrymmet.

Vilka faktorer bestämmer reformutrymmet?

Reformutrymmet bedöms utifrån en avstämning av det finansiella sparandet mot överskottsmålet där ett antal faktorer vägs in i bedömningen (se vidare avsnitt 4). Överskottsmålet är bestämt som ett överskott som ska uppnås över en konjunkturcykel. Avstämningen görs utifrån flera olika indikatorer eftersom det inte finns en enda indikator som på ett entydigt sätt mäter måluppfyllelsen.

Bland annat till följd av rekommendationer från Finanspolitiska rådet och Riksrevisionen görs fr.o.m. 2010 års ekonomiska vårproposition en tydlig åtskillnad mellan en bakåt- och framåtblickande bedömning av överskottsmålet. Den

framåtblickande uppföljningen görs för att fastställa ett reformutrymme eller ett behov av budgetförstärkningar. De indikatorer som används för denna utvärdering är den s.k. sjuårsindikatorn och det strukturella sparandet.⁹ Vid tolkningen av sjuårsindikatorn beaktas även det genomsnittliga konjunkturläget under den period som indikatorn omfattar. Den bakåtblickande analysen görs för att upptäcka eventuella systematiska fel i finanspolitiken som kan påverka måluppfyllelsen framöver. För detta används det genomsnittliga sparandet under den senaste tioårsperioden. Utifrån dessa indikatorer görs sedan en samlad bedömning av reformutrymmet där hänsyn även tas till osäkerheten i bedömningen, riskbilden och till vad som är en välavvägd finanspolitik sett utifrån konjunkturläget. Med riskbilden avses bl.a. att det finansiella sparandet och konjunkturen kan utvecklas på ett annat sätt än vad som prognostiseras. Risken för att konjunkturcykeln kan vara asymmetrisk, dvs. att konjunkturläget inte är i balans som genomsnitt över konjunkturcykeln, vägs också in i bedömningen som en del av riskbilden.¹⁰

I grund och botten bestäms utrymmet för reformer utifrån hur stort det finansiella sparandet är på lång sikt. Detta bestäms av den långsiktiga utvecklingen av produktionsförmågan i Sverige, som i sin tur bestäms av framför allt antalet arbetade timmar i ekonomin, humankapitalet och kapitalstockens utveckling. Samtidigt som den långsiktiga produktionsförmågan är avgörande för reformutrymmet och möjligheten att vidta nya åtgärder, kan politiken i sig också påverka produktionsnivån och därmed reformutrymmet. Exempelvis bidrar jobbskatteavdraget till att varaktigt öka antalet arbetade timmar och sysselsättningen och därigenom till en ökning av skattebasen. Denna effekt bidrar till en minskad belastning på de offentliga finanserna av åtgärden. Även de åtgärder som regeringen vidtagit inom sjukförsäkringssystemet och inom arbetslöshetsersättningen har bidragit till att varaktigt öka antalet arbetade timmar i ekonomin. Be-

dömningen av reformutrymmet görs alltid utifrån en prognos av det finansiella sparandet där det antas att det inte tillkommer några nya diskretionära åtgärder utöver de som redan tidigare beslutats eller som aviseras i den aktuella ekonomiska propositionen. Vid en normal ekonomisk tillväxt, utan stora strukturella förändringar i ekonomin, innebär detta förfarande normalt att skatteintäkterna ökar i takt med BNP, samtidigt som utgifterna minskar som andel av BNP. Det beror bl.a. på att en del av utgifterna inte är indexerade.

Bedömning av reformutrymmet utifrån indikatorerna för uppföljning av överskottsmålet

Det bakåtblickande tioårsgenomsnittet för det finansiella sparandet uppgick 2001–2010 till 0,8 procent av BNP (se tabell 1.7). Sparandet låg således något under målsatt nivå. Justerat för det genomsnittliga konjunkturläget låg dock det genomsnittliga finansiella sparandet på 1,4 procent av BNP, dvs. något över målet. Detta tyder på att det inte finns några systematiska fel i finanspolitiken som påverkar måluppfyllelsen framöver.

Vid bedömningen av de framåtblickande indikatorerna har effekter av de reformer för 2012 som föreslås i denna proposition beaktats. Reformerna beräknas försämra det offentliga finansiella sparandet med cirka 15 miljarder kronor 2012. Sjuårsindikatorn uppgår till 0,5 procent av BNP för 2011 och till 0,7 procent av BNP för 2012. Dessa indikatorer tyder på att det finansiella sparandet varaktigt ligger något under överskottsmålet. Den konjunkturjusterade sjuårsindikatorn för samma år pekar emellertid på att sparandet ligger mer än 1 procentenhet högre än överskottsmålet. Risken för en asymmetrisk konjunkturutveckling talar för att man bör lägga vikt vid både den konjunkturjusterade och den icke konjunkturjusterade indikatorn. Den sammantagna bedömningen blir då att det finansiella sparandet i genomsnitt ligger över överskottsmålet under dessa år.

Det strukturella sparandet uppgår till 2,0 procent av BNP 2012 och stiger sedan successivt under prognosperioden för att uppgå till 3,7 procent 2015. Denna indikator visar därmed på ett finansiellt sparande som ligger väl över överskottsmålet, framför allt mot slutet av prognosperioden.

⁹ Sjuårsindikatorn är ett sjuårigt centrerat medelvärde för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn. Det sjuåriga medelvärdet för 2011 omfattar sparandet 2008–2014. Det strukturella sparandet visar hur stort det finansiella sparandet skulle vara vid ett normalt konjunkturläge.

¹⁰ Finanspolitiska rådet och Riksrevisionen har ansett att regeringens användning av flera indikatorer gör uppföljningen av överskottsmålet och bedömningen av reformutrymmet otydlig (se vidare avsnitt 12).

Tabell 1.7 Finansiellt sparande samt indikatorer för avstämning mot överskottsmålet

Procent av BNP respektive potentiell BNP
Utfall 2010, prognos 2011–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Finansiellt sparande	-0,2	0,1	0,0	0,7	2,1	3,3
Bakåtblickande						
tioårsnitt	0,8					
konjunkturjusterat ¹	1,4					
Sjuårsindikatorn	0,7	0,5	0,7			
konjunkturjusterat ¹	2,1	2,2	2,5			
Strukturellt sparande	1,9	1,5	2,0	2,4	3,0	3,7
BNP-gap	-3,9	-2,2	-3,6	-2,9	-1,6	-0,9
Tioårsnitt	-1,0					
Sjuårsgenomsnitt	-2,3	-3,0	-3,1			

¹ Konjunkturjusteringen görs genom att indikatorvärdet minskas med BNP-gapet under motsvarande period multiplicerat med elasticiteten 0,55.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bedömning av reformutrymmet utifrån indikatorerna med hänsyn tagen till osäkerheten i bedömningen och riskbilden

De två framåtblickande indikatorerna som regeringen använder för att följa upp överskottsmålet visar att det finansiella sparandet, med hänsyn tagen till konjunkturläget, varaktigt ligger högre än vad överskottsmålet kräver. Det finns dock ett antal osäkerheter i de indikatorer som används ovan. Exempelvis har Finanspolitiska rådet visat att prognososäkerheten i finansiellt sparande för 2000–2010 är så stor som +/- 2 procentenheter redan för innevarande år.¹¹

Bedömningen av det strukturella sparandet är också osäker. Beräkningar visar att det inte är ovanligt att det strukturella sparandet för ett utfallsår i efterhand justeras med mer än en procentenhet (se fördjupningsrutan Bedömningen av strukturellt sparande är osäker i avsnitt 4). Den genomsnittliga skillnaden mellan den lägsta respektive högsta bedömningen av strukturellt sparande för ett enskilt utfallsår uppgick under 2000–2010 till hela 2 procent av BNP. Om det strukturella sparandet i efterhand skulle komma att revideras ned i den storleksordningen skulle det inte finnas något reformutrymme alls för 2012.

Som beskrivits ovan gör osäkerheten kring den framtida ekonomiska utvecklingen det extra

angeläget att tills vidare upprätthålla goda säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna. Historiska erfarenheter visar att de direkta kostnaderna för att rädda det finansiella systemet för ett land i kris kan vara mycket stora – över 50 procent av BNP (se fördjupningsrutan Vad kostar en kris? i avsnitt 4). Under 1990-talskrisen uppgick de direkta kostnaderna i Sverige till mellan 3,6 och 6,4 procent av BNP. De totala kostnaderna till följd av en allvarlig kris är dock betydligt större än så. För ett land som genomgått en allvarlig kris har den reala statsskulden i genomsnitt ökat med hela 86 procent tre år efter krisen. Dessa siffror visar visserligen att det inte är möjligt att undvika stora underskott i det finansiella sparandet i händelse av en kris i det finansiella systemet enbart genom att upprätthålla säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna.¹² Däremot kan sådana marginaler bidra till att stärka förtroendet för att den förda politiken inte spär på problemet.

Ett ytterligare argument för att i detta läge upprätthålla goda säkerhetsmarginaler är att det finansiella sparandet i Sverige i dagsläget är betydligt lägre än vad det var vid ingången till finanskrisen som inleddes 2008 (se avsnitt 1.5.1). Regeringen anser mot denna bakgrund att det är mer ansvarsfullt att i efterhand korrigera ett för högt sparande genom att genomföra angelägna struktur- och välfärdsreformer, än att tvingas till nedskärningar om de negativa riskerna skulle realiseras.

Bedömning av reformutrymmet med hänsyn tagen till konjunkturläget

Samtidigt som tillräckliga säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna måste upprätthållas bör finanspolitiken inte vara för åtstramande eftersom resursutnyttjandet i utgångsläget är svagt och antas försvagas ytterligare 2012. Prognosen för BNP och sysselsättning talar å ena sidan för att det skulle kunna vara motiverat att låta finanspolitiken vara något mer expansiv. Å andra sidan talar den negativa riskbilden för att det nu är extra angeläget att upprätthålla goda säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna. Det är

¹¹ Finanspolitiska rådet (2011), Svensk finanspolitik.

¹² Regeringen förfogar också över en stabilitetsfond för finansiering av eventuella stödsatser (se avsnitt 1.5.2).

en svår avvägning vilken vikt som i nuvarande läge ska läggas vid att upprätthålla säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna och vilken vikt som ska läggas vid att inte ha en för åtstramande finanspolitik när resursutnyttjandet på arbetsmarknaden fortfarande är svagt. Med hänsyn till den mycket osäkra situationen i omvärlden bedömer regeringen att det för närvarande är överordnat att upprätthålla säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna. Fördelarna med att göra finanspolitiken mer expansiv 2012 väger inte alls lika tungt som riskerna för att finansmarknaderna kan tappa förtroendet för de offentliga finansernas hållbarhet och de konsekvenser för svensk arbetsmarknad detta skulle kunna medföra (se fördjupningsrutan Vad bestämmer offentlig skuldtutveckling?). Samtidigt stärks efterfrågan till följd av att budgetens automatiska stabilisatorer tillåts verka fullt ut.

Samlad bedömning av reformutrymmet för 2012

I budgetpropositionen för 2011 aviserade regeringen en rad reformambitioner. Dessa villkorades av att det kunde säkerställas att viktiga reformer inom prioriterade välfärdsområden kunde säkras, att överskottsmålet skulle nås, att utgiftstaket skulle klaras och att det fanns ett varaktigt reformutrymme.

I 2011 års ekonomiska vårproposition gjorde regeringen bedömningen att en stor del av reformambitioner för mandatperioden skulle kunna genomföras redan under 2012 och 2013. Med hänsyn till riskbilden underströks dock att en förnyad bedömning skulle göras av reformutrymmet i budgetpropositionen för 2012.

Vid en påtagligt sämre konjunkturutveckling än den som ligger i huvudscenariot, där sysselsättningen allvarligt riskerar att försvagas, måste det finnas utrymme att vidta ytterligare åtgärder för att stötta sysselsättningen och den ekonomiska utvecklingen. Det måste också finnas utrymme att kunna hantera en betydligt mer besvärlig situation på de finansiella marknaderna. Sådana åtgärder kan endast vidtas om det finns tillräckliga buffertar. Det säkerställer att det finansiella sparandet kan återgå till överskott när konjunkturläget normaliseras och att utgiftstaket inte äventyras.

Regeringens bedömning är att de reformambitioner som beskrevs i budgetpropositionen för 2011 fortfarande kan genomföras under man-

datperioden. Behovet av att i detta läge upprätthålla tillräckliga säkerhetsmarginaler, samtidigt som det nya konjunkturläget kräver utrymme för andra typer av åtgärder, innebär dock att vissa av reformambitioner kan genomföras först senare under mandatperioden än vad som bedömdes vara möjligt i 2011 års ekonomiska vårproposition. Sammantaget bedöms ett reformutrymme om ca 15 miljarder kronor, varav en del avser tillfälliga satsningar för att möta effekterna av nedgången, vara välavvägt för 2012. Detta innebär att finanspolitiken blir något åtstramande mellan 2011 och 2012 mätt som förändring i det strukturella sparandet. Bedömningen är dock att denna strategi väsentligt ökar möjligheterna att kunna hantera en betydligt mer besvärlig utveckling än den som antas i denna proposition. I en redan osäker situation bidrar det också till att hushåll och företag inte känner osäkerhet kring de offentliga finansernas hållbarhet. Det är viktigt att hushåll och företag i detta läge kan förvänta sig att finanspolitiken bedrivs på ett ansvarsfullt sätt och att det inte kommer att krävas nedskärningar i trygghetssystemen, välfärden eller stora skattehöjningar för att de offentliga finanserna ska vara långsiktigt hållbara.

1.4.3 Utgiftstaket för 2015

Utgiftstaket sätter en övre gräns för hur höga utgifterna får bli för varje enskilt år. Genom utgiftstaket ges riksdagen och regeringen förbättrade möjligheter till nödvändig kontroll och styrning över anvisade medel och över utgiftsutvecklingen. Utgiftstaket tydliggör även behovet av prioriteringar mellan utgiftsområden och förebygger en utveckling där skatteuttaget måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll.

Regeringens förslag till utgiftstak utgår från den aktuella prognosen för de offentliga finanserna och det finanspolitiska ramverket, som anger att utgiftstaket ska fastställas på en nivå som är förenlig med överskottsmålet och en långsiktigt hållbar finanspolitik. De avvägningar som ligger till grund för nivån på utgiftstaket för ett nytt år beskrivs genom att taket motiveras med utgångspunkt i hur det förhåller sig till andra makroekonomiska storheter (se vidare avsnitt 4.5).

Regeringen bedömde i 2011 års ekonomiska vårproposition att utgiftstaket borde öka med 20 miljarder kronor mellan 2014 och 2015. Re-

geringen anser fortfarande att denna bedömning är väl avvägd och att utgiftstaket ger ett stabilt stöd åt överskottsmålet 2015.

Förslaget till utgiftstak medför att budgeteringsmarginalen för 2015 uppgår till 57 miljarder kronor (se tabell 1.8). I budgetpropositionen för 2015 bör budgeteringsmarginalen för 2015 av osäkerhetsskäl uppgå till minst 1,5 procent av de takbegränsade utgifterna eller ca 16 miljarder kronor i enlighet med regeringens riktlinje.¹³

Tabell 1.8 Utgiftstak 2011–2015

Miljarder kronor om inget annat anges

	2011	2012	2013	2014	2015
Regeringens förslag till utgiftstak	1 063	1 084	1 093	1 103	1 123
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	30,1	29,7	28,8	27,9	27,3
Takbegränsade utgifter	997	1 031	1 043	1 053	1 066
Budgeteringsmarginal	66	53	50	50	57
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	6,6	5,2	4,8	4,7	5,4
Budgeteringsmarginal, procent av BNP	1,9	1,5	1,4	1,3	1,4
Strukturellt sparande offentlig sektor, procent av BNP	1,5	2,0	2,4	3,0	3,7

Källa: Egna beräkningar.

Av den nu aktuella bedömningen av de takbegränsade utgifterna för 2015 följer att det maximala utrymmet för nya utgifter under utgiftstaket fram t.o.m. budgetpropositionen för 2015 uppgår till ca 41 miljarder kronor, eller i genomsnitt drygt 10 miljarder kronor i nya permanenta utgifter per år och budgetproposition t.o.m. budgeten för 2015. Denna ökning är i samma storleksordning som den genomsnittliga årliga ökningen av de takbegränsade utgifterna under den senaste tioårsperioden till följd av beslut om reformer och besparingar.¹⁴

En förutsättning för att budgeteringsmarginalen ska kunna tas i anspråk för reformer är att det kvarstår en tillräckligt stor marginal för att

hantera att utgifterna på grund av konjunkturutvecklingen kan utvecklas på ett annat sätt än beräknat (se vidare avsnitt 4.1.3) Till exempel skulle det innebära väsentligt högre utgifter 2015 om volymerna i arbetsmarknadsrelaterade transfereringar inte minskade i slutet av perioden på det sätt som antas i utgiftsprognosen. Pensionssystemets utgifter är ett annat exempel. Sedan 2011 års ekonomiska vårproposition har pensionssystemets utgifter exempelvis reviderats ner med 14 miljarder kronor för 2015 till följd av förändrade förutsättningar.

Regeringen bedömer att överskotten i de offentliga finanserna växer fram till 2015. Om bedömningen under de kommande åren blir att det successivt uppstår ett reformutrymme är det rimligt att detta utrymme till viss del kan utnyttjas för reformer på utgiftssidan. Hur stort det potentiella utrymmet för reformer på utgiftssidan slutligen blir begränsas av hur stor del av budgeteringsmarginalen som fram till budgetpropositionen för 2015 tas i anspråk av andra typer av utgiftsökningar, t.ex. till följd av den makroekonomiska utvecklingen. Oavsett vilken typ av utgiftsförändring som hypotetiskt tar budgeteringsmarginalen för 2015 i anspråk till dess att det året har passerat kan inte de takbegränsade utgifterna förändras mer än budgeteringsmarginalens storlek. I förhållande till bedömningen av överskottet i de offentliga finanserna 2015 är budgeteringsmarginalen för 2015 inte större än att utgiftstaket bedöms ge ett stabilt stöd åt överskottsmålet.

1.5 Utmaningar för stabilitet

Den svåra statsfinansiella situationen i främst USA och många euroländer, den senaste tidens turbulens på de internationella finansiella marknaderna samt tydliga indikationer på att tillväxten i USA och euroområdet går trögt, innebär stora risker för den globala ekonomiska utvecklingen framöver. Gemensamt för de länder som har stora problem är att det handlar om finansmarknadernas bristande förtroende för att dessa länder har förmåga att uppfylla sin åtaganden. Världen är på väg in i en ny ekonomisk nedgång där kraften och varaktigheten på nedgången är svår att bedöma.

Dessa risker medför stora utmaningar för den ekonomiska politiken i Sverige. Det är centralt att finanspolitiken i denna osäkra situation inte

¹³ Enligt riktlinjen bör budgeteringsmarginalen vara minst 1 procent av de takbegränsade utgifterna för innevarande år, minst 1,5 procent för år t+1, minst 2 procent för år t+2 och minst 3 procent för t+3.

¹⁴ Ökningen av takbegränsade utgifter under den senaste tioårsperioden till följd av beslut om reformer och besparingar netto, beräknas ha uppgått till i genomsnitt ca 12 miljarder kronor per år mätt i 2010-års priser.

skapar osäkerhet utan bidrar till stabilitet och upprätthåller goda säkerhetsmarginaler. Finanskrisen visade också hur snabbt osäkerhet och instabilitet kan uppstå i det finansiella systemet, och därmed hur skört systemet kan vara. En annan central uppgift för den ekonomiska politiken är därför att värna ett stabilt finansiellt system och väl fungerande finansmarknader.

1.5.1 Behov av säkerhetsmarginaler

När den globala tillväxten nu mattas av riskerar många länder, till skillnad från Sverige, att gå in i en andra konjunkturedgång med stora underskott i de offentliga finanserna och med statskulder som redan initialt är långsiktigt ohållbara. Detta minskar kraftigt möjligheterna för dessa länder att genomföra den typ av finanspolitiska stimulansåtgärder som vidtogs under finanskrisen. För dessa länder är även möjligheterna att bedriva en mer expansiv penningpolitik begränsade eftersom styrräntorna redan är mycket låga, samtidigt som en rad okonventionella penningpolitiska åtgärder redan har vidtagits.

Även om förutsättningarna för att hantera en kraftig konjunkturedgång med finans- och penningpolitik är bättre i Sverige än i många andra länder, finns det ett par viktiga skillnader i utgångsläget nu jämfört med hur det såg ut vid ingången till finanskrisen. Sverige hade 2008 ett betydligt högre finansiellt sparande än idag (2,2 procent av BNP jämfört med 0,1 procent av BNP 2011). Även Riksbankens styrränta låg på en betydligt högre nivå då jämfört med i nuläget (4,75 jämfört med 2 procent). Detta innebär att det möjliga fallutrymmet i såväl det finansiella sparandet som i reporäntan är betydligt mer begränsat nu än vid inledningen av finanskrisen. Den låga räntan i utgångsläget innebär dock att penningpolitiken redan i dagsläget är expansiv.

Den stabiliseringspolitiska inriktningen ligger tills vidare fast

Trots att det väntas ske en kraftig dämpning av tillväxten 2012 handlar det sannolikt inte om negativa tillväxttal som under finanskrisen. Det finansiella sparandet i den offentliga sektorn är därutöver lägre än i början av finanskrisen. Det bedöms därför i nuläget inte finns skäl att vidta

efterfrågestimulerande finanspolitiska åtgärder av samma omfattning som genomfördes under finanskrisen.

Med den svaga ekonomiska utvecklingen är det dock angeläget att finanspolitiken inte blir alltför åtstramande. Riktade åtgärder bör därför vidtas för att möta avmattningen på arbetsmarknaden, främst genom arbetsmarknadspolitiken. Det är också viktigt att det finns utrymme att låta de automatiska stabilisatorerna verka fullt ut. Sverige har till skillnad från många andra länder starka automatiska stabilisatorer som väsentligt bidrar till att dämpa en konjunkturedgång.¹⁵

Den ekonomiska kris som inleddes 2008 har aktualiserat frågan om de kommunala finansernas konjunkturkänslighet och risken för att kommuner och landsting genom förändringar av utgifter och skatter agerar procykliskt, dvs. på ett sätt som kan bidra till att förstärka konjunktursvängningar. Det kommunala balanskravet, som är en betydelsefull del av det finanspolitiska ramverket, kan förstärka detta beteende. Mot den bakgrunden har regeringen tillsatt en utredning (dir. 2010:29) vars uppdrag redovisades den 15 september 2011. Regeringen avser att återkomma i frågan. Syftet är att skapa ett mer robust regelverk för att motverka en procyklisk politik i kommuner och landsting.

Stabiliseringspolitiska åtgärder vid en mer negativ ekonomisk utveckling

I händelse av en mer negativ ekonomisk utveckling är det viktigt att använda erfarenheterna från händelseutvecklingen under finanskrisen 2008.

En första slutsats är att det är viktigt att ha goda säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna både inför och under en nedgång som riskerar att bli värre. Finanskrisen slog till med full kraft under senare delen av september 2008 även om det hade varit en påtaglig oro på de finansiella marknaderna ända sedan 2007. Under 2007 och 2008 visade de indikatorer som regeringen använder för att följa upp överskottsmålet att sparandet låg över den målsatta nivån. Regeringen bedömde dock att reformutrymmet var

¹⁵ De automatiska stabilisatorerna uppstår till följd av att skatteintäkterna minskar (ökar) och utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen och vissa försörjningsstöd ökar (minskar) vid en konjunkturedgång (uppgång).

mindre än vad indikatorerna visade på, när hänsyn också togs till osäkerheten i bedömningen, riskbilden och därmed behovet av att ha säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna. Flera aktörer ansåg då att regeringen sparade för mycket. Under 2009 försämrades de offentliga finanserna snabbt och det strukturella sparandet reviderades ned kraftigt. Detta visar att det är angeläget att vid en bedömning av reformutrymmet väga in osäkerheten i bedömningen och riskbilden. Det är mot denna bakgrund centralt att det finns utrymme att kunna vidta ytterligare stabiliserande åtgärder i en situation då ekonomin utvecklas svagare än i nuvarande prognos. Ytterligare åtgärder bör bara vidtas om de inte äventyrar förtroendet för de offentliga finanserna.

En andra slutsats är att det är centralt att noga överväga sammansättningen av de stabiliseringspolitiska åtgärderna. När krisen 2008 var ett faktum kunde Sverige, tack vare ordning och reda i de offentliga finanserna, vara ett av de EU-länder där finanspolitiken mest kraftfullt kunde minska dess effekter genom att låta de automatiska stabilisatorerna verka fullt ut samt genom aktiva åtgärder. I budgetpropositionen för 2009 konstaterade regeringen att oron på de finansiella marknaderna hade ökat och att en inbromsning i konjunkturen väntades. I propositionen föreslogs ett antal reformer som bl.a. syftade till att dämpa konjunkturnedgången. De flesta av reformerna var tidigareläggningar av permanenta åtgärder, bl.a. en förstärkning av jobbskatteavdraget. Genom att ett varaktigt reformutrymme hade säkerställts kunde regeringen genomföra ett antal strukturellt riktiga reformer som samtidigt bidrog till att hålla uppe den samlade efterfrågan, och därmed dämpa konjunkturnedgången.

Efter budgetpropositionen för 2009 skedde en historiskt sett kraftig avmattning i den globala ekonomin. Krisen hade nu också spridit sig till den reala ekonomin. Regeringen bedömde att detta skulle bidra till att väsentligt pressa upp arbetslösheten i Sverige. I propositionen Åtgärder för jobb och omställning (prop. 2008/09:97), som presenterades i januari 2009, lade regeringen därför fram ett krispaket med främst arbetsmarknadspolitiska åtgärder och införande av en skattereduktion för renoverings- och tillbyggnadsarbeten, det s.k. ROT-avdraget.

I 2009 års ekonomiska vårproposition förstärktes krispaketet genom framför allt en tem-

porär ökning av de generella statsbidragen till kommunsektorn. I budgetpropositionen för 2010 förstärktes krispaketet ytterligare genom bl.a. ökade temporära statsbidrag till kommunsektorn, fler åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken och ett förstärkt jobbskatteavdrag. Dessa åtgärder kunde genomföras då riskerna för de offentliga finanserna bedömdes ha minskat påtagligt.

En viktig utgångspunkt för flertalet av de krisåtgärder som vidtogs under finanskrisen var att de skulle vara effektiva mätt i antal jobb per satsad krona. En annan utgångspunkt var att om permanenta åtgärder vidtogs skulle det i huvudsak vara sådana som också på sikt kunde bidra till en bättre fungerande ekonomi. En tredje utgångspunkt var att de temporära åtgärder som vidtogs skulle fasas ut så fort ekonomin hade återhämtat sig. En fjärde utgångspunkt var att det inte helt går att motverka en kraftig konjunkturnedgång utan att de offentliga finanserna äventyras. Åtgärderna kan däremot bidra till att begränsa uppgången i arbetslösheten. Slutligen var det centralt för regeringen att krisens bördor skulle fördelas rättvist för att hålla samman samhället genom hela krisen. Viktiga förklaringar till varför effekterna av finanskrisen på den reala ekonomin inte blev lika långvariga i Sverige som i många andra länder är de genomförda åtgärderna i kombination med att de automatiska stabilisatorerna tilläts verka fullt ut. Denna erfarenhet visar att det måste finnas marginaler att vidta denna typ av åtgärder vid en förvärrad ekonomisk situation.

1.5.2 Utmaningar för finansiell stabilitet

Finanskrisen och den fortsatta marknadsturbulensen visar hur starkt oro på de internationella marknaderna kan slå mot det finansiella systemet och i förlängningen Sveriges ekonomi. En allvarlig kris i det finansiella systemet kan få stora efterverkningar och sociala kostnader, vilket den senaste finanskrisen visade. Oron på de finansiella marknaderna under sensommaren 2011 är framför allt föranledd av en ökad osäkerhet kring skuldtungda staters förmåga att hantera betydande underskott och stora skulder. Detta har skapat turbulens på marknaderna, vilket påverkar tillväxtutsikterna negativt.

Den allt större finansiella sektorn och den allt djupare integrationen av de svenska och de in-

ternationella finansmarknaderna medför att behovet av väl fungerande finansmarknader ökar. En central uppgift för den ekonomiska politiken är att värna ett stabilt finansiellt system. Staten har en omfattande uppsättning verktyg och möjliga åtgärder (se fördjupningsrutan Insatser för ett stabilt finansiellt system). Ett löpande arbete pågår för att ytterligare stärka den finansiella stabiliteten.

Förstärkt stabilitet i det finansiella systemet

Det finns tydliga risker som kan bidra till instabilitet i den svenska ekonomin. Svaga statsfinanser i flera EU-länder och i USA har skapat en stor osäkerhet på finansmarknaderna, med ökad volatilitet på ränte- och aktiemarknaden under sensommaren. Sveriges starka offentliga finanser medför att tilltron till den svenska statens förmåga att klara sina åtaganden är stor. De svenska finansmarknaderna, och därmed den finansiella stabiliteten, påverkas ändå av den internationella oron.

De svenska bankerna klarade finanskrisen bättre än många andra länders banker, delvis som en följd av att riksdagen och regeringen beslutade om särskilda stödåtgärder. Trots det fanns det perioder under krisen när den finansiella stabiliteten var hotad på grund av att situationen för vissa kreditinstitut blev prekär. I dag har bankerna en förhållandevis god lönsamhet och är relativt välkapitaliserade i ett internationellt perspektiv. Finanskrisen visade dock hur snabbt osäkerhet och instabilitet kan uppstå i det finansiella systemet och därmed hur skört systemet kan vara.

Sverige har internationellt sett ett stort bank-system i förhållande till ekonomins storlek. Detta innebär att ett fallissemang i banksektorn kan bli mycket kostsamt för staten och skattebetalarna att hantera. De fyra svenska bankkoncernernas sammanlagda tillgångar i Sverige och utomlands är mer än tre gånger så stora som Sveriges BNP. Nordea är den klart största koncernen (se tabell 1.9).

Tabell 1.9 De fyra storbankernas tillgångar andra kvartalet 2011 och kärnprimärkapital vid årsskiftet 2010/11

	Tillgångar i procent av BNP	Kärnprimärkapital med golvregler, procent
Handelsbanken	66	8,6
Nordea	160	8,9
SEB	65	10,9
Swedbank	52	10,1

Anm.: Vid konvertering av Nordeas siffror från euro till kronor har en kurs på 9,1 kr per euro använts. Kärnprimärkapital som andel av riskviktade tillgångar. Källor: Bankernas kvartalsrapporter, Finansinspektionen.

De svenska storbankerna var vid årsskiftet 2010/11 relativt välkapitaliserade med s.k. kärnprimärkapitalgrader (inkl. golvregler) på mellan 8 och 11 procent av deras riskvägda tillgångar.¹⁶ Det är höga nivåer, både i en internationell jämförelse och i förhållande till gällande minimikrav.

En annan riskfaktor är bankernas ökade internationella verksamhet. Det innebär att eventuella problem i bankernas utländska verksamheter riskerar att bli en börda för svenska skattebetalare. Den svenska bankerna finansierar sig i allt större utsträckning med utländsk valuta. Under första kvartalet 2011 utgjorde 54 procent av bankernas totala marknadsupplåning om 2 832 miljarder kronor skuld i utländsk valuta. Det är en finansiering som under kristider kan vara svår att upprätthålla. Svenska banker är dessutom så pass sammanflätade med varandra genom sina omfattande inbördes transaktioner att problem i en bank lätt sprider sig till andra banker. En ytterligare riskfaktor är att bankerna har en förhållandevis kort löptid i sin upplåning.

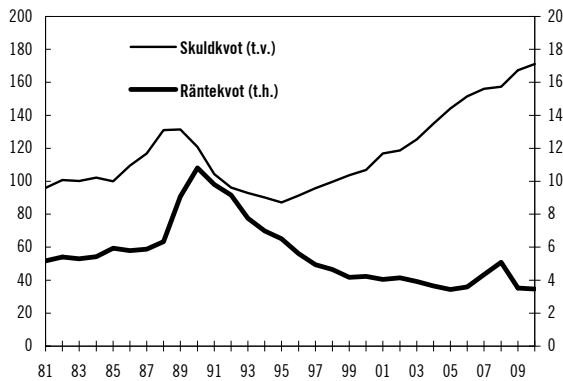
Vid sidan av riskbilden i banksystemet utgör hushållens förhållandevis höga skuldsättning också en risk. Hushållens samlade skulder uppgick i juli 2011 till 2 600 miljarder kr, varav 2 100 miljarder avsåg bostadslån. Detta motsvarar ca 75 respektive drygt 60 procent av BNP. Det genomsnittliga hushållet i Sverige har skulder som uppgår till drygt 170 procent av den årliga disponibla inkomsten. Denna skuldkvot har stigit oavbrutet sedan mitten av 1990-talet (se dia-

¹⁶ Vid utgången av 2009 skulle Basel II-regelverket vara fullt verkställt efter en treårig övergångsperiod. I och med finanskrisen 2008 ansågs det olämpligt att kapitalkraven skulle minska, varför övergången "frysades" genom s.k. golvregler. Dessa innebär att kapitaltäckningen för ett kreditinstitut under Basel II inte får understiga 80 procent av den nivå den hade varit under Basel I-regelverket. Den s.k. Basel III-överenskommelsen innebär nya kapitaltäckningsregler som föreslås gälla fr.o.m. 2013.

gram 1.6). Det är naturligt och rimligt att hushållens skuldkvot kan öka när finansmarknaderna utvecklas och tillgången på krediter förbättras. De senaste 15 årens kraftiga ökning i hushållens skuldsättning manar ändå till vaksamhet.

Diagram 1.6 Hushållens skuld- och räntekvot

Procent av disponibel inkomst

Källa: Riksbanken.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det är viktigt att genomföra förebyggande insatser för att värna den finansiella stabiliteten. Framför allt avser regeringen att öka stabiliteten i banksystemet genom högre kapitaltäckningskrav. Motiven för att införa högre kapitaltäckningskrav är dels att minska riskerna för fallissemang, dels att minska skattebetalarnas kostnader vid en bankkris.

De nya Basel III-reglerna innebär högre krav på både kvaliteten och nivån på bankernas kapital. Minimnivån för kapitaltäckningskravet innebär att det s.k. kärnprimärkapitalet, dvs. huvudsakligen aktiekapital och upparbetade vinster, ökas från 2 till 7 procent av de riskvägda tillgångarna. Därmed blir banksystemet mer robust och motståndskraftigt vid finansiella störningar och eventuella framtida förluster. Det nya regelverket ska fasas in under 2013–2018.

Basel III innehåller vidare andra regler som ytterligare stärker det finansiella systemet. Ett icke-riskvägt soliditetskrav ska införas. Syftet med detta krav är att minska de risker som kan uppkomma genom att banker och kreditinstitut har olika interna modeller för att beräkna sina risker. Ett absolut icke-riskvägt soliditetskrav blir oberoende av bankernas interna modeller genom att det använder balansräkningens siffror. Vidare ska krav på bankernas likviditetsförsörjning skärpas. Bakgrunden är att finanskrisen

ledde till bristande likviditet hos många institut, vilket i sin tur krävde omfattande insatser från nationella centralbanker och riksgäldskontor. Basel III-överenskommelsen innebär att bankerna även i kristider ska ha bättre förmåga att klara sin finansiering.

Riksdagen har även beslutat att förlänga de s.k. golvreglerna till att gälla även efter den 31 december 2011. Det hindrar att kraven på bankernas och kreditinstitutens kapitaltäckning faller kraftigt innan Basel III:s högre nivåer träder in.

Trots att bankerna enligt Basel III-regelverket, ska ha både mer och bättre kapital i form av kärnprimärkapital är det samhällsekonomiskt motiverat att ha ett högre krav på kärnprimärkapitalet (i relation till riskvägda tillgångar) än miniminivån för att bankerna ska bli mer motståndskraftiga mot förluster och kriser. En kommande skärpning av kravet på kärnprimärkapital bör i första hand riktas mot stora, systemviktiga, banker. Detta motiveras framför allt av att kostnaderna för en systemkris är betydligt större än konsekvenserna av en mindre banks fallissemang.

Under hösten 2011 kommer Sverige att tillsammans med EU:s 26 övriga medlemsstater att börja förhandla om de regler som ska gälla som en följd av Basel III-överenskommelsen. Det förslag som EU-kommissionen presenterade den 20 juli 2011 innebär en full harmonisering av kapitaltäckningskraven. Regeringen anser emellertid att det måste vara möjligt för enskilda EU-länder att lagstifta om högre kapitaltäckningskrav, om det är motiverat för att värna finansiell stabilitet och värna skattebetalarnas pengar. Utfallet av dessa förhandlingar påverkar på vilket sätt Sverige kan gå vidare i frågan om att höja kapitaltäckningskraven utöver minimikraven enligt Basel III.

För att främja en återkommande dialog mellan staten och finansbranschen har regeringen tillsatt Finansmarknadskommittén (dir. 2009:22). Kommittén ska fortlöpande bevaka den internationella utvecklingen och diskutera hur förutsättningarna för den finansiella sektorn i Sverige kan förändras så att stabiliteten och effektiviteten kan förbättras. Syftet ska vara att bidra till en ur samhällets perspektiv välfungerande och effektiv finansiell sektor som inte leder till ett samhällsekonomiskt alltför stort risktagande. Arbetet i kommittén ska bedrivas under 2009–2012.

Insatser för ett stabilt finansiellt system

En rad aktiva insatser har gjorts för att säkerställa att det finansiella systemet är stabilt. Tillsynen av bankerna har förbättrats, bl.a. genom s.k. stresstester. Insättningsgarantin har förstärkts. Vidare har regelverket kring bankerna stramats upp på internationell nivå. Även regelverket för hantering av finansiella kriser och möjligheterna för myndigheterna att ingripa i tid vid en hotande kris ses nu över. Slutligen ger lagen (2008:814) om statligt stöd till kreditinstitut (stödlagen) regeringen ett långtgående mandat att ingripa med olika former av stöd till svenska banker och kreditinstitut för att hindra allvarliga störningar i det finansiella systemet.

Stärkt regelverk

Regeringen har ett ansvar för att regelverket för de finansiella marknaderna bidrar till finansiell stabilitet. I en alltmer komplex och globaliserad miljö har regeringen som ambition att regelverket kontinuerligt ska anpassas och förstärkas. Finanskrisen ledde till en insikt om att banker och kreditinstitut generellt sett hade för lite kapital och kapital av för dålig kvalitet i verksamheten. Det har lett fram till en global överenskommelse om mer strikta regler för banker som kallas Basel III-överenskommelsen, som för Sveriges del kommer att genomföras genom nya regler inom EU.

Basel III-överenskommelsen innebär att kraven på bankers och andra kreditinstituts kärnprimärkapital stiger, från 2 till 7 procent av riskviktade tillgångar.¹⁷ Vidare innebär Basel III ökade krav på kreditinstitutens likviditetsförsörjning. Syftet är att de i kommande kriser i högre grad ska klara av sin egen finansiering och ha mindre behov av likviditetsstöd från centralbanker än vad som var fallet i den senaste krisen. Det ska bl.a. säkerställas genom en längre genomsnittlig löptid på bankernas finansiering.

Även regelverket för hantering av finansiella kriser och möjligheterna för myndigheterna att ingripa i tid vid en hotande kris ses nu över. Regeringen har tillsatt Finanskriskommittén, med uppdrag att se över dessa och närliggande frågor (dir. 2011:6).

Kapitaltillskott, garantier och stabilitetsfond

Om den finansiella stabiliteten skulle vara hotad har regeringen ytterligare verktyg för att ingripa i en akut situation.

Stödlagen ger regeringen ett långtgående mandat att med kort varsel eller genom en särskild stödmyndighet ingripa med olika former av stöd till svenska banker och kreditinstitut för att hindra en allvarlig störning i det finansiella systemet. Stödet kan t.ex. ges i form av garantier eller kapitaltillskott. Riksgäldskontoret är den myndighet som enligt stödlagen har möjlighet att vidta åtgärder om det finns en risk för en allvarlig störning i det finansiella systemet. I dessa fall kan Riksgäldskontoret efter regeringens godkännande ge ett kapitaltillskott enligt förordningen (2008:820) om statligt stöd till kreditinstitut.

Regeringen förfogar också över en stabilitetsfond för finansieringen av eventuella stödinsatser. Fonden finansieras genom stabilitetsavgifter från kreditinstitut och andra finansiella företag. Stabilitetsfonden minskar risken för att en finansiell kris förvärras genom att fonden utgör en finansiell buffert. Målsättningen är att stabilitetsfonden så småningom, i genomsnitt, ska uppgå till 2,5 procent av BNP. Om medlen i fonden inte skulle räcka i en framtida krissituation får en obegränsad kredit i Riksgäldskontoret användas.

Stabila marknadsförhållanden

Stabila marknadsförhållanden och välfungerande finansiella marknader är viktiga hörnstenar för att upprätthålla finansiell stabilitet. Riksgäldskontoret är statens internbank och hanterar statens upplåning. Myndigheten har en viktig roll när det gäller att upprätthålla en välfungerande marknad för handeln med statspapper (statskuldväxlar och statsobligationer). Under perioder av finansiell instabilitet tenderar många investerare att söka sig till mindre riskfyllda placeringar och statspapper är i de situationerna ofta mycket efterfrågade.

Förbättrad tillsyn

Finansinspektionen ansvarar för tillsynen av de finansiella institut som har sitt säte i Sverige. Genom den löpande tillsynen kan myndigheten på ett tidigt stadium få indikationer på eventuella brister och problem i instituten. Stresstesten är ett av de verktyg som Finansinspektionen använder sig av för att bedöma institutens förmåga att motstå olika negativa scenarier.

¹⁷ Med kärnprimärkapital avses något förenklat aktiekapital och ackumulerade vinster.

Om ett kreditinstitut inte följer den lagstiftning som reglerar dess verksamhet ska Finansinspektionen ingripa. Inspektionen kan bl.a. återkalla ett instituts tillstånd, utdela en varning eller en anmärkning eller besluta att ett institut ska betala en straffavgift. För att finansiella företag inte ska ta för stora risker har Finansinspektionen infört regleringar av ersättningssystemen till de anställda i finansiella företag, som syftar till att dessa företag ska tillämpa ersättningssystem som är förenliga med effektiv riskhantering och som inte leder till överdrivet risktagande.

Väl fungerande betalningssystem

Ett väl fungerande betalningssystem är en förutsättning för finansiell stabilitet. Riksbanken ansvarar för betalningssystemet och för att finansiella transaktioner mellan ekonomins alla aktörer går lätt och smidigt att genomföra. Genom att se till att betalningssystemet fungerar väl även under perioder av finansiell stress bidrar Riksbanken till att upprätthålla den finansiella stabiliteten.

Under en kris kan det vara svårt för banker och kreditinstitut att förnya finansiering som löper ut och att ta upp nya lån. Det kan även uppstå brist på likviditet i banksystemet.

I sådana situationer kan Riksbanken tillföra likviditet till det finansiella systemet. Riksbanken kan t.ex. underlätta för banker att låna av Riksbanken genom att bredda kraven på vad man tar emot som pant för bankernas lån av likviditet, eller genom att erbjuda lån på längre löptider än normalt. Riksbanken kan också erbjuda lån i utländsk valuta. Vidare kan Riksbanken ge likviditetsstöd till enskilda kreditinstitut. Det gäller i första hand om ett institut bedöms vara systemviktigt i den situation som råder. Likviditetsstöd kan ges till institut som bedöms vara solida. Stödet syftar dels till att förhindra att en bank tvingas ställa in sina betalningar, dels till att förhindra att de effekter som en sådan händelse kan ge upphov till sprids i hela det finansiella systemet.

Insättningsgarantin

Riksgäldskontoret ansvarar också för insättningsgarantin, som är ett viktigt verktyg för att dämpa oron vid en finansiell kris. Genom att staten garanterar hushålls och företags insättningar upp till motsvarande 100 000 euro minskar risken för s.k. uttagsanstormningar. Uttagsanstormning är en situation när allmänheten uppfattar att det gäller att så fort som möjligt få

ut sina pengar från en bank. Uttagsanstormningar kan leda till att en fullt solid bank mycket snabbt får finansiella problem. Genom insättningsgarantin minskar den risken avsevärt. Därigenom minskar också det potentiella hotet mot den finansiella stabiliteten.

Regelverk finns på plats men utmaningar kvarstår

Genom de olika åtgärder som vidtagits, t.ex. införandet av stödlagen och förstärkningen av insättningsgarantin, har regeringen och myndigheterna en väl fungerande verktygslåda för att hantera finansiella kriser. Sverige står därmed bättre rustat i nuläget jämfört med hösten 2008. Nya utmaningar kvarstår dock, inte minst när det gäller att motverka finansiella kriser genom att öka bankernas motståndskraft och få till stånd ett effektivt regelverk till så låga kostnader som möjligt för samhället.

1.6 Utmaningar för fler i arbete och hållbar tillväxt

1.6.1 Fler i arbete

Regeringen arbetar kontinuerligt med att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom ytterligare åtgärder som förstärker arbetsutbudet, motverkar långa tider utan arbete och förstärker efterfrågan på grupper med svag förankring på arbetsmarknaden samt förbättrar matchningen mellan arbetssökande och lediga jobb. Det är samtidigt viktigt att på kort sikt möta den utmaning som inbromsningen på arbetsmarknaden innebär. De åtgärder som nu föreslås kan komma att behöva kompletteras ifall utvecklingen blir sämre än vad som nu förutses.

Stärka drivkrafterna till arbete och utbildning

Avgörande för ett högt välstånd, för såväl individen som för samhället i stort, är att det lönar sig att ta ett arbete för dem som inte arbetar och att anstränga sig mer för dem som redan har ett arbete.

Jobbskatteavdragets fyra steg har stärkt incitamenten till arbete genom att sänka marginal- och tröskeleffekterna, främst för låg- och medelinkomsttagarna (se fördjupningsrutan Jobbskatteavdraget). Ett högre arbetsutbud innebär en högre produktionskapacitet i ekonomin och ökad sysselsättning på sikt. För många med låga inkomster är det fortfarande inte tillräckligt lönsamt att ta ett arbete eller öka den arbetade tiden. Ytterligare förstärkning av jobbskatteavdraget bör därför, om möjligt, genomföras under mandatperioden. Enligt bedömningar är utbudseffekterna av ytterligare jobbskatteavdrag fortsatt stora.¹⁸ För att stärka drivkrafterna för bl.a. utbildning och företagande bör även den nedre skiktgränsen för statlig skatt höjas.

¹⁸ Se departementspromemorian Arbetsutbudseffekter av ett förstärkt jobbskatteavdrag och förändrad statlig inkomstskatt (Ds 2010:37).

Jobbskatteavdraget

Jobbskatteavdraget infördes den 1 januari 2007 och har därefter förstärkts vid tre tillfällen – senast den 1 januari 2010.¹⁹ Sammanlagt uppgår jobbskatteavdraget, beräknat vid vardera stegs ikraftträdande, till ca 71 miljarder kronor.²⁰ Jobbskatteavdragets omfattning gör det till en av de största skatteförändringarna sedan 1990/91 års skattereform.

Jobbskatteavdraget innebär att varje löntagare och företagare får behålla en väsentligt större del av sin inkomst från arbete och företagande. Detta medför att det lönar sig mer att träda in på arbetsmarknaden för dem som inte arbetar, men också att det genom sänkt marginalsatt lönar sig mer att arbeta fler timmar för dem som redan arbetar.

Ett större deltagande i arbetskraften motverkar flaskhalsar i ekonomin, vilket fördröjer överhettningstendenser i högkonjunkturer. Vidare ökar drivkraften att stanna kvar i arbetskraften under lågkonjunkturer, vilket kan påskynda återhämtningen i ekonomin.

Jobbskatteavdraget ökar även efterfrågan på arbetskraft. Med jobbskatteavdraget blir fler jobb lönsamma samtidigt som den positiva effekten på hushållens disponibla inkomster kan dämpa löneökningstakten. Den första effekten uppkommer på kort sikt och bidrar till en bättre matchning på arbetsmarknaden. Den andra effekten är mer långsiktig genom att Sveriges konkurrenskraft gradvis stärks. Jobbskatteavdraget skapar utrymme för nyanställningar, samtidigt som förmågan att möta konkurrens från företag i andra länder stärks.

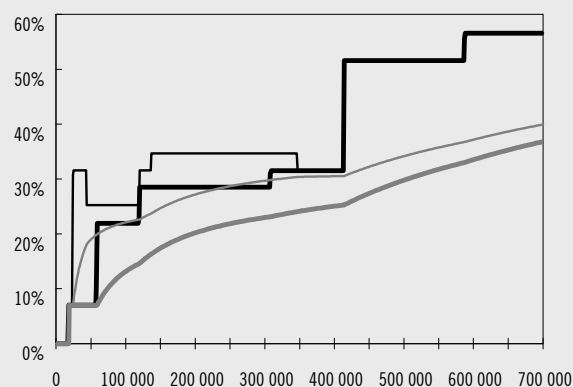
Sammantaget bidrar jobbskatteavdraget till att öka såväl utbudet som efterfrågan på arbetskraft. Det motverkar utanförskap, förbättrar matchningen och stärker konkurrenskraften. Ytterligare steg i jobbskatteavdraget, när ekonomin så tillåter, skulle därför bidra till att öka sysselsättningen och motverka arbetslöshet. Förstärkning

av jobbskatteavdraget är ett centralt verktyg för att nå full sysselsättning.

Jobbskatteavdraget innebär dessutom en förstärkning av hushållens inkomster, vilket stimulerar den inhemska efterfrågan. Genom jobbskatteavdragets inverkan på löneökningstakten kan detta ske utan ökade inflationsförväntningar. Jobbskatteavdraget kan därför antas ha balanserat en vikande internationell efterfrågan samtidigt som ekonomins funktionssätt förbättrats.

Diagram 1.7 visar marginal- och genomsnittsskatten vid olika årsarbetsinkomster med och utan jobbskatteavdraget. Nästan alla heltidsarbetande (99 procent) har fått skattesänkningar på över 1 000 kronor per månad och 75 procent på över 1 500 kronor per månad. Tabell 1.10 visar hur stort jobbskatteavdraget blir 2012 vid olika månadslöner och hur mycket nettoinkomsten ökat till följd av avdraget.

Diagram 1.7 Marginalsatt (svarta linjer) och genomsnittssatt (gråa linjer) på årsinkomster utan jobbskatteavdraget (tunna linjer) och med jobbskatteavdraget 2012 (feta linjer)

Anm.: Beräkningarna utgår från att övriga inkomster är 0 kronor, en kommunal skattesats på 31,55 procent (vägt genomsnitt 2011), en nedre skiktgräns på 401 100 kronor, en övre skiktgräns på 574 300 kronor samt ett prisbasbelopp på 44 000 kronor.

Källa: Egna beräkningar.

¹⁹ Prop. 2006/07:1, bet. 2006/07:FiU1, rskr. 2006/07:9; prop. 2007/08:22, bet. 2007/08:SkU11, rskr. 2007/08:61; prop. 2008/09:39, bet. 2008/09:SkU12, rskr. 2008/09:108; prop. 2009/10:42, bet. 2009/10:SkU23, rskr. 2009/10:110.

²⁰ För inkomståret 2012 prognostiseras jobbskatteavdraget att uppgå till 82,1 miljarder kronor. Att värdet av jobbskatteavdraget har ökat beror på att de sammanlagda arbetsinkomsterna i ekonomin har blivit högre dels genom löneökningar, dels genom att sysselsättningen har ökat.

Tabell 1.10 Jobbskatteavdraget vid olika månadslöner 2012

Kronor per månad

Lön	Skatt före skattereduktion	Jobbskatteavdrag	Ökning av nettoinkomst till följd av jobbskatteavdraget (%)
10 000	2 264	800	10,3
15 000	3 954	1 063	7,1
20 000	5 690	1 370	6,9
25 000	7 425	1 678	6,7
30 000	9 126	1 822	6,1
40 000	13 381	1 822	4,6

Anm.: Beräkningarna utgår från att övriga inkomster är 0 kronor, en kommunal-skattesats på 31,55 procent (vägt genomsnitt 2011), en nedre skiktgräns på 401 100 kronor samt ett prisbasbelopp på 44 000 kronor.

Källa: Egna beräkningar.

Ett antal olika bedömare, däribland Riksrevisionen, Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet, har utvärderat jobbskatteavdragets effekter på sysselsättning och arbetade timmar. I tabell 1.11 sammanfattas några av dessa bedömningar. Den samlade bedömningen är att jobbskatteavdraget har betydande positiva effekter på antalet personer i arbete. Effekten bedöms vara i storleksordningen 70 000–120 000 fler årsarbetskrafter och ca 2 till 3 procent fler arbetade timmar.

Tabell 1.11 Uppskattade effekter av jobbskatteavdraget

	Årsarbetskrafter
Steg 1-4	
Finansdepartementet	120 000
Riksrevisionen	100 000
SNS konjunkturråd	70 000
Steg 1-2	
Finanspolitiska rådet	89 000
Konjunkturinstitutet ¹	75 000
LO ^{1,2}	71 000
Steg 1	
OECD ¹	35 000–60 000
European Economic Advisory Group ¹	60 000–80 000

¹ Inklusivt förändringar i arbetslöshetsförsäkringen.

² LO:s bedömning baseras på beräkningar från SNS Konjunkturråd, 2008.

Källor: Respektive bedömare.

Utvärdering av jobbskatteavdraget

Riksdagen har tillkännagivit för regeringen sin mening att jobbskatteavdraget behöver utvärderas och dessutom prövas mot andra reformer som ger liknande effekt (bet. 2010/11:FiU20, rskr. 2010/11:319. Regeringen välkomnar utskottets tillkännagivande. Ett arbete har inletts och regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Vid empiriska utvärderingar av reformer, såsom jobbskatteavdraget, kan man skilja mellan två olika typer av utvärderingar. Den första är att utvärdera på förhand, vilket innebär att effekterna av en regelförändring utvärderas innan den införs eller innan förändringens faktiska utfall kan observeras. Dessa utvärderingar sker med utgångspunkt från etablerade ekonomiska samband och ger en prognos om förväntade effekter av en regelförändring. Till grund för dessa utvärderingar ligger simuleringar med hjälp av empiriskt skattade modeller. Den andra typen av utvärderingar sker i efterhand, där regelförändringens utfall utvärderas, dvs. vilken faktisk effekt regelförändringen har haft. När det gäller jobbskatteavdraget är det nästan uteslutande den första typen av utvärderingar som hittills genomförts.

Finansdepartementet har deltagit i ett omfattande metodutvecklingsarbete för att möjliggöra att på förhand kunna utvärdera jobbskatteavdragets effekter på t.ex. arbetsutbudet.²¹ Regeringen och Finansdepartementet har vid flera tillfällen, både i propositioner och i särskilda skrifter, presenterat resultat från utvärderingar av jobbskatteavdragets förväntade effekter.²² Även andra har med hjälp av liknande metoder utvärderat jobbskatteavdraget (se tabell 1.11). Dessa utvärderingar visar genomgående på positiva effekter på arbetsutbudet.

Utvärderingar på utfallsdata är fortfarande sällsynta. I en bilaga till Långtidsutredningen 2011 görs en första ansats till att utvärdera det faktiska utfallet av det förhöjda jobbskatteavdraget för äldre (SOU 2011:2). Skillnaden i sysselsättningsgraden bland personer över och under 65 år jämförs före och efter införandet av jobbskatteavdraget. Resultaten indikerar att det förhöjda jobbskatteavdraget har haft positiva effekter på sysselsättningsgraden bland äldre, men i bilagan påpekas samtidigt att fler utvärderingar behövs på området. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering har aviserat att de avser

²¹ Arbetsutbudseffekter av reformer på inkomstskatteområdet 2007-2009, Rapport från Ekonomiska avdelningen på Finansdepartementet 2009:1, Regeringskansliet.

²² Se t.ex. departementspromemorian Arbetsutbudseffekter av ett förstärkt jobbskatteavdrag och förändrad statlig inkomstskatt (Ds 2010:37).

publicera en utvärdering av jobbskatteavdraget under hösten 2011.²³

Att utvärdera jobbskatteavdraget är dock förknippat med vissa svårigheter. Eftersom alla med arbetsinkomst är berättigade till jobbskatteavdraget saknas det en kontrollgrupp, dvs. en grupp som inte berörs av jobbskatteavdraget, vilket försvårar jämförelser. Samtidigt som jobbskatteavdraget infördes gjordes vidare flera andra regelförändringar som kan ha påverkat arbetsutbudet och sysselsättningen, t.ex. förändringar i arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen och socialavgifterna, vilket innebär att det är svårt att identifiera den isolerade effekten av jobbskatteavdraget. Ett annat problem är den relativt korta tid som gått sedan införandet 2007, eftersom jobbskatteavdraget förväntas få full effekt först på längre sikt.

I den internationella forskningslitteraturen finns det ett stort antal utvärderingar av reformer som liknar jobbskatteavdraget. Framför allt har jobbskatteavdragets motsvarigheter i USA och Storbritannien utvärderats. I dessa länder har reglerna varit på plats längre än i Sverige och deras konstruktion, med skattereduktioner riktade till specifika grupper av personer, ger andra möjligheter till utvärdering. Studierna visar generellt sett på positiva effekter på arbetsutbudet.²⁴

²³ Se IFAU:s remissvar på Finansdepartementets promemoria Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012 (dnr Fi 2011/1936).

²⁴ För en översikt av utvärderingar se t.ex. Eissa, N. och Hoynes, H.W. (2005), *Behavioural Responses to Taxes: Lessons from the EITC and Labor Supply*, NBER Working Paper 11729 och Finanspolitiska rådet (2010), *Svensk finanspolitik*.

Motverka långa tider utan arbete

Trots att arbetslösheten har minskat ligger långtidsarbetslösheten fortfarande på en hög nivå. Inbromsningen på arbetsmarknaden innebär att det blir än svårare för de långtidsarbetslösa att hitta ett arbete.

Regeringens reformer har medfört att individer som varit borta från arbetsmarknaden under en lång tid har kommit in på arbetsmarknaden. Detta är positivt eftersom sannolikheten att få arbete är mycket större för personer som deltar i arbetskraften än för de som står utanför. Många av dessa individer har dock nedsatt arbetsförmåga och riskerar långtidsarbetslöshet. Förutsättningarna för dessa personer att finna och behålla ett arbete kan därför även fortsättningsvis behöva förbättras.

En stor utmaning är att säkerställa att långtidsarbetslösa får det stöd de behöver för att hitta ett arbete och samtidigt motverka att fler blir långtidsarbetslösa. Regeringen anser att en väl fungerande och effektiv arbetsförmedling samt arbetslöshetsförsäkring är viktiga förutsättningar för att åstadkomma detta. Det är t.ex. angeläget att regelbundet följa upp den arbetslöses jobbsökande dels för att kunna avgöra behovet av stöd eller insatser, dels för att säkerställa att den arbetssökande faktiskt står till arbetsmarknadens förfogande. Det finns indikationer på att kontrollen av att arbetssökande står till arbetsmarknadens förfogande inte fungerar ändamålsenligt. Även det stöd som arbetssökande behöver för att kunna hitta ett arbete kan förbättras (se fördjupningsrutan Hörnstenarna i en aktiv arbetsmarknadspolitik).

För att öka de långtidsarbetslösas konkurrenskraft på en arbetsmarknad med sammanpressad lönestruktur med relativt höga ingångslöner är lönesubventionerade anställningar ett viktigt instrument. Syftet med exempelvis nystartjobb är att ge arbetslivserfarenhet och referenser som ökar möjligheterna att senare få ett osubventionerat arbete. Långtidsarbetslösa med kort utbildning kan också vara i behov av ytterligare utbildning för att bli konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden.

Sammantaget finns det behov av att effektivisera och förstärka stödet till de arbetslösa, och då särskilt stödet till de långtidsarbetslösa. Konjunkturavmattningen kan även motivera ytterligare tillfälliga åtgärder riktade till långtidsarbetslösa och personer som riskerar långa tider

utan arbete för att motverka att arbetslösheten biter sig fast på höga nivåer.

Vårda sjukförsäkringsreformen

Sjukfrånvaron har minskat avsevärt från de höga nivåerna i början av 2000-talet. Det beror både på att färre individer blir sjukskrivna och på att sjukperioderna har blivit kortare. Sammantaget har den minskade ohälsan lett till ett minskat utanförskap. Regeringens reformer har bidragit till denna utveckling genom att den passivitet som tidigare präglade sjukskrivningsprocessen har ersatts med aktiva åtgärder som uppmuntrar en återgång i arbete. Sjukförsäkringsreformen har varit framgångsrik. Stora förändringar, likt denna, har emellertid lett till att vissa enskilda drabbas av orimliga och icke avsedda konsekvenser. I den översyn som regeringen har genomfört av sjukförsäkringsreformen föreslås justeringar som syftar till att sjukförsäkringsreformen ska fungera som avsett. Att fler unga får aktivitetsersättning är ett kvarstående problem inom sjukförsäkringen. En långsiktig reformering av aktivitetsersättningen är komplicerad och kräver vidare analys.

Bland annat mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande (bet. 2010/11:SfU12) har regeringen fortsatt analysera den ekonomiska situationen för personer som lämnar tidsbegränsad sjukersättning och saknar SGI. Liknande synpunkter gällande ersättningsnivån har framkommit i remissbehandlingen av departementspromemorian Översyn av sjukförsäkringen (Ds 2011:18). Fortsatta beräkningar i regeringskansliet har gett en delvis likartad bild. En högre inkomstnivå behövs för vissa hushållstyper för att regeringens intentioner med förslagen ska uppnås. Med de förslag till sjuk- respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall samt boendetillägg som nu lämnas i denna proposition beräknas flertalet försäkrade få ungefär samma disponiblinkomst, efter att boendekostnaderna är betalda, som de hade i form av sjukersättning och BTP. Dessa förslag innebär således att regeringen även går riksdagen till mötes.

Riksdagen har i tillkännagivandet uppmärksammat ett viktigt problem. Det gäller svårigheten att säkerställa rättssäkerheten vid bedömningen av arbetsförmågan efter dag 180 i sjukperioden. Bedömningar av arbetsförmåga är komplicerat och regeringen anser att bättre bedömningar av arbetsförmågan kan förbättra rättssäkerheten och därmed också förstärka till-

tron till sjukförsäkringen. Därför har regeringen gett Försäkringskassan i uppdrag att, i samverkan med Socialstyrelsen och i samråd med Arbetsförmedlingen, vidareutveckla metoder och instrument för bedömning av arbetsförmåga. Regeringen anser att för att garantera rättssäkerhet, delaktighet och legitimitet behöver en ändring av arbetsmarknadsbegreppet vid dag 180, som riksdagen föreslår, utredas vidare för att fastställa om en sådan förändring kan bidra till att lösa de komplexa problem som arbetsförmågebedömningen innebär. Regeringen avser därför att ge Försäkringskassan ett uppdrag att utreda huruvida förändringar i regelverket kan säkerställa att bedömningen av den enskildes arbetsförmåga vid 180 dagar blir rättssäker och uppfattas som legitim.

Stärka svaga gruppers ställning på arbetsmarknaden

En ytterligare utmaning är att förbättra arbetsmarknadssituationen för grupper som har en relativt svag förankring på arbetsmarknaden och för vilka arbetsmarknaden fortfarande inte fungerar tillfredsställande. Unga, äldre, utrikes födda, personer med högst förgymnasial utbildning och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är grupper som har en sämre arbetsmarknadssituation än befolkningen som helhet. Dessa grupper drabbas dessutom hårdast vid ett försämrat konjunkturläge.

Unga är oftast arbetslösa en relativt kort tid, men de som saknar fullständiga gymnasiebetyg riskerar att fastna i långtidsarbetslöshet. Personer med kort utbildning har även generellt sett en lägre sysselsättningsgrad och löper större risk att bli långtidsarbetslösa. Regeringen har bl.a. av dessa skäl genomfört omfattande reformer inom utbildningssystemet, t.ex. reformerat gymnasieskolan, infört det s.k. lärarlyftet och genomfört en omfattande satsning på lärlingsutbildning. Den höga ungdomsarbetslösheten beror också på att unga håller på att etablera sig på arbetsmarknaden. Under den fasen kan det vara svårt för arbetsgivare att bedöma deras kompetens eftersom unga ofta har en begränsad arbetslivserfarenhet och få referenser från tidigare arbetsgivare. Detta kombinerat med relativt höga anställningskostnader (lön och arbetsgivaravgifter) gör att unga kan ha svårt att konkurrera om job-

ben. Regeringen har därför genomfört reformer för att öka arbetskraftsefterfrågan på unga, framför allt genom sänkta socialavgifter för denna grupp. Regeringen har vidare aviserat att den avser införa två nya anställningsformer för unga – lärlingsanställning och lärlingsprovanställning – för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden. Eftersom ungdomsarbetslösheten är fortsatt hög finns det anledning att fortsätta genomföra reformer inom bl.a. utbildningsväsendet för att långsiktigt förbättra arbetsmarknadssituationen för unga och stimulera efterfrågan på ung arbetskraft. Den föreslagna sänkningen av momsen på restaurang- och cateringtjänster ökar efterfrågan särskilt på ung arbetskraft eftersom arbete inom restaurangnäringen för många är första kontakten med arbetsmarknaden. Det är även viktigt att det stöd som unga arbetslösa får i sitt arbetssökande är av god kvalitet.

Utrikes födda har en lägre sysselsättningsgrad och högre arbetslöshet än personer födda i Sverige. I likhet med unga håller utrikes födda som varit kort tid i Sverige på att etablera sig på arbetsmarknaden och då kan höga anställningskostnader (lön och arbetsgivaravgifter) minska företagens benägenhet att anställa personer som är utrikes födda. Det finns stora skillnader inom gruppen utrikes födda, men för många tar det lång tid att etablera sig på arbetsmarknaden. Det är en stor förlust för individen och för samhället. En framgångsrik integration av invandrare och flyktingar bygger på möjlighet till egen försörjning genom arbete och företagande. Mot denna bakgrund genomförde regeringen 2010 en omfattande reform för att påskynda etableringen av nyanlända, etableringsreformen, som bland annat innebär att Arbetsförmedlingen fått ett samordnande ansvar. Regeringen har även genomfört flera andra åtgärder i syfte att förbättra förutsättningarna för utrikes födda på arbetsmarknaden, såsom införandet av instegs- och nystartjobb samt stärkt validering av utrikes föddas utbildning och annan yrkeskompetens. Regeringen avser dessutom att under 2012 genomföra förändringar i etableringsreformen. Hitills har etableringsersättningen minskat i motsvarande omfattning som arbetsinsatsen ökat inom den nyanländes etableringsplan. För att minska marginaleffekterna vid arbete inom etableringsplanen ska etableringsersättningen inte påverkas av storleken på arbetsinkomsterna.

Äldre personer som förlorar sitt arbete möter en svår arbetsmarknadssituation och riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet eller lämna arbetskraften. Vidare lämnar många frivilligt arbetskraften relativt tidigt genom t.ex. avtalspension. Inte minst för att säkerställa den offentliga sektorns finansiering på lång sikt är det viktigt att uppmuntra ett sent utträde från arbetsmarknaden. Den viktigaste åtgärden som regeringen genomfört för att stimulera utbudet av arbetskraft bland äldre är det högre jobbskatteavdraget för personer som fyllt 65 år. Vidare kan personer i åldern 55–64 år få nystartsjobb i upp till tio år, vilket är dubbelt så lång tid som för personer i åldern 26–54 år. Dessutom har kvalificeringstiden för ett nystartsjobb temporärt förkortats från 12 till 6 månader för personer som fyllt 55 år för att förbättra möjligheterna för de äldre arbetslösa att stanna kvar på arbetsmarknaden.

Alla ska ha möjlighet att delta i arbetslivet utifrån sina förmågor och förutsättningar, men många personer med funktionsnedsättning står långt ifrån arbetsmarknaden. Det är angeläget att förbättra arbetsmarknadssituationen för funktionsnedsatta med nedsatt arbetsförmåga. Regeringen har därför gett en särskild utredare i uppdrag att se över hur de befintliga arbetsmarknadspolitiska insatserna för personer med funktionsnedsättning effektivare kan bidra till att dessa personer kan få och behålla ett arbete (dir. 2011:59). Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 16 april 2012.

Förbättra matchningen på arbetsmarknaden

En väl fungerande matchning på arbetsmarknaden minskar risken för att arbetslösheten biter sig fast på en hög nivå. Det är därför även vid en ekonomisk avmattning nödvändigt att stimulera till ökad sökaktivitet samt ökad geografisk och yrkesmässig rörlighet. När konjunkturen vänder uppåt är det viktigt att tidigt identifiera och motverka brist på arbetskraft. Ett väl fungerande utbildningssystem är grundläggande för att utbildningarna ska matcha den framtida efterfrågan på arbetskraft. Även arbetsmarknadsutbildning, som också kan komma de med störst problem till del, kan bidra till att förbättra matchningen.

Hörnstenarna i en aktiv arbetsmarknadspolitik

En central del i en ekonomisk politik för full sysselsättning är en aktiv arbetsmarknadspolitik som säkrar en snabb och effektiv återgång till arbete för dem som hamnar i arbetslöshet. Arbetslöshet är mycket kostsamt för både individer som drabbas och för samhället i stort. Detta gäller i synnerhet långtidsarbetslöshet. Rätt utformad kan en aktiv arbetsmarknadspolitik bidra till lägre arbetslöshet och kortare arbetslöshets-tider genom åtgärder som bidrar till förbättrad sökaktivitet och åtgärder som rustar människor för jobb, såsom utbildning, praktik och subventionerade anställningar. Vidare ska en aktiv arbetsmarknadspolitik säkerställa en god matchning mellan arbetssökande och lediga platser. En väl fungerande matchning leder till högre sysselsättning och dessutom till att mer produktiva jobb skapas.

Erfarenheten har emellertid visat att arbetsmarknadspolitiken även kan ge upphov till negativa sidoeffekter, såsom att arbetsmarknadspolitiska program leder till minskad sökaktivitet eller undanträngning av reguljärt sysselsatta. Utformningen av arbetsmarknadspolitiken är därför central för att förhindra uppkomsten av negativa sidoeffekter och för att verkligen bidra till lägre arbetslöshet och förbättrad matchning.

Mot denna bakgrund har regeringen reformerat arbetsmarknadspolitiken sedan regerings-skiftet 2006 för att säkerställa att de arbetsmarknadspolitiska resurserna används effektivt och hjälper människor till ett nytt arbete. Nedan beskrivs hörnstenarna i regeringens arbetsmarknadspolitik.

Ökad sökaktivitet och stärkt förmedlingsverksamhet

Den första hörnstenen i regeringens arbetsmarknadspolitik är ett aktivt och effektivt arbetssökande. Forskning visar att förmedlingsinsatser i kombination med kontroll av arbetssökandet tycks vara den åtgärd som ger bäst effekt på chanserna för en sökande att hitta ett jobb till en förhållandevis låg kostnad. Förmedlingsinsatser har också fördelen att de inte leder till inlåsnings effekter. En mer effektiv sökaktivitet bidrar också till att fler jobb skapas genom att fler kompetenta sökanden gör det mindre kostsamt för företagen att rekrytera. Sänkta kostnader för rekrytering gör det lönsamt att anställa fler.

Regeringen har mot denna bakgrund gett Arbetsförmedlingen ett tydligare uppdrag att förmedla arbete, samtidigt som de arbetsmarknadspolitiska programmen har fått en tydligare inriktning mot aktivt arbetssökande. Även under en djup lågkonjunktur skapas många nya jobb. Dessa förändringar har kompletterats med reformer inom bl.a. arbetslöshetsförsäkringen och jobbskatteavdraget som stärkt incitamenten att söka arbete.

Med anledning av riksdagens tillkännagivande om 100-dagarsregeln och regler för deltidarbetslösa (bet. 2010/11:AU9, rskr. 2010/11:279) har regeringen inlett ett arbete. Vidare har regeringen inlett ett arbete med anledning av riksdagens tillkännagivande ifråga om Lex Laval m.m. (bet. 2010/11:AU10, rskr. 2010/11:299). Regeringen avser återkomma till riksdagen i dessa frågor.

Utbildningsinsatser, praktik och subventionerade anställningar i fokus

Ibland räcker inte ett aktivt arbetssökande för att individen ska hitta ett nytt jobb utan det behövs insatser som stärker den enskildes konkurrenskraft, t.ex. genom utbildning, arbetspraktik och subventionerade anställningar. Dessa insatser, vilka är traditionella inslag inom arbetsmarknadspolitiken, utgör den andra hörnstenen i regeringens arbetsmarknadspolitik.

När regeringen tillträdde fanns också ett stort antal andra insatser, såsom datortek, friår och arbetslivsutveckling. Dessa bedömdes vara ineffektiva, bl.a. för att de skapade inlåsnings effekter eller på andra sätt höll tillbaka arbetsutbudet. Flera av dessa insatser har därför avskaffats. Regeringen har i stället valt att vidareutveckla och komplettera de traditionella inslagen av utbildning och lönesubventionerade anställningar för att stärka individens konkurrenskraft.

Utbildning ökar de arbetslösas chanser att få ett arbete, särskilt om det inriktas på yrken där det råder eller förväntas uppstå brist på arbetskraft. Erfarenheterna visar dock att antalet i arbetsmarknadsutbildning bör vara begränsat för att kvaliteten i utbildningen ska kunna upprätthållas. Yrkesutbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen och inom yrkeshögskolan är därför viktiga komplement i regeringens politik för att förhindra att arbetslösheten biter sig fast.

Människors kompetens tenderar att minska med arbetslöshetstidens längd, samtidigt som långtidsarbetslöshet i sig kan vara stigmatiser-

rande. Chanserna att få ett arbete givet rådande lönestruktur minskar därmed också med arbetslöshetstidens längd. Ett viktigt komplement till praktik och utbildning är därför temporärt sänkta kostnader för företagen vid anställning av någon som varit arbetslös en längre tid. Erfarenheten visar att lönesubventionerade anställningar har relativt god effekt på möjligheterna att efter insatsen få ett jobb till rådande lönestruktur. En negativ sidoeffekt av subventionerade anställningar är dock att de kan ge upphov till s.k. undanträngning, dvs. att andra anställningar minskar när fler får lönesubventionerade anställningar. Detta är acceptabelt eftersom lönesubventionerade anställningar riktas mot långtidsarbetslösa. På så sätt ökar antalet sökanden som är konkurrenskraftiga om jobben, vilket i förlängningen leder till högre sysselsättning. När regeringen tillträdde ersatte nystartsjobben de tidigare allmänna och förstärkta anställningsstöden samt plusjobben. De viktigaste skillnaderna mot de tidigare anställningsstöden är att nystartsjobben är rättighetsbaserade, dvs. en arbetsgivare kan anställa en person som uppfyller kriterierna för nystartsjobb efter godkännande från Arbetsförmedlingen, och att de riktar sig till en bredare målgrupp. Genom att nystartsjobben är rättighetsbaserade, och inte föregås av särskild behovsprövning, är de betydligt enklare att använda för företagen och de arbetssökande än de tidigare anställningsstöden. Det bidrar sannolikt till att fler personer får en lönesubventionerad anställning. Volymerna i nystartsjobben har ökat mer eller mindre kontinuerligt sedan de infördes 2007.

Diagram 1.8 Antal nystartsjobb

Tusental

Insatser vid rätt tidpunkt för att bäst motverka långtidsarbetslöshet

En central fråga vid utformningen av arbetsmarknadspolitiken är när i arbetslöshetsperioden insatser som t.ex. utbildning och praktik ska sättas in för att bäst motverka långtidsarbetslöshet. De flesta som blir arbetslösa hittar ett jobb inom ett halvår, medan andra är i behov av stöd redan tidigt i arbetslösheten. Det är emellertid svårt att i förväg veta vem som riskerar att bli långtidsarbetslös. Om å ena sidan insatser erbjuds till korttidsarbetslösa finns risk för inläsning och undanträngning samt för att knappa resurser används för dem som ändå skulle hitta ett arbete snabbt. Om å andra sidan insatserna enbart erbjuds långtidsarbetslösa finns risk för att korttidsarbetslösa personers produktivitet går förlorad och att möjligheterna att hjälpa dem tillbaka till arbete kraftigt försämras. Den tredje hörnstenen i regeringens arbetsmarknadspolitik handlar således om att sätta in insatserna i rätt tidpunkt för att på bästa sätt bidra till att öka individens jobbchanser. Vid ungefär ett års arbetslöshet tycks s.k. negativa stigmatiseringseffekter uppstå, dvs. att arbetsgivare uppfattar långtidsarbetslösa som mindre produktiva än andra.²⁵ Stigmatisering innebär att det blir allt svårare för individen att hitta ett arbete.

Omläggningen av arbetsmarknadspolitiken efter att regeringen tillträdde 2006 har bl.a. väglett av ovanstående avvägning, kunskapen om att chanserna att hitta ett arbete försvagas av stigmatiseringseffekter samt av att individens kompetens och motivation att söka arbete avtar med arbetslöshetstidens längd. Detta har inneburit att korttidsarbetslösa i större utsträckning än tidigare ska fokusera på att söka jobb, både på egen hand och med stöd från Arbetsförmedlingen. Åtgärder riktade till korttidsarbetslösa har därmed dragits ned. Möjligheten att delta i arbetsmarknadspolitiska program utan att det inverkar på antalet ersättningsdagar i arbetslöshetsförsäkringen har tagits bort. Den nya inriktningen har sannolikt bidragit till att korta arbetslöshetstiderna och stärkt effektiviteten i åt-

²⁵ Enligt en enkätstudie av Agell och Benmarker (Working paper 2002:12, IFAU) uppgav 62,5 procent av arbetsgivarna att de betraktade arbetslösa som mindre lämpliga än andra arbetssökande. Samtidigt uppgav mindre än fem procent av de tillfrågade att arbetslöshet på upp till ett halvår utgjorde ett problem. Var femte ansåg att ett års arbetslöshet gjorde en arbetssökande mindre lämplig och hälften betraktade arbetssökande med arbetslöshetstider över 18 månader som mindre lämpliga.

gärdena. Omläggningen har också inneburit att de mer kostsamma åtgärdena fokuserats på dem som har svårast att hitta arbete genom införandet av Jobb- och utvecklingsgarantin (JUG). JUG erbjuds bl.a. till arbetslösa vars ersättningsperiod i arbetslöshetsförsäkringen tagit slut, vilket för de flesta inträffar efter 14 månaders arbetslöshet.

Syftet med JUG är att med hjälp av mer individuellt utformade åtgärder så snabbt som möjligt få in deltagarna på den reguljära arbetsmarknaden genom åtgärder såsom individuell handledning, praktik, utbildning eller subventionerad anställning/nystartsjobb. Dessa åtgärder ska erbjudas i JUG:s inledande två faser, i syfte att stärka individens kompetens och minimera stigmatiseringseffekter av långa arbetslöshetsstider. Syftet med JUG är också att säkerställa att de arbetslösa står till arbetsmarknadens förfogande.

De som efter drygt ett och ett halvt år i JUG inte funnit något arbete ska anvisas till en samhällsnyttig sysselsättning, den s.k. sysselsättningsfasen (fas 3). I sysselsättningsfasen ska deltagarna få möjlighet att bygga upp nya referenser, nätverk och arbetsgemenskap. Arbetsgivarkontakter är i detta skede i arbetslöshetsperioden avgörande för individens möjligheter att hitta ett arbete. Sysselsättningsfasen ger också möjlighet för arbetsgivaren att få lära känna personen och bedöma dennes produktivitet, vilket i förlängningen kan leda till en anställning. Det är dock också viktigt att deltagarna får stöd av en förmedlare för att fortsätta söka jobb.

JUG ersatte den tidigare Aktivitetsgarantin som också riktades till arbetslösa vars ersättningsperiod tagit slut. Det var emellertid förhållandevis vanligt att de arbetssökande beviljades en ny ersättningsperiod om 300 dagar i stället för att gå in i Aktivitetsgarantin. Konsekvensen blev att de arbetslösa fick stöd och hjälp alldeles för sent och därmed fastnade allt djupare i långtidsarbetslösheten. Ungefär samtidigt som JUG infördes togs därför möjligheten att få en förnyad ersättningsperiod i arbetslöshetsförsäkringen bort. JUG har också en tydligare struktur än Aktivitetsgarantin vad gäller i vilken ordning olika åtgärder bör erbjudas. Det leder till ett mer effektivt utnyttjande av arbetsmarknadspolitikens resurser.

Vidareutveckling av arbetsmarknadspolitiken

Dagens system genomsyras av ovanstående principer för att upprätthålla sökaktiviteten och rusta de arbetslösa för att maximera deras jobbchanser. Utbildning, praktik och lönesubventioner riktas huvudsakligen till långtidsarbetslösa genom JUG, vilket i det stora hela är en rimlig avvägning eftersom långtidsarbetslösa har svårare att hitta ett arbete. Åtgärdsarsenalen har renodlats och vidareutvecklats.

Regeringen bedömer dock att det är motiverat att förstärka det tidiga stödet, t.ex. i form av utbildning och praktik, till personer som blir arbetslösa och där Arbetsförmedlingen bedömer att risken är stor att personen blir långtidsarbetslös. Ett system med s.k. statistisk profilering införs vid Arbetsförmedlingen. Systemet syftar till att stödja arbetsförmedlaren i dennes bedömning av en individs risk för långtidsarbetslöshet. I kombination med åtgärder för att förbättra uppföljningen av jobbsökandet skapas därmed förutsättningar för att mer effektivt hjälpa arbetslösa tillbaka till ett jobb. Det finns också indikationer på att de två inledande faserna av JUG inte fungerat som regeringen avsett. Aktivitetsnivån har varit för låg och aktiviteterna har haft bristande kvalitet. Det har inneburit att arbetslösa har anvisats till sysselsättningsfasen utan att ha fått det stöd och de insatser som varit avsikten. Sysselsättningsfasen har inte heller kunnat erbjuda deltagarna en samhällsnyttig sysselsättning med den kvalitet regeringen avsett, exempelvis att deltagarna inte fått det handledarstöd som avsetts. Behov av förbättringar och förändringar av sysselsättningsfasen, fas 3, har även uppmärksammats av riksdagen (bet. 2010/11:AU11, rskr. 2010/11:287). Det är angeläget att fortsatt verka för ett effektivt arbete före garantierna, liksom för en hög kvalitet och aktivitet i JUG:s tre faser. Även tillfälliga åtgärder bör vidtas i sysselsättningsfasen. I denna proposition lämnas förslag i detta syfte.

1.6.2 Ett högklassigt utbildningssystem

Utbildning är centralt både för den enskilde individen och för samhället i stort. Investeringar i utbildning ökar den enskildes livschanser genom större möjlighet att få arbete, en bra lön samt stärkta förutsättningar för att delta i samhället. För samhället innebär högre produktivitet och sysselsättning samt ett längre och friskare arbetsliv att förutsättningarna för ekonomisk tillväxt förbättras och att den gemensamma välfärden ökar.

Det svenska utbildningssystemet fungerar i många avseenden väl, men det finns svagheter. Dessa visar sig huvudsakligen i försämrade studieprestationer i grundskolan, många avhopp från gymnasieskolan och en i vissa fall svag genomströmning inom högskolan. Regeringen ser allvarligt på problemen inom utbildningssystemet och påbörjade under föregående mandatperiod ett omfattande och långsiktigt arbete för att förbättra utbildningssystemets olika delar. Inriktningen är att kvaliteten på undervisningen och genomströmningen inom samtliga nivåer i utbildningssystemet ska förbättras. I denna proposition prioriteras fortsatt dessa områden.

Lärarnas kompetens och läraryrkets status

Lärarna är mycket viktiga för elevernas studieprestationer, särskilt för barn från mindre gynnsamma sociala förhållanden. För att höja studieresultaten behöver eleverna få undervisning med mer aktivt lärarstöd av välutbildade och kompetenta lärare. För att säkra en hög kvalitet på lärarna måste läraryrket göras mer attraktivt.

Med den växande arbetsmarknaden för akademiker har det såväl i Sverige som internationellt blivit allt svårare att locka de bästa studenterna till lärarutbildningen. Den omfattande fortbildningsreformen (läraryftet) tillsammans med den reformerade lärarutbildningen syftar till att öka lärarnas kompetens. En yrkeslegitimation för lärare och förskollärare införs, vilket bidrar till att säkerställa kvaliteten i undervisningen och höja yrkets status. En lektorstitel för lärare med licentiat- eller doktorsexamen samt flera års uppvisad pedagogisk skicklighet kommer att leda till fördjupade ämneskunskaper i skolan. För att stödja rektorns roll som pedagogisk ledare har en ny rektorsutbildning införts.

De redan beslutade reformerna förväntas ha tydliga effekter på läraryrkets attraktionskraft, men ytterligare åtgärder behövs. Bland annat måste det löna sig att vara en bra lärare och att bli en bättre lärare. Fler karriärvägar behövs därför inom läraryrket och högre löner för särskilt kvalificerade lärare som höjer elevresultaten. Vidare ska alla lärare vara behöriga i de ämnen de undervisar i.

Yrkesutbildningarna vid gymnasiet

En stor gymnasiereform genomförs från hösten 2011, där bl.a. tonvikten på yrkesorienterade ämnen i yrkesutbildningarna ökas. Därutöver görs den största satsningen någonsin på gymnasial lärlingsutbildning som ett ytterligare alternativ inom yrkesprogrammen. Fler satsningar behövs dock för att stärka framför allt yrkesutbildningarna, och därigenom minska avhoppet och underlätta för ungdomar att få arbete efter avslutade studier. För elever som går på yrkesprogram är det inte längre obligatoriskt att läsa in högskolebehörighet, vilket gör att de får mer tid till fördjupning i yrkesämnena. Samtidigt har alla rätt att läsa in behörigheten om de så önskar. Den arbetsplatsförlagda utbildningen bör förbättras och yrkeslärarnas kompetens stärkas. Vidare bör tillsynen förbättras.

Behov av övriga åtgärder för att ytterligare stärka utbildningssystemet

För att kunna förbättra utbildningssystemet krävs goda kunskaper om vilka problemen är och vilka åtgärder som kan vara lämpliga att vidta. Fortsatt fokus behövs på en förbättrad uppföljning och utvärdering av utbildningssystemet. Skolans och förskolans verksamhet behöver utvärderas kontinuerligt för att säkerställa att målen uppfylls och att framgångsrika metoder sprids över landet. Många studier visar på vikten av tidiga insatser för att hjälpa barn i behov av stöd. Regeringen har därför gjort omfattande insatser för att ge elever ökat stöd under de första skolåren. Dessutom har tidigare betyg och fler nationella prov införts för att säkerställa att elevernas kunskaper kontinuerligt följs upp.

Dagens fria skolval förutsätter att elever och föräldrar kan göra informerade val. Mer under-

byggda val till gymnasieskolan torde minska avhoppen. Informationen om olika skolor och dess resultat behöver därför göras mer tillgänglig och relevant.

1.6.3 Stärkt företagande

Företagarens roll är central för fler jobb, utvecklingen av innovationer, ett dynamiskt näringsliv och en långsiktigt hållbar tillväxt. Företagarnas affärsidéer och utveckling av nya varor och tjänster skapar sysselsättning, bidrar till strukturomvandling och till en långsiktigt högre produktivitetstillväxt.

Regeringen arbetar ständigt med att förbättra förutsättningarna för företagande och att underlätta för tillkomsten av fler och växande företag. Regeringens program för att främja kvinnors företagande fortsätter. OECD:s mätning av omfattningen av marknadshinder 1998–2008 visar på en minskad omfattning av olika typer av hinder för företagande i Sverige.²⁶ Villkoren för företagande behöver emellertid kontinuerligt ses över för att bibehålla och förstärka Sveriges konkurrenskraft och tillväxtförutsättningar.

Regeringen har genomfört ett antal viktiga åtgärder för att stärka företagandet. Bolagsskatten, arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna har sänkts. Vidare har förmögenhetsskatten avskaffats, nya marknader öppnats för privata entreprenörer och möjligheterna för visstidsanställningar har vidgats. En rad olika åtgärder har därtill genomförts för att minska den administrativa bördan i företagen och för att förbättra trygghetssystemen för företagare. Genom dessa reformer har det blivit lättare och billigare att anställa och regelverken har förenklats.

Ett gott klimat för företagande och innovation är en förutsättning för en långsiktigt god tillväxt i ekonomin. Regeringen arbetar på bred bas med dessa frågor och kommer under 2012 att presentera en innovationsstrategi som syftar till att ytterligare förbättra innovationsklimatet i Sverige.

Goda skattemässiga villkor för företagande och investeringar i Sverige

Globaliseringen ger ökad välfärd, men ställer också krav på konkurrenskraftiga villkor för investeringar och start av nya företag. Den ständigt pågående strukturomvandlingen i ekonomin bör mötas genom konkurrenskraftiga skattemässiga villkor för företagande och investeringar i Sverige. Befintliga företag ska kunna expandera, utländska företag etablera sig och nya företag bildas. Det är också viktigt att svenska skatteregler är hållbara och försvarbara i ett EU-perspektiv. EU-rätten och dess utveckling har en väsentlig inverkan på Sveriges möjligheter att införa nya skatteregler och att bevara gällande regler. Samtidigt ger medlemskapet i EU möjlighet att påverka utvecklingen och även bevaka svenska intressen i EU-arbetet.

Skatteregler behöver över tid ses över. Regeringen har därför tillsatt en bred utredning av företagsbeskattningen som ska lämna förslag till regelförändringar som gynnar investeringar och sysselsättning (dir. 2011:1). Utredningen ska analysera hur olika skatteförändringar bör rangordnas. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 november 2013.

Regeringen avser vidare att utreda möjligheterna till en förändrad hantering av mervärdesskatt vid import i syfte att uppnå bl.a. förenklningar för företagen.

1.7 Utmaningar för att välfärden ska komma alla till del

1.7.1 Fler i arbete ger jämnare fördelning

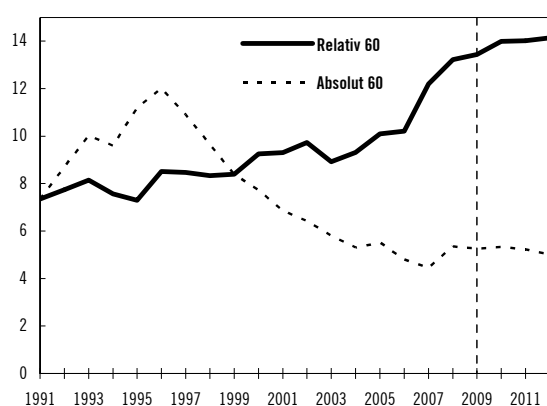
Sverige har en av de jämnaste inkomstfördelningarna i världen även om inkomstskillnaderna, liksom i de flesta andra länder, ökat under de senaste 20 åren. Utvecklingen mot ökad inkomstspridning drivs främst av att de med höga inkomster har ökat sina inkomster snabbare än medianinkomsten har ökat. Vidare har inkomsterna ökat långsammare för dem med relativt låga inkomster jämfört med ökningen av medianinkomsten.

Detta ger också en skillnad i andelen individer med låg ekonomisk standard mätt i relativa re-

²⁶ OECD, Indicators of Product Market Regulation, 2008.

spektive absoluta termer.²⁷ I relativa termer har andelen individer med låg ekonomisk standard ökat gradvis de senaste 15 åren, medan andelen i absoluta termer har minskat fram till mitten av 2000-talet och därefter varit konstant (se diagram 1.9). Skillnaden mellan måtten förklaras av att inkomsterna visserligen har ökat för dem i de lägre inkomstskikten, men att ökningstakten varit lägre än för dem med högre inkomster. Huvudorsaken till detta är att andelen individer som försörjs av transfereringar, vilka stigit långsammare än lönerna, är högre i de lägre inkomstskikten.

Diagram 1.9 Andel med låg ekonomisk standard

Anm.: Utfall 1991–2009, prognos 2010–2012.

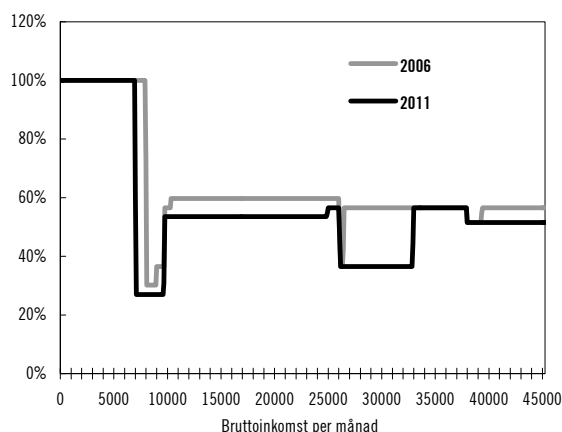
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

De grupper där andelen ekonomiskt utsatta är förhållandevis hög omfattar barn, ensamstående yngre vuxna, ensamstående äldre kvinnor över 75 år och ensamstående med barn. Den viktigaste förklaringen till varför hushåll med medlemmar i förvärsaktiva ålder har låg ekonomisk standard är att en stor andel av gruppen inte förvärsarbetar alls eller arbetar deltid. För den grupp pensionärer som har svag ekonomi är huvudförklaringen till detta att pensionen baseras på få förvärsaktiva år.

Då en svag förankring på arbetsmarknaden är huvudskälet till ekonomisk utsatthet, leder en ökning av andelen i arbete till att antalet och andelen ekonomiskt utsatta minskar. Trots regeringens tidigare reformarbete för att stärka arbetslinjen, genom framför allt jobbskatteavdraget, är det för stora grupper fortfarande inte till-

räckligt lönsamt att ta ett arbete eller att öka arbetstiden. Detta problem är särskilt stort för många som lever i ekonomisk utsatthet, eftersom margineffekterna av försörjningsstöd, etableringsersättning och bostadsbidrag är mycket höga (se diagram 1.10). Mottagarna av ekonomiskt bistånd erhåller exempelvis inget ekonomiskt utbyte av att söka sig ut på arbetsmarknaden genom begränsat deltidsarbete. Att minska utanförskapet och öka graden av egenförsörjning bland dessa grupper är viktigt för att på sikt gradvis minska inkomstskillnaderna i samhället och för att utjämna medborgarnas livschanser.

Diagram 1.10 Margineffekt för ensamstående med två barn 2011

Anm.: Med margineffekt avses andelen av en marginell inkomstökning som går bort genom ökade skatter och/eller minskade bidrag för hushållet. I figuren redovisas den sammantagna margineffekten från inkomstskatt, försörjningsstöd, bostadsbidrag och barnomsorgsavgift för olika inkomstlägen för en ensamstående person med två barn och en genomsnittlig hyreskostnad för detta typhushåll. Vid mycket låga inkomster utgår ekonomiskt bistånd (förutsatt att sådant söks och beviljas). Försörjningsstödet avräknas sedan helt mot andra inkomster, vilket medför att mottagaren möter 100-procentiga margineffekter så länge hushållets disponibla inkomst vid arbete inte överstiger den disponibla inkomst man får med ekonomiskt bistånd. Därefter följer ett smalt intervall där margineffekten blir identisk med marginalskatten. Vid en inkomst på 9 750 kronor (117 000 per år) inleds reduktionen av bostadsbidrag och margineffekten ökar med 20 procentenheter. Därefter överstämmer margineffekten återigen med summan av marginalskatt och margineffekt av barnomsorgsavgift.

Källa: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Effektiva välfärdssystem bidrar till en jämnare inkomstfördelning. För att upprätthålla hög legitimitet och förtroende för välfärdssystemen är det viktigt att utbetalningar från transfereringssystemen sker i tid och enbart till dem som är berättigade stöd. Regeringen arbetar aktivt vidare med att bl.a. minska överutnyttjandet av trygghetssystemen samt bekämpa svartarbete och annat skattefusk.

²⁷ Relativ 60 anger andel med inkomster under 60 procent av respektive års medianinkomst. Absolut 60 anger andel med inkomster under 60 procent av 1991 års median justerad för prisutvecklingen.

1.7.2 Sjukvård och äldreomsorg av hög kvalitet

Regeringens mål för hälso- och sjukvården är att befolkningen ska erbjudas en behovsanpassad, tillgänglig och effektiv vård av god kvalitet, oavsett inkomst och bakgrund. Regeringen vill vidare skapa förutsättningar för en god hälso- och sjukvård utifrån varje enskild patients behov och önskemål. Det finns även behov av att fortsätta främja en mångfald av utförare inom välfärdssektorn. Det gynnar både patienter och personal samt breddar arbetsmarknaden för arbetstagare inom vård och omsorg.

I ett internationellt perspektiv uppvisar svensk hälso- och sjukvård goda medicinska resultat.²⁸ Det finns dock behov av att fortsätta förbättra vårdens tillgänglighet samt stärka patientsäkerheten och förutsättningarna för att åstadkomma ökad effektivitet och kvalitet. En åldrande befolkning, och ett ökat framtida vårdbehov, innebär ytterligare utmaningar för hälso- och sjukvården.

De centrala målen för regeringens äldrepolitiska satsningar är att äldre personer ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och valfrihet i sin vardag, kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt samt ha tillgång till god vård och omsorg. Under de kommande åren kommer regeringen bl.a. att prioritera åtgärder som underlättar en sammanhållen vård och omsorg om de mest sjuka äldre, höjer kompetensen bland äldreomsorgens personal samt utvecklar nya trygga boendeformer baserade på ökad valfrihet och ökat självbestämmande för äldre människor.

1.8 Åtgärder i denna proposition

Jämfört med andra länder står Sverige bättre rustat att möta effekterna av den statsfinansiella oron i omvärlden. De offentliga finanserna är sunda, regeringens reformer har stärkt ekonomins anpassningsförmåga och ett ramverk för att hantera eventuell förnyad finansiell oro finns på plats. I nuvarande läge, då det är osäkert hur kraftig och varaktig konjunkturavmattningen

blir, måste finanspolitiken utformas så att den inte bidrar till osäkerhet som skulle kunna skada förtroendet för den svenska ekonomin.

I budgetpropositionen för 2012 inriktas politiken på att ta ansvar för Sverige. Inom ramen för en ansvarsfull politik med goda säkerhetsmarginaler väljer regeringen att prioritera åtgärder:

- för att möta konjunkturavmattningen och inbromsningen på arbetsmarknaden,
- för att varaktigt öka tillväxten och sysselsättningen bl.a. genom åtgärder för förstärkt konkurrenskraft,
- för att välfärden ska komma alla till del, samt
- för finansiell stabilitet.

Sammantaget innebär de föreslagna och aviserade åtgärderna och satsningarna i denna proposition en försvagning av den offentliga sektorns finansiella sparande med 15,0 miljarder kronor 2012 och 17,3 miljarder kronor 2013. År 2014 och 2015 är försvagningen 14,1 miljarder kronor respektive 12,4 miljarder kronor i förhållande till bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition (se tabell 1.12).

²⁸ Sveriges Kommuner och Landsting (2008), Svensk sjukvård i internationell jämförelse 2008.

Tabell 1.12 Reformerna i budgetpropositionen för 2012, effekt på finansiellt sparande i offentlig sektor¹

Miljarder kronor

	2012	2013	2014	2015
Åtgärder för att möta inbromsningen				
Infrastruktursatsning	3,55 ²	2,25		
Arbetsmarknadspaket	3,54	2,16	1,08	0,42
Åtgärder för varaktigt högre tillväxt och sysselsättning				
Sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster	5,40	4,10	4,40	4,60
Skatteåtgärder för företagande och sparande	-1,11	3,48	2,93	2,52
Innovation, företagande och konkurrens	0,05	0,03	0,03	0,03
Åtgärdsprogram för utbildningssystemet	0,24	0,74	1,18	1,31
Reformer för minskat beroende av ekonomiskt bistånd m.m.		0,15	0,30	0,30
Hållbar tillväxt i alla delar av Sverige	0,38	0,38	0,32	0,07
Åtgärder för att välfärden ska komma alla till del				
Sjukvård och omsorg ³	0,39	0,39	0,39	0,29
Vårda sjukförsäkringen	1,17	1,47	1,17	0,79
Unga och barnfamiljer	0,54	0,52	0,52	0,52
Pensionärer	0,50	0,50	0,50	0,50
Migrationspolitik	0,85	1,70	1,70	1,70
Skattereduktion för gåvor till ideella organisationer	0,29	0,29	0,29	0,29
Övriga utgiftsreformer	3,83	1,50	1,86	1,64
Övriga inkomstreformer ⁴	-1,05	-2,04	-2,23	-2,25
Summa reformer som inte påverkar finansiellt sparande				
	3,56	0,29	0,34	0,34
Försvagning av finansiellt sparande av förslagen i budgetpropositionen för 2012				
	15,03	17,31	14,09	12,38

Anm: Beloppen är avrundade.

¹ En positiv siffra innebär en försvagning av det finansiella sparandet.² 0,8 miljarder kronor av anslagsförändringen avser utlovade medel i samband med 2011 års ekonomiska vårproposition som förbrukas och får effekt på finansiellt sparande 2011.³ Den justering av högkostnadsskydden som föreslås för besök inom den öppna hälso- och sjukvården och för läkemedel har ingen effekt på den offentliga sektorns finansiella sparande. Justeringen beräknas öka såväl den offentliga sektorns inkomster som utgifter med ca 0,5 miljarder kronor 2012 och ca 1,0 miljarder kronor per år fr.o.m. 2013.⁴ Inklusivt bedömning av inkomsterna från försäljning av utsläppsrätter inom EU:s utsläppshandelssystem.

1.8.1 Åtgärder för att möta inbromsningen

Infrastruktursatsning

Mot bakgrund av konjunkturavmattningen föreslår regeringen en tillfällig förstärkning för underhåll av och investeringar i infrastruktur under 2012 och 2013. Detta är en satsning som ger sysselsättningseffekt på relativt kort sikt, men som också möter ett behov av ett förbättrat väg- och järnvägsnät.

Järnväg

Väl fungerande järnvägstransporter är viktiga för såväl enskilda som företag i hela landet. Under senare tid har problemen i järnvägssystemet varit påtagliga. Punktligheten har försämrats för såväl person- som godstransporter. Stora delar av infrastrukturen är sliten, dels på grund av eftersatta reinvesteringar, dels till följd av den ökade trafikmängden på järnvägen. Ett antal rapporter har pekat på behovet av ökade åtgärder på järnvägsområdet.²⁹ I första hand gäller det stärkt drift, underhåll och reinvesteringar samt s.k. trimningsåtgärder.³⁰

Mot denna bakgrund föreslår regeringen i denna proposition en järnvägssatsning om sammanlagt 1,8 miljarder kronor per år 2012 och 2013. Det handlar i första hand om drift och underhåll, reinvesteringar och trimningsåtgärder och går utöver de 0,8 miljarder kronor till drift och underhåll som aviserades i 2011 års ekonomiska vårproposition och som förbrukas under 2011. Den sammanlagda anslagshöjningen uppgår således till 2,6 miljarder kronor 2012 och 1,8 miljarder kronor 2013.

Den av riksdagen beslutade åtgärdsplanen ligger fast. Det är de samhällsekonomiskt viktigaste sträckorna som ska prioriteras i den satsning som regeringen föreslår. Åtgärderna riktas därför främst mot de mest trafikerade sträckorna i järnvägsnätet, däribland sträckor i storstadsom-

²⁹ Se exempelvis Trafikverkets rapport: Järnvägens behov av ökad kapacitet – förslag på lösningar för åren 2012–2021. Även i betänkandet Förbättrad vinterberedskap inom järnvägen (SOU 2010:69) menar regeringens utredare att det krävs ökade satsningar på järnvägsinfrastrukturen.

³⁰ Trimningsåtgärder är ofta mindre investeringsåtgärder som syftar till att skapa ökad kapacitet i systemet, medan reinvesteringar innebär att öka bytestakten av gamla delar av infrastrukturen, vilket innebär en minskning av underhållsbehovet på sikt.

rådena med många arbetspendlare. Inriktningen ger även en möjlighet att prioritera sträckor som är viktiga för godstrafiken.

Väg

På vägsidan har de senaste årens hårda vintrar inneburit att budgeten för drift och underhåll till stor del har använts till vinterväghållning. Till följd av detta finns det ett uppdämt behov av framför allt beläggningsåtgärder. På flera vägar i landet finns även ett fortsatt behov av åtgärder för att öka trafiksäkerheten och av miljöåtgärder. Det finns vidare ett generellt behov av mindre investeringar som underlättar flödena i trafiken, såsom nya eller förändrade påfarter, körfält etc.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen en satsning på väghållning med 0,95 miljarder kronor 2012 och 0,45 miljarder kronor 2013. Satsningen riktas i första hand mot underhållsåtgärder, trafiksäkerhetshöjande åtgärder, miljöåtgärder och mindre investeringar. Samhällsekonomiskt viktiga vägsträckor ska prioriteras.

Arbetsmarknadspaket

Utvecklingen på arbetsmarknaden har varit god under 2010 och inledningen av 2011. Från årsskiftet har den säsongrensade arbetslösheten minskat med ca 0,4 procentenheter till 7,4 procent i juli 2011. Under sommaren 2011 har dock återhämtningen på arbetsmarknaden gått långsammare. Prognosen visar att arbetslösheten kommer att öka till 7,8 procent i årsgenomsnitt 2012 och stanna kvar på ungefär samma nivå 2013.

Den prognostiserade ökningen av arbetslösheten beror framför allt på förlängda arbetslöshetstider, inte på att väsentligt fler bedöms bli uppsagda. Långtidsarbetslösheten är dock redan hög i sviterna efter finanskrisen, vilket är ett allvarligt problem både för de drabbade och för samhället i stort. Långtidsarbetslösa och grupper med svag förankring på arbetsmarknaden, t.ex. unga som träder in på arbetsmarknaden, har redan i utgångsläget en svår arbetsmarknadssituation och riskerar att få det ännu svårare att finna arbete.

Regeringens satsningar omfattar därför både strukturella åtgärder för att motverka långtidsarbetslösheten och temporära åtgärder för att möta inbromsningen på arbetsmarknaden. Sammanlagt uppgår de föreslagna satsningarna i

arbetsmarknadspaketet till 3,5 miljarder kronor 2012, 2,2 miljarder kronor 2013, 1,1 miljarder kronor 2014 och 0,4 miljarder kronor 2015. Regeringen kan behöva återkomma om situationen på arbetsmarknaden försämras.

Strukturella åtgärder för en bättre arbetsförmedling

Regeringen anser att arbetsmarknadspolitiska insatser ska riktas till de med störst behov, dvs. de långtidsarbetslösa. Detta är en rimlig prioritering, men regeringen bedömer ändå att fler åtgärder bör vidtas tidigt i arbetslöshetsperioden för att motverka att fler blir långtidsarbetslösa. Detta bör främst ske genom förmedlingsinsatser och en förbättrad uppföljning av de korttidsarbetslösas jobbsökande, men även i form av fler programplatser till de som riskerar långtidsarbetslöshet.

Erfarenheten visar att det finns positiva effekter på individens chanser att hitta ett jobb när förmedlingsinsatser kombineras med kontroll av den arbetslöses arbetssökande. Samtidigt finns det indikationer på att Arbetsförmedlingens förmedlingsinsatser sker i alltför begränsad utsträckning och att kontrollen är för svag och sker för sällan. Stödet till och uppföljningen av jobbsökandet bör mot denna bakgrund utvecklas.

För att förbättra uppföljningen avsätts särskilda medel för att öka antalet personliga möten mellan arbetsförmedlaren och den arbetssökande. Tätare möten blir allt viktigare ju längre tid en person varit arbetslös eftersom chanserna att hitta ett jobb minskar. Som ett komplement avser regeringen reformera uppföljningsåtgärderna så att de blir fler men mildare och därmed ett mer ändamålsenligt verktyg för Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlaren har en avgörande roll i att bedöma vilka arbetslösa som har en hög risk att fastna i arbetslöshet och som därför behöver tidiga insatser. För de individer som riskerar långtidsarbetslöshet bör det finnas en möjlighet att erbjuda tidiga insatser. Inledningsvis bör stödet huvudsakligen bestå av fördjupad förmedling, men även programplatser (t.ex. praktik och utbildning) bör kunna ges tidigt i arbetslöshetsperioden. Av denna anledning föreslås att fler programplatser tillförs. För att insatserna ska vara kostnadseffektiva bör den grupp som får fördjupat stöd dock vara begränsad.

Samtidigt bör stödet till långtidsarbetslösa att finna ett arbete förbättras långsiktigt. Hitills har

inte en tillräcklig kvalitet och aktivitet uppnått i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar. Regeringen föreslår därför att resurser tillförs för att öka handläggartätheten i jobb- och utvecklingsgarantins tidiga faser och i jobbgarantin för ungdomar. Handläggartätheten är avgörande för utformningen av de individuella åtgärderna samt de arbetsgivarkontakter som är av största vikt i jobb- och utvecklingsgarantin. Regeringen föreslår också att personer utan arbetslöshetsersättning ska ha samma kvalificeringstid till jobb- och utvecklingsgarantin som personer med arbetslöshetsersättning för att även dessa personer snabbare ska få det stöd de behöver för att hitta ett arbete. Arbetet inom garantierna bör samtidigt bedrivas mer kostnadseffektivt än i dag.

Slutligen avser regeringen att ge en extern aktör i uppdrag att analysera Arbetsförmedlingens resursanvändning för att öka myndighetens kostnadseffektivitet och möjliggöra att så stor del som möjligt av tillgängliga resurser kan lagas på möten med arbetssökande.

Sammantaget kommer dessa reformer att omfatta stora grupper arbetslösa.

Tillfälliga arbetsmarknads- och utbildningsåtgärder när arbetslösheten stiger

Det finns behov av tillfälliga åtgärder riktade mot de svaga grupperna på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår ett antal tillfälliga åtgärder inom följande områden:

- under 2012 och 2013 ökas antalet platser i arbetsmarknadsutbildning och praktik tidigt i arbetslöshetsperioden för personer som riskerar långtidsarbetslöshet,
- en satsning på fler i reguljär utbildning i form av tillfälligt fler platser inom yrkesvux och yrkeshögskolan, en tvåårig förlängning av satsningen på fler platser i folkhögskolan samt en ettårig förlängning av det högre studiebidraget för unga som deltar i jobbgarantierna och återgår till studier på grundskole- eller gymnasienivå,
- ökat stöd till långtidsarbetslösa i form av tillfälligt ökade förmedlarresurser och mer aktiveringsinsatser i jobb- och utvecklingsgarantin, fortsatt förkortad kvalificeringstid till nystartsjobb för äldre arbetslösa och en fortsatt förstärkning av det särskilda anställningsstödet under 2013, samt

- tillfälliga åtgärder i sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin genom en ökning av arbetsförmedlarresurserna och införande av en möjlighet till arbetsmarknadsutbildning samt ett särskilt anställningsstöd med förhöjd handledarsättning.

Totalt uppgår volymerna i de föreslagna tillfälliga arbetsmarknads- och utbildningsåtgärderna till 15 350 årsplatser 2012 och 8 550 årsplatser 2013 (se tabell 1.13).

Tabell 1.13 Förstärkning av den aktiva arbetsmarknadspolitiken

Årsplatser	2012	2013	2014	2015
Strukturella reformer	4 100	4 200	3 000	2 300
Tidiga insatser för dem som riskerar långtidsarbetslöshet	2 200	2 600	1 600	900
Förbättra oförsäkrades tillträde till jobb- och utvecklingsgarantin (JUG)	1 900	1 600	1 400	1 400
Tillfälliga förstärkningar	15 350	8 550	700	
Nystartsjobb för äldre (kortare kvalificeringstid)	500	1 100		
Förlängning av förstärkt särskilt anställningsstöd		3 000	500	
Arbetsmarknadsutbildning i sysselsättningsfasen (fas 3) av JUG	1 000			
Höjt handledarstöd i särskilt anställningsstöd i sysselsättningsfasen (fas 3) av JUG	1 400	1 400	200	
Praktikplatser	4 300	450		
Arbetsmarknadsutbildning	1 150	100		
Fortsatt folkhögskolesatsning	1 000	1 000		
Yrkesvux	5 000	1 000		
Yrkeshögskolan	1 000	500		
Summa	19 450	12 750	3 700	2 300

1.8.2 Åtgärder för varaktigt högre tillväxt, sysselsättning och förstärkt konkurrenskraft

Sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster

För att förenkla reglerna och för att uppnå positiva samhällsekonomiska effekter, framför allt på den varaktiga sysselsättningen, föreslås att mervärdesskattesatsen på restaurang- och catering-

tjänster (exklusive alkohol) sänks från dagens 25 till 12 procent fr.o.m. den 1 januari 2012. Arbete inom restaurangnäringen är för många en första kontakt med arbetsmarknaden, inte minst för grupper med hög arbetslöshet och svag förankring på arbetsmarknaden, som exempelvis ungdomar. Inom restaurangbranschen får många sitt första jobb och därmed en väg in till en bredare arbetsmarknad. Åtgärden innebär också en betydande förenkling av skattereglerna för berörda företag eftersom mervärdesskattesatsen för livsmedel och hotelltjänster redan är 12 procent. Regeringen avser att följa upp att reformen får avsedda effekter på både priser och sysselsättning.

Skatteåtgärder för företagande och sparande

Förenkling av expertskatten

För att öka förutsebarheten och underlätta tillämpningen av reglerna om expertskatt föreslås, som ett tillägg till nuvarande regler, en ny schablonregel. Denna innebär att en arbetstagare alltid ska anses uppfylla villkoren om en viss kompetens m.m., om lön och annan ersättning för arbetet i Sverige per månad överstiger två prisbasbelopp det kalenderår då arbetet påbörjas (85 600 kronor för 2011).

Förändringar av 3:12-reglerna och av reglerna för enskilda näringsidkare

För att förbättra och förenkla för de företagare som omfattas av 3:12-reglerna höjs nivån på schablonbeloppet i den s.k. förenklingsregeln från 2,5 till 2,75 inkomstbasbelopp. Det införs också ett tak på 90 inkomstbasbelopp för beskattning av utdelning i inkomstslaget tjänst. För enskilda näringsidkare höjs räntesatsen för positiv räntefördelning, från statslåneräntan ökad med 5 procentenheter till statslåneräntan ökad med 5,5 procentenheter.

Investeringssparkonto och investeringsfonder

För att förenkla för privatpersoner att spara i direktägda aktier och andra värdepapper införs en ny schablonbeskattad sparform för vissa slags värdepapper, benämnd investeringsparkonto.³¹

I syfte att effektivisera beskattningen och för att upprätthålla den skattemässiga neutraliteten ändras också beskattningen av kapitalförsäkringar. För investeringsfonder och deras andelsägare ersätts beskattningen på fondnivå med en schablonbeskattning av andelsägarna.

Avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling

Regeringen föreslår en utökad avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling.

Innovation, företagande och konkurrens

Innovation och företagande bidrar till den ekonomiska tillväxten genom ökad produktivitet och sysselsättning. Statens roll är att avhjälpa marknadsmisslyckanden på ett sätt som skapar bättre förutsättningar för företagets möjligheter att utveckla produkt-, tjänste- och processinnovationer. Även om Sverige investerar mycket i utbildning och forskning finns det indikationer som tyder på att dessa investeringar får ett alltför begränsat genomslag i nya varor och tjänster.³²

Regeringen vill öka insatserna för att stimulera innovationskraften i det svenska samhället och föreslår därför åtgärder som syftar till att öka andelen innovativa företag och stimulera till ökad kommersialisering av forskningsresultat. Sammanlagt uppgår de föreslagna åtgärderna till 48 miljoner kronor 2012 och 26 miljoner kronor per år 2013–2015. Bland åtgärderna ingår en satsning på att Vinnova ska tillhandahålla stöd för innovationsupphandling till offentliga aktörer. Vidare föreslås att medel tillförs Statistiska Centralbyrån för utveckling av indikatorer för innovation och att medel tillförs för uppbyggnad av idébanker vid lärosäten för att hantera forskningsresultat. Även möjligheten till att ansöka om patent på engelska utreds.

Som ett led i att stimulera förnyelse och att öka produktiviteten inom välfärdssektorn är det viktigt att främja ökad konkurrens och företagande. Regeringen avser bl.a. att ge Konkurrensverket i uppdrag att analysera hur marknaderna utvecklas inom ramen för lagen (2008:962) om

skattekonsekvenser t.ex. sälja aktier och byta fonder på kontot. I stället betalar spararen varje år en låg schablonskatt baserad på statslåneräntan, på liknande sätt som redan gäller för sparande i pensions- och kapitalförsäkringar.

³² Se exempelvis Innovation Union Scoreboard 2010 – The Innovation Union's performance scoreboard for Research and Innovation.

³¹ Den som sparar på ett investeringsparkonto beskattas inte för kapitalvinst och utdelning från tillgångar på kontot. Spararen slipper därför deklarerat varje försäljning av värdepapper, och kan utan

valfrihetssystem i kommunerna. Vidare avser regeringen ge Tillväxtverket i uppdrag att stödja små aktörer på apoteksmarknaden. Regeringen avser också att genomföra åtgärder för att stärka konkurrenstillsynen och för att förbättra markanvisningen.

Åtgärdsprogram för utbildningssystemet

Om Sverige ska kunna hävda sig i den allt hårdare internationella konkurrensen krävs ett utbildningssystem av hög klass. Sverige har ett utbildningssystem som i många avseenden fungerar väl, men det finns också tydliga tecken på kvalitetsbrister och svagheter (se vidare avsnitt 1.6.2). Det pågår ett långsiktigt arbete för att höja kvaliteten i utbildningssystemet. Regeringen har sedan den tillträdde beslutat om en rad reformer inom utbildningsområdet. År 2011 och 2012 kommer att bli två av de mest reformintensiva åren i den svenska utbildningshistorien. Regeringen bedömer dock att det krävs ytterligare åtgärder och föreslår därför ett brett inriktat reformpaket för utbildningsområdet om totalt 3,5 miljarder kronor 2012–2015.

Lärarkyrkans status och lärarnas kompetens stärks

Den viktigaste punkten bland de föreslagna reformerna inom utbildningssystemet är att stärka lärarnas kompetens och läraryrkets attraktionskraft. Det ska löna sig att vara en bra lärare och att bli en bättre lärare. Inom läraryrket föreslår regeringen en karriärutvecklingsreform med utvecklingssteg för yrkesskickliga lärare inom hela grund- och gymnasieskolan. Syftet är att premiera de bästa lärarna. Utvecklingsstegen med eventuella behörighetskrav ska beskrivas i skollagen. Beslut om vem som ska anställas samt om ansvarsområden och arbetsinnehåll fattas av arbetsgivaren. En given utgångspunkt för denna reform är att lönesättningen för lärare är en fråga för parterna. Reformerna innebär inte en övergång till statlig lönepolitik. Anställningsvillkoren beslutas i sedvanlig ordning av arbetsgivaren och av parterna. För att genomföra reformen krävs samförstånd mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Reformen är inte ett steg mot ett förstatligande av skolan. Av finansieringsprincipen följer att en lagreglering som ökar kommunernas åtaganden ska finansieras av staten. För att täcka kostnaderna för reformen utgår ett statsbidrag om 26 miljoner kronor 2012,

187 miljoner kronor 2013, 468 miljoner kronor 2014 och 749 miljoner kronor 2015. Fristående skolor ska ersättas på likvärdiga villkor som kommunala skolor.

För att öka kvaliteten i undervisningen behöver lärarnas utbildning och kompetens samt det pedagogiska ledarskapet utvecklas. Regeringen föreslår därför att ett andra läraryft genomförs för att möjliggöra att fler lärare blir behöriga i alla ämnen som de faktiskt undervisar i. Även en fortsättning på forskolelyftet föreslås. Vidare föreslås att det genomförs en fortbildningsåtgärd inom matematikdidaktiken.

Övriga reformer på utbildningsområdet

Inom ramen för utbildningspaketet föreslår regeringen en rad åtgärder inom utbildningssystemets olika delar samt åtgärder för en förbättrad uppföljning och utvärdering av utbildningssystemet.

Inom gymnasieskolan föreslår regeringen åtgärder för att höja kvaliteten på yrkesprogrammen på gymnasiet genom att stärka det arbetsplatsförlagda lärandet, förbättra handledarutbildningen för dem som tar hand om eleverna samt genom att förstärka yrkeslärarnas fortbildning. Även Skolinspektionens tillsyn av det arbetsplatsförlagda lärandet föreslås stärkas. Vidare föreslår regeringen att en satsning genomförs tillsammans med teknikbranschen för att möjliggöra för studenter från vissa gymnasieprogram att praktisera på ett teknikföretag. Regeringen ökar stödet för entreprenörskap i skolan.

Regeringen föreslår också reformer riktade mot universitet och högskolor i syfte att höja kvaliteten och genomströmningen i högskolan. Bland reformerna som föreslås ingår en omfördelning av högskoleplatser till hälso- och sjukvårds- samt ingenjörsutbildningar och en kvalitetsåtgärd inom humaniora och samhällsvetenskap.

Slutligen är det viktigt att möjligheterna till uppföljning och utvärdering av utbildningssystemet förbättras, inte minst mot bakgrund av den stora mängd reformer som beslutats under de senaste åren. Regeringen avser därför utvidga det nuvarande utbildningsuppdraget i instruktionen för Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering till att även omfatta utvärderingar av bl.a. effekterna på elevers resultat.

Reformer för minskat beroende av ekonomiskt bistånd m.m.

Ofta lönar det sig för dåligt eller inte alls för personer med ekonomiskt bistånd att ta ett arbete eller öka sin arbetstid. I syfte att minska marginaleffekterna vid arbete föreslår regeringen att det genomförs en förändring av bestämningen av nivån för ekonomiskt bistånd där endast en del av arbetsinkomsten medräknas. De exakta formerna för förändringen ska analyseras närmare och förändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2013. Utgiftseffekten bedöms bli 150 miljoner kronor 2013 och 300 miljoner kronor per år fr.o.m. 2014.

Nyanlända invandrare är en grupp som har stora svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. Regeringen avser därför att tillse att nyanlända som påbörjat en etableringsplan får bibehålla hela sin etableringsersättning i samband med förvärvsarbete. Syftet är att öka incitamenten för nyanlända att arbeta under etableringstiden.

Hållbar tillväxt i alla delar av Sverige

Globaliseringen och den demografiska utvecklingen utgör utmaningar för alla delar av Sverige, men graden av utmaning skiljer sig åt mellan olika regioner. Enligt regeringen måste det finnas förutsättningar för hållbar tillväxt i alla delar av Sverige. Regeringen föreslår därför ett antal åtgärder som syftar till att förbättra förutsättningarna för att driva företag samt arbeta och bo i lands- och glesbygd. Sammantaget innebär de föreslagna åtgärderna att utgifterna ökar med 380 miljoner kronor 2012 och 2013. År 2014 och 2015 är utgiftseffekten 315 respektive 65 miljoner kronor.

Exempel på åtgärder är fortsatt stöd till IT-infrastrukturutbyggnad och kanalisation, förstärkt utveckling av landsbygdsturismen, insatser för att förbättra gruvindustrins möjligheter till investeringar, satsningar på förnybar energi samt förstärkt regionalt kulturstöd.

Det finns indikationer som tyder på att den ändring av strandskyddsreglerna som trädde ikraft 2009 och 2010, med syfte att bland annat underlätta för viss byggnation i strandnära lägen, inte har fyllt sitt syfte, har tillämpats olika över landet och har lett till oavsedda effekter. Regeringen avser att ge Boverket och Naturvårdsver-

ket i uppdrag att göra en översyn av utfall och tillämpning av det nya regelverket och vid behov föreslå förändringar. Förslaget innebär även en informations- och kompetensinsats vad gäller strandskyddsreglerna, kompletterat med ett planeringsstöd till landsbygdskommuner.

Regeringen föreslår också att garantireglerna för Bostadskreditnämnden ändras för att underlätta nyproduktion av hus på landsbygden.³³

1.8.3 Åtgärder för att välfärden ska komma alla till del

Sjukvård och omsorg

Regeringen har genomfört åtgärder inom sjukvården och omsorgen som lett till betydande resultat i form av ökad tillgänglighet, en förbättrad tandvård och ökad patientsäkerhet. Regeringen föreslår i denna proposition åtgärder som vårdar och utvecklar redan genomförda reformer inom vissa av dessa områden. Utgångspunkten för de åtgärder som föreslås är att nyttan av förändringarna ska tillfalla både patienter och brukare i form av förbättrad kvalitet och effektivitet samt skattebetalarna i form av ökad effektivitet.

Sammantaget föreslås åtgärder på ca 390 miljoner kronor per år 2012–2014 och ca 290 miljoner kronor fr.o.m. 2015 som innefattar:

- en satsning på kvalitetsregister inom hälso- och sjukvården,
- en satsning för att stärka skyddet inom den sociala barn- och ungdomsvården som innebär att socialtjänsten får bättre förutsättningar för att följa och stödja barn och ungdomar som är föremål för mer ingripande insatser inom socialtjänsten, t.ex. vård i familjehem eller på institutioner. Bland annat föreslås att varje placerat barn ska ha en ansvarig socialsekreterare,
- en satsning på att utveckla ett nationellt säkerhetsprogram för barn och unga i samhällsvård och att stärka uppföljningen av den sociala barn- och ungdomsvården på nationell nivå,

³³ Kanalisation innebär nedläggning av rör för bredband i samband med t.ex. utbyggnad av vattennät och vägar.

- en tillfällig resursförstärkning för att stärka patientens ställning och förbättra tillgängligheten till sjukvården, bl.a. genom ett särskilt stimulansbidrag till landstingen för att på frivillig väg införa lagen (2008:962) om valfrihetssystem i öppen specialiserad vård, samt
- en satsning på fortsatt arbete med att motverka hemlöshet.

Utöver dessa åtgärder föreslås också en justering av högkostnadsskydden för besök inom den öppna hälso- och sjukvården och för läkemedel där de ökade avgiftsintäkterna beräknas uppgå till ca 0,5 miljarder kronor 2012 och till ca 1,0 miljard kronor per år fr.o.m. 2013. Dessa medel föreslås tillfalla landstingen och därmed bidra till att stärka hälso- och sjukvården.

Vårda sjukförsäkringen

Regeringen har sett över regelverket för sjukförsäkringen och aviserade i 2011 års ekonomiska vårproposition ett antal justeringar som syftar till att säkerställa att sjukförsäkringsreformen ska fungera som avsett. I denna proposition föreslår regeringen bl.a. att en regel införs som gör det möjligt för Försäkringskassan att bevilja sjukpenning på fortsättningsnivån för fler än 550 dagar, om det på grund av den försäkrades sjukdom skulle framstå som oskäligt att inte göra så. Vidare föreslås att personer som lämnar den tidsbegränsade sjukersättningen, och som saknar eller har en låg sjukpenningrundande inkomst, ska kunna beviljas sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall samt ett boendetillägg, om deras arbetsförmåga är fortsatt nedsatt till följd av sjukdom. Dessa personer får därmed en ersättning som ligger i nivå med vad de tidigare hade med tidsbegränsad sjukersättning och bostadstillägg för personer med aktivitets- och sjukersättning. Boendetillägget ska också kunna betalas ut under tiden i arbetslivsintroduktion. Vidare föreslås ökade resurser för tidiga och individuella rehabiliteringsinsatser samt för åtgärder inom arbetsmarknadspolitiken för personer med funktionsnedsättning.

Utgångspunkten är att sjukförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet vid sjukdom, samtidigt som det ska finnas tydliga incitament att arbeta och ökade möjligheter att ta sig tillbaka till selsättning, bl.a. via aktiv rehabilitering. Översy-

nen och de föreslagna justeringarna har utgått från att bevara tydliga tidsgränser för en successivt vidgad prövning av arbetsförmågan. Det ska finnas en borte gräns för den förlängda sjukpenningen och för att beviljas sjukersättning ska det finnas en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga. Ersättningsprofilen inom sjukförsäkringen ska vidare vara utformad så att den successivt ökar incitamenten att övergå till arbete.

Regeringen anser det viktigt att tiden i sjukförsäkringen används så aktivt som möjligt och att insatserna är anpassade till behoven hos den sjuke. Försäkringskassan, hälso- och sjukvården och Arbetsförmedlingen ska ha en aktiv samverkan.

Det faktum att många unga uppstår aktivitetsersättning är ett kvarstående problem inom sjukförsäkringen. En långsiktig och strukturellt riktig reform av aktivitetsersättningen kräver vidare analys och utredning och regeringen är därmed inte beredd att idag föreslås ett avskaffande av aktivitetsersättningen. Regeringen föreslår dock i denna proposition att personer som fyller 30 år, och som därmed lämnar aktivitetsersättningen, ska erbjudas att med aktivitetsstöd delta i arbetslivsintroduktion. Även reglerna för sjukpenning och rehabiliteringspenning i särskilda fall samt för boendetillägg ska gälla denna grupp.

Sammanlagt innebär åtgärderna inom sjukförsäkringen att utgifterna ökar med 1,2 miljarder kronor 2012, 1,5 miljarder kronor 2013, 1,2 miljarder kronor 2014 och 0,8 miljarder kronor 2015.

Unga och barnfamiljer

I syfte att stärka enskildas ekonomiska förutsättningar och hålla samman samhället föreslås vissa riktade insatser för ekonomiskt utsatta. Det är viktigt att insatserna på ett effektivt sätt förstärker inkomsterna för ekonomiskt utsatta samtidigt som incitamenten till arbete inte försvagas i alltför stor utsträckning. Regeringen föreslår därför att bostadsbidraget förstärks för såväl unga utan barn som för barnfamiljer. För unga utan barn höjs den procentuella ersättningen för bostadskostnaden. För barnfamiljer sker förstärkningen genom en sänkning av den nedre gräns för bostadskostnader vid vilken bidrag betalas ut. Samtidigt höjs det särskilda bidraget för hemmavarande barn i bostadsbidraget,

vilket aviserades i budgetpropositionen för 2011. Förstärkningar av bostadsbidraget har god träffsäkerhet för att reducera den ekonomiska ut-sattheten samtidigt som de kan minska margi-naleffekterna genom att färre individer blir bero-ende av ekonomiskt bistånd, där margineffek-terna är högre. Sammantaget innebär de före-slagna åtgärderna att utgifterna ökar med drygt 0,5 miljarder kronor per år fr.o.m. 2012.

Pensionärer

Regeringen har i flera steg sänkt skatten för pen-sionärer. Skattesänkningarna har gett betydande tillskott till pensionärer, inte minst till dem med låga pensioner. Regeringen vill ytterligare för-bättra ekonomin för de ålderspensionärer som har lägst ekonomisk standard. Regeringen före-slår därför att bostadstillägget till pensionärer höjs med 170 kronor i månaden och att gränsen för skälig levnadsnivå inom förmånerna särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd höjs med motsvarande belopp. Genom en sådan höj-ning får de pensionärer som har de lägsta in-komsterna den största relativa förbättringen av sin disponibla inkomst. Utgiftseffekten av för-slaget är 500 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012.

Migrationspolitik

Överenskommelsen mellan regeringen och Mil-jöpartiet de gröna om ett gemensamt ansvarsta-gande för den samlade asyl- och migrationspoli-tiken innebär att Sverige ska ha en human asyl-politik och vara en fristad för dem som flyr un-dan förföljelse och förtryck.

Regeringens och Miljöpartiets gemensamma mål är därför att säkerställa en human, rättssäker och ordnad migrationspolitik. Asylrätten ska värnas. Särskild hänsyn ska tas till barns bästa. Inom ramen för den reglerade invandringen ska rörligheten över gränserna, såsom arbets-kraftsinvandring, underlättas. Migrationens ut-vecklingseffekter ska tillvaratas bättre och det internationella och europeiska samarbetet ska fördjupas.

Regeringen föreslår att medel för överens-kommelsen avsätts i denna proposition med en halvårseffekt om 0,85 miljarder kronor 2012 och 1,7 miljarder kronor per år fr.o.m. 2013.

Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

De insatser som ideella föreningar, organisatio-ner, samfund och andra aktörer i den ideella sektorn gör är viktiga för samhället. Som ett led i att stärka den ideella sektorn vill regeringen sti-mulera privatpersoners donationer genom infö-randet av en skattereduktion för penninggåvor till ideell verksamhet. Skattereduktionen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

1.8.4 Övriga reformer

Finansiell stabilitet

Erfarenheterna från finanskrisen som inleddes 2008 visar att det finns ett behov av att stärka den finansiella stabiliteten i Sverige. Den fort-satta oron på finansmarknaderna understryker detta behov. Centrala delar i detta arbete är en förstärkt och förbättrad tillsyn, striktare regel-verk och ett väl fungerande samarbete mellan be-rörda myndigheter över landsgränserna. För att förbättra förutsättningarna för ett väl fungerande finansiellt system föreslår regeringen att Fi-nansinspektionen tillförs ökade resurser för till-syn, regelgivning, internationellt arbete och sta-tistik. Resurserna föreslås ökas successivt under 2012, 2013 och 2014. Från och med 2014 uppgår resursförstärkningen till 103 miljoner kronor per år, vilket innebär en ökning av myndighetens förvaltningsanslag med drygt 30 procent i för-hållande till 2011 års nivå.

Utöver detta tillförs Finansinspektionen drygt 7 miljoner kronor per år fr.o.m. 2012 för avgifter till EU:s tillsynsmyndigheter på området. Dessa avgifter belastar i dagsläget myndighetens för-valtningsanslag. Det innebär således ett samlat tillskott fr.o.m. 2014 på 110 miljoner kronor till Finansinspektionen i förhållande till 2011 års nivå.

Finansinspektionen tar ut avgifter för den verksamhet som är anslagsfinansierad, med un-dantag för verksamheten som avser samordning av tillsyn för penningtvätt.

Energi och klimat

Sverige ska bekämpa hoten mot klimatet och vår miljö. I regeringens förslag ingår bl.a. åtgärder för att minska utsläppen från bilar, åtgärder för

att anpassa samhället till effekterna av ett förändrat klimat och satsningar på havsmiljön.

Regeringens sammanhållna energi- och klimatpolitik innebär kraftfulla utsläppsminskningar av växthusgaser och en väg ut ur beroende av fossila bränslen. Åtgärder för energieffektivisering är en viktig del i regeringens klimatpolitik. En effektivare användning av energi bidrar till minskad belastning på klimatet och miljön och till en tryggare energiförsörjning. Regeringen anser därför att existerande program inom energieffektiviseringsområdet bör förlängas under 2013 och 2014. Programmen omfattar bl.a. stöd till energi- och klimatrådgivning, teknikupphandling och marknadsintroduktion av energieffektiv teknik och marknadskontroll. Vidare föreslås en satsning på energiforskning genom ökade resurser för kommersialisering, utveckling och för demonstrationsanläggningar.

Supermiljöbilspremie införs

År 2030 bör Sverige ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. Bilköpare bör stimuleras att teknikneutralt välja de bästa miljöalternativen. Tekniken utvecklas nu snabbt och det finns ett behov att underlätta introduktionen av nya lösningar. Regeringen avser från den 1 januari 2012 därför att införa en ny supermiljöbilspremie om 40 000 kronor per bil till inköp av de bilar som släpper ut allra minst koldioxid. Målgruppen för bidraget föreslås omfatta privatpersoner, bilpooler, offentlig sektor samt företag, inkluderande taxibolag och biluthyrningsföretag. Den utvidgade målgruppen ska prövas utifrån EU:s statsstödsregler.

Övriga skatteförslag

Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöbilar

För att driva fram den senaste och bästa tekniken vad gäller miljöfordon förlängs den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar med två år för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol.

Höjd beloppsgräns för avdrag för resor

Av förenklings- och administrativa skäl föreslås en höjning av den beloppsgräns över vilken ut-

gifter för inställelseresor samt för resor mellan bostaden och arbets- respektive utbildningsplatsen får dras av. Beloppsgränsen föreslås höjas från 9 000 kronor till 10 000 kronor fr.o.m. den 1 januari 2012.

Höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder

Förbättrade villkor för andrahandsuthyrning av bostäder kan stimulera utbudet på andrahandsmarknaden. Regeringen föreslår därför en höjning av schablonavdraget vid upplåtelse av den egna bostaden från 18 000 kronor per år till 21 000 kronor per år. Ändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. Regeringen föreslår dessutom en förlängning av lättnadsreglerna för oäkta bostadsrättsföreningar.

Höjd skatt på tobak

Som en delfinansiering av reformerna på skatteområdet föreslås en höjning av tobaksskatterna fr.o.m. den 1 januari 2012, bl.a. en höjning av skatten på cigaretter med ca 8 procent och av skatten på snus med ca 11 procent. Skatthöjningarna bedöms ha en positiv effekt på folkhälsan.

1.9 Regeringens reformambitioner

Regeringens reformambitioner för mandatperioden, som presenterades i budgetpropositionen för 2011, genomförs när det uppstår ett varaktigt reformutrymme, det ekonomiska läget tillåter och under förutsättning att viktiga reformer inom prioriterade välfärdsområden kan säkras.

Jobbskatteavdrag, statlig inkomstskatt och särskild skatt för utomlands bosatta

Jobbskatteavdraget är ett verkningsfullt medel i regeringens arbete för ett minskat utanförskap, en varaktigt ökad sysselsättning och för att göra det mer attraktivt med företagande. En ytterligare förstärkning av avdraget ökar antalet arbetade timmar genom såväl ytterligare sänkta trösklar för inträde på arbetsmarknaden som fler arbetade timmar för dem som redan finns på arbetsmarknaden. Antalet löntagare som betalar statlig inkomstskatt på sina förvärvsinkomster bör minska. Detta skulle minska marginaleffekterna, göra det mer lönsamt med utbildning och uppmuntra entreprenörskap. En förstärkning av jobbskatteavdraget förutsätter ett relativt stort reformutrymme. En förändring av jobbskatteav-

draget bör av förenklingsskäl och av administrativa skäl kombineras med en sänkning av den särskilda skatten för svenskar som är bosatta utomlands.

Skatt för pensionärer

Pensionärer är ingen enhetlig grupp. Somliga har god ekonomi och god hälsa, medan andra har små marginaler och behöver en trygg omsorg för att få vardagen att fungera. Regeringens politik syftar till att människor ska känna att Sverige är ett bra och tryggt land att åldras i. Som ett led i denna politik har regeringen tre år i rad sänkt skatten för personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år.

Det finns i dag ca 1,7 miljoner personer i Sverige som är 65 år eller äldre. Inom de närmaste tio åren beräknas antalet öka till närmare 2 miljoner. Medellivslängden har de senaste åren stigit med mellan 30 och 40 dagar per år. Det finns därmed allt fler pensionärer högre upp i åldrarna, varav en stor del är ensamstående. Kvinnor lever i genomsnitt längre än män och utgör därmed en större andel av ålderspensionärerna högre upp i åldrarna.

Den genomsnittliga åldern för uttag av ålderspension är ca 65 år och har i princip inte ändrats, trots den stigande medellivslängden. År 2005 fick drygt hälften av alla ålderspensionärer garantipension till viss del. Av dem som i dag beviljas ålderspension får ca 30 procent garantipension till någon del. De ekonomiska villkoren för pensionärer ser olika ut beroende på ålder och tidigare arbetsmarknadsanknytning. Sammantaget understiger den genomsnittliga disponibla inkomsten för pensionärer den genomsnittliga disponibla inkomsten för personer som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år.

Regeringen avser att under 2013 eller 2014 återkomma med förslag om sänkt skatt för pensionärer under förutsättning att det råder balans i de offentliga finanserna.

Stabilt finansiellt system

Det förebyggande arbetet med att skapa ett mer väl fungerande finansiellt system är centralt för regeringen. En allvarlig kris i det finansiella systemet får stora negativa efterverkningar för hushåll och företag. Vidare visar de historiska erfarenheterna att de offentligfinansiella kostnaderna av att hantera en uppkommen finansiell kris kan vara mycket stora. En finansiell kris övergår ofta till en skuldcrisis. Ett stabilt finansiellt system utgör därför en förutsättning för en

positiv samhällsutveckling. Regeringen avser därför att fortsätta stärka förutsättningarna för att upprätthålla finansiell stabilitet i Sverige.

Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring

Medlemsantalet i arbetslöshetskassorna har minskat och fler på arbetsmarknaden står utan inkomstrelaterat skydd vid arbetslöshet. Utgångspunkten för en modern välfärdsstat bör vara att alla med fast förankring på arbetsmarknaden ska vara berättigade till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning. I syfte att stärka människors trygghet och stabiliteten på arbetsmarknaden bör en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring införas. Regeringen har under våren 2010 tillsatt den parlamentariska kommittén om hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet för att se över hur sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna långsiktigt kan förbättras för att bli sammanhållna, balanserade och hållbara, samt bidra till långsiktigt högre sysselsättning (dir. 2010:48). Regeringen vill införa en allmän obligatorisk inkomstförsäkring vid arbetslöshet.

När utredningen lämnat sitt förslag kommer regeringen att ta ställning till när och hur en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring kan införas. Reformen inom arbetslöshetsförsäkringen ska även fortsättningsvis syfta till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt och motverka en varaktigt hög arbetslöshet. Arbetslöshetsförsäkringen behöver ett effektivare kontroll- och sanktionssystem för att stärka drivkrafterna för arbetslösa att söka jobb.

Integration

Sverige är ett land som har en tradition av öppenhet mot omvärlden. Nya influenser har genom alla tider berikat Sverige kulturellt, ekonomiskt och kunskapsmässigt. Samtidigt finns det stora brister i systemen för invandrades etablering i samhället. Dessa återspeglas i hög arbetslöshet och sociala problem i storstädernas förorter. De visar sig också i bristande skolresultat och diskriminering på arbetsmarknaden. Regeringen har genomfört flera reformer för att förbättra integrationen.

Som ett led i arbetet med att förbättra integrationen på arbetsmarknaden har regeringen tillsatt en utredning som ska se över möjligheten att införa ett system med skattelättnader för företag i stadsdelar med utbrett utanförskap, s.k. nystartzoner (dir. 2011:04). Målsättningen är att skapa jobb och öka sysselsättningen i områden där bl.a. sysselsättningsgraden avsevärt un-

derstiger det nationella genomsnittet. En annan målsättning är att det ska startas fler företag och att företag ska ges bättre förutsättningar att växa. Detta medför även s.k. grannskapseffekter av både ekonomisk och social art, som ytterligare bidrar till åtgärdens positiva effekter för samhället. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 augusti 2012.

Arbetsrätt

Den svenska modellen utgör en god grund för en väl fungerande arbetsmarknad. Regeringen anser att grunderna för arbetsrätten bör bestå även framöver. Vissa grupper som t.ex. unga kan dock, till följd av utformningen av vissa delar av arbetsrätten, möta svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Det finns därför skäl att genomföra mindre justeringar av gällande regler för att minska dessa problem. Regeringen vill introducera två särskilda anställningsformer för lärlingar som ska underlätta ungas inträde på arbetsmarknaden. Frågan om en ny anställningsform för den som går en gymnasial lärlingsutbildning bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Vad gäller lärlingsprovanställningar kommer regeringen att tillkalla en särskild utredare.

Därutöver har regeringen för avsikt att ge en särskild utredare i uppdrag att se över reglerna om tvister i samband med uppsägning och lämna förslag på hur kostnaderna för arbetsgivare vid tvister om uppsägning kan begränsas. Syftet med dessa regeländringar ska vara att främja nyanställningar. Medlingsinstitutet kommer att ges i uppdrag att inrätta en informationstjänst om rådande regler om arbetsrätt och kollektivavtal.

I syfte att höja åldern för utträde från arbetslivet vill regeringen undersöka möjligheterna till att höja åldern för rätten att kvarstå i anställning från 67 till 69 år. Frågan utreds för närvarande i översynen av pensionsrelaterade åldergränser som ska lämna sitt slutbetänkande senast den 1 april 2013 (dir. 2011:34).

Företagande och konkurrens

Regeringen har som fortsatt ambition att förbättra företagsklimatet och villkoren för företagande, investeringar och sysselsättning.

Som ett led i detta arbete har regeringen tillsatt en kommitté som ska se över företagsbeskattningen, Företagsskattekommittén (dir 2011:1). Kommittén ska bl.a. undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av riskka-

pital i bolagssektorn och att göra villkoren mer lika för finansiering med eget kapital och med lån. Skattereglerna ska utformas så att investeringar och sysselsättning gynnas. I uppdraget ingår också att ta fram förslag som breddar bolagskattebasen för att bl.a. möjliggöra en sänkning av bolagsskattesatsen. Vidare ska kommittén undersöka möjligheterna att införa skatteincitament för forskning och utveckling. Kommittén ska även se över reglerna om koncernbidrag och underprisöverlåtelser samt analysera om det bör införas en källskatt på räntebetalningar. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 november 2013 men redan under 2012 ska kommittén lämna två delbetänkanden. Senast den 31 januari 2012 ska kommittén lämna förslag på skatteincitament för att stimulera tillgången på riskvilligt kapital och senast den 1 oktober 2012 ska kommittén redovisa frågan om skatteincitament för forskning och utveckling.

En väl fungerande konkurrens är en grundförutsättning för att företagen ska utveckla nya produkter, ny teknik och nya produktionsmetoder. Regeringen har därför öppnat nya områden för konkurrens, framför allt inom välfärdsområdet, och detta arbete fortsätter framöver.

Utbildning

Sverige ska ha en skola och utbildning i världsklass. Regeringen har redan genomfört en mängd reformer inom utbildningsområdet och detta arbete fortsätter. Att ge alla barn och unga möjlighet till en god utbildning ökar deras livschanser genom större möjligheter att få arbete, en bra lön samt stärkta förutsättningar för att delta i samhället.

Forskning och innovation

Forskning, utveckling och innovation är centrala delar av tillväxtpolitiken. I en globaliserad värld måste den svenska konkurrenskraften främst bygga på ett högt kunskapsinnehåll. I internationella jämförelser av länders innovationsklimat ligger Sverige sedan många år bland de främsta. Regeringen lämnade 2008 en forsknings- och innovationsproposition som innebar beslut om ett resurstillskott på 5 miljarder kronor i nivå fram till 2012 (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160). En ny forsknings- och innovationsproposition planeras att läggas under mandatperioden. Inriktningen för forskningspolitiken bör vara att stärka Sveriges ställning som forsknings- och innovationsnation och därmed stärka konkurrenskraften. Propositionen kom-

mer att inriktas mot att stärka kvaliteten i forskningen för att skapa förutsättningar för en forskning av hög internationell klass och öka innovationsförmågan i det svenska samhället. Under 2011 har regeringen även inlett arbetet med en innovationsstrategi i syfte att förbättra innovationsklimatet i det svenska samhället.

Infrastruktur

Samhällsekoniskt lönsamma infrastrukturinvesteringar ger snabbare och effektivare person- och godstransporter. Investeringar i effektivare persontransporter ökar möjligheterna för människor att hitta attraktiva arbetsplatser inom pendlingsavstånd och för företag att verka i hela landet samt att anställa medarbetare med rätt kompetens. Väl fungerande transporter är därmed av stor betydelse för näringslivets konkurrenskraft och för investeringsklimatet.

Regeringen beslutade 2010 om en trafikslagsövergripande nationell plan som innehåller satsningar på närmare 500 miljarder kronor för perioden 2010–2021. I och med detta höjdes anslagen med 3,9 miljarder kronor per år. Omfattande resurstillskott erhålls därtill genom brukar- och medfinansiering. Under den gångna mandatperioden har också tidigare lån amorterats av, vilket har frigjort ytterligare medel. I denna proposition föreslås satsningar om ytterligare 5 miljarder kronor 2012–2013 på framför allt drift, underhåll och mindre investeringar i väg- och järnvägsnätet. Regeringen kommer under mandatperioden att återkomma med förslag till ett nytt infrastrukturbeslut som syftar till att säkerställa de framtida behoven av åtgärder inom transportsystemet.

Fler bostäder

En politik för jobb och tillväxt är beroende av väl fungerande bostads- och hyresmarknader. På flera håll i landet, särskilt i storstadsområdena, utgör bostadsbristen ett hinder för rörligheten på arbetsmarknaden. För att det ska byggas fler bostäder behövs en bättre fungerande konkurrens på byggmarknaden och det måste bli mer attraktivt att äga och förvalta hyresfastigheter. Regeringen har lagt en första grund för detta genom reformeringen av hyressättningssystemet i bred enighet med parterna. Denna reform ligger fast. Möjligheten att också på andra sätt stärka hyresrättens ställning på den svenska bostadsmarknaden kommer att prövas. En särskild utredare kommer att analysera förutsättningarna för uthyrning av bostäder.

Rättsväsendet

Ett väl fungerande rättsväsende är centralt för människors trygghet och är därmed en viktig del av välfärdssamhället. Stora satsningar har gjorts inom området under den gångna mandatperioden och arbetet med att implementera dessa pågår. Trycket på rättsväsendet är samtidigt fortsatt högt och det finns ett stort behov av att fortsätta arbetet med att effektivisera och modernisera rättsväsendet under mandatperioden.

Trygg välfärd för alla

Sverige ska vara ett rättvist samhälle som håller ihop. Den gemensamt finansierade välfärden ska komma alla till del och hålla högsta möjliga kvalitet. Grunden för att nå dit är en solidarisk och offentlig finansiering. Genom en bra och offentligt finansierad vård och omsorg utjämnas livsvillkoren mellan människor.

Välfärden ska säkras även i framtiden. Förskjutningar i befolkningens åldersstruktur gör att yrkesverksamma i framtiden måste kunna finansiera vård och omsorg åt allt fler äldre. I framtiden kommer var femte svensk att vara över 65 år. Den demografiska utvecklingen innebär sannolikt att efterfrågan på offentligt finansierade välfärdstjänster ökar. Vidare kan efterfrågan på sådana tjänster öka när levnadsstandarden stiger. Det kommer att ställa stora krav på våra välfärdssystem, vårt samhälle och på hur vi ser på arbete i livets olika skeden.

Jämställdhet

Sverige har kommit långt med att skapa ett jämställt samhälle. En bra barnomsorg och förskola har möjliggjort för kvinnor och män att delta på arbetsmarknaden på mer lika villkor. Det skapar inte bara ökad personlig frihet, utan också högre tillväxt och utveckling. Trots att Sverige har kommit långt ifråga om jämställdhet finns dock alltjämt såväl synlig som osynlig diskriminering, låg representation och skiftande villkor för kvinnor och män att fullt ut delta i samhället. Mot denna bakgrund är det viktigt att analysera hur politiken på bästa sätt kan bidra till ökad jämställdhet. Regeringens satsningar på jämställdhet fortsätter. Jämställdhetsarbetet i skolor, insatserna för våldsutsatta kvinnor och kampen mot prostitution är några viktiga inslag.

Klimatpolitik

Klimatförändringarna är en global utmaning som kräver ett globalt svar. Sverige är och ska vara ett föregångsland för god miljö och hållbar utveck-

ling, både nationellt och internationellt. FN har enats om att den globala temperaturökningen inte får överstiga två grader, men de åtaganden som hittills har gjorts är knappast tillräckliga för att på ett tillfredsställande sätt minska utsläppsnivåerna.

Sverige ska visa ledarskap genom en ambitiös klimat- och energipolitik med högt uppsatta klimatmål, kostnadseffektiva åtgärder och driva en framsynt klimatpolitik som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser både nationellt och internationellt. Det nationella målet är att utsläppen för Sverige ska minskas med 40 procent till år 2020 jämfört med 1990. Den långsiktiga visionen är att Sverige år 2050 inte har några nettoutsläpp av växthusgaser i atmosfären.

Inom EU fortsätter arbetet med klimat- och energipaketet där EU:s system för utsläppshandel är centralt för att uppfylla EU:s klimatpolitiska mål. En översyn av energiskattedirektivet är angelägen för att uppnå en ökad samhällsekonomisk effektivitet. Sverige verkar därför för att förslaget till direktivändringar kan antas snarast. År 2030 bör Sverige ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen.

Övriga skatter

I denna proposition föreslås som en delfinansiering av de olika reformambitionerna en höjning av skatten på tobak i enlighet med vad som redovisades i budgetpropositionen för 2011. Skattejusteringen på tobak har även positiva effekter på folkhälsan.

Införandet av den kommunala fastighetsavgiften har inneburit att taxeringsvärdet inte längre har samma betydelse för den löpande beskattningen av bostäder. Riksdagen har gjort ett särskilt tillkännagivande i frågan. Det är motiverat att se över möjligheterna att avskaffa eller avsevärt förenkla fastighetstaxeringssystemet för bostäder. Regeringen har därför tillsatt en utredning om fastighetstaxering av bostäder (dir. 2011:3). Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 augusti 2012.

Försvarspolitik

Sveriges försvar ska stå starkt rustat för att kunna försvara landet, men också bidra till fred och säkerhet i omvärlden. Det kräver ett försvar som är anpassat till dagens hotbild och till snabba omvärldsförändringar. Arbetet med att förverkliga den inriktning för ökad tillgänglighet och användbarhet som slogs fast i 2009 års försvarsbeslut ska därför fortsätta. Omställningen

ska genomföras inom oförändrade ekonomiska ramar, vilket i sin tur kräver omfattande rationaliseringar inom försvarets stödverksamheter, främst inom logistik- och materielförsörjningen samt inom den verksamhet som avser forskning och utveckling.

Regeringen fortsätter att arbeta för att de fastslagna principerna för materielförsörjning ska genomsyra anskaffningen och vidmakthållandet av försvarsmateriel. Svenska särlösningar påverkar Försvarsmaktens förmåga att samverka med andra länder negativt, förlänger anskaffningstider och driver upp priser vid anskaffning. Tiden från anskaffning av materielsystem till användning i insats måste kortas betydligt.

1.10 Effekter av regeringens politik

I detta avsnitt redovisas bedömningar av sysselsättnings- och fördelningseffekterna av de reformer som regeringen har genomfört och som föreslås i denna proposition.

1.10.1 Sysselsättningseffekter av regeringens politik

Regeringens politik är en kombination av åtgärder som stimulerar utbudet och efterfrågan på arbetskraft samt förbättrar matchningen mellan arbetssökande och lediga platser. Regeringen har vidare genomfört riktade åtgärder för att öka sysselsättningen i grupper med svag förankring på arbetsmarknaden. Den viktigaste reformen för att stärka arbetsutbudet är jobbskatteavdraget, som har stärkt drivkrafterna till arbete genom att göra det mer lönsamt att arbeta. Om det lönar sig mer att arbeta kommer fler att söka sig till arbetsmarknaden. På sikt kan därmed den varaktiga sysselsättningen (dvs. sysselsättningen i genomsnitt över konjunkturcykeln) öka. Regeringen har dessutom gjort förändringar i arbetslöshetsförsäkringen för att öka utbudet av arbetskraft och förkorta arbetslöshetstiderna.

För att minska ohälsotalen och öka sysselsättningen har regeringen även genomfört omfattande reformer inom sjukförsäkringen som syftar till att stärka arbetsförmågan hos de sjukskrivna, skapa drivkrafter till arbete och stärka arbetskraftsefterfrågan på personer som varit långtidssjukskrivna eller uppburit sjuk- eller aktivitetsersättning.

För att de utbudsstimulerande åtgärderna snabbt ska leda till ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet har regeringen också vidtagit åtgärder för att stärka ställningen för och efterfrågan på personer med svag förankring på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiken har lagts om. Bland annat har Arbetsförmedlingen fått ett tydligare uppdrag att förmedla arbeten samtidigt som de arbetsmarknadspolitiska resurserna i större utsträckning riktas till dem som har störst behov. För att göra de personer som varit utan arbete en viss tid mer attraktiva på arbetsmarknaden finns nystartsjobb. Andra åtgärder för att öka efterfrågan på personer med svag förankring på arbetsmarknaden är sänkta arbetsgivaravgifter för unga och äldre. Dessutom har regeringen infört ett HUS-avdrag (skattereduktion för ROT- och RUT-tjänster) för att stimulera utbudet och efterfrågan på arbetskraft.

Nya reformer i denna proposition

Förslaget om sänkt mervärdesskatt för restaurang- och cateringtjänster underlättar inträdet på arbetsmarknaden för främst unga och utrikes födda. Skattesänkningen bedöms öka efterfrågan på restaurang- och cateringtjänster och därmed öka sysselsättningen i denna bransch. Kvaliteten och aktiviteten i jobb- och utvecklingsgarantin samt i jobbgarantin för unga höjs för att öka jobbchanserna för långtidsarbetslösa. Även stödet till personer som riskerar långtidsarbetslöshet förbättras.

I denna proposition föreslår regeringen såväl höjt bostadsbidrag för unga utan barn som för barnfamiljer. Det höjda bostadsbidraget leder till en inkomstförstärkning som inte är kopplad till hur mycket man arbetar. Incitamenten att arbeta dämpas därför något för dessa grupper och arbetsutbudet minskar marginellt till följd av denna reform (se tabell 1.14). Därutöver aviseras förslag om att en del av arbetsinkomsten inte räknas in när försörjningsstödet nivå bestäms för att stimulera ökad grad av egenförsörjning för mottagare av ekonomiskt bistånd. Förslagets syfte är att sänka marginaleffekterna vid arbete för mottagare av ekonomiskt bistånd och därmed öka arbetsutbudet för dem som står utanför arbetsmarknaden. Förslagets slutgiltiga utformning kommer att utredas vidare inom Regeringskansliet. Effekten av ovanstående aviserade reform och av höjt bostadsbidrag bedöms dock sammantaget netto ha små effekter på den varaktiga sysselsättningen.

Regeringen föreslår även åtgärder för att mildra effekterna av inbromsningen på arbetsmarknaden. Dessa åtgärder syftar till att minska risken för att arbetslösheten biter sig fast på höga nivåer. Bland annat görs tillfälliga satsningar inom arbetsmarknadspolitiken för att motverka långtidsarbetslöshet. De reformer som föreslås i denna proposition bedöms minska jämviktsarbetslösheten med 0,2 procentenheter. Med hänsyn tagen till persistenseffekter och andra faktorer bedöms jämviktsarbetslösheten uppgå till ca 5 procent 2015.

De reformer som föreslås i denna proposition som bl.a. infrastruktursatsningar, sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster, reformering av försörjningsstödet, höjda bostadsbidrag och satsningar inom arbetsmarknadspolitiken bidrar även till att dämpa konjunkturavmattningen på kort sikt. Sammantaget bedöms åtgärderna som föreslås i denna proposition leda till att BNP-tillväxten blir ca 0,2 procentenheter högre 2012 och att antalet sysselsatta blir ca 8000 personer fler 2012 än vad som annars hade varit fallet.

Effekterna på den varaktiga sysselsättningen

Regeringen bedömer att de hittills genomförda strukturreformerna, inklusive de reformer som föreslås i denna proposition, varaktigt ökar sysselsättningen med ca 220 000 personer på lång sikt.

Regeringens reformer påverkar inte enbart sysselsättningen, utan ökar även antalet personer i arbete genom att färre personer är sjukfrånvarande. Vidare bidrar bl.a. jobbskatteavdraget till att de som redan är sysselsatta arbetar mer, t.ex. genom att gå från deltids- till heltidsarbete.

Sammantaget bedöms de hittills genomförda strukturreformerna och de reformer som föreslås i denna proposition varaktigt öka antalet arbetade timmar med ca 6 procent på lång sikt, vilket motsvarar ca 250 000 årsarbetskrafter. Jobbskatteavdraget bedöms bidra med ca hälften av denna ökning (se tabell 1.14).

Regeringens bedömning baseras på den forskning som finns kring effekterna av olika åtgärder, t.ex. hur förändringar i skattesystemet, socialförsäkringen och arbetsmarknadspolitiken påverkar arbetsutbudet och sysselsättningen. Kunskapen om effekternas storlek, och särskilt i vilken takt de slår igenom, är dock långt ifrån fullständig. De bedömningar som redovisas i tabell 1.14 är därmed osäkra. I rapporten Hur ska utvecklingen av arbetsmarknadens funktionssätt

bedömas? redogörs för de metoder och beräkningar som används i regeringens bedömning av reformeffekter.³⁴

Tabell 1.14 Effekter av regeringens politik på lång sikt

Förändring i procent om annat ej anges

	Årsarbetskraft ¹	Sysselsatta ²	Arbetslöshet ³	BNP
Jobbskatteavdrag	120 000	106 000	-0,6	2,2
Arbetslöshetsförsäkring	39 000	45 000	-0,7	0,7
Arbetsmarknadspolitik	11 000	13 000	-0,2	0,2
Sjukförsäkring	19 000	16 000	0,4	0,4
HUS-avdraget	27 000	25 000	-0,2	0,4
Sänkta socialavgifter	10 000	8 000	0,0	0,2
Skiktgräns	15 000	0	0,0	0,3
Sänkt tjänstemoms	6 000	4 000	-0,1	0,1
Höjt bostadsbidrag ⁴	-2 000	-2 000	0,0	0,0
Summa strukturreformer	243 000	216 000	-1,4	4,5

1 Antal arbetade timmar omräknat till årsarbetskrafter. En årsarbetskraft motsvarar 1800 timmar.

2 Antal personer i åldersgruppen 15-74 år.

3 Förändring i procentenheter.

4 Effekten av den aviserade reformen av ekonomiskt bistånd och av höjt bostadsbidrag bedöms sammantaget netto ha små effekter på den varaktiga sysselsättningen.

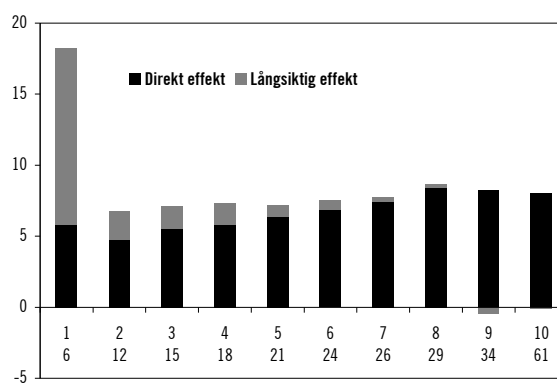
Källa: Egna beräkningar.

1.10.2 Fördelningseffekter av regeringens politik

De direkta fördelningseffekterna av den samlade politiken 2006–2012 bedöms öka hushållens justerade disponibla inkomst med 7,1 procent (se diagram 1.11). På längre sikt förväntas de största effekterna uppkomma bland dem med lägst inkomster. Detta beror på att det framför allt är denna grupp som kan förväntas öka sitt arbetsutbud till följd av den förda politiken. När fler kommer in på arbetsmarknaden, och därmed kan försörja sig med arbetsinkomster i stället för med bidrag och transfereringar bidrar detta till att inkomstfördelningen hålls samman och de långsiktiga förutsättningarna för en hög sysselsättning och stark tillväxt förbättras. För den enskilde individen ger arbetsinkomster bättre konsumtionsmöjligheter och större möjligheter att styra över sitt liv.

Diagram 1.11 Fördelningseffekter av regeringens politik 2006–2011 samt regeringens förslag i budgetpropositionen för 2012

Procentuell förändring av justerad disponibel inkomst

Inkomstgrupp (justerad disponibel inkomst, rad 1)
Genomsnittlig individuell bruttointkomst per månad vuxna (1000-tal kronor, rad 2)

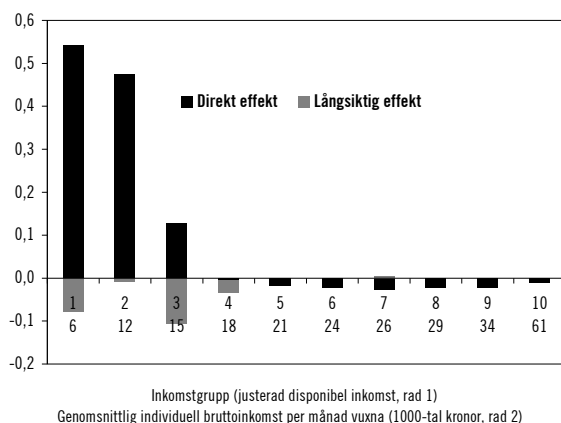
Anm.: Justerad disponibel inkomst är hushållets sammanlagda inkomst justerad för försörjningsbörda. Bruttointkomst avser inkomst i 2012 års prisnivå.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I denna proposition föreslår regeringen såväl höjt bostadsbidrag för unga utan barn som för barnfamiljer. Vidare föreslås en höjning av bostadstillägget till pensionärer liksom gränsen för skälig levnadsnivå för pensionärer med särskilt bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Samtliga åtgärder riktar sig till grupper med svag ekonomi eller större försörjningsbörda. Av förenklings- och administrativa skäl höjs även beloppsgränsen för avdrag för utgifter för arbetsresor. Vidare höjs schablonavdraget vid andrahandsuthyrning av den egna bostaden. De direkta effekterna av dessa förslag förväntas gynna personer i den nedre delen av inkomstfördelningen. På längre sikt förväntas inkomsterna i den nedre delen av inkomstfördelningen dock att försvagas något i relation till den direkta effekten. Detta beror på att arbetsutbudet på längre sikt minskar något genom att förslagen främst ger en inkomstförstärkning som inte är kopplad till hur mycket man arbetar. Även på längre sikt förväntas dock den sammantagna effekten av förslagen medföra att personer i den nedre delen av inkomstfördelningen får en inkomstförstärkning (se diagram 1.12).

³⁴ Se, Hur ska utvecklingen av arbetsmarknadens funktionssätt bedömas?, Rapport 2011:1 från Ekonomiska avdelningen vid Finansdepartementet.

Diagram 1.12 Fördelningseffekter av regeringens förslag i budgetpropositionen 2012

Procentuell förändring av justerad disponibel inkomst

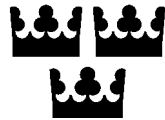

Anm.: Justerad disponibel inkomst är hushållets sammanlagda inkomst justerad för försörjningsbörda. Bruttoinkomst avser inkomster i 2012 års prisnivå. Det i 2011 års budgetproposition aviserade förslaget om höjt bostadsbidrag i form av särskilt bidrag för hemmavarande barn är inte inkluderat i förslagen.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utöver förslag i denna proposition med ikraftträdande 2012, aviseras förslag om att del av arbetsinkomsten inte räknas in när försörjningsstödet nivå bestäms. Reformens syfte är att stärka inkomsterna bland mottagare av ekonomiskt bistånd genom att dessa stimuleras att antingen träda in på arbetsmarknaden eller genom att de uppmuntras att arbeta i större utsträckning. Att minska utanförskapet och öka graden av egenförsörjning bland dessa grupper är väsentligt för att på sikt gradvis minska inkomstskillnaderna i samhället och för att utjämna medborgarnas livschanser. Ur ett fördelningsperspektiv är reformen träffsäker och gynnar främst personer i den allra nedersta delen av inkomstfördelningen. Förslagets slutgiltiga utformning kommer att utredas vidare inom Regeringskansliet.

2

Förslag till
riksdagsbeslut

2 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

vad gäller den ekonomiska politiken och förslag till statens budget för 2012

1. godkänner riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (avsnitt 1),
2. fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till följd av tekniska justeringar till 1 084 miljarder kronor för 2012 (avsnitt 4.5.1),
3. fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 123 miljarder kronor för 2015 (avsnitt 4.5.2),
4. godkänner beräkningen av budgetens inkomster för 2012 (avsnitt 7.1 och bilaga 1 avsnitt 2),
5. beslutar om fördelning av utgifter på utgiftsområden för 2012 (avsnitt 8.1.1 och tabell 8.2),
6. godkänner beräkningen av förändringen av anslagsbehållningar för 2012 (avsnitt 8.1.1 tabell 8.2),
7. godkänner beräkningen av utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2012 (avsnitt 8.1.1 tabell 8.2),
8. godkänner den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2013, 2014 och 2015 som riktlinje för regeringens budgetarbete (avsnitt 8.1.2 tabell 8.3),
9. bemyndigar regeringen att under 2012 ta upp lån enligt 5 kap. budgetlagen (2011:203) (avsnitt 10.2.1),
10. godkänner beräkningen av Riksgäldskontorets nettoutlåning för 2012 (avsnitt 10.2.1 tabell 10.8),
11. godkänner beräkningen av den kassamässiga korrigeringen för 2012 (avsnitt 10.2.1 tabell 10.8),
12. bemyndigar regeringen att för 2012 besluta om lån i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i statens verksamhet intill ett belopp av 34 350 000 000 kronor (avsnitt 11.1.1),
13. bemyndigar regeringen att för 2012 besluta om krediter för myndigheternas räntekonton i Riksgäldskontoret intill ett belopp av 20 900 000 000 kronor (avsnitt 11.1.2),
14. bemyndigar regeringen att under 2012, med de begränsningar som följer av 3 kap. 8 § andra stycket budgetlagen (2011:203), besluta om överskridande av vissa anslag (avsnitt 11.4),

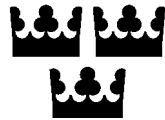
vad gäller skattefrågor

15. antar förslaget till lag om investeringsparkonto (avsnitt 3.1 och 6.13),
16. antar förslaget till lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva (avsnitt 3.2 och 6.16),
17. antar förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 3.3 och 6.15),
18. antar förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt

- 3.4, 6.2, 6.3, 6.4, 6.11, 6.13, 6.14, 6.15, 6.16, 6.17 och 6.18),
19. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (avsnitt 3.5, 6.13, 6.15 och 6.16),
 20. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i kupongskattelagen (1970:624) (avsnitt 3.6 och 6.14),
 21. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt (avsnitt 3.7 och 6.13),
 22. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt (avsnitt 3.8 och 6.13),
 23. antar förslaget till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324) (avsnitt 3.9 och 6.13),
 24. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel (avsnitt 3.10 och 6.13),
 25. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel (avsnitt 3.11 och 6.13),
 26. antar förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) (avsnitt 3.12 och 6.11),
 27. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift (avsnitt 3.13 och 6.5),
 28. antar förslaget till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483) (avsnitt 3.14, 6.13, 6.14 och 6.16),
 29. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor (avsnitt 3.15 och 6.13),
 30. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden (avsnitt 3.16 och 6.3),
 31. antar förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) (avsnitt 3.17 och 6.5),
 32. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter (avsnitt 3.18 och 6.6),
 33. antar förslaget till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter (avsnitt 3.19, 6.13, 6.14 och 6.16),
 34. antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 3.20, 6.13 och 6.14),
 35. antar förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000) (avsnitt 3.21, 6.13, 6.14 och 6.16),
 36. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt (avsnitt 3.22 och 6.9),
 37. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. (avsnitt 3.23 och 6.9),
 38. antar förslaget till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter (avsnitt 3.24 och 6.9).

3

Lagförslag

3 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

3.1 Förslag till lag om investeringssparkonto

Härigenom föreskrivs följande.

Innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om investeringssparkonto.

I inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om beskattningen av den som innehar ett investeringssparkonto.

Definitioner m.m.

2 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inte något annat anges eller framgår av sammanhanget.

De termer och uttryck som används omfattar också motsvarande utländska företeelser om det inte anges eller framgår av sammanhanget att bara svenska företeelser avses. Termen handelsplattform omfattar inte företeelser utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

3 § Med investeringssparkonto avses ett konto som uppfyller villkoren i denna lag.

4 § Med kontoinnehavare avses den som innehar ett investeringssparkonto.

5 § Med investeringsföretag avses

1. ett svenskt värdepappersbolag som har tillstånd enligt 2 kap. 2 § första stycket 1 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden,

2. ett svenskt kreditinstitut som har tillstånd att bedriva bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

3. ett utländskt värdepappersföretag som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och som där har tillstånd att tillhandahålla sidotjänster som avses i bilaga I, avsnitt B punkt 1 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om

marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG¹, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU², eller

4. ett utländskt kreditinstitut som hör hemma i en stat inom EES och som där fått auktorisation att starta och driva verksamhet i kreditinstitut som avses i artikel 6 Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EG av den 14 juni 2006 om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut³, senast ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/78/EU⁴.

6 § Med investeringstillgångar avses

1. finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

2. finansiella instrument som handlas på en handelsplattform, eller

3. andelar i en investeringsfond.

7 § Finansiella instrument som har getts ut av ett företag är inte investeringstillgångar om innehavaren av instrumenten, direkt eller indirekt, äger eller på liknande sätt innehar andelar i företaget som motsvarar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar eller av kapitalet i företaget.

Vid bedömningen av hur stor andel av rösterna eller kapitalet i företaget som innehavaren av de finansiella instrumenten har, ska innehavaren även anses äga andelar i företaget som innehavarens närstående, direkt eller indirekt, äger eller på liknande sätt innehar.

Kvalificerade andelar är inte investeringstillgångar.

8 § Med kontofrämmande tillgångar avses finansiella instrument som inte är investeringstillgångar.

Avtal om investeringssparkonto

9 § Ett avtal om investeringssparkonto ska ingås mellan ett investeringsföretag och en fysisk person eller ett dödsbo. Avtalet får inte innehålla villkor som är oförenliga med bestämmelserna i denna lag.

Ett investeringssparkonto får bara innehas av en enda fysisk person eller ett enda dödsbo. Ett investeringssparkonto får bara föras av ett enda investeringsföretag.

Ett investeringssparkonto får inte överlåtas.

Insättning och uttag av kontanta medel

10 § Kontanta medel får sättas in på och tas ut från ett investeringssparkonto.

¹ EUT L 145, 30.4.2004, s. 1 (Celex 32004L0039).

² EUT L 331, 15.12.2010, s. 120 (Celex 32010L0078).

³ EUT L 177, 30.6.2006, s. 21 (Celex 32006L0048).

⁴ EUT L 331, 15.12.2010, s. 120 (Celex 32010L0078).

Överföring av finansiella instrument till eller från ett investeringsspar-konto

11 § Vid bedömning av om finansiella instrument får överföras till eller från ett investeringssparkonto är det de finansiella instrumentens klassificering enligt 6–8 §§ när överföringen inleds som avgör vilka bestämmelser om överföring enligt denna lag som ska tillämpas.

Överföring av finansiella instrument till ett investeringssparkonto

12 § En kontoinnehavare får bara överföra investeringstillgångar som kontoinnehavaren själv äger till ett eget investeringssparkonto. En kontoinnehavare får inte överföra kontofrämmande tillgångar till ett eget investeringssparkonto.

13 § Investeringstillgångar får överföras till ett investeringssparkonto från någon annan än kontoinnehavaren bara om tillgångarna överförs till kontot i samband med kontoinnehavarens förvärv av tillgångarna och om förvärvet har skett

1. på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,

2. på så sätt att nya fondandelar utfärdats om förvärvet avser andelar i en investeringsfond,

3. från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot,

4. från investeringsföretaget som vid förvärvet förde investeringssparkontot,

5. från övertagande bolag om tillgångarna avsåg ersättning till aktieägarna vid en fusion eller delning av aktiebolag och om tillgångarna förvärvades på grund av aktier som vid förvärvet förvarades på kontot,

6. från köpande företag om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot,

7. från en annan kontoinnehavare om tillgångarna vid förvärvet förvarades på dennes investeringssparkonto, eller

8. genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot.

Investeringstillgångar som har förvärvats på grund av kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § eller kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § får inte överföras till kontot.

14 § Kontofrämmande tillgångar får överföras till ett investeringssparkonto från någon annan än kontoinnehavaren bara om tillgångarna överförs till kontot i samband med kontoinnehavarens förvärv av tillgångarna och om förvärvet har skett

1. från den som har emitterat tillgångarna om tillgångarna senast den trettonde dagen efter den dag då de emitterades avses bli upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,

2. från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet avsåg teckningsrätter, fondaktierätter, säljrätter eller liknande finansiella instrument och om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot,

3. från övertagande bolag om tillgångarna avsåg ersättning till aktieägarna vid en fusion eller delning av aktiebolag och om tillgångarna förvärvades på grund av aktier som vid förvärvet förvarades på kontot,

4. från köpande företag om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot, eller

5. genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot.

Kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § får inte överföras till investeringssparkontot med tillämpning av första stycket 1. Inte heller kontofrämmande tillgångar som har förvärvats på grund av kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § eller på grund av kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § får överföras till kontot.

15 § Förvärv av finansiella instrument som ska överföras till ett investeringssparkonto enligt 13 eller 14 § ska betalas med tillgångar som förvaras på kontot.

Förvaring av tillgångar

16 § På ett investeringssparkonto får bara investeringstillgångar och kontanta medel förvaras om inte något annat anges i 17–19 §§. Kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § får bara förvaras på ett investeringssparkonto under de förutsättningar som framgår av 19 §.

17 § Kontofrämmande tillgångar som var investeringstillgångar när de överfördes till ett investeringssparkonto eller som har överförts till kontot med stöd av 14 § första stycket 2–5 får förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter utgången av det kvartal då tillgångarna blev kontofrämmande respektive blev förtecknade på kontot. Tillgångarna ska avföras från kontot senast denna dag.

Om tillgångarna övergår till att vara investeringstillgångar, får de förvaras på investeringssparkontot enligt 16 §.

18 § Kontofrämmande tillgångar som har överförts till ett investeringssparkonto med stöd av 14 § första stycket 1 får förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter den dag då de emitterades. Tillgångarna ska avföras från kontot senast denna dag.

Om tillgångarna övergår till att vara investeringstillgångar inom den angivna tidsfristen, får de förvaras på investeringssparkontot enligt 16 §.

19 § Kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § och som inte var sådana tillgångar när de överfördes till ett investeringssparkonto eller som har överförts till kontot med stöd av 14 § första stycket 2–5 får förvaras på investeringssparkontot till och med den trettonde dagen efter den dag då tillgångarna först klassificerades som sådana tillgångar eller blev förtecknade på kontot. Tillgångarna ska, även om de under tidsfristen övergår till att klassificeras som andra tillgångar, avföras från kontot senast denna dag.

Överföring av finansiella instrument från ett investeringssparkonto

20 § En kontoinnehavare får bara överföra finansiella instrument från ett investeringssparkonto till ett annat eget konto under de förutsättningar som framgår av 21 §.

En kontoinnehavare får bara överföra finansiella instrument från ett investeringssparkonto till någon annan under de förutsättningar som framgår av 22, 24 eller 25 §.

21 § En kontoinnehavare får överföra

1. investeringstillgångar som kontoinnehavaren själv äger till ett annat eget investeringssparkonto, eller
2. kontofrämmande tillgångar till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto.

22 § Finansiella instrument får överföras till någon annan än kontoinnehavaren om kontoinnehavaren har överlätit tillgångarna genom försäljning, byte eller liknande överlåtelse av tillgångarna

1. på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform,
2. på så sätt att fondandelarna löses in i fonden, om överföringen avser andelar i en investeringsfond,
3. till den som har emitterat tillgångarna,
4. till investeringsföretaget som vid överlåtelsen förde investeringssparkontot,
5. till budgivaren om överlåtelsen var ett led i ett offentligt uppköps-erbjudande,
6. till köpande företag om överlåtelsen var ett led i ett förfarande om andelsbyte,
7. till majoritetsaktieägaren i ett bolag om överlåtelsen var ett led i ett förfarande om inlösen av minoritetsaktier i samma bolag, eller
8. till en annan kontoinnehavare om tillgångarna förs över till förvärvarens investeringssparkonto.

Kontofrämmande tillgångar får inte överföras från ett investeringssparkonto med tillämpning av första stycket 8.

23 § Om finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto överlåtits på ett sådant sätt som avses i 22 § första stycket 1–7, ska ersättning som lämnas i form av kontanta medel överföras direkt till investeringssparkontot.

Om finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto överlåtits på ett sådant sätt som avses i 22 § första stycket, ska ersättning som lämnas i form av investeringstillgångar överföras direkt till investeringssparkontot. Ersättning i form av kontofrämmande tillgångar får överföras till investeringssparkontot bara om tillgångarna har förvärvats på sådant sätt som avses i 14 §.

Ersättning vid överlåtelse av kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § och som förvaras på ett investeringssparkonto eller av kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § får inte överföras till kontot.

24 § Investeringsstillgångar som har överlåtits genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt får överföras till ett annat investeringssparkonto.

25 § Kontofrämmande tillgångar som har överlåtits genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt får överföras till ett konto som inte är ett investeringssparkonto.

Ränta, utdelning och annan avkastning

26 § Ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska överföras direkt till investeringssparkontot.

Ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto får inte överföras till investeringssparkontot om de kontofrämmande tillgångarna

1. är sådana som avses i 7 §, eller
2. förvaras på investeringssparkontot med stöd av 18 §.

Ett investeringssparkonto upphör

27 § Ett konto upphör som investeringssparkonto när det avslutas. Ett investeringssparkonto får inte avslutas om det förvaras investeringstillgångar på kontot eller om sådana tillgångar har förvärvats för att förvaras på kontot men ännu inte har förtecknats på kontot.

28 § Ett konto upphör som investeringssparkonto när kontoinnehavaren eller investeringsföretaget inte följer bestämmelserna i denna lag.

Ett konto upphör dock inte som investeringssparkonto enbart av den anledningen att kontofrämmande tillgångar förvaras på investeringssparkontot i strid med 17 § eller att investeringsföretaget inte lämnar information enligt 31 §.

29 § Om företaget som för ett investeringssparkonto inte längre anses vara ett investeringsföretag på grund av att tillstånd som avses i 5 § har återkallats, upphör kontot som investeringssparkonto. Om verksamheten enligt beslutet om återkallelse ska upphöra eller vara avvecklad vid en senare tidpunkt, upphör kontot som investeringssparkonto vid den senare tidpunkten.

Information

30 § Innan ett investeringsföretag ingår ett avtal om investeringssparkonto med en fysisk person eller ett dödsbo ska investeringsföretaget lämna information om

1. avgifter på investeringssparkontot,
2. hur tillgångarna på ett investeringssparkonto beskattas och hur skatten tas ut,
3. vad som avses med investeringstillgångar och kontofrämmande tillgångar,
4. hur länge kontofrämmande tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto, och
5. under vilka förutsättningar kontofrämmande tillgångar får avföras från ett investeringssparkonto.

Informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mottagaren.

Ett konto kan vara ett investeringssparkonto även om investeringsföretaget inte lämnar information enligt första och andra styckena.

31 § Investeringsföretaget är skyldigt att informera kontoinnehavaren om att kontofrämmande tillgångar förvaras på investeringssparkontot eller att kontot har upphört som investeringssparkonto. Informationen ska lämnas inom fem dagar från det att företaget har fått sådan kännedom.

När kontofrämmande tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto, ska investeringsföretaget dessutom informera om när tillgångarna senast måste avföras från kontot enligt 17–19 §§.

Vid tillämpning av första stycket ska investeringsföretaget anses ha fått kännedom om att kontofrämmande tillgångar förvaras på investeringssparkontot när tjugofem dagar har gått från utgången av det kvartal då de kontofrämmande tillgångarna först förvarades på investeringssparkontot i egenskap av kontofrämmande tillgångar. Detta gäller dock inte för kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § eller som förvaras på investeringssparkontot med stöd av 18 §.

32 § Om information enligt 30 eller 31 § inte lämnas ska marknadsföringslagen (2008:486) tillämpas, med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Sådan information ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket marknadsföringslagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

3.2 Förslag till lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

Hänvisningar

2 § I 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns bestämmelser om

- vissa definitioner och villkor för skattereduktion (20–22 §§),
- begäran om skattereduktion (23 §),
- vilka som kan få skattereduktion (24 §),
- underlag för skattereduktion (25 §), och
- skattereduktionens storlek (26 §).

Definitioner

3 § Termer och uttryck som används i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229), om inget annat anges.

Beslutande myndighet

4 § Beslut enligt denna lag fattas av Skatteverket.

Belopp

5 § Uppgifter om belopp ska anges i hela krontal så att öretal faller bort.

Godkänd gåvomottagare

6 § En svensk stiftelse, en svensk ideell förening eller ett svenskt registrerat trossamfund ska efter ansökan godkännas som gåvomottagare under förutsättning att

1. den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före det år då ansökan görs är inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229),
2. den sökande har som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande eller att främja vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet,
3. det är sannolikt att den sökande
 - a) även vid de två beslut om slutlig skatt som fattas efter det beslut som avses i 1 kommer att bli inskränkt skattskyldig enligt de bestämmelser som anges i samma punkt, och
 - b) kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett,
4. det av den sökandes bokföring eller räkenskaper är möjligt att avgöra vilka gåvor som har tagits emot och hur de har använts, och
5. den sökande har minst en auktoriserad eller godkänd revisor.

7 § För en sökande vars skattskyldighet prövas enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) än de som anges i 6 § 1, ska prövningen enligt 6 § 1 och 3 a gälla frågan om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig vid tillämpning av någon av de bestämmelser som anges i 6 § 1.

8 § Som gåvomottagare ska efter ansökan godkännas även utländska sökande om förutsättningarna i 6 § är uppfyllda och den sökande hör hemma i en stat

1. inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller

2. med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Prövningen enligt 6 § 1 och 3 a ska då gälla frågan om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig enligt någon av de bestämmelser som anges i 6 § 1 om denne skulle beskattas i Sverige.

För att den sökande ska kunna godkännas som gåvomottagare gäller dessutom att ett skriftligt åtagande enligt 23 kap. 7 § och 38 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:000) ska ha kommit in till Skatteverket.

Godkännande som gåvomottagare

Ansökan

9 § Den som vill bli godkänd som sådan gåvomottagare som avses i 6–8 §§ ska ansöka om detta hos Skatteverket.

En ansökan ska lämnas enligt fastställt formulär och innehålla nödvändiga identifikationsuppgifter.

De handlingar som den sökande önskar åberopa ska lämnas tillsammans med ansökan.

Giltighetstid och förlängning

10 § Ett godkännande som gåvomottagare gäller till utgången av det tredje året efter det år som beslutet fattades.

Om en ansökan om förlängning kommer in innan godkännandet har upphört att gälla, får godkännandet förlängas till utgången av det tredje året efter det år då godkännandet annars skulle ha upphört att gälla.

Om en ansökan om förlängning har kommit in, är godkännandet giltigt även efter den tid som anges i första eller andra stycket till dess att frågan om förlängning har prövats av Skatteverket.

11 § Vid ansökan om förlängning enligt 10 § andra stycket tillämpas 9 §.

Avgifter

12 § Den som ansöker om godkännande enligt 9 § ska betala en ansökningsavgift. Skatteverket får inte pröva en ansökan om avgiften inte har betalats.

En godkänd gåvomottagare ska betala en årsavgift för varje kalenderår efter det år då ett godkännande meddelats. Avgiften ska betalas före det år avgiften avser.

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifternas storlek.

Underrättelse till Skatteverket

13 § Om en godkänd gåvomottagare inte längre uppfyller ett eller flera av de krav som avses i 6–8 §§, ska gåvomottagaren omedelbart underrätta Skatteverket om detta.

Förelägganden

14 § Skatteverket får meddela de förelägganden som behövs för att verket ska kunna ta ställning till om ett godkännande ska återkallas.

Återkallelse

15 § Skatteverket ska återkalla ett godkännande som gåvomottagare om

1. innehavaren begär det,
2. förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda,
3. innehavaren vid ett beslut om slutlig skatt som fattats under den tid som avses i 10 § inte är inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller, när det gäller en svensk mottagare som är inskränkt skattskyldig enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen än 3, 7 eller 14 § eller en utländsk mottagare, inte skulle ha blivit inskränkt skattskyldig vid tillämpning av 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen,
4. innehavaren inte betalar en sådan avgift som avses i 12 § andra stycket,
5. innehavaren inte följer ett föreläggande enligt 14 §, eller
6. innehavaren inte lämnar kontrollavgifter enligt 22 kap. 22 § skatteförfarandelagen (2011:000).

Om det finns synnerliga skäl, får Skatteverket avstå från återkallelse enligt första stycket 2, 3 eller 6.

16 § Ett beslut att återkalla ett godkännande gäller omedelbart.

Kontrollavgift

17 § Skatteverket får ta ut en kontrollavgift av den som inte kommit in med en sådan underrättelse som avses i 13 §.

Kontrollavgiften uppgår till ett belopp motsvarande 10 procent av värdet på de gåvor som tagits emot efter den tidpunkt då en underrättelse borde ha kommit in och till dess att frågan om återkallelse har prövats av Skatteverket och som är av det slaget att de ingår i givarens underlag för skattereduktion enligt 67 kap. 25 § inkomstskattelagen (1999:1229), dock lägst 5 000 kronor.

Om värdet på de gåvor som avses i andra stycket inte kan beräknas tillförlitligt, får Skatteverket uppskatta värdet till ett skäligt belopp.

Kontrollavgiften tillfaller staten.

18 § Om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det finns andra särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis befria gåvomottagaren från en kontrollavgift.

Första stycket ska beaktas även om något yrkande om befrielse inte har framställts.

19 § Om Skatteverket beslutar om kontrollavgift, gäller bestämmelserna i skatteförfarandelagen (2011:000) om

1. debitering och betalning av kontrollavgift i 61–65 kap.,
2. verkställighet i 68 kap. 1 §, och
3. indrivning i 70 kap.

Omrövning och överklagande

20 § I fråga om beslut om godkännande enligt 6 §, om förlängning av godkännande enligt 10 § och om återkallelse av godkännande enligt 15 § tillämpas bestämmelserna i 66 och 67 kap. skatteförfarandelagen (2011:000) om omrövning och överklagande av beslut avseende på vilket sätt preliminär skatt ska betalas.

I fråga om beslut om kontrollavgift enligt 17 § tillämpas bestämmelserna i 66 och 67 kap. skatteförfarandelagen. Tidsfristen i 66 kap. 24 § skatteförfarandelagen ska dock räknas från den dag beslutet om kontrollavgift meddelades.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. I fråga om 2013 och tidigare års taxeringar ska vad som i 6 § 1 och 3 sägs om inskränkt skattskyldighet vid beslut om slutlig skatt i stället avse inskränkt skattskyldighet vid taxering.

3. Vid 2012 och 2013 års taxeringar ska vad som i 15 § första stycket 3 sägs om fattat beslut om slutlig skatt i stället avse beslutad taxering.

4. I fråga om åtaganden som lämnas under 2012 ska vad som i 8 § tredje stycket sägs om åtagande enligt 23 kap. 7 § och 38 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:000) i stället avse åtagande enligt 13 kap. 2 a och 3 §§ lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

5. I fråga om kontrolluppgifter som avser 2012 ska vad som i 15 § första stycket 6 sägs om kontrolluppgifter enligt 22 kap. 22 § skatteförfarandelagen (2011:000) i stället avse kontrolluppgifter enligt 11 kap. 8 b § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter.

3.3 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 33 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 kap.

3 §

Ett positivt fördelningsbelopp beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november andra året före taxeringsåret ökad med fem *procentenheter*.

Ett negativt fördelningsbelopp beräknas genom att ett negativt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid samma tidpunkt ökad med en procentenhet.

Om beskattningsåret omfattar längre eller kortare tid än tolv månader, ska fördelningsbeloppet justeras i motsvarande mån.

Hur kapitalunderlaget beräknas framgår av 8–20 §§.

Ett positivt fördelningsbelopp beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november andra året före taxeringsåret ökad med fem *och en halv procentenhet*.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången på beskattningsår som påbörjas efter ikraftträdandet.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

3.4 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹

dels att 6 kap. 16 a § och 39 kap. 20 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 39 kap. 20 § ska utgå,
dels att nuvarande 57 kap. 20 a–20 c §§ ska betecknas 57 kap. 20 b–20 d §§,
dels att 1 kap. 11 §, 3 kap. 19 §, 6 kap. 5 §, 7 kap. 6 och 10 §§, 11 kap. 22 §, 12 kap. 2 §, 15 kap. 1 §, 16 kap. 9 och 17 §§, 17 kap. 15 §, 24 kap. 2 och 11 §§, 30 kap. 1 §, 38 a kap. 23 §, 39 kap. 1 och 14 §§, 41 kap. 11 §, 42 kap. 4 och 30 §§, 48 kap. 7 §, 52 kap. 3 §, 57 kap. 11, 12, 16 och 22 §§, 61 kap. 8 a §, 65 kap. 2 och 10 §§ samt 67 kap. 2 och 13 c §§ ska ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast efter 39 kap. 13 f § ska lyda ”Investmentföretag”,
dels att punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:1175) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,
dels att punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2005:1136) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,
dels att rubriken närmast före 6 kap. 16 a § ska sättas närmast efter 6 kap. 12 §,
dels att rubriken närmast före 57 kap. 20 a § ska sättas närmast före nya 57 kap. 20 b §,
dels att det i lagen ska införas trettio nya paragrafer, 6 kap. 13 §, 42 kap. 24 a och 35–44 §§, 44 kap. 8 a, 8 b, 22 a–22 e och 34 a §§, 48 a kap. 10 a §, 57 kap. 11 a och 20 a §§ samt 67 kap. 20–26 §§, samt närmast före 42 kap. 24 a, 35 och 43 §§, 44 kap. 8 a och 22 a §§ samt 67 kap. 20 och 23–26 §§ nya rubriker, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

11 §²

Bestämmelser om hur skatten ska beräknas finns i 65 kap.

Bestämmelser om beräkningen av skatt på ackumulerad inkomst finns i 66 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjiinkomst och hushållsarbete finns i 67 kap.

Bestämmelser om skattereduktion för underskott av kapital, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag), allmän pensionsavgift, sjiinkomst, hushållsarbete och gåva finns i 67 kap.

3 kap.

19 §

Den som är begränsat skattskyldig är skattskyldig för kapitalvinst på sådana tillgångar och förpliktelser som avses i andra stycket, om han vid något tillfälle under det kalenderår då avyttringen sker eller under de föregående tio kalenderåren har varit bosatt i Sverige eller stadigvarande vistats här. Skattskyldig-

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

Senaste lydelse av

39 kap. 20 § 2011:937

rubriken närmast före 39 kap. 20 § 2011:937.

² Senaste lydelse 2009:197.

heten gäller oavsett i vilket inkomstslag kapitalvinsten ska tas upp. Skattskyldigheten gäller också belopp som motsvarar en kapitalvinst och som enligt 51 kap. 3 och 4 §§ ska tas upp i inkomstslaget näringsverksamhet.

Skattskyldigheten enligt första stycket omfattar delägarätter enligt 48 kap. 2 §, andelar i svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer. *Andelar i investeringsfonder omfattas dock inte.*

Skattskyldigheten enligt första stycket omfattar delägarätter enligt 48 kap. 2 §, andelar i svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer. *Skattskyldigheten omfattar dock inte*

1. andelar i investeringsfonder, eller

2. delägarätter som förvaras på ett investeringssparkonto, förutom tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

Undantaget från skattskyldighet i andra stycket 2 gäller inte kapitalvinster på andra delägarätter än andelar i investeringsfonder som anses ha avyttrats enligt 44 kap. 8 a §.

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller att

1. delägarätter som getts ut av ett utländskt företag eller andelar i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person bara omfattas om de förvärvats under tiden som den skattskyldige har varit obegränsat skattskyldig i Sverige, och

2. delägarätter och andelar som har ersatt delägarätter eller andelar som avses i 1 ska anses förvärvade vid samma tidpunkt som det ursprungliga förvärvet.

Vad som sägs i *tredje* stycket tillämpas inte i fråga om delägarätter som getts ut av ett utländskt företag eller andelar i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person som har ersatt svenska delägarätter och andelar i svenska handelsbolag.

Vad som sägs i *fjärde* stycket tillämpas inte i fråga om delägarätter som getts ut av ett utländskt företag eller andelar i en i utlandet delägarbeskattad juridisk person som har ersatt svenska delägarätter och andelar i svenska handelsbolag.

6 kap.

5 §

Svenska investeringsfonder är skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

Svenska investeringsfonder är *inte* skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

13 §

Utländska investeringsfonder är inte skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

7 kap.

6 §

Stiftelsen ska, sett över en period av flera år, bedriva en verksamhet som skäligen motsvarar avkastningen av stiftelsens tillgångar.

Vid beräkningen av avkastningen av stiftelsens tillgångar ska schablonintäkt enligt 42 kap. 43 § inte ingå.

10 §

Föreningen ska, sett över en period av flera år, bedriva en verksamhet som skäligen motsvarar avkastningen av föreningens tillgångar.

Vid beräkningen av avkastningen av föreningens tillgångar ska schablonintäkt enligt 42 kap. 43 § inte ingå.

11 kap.**22 §**

Experter, forskare eller andra nyckelpersoner ska inte ta upp sådan del av lön, arvode eller liknande ersättning eller förmån och sådana ersättningar för utgifter som avses i 23 §, om arbetet avser

1. specialistuppgifter med sådan inriktning eller på sådan kompetensnivå att det innebär betydande svårigheter att rekrytera inom landet,

2. kvalificerade forsknings- eller utvecklingsuppgifter med sådan inriktning eller på sådan kompetensnivå att det innebär betydande svårigheter att rekrytera inom landet, eller

3. företagsledande uppgifter eller andra uppgifter som medför en nyckelposition i ett företag.

Första stycket gäller bara om

– arbetsgivaren hör hemma i Sverige eller är ett utländskt företag med fast driftställe i Sverige,

– arbetstagaren inte är svensk medborgare,

– arbetstagaren inte varit bosatt eller stadigvarande vistats i Sverige någon gång under de fem kalenderår som föregått det kalenderår då arbetet påbörjas, och

– vistelsen i Sverige är avsedd att vara högst fem år.

Vid tillämpning av första stycket ska villkoren anses uppfyllda för en arbetstagare, om lön och annan ersättning för arbetet i Sverige per månad överstiger två gånger prisbasbeloppet för det kalenderår då arbetet påbörjas.

Bestämmelserna i denna paragraf tillämpas bara under de tre första åren av den tidsbegränsade vistelsen.

Denna paragraf tillämpas bara under de tre första åren av den tidsbegränsade vistelsen.

12 kap.**2 §³**

Utgifter som avses i följande paragrafer ska dras av utan någon beloppsmässig begränsning, nämligen utgifter

– vid tjänsteresor enligt 5–17 §§,

– vid tillfälligt arbete på annan ort eller vid dubbel bosättning enligt 18–22 och 31 §§,

– för hemresor enligt 24 och 31 §§,

– för egenavgifter enligt 36 §, och

– i hobbyverksamhet enligt 37 §.

³ Senaste lydelse 2008:1322.

Första stycket gäller också i fråga om utgifter för resor i tjänsten som företas med annat transportmedel än egen bil eller förmånsbil.

Utgifter för inställesresor enligt 25 § och för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen enligt 26–31 §§ ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 9 000 kronor. Övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor.

Utgifter för inställesresor enligt 25 § och för resor mellan bostaden och arbets- och utbildningsplatsen enligt 26–31 §§ ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 10 000 kronor. Övriga utgifter ska dras av bara till den del kostnaderna under beskattningsåret sammanlagt överstiger 5 000 kronor.

15 kap.

1 §⁴

Ersättningar för varor, tjänster och inventarier, avkastning av tillgångar, kapitalvinster samt alla andra inkomster i näringsverksamheten ska tas upp som intäkt.

Utöver bestämmelserna i detta kapitel finns bestämmelser om inkomster i 8, 17–39, 44–48, 49–52, 55 och 60 kap.

Utöver bestämmelserna i detta kapitel finns bestämmelser om inkomster i 8, 17–39, 44–48, 49–52, 55 och 60 kap. *I 42 kap. 43 och 44 §§ finns även bestämmelser om schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfond.*

Bestämmelser om värdering av inkomster i annat än pengar finns i 61 kap.

16 kap.

9 §

Utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för näringsverksamheten ska dras av. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.

Utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för *den huvudsakliga näringsverksamheten eller verksamheten i övrigt* ska dras av. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.

Bestämmelserna i denna lag om att utgifter för anskaffning av vissa tillgångar ska dras av genom årliga värdeminskningsskatt tillämpas också på utgifter som avses i första stycket.

17 §

Särskilda skatter och avgifter som avser näringsverksamheten ska dras av. Om skatten eller avgiften sätts ned, ska motsvarande del av avdraget återföras det beskattningsår då debiteringen ändras.

Avkastningsskatt som beräknas på avsättning i balansräkning med tillämpning av 3 § femte stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska dras av. Om

Avkastningsskatt som beräknas på avsättning i balansräkning med tillämpning av 3 a § fjärde stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska dras av. Om

⁴ Senaste lydelse 2009:1409.

skatten sätts ned, ska motsvarande del av avdraget återföras det beskattningsår då debiteringen ändras. Om skatten sätts ned genom avräkning av utländsk skatt, hindrar detta inte att hela skattebeloppet dras av.

Andra stycket tillämpas också på avkastningsskatt som med tillämpning av 3 § *tionde* stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel beräknas på värdet av ett avtal om tjänstepension med villkor som innebär att det utländska tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

I 29–31 §§ finns bestämmelser om egenavgifter.

skatten sätts ned, ska motsvarande del av avdraget återföras det beskattningsår då debiteringen ändras. Om skatten sätts ned genom avräkning av utländsk skatt, hindrar detta inte att hela skattebeloppet dras av.

Andra stycket tillämpas också på avkastningsskatt som med tillämpning av 3 a § *nionde* stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel beräknas på värdet av ett avtal om tjänstepension med villkor som innebär att det utländska tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

17 kap.

15 §⁵

Fusion eller delning av investeringsfonder enligt 8 kap. 1, 24 och 25 §§ lagen (2004:46) om investeringsfonder ska inte leda till att delägarna ska ta upp en intäkt. Detsamma gäller när en specialfond ombildas till en värdepappersfond. Ersättning i pengar ska dock tas upp som intäkt det beskattningsår fusionen eller delningen sker.

Efter en fusion eller delning anses som anskaffningsvärde för de nya andelarna det anskaffningsvärde som sammanlagt gällde för de äldre andelarna. Om en fond delas och den skattskyldige får andelar i mer än en nybildad fond, ska det anskaffningsvärde som gällde för de äldre andelarna fördelas på de nya andelarna i förhållande till dessa nybildade fonders värde vid delningen.

Det som sägs om fusion i första och andra styckena gäller även vid en gränsöverskridande fusion enligt 8 kap. 17 § lagen om investeringsfonder.

Första–tredje styckena gäller även sådana utländska investeringsfonder som har bildats i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG av den 13 juli 2009 om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag), när respektive fond hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet om fusionen, den gränsöverskridande fusionen eller delningen har skett i enlighet med lagstiftningen i den berörda staten eller de berörda staterna.

Bestämmelser om fonderna finns i 39 kap. 20 §.

24 kap.

2 §

I inkomstslaget näringsverksamhet tillämpas bestämmelserna i inkomstslaget kapital om

⁵ Senaste lydelse 2011:937.

- utnyttjande av företrädesrätt till teckning av vinstandelslån eller kapitalandelslån i 42 kap. 15 §,
- utdelning av andelar i dotterbolag i 42 kap. 16 §,
- utbetalningar vid minskning av aktiekapital eller reservfond och liknande förfaranden i 42 kap. 17 §,
- utskiftning från ideella föreningar i 42 kap. 18 §,
- utskiftning från ekonomiska föreningar i 42 kap. 19–21 §§,
- emission i ekonomiska föreningar i 42 kap. 21 a §,
- utdelning från delägarbeskattade utländska juridiska personer i 42 kap. 22 §,
- utdelning och utskiftning från dödsbon efter personer som var begränsat skattskyldiga vid dödsfallet i 42 kap. 23 §,
- skattetillgodohavanden i 42 kap. 24 §, *och* skattetillgodohavanden i 42 kap. 24 §,
- lotterier i 42 kap. 25 §. – lotterier i 42 kap. 25 §, *och* *schablonintäkt i 42 kap. 43 §.*

11 §

- Bestämmelser om i vilka fall lämnad utdelning ska dras av finns för
- investmentföretag *och investeringsfonder* i 39 kap. 14 §, – investmentföretag i 39 kap. 14 §,
 - kooperativa föreningar i 39 kap. 22–24 §§,
 - sambruksföreningar i 39 kap. 28 §,
 - samfälligheter i 39 kap. 29 §, *och*
 - Sparbankernas säkerhetskassa i 39 kap. 31 §.

30 kap.

1 §⁶

Avdrag får göras enligt bestämmelserna i detta kapitel för belopp som sätts av till periodiseringsfond.

Avdrag får dock inte göras av privatbostadsföretag, investmentföretag *och investeringsfonder*. Avdrag får inte heller göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 2 eller 6 kap. 11 § första stycket 4 och som är bosatt i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Avdrag får dock inte göras av privatbostadsföretag *och* investmentföretag. Avdrag får inte heller göras av den som är begränsat skattskyldig enligt 3 kap. 18 § första stycket 2 eller 6 kap. 11 § första stycket 4 och som är bosatt i en stat utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

38 a kap.

23 §⁷

När det gäller beskattningen av ägare till andelar i det överlåtande företaget vid en partiell fission finns särskilda bestämmelser om

- beräkning av anskaffningsvärdet för andelar i det övertagande och det överlåtande företaget i 17 kap. 7 a §,
- utdelning i 24 kap. 3 a § och 42 kap. 16 b §,

⁶ Senaste lydelse 2009:1060.

⁷ Senaste lydelse 2008:1064.

- beräkning av omkostnadsbeloppet för andelar i det övertagande och överlåtande företaget i 48 kap. 18 a och 18 c §§,
- turordning vid avyttring i 48 kap. 18 b §, och
- kvalificerade andelar i 57 kap. 7–7 c, 12 a, 15, 20 a–20 c, 23 a, 24 och 24 a §§.
- kvalificerade andelar i 57 kap. 7–7 c, 12 a, 15, 20 b–20 d, 23 a, 24 och 24 a §§.

39 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- försäkringsföretag i 2–13 §§,
- utländska tjänstepensionsinstitut i 13 a–13 f §§,
- investmentföretag *och investeringsfonder* i 14–20 §§,
- kooperativa föreningar i 21–24 §§,
- privatbostadsföretag i 25–27 §§,
- sambruksföreningar i 28 §,
- samfälligheter i 29 §, och
- sparbanker och Sparbankernas säkerhetskassa i 30 och 31 §§.
- investmentföretag i 14–19 §§,

14 §

För investmentföretag *och investeringsfonder* gäller, utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag, följande:

1. Kapitalvinster på delägarätter ska inte tas upp och kapitalförluster på delägarätter får inte dras av. Om ett investmentföretag avyttrar en delägar rätt som hade varit näringsbetingad om investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §, ska ersättningen tas upp som kapitalvinst om delägar rätten hänför sig till ett skalbolag som avses i 25 a kap. 9 § eller om det sker ett återköp enligt 25 a kap. 18 §. Vid bedömningen om ersättningen ska tas upp som kapitalvinst tillämpas bestämmelserna i 25 a kap. 10–18 §§.

2. Ett belopp som för helt år motsvarar 1,5 procent av värdet på delägar rätter vid beskattningsårets ingång ska tas upp. Egna aktier eller optioner, terminer eller liknande instrument vars underliggande tillgångar består av investmentföretagets egna aktier ska inte räknas in i underlaget. I underlaget *för investmentföretag* ska inte heller räknas in andelar och aktiebaserade delägar rätter om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp enligt bestämmelsen i 25 a kap. 5 § om andelen eller den aktiebaserade delägar rätten hade avyttrats vid beskattningsårets början och investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §.

För investmentföretag gäller, utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag, följande:

2. Ett belopp som för helt år motsvarar 1,5 procent av värdet på delägar rätter vid beskattningsårets ingång ska tas upp. Egna aktier eller optioner, terminer eller liknande instrument vars underliggande tillgångar består av investmentföretagets egna aktier ska inte räknas in i underlaget. I underlaget ska inte heller räknas in andelar och aktiebaserade delägar rätter om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp enligt bestämmelsen i 25 a kap. 5 § om andelen eller den aktiebaserade delägar rätten hade avyttrats vid beskattningsårets början och investmentföretaget i stället hade varit ett sådant ägarföretag som kan inneha en näringsbetingad andel enligt 24 kap. 13 §. Vid bedöm-

Vid bedömningen om en kapitalvinst inte skulle ha tagits upp ska bortses från bestämmelsen om skalbolagsbeskattning i 25 a kap. 9 §.

3. Utdelning som företaget *eller fonden* lämnar ska dras av. Sådan utdelning av andelar i ett dotterbolag som avses i 42 kap. 16 § ska dock inte dras av. *Investeringsfonder får dra av utdelning till annan än andelsägare i fonden med högst ett belopp som motsvarar 2 procent av fondens värde vid utgången av beskattningsåret.*

Den utdelning som ska dras av enligt första stycket 3 ska dras av som kostnad det beskattningsår som beslutet om utdelning avser.

41 kap.

11 §

Räntekompensation som enligt 42 kap. 8 § behandlas som ränta ska dras av som kostnad det beskattningsår då räntan enligt skuldebrevet ska betalas. Om förvärvaren i sin tur avyttrar skuldebrevet innan räntan ska betalas, ska räntekompensationen dock dras av som kostnad redan det beskattningsår då denna avyttring ska tas upp som intäkt.

Av 42 kap. 24 a § framgår att förvärvaren av ett skuldebrev i vissa fall inte får dra av räntekompensation som kostnad om skuldebrevet har förvarats på förvärvarens investeringssparkonto.

42 kap.

4 §

Utdelning, kapitalvinst och annan avkastning på tillgångar på sådant pensionsparkonto som avses i 1 kap. 2 § lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande ska inte tas upp. Utgifter och kapitalförluster som avser tillgångarna får inte dras av. I lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel finns bestämmelser om avkastningsskatt på tillgångar på sådana konton.

Ränta på förfallna men inte utbetalda belopp från sådan pensionsförsäkring eller annan försäkring som avses i 9 § andra stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel ska inte heller tas upp.

Inkomster som hänför sig till tillgångar på sådant pensionsparkonto som avses i 1 kap. 2 § lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande ska inte tas upp. Utgifter och kapitalförluster som avser tillgångarna får inte dras av. I lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel finns bestämmelser om avkastningsskatt på tillgångar på sådana konton.

Avdrag för viss räntekompensation

24 a §

Räntekompensation som enligt 8 § behandlas som ränta ska inte dras av

om det förvärvade skuldebrevet efter förvärvet, men före eller under det beskattningsår som räntekompensationen enligt 41 kap. 11 § ska dras av som kostnad, har förvarats på ett investeringsparkonto.

30 §⁸

Ersättningar när en privatbostadsfastighet eller en privatbostad upplåts samt ersättningar när produkter från sådana fastigheter eller bostäder avyttras ska tas upp. Detsamma gäller ersättningar när en bostad som innehas med hyresrätt upplåts.

Utgifterna för upplåtelsen eller produkterna får inte dras av. I stället ska avdrag göras med 18 000 kronor per år för varje privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyreslägenhet. Om ersättningen avser upplåtelse, ska ytterligare avdrag göras hos upplåtaren enligt bestämmelserna i 31 §. Avdraget får inte i något fall vara högre än intäkten.

Utgifterna för upplåtelsen eller produkterna får inte dras av. I stället ska avdrag göras med 21 000 kronor per år för varje privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyreslägenhet. Om ersättningen avser upplåtelse, ska ytterligare avdrag göras hos upplåtaren enligt bestämmelserna i 31 §. Avdraget får inte i något fall vara högre än intäkten.

Schablonintäkt vid innehav av ett investeringsparkonto

35 §

Med investeringsparkonto avses ett konto som avses i lagen (2011:000) om investeringsparkonto.

36 §

Den som under kalenderåret har innehaft ett investeringsparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–41 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till kapitalunderlaget enligt 37–41 §§ multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november närmast före det aktuella kalenderåret.

37 §

Kapitalunderlaget utgörs av en fjärdedel av summan av marknadsvärdet av

1. tillgångar som vid ingången av varje kvartal under kalenderåret förvaras på investeringsparkontot,

⁸ Senaste lydelse 2010:1826.

2. kontanta medel som betalas in till investeringssparkontot under kalenderåret,

3. investeringstillgångar enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto som den som innehar investeringssparkontot under kalenderåret överför till kontot, om överföringen inte sker från ett annat investeringssparkonto, och

4. investeringstillgångar enligt lagen om investeringssparkonto som under kalenderåret överförs till kontot från någon annans investeringssparkonto om tillgångarna inte överförs med tillämpning av 13 § första stycket 1 samma lag.

Vid beräkningen av kapitalunderlaget enligt första stycket ska man beakta marknadsvärdet vid ingången av varje kvartal av de tillgångar som förvaras på investeringssparkontot respektive marknadsvärdet av varje inbetalad eller överförd tillgång när de förtecknas på kontot.

38 §

Följande tillgångar ska inte ingå i det värde som avses i 37 § första stycket 1:

1. kontofrämmande tillgångar som förvaras på investeringssparkontot med stöd av 18 § lagen (2011:000) om investeringssparkonto,

2. kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § lagen om investeringsparkonto, och

3. kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringsparkonto i strid med 17 § lagen om investeringsparkonto.

39 §

Som inbetalning avses vid tillämpning av 37 § första stycket 2 inte inbetalning av

1. ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på investeringssparkontot,

2. ersättning vid sådan överlåtelse som avses i 22 § första stycket 1–7 lagen (2011:000) om investerings-

sparkonto av tillgångar som förvaras på investeringssparkontot,

3. kontanta medel som överförs från ett annat eget investeringssparkonto, eller

4. kontanta medel som investeringsföretaget som för investeringssparkontot har växlat mot valuta som har förvarats på kontot.

40 §

Om en överföring av tillgångar från ett investeringssparkonto till ett annat investeringssparkonto medför att tillgångarna inte förvaras på något av dessa konton vid ingången av kvartalet efter det då tillgångarna avfördes från det överförande kontot, ska de överförda tillgångarnas marknadsvärde när de förtecknas på det mottagande kontot öka summan som avses i 37 § första stycket 1 avseende det mottagande kontot.

41 §

Marknadsvärdet av tillgångar som avses i 37 och 40 §§ ska ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget bara om den som har innehaft ett investeringssparkonto varit obegränsat skattskyldig vid tidpunkten för de situationer som avses i dessa paragrafer.

42 §

Utdelning, kapitalvinst och annan avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska inte tas upp. Utgifter och kapitalförluster som avser sådana tillgångar får inte dras av.

Första stycket gäller inte

1. tillgångar som avses i 38 §,
2. kapitalvinster eller kapitalförluster på tillgångar som anses ha avyttrats enligt 44 kap. 8 a eller 8 b §, eller

3. ränta på kontanta medel som helt eller delvis avser ett kalenderår då räntesatsen som legat till grund för räntans beräkning någon gång överstigit statslåneräntan vid utgången av november närmast före det kalenderåret.

Schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond

43 §

Den som vid ingången av ett kalenderår har ägt andelar i en investeringsfond ska ta upp en schablonintäkt. Intäkten ska beräknas till 0,4 procent av kapitalunderlaget enligt 44 §.

Första stycket gäller inte andelar i en investeringsfond som vid kalenderårets ingång förvaras på ett investeringssparkonto.

44 §

Kapitalunderlaget utgörs av värdet vid ingången av kalenderåret på de andelar i en investeringsfond som vid denna tidpunkt ägs av den skattskyldige.

Vid beräkningen av kapitalunderlaget ska andelar i en investeringsfond som utgör lagertillgångar och som enligt 17 kap. 20 § tas upp till det verkliga värdet inte ingå.

44 kap.

Överföring och inbetalning till investeringssparkonto

8 a §

Den som har överfört investeringstillgångar enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto från ett konto som inte är ett investeringssparkonto till ett eget investeringssparkonto ska anses ha avyttrat tillgångarna mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet då de förtecknades på kontot.

8 b §

Utländsk valuta som har betalats in till ett investeringssparkonto anses avyttrad mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet på valutan då den förtecknades på kontot.

Som inbetalning avses vid tillämpning av första stycket inte inbetalning av

1. ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid över-

låtelse på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto,

2. ersättning vid sådan överlåtelse som avses i 22 § lagen (2011:000) om investeringssparkonto av tillgångar som förvaras på investeringssparkontot,

3. utländsk valuta som överförs från ett annat investeringssparkonto, eller

4. utländsk valuta som investeringsföretaget som för investeringssparkontot har växlat mot valuta som har förvarats på kontot.

Anskaffningsutgift när schablonbeskattning upphör

22 a §

När ett konto upphör som ett investeringssparkonto enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto, ska kontoinnehavarens anskaffningsutgift för finansiella instrument och utländsk valuta som förvarats på kontot anses motsvara tillgångarnas marknadsvärden när kontot upphör.

Första stycket gäller inte

1. finansiella instrument som har överförts till ett investeringssparkonto om överföringen av tillgångarna till kontot har medfört att kontot har upphört som investeringssparkonto enligt lagen om investeringssparkonto, eller

2. tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

22 b §

När en kontofrämmande tillgång enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto avförs från ett investeringssparkonto, ska kontoinnehavarens anskaffningsutgift anses motsvara tillgångens marknadsvärde när den avförs.

Första stycket gäller inte tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

22 c §

För en kontofrämmande tillgång enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto och utländsk valuta som förvaras på ett investeringssparkonto

som har förvärvats genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt ska anskaffningsutgiften anses motsvara tillgångens eller valutans marknadsvärde när den avförs respektive tas ut från investeringssparkontot.

Första stycket gäller inte tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

22 d §

För en kontofrämmande tillgång som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen (2011:000) om investeringssparkonto ska kontoinnehavarens anskaffningsutgift anses motsvara tillgångens marknadsvärde när den felaktiga förvaringen påbörjades.

22 e §

När utländsk valuta tas ut från ett investeringssparkonto, ska kontoinnehavarens anskaffningsutgift anses motsvara valutans marknadsvärde när den tas ut.

34 a §

Bestämmelserna i 34 § ska inte tillämpas om ett värdepapper har förvarats på ett investeringssparkonto när det enligt 8 § första stycket 1 anses ha avyttrats på grund av att det svenska aktiebolaget eller den svenska ekonomiska föreningen som har gett ut det har försatts i konkurs.

Första stycket gäller inte tillgångar som, när de enligt 8 § första stycket 1 anses ha avyttrats, utgjorde tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

48 kap.

7 §

Vid beräkningen av omkostnadsbeloppet ska det genomsnittliga omkostnadsbeloppet för samtliga delägarätter eller fordringsrätter av samma slag och sort som den avyttrade användas. Det genomsnittliga omkostnadsbeloppet ska beräknas med hänsyn till inträffade förändringar i innehavet.

Om en andel i en investeringsfond är förvaltarregistrerad enligt 4 kap. 12 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, ska vid tillämpning av genomsnittsmetoden enligt första stycket bortses från andra andelar i samma fond som är registrerade i annan förvaltares eller andelsinnehavarens eget namn.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första stycket ska näringsbetingade andelar och näringsbetingade aktiebaserade delägarätter som uppfyller villkoren om innehavstid i 25 a kap. 6 eller 7 § om de avyttras eller hade avyttrats vid den tidpunkt som bedömningen avser, inte anses vara av samma slag och sort som andra näringsbetingade andelar och näringsbetingade aktiebaserade delägarätter i det aktuella företaget.

Vid tillämpningen av bestämmelserna i första stycket ska bortses från delägarätter eller fordringsrätter av samma slag och sort som förvaras på ett investeringssparkonto. Detta gäller dock inte tillgångar som avses i 42 kap. 38 §.

I 18 c §, 48 a kap. 16 § och 49 kap. 29 § finns ytterligare undantag från bestämmelsen i första stycket som gäller partiella fissioner, andelsbyten med framskjuten beskattning och uppskovsgrundande andelsbyten.

48 a kap.

10 a §

Om mottagna andelar är kontofrämmande tillgångar enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto och om den avyttrade andelen förvarades på ett investeringssparkonto vid säljarens förvärv av de mottagna andelarna, ska andelarna anses förvärvade för en ersättning som motsvarar andelarnas marknadsvärde vid förvärvet.

Första stycket gäller inte mottagna andelar som

1. är kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § lagen om investeringssparkonto, eller

2. utgör ersättning för kontofrämmande tillgångar som

a) avses i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto,

b) vid avyttringen förvarades på investeringssparkontot med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto, eller

c) vid avyttringen förvarades på investeringssparkontot i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto.

52 kap.

3 §

För andra tillgångar än personliga tillgångar ska kapitalvinsten vid en avyttring beräknas med tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 §, om de är en del av ett samlat innehav av tillgångar med enhetligt värde.

Vid tillämpning av första stycket ska det bortses från tillgångar som för-

*varas på ett investeringsparkonto.
Detta gäller dock inte tillgångar som
avses i 42 kap. 38 §.*

57 kap.

11 §⁹

Årets gränsbelopp är

1. ett belopp som motsvarar två och *ett halvt* inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, eller

2. summan av

– underlaget för årets gränsbelopp multiplicerat med statslåneräntan ökad med nio procentenheter, och

– för andelar i fåmansföretag eller företag som avses i 6 § lönebaserat utrymme enligt 16–19 §§.

För tillgångar som avses i 2 § andra stycket ska statslåneräntan i stället ökas med en procentenhet. Bestämmelserna i första stycket 1 och i 16–19 §§ gäller inte för sådana tillgångar.

Årets gränsbelopp beräknas vid årets ingång och tillgodoräknas den som äger andelen vid denna tidpunkt. Om en andel förvärvas genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt, inträder förvärvaren i den tidigare ägarens situation i fråga om beräkning av årets gränsbelopp.

Årets gränsbelopp är

1. ett belopp som motsvarar två och *tre fjärdedels* inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget, eller

11 a §¹⁰

Den som äger andelar i flera företag får beräkna årets gränsbelopp enligt 11 § första stycket 1 för andelar i endast ett av företagen.

12 §¹¹

Underlaget för årets gränsbelopp är det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen hade avyttrats vid årets ingång.

Vid beräkning av omkostnadsbeloppet tillämpas 25–35 §§. Detta gäller dock inte för tillgångar som avses i 2 § andra stycket.

Omkostnadsbeloppet ska minskas med tillskott som gjorts i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till företaget. Omkostnadsbeloppet ska även minskas med anskaffningsutgift för andelen till den del sådant tillskott, direkt eller indirekt, har ökat värdet på andelen.

16 §

Det lönebaserade utrymmet är

– 25 procent av löneunderlaget enligt 17 och 18 §§, och

⁹ Senaste lydelse 2008:1343.

¹⁰ Tidigare 57 kap. 11 a § upphävd genom 2008:1064.

¹¹ Senaste lydelse 2008:1064.

– 25 procent av det löneunderlag som överstiger ett belopp som motsvarar 60 inkomstbasbelopp.

Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

Om en andel ägts under del av året före beskattningsåret, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid ingå i löneunderlaget vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen.

20 a §

Utdelning ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående, som inräknas i samma närståendekrets enligt 56 kap. 5 §, under beskattningsåret från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp högre belopp än som motsvarar 90 inkomstbasbelopp enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken för beskattningsåret.

Om en närstående är eller har varit bosatt i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och där tagit upp utdelning, ska även detta belopp beaktas enligt första stycket, om beskattningen av utdelningen motsvarar den beskattning som skulle ha skett om den närstående varit bosatt i Sverige.

22 §¹²

En kapitalvinst ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående under avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp högre belopp än som motsvarar 100 inkomstbasbelopp enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken för avyttringsåret.

En kapitalvinst ska inte tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående, som inräknas i samma närståendekrets enligt 56 kap. 5 §, under avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp högre belopp än som motsvarar 100 inkomstbasbelopp enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken för avyttringsåret.

Om en närstående är eller har varit bosatt i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och där tagit upp en kapitalvinst, ska även detta belopp beaktas enligt första stycket, om beskattningen av kapitalvinsten

¹² Senaste lydelse 2010:1277.

motsvarar den beskattning som skulle ha skett om den närstående varit bosatt i Sverige.

61 kap.

8 a §

Om en bil är utrustad med teknik för drift helt eller delvis med elektricitet eller med andra mer miljöanpassade drivmedel än bensin och dieselolja och bilens nybilspris därför är högre än nybilspriset för närmast jämförbara bil utan sådan teknik, ska förmånsvärdet sättas ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för den jämförbara bilen.

I stället för vad som sägs i första stycket om storleken på nedsättningen av förmånsvärdet ska detta värde tas upp till

1. 60 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen, om bilen är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med annan gas än gasol, eller

2. 80 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen om bilen är utrustad med teknik för drift med alkohol.

En nedsättning av förmånsvärdet får göras enligt andra stycket 1 med högst 16 000 kronor och enligt andra stycket 2 med högst 8 000 kronor för helt år i förhållande till den jämförbara bilen.

I stället för vad som sägs i första stycket om storleken på nedsättningen av förmånsvärdet ska detta värde tas upp till 60 procent av förmånsvärdet för den jämförbara bilen, om bilen är utrustad med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol.

En nedsättning av förmånsvärdet enligt andra stycket får göras med högst 16 000 kronor i förhållande till den jämförbara bilen.

65 kap.

2 §

Statlig inkomstskatt beräknas bara om underlaget för skatten är minst 100 kronor.

Statlig inkomstskatt beräknas bara om underlaget för skatten är minst 200 kronor.

10 §¹³

För juridiska personer är den statliga inkomstskatten 26,3 procent av den beskattningsbara inkomsten.

För investeringsfonder är skatten i stället 30 procent.

67 kap.

2 §¹⁴

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag),

Skattereduktion ska göras för sjöinkomst, allmän pensionsavgift, arbetsinkomst (jobbskatteavdrag),

¹³ Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2009:197.

¹⁴ Senaste lydelse 2009:197.

underskott av kapital *och* hushållsarbete i nu nämnd ordning.

Skattereduktion ska räknas av mot kommunal och statlig inkomstskatt som beräknats enligt 65 kap., mot statlig fastighetsskatt enligt lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt samt mot kommunal fastighetsavgift enligt lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift. Skattereduktion enligt 5–9 §§ ska dock räknas av endast mot kommunal inkomstskatt.

13 c §¹⁵

Som hushållsarbete räknas inte

1. arbete som enbart avser installationer eller service på maskiner och andra inventarier vid tillämpningen av 13 a eller 13 b §,

2. arbete för vilket försäkringsersättning lämnats,

3. arbete för vilket bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller ett landsting, *eller*

4. om- eller tillbyggnad av ett småhus för vilket fastighetsavgift inte har tagits ut enligt 6 § lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift.

underskott av kapital, hushållsarbete *och gåva* i nu nämnd ordning.

3. arbete för vilket bidrag eller annat ekonomiskt stöd lämnats från staten, en kommun eller ett landsting,

4. om- eller tillbyggnad av ett småhus för vilket fastighetsavgift inte har tagits ut enligt 6 § lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift, *eller*

5. sådana tjänster som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdesskattelagen (1994:200).

Gåva

Grundläggande bestämmelser

20 §

Skattskyldiga har i den omfattning som anges i detta kapitel rätt till skattereduktion för gåva till en godkänd gåvomottagare enligt lagen (2011:000) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

21 §

Med gåva avses vid tillämpningen av detta kapitel en gåva i pengar som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor.

22 §

Om det sammanlagda underlaget för skattereduktionen understiger 2 000 kronor, görs ingen skattereduktion.

¹⁵ Senaste lydelse 2011:68.

Begäran om skattereduktion**23 §**

En begäran om skattereduktion för gåva ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då gåvan har lämnats.

Vilka som kan få skattereduktion**24 §**

Rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ har efter begäran de som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
3. har haft utgifter för gåva avseende hjälpverksamhet bland behövande eller främjande av vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som inkomst.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärsinkomster i Sverige och i andra länder, utslutande eller så gott som utslutande, utgörs av överskott av förvärsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för gåva som har lämnats före dödsfallet.

Underlag för skattereduktion**25 §**

Underlag för skattereduktion består av

1. utgifter för gåva som har betalats under beskattningsåret, och
2. värdet av gåva som ska tas upp som inkomst av den skattskyldige.

I underlaget räknas inte in omkostnader i samband med gåvan.

Skattereduktionens storlek**26 §**

Skattereduktionen uppgår till 25 procent av underlaget. Skattereduk-

tionen får dock uppgå till högst 1 500 kronor för ett beskattningsår.

3.¹⁶ Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med 2012 års taxering.

3. Bestämmelserna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena tillämpas till och med *det beskattningsår som slutar den 31 december 2013.*

2.¹⁷ I fråga om andelar i en ekonomisk förening eller ett aktiebolag som är en bostadsrättsförening, bostadsförening eller ett bostadsaktiebolag och som inte uppfyller villkoren i 2 kap. 17 § för att vara ett privatbostadsföretag ska äldre bestämmelser tillämpas till och med utgången av år 2011.

2. I fråga om andelar i en ekonomisk förening eller ett aktiebolag som är en bostadsrättsförening, bostadsförening eller ett bostadsaktiebolag och som inte uppfyller villkoren i 2 kap. 17 § för att vara ett privatbostadsföretag ska äldre bestämmelser tillämpas till och med utgången av år 2015.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

2. För arbete i Sverige som har påbörjats före ikraftträdandet gäller 11 kap. 22 § i sin äldre lydelse.

3. Bestämmelserna i 16 kap. 9 § tillämpas första gången på utgifter som är hänförliga till tid efter den 31 december 2011.

4. Uppskovsbelopp som anges i punkt 2 av övergångsbestämmelserna till lagen (2002:1143) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) och som avser en mottagen andel vid ett andelsbyte, ska tas upp som intäkt om den mottagna andelen överförs enligt lagen (2011:000) om investeringssparkonto från ett konto som inte är ett investeringssparkonto till ett eget investeringssparkonto.

5. Vid 2013 års taxering ska vad som i 67 kap. 23 § sägs om inkomstdeklarationen i stället avse självdeklarationen.

¹⁶ Senaste lydelse 2006:1497.

¹⁷ Senaste lydelse 2008:829.

3.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 16 §, 2 kap. 1 § och 33 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229)¹ i stället för deras lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:165

Föreslagen lydelse

1 kap.

16 §

Bestämmelser om

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (0000:000), *och*

– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete.

– förfarandet vid uttag av skatten finns i skatteförfarandelagen (0000:000),

– förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete finns i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete, *och*

– *godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva finns i lagen (2011:000) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.*

2 kap.

1 §

I detta kapitel finns definitioner av vissa begrepp samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används i denna lag. Det finns definitioner och förklaringar också i andra kapitel.

Bestämmelser om betydelsen av följande begrepp, termer och uttryck samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används finns i nedan angivna paragrafer:

inventarier i 18 kap. 1 §	inventarier i 18 kap. 1 § <i>investeringsparkonto i 42 kap. 35 §</i>
investmentföretag i 39 kap. 15 §	investmentföretag i 39 kap. 15 §
kvalificerad andel i 57 kap. 4–7 §§ kvalificerad fission i 37 kap. 6 §, kvalificerad fusion i 37 kap. 4 §	kvalificerad andel i 57 kap. 4–7 §§ kvalificerad fission i 37 kap. 6 § kvalificerad fusion i 37 kap. 4 §

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

33 kap.

3 §

Ett positivt fördelningsbelopp beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november året närmast före det kalenderår under vilket beskattningsåret går ut ökad med fem *procentenheter*.

Ett negativt fördelningsbelopp beräknas genom att ett negativt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid samma tidpunkt ökad med en procentenhet.

Om beskattningsåret omfattar längre eller kortare tid än tolv månader, ska fördelningsbeloppet justeras i motsvarande mån.

Hur kapitalunderlaget beräknas framgår av 8–20 §§.

Ett positivt fördelningsbelopp beräknas genom att ett positivt kapitalunderlag för räntefördelning multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november året närmast före det kalenderår under vilket beskattningsåret går ut ökad med fem *och en halv procentenhet*.

3.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

Härigenom föreskrivs att 4 § kupongskattelagen (1970:624) i stället för dess lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:165

Föreslagen lydelse

4 §

Skattskyldighet föreligger för utdelningsberättigad om denne är fysisk person, som är begränsat skattskyldig, dödsbo efter sådan person eller utländsk juridisk person, och utdelningen ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket. Skattskyldighet föreligger dock inte för utdelningsberättigad utländsk juridisk person för sådan del av utdelningen som motsvarar det belopp som ska beskattas hos delägaren enligt 5 kap. 2 a § eller 39 a kap. 13 § inkomstskattelagen (1999:1229).

För handelsbolag, europeisk ekonomisk intressegruppering, kommanditbolag och rederi föreligger skattskyldighet för den del av utdelningen som ej är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här i riket och som belöper på delägare eller medlem som är begränsat skattskyldig.

Skattskyldighet föreligger slutligen för utdelningsberättigad, som innehar aktie under sådana förhållanden, att annan därigenom obehörigen beredes förmån vid beslut om inkomstskatt eller vinner befrielse från kupongskatt.

Skattskyldighet föreligger inte för person som avses i 3 kap. 17 § 2–4 inkomstskattelagen.

Skattskyldighet föreligger inte heller för en juridisk person i en främmande stat som är medlem i Europeiska unionen, om den innehar 10 procent eller mer av andelskapitalet i det utdelande bolaget och uppfyller villkoren i artikel 2 i det av Europeiska gemenskapernas råd den 23 juli 1990 antagna direktivet om en gemensam ordning för beskattning avseende moder- och dotterbolag i olika medlemsstater i direktivets lydelse den 1 januari 2005 (90/435/EEG).

Skattskyldighet föreligger inte heller för utländskt bolag som avses i 2 kap. 5 a § inkomstskattelagen och som motsvarar ett sådant svenskt företag som avses i 24 kap. 13 § 1–4 den lagen, för utdelning på aktie om aktien är en sådan näringsbetingad andel som avses i 24 kap. 14 § första stycket 1 eller 2 samma lag.

Som förutsättning för skattefrihet enligt sjätte stycket gäller att utdelningen skulle ha omfattats av bestämmelserna om skattefrihet i 24 kap. 17–22 §§ eller 25 a kap. 5, 6 och 8 §§ inkomstskattelagen, om det utländska bolaget varit ett svenskt företag. I fråga om innehavstid enligt 24 kap. 20 § samma lag gäller dock att andelen alltid ska ha innehafts minst ett år vid utdelningstillfället.

Skattskyldighet för utdelning föreligger inte heller för handelsbolag, europeisk ekonomisk intressegruppering, kommanditbolag eller i utlandet delägarbeskattade juridiska personer om motsvarande utdelning hade varit skattefri enligt femte eller sjätte stycket om delägaren själv hade varit utdelningsberättigad. Vid bedömningen av om utdelningen hade varit skattefri ska aktieinnehavet bestämmas utifrån storleken på delägarens indirekta innehav.

Skattskyldighet föreligger inte heller för fondföretag enligt 1 kap. 1 § första stycket 8 lagen (2004:46) om investeringsfonder som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

3.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 2 kap. 1 a, 10 a och 10 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 a §

Vid tillämpning av detta kapitel ska en utländsk intäkt anses ha tagits upp enligt inkomstskattelagen (1999:1229) även om intäkten enligt 42 kap. 42 § samma lag inte ska tas upp.

10 a §

Vid tillämpning av 10 § ska utländska intäkter som avses i 1 a § inte tas med i den sammanlagda kapitalinkomsten.

10 b §

Vid tillämpning av 10 § får utländska intäkter som avses i 1 a § tas med i de utländska kapitalinkomsterna endast till den del de, för ett visst beskattningsår, sammanlagt inte överstiger den schablonintäkt som ska tas upp till beskattning enligt 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

3.8 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 7 § lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt i stället för dess lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:166

Föreslagen lydelse

2 kap. 7 §

Avräkning ska i första hand ske från statlig inkomstskatt. Till den del den statliga inkomstskatten understiger vad som enligt detta kapitel får avräknas, ska avräkning i andra hand ske från kommunal inkomstskatt.

Avräkning ska ske från svensk skatt som beslutas det år då den intäkt som beskattats i utländsk stat har ingått i underlaget för beslutet. När det är fråga om avräkning av en utländsk skatt som är jämförlig med den statliga fastighetsskatten eller den kommunala fastighetsavgiften eller som beräknats på schablonintäkt eller liknande, ska avräkning ske från svensk skatt som beslutas samma år som den utländska skatten fastställts.

Avräkning ska ske från svensk skatt som beslutas det år då den intäkt som beskattats i utländsk stat har ingått i underlaget för beslutet. *Utländsk intäkt som avses i 1 a § ska anses ha ingått i underlaget det år som den skulle ha ingått i underlaget om den skulle ha tagits upp till beskattning.* När det är fråga om avräkning av en utländsk skatt som är jämförlig med den statliga fastighetsskatten eller den kommunala fastighetsavgiften eller som beräknats på schablonintäkt eller liknande, ska avräkning ske från svensk skatt som beslutas samma år som den utländska skatten fastställts.

3.9 Förslag till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 § taxeringslagen (1990:324) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹

Denna lag gäller vid fastställelse av underlaget för att ta ut skatt eller avgift (taxering) enligt

1. inkomstskattelagen (1999:1229),	
2. lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,	
3. lagen (1990:661) om avkastnings-
ningsskatt på pensionsmedel i fall
som avses i 2 § första stycket 1–4
och 6–8 nämnda lag,	3. lagen (1990:661) om avkast-
ningsskatt på pensionsmedel i fall
som avses i 2 § första stycket 1–4
och 6–10 nämnda lag,
4. lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,	
5. lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,	
6. lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift.	

Lagen gäller även vid handläggning av ärenden om särskilda avgifter (skattetillägg och förseningsavgift) om inte annat följer av 5 kap.

Lagen innehåller bestämmelser som ska gälla vid handläggning av mål om taxering och särskilda avgifter i allmän förvaltningsdomstol.

Att bestämmelserna i denna lag gäller även i fråga om förfarandet för fastställelse av mervärdesskatt i vissa fall framgår av 10 kap. 31 § skattebetalningslagen (1997:483).

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

¹ Senaste lydelse 2011:73.

3.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

dels att rubriken närmast före 3 § ska utgå,

dels att 2, 9, 10 a och 12 §§ ska ha följande lydelse,

dels att punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 3 a–3 d §§, samt närmast före 3 a och 3 d §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skattskyldiga till avkastningsskatt är

1. svenska livförsäkringsföretag,

2. utländska livförsäkringsföretag som bedriver försäkringsrörelse från fast driftställe i Sverige och utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver med försäkringsverksamhet jämförbar tjänstepensionsverksamhet från fast driftställe i Sverige,

3. pensionsstiftelser enligt lagen (1967:531) om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. och utländska tjänstepensionsinstitut som från fast driftställe i Sverige meddelar avtal om tjänstepension med villkor som innebär att institutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt samma lag,

4. arbetsgivare som i sin balansräkning redovisar pensionsutfästelse under rubriken *Avsatt till pensioner* enligt lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m. eller i sådan delpost som avses i 8 a § samma lag,

5. obegränsat skattskyldiga som innehar pensionssparkonto,

6. obegränsat skattskyldiga som innehar

a) kapital- eller pensionsförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, eller

b) försäkring som anses som pensionsförsäkring enligt 58 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229),

6. obegränsat skattskyldiga som innehar pensionsförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, eller försäkring som anses som pensionsförsäkring enligt 58 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229),

7. obegränsat skattskyldiga som under beskattningsåret innehaft en kapitalförsäkring som är meddelad i försäkringsrörelse som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige,

7. obegränsat skattskyldiga som ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är

8. obegränsat skattskyldiga som innehar ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är

¹ Senaste lydelse 2011:74.

jämförbart med en kapital- eller pensionsförsäkring,

8. obegränsat skattskyldiga som ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från ett fast driftställe i Sverige, om avtalet innehåller villkor som innebär att tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Om en sådan kapitalförsäkring som avses i första stycket 6 a inte innehas av någon som är obegränsat skattskyldig, ska den som har panträtt i försäkringen anses inneha den.

Bestämmelserna i första stycket 6 omfattar inte försäkring som enbart avser olycks- eller sjukdomsfall eller dödsfall senast vid 70 års ålder och som inte är återköpsbar. Detsamma gäller ett motsvarande avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

jämförbart med en pensionsförsäkring,

9. obegränsat skattskyldiga som under beskattningsåret innehaft ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från fast driftställe i Sverige, under förutsättning att avtalet är jämförbart med en kapitalförsäkring,

10. obegränsat skattskyldiga som ingått ett avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut i en verksamhet som inte bedrivs från ett fast driftställe i Sverige, om avtalet innehåller villkor som innebär att tjänstepensionsinstitutet kan likställas med en pensionsstiftelse enligt lagen om tryggnad av pensionsutfästelse m.m.

Om en sådan kapitalförsäkring som avses i första stycket 7 inte innehas av någon som är obegränsat skattskyldig, ska den som har panträtt i försäkringen anses inneha den.

Bestämmelserna i första stycket 6 och 7 omfattar inte försäkring som enbart avser olycks- eller sjukdomsfall eller dödsfall senast vid 70 års ålder och som inte är återköpsbar. Detsamma gäller ett motsvarande avtal om tjänstepension.

Kapitalunderlag

3 a §

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3 utgörs kapitalunderlaget av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 2 och sådana utländska tjänstepensionsinstitut som avses i 2 § första stycket 3 medräknas dock endast sådana tillgångar och skulder som är hänförliga till den i Sverige bedrivna försäkringsrörelsen eller tjänstepensionsverksamheten.

Vid beräkning av kapitalunderlag enligt första stycket ska det bortses från den del av tillgångar och skulder som

1. inte förvaltas för försäkrings-tagarnas räkning,

2. är hänförlig till avgångsbidrags-försäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisa-tioner,

3. är hänförlig till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller

4. avser sjuk- och olycksfallsförsäk-ringar hänförliga till försäkringsklass 1, 2, I b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Andra stycket gäller också i tjänste-pensionsverksamhet i fråga om avtal som är jämförbara med personför-säkring.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 4 utgörs av avsättningsbeloppet vid ingången av beskattningsåret avseende sådana pensionsutfästelser för vilkas tryggande avdragsrätt föreligger vid inkomst-beskattningen.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 5 utgörs av värdet av de tillgångar som vid ingången av kalenderåret är hänförliga till pensionssparkontot. Avdrag får ske för obetald skatt enligt denna lag som är hänförlig till kontot.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6 och 7 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av sådana försäkringar som anges där. Detta värde beräknas enligt sjunde och åttonde styckena.

Som värde av försäkringen tas upp dess på försäkringstekniska beräk-ningsgrunder framräknade återköps-värde med tillägg för beräknad upplupen andel i livförsäkrings-rörelsens överskott.

I fråga om försäkringsavtal som ingåtts före den 1 januari 1997 ska endast den del av försäkringens värde tas upp som överstiger värdet vid denna tidpunkt. Till det värde som

undantas från skatteunderlaget får tillägg göras för årlig värdestegring beräknad enligt 3 d § första och fjärde styckena. Denna begränsning gäller dock inte om försäkringen övergått till ny innehavare efter utgången av år 1996 på annat sätt än genom arv, testamente, gåva, bodelning eller, såvitt gäller försäkring som har samband med tjänst, överlåtelse mellan arbetsgivare på grund av anställds byte av tjänst.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 8–10 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som är hänförliga till avtalet om tjänstepension.

Vid tillämpning av andra stycket 1 ska tillgångar som svarar mot konsolideringsfond enligt 11 kap. 19 §, 12 kap. 70 § eller 13 kap. 22 § försäkringsrörelselagen anses förvaltade för försäkringstagarnas räkning till den del fonden enligt bolagsordningen får användas för återbäring till försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

3 b §

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1, 2, 7 och 9 ska även värdet av de sammanlagda premier som har betalats under beskattningsåret till kapitalförsäkring eller till sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring ingå i kapitalunderlaget. Vid beräkning av detta värde ska premier som har betalats under den andra halvan av beskattningsåret beräknas till halva värdet.

Vid beräkning av kapitalunderlag enligt första stycket ska det, för skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1 och 2, bortses från premiebetalningar som

1. är hänförliga till avgångsbidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer,

2. är hänförliga till försäkringar som

i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller

3. avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkringsklass 1, 2, I b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

3 c §

Vid överlåtelse under beskattningsåret av en kapitalförsäkring eller ett avtal om tjänstepension som är jämförbart med en kapitalförsäkring som avses i 2 § första stycket 7 och 9 ska kapitalunderlaget som beräknas enligt 3 a och 3 b §§ fördelas mellan överlåtare och förvärvare enligt andra och tredje styckena.

Den överlåtare som vid beskattningsårets ingång innehade en kapitalförsäkring eller ett avtal om tjänstepension ska ta med det värde som avses i 3 a § sjätte–nionde styckena i kapitalunderlaget.

Överlåtare och förvärvare ska i kapitalunderlaget ta med premiebetalningar enligt 3 b § som görs till försäkringen respektive avtalet om tjänstepension under den tid då överlåtare respektive förvärvare innehaft försäkringen respektive avtalet om tjänstepension.

Skatteunderlag

3 d §

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget enligt 3 a §, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret, om inte annat anges i andra eller tredje stycket. För skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 1 och 2 ingår inte den del av kapitalunderlaget som ska tas med vid beräkning av skatteunderlag enligt andra eller tredje stycket.

Skatteunderlag som avser kapitalförsäkring är kapitalunderlaget enligt 3 a §, som är hänförligt till kapitalförsäkring, samt enligt 3 b och 3 c §§, multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret

närmast före beskattningsåret.

Andra stycket gäller även för skatteunderlag som avser sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

9 §²

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 § om inte annat följer av andra, fjärde, sjätte och sjunde styckena.

För den del av skatteunderlaget som hos sådan skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1, 2, 6 och 7 är hänförligt till annan personförsäkring än pensionsförsäkring eller till annat med personförsäkring jämförbart tjänstepensionsavtal än sådant som avses i 28 kap. 2 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229) uppgår skatten till 30 procent av nio tiondelar av skatteunderlaget.

Med pensionsförsäkring likställs i denna paragraf sådana avtal om tjänstepension som uppfyller villkoren i 58 kap. 1 a § första stycket 2 inkomstskattelagen.

I det fall beskattningsåret är längre eller kortare än 12 månader ska skattesatsen jämkas i motsvarande mån. Sådan jämkning ska också göras om

1. hela behållningen på ett pensionssparkonto avskattas enligt 58 kap. 33 § inkomstskattelagen eller avsättning som avses i 3 § femte stycket helt upplöses under beskattningsåret,

2. det kapital som hänför sig till en pensionsförsäkring avskattas enligt 58 kap. 19 eller 19 a § inkomstskattelagen eller 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, eller

3. en försäkring ska anses som en kapitalförsäkring enligt 58 kap. 2 § tredje stycket inkomstskattelagen.

Överlåts ett helt försäkringsbestånd från ett livförsäkringsföretag som är skattskyldigt enligt denna lag till ett annat sådant företag eller sker fusion mellan sådana företag inträder det övertagande företaget i det överlåtande företags skattemässiga situation.

Överlåts ett försäkringsbestånd helt eller delvis från ett livförsäkringsföretag som är skattskyldigt enligt denna lag till ett företag som inte är det, ska det överlåtande livförsäkringsföretaget betala avkastningsskatt för den del av året som företaget innehaft försäkringsbeståndet. Skattesatsen ska då

Skatten uppgår till 15 procent av skatteunderlaget enligt 3 d § första och fjärde styckena om inte annat följer av andra, fjärde, sjätte och sjunde styckena.

Skatten uppgår till 30 procent av skatteunderlaget enligt 3 d § andra- fjärde styckena som avser kapitalförsäkring eller sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med kapitalförsäkring.

Med pensionsförsäkring likställs i denna paragraf sådana avtal om tjänstepension som uppfyller villkoren i 58 kap. 1 a § första stycket 2 inkomstskattelagen (1999:1229).

² Senaste lydelse 2011:74.

jämkas i motsvarande mån. Detsamma gäller också vid överlåtelse genom fusion.

För den som efter överlåtelsen inträder som skattskyldig beräknas skatteunderlaget som om försäkringen innehafts hela året. Skattesatsen ska dock jämkas med hänsyn till den tid som skattskyldighet förelegat.

10 a §³

Skattskyldig som avses i 2 § första stycket 6 har rätt till nedsättning av skatten på försäkring med belopp som motsvarar den utländska skatt eller den skatt enligt kupongskattelagen (1970:624) som är hänförlig till försäkringen och som försäkringsgivaren eller den skattskyldige har betalat. Nedsättning för utländsk skatt medges bara om rätt till avräkning enligt lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt saknas. Med utländsk skatt avses dels sådan skatt som anges i 1 kap. 3 § nämnda lag, dels punktskatt och förmögenhetsskatt. Avräkningsbar skatt som kvarstår outnyttjad får räknas av senare år mot skatt enligt denna lag vilken avser samma försäkring.

Den skattskyldige ska lämna de uppgifter som behövs för prövningen av begäran om nedsättning av skatt. Om det framgår att det finns förutsättningar för nedsättning, trots att den skattskyldige inte kan lämna samtliga de uppgifter som är nödvändiga för tillämpning av nedsättningsreglerna, får nedsättning ske med skäligt belopp.

12 §⁴

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229). Beskattningsåret för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6, 7 och 8 ska dock alltid vara kalenderåret.

Termer och uttryck i denna lag har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229). Beskattningsåret för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6–10 ska dock alltid vara kalenderåret.

2.⁵ Livförsäkringsavtal som avses i 9 § tredje stycket i dess äldre lydelse och vilka ingåtts senast den 1 februari 2007, ska även efter ikraftträdandet av denna lag likställas med

2. Livförsäkringsavtal som avses i 9 § tredje stycket i dess äldre lydelse och vilka ingåtts senast den 1 februari 2007, ska även efter ikraftträdandet av denna lag likställas med

³ Senaste lydelse 2011:74.

⁴ Senaste lydelse 2011:74.

⁵ Lag 2008:136.

pensionsförsäkring vid tillämpning av 9 §. Om en premie betalas efter den 1 februari 2007 ska dock ett särskilt skatteunderlag beräknas för den del av försäkringens värde som är hänförligt till premiebetalningen om,

a) premien beror på att avtalet ändrats på ett sätt som medför ökad premieförpliktelse totalt sett eller att premiebetalningen tidigareläggs, eller

b) en större premie betalas än den som lägst ska betalas för betalningsperioden enligt avtalet.

På ett sådant särskilt skatteunderlag ska skatt tas ut enligt 9 § andra stycket.

pensionsförsäkring vid tillämpning av 3 b–3 d samt 9 §§.

Om en premie betalas efter den 1 februari 2007 ska dock ett särskilt skatteunderlag beräknas för den del av försäkringens värde som är hänförligt till premiebetalningen om,

a) premien beror på att avtalet ändrats på ett sätt som medför ökad premieförpliktelse totalt sett eller att premiebetalningen tidigareläggs, eller

b) en större premie betalas än den som lägst ska betalas för betalningsperioden enligt avtalet.

Första stycket gäller inte vid beräkning och beskattning av ett sådant särskilt skatteunderlag som avses i andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

2. I fråga om skattskyldiga som avses i 2 § 1 och 2 gäller äldre bestämmelser för beskattningsår som har påbörjats före ikraftträdandet.

3.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i stället för dess lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:166

Föreslagen lydelse

3 §

Skatteunderlaget är kapitalunderlaget enligt andra–tionde styckena, multiplicerat med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret. Skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1–3 utgörs kapitalunderlaget av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. För skattskyldig som avses i 2 § första stycket 2 och sådana utländska tjänstepensionsinstitut som avses i 2 § första stycket 3 medräknas dock endast sådana tillgångar och skulder som är hänförliga till den i Sverige bedrivna försäkringsrörelsen eller tjänstepensionsverksamheten.

Vid beräkning av kapitalunderlag enligt andra stycket ska bortses från den del av tillgångar och skulder som

1. inte förvaltas för försäkrings-tagarnas räkning,

2. är hänförliga till avgångs-bidragförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer,

3. är hänförliga till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller

4. avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkringsklass 1, 2, I b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043).

Bestämmelserna i tredje stycket ska också gälla i tjänstepensionsverksamhet i fråga om avtal som är

För skattskyldiga som avses i 2 § ska ett kapitalunderlag beräknas. Kapitalunderlaget ligger till grund för skatteunderlaget som avkastningsskatten beräknas på. Bestämmelser om kapitalunderlag finns i 3 a–3 c §§ samt om skatteunderlag i 3 d §.

jämförbara med personförsäkring.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 4 utgörs av avsättningsbeloppet vid ingången av beskattningsåret avseende sådana pensionsutfästelser för vilkas tryggnadsavdragsrätt föreligger vid inkomstbeskattningen.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 5 utgörs av värdet av de tillgångar som vid ingången av kalenderåret är hänförliga till pensionssparkontot. Avdrag får ske för obetald skatt enligt denna lag som är hänförlig till kontot.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 6 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av sådana försäkringar som anges där. Detta värde beräknas enligt åttonde och nionde styckena.

Som värde av försäkringen tas upp dess på försäkringstekniska beräkningsgrunder framräknade återköpsvärde med tillägg för beräknad upplupen andel i livförsäkringsrörelsens överskott.

I fråga om försäkringsavtal som ingåtts före den 1 januari 1997 ska endast den del av försäkringens värde tas upp som överstiger värdet vid denna tidpunkt. Till det värde som undantas från skatteunderlaget får tillägg göras för årlig värdestegring beräknad enligt första stycket. Denna begränsning gäller dock inte om försäkringen övergått till ny innehavare efter utgången av år 1996 på annat sätt än genom arv, testamente, gåva, bodelning eller, såvitt gäller försäkring som har samband med tjänst, överlåtelse mellan arbetsgivare på grund av anställds byte av tjänst.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 7 och 8 utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som är hänförliga till avtalet om tjänstepension.

Vid tillämpning av tredje stycket 1 ska tillgångar som svarar mot konsolideringsfond enligt 11 kap. 19 §, 12 kap. 70 § eller 13 kap. 22 § försäkringsrörelselagen anses förvaltade för

försäkringstagarnas räkning till den del fonden enligt bolagsordningen får användas för återbäring till försäkringstagarna eller andra ersättningsberättigade på grund av försäkringar.

3.12 Förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

1 §²

Skatt enligt denna lag tas ut med 25 procent av beskattningsunderlaget om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skatten tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget för

1. rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet samt upplåtelse av campingplatser och motsvarande i campingverksamhet,

2. omsättning av sådana konstverk som avses i 9 a kap. 5 §, och som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo,

3. import av sådana konstverk, samlarföremål och antikviteter som avses i 9 a kap. 5–7 §§,

4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av sådana livsmedel som avses i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet, med undantag för

a) annat vatten som avses i artikel 6 i rådets direktiv 98/83/EG av den 3 november 1998 om kvaliteten på dricksvatten, ändrat genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003, än sådant vatten som tappas på flaskor eller i behållare som är avsedda för försäljning, och

b) spritdrycker, vin och starköl.

b) spritdrycker, vin och starköl,
och

5. omsättning av restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del av tjänsten som avser spritdrycker, vin och starköl.

Skatten tas ut med 6 procent av beskattningsunderlaget för

1. omsättning, unionsinternt förvärv och import av följande varor, om inte annat följer av 3 kap. 13 och 14 §§, under förutsättning att varorna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam:

– böcker, broschyrer, häften och liknande alster, även i form av enstaka blad,

– tidningar och tidskrifter,

– bilderböcker, ritböcker och målarböcker för barn,

– musiknoter, samt

– kartor, inbegripet atlaser, vägkartor och topografiska kartor,

2. omsättning, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för verksamhet som avses i 5, 6, 7 eller 10 samt annan omsättning än för egen verksamhet, unionsinternt förvärv och import av program och kataloger för

¹ Lagen omtryckt 2000:500.

² Senaste lydelse 2011:283.

verksamhet som avses i 3 kap. 18 §, allt under förutsättning att programmen och katalogerna inte helt eller huvudsakligen är ägnade åt reklam,

3. omsättning av radiotidningar samt omsättning, unionsinternt förvärv och import av kassettidningar, om inte annat följer av 3 kap. 17 §, och av kassetter eller något annat tekniskt medium som återger en uppläsning av innehållet i en vara som omfattas av 1,

4. omsättning, unionsinternt förvärv och import av en vara som genom teckenspråk, punktskrift eller annan sådan särskild metod gör skrift eller annan information tillgänglig särskilt för läshandikappade, om inte annat följer av 3 kap. 4 §,

5. tillträde till konserter, cirkus-, biograf-, teater-, opera- eller balettföreställningar eller andra jämförbara föreställningar,

6. tjänster som avses i 3 kap. 11 § 2 och 4 om verksamheten inte bedrivs av och inte heller fortlöpande i mer än ringa omfattning understöds av det allmänna,

7. tillträde till och förevisning av djurparker,

8. upplåtelse eller överlåtelse av rättigheter som omfattas av 1, 4 eller 5 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, dock inte när det är fråga om fotografier, reklamalster, system och program för automatisk databehandling eller film, videogram eller annan jämförlig upptagning som avser information,

9. upplåtelse eller överlåtelse av rättighet till ljud- eller bildupptagning av en utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk,

10. omsättning av tjänster inom idrottsområdet som anges i 3 kap. 11 a § första stycket och som inte undantas från skatteplikt enligt andra stycket samma paragraf, och

11. personbefordran utom sådan befordran där resemomentet är av underordnad betydelse.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om mervärdesskatt för vilken skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet.

3.13 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Allmän löneavgift tas ut med 9,23 procent av underlaget och tillfaller staten.

Allmän löneavgift tas ut med 9,21 procent av underlaget och tillfaller staten.

För dem som vid årets ingång inte har fyllt 26 år tas löneavgiften ut med en fjärdedel av procenttalet och anges med två decimaler så att övriga decimaler faller bort.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.
 2. Lagen tillämpas på lön eller annan ersättning enligt 1 § som betalats ut efter den 31 december 2011.
 3. Lagen tillämpas också på inkomst enligt 2 § som uppbärs efter den 31 december 2011. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2011 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

¹ Senaste lydelse 2010:1828.

3.14 Förslag till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

Härigenom föreskrivs i fråga om skattebetalningslagen (1997:483)¹
dels att 12 kap. 9 a § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 12 kap. 9 a § ska utgå
dels att 11 kap. 9 § och 19 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

9 §²

Skatteverket fattar varje år beslut om skattens storlek enligt den årliga taxeringen (grundläggande beslut om slutlig skatt). Slutlig skatt kan bestämmas också genom omprövningsbeslut och till följd av beslut av domstol.

Med slutlig skatt avses summan av skatter och avgifter enligt 10 § minskad med skattereduktion enligt följande ordning.

1. lagen (2008:826) om skattereduktion för kommunal fastighetsavgift,
2. lagen (2003:1204) om skattereduktion för vissa miljöförbättrande installationer i småhus,
3. 67 kap. 2–19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), och
3. 67 kap. 1–26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), och
4. lagen (2005:1137) om skattereduktion för virke från stormfällad skog vid 2006–2008 års taxeringar.

19 kap.

2 §³

Ränteberäkningen ska grundas på den sammanlagda skatteskuld eller skattefordran enligt denna lag som den skattskyldige har varje dag.

Till den del skatteskulden gäller skatt som avses i 4, 5 eller 7 § beräknas kostnadsränta inte för tiden från och med den 13 februari till och med den 3 maj taxeringsåret på belopp upp till och med 20 000 kronor.

I skatteskuld eller skattefordran ska inte ingå skatt enligt 2 § första stycket 6 och 7 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel för tiden från och med den 13 februari taxeringsåret till och med den förfallodag som anges i 16 kap. 6 §.

I skatteskuld eller skattefordran ska inte ingå skatt enligt 2 § första stycket 6–9 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel för tiden från och med den 13 februari taxeringsåret till och med den förfallodag som anges i 16 kap. 6 §.

1. Denna lag träder i kraft den 31 december 2011.
2. Bestämmelserna i den upphävda 12 kap. 9 a § tillämpas på fusioner, delningar och andra ombildningar som sker före den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse av

12 kap. 9 a § 2011:936

rubriken närmast före 12 kap. 9 a § 2011:936.

² Senaste lydelse 2009:196.

³ Senaste lydelse 2011:75.

3. Bestämmelserna i 11 kap. 9 § och 19 kap. 2 § i sina nya lydelse tillämpas första gången i fråga om slutlig skatt enligt 2013 års taxering.

3.15 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor i stället för dess lydelse enligt lagen (2011:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:165

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller förhandsbesked om

1. skatt eller avgift som avses i
 - a) lagen (1984:1052) om statlig fastighetskatt,
 - b) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel för dem som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 i den lagen,
 - b) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel för dem som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–10 i den lagen,
 - c) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
 - d) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
 - e) inkomstskattelagen (1999:1229), och
 - f) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,
2. punktskatt som avses i 3 kap. 15 § skatteförfarandelagen (2011:000),
3. skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200), och
4. taxering enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152).

Förhandsbesked lämnas av Skatterättsnämnden efter ansökan av en enskild eller det allmänna ombudet hos Skatteverket.

3.16 Förslag till lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Forskarskattenämnden är beslutför när ordföranden och minst tre andra ledamöter är närvarande vid sammanträdet. Nämnden är dock beslutför med tre ledamöter, bland dem ordföranden, om samtliga är ense om beslutet.

Vid beslut som gäller skattelättnader för sådan arbetstagare som avses i 11 kap. 22 § tredje stycket inkomstskattelagen (1999:1229), är nämnden beslutför med ordföranden eller vice ordföranden ensam.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse 2000:1162.

3.17 Förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 kap.

26 §¹

Arbetsgivaravgifterna är 22,19 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	5,02 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,91 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

Föreslagen lydelse

2 kap.

26 §

Arbetsgivaravgifterna är 22,21 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	5,02 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	2,91 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

Nuvarande lydelse

3 kap.

13 §²

Egenavgifterna är 19,74 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	5,11 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,20 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,37 %
6. arbetsskadeavgift	0,68 %

¹ Senaste lydelse 2010:1827.

² Senaste lydelse 2010:1827.

*Föreslagen lydelse***3 kap.****13 §**

Egenavgifterna är 19,76 procent av avgiftsunderlaget och utgörs av

1. sjukförsäkringsavgift	5,11 %
2. föräldraförsäkringsavgift	2,60 %
3. ålderspensionsavgift	10,21 %
4. efterlevandepensionsavgift	1,17 %
5. arbetsmarknadsavgift	0,37 %
6. arbetsskadeavgift	0,30 %

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. Bestämmelsen i 2 kap. 26 § i sin nya lydelse tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2011.

3. Bestämmelsen i 3 kap. 13 § i sin nya lydelse tillämpas på inkomst som uppstår efter den 31 december 2011. Omfattar beskattningsåret tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2011 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och hela beskattningsåret.

3.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §¹

Försäkringskassan får varje år tillgodoföra sig ett visst belopp från varje inkomstittel på statsbudgeten där egenavgifter redovisats. Beloppet motsvarar summan av de under det föregående året debiterade egenavgifterna minskad med summan av de avgifter som under samma år satts ned eller återbetalats.

Försäkringskassan får under respektive period om tolv månader som preliminär skatt betalas som förskott på belopp enligt första stycket tillgodoföra sig 8,6 procent av den preliminära skatt som debiterats fysiska personer före den 1 februari under perioden. Förskottet tillgodoförs med en tolfedel varje månad. Skatteverket *skall* varje år senast den 15 februari lämna Försäkringskassan uppgift om summan av den före den 1 februari samma år debiterade preliminära skatten för fysiska personer.

Om Försäkringskassan under en sådan tolv månadersperiod som anges i andra stycket tillgodoförts förskott som överstiger beloppet enligt första stycket *skall* skillnaden regleras genom avräkning på belopp som närmast därefter *skall* tillgodoföras enligt första eller andra stycket.

Försäkringskassan får under respektive period om tolv månader som preliminär skatt betalas som förskott på belopp enligt första stycket tillgodoföra sig 10,3 procent av den preliminära skatt som debiterats fysiska personer före den 1 februari under perioden. Förskottet tillgodoförs med en tolfedel varje månad. Skatteverket *ska* varje år senast den 15 februari lämna Försäkringskassan uppgift om summan av den före den 1 februari samma år debiterade preliminära skatten för fysiska personer.

Om Försäkringskassan under en sådan tolv månadersperiod som anges i andra stycket tillgodoförts förskott som överstiger beloppet enligt första stycket *ska* skillnaden regleras genom avräkning på belopp som närmast därefter *ska* tillgodoföras enligt första eller andra stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

¹ Senaste lydelse 2004:850.

3.19 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

dels att 1 kap. 5 §, 2 kap. 2, 4 och 7 §§, 3 kap. 26 §, 10 kap. 3, 6, 8 och 9 §§, 11 kap. 8 a §, 12 kap. 2 §, 13 kap. 3 §, 15 kap. 6 och 7 §§ samt rubriken närmast före 3 kap. 26 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tretton nya paragrafer, 8 kap. 4 a §, 9 kap. 5 a §, 10 kap. 5 a och 8 a §§, 11 kap. 8 b §, 10 och 16–20 §§, 13 kap. 2 a § samt 15 kap. 4 a §, samt närmast före 11 kap. 8 b, 10 och 16 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §¹

Om inget annat anges har termer och uttryck som används i denna lag samma betydelse och tillämpningsområde som i

1. a) taxeringslagen (1990:324),
- b) inkomstskattelagen (1999:1229),
- c) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
- d) lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
- e) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 den lagen,
- e) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–10 den lagen,
- f) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
- g) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
- h) lagen (1994:1920) om allmän löneavgift,
- i) 3 kap. socialavgiftslagen (2000:980), och
- j) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift

när det gäller bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till ledning för taxering och annat bestämmande av underlag för skatt eller avgift, bedömning av skattskyldighet, beskattning enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller beskattning utomlands,

2. mervärdesskattelagen (1994:200) när det gäller redovisning av mervärdesskatt, samt

3. skattebetalningslagen (1997:483) när det gäller skyldighet att lämna uppgifter till ledning för registrering av skatteavdrag.

Vid användandet i denna lag av termer och uttryck som avses i inkomstskattelagen ska med juridisk person även avses dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar men inte investeringsfonder.

¹ Senaste lydelse 2011:76.

2 kap.**2 §²**

Fysiska personer ska lämna allmän självdeklaration under förutsättning att

1. intäkterna i inkomstslaget tjänst och i inkomstslaget näringsverksamhet i annat fall än som avses i 2 under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 42,3 procent av prisbasbeloppet,

2. sådan intäkt i inkomstslaget tjänst som avses i 11 kap. 45 §, 50 kap. 7 § samt 57 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller intäkt av passiv näringsverksamhet under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

3. intäkterna i inkomstslaget kapital, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

3. intäkterna i inkomstslaget kapital, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. *och för sådan schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 10 § eller 16–20 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 200 kronor under beskattningsåret,

4. de är begränsat skattskyldiga och den skattepliktiga intäkten har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,

5. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

6. uppgift enligt 3 kap. 9 a § ska lämnas, eller

7. uppgift enligt 3 kap. 21 a § ska lämnas.

4 §³

Dödsbon ska, om inte annat anges i 5 §, lämna allmän självdeklaration, om

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. *och för sådan schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 10 § eller 16–20 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,

2. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

3. uppgift enligt 3 kap. 9 a § ska lämnas, eller

4. uppgift enligt 3 kap. 21 a § ska lämnas.

² Senaste lydelse 2007:1409.

³ Senaste lydelse 2007:1409.

7 §⁴

Särskild självdeklaration ska lämnas av

1. aktiebolag och ekonomiska föreningar samt sådana stiftelser, andra liknande subjekt eller andra tillgångsmassor som enligt stiftelseförordnande eller motsvarande bestämmelse har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss släkts, vissa släkters eller bestämda fysiska personers ekonomiska intressen,

2. sådana ideella föreningar som avses i 7 kap. 7 § inkomstskattelagen (1999:1229) och av sådana trossamfund som avses i 7 kap. 14 § den lagen, om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § samma lag,

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag av dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar, om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 100 kronor,

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas,

5. *fondbolag, förvaltningsbolag eller förvaringsinstitut för varje av bolaget eller institutet förvaltat investeringsfond, samt*

6. ombudet för en sådan generalrepresentation som avses i 1 kap. 12 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige för skadeförsäkringsföretag som bedriver sin verksamhet genom representationen.

3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag av dödsbon, handelsbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar, om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 200 kronor,

4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, *samt*

5. ombudet för en sådan generalrepresentation som avses i 1 kap. 12 § lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige för skadeförsäkringsföretag som bedriver sin verksamhet genom representationen.

3 kap.

Skattereduktion för hushållsarbete

Skattereduktion för hushållsarbete och gåva

26 §⁵

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete enligt 67 kap. 11–19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete *eller gåva* enligt 67 kap. 11–26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

⁴ Senaste lydelse 2011:938.

⁵ Senaste lydelse 2009:543.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

8 kap.

4 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta och annan avkastning på tillgångar på ett investeringsparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte ränta och annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 38 § eller ränta som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 3 inkomstskattelagen (1999:1229).

9 kap.

5 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta, utdelning eller annan avkastning på tillgångar på ett investeringsparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte ränta, utdelning eller annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 38 § inkomstskattelagen (1999:1229).

10 kap.

3 §⁶

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen ska lämnas av

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen eller avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämnas av

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller av ett förvaringsinstitut, om förvaltningen av investeringsfonden eller fondföretaget har övergått till institutet,

2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

⁶ Senaste lydelse 2011:938.

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett förvaltningsbolag eller ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar, ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

5 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

6 §

I kontrolluppgiften *skall* följande uppgifter lämnas:

1. kapitalvinst eller kapitalförlust,
2. slag av fond,
3. fondens identifikationsuppgifter, *och*
4. huruvida fonden är marknadsnoterad.

Om den uppgiftsskyldige saknar uppgift om ersättning vid avyttring, *skall* vid beräkning av kapitalvinst eller kapitalförlust andelens marknadsvärde på avyttringsdagen användas. Om avyttringsdagen inte är känd, *skall* marknadsvärdet på dagen då avyttringen registrerades användas.

Om uppgift saknas om anskaffningsutgift, *skall* uppgift lämnas om ersättningen vid avyttringen efter avdrag för utgifterna för avyttringen i stället för kapitalvinsten eller kapitalförlusten.

I kontrolluppgiften *ska* följande uppgifter lämnas:

1. kapitalvinst eller kapitalförlust,
2. slag av fond,
3. fondens identifikationsuppgifter,
4. huruvida fonden är marknadsnoterad, *och*

5. om det är fråga om en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229).

Om den uppgiftsskyldige saknar uppgift om ersättning vid avyttring, *ska* vid beräkning av kapitalvinst eller kapitalförlust andelens marknadsvärde på avyttringsdagen användas. Om avyttringsdagen inte är känd, *ska* marknadsvärdet på dagen då avyttringen registrerades användas.

Om uppgift saknas om anskaffningsutgift, *ska* uppgift lämnas om ersättningen vid avyttringen efter avdrag för utgifterna för avyttringen i stället för kapitalvinsten eller kapitalförlusten.

8 §⁷

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–6, 2. värdepappersinstitut i de fall de registrerar en option eller en termin eller på annat sätt medverkar vid utfärdandet av options- eller terminsaffären, 3. kreditmarknadsföretag, 4. garantimyndigheten enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller lagen (1999:158) om investerarskydd, 5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen, <i>och</i> 6. försäkringsgivare som har betalat ut ersättning på grund av sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att ådra sig när tjänster utförs i rörelsen.	1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–7, 5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen, 6. försäkringsgivare som har betalat ut ersättning på grund av sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att ådra sig när tjänster utförs i rörelsen, <i>och</i> 7. den som för eller har fört ett investeringssparkonto vid avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229).

8 a §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket gäller inte avyttring av tillgångar som avses i 42 kap. 38 § inkomstskattelagen (1999:1229).

9 §⁸

I kontrolluppgiften *skall* följande uppgifter lämnas:

1. vid avyttringen av delägar rätterna eller fordringsrätterna, slutförandet av options- eller terminsaffären eller utfärdandet av en option, den ersättning som har överenskommit efter avdrag för försäljningsprovision och liknande utgifter, 2. antalet delägar rätter eller fordringsrätter,	I kontrolluppgiften <i>ska</i> följande uppgifter lämnas:

⁷ Senaste lydelse 2007:1450.

⁸ Senaste lydelse 2005:344.

3. deras slag och sort, *samt*
 4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229).

3. deras slag och sort,
 4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), *samt*

5. om det är fråga om en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen samt den ersättning som avses i den paragrafen.

Om ett terminsavtal slutförs genom att den ena parten säljer en tillgång samtidigt som samma part förvärvar en mindre tillgång av samma slag, får uppgift lämnas om bruttoersättningen vid försäljningen.

11 kap. 8 a §⁹

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–8 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–10 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgift ska lämnas för juridiska personer och fysiska personer av försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om *värdet av försäkringen eller avtalet om tjänstepension vid närmast föregående års utgång. Värdet av försäkringen respektive värdet av avtalet om tjänstepension ska beräknas i enlighet med bestämmelserna i 3 § åttonde respektive tionde stycket* lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Kontrolluppgiften ska också innehålla uppgift om försäkringen är en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring, eller om avtalet om tjänstepension är jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om *kapitalunderlag för försäkringen respektive avtalet om tjänstepension beräknat enligt 3 a–3 c §§* lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Kontrolluppgiften ska också innehålla uppgift om försäkringen är en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring, eller om avtalet om tjänstepension är jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring.

Gåva

8 b §

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan gåva som avses i 67 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), om den som har lämnat gåvan är känd.

⁹ Senaste lydelse 2011:76.

Kontrolluppgift ska lämnas för den som har gett gåvan av den som tagit emot gåvan.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om det gåvobelopp som har tagits emot under året.

Schablonintäkt för investeringssparkonto

10 §¹⁰

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan schablonintäkt för investeringssparkonto som avses i 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som för eller har fört investeringssparkontot.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på schablonintäkten.

Schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfonder och fondföretag

16 §

Kontrolluppgift ska lämnas om schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder.

17 §

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

18 §

Kontrolluppgift ska lämnas av

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller av ett förvaringsinstitut, om förvaltningen av investeringsfonden eller fondföretaget har övergått till institutet,

2. värdepappersbolag och kredit-

¹⁰ Tidigare 11 kap. 10 § upphävd genom 2006:1349.

institut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett förvaltningsbolag eller ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar, ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

19 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om schablonintäkt vid innehav av tillgångar på ett pensionssparkonto eller ett investeringssparkonto.

20 §

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i 42 kap. 43 § inkomstskattelagen (1999:1229).

12 kap.

2 §¹¹

Kontrolluppgifter enligt 6 kap., 7 kap. 5 §, 8 kap. 1, 2, 4–6 §§, 9 och 10 kap. samt 11 kap. 2, 2 a och 7 a–7 c §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgift enligt 11 kap. 7 b § ska också avse omständigheter som medför eller kan medföra avskattning enligt 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

I kontrolluppgiften ska, utöver de uppgifter som anges i 6–11 kap., uppgift lämnas om utländska skatteregistreringsnummer eller motsvarande för dem som kontrolluppgiften avser samt i kontrolluppgift enligt 6 kap. om mottagarens medborgarskap.

Uppgift om skatteregistreringsnummer behöver endast lämnas för

1. avtalsförbindelser som har upprättats den 1 januari 2004 eller senare, eller

Kontrolluppgifter enligt 6 kap., 7 kap. 5 §, 8 kap. 1, 2, 4–6 §§, 9 och 10 kap. samt 11 kap. 2, 2 a, 7 a–7 c och 16–20 §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

¹¹ Senaste lydelse 2008:1044.

2. vid avsaknad av avtalsförbindelser, transaktioner som har utförts den 1 januari 2004 eller senare.

13 kap.

2 a §

En utländsk gåvomottagare som gör en sådan ansökan som avses i 9 § lagen (2011:000) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, ska samtidigt ge in ett skriftligt åtagande att lämna kontrolluppgifter enligt 11 kap. 8 b §.

3 §¹²

Åtaganden enligt 2 § ska lämnas enligt fastställt formulär.

Åtaganden enligt 2 och 2 a §§ ska lämnas enligt fastställt formulär.

Ett åtagande får lämnas på medium för automatiserad behandling.

15 kap.

4 a §

Den som för eller har fört ett investeringssparkonto, ska till den som är skyldig att lämna kontrolluppgift enligt 10 kap. 3 § med anledning av en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229), skriftligen eller på liknande sätt lämna de uppgifter som behövs för att kontrolluppgiftsskyldigheten ska kunna fullgöras.

6 §¹³

Om den som är skyldig att enligt 4 och 5 §§ lämna uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige inte fullgör denna skyldighet, *skall* den kontrolluppgiftsskyldige snarast anmäla detta till Skatteverket.

Om den som är skyldig att enligt 4–5 §§ lämna uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige inte fullgör denna skyldighet, *ska* den kontrolluppgiftsskyldige snarast anmäla detta till Skatteverket.

7 §¹⁴

Fondbolag och förvaltningsbolag som ska föra eller låta föra ett register över andelsinnehavare i en investeringsfond ska, då en förvaltare ska föras in i registret enligt 4 kap. 12 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, lämna förvaltaren uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar i en investeringsfond som tillhör en andelsägare och som har registrerats på förvaltaren i stället för andelsägaren.

Vid byte av en förvaltare eller om förvaltaren inte längre ska vara införd i ett

¹² Senaste lydelse 2008:139.

¹³ Senaste lydelse 2003:674.

¹⁴ Senaste lydelse 2011:938.

register, ska den förvaltare som andelarna i investeringsfonden flyttas från lämna den nya förvaltaren, fondbolaget eller förvaltningsbolaget uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar som flyttas.

Första och andra styckena gäller inte andelar i en investeringsfond efter det att andelarna har förtecknats på ett investeringssparkonto.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering.

3.20 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 13 § och 97 kap. 5 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

13 §

Överskott i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen, och

2. avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad.

Underskott i inkomstslaget kapital ska minskas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med avdrag som avses i första stycket 1 och 2.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 42 kap. 36 och 43 §§ samt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

97 kap.

5 §

Överskott i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ökas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen,

2. avdrag för uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad, och

3. avdrag för negativ räntefördelning enligt 33 kap. inkomstskattelagen.

Underskott i inkomstslaget kapital ska minskas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte med avdrag som avses i första stycket 1–3.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

Uppkommer ett överskott vid beräkningen ska detta minskas med schablonintäkt enligt 42 kap. 36 och 43 §§ samt 47 kap. 11 b § inkomstskattelagen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012.

2. Bestämmelserna i 19 kap. 13 § i sin nya lydelse tillämpas första gången i fråga om betalningsskyldighet för underhållsstöd som avser tid efter den 31 januari 2014.

3. Äldre bestämmelser i 97 kap. 5 § gäller fortfarande för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

3.21 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:000)
dels att 59 kap. 25 § ska upphöra att gälla,
dels att rubriken närmast före 59 kap. 25 § ska utgå,
dels att 14 kap. 1 §, 17 kap. 4 §, 19 kap. 4 §, 20 kap. 3, 5 och 6 §§, 21 kap. 3–5 §§, 22 kap. 1 och 12 §§, 23 kap. 2 §, 29 kap. 1 §, 30 kap. 1, 3 och 4 §§, 31 kap. 1 och 33 §§, 34 kap. 9 och 10 §§, 38 kap. 1 §, 56 kap. 3 §, 59 kap. 1 §, 65 kap. 6 och 9 §§, rubrikerna närmast före 23 kap. 5 § och 31 kap. 33 § samt punkt 1 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas nio nya paragrafer, 22 kap. 16–22 §§, 23 kap. 7 § och 34 kap. 8 a §, samt närmast före 22 kap. 16, 17 och 22 §§ samt 34 kap. 8 a § nya rubriker av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2010/11:165

Föreslagen lydelse

14 kap.

1 §

Kontrolluppgifter ska lämnas för andra än uppgiftslämnaren själv till ledning för

1. bestämmande av underlag för att ta ut skatt eller avgift enligt
 - a) inkomstskattelagen (1999:1229),
 - b) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
 - c) lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
 - d) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 den lagen,
 - e) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
 - f) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
 - g) lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och
 - h) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,
2. bestämmande av underlag för att ta ut egenavgifter enligt 3 kap. socialavgiftslagen (2000:980),
3. registrering av skatteavdrag,
4. bestämmande av skattereduktion,
5. beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken,
6. beskattning enligt
 - a) lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, och
 - b) lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., och
7. beskattning utomlands.

17 kap.

4 §

Kontrolluppgift om ränteinkomster eller annan avkastning behöver inte lämnas

1. för ett konto som det inte finns ett personnummer för och som har öppnats före den 1 januari 1985, om räntan understiger 100 kronor under året

eller, om kontot innehas av mer än en person, räntan för var och en av dem understiger 100 kronor,

2. om den sammanlagda räntan på konton i annat fall än som avses i 1 understiger 100 kronor under året för en person, *och*

3. för skogskonto, skogsskadekonto, upphovsmannakonto och pensionssparkonto.

2. om den sammanlagda räntan på konton i annat fall än som avses i 1 understiger 100 kronor under året för en person,

3. för skogskonto, skogsskadekonto, upphovsmannakonto och pensionssparkonto, *och*

4. för tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Första stycket 4 gäller inte ränta och annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 38 § eller ränta som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 3 inkomstskattelagen (1999:1229).

19 kap.

4 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta, utdelning eller annan avkastning på *tillgångar på pensionsparkonto*.

Kontrolluppgift ska inte lämnas om ränta, utdelning eller annan avkastning på

1. *tillgångar på pensionsparkonto, och*

2. *tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.*

Första stycket 2 gäller inte ränta, utdelning och annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 38 § inkomstskattelagen (1999:1229).

20 kap.

3 §

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen ska lämnas av

Kontrolluppgift om avyttring genom inlösen *eller avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229)* ska lämnas av

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller av ett förvaringsinstitut, om förvaltningen av investeringsfonden eller fondföretaget har övergått till institutet,

2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett förvaltningsbolag eller ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar, ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

5 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av *tillgångar på pensionssparkonto*.

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av

1. *tillgångar på pensionssparkonto, och*

2. *tillgångar på ett investeringsspar-konto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.*

6 §

I kontrolluppgiften ska följande uppgifter lämnas:

1. kapitalvinst eller kapitalförlust,
2. slag av fond,
3. fondens identifikationsuppgifter, *och*
4. om fonden är marknadsnoterad.

I kontrolluppgiften ska följande uppgifter lämnas:

1. kapitalvinst eller kapitalförlust,
2. slag av fond,
3. fondens identifikationsuppgifter,
4. om fonden är marknadsnoterad, *och*
5. *om det är fråga om en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229).*

Om den uppgiftsskyldige saknar uppgift om ersättning vid avyttring, ska andelens marknadsvärde på avyttringsdagen användas vid beräkning av kapitalvinst eller kapitalförlust. Om avyttringsdagen inte är känd, ska marknadsvärdet på dagen då avyttringen registrerades användas.

Om uppgift saknas om anskaffningsutgift, ska uppgift lämnas om ersättningen vid avyttringen efter avdrag för utgifterna för avyttringen i stället för kapitalvinsten eller kapitalförlusten.

21 kap.

3 §

Kontrolluppgift ska lämnas av

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar-rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–6,

2. värdepappersinstitut i de fall de registrerar en option eller en termin eller på annat sätt medverkar vid utfärdandet av optionen eller vid slutförandet av options- eller terminsaffären,

3. kreditmarknadsföretag,

Kontrolluppgift ska lämnas av

1. värdepappersinstitut i de fall de medverkar vid avyttring av delägar-rätt eller fordringsrätt och kontrolluppgift inte ska lämnas av dem som avses i 2–7,

4. garantimyndigheten enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti eller lagen (1999:158) om investerarskydd,

5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen, *och*

6. försäkringsgivare som har betalat ut ersättning på grund av en sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att ådra sig när tjänster utförs i rörelsen.

5. den som har betalat ut ersättning vid avyttring genom inlösen,

6. försäkringsgivare som har betalat ut ersättning på grund av en sådan försäkring som ett värdepappersbolag har tecknat för skadeståndsskyldighet som det kan komma att ådra sig när tjänster utförs i rörelsen, *och*

7. den som för eller har fört ett investeringssparkonto vid avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229).

4 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av *tillgångar på pensionssparkonto*.

Kontrolluppgift ska inte lämnas om avyttring av

1. *tillgångar på pensionssparkonto, och*

2. *tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.*

Första stycket 2 gäller inte avyttring av tillgångar som avses i 42 kap. 38 § inkomstskattelagen (1999:1229).

5 §

I kontrolluppgiften ska följande uppgifter lämnas:

1. den ersättning som har överenskommit efter avdrag för försäljningsprovision och liknande utgifter,

2. antalet delägarätter eller fordringsrätter,

3. delägarrätternas eller fordringsrätternas slag och sort, *samt*

4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229).

3. delägarrätternas eller fordringsrätternas slag och sort,

4. den kontanta ersättningen vid sådana byten av andelar som avses i 48 a kap. 2 § och 49 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), *samt*

5. om det är fråga om en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen samt den ersättning som avses i den paragrafen.

Om ett terminsavtal slutförs genom att den ena parten säljer en tillgång samtidigt som samma part förvärvar en mindre tillgång av samma slag, får uppgift lämnas om bruttoersättningen vid försäljningen.

22 kap.**1 §**

I detta kapitel finns bestämmelser om skyldighet att lämna kontrolluppgift om

- överlåtelse av privatbostadsrätt och andelar i vissa bostadsföretag (2 och 3 §§),
- upplåtelse av privatbostad eller bostad som innehas med hyresrätt (4 §),
- samfällighet (5 och 6 §§),
- räntebidrag (7 §),
- pensionsförsäkringar och pensionssparkonton (8 och 9 §§),
- avskattning av pensionsförsäkring (10 §),
- tjänstepensionsavtal (11 §),
- underlag för avkastningsskatt på livförsäkringar (12 §),
- skattereduktion för förmån av hushållsarbete (13 §),
- elcertifikat (14 §), *och*
 - elcertifikat (14 §),
- utsläppsrätter, utsläppsminskningensenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §).
 - utsläppsrätter, utsläppsminskningensenheter och certifierade utsläppsminskningar (15 §),
 - *schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto (16 §),*
 - *schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfonder och fondföretag (17–21 §§), och*
 - *gåva (22 §).*

12 §

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan försäkring eller sådant avtal om tjänstepension som avses i 2 § första stycket 6–8 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Kontrolluppgift ska lämnas för juridiska personer och fysiska personer av försäkringsgivare och tjänstepensionsinstitut.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om *värdet av försäkringen eller avtalet om tjänstepension vid närmast föregående års utgång. Värdet av försäkringen respektive värdet av avtalet om tjänstepension ska beräknas enligt bestämmelserna i 3 § åttonde respektive tionde stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.*

Kontrolluppgiften ska också innehålla uppgift om huruvida

1. försäkringen är en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring, eller
2. avtalet om tjänstepension är jämförbart med en pensionsförsäkring eller en kapitalförsäkring.

Schablonintäkt för investeringssparkonto

16 §

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan schablonintäkt för investerings-

sparkonto som avses i 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som för eller har fört investeringssparkontot.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på schablonintäkten.

Schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfonder och fondföretag

17 §

Kontrolluppgift ska lämnas om schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder.

18 §

Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

19 §

Kontrolluppgift ska lämnas av

1. sådana fondbolag som avses i 1 kap. 1 § första stycket 7 lagen (2004:46) om investeringsfonder eller av ett förvaringsinstitut, om förvaltningen av investeringsfonden eller fondföretaget har övergått till institutet,

2. värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § lagen om investeringsfonder,

3. förvaltningsbolag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 6 eller 8 § lagen om investeringsfonder, och

4. fondföretag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Om ett förvaltningsbolag eller ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar, ska kontrolluppgiften i stället lämnas av värdepappersinstitutet.

Om en andel är förvaltarregistrerad

ska i stället förvaltaren lämna kontrolluppgiften.

20 §

Kontrolluppgift ska inte lämnas om schablonintäkt vid innehav av tillgångar på ett pensionssparkonto eller ett investeringsparkonto.

21 §

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i 42 kap. 43 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Gåva

22 §

Kontrolluppgift ska lämnas om sådan gåva som avses i 67 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), om den som har lämnat gåvan är känd.

Kontrolluppgift ska lämnas för den som har gett gåvan av den som tagit emot gåvan.

I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om det gåvobelopp som har tagits emot under året.

23 kap.

2 §

Kontrolluppgifter enligt 15 kap., 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 samt 4 § 1 a, 2 a och 3 a, 17, 19, 20 och 21 kap. samt 22 kap. 2, 3 och 9–11 §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgift enligt 22 kap. 10 § ska också avse omständigheter som medför eller kan medföra avskattning enligt 5 § första stycket 6, 6 a eller 7 lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

Kontrolluppgifter enligt 15 kap., 16 kap. 1 § om ersättning som avses i 16 kap. 3 § 4 samt 4 § 1 a, 2 a och 3 a, 17, 19, 20 och 21 kap. samt 22 kap. 2, 3, 9–11 och 17–21 §§ ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Förbindelse och åtagande från utländska företag att lämna kontrolluppgift

Förbindelse och åtagande att lämna kontrolluppgift

7 §

En utländsk gåvomottagare som gör en sådan ansökan som avses i 9 § lagen (2011:000) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, ska samtidigt ge in ett åtagande

om att lämna kontrolluppgifter enligt
22 kap. 22 §.

29 kap.

1 §

Inkomstdeklaration ska lämnas till ledning för

1. bestämmande av underlag för att ta ut skatt eller avgift enligt
 - a) inkomstskattelagen (1999:1229),
 - b) lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
 - c) 2 § lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster,
 - d) lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i de fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 den lagen,
 - e) lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
 - f) lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift,
 - g) 2 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift, och
 - h) lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift,
2. bestämmande av underlag för att ta ut egenavgifter enligt 3 kap. socialavgiftslagen (2000:980),
3. bestämmande av skattereduktion, samt
4. beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken.

30 kap.

1 §

En fysisk person ska lämna en inkomstdeklaration, om

1. intäkterna i inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet i annat fall än som avses i 2 har uppgått till sammanlagt minst 42,3 procent av prisbasbeloppet under beskattningsåret,
2. sådan intäkt i inkomstlagen tjänst som avses i 11 kap. 45 §, 50 kap. 7 § samt 57 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller intäkt av passiv näringsverksamhet har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,
3. intäkterna i inkomstlagen kapital, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,
3. intäkterna i inkomstlagen kapital, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap. *och för sådan schablonintäkt som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 16 § eller 17–21 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 200 kronor under beskattningsåret,
4. han eller hon är begränsat skattskyldig och den skattepliktiga intäkten har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,
5. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, eller
6. uppgift om skalbolag enligt 31 kap. 14 § ska lämnas.

3 §

- För år efter dödsåret ska ett dödsbo lämna en inkomstdeklaration, om
1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap., har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,
 1. de skattepliktiga intäkterna, med undantag för sådan ränta, utdelning eller annan avkastning som kontrolluppgift ska lämnas om enligt 17 eller 19 kap. *och för sådan schablonintäkt som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 16 § eller 17–21 §§*, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret,
 2. underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, eller
 3. uppgift om skalbolag enligt 31 kap. 14 § ska lämnas.

4 §

- En inkomstdeklaration ska lämnas av
1. aktiebolag, ekonomiska föreningar och sådana stiftelser, andra liknande subjekt eller andra tillgångsmassor som enligt stiftelseförordnande eller motsvarande bestämmelse har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss släkts, vissa släkters eller bestämda fysiska personers ekonomiska intressen,
 2. sådana ideella föreningar och registrerade trossamfund som avses i 7 kap. 7 och 14 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), om intäkterna under beskattningsåret har överstigit grundavdraget enligt 63 kap. 11 § den lagen,
 3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag för dödsbon och svenska handelsbolag, om de skattepliktiga intäkterna under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor,
 3. andra juridiska personer än sådana som avses i 1 och 2, med undantag för dödsbon och svenska handelsbolag, om de skattepliktiga intäkterna under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 200 kronor, *och*
 4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas, *och*
 4. andra juridiska personer än dödsbon för vilka underlag för statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, avkastningsskatt på pensionsmedel eller särskild löneskatt på pensionskostnader ska fastställas.
 5. *fondbolag, förvaltningsbolag och förvaringsinstitut för varje av bolaget eller institutet förvaltat investeringsfond.*

31 kap.**1 §**

- I detta kapitel finns bestämmelser om
- uppgifter som ska lämnas i samtliga inkomstdeklarationer (2 och 3 §§),
 - uppgifter som fysiska personer och dödsbon ska underrättas om och godkänna eller lämna (4 och 5 §§),
 - uppgift som ska lämnas om inkomstslaget tjänst (6 §),
 - uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget näringsverksamhet

- (7–15 §§),
- uppgifter som ska lämnas om inkomstslaget kapital (16–19 §§),
 - uppgift om tillkommande belopp (20 §),
 - uppgifter om vissa andelsavyttringar m.m. (21–24 §§),
 - uppgifter för beräkning av egenavgifter (25 och 26 §§),
 - uppgifter som fåmansföretag samt företagsledare, delägare och närstående ska lämna (27–29 §§),
 - uppgift om tillskott och uttag (30 §),
 - uppgift om betalning till utlandet (31 §),
 - uppgift som ekonomiska föreningar ska lämna (32 §),
 - uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete (33 §), och
 - uppgifter om skattereduktion för hushållsarbete och gåva (33 §), och
 - uppgifter om prissättningsbesked (34 §).

Skattereduktion för hushållsarbete

Skattereduktion för hushållsarbete och gåva

33 §

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete enligt 67 kap. 11–19 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

Den som begär skattereduktion för hushållsarbete eller gåva enligt 67 kap. 11–26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

I fråga om förmån av sådant arbete som räknas som hushållsarbete enligt 67 kap. 13 a och 13 b §§ inkomstskattelagen ska även sådana uppgifter som avses i 9 a § lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete lämnas.

34 kap.

Investeringsparkonto

8 a §

Den som för eller har fört ett investeringsparkonto ska till den som är skyldig att lämna kontrolluppgift enligt 20 kap. 3 § med anledning av en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229), lämna de uppgifter som behövs för att kontrolluppgiftsskyldigheten ska kunna fullgöras.

9 §

Fondbolag och förvaltningsbolag som ska föra eller låta föra ett register över andelsinnehavare i en investeringsfond ska, då en förvaltare ska föras in i registret enligt 4 kap. 12 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, lämna förvaltaren uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar i en investeringsfond som tillhör en andelsägare och som har registrerats på förvaltaren i stället för andelsägaren.

Vid byte av en förvaltare eller om förvaltaren inte längre ska vara införd i ett register, ska den förvaltare som andelarna i investeringsfonden flyttas från

lämna den nya förvaltaren, fondbolaget eller förvaltningsbolaget uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar som flyttas.

Första och andra styckena gäller inte andelar i en investeringsfond efter det att andelarna har förtecknats på ett investeringssparkonto.

10 §

Uppgifter som avses i 6 och 7 §§ ska lämnas senast månaden efter det att skyldigheten att lämna kontrolluppgift uppkom, dock inte senare än den 15 januari påföljande år.

Uppgifter som avses i 8 och 9 §§ ska lämnas snarast och senast den 15 januari året efter det år som uppgiften gäller.

Uppgifter som avses i 8–9 §§ ska lämnas snarast och senast den 15 januari året efter det år som uppgiften gäller.

38 kap.

1 §

Fastställda formulär ska användas för att lämna

1. kontrolluppgifter,
 2. åtagande enligt 23 kap. 6 § om att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring,
 3. deklARATIONER,
 4. särskilda uppgifter, och
 5. periodiska sammanställningar.
2. åtagande
 - a) enligt 23 kap. 6 § om att lämna kontrolluppgifter om pensionsförsäkringar och sådana avtal om tjänstepension som är jämförbara med en pensionsförsäkring, och
 - b) enligt 23 kap. 7 § om att lämna kontrolluppgifter om gåvor,

56 kap.

3 §

I beslut om slutlig skatt ska Skatteverket fastställa underlaget för att ta ut skatt eller avgift enligt

1. inkomstskattelagen (1999:1229),
 2. lagen (1984:1052) om statlig fastighetsskatt,
 3. lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–8 den lagen,
 4. lagen (1991:687) om särskild löneskatt på pensionskostnader,
 5. lagen (1994:1744) om allmän pensionsavgift, och
 6. lagen (2007:1398) om kommunal fastighetsavgift.
3. lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel i fall som avses i 2 § första stycket 1–4 och 6–10 den lagen,

59 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- ansvar när skatteavdrag inte har gjorts med rätt belopp (2–6 §§),
- ansvar när anmälan om F-skatt i anställningsförhållande inte har gjorts (7–9 §§),
- betalningsmottagarens ansvar för arbetsgivaravgifter (10 §),

- ansvar för delägare i ett svenskt handelsbolag (11 §),
- företrädaransvar (12–21 §§),
- ansvar för redare (22 §),
- ansvar för näringsidkare i en mervärdesskattegrupp (23 §),
- ansvar för den som har avyttrat ett skalbolag (24 §),
- ansvar för den som har avyttrat ett skalbolag (24 §), och
- ansvar vid fusion, delning eller annan ombildning av investeringsfonder (25 §), och
- indrivning och preskription (26 och 27 §§).

65 kap.

6 §

Om en slutskatteberäkning enligt 56 kap. 9 § visar att slutlig skatt ska betalas, ska kostnadsränta, om inte annat följer av 4 § andra stycket, beräknas från och med den 13 i andra månaden efter beskattningsåret. Kostnadsränta ska beräknas till och med den dag då betalning senast ska ske.

Innan kostnadsräntan beräknas ska avräkning göras för

1. särskilda avgifter, och	2. skatt enligt 2 § första stycket 6 och 7 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.	2. skatt enligt 2 § första stycket 6–9 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

9 §

Om debiterad preliminär skatt ska betalas den 12 i andra månaden efter beskattningsåret eller senare eller slutlig skatt ska betalas, ska kostnadsränta beräknas från och med den 13 i andra månaden efter beskattningsåret, om inte annat följer av 4 § andra stycket.

För skatt enligt 2 § första stycket 6 och 7 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel gäller dock 8 §.	För skatt enligt 2 § första stycket 6–9 lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel gäller dock 8 §.
--	--

Lydelse enligt prop. 2010/11:165

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Lagen tillämpas första gången enligt följande uppställning:

När det gäller	tillämpas lagen första gången på
f) <u>kontrolluppgifter</u> och <u>informationsuppgifter</u>	uppgifter som avser kalenderåret 2013
g) <u>åtagande</u>	pensionsförsäkringsavtal och avtal om tjänstepension som har ingåtts efter utgången av 2012
h) <u>särskilda uppgifter:</u> – enligt 33 kap. 8 § – enligt 33 kap. 9 §	uppgifter som avser kalenderåret 2013 uppgifter som avser beslut som

- övriga särskilda uppgifter meddelas efter utgången av 2012
uppgifter som avser beskattningsår
som börjar den 1 februari 2012

Föreslagen lydelse

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Lagen tillämpas första gången enligt följande uppställning:

När det gäller	tillämpas lagen första gången på

f) <u>kontrolluppgifter</u> och <u>informationsuppgifter</u>	uppgifter som avser kalenderåret 2013
g) <u>åtagande:</u> – enligt 23 kap. 6 § – enligt 23 kap. 7 §	pensionsförsäkringsavtal och avtal om tjänstepension som har ingåtts efter utgången av 2012 <i>åtaganden som lämnas efter utgången av 2012</i>
h) <u>särskilda uppgifter:</u> – enligt 33 kap. 8 § – enligt 33 kap. 9 § – övriga särskilda uppgifter	uppgifter som avser kalenderåret 2013 uppgifter som avser beslut som meddelas efter utgången av 2012 uppgifter som avser beskattningsår som börjar den 1 februari 2012

3.22 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

Härigenom föreskrivs att 2, 8, 35 och 42 §§ lagen (1994:1563) om tobaksskatt ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Skatt på cigaretter tas ut med 1,27 kronor per styck och 1 procent av detaljhandelspriset. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören ska senast den 31 januari varje år till Skatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för det föregående kalenderåret. Senast den 15 februari samma år som Skatteverket mottagit uppgifterna ska verket lämna dessa till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Cigaretter med en längd, exklusive filter eller munstycke, som överstiger 8 centimeter men inte 11 centimeter anses som två cigaretter. Är cigaretten längre anses varje påbörjad ytterligare längd av 3 centimeter som en cigarett.

För kalenderåret 2012 och efterföljande kalenderår ska den i första stycket angivna styckeskatten räknas om enligt 42 §.

Skatt på cigaretter tas ut med 1 krona och 40 öre per styck och 1 procent av detaljhandelspriset. Tillverkaren eller hans representant eller, i fråga om cigaretter som importeras från tredje land, importören ska senast den 31 januari varje år till Skatteverket lämna uppgifter om försäljningen av cigaretter i de olika priskategorierna för det föregående kalenderåret. Senast den 15 februari samma år som Skatteverket mottagit uppgifterna ska verket lämna dessa till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska den i första stycket angivna styckeskatten räknas om enligt 42 §.

8 §²

Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och 12 öre per styck. Skatt på rökto bak tas ut med 1 560 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2012 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1 krona och 24 öre per styck. Skatt på rökto bak tas ut med 1 718 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

¹ Senaste lydelse 2010:1520.

² Senaste lydelse 2010:1520.

35 §³

Skatt på snus tas ut med 336 kronor per kilogram och på tuggtobak med 402 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2012 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

Skatt på snus tas ut med 382 kronor per kilogram och på tuggtobak med 444 kronor per kilogram.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska de i första stycket angivna skattebeloppen räknas om enligt 42 §.

42 §⁴

För kalenderåret 2012 och efterföljande kalenderår ska skatten för de tobaksvaror som anges i 2, 8 och 35 §§ tas ut med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i paragraferna angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2010. När det gäller skatt på cigaretter enligt 2 § ska omräkningen endast avse styckeskatten. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

Regeringen fastställer före november månads utgång de omräknade skattebelopp som enligt denna paragraf ska tas ut för påföljande kalenderår.

För kalenderåret 2013 och efterföljande kalenderår ska skatten för de tobaksvaror som anges i 2, 8 och 35 §§ tas ut med belopp som efter en årlig omräkning motsvarar de i paragraferna angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2011. När det gäller skatt på cigaretter enligt 2 § ska omräkningen endast avse styckeskatten. Beloppen avrundas till hela kronor och ören.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2010:1520.

⁴ Senaste lydelse 2010:1520.

3.23 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

4 kap.

3 §¹

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	253 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	67 kr/liter
vin	1 kr/liter	30 kr/liter
starköl	3 kr/liter	16 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	172 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	192 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 132 kr/kg
snus	104 kr/kg	614 kr/kg

Föreslagen lydelse

4 kap.

3 §

Tull och skatt enligt 1 § ska tas ut med följande belopp.

	tull	skatt
spritdryck	4 kr/liter	253 kr/liter
starkvin	2 kr/liter	67 kr/liter
vin	1 kr/liter	30 kr/liter
starköl	3 kr/liter	16 kr/liter
cigaretter	34 öre/styck	185 öre/styck
cigarrer	86 öre/styck	207 öre/styck
röktobak	428 kr/kg	2 285 kr/kg
snus	104 kr/kg	680 kr/kg

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2007:1384.

3.24 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

3 kap. 5 a §¹

Saknas tillräckliga uppgifter för att fastställa skatten enligt 5 § första stycket får denna tas ut med

196 kronor/liter för spritdryck,
45 kronor/liter för starkvin,
22 kronor/liter för vin,
8 kronor/liter för starköl,
88 öre/styck för cigaretter,
56 öre/styck för cigariller och cigarrer och
630 kronor/kg för röktobak.

I denna bestämmelse förstås med

spritdryck: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 22 volymprocent,

starkvin: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 15 men inte 22 volymprocent,

vin: annat vin än starkvin samt annan alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 3,5 men inte 15 volymprocent och som inte är starköl,

starköl: öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent och

cigarill: cigarrer med en högsta vikt av 3 gram per styck.

Föreslagen lydelse

3 kap. 5 a §

Saknas tillräckliga uppgifter för att fastställa skatten enligt 5 § första stycket får denna tas ut med

196 kronor/liter för spritdryck,
45 kronor/liter för starkvin,
22 kronor/liter för vin,
8 kronor/liter för starköl,
1 krona/styck för cigaretter,
64 öre/styck för cigariller och cigarrer och
709 kronor/kg för röktobak.

I denna bestämmelse förstås med

spritdryck: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 22 volymprocent,

¹ Senaste lydelse 2003:812.

starkvin: alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 15 men inte 22 volymprocent,

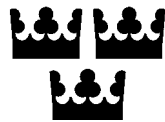
vin: annat vin än starkvin samt annan alkoholdryck med en alkoholhalt som överstiger 3,5 men inte 15 volymprocent och som inte är starköl,

starköl: öl med en alkoholhalt som överstiger 3,5 volymprocent och

cigarill: cigarrer med en högsta vikt av 3 gram per styck.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Budgetpolitiska mål, reformutrymme och förslag till utgiftstak

4 Budgetpolitiska mål, reformutrymme och förslag till utgiftstak

Sammanfattning

- Utgiftstaket har klarats samtliga år sedan det infördes 1997.
 - Det genomsnittliga finansiella sparandet i den offentliga sektorn 2000–2010 var förenligt med överskottsmålet.
 - Regeringen bedömer att det finns ett utrymme för nya reformer som minskar det offentliga finansiella sparandet med ca 15 miljarder kronor 2012, varav ca en fjärdedel avser temporära åtgärder som avslutas när konjunkturläget förbättras.
 - Det finansiella sparandet 2012 bedöms vara i linje med överskottsmålet när hänsyn tas till det aktuella konjunkturläget och behovet av säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna i det rådande osäkra läget.
 - Regeringen föreslår att utgiftstaket för 2015 fastställs till 1 123 miljarder kronor, vilket är en ökning med 20 miljarder kronor i förhållande till nivån på utgiftstaket 2014.
 - Kommuner och landsting beräknas sammantaget redovisa ett resultat före extraordinära poster 2011 som uppgår till 8 miljarder kronor, vilket är lägre än 2010. Resultatet förväntas förstärkas något under åren därefter. Resultatet uppfyller därmed balanskravet samtliga år. Resultatet bedöms dock för sektorn sammantaget understiga vad som motsvarar god ekonomisk hushållning.
-

I detta avsnitt görs en uppföljning av finanspolitikens inriktning och en analys av utrymmet för reformer eller behovet av besparingar. Finanspolitiken ska vara i linje med de kriterier för en väl avvägd finanspolitik som anges i regeringens skrivelse Ramverk för finanspolitiken (skr. 2010/11:79). Vidare görs en uppföljning av utgiftstaket och ett förslag lämnas på utgiftstakets nivå för 2015. Avsnittet avslutas med en uppföljning av den ekonomiska utvecklingen i kommuner och landsting och kravet på god ekonomisk hushållning i kommunsektorn.

4.1 Kriterier för en väl avvägd finanspolitik

Målet för den ekonomiska politiken är att skapa en så hög varaktig välfärd som möjligt genom hög uthållig tillväxt, varaktigt hög sysselsättning och välfärd som kommer alla till del. En förutsättning för detta är makroekonomisk stabilitet.

Finanspolitiken bidrar till stabilitet på flera sätt, bl.a. genom att verka för samhällsekonomisk effektivitet och genom att vara långsiktigt hållbar. Offentliga åtaganden måste kunna finansieras utan att den offentliga skulden ökar på ett ohållbart sätt eller att behov av kraftiga höjningar av skatteuttaget uppstår. Detta gäller trots att den demografiska utvecklingen, trender på arbetsmarknaden, globaliseringen m.m. ibland kan försvåra denna uppgift. Om finanspolitikens hållbarhet ifrågasätts leder detta till betydande samhällsekonomiska kostnader, särskilt för en liten och öppen ekonomi som Sverige. En

finanspolitik som inte är långsiktigt hållbar leder till att den offentliga skulden växer snabbare än BNP, vilket ökar risken för att fokus måste flyttas från åtgärder som främjar tillväxt, välfärd och sysselsättning till skuldsanering. Detta var vad som hände i Sverige i början av 1990-talet, och som nu sker i ett antal EU-länder som Grekland, Portugal och Irland. En ogynnsam utveckling till följd av en oansvarig finanspolitik riskerar att främst drabba svaga grupper i samhället, vilket strider mot regeringens fördelningspolitiska ambitioner.

Finanspolitiken bidrar också till stabilitet när den utformas på ett sådant sätt att den dämpar eller åtminstone inte förstärker konjunktursvängningarna. Stora konjunktursvängningar kan genom s.k. persistenseffekter påverka arbetskraftsutbudet och kapitalstocken (de byggnader, maskiner, m.m. som behövs i produktionen) negativt under lång tid, vilket är mycket kostsamt för samhällsekonomin.⁹⁴ Erfarenheten visar dock att finanspolitiken i regel inte bör användas för att finjustera efterfrågan i ekonomin vid normala konjunkturvariationer. I sådana lägen bidrar Riksbanken till att stabilisera ekonomin med hjälp av penningpolitiken. Finanspolitiken medverkar till stabilitet genom att tillåta att skatteinkomster och utgifter varierar över konjunkturcykeln, dvs. de s.k. automatiska stabilisatorerna tillåts verka fritt. Vidare bidrar de s.k. semiautomatiska stabilisatorerna, främst olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder, till stabilitet. Därutöver finns det beredskap att stödja penningpolitiken genom finanspolitiska åtgärder vid mer allvarliga konjunkturstörningar. För att det ska finnas utrymme för de automatiska och semiautomatiska stabilisatorerna att verka, och för att upprätthålla beredskap för en aktiv stabiliseringspolitik, bör det finansiella sparandet i den offentliga sektorn ligga i linje med överskottsmålet vid ett genomsnittligt resursutnyttjande.

4.1.1 Det finanspolitiska ramverket är en grund för en ansvarsfull finanspolitik

Erfarenheten visar att ett trovärdigt finanspolitiskt ramverk med tydliga mål och restriktioner i hög grad bidrar till att finanspolitiken utformas på ett långsiktigt hållbart sätt.⁹⁵ Det svenska budgetpolitiska ramverket med en välordnad och stram budgetprocess, ett överskottsmål för den offentliga sektorn, ett utgiftstak för staten och ett kommunalt balanskrav har ökat förtroendet för den ekonomiska politiken. Det finanspolitiska ramverket syftar både till långsiktig hållbarhet och till att finanspolitiken inte utformas på ett sätt så att den riskerar att bli kortsiktigt destabiliserande. Ramverket hjälper också Sverige att som EU-medlem efterleva stabilitets- och tillväxtpaktens regler.

Det budgetpolitiska ramverket spelar vidare en central roll när storleken på ett reformutrymme eller besparingsbehov fastställs. Med utgångspunkt i ramverkets mål och restriktioner stäms reformutrymmet eller besparingsbehovet av mot ett antal hållpunkter. En sådan hållpunkt är att en väl avvägd finanspolitik ska säkerställa att överskottsmålet klaras och att utgiftstaket inte överskrids. När reformutrymmet eller besparingsbehovet bedöms ska också det ekonomiska läget beaktas. Finanspolitiken ska vara väl anpassad till konjunkturläget och i möjligaste mån underlätta Riksbankens arbete med att värna prisstabilitet. Det innebär att det offentliga sparandet temporärt kan avvika från överskottsmålet vid kraftiga konjunktursvängningar utan att detta kommer i konflikt med ramverkets intentioner.

Utrymmet för finanspolitiska åtgärder beror dessutom på hur åtgärderna utformas. Strukturella reformer som förbättrar ekonomins funktionssätt och ökar produktionskapaciteten bidrar till att öka det totala utrymmet för permanenta reformer. Slutligen ska en ansvarsfull bedömning av besparingsbehovets eller reformutrymmets storlek ta hänsyn till riskbilden i den ekonomiska och offentligfinansiella utvecklingen, samt till osäkerheten i såväl

⁹⁴ Persistens innebär att en konjunkturrell effekt på arbetslösheten eller kapitalstocken tenderar att dröja sig kvar för att endast långsamt klinga av.

⁹⁵ Se regeringens skrivelse Ramverk för finanspolitiken (skr. 2010/11:79).

prognoser som i bedömningen av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet.

4.1.2 Principer för avstämning av finanspolitiken mot överskottsmålet

Överskottsmålet innebär att den offentliga sektorns finansiella sparande ska motsvara 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Att målet är formulerat som ett genomsnitt i stället för som ett årligt krav på 1 procent av BNP är motiverat av stabiliseringspolitiska skäl. Om målet var att sparandet ska motsvara 1 procent av BNP varje enskilt år skulle finanspolitiken behöva stramas åt när konjunkturen försvagas för att säkerställa att målet nås. Politiken skulle därmed bli procyklisk. Den skulle förstärka konjunktursvängningarna och de automatiska stabilisatorerna skulle motverkas. Det finns således goda skäl att formulera ett mål för det finansiella sparandet som ett genomsnitt över en konjunkturcykel.

Genomsnittsformuleringen gör det dock svårare att löpande följa upp om finanspolitiken ligger i linje med målet. Då överskottsmålet är formulerat i termer av finansiellt sparande är en naturlig utgångspunkt att finanspolitiken stäms av mot det faktiska finansiella sparandet. En nackdel med detta tillvägagångssätt är att konjunkturläget inte beaktas. Om exempelvis resursutnyttjandet är högt kommer det faktiska finansiella sparandet att överskatta reformutrymmet eftersom det finansiella sparandet skulle vara lägre vid ett normalt resursutnyttjande. Det går med andra ord inte att använda temporärt höga överskott under ekonomiskt goda år för att finansiera permanent högre utgifter eller sänkta skatter. På samma sätt skulle det genomsnittliga sparandet bli för högt om sparandet motsvarade 1 procent av BNP även under utpräglade lågkonjunkturår. Det betyder att konjunkturläget måste beaktas när överskottsmålet utvärderas och storleken på ett reformutrymme eller besparingsbehov fastställs.

Överskottsmålet utvärderas i ett bakåtblickande perspektiv, för att se om målet nåts under den tid det har varit styrande för finanspolitiken. Det görs med ett tioårigt bakåtblickande medelvärde för det finansiella sparandet, där hänsyn tas till det genomsnittliga konjunkturläget under perioden. Överskottsmålet analyseras också i ett framåtblickande perspektiv, som ett underlag för

en bedömning av det framtida reformutrymmet eller behovet av besparingar.⁹⁶ För den framåtblickande analysen används det strukturella sparandet och ett sjuårigt glidande medelvärde för det finansiella sparandet. Vid bedömningen av sjuårsindikatorn tas även hänsyn till det genomsnittliga konjunkturläget under den period för vilken indikatorn beräknas.

I grund och botten bestäms utrymmet för reformer av den långsiktiga utvecklingen av produktionsförmågan i Sverige som i sin tur bestäms av framför allt antalet arbetade timmar i ekonomin och kapitalstockens utveckling. Samtidigt som den långsiktiga produktionsförmågan är avgörande för reformutrymmet och möjligheten att vidta nya politikåtgärder, kan politiken i sig också påverka produktionsnivån och därmed reformutrymmet. Exempelvis har de åtgärder regeringen vidtagit inom ramen för sjukförsäkringssystemet och ändringar av reglerna för arbetslöshetsersättningen bidragit till att varaktigt öka antalet arbetade timmar och därmed utrymmet för reformer.

Bedömningen av reformutrymmet görs alltid utifrån en prognos av det finansiella sparandet där det antas att det inte tillkommer några nya diskretionära åtgärder utöver de som redan tidigare beslutats och aviserats, samt de som föreslås och aviseras i den aktuella propositionen. Vid en normal ekonomisk tillväxt, utan stora strukturella förändringar i ekonomin, innebär detta förfarande normalt att skatteintäkterna ökar i takt med BNP samtidigt som utgifterna minskar något som andel av BNP. Det beror bl.a. på att en del av utgifterna inte är indexerade och på att tillfälliga åtgärder, t.ex. temporära arbetsmarknadspolitiska åtgärder, faller bort.

Det tioåriga bakåtblickande medelvärdet för det finansiella sparandet

Syftet med den bakåtblickande analysen är att bedöma om överskottsmålet uppnåtts eller om det finns tendenser till systematiska felaktigheter i finanspolitikens förhållande till överskottsmålet som minskar sannolikheten för att målet ska nås

⁹⁶ Bland annat till följd av rekommendationer från Finanspolitiska rådet och Riksrevisionen görs fr.o.m. 2010 års ekonomiska vårproposition en tydligare åtskillnad mellan en bakåt- och framåtblickande bedömning av överskottsmålet.

i framtiden. För den bakåtblickande uppföljningen används ett tioårigt medelvärde som beräknas för de tio senaste åren för vilka det finns ett utfall för det offentliga finansiella sparandet, för närvarande åren 2001–2010. Vid bedömningen av detta genomsnitt beaktas även det genomsnittliga konjunkturläget, uttryckt som ett BNP-gap, under den aktuella perioden.

Sjuårsindikatorn

Sjuårsindikatorn är ett sjuårigt centrerat medelvärde för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn. Indikatorn för ett visst angivet år omfattar det finansiella sparandet, justerat för större engångseffekter, det angivna året samt de tre åren före och efter detta år. Det sjuåriga medelvärdet för 2011 omfattar följaktligen sparandet 2008–2014, indikatorn för 2012 omfattar 2009–2015, osv.

En fördel med sjuårsindikatorn är att den är enkel att beräkna. Den beaktar även i viss utsträckning konjunkturläget eftersom den är beräknad utifrån sparandet under flera år. Det finns trots det en risk att beräkningen kommer att omfatta flera hög- än lågkonjunkturår, eller tvärtom, vilket i så fall innebär att indikatorn ger en felaktig bild av reformutrymmet eller besparingsbehovet. För att värdera sjuårsindikatorn på ett korrekt sätt måste därför hänsyn tas till konjunkturläget. Om det sjuåriga medelvärdet för det finansiella sparandet ligger nära ett, samtidigt som medelvärdet för BNP-gapet under samma period ligger nära noll, är detta en indikation på att finanspolitiken är i linje med överskottsmålet.

Ett problem vid bedömningen av hur konjunkturen påverkar sparandet i den offentliga sektorn är möjligheten att konjunkturcyklerna inte är symmetriska, dvs. att perioder med ett lågt resursutnyttjande blir längre och djupare i lågkonjunkturer än perioderna med högt resursutnyttjande i högkonjunkturer. Den nuvarande globala konjunkturavmattningen leder exempelvis till negativa BNP-gap som är mycket stora i ett historiskt perspektiv (se tabell 4.1). Det är osannolikt att dessa stora negativa gap kommer att motsvaras av lika stora positiva gap när konjunkturen åter vänder uppåt. Om BNP-gapen inte är noll i genomsnitt över en konjunkturcykel kan inte sjuårsindikatorn justeras fullt ut för konjunkturen om den ska vara en god indi-

kator för överskottsmålet. Vid bedömningen av det potentiella reformutrymmets eller besparingsbehovets storlek bör därför vikt även läggas vid de ojusterade indikatorvärdena.

Erfarenheten från de senaste åren visar att de offentliga finanserna kan försämrats snabbt när tillväxten försvagas. Från 2007 till 2009 minskade det finansiella sparandet från 3,6 till -0,9 procent av BNP. Samtidigt visar en utvärdering av regeringens prognoser för det finansiella sparandet det kommande budgetåret att det genomsnittliga absoluta felet uppgick till nästan 2 procent av BNP 2000–2010.⁹⁷ Eftersom beräkningen av sjuårsindikatorn för 2012 omfattar fem prognosår är storleken på reformutrymmet eller besparingsbehovet baserad på denna indikator osäker.

Det strukturella sparandet

Det strukturella sparandet visar hur stort det finansiella sparandet skulle vara vid ett normalt konjunkturläge. I regeringens beräkning av det strukturella sparandet justeras det finansiella sparandet för konjunkturläget, men även för större engångseffekter och extraordinära nivåer på hushållens kapitalvinster. Exempelvis visar ett positivt strukturellt sparande att det finns ett underliggande överskott i de offentliga finanserna, även om ett underskott tillfälligt uppstått till följd av ett svagt konjunkturläge. En nackdel med det strukturella sparandet är att bedömningen av detta kan göras på flera olika sätt och att det inte ens i efterhand fastställs ett exakt utfall (se fördjupningsrutan Alternativa bedömningar av det strukturella sparandet i 2011 års ekonomiska vårproposition, (prop. 2010/11:100 s. 197 f.). En annan nackdel med det strukturella sparandet som indikator för överskottsmålet är att BNP-gapen inte behöver vara noll igenomsnitt över en konjunkturcykel.

Det finns flera metoder för att beräkna det strukturella sparandet. Regeringens metod bygger på att det finansiella sparandet justeras utifrån en uppskattning av resursutnyttjandet, uttryckt som ett BNP-gap, och en bedömning av hur känsliga de offentliga finanserna är för förändringar i resursutnyttjandet. I beräkningen

⁹⁷ Se avsnitt 1.1.3 i Finanspolitiska rådets rapport 2011.

används för närvarande en budgetelasticitet på 0,55, vilket innebär att om ett negativt BNP-gap ökar med 1 procentenhet försämras det finansiella sparandet med 0,55 procent av BNP. Storleken på denna budgetelasticitet ligger i linje med OECD:s senaste beräkningar för Sverige. Det innebär exempelvis att om det faktiska finansiella sparandet är -2 procent av BNP, och BNP-gapet bedöms vara -5 procent av potentiell BNP, uppgår det strukturella sparandet till 0,75 procent av BNP ($-2 + 0,55 * 5 = 0,75$).

Även om man bortser från prognososäkerheten för det finansiella sparandet är beräkningen av det strukturella sparandet förknippad med stor osäkerhet. För det första är bedömningen av resursutnyttjandet osäker. För potentiell BNP redovisas aldrig något utfall, utan varje bedömare gör sin egen uppskattning av dess historiska och framtida värden. Ofta revideras synen på BNP-gapen såväl bakåt som framåt i tiden, vilket inte bara beror på en förändrad syn på konjunkturläget utan också på revideringar av utfallsstatistik för faktisk BNP. För det andra är även bedömningen av det offentliga sparandets konjunkturkänslighet osäker. Bedömningen bygger på en empirisk skattning av ett genomsnittligt förhållande under en längre tidsperiod. Varje enskild konjunkturförändring har dock egenheter som gör att den avviker från den genomsnittliga historiska utvecklingen. En exportledd efterfrågeökning i ekonomin ger exempelvis en mindre ökning av skatteintäkterna än en lika stor efterfrågeökning som beror på ökad inhemsk privat konsumtion. De offentliga finansernas konjunkturkänslighet kan även påverkas av strukturella reformer, vilket inte återspeglas i historiska tidsserier. Sammantaget innebär detta att bedömningar av det strukturella sparandet är osäkra och att olika bedömningar gjorda vid en och samma tidpunkt kan variera relativt mycket såväl för historiska som för framtida år (se vidare fördjupningsrutan Bedömningen av det strukturella sparandet är osäker).

Viktigt med samlad bedömning

Det finns således en betydande osäkerhet kring de indikatorer som används för att följa upp överskotts målet. Eftersom målet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel måste analysen med nödvändighet ändå ta

hänsyn till konjunkturläget, trots de svårigheter detta innebär. Av detta skäl används inte en enskild indikator för att fastställa storleken på reformutrymmet eller besparingsbehovet. I stället görs en samlad bedömning av de två indikatorerna (sjuårsindikatorn och det strukturella sparandet) med hänsyn tagen till det aktuella konjunkturläget och risken för att utvecklingen blir en annan än vad som förutsetts.⁹⁸

4.1.3 Principer för avstämning av finanspolitiken mot utgiftstaket

Utgiftstaket är den tidiga, övergripande restriktionen som i termer av totala utgifter begränsar budgetprocessen från det att taket fastställs flera år innan budgetåret till budgetårets utgång. Det är obligatoriskt för regeringen att föreslå utgiftstak för det kommande tredje året, förutsatt att det inte redan har fattats ett beslut för detta år. Nivån på utgiftstaket regleras emellertid inte.

Utgiftstakets nivå är ett uttryck för regeringens syn på hur det offentliga åtagandet mätt i utgiftstermer ska utvecklas. Samtidigt är den grundläggande idén bakom utgiftstaket att i hög grad frigöra diskussionen om det totala utrymmet för statliga utgifter från diskussionen om vilka enskilda utgiftsförändringar som är nödvändiga eller angelägna. En meningsfull utgiftsbegränsning måste på ett eller annat sätt utgå från en övergripande tanke om hur den offentliga sektorn ska förhålla sig till den totala produktionen i landet. Nivån på utgiftstaket är på sikt avgörande för det totala skatteuttaget och nivån på ett nytt tak bör därmed överensstämma med synen på hur stort ett rimligt skatteuttag kan vara utan att de samhällsekonomiska kostnaderna blir för höga.

Utgiftstakets nivå är ett politiskt beslut. Olika politiska majoriteter kommer att ha olika bevekelsegrunder till nivån på de offentliga utgifterna. Det går därför inte att reducera ett beslut om nivå på utgiftstaket till en i förväg bestämd

⁹⁸ Finanspolitiska rådet och Riksrevisionen menar att användningen av flera indikatorer gör uppföljningen av överskotts målet och bedömningen av reformutrymmet otydlig. Regeringen menar dock att det inte finns en enskild indikator som på ett perfekt sätt mäter måluppfyllelsen, och att det dessutom är viktigt att väga in flera olika faktorer vid uppföljningen och göra en samlad bedömning. En mer mekanisk uppföljning riskerar enligt regeringens mening att leda politiken fel (se vidare avsnitt 12).

formel. Det är emellertid viktigt att regeringen, i samband med att utgiftstakets nivå för ett nytt år föreslås, beskriver hur taket förhåller sig till andra makroekonomiska storheter och tydligt motiverar vilka avväganden som lett fram till den föreslagna nivån. Lämpliga bestämningsfaktorer vid fastställandet av utgiftstakets nivå för ett nytt år är utgiftstakets relation till överskottsmålet, utvecklingen av de totala offentliga utgifterna i förhållande till BNP, budgeteringsmarginalens storlek och utvecklingen av utgiftstaket i fasta priser.

Utgiftstakets relation till överskottsmålet

Utgiftstaket är ett viktigt verktyg för att uppnå överskottsmålet. Med utgångspunkt i prognoserna för den offentliga sektorns inkomster och de utgifter som inte ingår under utgiftstaket (i första hand utgifter i kommuner och landsting), går det att beräkna en nivå på utgiftstaket som är konsistent med ett offentligt sparande i linje med överskottsmålet. Beräknat på detta sätt visar utgiftstaket hur höga de beräknade takbegränsade utgifterna kan bli utan att det finansiella sparandet sjunker under den målsatta nivån. Om beräkningen i stället resulterar i ett utgiftstak som är lägre än de beräknade takbegränsade utgifterna visar denna skillnad hur mycket lägre de takbegränsade utgifterna måste bli för att sparandet ska uppnå målsatt nivå.

I praktiken är det emellertid knappast meningsfullt att mekaniskt härleda en exakt nivå på utgiftstaket. För det första visar erfarenheten att prognoserna för de offentliga finanserna att kommer att genomgå revideringar efter tidpunkten för utgiftstakets fastställande. När det sker kan det medföra en förändring av den utgiftsbegränsning som ett redan fastställt utgiftstaket utgör i förhållande till överskottsmålet. En orsak till att sambandet mellan de takbegränsade utgifterna och det finansiella sparandet inte är mekaniskt är det faktum att förändrade priser och löner tenderar att påverka de takbegränsade utgifterna mer än det finansiella sparandet.

För det andra skulle det vara nödvändigt att ta hänsyn till framtida skatteförändringar vid fastställandet av utgiftstaket. En grundläggande tanke bakom utgiftstaket är att skattehöjningar inte motiverar en höjning av redan fastslagna tak. I annat fall skulle utgiftstaket inte ha någon

begränsande effekt på det offentliga åtagandet och skatteuttaget storlek. För att förändringar i skattesystemet ska få fullt genomslag på utgiftstakets nivå måste de i detalj vara kända när utgiftstaket fastställs.

Normalt sett bör utgiftstakets nivå bestämmas så att överskottsmålet nås även om de takbegränsade utgifterna slutligen skulle bli lika höga som utgiftstaket. Sambandet mellan utgiftstak och finansiellt sparande i offentlig sektor bör emellertid betraktas som en bestämningsfaktor bland andra än som ett sätt att mekaniskt beräkna en nivå på utgiftstaket.

Utvecklingen av utgiftstaket och de totala offentliga utgifterna i förhållande till BNP

Utgiftstaket omfattar större delen av utgifterna i staten och ålderspensionssystemet. Tillsammans med utgifterna i kommunerna och landstingen utgör de nästan samtliga utgifter i den offentliga sektorn. Det är denna utgiftsnivå, tillsammans med överskottsmålet, som i slutändan är avgörande för hur stora de samlade skatteintäkterna behöver vara. De flesta skatter ger upphov till välfärdsförluster som måste vägas mot nyttan av de utgifter som skatterna finansierar. Utgiftstaket bör därför över tiden sättas i samklang med regeringens ambitioner för skattepolitiken.

Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna och budgeteringsmarginalens minsta storlek

Grunden i budgetarbetet är en bedömning av den förväntade utvecklingen av de statliga utgifterna vid en oförändrad politik. Även om nivån på utgiftstaket i första hand bestäms i samklang med beräknade inkomster och överskottsmål, bör det finnas en kontinuitet i utgiftsutvecklingen för att minska risken för ryckighet och svåra planeringsförhållanden i den offentliga verksamheten. Bra prognoser över den kommande utgiftsutvecklingen ger dessutom i god tid en indikation på om de faktiska utgifterna riskerar att öka mer än vad som kan anses överensstämma med de finanspolitiska målen. En grundlig genomgång av den förväntade utgiftsutvecklingen och aviserade reformer på utgiftsidan är således nödvändig, för att få en upp-

fattning om vilka utgifter som ryms inom den tänkta ramen.

Om det finns risk för att utgiftstaket kommer att överskridas, är regeringen enligt budgetlagen skyldig att vidta sådana åtgärder som den har befogenhet till eller föreslå riksdagen nödvändiga åtgärder för att undvika detta. Av denna anledning bör det finnas en budgeteringsmarginal under utgiftstaket. Marginalen ska i första hand fungera som en buffert om utgifterna på grund av bl.a. konjunkturutvecklingen skulle utvecklas på ett annat sätt än beräknat. Budgeteringsmarginalen ger på så sätt utrymme för de automatiska stabilisatorerna att verka på budgetens utgiftssida. Riktlinjen för budgeteringsmarginalens storlek är regeringens bedömning av hur stor budgeteringsmarginalen minst behöver vara för att enbart hantera osäkerheter till följd av konjunkturutvecklingen. Enligt riktlinjen bör budgeteringsmarginalen uppgå till minst 1 procent av de takbegränsade utgifterna innevarande år (2011), minst 1,5 procent år t+1 (2012) och minst 2 procent år t+2 (2013). Den nödvändiga bufferten för t+3 (2014) och för t+4 (2015) bedöms till minst 3 procent av de takbegränsade utgifterna.⁹⁹

Utöver utgiftsförändringar till följd av förändrade makroekonomiska förutsättningar bör budgeteringsmarginalen även kunna tas i anspråk för utgiftsreformer och andra utgifter som inte är en följd av den makroekonomiska utvecklingen, om dessa utgiftsförändringar är förenliga med överskottsmålet och med behovet av en säkerhetsmarginal under utgiftstaket.

Utvecklingen av utgiftstaket i fasta priser

De statliga utgifterna redovisas i normala fall i nominella termer. Det betyder att en förändring av utgiftsnivån mellan två år består av dels en volymkomponent (förändringen i fasta priser), dels en priskomponent. Volymkomponenten visar om staten växer eller krymper t.ex. i termer av årsarbetskrafter, kontorsyta eller antal årspersoner som erhåller transfereringar. Denna bestämningsfaktor visar således hur det samlade

utrymmet för den statliga verksamheten utvecklas över tiden. Det är ett komplement till att relatera utgiftstaket till BNP, som visar hur utgiftstaket utvecklas i förhållande till ekonomin i stort.

4.2 Uppföljning av överskottsmålet

4.2.1 Bakåtblickande analys av måluppfyllelsen

Det bakåtblickande tioårssnittet

Under 2001–2010 motsvarade det finansiella sparandet i den offentliga sektorn i genomsnitt 0,8 procent av BNP (se tabell 4.1). Sparandet låg med andra ord något under målsatt nivå. Under samma period var det genomsnittliga BNP-gapet dock -1,0 procent av potentiell BNP. Justeras det tioåriga genomsnittet med den av regeringen använda elasticiteten för det offentliga sparandet med avseende på BNP-gapet (0,55) och det genomsnittliga BNP-gapet under perioden, hamnar det bakåtblickande tioårssnittet på 1,4 procent av BNP.

En samlad bedömning av dessa två värden indikerar att det finansiella sparandet i genomsnitt har varit något högre än överskottsmålet under den ovannämnda perioden. Härav följer att den bakåtblickande analysen inte pekar på några systematiska fel i bedömningen av finanspolitikens inriktning som kan påverka måluppfyllelsen framöver.

4.2.2 Framåtblickande analys av måluppfyllelsen

I tabell 4.1 redovisas de indikatorer som används för att stämma av reformutrymmet eller besparingsbehovet mot överskottsmålet. Vid beräkningen av indikatorerna har de reformer för 2012 som föreslås och aviseras i denna proposition beaktats. Dessa reformer beräknas försämra det finansiella sparandet med ca 15 miljarder kronor 2012.

⁹⁹ Bilaga 4 till 2011 års ekonomiska vårproposition (prop. 2010/11:100) innehåller en utvärdering av regeringens riktlinje för budgeteringsmarginalens storlek.

Tabell 4.1 Finansiellt sparande i offentlig sektor samt indikatorer för avstämning mot överskottsmålet

Procent av BNP respektive potentiell BNP

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Finansiellt sparande	-0,2	0,1	0,0	0,7	2,1	3,3
Bakåtblickande tioårsnitt	0,8					
Konjunkturjusterat ¹	1,4					
Sjuårsindikatorn	0,7	0,5	0,7			
Konjunkturjusterat ¹	2,1	2,2	2,5			
Strukturellt sparande	1,9	1,5	2,0	2,4	3,0	3,7
BNP-gap	-3,9	-2,2	-3,6	-2,9	-1,6	-0,9
Sjuårsnitt	-2,3	-3,0	-3,1			
Bakåtblickande tioårsnitt	-1,0					

¹ Konjunkturjusteringen görs genom att indikatorvärdet minskas med BNP-gapet under motsvarande period multiplicerat med elasticiteten 0,55. Den konjunkturjusterade sjuårsindikatorn är inte identiskt lika med ett sjuårsnitt för det strukturella sparandet eftersom det strukturella sparandet även justeras för extraordinära kapitalvinster.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Sjuårsindikatorn

Sjuårsindikatorn är 0,5 procent av BNP 2011 (se tabell 4.1). Den ökar sedan till 0,7 procent av BNP 2012. För 2012 beräknas indikatorn på sparandet under 2009–2015, dvs. endast på två utfallsår. Om resursutnyttjandet under respektive sjuårsperiod beaktas pekar indikatorn på ett sparande som ligger mer än en procentenhet över målet. Under dessa perioder är nämligen det sjuåriga glidande medelvärdet för BNP-gapet kraftigt negativt. Vid bedömningen av det konjunkturjusterade indikatorvärdet måste dock hänsyn tas till att de stora negativa BNP-gapen under innevarande lågkonjunktur med stor sannolikhet inte kommer att motsvaras av lika stora positiva gap under åren efter prognosperioden. Av detta skäl bör inte värdet på den konjunkturjusterade sjuårsindikatorn beaktas fullt ut. En sammantagen bedömning av den ojusterade och konjunkturjusterade sjuårsindikatorn, där lika stor vikt tillmäts båda värdena, pekar på ett sparande som ligger över överskottsmålet.

Det strukturella sparandet

Det strukturella sparandet är 1,5 procent av BNP 2011 för att sedan stärkas 2012–2015 (se tabell 4.1). Även denna indikator visar således på ett sparande som ligger väl över 1 procent av

BNP 2011, och som fortsätter att öka åren där-efter. Det strukturella sparandet uppgår till 2,0 procent av BNP 2012 och till 2,4 respektive 3,0 procent av BNP 2013 och 2014. År 2015 förväntas det strukturella sparandet motsvara 3,7 procent av BNP. Ett skäl till att det strukturella sparandet gradvis stärks under åren efter 2012 är att inga nya finanspolitiska beslut förutsätts i beräkningen av det strukturella sparandet under denna period. Osäkerheten är betydande i en bedömning som sträcker sig över en så lång tids-horisont.

4.2.3 Bedömning av reformutrymmet

Bedömning av reformutrymmet utifrån indikatorerna för uppföljning av överskottsmålet med hänsyn tagen till osäkerheten i bedömningen och riskbilden

De två framåtblickande indikatorerna som regeringen använder för att följa upp överskottsmålet visar att det finansiella sparandet, med hänsyn tagen till konjunkturläget, varaktigt ligger högre än vad överskottsmålet kräver. Det finns dock ett antal osäkerheter i de indikatorer som används ovan. Exempelvis har Finanspolitiska rådet visat att prognososäkerheten i finansiellt sparande för 2000–2010 är så stor som +/- 2 procentenheter redan för innevarande år.¹⁰⁰

Bedömningen av det strukturella sparandet är också osäker. Beräkningar visar att det inte är ovanligt att det strukturella sparandet för ett utfallsår i efterhand justeras med mer än en procentenhet (se fördjupningsrutan Bedömningen av strukturellt sparande är osäker). Den genomsnittliga skillnaden mellan den lägsta respektive högsta bedömningen av strukturellt sparande för ett enskilt utfallsår uppgick under 2000–2010 till hela 2 procent av BNP. Om det strukturella sparandet i efterhand skulle komma att revideras ned i den storleksordningen skulle det inte finnas något reformutrymme alls för 2012.

¹⁰⁰ Se avsnitt 1.1.3 i Finanspolitiska rådets rapport 2011.

Bedömningen av det strukturella sparandet är osäker

Överskottsmålet är definierat som att det finansiella sparandet ska uppgå till 1 procent igenomsnitt över en konjunkturcykel. Som konstateras i avsnitt 4.1.2 gör denna formulering av målet att det inte bara går att titta på hur det faktiska finansiella sparandet utvecklas över tiden, utan också att konjunkturläget måste vägas in vid uppföljningen. Då det inte finns en enskild indikator som på ett perfekt sätt mäter måluppfyllelsen med hänsyn tagen till konjunkturläget, använder regeringen två olika indikatorer för detta ändamål vid den framåtblickande uppföljningen av överskottsmålet: sjuårsindikatorn och strukturellt sparande. Dessa indikatorer har olika för- och nackdelar, vilket utförligt redogörs för i avsnitt 4.1.2. En nackdel som anförs avseende det strukturella sparandet är att det ofta revideras kraftigt i efterhand. Nedan görs en systematisk genomgång av i vilken utsträckning bedömningen av det strukturella sparandet 2000–2012 har ändrats över tiden.

Bedömningen av det strukturella sparandet kan göras på många olika sätt. Regeringen använder sedan flera år en s.k. aggregerad ansats för att beräkna det strukturella sparandet. Enligt denna justeras det faktiska finansiella sparandet, korrigerat för engångseffekter och extraordinära kapitalinkomstskatter, för variationer i resursutnyttjandet mätt med BNP-gapet, multiplicerat med den s.k. budgetelasticiteten, 0,55. Denna metod är vanlig och används även av EU kommissionen, OECD och IMF.

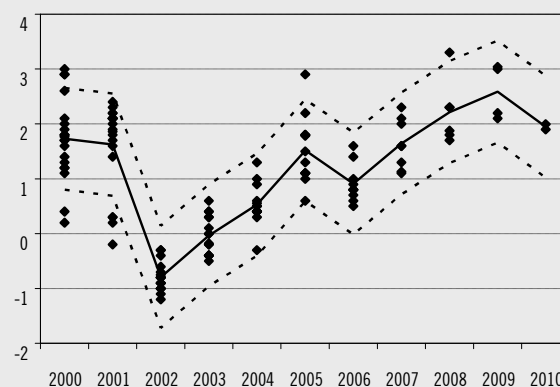
I diagram 4.1 visas samtliga bedömningar av det strukturella sparandet för 2000–2010 som publicerats i budgetpropositioner och ekonomiska vårpropositioner från budgetpropositionen för 2002 till budgetpropositionen för 2012 som gjorts för år där utfallet för det faktiska finansiella sparandet var känt (de svarta punkterna). Den heldragna linjen visar medelvärdet för dessa bedömningar, medan de streckade kurvorna visar ett 95 procentigt konfidensintervall. Detta konfidensintervall är beräknat utifrån den genomsnittliga standardavvikelsen för samtliga observerade bedömningar, som är ca 0,5 procent av BNP.

Att utfallet för det finansiella sparandet var känt när bedömningen gjordes innebär att den osäkerhet som finns i prognosen för det finansiella sparandet inte påverkar bedömningarna i

diagram 4.1. Variationen beror således i första hand på skilda bedömningar av resursutnyttjandet, och i mindre utsträckning på skillnader i bedömningen av hur resursutnyttjandet påverkar de offentliga finanserna och på att utfallet för det finansiella sparandet och BNP reviderats i efterhand i Nationalräkenskaperna. Trots detta är avståndet mellan de streckade kurvorna ca 1,9 procent av BNP.

Diagram 4.1 Bedömningar av det strukturella sparandet när det finansiella sparandet är känt

Procent av BNP

Källa: Egna beräkningar.

När regeringen använder bedömningen av det strukturella sparandet i ett framåtblickande perspektiv för att avgöra hur den föreslagna finanspolitiken förhåller sig till överskottsmålet tillkommer ytterligare osäkerhet eftersom det faktiska finansiella sparandet, som utgör grunden för beräkningen av det strukturella sparandet, måste prognostiseras. Finanspolitiska rådet visar i sin senaste rapport att prognososäkerheten i det faktiska finansiella sparandet är betydande, även om man rensar för effekten av ny politik.

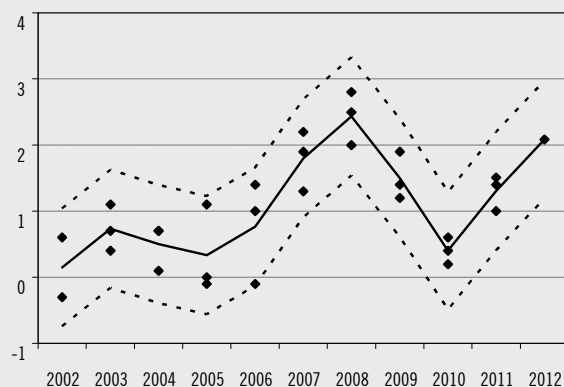
När prognoshorizonten utsträcks längre än ett år försvåras analysen av att regeringens prognoser endast baseras på redan beslutad eller aviserad finanspolitik. Det innebär att prognoser som sträcker sig längre än det närmast tillkommande budgetåret ofta ändras på grund av att finanspolitiken läggs om.

Diagram 4.2 visar de bedömningar av det strukturella sparandet 2002–2012 som baserats på en prognos för det finansiella sparandet där finanspolitiken var känd. Av diagrammet framgår att spridningen mellan de olika bedömningarna inte avviker påtagligt från bedömningarna som gjorts med ett känt finansiellt sparande. Avståndet mellan de streckade kurvorna som anger ett 95 procentigt konfidensintervall är nu

ca 1,8 procent av BNP. Ett skäl till att spridningen inte ökar då bedömningen baseras på en prognos för det finansiella sparandet är att antalet observationer är begränsat. För varje år görs endast tre bedömningar av det strukturella sparandet som bygger på en prognos där finanspolitiken är känd. En sådan bedömning görs första gången i budgetpropositionen för det aktuella året, och sedan ytterligare två gånger i den därpå följande ekonomiska vårpropositionen och den därpå följande budgetpropositionen. Eftersom dessa bedömningar görs under loppet av ett år är det rimligt att förvänta sig en relativt hög grad av samstämmighet i de olika bedömningarna.

Diagram 4.2 Bedömningar av det strukturella sparandet när det finansiella sparandet prognostiserats men finanspolitiken är känd

Procent av BNP

Sammanfattningsvis visar denna analys att beräkningen av det strukturella sparandet är förknippad med betydande osäkerhet. En slutsats av detta är att det är viktigt att väga in denna osäkerhet när denna indikator används för att följa upp överskottsmålet. Denna osäkerhet ska däremot inte tas som intäkt för att det strukturella sparandet inte ska användas som en indikator vid sidan av sjuårsindikatorn för att följa upp överskottsmålet. Även sjuårsindikatorn är förknippad med betydande osäkerhet eftersom den på ett mer trubbigt sätt än det strukturella sparandet beaktar konjunkturläget. Att bara stämma av överskottsmålet mot det faktiska finansiella sparandet är heller inget rimligt alternativ eftersom konjunktrens inverkan då inte alls beaktas. Variabiliteten i det finansiella sparandet till följd av konjunktrens inverkan är minst lika stor som osäkerheten i det strukturella sparandet. Även om synen på det struktu-

rella sparandet för enskilda år ofta ändras i efterhand finns det, med andra ord, ingen annan indikator som på ett mer konsistent sätt justerar det faktiska finansiella sparandet för konjunkturläget, vilket är viktigt vid uppföljningen av överskottsmålet. Eftersom det strukturella sparandet dessutom är den enda av indikatorerna som kan beräknas för det sista prognosåret är det även ett viktigt underlag för regeringens bedömning av utgiftstakets nivå detta år. Därutöver används förändringen av det strukturella sparandet som en grov indikator på hur expansiv eller kontraktiv finanspolitiken är enskilda år i avsaknad av rimliga alternativ.

Osäkerheten kring den framtida ekonomiska utvecklingen gör att det i dagsläget är extra angeläget att tills vidare upprätthålla goda säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna. Historiska erfarenheter visar att de direkta kostnaderna för att rädda det finansiella systemet för ett land i kris kan vara mycket stora, över 50 procent av BNP (se fördjupningsrutan Vad kostar en kris?). Under 1990-talskrisen uppgick de direkta kostnaderna i Sverige till mellan 3,6 och 6,4 procent av BNP. De totala kostnaderna till följd av en allvarlig kris är dock betydligt större än så. För ett land som genomgått en allvarlig kris har i genomsnitt den reala statskulden ökat med hela 86 procent tre år efter krisen. Dessa siffror visar visserligen att det inte är möjligt att undvika stora underskott i det finansiella sparandet i händelse av en kris i det finansiella systemet enbart genom att upprätthålla säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna.¹⁰¹ Däremot kan sådana marginaler bidra till att stärka förtroendet för att den förda politiken inte spår på problemet.

Ett ytterligare argument för att i detta läge upprätthålla goda säkerhetsmarginaler är att det finansiella sparandet i Sverige i dagsläget är betydligt lägre än vad det var vid ingången till finanskrisen som inleddes 2008 (se avsnitt 1.5.1). Regeringen anser mot denna bakgrund att det är mer ansvarsfullt att i efterhand korrigera ett för högt sparande genom att genomföra angelägna struktur- och välfärdsreformer, än att tvingas till nedskärningar om de negativa riskerna skulle realiseras.

Bedömning av reformutrymmet med hänsyn tagen till konjunkturen

Samtidigt som tillräckliga säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna måste upprätthållas bör finanspolitiken inte vara för åtstramande eftersom resursutnyttjandet i utgångsläget är svagt och antas försvagas ytterligare 2012. Prognosen för BNP och sysselsättning talar å ena sidan för att det skulle kunna vara motiverat att låta finanspolitiken vara något mer expansiv. Å andra sidan talar den negativa riskbilden för att det nu

är extra angeläget att upprätthålla goda säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna. Det är en svår avvägning vilken vikt som i nuvarande läge ska läggas vid att upprätthålla säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna och vilken vikt som ska läggas vid att inte ha en för åtstramande finanspolitik när resursutnyttjandet på arbetsmarknaden fortfarande är svagt. Med hänsyn till den mycket osäkra situationen i omvärlden bedömer regeringen att det för närvarande är överordnat att upprätthålla säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna. Fördelarna med att göra finanspolitiken mer expansiv 2012 väger inte alls lika tungt som riskerna för att finansmarknaderna kan tappa förtroendet för de offentliga finansernas hållbarhet och de konsekvenser för svensk arbetsmarknad detta skulle kunna medföra (se fördjupningsrutan Vad bestämmer offentlig skuldutveckling). Samtidigt stärks efterfrågan till följd av att budgetens automatiska stabilisatorer tillåts verka fullt ut.

Bedömning av reformutrymmet med hänsyn tagen till finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

När reformutrymmet läggs fast är det viktigt att ta hänsyn till om finanspolitiken är hållbar i ett längre tidsperspektiv. Bedömningar av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet görs fortlöpande i regeringskansliet och publiceras normalt i den ekonomiska vårpropositionen. Långsiktiga framskrivningar av de offentliga finanserna är dock förknippade med betydande osäkerhet. Det är därför viktigt att bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet utgår från flera möjliga utvecklingsförlopp och att en samlad bedömning görs utifrån dessa. Bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition var att finanspolitiken var långsiktigt hållbar. Eftersom bedömningen av BNP:s långsiktiga tillväxttakt och nivå endast ändrats marginellt jämfört med vårpropositionen och de reformer som föreslås och aviseras i denna proposition är relativt begränsade, är den samlade bedömningen alltså jämt att finanspolitiken är hållbar på lång sikt. En ny bedömning av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet kommer att göras i 2012 års ekonomiska vårproposition.

¹⁰¹ Regeringen förfogar också över en stabilitetsfond för finansiering av eventuella stödinsatser (se avsnitt 1.5.2).

Samlad bedömning av reformutrymmet 2012

I budgetpropositionen för 2011 aviserade regeringen en rad reformambitioner. Dessa villkorades av att det kunde säkerställas att viktiga reformer inom prioriterade välfärdsområden kunde säkras, att överskottsmålet skulle nås, att utgiftstaket skulle klaras och att det fanns ett varaktigt reformutrymme.

I 2011 års ekonomiska vårproposition gjorde regeringen bedömningen att en stor del av reformambitioner för mandatperioden skulle kunna genomföras redan under 2012 och 2013. Med hänsyn till riskbilden underströks dock att en förnyad bedömning skulle göras av reformutrymmet i budgetpropositionen för 2012.

Vid en påtagligt sämre konjunkturutveckling än den som ligger i huvudscenariot, där sysselsättningen allvarligt riskerar att försvagas, måste det finnas utrymme att vidta ytterligare åtgärder för att stötta sysselsättningen och den ekonomiska utvecklingen. Det måste också finnas utrymme att kunna hantera en betydligt mer besvärlig situation på de finansiella marknaderna. Sådana åtgärder kan endast vidtas om det finns tillräckliga buffertar. Det säkerställer att det finansiella sparandet kan återgå till överskott när konjunkturläget normaliseras och att utgiftstaket inte äventyras.

Regeringens bedömning är att de reformambitioner som beskrevs i budgetpropositionen för 2011 fortfarande kan genomföras under mandatperioden. Behovet av att i detta läge upprätthålla tillräckliga säkerhetsmarginaler, samtidigt som det nya konjunkturläget kräver utrymme för andra typer av åtgärder, innebär dock att vissa av reformambitioner kan genomföras först senare under mandatperioden än vad som bedömdes vara möjligt i 2011 års ekonomiska vårproposition. Sammantaget bedöms ett reformutrymme om ca 15 miljarder kronor, varav en del avser tillfälliga satsningar för att möta effekterna av nedgången, vara välavvägt för 2012. Detta innebär att finanspolitiken blir något åtstramande mellan 2011 och 2012 mätt som förändring i det strukturella sparandet. Bedömningen är dock att denna strategi väsentligt ökar möjligheterna att kunna hantera en betydligt mer besvärlig utveckling än den som antas i denna proposition. I en redan osäker situation bidrar det också till att hushåll och företag inte känner osäkerhet kring de offentliga finansernas hållbarhet. Det är viktigt att hushåll

och företag i detta läge kan förvänta sig att finanspolitiken bedrivs på ett ansvarsfullt sätt och att det inte kommer att krävas nedskärningar i trygghetssystemen, välfärden eller stora skatthöjningar för att de offentliga finanserna ska vara långsiktigt hållbara.

4.3 Finanspolitikens effekter på efterfrågan

Förändringen i det faktiska finansiella sparandet är ett grovt mått på den offentliga sektorns effekter på efterfrågan. Förändringen kan delas in i tre bakomliggande faktorer: automatiska stabilisatorer, diskretionär finanspolitik och övriga saldpåverkande faktorer.

Vid en konjunkturedgång sjunker skatteinkomsterna, medan utgifterna för exempelvis arbetslöshetsersättning ökar. Detta innebär att de offentliga finanserna försvagas, samtidigt som efterfrågan i ekonomin hålls uppe. Det omvända gäller vid en konjunkturförstärkning. På detta sätt bidrar finanspolitiken genom de automatiska stabilisatorerna till att dämpa konjunktursvängningarna utan att några särskilda beslut behöver fattas.

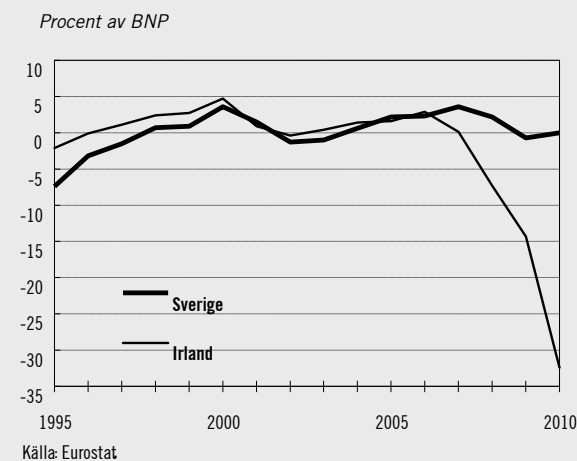
Med diskretionär finanspolitik avses den direkta effekt nya finanspolitiska åtgärder har på det finansiella sparandet. Sänkningen av mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster är ett exempel på en åtgärd som direkt påverkar det finansiella sparandet.

De offentliga finanserna påverkas också av en rad andra faktorer än de automatiska stabilisatorerna och den diskretionära finanspolitiken i statens budget. Exempel på sådana faktorer är förändringar i de offentliga kapitalinkomsterna och ränteutgifterna till följd av förändringar av den offentliga sektorns tillgångar och skulder och förändringar i ränteläget, kommunala beslut som påverkar denna sektors finanser, samt övriga faktorer som BNP-tillväxtens sammansättning, förändringar i transfereringsutgifterna på grund av förändringar av demografin och beteenden, m.m.

Vad kostar en kris?

Erfarenheter från finansiella kriser i Sverige och vår omvärld visar hur viktigt det är med ett starkt offentligfinansiellt utgångsläge. Vanliga konjunkturedgångar sätter press på de offentliga finanserna genom effekten från automatiska stabilisatorer och eventuell diskretionär finanspolitik. Finansiella kriser kräver dessutom ofta räddningsaktioner riktade mot systemviktiga finansiella företag. Om inte sådana aktioner genomförs kan en icke-fungerande banksektor få en så stor dämpande effekt på handel och investeringar att den ekonomiska aktiviteten faller kraftigt. Finansiella kriser går ofta hand i hand med förändrade tillgångspriser, på t.ex. fastigheter, vilket även det kan ge en utdragen negativ effekt på den ekonomiska aktiviteten.

Diagram 4.3 Den offentliga sektorns finansiella sparande i Sverige och Irland

Som ett exempel på skillnaden mellan en vanlig konjunkturedgång och en nedgång med en samtida finansiell kris visar diagram 4.3 den offentliga sektorns finansiella sparande i Sverige och Irland. Fram till 2006 utvecklades sparandet på ett likartat sätt, även om Sverige under mitten av 1990-talet hade kvardröjande effekter av den tidigare bankkrisen. Under 2008 och 2009 var dock fallet i sparandenivån mycket kraftigare i Irland till följd av stödet till den irländska banksektorn.

Mot bakgrund av den finansiella turbulens som har påverkat den ekonomiska utvecklingen de senaste åren är det viktigt att studera effekterna av finansiella kriser på den offentliga sektorns finanser. Detta kan göras genom en beräkning av kostnaderna för finansiella kriser som inträffat runt om i världen. Erfarenheterna

visar att bankkriser inträffar med ca 20–25 års mellanrum. Även om ekonomierna har utvecklats och blivit mer sofistikerade de senaste 200 åren har det hittills visat sig ogörligt att undvika bankkriser. Exempelvis har de flesta länder i Europa upplevt en eller två bankkriser från 1945 fram till den senaste krisen.¹⁰²

När en finansiell kris inträffat har den alltid medfört en betydande tillbakagång i landets BNP. I vissa fall har BNP-nivån återgått till den ursprungliga trenden efter krisen, i andra fall har BNP-tillväxten återhämtat sig men trenden hamnat på en lägre nivå. Båda dessa utvecklingar leder till betydande kostnader i form av förlorad produktion. För kriser utan permanent effekt på BNP uppskattas den sammanlagda förlusten i produktion i genomsnitt uppgå till motsvarande 19 procent av startårets BNP. För kriser med bestående effekt uppskattas den sammanlagda förlorade produktionen uppgå till i genomsnitt knappt 160 procent av BNP. Genomsnittet för samtliga kriser beräknas till ca 65 procent av BNP. Det handlar alltså om ett ackumulerat bortfall motsvarande åtta månaders produktion.

Finansiella kriser leder nästan alltid till snabbt och kraftigt minskade skatteintäkter, samtidigt som statens utgifter ökar till följd av automatiska stabilisatorer och kontracyklisk finanspolitik. Vidare stiger ofta räntekostnaderna till följd av försämrad kreditvärdighet och stigande risk-premier. Följden av detta blir en stigande skuld och än högre räntekostnader. I genomsnitt har under modern tid ett lands reala statsskuld ökat med 86 procent tre år efter en finansiell kris.¹⁰³

Till viss del beror ökningen av statsskulden på utgifter i samband med räddningsaktioner. Uppskattningen av kostnaderna för dessa är osäker, bl.a. då det är svårt att hitta en lämplig mätmetod och att avgränsa den relevanta tidsperioden. Den svenska bankkrisen under 1990-talet beräknas ha kostat mellan motsvarande 3,6 och 6,4 procent av BNP. Då ett bankövertagande följt av en senare försäljning i vissa fall kan vända netto-

¹⁰² Bedömningarna av krisers frekvens och kostnader i denna fördjupningsruta är hämtade från Reinhardt och Rogoff, Annorlunda nu, SNS förlag 2010 och An assessment of the economic impact of stronger capital and liquidity requirements, Bank for International Settlement 2010.

¹⁰³ Utöver den direkta effekten på statsskulden kan det också finnas en uppgång i de statsgaranterade skulderna och effekter på kommunernas finanser.

kostnaden till en nettointäkt ska beräkningarna tolkas mycket försiktigt. Oavsett detta medför ett bankövertagande nästan alltid en åtminstone temporärt stor kassamässig belastning på statens budget. Det är ännu för tidigt att beräkna kostnaderna för de pågående finansiella kriserna. Uppskattningar för några av bankkriserna under 1970–90-talet pekar på räddningskostnader i storleksordningen 2–55 procent av BNP.

Sammanfattningsvis visar erfarenheterna dels att finansiella kriser är ett återkommande fenomen, dels att kostnaderna är höga när de inträffar. Regeringen har av denna anledning inrättat en stabilitetsfond som på sikt ska uppgå till i genomsnitt 2,5 procent av BNP. Fonden ska användas för att finansiera stöd till kreditinstitut i kris. Medel tillförs fonden genom stabilitetsavgifter som betalas av kreditinstituten. Då kostnaderna för en finansiell kris kan överstiga storleken på stabilitetsfonden många gånger om är det viktigt att statens finanser i övrigt är goda, vilket bl.a. innebär en låg statskuld som kan tillåtas öka när nästa finansiella kris inträffar.

Förändringen i det strukturella sparandet brukar användas som en indikator på finanspolitikens inriktning. Denna indikator omfattar, som framgår av tabell 4.2, inte bara diskretionär finanspolitik i statens budget utan även andra saldpåverkande faktorer. Det kan gälla förändringar i kommunsektorns sparande, t.ex. på grund av en förändrad kommunal utdebitering, och förändringar i det offentliga sparandet som beror på strukturella förändringar i ekonomin.

Om förändringen i det strukturella sparandet är noll indikerar detta att finanspolitiken, bortsett från effekten av de automatiska stabilisatorerna, har en neutral effekt på resursutnyttjandet i ekonomin. Om det strukturella sparandet i stället ökar eller minskar indikerar det att finanspolitiken har en åtstramande respektive expansiv effekt på resursutnyttjandet.

Det bör understrykas att förändringen av det strukturella sparandet inte ger någon exakt bild av vilken effekt finanspolitiken har på den samlade efterfrågan. Effekten beror inte bara på storleken på det strukturella sparandets förändring, utan också på exempelvis konsumtionsbenägenheten hos de hushåll eller kommuner vars inkomster stärks av den expansiva finanspolitiska åtgärden och på importinnehållet i den ökade konsumtionen. För att närmare studera de finanspolitiska åtgärdernas effekter på BNP och

arbetsmarknaden krävs ekonomiska modeller. Förändringen i det strukturella sparandet ska därför endast ses som en indikator på finanspolitikens effekter på efterfrågan.

Tabell 4.2 Indikatorer för impuls till efterfrågan

Årlig förändring, procent av BNP

	2011	2012	2013	2014	2015
Finansiellt sparande	0,3	-0,2	0,8	1,3	1,2
varav					
Automatiska stabilisatorer	1,0	-0,8	0,4	0,8	0,4
Engångseffekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Extraordinära kapitalvinster	-0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Strukturellt sparande	-0,4	0,5	0,4	0,6	0,8
varav					
Diskretionär finanspolitik ¹	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Kapitalkostnader, netto	0,0	-0,1	-0,1	0,0	-0,5
Kommunsektorns finanser	-0,4	0,1	0,0	0,1	-0,1
Övrigt	-0,1	0,6	0,3	0,4	1,3
BNP-gap, förändring i procentenheter	1,7	-1,3	0,7	1,3	0,7

¹ Avser utgifts- och inkomstförändringar 2011–2015 i förhållande till tidigare år av beslutade, föreslagna och aviserade reformer (se tabell 10.2).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

År 2012 förväntas resursutnyttjandet minska och det negativa BNP-gapet öka med motsvarande 1,3 procent av potentiell BNP (se den sista raden i tabell 4.2). En sådan avmattning försvagar normalt de offentliga finanserna med motsvarande ca 0,8 procent av BNP (se rad två i tabellen). Detta är effekten av de automatiska stabilisatorerna. Något högre inkomster från kapitalvinstbeskattningen än normalt har en viss motverkande effekt. Skillnaden mellan det finansiella sparandets förändring och nettoeffekten av automatiska stabilisatorer, engångseffekter och extraordinära kapitalvinster är förändringen av det strukturella sparandet. Förändringen av det strukturella sparandet har 2012 en något åtstramande effekt på ekonomin eftersom det stärks med motsvarande en halv procent av BNP. Den diskretionära finanspolitiken i statens budget (rad 6 i tabell 4.2) lämnar inget bidrag till det strukturella sparandets förändring, medan övrigtposten är åtstramande. Övrigtpostens relativt stora bidrag beror delvis på att de offentliga inkomsterna har en starkare koppling till tillväxten än de offentliga utgifterna. Det beror bl.a. på att en del av utgifterna inte är indexerade.

4.4 Uppföljning av utgiftstaket för staten

Utgifterna på statens budget redovisas på 27 utgiftsområden. De utgifter som omfattas av utgiftstaket är utgifterna under utgiftsområde 1–25 och utgiftsområde 27, samt utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. Utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m. ingår inte i de takbegränsade utgifterna eftersom riksdagen och regeringen endast i begränsad omfattning kan påverka dessa utgifter på kort sikt. De takbegränsade utgifterna utgörs av faktiskt förbrukade anslagsmedel. Detta innebär att även myndigheternas utnyttjande av anslagssparande och anslagskredit ingår. Skillnaden mellan utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna utgörs av budgeteringsmarginalen. Om budgeteringsmarginalen tas i anspråk försämras i regel de offentliga finanserna.

Regeringen bedömer att budgeteringsmarginalen under utgiftstaket för 2011–2014 är tillräcklig för att hantera den osäkerhet som finns i utgiftsutvecklingen (se avsnitt 4.1.3 för en beskrivning av behovet av en budgeteringsmarginal).

För 2011 beräknas budgeteringsmarginalen bli 65,6 miljarder kronor. Efter detta minskar marginalen successivt till 53,4 miljarder kronor 2012, 50,1 miljarder kronor 2013, och 49,6 miljarder kronor för 2014.

Utgifterna under utgiftstaket ökar förhållandevis långsamt 2011. En förklaring till detta är att utgifterna i ålderspensionssystemet minskar något jämfört med 2010, vilket beror på att den måttliga ökningstakten av inkomstindex och balanseringen i ålderspensionssystemet leder till lägre pensioner i år. Budgeteringsmarginalen växer därför till en jämförelsevis hög nivå 2011. Det är delvis mot bakgrund av den växande budgeteringsmarginalen som regeringen tidigare förslagit nivåer på utgiftstaket för 2012–2014 vars årliga ökningstakt är lägre än tidigare år. Utgiftstakets långsamma ökningstakt är en av orsakerna till att budgeteringsmarginalen dessa år minskar jämfört med den förhållandevis stora marginalen 2011.

Tabell 4.3 Ursprungligt och faktiskt utgiftstak 2002–2014

Miljarder kronor om inget annat anges. Utfall 2002–2010, prognos 2011–2014.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ursprunglig årlig nominell förändring av utgiftstaket ¹	24	30	33	38	37	42	33	32	30	30	20	10	10
Ursprungligt beslutade utgiftstak	810	847	877	894	931	949	971	989	1 018	1 050	1 074	1 093	1 103
Teknisk justering ²	2	-25	-19	-24	-24	0	-14	0	6	13	10	0	0
Reell justering ³						-11							
Slutligt fastställda utgiftstak	812	822	858	870	907	938	957	989	1 024	1 063	1 084	1 093	1 103
Takbegränsade utgifter	811,6	819,1	855,6	864,3	895,2	910,1	943,4	964,6	985,9	997,4	1 030,6	1 042,9	1 053,4
Budgeteringsmarginal	0,4	2,9	2,4	5,7	11,8	27,9	13,6	24,4	38,1	65,6	53,4	50,1	49,6
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	0,0	0,4	0,3	0,7	1,3	3,1	1,4	2,5	3,9	6,6	5,2	4,8	4,7

Anm.: För år 1997–2001, se 2009 års ekonomiska vårproposition (prop. 2008/09:100 s. 164).

¹ Ursprunglig nominell förändring av utgiftstaket jämfört med föregående år vid det tillfälle utgiftstaket för det aktuella året fastställdes för första gången. Beloppen i första raden i tabellen avviker från förändringen mellan åren för de ursprungligt beslutade nivåerna på utgiftstaket (rad 2) eftersom fastställda nivåer regelbundet justeras av tekniska skäl. Exempelvis uppgick utgiftstaket för 2006 till 931 miljarder kronor när det ursprungligen fastställdes. Efter fastställandet justerades nivån av tekniska skäl till 907 miljarder kronor, vilket var den nivå som gällde när utgiftstaket för 2007 först fastställdes till 949 miljarder kronor, dvs. en ursprunglig ökning av utgiftstaket 2007 med 42 miljarder kronor.

² Ett ursprungligt beslutat utgiftstak justeras ofta flera gånger till av tekniska orsaker. De tekniska justeringarna som redovisas här är de ackumulerade tekniska justeringarna för varje år.

³ Utgiftstaket för 2007 sänktes med 11 miljarder kronor i budgetpropositionen för 2007. Den förändringen av utgiftstakets nivå är inte en teknisk justering, utan en finanspolitiskt motiverad sänkning av utgiftstaket.

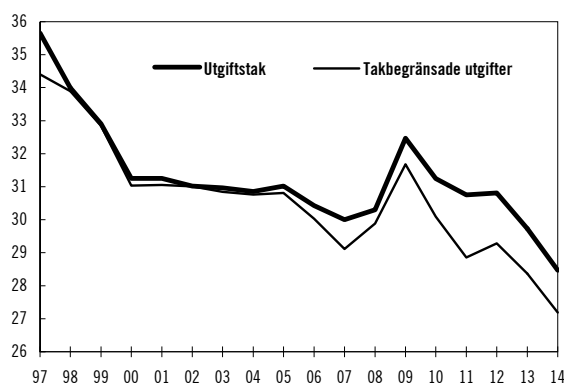
Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

Budgeteringsmarginalen är trots detta större samtliga år t.o.m. 2014 än vad som följer av regeringens riktlinje för budgeteringsmarginalens minsta storlek. För att en rimlig buffert för prognososäkerhet ska upprätthållas bör budgeteringsmarginalen i enlighet med regeringens riktlinje uppgå till minst ca 10, 15, 21 och 32 miljarder kronor för 2011, 2012, 2013 respektive 2014 (se vidare avsnitt 4.1.3).

Det nu anförda betyder emellertid inte att det med nödvändighet finns ett utrymme för framtida reformer på budgetens utgiftssida. För det första medför den aktuella situationen med en krympande budgeteringsmarginal 2011–2014, att det i första hand är budgeteringsmarginalen för 2014 som begränsar utrymmet för utgiftsökningar som permanent tar budgeteringsmarginalen i anspråk. För det andra ska inte utgiftstaket ses som ett utgiftsmål. Utrymmet för reformer på utgiftssidan bestäms av regeringens bedömning av reformutrymmet i förhållande till överskottsmålet samt avvägningen mellan inkomst- och utgiftsreformer, givet begränsningen på utgiftssidan. För det tredje talar den negativa riskbilden för att det är extra angeläget att i nuläget upprätthålla goda säkerhetsmarginaler i de offentliga finanserna. Detta talar för bufferten för prognososäkerhet under utgiftstaket i dagsläget kan behöva vara större än den miniminivå som följer av riktlinjen.

Diagram 4.4 Utgiftstak och takbegränsade utgifter

Procent av BNP

Anm.: För att uppnå jämförbarhet över tiden har utgiftstak och takbegränsade utgifter rensats från skillnader över tiden i tekniska justeringar.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition är budgeteringsmarginalen för 2011 i det närmaste oförändrad. År 2012–2014 beräknas budgeteringsmarginalen nu bli mindre än vad som beräknades i 2011 års ekonomiska vårproposition. Det beror bl.a. på

högre utgifter inom arbetsmarknadsområdet och på de reformer som regeringen föreslår i denna proposition.

Det över tiden jämförbara utgiftstaket låg 2000–2005 på en relativt stabil nivå på drygt 30 procent av BNP.¹⁰⁴ År 2006–2008 minskade det något som andel av BNP. Under krisåret 2009 föll BNP kraftigt och både utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna steg som andel av BNP. Från och med 2010 väntas utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna falla som andel av BNP, med undantag för 2012. Att de takbegränsade utgifterna som andel av BNP varierar från år till år är bl.a. ett uttryck för hur de automatiska stabilisatorerna bidrar till att dämpa konjunktursvängningar.

4.5 Tekniska justeringar av utgiftstaket för staten 2011–2015 samt förslag till utgiftstak för staten 2015

4.5.1 Tekniska justeringar av utgiftstaket

Varje beslut om nivån på utgiftstaket för ett nytt år innebär att taket definieras på ett visst sätt i förhållande till de takbegränsade utgifterna. Det gäller dels vilka utgifter som omfattas av taket, dels hur dessa utgifter redovisningsmässigt är bokförda i budgeten. Riksdagen fastställer efter förslag i budgetpropositionen nivån på utgiftstaket för ett tillkommande år. Från det att nivån fastställts för ett tillkommande år till dess att det specifika året har passerat ska utgiftstakets begränsande effekt på de statliga utgifterna vara densamma för det året.

¹⁰⁴ På grund av regelbundet förekommande tekniska justeringar av utgiftstakets nivå försvåras jämförelser över tiden av utgiftstakets utveckling. För att uppnå jämförbarhet har utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna i diagram 4.4 korrigerats för skillnader över tiden i dessa tekniska förändringar. Utgångspunkten i diagram 4.4 är den aktuella utgiftsstrukturen och de tekniska justeringar som gäller för 2014. Utgiftstakets nivå för åren före 2014 är justerat genom att den för samtliga år getts samma årliga ökning som det ursprungligen hade när det först fastställdes, med hänsyn tagen till eventuella reella förändringar som därefter har gjorts av den ursprungligt fastställda nivån. Över tiden jämförbara takbegränsade utgifter beräknas genom att man från den på detta sätt beräknade nivån på utgiftstaket drar bort den faktiska budgeteringsmarginalen.

Under en så lång period sker emellertid normalt budgetmässiga förändringar av olika slag som förändrar de takbegränsade utgifterna, men som inte motsvaras av ett i sak förändrat offentligt åtagande. Omvänt kan förändringar genomföras som påverkar det offentliga åtagandet, men som av tekniska skäl inte påverkar de takbegränsade utgifterna. För att utgiftstaket ska behålla den ursprungliga finansiella stramheten, och vara förenligt med överskotts målet under hela perioden, måste beslutade taknivåer justeras så att budgetförändringar av detta slag neutraliseras.

Tekniska justeringar syftar till att utgiftstaket ska utgöra en lika stram begränsning för de offentliga utgifterna efter justeringen som före de förändringar som föranleder justeringen. För att föranleda en teknisk justering ska en förändring inte ha samma nettoeffekt på den konsoliderade offentliga sektorns utgifter eller det offentliga finansiella sparandet som på de takbegränsade utgifterna. Sedan utgiftstaket infördes 1997 har beslutade taknivåer justerats tekniskt vid flera tillfällen.

Tabell 4.4 Förslag till tekniska justeringar av utgiftstaket för staten 2011–2015

Miljarder kronor

	2011	2012	2013	2014	2015
Utgiftstak för staten i VÄP11	1 063	1 083	1 093	1 103	1 123¹
Övergång till anslagsfinansiering av hemutrustningslån ²		1,11			
Bruttoredovisning av jämställdhetsbonus		0,17	0,17	0,17	0,17
Reglering kommunalekonomisk utjämning: förändrade 3:12 regler		0,22	0,22	0,22	0,22
En route-avgiften ingick felaktigt i bruttoredovisning av Transportstyrelsens avgiftsintäkter i budgetpropositionen för 2011.		-0,15	-0,15	-0,15	-0,15
Summa tekniska justeringar		1,35	0,24	0,24	0,24
Summa tekniska justeringar (avrundat)		1	0	0	0
Förslag till utgiftstak för staten	1 063	1 084	1 093	1 103	1 123

¹ Bedömd nivå för utgiftstaket 2015 i 2011 års ekonomiska vårproposition.

² Avser anslagsmedel för finansiering av befintliga lån. Anslagsmedel för årlig nytillgång understiger 100 miljoner kronor, vilket enligt praxis är minsta belopp för att en budgetförändring bör föranleda en teknisk justering av utgiftstaket.

Källa: Egna beräkningar.

Vissa budgetförändringar som redovisas i denna proposition föranleder tekniska justeringar av utgiftstaket (se tabell 4.4). De tekniska justeringarna omfattar redan fastlagda nivåer för 2011–2014. Regeringen gjorde i 2010 års ekonomiska vårproposition en bedömning av nivån för utgiftstaket 2015. Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2015 som lämnas i denna proposition tar hänsyn till de föreslagna tekniska justeringarna.

Hemutrustningslån för nyanlända invandrare som omfattas av flyktingmottagandet finansieras fr.o.m. 2012 med anslag i stället för med lån i Riksgäldskontoret. Det medför engångsvis ett behov av anslagsmedel på drygt 1,1 miljarder kronor för finansiering av befintliga lån. Hemutrustningslånet infördes 1991, dvs. innan utgiftstaket fastställdes första gången för budgetåret 1997. En övergång från lånefinansiering till anslagsfinansiering fr.o.m. 2012 innebär att hemutrustningslånet kommer att ingå i de takbegränsade utgifterna och att utgiftstakets nivå för 2012 därför bör justeras tekniskt för effekterna av denna omläggning.

Jämställdhetsbonusen har hittills redovisats netto som en s.k. kreditering på inkomstsidan. Från och med 2012 flyttas bonusen till föräldraförsäkringsanslaget på utgiftssidan av statens budget, varvid anslaget höjs. Utgiftstaket justerades tekniskt (sänktes) när bonusen infördes efter förslag i budgetpropositionen för 2008. Det är därför motiverat att justera utgiftstaket vid övergången till bruttoredovisning.

De förändringar i skattelagstiftningen avseende 3:12-reglerna som regeringen föreslår i denna proposition beräknas påverka den kommunala sektorns skatteunderlag negativt. Förslaget motiverar därför en höjning av anslaget 1:1 *Kommunalekonomisk utjämning* under utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

I budgetpropositionen för 2011 ändrades Transportstyrelsens redovisning av avgiftsintäkter så att de i huvudsak redovisas mot inkomsttitel och därmed inte längre disponeras av myndigheten. Med anledning av detta justerades såväl anslaget som utgiftstaket. I budgetpropositionen för 2011 angavs samtidigt att avgifter av transfereringskaraktär inom luftfartsområdet även fortsättningsvis ska disponeras av myndigheten. I förslaget till anslaget 1:12 *Transportstyrelsen* under utgiftsområde 22 Kommunikationer för 2011 har dock undervägsavgiften (avgiften för flygtrafikjänster, en

route), som är av transfereringskaraktär, ingått i beräkningen av anslaget till ett belopp om 146,1 miljoner kronor. Eftersom Transportstyrelsen även fortsättningsvis disponerar intäkterna från denna avgift bör anslaget liksom utgiftstaket justeras ner med motsvarande belopp.

I enlighet med praxis avrundas de årsvisa tekniska justeringarna till hela miljarder kronor. Sammantalet motiverar de ovan nämnda förändringarna att den tidigare fastställda nivån på utgiftstaket för 2012 bör höjas med 1 miljard kronor. De tidigare fastställda nivåerna på utgiftstaket för 2011, 2013 och 2014 samt den i 2011 års ekonomiska vårproposition bedömda nivån för 2015 bör inte ändras av tekniska skäl, eftersom summan av de förändringar som motiverar en teknisk justering av utgiftstaket för dessa år avrundas ner till 0 miljarder kronor.

Regeringens förslag: För 2012 fastställs utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till följd av tekniska justeringar till 1 084 miljarder kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår i denna proposition förändringar som motiverar en teknisk justering av utgiftstaket för 2012. Regeringen föreslår därför att den tidigare fastställda nivån på utgiftstaket för 2012 höjs med 1 miljard kronor till 1 084 miljarder kronor.

4.5.2 Utgiftstaket för staten 2015

I 2011 års ekonomiska vårproposition redovisade regeringen en bedömning av utgiftstakets nivå för 2015. Även i denna proposition förlängs tidsperspektivet med ett år jämfört med det som minst gäller enligt budgetlagen, som ett instrument för att understödja en återgång till överskott i de offentliga finanserna i linje med överskottsmålet. Regeringen föreslår således nivå på utgiftstaket för det fjärde kommande året, dvs. för 2015. I tabell 4.5 redovisas regeringens förslag till utgiftstak för 2015.

Regeringens förslag: För 2015 fastställs utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget till 1 123 miljarder kronor.

Skälen för regeringens förslag: De takbegränsade utgifterna omfattar utgifterna under utgiftsområde 1–25 och 27 samt ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget. Genom utgiftstaket ges riksdagen och regeringen förbättrade möjligheter till kontroll och styrning över anvisade medel och utgiftsutvecklingen. Användningen av utgiftstaket leder även till att behovet av prioriteringar mellan utgiftsområden tydliggörs och att en utveckling där skatteuttaget måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll förebyggs.

Så långt fram i tiden som 2015 är bedömningarna av den ekonomiska utvecklingen mycket osäkra. Det är därför viktigt att ett osäkert framtida reformutrymme inte in-tecknas på förhand utan att det kontinuerligt stäms av inför varje nytt budgetår. När det gäller utgiftstaket anger regeringen emellertid redan nu en fast övre gräns för utgiftsnivån 2015. De makroekonomiska förutsättningarna och bedömningen av de offentliga finanserna kommer att förändras fram till 2015. Eftersom utgiftstaket fastställs i nominella termer förändras dess relation till andra makroekonomiska storheter när bedömningen av den ekonomiska utvecklingen förändras jämfört med det tillfälle när nivån på utgiftstaket bedömdes. Risken för en väsentligt annorlunda utveckling av de offentliga finanserna bör därför vägas in i bedömningen.

Regeringens överväganden som ligger bakom den föreslagna nivån på utgiftstaket för ett nytt år tydliggörs genom att de motiveras med utgångspunkt i hur taket förhåller sig till andra makroekonomiska storheter. Nedan följer en motivering till utgiftstakets nivå för 2015 med utgångspunkt i bl.a. de bestämningsfaktorer som redovisas i avsnitt 4.1.3.

Relationen till överskottsmålet

Utgiftstaket är ett viktigt instrument för att uppnå målet om överskott i den offentliga sektorns sparande. Det bör därför fastställas så att det stödjer överskottsmålet. Den prognos för det offentliga sparandet som sammanfattas i tabell 4.1 bygger på utvecklingen av de takbegränsade utgifterna i tabell 4.5. De offentliga finanserna förstärks successivt under perioden och det strukturella sparandet uppgår till 3,7 procent av BNP 2015.

Regeringen bedömde i 2011 års ekonomiska vårproposition att utgiftstaket för 2015 borde uppgå till 1 123 miljarder kronor. Regeringen anser att denna bedömning fortfarande är väl avvägd. Det är en nivå som bedöms ge ett stabilt stöd åt överskottsmålet. Budgeteringsmarginalen för 2015, dvs. det maximala utrymmet för ökade utgifter, uppgår till 1,4 procent av BNP, vilket endast motsvarar en mindre del av det beräknade sparandet i den offentliga sektorn.¹⁰⁵

Om budgeteringsmarginalen delvis tas i anspråk för utgiftsökningar till följd av makroekonomiska förändringar är detta ofta inte ett problem i förhållande till överskottsmålet. Det sätt på vilket överskottsmålet är formulerat innebär att utgiftsökningar som följer av en konjunkturell uppgång av arbetslösheten och andra automatiska stabilisatorer normalt bör tillåtas försvaga den offentliga sektorns finansiella sparande. Därigenom ges de automatiska stabilisatorerna möjlighet att verka fullt ut. De takbegränsade utgifterna är också i hög grad beroende av pris- och löneutvecklingen i ekonomin som helhet. Förändringar av de takbegränsade utgifterna till följd av oväntat höga priser och löner kan normalt tillåtas absorberas av budgeteringsmarginalen, utan att detta leder till en konflikt med överskottsmålet. Det beror på att generella förändringar av pris- och lönenivån normalt har små effekter på det finansiella sparandet, eftersom den offentliga sektorns inkomster och utgifter, sett över ett par år, tenderar att påverkas i ungefär samma utsträckning av sådana förändringar. Strukturella förändringar av de takbegränsade utgifternas reala nivå tenderar dock att påverka indikatorerna för överskottsmålet.

¹⁰⁵ Hela budgeteringsmarginalen bör emellertid inte utnyttjas. Enligt regeringens riktlinje för budgeteringsmarginalens storlek bör en marginal motsvarande minst 1 procent av de takbegränsade utgifterna finnas kvar under budgetåret för att hantera osäkerhet i utgiftsbedömningarna. År 2015 motsvarar det 11 miljarder kronor eller knappt 0,3 procent av BNP. Budgeteringsmarginalen exklusive denna säkerhetsmarginal uppgår 2015 till 1,2 procent av BNP, vilket kan jämföras med den totala budgeteringsmarginalen som uppgår till 1,4 procent av BNP (se tabell 4.5).

Tabell 4.5 Utgiftstak för staten 2011–2015

Miljarder kronor om inget annat anges

	2011	2012	2013	2014	2015
Av riksdagen beslutade utgiftstak	1 063	1 083	1 093	1 103	1 123 ¹
Regeringens förslag till utgiftstak	1 063	1 084	1 093	1 103	1 123
Årlig förändring av utgiftstaket vid ursprungligt förslag	30	20	10	10	20
Utgiftstak, procent av BNP	30,8	30,8	29,7	28,5	27,5
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	30,1	29,7	28,8	27,9	27,3
Utgiftstak, fasta priser ²	1 049	1 061	1 054	1 046	1 045
Takbegränsade utgifter	997	1 031	1 043	1 053	1 066
Takbegränsade utgifter, procent av BNP	28,9	29,3	28,4	27,2	26,1
Takbegränsade utgifter, fasta priser ²	984	1 009	1 006	999	992
Budgeteringsmarginal	66	53	50	50	57
Budgeteringsmarginal, procent av takbegränsade utgifter	6,6	5,2	4,8	4,7	5,4
Budgeteringsmarginal, procent av BNP	1,9	1,5	1,4	1,3	1,4
Strukturellt sparande offentlig sektor, procent av BNP	1,5	2,0	2,4	3,0	3,7
Offentliga sektorns utgifter, procent av BNP	49,7	50,2	49,0	47,6	46,4

¹ Bedömd nivå för utgiftstaket 2015 i 2011 års ekonomiska vårproposition.
² Beräkningen av fasta priser är utförd med en schabloniserad metod. När det gäller de takbegränsade utgifterna är utgifter motsvarande andelen transfereringsanslag (känsliga för förändringar i volym och makroekonomiska förutsättningar) deflaterade med implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter, utgifter motsvarande andelen förvaltningsanslag (pris- och löneomräknade anslag) är deflaterade med implicitprisindex för statliga konsumtionsutgifter och utgifter motsvarande andelen anslag som inte är indexerade är deflaterade med deflators för BNP. Samma metod har använts för beräkningen av utgiftstaket i fasta priser (med undantag för att 1 procent av de takbegränsade utgifterna, motsvarande riktlinjen för budgeteringsmarginalens storlek för innevarande år, har behandlats som transfereringsanslag).

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

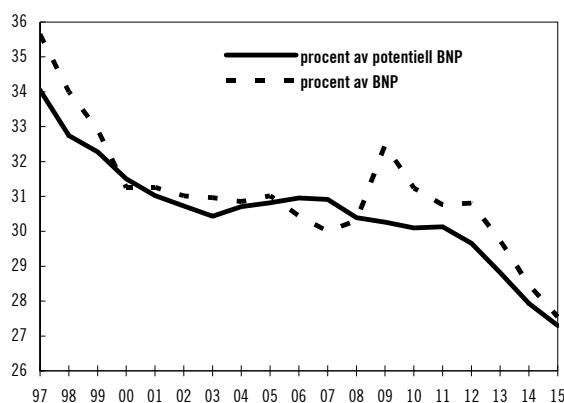
Utgiftstaket och de totala offentliga utgifterna i förhållande till BNP

Den svaga konjunkturutvecklingen under 2009, med fallande nominell BNP, innebär att utgiftstaket ökade som andel av BNP. Från och med 2010 minskar utgiftstaket åter som andel av BNP, även om kvoten tillfälligt är oförändrad 2012. I förhållande till potentiell BNP utvecklades utgiftstakets nivå naturligt nog jämnare under krisåret 2009, medan utgiftstaket efter 2012 minskar på ungefär samma sätt som i

förhållande till faktisk BNP. Även de totala offentliga utgifterna i procent av BNP bedöms bli lägre 2015 än 2010.

Vid sidan av utgifterna i kommuner och lands-
ting begränsar utgiftstaket i det närmaste de totala utgifterna för den offentliga sektorn. Utgiftskvoten i Sverige är hög i ett internationellt perspektiv. Därmed blir också det skatteuttag som krävs för att finansiera utgifterna relativt högt. Ett högt skatteuttag kan verka snedvridande och hämma ekonomisk aktivitet, sysselsättning och välfärd. En lägre skatt på arbete kan bl.a. påverka arbetsutbudet i positiv riktning.

Diagram 4.5 Utgiftstak 1997–2015

Anm.: För att uppnå jämförbarhet över tiden har utgiftstak och takbegränsade utgifter rensats från skillnader över tiden i tekniska justeringar.
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utvecklingen av de takbegränsade utgifterna och budgeteringsmarginalens storlek

Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket för 2015 innebär att taket ökar med 20 miljarder kronor jämfört med 2014. Det är en förhållandevis liten ökning historiskt sett. Den genomsnittliga årliga ökningen vid fastställandet av nivån på utgiftstaket fr.o.m. 2000 t.o.m. 2014 uppgår till 27 miljarder kronor.

Förslaget till utgiftstak medför att budgeteringsmarginalen för 2015 uppgår till 57 miljarder kronor. I budgetpropositionen för 2015 bör budgeteringsmarginalen för 2015 av osäkerhetsskäl minst uppgå till 1,5 procent av de takbegränsade utgifterna eller ca 16 miljarder kronor i enlighet med regeringens riktlinje. Givet den nu aktuella bedömningen av de takbegränsade utgifterna för 2015 följer således att det maximala utrymmet för nya utgifter under utgiftstaket fram t.o.m. budgetproposi-

tionen för 2015 uppgår till ca 41 miljarder kronor.

Att utgiftstaket inte är ett utgiftsmål i sig, är inte oförenligt med att utrymmet under utgiftstaket successivt kan tas i anspråk till följd av olika typer av utgiftsförändringar. Budgeteringsmarginalen under utgiftstaket kan rymma framtida utgiftsreformer under förutsättning att utgiftsförändringarna är förenliga med överskotts målet, bedömningen av reformutrymmet och att det finns tillräckligt med utrymme under utgiftstaket för att hantera de osäkerheter som finns om den makroekonomiska utvecklingen och de ekonomiska konsekvenserna av fattade beslut.

Nivån på utgiftstaket 2015 medger därmed i genomsnitt drygt 10 miljarder kronor i nya permanenta utgifter per budgetproposition fr.o.m. budgeten för 2013 t.o.m. budgeten för 2015. Dessa nya utgifter kan uppkomma till följd av t.ex. makroekonomiska förändringar eller reformer. I den aktuella prognosen ökar de takbegränsade utgifterna med i genomsnitt 17 miljarder kronor per år fr.o.m. 2012 t.o.m. 2015. Det beror främst på att en stor del av utgifterna är indexerade till den allmänna utvecklingen av priser och löner (se avsnitt 8.1.3). Om budgeteringsmarginalen 2015 hypotetiskt skulle utnyttjas uppgår den genomsnittliga utgiftsökningen under dessa fyra år till ca 27 miljarder kronor. Det är något lägre än den genomsnittliga ökningen av de takbegränsade utgifterna fr.o.m. 2001 t.o.m. 2010 som uppgick till 29 miljarder kronor. Det maximala utrymmet för tillkommande utgiftsökningar om drygt 10 miljarder kronor per budgetproposition fram t.o.m. budgeten för 2015 är i samma storleksordning som den genomsnittliga årliga ökningen av takbegränsade utgifter under den senaste tioårsperioden till följd av beslut om reformer och besparingar som, netto, beräknas ha uppgått till ca 12 miljarder kronor i dagens penningvärde.

En förutsättning för att budgeteringsmarginalen ska kunna tas i anspråk för reformer är att det kvarstår en tillräckligt stor marginal som en buffert om utgifterna på grund av konjunkturutvecklingen skulle utvecklas på ett annat sätt än beräknat (se vidare avsnitt 4.1.3.) Till exempel skulle det innebära väsentligt högre utgifter 2015 om volymerna i de arbetsmarknadsrelaterade transfereringssystemen inte minskade på det sätt som utgiftsprognosen baseras på. Om t.ex. dessa volymer i ett

schablonmässigt räkneexempel i stället skulle kvarstå oförändrade från den bedömda nivån för 2013 t.o.m. 2015 skulle det medföra ca 12 miljarder kronor i högre utgifter 2015. Pensionsystemets utgifter är ett annat exempel där utgiftsnivån kan bli väsentligt annorlunda till följd av konjunkturutvecklingen. Finanskrisen som inleddes 2008 medförde att den s.k. bromsen i pensionssystemet aktiverades 2011. Så länge som den s.k. balanseringen i pensionssystemet är aktiverad bestäms utvecklingen av utbetalda pensioner inte bara av den allmänna inkomstutvecklingen i samhället utan även av balanstalet för pensionssystemets tillgångar och skulder. Det gör att bedömningen av pensionsystemets utgiftsnivå kan revideras relativt mycket om de makroekonomiska förutsättningarna eller tillgångspriser ändras. Sedan 2011 års ekonomiska vårproposition har pensionsystemets utgifter 2015 exempelvis reviderats ned med 14 miljarder kronor till följd av förändrade förutsättningar.

Om storleken på budgeteringsmarginalen vid fastställandet av utgiftstaket motsvarar den minsta storlek som bör upprätthållas av osäkerhetsskäl kan det begränsa möjligheterna att genomföra ny politik på utgiftssidan i större utsträckning än vad som är motiverat av att utgiftstaket ska stödja överskottsmålet. Regeringen bedömer att överskotten i de offentliga finanserna växer fram till 2015. Om bedömningen under de kommande åren blir att det successivt uppstår ett reformutrymme är det rimligt att en del av detta utrymme kan utnyttjas för reformer på utgiftssidan. Hur stort det potentiella utrymmet för reformer på utgiftssidan slutligen blir begränsas bl.a. av hur stor del av budgeteringsmarginalen som fram till budgetpropositionen för 2015 tas i anspråk av andra typer av utgiftsökningar, t.ex. till följd av den makroekonomiska utvecklingen. Oavsett vilken typ av utgiftsförändring som hypotetiskt tar budgeteringsmarginalen för 2015 i anspråk till dess att det året har passerat, kan inte de takbegränsade utgifterna förändras mer än budgeteringsmarginalens storlek. I förhållande till bedömningen av överskottet i de offentliga finanserna 2015 är budgeteringsmarginalen för 2015 inte större än att utgiftstaket bedöms ge ett stabilt stöd åt överskottsmålet.

Utvecklingen av utgiftstaket och de takbegränsade utgifterna i fasta priser

De takbegränsade utgifterna omräknade till fasta priser är, i frånvaro av nya beslut om reformer, något lägre 2015 än 2011 (se tabell 4.5). Det betyder att statens och pensionssystemets samlade storlek volymmässigt minskar något under perioden. Minskningen är dock liten i förhållande till de takbegränsade utgifternas utveckling som andel av BNP. Det är statens utgifter i fasta priser som faller under perioden, vilket främst beror på fallande volymer i transfereringssystemen för sjuk- och aktivitetsersättning och arbetsmarknad. Pensionsystemets utgifter i fasta priser ökar fr.o.m. 2011 t.o.m. 2015, eftersom antalet pensionärer stiger.

Även utgiftstaket omräknat till fasta priser är marginellt lägre 2015 än 2011. Det beror på den låga årliga ökningstakten under 2013 och 2014. Beräknat i fasta priser är nivån på det föreslagna utgiftstaket för 2015 i stort sett densamma som nivån på utgiftstaket för 2014.

Uppföljning av god ekonomisk hushållning och det kommunala balanskravet

Överskottsmålet för de offentliga finanserna inkluderar även det finansiella sparandet i kommunsektorn, dvs. i kommuner och landsting. Det finns dock inget uttalat specifikt mål för kommunsektorns finansiella sparande.

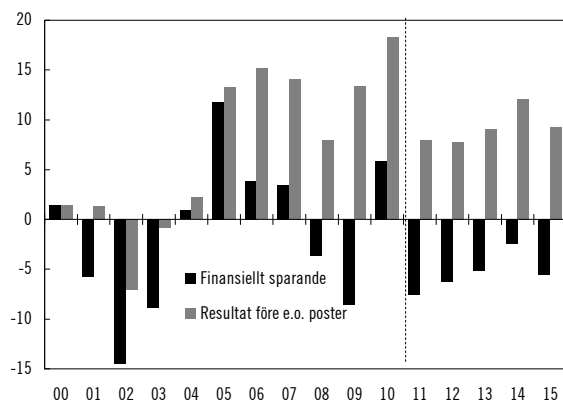
Den offentliga sektorns överskottsmål är uttryckt i termer av finansiellt sparande som det definieras i nationalräkenskaperna. För kommuner och landsting är det ekonomiska resultatet, och inte det finansiella sparandet, avgörande för huruvida de uppfyller kommunalagens (1991:900) krav på en balanserad budget. Med balanskravet avses att samtliga kommuner och landsting ska upprätta en budget så att intäkterna överstiger kostnaderna. I undantagsfall, om synnerliga skäl föreligger, får avvikelser göras från detta balanskrav. Ett negativt resultat i bokslutet ska regleras inom tre år, om inte synnerliga skäl föreligger. Detta krav anger den lägsta godtagbara resultatnivån på kort sikt.

Mellan den kommunala redovisningen och nationalräkenskaperna förekommer redovisningsmässiga skillnader som kan uppgå till flera miljarder kronor enskilda år (se diagram 4.6). Den kommunala redovisningen bygger på

samma utgångspunkter som redovisningen inom näringslivet. Om t.ex. investeringsutgifterna ökar kraftigt mellan två år får detta omedelbart genomslag på det finansiella sparandet, medan resultatet endast påverkas av avskrivningarna.

Diagram 4.6 Kommunsektorns resultat och finansiella sparande

Miljarder kronor. Utfall för 2000–2010, prognos för 2011–2015.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Enligt kommunallagen ska kommuner och landsting dessutom ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Från och med 2005 ska kommuner och landsting fastställa de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Ett vanligt förekommande mått är att ett resultat som motsvarar 2 procent av intäkterna från skatter och generella statsbidrag uppfyller kravet på god ekonomisk hushållning. Kommunernas och landstingens årsredovisning ska innehålla en bedömning av om balanskravet har uppfyllts. Den ska även innehålla en utvärdering av om kravet på god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Resultatutvecklingen i kommunsektorn

Kommunsektorn redovisade ett starkt resultat 2010. Före extraordinära poster uppgick resultatet till 18 miljarder kronor, vilket historiskt sett är högt (se diagram 4.7). Det starka resultatet 2010 förklaras främst av att inkomsterna hölls uppe av de tillfälliga statsbidragen, samt av att skatteunderlaget växte snabbare än förväntat. Resultatet för hela kommunsektorn 2010 torde vara i nivå med god ekonomisk hushållning. Trots detta angav 21 kommuner och 6 landsting att de 2010 har ackumulerade underskott på

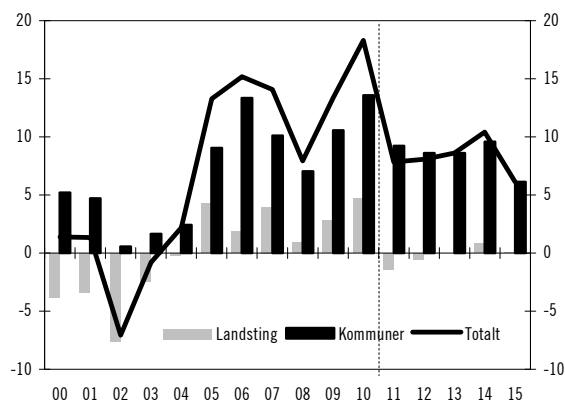
sammanlagt 0,6 miljarder kronor respektive 2,4 miljarder kronor kvar att återställa.

Svagare resultat 2011

Den snabbare tillväxten i skatteunderlaget gör att de ekonomiska förutsättningarna för kommuner och landsting förväntas bli bättre 2011 än 2010. Trots detta bedöms sektorn sammantaget redovisa ett lägre resultat 2011 än 2010. Den förväntade resultatförsvagningen beror framför allt på att inkomsterna växer långsammare då de tillfälligt höjda statsbidragen fasas ut. Samtidigt bedöms konsumtionsutgifterna inte kunna anpassas fullt ut till den svaga inkomstutvecklingen. Resultatet för 2011 prognostiseras till 8 miljarder kronor, vilket bedöms understiga god ekonomisk hushållning.

Diagram 4.7 Resultat före extraordinära poster i kommuner och landsting

Miljarder kronor. Utfall för 2000–2010, prognos för 2011–2015.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

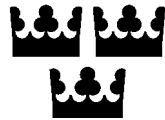
För 2012 väntas inbromsningen i ekonomin, i förening med att de tillfälliga statsbidragen helt försvinner, leda till att kommunsektorns inkomster fortsätter att öka svagare än normalt. Kommuner och landsting bedöms samtidigt kunna anpassa konsumtionsutgifterna till inkomstutvecklingen (se beskrivningen av prognosprinciper för kommunsektorns finanser i avsnitt 9.1). Resultatet beräknas därför vara oförändrat mellan 2011 och 2012.

Den väntade återhämtningen i ekonomin efter 2012 medför att de ekonomiska förutsättningarna för kommuner och landsting förbättras. Resultatet beräknas därför förstärkas 2013–2015. Kommunsektorn bedöms dock genomgående redovisa ett resultat som understiger god ekonomisk hushållning.

Utvecklingen skiljer sig åt betydligt mellan kommunerna och landstingen (se diagram 4.7). Det beror bl.a. på att det demografiska kostnadstrycket väntas öka långsammare för kommunerna än för landstingen. Kommunerna väntas redovisa ett starkt resultat samtliga år 2011–2015. Landstingen prognostiseras däremot redovisa ett mindre underskott 2011 och 2012. Resultatet bedöms vändas till ett överskott 2013–2015. Det beräknade resultatet i landstingen torde dock understiga god ekonomisk hushållning samtliga år.

5

Den makroekonomiska utvecklingen

5 Den makroekonomiska utvecklingen

Sammanfattning

- Efter en stark återhämtning under 2010 och i inledningen av 2011 bromsar svensk ekonomi in. Ökad finansiell oro och en svagare internationell utveckling, till följd av de statsfinansiella problemen i USA och flera länder i Europa, leder till att tillväxten i svensk ekonomi dämpas kraftigt och att arbetslösheten stiger.
- I takt med att osäkerheten om de statsfinansiella problemen minskar bedöms den finansiella turbulensen klinga av och återhämtningen i Sverige återupptas från andra halvåret 2012. Återhämtningen i omvärlden bedöms dock gå långsamt bl.a. till följd av åtstramande finanspolitik. Det bidrar till att lågkonjunkturen blir utdragen även i Sverige.
- Konjunkturavmattningen leder till att arbetsmarknaden utvecklas svagt de närmaste åren. Sysselsättningen väntas bli oförändrad 2012 och öka svagt 2013. Därefter sker en återhämtning på arbetsmarknaden och arbetslösheten minskar till 5,5 procent 2015.
- Det låga resursutnyttjandet bidrar till förhållandevis låga löneökningar och låg inflation de närmaste åren, vilket medför att Riksbanken för en expansiv penningpolitik.
- Det råder stor osäkerhet om den framtida konjunkturutvecklingen. Sammantaget bedöms riskerna för en svagare utveckling dominera. Framförallt finns det en risk att de statsfinansiella problemen förvärras och därmed att den finansiella oron ökar och att problemen sprids till banksektorn.

Tabell 5.1 Nyckeltal

Utfall för 2010, prognos för 2011–2015
Procentuell förändring om annat ej anges

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BNP	5,7	4,1	1,3	3,5	3,9	3,7
BNP, kalenderkorr.	5,4	4,2	1,6	3,5	4,0	3,5
BNP-gap ¹	-3,9	-2,2	-3,6	-2,9	-1,6	-0,9
Sysselsatta ²	1,1	2,2	0,0	0,4	1,6	1,8
Arbetade timmar ³	1,9	1,5	0,2	0,9	2,0	1,9
Produktivitet i näringslivet ³	4,1	3,3	1,1	2,9	2,1	1,6
Arbetslöshet ⁴	8,4	7,5	7,8	7,7	6,6	5,5
Löner ⁵	2,5	2,7	2,9	3,1	3,3	3,3
KPI ⁶	1,2	3,0	1,2	1,8	2,6	2,5
Reporänta ⁷	1,25	2,00	1,50	2,00	3,00	3,50

¹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP, i procent av potentiell BNP.

² 15–74 år.

³ Kalenderkorrigerad.

⁴ I procent av arbetskraften, 15–74 år.

⁵ Mätt enligt konjunkturlönestatistiken.

⁶ Årsgenomsnitt.

⁷ Vid årets slut.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

I detta avsnitt redovisas prognosen för den ekonomiska utvecklingen i Sverige och omvärlden t.o.m. 2015.¹⁰⁶ Vidare analyseras två alternativa scenarier för den ekonomiska utvecklingen framöver. Avslutningsvis redovisas hur prognosen för den makroekonomiska utvecklingen har reviderats jämfört med bedömningen i 2011 års ekonomiska vårproposition.

¹⁰⁶ I arbetet med denna prognos har information som fanns tillgänglig till och med den 19 augusti 2011 beaktats. Prognosen är baserad på nu gällande regler och av regeringen föreslagna och aviserade åtgärder i denna proposition. I bilaga 2 redovisas prognosens siffermässiga innehåll i detalj.

5.1 Internationell och finansiell ekonomi

Återhämtningen i den globala ekonomin avbryts

Expansiv finans- och penningpolitik har bidragit till en mycket stark konjunkturuppgång i världsekonomin under 2010. Den expansiva finanspolitiken och den ekonomiska krisen har dock medfört att det statsfinansiella läget i flera länder i euroområdet har blivit mycket bekymmersamt. För EU som helhet ökade statsskulden som andel av BNP mellan 2007 och 2010 med 21 procentenheter till 80,2 procent av BNP. Flera länder i euroområdet har därför tvingats till att föra en åtstramande finanspolitik trots att resursutnyttjandet i ekonomin fortfarande är lågt. En stram finanspolitik i euroområdet och en åtstramande penningpolitik i tillväxtekonomierna har bidragit till att dämpa den globala efterfrågan under första halvåret 2011. Även tillfälliga faktorer som snabbt stigande energi- och råvarupriser har dämpat den globala efterfrågan. Vidare har produktionsstoppet i Japan till följd av jordbävningen våren 2011 bidragit till att den globala industriproduktionen och världshandeln mattats av. Sammantaget har detta medfört att framåtblickande indikatorer för både hushåll och företag har försvagats betydligt de senaste månaderna (se diagram 5.1).

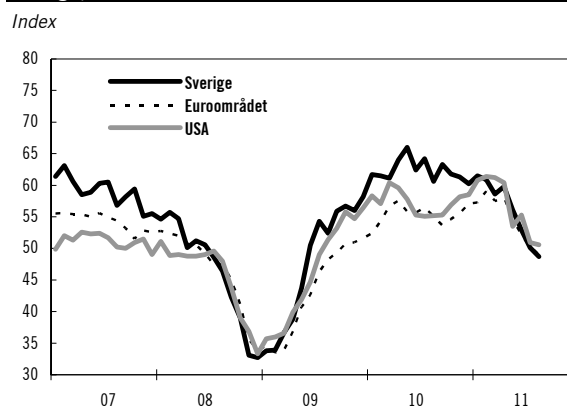
Den svagare makroekonomiska utvecklingen har lett till en ökad oro på de finansiella marknaderna för att de hittills genomförda och aviserade åtgärderna för att sanera statsfinanserna inte är tillräckliga för att åstadkomma en långsiktig hållbar utveckling av statskulden. Samtidigt har oron på de finansiella marknaderna ökat ytterligare till följd av att det råder stor osäkerhet om huruvida högt skuldsatta länder i euroområdet och USA kan uppvisa den politiska handlingskraft som krävs för att genomföra de omfattande besparingar som är nödvändiga för att sanera statsfinanserna.

Den ökade osäkerheten och fallande tillgångspriser i spåren av den finansiella turbulensen leder till att hushållens konsumtion dämpas och att företagens investeringsplaner justeras ned. Sammantaget medför detta att den globala efterfrågan dämpas ytterligare den närmaste tiden.

Den finansiella oron bedöms bestå under hösten 2011. I takt med att regeringar och centralbanker i euroområdet aviserar och

genomför mer trovärdiga åtstramningsprogram väntas oron på de finansiella marknaderna successivt minska under början av 2012. Det leder i sin tur, tillsammans med en fortsatt expansiv penningpolitik till ett ökat förtroende hos hushåll och företag. Detta medför att den globala konjunkturåterhämtningen får förnyad kraft från 2013 och framåt. Trots mycket lediga resurser väntas dock återhämtningen i världsekonomin bli förhållandevis utdragen till följd av en samtida finanspolitisk åtstramning i USA och euroområdet parallellt med ett högt sparande hos hushållen.

Diagram 5.1 Företagsförtroendet i tillverkningsindustrin i Sverige, euroområdet och USA

Källor: Swedbank, Markit Economics och Institute for Supply Management.

Stor oro på de finansiella marknaderna

Utvecklingen på de finansiella marknaderna under sensommaren 2011 påminner om utvecklingen hösten 2008, även om den nuvarande oron har andra orsaker. En viktig skillnad är att den turbulens och osäkerhet som präglar de globala marknaderna nu främst beror på osäkerheten kring den framtida makroekonomiska utvecklingen i spåren av de statsfinansiella problemen i euroområdet och i USA.

Den ökade oron har fått investerare att minska sitt innehav av riskfyllda tillgångar och söka sig till vad som normalt bedöms som relativt säkra investeringar. Detta har lett till fallande börser och en ökad efterfrågan på statsobligationer i länder som USA, Japan och Tyskland, som fortfarande anses som säkra investeringar. Det har bidragit till dramatiskt lägre räntor på dessa statsobligationer. Många ekonomier, även den svenska, har inte i modern tid haft så låga räntor, vare sig i nominella eller reala termer. I reala termer är de kortare obligationsräntorna

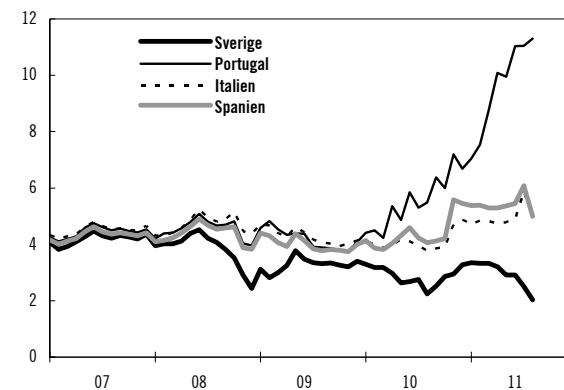
negativa i de flesta större ekonomier. Samtidigt har statsobligationsräntorna stigit i länder som Italien och Spanien som har stora statsfinansiella problem. Ränteskillnaderna mellan flera perifera euroländers statsobligationer och tyska räntor har därför stigit till historiskt höga nivåer (se diagram 5.2).

Extraordinära åtgärder har under sommaren 2011 vidtagits av centralbanker och regeringar i syfte att underlätta tillgången på likviditet för enskilda ekonomier och för banksystemen. Riskpremierna på europeiska banker har stigit, även om de fortfarande är på låga nivåer jämfört med de tidiga skedena av finanskrisen under hösten 2008.

Turbulensen på de finansiella marknaderna väntas tvinga fram en nödvändig konsolidering av de offentliga finanserna i USA och euroområdet. Reformarbetet med att konsolidera de offentliga finanserna och att genomföra strukturreformer för att öka den varaktiga produktionsnivån tidigareläggs och blir mer långtgående. Det bidrar till att dämpa tillväxten de närmaste åren men på lång sikt förbättras tillväxtförutsättningarna.

Diagram 5.2 10-åriga statsobligationsräntor för Sverige, Portugal, Italien och Spanien

Procent

Källor: Nationella källor.

Den amerikanska ekonomin tyngs av skuldbördan

Tillväxtutsikterna för den amerikanska ekonomin de närmaste åren har försvagats väsentligt. De politiska problem som föregick förhandlingarna kring skuldtaket, stora statsfinansiella problem och nedgraderingen av landets kreditbetyg av kreditvärderingsinstitutet Standard &

Poor's har ökat osäkerheten kring utvecklingen i amerikansk ekonomi.

Hushållens konsumtionstillväxt bromsade in redan under första halvåret 2011. En svag arbetsmarknad i kombination med låga löneökningar och en tilltagande inflation har lett till att hushållens reala disponibla inkomster ökar långsamt. Samtidigt har hushållens förmögenhetsställning försämrats till följd av fallande priser på bostads- och aktiemarknaden. Under 2011 har bostadspriserna fortsatt att falla men i avtagande takt. De fallande tillgångspriserna har i kombination med ökad osäkerhet om den framtida makroekonomiska utvecklingen bidragit till att hushållen har ökat sitt sparande. Sparkvoten, som under en tioårsperiod fram till 2008 låg under 3 procent, har under de senaste åren stigit till drygt 5 procent.

Dämpade reallöneökningar, högt sparande och en svag arbetsmarknad leder till att hushållens konsumtion ökar långsamt de närmaste åren. Samtidigt väntas stora nedskärningar i de offentliga budgetarna ytterligare dämpa produktionen och sysselsättningen i amerikansk ekonomi. År 2011 och 2012 väntas utrikeshandeln och de privata investeringarna utgöra de huvudsakliga drivkrafterna i ekonomin. Exporten främjas av en svag dollar i handelsviktade termer samtidigt som importen dämpas till följd av en svag konsumtionstillväxt hos hushållen. Sammantaget bedöms BNP öka med 1,6 procent 2011 och med 1,8 procent 2012 (se tabell 5.2).

Tabell 5.2 Internationell och finansiell ekonomi

Utfall för 2010, prognos för 2011–2015
Procentuell förändring om annat ej anges

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BNP, USA	3,0	1,6	1,8	2,6	2,7	2,8
BNP, euroområdet	1,8	1,7	1,0	1,4	1,9	2,1
Refiränta ^{1,2}	1,00	1,50	1,50	2,00	3,25	3,25
Fed funds ^{1,3}	0,25	0,25	0,25	1,25	3,25	4,00
USD/EUR ¹	1,33	1,45	1,40	1,35	1,30	1,30
Brentolja ^{1,4}	94	110	110	112	114	117

¹ Värde vid respektive års slut.

² Europeiska centralbankens styrränta i procent.

³ Amerikanska centralbankens styrränta i procent.

⁴ US dollar per fat.

Källor: Bureau of Economic Analysis, Eurostat, Konjunkturinstitutet, Reuters och egna beräkningar.

Under 2013–2015 bedöms konjunkturen få förnyad kraft när läget på de finansiella marknaderna stabiliserats och bostadspriserna åter börjar öka. Stabiliseringen på finans- och bostadsmarknaden leder i kombination med en

expansiv penningpolitik till att hushållens konsumtion och investeringarna ökar snabbare, vilket i sin tur på sikt förbättrar läget på arbetsmarknaden. Återhämtningen i USA blir dock mycket utdragen och den djupa och långvariga lågkonjunkturen kommer att ha betydande negativa permanenta effekter på ekonomin. När resursutnyttjandet i ekonomin blir normalt kommer arbetslösheten vara högre än den var innan finanskrisen.

Stora besparingar i de offentliga budgetarna dämpar tillväxten i euroområdet

De statsfinansiella problemen har bidragit till att återhämtningen i euroområdet har bromsat in. Hushållens konsumtion hålls tillbaka av en svag arbetsmarknad och minskad förmögenhet. Även den senaste tidens finansiella oro kommer att dämpa konsumtionen till följd av en ökad osäkerhet och fallande tillgångspriser.

Euroländer med stora statsfinansiella problem kommer att tidigarelägga och vidta mer omfattande besparingsprogram än vad som tidigare aviserats i syfte att lägga grunden för uthålliga offentliga finanser och därmed lugna de finansiella marknaderna. Det kommer att leda till att den inhemska efterfrågan dämpas ytterligare de närmaste åren. Sammantaget bedöms BNP öka med 1,7 procent 2011 och med 1,0 procent 2012 (se tabell 5.2).

En långsam konjunkturåterhämtning bedöms inledas under 2013 i takt med att hushållens konsumtion ökar snabbare när osäkerheten minskar, finanspolitiken blir något mindre åtstramande och läget på arbetsmarknaden förbättras.

Expansiv penningpolitik från centralbanker

Centralbanker i stora delar av OECD-området har fortsatt att höja räntorna under sommaren 2011. I USA har dock Federal Reserve låtit styrrentan ligga kvar på en rekordlåg nivå. En svag tillväxt och lågt inflationstryck gör att centralbanker i Europa och USA väntas lämna styrrentan oförändrad under en lång tid framöver. Detta i kombination med de åtgärder som centralbankerna har vidtagit för att stödja de finansiella systemen gör att penningpolitiken kommer att vara mycket expansiv de närmaste åren. I takt med att återhämtningen åter tar fart bedöms

Federal Reserve och Europeiska Centralbanken (ECB) föra penningpolitiken i mindre expansiv riktning under 2013.

Under sommaren har räntorna på amerikanska och tyska statsobligationer sjunkit till de lägsta nivåerna på flera decennier. Orsaker till detta är bl.a. att den statsfinansiella oron i Europa och osäkerheten om styrkan i den globala ekonomiska återhämtningen har medfört att investerare sökt sig till mindre osäkra tillgångar. I takt med att styrräntorna stiger och konjunkturen förbättras bedöms räntorna på statsobligationer med längre löptider successivt stiga de närmaste åren.

5.2 Svensk efterfrågan

Svensk ekonomi bromsar in

Efter en stark återhämtning 2010 och under inledningen av 2011 bromsar svensk ekonomi nu in. Bakom inbromsningen ligger flera samverkande faktorer. De statsfinansiella problemen i euroområdet och USA har under sommaren och början av hösten 2011 blivit allt mer akuta, vilket bl.a. avspeglas i fallande börser och långräntor. Utrymmet för finans- och penningpolitisk stimulans i omvärlden är begränsat och den internationella konjunkturen väntas bli svag. Den svagare tillväxten i omvärlden medför att svensk export växer långsamt.

De svenska konsumenterna påverkas också av den senaste tidens oro. Hushållens bruttoförmögenhet har minskat genom fallande börskurser, vilket dämpar konsumtionsviljan. Dessutom väntas arbetsmarknadsläget försämrats, vilket ger en svagare utveckling av de disponibla inkomsterna 2012. Sammantaget medför detta att hushållens konsumtion ökar svagt samtidigt som sparandet ökar.

Inbromsningen i hushållens konsumtion och exporten leder i sin tur till att företagets behov av att investera minskar på kort sikt. Även bostadsinvesteringarna väntas öka långsammare framöver.

Samttaget innebär detta att BNP blir i princip oförändrad under andra halvåret 2011 för att sedan successivt öka under loppet av 2012 (se diagram 5.3). Den höga tillväxten i slutet av 2010 och första halvåret 2011 gör dock att BNP-tillväxten för helåret 2011 uppgår till 4,1 procent.

Den svaga avslutningen på 2011 påverkar i sin tur helårssiffran även för 2012 som bedöms bli 1,3 procent (se tabell 5.3).

Tabell 5.3 BNP

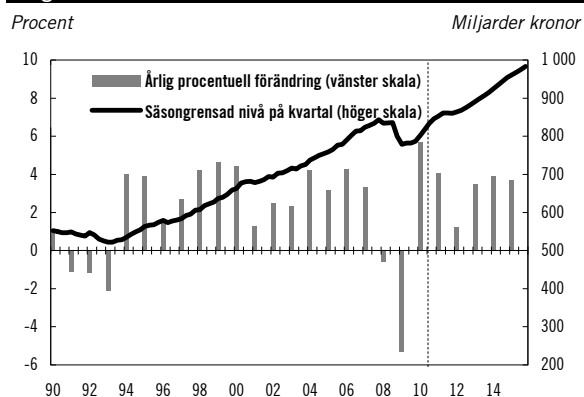
Utfall för 2010, prognos för 2011–2015

	Mdkr 2010	Procentuell förändring					
		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Hushållens konsumtion	1 601	3,4	1,8	1,6	3,5	4,2	3,8
Offentlig konsumtion	898	2,5	0,8	0,1	0,4	0,6	0,6
Fasta bruttoinvesteringar	591	7,1	8,0	5,5	6,7	7,4	5,5
Lagerinvesteringar ¹	21	2,1	0,6	-0,9	0,2	-0,1	0,0
Export	1 652	11,0	8,2	4,3	5,9	6,9	7,5
Import	1 457	12,8	7,1	4,1	6,4	7,0	7,3
Nettoexport ¹		0,0	1,0	0,3	0,2	0,4	0,6
BNP	3 306	5,7	4,1	1,3	3,5	3,9	3,7
BNP, kalenderkorrigerad	–	5,4	4,2	1,6	3,5	4,0	3,5
Potentiell BNP, kalenderkorrigerad ²		2,2	2,4	3,0	2,8	2,6	2,7
BNP-gap ³		-3,9	-2,2	-3,6	-2,9	-1,6	-0,9

Anm.: Fasta priser, referensår 2010.

¹ Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter.² Potentiell BNP är den nivå på produktionen som skulle uppnås vid normalt resursutnyttjande av de tillgängliga produktionsfaktorerna arbete och kapital.³ BNP-gapet visar skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Diagram 5.3 BNP-tillväxt

Anm.: BNP i fasta priser, referensår 2010.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

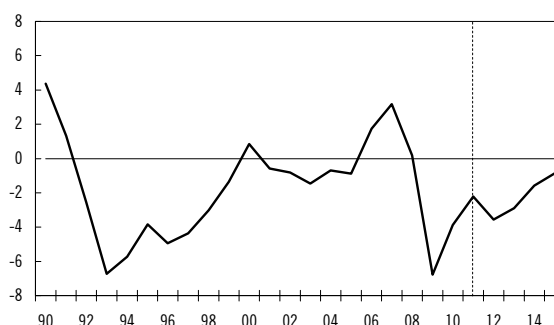
Lågt resursutnyttjande de närmaste åren

Under 2010 och början av 2011 medförde den höga BNP-tillväxten att resursutnyttjandet steg snabbt från en låg nivå. Inbromsningen i svensk ekonomi leder till att konjunkturåterhämtningen tillfälligt avbryts och att resursutnyttjandet sjunker 2012. Det s.k. BNP-gapet, som illustrerar ekonomins samlade resursutnyttjande, bedöms minska till -3,6 procent 2012 (se diagram 5.4). Därmed finns det mycket lediga

resurser i ekonomin som gör det möjligt att öka produktionen när efterfrågan tilltar utan att inflationen tar fart.

Diagram 5.4 BNP-gap

Procent, årsvärden

Anm.: Gapet visar skillnaden mellan faktisk och potentiell nivå, i procent av potentiell nivå.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Under andra halvåret 2012 bedöms konjunkturåterhämtningen i Sverige återupptas och gradvis bli starkare. När oron på de finansiella marknaderna dämpas väntas hushållen dra ner på sitt sparande och öka konsumtionen. För att mildra konjunkturavmattningen bedöms Riksbanken komma att sänka räntan under 2012. Tillsammans med en successivt starkare arbetsmarknad leder detta till att den reala disponibelinkomsten ökar snabbare, vilket bidrar ytterligare till konsumtionsökningen. De låga räntorna, den minskade oron och den ökade produktionen leder vidare till att företagen förväntas öka investeringarna i snabbare takt. Omvärldskonjunkturen bedöms ta fart i slutet av 2013, vilket medför en högre svensk exporttillväxt. BNP-tillväxten blir som högst 2014 när både den inhemska och den internationella efterfrågan ökar starkt.

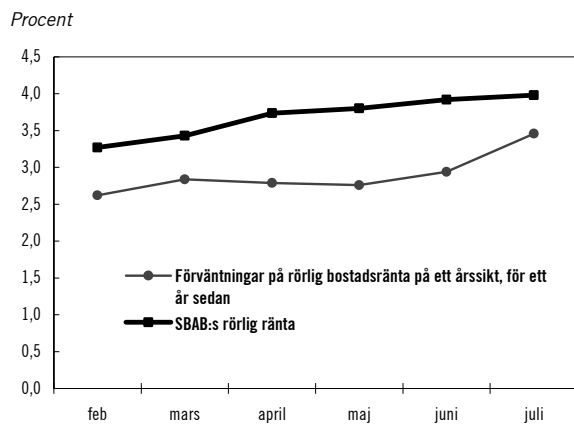
Sammantaget leder detta till att BNP växer med i genomsnitt 3,7 procent 2013–2015. I takt med att tillväxten ökar stiger resursutnyttjandet. Lågkonjunkturen blir dock utdragen och först efter 2015 bedöms resursutnyttjandet bli normalt i ekonomin som helhet.

Den finansiella oron dämpar hushållens konsumtion

Den starka ökningen av sysselsättningen som påbörjades i slutet av 2009 har gett goda förutsättningar för en stark utveckling av hushållens konsumtion. Ökningstakten för konsumtionen dämpades dock under första halvåret 2011, trots att arbetsmarknaden var fortsatt stark. En orsak

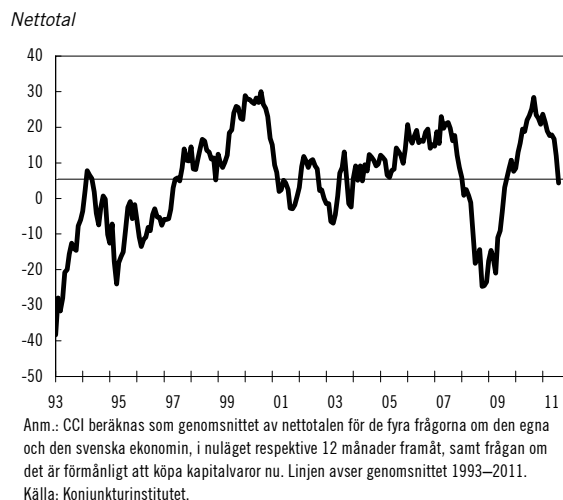
till detta var att hushållens köpkraft försämrades när energipriserna och boräntorna steg. Boräntorna ökade dessutom mer än vad konsumenterna hade förväntat sig (se diagram 5.5).

Diagram 5.5 Förväntningar på rörlig bostadsränta på ett års sikt och utfall

Hushållens dämpade konsumtion beror även på en ökad osäkerhet om den framtida konjunkturutvecklingen. Osäkerheten syns i hushållens förtroendeindikator, som visar på en tydlig dämpning i hushållens optimism (se diagram 5.6). I mätningen från augusti 2011 sjönk nettotalet till en nivå strax under det historiska genomsnittet.

Diagram 5.6 Hushållens förtroendeindikator (CCI)

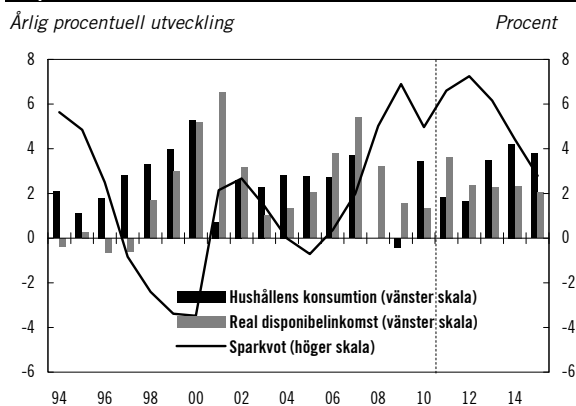
Den senaste tidens stora börsfall medför en minskning av hushållens bruttoförmögenhet under 2011. Hushållens förmögenhet förutses även utvecklas svagt under 2012 då bostadspriserna bedöms falla marginellt. Detta bidrar tillsammans med den internationella oron och hushållens osäkerhet om den ekonomiska utvecklingen till att hushållen väljer att spara mer

(se diagram 5.7). Vidare bidrar en svagare arbetsmarknad till att hushållens disponibla inkomster ökar långsamt, vilket också bidrar till en lägre konsumtion. Sammantaget leder detta till att hushållens konsumtion ökar svagt under andra halvåret 2011 och under första halvåret 2012.

I takt med att turbulensen på de finansiella marknaderna avtar och osäkerheten minskar under 2012 ökar hushållens konsumtion snabbare. Sänkningen av mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster som aviseras i denna proposition medför även att konsumtionen av dessa tjänster ökar starkt under 2012. Låga räntor leder i kombination med att hushållens tillgångar åter börjar stiga i värde till att konsumtionen successivt växlar upp och att sparkvoten börjar minska 2013.

När sysselsättningen stiger och arbetslösheten minskar 2014 och 2015 ökar hushållens disponibla inkomster snabbare. Detta gör tillsammans med en inledningsvis hög sparkvot och gradvis stigande bostadspriser att konsumtionen ökar starkt 2014 och 2015. Hushållens minskade förmögenhet i spåren av börsfall och en svag husprisutveckling 2011 och 2012 medför dock att hushållen bedöms ha ett fortsatt relativt högt sparande under 2013–2015.

Diagram 5.7 Hushållens konsumtion, sparkvot och disponibelinkomst

En svag omvärldskonjunktur dämpar exporten

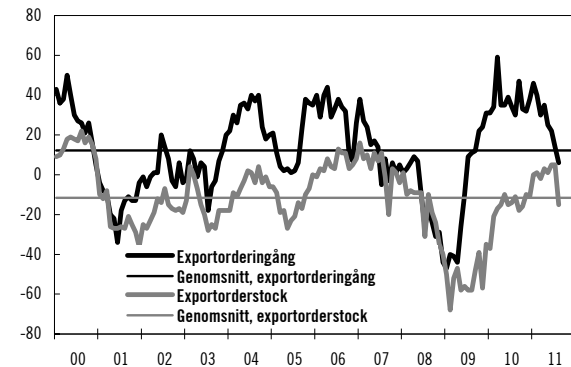
Världshandeln och den svenska exporten återhämtade sig snabbt efter den branta nedgången under finanskrisen. Under andra kvartalet 2011 bromsade dock exporttillväxten in. En svagare tillväxt i USA och euroområdet, som är viktiga

marknader för svensk export, väntas leda till att efterfrågan på svenska produkter ökar långsammare de närmaste åren. År 2010 gick drygt 60 procent av svensk varuexport till USA och euroområdet.

Att efterfrågan från omvärlden redan växer långsammare syns i inflödet av exportorder till svenska industriföretag (se diagram 5.8). Även företagens omdömen om exportorderstockarna har dämpats och föll särskilt kraftigt i augusti och ligger nu ungefär på det historiska genomsnittet.

Diagram 5.8 Exportordergång och exportorderstock

Nettotal, säsongrensade månadsvärden

Anm.: Nettotalen definieras som skillnaden mellan andelen företag som uppgivit att ordergången har ökat respektive minskat samt om exportorderstocken är förhållandevis stor respektive för liten. Genomsnitten avser 2000–2011.

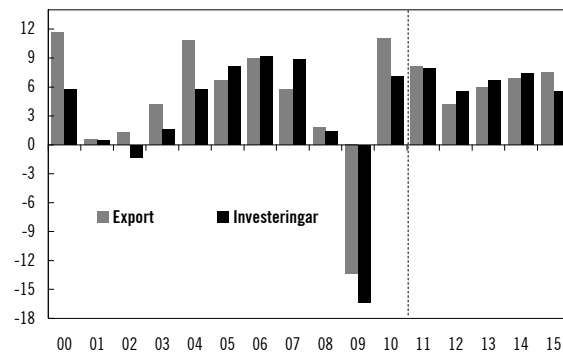
Källa: Konjunkturinstitutet.

När omvärldskonjunkturen förbättras mot slutet av 2013 ökar efterfrågan på svenska exportvaror, som till stor del består av insats- och investeringsvaror. Allt eftersom den internationella investeringskonjunkturen stärks under 2014 och 2015 blir exporttillväxten successivt högre (se diagram 5.9).

Den svenska kronan är förhållandevis stark de närmaste åren, vilket dämpar exporten något. Den starka kronan väntas dock endast i mindre utsträckning slå över i högre exportpriser, utan bedöms istället komma att påverka företagens vinstmarginaler. Detta beror på att företagen till följd av den svaga efterfrågan bedöms ha ett begränsat utrymme för prisökningar.

Diagram 5.9 Export och investeringar

Årlig procentuell förändring

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

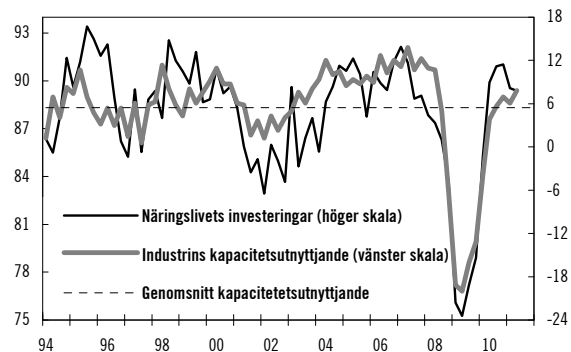
Svag utveckling av efterfrågan minskar behovet av investeringar 2012

Kapacitetsutnyttjandet i företagen är i dagsläget något högre än det normala (se diagram 5.10). Detta sammanfaller med att allt fler tillverkningsföretag, enligt Konjunkturinstitutets Konjunkturbarometer, rapporterar att maskin- och anläggningsskapacitet utgör det främsta hindret för att öka produktion. Sammantaget talar det för att företagen har ett fortsatt behov av att öka investeringarna 2012, trots att tillväxten i produktionen dämpas. Den svaga utvecklingen av efterfrågan och företagens ökade osäkerhet om den framtida konjunkturutvecklingen medför dock att investeringarna ökar långsamt 2012.

Diagram 5.10 Kapacitetsutnyttjandet i industrin och näringslivets investeringar

Procent

Procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år

Anm.: Genomsnittet avser 1994–2011.

Källa: Statistiska centralbyrån.

I takt med att efterfrågan och produktionen åter ökar blir behovet av att nyinvestera större. I kombination med låga räntor leder detta till att investeringstillväxten tilltar 2013–2014 (se diagram 5.9).

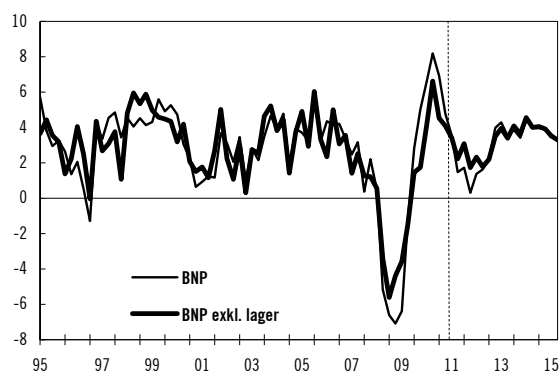
Bostadsinvesteringarna har ökat starkt under 2010, men befinner sig ändå på en lägre nivå än före finanskrisen. ROT-avdraget har bidragit till att ombyggnaden av småhus ökat kraftigt, men även nybyggda flerbostadshus står för en stor del av uppgången. Bostadsinvesteringarna väntas öka långsammare framöver. Den förväntat svaga bostadsprisutvecklingen 2011 och 2012 bedöms ha en viss dämpande effekt på bostadsinvesteringarna, även om den underliggande efterfrågan på bostäder i storstadsområden är fortsatt hög.

Lagerförändringar förstärker konjunkturen

Lagerinvesteringar har en tendens att förstärka svängningar i produktionen. Detta har varit särskilt tydligt under finanskrisen och den efterföljande återhämtningen (se diagram 5.11). När efterfrågan föll svarade företagen med att minska sina lager och vice versa när efterfrågan åter började öka. Den stora lageruppbyggnaden under de senaste kvartalen är alltså ett resultat av att företagen haft behov av att justera sina lager för att möta en stigande efterfrågan.

Diagram 5.11 BNP och BNP rensad för lager

Procentuell förändring jämfört med samma kvartal föregående år

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

När efterfrågan nu bromsar in minskar behovet av ytterligare lageruppbyggnad. Samtidigt bedöms avmattningen i efterfrågan under andra halvåret 2011 bli kraftigare än vad företagen har planerat för. Därmed blir lagern något större än planerat. Under 2012 anpassar företagen i större utsträckning sina lager till den lägre produktionen. Lageruppbyggnaden blir därför mindre 2012 än 2011. När efterfrågan åter tar fart blir även lagerinvesteringarna större från 2013 och framåt.

Svag utveckling av offentlig konsumtion

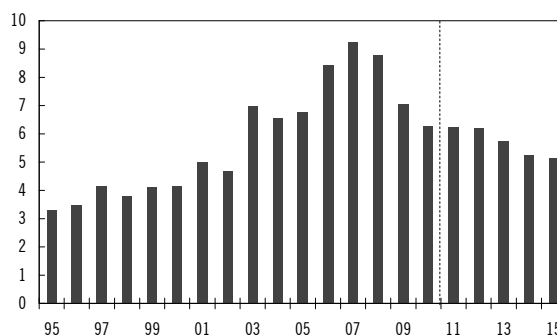
En stark ökning av konsumtionen både i staten och i kommunsektorn under 2010 medförde att den offentliga konsumtionen ökade i sin hittills snabbaste takt under 2000-talet. Tillväxttakten i den offentliga konsumtionen förväntas successivt dämpas under 2011 och 2012. Den främsta anledningen till nedväxlingen är en mer återhållen konsumtion i kommunsektorn. Den kommunala konsumtionen utvecklas förhållandevis svagt till följd av att de ekonomiska förutsättningarna för kommunsektorn försämras när de tillfälliga konjunkturstöden fasas ut och då återhämtningen på arbetsmarknaden förväntas gå in i en lugnare fas.¹⁰⁷ Under 2013, när sysselsättningen i ekonomin börjar öka igen och därmed skatteintäkterna ökar snabbare, väntas tillväxten i kommunal konsumtionen, och därmed också den offentliga konsumtion, ta fart något.

Fortsatt högt bytesbalansöverskott

Den dämpade exporttillväxten leder i kombination med en svag inhemsk efterfrågan till en betydligt lugnare importtillväxt den närmaste tiden. Den förhållandevis starka kronan motverkar delvis detta genom att göra importvaror relativt billigare. När den inhemska och omvärldsefterfrågan ökar snabbare 2013–2015, stiger också importen snabbare.

Diagram 5.12 Bytesbalans

Procent av BNP i löpande priser

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

¹⁰⁷ En utförligare beskrivning av det ekonomiska läget i kommunsektorn återfinns i avsnitt 9.

Ett högt sparande av både hushåll och den offentliga sektor leder till att produktionen i Sverige kommer att vara större än den inhemska konsumtionen de närmaste åren. Utrikeshandeln bidrar därför positivt till BNP-tillväxten och bytesbalansöverskottet ligger kvar på en hög nivå 2011 och 2012. I takt med att hushållen minskar sitt sparande och företagen ökar investeringarna minskar bytesbalansöverskottet gradvis 2013–2015 (se diagram 5.12).

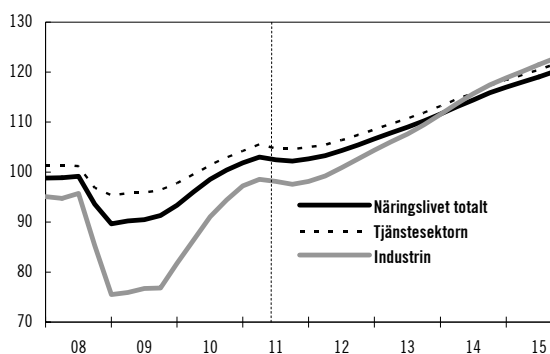
5.3 Produktion och produktivitet i näringslivet

Produktionen bromsar in

Näringslivets produktion har återhämtat sig snabbt efter den stora nedgången i samband med finanskrisen (se diagram 5.13). Tillväxten har dock successivt dämpats sedan slutet av 2010 och under andra halvåret 2011 väntas näringslivets produktion minska. Avmattningen i efterfrågan slår mot alla näringslivets branscher. Inbromsningen bedöms dock bli kraftigare inom industrin jämfört med de tjänsteproducerande branscherna, vilket bl.a. är en följd av att exporten dämpas mer än den inhemska efterfrågan samt av att den minskande lageruppbyggnaden påverkar industriproduktionen mer än tjänsteproduktionen.

Diagram 5.13 Näringslivets produktion efter finanskrisen

Index 2007 kvartal 4=100

Anm.: Säsongrensade kvartalsvärden.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

I takt med att återhämtningen i Sverige och i omvärlden åter tar fart från och med andra halvåret 2012 ökar produktionen både i industrin och i tjänstebranscherna i snabbare takt (se diagram 5.14). Jämfört med tidigare återhämtningsperioder i svensk ekonomi är den inhemska

efterfrågan en viktigare drivkraft för återhämtningen de närmaste åren. Sett över hela återhämtningsperioden efter finanskrisen blir bidraget från industrin därmed mindre tongivande jämfört med den återhämtningsperiod som följde efter 1990-talskrisen.

Diagram 5.14 Näringslivets produktion

Årlig procentuell förändring

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Efterfrågebortfallet slår mot produktiviteten

Den snabba produktionsuppgången i näringslivet under 2010 och i inledningen av 2011 medförde att resursutnyttjandet inom företagen och därmed produktiviteten ökade starkt, efter att ha fallit i motsvarande omfattning under finanskrisen 2008 och 2009.¹⁰⁸ Indikatorer såsom företagets syn på personalstyrkans storlek och kapacitetsutnyttjandet tyder på att resursutnyttjandet inom företagen var något ansträngt vid halvårsskiftet 2011.

Den svaga efterfrågeutvecklingen andra halvåret 2011 bedöms i viss utsträckning överraska företagen, vilket leder till att de på kort sikt inte fullt ut hinner anpassa sin personalstyrka till den lägre efterfrågan i ekonomin. Resursutnyttjandet inom företagen dämpas därför och produktiviteten ökar långsamt. Således bryts den snabba uppgång i produktiviteten som skett 2010 och första halvåret 2011.

Under 2012 anpassar företagen successivt i större utsträckning investeringar och antalet anställda till den svagare efterfrågan i ekonomin. Mot bakgrund av företagets stora osäkerhet om

¹⁰⁸ Produktivitet mäts här som arbetsproduktivitet i näringslivet, dvs. förädlingsvärde till baspris per arbetad timme i näringslivet.

hur djup och långvarig lågkonjunkturen kommer att vara bedöms företagen vidare anpassa antalet anställda något snabbare än de normalt brukar göra i samband med konjunktursvängningar. Resursutnyttjandet inom företagen väntas dock bli något lägre än normalt 2012 och produktiviteten ökar bara med 1,1 procent.

År 2013 växer efterfrågan återigen snabbare, vilket bidrar till att produktiviteten ökar starkt och resursutnyttjandet inom företagen blir något ansträngt. Under 2014 och 2015 sker en gradvis normalisering av resursutnyttjandet inom företagen genom att antalet anställda, och därmed antalet arbetade timmar, samt produktionens övriga insatsfaktorer fullt ut anpassas till den högre produktionsnivån.

I genomsnitt växer produktiviteten i näringslivet med 2,2 procent per år 2011–2015, vilket är marginellt snabbare än det historiska genomsnittet för 1981–2010.¹⁰⁹

5.4 Arbetsmarknad

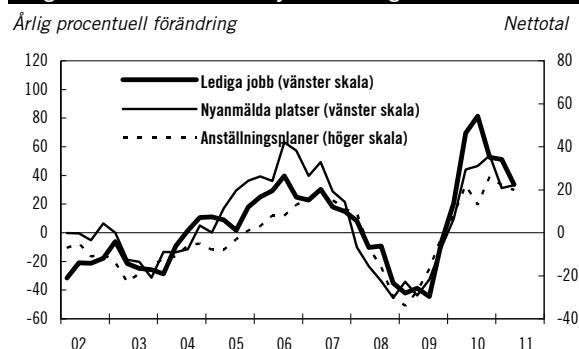
Paus i sysselsättningsökningen

Inbromsningen i svensk ekonomi under andra halvåret 2011 leder till att företagens behov av att öka antalet anställda snabbt kommer att minska. Framåtblickande indikatorer på arbetskraftsefterfrågan har dock varit fortsatt positiva under första halvåret av 2011, vilket talar för en ökning av sysselsättningen under tredje kvartalet (se diagram 5.15). Från slutet av 2010 och under hela 2012 väntas sedan sysselsättningen vara ungefär oförändrad. Den snabba sysselsättningsökningen under slutet av 2010 och inledningen av 2011 medför dock att sysselsättningen för helåret 2011 sammantaget stiger med 2,2 procent (se tabell 5.4).

Den oförändrade sysselsättningen från slutet av 2011 och under hela 2012 beror främst på att företagen inte förnyar visstidsanställningar och inte ersätter naturliga avgångar i samma utsträckning som de senaste åren. Någon våg av varsel i paritet med utvecklingen 2008 och 2009 väntas inte.

¹⁰⁹ I genomsnitt har produktiviteten i näringslivet ökat med drygt 2 procent per år 1981–2010.

Diagram 5.15 Ett urval av sysselsättningsindikatorer

Anm.: Lediga jobb från Konjunkturstatistik över vakanser. Nyanmälda platser vid Arbetsförmedlingen. Anställningsplaner avser förväntningar på antal anställda från Konjunkturbarometern.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet.

Tabell 5.4 Arbetsmarknad

Utfall för 2010, prognos för 2011–2015
Procentuell förändring om annat ej anges

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BNP ¹	5,4	4,2	1,6	3,5	4,0	3,5
Produktivitet ²	3,6	2,9	1,2	2,6	2,0	1,6
Produktivitet i näringslivet ²	4,1	3,3	1,1	2,9	2,1	1,6
Arbetade timmar	1,9	1,5	0,2	0,9	2,0	1,9
Arbetade timmar i näringslivet	3,1	2,1	0,4	1,4	2,7	2,6
Medelarbetstid	0,9	-0,6	0,1	0,6	0,4	0,1
Sysselsatta	1,1	2,2	0,0	0,4	1,6	1,8
Potentiell sysselsättning ³	0,9	1,1	1,0	0,7	0,6	0,6
Sysselsättningsgap ⁴	-2,5	-1,5	-2,4	-2,7	-1,7	-0,6
Arbetskraft	1,1	1,2	0,3	0,3	0,4	0,5
Arbetslöshet ⁵	8,4	7,5	7,8	7,7	6,6	5,5
Arbetsmarknads-politiska åtgärder ⁵	4,4	4,5	4,6	4,5	4,0	3,4

Anm.: BNP, produktivitet, arbetade timmar och medelarbetstid avser kalenderkorrigerade data. Sysselsatta, arbetskraft och arbetslöshet avser åldersgruppen 15–74 år.

¹ BNP till marknadspris, fasta priser.

² Produktiviteten mäts som förädlingsvärde till baspris per arbetad timme.

³ Potentiell sysselsättning avser inte den högsta möjliga nivån utan den nivå som är förenlig med stabil inflation och ekonomisk balans.

⁴ Sysselsättningsgapet visar skillnaden mellan faktisk och potentiell sysselsättning i procent av potentiell sysselsättning.

⁵ I procent av arbetskraften.

Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

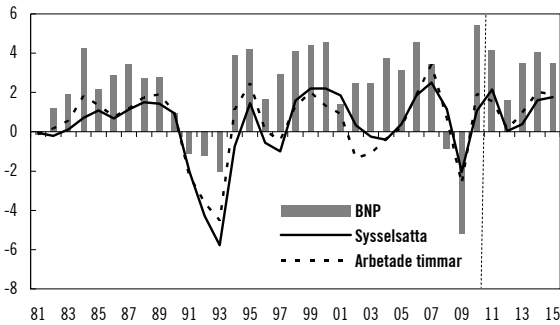
Orsaken till att sysselsättningen inte sjunker under 2012, trots den svaga efterfrågan i ekonomin, är att företagen på kort sikt inte anpassar antalet anställda fullt ut. Det beror bl.a. på de kostnader som är förknippade med att rekrytera och säga upp personal. I denna konjunkturavmattning väntas dock företagen anpassa antalet anställda något snabbare än normalt (se vidare avsnitt 5.3). I viss mån behåller företagen ändå en större personalstyrka än vad som behövs för att möta efterfrågan på kort sikt, vilket medför

att de senare delvis kan möta en stigande efterfrågan utan att öka antalet anställda. Därmed väntas sysselsättningen öka med viss fördröjning när efterfrågan tar fart 2013 (se diagram 5.16).

I takt med att efterfrågan i ekonomin fortsätter att öka stiger efterfrågan på arbetskraft och sysselsättningen bedöms öka starkt 2014 och 2015.

Diagram 5.16 BNP, arbetade timmar och sysselsatta

Årlig procentuell förändring

Anm.: Kalenderkorrigerad data för BNP och arbetade timmar.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Sammantaget bedöms antalet sysselsatta 2015 vara knappt 6,1 procent högre än 2010, vilket motsvarar ca 275 000 personer. Detta innebär också att sysselsättningen under hela prognosperioden väntas ligga på en högre nivå än andra kvartalet 2008 – det sista kvartalet innan finanskrisen började påverka svensk arbetsmarknad.¹¹⁰

Antalet arbetade timmar bedöms öka starkare än sysselsättningen 2012–2015, vilket innebär att antalet arbetade timmar per sysselsatt förväntas öka. Detta beror framför allt på regeringens politik. Bland annat medför jobbskatteavdraget att incitamenten att gå upp i arbetstid ökar och reformerna inom sjukförsäkringsområdet bidrar till att sjukfrånvaron per sysselsatt minskar.

Lågt resursutnyttjande på arbetsmarknaden de närmaste åren

Flera faktorer talar för att det finns lediga resurser på arbetsmarknaden 2011. Den tydligaste indikatorn på detta är att arbetslösheten fortfarande är på en hög nivå. Andra kvartalet 2011 var den säsongrensade arbetslösheten ca

7,5 procent. Vidare har den snabba sysselsättningsökningen inte medfört någon generell brist på arbetskraft.

Den växande befolkningen i åldern 15–74 år och regeringens strukturreformer bidrar till att den potentiella sysselsättningen fortsätter att öka 2011–2015 (se tabell 5.4). Både de reformer som föreslås i denna proposition, såsom sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster och ytterligare arbetsmarknadspolitiska åtgärder, samt tidigare genomförda strukturreformer leder till en högre potentiell sysselsättning de närmaste åren. Detta motverkas dock på marginalen av att den utdragna lågkonjunkturen leder till att fler kommer att bli långvarigt kvar i arbetslöshet, vilket minskar de lediga resurserna på arbetsmarknaden.¹¹¹

I kombination med den svaga faktiska sysselsättningsutvecklingen 2012 och 2013, innebär den stigande potentiella sysselsättningen att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden minskar 2012 och 2013. Det möjliggör att sysselsättningen kan öka starkt 2014 och 2015, när väl arbetskraftsefterfrågan tar fart, utan att en brist på arbetskraft uppstår.

I några branscher stiger sysselsättningen även 2012

Trots att sysselsättningen totalt sett väntas bli ungefär oförändrad 2012 så finns det stora skillnader i sysselsättningsutveckling mellan olika branscher. Ett stort positivt bidrag till sysselsättningen 2012 väntas komma från företagstjänstbranscherna.¹¹² Sysselsättningen i företagstjänstbranscherna har stigit både under finanskrisen, samt under konjunkturåterhämtningen 2010 och första halvåret 2011. En förklaring till den ihållande ökningen av sysselsättningen i företagstjänstbranscherna är att bemanningsföretagen har expanderat snabbt.¹¹³ Enligt SCB:s kortperiodiska sysselsättningsstatistik ökade antalet anställda i

¹¹¹ Detta kan uttryckas som att den potentiella sysselsättningen varaktigt blir något lägre än vad som skulle ha varit fallet utan dessa negativa s.k. persistenseffekter.

¹¹² Begreppet företagstjänstbranscherna omfattar bl.a. juridisk och ekonomisk konsultverksamhet, arkitekt- och reklambyråer samt lokalvård.

¹¹³ Bemanning och arbetsförmedling är bransch 78 enligt SNI2007.

¹¹⁰ Antalet sysselsatta har ökat kraftigt sedan slutet av 2009 och andra kvartalet 2011 var antalet sysselsatta ca 36 000 fler än innan krisen inleddes.

bemanningsbranschen med ca 30 procent första halvåret 2011 jämfört med motsvarande period 2010. Den snabba expansionen bedöms delvis vara driven av en trend som innebär att bemanningspersonal blir en allt viktigare del av arbetsmarknaden. Denna trend väntas fortsätta ytterligare en tid, vilket medför att bemanningsbranschen bidrar till ett ökat antal sysselsatta i företagstjänstebanscher 2012, trots den svagare arbetskraftsefterfrågan.

Även sysselsättningen i kommunsektorn bedöms öka något 2011–2015 (se tabell 5.5). Under dessa år väntas en allt större del av de kommunfinansierade välfärdstjänsterna produceras av företag i näringslivet (se vidare avsnitt 9.5.2). Det medför att antalet sysselsatta i kommunsektorn ökar långsammare än vad som annars skulle ha blivit fallet.

I flera branscher väntas sysselsättningen minska 2012. De största negativa bidragen kommer från industrin och handeln. I industrin ökar produktionen endast svagt 2012. Detta medför ett behov av att minska antalet anställda. Den dämpade hushållskonsumtionen 2011 och 2012 leder till att även handeln bedöms minska antalet anställda 2012.

Tabell 5.5 Sysselsättning i olika sektorer

Utfall för 2010, prognos för 2011–2015

	1000-tal personer 2010	Procentuell förändring				
		2011	2012	2013	2014	2015
Näringslivet	3 135	3,0	0,2	0,6	2,2	2,5
Varuproducenter	1 096	2,5	-0,6	-0,5	0,8	1,0
Tjänsteproducenter	2 038	3,2	0,6	1,2	2,9	3,3
Offentlig sektor	1 278	0,5	-0,2	-0,1	0,4	-0,1
Staten	230	0,4	-1,1	-1,0	-0,9	-0,7
Kommunsektorn	1 048	0,5	0,0	0,1	0,7	0,1
Ekonomi totalt ¹	4 523	2,2	0,0	0,4	1,6	1,8

Anm.: Enligt nationalräkenskaper (se vidare bilaga 1, tabell 15).

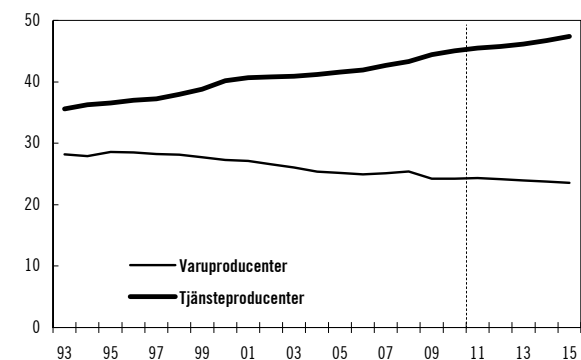
¹ I ekonomin totalt inkluderas även sysselsatta i hushållens icke vinstdrivande organisationer.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

När antalet sysselsatta stiger snabbt 2014 och 2015 bedöms i princip alla branscher bidra till ökningarna. Sammantaget fortsätter dock andelen sysselsatta i varuproducerande branscher att minska och andelen sysselsatta i tjänsteproducerande branscher att öka, vilket är en strukturell utveckling som pågått en längre tid (se diagram 5.17).

Diagram 5.17 Andelen sysselsatta i näringslivets varu- resp. tjänsteproducerande branscher

Procent av total sysselsättning

Anm.: Enligt nationalräkenskaper.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Långsam arbetskraftsökning 2012–2015

Antalet personer i arbetskraften väntas öka 2012–2015, men i väsentligt lägre takt än 2007–2011. Nedväxlingen i arbetskraftsökningen 2012–2015 jämfört med den föregående femårsperioden beror främst på att regeringens genomförda strukture reformer bedöms ha fått nästan fullt genomslag på arbetskraften 2011.

Arbetskraftens storlek varierar i viss mån med konjunkturen. Till exempel blir det mindre lönsamt att söka arbete i en lågkonjunktur, vilket bidrar till att färre deltar i arbetskraften. Att arbetskraften trots allt inte minskar när efterfrågan på arbetskraft dämpas de närmaste åren beror främst på att antalet personer i åldern 15–74 år ökar.

Sammantaget stiger antalet personer i arbetskraften med 1,2 procent 2011, för att endast öka med 0,3 procent 2012. När efterfrågan på arbetskraft återigen ökar snabbt 2014 och 2015 stiger antalet i arbetskraften något mer än den demografiska utvecklingen implicerar. År 2015 bedöms antalet i arbetskraften vara nästan 2,8 procent högre än 2010, vilket motsvarar ca 140 000 personer.

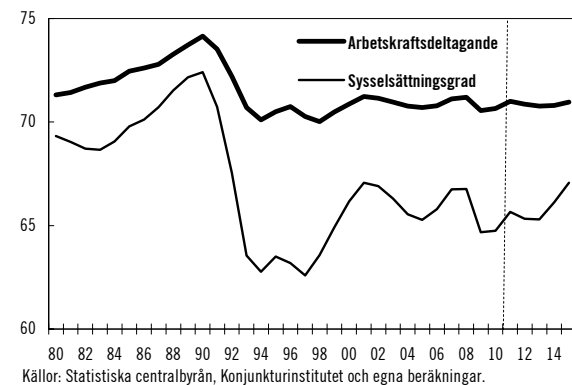
Trots att antalet personer i arbetskraften ökar är arbetskraftsdeltagandet (arbetskraften i relation till befolkningen) på en lägre nivå än före finanskrisen under hela prognosperioden (se diagram 5.18).¹¹⁴ Detta beror på

¹¹⁴ Arbetskraftsdeltagande avser antal personer i arbetskraften i relation till antal personer i befolkningen.

demografiska förändringar. Befolkningen i åldern 15–74 år ökar. Samtidigt minskar befolkningen i åldersgrupper med ett jämförelsevis högt arbetskraftsdeltagande. Exempelvis når den stora 40-talistgenerationen gradvis en ålder då få deltar i arbetskraften. De senaste åren har denna generation varit i en ålder då arbetskraftsdeltagandet är relativt högt. Vidare fortsätter befolkningen i arbetsför ålder att bestå av en hög andel ungdomar, vilka har ett lågt arbetskraftsdeltagande. Sammantaget medför sammansättningen av befolkningen att arbetskraftsdeltagandet är relativt lågt 2011–2015.¹¹⁵

Diagram 5.18 Relativt arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad

Procent av befolkningen, årsvärden

Arbetslösheten blir något högre 2012 och 2013 än 2011

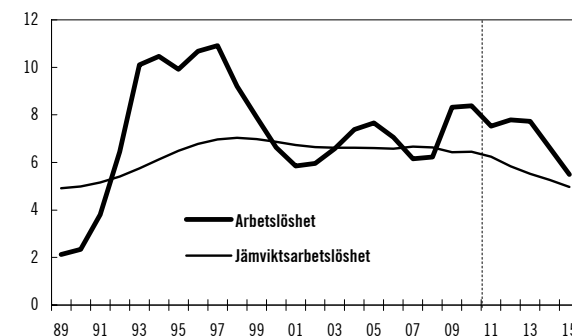
Minskningen av arbetslösheten som pågått sedan första kvartalet 2010 väntas avstanna under andra halvåret 2011. Arbetslösheten stiger sedan svagt 2012 för att därefter ligga kvar på en nästan oförändrat nivå 2013 (se diagram 5.19).

Ökningen i arbetslöshet beror framför allt på att svaga grupper såsom nyinträdna på arbetsmarknaden och de som redan i dagsläget är långtidsarbetslösa får svårare att hitta jobb.¹¹⁶ Antalet

långtidsarbetslösa bedöms öka under 2012 och 2013, från en redan hög nivå (se diagram 5.20).

Diagram 5.19 Arbetslöshet

Arbetslösa i procent av arbetskraften, årsvärden

Anm.: Jämviktsarbetslöshet motsvarar skillnaden mellan potentiell arbetskraft och potentiell sysselsättning, i procent av potentiell arbetskraft.

Källor: Statistiska centralbyrån, Konjunkturinstitutet och egna beräkningar.

Eftersom en individs kompetens tenderar att minska med arbetslöshetstidens längd, samtidigt som långtidsarbetslöshet i sig kan vara stigmatiserande, bedöms konjunkturavmattningen leda till s.k. negativa persistenseffekter. Persistenseffekterna ökar jämviktsarbetslösheten med 0,3 procentenheter 2015.¹¹⁷ Jämviktsarbetslösheten bedöms då vara 5,0 procent. På längre sikt klingar persistenseffekterna av och 2020 bedöms jämviktsarbetslösheten vara strax under 5 procent.¹¹⁸

Samtantaget stiger arbetslösheten till 7,8 respektive 7,7 procent 2012 och 2013. Den väntas därefter minska i snabb takt till omkring 5,5 procent 2015. Antalet arbetslösa uppgår då till ca 280 000 personer.

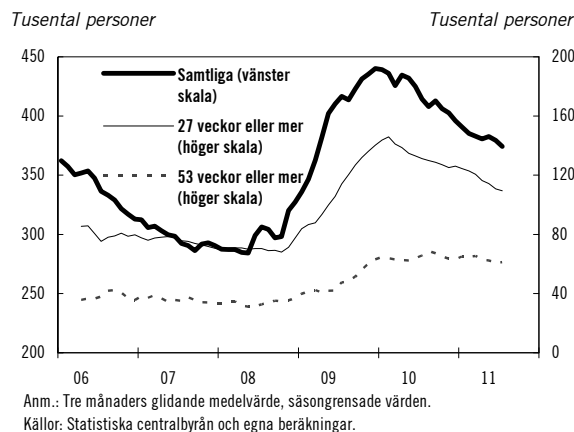
sannolikt om man beaktar arbetskraftens historiska känslighet för förändringar i arbetskraftsefterfrågan.

¹¹⁷ Jämviktsarbetslösheten är den arbetslöshet som ekonomin går mot på sikt om inga ytterligare störningar inträffar. Denna bestäms huvudsakligen av de regler och institutioner som omgärdar arbetsmarknaden, t.ex. arbetslöshets- och sjukförsäkringarnas utformning. Jämviktsarbetslösheten är inte detsamma som den lägsta möjliga arbetslöshetsnivån, utan den nivå som är förenlig med en stabil inflation och ekonomisk balans.

¹¹⁸ Se vidare fördjupningsrutan Rapport om arbetsmarknadens funktionssätt i 2011 års ekonomiska vårproposition (prop. 2010/11:100).

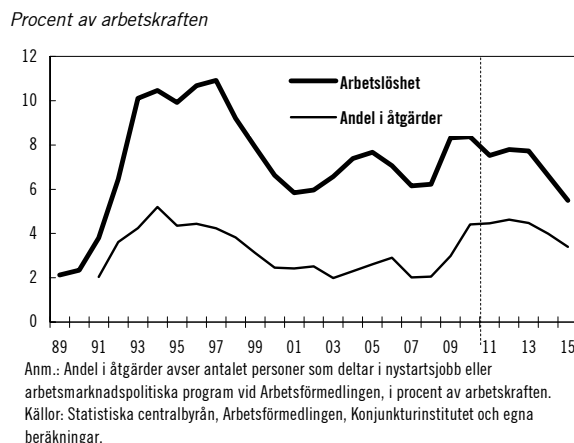
¹¹⁵ På motsvarande sätt håller sammansättningen av befolkningen nere även den totala sysselsättningsgraden 2012 och 2013. Först 2015 väntas sysselsättningsgraden vara uppe på den nivå som rådde före finanskrisen.

¹¹⁶ En annan möjlig utveckling vore att individer till följd av det sämre arbetsmarknadsläget inte träder in eller lämnar arbetskraften i klart större utsträckning än de senaste åren, vilket skulle motverka en förlängning av arbetslöshetstiden för de som redan är arbetslösa. Detta är dock mindre

Diagram 5.20 Arbetslösa och långtidsarbetslösa

Regeringens insatser medför att fler deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Andelen av arbetskraften som deltar i arbetsmarknadspolitiska åtgärder var 2010 den högsta sedan slutet på 90-talskrisen och ökar marginellt 2011 (se diagram 5.21). Den utdragna lågkonjunkturen väntas sedan medföra att andelen i program fortsätter att öka 2012, främst beroende på att fler deltar i jobb- och utvecklingsgarantin och i jobbgarantin för unga. Regeringen föreslår i denna proposition tillfälligt ökat antal platser i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, riktade till personer som riskerar långtidsarbetslöshet. Dessa ökningarna av platser i bl.a. arbetspraktik och arbetsmarknadsutbildning bidrar också till att andelen i åtgärder ökar.

Diagram 5.21 Deltagande i arbetsmarknadspolitiska åtgärder

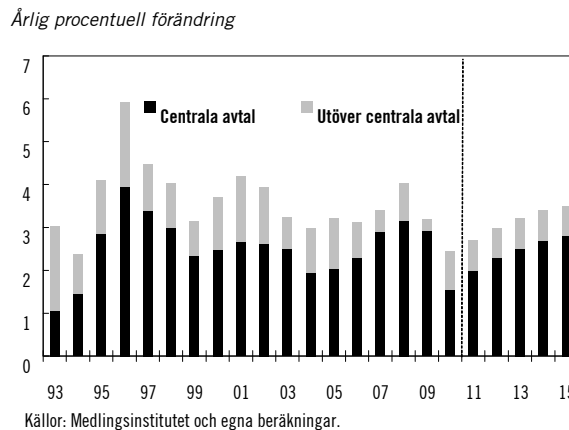
Regeringen föreslår också ett antal strukturella åtgärder för bättre arbetsförmedling, bl.a. ökad handledartäthet och bättre uppföljning av arbets-sökande. Tillsammans med de temporära åtgärderna, så motverkar de strukturella åtgärderna i

viss mån de negativa persistenseffekter som lågkonjunkturen bedöms medföra.

5.5 Löner

Måttliga löneökningar de kommande åren

Löneökningarna i de centrala avtal som slöts under 2010 års avtalsrörelse kom på grund av den då rådande djupa lågkonjunkturen att bli de lägsta sedan industriavtalets tillkomst 1997 (se diagram 5.22). Detta bidrar till relativt låga löneökningstakter under 2010 och 2011. Eftersom lönerna under större delen av 2012 styrs av avtal som är slutna under 2010 och början av 2011, förväntas löneökningstakten även under 2012 att vara relativt måttlig. Löneökningarna 2012 är dock högre än 2011 eftersom många avtal är konstruerade så att de högsta löneökningstakterna kommer mot slutet av avtalsperioden. Sammantaget bedöms lönerna i hela ekonomin öka med 2,7 procent 2011 och 2,9 procent 2012, enligt konjunkturlönestatistikens definition (se diagram 5.22 och tabell 5.6).

Diagram 5.22 Centrala avtal och löneökning

Löneutvecklingen mäts både av konjunkturlönestatistiken och inom nationalräkenskaperna. Lönemåtten skiljer sig åt genom att olika typer av ersättningar, som bonusersättning, semesterersättning, sjuklön och vissa typer av skattepliktiga förmåner ingår i nationalräkenskapernas lönemått, men inte i konjunkturlönestatistiken. Enligt nationalräkenskapernas definition bedöms lönerna inom näringslivet öka med 3,1 procent 2011 och med 2,9 procent 2012 (se tabell 5.6). Att lönerna 2011 ökar mer enligt nationalräkenskaperna än enligt konjunkturlönestatistiken

beror på att bonusersättningar och andra ersättningar som drogs ner kraftigt under finanskrisen bedöms ha ökat snabbt under 2011 till följd av den förbättrade lönsamheten i näringslivet. Konjunkturavmattningen och stora börsfall under hösten 2011 leder dock till att bl.a. bonusersättningar åter minskar under 2012. Lönerna enligt nationalräkenskaperna i näringslivet bedöms därför öka något långsammare än lönerna enligt konjunkturlönestatistiken 2012. På längre sikt bedöms lönerna enligt konjunkturlönestatistiken och nationalräkenskaperna öka i samma takt.

Tabell 5.6 Löner och inflation

Procentuell förändring. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Timlön						
KL, hela ekonomin ¹	2,5	2,7	2,9	3,1	3,3	3,3
KL, näringslivet ¹	2,5	2,7	3,0	3,2	3,4	3,5
NR, hela ekonomi ²	0,9	3,1	2,9	3,1	3,3	3,3
NR, näringslivet ²	-0,3	3,1	2,9	3,1	3,4	3,5
Inflation						
KPI ³	1,2	3,0	1,2	1,8	2,6	2,5
KPIF ^{3,4}	2,0	1,4	0,9	1,4	1,7	1,8

Anm.: En utförligare tabell återfinns i tabellsamlingen i bilaga 2.

¹ Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.

² Timlön enligt nationalräkenskaperna.

³ Årsgenomsnitt.

⁴ Ett av Riksbankens mått på underliggande inflation.

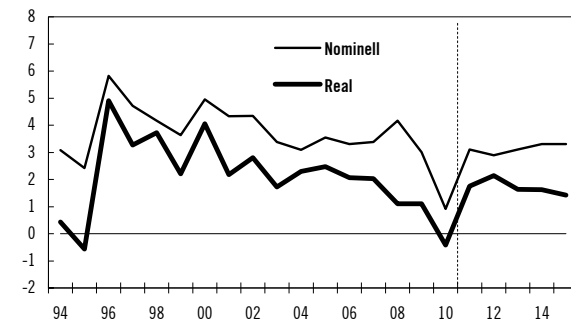
Källor: Statistiska centralbyrån, Arbetsförmedlingen, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

Under hösten 2011 inleds 2011 års avtalsrörelse. Det fortsatt låga resursutnyttjandet på arbetsmarknaden och konjunkturavmattningen 2012 talar för att också 2011 års avtalsrörelse resulterar i måttliga löneökningar, även om löneökningarna bedöms bli högre i denna avtalsrunda än i den förra. Vidare bidrar den relativt svaga produktivitetstillväxten de närmaste åren till att företagens möjligheter att klara av kraftiga löneökningar är begränsade. Sammantaget bedöms lönerna i näringslivet i genomsnitt öka med 3,3 procent per år 2012–2015.

Det låga resursutnyttjandet och den förhållandevis svaga produktivitetstillväxten medför således att reallöneökningstakten 2013–2015 bedöms bli lägre än det historiska genomsnittet, däremot är den högre än den var 2006–2010 (se diagram 5.23).

Diagram 5.23 Reallön och nominell lön

Årlig procentuell förändring

Anm.: Reallön är nominell löneökning enligt nationalräkenskaperna deflaterad med hushållens konsumtionsdeflator.

Källor: Statistiska centralbyrån, Medlingsinstitutet och egna beräkningar.

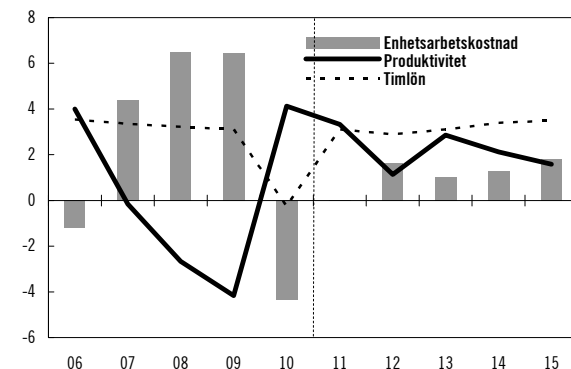
5.6 Inflation och svenska räntor

Lågt underliggande inflationstryck

Inflationen, mätt som den årliga procentuella förändringen i konsumentprisindex (KPI), väntas uppgå till 3 procent 2011. Anledningen till att inflationen blir så hög 2011 är framför allt att hushållens boendekostnader har stigit kraftigt under första halvåret 2011 till följd av att deras räntekostnader ökat betydligt. Vidare har priserna på el och drivmedel stigit kraftigt under inledningen av 2011.

Diagram 5.24 Enhetsarbetskostnad, produktivitet och löner

Årlig procentuell förändring

Anm.: Samtliga variabler avser näringslivet, timlön enligt nationalräkenskaperna.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Det underliggande inflationstrycket blir emellertid måttligt. Inflationen mätt som KPIF¹¹⁹ väntas ligga på 1,4 procent 2011. Det beror på att resursutnyttjandet är lågt och att

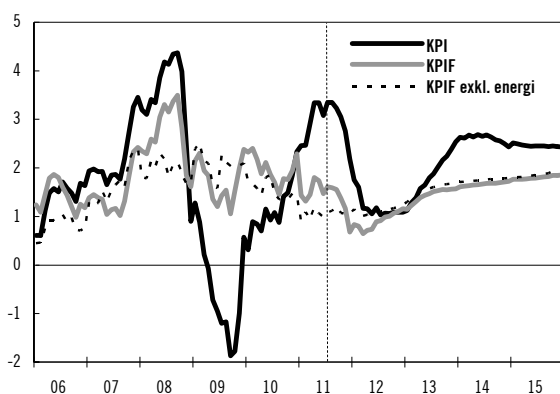
¹¹⁹ Konsumentprisindex rensat för effekterna av räntesatsförändringar.

företagens arbetskostnader per producerad enhet sjönk 2010 och är i princip oförändrade 2011 (se diagram 5.24). Företagens kostnader har dämpats både på grund av en stark produktivitetstillväxt och att företagens arbetskostnader ökar långsamt. Under 2012 ökar företagen enhetsarbetskostnader snabbare till följd av att lönerna ökar något snabbare samtidigt som produktivitetstillväxten dämpas av konjunkturavmattningen. Det låga resursutnyttjandet i ekonomin som helhet under de närmaste åren medför dock att inflationstrycket förblir lågt. Vidare bedöms sänkningen av mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster sänka inflationen med ungefär 0,2 procentenheter 2012. I takt med att enhetsarbetskostnaderna och resursutnyttjandet stiger, ökar inflationstrycket 2013–2015. Den underliggande inflationen, mätt som KPIF, är dock under Riksbankens mål på 2 procent under hela perioden 2011–2015 (se diagram 5.25).

Inflationen, mätt som förändringen i KPI, bedöms dock stiga och ligga över 2 procent både 2014 och 2015. Det beror på att Riksbanken väntas höja räntan under dessa år vilket medför att hushållens räntekostnader för egna hem också stiger, vilket leder till en högre KPI-inflation.

Diagram 5.25 KPI, KPIF och KPIF exklusive energi

Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

Anm.: KPIF är ett av Riksbanken definierat mått på underliggande inflation. KPIF beräknas genom att den del av förändringen i hushållens räntekostnader för egna hem som beror på förändrade räntesatser hålls konstant.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

till att Riksbanken bedöms sänka reporäntan till 1,50 procent i början av 2012 (se tabell 5.7). I takt med att återhämtningen åter tar fart och inflationstrycket stiger börjar Riksbanken höja reporäntan i slutet av 2013. Reporäntan bedöms nå normala nivåer i slutet av 2015, vilket är cirka ett år innan resursutnyttjandet i ekonomin som helhet blir normalt.

Räntan på svenska 10-åriga statsobligationer föll under sommaren 2011 till den lägsta nivån sedan andra världskriget. Orsaken till detta är bl.a. att den finansiella oron har medfört att investerare har sökt sig till säkra tillgångar. När oron på de finansiella marknaderna minskar och konjunkturåterhämtningen åter tar fart bedöms räntorna på statsobligationer med längre löptider successivt stiga de närmaste åren.

Under 2011 har kronan stärkts. Förstärkningen har skett i takt med att osäkerheten på de finansiella marknaderna har minskat och Riksbanken successivt har höjt reporäntan. Den svenska kronan brukar historiskt sett försvagas i tider av finansiell oro, bl.a. till följd av att placare söker sig till stora valutor. I samband med den senaste tidens finansiella oro har dock försvagningen varit förhållandevis liten. När oron på de finansiella marknaderna minskar under 2012 bedöms kronan stärkas något mot såväl euron som i handelsviktade termer (TCW-index). Även starka ekonomiska förutsättningar i Sverige, såsom relativt goda svenska tillväxtutsikter och sunda offentliga finanser, bidrar till en förhållandevis stark krona de närmaste åren.

Tabell 5.7 Svenska räntor och växelkurs

Värde vid respektive års slut. Utfall för 2010, prognos för 2011–2015.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Reporänta	1,25	2,00	1,50	2,00	3,00	3,50
Statsobligationsränta (10-årig)	3,6	2,4	3,0	4,2	4,7	4,7
TCW-index	123	124	122	120	121	121

Källor: Riksbanken, Reuters och egna beräkningar.

5.7 Risker och alternativscenarier

Det råder stor osäkerhet kring den framtida konjunkturutvecklingen och den långsiktigt hållbara tillväxttakten i ekonomin. Sammantaget bedöms riskerna för en svagare utveckling dominera.

Fortsatt låga räntor de närmaste åren

Inbromsningen i svensk ekonomi med kraftigt dämpad tillväxt och stigande arbetslöshet leder

Huvudscenariot baseras på antagandet att den finansiella oron fortsätter under hösten 2011 för att sedan successivt minska under inledningen av 2012. Det finns dock en betydande risk att de statsfinansiella problemen i euroområdet förvärras, vilket sannolikt skulle leda till en fördjupad osäkerhet på de finansiella marknaderna. För det första råder det stor osäkerhet om de skuldyngda länderna i euroområdet kommer att avisera och genomföra tillräckligt trovärdiga åtstramningspaket den närmaste tiden. För det andra finns det en risk att de statsfinansiella problemen sprider sig till fler och betydligt större länder i euroområdet som har svaga offentliga finanser och svaga tillväxtutsikter. Det finns även en risk för att de åtstramningspaket som på sikt är nödvändiga i USA inte genomförs, vilket skulle medföra en förnyad finansiell oro. Den höga offentliga skuldsättningen i många länder, i kombination med att flera centralbanker i nuläget bedriver en mycket expansiv penningpolitik, innebär att utrymmet för ytterligare stabiliseringspolitiska stimulanser är begränsat om konjunkturen försvagas mer än vad som förutses i huvudscenariot. Det innebär att en långvarig finansiell oro riskerar att leda till en betydligt svagare internationell utveckling och till att även återhämtningen i Sverige blir långsammare och mer utdragen än i huvudscenariot.

Det finns även en betydande risk för att den statsfinansiella krisen i euroområdet sprider sig till banksektorn. Ökad osäkerhet och försämrat förtroende mellan banker kan leda till att flera stora banker i euroområdet får betydande svårigheter att finansiera sig på de finansiella marknaderna. De svenska bankerna är väl kapitaliserade i ett internationellt perspektiv och har små direkta exponeringar mot länder i euroområdet som har stora statsfinansiella problem. Svenska banker har emellertid en stor internationell verksamhet och är beroende av löpande finansiering i utländsk valuta. Under första kvartalet 2011 utgjorde lånen i utländsk valuta drygt 50 procent av de svenska bankernas totala marknadsupplåning. Det är en finansiering som kan vara svår att upprätthålla om problemen i den europeiska banksektorn ökar kraftigt. Vidare har svenska banker en förhållandevis kort löptid i sin upplåning, vilket medför att finansieringsproblem snabbt kan uppstå om förtroendet mellan banker försämras. Som illustreras i alternativscenariot 1 skulle ett scenario med omfatt-

ande spridningseffekter till banksektorn leda till en betydligt svagare makroekonomisk utveckling i omvärlden och i Sverige de närmaste åren. BNP-tillväxten i svensk ekonomi skulle bli betydligt lägre och arbetslösheten avsevärt högre än i huvudscenariot.

Omfattande problem kan även uppstå i banksektorn om flera länder i euroområdet tvingas genomföra nedskrivningar av statskulden så att bankernas balansräkningar försämras. I en sådan situation kan den kraftiga oron på finansmarknaderna som rådde under finanskrisen återuppstå, vilket även skulle leda till stora negativa effekter för svensk ekonomi.

Utöver riskerna som är kopplade till den internationella utvecklingen finns det även en risk att inbromsningen i svensk ekonomi får större permanenta effekter på arbetsmarknaden än vad som förutses i huvudscenariot. Inbromsningen i svensk ekonomi sker när arbetslösheten redan är på en hög nivå och antalet personer som varit arbetslösa i längre än ett år inte har börjat sjunka. Det finns därmed en risk för att den svaga utvecklingen leder till att grupper som i nuläget står långt ifrån arbetsmarknaden inte får arbete och att fler personer därmed lämnar arbetskraften permanent.

Samtidigt är det möjligt att den finansiella oron minskar snabbt under hösten 2011 om de skuldyngda länderna i euroområdet aviserar mer trovärdiga åtstramningsprogram. I ett sådant scenario skulle tillväxten de närmaste åren i Sverige och i omvärlden bli högre än i huvudscenariot.

Det är även möjligt att den finansiella oron och de sjunkande tillgångspriserna inte påverkar svenska konsumenter och företag i den utsträckning som förutspås i huvudscenariot. Framåtblickande indikatorer för både hushåll och företag indikerar att produktionen och sysselsättningen kan fortsätta att öka under hösten, om än i långsammare takt än under våren 2011. Vidare har svenska hushåll en förhållandevis hög sparkvot och en relativt stark utveckling av de disponibla inkomsterna. Som illustreras i alternativscenariot 2 skulle en starkare inhemsk efterfrågan innebära högre BNP-tillväxt den närmaste tiden och att konjunkturavmattningen under 2012 dämpas jämfört med huvudscenariot.

Alternativscenario 1: Ökade problem i banksektorn

I det första alternativscenario antas att den internationella utvecklingen blir betydligt svagare än i huvudscenario till följd av att de statsfinansiella problemen sprider sig till banksektorn i euroområdet. Stora statsfinansiella problem och akuta problem för vissa banker i euroområdet antas leda till att lågkonjunkturen fördjupas kraftigt i euroområdet under framför allt 2012 och till att återhämtningen blir mer utdragen jämfört med bedömningen i huvudscenario. Vidare är utrymmet för ytterligare stabiliseringspolitiska stimulanser begränsat till följd av ländernas höga offentliga skuldsättning och då ECB redan i nuläget bedriver en mycket expansiv penningpolitik, vilket ytterligare bidrar till att lågkonjunkturen blir utdragen i euroområdet.

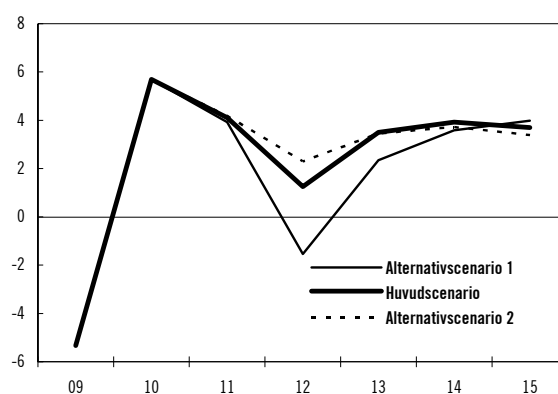
Ökade problem i banksektorn i euroområdet leder till att förtroendet mellan banker försämras och att riskpremierna stiger. Det försämrade förtroendet mellan bankerna i euroområdet leder till att även svenska banker får finansieringsproblem. Därmed försämras de svenska bankernas utlåningskapacitet och riskpremien för svenska hushåll och företag stiger. Riksbanken förväntas, i likhet med under finanskrisen, tillföra likviditet till det finansiella systemet för att mildra problemen. I detta alternativscenario påverkas dock svensk ekonomi av en svagare konjunktur i omvärlden och av att det blir svårare och dyrare för hushåll och företag att få lån.

Den svagare utvecklingen i omvärlden leder till att efterfrågan på svensk export minskar kraftigt i detta scenario. En mer restriktiv kreditgivning till företag och höjda marknadsräntor, till följd av högre riskpremier, påverkar såväl investeringsefterfrågan som företagens möjlighet att finansiera sin verksamhet på kort sikt. Vidare utvecklas hushållens konsumtion svagare till följd av fallande konsumentförtroende och tillgångspriser samt höga lånekostnader. Sammantaget sjunker BNP i detta alternativscenario under andra halvåret 2011 och 2012. Helåret 2012 minskar BNP med 1,5 procent (se diagram 5.26). Den kraftiga konjunkturförsvagningen leder till att resursutnyttjandet dämpas betydligt och BNP-gapet bedöms vara -5,9 procent 2012, jämfört med -3,6 procent i huvudscenario (se tabell 5.8). Effekten av den betydligt svagare efterfrågan mildras dock av att Riksbanken bedriver en mycket expansiv pen-

ningpolitik och sänker reporäntan under hösten 2011 och ytterligare under 2012 till 0,25 procent.

Diagram 5.26 BNP-tillväxt

Årlig procentuell förändring

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 5.8 Nyckeltal, alternativscenario 1 med ökade problem i banksektorn

Prognos enligt huvudscenario inom parentes, procentuell förändring om annat ej anges

	2011	2012	2013	2014	2015
BNP	3,9 (4,1)	-1,5 (1,3)	2,3 (3,5)	3,6 (3,9)	4,0 (3,7)
Arbetade timmar ¹	1,4 (1,5)	-0,5 (0,2)	-0,7 (0,9)	0,9 (2,0)	1,9 (1,9)
Sysselsättning ²	2,1 (2,2)	-0,6 (0,0)	-1,0 (0,4)	0,7 (1,6)	1,8 (1,8)
Arbetslöshet ^{2,3}	7,6 (7,5)	8,4 (7,8)	9,5 (7,7)	9,3 (6,6)	8,1 (5,5)
BNP-gap ⁴	-2,3 (-2,2)	-5,9 (-3,6)	-5,8 (-2,9)	-4,6 (-1,6)	-3,6 (-0,9)
Reporänta ⁵	0,50 (2,00)	0,25 (1,50)	0,50 (2,00)	1,50 (3,00)	2,00 (3,50)
Timlön ⁶	2,7 (2,7)	2,7 (2,9)	2,7 (3,1)	2,8 (3,3)	3,0 (3,3)
KPI ⁷	2,6 (3,0)	1,2 (1,2)	1,8 (1,8)	2,4 (2,6)	2,3 (2,5)
Finansiellt sparande ⁸	0,2 (0,1)	-0,5 (0,0)	-0,2 (0,7)	0,7 (2,1)	1,9 (3,3)

¹ Kalenderkorrigerad.

² 15-74 år.

³ Procent av arbetskraften.

⁴ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

⁵ Slutkurs.

⁶ Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.

⁷ Årsgeomsnitt.

⁸ Procent av BNP.

Källa: Egna beräkningar.

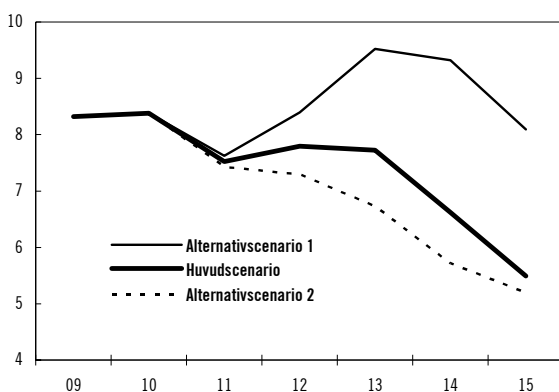
Produktiviteten bedöms i detta scenario sjunka kraftigt under 2012 som en följd av att det tar tid för företagen att anpassa arbetsstyrkan till den betydligt lägre efterfrågan. Eftersom lönerna

under större delen av 2012 styrs av avtal som är slutna under tidigare avtalsperioder minskar löneökningstakten endast marginellt, vilket leder till att enhetskostnaden för företagen ökar kraftigt under 2012. Den fallande efterfrågan gör att företagen inte kan öka priserna i takt med det ökade kostnadstrycket och vinstandelen faller därmed. Under 2013 fortsätter företagen att anpassa arbetsstyrkan till den lägre efterfrågan så att resursutnyttjandet inom företagen stiger och vinstandelen ökar. Det leder till att sysselsättningen fortsätter att sjunka under 2013, samtidigt som arbetslösheten stiger till 9,5 procent. Den betydligt högre arbetslösheten jämfört med i huvudscenariot medför att framför allt svaga gruppers möjligheter att få ett arbete minskar kraftigt och att långtidsarbetslösheten ökar. Detta leder till att arbetslöshetsnivån bedöms bli högre när ekonomin når normalt resursutnyttjande, dvs. jämviktsarbetslösheten blir högre än i huvudscenariot.

Både den inhemska och den internationella efterfrågan bedöms få förnyad kraft 2014 och 2015 i takt med att de statsfinansiella problemen i euroområdet avtar och problemen i banksektorn klingar av. När produktionen ökar och resursutnyttjandet inom företagen börjar bli normalt har företagen åter ett behov av att öka antalet anställda. Sysselsättningen börjar öka under 2014 och arbetslösheten minskar till 8,1 procent 2015, vilket är 2,6 procentenheter högre än i huvudscenariot (se diagram 5.27).

Diagram 5.27 Arbetslöshet

Procent av arbetskraften

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den svagare utvecklingen leder till att resursutnyttjandet blir betydligt lägre än i huvudscenariot under hela prognosperioden. BNP-gapet bedöms vara -3,6 procent 2015, jämfört med -0,9 procent i huvudscenariot (se tabell 5.8). På

sikt fortsätter återhämtningen, men när resursutnyttjandet är normalt, bortom prognoshorisonten, är BNP-nivån lägre och arbetslösheten högre än i huvudscenariot till följd av persistenseffekter på arbetsmarknaden och permanenta effekter av lägre investeringar.

De offentliga finanserna försvagas i detta scenario jämfört med i huvudscenariot. Sammantaget blir det finansiella sparandet som andel av BNP negativt för både 2012 och 2013 (se tabell 5.8). Det beror huvudsakligen på att den svagare arbetsmarknaden och den svaga konsumtions-tillväxten leder till att skatteintäkterna dämpas kraftigt jämfört med huvudscenariot. Samtidigt bidrar den högre arbetslösheten till högre utgifter.

Alternativscenario 2: Starkare inhemska efterfrågan

I det andra alternativscenario antas att den internationella konjunkturavmattningen och den fortsatta finansiella turbulensen inte påverkar svenska hushåll och företag i den utsträckning som förutspås i huvudscenariot. Framåtblickande indikatorer för både hushåll och företag indikerar att produktionen och sysselsättningen kan fortsätta att öka under hösten 2011. I kombination med att hushållen för närvarande har en hög sparkvot och en relativt god utveckling av disponibelinkomsten talar detta för att den inhemska efterfrågan kan utvecklas starkare än i huvudscenariot.

En starkare utveckling av investerings- och konsumtionstillväxten under andra halvåret 2011 och 2012 leder till att BNP-tillväxten blir högre än i huvudscenariot. År 2012 växer BNP med 2,3 procent jämfört med 1,3 procent i huvudscenariot (se diagram 5.26 och tabell 5.9). Den högre inhemska efterfrågan medför att inbromsningen i svensk ekonomi dämpas och att resursutnyttjandet endast sjunker marginellt 2012. Vidare medför den högre efterfrågan att sysselsättningstillväxten blir starkare och arbetslösheten lägre än vad som förutses i huvudscenariot. År 2012 är arbetslösheten 7,3 procent jämfört med 7,8 procent i huvudscenariot (se diagram 5.27 och tabell 5.9).

Tabell 5.9 Nyckeltal, alternativscenario 2 med starkare inhemsk efterfrågan

Prognos enligt huvudscenariot inom parentes, procentuell förändring om annat ej anges

	2011	2012	2013	2014	2015
BNP	4,2 (4,1)	2,3 (1,3)	3,5 (3,5)	3,7 (3,9)	3,4 (3,7)
Arbetade timmar ¹	1,5 (1,5)	0,9 (0,2)	1,4 (0,9)	1,9 (2,0)	1,3 (1,9)
Sysselsättning ²	2,3 (2,2)	0,5 (0,0)	0,9 (0,4)	1,5 (1,6)	1,2 (1,8)
Arbetslöshet ^{2,3}	7,4 (7,5)	7,3 (7,8)	6,7 (7,7)	5,7 (6,6)	5,2 (5,5)
BNP-gap ⁴	-2,1 (-2,2)	-2,5 (-3,6)	-2,0 (-2,9)	-0,9 (-1,6)	-0,5 (-0,9)
Reporänta ⁵	2,00 (2,00)	2,25 (1,50)	2,75 (2,00)	3,50 (3,00)	3,50 (3,50)
Timlön ⁶	2,7 (2,7)	3,0 (2,9)	3,2 (3,1)	3,4 (3,3)	3,4 (3,3)
KPI ⁷	3,0 (3,0)	1,6 (1,2)	2,2 (1,8)	2,5 (2,6)	2,3 (2,5)
Finansiellt sparande ⁸	0,2 (0,1)	0,3 (0,0)	1,3 (0,7)	2,6 (2,1)	3,7 (3,3)

¹ Kalenderkorrigerad.

² 15–74 år.

³ Procent av arbetskraften.

⁴ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

⁵ Slutkurs.

⁶ Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.

⁷ Årsgenomsnitt.

⁸ Procent av BNP.

Källa: Egna beräkningar.

En starkare arbetsmarknad och högre konsumtion leder till högre skatteintäkter och lägre utgifter, vilket sammantaget förbättrar de offentliga finanserna jämfört med huvudscenariot.

BNP-tillväxten blir i genomsnitt något lägre 2013–2015 jämfört med i huvudscenariot. Ökningen i konsumtionen blir lägre till följd av att det uppdämda konsumtionsbehovet är mindre samt att utrymmet för konsumtionsökningar är mindre eftersom sparkvoten är på en lägre nivå. Samtidigt är investeringsnivån högre och behovet av ytterligare investeringar är därför mindre. Vidare utvecklas exporten något svagare till följd av en marginellt sämre konkurrenskraft och en något starkare växelkurs. Riksbanken bedöms i detta scenario höja reporäntan i snabbare takt vilket stärker växelkursen samtidigt som konkurrenskraften försämras något till följd av en något högre löneutvecklingstakt jämfört med i huvudscenariot.

Att svensk ekonomi inte bromsar in medför att utvecklingen på arbetsmarknaden blir starkare än i huvudscenariot. Arbetslösheten är lägre under hela prognosperioden (se diagram 5.27), vilket medför att risken för negativa persistens-effekter minskar. Svensk ekonomi påverkas dock av en svag internationell efterfrågan och lågkonjunkturen blir utdragen även i detta alternativscenario. Resursutnyttjandet stiger successivt och ekonomin når konjunkturrell balans i slutet av 2015, vilket är tidigare än i huvudscenariot.

5.8 Jämförelse med den makroekonomiska prognosen i 2011 års ekonomiska vårproposition

Den makroekonomiska utvecklingen bedöms bli betydligt svagare de närmaste åren än vad som förutsågs i 2011 års ekonomiska vårproposition. Tillväxten har reviderats ned kraftigt för 2012, samtidigt som arbetslösheten blir högre 2011–2015 jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Den betydligt svagare konjunkturutvecklingen jämfört med bedömningen i vårpropositionen beror på flera samverkande faktorer.

För det första förväntas den globala tillväxten bli lägre än vad som tidigare förutsågs. Ökad oro på de finansiella marknaderna i spåren av de statsfinansiella problemen i flera länder i euroområdet, fallande tillgångspriser och oväntat svag realekonomisk utveckling i bl.a. USA under första halvåret 2011 medför att omvärldsefterfrågan på svenska exportprodukter bedöms bli betydligt lägre de närmaste åren jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Den svagare omvärldsefterfrågan medför att exporttillväxten dämpas de närmaste åren och att företagen har ett mindre behov av att öka investeringarna, jämfört med vad som tidigare förutsågs.

För det andra har oväntat kraftigt stigande räntor och energipriser i kombination med en svag börsutveckling medfört att hushållens konsumtion redan under första halvåret 2011 ökar mindre än vad som förutsågs i vårpropositionen. Den ökade osäkerheten och fallande tillgångspriser i spåren av den finansiella turbulensen leder till att hushållens konsumtion växer långsammare och att företagens investeringsplaner justeras ned ytterligare. Sammantaget bedöms BNP öka med 4,1 procent 2011 och

1,3 procent 2012, vilket är en nedrevidering med 0,5 procentenheter för 2011 och med 2,5 procentenheter för 2012 jämfört med bedömningen i vårpropositionen.

Den svagare BNP-tillväxten leder till att företagens behov av att öka antalet anställda är betydligt mindre än vad som tidigare förutsågs. Sysselsättningen bedöms i princip vara oförändrad 2012. Det kan jämföras med att sysselsättningen bedömdes öka med 1,4 procent 2012 i vårpropositionen. Arbetslösheten bedöms därför öka till 7,8 procent 2012, vilket är en upprevidering med 1,2 procentenheter jämfört med bedömningen i vårpropositionen.

I takt med att osäkerheten om de statsfinansiella problemen och turbulensen på de finansiella marknaderna klingar av finns det goda förutsättningar för en starkare tillväxt jämfört med bedömningen i vårpropositionen. Minskad osäkerhet, lägre räntor, en högre sparkvot och ett uppdämt konsumtionsbehov leder till att hushållens konsumtion ökar snabbare under 2013–2015, jämfört med prognosen i vårpropositionen. När efterfrågan och produktionen ökar i snabbare takt ökar företagens behov av att investera, vilket leder till en starkare ökning av investeringarna under perioden 2013–2015. Sammantaget ökar BNP med i genomsnitt ca 3,7 procent per år 2013–2015, vilket är en upprevidering med 0,7 procentenheter per år jämfört med bedömningen i vårpropositionen.

Den högre tillväxten leder till att sysselsättningen ökar snabbare under 2014 och 2015, samtidigt som arbetslösheten minskar till 5,5 procent 2015. Inbromsningen i svensk ekonomi under hösten 2011 och inledningen av 2012 leder dock till att lågkonjunkturen blir mer utdragen jämfört med vad som förutsågs i vårpropositionen.

Under 2012–2015 ökar lönerna i en något långsammare takt till följd av det lägre resursutnyttjandet på arbetsmarknaden. KPI-inflationen har reviderats upp för 2011, från 2,5 procent till 3,0 procent. Detta beror främst på att räntekostnaderna för hushållen förväntas bli högre. Det lägre resursutnyttjandet leder till att inflationstrycket blir lägre och till att Riksbanken för en mer expansiv penningpolitik de närmaste åren jämfört med bedömningen i vårpropositionen.

Tabell 5.10 Regeringens prognoser i budgetpropositionen för 2012 och 2011 års ekonomiska vårproposition

Årlig procentuell förändring om annat ej anges

Prognos enligt 2011 års ekonomiska vårproposition inom parentes

	2011	2012	2013	2014	2015
BNP	4,1 (4,6)	1,3 (3,8)	3,5 (3,6)	3,9 (2,8)	3,7 (2,7)
Arbetade timmar ¹	1,5 (1,9)	0,2 (2,0)	0,9 (1,8)	2,0 (1,3)	1,9 (0,6)
Sysselsättning ²	2,2 (2,5)	0,0 (1,4)	0,4 (1,3)	1,6 (1,1)	1,8 (0,6)
Arbetslöshet ^{2, 3}	7,5 (7,3)	7,8 (6,6)	7,7 (5,8)	6,6 (5,2)	5,5 (4,9)
BNP-gap ⁴	-2,2 (-1,9)	-3,6 (-0,7)	-2,9 (-0,1)	-1,6 (0,1)	-0,9 (0,0)
Reporänta ⁵	2,00 (2,25)	1,50 (3,25)	2,00 (3,75)	3,00 (3,75)	3,50 (3,75)
Timlön ⁶	2,7 (2,6)	2,9 (3,2)	3,1 (3,4)	3,3 (3,5)	3,3 (3,5)
KPI ⁷	3,0 (2,5)	1,2 (2,0)	1,8 (2,8)	2,6 (2,7)	2,5 (2,4)

¹ Kalenderkorrigerad.

² 15–74 år.

³ Procent av arbetskraften.

⁴ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

⁵ Slutkurs.

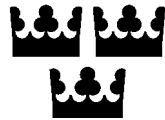
⁶ Timlön enligt konjunkturlönestatistiken.

⁷ Årsgenomsnitt.

Källa: Egna beräkningar.

6

Skattefrågor

6 Skattefrågor

Sammanfattning

- Den tidsbegränsade nedsättningen av för­månsvärdet för vissa miljöbilar förlängs med två år.
- Expertskatten förenklas genom införande av en schablonlönenivå.
- Beloppsgränsen över vilken reseavdrag får göras höjs från 9 000 kronor till 10 000 kronor.
- Mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster sänks från 25 till 12 procent.
- Mervärdesskatte­reglerna vid import från tredjeland ska ses över.
- Punktskatterna på tobaksprodukter höjs.
- En ny schablonbeskattad sparform, investeringssparkonto, införs och skatte­reglerna för kapitalförsäkringar ändras.
- Skatten på investeringsfonder och dess ägare reformeras.
- 3:12-reglerna förändras genom höjt schablonbelopp i förenklingsregeln och genom införande av en takregel för utdelning. Dessutom lämnas tre förslag för att motverka s.k. skatteupplägg.
- För enskilda näringsidkare höjs ränte­fördelningsräntan.
- En skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet införs.
- Lättnadsreglerna i förhållande till s.k. oäkta bostadsföretag förlängs.
- Schablonavdraget för privatpersoners uthyrning av den egna bostaden höjs från 18 000 kronor till 21 000 kronor.

- Avdragsrätten för företags utgifter för forskning och utveckling utökas.

Regeringen redovisar i det följande ett antal åtgärder på skatte- och avgiftsområdet med effekter för budgetåret 2012 och framåt.

Efter ett inledande avsnitt kring de av riksdagen antagna skattepolitiska riktlinjerna presenteras de olika åtgärderna med en indelning i ett antal huvudgrupper (se prop. 2008/09:1, vol. 1, avsnitt 6, s. 163–165 för motiv för den valda klassificeringen). De olika huvudgrupperna är:

- skatt på arbetsinkomster (skatter på för­värvsinkomster och socialavgifter m.m.; avsnitt 6.2–6.6),
- skatt på konsumtion m.m. (energi- och miljöskatter, övriga punktskatter och mervärdesskatt; avsnitt 6.7–6.12),
- skatt på kapitalägande (kapital- och egen­domsskatter; avsnitt 6.13–6.17) samt
- skatt på kapitalanvändning (företagsskatter; avsnitt 6.18–6.19).

Efter bedömningar kring vissa skatte­administrativa frågor sammanfattas de offentlig­finansiella effekterna av de skatte- och avgifts­förslag som lämnas eller aviseras i denna proposition.

Avsnittet avslutas med författnings­kommentarer till lagförslagen.

Beredningen av förslagen

För de ärenden där förslag lämnas finns lag­förslag i avsnitt 3. Beredningen av de olika frågorna inklusive granskning av Lagrådet redovisas i respektive delavsnitt.

6.1 Riktlinjer för skattepolitiken

Riksdagen antog våren 2008 riktlinjer för skattepolitiken i form av ett antal hållpunkter och ett antal krav (prop. 2007/08:100, avsnitt 5.3, bet. 2007/08:FiU20, rskr. 2007/08:259). Genom fem hållpunkter inriktas skattepolitiken på att stödja de övergripande målen för regeringens ekonomiska politik som exempelvis en varaktigt högre sysselsättning och en högre generell och rättvist fördelad välfärd. Därutöver utformas skattepolitiken så att den tillgodoser fem krav som ställs på de svenska skattereglerna i en allt mera globaliserad värld. Här återges först de olika hållpunkterna och kraven. Därefter relateras de till de skatteåtgärder som redovisas i denna proposition.

De fem hållpunkterna

1. *Goda förutsättningar för varaktigt hög sysselsättning*
Skattereglerna ska bidra till att öka den varaktiga sysselsättningen (antalet arbetade timmar) genom ökat arbetsmarknadsdeltagande, genom att personer som redan har arbete ökar sitt arbete och genom ökad utbildning och kompetens hos dem som arbetar.
2. *Goda villkor för företagande och investeringar*
Skattereglerna ska ge goda villkor för investeringar i Sverige, genom att attrahera utländska företags lokalisering och investeringar i Sverige och genom att företag redan verksamma i Sverige ökar sina investeringar. Därutöver ska också goda villkor gälla för svenska företags investeringar i utlandet.
3. *Generell och rättvist fördelad välfärd*
Skattepolitiken ska utformas så att målen om en generell och rättvist fördelad välfärd och högre sysselsättning säkerställs.
4. *Effektiva ekonomiska styrmedel*
Skattereglerna ska bidra till att negativa miljö- och folkhälsoaspekter fångas upp i prisbildningen på olika marknader genom internalisering av s.k. negativa externa effekter. Korrigeringar av sådana effekter bör ske på ett så effektivt sätt som möjligt med beaktande av andra krav på skatte-

systemet. På miljöområdet ska skatterna samordnas med andra styrmedel – som exempelvis handel med utsläppsrätter – så att miljöstyrningen blir samhälls-ekonomiskt effektiv. Principen om att förenaren ska betala ska gälla.

5. *Ett legitimt och rättvist skattesystem*
Skattereglerna ska utformas så att de stärker medborgarnas förtroende för skattesystemet och underlättar för dem att göra rätt för sig. Skattefel ska begränsas och skattebrott, skattefusk och skatteundandragande motverkas.

De fem kraven

6. *Hållbara offentliga finanser*
Skatterna ska finansiera offentliga utgifter på ett hållbart sätt med bevarande av samhälls-ekonomisk balans. Utifrån detta fiskala krav ska skattereglerna utformas på ett så enkelt sätt som möjligt med beaktande av målet om hög välfärd och hög varaktig sysselsättning.
7. *Generella och tydliga regler*
Med beaktande av hållpunkterna ska skattereglerna vara generella och existerande särregler (skatteutgifter) löpande prövas för att förenkla systemet och för att skapa finansiellt utrymme för att sänka strategiska skattesatser.
8. *Hållbara regler i förhållande till EU*
Skatteregler och åtgärder ska vara hållbara och försvarbara i ett EU-rättsligt perspektiv.
9. *Beskattning i nära anslutning till inkomsttillfället*
På inkomstskatteområdet bör på sikt olika inslag av s.k. uppskjuten beskattning undvikas.
10. *Förenkling av regler för ökad effektivitet*
Arbetet med att förenkla skattereglerna (minskad administrativ börda) drivs vidare. I arbetet ska nyttan av förenklingar för företagen beaktas liksom behovet av att värna skatteintäkterna.

Hållpunkterna och kraven ger en ram för utvecklingen av skattepolitiken. De fem hållpunkterna med dess koppling till den ekonomiska politiken pekar i första hand ut vad

som är angeläget. De fem kraven har sin tyngdpunkt på det som bör undvikas. En i förhållande till hållpunkter och krav framgångsrik skattepolitik innebär därmed i första hand att hållpunkterna förstärks medan avvikelserna från kraven är så begränsade som möjligt.

Riktlinjerna och åtgärderna i denna proposition

I förhållande till riktlinjerna tar förslaget om sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster sikte på att ge bättre förutsättningar för en varaktigt högre sysselsättning. Vidare uppnås en förenklad tillämpning och en minskad administrativ börda genom att skattesatsen för dessa tjänster sänks till samma nivå som för livsmedel.

Villkoren för företagande förbättras genom förslagen om förändrade 3:12-regler, reglerna för enskilda näringsidkare, expertskatten och den utökade avdragsrätten för företags utgifter för forskning och utveckling.

Utöver vad som nämnts om sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster förenklas skattereglerna i en rad olika avseenden på ett sätt som också ökar effektiviteten. På det skatteadministrativa området sker detta genom förslagen om reformerat skatteförfarande. Reglerna om expertskatt förenklas liksom 3:12-reglerna genom den justerade schablonregeln. Möjligheterna att förenkla mervärdesskatte- reglerna vid import ska undersökas av en särskild utredare. Införandet av investeringssparkontot förenklar beskattningen av aktier och andra värdepapper.

Förändringarna i sparandebeskattningen genom det nya investeringssparkontot innebär också en kraftfull effektivisering av skatteuttaget, bl.a. i och med att inslaget av uppskjuten beskattning minskar inom ramen för ett minskat skatteuttag. Förskjutningen av skatteuttaget från värdepappersfonder till dess delägare görs på ett sätt som bibehåller begränsningen av skatte- krediter.

Skatt på arbetsinkomster – förmånsinkomstbeskattningen

6.2 Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöbilar

6.2.1 Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2011 redovisade regeringen att den har som reformambition att förlänga den tidsbegränsade nedsättningen för de bilar som är utrustade med den senaste och bästa tekniken för drift med elektricitet eller annan gas än gasol (prop. 2010/11:1, Förslag till statsbudget för 2011, finansplan och skattefrågor m.m., avsnitt 1.7.4).

Inom Finansdepartementet utarbetades därefter en promemoria innehållande bland annat förslag om nedsatt förmånsvärde för vissa miljöbilar. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 4, avsnitt 1* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 4, avsnitt 2*.

Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2011/1936).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 31 maj 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över bland annat förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229). Lagförslaget avsåg bland annat 61 kap. 8 a § samt punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:1175) om ändring i nämnda lag, som finns i *bilaga 4, avsnitt 4*. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4, avsnitt 5*. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag har det i propositionen gjorts en redaktionell ändring i lagtexten.

6.2.2 Bakgrund

6.2.2.1 Gällande regler

Förmån av fri eller delvis fri bil beräknas på visst schabloniserat sätt enligt 61 kap. 5–11 §§ inkomstskattelagen (1999:1229). Avsikten är att förmånsvärdet i princip ska motsvara kostnaderna för en motsvarande privatägd bil med samma privata körsträcka. För miljöanpassade

förmånsbilar finns det dock särskilda regler i 61 kap. 8 a § inkomstskattelagen som innebär att förmånsvärdet sätts ned under vissa förutsättningar.

Reglerna om nedsättning av förmånsvärdet för miljöanpassade bilar tillämpades första gången vid 2000 års taxering. Reglerna innebär att förmånsvärdet för en bil som – helt eller delvis – är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med mer miljöanpassade drivmedel än bensen eller dieselolja och som därför har ett nybilspris som är högre än nybilspriset för närmast jämförbara bil utan sådan teknik, ska sättas ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för den jämförbara bilen. Reglerna infördes bland annat för att underlätta introduktionen av miljöbilar på bilmaknaden och på så sätt skapa bättre förutsättningar för att miljöprestandan hos beståndet av förmånsbilar skulle öka (prop. 1999/2000:6, bet. 1999/2000:SkU7, rskr. 1999/2000:66, SFS 1999:1048).

Den 1 januari 2002 kompletterades dessa regler med en tidsbegränsad möjlighet till ytterligare nedsättning av förmånsvärdet för vissa typer av miljöanpassade bilar. För bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet eller med annan gas än gasol görs nedsättningen till ett värde som motsvarar 60 procent av förmånsvärdet för närmast jämförbara konventionella bil, dock maximalt med 16 000 kronor per år. För bilar som är utrustade med teknik för drift med alkohol görs motsvarande nedsättning till 80 procent av förmånsvärdet för närmast jämförbara konventionella bil, dock maximalt med 8 000 kronor per år. Syftet med denna nedsättning var att ytterligare underlätta introduktionen av miljöanpassade bilar och att få beståndet av dessa fordon att öka (prop. 2001/02:45, bet. 2001/02:SkU12, rskr. 2001/02:122, SFS 2001:1175).

Den tidsbegränsade nedsättningen gällde initialt till och med 2005 års taxering för eldrivna bilar och 2006 års taxering för alkohol- och gasdrivna bilar. Därefter har tidsgränserna förlängts vid tre tillfällen och för närvarande gäller en gemensam tidsgräns till och med 2012 års taxering, dvs. till och med beskattningsåret 2011 (prop. 2005/06:1, Förslag till statsbudget för 2006, finansplan, skattefrågor och tilläggsbudget m.m., bet. 2005/06:FiU1, rskr. 2005/06:34, SFS 2005:826).

6.2.2.2 Utvecklingen av miljöanpassade bilar och drivmedel

I dag är det de fossila drivmedlen bensin och diesel som dominerar när det gäller bilar och andra vägfordon. Dessa bränslen är ändliga resurser. Vid förbränningen av bensin och diesel uppkommer även fossil koldioxid som spär på växthuseffekten. Detta medför att det pågår ett intensivt arbete för att försöka hitta alternativa drivmedel som har lägre klimat- och miljöpåverkan. Drivmedlen bör även kunna tas fram i stora kvantiteter för att variationen när det gäller infrastruktur och fordonsteknik inte ska bli alltför stor och därmed förbättra möjligheterna att ta fram nya fordon.

Sverige var ett av de första länderna i vilket det under 1990-talet genomfördes större demonstrationsförsök med biobränslen och eldrift för både tunga och lätta fordon. I programmen gjordes ett flertal studier om olika bränslens för- och nackdelar och deras potential. Därefter har, sedan millennieskiftet, hybridbilar och biobränslebilar börjat introduceras på marknaden, bland annat med hjälp av statliga incitament. De förnybara drivmedel som huvudsakligen varit aktuella är el, biogas från rötning och etanol (E85). Det pågår dock ett intensivt arbete med att ta fram ytterligare alternativa drivmedel med bättre miljöegenskaper.

El är det mest flexibla drivmedlet när det gäller produktion och energiråvara. Det finns potential att producera en tillräcklig mängd el för att tillgodose hela det globala vägtransportsystemet. El har samtidigt minst förluster bland drivmedlen när den används för framdrivning av fordon och ger inga avgasutsläpp från fordonet. Elfordon har dock fram till i dag varit funktionellt begränsade på grund av den otillräckligt utvecklade tekniken. Sedan mer än tio år säljs hybridbilar som dock inte går att ladda utifrån med el utan endast av el som genereras av fordonet. De är i princip bensinbilar med mycket låg bränsleförbrukning, även i stadstrafik. Dessa bilar har dock varit avgörande för att driva teknikutvecklingen av elkomponenter och batterier framåt. Det senaste decenniet har dock en snabb teknisk utveckling skett och en marknadsintroduktion av nya fordon, s.k. laddhybrider eller plug-in-hybrider, har aviserats av biltillverkarna.

Laddhybrid eller plug-in-hybrid är en vanlig hybridbil med större batteri som går att ladda från elnätet och som även kan köras på ren el-

drift. Energittillförseln kommer att ske i form av el i varierande grad beroende på i huvudsak batteristorlek och körmönster. Redan vid ganska små batterier kommer kanske 50–75 procent av körningen att kunna gå på el och motsvarande mindre del tankas med annat drivmedel.

Elbilar avser bilar som endast har elmotor och batteri och som är helt beroende av laddning från elnätet. Dessa fordon kan i dag rent tekniskt sett uppnå en räckvidd upp emot 40 mil. De bilar som presenterats når dock runt 10–15 mil och kommer därmed främst att vara kortdistansfordon.

Tekniken när det gäller eldrift är emellertid fortfarande inte ekonomiskt fullt utvecklad varför elfordonen under en inledande period kommer att vara väsentligt dyrare än fordon med endast förbränningsmotor.

Biogas framställd genom rötning av avloppsvatten och avfall (huvudsakligen från livsmedelsproduktion) intar en särställning bland bränslena genom att den både har mycket goda egenskaper som bränsle i fordonet och eliminerar avfallets metanutsläpp. Biogas från avfallsrötning har dock en tydligt begränsad råvarubas. Av den metangas som i dag används av fordon är nästan hälften fossil naturgas med endast marginellt lägre koldioxidutsläpp. Distributionen av gasen är dock kostsam och infrastrukturen släpar i den delen efter. Användningen av biogas förväntas ske främst i områden som kan utnyttja ett fåtal centrala tankställen, dvs. företrädesvis i tätorter. Produktionspotentialen antas motsvara behoven hos en sådan marknad.

Övriga första och andra generationens biobränslen, inklusive biogas från förgasning, konkurrerar alla i princip om samma biomassa. Den totala tillgången på biomassa antas understiga drivmedelsefterfrågan inom vägtransporter globalt.

De flesta gasbilar har två bränslesystem, ett för gas och ett för bensin. Det finns även bilar som uteslutande drivs av gas. Räckvidden för en gasbil är mellan 20–45 mil beroende av bilmodell och körsätt. I den mån bilen även har en bensintank ger det ytterligare 20–70 mils räckvidd.

Kostnaden för den fordonsteknik som tagits fram för etanol och biodiesel är i dag ungefär i nivå med fordonstekniken för bensin och diesel. Etanol (E85) innehåller ca 85 procent etanol och ca 15 procent bensin på sommaren. På vintern innehåller den dock ca 75 procent etanol och 25 procent bensin. Förutom etanol och bensin

kan E85 även innehålla denatureringsmedel som exempelvis MTBE och/eller isobutanol. Bensinen i E85 är bland annat där för att bilarna ska klara kallstartar lättare. Etanolen i E85 utvinns ur grödor som vete och sockerrör samt annan biomassa. E85 kan användas som bränsle i bilar med en så kallad bränsleflexibel motor. Det innebär att motorn klarar av valfri blandning mellan bensen och etanol. Serietillverkningen av etanolbilar inleddes efter millennieskiftet och har under den senaste tioårsperioden expanderat snabbt och det finns ett flertal olika fordonstillverkare som tillhandahåller flera olika modeller av etanolbilar.

6.2.3 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar förlängs med två år för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol. Nedsättningen gäller därmed till och med det beskattningsår som slutar den 31 december 2013.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig i frågan tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. *Skatteverket* avstyrker förslaget, eftersom kontant lön inte bör diskrimineras jämfört med en motsvarande förmån. Även förenklingskäl talar, enligt verket, för att minska förekomsten av förmåner då de medför administrativa kostnader. Om förslaget ändå genomförs anser verket att det är angeläget att regeln om fastställande av jämförbar bil (den permanenta nedsättningen) avskaffas för etanolbilarna då den är onödig och betungande utan någon praktisk betydelse. *Motorbranschens Riksförbund* anser att det i grunden borde räcka med den permanenta nedsättningen men har förståelse för att ytterligare stimulans kan behövas tillfälligt. *Transportstyrelsen*, *Konkurrensverket* och *Konsumentverket* anser att förslaget brister i teknikneutralitet, vilket ger marknaden snedvridna incitament samt försämrade effektivitet och dynamik. Även *BIL Sweden* och *Gröna Bilister* framför att nedsättningen borde vara

teknikneutral och i stället knyts till bilarnas miljöegenskaper. *Konsumentverket* och *Ekonomistyrningsverket* framhåller att reglernas giltighetstid skapar osäkerhet. *Transportstyrelsen*, *BIL Sweden*, *Gröna Bilister*, *Energigas Sverige* och *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* anser att förslaget är för kortsiktigt och att nedsättningen bör gälla under längre tid. *Energigas Sverige* anser att förslaget i första hand bör gälla till och med 2015 och kopplas till leasingkontraktets fulla längd. I andra hand enligt förslaget men att nedsättningen bör gälla under hela leasingkontraktets fulla längd. *E.ON* och *Volksvagen Group Sverige AB* anser att nedsättningen bör gälla till och med år 2020 som en del i en långsiktig satsning mot en fossiloberoende fordonsflotta. *Konkurrensverket* framhåller dock att riskerna för konkurrensnedvridande inlåsnings effekter minskas då nedsättningen begränsas i tiden. *BIL Sweden* och *Motorbranschens Riksförbund* anser vidare att en avtrappning bör övervägas i stället för ett direkt upphörande. *Honda Nordic AB* och *Gröna Bilister* anser att elhybridbilar respektive etanolbilar bör omfattas av förslaget. Även *Svenska Bioenergiföreningen* anser att etanolbilar bör omfattas av förslaget. *Naturvårdsverket* och *Motorbranschens Riksförbund* anser att gasbilar inte bör omfattas av förslaget. *Naturvårdsverket* anser även att det är rimligt att etanolbilar inte ska omfattas av förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Nuvarande regler om nedsättning av förmånsvärdet för miljöanpassade bilar består av två delar. Den första delen består av en permanent nedsättning som innebär att förmånsvärdet för en bil som helt eller delvis är utrustad med teknik för drift med elektricitet eller med mer miljöanpassade drivmedel än bensen eller dieselolja sätts ned till en nivå som motsvarar förmånsvärdet för en jämförbar bensen- eller dieseldriven bil. Den andra delen består av tidsbegränsade regler som innebär att för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet eller med annan gas än gasol görs nedsättning till ett värde som motsvarar 60 procent av förmånsvärdet för närmast jämförbara konventionella bil (dock maximalt med 16 000 kronor per år) och för bilar som är utrustade med teknik för drift med alkohol görs motsvarande nedsättning till 80 procent av förmånsvärdet för närmast jämförbara konventionella bil (dock maximalt med 8 000 kronor per

år). Den tidsbegränsade nedsättningen gäller till och med beskattningsåret 2011.

Det huvudsakliga syftet med dessa regler är att underlätta introduktionen av miljöanpassade bilar på marknaden och på så sätt skapa bättre förutsättningar för att miljöprestandan hos beståndet av förmånsbilar ska öka.

Under de senaste tio åren har andelen miljöbilar ökat kraftigt. När det gäller förmånsbilar uppgick andelen bilar som omfattas av den tidsbegränsade nedsättningen under inkomståret 2009 till ca 25 procent av samtliga förmånsbilar. Av dessa bilar var drygt 75 procent etanolbilar, drygt 10 procent gasbilar och ca 10 procent elhybridbilar. Andelen miljöanpassade förmånsbilar visar att de ifrågakvarande reglerna har stimulerat efterfrågan på mer miljövänliga bilar och att de således har haft avsedd effekt. Fråga är nu om den tidsbegränsade nedsättningen bör förlängas ytterligare.

När reglerna om den tidsbegränsade nedsättningen infördes var avsikten att de endast skulle gälla ett fåtal år. Reglerna har därefter förlängts i olika omgångar, bland annat för att det funnits behov av att stimulera utvecklingen av teknik, drivmedel och infrastruktur. I promemorian görs bedömningen att det alltså finns behov av sådan stimulans. Det föreslås därför att den tidsbegränsade nedsättningen förlängs.

Skatteverket anser dock att förslaget diskriminerar kontant lön jämfört med en motsvarande löneförmån. Även förenklingsskäl talar, enligt verket, mot förslaget.

Av de riktlinjer för skattepolitiken som riksdagen antog våren 2008 framgår bland annat att skattereglerna ska vara generella, dvs. kontant lön ska inte missgynnas jämfört med andra löneförmåner (prop. 2007/08:100, avsnitt 5.3, bet. 2007/08:FiU20, rskr. 2007/08:259). Avsteg från denna riktlinje kan dock vara motiverade om det finns explicita krav på styrning.

Det är enligt regeringens mening angeläget att åtgärder vidtas för att öka andelen miljöanpassade bilar på marknaden. De senaste årens ökning av andelen miljöanpassade förmånsbilar visar att nedsättningen har de effekter som eftersträvas. Regeringen bedömer därför att förslaget ökar både företagets och de anställdas intresse av att vilja ha miljöanpassade förmånsbilar. Dessutom medför det kvardröjande effekter i bilparken när bilarna säljs vidare.

Sammantaget anser regeringen att de positiva effekterna av en förlängning av den tidsbegrän-

sade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar motiverar ett avsteg från den riktlinje som bland annat innebär att skattereglerna ska vara generella. Regeringen anser således, i likhet med vad som föreslås i promemorian, att en förlängning av reglernas giltighetstid bör ske. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna.

När det gäller vilka bilar som ska omfattas av förlängningen föreslås i promemorian att den ska gälla för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol. Det innebär att etanol- och elhybridbilar inte ska omfattas.

Gröna Bilister och *Svenska Bioenergiföreningen* anser dock att förslaget bör omfatta etanolbilar. Genom den teknikutveckling och marknadsintroduktion som skett fram till i dag har fordonstekniken såvitt avser etanol (E85) nått en mognad. Det framgår dels av att andelen etanolbilar har ökat fort, särskilt under de senaste åren, dels av att priset för dessa bilar i stort sett motsvarar priset för en likvärdig bensin- eller dieseldriven bil. Infrastrukturen när det gäller distributionen av E85 är också väl utvecklad. Regeringen delar därför promemorians bedömningen att det ursprungliga syftet är uppfyllt för dessa bilar och att skäl därmed saknas att ytterligare förlänga den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för dessa bilar. Det innebär att tillämpningen av dessa regler såvitt avser bilar som är utrustade med teknik för drift med alkohol kommer att löpa ut beskattningsåret 2011. Etanolbilar kommer dock även i fortsättningen att omfattas av den permanenta nedsättningen. Regeringen anser, till skillnad mot vad *Skatteverket* har anfört, att den permanenta nedsättningen inte bör avskaffas för etanolbilarna.

Beträffande de bilar som är utrustade med teknik för drift med el är tekniken alltså i behov av utveckling. Tekniken är fortfarande i ett inledande skede och de el-tekniska systemen, framför allt batterierna, i elbilar är i dagsläget väsentligt dyrare än traditionella förbränningsmotorer. På marknaden finns endast ett fåtal bilar som drivs med el. Flera tillverkare har dock aviserat nya modeller av s.k. laddhybrider eller plug-in-hybrider och som planeras att lanseras under kommande år. Det finns därför behov av ytterligare stimulans för att den påbörjade utvecklingen ska fortsätta och därmed skäl att förlänga den tidsbegränsade nedsättningen av för-

månsvärdet för sådana bilar. Till skillnad mot vad *Honda Nordic AB* anför, anser regeringen att förlängningen inte bör gälla hybridbilar som endast laddas av el som genereras av fordonet. Detta då denna fordonsteknik har nått en mognad samtidigt som andelen bilar på marknaden har ökat till en nivå där den kan anses vara väl introducerad. Regeringen delar promemorians bedömning att nedsättningen således endast bör omfatta bilar där elektriciteten kan tillföras genom laddning från en extern källa, exempelvis från det befintliga elnätet.

Teknikutvecklingen av fordonstekniken för gasbilar har i och för sig, i likhet med etanol- och elhybridbilar, nått en mognad. *Naturvårdsverket* och *Motorbranschens Riksförbund* anser därför att gasbilar inte bör omfattas av förslaget. Emellertid är infrastrukturen såvitt avser distribution av fordonsgasen alltjämt outvecklad, vilket har hämmat introduktionen av gasbilar på marknaden. Regeringen gör därför, i likhet med vad som framförts i promemorian, bedömningen att potentialen för gasbilar är betydligt större än den befintliga marknadsandelen och att den tillfälliga nedsättningen ska förlängas även för dessa bilar.

Några remissinstanser, bland annat *Transportstyrelsen* och *BIL Sweden*, anser att den tidsbegränsade nedsättningen bör vara teknikneutral. Syftet med reglerna är att driva fram den senaste och bästa tekniken vad gäller miljöfordon och att stimulera introduktionen av dessa fordon på marknaden. Med hänsyn härtill och till att förslagen förlängning gäller i två år, anser regeringen inte att det finns anledning att frångå nuvarande lagstiftningsteknik.

Beträffande tiden för nedsättningen föreslås i promemorian att den förlängs i två år. Flera remissinstanser, bland annat *Transportstyrelsen*, *BIL Sweden*, *Gröna Bilister* och *Energigas Sverige*, anser att förslaget är för kortsiktigt och bör gälla under längre tid. Regeringen har förståelse för branschens behov av långsiktiga regler. Promemorians förslag innebär att i de fall leasingperioden fortsätter att löpa efter utgången av 2013 så höjs förmånsvärdet för återstoden av tiden. Den permanenta nedsättningen medför dock att förmånsvärdet endast ökar till den nivå som gäller för en jämförbar bensin- eller dieseldriven bil. Mot bakgrund av den tidsbegränsade nedsättningens syfte, att stimulera introduktionen av mer miljövänliga bilar, delar regeringen promemorians bedömning att en förlängning av reglerna bör ske med två år, dvs.

till och med det beskattningsår som slutar den 31 december 2013. Tillräckliga skäl för en avtrappning av reglerna bedöms inte föreligga.

Lagförslag

Förslagen föranleder ändringar i 61 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229) och i punkt 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2001:1175) om ändring i nämnda lag. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.4.

6.2.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Kostnaden för en förlängning av den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar är beroende av hur bilförmånsparkens storlek och sammansättning utvecklas. Denna utveckling är i sin tur beroende av ett flertal faktorer, t.ex. den allmänna ekonomiska utvecklingen och den incitamentsstruktur som råder. De senaste åren har andelen etanolbilar ökat kraftigt. I och med att den tidsbegränsade nedsättningen inte föreslås omfatta dessa bilar är det dock troligt att försäljningen av etanolbilar kommer att sjunka. Detsamma gäller sannolikt i hög grad elhybridbilar som inte heller föreslås omfattas av förlängningen. Detta kommer i sin tur troligen att öka andelen bilar som föreslås omfattas av den tidsbegränsade nedsättningen, nämligen elbilar, laddhybrider och gasbilar.

Det är svårt att göra en bedömning av hur många förmånsbilar som kommer att vara laddhybrider, eftersom det för närvarande är fråga om en teknik som ännu så länge finns i liten utsträckning på marknaden. En bedömning kan dock grunda sig på att introduktionen av laddhybrider liknar den för elhybrider. Det bör också noteras att den offentligfinansiella kostnaden blir större ju högre andel som är laddhybrider bland förmånsbilarna, eftersom den permanenta nedsättningen av förmånsvärdet är större för dessa bilar. I detta fall är det därför befogat att frångå beräkningskonventionen om fasta baser. Mot denna bakgrund kan den offentligfinansiella kostnaden för 2012 uppskattas till 140 miljoner kronor (vid ca 300 laddhybrider) och för 2013 till 180 miljoner kronor (vid ca 900 laddhybrider). Skillnaden i kostnad mellan 2012 och 2013 beror alltså på en förväntad ökning av antalet bilar som berörs.

Effekter för myndigheter

Skatteverket meddelar, med stöd av förordningen (2000:866) med bemyndigande för Skatteverket att meddela vissa föreskrifter till inkomstskattelagen (1999:1229), varje år föreskrifter för värdering av bilförmån. Dessa innebär i princip att Skatteverket, med utgångspunkt i de nybilspriser som tillhandahålls av bilbranschen, ger riktlinjer för hur förmånsvärdet för alla olika bilmodeller ska beräknas. Verket anger också vilka bilmodeller som ska omfattas av den tidsbegränsade nedsättningen. Skatteverket har vidare på sin hemsida en funktion där var och en kan gå in och räkna fram förmånsvärdet för varje bilmodell, den s.k. bilsnuran. Det aktuella förslaget innebär att färre bilmodeller kommer att omfattas av den tidsbegränsade nedsättningen. Det torde inte innebära någon ökad administrativ börda för verket att för kommande år justera riktlinjerna för hur förmånsvärdet ska beräknas för dessa bilar. Förslaget bedöms därför inte medföra några ökade kostnader för Skatteverket.

För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

Effekter för företag och företagare

Förslaget innebär att den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet för vissa miljöanpassade bilar förlängs med två år för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet som tillförs genom laddning från yttre energikälla eller med annan gas än gasol. Nedsättningen innebär att förmånsvärdet för de bilar som omfattas av förlängningen blir lägre än för närmast jämförbara konventionella bil i ytterligare två år. Det medför i sin tur att även underlaget för socialavgifter minskar, dvs. de arbetsgivaravgifter företaget ska betala blir något lägre under den period nedsättningen föreslås gälla.

Förmånsvärdet för de bilar som i dag omfattas av den tidsbegränsade nedsättningen men för vilka nedsättningen inte förlängs kommer alltså att omfattas av den permanenta nedsättningen. Det innebär att förmånsvärdet, samt därmed även underlaget för arbetsgivaravgifter, blir detsamma som för närmast jämförbara konventionella bil. Detsamma gäller för de bilar som omfattas av förlängningen om två år då den föreslagna förlängningen upphör att gälla.

När det gäller beräkningen av förmånsvärdet kommer företagen alltså kunna använda sig av Skatteverkets s.k. bilsnura. Förslaget bedöms

därför inte medföra någon förändring av den administrativa bördan för företagen.

Effekter för miljön

Den tidsbegränsade nedsättningen av förmånsvärdet förlängs för elbilar, laddhybrider och gasbilar i ytterligare två år. För etanolbilar och elhybriddbilar som i dag omfattas av den tidsbegränsade nedsättningen men för vilka nedsättningen inte förlängs bedöms förslaget däremot innebära en lägre andel av nybilsförsäljningen. Biogasanvändningen stimuleras eftersom gasbilar omfattas av förslaget.

Indirekt förväntas positiva effekter för miljön genom att förlängningen stimulerar inköp och användande av dels dyrare och icke fullt etablerade tekniker som utan stöd hade haft det svårare att vinna marknadsandelar, dels tekniker där utvecklad infrastruktur bedöms ha hämmat introduktionen av mer miljöanpassade förmånsbilar på marknaden.

6.3 Förenklad expertskatt

6.3.1 Ärendet och dess beredning

För att möjliggöra en samlad behandling av skatteförslag med budgeteffekter i budgetpropositionen för 2012 remitterade Finansdepartementet en promemoria. Promemorian innehöll bland annat förslag om att förenkla expertskatten.

En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 4, avsnitt 1* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 4, avsnitt 2*.

Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2011/1936).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 31 maj 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över bland annat de förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229), avseende bland annat 11 kap. 22 §, och lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden, avseende 4 § nämnda lag. Förslagen framgår av *bilaga 4, avsnitt 4*. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4, avsnitt 5*.

6.3.2 Bakgrund

6.3.2.1 Gällande rätt

Reglerna om beskattning av experter, forskare eller andra utländska nyckelpersoner infördes den 1 januari 2001 (prop. 2000/01:12, bet. 2000/01:SkU6, rskr. 2000/01:70, SFS 2000:1161) men hade aviserats redan i 1999 års ekonomiska vårproposition (prop. 1998/99:100, s. 167). Reglerna, som ersatte tidigare regler med vissa skattelättnader för utländska forskare vid tillfälligt arbete i Sverige, finns i 11 kap. 22–23 a §§ inkomstskattelagen (1999:1229). Som skäl för reglerna anfördes i förarbetena bland annat (prop. 2000/01:12 s. 18) att det fanns ett behov av en lagstiftning som särskilt beaktar de problem som uppkommer vid tillfälliga anställningar av utländsk personal och att detta behov blivit större bland annat på grund av att våra grannländer hade infört sådan lagstiftning. Dessa länder kunde därför förefalla mer attraktiva när internationella företag valde land för nyetableringar. Syftet med reglerna var således att stärka Sveriges internationella konkurrenskraft samt att skapa incitament för internationella företag att välja Sverige för nyetableringar och stimulera företag att förlägga eller behålla bland annat koncernledande funktioner som kräver utländsk personal i Sverige. Likaså var ett syfte att gynna svensk forsknings konkurrenskraft. Minskade lönekostnader skulle göra det möjligt för de svenska företagen att erbjuda en marknadsanpassad lön och därmed kunna konkurrera om kvalificerade personer. Skattelättnaden motiverades också av att de förmåner, som är skälet till det relativt höga uttaget av skatter och avgifter i Sverige, ofta inte kommer dessa nyckelpersoner tillgodo.

Enligt 11 kap. 22 § inkomstskattelagen ges skattelättnader till experter, forskare eller andra nyckelpersoner under förutsättning att de uppfyller vissa kvalifikationer. Dessa innebär att den skattskyldige inte får vara svensk medborgare och inte heller ha varit bosatt eller vistats stadigvarande i Sverige (dvs. varit obegränsat skattskyldig) någon gång under fem kalenderår före det kalenderår då arbetet påbörjas. Den skattskyldige får inte heller ha för avsikt att vistas i Sverige under längre tid än fem år. Arbetsgivaren måste vidare vara hemmahörande i Sverige eller, om det är fråga om ett utländskt företag, ha fast

driftställe i Sverige. Därutöver måste den skattskyldiges arbete avse:

1. specialistuppgifter med sådan inriktning eller på sådan kompetensnivå att det innebär betydande svårigheter att rekrytera inom landet,
2. kvalificerade forsknings- eller utvecklingsuppgifter med sådan inriktning eller på sådan kompetensnivå att det innebär betydande svårigheter att rekrytera inom landet, eller
3. företagsledande uppgifter eller andra uppgifter som medför en nyckelposition i ett företag.

Skattelättnaden innebär, enligt 11 kap. 22 och 23 §§ inkomstskattelagen, att vissa delar av den ersättning som erhålls för arbetet inte ska tas upp till beskattning under de tre första åren. Dessa delar är:

1. 25 procent av lön, arvode eller liknande ersättning eller förmån av arbetet, och
2. kostnadsersättning för:
 - flyttning till eller från Sverige,
 - högst två resor mellan Sverige och tidigare hemland per person och kalenderår för den skattskyldige eller dennes familjemedlemmar, samt
 - avgifter för barns skolgång i grundskola och gymnasieskola eller liknande.

Som lön behandlas i detta sammanhang även vissa sjukförsäkringsförmåner från det svenska socialförsäkringssystemet samt ersättningar för sjukvårdskostnader om de helt eller till huvudsaklig del grundar sig på inkomst av arbete.

Enligt 2 kap. 12 § 1 socialavgiftslagen (2000:980) är en ersättning som är skattefri enligt inkomstskattelagen också avgiftsfri. För arbetsgivaren innebär det att socialavgifter bara ska beräknas på den ersättning som är skattepliktig för den anställde.

Frågan om förutsättningarna för skattelättnader för utländska experter m.fl. är uppfyllda prövas enligt 11 kap. 23 a § inkomstskattelagen av Forskarskattenämnden. Förfarandet regleras i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden. Forskarskattenämnden består enligt 2 § denna lag av sex ledamöter med fem personliga ersättare, vilka samtliga förordnas av regeringen för högst fyra år i taget. Regeringen utser ordförande och vice ordförande samt en ersättare för

den senare. Dessa tre ledamöter ska ha särskild insikt i skattefrågor. Därutöver lämnar Föreningen Svenskt Näringsliv och Verket för innovationssystem (Vinnova) förslag på var sin ledamot med ersättare medan Vetenskapsrådet lämnar förslag på två ledamöter med ersättare. Nämnden är beslutför när ordföranden och minst tre andra ledamöter är närvarande vid sammanträdet. Om samtliga ledamöter är ense är nämnden också beslutför om tre ledamöter, bland dem ordföranden, är närvarande.

Enligt 6 § ska ansökan om skattelättnader för utländska nyckelpersoner vara skriftlig och avse viss person. Ansökan får göras av arbetsgivaren eller arbetstagaren. En ansökan om skattelättnad ska ha kommit in till nämnden senast tre månader efter det att det ifrågavarande arbetet påbörjats och ska innehålla de uppgifter som behövs för att ansökan ska kunna prövas. Det finns inga andra formella krav på ansökans utformning än att den ska vara skriftlig och får lämnas av arbetsgivaren eller av arbetstagaren. Forskarskattenämnden har utformat en ansökningsblankett som också kan laddas ner från nämndens hemsida.

Forskarskattenämndens beslut får, enligt 9 §, överklagas till allmän förvaltningsdomstol av arbetsgivaren, arbetstagaren och Skatteverket. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Med undantag för det första året har det i genomsnitt kommit in ca 445 ansökningar om skattelättnad per år till Forskarskattenämnden. Under 2001 kom det in 1 391 ansökningar vilket beror på att de nya reglerna kunde tillämpas även på personer som redan påbörjat ett kvalificerande arbete i Sverige. Genom åren har Forskarskattenämnden i genomsnitt bifallit ca 55 procent av samtliga avgjorda ärenden. Skattelättnaden får tillämpas under maximalt tre år. Om alla de personer som ansökt om skattelättnad stannar i Sverige och arbetar under hela treårsperioden bör ca 800 personer omfattas av skattelättnaden varje år.

6.3.2.2 Kritik som framförts

Till Regeringskansliet har inkommit flera skrivelser som kritiserar expertskattereglerna. Den kritik som framförts innebär huvudsakligen att reglerna anses brista i förutsebarhet, framför allt med avseende på vem som kan anses ha en sådan

position i företaget att denne är en nyckelperson. Det framhålls därvid att reglerna inte kan användas i rekryteringsprocessen. Vidare framhålls att beslut om expertskatt vanligtvis meddelas först efter det att anställningen påbörjats. Detta medför administrativa problem då arbetsgivaren måste begära tillbaka för mycket innehållen preliminär skatt och inbetalade arbetsgivaravgifter.

Den osäkerhet som råder huruvida skattelättnader kommer att meddelas eller inte anses därvid ha förtagit syftet med lagstiftningen. Det görs därför gällande att reglerna behöver förbättras för att kunna konkurrera om unika och nödvändiga kompetenser inom en global rekryteringsbas.

Ett förslag som framförts är att det införs ett nytt stycke i 11 kap. 22 § inkomstskattelagen med innebörden att den som har en ersättning för arbete i Sverige som överstiger ett visst belopp alltid ska kvalificera för skattelättnaden. Det anses att en sådan ordning skulle förenkla förfarandet och att arbetsgivaren med förhållandevis stor säkerhet skulle veta om skattelättnader kommer att ges.

6.3.2.3 Andra länder

Flera av EU:s medlemsstater har sedan många år särskilda skatteregler för att stimulera det egna näringslivets anskaffning av kompetens från utlandet och utländska koncerners etablering i respektive land.

Danmark

I Danmark infördes 1992 (med retroaktiv verkan från 1991) särskilda regler för beskattning av utländska experter eller andra nyckelpersoner. De danska reglerna har nyligen ändrats något med verkan från den 1 januari 2011 och gäller för anställningar som påbörjas efter den 31 december 2010. De nya reglerna innebär i huvudsak att en person som kvalificerar sig för expertskatt beskattas med en fast skattesats på 26 procent under högst 60 månader. Den anställde är därutöver skyldig att betala socialavgifter på 8 procent. Följaktligen är den totala effektiva skattesatsen 31,92 procent.

Reglerna omfattar personer som blir obegränsat skattskyldiga i Danmark i samband med att anställningen påbörjas. Arbetsgivaren ska höra hemma i Danmark eller om arbetsgivaren är ett utländskt företag, ha ett fast driftställe i Dan-

mark. Reglerna gäller även för utländska anställda som deltar i ett godkänt forskningsprojekt.

Som förutsättning för att reglerna ska vara tillämpliga gäller att bruttolönen ska överstiga DKK 69 300 (ca 84 000 kronor) per månad före avdrag för socialavgifter och ATP-bidrag. Denna lönenivå gäller emellertid inte för forskare. För dessa gäller vissa andra särskilda kvalificeringsvillkor. Anställningen måste vara tidsbegränsad och vara mellan 6 och 36 månader. Det är möjligt att byta anställning under denna tid, förutsatt att villkoren för expertskatt fortfarande är uppfyllda.

Den anställde får vidare inte ha varit skattskyldig i Danmark under en period av 10 år före anställningen och inte delta, eller ha deltagit, direkt eller indirekt, i ledningen eller kontrollen av arbetsgivaren under anställningen eller under en period av 5 år före anställningens påbörjande.

Före 2011 gällde att utländska experter eller andra nyckelpersoner kunde välja att bli beskattade antingen med en schablonmässig skattesats på 25 procent i 3 år eller med en skattesats på 33 procent under 5 år. Dessutom var de skyldiga att betala socialavgifter på 8 procent. För personer som omfattas av de äldre bestämmelserna finns det särskilda övergångsregler.

Finland

Från och med 1996 har Finland tidsbegränsade regler om särskild källskatt för utländska nyckelpersoner. Reglerna gäller för närvarande för anställningar som påbörjas senast 31 december 2011. Skatten är en slutlig skatt på 35 procent som dras av arbetsgivaren från den lön som betalas och som ersätter den vanliga progressiva inkomstskatten på ersättningen. Arbetsgivarens ansvar för socialavgifter på lön och annan ersättning till den anställde påverkas inte av expertskattereglerna. Reglerna tillämpas under de första 48 månaderna från arbetets början.

Som förutsättning för tillämpning av reglerna gäller att den anställde är utländsk medborgare och att denne blir obegränsat skattskyldig i samband med att anställningen påbörjas. Den anställde får under en period av fem år dessförinnan inte ha varit obegränsat skattskyldig i Finland. Den anställde måste arbeta som lärare eller bedriva forskningsarbete vid en finsk högre läroanstalt, eller med arbetsuppdrag som kräver specialistkunskaper under förutsättning att

lönen uppgår till minst 5 800 euro (ca 52 000 kronor).

Expertskattereglerna tillämpas på lön som är intjänad i Finland för en arbetsgivares räkning som har hemvist i Finland.

Nederländerna

Nederländerna har sedan början av 1990-talet särskilda regler för beskattning av företagsledare och experter som värvats utomlands eller sänds ut till Nederländerna. Reglerna är tillämpliga även på nederländska medborgare. I huvudsak innebär reglerna att en arbetsgivare kan betala ut ett skattefritt bidrag för att kompensera för merkostnader i anledning av arbetet i Nederländerna. Bidraget får uppgå till högst 30 procent av den anställdes lön och eftersom det avser att ersätta experten för merkostnader är t.ex. ersättning för dubbelt boende inte avdragsgillt. Arbetsgivaren kan dock betala skolavgifter till en internationell skola utan att dessa tas upp till beskattning hos den anställde men den anställde får inte avdrag för motsvarande kostnad.

För att reglerna ska tillämpas måste den anställde ha en anställning som inte varar längre än 120 månader samt ha expertkunskaper som gör det svårt att rekrytera en motsvarande person i Nederländerna. Det måste vidare ha avtalats i anställningsavtalet om att belopp motsvarande bidraget om 30 procent är inkluderad i lönen. Den anställde måste vara rekryterad utomlands eller utsänd till Nederländerna och anställd av en nederländsk arbetsgivare eller av en arbetsgivare som inte är etablerad där men företräds av en agent som hanterar skyldigheten att innehålla skatt på lön och förmåner.

En anställd som omfattas av expertskattereglerna har rätt att begära att bli betraktad som begränsat skattskyldig för vissa övriga inkomster, främst kapitalinkomster. Även efter ett sådant beslut är personen berättigad till de personliga avdrag m.m. som hänför sig till den skattepliktiga delen av löneinkomsten.

Ansökan om tillämpning av reglerna måste göras senast 4 månader efter det att anställningen påbörjats. Enligt huvudregeln gäller ett beslut om tillämpning av expertskattereglerna i 120 månader. Efter 60 månader har skattemyndigheten emellertid rätt att begära att arbetsgivaren och den anställde visar att förutsättningarna för tillämpning av reglerna fortfarande är för handen.

Belgien

Även Belgien har ett regelsystem som riktar sig mot utländska experter eller andra nyckelpersoner som arbetar i Belgien. Det innebär i huvudsak att en person som inte är belgisk medborgare och som har behållit centrum för sina ekonomiska intressen utomlands kan bli föremål för särskilda regler om denne arbetar på chefsnivå, är en specialist på hög nivå eller en forskare som är svår att rekrytera i Belgien. Arbetsgivaren måste vara ett dotterbolag eller en filial till ett utländskt bolag eller ett belgiskt bolag som utgör en del av en internationell koncern. Arbetsgivaren kan också vara ett forskningsinstitut eller ett laboratorium (behöver inte tillhöra en internationell koncern) eller ett centres de coordination/coördinationcentra i en internationell koncern.

Om de särskilda reglerna är tillämpliga innebär det att den anställde betraktas som begränsat skattskyldig i Belgien. Det innebär bland annat att skatteplikt endast inträder för inkomst som är relaterad till det belgiska arbetet. Inkomst som är hänförlig till dagar då den anställde vistats utanför Belgien (även på tjänsteresa) är undantagna från beskattning. Vidare innebär reglerna att vissa ersättningar är skattefria. Exempel på sådana ersättningar är ersättning för flyttkostnader, skillnader i levnadskostnader, skillnader i boendekostnader, skolavgifter till internationell skola, förlust vid försäljning av hus i hemlandet, skillnader i inkomstskatt mellan Belgien och hemlandet etc.

Beslut om tillämpning av reglerna erhålls efter ansökan hos skattemyndigheten. Ansökan måste lämnas senast sex månader efter det att den anställde anländer till Belgien för att kunna tillämpas samma år. Det finns ingen bortre tidsgräns för tillämpning av reglerna så länge som förutsättningarna fortfarande är för handen.

6.3.3 Ökad förutsebarhet

Regeringens förslag: Vid tillämpningen av de s.k. expertskattereglerna ska en arbetstagare anses uppfylla villkoren om en viss kompetens m.m., om lön och annan ersättning för arbetet i Sverige per månad överstiger två gånger prisbasbeloppet för det kalenderår då arbetet påbörjas.

Regeringens bedömning: Skatteverket kommer att kunna besluta om särskild beräkningsgrund för preliminär skatt innan Forskarskattenäm-

den har prövat förutsättningarna för expertskatt. Någon särskild reglering i skatteförfarandelagen behövs därför inte.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås dock en ändring i skatteförfarandelagen i syfte att beslut om särskild beräkningsgrund för preliminär skatt ska kunna fattas innan Forskarskattenämnden har prövat förutsättningarna för expertskatt, om arbetstagarens arbetsinkomster per månad överstiger den föreslagna lönenivån. Promemorians förslag innehåller inte någon precisering av vilkets års prisbasbelopp som prövningen ska avse.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig i frågan tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. Skatteverket och Arbetsgivarverket avstyrker förslaget. Skatteverket anser att man i så stor utsträckning som möjligt bör undvika regler som kräver individuell prövning. Att ha såväl en beloppsregel som kvalifikationsregler är mindre lyckat. För att ytterligare förenkla expertskattereglerna och öka förutsebarheten förordar verket därför att reglerna om individuell prövning slopas varvid det enda avgörande kriteriet ska vara den föreslagna lönenivån. Arbetsgivarverket anser att den föreslagna lönenivån är för hög då den endast kommer att beröra få tjänster inom statsförvaltningen. Även Sveriges universitets- och högskoleförbund anser att lönenivån bör sättas lägre med hänsyn till löneläget i deras sektor. Lunds universitet anser att lönenivån bör bestämmas till ett prisbasbelopp för personer som innehar doktorsexamen. Sveriges Redovisningskonsulters Förbund anser att villkoren för expertskatt ska vara uppfyllda vid en månadslön som överstiger 1,5 prisbasbelopp. Invest Sweden anser dock att föreslagen lönenivå är utmärkt. Näringslivets Skattedelegation, i vars yttrande Föreningen Svenskt Näringsliv och Fastighetsägarna Sverige instämmer, samt Näringslivets Regelnämnd anser att förslaget inte beaktar behovet av att förenkla lagstiftningen för gruppen forskare. Även Forskarskattenämnden anser att det bör övervägas att skapa förenklade system även för andra grupper, och då särskilt för forskare. Förvaltningsrätten i Stockholm framhåller att det bör klargöras om lönenivån ska utgå från prövningsåret eller om den ska justeras för kommande år. Även Forskarskattenämnden efterfrågar ett

klargörande i detta avseende. Forskarskattenämnden ifrågasätter om något särskilt beslut av nämnden behövs när det gäller ärenden där lönenivån överstiger två prisbasbelopp. Av förenklingsskäl bör dessa ärenden enligt nämnden kunna fattas av Skatteverket i samband med den årliga inkomsttaxeringen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: De nuvarande reglerna om särskilda skattelättnader för utländska experter, forskare eller andra nyckelpersoner infördes 2001 och ersatte äldre regler som bara omfattade utländska forskare. Syftet med de nya reglerna var att genom skattelättnader för internationellt efterfrågade personer skapa incitament för företag att förlägga eller behålla bland annat koncernledande funktioner i Sverige. Minskade lönekostnader skulle också göra det möjligt för svenska företag att erbjuda en marknadsanpassad lön och därmed skapa förutsättningar för att konkurrera om kvalificerade personer med krav på hög lön efter skatt.

Det har emellertid ifrågasatts om reglerna fyller sitt syfte. Den kritik som riktats mot reglernas konstruktion innebär i huvudsak att de brister i förutsebarhet när det gäller vad som krävs för att vissa arbetsuppgifter ska anses medföra att en person får en nyckelposition i företaget. Att så är fallet uppges bero på att varje prövning är individuell med hänsyn till individens kompetens och dess betydelse för arbetsgivarens verksamhet. Det finns således inga objektiva rekvisit som kan läggas till grund för prövningen. Eftersom utgången av en ansökan inte kan förutses kan expertskattereglerna enligt kritikerna inte användas i rekryteringsprocessen.

En förutsättning för att expertskattereglerna ska kunna utnyttjas och faktiskt påverka förutsättningarna för en anställning är att parterna någorlunda säkert kan veta att de är tillämpliga redan när förhandlingar för att tillsätta tjänsten börjar. Av villkoren i 11 kap. 22 § första stycket inkomstskattelagen följer att det är tre grupper av personer som avses.

Den första gruppen omfattar kategorin experter med specialistuppgifter med en sådan inriktning och kompetensnivå att det innebär betydande svårigheter att rekrytera personer på denna nivå inom landet. Den andra gruppen omfattar kategorin individer med forsknings- eller utvecklingsuppgifter på lika hög kompetensnivå och som är lika svåra att rekrytera. Villkoren är i dessa grupper knutna till individens

kompetens eller de kvalificerade forsknings- eller utvecklingsuppgifterna. För att en person ska omfattas av dessa regler ska det vara en objektivt sett särskilt kompetent person inom ett område där kompetensen är mycket svårrekryterad i Sverige.

Den tredje gruppen avser personer som har företagsledande uppgifter eller andra uppgifter som medför att de innehar en nyckelposition i företaget. Något krav på att det ska vara svårt att i Sverige rekrytera en person till uppgifterna uppställs inte utan det är enbart uppgifternas betydelse för företaget som är avgörande. Avseende dessa personer måste det således avgöras vilken betydelse en viss arbetsuppgift har för ett specifikt företag.

Av kritiken framgår att svårigheter att bedöma om skattelättnader kommer att beviljas eller inte främst uppkommer när det avser den tredje gruppen, dvs. nyckelpersoner. Skälet för detta är att det måste göras en individuell prövning av den specifika arbetsuppgiftens betydelse för företaget. Detta skapar en osäkerhet om vilka krav som måste vara uppfyllda för att en person ska kvalificera för skattelättnader. Bedömningssvårigheter kan dock också uppstå för de båda andra kategorierna.

Expertskattereglerna har betydelse för Sveriges internationella konkurrenskraft. Det är därför olyckligt om reglerna brister i förutsebarhet. I likhet med vad som framförs i promemorian gör regeringen bedömningen att dessa regler bör förenklas. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna.

Enligt promemorian kan ett sätt att öka förutsebarheten vara att införa ett tillägg till nuvarande regler som är baserat på objektiva förhållanden och inte innehåller sådana skönsmässiga bedömningar som i dag ska göras av Forskarskattenämnden. Ett sådant tillägg kan vara att alla personer som har en lön över en viss nivå alltid ska anses uppfylla de krav på kompetens som ställs upp för att expertskatt ska beviljas. En liknande metod används till viss del även i Finland och Danmark.

I promemorian föreslås att ett sådant tillägg görs till nuvarande regler. Regeringen delar denna bedömning. Det innebär att en arbetstagare som har en lön som överstiger en bestämd nivå alltid ska ges skattelättnaden utan att någon prövning av arbetstagarens kvalifikationer görs. Som framhålls i promemorian bör förslaget omfatta samtliga arbetstagare, dvs. oavsett vilken

kompetens eller andra egenskaper de i övrigt besitter eller vilken associationsform arbetsgivaren har. Det medför att såväl experter, forskare som andra nyckelpersoner kommer att omfattas av förslaget, men även att andra kategorier arbetstagare kan komma att uppfylla kraven och således erhålla föreslagen skattelättnad. Därmed införs ett objektivi rekvisit som är lätt att konstatera i samband med att anställningsavtal infordras. Rekvisitet är också lätt att tolka för den anställde och arbetsgivaren i samband med att villkoren förhandlas. Det blir således lättare att avgöra om skattelättnader kan erhållas. Avgränsningen av vem som ska anses uppfylla kompetenskraven blir tydligare och därmed mer förutsebar, vilket kommer att underlätta tillämpningen av reglerna.

För den som inte når upp till den aktuella lönenivån finns det möjlighet att kvalificera sig för expertskatt enligt de i dag gällande reglerna. *Skatteverket* förordar att denna möjlighet till individuell prövning slopas. Det enda avgörande kriteriet bör, enligt verket, vara den föreslagna lönenivån. I dag uppgår den genomsnittliga årslönen för de personer som omfattas av expertskatten till närmare 1 miljon kronor. Spridningen i lönenivå är dock mycket stor. Om den individuella prövningen slopas skulle således vissa kategorier riskera att falla utanför reglernas tillämpningsområde. Samtidigt besitter dessa personer kvalifikationer med sådan inriktning eller på sådan kompetensnivå som, med hänsyn till lagstiftningens syfte, bör omfattas av reglerna. Regeringen delar därför den bedömning som görs i promemorian, att det är angeläget att möjligheten att kvalificera sig för expertskatt enligt de i dag gällande reglerna bör finnas kvar för den som inte når upp till den aktuella lönenivån.

När det gäller den lönenivå vid vilken en arbetstagare ska anses uppfylla villkoren om en viss kompetens delar regeringen promemorians bedömning att denna inte bör sättas för lågt. I dag omfattas ca 1 000 personer av expertskatten. Som anges ovan uppgår den genomsnittliga årslönen för dessa till närmare 1 miljon kronor. Medianlönen kan dock vara lägre. Av dessa är en del forskare som sannolikt har en betydligt lägre genomsnittlig årslön. Promemorians förslag innebär att lönenivån fastställs till två prisbasbelopp per månad, vilket under 2011 motsvarar 85 600 kronor. En sådan månadsersättning

motsvarar en årslön på 1 027 200 kronor, vilken ligger strax över den genomsnittliga årslönen.

Arbetsgivarverket, *Sveriges universitets- och högskoleförbund* och *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund* anser att föreslagen lönenivå är för hög. Vid bedömningen av vilken lönenivå som är lämplig måste emellertid hänsyn tas till flera faktorer, t.ex. undanträngningseffekter på arbetsmarknaden och konkurrensnedvidningar. En jämförelse kan också göras med Danmark där det krävs en månadslön om 69 300 danska kronor (ca 84 000 kronor) för att skattelättnad ska ges. Mot bakgrund av dessa hänsynstaganden delar regeringen promemorians bedömning att två prisbasbelopp utgör en lämplig nivå. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna.

Några remissinstanser, däribland *Näringslivets Skattedelegation* och *Föreningen Svenskt Näringsliv*, anser att förslaget inte beaktar behovet av förenkling för forskare. *Lunds universitet* anser att lönenivån bör bestämmas till ett prisbasbelopp för personer som har doktorexamen. Nuvarande regler, som innebär att en person kan kvalificera sig för skattelättnad om denne innehar en viss kompetens m.m., kommer dock fortsätta att gälla. Det innebär att exempelvis forskare med inkomster som är lägre än två prisbasbelopp kan medges skattelättnad även framöver. Regeringen anser inte att lönenivån bör sättas lägre för arbetstagare inom en eller flera sektorer.

Förvaltningsrätten i Stockholm framhåller att det bör klargöras om beloppsgränsen ska utgå från prövningsåret eller om den ska justeras för kommande år. Även *Forskarskattenämnden* efterfrågar ett sådant klargörande. Regeringens anser att det bör vara det prisbasbelopp som gäller för det år arbetet påbörjas i Sverige som avgör huruvida den aktuella lönenivån uppnås. Lagtexten bör därför justeras i enlighet härmed.

I promemorian föreslås att den förbättrade förutsebarheten bör kompletteras med en möjlighet för arbetstagaren att ansöka om särskild beräkningsgrund för beräkning av skatteavdrag (s.k. jämkning), så att rätt preliminärskatt ska kunna dras vid utbetalningen av lönen trots att Forskarskattenämnden ännu inte hunnit meddela beslut. Enligt 55 kap. 9 § den nya skatteförfarandelagen får Skatteverket besluta att skatteavdrag ska göras enligt en särskild beräkningsgrund (jämkning) om det leder till att den preliminära skatten stämmer bättre överens

med den beräknade slutliga skatten. Härav följer, enligt regeringens bedömning, att om en skattskyldig kan förväntas uppfylla rekvisiten för expertskatt så kan Skatteverket, redan med denna regel, besluta om särskild beräkningsgrund för preliminär skatt och detta oavsett om Forskarskattenämnden inte fattat beslut om expertskatt vid tiden för verkets beslut. Den i promemorian föreslagna regleringen i detta avseende bedöms därför inte behövas.

Forskarskattenämnden har ifrågasatt om det inte är tillräckligt att dessa beslut fattas av Skatteverket i samband med den årliga taxeringen. Regeringen anser emellertid att en sådan ordning inte är lämplig då det skulle innebära en avsevärd fördröjning av beslutet för såväl arbetstagare som arbetsgivare samt att beslutsfattandet om expertskatt skulle delas upp på två olika myndigheter.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 11 kap. 22 § inkomstskattelagen (1999:1229). Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.4.

6.3.4 Förfarandet

Regeringens förslag: Forskarskattenämndens ordförande och vice ordförande ges behörighet att själva, var och en för sig, besluta i ärenden som gäller utländska arbetstagare och som har en ersättning för arbetet i Sverige som per månad överstiger två prisbasbelopp.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Promemorians förslag innebär att endast Forskarskattenämndens ordförande skulle ges möjlighet att själv besluta i ifrågavarande ärenden.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig i frågan tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. *Statskontoret* anser dock att det är olämpligt med en sådan beslutsrätt i fråga om expertskatt. *Forskarskattenämnden* anser att även vice ordföranden bör ha behörighet att själv besluta i ifrågavarande ärenden.

Skälen för regeringens förslag: Förslaget om att utländska arbetstagare alltid ska kvalificera för tillämpning av expertskattereglerna, om lön och annan ersättning för arbetet i Sverige per

månad överstiger två gånger prisbasbeloppet för det kalenderår då arbetet påbörjas, innebär att det, utöver det befintliga regelverket, införs ytterligare en möjlighet att kvalificera sig för expertskatt.

I promemorian föreslås att Forskarskattenämndens ordförande ges behörighet att själv besluta i dessa ärenden. *Statskontoret* anser dock att det är olämpligt att beslut om expertskatt är personberoende. Som anförs i promemorian kvalificerar sig denna grupp av arbetstagare för skattelättnaden på objektivet lätt identifierbara grunder. Det finns inget egentligt utrymme för skönsmissiga bedömningar. För handläggningen av dessa ärenden finns därför, enligt promemorians bedömning, inte samma behov av Forskarskattenämndens samlade kompetens för bedömning av arbetstagarens kvalifikationer och arbetsuppgifternas art m.m. Att beslutsfattande i enklare form görs av en person är inte heller något ovanligt. I likhet med vad som framförs i promemorian gör regeringen bedömningen att det föreligger skäl för att beslut i dessa ärenden ska kunna fattas genom ett förenklat förfarande.

Forskarskattenämnden anser att även vice ordförande ska ges behörighet att ensam besluta i dessa ärenden. Regeringen delar denna bedömning. För att underlätta behandlingen och minska handläggningstiden för dessa ärenden, föreslås således att beslutet i nämnden ska kunna tas av ordföranden eller vice ordföranden ensam. Därmed behöver handläggningen av ärendet inte invänta sammanträdesdag för nämnden och förfarandet inom nämnden kan förenklas.

Lagförslag

Förslaget medför en ändring i 4 § lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.16.

6.3.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna om förenklad expertskatt träder i kraft den 1 januari 2012. I fråga om 11 kap. 22 § inkomstskattelagen gäller dock äldre bestämmelser fortfarande för arbete i Sverige som har påbörjats före ikraftträdandet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås dock att äldre bestämmelser fortfarande ska tillämpas på anställningar som har påbörjats före ikraftträdandet.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som har yttrat sig i frågan tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget. *Forskarskattenämnden* framhåller att en anställning inte behöver påbörjas samma dag som arbetstagaren börjar arbetet i Sverige. *Ekonomistyrningsverket (ESV)* och *Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU)* anser att förslaget kan medföra inlåsnings effekter under 2011 då arbetsgivare och arbetstagare väntar med att påbörja ett anställningsförhållande.

Skälen för regeringens förslag: I likhet med vad som föreslås i promemorian anser regeringen att de nya bestämmelserna om förenklad expertskatt bör träda i kraft den 1 januari 2012. I promemorian föreslås dock att äldre bestämmelser ska gälla för anställningar som påbörjats före ikraftträdandet. Som *Forskarskattenämnden* framhållit kan emellertid en anställning ha påbörjats före den dag arbetstagaren inleder arbetet i Sverige. Regeringen anser därför att den i promemorian föreslagna övergångsbestämmelsen bör justeras till att avse arbete i Sverige som har påbörjats före ikraftträdandet.

ESV och *IFAU* anser att förslaget kan medföra inlåsnings effekter under 2011. Förslaget om förenklade expertskatteregler innebär att det från och med den 1 januari 2012 införs ytterligare en möjlighet att ses som en sådan nyckelperson som är kvalificerad för att få expertskatt. Som *ESV* och *IFAU* anför kan det i och för sig medföra att arbetsgivare och arbetstagare väntar med att påbörja ett anställningsförhållande till efter årsskiftet. Eftersom fråga är om ett tillägg till befintliga regler torde emellertid detta främst gälla fall där det råder tveksamhet om expertskatt skulle ges enligt nuvarande bestämmelser. Den fördröjning av anställningsförfarandet som kan uppkomma torde därför, enligt regeringens bedömning, endast få små konsekvenser i de flesta fall. Regeringen anser därför att risken för eventuella inlåsnings effekter är tämligen begränsad och att de nya bestämmelserna således inte bör ges retroaktiv effekt.

6.3.6 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

I dag omfattas ca 1 000 personer av expertskatten. Sammantaget undantas 240 miljoner kronor från inkomstbeskattning. Den totala lönesumman uppgår således till 960 miljoner kronor. Expertskatten medför därmed ett bortfall av arbetsgivaravgifter på ca 75 miljoner kronor och av inkomstskatt på ca 135 miljoner kronor. Sammanlagt ger detta en offentligfinansiell kostnad på ca 210 miljoner kronor.

På grund av bristande data är det svårt att uppskatta hur många personer som skulle omfattas av förslagen förenkling av expertskattereglerna. Därmed är det också svårt att beräkna den offentligfinansiella kostnaden. Antalet nyckelpersoner uppskattas öka med 2 250 personer. Om medellönen för de tillkommande nyckelpersonerna antas vara 1,1 miljoner kronor per år (strax över den föreslagna beloppsgränsen) ökar lönesumman med 2,5 miljarder kronor. Av dessa undantas 25 procent från beskattning. Intäktsbortfallet från arbetsgivaravgifter blir ca 195 miljoner kronor och från inkomstskatt ca 355 miljoner kronor. Sammantaget ger detta en offentligfinansiell kostnad år 2012 på ca 550 miljoner kronor.

Effekter för myndigheter

För Skatteverket innebär förslaget att ett antal rättelser av skatteavdrag kan undvikas. Å andra sidan kan en mindre ökning av särskild skatteberäkning förutses. Sammantaget torde påverkan på Skatteverkets administration vara försumbar. Eftersom förfaranderegler inte ändras annat än genom att förfarandet med avseende på nyckelpersoner förenklas, påverkas *Forskarskattenämndens* arbete endast i förenklande riktning. Den ökning av antalet ansökningar som kan förväntas ske, kompenseras av att handläggningen av detta slag av ansökningar kan ske snabbare än i dag genom att beslut kan fattas av ordföranden eller vice ordföranden ensam.

Den ökade förutsebarheten bedöms få till resultat att antalet överklaganden till allmän förvaltningsdomstol minskar. Med hänsyn till det begränsade antalet överklaganden bedöms denna minskning påverka berörda förvaltningsdomstolars arbetsbörda och resurser endast marginellt.

Effekter för företag

Förslaget innebär att förutsebarheten med avseende på beskattningen av utländska nyckelpersoner ökar. Det innebär också att förhandlingar i samband med anställning av en sådan utländsk nyckelperson kan företas på ett säkrare underlag. Båda dessa omständigheter innebär en förenkling för arbetsgivaren och gäller oavsett om arbetsgivaren är ett mindre, medelstort eller större företag.

6.4 Höjd beloppsgräns för avdrag för resor

6.4.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet utarbetades under augusti 2011 en promemoria innehållande bland annat förslag om höjd beloppsgräns för avdrag för resor.

En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 5, avsnitt 1* och promemorians lagförslag finns i *bilaga 5, avsnitt 2*.

Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2011/3575).

Lagrådet

Förslaget om höjd beloppsgräns för avdrag för resor är enligt regeringens bedömning av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

6.4.2 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Beloppsgränsen över vilken utgifter för inställesresor samt för resor mellan bostaden och arbets- respektive utbildningsplatsen får dras av höjs från 9 000 kronor till 10 000 kronor.

Den nya beloppsgränsen gäller från och med den 1 januari 2012.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig i frågan tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Avdrag för skäligena utgifter för resor mellan bostaden och arbets- respektive utbildningsplatsen ska göras om arbets- och utbildningsplatsen ligger på ett sådant avstånd från den skattskyldiges bostad att denne behöver använda något transportmedel. Avdrag för utgifter för särskilda resor i samband med att den skattskyldige börjar eller slutar en tjänst (inställesresor) ska dras av om resorna företagits mellan två platser inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Rätten till avdrag för utgifter för nämnda resor är begränsad på så sätt att avdrag endast får göras till den del utgifterna sammanlagt överstiger 9 000 kronor.

Motivet för beloppsgränsen är att utgifter för resor i inte obetydlig grad kan hänföras till privata levnadskostnader, vilka inte bör få dras av vid beskattningen. Dessutom innebär beloppsgränsen stora förenklings- och administrativa vinster.

Beloppsgränsen är emellertid inte indexerad. Detta innebär att den med jämna mellanrum behöver justeras för att inte urholkas. Under ett antal år har den nuvarande beloppsgränsen varit oförändrad samtidigt som reseutgifterna i Stockholm nu stiger för dem som reser med Storstockholms lokaltrafik.

Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med vad som föreslås i promemorian, att beloppsgränsen bör höjas till 10 000 kronor.

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 12 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229). Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.4.

6.4.3 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Förslaget att höja beloppsgränsen från 9 000 kronor till 10 000 kronor över vilken utgifter för inställesresor samt för resor mellan bostaden och arbets- respektive utbildningsplatsen får dras av beräknas leda till ökade skatteintäkter för kommuner och landsting samt för staten då det leder till en ökning av den

beskattningsbara förvärvsinkomsten. En höjd beloppsgräns beräknas förstärka de offentliga finanserna med ca 340 miljoner kronor årligen från och med 2012.

Effekter för myndigheter och företag

Förslaget bedöms inte medföra några ökade kostnader eller ökad arbetsbörda för vare sig Skatteverket eller de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslaget bedöms inte heller medföra några konsekvenser för företagen.

Effekter för miljön

Den föreslagna höjningen av beloppsgränsen från 9 000 till 10 000 kronor gäller både för resor med kollektivtrafik och med bil. Höjningen innebär därför, för de som i dag gör avdrag för resor, ingen betydande förändring i relativpriset mellan färdsetten. Således bedöms höjningen av beloppsgränsen inte påverka valet av färdsett. Om beloppsgränsen inte höjs kommer prisökningar på resor emellertid att innebära att fler personer kommer att hamna över beloppsgränsen. Möjlighet till reseavdrag skulle sänka utgifterna för arbetsresor med kollektivtrafik. Om hela den, i detta fall, uteblivna höjningen utnyttjas motsvarar detta en sänkning av årskostnaden med aktuell marginalskatt multiplicerad med 1 000 kronor. Även om detta leder till en förändring av relativpriset, bedöms denna inte vara tillräckligt stor för att påverka valet av färdsett i någon större utsträckning. Förslaget att höja beloppsgränsen bedöms därför inte få några konsekvenser för miljön.

Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.

6.5 Förändrade nivåer för socialavgifter

Regeringens förslag: Föräldraförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna höjs till 2,60 procent. Arbets-skadeavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna sänks till 0,30 procent av avgiftsunderlaget. Detta föranleder en sänkning av den allmänna löneavgiften till 9,21 procent. De nya nivåerna gäller från och med den 1 januari 2012.

Skälen för regeringens förslag: Socialavgifterna tas ut för finansiering av de sociala trygghetssystemen och betalas antingen som arbetsgivaravgifter eller som egenavgifter. Arbetsgivaravgifter betalas av arbetsgivare, medan egenavgifter betalas av främst enskilda näringsidkare. Underlaget för socialavgifterna beräknas till totalt ca 1 453 miljarder kronor 2012.

Föräldraförsäkringsavgiften är en av de sex avgifter som tillsammans utgör socialavgifterna. Föräldraförsäkringsavgiften bör tas ut med en avgiftssats som innebär att de beräknade intäkterna från avgiften motsvarar de förväntade utgifterna. För 2012 beräknas de utgifter som föräldraförsäkringsavgiften ska täcka, uppgå till ca 36 miljarder kronor. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att föräldraförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna höjs till 2,60 procent av avgiftsunderlaget.

Prognoserna för utgifterna för arbets-skadelivränta för 2012 visar att arbets-skadeavgiften bör sänkas för att de prognostiserade utgifterna ska motsvara de beräknade intäkterna från avgiften. Därför föreslår regeringen att arbets-skadeavgiften i arbetsgivaravgifterna och i egenavgifterna sänks till 0,30 procent.

Eftersom justeringen av de båda avgifterna ska göras inom ramen för ett i princip oförändrat avgiftsuttag sänks den allmänna löneavgiften till 9,21 procent. Lagförslagen har beretts under hand med Skatteverket.

I tabellerna 6.1 och 6.2 redovisas arbetsgivaravgifter och egenavgifter före och efter dessa förändringar.

De nya avgiftsnivåerna träder i kraft den 1 januari 2012.

Tabell 6.1 Arbetsgivaravgifter 2011 och 2012 enligt regeringens förslag

Procent		
Arbetsgivaravgifter	2011	2012
Sjukförsäkringsavgift	5,02	5,02
Föräldraförsäkringsavgift	2,20	2,60
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,17	1,17
Arbetsmarknadsavgift	2,91	2,91
Arbets-skadeavgift	0,68	0,30
<i>S:a socialavgifter</i>	<i>22,19</i>	<i>22,21</i>
Allmän löneavgift	9,23	9,21
<i>S:a socialavgifter och allmän löneavgift</i>	<i>31,42</i>	<i>31,42</i>

Källa: Egna beräkningar.

Tabell 6.2 Egenavgifter 2011 och 2012 enligt regeringens förslag

Procent		
Egenavgifter	2011	2012
Sjukförsäkringsavgift	5,11	5,11
Föräldraförsäkringsavgift	2,20	2,60
Ålderspensionsavgift	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift	1,17	1,17
Arbetsmarknadsavgift	0,37	0,37
Arbets-skadeavgift	0,68	0,30
<i>S:a socialavgifter</i>	<i>19,74</i>	<i>19,76</i>
Allmän löneavgift	9,23	9,21
<i>S:a socialavgifter och allmän löneavgift</i>	<i>28,97</i>	<i>28,97</i>

Källa: Egna beräkningar.

Lagrådet

Lagförslagen är enligt regeringens bedömning av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 2 kap. 26 § och 3 kap. 13 § socialavgiftslagen (2000:980) och 3 § lagen (1994:1920) om allmän löneavgift. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.13 och 3.17.

6.6 Justering av procentsats för förskott av egenavgifter

6.6.1 Ärendet och dess beredning

Pensionsmyndigheten inkom den 23 december 2010 med en hemställan om en ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter. Till hemställan bifogades en promemoria. Promemorians författningsförslag finns i *bilaga 6, avsnitt 1*.

Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna återfinns i *bilaga 6, avsnitt 2*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2011/255).

Lagrådet

Förslaget om justering av procentsats för förskott av egenavgifter är enligt regeringens bedömning av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

6.6.2 Bakgrund

Socialavgifter i form av egenavgifter fastställs först vid den avgiftsskyldiges taxering. Detta innebär att fördelningen av bland annat ålderspensionsavgiften sker med fördröjning, vilket får till följd att pensionssystemet (AP-fonderna och Pensionsmyndigheten samt i slutändan pensionsspararna) går miste om avkastning på avgiften. Sedan den 1 januari 1989 (prop. 1987/88:60, s. 15 f., FiU10, rskr. 104, SFS 1987:1319) finns därför en reglering som medger att överföring av ålderspensionsavgiften (tidigare tilläggsavgiften) sker i förskott till Försäkringskassan. Regleringen finns i dag i 12 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter. Den procentsats utifrån vilken förskottsbeloppet ska beräknas uppgår till 8,6 procent.

När Försäkringskassan får besked om vilka belopp som ska bokföras för övriga egenavgifter får Försäkringskassan också besked om hur stora egenavgifter för året som avser ålderspension. Mellanskillnaden mellan förskottsbeloppet och slutligt belopp för ålderspensionsavgiften (regleringsbeloppet) bokförs i samband med att övriga egenavgifter bokförs.

Pensionsmyndigheten föreslår i sin promemoria att den procentsats utifrån vilken förskottet beräknas höjs från 8,6 till 10,3 procent.

6.6.3 Procentsatsen höjs

Regeringens förslag: Den procentsats utifrån vilken det förskott av egenavgifterna beräknas som Försäkringskassan får tillgodoföra sig enligt 12 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter höjs från 8,6 procent till 10,3 procent.

Den nya procentsatsen gäller från och med den 1 januari 2012.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Av Pensionsmyndighetens promemoria framgår att den procentsats utifrån vilken förskottsbeloppet, enligt 12 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter, beräknas under ett antal år varit för låg i förhållande till det belopp som slutligen fastställts (se tabell 6.3). Att förskottsbeloppet är för lågt får till följd att pensionssystemet går miste om avkastning på det belopp som överförs med fördröjning.

Tabell 6.3 Egenavgifter för ålderspension 2001-2008

Miljoner kronor och procent

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Preliminär avgift	2 115	2 609	2 495	2 618	2 730	3 036	3 290	3 655
Regleringsbelopp	682	256	493	535	733	738	809	676
Summa	2 797	2 865	2 988	3 153	3 463	3 774	4 099	4 331
Omräknad procentsats	11,37	9,44	10,30	10,36	10,91	10,69	10,71	10,19

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

En höjning av den procentsats som förskottsbeloppet beräknas utifrån till 10,3 procent, som Pensionsmyndigheten föreslår, skulle innebära att regleringsbeloppet blir lägre och det belopp som fördelas till pensionsspararna med ett års fördröjning minimeras. Procentsatsen om 10,3 procent är något lägre än genomsnittet för de senaste åren (se tabell 6.3). Denna procentsats bedöms som väl avvägd.

Regeringen delar således Pensionsmyndighetens bedömning att den procentsats utifrån vilken förskottsbeloppet i 12 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter beräknas bör höjas från 8,6 till 10,3 procent.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 12 § lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.18.

6.6.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Arbetsgivaravgifter och egenavgifter för ålderspension fördelas mellan AP-fonderna, premiepensionssystemet och statsbudgeten. Den andel som förs till premiepensionssystemet är oftast mellan 19 och 20 procent. Den andel som förs till statsbudgeten är oftast mellan 10 och 12 procent. Knappt 70 procent av avgifterna förs således till AP-fonderna. Om procentsatsen höjs och förskottet antas bli 700 miljoner kronor högre (se tabell 6.3 ovan) innebär det att förskottet till premiepensionssystemet höjs med ungefär 140 miljoner kronor och förskottet till AP-fonderna med ungefär 480 miljoner kronor. För statsbudgeten blir effekten att ett högre belopp betalas som förskott till AP-fonderna och premiepensionssystemet (ca 140 + 480

miljoner kronor), vilket innebär att staten går miste om ränta på detta belopp. Den offentligfinansiella kostnaden beräknas till 10 miljoner kronor.

Effekter för myndigheter och företag

Förslaget bedöms inte få några effekter för vare sig Skatteverket, de allmänna förvaltningsdomstolarna eller företag.

Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter

6.7 Omräkning av koldioxid- och energiskattesatserna efter prisutveckling (indexering)

Regeringens bedömning: Koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen bör räknas om motsvarande förändringar i konsumentprisindex under perioden juni 2010–juni 2011. Energiskattesatserna på el bör räknas om motsvarande förändringar i konsumentprisindex under perioden juni 2009–juni 2011. De omräknade skattesatserna bör träda i kraft den 1 januari 2012.

Skälen för regeringens bedömning: Koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen framgår av 2 kap. 1 § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE. På motsvarande sätt anges energiskattesatserna på el i 11 kap. 3 § LSE. Sedan 1994 har det skett en årlig indexomräkning av såväl koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen som energiskattesatserna på el. Syftet är att realvärdesäkra skattesatserna. Varje år, senast i november, ska regeringen med stöd av en bestämmelse i LSE i en förordning lägga fast det kommande kalenderårets koldioxid- och energiskattesatser med hänsyn till den allmänna prisutvecklingen.

Riksdagen beslutade under hösten 2009 om ändringar i LSE av koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen för åren 2011, 2013 och 2015 (prop. 2009/10:41, bet. 2009/10:SkU21, rskr. 2009/10:122). Av praktiska skäl ansågs då inte att den årliga indexomräkningen av skattesatser, för de år då sådana förändringar genomförs, borde göras av regeringen genom en förordning. I stället togs hänsyn till prognostiserade förändringar i konsumentprisindex redan i samband med att koldioxid- och energiskattesatserna på bränslen för 2011, 2013 och 2015 lades fast i LSE.

Några ändrade skattesatser på bränslen som ska träda i kraft 2012, 2014 och 2016 har däremot inte beslutats i LSE. Detsamma gäller energiskattesatserna på el för 2011 och framåt. För dessa år sker alltså indexomräkning av skattebeloppen genom en förordning som utfärdas av regeringen senast i november året

innan respektive kalenderår. I dessa fall baseras beräkningen på faktiska förändringar i konsumentprisindex. Underlaget för omräkningen är de skattesatser på bränslen och el som anges i LSE. Detta innebär således, när det gäller att fastställa energiskatten på el för 2012, att omräkningen avseende 2012 års skattesatser baseras på de skattesatser som enligt LSE gällt under 2010.

För bränslen gäller att de nya skattesatserna för 2012 ska baseras på den faktiska förändringen i konsumentprisindex mellan juni 2010 och juni 2011. Omräkningen avseende 2012 års skattesatser baseras på de skattesatser som enligt LSE gäller under 2011. Index har under perioden ökat med 2,74 procent. En mervärdesskatteeffekt tillkommer om energipriserna i motsvarande mån förändras och om köparen är en privatperson. För företag som har rätt att dra av ingående mervärdesskatt tillkommer inte den effekten.

För 2012 bör indexhöjningen medföra att skatten på bensin höjs med 15 öre per liter (18,75 öre inklusive mervärdesskatt).

För energiskattesatserna på el sker beräkningen av 2012 års skattesatser utifrån den faktiska förändringen i konsumentprisindex under perioden juni 2009–juni 2011 som alltså tillämpas på 2010 års skattesatser. Index har under denna period ökat med 3,70 procent.

Jämfört med 2011 års energiskattesatser på el medför indexomräkningen att skattesatserna på el för 2012 bör höjas för hushåll och service-näringslivet med 0,7 öre per kWh (0,875 öre inklusive mervärdesskatt) i södra Sverige och med 0,5 öre per kWh (0,625 öre inklusive mervärdesskatt) i norra Sverige. Den skattesats på el som tillämpas för industrin, jordbruket, skogsbruket och vattenbruket bör inte ändras på grund av avrundningsregler.

Skattesatsförändringarna för el och de vanligaste bränslena redovisas i tabell 6.4.

Tabell 6.4 Ändringar av skattesatserna på el och vissa bränslen för 2012 jämfört med 2011, inklusive mervärdesskattÖre/kWh, öre/liter och kr/m³

Energislag	Energiskatt	Koldioxidskatt	Mervärdesskatt	Summa
El, södra Sverige, öre/kWh	0,7		0,175	0,875
El, norra Sverige, öre/kWh	0,5		0,125	0,625
Bensin, miljöklass 1, öre/liter	8	7	3,75	18,75
Diesel, miljöklass 1, öre/liter	4,2	8,3	3,125	15,625
Eldningsolja, kr/m ³	22	83	26,25	131,25

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

6.8 Övriga frågor på energi- och miljöskatteområdet

6.8.1 Energiskatt på el i norra Sverige

Regeringens bedömning: Den lägre energiskattesatsen på el, som gäller för förbrukning i hushålls- och servicesektorerna i vissa kommuner i norra Sverige, bör kvarstå i nuvarande form.

Skälen för regeringens bedömning: Den lägre energiskattenivån på el i norra Sverige, för närvarande 18,7 öre per kWh jämfört med 28,3 öre per kWh i södra Sverige, omfattar alla kommuner i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt kommunerna Sollefteå, Ånge, Örnsköldsvik, Ljusdal, Malung-Sälen, Mora, Orsa, Älvdalen och Torsby. Dessa skattenivåer gäller för förbrukning i hushålls- och servicesektorerna, medan en lägre skattenivå om 0,5 öre per kWh gäller för förbrukning av el inom industrin, jordbruket, skogsbruket och vattenbruket i hela landet. Skattedifferentieringen mellan norra och södra Sverige infördes 1981.

Gemenskapsrätten på området, det s.k. energiskattedirektivet¹²⁰, tillåter skattedifferentieringar på vissa grunder. Någon grund för en regional differentiering finns dock inte. Rådet har emellertid godkänt den nuvarande regionalt baserade differentieringen av energiskatten på el genom ett särskilt undantag med stöd av artikel 19 i energiskattedirektivet. Godkännandet är dock tidsbegränsat till och med utgången av 2011. En ny ansökan om undantag skickades därför till Europeiska kommissionen i juni 2011.

Servicesektorns företag i de norra delarna av landet betalar en lägre energiskatt på el än motsvarande företag i övriga delarna av landet. Den lägre energiskattesatsen utgör statligt stöd enligt EUF-fördraget. Kommissionen har godkänt åtgärden till och med utgången av 2011. Åtgärden faller dock numera inom ramen för kommissionens allmänna gruppundantagsförordning¹²¹. Någon skyldighet att anmäla åtgärden till kommissionen för förnyad statsstödsgranskning finns därför inte. Vissa regler om informationsskyldighet och årlig rapportering finns dock i den angivna förordningen. Regeringen bedömer att den lägre energiskattesatsen på el, som gäller för förbrukning i hushålls- och servicesektorerna i vissa kommuner i norra Sverige, bör kvarstå i nuvarande form.

Indelningen av Sverige i nya elprisområden den 1 november 2011 kan leda till regionala variationer i elpriset. Regeringen avser därför att följa upp effekterna av de nya elprisområdena under de kommande åren.

6.8.2 Beskattning av biodrivmedel

Regeringens bedömning: För att stimulera till en ökad användning av biodrivmedel bör skattebefrielse för låginblandning även fortsättningsvis gälla upp till och med 6,5 volymprocent biodrivmedel i bensin och upp till och med

¹²⁰ Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet (EUT L 283, 31.10.2003, s. 51, Celex 32003L0096).

¹²¹ Kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget, (EUT L 214, 9.8.2008, s. 3, Celex 32008R0800).

5 volymprocent biodrivmedel i diesel. Denna skattebefrielse bör åstadkommas på samma sätt som hittills skett på detta område, dvs. genom särskilda dispensbeslut som bör gälla från med den 1 januari 2012.

Fortsatt befrielse från koldioxidskatt och energiskatt bör även ges genom dispensbeslut för E85 och andra höginblandade biodrivmedel och för biodrivmedel helt utan fossilt innehåll.

Skälen för regeringens bedömning: E85 och andra höginblandade biodrivmedel samt biodrivmedel helt utan fossilt innehåll är för närvarande befriade från koldioxid- och energiskatt. För låginblandning befrias upp till och med 6,5 volymprocent biodrivmedel i bensin och upp till och med 5 volymprocent biodrivmedel i diesel från koldioxid- och energiskatt. Skattebefrielsen för andra biodrivmedel än biogas åstadkoms genom dispensbeslut av regeringen. Europeiska kommissionen har godkänt den svenska skattebefrielsen av biodrivmedel till och med utgången av 2013. Samtliga nu gällande dispenser löper ut den 31 december 2011.

För att även fortsättningsvis stimulera till en ökad användning av biodrivmedel avser regeringen att ge skattebefrielser på samma sätt som hittills skett på detta område, dvs. genom särskilda dispensbeslut. För låginblandning över 6,5 volymprocent biodrivmedel, t.ex. etanol i bensin, och 5 volymprocent biodrivmedel, t.ex. FAME (Fatty Acid Methyl Ester) i diesel, men inom ramen för vad som är möjligt enligt bränslespecifikationerna enligt Drivmedelslagen (2011:319), innebär gällande regler enligt lagen (1994:1776) om skatt på energi att koldioxid- och energiskatt tas ut för dessa biodrivmedel med belopp som gäller för likvärdigt fossilt bränsle.

6.8.3 Utvidgade möjligheter till återbetalning av vägavgift

Regeringens bedömning: Vägavgift bör återbetalas med ett belopp motsvarande den del av avgiften som motsvarar antalet återstående dagar för vilka avgift har betalats. Återbetalning bör kunna ske även för avgift som betalats för månad eller vecka till skillnad mot nuvarande begränsning till årlig avgift.

Skälen för regeringens bedömning: I 17 § lagen (1997:1137) om vägavgift för vissa tunga fordon har en möjlighet till återbetalning av vägavgift införts för fordonsägare som inte avser att bruka sitt fordon under tid för vilken vägavgift har betalats eller för det fall ett fordon beskaffenhet ändras så att vägavgift ska tas ut med annat belopp. Vägavgiften betalas tillbaka med ett belopp som motsvarar den del av avgiften som belöper på antalet återstående hela månader för vilka avgift har betalats. Det har vid olika tillfällen framförts kritik mot att en återbetalning begränsad till hela återstående månader missgynnar dem som betalar vägavgift för en period om ett år. Som skäl anges främst att det innebär att avgift betalas för tid då fordonet inte får användas. För att undvika ett avgiftsuttag för tid som fordonet inte får användas, bör den del av avgiften som kan återbetalas utvidgas till att omfatta belopp motsvarande den del av avgiften som belöper på antalet återstående dagar för vilka avgift har betalats. En utvidgning av möjligheten till återbetalning till att omfatta återstående dagar måste även gälla de utländska lastbilar som betalat vägavgiften i Sverige. Skälet är främst att det annars kan ses som diskriminering av transporter med utländska lastbilar. Eftersom lastbilar registrerade i andra länder kan betala avgift för kortare perioder bör möjligheten till återbetalning utvidgas till att också omfatta avgifter som betalats för månad eller vecka.

Åtgärderna om ändrade regler för återbetalning av vägavgift beräknas minska skatteintäkterna med 2 miljoner kronor 2012 (halvår) och därefter med 4 miljoner kronor per år.

En promemoria avseende åtgärderna har remitterats den 31 augusti 2011. Regeringen avser att under hösten återkomma till riksdagen med ett förslag.

Skatt på konsumtion m.m. – övriga punktskattefrågor

6.9 Tobaksskatt

6.9.1 Ärendet och dess beredning

För att möjliggöra en samlad behandling av skatteförslag med budgeteffekter i budgetpropositionen för 2012 remitterade Finansdepartementet en promemoria med olika förslag. Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012 (dnr Fi2011/1936). Promemorian innehöll bland annat förslag om höjd skatt på tobak. Promemorians lagförslag i ovan angivna delar finns i *bilaga 4, avsnitt 2*. Förslagen har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2011/1936).

Lagrådet

Lagförslagen är enligt regeringens mening av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

6.9.2 Gällande rätt

Beskattningen av cigaretter, cigarrer, cigariller och röktobak är harmoniserad inom EU. De inom EU gemensamma bestämmelserna om tobak är reglerade i tre direktiv.¹²²

Skatt ska enligt direktiven betalas för cigaretter, cigarrer, cigariller och röktobak. Direktiven reglerar skattestrukturer, minimiskattesatser och definitioner av de skattepliktiga tobaksprodukterna. Snus och tuggtobak omfattas inte av direktiven.

Bestämmelserna i tobaksskattedirektiven är genomförda i svensk rätt genom lagen (1994:1563) om tobaksskatt, förkortad LTS, och

förordningen (2010:177) om tobaksskatt. I LTS finns även bestämmelser om beskattning av snus och tuggtobak.

Beskattningen av cigaretter baseras på uttag av dels styckeskatt, dels värderelaterad skatt. Styckeskatten uppgår för närvarande till 1,27 kronor per cigarett. Den värderelaterade delen av skatten utgör 1 procent av detaljhandelspriset.

Skatt på cigarrer och cigariller tas ut med 1,12 kronor per styck. Övrig tobak beskattas per kilogram enligt följande. Skatt på röktobak tas ut med 1 560 kronor per kilogram. Skatt på snus tas ut med 336 kronor per kilogram och skatt på tuggtobak tas ut med 402 kronor per kilogram.

Skatten på tobak är enligt 42 § LTS föremål för omräkning utifrån konsumentprisindex (KPI) från och med kalenderåret 2012. Syftet är att realvärdesäkra skattesatserna. Den årliga omräkningen motsvarar de i lagen angivna skattebeloppen multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni månad året närmast före det år beräkningen avser och prisläget i juni 2010. När det gäller skatt på cigaretter avser omräkningen endast styckeskatten.

6.9.3 Höjd skatt på tobak

Regeringens förslag: Styckeskatten på cigaretter höjs från 1,27 kronor till 1,40 kronor. Skatten på cigarrer och cigariller höjs från 1,12 kronor till 1,24 kronor per styck. Skatten på röktobak höjs från 1 560 kronor till 1 718 kronor per kilogram. Skatten på snus höjs från 336 kronor till 382 kronor per kilogram och skatten på tuggtobak från 402 kronor till 444 kronor per kilogram. Den skatt som i vissa fall tas ut vid privat import av tobak från tredjeland eller med anledning av punktskattekontroll av transporter justeras på motsvarande sätt.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Statens folkhälsoinstitut* och *En Rökfri Generation* tillstyrker en höjning av tobaksskatten på cigaretter, snus och övriga tobaksprodukter. *Yrkesföreningar mot tobak* anför att starka folkhälsoskäl talar för regelbundna och avsevärda höjningar av skatten på tobak samt att det bör finnas utrymme för

¹²² Rådets direktiv 92/79/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av skatt på cigaretter, rådets direktiv 92/80/EEG av den 19 oktober 1992 om tillnärmning av skatter på andra tobaksvaror än cigaretter och rådets direktiv 95/59/EG av den 27 november 1995 om andra skatter än omsättningsskatter som påverkar förbrukningen av tobaksvaror. Direktiven ändrades senast genom rådets direktiv 2010/12/EU av den 16 februari 2010 om ändring av direktiven 92/79/EEG, 92/80/EEG och 95/59/EG när det gäller strukturer och skattesatser i fråga om punktskattning av tobaksvaror samt av direktiv 2008/118/EG.

större skatthöjningar än de som föreslås. *Skatteverket* och *Tullverket* har inga synpunkter på förslaget. Tullverket anför dock att det enligt erfarenheter finns ett samband mellan en höjning av skatten på tobak och en ökning av såväl den legala som den illegala införseln av sådana varor. Enligt Tullverket förs det i dag in stora mängder snus av Ålandsresenärer och det är enligt Tullverkets uppfattning mycket som talar för att en stor del av denna införsel är avsedd för den kommersiella marknaden. En framtida skatthöjning kan förväntas leda till en ökad införsel av snus och andra tobaksvaror. Tullverket anför vidare att ett ökat varuflöde och ökad illegal införsel påverkar förutsättningarna för att bedriva verksamheten. *British American Tobacco Sweden AB* (BAT) motsätter sig inte skatthöjningar men vill understryka de risker som en tobaksskatthöjning medför vad gäller illegal handel. Ett sätt att begränsa problemen med illegal handel är att genomföra flera små skatthöjningar i stället för en stor. BAT föreslår skatthöjningen fördelas jämt på de kommande tre åren. *Philip Morris AB* stödjer skäliga skatter som en del av regeringens strategi för att uppnå både intäkt- och folkhälsomål. Philip Morris AB anser dock att det finns en stor risk att en plötslig ökning av skatten på tobak leder till oavsiktliga negativa konsekvenser och föreslår därför en ökning fördelad över två år. För att minska riskerna med ökad illegal handel föreslår *Svenska Tobaksleverantörsföreningen* (STL) att regeringen ska fördela den föreslagna skatthöjningen på de tre kommande åren. STL framhåller även att alla tobaksprodukter bör behandlas och beskattas lika. *JTI Sweden AB* anser att skatthöjningen för tobak bör spridas över en fyraårsperiod. Även *Svensk Handel* föreslår att cigarettskatten sprids jämt under mandatperioden snarare än implementeras i ett slag. *Svensk Servicehandel & Fast Food* framför att så höga skatthöjningar som nu föreslås inte kommer att leda till minskad konsumtion utan snarare göra den olagliga tobaken mer tillgänglig. *Skattebetalarnas Förening* ifrågasätter höjningarna på tobak överlag. *Landsorganisationen (LO)* anför att man i sak inte är emot att skatten på tobak höjs om det genomförs samtidigt med ytterligare sociala instanser för att minska beroendet av tobak. LO anför vidare att när förslaget endast presenterar skatthöjningar aviseras detta.

Skälen för regeringens förslag: Skatten på tobak ska omräknas med KPI från och med den 1 januari 2012. Syftet är att fortsättningsvis realvärdesäkra skattesatserna. De nya skattesatserna, som ska gälla under 2012, baseras på förändringen i KPI mellan juni månad 2010 och juni månad 2011. Detta förslag om höjd skatt på tobak bör därför även beakta justeringen i skattesatserna för tobak till följd av förändringen i KPI som i annat fall skulle ha skett den 1 januari 2012.

Förändringen i KPI för perioden juni 2010–juni 2011 uppgår till 2,74 procent. För 2012 medför omräkningen med KPI att styckeskatten på cigaretter höjs med 3 öre, skatten på snus höjs med 9 kronor per kilogram, skatten på cigarrer och cigariller höjs med 3 öre per styck, skatten på röktobak höjs med 43 kronor per kilogram och skatten på tuggtobak höjs med 11 kronor per kg.

Ett övergripande mål för samhället är att främja folkhälsan. Det råder stor enighet om att den totala tobakskonsumtionen minskar när priset ökar. Höjd skatt på tobak påverkar därmed konsumtionen av tobak och utgör därför ett led i regeringens arbete för främjandet av förbättrad folkhälsa. Enligt statistik från Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning vid Stockholms universitet (SoRAD) har den totala konsumtionen av cigaretter minskat sedan 2003 fram till 2010 med omkring 26 procent. En förklaring till minskningen kan vara den höjning av cigarettpriserna med omkring 30 procent som skett under denna period. Därutöver kan faktorer som förbud mot rökning på restauranger och caféer tillsammans med den förstärkta allmänna debatten om cigaretternas negativa påverkan på hälsan ha bidragit.

Vid förändringar i skatten på tobak måste dock hänsyn tas till eventuella effekter på den oregistrerade konsumtionen, dvs. konsumtionen av de tobaksvaror som förs in i Sverige från utlandet, vilket också anförts av ett antal remissinstanser. Stora förändringar i skatten riskerar att öka den oregistrerade konsumtionen oväntat mycket.

Statistiken över den oregistrerade konsumtionen tas fram av SoRAD via enkätundersökningar, men även av Tullverket och Handelsutredningsinstitutet (HUI). SoRAD:s statistik mäter svenskars oregistrerade konsumtion. HUI:s statistik mäter förutom svenskars

oregistrerade konsumtion även utländska besökarens konsumtion i Sverige av medtagna cigaretter. Tullverket publicerar statistik om antalet beslag av obeskattade cigaretter som förts in från länder utanför EU, dvs. smugglade cigaretter. Enligt SoRAD:s statistik för 2010 konsumerades totalt, både registrerad och oregistrerad konsumtion, omkring 6,7 miljarder cigaretter i Sverige. Av dessa utgjorde 93 procent registrerad konsumtion och 7 procent oregistrerad konsumtion. Oregistrerad konsumtion av cigaretter som andel av total konsumtion av cigaretter har fluktuerat i liten omfattning under senare år och inga tydliga trender går att utläsa i konsumtionssammansättningen. Växelkursens variation skulle dock kunna påverka mängden resandeförda cigaretter. Enligt SoRAD utgjorde dock andelen resandeförda cigaretter endast ca 4 procent av den totala konsumtionen år 2010. Mot bakgrund av att andelen resandeförda cigaretter år 2010 utgjorde en relativt liten andel av totalkonsumtionen bör växelkursens variation inte påverka den totala konsumtionen i någon större utsträckning.

Tullverket har observerat att en stor andel av de cigaretter som beslagtas är förfalskade cigaretter som inte går att skilja från oförfalskade cigaretter och därmed sannolikt kan säljas i butik till samma pris som beskattade cigaretter. Tullverkets beslagsstatistik för 2009 och 2010 visar att beslagen blir större per beslagstillfälle. Tullverkets beslagsstatistik speglar dock inte endast svenskarnas konsumtion av smugglade cigaretter då cigaretterna till viss del är avsedda att transporteras vidare till andra länder. Med tanke på att de förfalskade cigaretterna utgör en stor andel av de cigaretter som Tullverket beslagtar går det dock inte att utesluta att mängden smugglade cigaretter kan utgöra en större del av den totala konsumtionen än vad statistiken i övrigt synes visa.

Mot bakgrund av de synpunkter som förts fram av remissinstanserna bör dock beaktas att hushållens köpkraft har ökat under de senaste tio åren. Mellan år 2000 och år 2010 har hushållens reala disponibla inkomst ökat med omkring 33 procent medan KPI under samma period har ökat med omkring 15 procent. Detta innebär att hushållens köpkraft har ökat mer än KPI. Den ökade köpkraften ger utrymme för en skattehöjning, oaktat den realvärdesäkring som

ska ske från och med 2012 genom omräkning av skatten på tobak med KPI.

Vad gäller snus bör även framhållas att snus är en vara som främst produceras i Sverige och Norge, vilket innebär att denna marknad utsätts för konkurrens från ett färre antal länder än vad som gäller för övriga tobaksvaror.

Av hälsopolitiska skäl och som en delfinansiering av regeringens reformambitioner inom skatteområdet föreslår regeringen att skatten på cigaretter, cigarrer, cigariller, rök-tobak och tuggtobak höjs med drygt 7 procent. Mot bakgrund av att hushållens köpkraft ökat och den relativt stabila utvecklingen av oregistrerad konsumtion av cigaretter på senare år bedömer regeringen att den föreslagna höjningen av skatten kan ske utan risk för oväntat stora ökningarna i den oregistrerade konsumtionen.

Vad gäller snus föreslår regeringen att skatten höjs med knappt 11 procent. Även med hänsyn tagen till nu föreslagna skattehöjningar på snus kvarstår att priset på snus i Norge, inklusive mervärdesskatt, är högre än priset på snus i Sverige. Sammantaget bedömer regeringen att den föreslagna höjningen av skatten på snus, även relaterat till övriga tobaksvaror, är väl avvägd.

Tobaksskattehöjningen som föreslås innebär sammantaget, inklusive omräkning med KPI, en höjning av skatten på cigaretter med 13 öre per styck, på snus med 46 kronor per kilogram, på rök-tobak med 158 kronor per kilogram, på cigarrer och cigariller med 12 öre per styck och på tuggtobak med 42 kronor per kilogram. Se tabell 6.5 nedan för samtliga skattehöjningar uppdelade på tidigare beslutad omräkning med index och föreslagna tobaksskattehöjningar.

Den skatt som i vissa fall tas ut vid privat import av tobak från tredjeland enligt 4 kap. 3 § lagen (1994:1551) om frihet till skatt vid import, m.m. samt uttag av skatt enligt 3 kap. 5 a § lagen (1998:506) om punkt-skattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter, förkortad LPK, bör justeras på motsvarande sätt.

Tabell 6.5 Skatthöjning på tobak, uppdelad på de olika tobaksslagen, för tidigare beslutad indexering och föreslagna skatthöjning för 2012

Öre/styck och kr/kg		
Tobaksprodukt	Indexhöjning	Tobaksskatthöjning
Cigaretter	3 öre/styck	10 öre/styck
Cigarrer och cigariller	3 öre/styck	9 öre/styck
Röktobak	43 kr/kg	115 kr/kg
Snus	9 kr/kg	37 kr/kg
Tuggtobak	11 kr/kg	31 kr/kg

Källa: Egna beräkningar.

Lagförslag

Förslaget avseende höjda skatter på cigaretter, cigarrer, cigariller, röktobak samt snus och tuggtobak föranleder ändringar i 2, 8, 35 och 42 §§ LTS, 4 kap. 3 § lagen om frihet från skatt vid import, m.m. samt i 3 kap. 5 a § LPK. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.22–3.24.

6.9.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har inga synpunkter på ikraftträdandet.

Skälen för regeringens förslag: I likhet med vad som föreslås i promemorian anser regeringen att de nya bestämmelserna om höjd tobaksskatt bör träda i kraft den 1 januari 2012. Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet. Vad gäller skatt enligt lagen om tobaksskatt innebär detta t.ex. att om Skatteverket omprövar ett beskattningsbeslut avseende en redovisningsperiod före den 1 januari 2012 ska äldre bestämmelser avseende skattesatsens storlek tillämpas. Motsvarande gäller om Tullverket omprövar ett beslut om skatt som i vissa fall tas ut vid privat import av tobak från tredjeland enligt lagen om frihet från skatt vid import, m.m. eller enligt lagen om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter.

6.9.5 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

I tabell 6.6 nedan redovisas de offentligfinansiella effekterna av höjd skatt på tobak 2012. I de offentligfinansiella effekterna inkluderas inte justeringen av skattesatserna för tobak med förändringen i KPI.

Tabell 6.6 Offentligfinansiell effekt av höjd skatt på tobak 2012

Miljarder kronor

Bruttoeffekt	Periodiserad nettoeffekt				Varaktig effekt
	2012	2012	2013	2014	
0,80	0,87	0,68	0,72	0,76	0,73

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Förslaget om höjd skatt på cigaretter med 10 öre per styck beräknas ge en offentligfinansiell nettointäkt på 613 miljoner kronor år 2012. En höjning av skatten på snus med 37 kronor per kilogram medför offentligfinansiella nettointäkter på 241 miljoner kronor år 2012. En höjning av skatten på röktobak med 115 kronor per kilogram medför offentligfinansiella nettointäkter på 15 miljoner kronor 2012. En höjning av skatten på cigarrer/cigariller med 9 öre per styck och en ökning av skatten på tuggtobak med 31 kronor per kilogram medför ökade skatteintäkter netto på 4,4 miljoner kronor 2012.

Totalt medför de föreslagna höjningarna av tobaksskatterna ökade offentligfinansiella nettointäkter på 870 miljoner kronor år 2012.

Effekter för myndigheter och företag

För Skatteverket kommer ändringarna att medföra att texter i informationsbroschyrer behöver uppdateras inför ikraftträdandet. Skatteverkets eventuellt ökade arbetsbörda och kostnader kan hanteras inom befintliga anslagsramar. Detsamma gäller en eventuellt ökad arbetsbörda inom Tullverket. Förslaget bedöms inte komma att påverka antalet mål i domstolarna. De föreslagna lagändringarna anses inte heller på annat sätt påverka arbetsbelastningen varken i förvaltningsdomstolarna eller i de allmänna domstolarna.

De företag som berörs av förändringarna är endast de företag som är skattskyldiga för tobaksskatt. En förändring av skattesatserna bedöms inte förändra den administrativa bördan för de nämnda företagen.

Övriga konsekvenser

Sammantaget beräknas förslagen medföra att priset på ett paket med 19 cigaretteter som i dag kostar 48 kronor ökar till omkring 51 kronor, inklusive mervärdesskatt. Priset på en förpackning snus, 45 gram, som i dag kostar 47 kronor beräknas öka till omkring 49 kronor, inklusive mervärdesskatt.

6.10 Övriga frågor på punktskatteområdet

6.10.1 Reklamskatten

Regeringens bedömning: Det finns för närvarande inte förutsättningar för finansiering av ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten.

Skälen för regeringens bedömning: 1996 års reklamskatteutredning föreslog i sitt betänkande Avskaffa reklamskatten! (SOU 1997:53), ett avskaffande av lagen (1972:266) om skatt på annonser och reklam. Den dåvarande regeringen uttalade i prop. 1997/98:150 att man ansåg att reklamskatten bör avskaffas. Det konstaterades dock att det vid detta tillfälle saknades förutsättningar att finansiera ett totalt avskaffande av reklamskatten. Eftersom den dåvarande regeringen ansåg att det förelåg särskilt allvarliga problem när det gällde beskattningen av reklamtrycksaker, föreslogs ett avskaffande av skatten i denna del. Reklamskatten på reklamtrycksaker avskaffades den 1 januari 1999.

Riksdagen tillkännagav den 10 april 2002 som sin mening vad skatteutskottet (bet. 2001/02:SkU20, rskr. 2001/02:201) anförde om att reklamskatten bör avvecklas och att frågan, med beaktande av de budgetpolitiska målen, bör prioriteras vid kommande budgetberedning.

Sedan 2002 har frågan tagits upp i det årliga budgetarbetet. Ett andra steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten genomfördes den 1 januari 2006. Regeringen föreslog därefter hösten 2007 ett ytterligare steg i avskaffandet av den resterande reklamskatten. Dessa ändringar trädde i kraft den 1 januari 2008.

Skatteutskottet har i yttrandena 2006/07:SkU2y till konstitutionsutskottet och 2006/07:SkU3y till finansutskottet anförde att det

ser med tillfredsställelse på att regeringen avisat att ytterligare en betydande del av den resterande reklamskatten ska avskaffas. Utskottet erinrade också om att riksdagens tidigare tillkännagivande avsåg en avveckling av hela reklamskatten.

I budgetpropositionen för 2009 anförde regeringen att det är viktigt att den resterande reklamskatten avskaffas men att regeringen bedömde att förutsättningar för att finansiera ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten för närvarande inte förelåg. Regeringen prioriterade skatteändringar som ökar den varaktiga sysselsättningen före ytterligare sänkning av reklamskatten. Skatteutskottet delade i yttrande 2008/09:SkU1y regeringens bedömning men utskottet vidhöll sin tidigare inställning att hela reklamskatten ska avvecklas och förutsätter att detta kommer att ske i kommande förslag från regeringen.

I budgetpropositionen för 2010 vidhöll regeringen sin inställning att den resterande reklamskatten bör avskaffas. Regeringen prioriterade dock skattesänkningar som på kort och lång sikt stärker sysselsättningen före ytterligare sänkning av reklamskatten. Samma bedömning gjorde regeringen i budgetpropositionen för 2011.

Även i årets budgetberedning har frågan om ytterligare steg i avskaffandet av reklamskatten prövats. Regeringen anser, liksom tidigare, att den resterande reklamskatten bör avskaffas. Regeringen har dock, med hänsyn till det ekonomiska läget, fortsatt att prioritera skatteändringar som på såväl kort som lång sikt stärker sysselsättningen före ytterligare sänkning av reklamskatten.

Skatt på konsumtion – mervärdesskatt

6.11 Sänkt skatt på restaurang- och cateringtjänster

6.11.1 Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2011 redovisade regeringen ett antal reformambitioner på skatteområdet för mandatperioden (prop. 2010/11:1, Förslag till statsbudget för 2011, finansplan och skattefrågor m.m., avsnitt 1.7.4). Regeringen tog också upp frågan i 2011 års ekonomiska vårproposition (prop. 2010/11:100, s. 43 och 61). Regeringen förordnade från och med den 1 januari 2011 en särskild utredare med uppdrag att bland annat ta fram ett lagförslag om en sänkning av mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster (exklusive alkohol) till samma nivå som livsmedel. Utredningen om sänkt moms på vissa tjänster lämnade den 15 mars 2011 delbetänkandet Sänkt restaurang- och cateringmoms, (SOU 2011:24). En sammanfattning av delbetänkandet finns i *bilaga 7, avsnitt 1*. Delbetänkandets lagförslag finns i *bilaga 7, avsnitt 2*. Utredaren skulle i delbetänkandet även redovisa effekten av sänkt mervärdesskatt på varaktig sysselsättning, samhällsekonomisk effektivitet, administrativ börda och företagande. Efter delbetänkandets avlämnande ska utredaren analysera om sänkt skattesatsnivå även på någon eller några av de övriga tjänster som från den 1 juni 2009 lagts till bilaga III i EU:s mervärdesskattedirektiv är en samhällsekonomiskt effektiv åtgärd i syfte att öka den varaktiga sysselsättningen samt vilken effekt en sänkning skulle få på administrativ börda och företagande. Den delen av uppdraget ska redovisas i ett slutbetänkande senast den 31 oktober 2011.

Delbetänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7, avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga hos Finansdepartementet (dnr Fi2011/1404).

I propositionen behandlas det förslag till sänkt mervärdesskattesats för restaurang- och cateringtjänster samt ändring av HUS-avdraget som utredningen lämnade i delbetänkandet. Det förslag till finansiering som utredningen lämnade behandlas inte.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 31 maj 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över två lagförslag som motsvarar dem i avsnitt 3.4, såvitt avser 67 kap. 13 c § inkomstskattelagen (1999:1229), och 3.12, som avser 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200). Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7, avsnitt 4*.

6.11.2 Gällande rätt

6.11.2.1 Skattesatser

6.11.2.1.1 EU-rätt

Reglerna för mervärdesskatt är i stor utsträckning harmoniserade inom EU. Grunden för regelverket finns i rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt¹²³, förkortat mervärdesskattedirektivet. Enligt artikel 96 i mervärdesskattedirektivet ska medlemsstaterna tillämpa en normalskattesats som inte får vara lägre än 15 procent (artikel 97). Medlemsstaterna får tillämpa en eller två reducerade skattesatser (artikel 98). En reducerad skattesats får inte vara lägre än 5 procent (artikel 99). I mervärdesskattedirektivet finns en lista (bilaga III) över de varor och tjänster som en reducerad skattesats får tillämpas på. Bland dessa varor och tjänster finns numera restaurang- och cateringtjänster i punkten 12a. Möjligheten att tillämpa en reducerad skattesats på restaurang- och cateringtjänster öppnades för samtliga medlemsstater den 1 juni 2009 (rådets direktiv 2009/47/EG av den 5 maj 2009 om ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller reducerade mervärdesskattesatser¹²⁴). Dessförinnan hade endast ett visst antal medlemsstater, till vilka Sverige inte hörde, möjlighet att tillämpa reducerad skattesats på restaurangtjänster. Detta reglerades i ett antal specialbestämmelser i direktivet.

Mervärdesskattedirektivet ger således medlemsstaterna möjlighet att själva bestämma om man vill tillämpa reducerad skattesats på någon

¹²³ EUT L 347, 11.12.2006, s. 1 (Celex 32006L0112).

¹²⁴ EUT L 116, 9.5.2009, s. 18 (Celex 32009L0047).

eller några av de varor och tjänster som anges i bilaga III. Medlemsstaterna har också möjlighet att, med vissa begränsningar, bestämma nivån på den reducerade skattesatsen. Regleringen av skattesatserna kan därför variera i de olika medlemsländerna. Enligt en sammanställning gjord av Europeiska kommissionen (VAT Rates applied in the Member States of the European Union) tillämpade följande medlemsländer reducerad skattesats på restaurang- och cateringtjänster per den 1 januari 2011: Belgien, Grekland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Cypern, Luxemburg, Holland, Österrike, Polen, Portugal, Slovenien och Finland. Av dessa länder tillämpade samtliga förutom Belgien, Frankrike och Finland reducerad skattesats på restaurangtjänster även innan den möjligheten öppnades för alla medlemsländer genom direktiv 2009/47/EG.

6.11.2.1.2 Svensk rätt

De svenska bestämmelserna om skattesatser finns i 7 kap. 1 § mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML. I Sverige tillämpas normalskattesatsen 25 procent, en reducerad skattesats om 12 procent och en reducerad skattesats om 6 procent. I 7 kap. 1 § ML sägs inledningsvis att skatt ska tas ut med 25 procent. Härfter anges i vilka fall skattesatsen i stället är 12 respektive 6 procent.

Med den reducerade skattesatsen 12 procent beskattas omsättning av livsmedel (med undantag för bl.a. spritdrycker, vin och starköl), rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet och camping, omsättning av konstverk som ägs av upphovsmannen eller dennes dödsbo samt import av konstverk, samlarföremål och antikviteter.

Med den reducerade skattesatsen 6 procent beskattas omsättning av böcker, tidningar m.m., tillträde till konserter, cirkus-, biograf-, teater-, opera- samt balettföreställningar eller liknande, viss biblioteks- och museiverksamhet, tillträde till djurparker, upplåtelse eller överlåtelse av vissa upphovsrättsliga rättigheter, omsättning av tjänster inom idrottsområdet samt personbefordran.

Restaurang- och cateringtjänster beskattas i dag med normalskattesatsen 25 procent.

6.11.2.2 Begreppet restaurang- och cateringtjänster

6.11.2.2.1 EU-rätt

Sedan den 1 juni 2009 får EU:s medlemsstater tillämpa reducerad skattesats på restaurang- och cateringtjänster. Dryck, både med och utan alkohol, får undantas från den reducerade skattesatsen (punkt 12a i bilaga III till mervärdesskattedirektivet).

Genom direktiv 2008/8/EG (rådets direktiv 2008/8/EG av den 12 februari 2008 om ändring av direktiv 2006/112/EG med avseende på platsen för tillhandahållande av tjänster¹²⁵) och därefter genom direktiv 2009/47/EG infördes begreppet restaurang- och cateringtjänster på två ställen i mervärdesskattedirektivet, dels i artiklarna 55 och 57, som reglerar omsättningsland för tjänster, dels i bilaga III som reglerar skattesatser. Dessförinnan förekom det endast i de specialbestämmelser som gav vissa medlemsstater rätt att tillämpa en reducerad skattesats på sådana tjänster. Begreppet definieras inte i själva mervärdesskattedirektivet, men det finns en definition i artikel 6 i rådets genomförandeförordning (EU) nr 282/2011 av den 15 mars 2011 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt¹²⁶, förkortat tillämpningsförordningen. De aktuella bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 2011. Dess syfte är att säkerställa en enhetlig tillämpning av bl.a. de nya reglerna om omsättningsland. Tillämpningsförordningen är direkt tillämplig i svensk rätt.

I artikel 6 ges följande definition:

1. Med restaurang- och cateringtjänster avses tjänster som består i att för mänsklig konsumtion leverera beredd eller oberedd mat eller dryck eller båda, åtföljda av tillräckligt med stödtjänster som möjliggör omedelbar konsumtion av det levererade. Leveransen av mat eller dryck eller båda är endast en del i helheten, i vilken tjänsteaspekten ska dominera. Restaurangtjänster är tillhandahållandet av sådana tjänster i tillhandahållarens lokaler och cateringtjänster är tillhandahållande av sådana tjänster på andra ställen än i tillhandahållarens lokaler.

2. En leverans av beredd eller oberedd mat eller dryck eller båda, med eller utan transport, som inte åtföljs av några

¹²⁵ EUT L 44, 20.2.2008, s. 11 (Celex 32008L0008).

¹²⁶ EUT L 77, 23.3.2011, s. 1 (Celex 32011R0282).

andra stödtjänster, ska inte anses som restaurang- och cateringtjänster enligt punkt 1.

I tillämpningsförordningens artikel 1 sägs att tillämpningsföreskrifterna gäller avdelningarna I–V och VII–XII i mervärdesskattedirektivet. Artikel 98 i mervärdesskattedirektivet, som uttryckligen hänvisar till bilaga III, är placerad i avdelning VIII. Enligt utredningens uppfattning gäller föreskrifterna i tillämpningsförordningen även för bilagorna till dessa avdelningar, exempelvis bilaga III där förteckningen över vilka varor och tjänster som en reducerad skattesats får tillämpas på finns. Definitionen i artikel 6 är därmed inte uttryckligen begränsad till att avse enbart hur begreppet restaurang- och cateringtjänster ska förstås vid tillämpningen av omsättningslandsreglerna (artiklarna 55 och 57 i mervärdesskattedirektivet). Som en jämförelse nämner utredningen att artikel 10 i tillämpningsförordningen, som innehåller regler som rör en beskattningsbar persons etablering, uttryckligen gäller vid tillämpning av artiklarna 44 och 45.

Begreppet restaurang- eller cateringtjänst finns i dag i 5 kap. 13–14 §§ ML, dvs. bland omsättningslandsreglerna. Hur begreppet restaurang- eller cateringtjänst i dessa bestämmelser ska förstås framgår således av tillämpningsförordningen.

6.11.2.2.2 EU-domstolens praxis

EU-domstolen har i dom den 2 maj 1996 i mål C-231/94, Faaborg-Gelting Linien A/S mot Finanzamt Flensburg, REG 1996 s. L-2395 (förkortat Faaborg-Gelting Linien), uttalat sig om begreppet restaurangtjänst. Målet gällde rätt omsättningsland för restaurangverksamhet. Frågan var om tillhandahållande av måltider för konsumtion ombord på färjor i linjetrafik mellan Danmark och Tyskland, skulle anses som en leverans av varor eller som ett tillhandahållande av tjänster. Enligt då gällande regler skulle en leverans av varor redovisas i Tyskland, om leveransen skedde på tyskt territorium, och ett tillhandahållande av tjänster där leverantören var etablerad, i det här fallet Danmark. (Därefter har reglerna om omsättningsland för tjänster ändrats genom direktiv 2008/8/EG). Domstolen fann att restaurangverksamheten i fråga utgjorde ett tillhandahållande av tjänster. Vad gäller frågan om vissa transaktioner ska betraktas som

leverans av varor eller som tillhandahållande av tjänster uttalade EU-domstolen att denna ska besvaras utifrån en samlad bedömning av de omständigheter som kännetecknar transaktionerna i fråga. Domstolen anmärkte att tillhandahållande av lagad mat och drycker för omedelbar konsumtion är resultatet av en serie tjänster alltifrån tillagningen av maten till det fysiska överlämnandet av denna på en tallrik eller liknande. Vidare anförde domstolen att det samtidigt ställs en organisatorisk helhet till gästens förfogande, vilken består av både matsal och biutrymmen (garderob m.m.) samt möbler och porslin. I förekommande fall dukar serveringspersonal borden, ger gästen råd och upplysningar om de maträtter och drycker som erbjuds, serverar dessa vid bordet och dukar av bordet efter måltiden.

Sammanfattningsvis uttalade domstolen att restaurangverksamhet kännetecknas av ett knippe element och handlingar där leveransen av maten endast utgör en del och där tjänsterna utgör den övervägande delen. Fråga blir då om tillhandahållande av en tjänst. Om verksamheten avser livsmedel för avhämtning och inte är förenad med tjänster som har till ändamål att möjliggöra en omedelbar konsumtion på därför avsedd plats är fråga om leverans av vara (punkt 12–14 i domen i Faaborg-Gelting Linien).

Härefter har EU-domstolen i dom den 10 mars 2011 i de förenade målen Finanzamt Burgdorf mot Manfred Bog (C-497/09), CinemaxX Entertainment GmbH & Co. KG mot Finanzamt Hamburg-Barmbek-Uhlenhorst (C-499/09), Lothar Lohmeyer mot Finanzamt Minden (C-501/09) och Fleischerei Nier GmbH & Co. KG mot Finanzamt Detmold (C-502/09), REU 2011, s. I-0000, förkortat de förenade målen C-497/09 m.fl., avgjort ytterligare mål som gällde frågan om olika verksamheter utgör leverans av varor eller tillhandahållande av tjänster. Verksamheterna bestod i tillhandahållande av maträtter eller livsmedel som tillagats för omedelbar förtäring vilket skedde dels från gatukök eller gatuköksvagnar och i biofoajéer, dels genom cateringverksamhet. EU-domstolen fann att tillhandahållande av maträtter eller livsmedel som nyligen tillagats och som omedelbart kan förtäras vid gatukök, gatuköksvagnar eller i biograffoajéer utgör leverans av varor, när en kvalitativ bedömning av transaktionen i dess helhet visar att de tjänstemoment som föregår, eller är

förenade med, leveransen av varorna inte är överordnade. Vad gäller cateringverksamheten fann domstolen att denna utgör tillhandahållande av tjänster, utom när cateringfirman begränsar sig till att leverera standardiserade maträtter utan några ytterligare tjänstemoment eller när andra särskilda omständigheter visar att leveransen av maträtterna utgör den huvudsakliga delen av transaktionen.

6.11.2.2.3 Högsta förvaltningsdomstolens praxis

Regeringsrätten (numera Högsta förvaltningsdomstolen) har i RÅ 2005 ref. 20 och i RÅ 2005 not. 51 hänvisat till EU-domstolens dom i Faaborg-Gelting Linien. RÅ 2005 ref. 20 gällde en snabbmatsrestaurang som tillhandahöll sina anställda måltider. De anställda plockade själva ihop maten i restaurangen och åt sedan maten i ett särskilt personalutrymme. Frågan var bland annat om tillhandahållandet utgjorde en tjänst eller ett tillhandahållande av varor i form av livsmedel. Regeringsrätten hänvisade i den frågan till Faaborg-Gelting Linien och anförde att det avgörande är om bolaget kan sägas tillhandahålla den anställde något mer än själva maten. Domstolen ansåg att så var fallet redan genom att de anställda intar måltiden i ett rum som bolaget ställt till förfogande för ändamålet. Även i RÅ 2005 not. 51 (Hotel Scandic Gåsabäck) var det fråga om tillhandahållande av måltider till anställda. Maten levererades från bolagets restaurang i kantiner till en personalmatsal. De anställda försåg sig själva ur kantinerna. Även i detta fall ansåg Regeringsrätten att fråga var om tillhandahållande av tjänster.

6.11.2.2.4 Förarbetsuttalanden

Genom direktiv 2008/8/EG infördes nya omsättningslandsregler för tjänster i mervärdes-skattedirektivet. De nya omsättningslandsreglerna har genomförts i svensk rätt genom en ändring av ML som trädde i kraft den 1 januari 2010 (prop. 2009/10:15). Omsättningslandsreglerna finns i 5 kap. ML och i 13–14 §§ har begreppet restaurang- eller cateringtjänst införts. Regleringen innebär i korthet att restaurang- eller cateringtjänster anses vara omsatta i Sverige om de fysiskt utförs här i

landet eller ombord på ett tåg någonstans inom EU om tågets avgångsort är belägen i Sverige. I de fall en tjänst anses omsatt i Sverige ska mervärdesskatten redovisas här och de svenska skattesatsreglerna tillämpas. Någon definition av begreppet restaurang- eller cateringtjänster infördes inte i ML. Inte heller tidigare har det funnits någon definition av begreppet i ML. I förarbetena till nämnda bestämmelser (prop. 2009/10:15, s. 109–110) anfördes följande om innebörden av begreppet restaurang- eller cateringtjänst:

EG-domstolen har i dom den 2 maj 1996 i mål C-231/94, Faaborg-Gelting Linien A/S mot Finanzamt Flensburg, REG 1996 s. I-2395 (nedan betecknat Faaborg-Gelting Linien) uttalat sig närmare om innebörden av en restaurangtjänst. I domens punkt 14 sägs att restaurangverksamhet kännetecknas av ett knippe element och handlingar där leveransen av maten endast utgör en del och där tjänsterna utgör den övervägande delen. Att tjänsterna är överordnade leveransen av mat eller dryck är, enligt regeringens mening, gemensamt för både restaurang- och cateringtjänster.

När det gäller distinktionen mellan restaurang- och cateringtjänster är det i huvudsak en fråga om var tjänsten tillhandahålls. En restaurangtjänst tillhandahålls i säljarens lokal, dvs. restaurangen, medan en cateringtjänst tillhandahålls i kundens lokal eller på annan plats som kunden bestämmer. Ur ett omsättningslandsperspektiv gäller dock att båda slags tjänster regleras på samma vis.

Vidare uppkommer frågan om hur en cateringtjänst skiljer sig åt från leverans av vara i form av färdiglagad mat. Även här bör EG-domstolens avgörande i Faaborg-Gelting Linien vara en utgångspunkt. Av domen följer att begreppet restaurangtjänst inte omfattar försäljning av livsmedel för avhämtning där några tjänster som har till ändamål att möjliggöra en omedelbar konsumtion på därför avsedd plats av livsmedlen inte ingår (jfr domens punkt 14). Mer allmänt uttryckt betyder detta, enligt regeringens mening, att t.ex. färdiglagad mat som köps i en mataffär, köps och hämtas i en så kallad take-away restaurang eller köps och levereras från en restaurang utgör leveranser av varor. Det betyder givetvis också att enbart leveransen av tillagad – eller för den delen icke tillagad – mat inte heller utgör en cateringtjänst. Kännetecknande för både restaurang- och cateringtjänster är, som sagt, att tjänsteinslaget är den överordnade delen. Leveransen av mat eller dryck är endast en delkomponent i dessa tjänster.

För att räknas som en cateringtjänst bör, utöver leveransen av mat eller dryck, olika slags tjänster som är nära förbundna med serveringen och möjliggör den omedelbara konsumtion av maten och drycken ingå i tjänsten. Exempel på sådana tjänster är iordningställande av lokalen där serveringen kommer att ske, eventuell tillagning av maten, tillhandahållandet av betjäning, serveringen av själva måltiden och städning efter tillställningen. Som en cateringtjänst bör också räknas enbart leveransen av dryck i samband med tillhandahållandet av sådana tjänster.

Om leveransen av mat och dryck och tillhandahållandet av de olika tjänsterna görs av skilda näringsidkare bör dock varje leverans och tillhandahållande bedömas var för sig. Annorlunda uttryckt bör inte någon av dem normalt betraktas som en cateringtjänst.

6.11.2.3 Spritdrycker, vin och starköl

Enligt punkt 12a i bilaga III till mervärdesskattedirektivet får tillhandahållande av dryck, både med och utan alkohol undantas från en reducerad skattesats på restaurang- och cateringtjänster. Att utesluta endast spritdrycker, vin och starköl men inte alkoholsvaga och alkoholfria drycker är således möjligt.

6.11.3 Reducerad mervärdesskattesats för restaurang- och cateringtjänster

Regeringens förslag: Mervärdesskattesatsen för restaurang- och cateringtjänster sänks från 25 procent till 12 procent. Sänkningen gäller dock inte för tillhandahållande av spritdrycker, vin och starköl.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Konkurrensverket, Tillväxtverket, Far, Regelrådet* och *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund* tillstyrker förslaget. *Kammarrätten i Stockholm, Ekobrottsmyndigheten, Länsstyrelsen i Stockholms län, Dagligvaruleverantörers Förbund, FöretagarFörbundet, Företagarna, Hotell- och restaurangfacket, Livsmedelsföretagen, Lantbrukarnas Riksförbund, Näringslivets Regelnämnd, Svenskt Näringsliv, Sveriges bagare & konditorer, Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare* samt *Sveriges Kommuner och Landsting* är i huvudsak positiva till förslaget eller har inget att erinra emot det. *Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Konkurrensverket, Far, Företagarna, Hotell- och restaurangfacket, Lantbrukarnas Riksförbund, Regelrådet, Svenskt Näringsliv* och *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund* instämmer i att förslaget innebär att tillämpningen förenklas eller att det blir färre gränsdragningsproblem. *Skatteverket* är positivt till förslaget förutsatt att det inte är möjligt att ha en enhetlig mer-

värdesskattesats. Verket anför att det nya området för reducerad skattesats inte ger upphov till nya gränsdragningar i samma omfattning. Restaurang- och cateringföretag måste dock även fortsättningsvis tillämpa två skattesatser om man tillhandahåller spritdrycker, vin och starköl tillsammans med mat och där kan tillämpnings- och kontrollproblem uppstå. Vidare bör det i förarbetena till ett kommande lagförslag tas upp hur restaurang- och cateringtjänster ska behandlas med avseende på skattesatsen vid tillhandahållande av sammansatta konferenstjänster. Det bör då beaktas att frågan om det vid konferensarrangemang tillhandahålls en eller flera tjänster också har betydelse vid bedömningen av omsättningsland. *Kammarrätten i Stockholm* anför att det inte är ovanligt att restauranger tar ut ett gemensamt pris för en måltid inkluderande ett glas vin eller öl. I syfte att underlätta rättstillämpningen är det önskvärt om resonemanget kring denna problematik kan utvecklas något. *Uppsala universitet* menar att utredningen inte på ett övertygande sätt har kunnat visa att det finns samhälls-ekonomiska skäl att sänka restaurang- och cateringmomsen. Det finns inte empiriskt underlag som stöder de slutsatser utredningen drar. *Umeå universitet* ansluter sig till experten i utredningen Björn Arneks (Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare) bedömning i dennes särskilda yttrande att priselasticiteten är -1,2. Sänkningen skulle då medföra att antalet helårssysselsatta inom restaurang- och cateringverksamhet skulle öka med något över 6 000 personer. Vidare anføres att man av folkhälsoskäl stödjer att alkoholphaltiga drycker undantas. *Företagarna* är positiva till förslaget men tillägger att ur ett strikt förenklingsperspektiv hade det blivit ännu enklare om sänkningen omfattat servering av alkohol. *Konjunkturinstitutet* delar utredningens bedömning att förslaget kan ge varaktiga sysselsättningsökningar men gör bedömningen att effekterna blir mindre än de som beskrivs i delbetänkandet. Detta implicerar att kostnaden per skapat arbetstillfälle blir hög.

Hotell- och restaurangfacket ställer sig positiva till förslaget men tillägger: Att exkludera spritdrycker, vin och starköl motverkar i viss mån den önskvärda enkelheten i hanteringen men kan på goda grunder antas av alkoholpolitiska skäl. Facket ifrågasätter dock starkt sänkningen som en fungerande och kostnads-effektiv jobbskapande åtgärd. Delbetänkandet

innehåller en rad beräkningar över tänkbara effekter. Beräkningarna omgärdas av många antaganden och är därför svåra att bedöma utfallet av.

Landsorganisationen i Sverige är emot förslaget och anför bland annat följande. Det är ett problem att livsmedel och restaurangbesök beskattas olika. Men om detta skulle lösas genom att sänka restaurangmomsen så skapar detta nya problem gentemot de områden som betalar full moms. Momsuttaget bör läggas om så att det sker med en enda momssats, dvs. enligt principen om likformig beskattning. Detta var också slutsatsen i Mervärdesskattesatsutredningens delbetänkande. *Näringslivet Regelnämnd* är grundläggande positivt till förslaget men menar att det som kan diskuteras från ett förenklingsperspektiv är om det bör göras en åtskillnad i beskattningen mellan serverad mat och alkohol. *Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare* är i huvudsak enig med de slutsatser som utredningen drar men har en avvikande uppfattning avseende effekten på den långsiktiga sysselsättningen till följd av minskad strukturell arbetslöshet. Den effekten är betydligt större än vad utredningen bedömt. Det får i sin tur positiva effekter på den offentligfinansiella nettokostnaden och på självfinansieringsgraden. Det är rimligare att anta en priselasticitet på -1,2 i stället för -0,8 som utredningen gör. Detta skulle ge en omsättningsökning på 5,2 miljarder i restaurang- och cateringsektorn. Det betyder också betydligt högre sysselsättningseffekt, 5 100 helårsarbeten jämfört med utredningens 3 500. *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund* tillstyrker förslaget men anför att ur förenklingsynpunkt borde förslaget dock även omfatta spritdrycker, vin och starköl. *Statens folkhälsoinstitut* anför att förslaget innebär såväl positiva som negativa effekter på folkhälsan. Sänkningen kan i bästa fall bidra till att sänka arbetslösheten, vilket är en viktig bestämningsfaktor för folkhälsan. Man instämmer även i förslaget att inte sänka mervärdesskatten på spritdrycker, vin och starköl. Institutet instämmer inte med avsikten att sänka priserna på restaurangmat utan åtföljande insatser för att minska konsumtionen av energirika livsmedel.

Skälen för regeringens förslag

EU:s mervärdesskattedirektiv ger medlemsstaterna möjlighet att tillämpa reducerad skattesats på någon eller några av de varor och tjänster som anges i direktivets bilaga III. Sedan den 1 juni 2009 ingår restaurang- och cateringtjänster i bilagan. Sverige har därför numera rätt att tillämpa reducerad skattesats på omsättning av sådana tjänster.

Enligt utredningen ger tillämpning av olika mervärdesskattesatser upphov till ökade kostnader för företagen och myndigheterna, vilket beror på att hanteringen innebär ett merarbete jämfört med att enbart tillämpa en skattesats. Det kan också vara svårt att avgöra vilken skattesats som ska tillämpas på en viss försäljning.

Utredningen konstaterar att förslaget medför att ett stort antal företag slipper dra gränsen mellan å ena sidan restaurang- eller cateringtjänster och å andra sidan livsmedel. Ett annat gränsdragningsproblem som försvinner är behovet av att särskilja måltider som ingår i rumspriset vid en hotellvistelse från rumsuthyrningen. Detta leder till en förenklad hantering av mervärdesskatten och minskade administrativa kostnader för företagen, (jfr avsnitt 6.11.6, Effekter på administrativa kostnader och fullgörandekostnader). Den nuvarande skillnaden i beskattningen mellan restaurang- och cateringtjänster och livsmedel snedvrider även konkurrensen mellan olika företag. Differentieringen av mervärdesskatten innebär att företag som säljer restaurang- och cateringtjänster missgynnas jämfört med företag som säljer livsmedel. Resursallokeringen påverkas genom att produktionen blir mindre inom högre beskattade områden medan produktionen blir större inom de lägre beskattade områdena. Den föreslagna sänkningen av mervärdesskatten är därför positiv ur konkurrenssnedvridningssynpunkt och bidrar därigenom till ökad samhällsekonomisk effektivitet (jfr avsnitt 6.11.6, Samhällsekonomisk effektivitet och Konsekvenser för företagen).

Dagens reglering innebär såväl praktiska som juridiska svårigheter. En säljare är i många fall tvungen att i förväg försöka förvissa sig om kundens avsikt är att ta med sig det köpta eller förtära det i säljarens lokal. Hämtmat utgör i regel försäljning av livsmedel, men om det sålda

konsumeras på plats är det sannolikt fråga om en restaurangtjänst. Även omständigheter som juridiskt kan vara mera svårbedömda, kan ha betydelse för gränsdragningen mellan försäljning av livsmedel och restaurangtjänster och därmed för vilken skattesats som är tillämplig. I EU-domstolens praxis (Faaborg-Gelting Linien och de förenade målen C-497/09 m.fl.) nämns livsmedlens karaktär, tillagningssättet, lokalernas utformning och graden av service.

Problemen är inte heller begränsade till restaurang- och cateringbranschen utan gränsdragningsfrågor kan uppstå även i andra verksamheter där livsmedel omsätts tillsammans med olika kringtjänster. Mål C-499/09 (CinemaxX Entertainment) avsåg till exempel försäljning i foajén till en biograf. Att rätt skatt verkligen betalas ska sedan i efterhand kunna kontrolleras av Skatteverket vilket kan leda till svårbedömda bevisfrågor i utredningar och domstolsprocesser. Det finns också en risk att den skillnad i beskattning som uppkommer i vissa fall framstår som godtycklig för konsumenten. Problemen uppmärksammades redan av Mervärdesskattesatsutredningen som i delbetänkandet SOU 2005:57, bland annat pekade på att skattekonsekvenserna av viss cateringverksamhet kan vara svåra att förutse. Mervärdesskattesatsutredningen uttalade bland annat att den ur gränsdragningsynpunkt största enskilda förbättring man skulle åstadkomma genom att tillämpa en enhetlig skattesats vore att livsmedel och restaurangtjänster då skulle beskattas med samma skattesats.

Regeringen gör följande bedömning. Förenkla tillämpning och minskad administrativ börda utgör tungt vägande skäl för att sänka den mervärdesskattesats som gäller för restaurang- och cateringtjänster till samma nivå som för livsmedel. Många av remissinstanserna är av förenklingsskäl positiva till förslaget. Vidare kan effekterna på effektiviteten, sysselsättningen och på de administrativa kostnaderna förväntas bli gynnsamma om förslaget genomförs. Minskningen av de administrativa kostnaderna för företagen beräknas uppgå till 0,2 miljarder kronor årligen. Den sammantagna varaktiga sysselsättningen i ekonomin beräknas öka med knappt 6 000 helårsarbetskrafter. Av denna varaktiga sysselsättningsökning utgörs knappt 3 500 av nyanställda personer (helårsarbetskrafter) inom restaurang- och cateringbranschen som kommer från strukturell arbetslöshet. Se

vidare avsnitt 6.11.6 avseende effekter på administrativ börda, sysselsättning och offentliga finanser.

Vad gäller beräkningarna av förväntade effekter på den varaktiga sysselsättningen har utredningen betonat osäkerheten i dessa. Några remissinstanser har också haft invändningar gentemot utredningens slutsatser vad gäller de offentligfinansiella effekterna. En del remissinstanser har ansett att sysselsättningseffekterna blir lägre, några att de tvärtom blir högre än vad utredningen har kommit fram till (jfr avsnitt 6.11.6, Effekter på varaktig sysselsättning). Ett av de övergripande målen för regeringens ekonomiska politik är en varaktigt högre sysselsättning. Restaurang- och cateringbranschen är relativt småskalig och arbetsintensiv. Hotell- och restaurangbranschen är också en bransch där relativt stor andel av de anställda är unga. Även om beräkningarna av sysselsättningseffekten är behäftade med viss osäkerhet anser regeringen att den effekten, framförallt i en bransch med stor andel unga, tillsammans med övriga gynnsamma samhällsekonomiska effekter utgör ytterligare skäl för att genomföra förslaget.

Spritdrycker, vin eller starköl omfattas inte

Några remissinstanser har framfört att förenklingsskäl talar för att även spritdrycker, vin eller starköl som ingår i en restaurang- eller cateringtjänst ska omfattas av sänkningen. Skatteverket har påpekat att det här kan uppstå tillämpnings- och kontrollproblem som är vanliga då det finns flera skattesatser och ett blandat tillhandahållande. *Kammarrätten i Stockholm* har anfört att det i vissa fall blir nödvändigt att göra en uppdelning av beskattningsunderlaget och att i syfte att underlätta för rättstillämpningen vore det önskvärt om resonemanget kring denna problematik kunde utvecklas.

Frågan om en sänkning av mervärdesskattesatsen på spritdrycker, vin och starköl ligger utanför ramen för detta lagstiftningsarbete. Effekterna av en sådan åtgärd har inte utretts och genomförandet av en sådan åtgärd har inte varit föremål för remissbehandling. Sådana restaurang- och cateringtjänster, eller delar av sådana tjänster, som innebär att spritdrycker, vin eller starköl serveras ska därför även i fortsättningen beskattas med normalskattesatsen 25 procent. Spritdrycker, vin och starköl ingår inte heller i kategorin livsmedel som, enligt

7 kap. 1 § andra stycket 4 ML, i dag beskattas med 12 procent. Regeringen delar utredningens uppfattning att det är konsekvent att tillämpa samma mervärdesskatteregler för spritdrycker, vin och starköl oavsett var någonstans de förtärs. I annat fall skulle mervärdesbeskattningen av en flaska vin som beställs i samband med ett restaurangbesök bli lägre jämfört med det fallet att någon köper hem samma vinflaska till en middag i hemmet.

Det är inte enbart själva spritdrycken, vinet eller starkölet som ska beskattas med normalskattesatsen utan hela tillhandahållandet. Om man exempelvis serverar en starköl i en bar ska hela detta sammansatta tillhandahållande beskattas med normalskattesatsen (leverans av varan starköl tillsammans med tillhandahållande av ett antal kringtjänster, jfr definitionen av begreppet restaurang- och cateringtjänster i avsnitt 6.11.2.2). Syftet med formuleringen, som avviker från den av utredningen föreslagna, är att förtydliga bestämmelsens innebörd. Den föreslagna lydelsen tydliggör att den del av tjänsten som avser spritdrycker, vin eller starköl inte ska beskattas med den reducerade skattesatsen.

Om vin serveras till en middag på restaurang ska hela den del av restaurangtjänsten som avser vinet beskattas med normalskattesatsen. De kringtjänster som avser vinet innefattas normalt i dryckens pris, varför en sådan ordning ter sig enkel att hantera för de berörda. Om en restaurang eller ett cateringföretag väljer att ut ett separat pris för mat respektive dryck uppkommer inga problem med att fastställa beskattningsunderlaget för den del av tjänsten som ska beskattas med 12 procent respektive 25 procent. Ett sätt att undvika en uppdelning av beskattningsunderlaget är därför att separata priser tas ut.

I de fall ett gemensamt pris tas ut för en tjänst i vilken både mat och spritdrycker, vin eller starköl ingår blir det dock nödvändigt att göra en uppdelning av beskattningsunderlaget. Hur en sådan uppdelning ska göras i det enskilda fallet måste avgöras från fall till fall och får i sista hand bli en fråga för rättstillämpningen.

Begreppet restaurang- och cateringtjänster

Begreppet restaurang- och cateringtjänster bör tolkas i enlighet med vad som följer av tillämpningsförfordningens artikel 6. Regeringen delar utredningens slutsats att definitionen av

begreppet restaurang- och cateringtjänster i artikel 6 i tillämpningsförfordningen är i linje med vad EU-domstolen uttalar i Faaborg-Gelting Linien och stämmer överens med vad regeringen uttalar om begreppet restaurang- eller cateringtjänst i prop. 2009/10:15. Därigenom kommer begreppet restaurang- och cateringtjänster att tolkas likadant i 5 kap. som i 7 kap. ML, dvs. tolkningen inom ML blir enhetlig.

Skatteverket har anfört att det bör tas upp hur restaurang- och cateringtjänster ska behandlas med avseende på skattesatsen vid tillhandahållande av sammansatta konferenstjänster och att det då bör beaktas att frågan om det vid konferensarrangemang tillhandahålls en eller flera tjänster också har betydelse vid bedömningen av omsättningsland. Regeringen gör följande bedömning. Frågan om en konferenstjänst utgör ett eller flera tillhandahållanden måste bedömas utifrån EU-rätten, närmare bestämt de principer som utbildats i EU-domstolens praxis. Denna praxis är omfattande och detaljerad. I de förenade målen C-497/09 m.fl. hänvisar domstolen i den delen till bland andra följande avgöranden: mål C-41/04, Levob Verzekering BV och OV Bank NV mot Staatssecretaris van Financiën, REG 2005, s. I-9433, mål C-349/96, Card Protection Plan Ltd (CPP) mot Commissioners of Customs & Excise, REG 1999, s. I-973, mål C-572/07, RLRE Tellmer Property sro mot Finanční ředitelství v Ústí nad Labem, REG 2009, s. I-4983, samt mål C-276/09, Everything Everywhere Ltd (tidigare T-Mobile (UK) Ltd) mot Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs, REU 2010, s. I-0000).

Det är därför, även om rättsvårdande myndigheter skulle vara betjänta av det, svårt att ge anvisningar om hur dessa principer ska tillämpas på just konferenstjänster. Vidare kan konferenstjänster se mycket olika ut. Bedömningen i det enskilda fallet kommer att bli en fråga för rättstillämpningen.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 7 kap. 1 § andra stycket 5 ML. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.12.

6.11.4 HUS-avdrag

6.11.4.1 Gällande rätt

Bestämmelserna om skattereduktion för utgifter för hushållsarbete är införda i 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Systemet med skattereduktion är konstruerat så att en fysisk person som har haft utgifter för visst angivet hushållsarbete eller fått sådant arbete som löneförmån kan få en minskning av bl.a. kommunal och statlig inkomstskatt med belopp motsvarande 50 procent av utgifterna för respektive värdet av förmån av sådant arbete inklusive mervärdesskatt. Om en fysisk person anlitat en privatperson som inte har F-skattsedel motsvarar skattereduktionen redovisade arbetsgivaravgifter. Skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kr per person och år. Skattereduktionen omfattar enbart arbetskostnaden. Utgifter för material, utrustning och resor ger inte rätt till skattereduktion (67 kap. 18–19 § IL).

Det arbete som ger rätt till skattereduktion är följande (67 kap. 13 § IL):

- städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden,
- vård av kläder och hemtextilier när vården utförs i bostaden,
- matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden,
- snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden,
- häck- och gräsklippning samt krattning och ogrärensning som utförs på tomt eller i trädgård i nära anslutning till bostaden,
- barnpassning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning till och från förskola, skola, fritidsaktiviteter eller liknande,
- annan omsorg och tillsyn än barnpassning som en fysisk person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentral eller andra liknande enklare ärenden.

Den 1 juli 2009 utvidgades möjligheten till skattereduktion för utgifter för hushållsarbete till att också omfatta s.k. ROT-arbete, dvs. reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder (67 kap. 13 a § IL). Det

huvudsakliga syftet med utvidgningen var att minska svartarbetet och öka arbetsutbudet (prop. 2008/09:178).

Möjligheten till skattereduktion för hushållsarbete och ROT-arbete har fått den gemensamma benämningen HUS-avdrag.

I 67 kap. 13 c § IL anges vissa arbeten som inte räknas som hushållsarbete (bl.a. arbete som enbart avser installationer eller service på maskiner och andra inventarier samt arbete för vilket försäkringsersättning eller ekonomiskt stöd lämnats).

Enligt information från Skatteverket avser ansökningar om skattereduktion för hushållsarbete oftast städarbete eller annat rengöringsarbete. Ansökningar om skattereduktion för utgifter för matlagning är mycket ovanliga. Den informationen avser tiden före den 1 juli 2009 och har tagits fram manuellt. Tidigare lämnades vid ansökan om skattereduktion uppgifter om vilken typ av arbete som utförts. Uppgifterna registrerades inte. Sedan den 1 juli 2009 lämnas inte några sådana uppgifter till Skatteverket.

6.11.4.2 Ny bestämmelse i inkomstskattelagen

Regeringens förslag: Det tydliggörs att restaurang- och cateringtjänster inte utgör sådant hushållsarbete som kan ge HUS-avdrag.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Skatteverkets* uppfattning är att den föreslagna kompletteringen av inkomstskattelagen avseende HUS-avdraget är överflödig. Enligt förarbetena (prop. 2006/07:94, s. 41) omfattar HUS-avdraget inte matlagning som sker vid avhämtning av mat eller catering. Att omnämna restaurangtjänster i skattereduktionssammanhang framstår som märkligt eftersom skattereduktion enbart medges för arbete som utförs i bostaden. Så även i denna del är det föreslagna tillägget överflödigt.

Hotell- och restaurangfacket finner de justeringar av HUS-avdraget som föreslås rimliga och anser att en ny åtgärd vinner på att åtföljas av klara regler för tillämpningen. *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund* tillstyrker att inkomstskattelagen förtydligas så att det klart framgår att reglerna om HUS-avdrag inte kan

tillämpas på restaurang- och cateringtjänster. Övriga remissinstanser har inte kommenterat delbetänkandet i den delen.

Skälen för regeringens förslag

Enligt 67 kap. 13 § IL, omfattas ”matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden” av HUS-avdraget. I författningskommentaren till bestämmelsen sägs att även sådan matlagning som sker i trädgården, exempelvis grillning, avses. Sådan matlagning som sker till exempel vid avhämtning av mat eller vid leverans av mat till bostaden omfattas däremot inte (prop. 2006/07:94, s. 59).

Frågan är om sådan matlagning som beskrivs ovan omfattas av begreppet restaurang- och cateringtjänst i mervärdesskattedirektivet och därmed av den föreslagna 7 kap. 1 § andra stycket 5 ML, dvs. är enbart tjänsten matlagning tillräcklig för att fråga ska vara om en restaurang- eller cateringtjänst? Vad som utgör en restaurang- och cateringtjänst framgår närmare av den definition av det begreppet som infördes i artikel 6 i tillämpningsförordningen. Enligt denna definition krävs bl.a. att fråga är om leverans av mat eller dryck i kombination med ett knippe tjänster. Enbart tjänsten matlagning är inte tillräcklig för att fråga ska vara om en restaurang- eller cateringtjänst i den betydelse som begreppet har i mervärdesskattedirektivet. Däremot kan matlagning i bostaden ingå i en cateringtjänst i den betydelse som begreppet har i mervärdesskattedirektivet.

Skatteverket har med hänvisning till prop. 2006/07:94, sid. 41 anfört att HUS-avdraget inte omfattar matlagning som sker vid avhämtning av mat eller catering. Det förarbetsuttalande som verket hänvisar till har följande lydelse: ”Däremot ingår inte avhämtning av mat eller catering då detta arbete inte utförs i eller i nära anslutning till bostaden”. Det avgörande är enligt uttalandet att arbetet inte utförts i eller i nära anslutning till bostaden. Med catering får därför i detta sammanhang snarast förstås hemleverans av mat. Uttalandet kan således inte tas till intäkt för att varje sådant arbetsmoment som i vardagligt tal kan betecknas som catering skulle vara undantaget från HUS-avdrag.

Det finns inget stöd i lagen för att en viss arbetsinsats som i sig kan ge rätt till HUS-avdrag inte ska godtas om den utförs samtidigt som eller i samband med andra moment vilka inte ger

rätt till avdrag. Det framgår inte heller av lagen att det ska göras någon samlad bedömning i de situationer då flera arbetsmoment utförs samtidigt eller av en och samma utförare. Varken lagstiftningen eller dess förarbeten ger således stöd för att anse att matlagning eller städning som kan ingå i vad som mervärdesskatterättsligt utgör en cateringtjänst aldrig skulle kunna berättiga till HUS-avdrag.

Ett av skälen för att sänka mervärdesskattesatsen på restaurang- och cateringtjänster är att förenkla tillämpningen. Det är därför viktigt att det sätt på vilket detta genomförs inte ger upphov till nya tolknings- eller gränsdragningsproblem. Det bör därför av lagtexten tydligt framgå att restaurang- och cateringtjänster som omfattas av reducerad skattesats inte kan omfattas av HUS-avdrag.

Enligt 67 kap. 13 § IL omfattas ”städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden” av HUS-avdraget. Städarbete i bostaden kan precis som matlagning vara en del av en cateringtjänst. Det bästa sättet att undvika oklarheter och gränsdragningsproblem samt undvika dubbelreglering i detta fall är att justera bestämmelserna om HUS-avdrag på så sätt att matlagning eller städning som ingår i en restaurang- eller cateringtjänst som omfattas av reducerad skattesats enligt ML inte omfattas av HUS-avdragsreglerna.

I 67 kap. 13 c § IL anges vissa arbeten som inte räknas som hushållsarbete vid tillämpning av bestämmelserna om HUS-avdrag. Justeringen av HUS-avdraget bör åstadkommas genom att det görs ett tillägg i 67 kap. 13 c § IL med innebörd att sådana tjänster som anges i 7 kap. 1 § andra stycket 5 ML inte ska räknas som hushållsarbete. Syftet med formuleringen, som avviker från den av utredningen föreslagna, är att förtydliga bestämmelsens innebörd. Den föreslagna lydelsen tydliggör att restaurang- och cateringtjänster aldrig kan komma i fråga för HUS-avdrag.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 67 kap. 13 c § IL. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.4.

6.11.5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De föreslagna författningsändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2012.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Har inte kommenterat förslaget i den delen.

De bestämmelser i mervärdesskattedirektivet som möjliggör införande av reducerad mervärdesskattesats på omsättning av restaurang- och cateringtjänster har redan trätt i kraft. Några EU-rättsliga hänsynstaganden behövs därför inte tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande av de nya reglerna i ML.

De nya reglerna i ML föreslås träda i kraft den 1 januari 2012 och de nya reglerna tillämpas i fråga om mervärdesskatt för vilken skattskyldighet inträtt efter ikraftträdandet. Äldre bestämmelser skulle då fortfarande tillämpas i fråga om mervärdesskatt för vilken skattskyldighet inträtt före ikraftträdandet. De nya reglerna i IL föreslås träda i kraft vid samma tidpunkt som ändringen i ML, dvs. den 1 januari 2012.

6.11.6 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster beräknas minska skatteintäkterna med 5,40 miljarder kronor 2012 och varaktigt med 4,60 miljarder kronor.

Tabell 6.7 Offentligfinansiell effekt av sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster från 25 till 12 procent.

Miljarder kronor

Bruttoeffekt	Periodiserad nettoeffekt				Varaktig effekt
	2012	2013	2014	2015	
-5,40	-5,40	-4,10	-4,40	-4,60	-4,60

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Åtgärden självfinansieringsgrad bedöms vara ca 20 procent. Positiva sysselsättningseffekter och minskade utbetalningar i socialförsäkringsystemen motverkar det initiala skattebortfallet.

Effekter på varaktig sysselsättning

Utredningen hade bland annat i uppdrag att utvärdera förväntade effekter av sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster på den varaktiga sysselsättningen. Utredningen anförde bland annat följande i den delen (SOU 2011:24, s. 66):

Osäkerheten i beräkningarna bör betonas. Eftersom tillgången till empiri är mycket begränsad har beräkningarna gjorts med hjälp av ett flertal antaganden.

Utifrån dessa antaganden och utifrån de förutsättningar som råder både generellt på den svenska arbetsmarknaden och inom restaurangbranschen anser utredningen att reducerad mervärdesskattesats kan förväntas öka den varaktiga sysselsättningen, samtidigt som effektiviteten på arbetsmarknaden och i samhället i stort kan förväntas öka. Detta sker genom två effekter: För det första genom att produktiviteten ökar till följd av ökat arbetsutbud och för det andra genom att den strukturella arbetslösheten minskar till följd av den efterfrågestimulerande åtgärden. Ett antagande som görs i utredningen är att mervärdesskattesänkningen på lång sikt leder till full övervältring på pris mot konsument. Motivet till detta är den relativt goda konkurrenssituationen på restaurangmarknaden samt att utredningens uppdrag var att mäta konsekvenserna på lång sikt.

Enligt utredningens beräkningar leder en sänkning av mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster med 13 procentenheter till att arbetsutbudet i ekonomin ökar med cirka 0,06 procent. Räknas ökningen i antalet arbetade timmar om till helårsarbetskrafter motsvarar den en ökning i varaktig sysselsättning med drygt 2 500 helårsarbetskrafter. Vidare beräknas varaktig sysselsättning i restaurang- och cateringbranschen öka med knappt 4 000 personer. Denna sysselsättningsökning utgörs av nyanställda personer inom restaurang- och cateringbranschen, som kommer från strukturell arbetslöshet, med en arbetstid motsvarande genomsnittlig arbetstid i branschen. Uttrycks den varaktiga sysselsättningsökningen i stället i helårsarbetskrafter uppgår den till knappt 3 500. Den sammantagna sysselsättningseffekten i hela ekonomin beräknas därmed bli knappt 6 000 helårsarbetskrafter.

Konjunkturinstitutet skriver i sitt remissyttrande att deras bedömning är att sysselsätt-

ningsökningarna blir mindre än vad utredningen kommer fram till. Konjunkturinstitutet anser att det är orimligt att anta att det inte sker någon undanträngning inom andra branscher då efterfrågan på restaurang- och cateringtjänster ökar. Därför bedöms den varaktiga sysselsättningsökningen till följd av minskad jämviktsarbetslöshet vara mindre än 3 500 helårsarbetskrafter. Man menar att om minimilönen är för hög kan individer byta bransch. Regeringen gör dock bedömningen att den strukturella arbetslösheten kan minska med 3 500 helårsarbetskrafter som en följd av förslaget.

En sysselsättningsökning bland okvalificerad arbetskraft skulle enligt *Uppsala universitet* kunna uppnås på ett bättre och mer kostnadseffektivt sätt genom att rikta åtgärder just mot denna grupp i stället för att gå omvägen via en stimulans av en viss bransch. Man skriver dessutom att det saknas empiriskt stöd för att en sänkning av restaurang- och cateringmoms skulle ge några effektivitetsvinster.

Även *Landsorganisationen i Sverige* invänder mot sysselsättningseffekterna. Man menar att det är sannolikt att en sänkning av restaurangmomsen får positiva effekter på antalet anställda i restaurangbranschen, men att det är tveksamt om det uppstår några positiva effekter på sysselsättningen totalt i hela ekonomin.

Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare samt *Umeå universitet* menar att utredningen underskattar de positiva effekterna på sysselsättningen eftersom utredningen enligt dem underskattar priselasticiteten på restaurang- och cateringtjänster. De menar att den bästa uppskattningen är ett genomsnitt av alla tillgängliga skattningar. Utredningen har dock gjort bedömningen att inte alla skattningar är lika relevanta, bland annat eftersom en del skattningar är gjorda för länge sedan. Regeringen anser att det finns skäl att värdera skattningarna olika och instämmer därför i utredningens bedömning.

Regeringen avser att följa upp att reformen får avsedda effekter på både priser och sysselsättning.

Samhällsekonomisk effektivitet

Regeringen anser, liksom utredningen, att det är sannolikt att sänkt mervärdesskatt på restaurangtjänster bidrar till att minska snedvridningar och att öka den samhällsekonomiska effektiviteten. Man kan totalt sett förvänta sig en

ökad effektivitet vid sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster.

Uppsala universitet drar slutsatsen att utredningen inte på ett övertygande sätt kunnat visa att det finns samhällsekonomiska skäl att sänka restaurang- och cateringmomsen. *Landsorganisationen i Sverige* är uttryckligen emot förslaget om sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster. Landsorganisationen menar att det är hög tid att lägga om hela mervärdesskatteuttaget så att det sker med endast en skattesats eftersom ett stabilt skatteuttag ska bygga på likformig beskattning av alla branscher. Regeringen menar att den föreslagna åtgärden ökar graden av enhetlighet inom mervärdesskattesystemet eftersom livsmedel och restaurang därmed kommer att beskattas lika samt att den snedvridning som i dag finns mellan fritid, marknadsarbete och hemarbete minskar.

Effekter på administrativa kostnader och fullgörandekostnader

Enligt utredningen ger tillämpning av olika mervärdesskattesatser upphov till ökade kostnader för företagen och myndigheterna. Det beror på att hanteringen av olika skattesatser medför ett merarbete jämfört med att enbart tillämpa en skattesats. För både företagen och Skatteverket kan det vara svårt att avgöra vilken skattesats som ska tillämpas på en viss försäljning. Både företagen och Skatteverket har även att praktiskt hantera att redovisningen av mervärdesskatten sker utifrån olika skattesatser. Skatteverkets kontrollarbete påverkas också av att olika skattesatser tillämpas. Mätningar av administrativa kostnader har gjorts av Tillväxtverket enligt den s.k. Standardkostnadsmodellen. Resultatet redovisas i Malindatabasen. Denna databas innehåller uppgifter kring företagens administrativa kostnader till följd av olika regelverk. De senaste mätningarna avser år 2009. Med administrativ kostnad avses företagens kostnader för att sammanställa, lagra eller överföra information eller uppgifter som föranletts av krav i lagar, förordningar och myndigheters föreskrifter eller anvisningar i allmänna råd. Enligt Tillväxtverkets beräkningar uppgår företagens kostnad för hanteringen av två mervärdesskattesatser till 0,4 miljarder kronor.

Sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster från 25 procent till 12 procent medför en minskning av de administrativa kostnader som dagens olika skattesatser på

restaurang- och cateringtjänster (25 procent) och livsmedel (12 procent) ger upphov till för företagen. Reducerad mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster innebär även att myndigheternas kostnader för att hantera och tillämpa reglerna respektive att avgöra skatteprocesser minskar. *Kammarrätten i Stockholm* påpekar att antalet mål i förvaltningsdomstolarna som innehåller frågeställningar innefattande de avgränsningsproblem som olika mervärdesskattesatser medför i förevarande fall är mycket begränsat. Effekten torde därför bli störst hos Skatteverket. Regeringen delar den bedömningen.

I Sverige finns det cirka 24 400 restauranger (cateringföretag och caféer inkluderade), varav närmare 1 600 är hotell med restaurangörelse. Av dessa restauranger är det närmare 11 000 som har stadigvarande tillstånd att servera alkohol till allmänheten. En sänkning av mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster från 25 procent till 12 procent skulle innebära att majoriteten av de restauranger som inte har tillstånd att servera alkohol endast får en mervärdesskattesats att hantera. Även om en sänkning av mervärdesskatten inte ska omfatta alkoholhaltiga drycker bedöms restauranger med tillstånd att servera alkohol få lägre administrativa kostnader då de slipper den besvärliga gränsdragningen mellan å ena sidan livsmedel och å andra sidan restaurang- och cateringtjänster.

Sammantaget kan de administrativa kostnaderna antas minska med i storleksordningen 0,2 miljarder kronor årligen om mervärdesskatten på restaurang- och cateringtjänster sänks från 25 procent till 12 procent.

Minskningen av de administrativa kostnaderna till följd av sänkt mervärdesskatt på restaurang- och cateringtjänster till samma nivå som livsmedel innebär en minskning av de totala administrativa kostnaderna som mervärdesskattelagen ger upphov till med omkring 9 procent och en minskning av den totala kostnaden för att hantera två mervärdesskattesatser, som i dag uppgår till 0,4 miljarder kronor, med omkring 50 procent. Till den minskade administrativa kostnaden för företagen ska även läggas minskningen av de administrativa kostnaderna för myndigheter som uppkommer om restaurangtjänster, hotell och livsmedel beskattas med samma mervärdesskattesats. När

det gäller den kostnaden finns det dock inga uppgifter i Malin-databasen.

Konsekvenser för företagen

Förslaget till sänkt mervärdesskattesats på restaurang- och cateringtjänster till samma nivå som för livsmedel medför att ett stort antal företag slipper dra gränsen mellan å ena sidan restaurang- eller cateringtjänster och å andra sidan livsmedel. Ett annat gränsdragningsproblem som försvinner är behovet av att särskilja måltider som ingår i rumspriset vid en hotellvistelse från rumsuthyrningen. Detta leder till en förenklad hantering av mervärdesskatten och minskade administrativa kostnader för företagen. Den nuvarande skillnaden i beskattningen mellan omsättning av restaurang- och cateringtjänster och omsättning av livsmedel påverkar konkurrensförhållandena mellan olika företag. Differentieringen av mervärdesskatten innebär att företag som säljer restaurang- och cateringtjänster missgynnas jämfört med företag som säljer livsmedel. En sänkning av mervärdesskatten är positiv från konkurrensnedvridningspunkt.

Företagen tar f.n. ut mervärdesskatt med 25 procent när de säljer restaurang- och cateringtjänster. Genom förslaget kommer företagens utgående skatt att uppgå till 12 procent vilket innebär lägre nettoinbetalningar av mervärdesskatt. Denna förändring innebär även att de belopp för utgående skatt som företagen får in vid försäljning, som de kan förfoga över innan skatten ska betalas till Skatteverket, om netto-skatten är positiv (dvs. den utgående skatten är större än den ingående skatten), kan minska. Förslaget kan således ha en viss påverkan på företagens likviditetssituation.

Förslaget är inte direkt riktat mot små och medelstora företag men eftersom restaurang- och cateringbranschen är relativt småskalig kommer många sådana företag att beröras av det.

Förslaget som rör HUS-avdraget medför en viss begränsning av möjligheten att få skattereduktion för hushållsarbete. Förslaget hänger samman med skattesatsförslaget. Det innebär att utgifter för hushållsarbete inte ska ge rätt till skattereduktion i de konkreta fall arbetet ingår i en restaurang- eller cateringtjänst som mervärdessbeskattas med 12 procent. I praktiken kan den föreslagna regeln aktualiseras i samband med att cateringtjänster omsätts. Konsekvenserna av förslaget för företagen torde vara ringa.

6.12 Övriga frågor på mervärdes- skatteområdet

6.12.1 Mervärdesskatt vid import

Regeringens bedömning: Som ett led i regeringens regelförenklingsarbete bör reglerna avseende redovisning av mervärdesskatt vid import utredas.

Skälen för regeringens bedömning: En viktig del i regeringens politik är att stärka företagets konkurrenskraft och förbättra näringsklimatet i Sverige. Regeringen avser därför att fortsätta arbetet med regelförenklningar för företagen med avsikt att skapa en märkbar förändring i företagets vardag. Förenklingsarbetet syftar i grunden till att utforma regler, processer och förfaranden så att de är bättre anpassade till företagets villkor och verklighet. Ett område som bör granskas närmare är reglerna för mervärdesskatt vid import. Regeringen avser därför att utreda möjligheterna till en förändrad hantering av mervärdesskatten vid import i syfte att uppnå bl.a. förenklningar för företagen.

6.12.2 Mervärdesskatt och den ideella sektorn

Den ideella sektorn bedriver ett ovärderligt arbete i det svenska samhället. Ett starkt medborgerligt engagemang i idrottsföreningar, kulturföreningar och andra ideella organisationer är ett uttryck och en förutsättning för ett livaktigt och demokratiskt samhälle.

Europeiska kommissionen inledde 2008 ett fördragsbrottsförfarande mot Sverige. Kommissionen anser att den svenska lagstiftningen strider mot EU:s mervärdesskattedirektiv eftersom den svenska lagen innehåller alltför generösa undantag från mervärdesskatt för allmännyttig verksamhet som bedrivs av ideella föreningar och registrerade trossamfund.¹²⁷ Finansdepartementet gav två utredare i uppdrag att utreda frågan. Uppdraget redovisades i

oktober 2009 i promemorian ”Mervärdesskatt för den ideella sektorn, m.m.” (Ds 2009:58). De förändringar som utredarna föreslår skulle kunna påverka ideella föreningars situation i mervärdesskattelhänseende.

Regeringen beslöt den 20 januari 2011 att hos kommissionen ansöka om tillåtelse att få införa en regel om s.k. omsättningsgräns för mervärdesskatteredovisning avseende ideell sektor. Ansökan innebar att verksamheter inom ideell sektor som har en skattepliktig omsättning på högst en miljon kronor skulle kunna undantas. Enligt ett besked från kommissionen i mars 2011 godtas dock inte ansökan. Regeringen och kommissionen har därefter inlett en fortsatt dialog i frågan om den ideella sektorns mervärdesskattesituation.

Regeringen har den 30 maj 2011 lämnat synpunkter på kommissionens s.k. grönbok om den framtida mervärdesskatten. I sina synpunkter har regeringen lyft fram betydelsen av en förmånlig behandling av ideell verksamhet och att ett nytt regelverk tydligt undantar den ideella sektorn från mervärdesskatt.

Regeringen kommer att fortsätta arbeta för att finna en gynnsam lösning för den ideella sektorn. Regeringens utgångspunkt är att ideell sektor inte ska förlora ekonomiskt på eventuella förändringar av regelverket.

Ideella sektorn kan även komma att påverkas av de förslag vad gäller inkomstskatt som lämnas av Stiftelse- och föreningsskatteutredningen i betänkandet Moderniserade skatteregler för ideell sektor (SOU 2009:65). Betänkandet bereds för närvarande inom Finansdepartementet.

¹²⁷ Dnr Fi2008/4218 och Fi2008/4219.

Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter

6.13 Investeringsparkonto m.m.

6.13.1 Ärendet och dess beredning

I budgetpropositionen för 2011 redovisade regeringen ett antal reformambitioner för mandatperioden på skatteområdet (prop. 2010/11:1, Förslag till statsbudget för 2011, finansplan och skattefrågor m.m. avsnitt 1.7.4). Bland dessa reformambitioner nämndes införandet av en ny schablonbeskattad sparform benämnd investeringsparkonto. Syftet med sparformen är att förenkla för fysiska personer att spara i aktier och andra finansiella instrument. Regeringen bedömde vidare att det även bör göras vissa justeringar i beskattningen av kapitalförsäkring för att effektivisera beskattningen av sådan försäkring och för att upprätthålla den skattemässiga neutraliteten.

I Finansdepartementet har en promemoria utarbetats med förslag till en ny schablonbeskattad sparform, benämnd investeringsparkonto, och förändrad beskattning av kapitalförsäkring. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 8, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 8, avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8, avsnitt 3*.

Mot bakgrund bland annat av vissa invändningar från remissinstanserna rörande dels finansiella instrument som bara handlas på en handelsplattform, dels de föreslagna reglerna för när ett konto upphör att vara ett investeringsparkonto har i Finansdepartementet utarbetats en tilläggspromemoria med vissa kompletterande förslag om investeringsparkontot. Lagförslagen i tilläggspromemorian finns i *bilaga 8, avsnitt 4*. Även tilläggspromemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna till den promemorian finns i *bilaga 8, avsnitt 5*.

En sammanställning av remissyttrandena för vardera promemoria finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2010/5534).

I propositionen behandlas promemoriornas förslag samt ytterligare två förslag som handlar om hur schablonintäkt vid innehav av ett investeringsparkonto ska beaktas vid beräkning av inkomstprövade socialförsäkringsförmåner och vid beräkning av betalningsskyldighet för under-

hållsstöd. De två tillkommande förslagen, som är till fördel för bidragsmottagarna och de underhållsskyldiga, har beretts under hand med Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 12 maj 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 8, avsnitt 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8, avsnitt 7*. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 6.13.2.6 och i författningskommentaren.

I förhållande till lagrådsremissens lagförslag har det i propositionen gjorts en justering av beräkningen av schablonintäkten för investeringsparkonto och skatteunderlaget för kapitalförsäkring (avsnitt 6.13.3.4 respektive 6.13.4.4).

6.13.2 En ny schablonbeskattad sparform

6.13.2.1 Bakgrund

I Sverige är det vanligt att privatpersoner sparar i finansiella instrument, såsom aktier och andelar i investeringsfonder. Många av dem som har avyttrat framför allt aktier gör fel när de ska redovisa affärerna i sina självdeklarationer. Felen är i många fall oavsiktliga och beror bland annat på att reglerna för beskattning vid avyttring av finansiella instrument är komplicerade. Felen medför i vissa fall att de skattskyldiga betalar för lite skatt och i andra fall att de betalar för mycket skatt.

Det är framför allt svårigheten att hålla reda på anskaffningsutgifter i kombination med tillämpningen av genomsnittsmetoden som orsakar problem. Den enskilde ska inte bara hålla reda på anskaffningsutgiften för de avyttrade finansiella instrumenten utan också känna till anskaffningsutgiften för samtliga finansiella instrument av samma slag och sort som de avyttrade som denne innehar för att kunna använda genomsnittsmetoden på ett korrekt sätt. Med utgångspunkt från anskaffningsutgifterna för dessa finansiella instrument ska en genomsnittlig anskaffningsutgift beräknas. Vid denna beräkning ska den enskilde även hålla reda på och ta hänsyn till förändringar i innehavet genom olika bolagshändelser, t.ex. splitrar och emissioner, vilket försvårar förfarandet än mer.

Vid olika bolagshändelser under året som utlöser beskattning, t.ex. inlösen av aktier, finns

också risk för att den enskilde missar att redovisa avyttringen. Detta problem har Skatteverket under senare år försökt att komma till rätta med genom att tillsammans med självdeklarationerna skicka med information till ägare i bolag som löst in aktier med en uppmaning att de måste beräkna kapitalvinsten på denna avyttring.

De svårigheter och problem som redovisats leder sammantaget till att skattefelet på kapitalområdet är stort.

Inom kapitalbeskattningen gäller i dag som huvudregel att varje avyttring av aktier och andra finansiella instrument ska tas upp till beskattning. Detta kan leda till inlåsnings effekter genom att sparare drar sig för att avyttra finansiella instrument med latent vinst eftersom det utlöser beskattning. Detta kan i sin tur leda till att enskilda sparare inte omfördelar sitt sparande i enlighet med vad som kan anses vara ekonomiskt rationellt. Inlåsnings effekten torde dessutom leda till att omsättningen av finansiella instrument minskar, vilket leder till sämre konkurrens på den finansiella marknaden.

6.13.2.2 Vissa uttryck

I propositionen och i den föreslagna lagtexten används vissa uttryck som används i samband med kontoföring och sådana tillgångar som kan finnas på ett investeringssparkonto. Deras betydelse i propositionen och i den föreslagna lagtexten är inte tänkt att skilja sig från betydelsen enligt allmänt språkbruk och de definieras inte i lagen om investeringssparkonto. För att underlätta förståelsen för innehållet i denna proposition följer ändå nedan en redogörelse för uttryckens betydelse. I lagen om investeringssparkonto finns ett antal termer som definieras där. De behandlas inte i detta avsnitt.

Enligt huvudregeln är tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto föremål för schablonbeskattning. Med att tillgångar förvaras på ett konto, t.ex. ett investeringssparkonto, avses att tillgångarna enligt allmänna civilrättsliga och näringsrättsliga bestämmelser finns på kontot. Av allmänna principer som är tillämpliga på sparformer som civilrättsligt liknar investeringssparkonto i det avseendet att de avser dematerialiserade tillgångar, följer att tillgångarna anses förvarade på kontot först efter att de har förtecknats på kontot. Från och med den tidpunkt när tillgången har förtecknats, eller med ett

annat ord registrerats, på investeringssparkontot förvaras alltså tillgången där.

I den föreslagna lagtexten och i propositionen används uttrycken insättning och uttag utslutande i förhållande till kontanta medel. Den som innehar ett konto kan t.ex. sätta in sedlar och mynt på sitt konto på ett bankkontor eller där ta ut sedlar och mynt från sitt konto. Kontoinnehavaren kan också sätta in kontanta medel på sitt konto genom att överföra dem elektroniskt från ett annat eget konto eller ta ut kontanta medel på detta sätt. En överföring av kontanta medel mellan två konton ses alltså som ett uttag från det ena kontot och som en insättning på det andra.

Uttrycken insättning och uttag används således inte i förhållande till finansiella instrument. Sådana instrument kan överföras från ett konto till ett annat konto. Det innebär att instrumenten flyttas från det ena kontot till det andra. Om enbart den omständigheten att ett finansiellt instrument flyttas från ett konto är av intresse, och inte till vilket konto det flyttas, används uttrycket att det avförs från kontot. Normalt avförs ett finansiellt instrument från ett konto för att överföras till ett annat konto. Överföringen är genomförd när instrumentet är förtecknat, och således förvaras, på det mottagande kontot.

6.13.2.3 Schablonbeskattat sparande införs

Regeringens förslag: Ett schablonbeskattat sparande för vissa direktägda finansiella instrument, benämnt investeringssparkonto, införs. Sparande i denna sparform är frivilligt.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Skatteverket, Konkurrensverket, Regelrådet, Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen tillstyrker förslaget. Företagarna, Försäkringsjuridiska föreningen, Landsorganisationen i Sverige (LO) och Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget. LO anser att en schablonskatt är obegriplig, vilket beror på att den inte bygger på någon allmän princip som t.ex. likformig beskattning, utan är ett specialfall i beskattningen av inkomster på just detta område. Vidare anser LO att svårigheten för

privatpersoner att beräkna vinst eller förlust vid avyttring av aktier med hjälp av genomsnittsmetoden är begränsad. Svenskt Näringsliv anför att den schablonbeskattning som föreslås baseras på förmögenhetens storlek och inte på den faktiska avkastningen. Skatten är därmed en förmögenhetsskatt och en sådan skatt är skadlig för samhällsekonomin. Visserligen ska investeringssparkontot vara frivilligt och endast omfatta vissa tillgångar, men förslaget skulle innebära etablerandet av ett system för förmögenhetsbeskattning som lätt kan komma att utökas och modifieras.

Merparten av de övriga remissinstanser som har yttrat sig i frågan anser att det är angeläget att dagens metod för beskattning av värdepapper förenklas för enskilda. Av dessa är majoriteten positiva till att ett schablonbeskattat sparande införs, men flera har synpunkter på förslagets utformning. *Förvaltningsrätten i Göteborg* är positiv till att sparandet är frivilligt. *Ekonomistyrningsverket* anför att investeringssparkontot innebär betydande förenklingar för många skattskyldiga. Den nya sparformen innebär dock att kapitalbeskattningen blir mer komplex när det gäller att jämföra olika sparformer. Det kan därför finnas skäl att göra en större översyn av kapitalbeskattningen. *Ekobrottsmyndigheten* är i grunden positiv till förändringar som leder till att det blir lättare för den enskilde att göra rätt i beskattningshänseende. Frågan är dock enligt myndigheten om det föreslagna systemet med schablonbeskattade investeringssparkonton kan antas få den eftersträlvade effekten att underlätta för den enskilde. Det föreslagna systemet, med uppdelningen i investeringstillgångar och kontofrämmande tillgångar, reglering om hur tillgångar får föras till respektive från ett investeringssparkonto samt de särskilda reglerna om beräkning av kapitalunderlaget, ter sig tämligen komplicerat. Det kan dock antas att svårigheterna för den enskilde kan komma att begränsas genom den föreslagna informationsskyldigheten och den föreslagna skyldigheten att lämna kontrolluppgift. Mot denna bakgrund anser *Ekobrottsmyndigheten* att det föreslagna systemet ändå får godtas. Enligt *Pensionsmyndigheten* är det angeläget att dagens metod för beskattning av finansiella instrument förenklas för enskilda. *Pensionsmyndigheten* kan dock konstatera att det remitterade förslaget i många avseenden framstår som både komplicerat och svårt för enskilda att förstå och att det därför

inte kan sägas fullt ut tillgodose ambitionen att vara förenklande. Inte desto mindre innebär förslagen en klar förbättring för enskilda i jämförelse med det regelverk som måste tillämpas i dag vid kapitalvinster respektive kapitalförluster. *Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet* anför att den föreslagna schabloninkomstbeskattningen har både svagheter och vissa styrkor. Den mest påtagliga svagheten är att förslaget innebär att ett omfattande system för schabloninkomstbeskattning ska fungera parallellt med ett system för realisationsvinstbeskattning. Detta är ett klart avsteg från målet med likformighet i beskattningen, vilket var ett ledmotiv för 1991 års stora skattereform. Lagförslaget är dessutom mycket komplicerat. *Sveriges advokatsamfund* konstaterar att förslaget är komplicerat och svårt att tillgodogöra sig för den enskilde, vilket möjligen något förtar de positiva effekterna av förslaget. Det är framför allt reglerna om hur finansiella instrument får föras till, respektive avföras från, kontot som framstår som tekniskt svårtillgängliga. Advokatsamfundet ifrågasätter om komplexiteten verkligen är nödvändig. Advokatsamfundet befarar att bestämmelsernas komplexitet medför att den enskilde spararen helt och hållet är i händerna på det kontoförande institutet med avseende på möjligheterna att korrekt redovisa den schablonmässiga inkomst som ska ligga till grund för beskattning. Det är allmänt sett en mindre lyckad lösning att reglerna är så komplexa att den enskilde, som i slutändan trots allt är ansvarig för att självdeklarationen blir korrekt, kan antas få svårt att utan hjälp upprätta en korrekt självdeklaration. *Euroclear Sweden AB* framför att förslaget innehåller ett omfattande antal regler att hålla reda på, både för kontoinnehavaren och investeringsföretaget, vilket gör förslaget påfallande likt de krångliga regler som gäller för kapitalvinstbeskattningen. Investeringssparkontot bör kunna förstås och tillämpas av investerare som, utan att anlita experter, ska kunna göra en egen bedömning huruvida den traditionella beskattningen eller investeringssparkontot utgör den bästa modellen för investerarens sparande. Investeringssparkontot skulle således behöva konstrueras enklare. *Far* anser att syftet med förslaget är vällovligt, men förslaget har inte fått en sådan utformning att det uppfyller kravet på enkelhet. Det föreslagna regelsystemet är mycket detaljerat och särskilda regler har utformats även för situationer som torde vara mycket

sällan förekommande. Även om man kan ha en viss förståelse för att lagstiftaren har som mål att åstadkomma en lagstiftning som inte leder till några oklarheter vid rättstillämpningen är det här fråga om en sådan detaljreglering att det finns risk att regelsystemet kommer att avskräcka i stället för att uppmuntra till ett schablonbeskattat sparande. Vill man uppnå en förenkling krävs i stället ett enklare system där lagstiftaren aktivt väljer att avstå från att reglera vissa detaljer med det uttalade syftet att genomföra en förenkling. *Kammarrätten i Göteborg* anför att en nackdel med schablonbeskattning är att regelsystemet med nödvändighet blir komplicerat. *Skatteverket* anför att det är viktigt att det även blir enklare för den som väljer att ha kvar sitt sparande i dagens system. Skatteverket föreslår därför att ytterligare förslag på förenklingar övervägs. *Företagarna* anser att dagens system skulle kunna förenklas genom att göra den s.k. schablonregeln tillämplig på fler typer av värdepapper och höja schablonavdraget från 20 till 50 procent. Även *Förvaltningsrätten i Göteborg* för fram som ett alternativ till den nya schablonbeskattningen att höja den procentsats som ska ligga till grund för den schablonberäknade anskaffningsutgiften. *Svenskt Näringsliv* anför att förslaget syftar till att främja sparande och minska skattefelet vid försäljning av värdepapper kan tillgodoses på andra sätt än med det föreslagna investeringssparkontot: en sänkning av kapitalinkomstskattesatsen och en höjning av schablonanskningsvärdet för aktier och andra delägaraktier från dagens 20 till 50 procent av försäljningspriset. *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* anför att för att upprätthålla neutraliteten i skattesystemet bör enskilda näringsidkare kunna placera även företagets kapital i värdepapper utan att dessa automatiskt ”lyfts ut” ur inkomstslaget näringsverksamhet. Detta skulle kunna åstadkommas genom systemet med investeringssparkonto. *Aktiespararna* anför att det finns en klar risk för höga öppna eller dolda avgifter, när man låst in kundens tillgångar i ett avskilt konto. Till exempel kan tänkas att investeringsföretagen debiterar mycket högre courtage för affärer inom kontot, än kunden annars kunde få på marknaden. Aktiespararna ser därför ett behov av att i både denna och andra sparformer införa ett krav på en helt transparent avgiftsstruktur, för att öka jämförbarheten och främja konkurrensen.

Skälen för regeringens förslag: Sparande i aktier och andelar i investeringsfonder är som nämnts i föregående avsnitt en vanlig form av sparande. Där framgår dock att dagens skatterättsliga reglering av fysiska personers sparande i aktier och andra finansiella instrument inte är utan problem. Till skillnad från LO anser regeringen att reglerna för att beräkna vinst och förlust vid avyttring är komplicerade. Det kan vara tidsödande för enskilda att göra denna beräkning och många gör fel, vilket sannolikt leder till ett skattebortfall för staten. Regleringen medför vidare en inläsningsseffekt, till nackdel för såväl de enskilda spararna som för konkurrensen på den finansiella marknaden. Ett sätt att helt eller delvis lösa dessa problem är att införa en schablonbeskattad sparform för finansiella instrument, en bedömning flera remissinstanser instämmer i. Det föreslås därför att en sådan sparform införs. Den nya sparformen bör benämnas investeringssparkonto.

Schablonbeskattningen innebär att den enskilde inte beskattas utifrån faktiska inkomster och utgifter på de finansiella instrumenten. I stället beskattas den enskilde för en schablonmässigt beräknad avkastning på tillgångarna. Detta innebär bland annat att den enskilde inte behöver redovisa varje avyttring av instrumenten som ingår i den schablonbeskattade sparformen. Den enskilde behöver alltså inte beräkna eller hålla reda på sin anskaffningsutgift, vilket är en stor förenkling jämfört med dagens system.

Svenskt Näringsliv hävdar att skatt baserad på schablonbeskattning är en förmögenhetsskatt som är skadlig för samhällsekonomin. Regeringen ser inte den föreslagna schablonbeskattningen som en förmögenhetsskatt utan som en alternativ beskattning av kapitalinkomster. Regeringen delar inte heller Svenskt Näringslivs bedömning att den föreslagna schablonbeskattningen är skadlig för samhällsekonomin.

Schablonbeskattningen innebär vidare att den enskilde fritt kan omplacera tillgångarna inom sparformen eftersom eventuella vinster eller förluster inte ska tas upp till beskattning. Härigenom bortfaller de skattemässiga inläsningsseffekter som finns inom det konventionellt beskattade systemet. Omsättningen av finansiella instrument inom ett schablonbeskattat sparande bör vara större än inom ett konventionellt beskattat sparande. Ökad omsättning bör leda till ökad konkurrens på den finansiella marknaden.

En schablonbeskattning innebär inte bara fördelar för enskilda aktörer utan även för staten. Denna typ av beskattning torde bli mer effektiv eftersom skattebortfallet på grund av felaktigt redovisade kapitalvinster och kapitalförluster minskar. Schablonbeskattning innebär dessutom att skatt tas ut löpande och därmed minskar de enskildas skattecredit jämfört med dagens system, där vinster beskattas först när de realiserar. Vidare blir skattebasen för ett schablonbeskattat sparande jämnare än skattebasen för konventionellt beskattade tillgångar.

Redan i dag finns det en schablonbeskattad sparform för fysiska personer som har stora likheter med investeringssparkonto, nämligen sparande i kapitalförsäkring. En del kapitalförsäkringar är utformade så att försäkringstagaren själv, inom vissa ramar, kan välja vilka finansiella instrument som ska ingå i försäkringen och fritt utan omedelbara skattekonsekvenser omplacera tillgångar inom försäkringen. Även om likheterna är stora är en avgörande skillnad jämfört med den nya schablonbeskattade sparformen att det inte är den enskilde, dvs. försäkringstagaren, utan försäkringsbolaget, som äger tillgångarna i en kapitalförsäkring. Kapitalförsäkring kan därför inte underlätta sparande i direktägda finansiella instrument. Vidare är kapitalförsäkring inte ett renodlat sparande eftersom den alltid innehåller ett, större eller mindre, försäkringsinslag. Följaktligen finns det ett behov för den i denna proposition föreslagna sparformen.

Flera remissinstanser, bland annat *Svenska Bankföreningen*, *Svenska Fondhandlareföreningen* och *Fondbolagens förening*, anser att förslaget är komplicerat och att det borde förenklas.

Utgångspunkten för förslaget är att endast finansiella instrument som är föremål för handel på viss marknad ska få förvaras på ett investeringssparkonto. Motivet till detta är att schablonbeskattningen bygger på att ett objektivet marknadsvärde kan fastställas för tillgångarna på kontot. Med dessa utgångspunkter blir följderna att tillgångar som inte längre handlas på föreskrivet sätt ska avföras från investeringssparkontot. Detta medför, som flera remissinstanser påpekar, en relativt omfattande reglering av vad som ska gälla när tillgångar förs in och ut från ett investeringssparkonto. Det är dock inte orimligt att kräva av det institut som tillhandahåller investeringssparkontot att det kan hålla reda på vilka finansiella instrument som förvaras på kontot och huruvida de är upptagna till handel på en

reglerad marknad eller handlas på en handelsplattform.

Flera av bestämmelserna som reglerar hur kontofrämmande tillgångar ska hanteras kommer i praktiken endast att tillämpas i mycket få fall. För den genomsnittlige spararen kommer det att vara ovanligt att kontofrämmande tillgångar över huvud taget hamnar på investeringssparkontot. Att en genomsnittlig sparare råkar ut för att kvalificerade andelar eller att finansiella instrument som har getts ut av ett företag i vilket denne innehar 10 procent av rösterna eller kapitalet hamnar på investeringssparkontot kommer att vara mycket ovanligt. Den omständigheten att dessa situationer är ovanliga är dock inte skäl nog för att inte reglera dem. De kan trots allt inträffa.

Investeringsparkontot ska existera sida vid sida med den konventionella beskattningen av kapitalinkomster. För att schablonbeskattning av tillgångar som inte lämpar sig för sådan beskattning inte ska ske är det nödvändigt med den föreslagna regleringen trots att den, vilket har påpekats av flera remissinstanser, kan anses vara komplicerad. Regeringen har eftersträvat att göra de bestämmelser som krävs så lättförståeliga som möjligt. Det är regeringens uppfattning att den föreslagna sparformen kommer att underlätta för den absoluta majoriteten av sparare och att den i vissa avseenden komplicerade regleringen endast kommer gälla ett fåtal.

Det bör vara frivilligt att spara i investeringssparkonto. Den som önskar att spara i finansiella instrument ska fritt kunna välja att göra det inom ramen för den nya sparformen, genom en kapitalförsäkring eller inom den konventionella beskattningen. Dagens regler för beskattning av sparande bör därför i princip kvarstå oförändrade.

Avslutningsvis kan nämnas att det i och för sig, som flera remissinstanser påpekat, kan vara angeläget att förenkla skattereglerna inom den konventionella beskattningen. Inom ramen för detta lagstiftningsärende ryms dock inte att göra en allmän översyn av kapitalbeskattningsreglerna.

6.13.2.4 Investeringsparkonto

Regeringens förslag: Ett investeringsparkonto ska uppfylla vissa villkor.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Avanza Bank* förutsätter att insättningsgarantin gäller för sparande inom ramen för investeringsparkontot.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen föreslås att en ny sparform, investeringsparkonto, införs. Ett investeringsparkonto bör vara ett konto som uppfyller vissa villkor.

I grunden är ett investeringsparkonto ett avtal mellan innehavaren och institutet som tillhandahåller sparformen om förvaring och kontoföring av innehavarens finansiella instrument och kontanta medel. De bestämmelser om t.ex. information och konsumentskydd som i dag gäller förvaring av finansiella instrument och kontoföring av kontanta medel kommer därför även att vara tillämpliga på den nya sparformen.

Vad som skiljer investeringsparkonto från andra sparformer som avser direktägda tillgångar är framför allt att den som innehar ett investeringsparkonto schablonbeskattas för tillgångarna som förvaras på kontot. För att kunna upprätthålla schablonbeskattningen är det nödvändigt att ställa upp ett antal villkor som måste vara uppfyllda för att sparandet ska anses utgöra ett investeringsparkonto. Som exempel kan nämnas att överföring av finansiella instrument till och från ett investeringsparkonto bara får ske under vissa förutsättningar och att bara vissa subjekt får tillhandahålla respektive inneha investeringsparkonto. Om de villkor som gäller för investeringsparkonto inte upprätthålls bör detta förhållande i första hand enbart få skattemässiga konsekvenser för kontoinnehavaren genom att tillgångarna på kontot inte längre omfattas av schablonbeskattningen. Den föreslagna nya sparformen investeringsparkonto kan därmed sägas vara en skattemässig konstruktion.

I linje med att investeringsparkonto är en skattemässig konstruktion, eller om man så vill en skattemässig påbyggnad på redan befintlig reglering, föreslås i propositionen inga ändringar av civilrättsliga eller näringsrättsliga bestämmelser. Civilrättsliga bestämmelser som i dag är tillämpliga på ägarförhållanden m.m. för sådana

tillgångar som kan förvaras på ett investeringsparkonto ska även fortsättningsvis vara tillämpliga. Det är alltså exempelvis allmänna obligationsrättsliga och sakrättsliga bestämmelser och principer som avgör vem som äger och vem som har rätt till tillgångar som förvaras på ett investeringsparkonto. Detsamma gäller den näringsrättsliga regleringen. Bestämmelser om hur banker och andra institut ska hantera kundernas tillgångar m.m. gäller även i förhållande till tillgångar som förvaras på investeringsparkonto. Som exempel kan nämnas att bestämmelserna om kunders finansiella instrument och medel i 8 kap. 34–36 §§ lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, förkortad VML, gäller när investeringsföretag tillhandahåller investeringsparkonton.

I propositionen föreslås heller ingen särreglering när det gäller investeringsparkonton och insättningsgarantin. Enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti omfattas insättningar som görs på konton hos kreditinstitut och värdepappersföretag under vissa förutsättningar av en insättningsgaranti. Insättningsgarantin innebär att kontoinnehavaren får ersättning från staten om ett sådant institut eller företag går i konkurs eller när Finansinspektionen beslutar att garantin ska träda in. Från och med den 1 juli 2011 gäller en obligatorisk förhandsprövning av om kontovillkoren för de kontoslag som tillhandahålls av ett kreditinstitut eller värdepappersföretag som tar emot insättningar omfattas av insättningsgarantin eller inte (prop. 2010/11:109, bet. 2010/11:FiU41, rskr. 2010/11:296, SFS 2011:829). Förhandsprövningen är obligatorisk för såväl nya som befintliga kontoslag. Det är sålunda möjligt för kreditinstitut och värdepappersföretag att få ett bindande besked från Riksgälden om ett visst kontoslag som tillhandahålls, t.ex. inom ramen för ett investeringsparkonto, kommer att omfattas av insättningsgarantin eller inte.

Som redan antytts har de bestämmelser som föreslås i lagen om investeringsparkonto enbart betydelse för beskattningen. Följande exempel kan illustrera detta. I lagen om investeringsparkonto föreslås bestämmelser enligt vilka investeringsstillgångar som har överlåtits direkt till en annan fysisk person inte får överföras till dennes värdepapperskonto. Även om en sådan överföring görs i strid med bestämmelserna i nämnda lag innebär inte det att överföringen inte är giltig ur ett civilrättsligt perspektiv. Tvärtom får

förvärvaren samma sakrättsliga skydd till de förvärvade tillgångarna som vid vilken överföring som helst. Skatterättsligt innebär överföringen dock att investeringssparkontot förlorar sin status som sådant konto eftersom bestämmelserna i lagen om investeringssparkonto inte har följts.

Lagförslag

Investeringssparkonto definieras i 3 § lagen om investeringssparkonto, se avsnitt 3.1.

6.13.2.5 Avtal om investeringssparkonto och dess parter

Regeringens förslag: Investeringssparkonto tillhandahålls av ett investeringsföretag. Med investeringsföretag avses svenskt värdepappersbolag som har tillstånd att förvara finansiella instrument för kunders räkning och ta emot medel med redovisningsskyldighet, svenskt kreditinstitut som har tillstånd att bedriva bank- eller finansieringsrörelse och utländska motsvarigheter som hör hemma i en stat inom EES.

Ett investeringssparkonto får bara innehas av en enda fysisk person eller av ett enda dödsbo och det får bara föras av ett enda investeringsföretag. Den som innehar ett investeringssparkonto benämns kontoinnehavare.

Ett avtal om investeringssparkonto ska ingås mellan ett investeringsföretag och en fysisk person eller ett dödsbo. Avtalet får inte innehålla villkor som är oförenliga med bestämmelserna i lagen om investeringssparkonto. Ett investeringssparkonto får inte överlåtas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Aktiespararna* anför att förslaget att ett investeringssparkonto bara kan innehas av en enda fysisk person eller ett enda dödsbo medför att t.ex. aktiesparklubbar inte kommer att kunna öppna ett sådant konto. *Aktiespararna* anser att aktiesparklubbar är ett fenomen som höjer intresset för aktieäggande och förordar att investeringssparkontot ska vara möjligt att innehas av flera personer gemensamt. *Aktiespararna*, *Fondbolagens förening* och *SkagenFonder* anser att även fondbolag ska kunna tillhandahålla investeringssparkonto. I annat fall snedvrids konkurrensen på marknaden

till betydande nackdel för fondbolag som inte ingår i en koncern. Fondbolagens förening anser också att det bör övervägas om centrala värdepappersförvarare skulle kunna tillhandahålla investeringssparkonto för att främja konkurrensen. *Euroclear Sweden AB* anser att fondbolagen och centrala värdepappersförvarare bör ha rätt att erbjuda kontot i enbart en värdepapperskontoform, dvs. utan att kontanta medel sätts in och tas ut från kontot. Vidare bör kontoinnehavaren enligt lag åläggas en skyldighet att intyga sin skatterättsliga hemvist vid öppnandet av ett investeringssparkonto samt en ytterligare skyldighet att omgående upplysa investeringsföretaget så snart en förändring i skattehemvisten sker. *Skatteverket* anför att utländska investeringsföretag är skyldiga att lämna en förbindelse till Finansinspektionen om att lämna kontrolluppgifter. Tidigare erfarenhet visar att detta uppfylls dåligt av de utländska aktörerna. Skatteverket uppfattar därför att det finns ett kontrollproblem när ett investeringssparkonto flyttas till utlandet eller när en person öppnar ett investeringssparkonto utanför Sverige. Skatteverket föreslår därför att lagen om investeringssparkonto kompletteras med ett stycke som innebär att för att ett konto ska anses uppfylla kraven för att vara ett investeringssparkonto ska investeringsföretaget ha lämnat en förbindelse om att lämna kontrolluppgifter enligt 13 kap. 1 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, förkortad LSK.

Skälen för regeringens förslag

Kontoinnehavare

Den som innehar ett investeringssparkonto bör benämnas kontoinnehavare.

Ett syfte med investeringssparkonto är att förenkla för fysiska personer att spara i finansiella instrument. Därför bör bara fysiska personer, och dödsbon, få inneha investeringssparkonton. *Aktiespararna* anser att det är angeläget att aktiesparklubbar ges rätt att inneha ett investeringssparkonto. Aktiesparklubbar består normalt av flera fysiska personer. För det första bedömer regeringen behovet av att flera fysiska personer gemensamt ska kunna inneha ett investeringssparkonto som litet. För det andra skulle en sådan lösning kräva komplicerade regler beträffande uppdelning av kapitalunderlaget hänförligt till ett investeringssparkonto med

flera innehavare. För det tredje kan det heller inte uteslutas att gemensamma investeringssparkonton leder till ökad risk för skatteundandraganden. Sammantaget görs därför bedömningen att varje investeringssparkonto bara bör få innehas av en fysisk person eller ett dödsbo. Det bör däremot inte finnas någon begränsning såvitt avser antalet investeringssparkonton som en och samma fysiska person, eller ett och samma dödsbo, får inneha.

Det bör inte finnas någon skatterättslig begränsning såvitt avser vilken fysisk person eller vilket dödsbo som kan inneha ett investeringssparkonto. Även begränsat skattskyldiga personer bör således kunna inneha ett investeringssparkonto.

Investeringsföretag

På ett investeringssparkonto ska kontoinnehavaren kunna spara, dvs. förvara, kontanta medel och vissa finansiella instrument. För att kunna erbjuda ett investeringssparkonto bör därför krävas att det kontoförande institutet som tillhandahåller investeringssparkontot, investeringsföretaget, har tillstånd dels att ta emot återbetalningsskyldiga medel från allmänheten och placera medlen på ett inlåningskonto eller ta emot inbetalningarna med redovisningsskyldighet, dels att förvara värdepapper för kundens räkning.

Utöver tillstånd för dessa grundläggande tjänster kommer det i praktiken att krävas ytterligare tillstånd för olika investerings- och sidotjänster för att investeringssparkontot ska bli en attraktiv investerings- och sparform på marknaden. Det saknas emellertid skäl att kräva att investeringsföretaget ska inneha tillstånd för samtliga tjänster som kan bli aktuella inom ramen för investeringssparkontot. Det är tillräckligt att företaget antingen självt eller genom avtal med andra institut kan tillhandahålla kontoinnehavaren erforderliga investerings- och sidotjänster.

Ett svenskt kreditinstitut uppfyller de krav som bör ställas på ett investeringsföretag. Det får nämligen enligt 7 kap. 1 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse med stöd av sitt tillstånd ta emot inlåning och förvara värdepapper. Ett svenskt kreditinstitut som har tillstånd att bedriva bank- eller finansieringsrörelse bör därför anses vara ett investeringsföretag. För att kunna ta emot och vidarebefordra order måste institutet även ha ett

särskilt tillstånd som innefattar investerings-tjänsterna mottagande och vidarebefordran av order enligt 2 kap. 1 § 1 VML. Investerings-tjänsten mottagande och vidarebefordran av order innebär dock att det avslutande momentet i köpet eller försäljningen utförs av någon annan än den som har tagit emot och vidarebefordrat ordern. Kreditinstitut som vill medverka vid avslutet på börsen eller avsluta ordern mot eget lager måste därför även ha tillstånd för investerings-tjänsterna utförande av order på kunders uppdrag respektive handel för egen räkning enligt andra och tredje punkten nämnda lagrum. Som redan antytts i föregående stycke skulle ett kreditinstitut emellertid kunna tillhandahålla ett investeringssparkonto utan tillstånd att driva värdepappersrörelse. I praktiken förutsätter det dock att institutet tecknar ett samarbetsavtal med ett annat institut som innehar erforderliga tillstånd enligt VML.

För att ett svenskt värdepappersbolag ska uppfylla de krav som bör ställas på ett investeringsföretag krävs att det har tillstånd enligt 2 kap. 2 § 1 VML att förvara finansiella instrument för kunders räkning och ta emot medel med redovisningsskyldighet. Ett värdepappersbolag som innehar kundmedel är skyldigt, enligt 8 kap. 35 § VML, att vidta lämpliga åtgärder för att skydda kundens rättigheter och hålla medlen avskilda från institutets tillgångar. Av Finansinspektionens föreskrifter om värdepappersrörelse (FFFS 2007:16) följer att värdepappersföretag som tar emot kundmedel omgående ska placera dessa på ett eller flera konton i en centralbank, ett kreditinstitut eller i en godkänd penningmarknadsfond. Svenskt värdepappersbolag som har tillstånd enligt nämnda lagrum bör därför anses vara investeringsföretag. Förutom nämnda tillstånd torde det dock i praktiken, på samma sätt som för kreditinstitut, krävas att bolaget självt eller genom samarbetsavtal innehar övriga erforderliga tillstånd.

Även utländska värdepappersföretag och kreditinstitut som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) och som där har tillstånd motsvarande de som krävs för att svenska företag ska kunna vara investeringsföretag, bör anses vara sådana företag.

Aktiespararna och *SkagenFonder* framför att även fondbolag ska kunna tillhandahålla investeringssparkonto. Samma åsikt framförs av *Fondbolagens förening* och *Euroclear Sweden AB*

som dessutom anser att det bör övervägas om centrala värdepappersförvarare skulle kunna tillhandahålla investeringssparkonto.

Regeringen konstaterar att den verksamhet som ett fondbolag får driva är harmoniserad på EU-nivå, nu senast genom det s.k. UCITS IV-direktivet, 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag)¹²⁸. Ett fondbolag får därför inte driva annan verksamhet än som anges i den uttömmande uppräkningslistan som finns i det direktivet. UCITS IV-direktivet har genomförts i svensk rätt den 1 augusti 2011 (prop. 2010/11:135, bet. 2010/11:FiU38, rskr. 2010/11:315, SFS 2011:882).

I lagen (2004:46) om investeringssonder, förkortad LIF, anges följande om fondbolags tillstånd att bedriva verksamhet. Ett fondbolag är enligt 1 kap. 1 § 7 LIF ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd enligt 1 kap. 4 § samma lag att bedriva fondverksamhet. Med fondverksamhet avses enligt 1 kap. 1 § 10 LIF förvaltning av en investeringssond, försäljning och inlösen av andelar i fonden samt därmed sammanhängande administrativa åtgärder. Enligt 1 kap. 4 § LIF får fondbolag utöver tillstånd för fondverksamhet ges tillstånd för diskretionär portföljförvaltning avseende finansiella instrument. Av 7 kap. 1 § LIF framgår att fondbolag som har tillstånd till portföljförvaltning avseende finansiella instrument efter tillstånd av Finansinspektionen får ta emot fondandelar för förvaring, dock inte fondandelar som ingår i en investeringssond som förvaltas av fondbolaget, samt ta emot medel med redovisningsskyldighet som ett led i verksamheten.

Som inledningsvis beskrivits i detta avsnitt bör det enligt regeringens mening krävas att ett investeringsföretag har tillstånd dels att ta emot återbetalningsskyldiga medel från allmänheten och placera medlen på ett inlåningskonto eller ta emot inbetalningarna med redovisningsskyldighet, dels att förvara värdepapper för kundens räkning. Av den ovan redovisade regleringen för fondbolag framgår att dessa enbart kan få tillstånd att förvara fondandelar, utom fondandelar som ingår i en investeringssond som förvaltas av fondbolaget, samt ta emot medel

med redovisningsskyldighet som ett led i fondbolagets verksamhet i form av diskretionär portföljförvaltning. Det är således inte möjligt för ett fondbolag att erhålla de tillstånd som krävs för att tillhandahålla de tjänster som får anses nödvändiga för ett investeringsföretag. Av denna anledning bör inte fondbolag ges möjlighet att tillhandahålla investeringssparkonto.

Med central värdepappersförvarare avses enligt 1 kap. 3 § lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument ett företag som enligt 2 kap. samma lag har auktorisation att kontoföra finansiella instrument i avstämningsregister. Enligt 2 kap. 7 § samma lag får en central värdepappersförvarare, utöver den verksamhet som auktorisationen omfattar, driva endast börs- eller clearingverksamhet och annan verksamhet som har nära samband med verksamheten som central värdepappersförvarare. Även i fråga om centrala värdepappersförvarare framgår således att sådana inte kan erhålla de tillstånd som krävs för att kunna tillhandahålla investeringssparkonto. *Euroclear Sweden AB* har föreslagit att centrala värdepappersförvarare bör ha rätt att erbjuda kontot i enbart en värdepapperskontoform, dvs. utan att kontanta medel sätts in och tas ut från kontot. Den föreslagna modellen för investeringssparkonto förutsätter dock att kontanta medel kan hanteras inom kontot. Något förslag om att centrala värdepappersförvarare ska kunna tillhandahålla investeringssparkonto lämnas därför inte.

Det är viktigt att det är tydligt vilket institut som har ansvaret gentemot kontoinnehavaren och mot det allmänna. På grund av detta bör varje investeringssparkonto få föras av enbart ett enda investeringsföretag. Som redan nämnts hindrar detta dock inte att investeringsföretaget samarbetar med andra institut. Andra institut kan t.ex. utföra uppgifter för investeringsföretagets räkning. Investeringsföretaget kan emellertid inte delegera sitt ansvar som investeringsföretag som följer av de bestämmelser som föreslås i denna proposition.

Avtal om investeringssparkonto

Förhållandet mellan investeringsföretaget och kontoinnehavaren bör regleras i ett avtal om investeringssparkonto. För att det inte ska finnas någon konflikt mellan detta avtal och lagen om investeringssparkonto får avtalet inte innehålla villkor som är oförenliga med bestämmelserna i lagen.

¹²⁸ EUT L 302, 17.11.2009, s. 32 (Celex 32009L0065).

Ett investeringssparkonto som sådant, och alltså inte tillgångarna som förvaras på kontot, bör inte få överlåtas. Detta för att inte komplicera reglerna om skattskyldighet för schablonintäkt som är hänförlig till tillgångarna på visst investeringssparkonto.

Euroclear Sweden AB anser att kontoinnehavaren bör åläggas en skyldighet att intyga sitt skatterättsliga hemvist vid öppnandet av ett investeringssparkonto samt en ytterligare skyldighet att omgående upplysa investeringsföretaget så snart en förändring i denna hemvist sker. Regeringen har förståelse för att det kan vara svårt för investeringsföretaget att känna till om en kontoinnehavare är begränsat eller obegränsat skattskyldig i Sverige, vilket bland annat har betydelse för beräkningen av schablonintäkten och företagets skyldighet att lämna kontrolluppgifter, se avsnitt 6.13.3.3 och 6.13.5.2. Det är dock inte lämpligt att ålägga kontoinnehavaren en sådan skyldighet. Det kan nämnas att det bör ligga i en begränsat skattskyldig kontoinnehavares intresse att underrätta investeringsföretaget om att denne är begränsat skattskyldig. Annars riskerar kontoinnehavaren att i Sverige debiteras skatt hänförlig till schablonintäkt som han eller hon inte är skyldig att betala. En kontoinnehavare som går från att vara begränsat till obegränsat skattskyldig och som inte informerar investeringsföretaget om detta, vilket leder till att oriktiga uppgifter lämnas till Skatteverket, riskerar påföljd i form av bland annat skattetillägg. Mot bakgrund av detta bedömer regeringen att en kontoinnehavare som är medveten om en förändring av den skattemässiga statusen i de allra flesta fall kommer att informera investeringsföretaget om detta.

Skatteverket föreslår att det ska införas en bestämmelse enligt vilken en förutsättning för att ett konto ska anses uppfylla kraven för att vara ett investeringssparkonto är att investeringsföretaget har lämnat en förbindelse om att lämna kontrolluppgifter enligt 13 kap. 1 § LSK. Enligt denna paragraf ska utländska företag som driver bankverksamhet, värdepappersrörelse, fondverksamhet, finansieringsverksamhet eller försäkringsverksamhet i Sverige utan att inrätta en filial eller motsvarande etablering här, innan verksamheten inleds, under vissa förutsättningar ge in en skriftlig förbindelse till Finansinspektionen om att lämna kontrolluppgifter i enlighet med bestämmelserna i LSK. Anledningen till Skatteverkets förslag är att verket anser att detta

uppfylls dåligt av de utländska aktörerna och att det därför finns ett kontrollproblem när ett investeringssparkonto öppnas utanför Sverige. Regeringen konstaterar att det förhållandet att vissa utländska företag som bedriver gränsöverskridande verksamhet till Sverige underlåter att inkomma med förbindelse till Finansinspektionen om att lämna kontrolluppgifter främst är ett kontrollproblem som inte påverkas av förslagen i denna proposition. Att införa speciella krav i detta avseende för att få tillhandahålla just investeringssparkonto i Sverige när motsvarande problem föreligger för andra liknande tjänster, där inget sådant krav uppställs, vore inkonsekvent. Dessutom skulle det försvåra för en presumtiv kontoinnehavare om det införas ytterligare villkor för den skattemässiga statusen för ett investeringssparkonto som är hänförliga till investeringsföretaget. Att förändra systemet för förbindelse att lämna kontrolluppgift ligger utanför ramen för detta lagstiftningsärende.

Lagförslag

Bestämmelser om vem som kan inneha och föra ett investeringssparkonto och om avtal om investeringssparkonto tas in i 9 § lagen om investeringssparkonto. I 5 § samma lag regleras vad som utgör investeringsföretag. Se avsnitt 3.1.

6.13.2.6 Finansiella instrument på investeringssparkonto

Regeringens förslag: Finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto är investeringstillgångar eller kontofrämmande tillgångar.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Far* anför att förslaget till lag om investeringssparkonto inte innehåller någon närmare definition av vad som avses med finansiella instrument och att begreppet bör kommenteras om det ska användas. *Sparbankernas Riksförbund* framför att de tillgångar som omfattas av förslaget är fordringsrätter. Finansiella instrument av det slag som omfattas av förslaget är dematerialiserade, dvs. utgörs inte av fysiska värdepapper. Begreppsapparaten i lagförslaget synes emellertid utgå ifrån att såväl likvida medel som aktuella finansiella instrument är just

lösa saker (fysiska pengar och fysiska värdepapper). Enligt Sparbankernas Riksförbund vore det lämpligt om förslaget skulle kunna omarbetas så att valda begrepp bättre ansluter sig till terminologin i lagen (1936:81) om skuldebrev och lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument. *Skatteverket* anför att det i förslaget till ny lagtext förekommer flera uttryck som är hämtade från lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, förkortad VML, och som inte används i skattelagstiftningen på samma sätt. Bland annat används uttrycket finansiella instrument. Av kommentaren till lagtext framgår att begreppen motsvarar de som anges i VML. *Skatteverket* anser att ordalydelsen i reglerna av förenklingsskäl bör ansluta till den terminologi som redan finns i inkomstskattelagen (1999:1229). Det är därför mer lämpligt att använda ordet värdepapper i stället för finansiellt instrument. I vart fall bör lagtexten göras tydligare så att det redan av denna går att läsa ut vilka definitioner som avses.

Skälen för regeringens förslag: Ett investeringssparkonto föreslås vara en sparform inom vilken kontoinnehavaren i första hand ska kunna spara i finansiella instrument. Av praktiska skäl ska dock även kontanta medel kunna förvaras på ett investeringssparkonto. Uttrycket finansiella instrument definieras i 1 kap. 4 § VML och omfattar bland annat aktier i aktiebolag, obligationer och fondandelar. Detta uttryck är vedertaget på värdepappersmarknaden. Det är i första hand aktörerna på denna marknad, främst kontoinnehavarna och investeringsföretagen, som ska förhålla sig till den föreslagna lagen om investeringssparkonto. För dessa får uttrycket finansiella instrument anses vara att föredra framför uttrycket värdepapper, som vanligtvis används inom skattelagstiftningen och som *Skatteverket* förordar ska användas. Uttrycket värdepapper är dessutom inte definierat inom skattelagstiftningen, varför en sådan definition skulle behöva införas i lagen om investeringssparkonto. Regeringen anser därför att det är lämpligare att använda uttrycket finansiella instrument.

Liksom *Sparbankernas Riksförbund* anför är de tillgångar som kan förvaras på ett investeringssparkonto dematerialiserade, dvs. på kontot existerar de inte i någon konkret gestalt i form av pappershandling eller liknande. Till skillnad från förbundets uppfattning är, enligt regeringens bedömning, de uttryck som används i den före-

slagna lagen lämpliga även i förhållande till sådana tillgångar.

Far anser att om uttrycket finansiella instrument ska användas så bör det kommenteras. *Skatteverket* framför att förslaget till lag om investeringssparkonto innehåller flera uttryck som är hämtade från VML och som inte används inom skattelagstiftningen på samma sätt. *Skatteverket* anser att om uttrycket finansiellt instrument ska användas bör lagtexten göras tydligare så att det redan av denna går att läsa ut vilka definitioner som avses. Som redan nämnts anser regeringen att uttrycket finansiella instrument bör användas i regleringen som föreslås i denna proposition. Förutom finansiella instrument innehåller den föreslagna lagen en rad uttryck som definieras i andra lagar, t.ex. reglerad marknad, handelsplattform och delning. Enligt regeringens bedömning skulle hänvisningar i lagtexten till lagar där de olika uttrycken definieras tynga lagtexten alltför mycket. Som utgångspunkt bedöms det därför inte lämpligt att hänvisa till andra lagar där uttryck som används i den föreslagna lagen om investeringssparkonto definieras.

Investeringsparkonto är tänkt som en alternativ sparform till andra former av sparande i finansiella instrument. Som framgår av nästa avsnitt är det dock på grund av den modell för schablonbeskattningen som föreslås i denna proposition nödvändigt att begränsa det slag av finansiella instrument som får förvaras på ett investeringssparkonto. De tillgångar som i princip utan begränsningar får förvaras på ett investeringssparkonto benämns investeringstillgångar.

Finansiella instrument som inte är investeringstillgångar föreslås endast få förvaras på kontot under en begränsad tid. I lagrådsremissen föreslogs att dessa finansiella instrument skulle benämnas otillåtna tillgångar. *Lagrådet* har anfört följande med anledning av detta. Även om en sådan definition kan ha ett visst pedagogiskt värde kan den också leda fel då den lätt leder tanken till tillgångar som är förbjudna att över huvud taget inneha. Det torde inte heller i annan lagstiftning förekomma att man betecknar i och för sig godtagbara föremål och företeelser som inte omfattas av viss lagstiftning som otillåtna. Lagrådet hyser förstäelse för svårigheten att finna ett ersättningsord eller -begrepp för otillåtna. En möjlighet skulle, i de flesta av de föreslagna bestämmelserna, vara att beteckna de

avsedda tillgångarna som ”främmande” tillgångar. Enligt Lagrådets mening bör det dock övervägas om begreppet ”otillåtna” alls behövs. Såvitt Lagrådet kan bedöma torde nämligen begreppet kunna utmönstras och 8 § lagen om investeringssparkonto således utgå.

Regeringen instämmer i Lagrådets bedömning att termen otillåtna tillgångar kan leda tanken fel och att den därför är mindre lämplig som benämning för finansiella instrument som inte är investeringstillgångar. Regeringen anser dock att det inte är lämpligt att helt utmönstra en benämning för denna företeelse. Det skulle kräva att företeelsen, dvs. finansiella instrument som inte är investeringstillgångar, eller annorlunda uttryckt andra finansiella instrument än investeringstillgångar, skrivs ut i de paragrafer där företeelsen förekommer. Enligt regeringens bedömning skulle detta tynga lagtexten på ett onödigt sätt. ”Otillåtna tillgångar” bör i stället ersättas med en annan, mer lämplig, term. Lagrådet har föreslagit, om en term för företeelsen alls behövs, att företeelsen benämns som främmande tillgångar. Regeringen anser dock att finansiella instrument som inte är investeringstillgångar bör benämnas som kontofrämmande tillgångar. Härigenom markeras att tillgångarna i och för sig kan vara hänförliga till ett investeringssparkonto men att de, till skillnad från investeringstillgångar, är främmande för kontot i det avseendet att de bara får förvaras på ett investeringssparkonto under en begränsad tid.

Indelningen i investeringstillgångar och kontofrämmande tillgångar är av grundläggande betydelse för de bestämmelser som föreslås i denna proposition. Förutom att indelningen har betydelse för i vilken utsträckning olika tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto, har den även betydelse bland annat för när tillgångar får överföras till och från ett investeringssparkonto. Av avsnitt 6.13.2.17 framgår närmare under vilka förutsättningar investeringstillgångar och kontofrämmande tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto.

6.13.2.7 Investeringstillgångar

Regeringens förslag: Investeringstillgångar är finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES, finansiella instrument som handlas på en handelsplattform och andelar i investeringsfonder. Finansiella instrument som har getts ut av ett företag är dock inte investeringstillgångar om innehavaren av instrumenten, direkt eller indirekt, äger eller på liknande sätt innehar andelar i företaget som motsvarar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar eller av kapitalet i företaget. Vid bedömningen av hur stor andel av företaget som innehavaren av de finansiella instrumenten har, ska innehavaren även anses äga andelar i företaget som närtstående till denne, direkt eller indirekt äger eller på liknande sätt innehar. Kvalificerade andelar är inte investeringstillgångar.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt promemorians förslag är investeringstillgångar finansiella instrument, bortsett från kvalificerade andelar, som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), andelar i en investeringsfond och kontanta medel. Promemorians förslag innehåller inte någon begränsning avseende tillgångarnas status som investeringstillgångar om de innehas av större ägare i utgivande företag.

Remissinstanserna: Den främsta kritik som har riktats mot förslaget rör den omständigheten att finansiella instrument som bara handlas på handelsplattform inte får förvaras på ett investeringssparkonto.

Sparbankernas Riksförbund anför att begreppet investeringsfond utesluter motsvarande fonder i andra EU-länder, vilket skulle kunna ifrågasättas ur ett EU-rättsligt perspektiv. *Landsorganisationen i Sverige (LO)* anser, i likhet med promemorians bedömning, att begränsningen till reglerad marknad är nödvändig. *Aktiespararna* anser att åtgärden för att undvika den beskrivna risken för skatteundandragande inte är proportionerlig. Enligt Aktiespararnas mening är det inte självklart att risken för ett sådant skatteundandragande bara skulle finnas på handelsplattformar. Aktiespararna

avstyrker förslaget i denna del och hemställer att regeln ändras så att de instrument som vid inkomstbeskattningen räknas som marknadsnoterade enligt 48 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, ska vara tillåtna på investeringssparkontot. *Aktietorget* anför att promemorians förslag diskriminerar aktier som handlas på handelsplattform. För såväl Aktietorget, First North och Nordic MTF, alla handelsplattformar, gäller gränsen 10 procent. I promemorian tycks inte ha beaktats att den reglerade marknaden NGM Equity har spridningskravet 10 procent, alltså samma som handelsplattformarna. Den danska reglerade marknaden Dansk AMP/GXG Markets tillåter notering med spridning på bara några procent. Den regel för att eliminera risken för skattearbitrage som promemorian föreslår fungerar inte. Det stämmer att det skattearbitrage som redogörs för i promemorian är möjligt men risken för att det ska inträffa är liten. Aktietorget slutsats är därför att aktier listade på handelsplattformar utan olägenhet kan tillåtas på investeringssparkonton utan specialregler mot arbitrage. Men om sådana specialregler trots allt anses behövas föreslås att den huvudägare och hans närstående som tillsammans äger mer än 80 procent av ett listat bolags aktier, oavsett lista, ska vara förhindrade att förvara aktierna på ett investeringssparkonto. *Avanza Bank* föreslår att finansiella instrument som endast handlas på en handelsplattform ska anses utgöra investeringstillgångar. Att utesluta finansiella instrument som handlas på en handelsplattform kommer att hämma konkurrensen mellan marknadsplatserna vilket strider mot MiFID (direktiv 2004/39/EG om marknader för finansiella instrument¹²⁹). Finansiella instrument som handlas på en handelsplattform är tillåtna inom ramen för en kapitalförsäkring. Skälen för att klassa finansiella instrument som endast handlas på en handelsplattform som investeringstillgångar väger tyngre än skälen mot. *Burgundy* föreslår att finansiella instrument som primärt handlas på en handelsplattform ska anses utgöra investeringstillgångar. Reglerade marknader och handelsplattformar är två former av samma slags organiserade handel som båda kräver tillstånd och står under tillsyn av Finansinspektionen. Det är

ingen skillnad i huruvida ett marknadsvärde för instrumenten kan fastställas. Risken att bolag med liten ägarspridning väljer att notera sin aktie på en handelsplattform för att tillföra bolaget obeskattade tillgångar är mycket liten och bör inte ges den betydelse den får i promemorian. Den som driver en handelsplattform måste tillse att det sker en ändamålsenlig och sund handel med instrumenten på marknadsplatsen och marknadsplatsen ska, precis som en reglerad marknad, drivas hederligt, rättvist och professionellt. Syftet med MiFID var bland annat att skapa konkurrens i handeln med finansiella instrument. Förslaget diskriminerar vissa bolag och finansiella instrument och hämmar konkurrensen i handeln med finansiella instrument. *Konkurrensverket* anser att förslaget i promemorian riskerar att orsaka en snedvridning vad avser tillförseln av kapital till företagen på de olika handelsplatserna. Vidare riskerar förslaget att snedvrida konkurrensen om handeln med finansiella instrument mellan reglerade marknader och handelsplattformar genom att innehavare av investeringssparkonton måste kontrollera att finansiella instrument är upptagna till handel på en reglerad marknad eller motsvarande marknad utanför EES. För att undvika dessa snedvridningar bör förslaget utformas så att plattformneutralitet uppnås. *Skattebetalarnas Förening* anför att om reformen genomförs bör handelsplattformar omfattas, annars kommer särskilt de mindre bolag som handlas på handelsplattformar att systematiskt missgynnas. Det finns flera rimliga alternativ till att helt utesluta handelsplattformar från den nya sparformen. Det kan exempelvis röra sig om att fastställa regler för ägarspridning på handelsplattformar som vill kunna delta i den nya sparformen, baserade på den undre gräns avseende ägarspridning som kan antas göra underprisaffärer lönsamma. *Skatteverket* anför att det borde vara ganska enkelt att avgöra om ett värdepapper är upptaget till handel på en reglerad marknad inom EES. Däremot är det betydligt svårare att avgöra vad som är en motsvarande marknad utanför EES. För att förenkla för investerarna och för investeringsföretagen är det viktigt att det finns en avgränsning som är enkel att tillämpa. Om det är möjligt föreslår därför Skatteverket att de tillgångar som får förvaras på kontot begränsas till att endast avse tillgångar på en reglerad marknad inom EES. Skatteverket föreslår också att de andelar i investeringsfonder som får förvaras på kontot

¹²⁹ EUT L 145, 30.4.2004, s. 1 (Celex 32004L0039).

begränsas till att endast avse andelar som omfattas av UCITS IV-direktivet, 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag)¹³⁰. *Sveriges advokatsamfund* delar uppfattningen att kvalificerade andelar i allmänhet inte ska kunna bli föremål för schablonbeskattning, men ifrågasätter om det är nödvändigt att förbjuda sådana kvalificerade andelar som är föremål för handel på en reglerad marknad som förvaras på ett investeringssparkonto. Till att börja med torde det inte vara särskilt vanligt att aktier som handlas på en reglerad marknad är kvalificerade andelar. Kvalificerade andelar finns endast i fåmansbolag och ett noterat bolag är per definition inte ett fåmansbolag. De kvalificerade andelar det kan vara fråga om är sådana andelar som innehas av personer som är eller har varit verksamma i betydande omfattning i aktiebolaget innan det blev upptaget till handel på en reglerad marknad, eftersom de kvalificerade andelarna förblir kvalificerade under en period av fem år efter det att rekvisiten för att vara kvalificerad andel upphört. Advokatsamfundet ifrågasätter om det för dessa aktier föreligger sådana svårigheter att beräkna marknadsvärdet eller sådana risker för otillbörliga skatteförmåner att de bör undantas från schablonbeskattningen.

Tilläggspromemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I tilläggspromemorianten föreslås att innehav av minst en viss andel av rösterna i ett företag kan ha betydelse för bedömningen av om ett finansiellt instrument är en investeringstillgång. I tilläggspromemorianten finns dock inget förslag om att en viss andel av kapitalet i ett företaget kan ha sådan betydelse.

Remissinstanserna: *Konkurrensverket* tillstyrker tilläggspromemoriantens förslag att definitionen av investeringstillgångar kompletteras så att den även omfattar finansiella instrument som handlas på en handelsplattform. Även *Aktiespararna* tillstyrker att också finansiella instrument som handlas på en handelsplattform ska kunna vara investeringstillgångar. *Aktietorget* välkomnar förslaget att finansiella instrument som handlas på handelsplattform kan omfattas av definitionen av investeringstillgångar. Aktie-

torget skulle dock önska att den föreslagna gränsen 10 procent sattes betydligt högre. *Avanza Bank* tillstyrker den i tilläggspromemorianten föreslagna definitionen av investeringstillgångar. Avanza Bank tror dock att den föreslagna ägarbegränsningen kan vara svår att uppfylla och kontrollera i praktiken, särskilt gäller detta "närståendereglererna". Avanza Bank förutsätter att ansvaret för att kvalificerade andelar inte förvaras på ett investeringssparkonto ligger hos kontoinnehavaren och ser gärna att detta förtydligas. *Skattebetalarnas Förening* välkomnar förslaget att inkludera handelsplattformar i systemet för investeringssparkonto. Rent principiellt är en ägandebegränsning en acceptabel lösning på problemet med underprisaffärer i företag med liten ägarspridning. Det vore dock önskvärt om resonemanget som ligger bakom den satta gränsen för ägande (10 procent) kunde redovisas mer utförligt. Rimligen borde "utspädningseffekten" även vid ett ägande som är betydligt större än 10 procent vara så pass stor att underprisaffärer blir mycket oattraktiva. Det finns därför anledning att överväga en högre ägarbegränsning än den föreslagna. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* tillstyrker förslaget att tillåta att finansiella instrument som enbart handlas på handelsplattformar också ska få förvaras på ett investeringssparkonto. Dock bör förslaget om ägarbegränsning utredas vidare. Bland annat måste klargöras hur denna gräns i realiteten ska kunna kontrolleras liksom vem som ska ansvara för att kontrollera detta. *Skatteverket* avstyrker tilläggspromemoriantens förslag att definitionen av investeringstillgångar även omfattar finansiella instrument som handlas på en handelsplattform. Förslaget innebär att det blir ännu svårare att avgöra vilka tillgångar som får förvaras på ett investeringssparkonto och att bestämma marknadsvärdet för tillgångarna på kontot. Mycket få personer i Sverige innehar aktieposter som omfattar 10 procent av rösterna i ett marknadsnoterat bolag. Detta gäller oavsett om bolaget handlas på en reglerad marknad eller en handelsplattform. Det får antas att det inte är någon vanlig placerare som investerar så mycket i ett och samma bolag. Risken för skatteundandragande bör även finnas vid mindre innehav än 10 procent. Skatteverket föreslår att den tillåtna ägarandelen sätts till 1 procent av rösterna eller kapitalet.

¹³⁰ EUT L 302, 17.11.2009, s. 32 (Celex 32009L0065).

Skälen för regeringens förslag

Tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska schablonbeskattas. Schablonbeskattningen innebär att ett kapitalunderlag först beräknas. Marknadsvärdet av tillgångarna ska vid ingången av varje kvartal under kalenderåret beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget. Detsamma gäller även i vissa fall marknadsvärdet av tillgångar som överförs till ett investeringssparkonto. På detta kapitalunderlag beräknas en schablonmässig avkastning som ska tas upp till beskattning. För att en sådan skattemodell ska fungera är det av avgörande betydelse att tillgångarna på investeringssparkontot och tillgångarna som överförs till kontot utan svårighet kan värderas. Utgångspunkten är därför att bara tillgångar som uppfyller detta kriterium ska kunna utgöra investeringstillgångar.

Termen investeringstillgångar föreslås avse bara vissa finansiella instrument och andelar i investeringsfonder. Av avsnitt 6.13.2.17 framgår dock att även kontanta medel får förvaras på ett investeringssparkonto.

Finansiella instrument som är upptagna till handel på reglerad marknad

En reglerad marknad är ett multilateralt system inom EES som sammanför eller möjliggör sammanförande av ett flertal köp- och säljintressen i finansiella instrument från tredje man – regelmässigt, inom systemet och i enlighet med icke skönmässiga regler – så att detta leder till avslut, 1 kap. 5 § 20 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, förkortad VML. Det är förenat med en tillståndsplikt att driva en reglerad marknad och sådan verksamhet står under tillsyn av Finansinspektionen. Som exempel kan nämnas att Stockholmsbörsen driver en reglerad marknad. Handeln på dessa marknader är kringgärdad av en omfattande reglering. Dels regleras i VML bland annat förutsättningarna för tillstånd att driva en reglerad marknad, vilka finansiella instrument som får tas upp till handel på en sådan marknad och de noterade bolagens informationsskyldighet, dels reglerar börsen som driver den reglerade marknaden hur handeln ska gå till. Regleringen innebär ett väl utvecklat investerarskydd främst genom de högt ställda kraven på de noterade bolagens informationsskyldighet. Termen reglerad marknad har sitt ursprung i MiFID, vilket innebär att regleringen av dessa marknadsplatser är likartad inom EES.

En reglerad marknad står under tillsyn och är organiserad på ett sådant sätt att ett marknadsvärde på tillgångar som är upptagna till handel på en sådan marknad lätt går att fastställa. Därför bör finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad som utgångspunkt kunna utgöra investeringstillgångar.

Skatteverket föreslår, om det är möjligt, att uttrycket investeringstillgångar begränsas till att bara avse finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad inom EES. Det torde emellertid inte vara alldeles ovanligt att även fysiska personer investerar i finansiella instrument på större marknader utanför EES, t.ex. marknader som drivs av New York- eller Tokyobörsen. Investeringssparkontot skulle bli mindre attraktivt för sparare som inte vill begränsa sina investeringar till EES om marknadsplatser utanför detta område uteslöts. Av denna anledning bör även finansiella instrument som är upptagna till handel på en marknadsplats utanför EES som motsvarar en reglerad marknad kunna utgöra investeringstillgångar. Avgörande för om en marknadsplats utanför EES kan anses motsvara en reglerad marknad är att den näringsrättsliga regleringen av marknadsplatsen motsvarar den reglering som gäller för en reglerad marknad. Frågan vilka marknadsplatser som får anses motsvara en reglerad marknad får ytterst avgöras av rättstillämpningen.

Det bör inte finnas någon begränsning såvitt avser vilka slags finansiella instrument på en reglerad marknad och en motsvarande marknad utanför EES som bör kunna utgöra investeringstillgångar. Även t.ex. standardiserade derivatinstrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad bör således kunna vara investeringstillgångar.

Finansiella instrument som handlas på handelsplattform

Förutom på reglerade marknader förekommer handel med finansiella instrument även på handelsplattformar. Med handelsplattform avses ett multilateralt handelssystem (Multilateral Trading Facility, MTF) inom EES som drivs av ett värdepappersinstitut eller en börs och som sammanför ett flertal köp- och säljintressen i finansiella instrument från tredje man – inom systemet och i enlighet med icke skönmässiga regler – så att detta leder till avslut, 1 kap. 5 § 12 VML. Aktietorget och First North är exempel på svenska handelsplattformar.

Handeln på handelsplattformar är inte lika strikt reglerad som den på reglerade marknader. Det finns vissa bestämmelser om handeln i VML, men de är av mer allmän karaktär. Det åligger framför allt varje företag som driver en handelsplattform att utforma egna regler om krav på bolag vars aktier handlas på handelsplattformen m.m. Precis som för reglerad marknad har termen handelsplattform sitt ursprung i MiFID. Även för handelsplattformar gäller således att regleringen av dessa marknadsplatser är likartad inom EES.

Som redan nämnts bör finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad, eller en motsvarande marknad utanför EES, som utgångspunkt utgöra investeringstillgångar. Detta gäller även om sådana tillgångar också är föremål för handel på en handelsplattform. Vad gäller finansiella instrument som enbart handlas på en handelsplattform görs följande överväganden.

Den näringsrättsliga regleringen av en handelsplattform är alltså inte lika omfattande som för en reglerad marknad. Detta beror bland annat på att denna typ av marknadsplats i första hand är avsedd för notering av små och medelstora bolag och det kan bli alltför betungande för dessa om samma stränga krav på bland annat informationsskyldighet som gäller på en reglerad marknad skulle åläggas dem. Med anledning härav kan – sett enbart till den näringsrättsliga regleringen – risken för att transaktioner sker till ett pris som inte överensstämmer med marknadsvärdet sägas vara något större beträffande handel på handelsplattform jämfört med handel på reglerad marknad. Härigenom kan risken för att finansiella instrument som handlas på handelsplattform inte är korrekt värderade sägas vara något större.

Inom EES finns dock annan reglering, som gäller utöver den näringsrättsliga regleringen av bland annat handelsplattformar, vars syfte är att motverka att handel med finansiella instrument sker till ett pris som inte stämmer överens med marknadspriset. För svensk del gäller t.ex. enligt 8 § lagen (2005:377) om marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument att det är straffbart att förfara på ett sätt som är ägnat att otillbörligen påverka marknadspriset eller andra villkor för handel med finansiella instrument eller på annat sätt vilseleda köpare eller säljare av sådana instrument. Som en ytterligare förutsättning för straffansvar enligt nämnda paragraf

gäller att vederbörande förfar på ett sätt som denne inser eller borde inse får nämnda effekter. Med hänsyn till denna reglering får risken för att transaktioner på handelsplattformar sker till priser som inte överensstämmer med marknadsvärdet anses vara liten. Risken för att finansiella instrument som handlas på en handelsplattform inte är korrekt värderade är därför liten. Sådana instrument bör därför som utgångspunkt kunna utgöra investeringstillgångar.

Denna bedömning överensstämmer med tilläggspromemorians men skiljer sig från promemorians bedömning. Skälen för promemorians bedömning och förslag redovisas under nästföljande rubrik. Av de remissinstanser som yttrat sig över tilläggspromemorians förslag avstyrker bara *Skatteverket*. Skatteverket anför att förslaget i tilläggspromemorian innebär att det blir ännu svårare att avgöra vilka tillgångar som får förvaras på ett investeringssparkonto och att bestämma marknadsvärdet för tillgångarna på kontot. Det ligger i sakens natur att det inte kan uteslutas att det i vissa situationer blir svårare att avgöra om ett finansiellt instrument är en investeringstillgång eller inte och vilket marknadsvärde ett visst instrument ska sättas om kretsen för vilka finansiella instrument som får förvaras på ett investeringssparkonto vidgas. Enligt regeringens bedömning överväger dock fördelarna med att låta finansiella instrument som handlas på en handelsplattform utgöra investeringstillgångar nackdelarna med förslaget.

Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet har i sitt remissvar bland annat understrukit betydelsen av att förslaget om schablonbeskattning utformas neutralt mellan å ena sidan EES, å andra sidan tredjeland. Vad gäller handel med finansiella instrument utanför EES finns inga garantier för att det finns en motsvarande kompletterande reglering till den näringsrättsliga reglering inom EES som syftar till att motverka transaktioner som sker till ett pris som avviker från marknadspriset. Regeringen gör därför bedömningen att den utgångspunkt som gäller för finansiella instrument som handlas på en handelsplattform inte bör gälla för finansiella instrument som handlas på motsvarande marknadsplatser utanför EES, dvs. de senare instrumenten bör inte utgöra investeringstillgångar.

Finansiella instrument som innehas av större ägare i utgivande företag

Som nämns ovan bör utgångspunkten vara att finansiella instrument som utan svårighet kan värderas ska kunna utgöra investeringstillgångar. Ovan nämns också att finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller som handlas på en handelsplattform får anses uppfylla detta kriterium och därför som utgångspunkt bör kunna utgöra investeringstillgångar.

Vid införandet av den nya schablonbeskattade sparformen kan det skapas incitament för att handla med finansiella instrument på marknadsplatser i syfte att undgå konventionell beskattning. Det kan nämligen inte uteslutas att ägarna till t.ex. ett bolag som kontrolleras av ett fåtal personer och som är noterat på en marknadsplats skulle kunna föra över sitt aktieinnehav i bolaget till egna investeringssparkonton. Därefter skulle ägarna genom underpristransaktioner kunna föra över obeskattade värden till bolaget som är noterat på en marknadsplats. Härigenom skulle värdet på bolaget, och därmed marknadsvärdet på aktierna i bolaget, öka. Aktierna skulle då kunna säljas, till ett pris motsvarande marknadsvärdet, inom ramen för investeringssparkontot utan att vinsten ska tas upp till beskattning. På så sätt skulle obeskattade tillgångar kunna realiseras utan omedelbar skatteeffekt.

Enligt promemorians bedömning borde finansiella instrument som handlas på en handelsplattform, men som inte är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES, inte utgöra investeringstillgångar. Skälet för detta är enligt promemorian att det inte kan garanteras att ägarspridningen i bolag vars aktier handlas på en handelsplattform är tillräckligt stor för att risken för ovan nämnda förfaranden kan uteslutas.

Promemorians förslag att inte tillåta förvaring av finansiella instrument som handlas på en handelsplattform på ett investeringssparkonto har kritiserats av flera remissinstanser. *Aktietorget*, *Avanza Bank* och *Skattebetalarnas Förening* anser att förslaget innebär en omotiverad diskriminering av bolag vars aktier handlas på en handelsplattform. Enligt *Aktietorget* kan diskrimineringen leda till att små- och medelstora bolags möjlighet till riskkapitalförsörjning försämras. *Konkurrensverket* framför att förslaget riskerar att snedvrider konkurrensen om

handeln med finansiella instrument mellan reglerade marknader och handelsplattformar och förordar att förslaget utformas så att plattformneutralitet uppnås. Enligt *Aktiespararna* och *Aktietorget* finns den risk för skatteundandragande som redogörs för i promemorian även på en reglerad marknad. *Aktietorget* föreslår, om specialregler anses nödvändiga, att förfaranden som syftar till skatteundandragande undviks genom att den huvudägare och hans närstående krets som tillsammans äger mer än 80 procent av ett listat bolags aktier, oavsett lista, ska vara förhindrade att förvara aktierna på ett investeringssparkonto.

Regeringen anser att det finns goda skäl för att låta handelsplattformar omfattas av den nya sparformen och som nämnts ovan bör också utgångspunkten vara denna. Inte minst utgör den omständigheten att notering på en handelsplattform för många mindre bolag är en viktig källa för kapitalförsörjning ett skäl för att de ska omfattas av sparformen. Det är också viktigt att de olika finansiella marknadsplatserna kan konkurrera på lika villkor. Den diskriminering av handelsplattformar och finansiella instrument som handlas på dessa som promemorians förslag innebär bör därför undvikas om det är möjligt.

Man kan dock inte bortse från den ovan nämnda risken för skatteundandragande. Det är svårt att bedöma hur stor denna risk är. Regeringen instämmer inte i *Aktietorget*s och *Burgundys* bedömning att risken är så pass liten att man kan bortse från den. Enligt regeringens uppfattning är risken reell och någon åtgärd bör vidtas för att förhindra den typ av förfaranden som beskrivs ovan.

Regeringen anser, i likhet med tilläggspromemorian, att den åtgärd som bör vidtas är att införa en ägarbegränsning som riktar in sig på personer med stort inflytande i företag som har gett ut finansiella instrument. Ägarbegränsningen bör gälla oavsett vilken marknad instrumenten handlas på. Till skillnad från promemorians förslag till åtgärd med anledning av den nämnda risken för skatteundandragande har en sådan reglering, vilket har uppmärksammats av *Aktiespararna* och *Aktietorget*, även inverkan på skatteundandragande via bolag vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad. Samtliga remissinstanser till tilläggspromemorian som har yttrat sig i frågan är positiva till att en ägarbegränsning införs. Ägarbegränsningen bör gå ut på att personer med ett visst minsta

innehav av andelar i ett företag inte får förvara finansiella instrument som har getts ut av företaget på ett investeringssparkonto. Genom att från investeringssparkontot utesluta finansiella instrument som har getts ut av företag som personen i fråga har inflytande över blir det inte möjligt för personen att föra över tillgångar med latent vinster till företaget i syfte att realisera dessa vinster inom den schablonbeskattade sfären.

En första fråga som uppkommer är vilken typ av inflytande i företaget en person ska ha för att denne inte ska få förvara finansiella instrument utgivna av företaget på ett investeringssparkonto. I tilläggspromemorian föreslås att en person som innehar en viss andel av rösterna för samtliga andelar i företaget ska omfattas av ägarbegränsningen. *Skatteverket* menar dock att även en persons innehav av kapitalet i företaget ska beaktas. Regeringen instämmer i denna bedömning. Härigenom undviks att den i tilläggspromemorian föreslagna begränsningen kringgås genom att andelar med olika röstvärde ges ut av ett företag.

Härefter uppkommer frågan hur stort innehav av aktier eller kapital i ett företag som bör krävas för att en person på grund av sitt innehav inte ska få förvara finansiella instrument i företaget på ett investeringssparkonto. I tilläggspromemorian föreslås att gränsen ska sättas vid 10 procents innehav. Flertalet av remissinstanserna anser att denna gräns bör höjas. *Skatteverket* anser dock att gränsen bör sättas vid 1 procents innehav.

Risken för att ett investeringssparkonto utnyttjas för skatteundandragande ökar med större innehav. Om gränsen skulle sättas vid 80 procents innehav, som *Aktietorget* föreslår i sitt remissvar angående promemorian föreslår, skulle det t.ex. vara möjligt för två dominerande ägare i ett bolag, AB1, som vardera innehar 45 procent av bolaget, att förvara aktierna i bolaget på varsitt investeringssparkonto. Det skulle då kunna löna sig för dessa personer att höja marknadsvärdet av aktierna i AB1 genom att t.ex. via ett annat bolag, som de äger hälften var av, föra in tillgångar med latent vinster till AB1, och därefter avyttra aktierna i AB1 utan skatteeffekt inom ramen för kontot. Vid bedömningen av var innehavsgränsen ska sättas kan man således inte enbart beakta en enskild persons innehav. Ju mindre innehav som tillåts, desto fler andelsägare måste gå samman för att

transaktioner för att undvika skatt ska bli lönsamma. Således blir risken för skatteundandragande lägre om gränsen sätts på en lägre nivå. Gränsen bör dock inte sättas så lågt att den riskerar att drabba ett stort antal kontoinnehavare. Skulle exempelvis gränsen sättas vid 1 procents ägande av ett företag skulle det kunna medföra att det blir svårt för mindre företag att attrahera investeringar från kontoinnehavare eftersom de skulle kunna riskera att träffas av ägarbegränsningen.

Regeringen bedömer att en lämplig avvägning mellan dessa aspekter uppnås om en person som innehar andelar i företaget som motsvarar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar eller av kapitalet i företaget inte får förvara finansiella instrument som har getts ut av företaget på ett investeringssparkonto. Det är osannolikt att så många delägare i ett företag som krävs för att det aktuella skatteundandragandet ska bli lönsamt samarbetar. Vidare torde antalet personer som innehar andelar som motsvarar 10 procent av rösterna eller av kapitalet i ett företag vars andelar är upptagna till handel på en reglerad marknad eller handlas på en handelsplattform vara få. Det blir således bara ett fåtal personer som inte tillåts förvara finansiella instrument som har getts ut av ett visst företag på investeringssparkontot. Detta gäller även om närståendes innehav ska beaktas vid bedömningen av hur stort innehav en viss person har i ett företag, se nedan.

Vid bedömningen av hur stor andel av rösterna eller kapitalet i ett bolag som en kontoinnehavare har bör, förutom andelar som denne äger, även beaktas andelar som denne på liknande sätt innehar. Uttrycket ”äger eller på liknande sätt innehar” förekommer även i 56 kap. 6 § IL. I förarbetena till denna paragraf, som även är relevanta för tillämpningen av lagen om investeringssparkonto i nu aktuellt avseende, anges att uttrycket syftar bland annat på de fall som avses i 3 kap. 15 § gamla aktiebolagslagen (prop. 1999/2000:15, s. 49). Den paragrafen motsvaras av 4 kap. 43 § i den nu gällande aktiebolagslagen (2005:551). Enligt den senare paragrafen kan rösträtt föreligga för den som genom testamente fått nyttjanderätten till en aktie tillsammans med rätten att företräda aktien och för den som genom testamente har fått rätten till avkastning av en aktie som ska stå under särskild förvaltning tillsammans med rätten att företräda aktien. Enligt *Skatteverkets* allmänna råd (SKV A 2006:12) bör vid

tillämpning av 56 kap. 6 § IL innehav av interimbevis jämställas med ägande, om interimbeviset är bärare av samma rättigheter som en aktie. Vidare anförs att i vissa fall kan även rätt till förvärv av aktier i bolaget, t.ex. genom optioner eller konvertibla skuldebrev, jämställas med ägande.

Även indirekt ägande bör beaktas vid bedömningen av hur stort innehav en kontoinnehavare har. Det vill säga om kontoinnehavaren t.ex. via en annan juridisk person äger aktier i ett visst bolag ska detta beaktas vid bedömningen av dennes innehav i bolaget.

För att minimera risken för kringgående av ägarbegränsningen bör även närståendes innehav av andelar i det aktuella företaget beaktas vid bedömningen av hur stor andel en kontoinnehavare har i företaget. Med närstående avses make, förälder, mor- och farförälder, avkomling och avkomlings make, syskon, syskons make och avkomling och dödsbo som kontoinnehavaren eller någon av de tidigare nämnda personerna är delägare i (2 kap. 22 § IL). Även sambor som tidigare har varit gifta med varandra eller som har eller har haft gemensamma barn omfattas av närståendekretsen (2 kap. 20 § IL).

Följande är exempel på när kontoinnehavaren inte berörs av ägarbegränsningen på grund av att denna inte anses inneha andelar motsvarande 10 procent i företaget: Kontoinnehavaren K äger 5 procent av AB1 och hennes make äger 4 procent av AB1. Såväl K som hennes make anses i nu aktuellt hänseende inneha 9 procent ($4 + 5 = 9$) av AB1. K äger 5 procent av AB1. Hon äger dessutom 100 procent av AB2. AB2 äger 3 procent av AB1. K:s innehav i AB1 anses uppgå till 8 procent ($5 + 3 = 8$).

Följande är exempel på när kontoinnehavaren anses inneha andelar motsvarande mer än 10 procent i ett företag och därmed inte får förvara finansiella instrument som getts ut av företaget på sitt investeringssparkonto: Kontoinnehavaren E äger 5 procent av AB1, hennes make äger 6 procent av samma bolag. Såväl E som hennes make anses äga 11 procent av AB1 ($5 + 6 = 11$). E äger 5 procent av AB1 och 100 procent av AB2. AB2 äger 25 procent av AB1. E anses äga 30 procent av AB1 ($5 + 25 = 30$). E äger 1 procent av AB1, E:s make 7 procent och det av E helägda bolaget AB2 3 procent. E anses äga 11 procent av AB1 ($1 + 7 + 3 = 11$).

Avanza Bank anför att ägarbegränsningen kan vara svår att kontrollera i praktiken och *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anför att det måste klargöras hur ägarbegränsningen i praktiken ska kunna kontrolleras liksom vem som ska ansvara för att kontrollera detta. Regeringen inser att det kan vara svårt för ett investeringsföretag att kontrollera hur stor andel av ett företag en kontoinnehavare innehar. Personen i fråga kan ju förvara andelar i företaget hos andra institut och vid bedömningen av om ägarbegränsningen är tillämplig ska närståendes innehav och indirekt innehav beaktas. Av denna anledning föreslås att ett investeringsföretag inte ska presumeras ha kännedom om att kontoinnehavaren förvarar tillgångar av nyss nämnt slag på ett investeringssparkonto, se avsnitt 6.13.2.20.2. Om företaget har sådan kännedom är det dock skyldigt att informera kontoinnehavaren om detta. Lagen om investeringssparkonto är uppbyggd på sådant sätt att ett investeringssparkonto som utgångspunkt upphör oavsett om det är kontoinnehavaren eller investeringsföretaget som agerar i strid med lagen.

Kvalificerade andelar

Enligt promemorians förslag ska kvalificerade andelar inte anses vara investeringstillgångar även om de är föremål för handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknadsplats utanför EES. Detta har kritiserats av *Sveriges advokatsamfund*. Som Advokatsamfundet framför stämmer det att det torde vara ovanligt att aktier som är upptagna till handel på reglerad marknad är kvalificerade. Vidare torde marknadsvärdet inte vara svårare att fastställa för de kvalificerade andelar som trots allt kan förekomma på dessa marknader. Som framgår av avsnitt 6.13.3.3 är dock den konventionella beskattningen av kvalificerade andelar sådan att de trots detta inte bör vara föremål för schablonbeskattning. Utgångspunkten måste därför vara att kvalificerade andelar inte får förvaras på ett investeringssparkonto. Regeringen instämmer således i promemorians bedömning att kvalificerade andelar inte ska kunna vara investeringstillgångar.

Andelar i investeringsfonder

Andelar i investeringsfonder kan normalt värderas utan svårigheter. Sådana andelar bör därför anses vara investeringstillgångar oavsett om de är föremål för viss handel eller inte. De

termer och uttryck som används i den föreslagna lagen om investeringssparkonto omfattar också motsvarande utländska företeelser om det inte anges eller framgår av sammanhanget att bara svenska företeelser avses. Utan någon uttrycklig inskränkning i denna del ska således inte bara andelar i svenska investeringsfonder, utan även andelar i motsvarande utländska fonder, utgöra investeringstillgångar. Europaparlamentet och rådet antog den 13 juli 2009 UCITS IV-direktivet. Direktivet reglerar villkoren för värdepappersfonder inom EES. *Skatteverket* anför att det är svårt att avgöra vad som är en motsvarighet till en svensk fond. Skatteverket föreslår därför att reglerna om vilka tillgångar som är tillåtna på kontot förenklas genom att de andelar i investeringsfonder som får förvaras på kontot begränsas till att endast avse andelar som omfattas av UCITS IV-direktivet. En sådan begränsning innebär dock att andelar i svenska specialfonder och utländska motsvarande företeelser inte får förvaras på ett investeringssparkonto. Det är inte ovanligt att fysiska personer väljer att investera i sådana andelar och denna möjlighet bör även finnas inom ramen för ett investeringssparkonto. Regeringen bedömer därför att den av Skatteverket föreslagna begränsningen inte är lämplig. Regeringen delar som framkommit ovan inte heller *Sparbankernas Riksförbunds* uppfattning att det kan ifrågasättas om förslaget i denna del strider mot EU-rätten, detta eftersom även utländska motsvarigheter till svenska investeringsfonder omfattas av förslaget.

Lagförslag

Vad som utgör investeringstillgångar regleras i 6 och 7 §§ lagen om investeringssparkonto, se avsnitt 3.1.

6.13.2.8 Kontofrämmande tillgångar

Regeringens förslag: Finansiella instrument som inte är investeringstillgångar är kontofrämmande tillgångar.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sparbankernas Riksförbund* anser att det är en felaktig utgångspunkt att mer svårvärderade finansiella instrument än

finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad och investeringsfonder inte ska tillåtas. Exempel på finansiella instrument som bör kunna tillåtas – och som inte torde vara svårvärderade – är standardiserade derivatinstrument som är upptagna till handel på reglerad marknad samt räntebärande finansiella instrument, såsom företagscertifikat och företagsobligationer. *Euroclear Sweden AB* anser att definitionen av investeringstillgångar bör utökas till samtliga finansiella instrument.

Skälen för regeringens förslag: Utgångspunkten för den nya sparform som föreslås i propositionen är att endast investeringstillgångar och kontanta medel ska få förvaras på ett investeringssparkonto. Finansiella instrument, förutom andelar i investeringsfonder, som inte uppfyller kravet på att vara upptagna till handel på en reglerad marknad eller motsvarande marknad utanför EES eller som handlas på en handelsplattform bör anses vara kontofrämmande tillgångar. Till denna kategori hör t.ex. aktier som inte är föremål för handel på någon av de nämnda marknadsplatserna. Dessa tillgångar kan förväntas vara svåra att värdera och därmed kan det förväntas bli svårt att säkerställa att en rättvisande schablonintäkt beräknas på tillgångarna. Även om det skulle förenkla regleringen i många avseenden är det således inte lämpligt att, som *Euroclear Sweden AB* förordar, utvidga definitionen av investeringstillgångar till att omfatta samtliga finansiella instrument. Till skillnad från *Sparbankernas Riksförbund* anser regeringen att räntebärande finansiella instrument, såsom företagscertifikat och företagsobligationer, bara ska kunna utgöra investeringstillgångar om de är föremål för sådan handel som gäller för övriga finansiella instrument. Ett standardiserat derivatinstrument är ett finansiellt instrument och således en investeringstillgång om det är upptaget till handel på en reglerad marknad.

Till kategorin kontofrämmande tillgångar hör även finansiella instrument som har getts ut av ett företag i vilket kontoinnehavaren innehar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar eller av kapitalet i företaget och kvalificerade andelar, se föregående avsnitt.

Lagförslag

Vad som avses med kontofrämmande tillgångar regleras i 8 § lagen om investeringssparkonto, se avsnitt 3.1.

6.13.2.9 Insättning och uttag av kontanta medel

Regeringens förslag: Kontanta medel får sättas in på och tas ut från ett investeringssparkonto.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Sparformen investeringssparkonto bygger på att kontoinnehavaren, och andra, ska kunna sätta in kontanta medel på investeringssparkontot. Med insättning avses här såväl insättning av kontanta medel i form av kontanter på t.ex. ett bankkontor och överföring av kontanta medel från ett annat konto. Med insatta kontanta medel kan kontoinnehavaren förvärva finansiella instrument i syfte att förvara dem på investeringssparkontot.

För att sparformen som föreslås i propositionen ska fungera måste kontanta medel inte bara kunna sättas in på utan även kunna tas ut från ett investeringssparkonto. Med uttag avses här såväl uttag av sedlar och mynt som uttag genom överföring från ett investeringssparkonto till ett annat konto. Kontoinnehavaren bör exempelvis kunna ta ut kontanta medel från investeringssparkontot för att investera dem på annat sätt eller för att använda till konsumtion. Vidare bör kontanta medel på ett investeringssparkonto t.ex. kunna tas ut för att användas som betalning vid förvärv av tillgångar som ska förvaras på kontot, för att täcka avgift till investeringsföretaget m.m.

Med ett undantag föreslås ingen begränsning vare sig för insättning av kontanta medel på eller för uttag av sådana medel från ett investeringssparkonto. Undantaget gäller ersättning vid överlåtelse av vissa slags kontofrämmande tillgångar, se avsnitt 6.13.2.16. Sådan ersättning får inte överföras direkt till investeringssparkontot, och det gäller även om den lämnas i form av kontanta medel.

Lagförslag

I 10 § lagen om investeringssparkonto lämnas upplysning om att kontanta medel får sättas in på och tas ut från ett investeringssparkonto, se avsnitt 3.1.

6.13.2.10 Allmänt om överföring av finansiella instrument efter förvärv och överlåtelse

Tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska vara föremål för schablonbeskattning. Eventuell kapitalvinst eller kapitalförlust vid avyttring av sådana tillgångar ska därför inte tas upp till beskattning. Mot bakgrund av detta kan det ur skattesynpunkt vara intressant att föra tillgångar med latent kapitalvinster som är föremål för konventionell beskattning till ett investeringssparkonto för att där realisera vinsterna utan omedelbar skatteeffekt. Utan några begränsningar skulle detta kunna åstadkommas om en kontoinnehavare förvärvar tillgångar till ett pris som understiger tillgångarnas marknadsvärde, vilket innebär att den tidigare ägaren inte behöver ta upp hela värdestegringen avseende tillgångarna till beskattning, och placerar dem på sitt investeringssparkonto. Tillgångarna skulle därefter, inom ramen för investeringssparkontot, kunna avyttras till marknadsvärdet utan att kontoinnehavaren ska ta upp en kapitalvinst till beskattning. Så länge kontoinnehavarens förvärvspris inte överstiger anskaffningsutgiften för tillgångarna för den som avyttrade dem uppstår ingen beskattningsbar kapitalvinst för avyttraren, vilket innebär att hela den latent vinsten överförs till den schablonbeskattade sfären. En överföring av latent vinst till ett investeringssparkonto skulle också kunna åstadkommas genom att ägaren av tillgångar med sådana vinster genom gåva eller annat benefikt fång överlåter dem till en kontoinnehavare, som placerar tillgångarna på sitt investeringssparkonto.

Den omständigheten att vinster och förluster avseende tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto inte ska tas upp respektive dras av innebär att det ur skattesynpunkt inte har någon betydelse för kontoinnehavaren till vilket pris tillgångar som förvaras på kontot avyttras. Det är inte otänkbart att skattskyldiga försöker utnyttja detta förhållande till att skapa förluster i det konventionella skattesystemet genom att tillgångar på ett investeringssparkonto avyttras till ett pris som överstiger marknadsvärdet till ett subjekt som är föremål för konventionell beskattning. När detta subjekt i sin tur säljer tillgångarna till marknadsvärdet skulle den skattskyldige kunna hävda att en förlust uppstår som denne vill utnyttja. Den del av priset som förvär-

varen betalar som överstiger marknadsvärdet torde dock inte anses utgöra en ersättning för de förvärvade tillgångarna, utan en gåva till avytt-raren. Därmed får förvärvaren inte tillgodoräkna sig denna del av ersättningen vid beräkningen av anskaffningsutgiften för de förvärvade tillgångarna.

För att förhindra beskrivna förfaranden, som kan leda till att skattebasen urholkas, är det viktigt att enbart tillgångar som har förvärvats till ett pris som motsvarar tillgångarnas marknadsvärde överförs till ett investeringssparkonto respektive tillgångar som har avyttrats till ett sådant pris överförs från ett investeringssparkonto. Det är därför nödvändigt att inskränka såväl rätten att överföra tillgångar som förvaras utanför kontosystemet till ett investeringssparkonto som rätten att överföra tillgångar från ett investeringssparkonto ut ur detta system. Utgångspunkten i detta avseende bör vid överföring av tillgångar till ett investeringssparkonto, från någon annan än kontoinnehavaren, vara att bara tillgångar som har förvärvats genom köp, byte och liknande fång får överföras om förvärvet skett på sådant sätt att risken för att en felaktig prissättning tillämpas är liten. Samma utgångspunkt bör gälla vid överföring av tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto som har överlåtits genom försäljning, byte och på liknande sätt, dvs. överföringar av sådana tillgångar till annan än kontoinnehavaren bör bara få ske om överlåtelsen har skett på sådant sätt att risken för att felaktig prissättning tillämpas är liten.

Mot bakgrund av denna utgångspunkt beträffande överföringar in i och ut ur investeringssparkontosystemet som sker efter onerösa transaktioner, bör som huvudregel överföringar av tillgångar som har förvärvats direkt från respektive överlåtits direkt till en fysisk eller juridisk person inte tillåtas. Vid sådana transaktioner sker normalt sett ingen kontroll av en fristående part till vilket pris förvärvet respektive överlåtelsen sker. Beträffande transaktioner mellan fysiska personer finns det dessutom inga skatterättsliga hinder mot att förvärv och överlåtelser genom försäljning och andra onerösa fång sker till ett pris som understiger marknadsvärdet, eller för den delen att tillgångar förvärvas och överlåts genom gåva och andra benefika fång. För juridiska personer finns det visserligen typiskt sett ingen anledning att gynna en kontoinnehavare genom att antingen sälja

tillgångar till denne till underpris eller genom att förvärva tillgångar av denne till överpris. Sådana förfaranden kan också leda till skattekonsekvenser för den juridiska personen i form av exempelvis uttagsbeskattning. Det kan dock finnas en intressegemenskap mellan den juridiska personen och kontoinnehavaren. Kontoinnehavaren kan t.ex. vara ensam ägare av företaget med vilket han eller hon gör affärer. I sådana situationer är det svårt att upprätthålla någon slags kontroll av att transaktioner sker till marknadsvärdet.

Det finns dock även andra aspekter som måste beaktas vid utformningen av en inskränkning i kontoinnehavarens rätt att överföra tillgångar från kontot och ta emot tillgångar som överförs från andras konton, som gör att transaktioner i vissa fall måste vara tillåtna trots att de sker direkt med fysiska eller juridiska personer. Exempelvis kan en innehavare av finansiella instrument på grund av annan lagstiftning vara skyldig att överlåta tillgångarna. Det kan t.ex. gälla om förutsättningarna för inlösen av minoritetsaktier är uppfyllda. En kontoinnehavare måste ha möjlighet att överföra minoritetsaktierna till majoritetsaktieägaren i en sådan situation.

Innehav av finansiella instrument kan också medföra att innehavaren förvärvar tillgångar utan att själv ha tagit initiativ till, eller ens varit medveten om, förvärvet. Det gäller t.ex. förvärv genom utdelning från företaget som har gett ut det finansiella instrumentet eller förvärv av fusionsvederlag om företaget går samman med ett annat genom fusion. Om tillgångarna på vilka förvärvet grundas förvaras på ett investeringssparkonto bör det i dessa situationer vara tillåtet för kontoinnehavaren att ta emot en överföring av de förvärvade tillgångarna till kontot.

Härutöver finns det ett antal situationer där innehavet av finansiella instrument ger innehavaren rätt att förvärva ytterligare tillgångar eller överlåta hela eller delar av det befintliga innehavet. Ett exempel på det förra är när en aktieägare får nya aktier i samband med en fondemission. Ett exempel på det senare är ett förvärvserbjudande riktat till aktieägarna i bolaget, ett s.k. riktat återköp. I så stor utsträckning som möjligt bör överföringar till och från investeringssparkontot vara tillåtna i samband med sådana transaktioner.

Överföringar av tillgångar mellan två investeringssparkonton med olika innehavare kan

inte ge upphov till skattebortfall på grund av felaktig prissättning. För sådana transaktioner finns det därför ingen anledning att ha begränsningar i rätten att överföra respektive ta emot tillgångar som syftar till att förvärv respektive överlåtelse ska ske till ett pris som motsvarar tillgångarnas marknadsvärde.

I avsnitt 6.13.2.12 och 6.13.2.13 följer en redovisning av under vilka förutsättningar annan än kontoinnehavaren får överföra finansiella instrument som kontoinnehavaren har förvärvat till investeringssparkontot respektive under vilka förutsättningar kontoinnehavaren får överföra sådana instrument som denne har överlåtit till någon annan.

De överföringar som avses i avsnitt 6.13.2.12 och 6.13.2.13 är överföringar av finansiella instrument från och till annan än kontoinnehavaren. Överföringar mellan investeringssparkonton med samma innehavare och mellan ett investeringssparkonto och ett annat konto som inte är ett investeringssparkonto med samma innehavare behandlas i avsnitt 6.13.2.14. Vid bedömningen av huruvida en överföring har skett till eller från ett investeringssparkonto från annan ska varje överföring, eller om man så vill varje led i överföringen, bedömas för sig. Det innebär t.ex. att överföringar av finansiella instrument som sker från ett annat konto som inte är ett investeringssparkonto till ett investeringssparkonto inte kan anses ha skett från annan om dessa konton har samma innehavare. Detta gäller oavsett av vilken anledning tillgångarna hamnade på kontot som inte är ett investeringssparkonto. Om exempelvis kontoinnehavaren F förvärvar aktier från överlåtaren Ö och Ö överför aktierna till F:s värdepapperskonto gäller bestämmelserna om överföring mellan egna konton om F har för avsikt att överföra aktierna till sitt investeringssparkonto. Motsvarande gäller överföringar av finansiella instrument från ett investeringssparkonto. Det vill säga om dessa "mellanlandar" på ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto och därefter överförs till en förvärvares investeringssparkonto, anses överföringen från investeringssparkontot inte ha skett till annan.

Tillgångar som har överförts till ett investeringssparkonto i enlighet med bestämmelserna i lagen om investeringssparkonto får förvaras på investeringssparkontot. För kontofrämmande tillgångar gäller dock att de måste avföras från kontot inom en viss tid, se avsnitt 6.13.2.17.

6.13.2.11 Finansiella tillgångar som byter karaktär under överföring

Regeringens förslag: Vid bedömningen av om finansiella instrument får överföras till eller från ett investeringssparkonto är det de finansiella instrumentens klassificering som investerings-tillgångar eller kontofrämmande tillgångar när överföringen inleds som avgör vilka bestämmelser om överföring som ska tillämpas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sparbankernas Riksförbund* anför att begreppet "överföring" saknar självständig juridisk innebörd, vilket innebär att ett annat begrepp bör övervägas.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelserna för hur investeringstillgångar respektive kontofrämmande tillgångar får överföras till eller från ett investeringssparkonto skiljer sig åt, se avsnitt 6.13.2.12, 6.13.2.13 och 6.13.2.14. Det är dock inte uteslutet att finansiella instrument som ska överföras till eller från ett konto ändrar karaktär under själva överföringen. Tillgångar som är investeringstillgångar när en överföring inleds kan i undantagsfall vara kontofrämmande tillgångar när överföringen är avslutad och tvärt om. I sådana situationer bör tillgångarnas karaktär när överföringen inleds vara avgörande för om överföringen får ske. En överföring får anses inledd när överföraren på grund av själva överföringen inte längre kan disponera över tillgångarna. Det vill säga överföringen inleds i och med att tillgångarna avförs från överförarens konto. Överföringen är avslutad när tillgångarna förtecknas på mottagarens konto. Om avsikten är att de förvärvade tillgångarna ska överföras från den som har överlåtit dem till investeringssparkontot i flera led ska vid bedömningen av när en överföring påbörjas enbart den överföring genom vilken tillgångarna förs över till investeringssparkontot beaktas. Eventuella tidigare led mellan överlåtaren och det investeringssparkonto som tillgångarna ska överföras till ska inte beaktas. Följande exempel kan illustrera det sagda: Kontoinnehavaren K förvärvar investeringstillgångar från överlåtaren Ö. Efter förvärvet förs instrumenten från Ö till institut I. Därefter överförs de från I till K. Om instrumenten byter karaktär till kontofrämmande tillgångar under

överföringen från Ö till I får de inte föras vidare till K:s investeringssparkonto. Överföring får dock ske om de byter karaktär under överföringen från I till K.

Det finns ingen, som *Sparbankernas Riksförbund* konstaterar, legaldefinition av uttrycket "överföring" i nu aktuellt avseende. Detta uttryck får dock anses vedertaget i samband med transaktioner av finansiella instrument till och från ett konto. Regeringen bedömer därför att "överföring" tillräckligt tydligt uttrycker vad som avses och anser inte att det finns något annat uttryck som är lämpligare eller att uttrycket bör definieras i lag.

Lagförslag

I 11 § lagen om investeringssparkonto regleras den situationen att ett finansiellt instrument byter karaktär under överföringen till ett investeringssparkonto, se avsnitt 3.1.

6.13.2.12 Överföring efter förvärv

6.13.2.12.1 Investeringstillgångar

Regeringens förslag: I vissa situationer får investeringstillgångar överföras till ett investeringssparkonto av någon annan än kontoinnehavaren. Dessa situationer är när kontoinnehavaren har förvärvat sådana tillgångar på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller en handelsplattform, förvärvat andelar i en investeringsfond på så sätt att nya fondandelar utfärdats, från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot, från investeringsföretaget som vid förvärvet förde investeringssparkontot eller från övertagande bolag om tillgångarna avsåg ersättning till aktieägarna vid en fusion eller delning av aktiebolag och om tillgångarna förvärvades på grund av aktier som vid förvärvet förvarades på kontot. Överföring får också ske om kontoinnehavaren har förvärvat investeringstillgångar från köpande företag om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot, från en annan kontoinnehavare om tillgångarna vid förvärvet förvarades på dennes investeringssparkonto eller genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot. För att överföring av inve-

steringstillgångar till ett investeringssparkonto ska få ske krävs också att tillgångarna överförs till kontot i samband med att de förvärvas.

Investeringstillgångar som har förvärvats på grund av tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto, kvalificerade andelar eller på grund av kontofrämmande tillgångar som vid förvärvet förvarades på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto får inte överföras till investeringssparkontot.

Andra överföringar av investeringstillgångar till investeringssparkontot av någon annan än kontoinnehavaren får inte ske.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Ekobrottsmyndigheten* befarar att det föreslagna systemet med investeringssparkonto innebär risk för att det uppstår incitament att utföra transaktioner som kan vara straffbara som otillbörlig marknadspåverkan. Detta på grund av att den föreslagna schablonbeskattningen tycks medföra att det är förmånligt att få kapitalvinster på investeringssparkontot och att få kapitalförluster inom den konventionella beskattningen. Det finns då risk för att en kontoinnehavare som t.ex. vill föra ut finansiella instrument från det schablonbeskattade området säljer instrumenten via en reglerad marknad eller en handelsplattform till en anhörig som placerar instrumenten på ett värdepapperskonto. Om ordena i en sådan situation matchas mot varandra kan det vara fråga om otillbörlig marknadspåverkan. Möjligen kan risken för att det skapas incitament till transaktioner som är straffbara som otillbörlig marknadspåverkan minskas genom informationsinsatser. *Sveriges advokatsamfund* anför att förvärvade investeringstillgångar måste enligt förslaget överföras till kontot i samband med att de förvärvas. Det får alltså inte dröja med en överföring. Frågan är dock vad som i detta sammanhang avses med förvärv. Det torde inte vara ovanligt att värdepapper förvärvas på termin innebärande t.ex. att förvärvaren kommer överens med den som tillhandahåller investeringssparkontot om ett förvärv av aktier till en bestämd köpeskilling, men med leverans i framtiden. En skattskyldig kan tänkas ingå ett avtal en viss dag om förvärv av en värdepapperspost till ett pris exempelvis

100 kronor per aktie, men med leverans två månader senare. Advokatsamfundet anför vidare att förslaget att överföring av finansiella instrument till ett investeringssparkonto inte får ske om det finansiella instrumentet har förvärvats på grund av ett innehav av en kvalificerad aktie bottnar i antagandet att den som har en kvalificerad andel kan förväntas ha kännedom om eventuella transaktioner i bolaget som kan ge upphov till förvärv för andelsägarna. Antagandet att innehavare av kvalificerade andelar har kännedom om bolagets göranden och låtanden, synes emellertid inte kunna gälla i alla situationer. Detta mot bakgrund av att ett innehav kan vara kvalificerat därför att innehavaren ett antal år tidigare varit verksam i bolaget, men där det mycket väl kan hända att innehavaren av den kvalificerade aktien inte längre har någon kontakt med bolaget i fråga och därför helt saknar kännedom om vad som pågår med avseende på förvärv eller liknande. Den föreslagna regleringen kan därför mycket väl tänkas leda till att en otillåten överföring av ett finansiellt instrument till investeringssparkontot blir följden och att investeringssparkontot därmed förlorar sin status utan att detta kan tillskrivas kontoinnehavaren som dennes passivitet eller nonchalans.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt

Såsom *Ekobrottsmyndigheten* konstaterar kan införandet av investeringssparkontot sägas skapa skattemässiga incitament till transaktioner som kan vara straffbara. Skälet för detta är bland annat att det kan vara lönsamt att föra in tillgångar till ett investeringssparkonto som har förvärvats till ett pris som understiger tillgångarnas marknadsvärde respektive föra ut tillgångar från ett investeringssparkonto som har avyttrats till ett pris som överstiger tillgångarnas marknadsvärde. I avsnitt 6.13.2.10 anges närmare varför detta kan vara lönsamt.

Som framgår nedan av förevarande avsnitt och av avsnitt 6.13.2.12.2 och 6.13.2.13 föreslås att bara finansiella instrument som har förvärvats på visst sätt, t.ex. på en viss marknad, får föras över till ett investeringssparkonto respektive finansiella instrument som har överlåtits på ett visst sätt, t.ex. på en viss marknad, får föras ut från ett investeringssparkonto. En förutsättning är att överföringen sker till eller från en annan än

kontoinnehavaren. För att sådana förvärv respektive överlåtelser ska kunna ske på dessa marknader till ett pris som inte överensstämmer med marknadsvärdet krävs, vilket även anføres av Ekobrottsmyndigheten, att köp- och säljorder från kontoinnehavaren och dennes medhjälpare matchas. En sådan matchning, som i realiteten utgör egenhandel, torde i många fall vara straffbar som otillbörlig marknadspåverkan. I vart fall avseende finansiella instrument med hög omsättning torde den även vara svår att åstadkomma. Merparten av finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto kan förväntas ha hög omsättning.

Det kan konstateras att det redan i dag finns incitament, såväl skattemässiga som icke skattemässiga, till att genomföra transaktioner som kan komma att bedömas som otillbörlig marknadspåverkan. Även om det kan vara lönsamt att genomföra transaktioner som är straffbara till och från ett investeringssparkonto torde risken för att sådana transaktioner nämnvärt ökar efter införandet av den nya sparformen vara liten. Regeringen bedömer att risken inte är så stor att den reglering beträffande rätten att överföra tillgångar till och från ett investeringssparkonto som föreslås i detta avsnitt, avsnitt 6.13.2.12.2 och 6.13.2.13 inte bör införas. Vidare anser regeringen att risken för att transaktioner som kan bedömas som otillbörlig marknadspåverkan sker av förbiseende är mycket små. Detta inte minst mot bakgrund av att detta brott förutsätter att gärningsmannen insåg eller bort inse att förfarandet var ägnat att otillbörligen påverka marknadspriset eller andra villkor för handel med finansiella instrument eller på annat sätt vilseleda köpare eller säljare av sådana instrument. Det är därför inte motiverat att, såsom Ekobrottsmyndigheten föreslår, införa några särskilda informationsinsatser i detta avseende.

Överföring av förvärvade investeringstillgångar

Merparten av fysiska personers förvärv av investeringstillgångar, andelar i investeringsfonder undantagna, sker på en reglerad marknad. I avsnitt 6.13.2.7 redogörs för vad som avses med reglerad marknad och översiktligt för hur regleringen av en sådan marknadsplats ser ut. Av denna reglering följer bland annat att en förutsättning för handel på en sådan marknadsplats är att transaktioner sker till ett pris som motsvarar marknadsvärdet. Möjligheten för en kontoinne-

havare att förvärva tillgångar på en reglerad marknad till ett pris som avviker från marknadsvärdet, eller att där avyttra tillgångar till ett sådant pris, torde vara små. Tillgångar som har förvärvats på en reglerad marknad bör därför få överföras till ett investeringssparkonto. Detta bör även gälla för tillgångar som har förvärvats på marknadsplatser utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) som lyder under en motsvarande näringsrättslig reglering som en reglerad marknad.

Investeringstillgångar handlas även på en handelsplattform. Som framgår av avsnitt 6.13.2.7, där det även redogörs för vad som avses med handelsplattform, är den näringsrättsliga regleringen av en sådan marknadsplats inte lika omfattande som för en reglerad marknad. Med anledning härav kan – sett enbart till den näringsrättsliga regleringen – risken för att transaktioner sker till ett pris som inte överensstämmer med marknadsvärdet sägas vara något större beträffande handel på handelsplattform jämfört med handel på reglerad marknad.

Inom EES finns dock annan reglering, som gäller utöver den näringsrättsliga regleringen av bland annat handelsplattformar, vars syfte är att motverka att handel med finansiella instrument sker till ett pris som inte stämmer överens med marknadspriset. För svensk del gäller t.ex. enligt 8 § lagen (2005:377) om marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument att det är straffbart att förfara på ett sätt som är ägnat att otillbörligen påverka marknadspriset eller andra villkor för handel med finansiella instrument eller på annat sätt vilseleda köpare eller säljare av sådana instrument. Som en ytterligare förutsättning för straffansvar enligt nämnda paragraf gäller att vederbörande förfar på ett sätt som denne inser eller borde inse får nämnda effekter. Med hänsyn till denna reglering får risken för att transaktioner på handelsplattformar sker till priser som inte överensstämmer med marknadsvärdet anses vara liten. Investeringstillgångar bör därför få överföras till ett investeringssparkonto även om de har förvärvats på en handelsplattform.

Vad gäller handel med finansiella instrument utanför EES finns inga garantier för att det finns en motsvarande kompletterande reglering till den näringsrättsliga regleringen som syftar till att motverka transaktioner som sker till ett pris som avviker från marknadspriset. Rätten att överföra investeringstillgångar som har förvärvats på en

handelsplattform föreslås därför inte omfatta förvärv på motsvarande marknadsplatser utanför EES.

Det förekommer att andelar i investeringsfonder är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller handlas på en handelsplattform. I enlighet med vad som anges ovan kan andelar som har förvärvats på sådana marknader överföras till ett investeringssparkonto. Andelar i investeringsfonder förvärvas dock vanligtvis på så sätt att förvärvet föranleder att nya fondandelar utfärdas av det fondbolag, utländska förvaltningsbolag eller värdepappersinstitut som förvaltar fonden (nedan används beteckningen fondbolag för alla slags bolag som förvaltar investeringsfonder). När fondbolaget utfärdar eller löser in andelar i fonden beräknas värdet av andelarna utifrån fondens värde (se 4 kap. 10 § lagen [2004:46] om investeringsfonder). När fondandelar förvärvas på detta sätt sker det således inte till ett pris som fondbolaget bestämmer skönsmässigt. Fondens förvaringsinstitut ska dessutom se till att utfärdande och inlösen av fondandelar och beräkningen av andelarnas värde sker i enlighet med lag och fondbestämmelser (se 3 kap. 2 § andra stycket 1 och 2 samma lag). Mot denna bakgrund bör överföringar till investeringssparkontot av andelar i investeringsfonder som har förvärvats på så sätt att nya fondandelar utfärdats kunna ske. Det innebär att även överföring av förvärvade andelar i en investeringsfond vid sammanläggning eller delning av sådana fonder kan ske. Överföring av andelar i en investeringsfond efter förvärv av redan utfärdade andelar, från t.ex. en fysisk person, bör inte få ske om andelarna inte förvärvats på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller en handelsplattform.

Investeringstillgångar som kontoinnehavaren har förvärvat direkt från den som har gett ut dem bör under vissa förutsättningar kunna föras över till investeringssparkontot. Sådan överföring bör enbart få ske om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot. Det innebär t.ex. att en kontoinnehavare som förvarar aktier i ett bolag på investeringssparkontot får ta emot nya aktier i detta bolag på kontot om bolaget genomför en nyemission eller en fondemission. Om emissionen föregås av utgivande av t.ex. teckningsrätter eller fondaktierätter framgår dock av avsnitt 6.13.2.12.2 nedan att kontoinnehavarens

rätt att placera dem på kontot avgörs av bestämmelserna om överföring av kontofrämmande tillgångar. Teckningsrätterna m.fl. anses nämligen vara kontofrämmande tillgångar. Investeringsstillgångar som förvärvas på grund av sådana rätter som förvaras på ett investeringsparkonto bör få överföras till investeringsparkontot. Aktier som förvärvas utan något samband med tillgångar som förvaras på kontot, t.ex. förvärv direkt från bolaget som har gett ut dem utan att det är fråga om någon form av emission eller liknande, får dock inte överföras till ett investeringsparkonto. Detsamma gäller förvärv som i och för sig har samband med aktier som kontoinnehavaren sedan tidigare innehar men som inte förvaras på ett investeringsparkonto. Om bolaget A emitterar aktier i bolaget till aktieägarna och den fysiska personen F har 50 aktier i bolaget på sitt investeringsparkonto och 50 aktier i bolaget på sitt värdepapperskonto, får bara hälften av de emitterade aktier som F förvärvat överföras till investeringsparkontot.

När en kund ger ett institut i uppdrag att förvärva finansiella instrument för kundens räkning händer det att institutet i stället för att genomföra förvärvet på en marknadsplats låter kunden förvärva instrumenten från institutets eget lager. Vid denna typ av förvärv bör risken vara försumbar för att institutet skulle tillämpa felaktig prissättning på så sätt att kunden skulle få köpa instrumenten till ett pris som understiger marknadsvärdet. Det bör således vara möjligt att överföra tillgångar till investeringsparkontot som har förvärvats från det investeringsföretag som för kontot.

Av 23 kap. aktiebolagslagen (2005:551) följer att två eller flera företag kan gå samman genom att samtliga tillgångar och skulder i ett eller flera av bolagen övertas av ett annat aktiebolag mot vederlag till aktieägarna i det eller de överlåtande bolagen (fusion). Vederlaget till aktieägarna i det eller de överlåtande bolagen ska helt eller delvis bestå av aktier i det övertagande bolaget. För aktieägare i överlåtande bolag innebär en fusion ett förvärv av aktier i övertagande bolag. Överföringar till investeringsparkontot av aktier som har förvärvats på sådant sätt bör kunna ske.

Enligt bestämmelserna i 24 kap. aktiebolagslagen kan ett aktiebolag delas genom att bolagets tillgångar och skulder övertas av ett eller flera andra aktiebolag mot vederlag till aktieägarna i det överlåtande bolaget (delning). Vederlaget till

aktieägarna i det överlåtande bolaget ska helt eller delvis bestå av aktier i det eller de övertagande bolagen. På samma sätt som vid fusion kan en delning innebära förvärv av aktier. Även i sådana fall bör det vara möjligt att överföra de förvärvade aktierna till investeringsparkontot.

Bara så stor del av de aktier som kontoinnehavaren har förvärvat som fusions- eller delningsvederlag som härrör från aktier som har förvarats på investeringsparkontot, och som har upplösts i samband med fusionen eller delningen, bör få överföras till kontot. Följande exempel kan illustrera det sagda: Bolaget A övertas av bolaget B genom fusion. Den fysiska personen F har innan fusionen 50 aktier i bolaget A på sitt investeringsparkonto och 50 aktier i samma bolag på sitt värdepapperskonto. I detta fall får bara hälften av det sammanlagda antalet aktier F har förvärvat genom fusionen överföras till investeringsparkontot. Den andra hälften får inte överföras till investeringsparkontot.

I 48 a kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, finns bestämmelser om framskjuten beskattning vid andelsbyten. Reglerna baseras på EG:s fusionsdirektiv (90/434/EEG). Direktivet ställer som krav att ett andelsbyte inte ska utlösa omedelbar beskattning. Med andelsbyte avses ett förfarande som uppfyller bland annat följande förutsättningar: En fysisk person (säljaren) ska avyttra en andel (den avyttrade andelen) i ett företag till ett annat företag (det köpande företaget). Ersättningen ska vara marknadsmässig och lämnas i form av andelar i det köpande företaget (mottagna andelar). Ersättningen får till en del lämnas i pengar. Härutöver gäller bland annat, med vissa undantag, att vid utgången av det kalenderår då avyttringen sker ska det köpande företaget inneha andelar i det avyttrade företaget med ett sammanlagt röstetal som överstiger femtio procent av röstetalet för samtliga andelar i det avyttrade företaget. Om förutsättningarna för andelsbyte är uppfyllda ska den mottagna andelen i det köpande företaget anses förvärvat för en ersättning som motsvarar det omkostnadsbelopp som gällde för den avyttrade andelen. Det fastställs således inte någon kapitalvinst vid andelsbytet. Ersättningen vid en avyttring som är ett led i ett förfarande om andelsbyte ska alltså vara marknadsmässig. Det bör därför vara tillåtet för en kontoinnehavare att förvärva ersättning i form av finansiella instrument som ett led i ett sådant förfarande. Liksom vid fusion och delning kan det före-

komma att kontoinnehavaren har andelar som är föremål för andelsbyte dels på investeringsparkontot, dels på ett annat konto som inte är ett investeringssparkonto. I sådana fall får, enligt samma modell som gäller för fusions- och delningsvederlag, inte större andel av den sammanlagda ersättningen som kontoinnehavaren får vid ett andelsbyte överföras till investeringssparkontot än vad som svarar mot de avyttrade andelarna som förvaras på kontot.

Eftersom skatt på tillgångar på ett investeringssparkonto inte baseras på verkliga vinster eller förluster kan transaktioner mellan olika kontoinnehavares investeringssparkonton inte leda till skatteundandraganden genom att kontoinnehavarna tillämpar felaktig prissättning. Av denna anledning bör överföringar av investeringstillgångar som har förvärvats från en annan kontoinnehavare som förvarar tillgångarna på sitt investeringssparkonto vara tillåtna. Det gäller såväl förvärv genom onerösa som benefika fång. Av avsnitt 6.13.3.3 framgår dock att överföring av investeringstillgångar mellan två investeringssparkonton med olika innehavare i vissa fall ökar mottagarens kapitalunderlag.

Finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto kan ge innehavaren rätt till utdelning i form av investeringstillgångar. Överföringar av tillgångar som har förvärvats på detta sätt bör vara tillåtna.

För att överföring av investeringstillgångar till ett investeringssparkonto ska få ske krävs utöver vad som ovan angivits om att tillgångarna ska ha förvärvats på visst sätt, att tillgångarna överförs till kontot i samband med att de förvaras. Med överföring i samband med förvärvet avses att överföringen inte får dröja utöver den tid som krävs för att överföring av tillgångar ska kunna genomföras i de ovan redovisade situationerna. Orsaken till detta krav är att det annars eventuellt skulle vara möjligt att förvärva tillgångar och därefter invänta en värdeuppgång innan tillgångarna överförs till investeringssparkontot. Tillgångarna skulle därefter kunna avyttras på investeringssparkontot utan att värdeuppgången, som uppstått innan tillgångarna förtecknades på kontot, beskattas som en kapitalvinst. Eftersom tillgångarna inte förvarats på ett investeringssparkonto under tiden som värdet ökar kommer heller inte schablonbeskattning att ske. Genom att tillgångarna måste överföras i nära anslutning till förvärvet förhindras i hög utsträckning

eventuella möjligheter att kringgå beskattning genom att dröja med överföringen.

Sveriges advokatsamfund har framfört att det är oklart om värdepapper som förvärvats på termin får överföras till investeringssparkontot. Advokatsamfundet pekar på att det i dessa fall rör sig om ett förvärv av aktier till en bestämd köpeskilling men med leverans i framtiden.

Ett terminavtal är ett avtal i vilket parterna kommer överens om överlåtelse av viss vara vid en bestämd tidpunkt i framtiden och till ett pris som bestäms vid avtalets ingående. Terminsavtalet innefattar en skyldighet för både köpare och säljare att fullgöra sina åtaganden enligt avtalet vid den överenskomna tidpunkten. För det fall att terminsavtalet fullföljs genom leverans innebär det för köparen av en termin att denne på slutdagen ska köpa den underliggande tillgången för det avtalade priset. Enligt regeringens uppfattning är det först när terminsavtalet fullföljs genom leverans som det faktiskt förvärvet av den underliggande tillgången sker. För att den underliggande tillgången ska få överföras till investeringssparkontot på vilket terminen förvarades krävs, utöver att den överförs till kontot i samband med förvärvet, att tillgången har förvärvats på sådant sätt som har angivits ovan under förevarande rubrik. Det vill säga att kontoinnehavaren har förvärvat tillgången t.ex. på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller en handelsplattform, eller från investeringsföretaget som vid förvärvet förde investeringssparkontot.

Tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto och kvalificerade andelar får förvaras på ett investeringssparkonto under maximalt trettio dagar, se avsnitt 6.13.2.17. Det är inte uteslutet att kontoinnehavaren under denna period på grund av innehavet av sådana tillgångar förvarar andra finansiella instrument som är investeringstillgångar. I de säkerligen sällsynta fall detta inträffar får det förutsättas att innehavaren har kännedom om eventuella transaktioner i företaget som kan ge upphov till förvärv för delägarna. Innehavaren kan då agera genom att exempelvis avföra tillgångarna som omfattas av ägarbegränsningen eller de kvalificerade andelarna från investeringssparkontot innan förvärvet sker. Detta måste för övrigt också ske inom trettiodagarsperioden. Det kan i och för sig inte helt uteslutas att kontoinnehavaren inte är medveten om förvärv som sker på grund av innehav av en till-

gång som omfattas av ägarbegränsningen eller en kvalificerad andel. Mot bakgrund av detta anför *Sveriges advokatsamfund* att det finns en risk för att investeringssparkontot förlorar sin status som sådant konto utan att detta kan tillskrivas kontoinnehavarens passivitet eller nonchalans. Regeringen bedömer dock sannolikheten för att något sådant inträffar som liten. Intresset av att så långt som möjligt hålla tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen och kvalificerade andelar, och tillgångar som härrör från innehavet av sådana tillgångar, borta från investeringssparkontot bör ha företräde framför risken för att ett investeringssparkonto upphör av nämnda anledning. Överföring av finansiella instrument till ett investeringssparkonto vid sådana förvärv bör därför inte få ske.

Kontofrämmande tillgångar som har förvärvats direkt från emittenten vid en emission vars syfte är att tillgångarna ska bli investeringstillgångar får, enligt 18 § i den föreslagna lagen, förvaras på ett investeringssparkonto till och med den sextionde dagen efter den dag då de emitterades. Om tillgångarna inom denna tidsfrist byter karaktär till investeringstillgångar får de dock, med stöd av andra bestämmelser i den föreslagna lagen, förvaras på investeringssparkontot tills vidare. Det är mycket osannolikt att kontoinnehavaren under den sextiodagarsperiod som tillgångarna som mest får förvaras på investeringssparkontot med stöd av 18 § på grund av innehavet förvärvar andra finansiella instrument som är investeringstillgångar. Om så ändå sker bör de förvärvade tillgångarna inte få överföras till investeringssparkontot.

Andra överföringar av investeringstillgångar från annan till kontoinnehavarens investeringssparkonto än de som nämns under denna rubrik bör inte få ske.

Lagförslag

I 13 § lagen om investeringssparkonto tas bestämmelser om överföring av investeringstillgångar till ett investeringssparkonto in, se avsnitt 3.1.

6.13.2.12.2 Kontofrämmande tillgångar

Regeringens förslag: Kontofrämmande tillgångar får överföras till ett investeringssparkonto av någon annan än kontoinnehavaren bara i vissa situationer. Detta gäller om kontoinnehavaren

har förvärvat tillgångarna från den som har emitterat dem om tillgångarna inom trettio dagar från emissionen avses bli upptagna på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller en handelsplattform. Tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto och kvalificerade andelar som har förvärvats på detta sätt får dock inte överföras till ett investeringssparkonto. Överföringar av kontofrämmande tillgångar får också ske om kontoinnehavaren har förvärvat tillgångarna från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet avsåg teckningsrätter, fondaktierätter, säljrätter eller liknande finansiella instrument och om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot. Sådana överföringar får också ske vid kontoinnehavarens förvärv från övertagande bolag om tillgångarna avsåg ersättning till aktieägarna vid en fusion eller delning av aktiebolag och om tillgångarna förvärvades på grund av aktier som vid förvärvet förvarades på kontot, från köpande företag om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot eller genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot. I likhet med vad som gäller överföring av investeringstillgångar får kontofrämmande tillgångar överföras till ett investeringssparkonto enbart om överföringen sker i samband med att tillgångarna förvärvas.

Kontofrämmande tillgångar som har förvärvats på grund av tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto, kvalificerade andelar eller på grund av kontofrämmande tillgångar som vid förvärvet förvarades på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto får inte överföras till investeringssparkontot.

Andra överföringar av kontofrämmande tillgångar till investeringssparkontot av någon annan än kontoinnehavaren får inte ske.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Se avsnitt 6.13.2.12.1 för *Sveriges advokatsamfunds* synpunkter. Advokatsamfundet anför bland annat att innehavare av kvalificerade andelar inte alltid har kännedom

om eventuella transaktioner i bolaget som kan förväntas ge upphov till förvärv för andelsägarna. Den föreslagna regleringen kan därför tänkas leda till att en otillåten överföring av ett finansiellt instrument till investeringssparkontot sker och att investeringssparkontot därmed upphör utan att detta kan tillskrivas kontoinnehavaren som dennes passivitet eller nonchalans. Advokatsamfundets synpunkter bemöts i avsnitt 6.13.2.12.1.

Skälen för regeringens förslag: En utgångspunkt för investeringssparkonto är att denna sparform ska avse sparande i investeringstillgångar. Av praktiska skäl är det dock nödvändigt att i vissa fall tillåta överföring av kontofrämmande tillgångar från annan till ett investeringssparkonto. Det rör sig om överföringar i samband med förvärv av kontofrämmande tillgångar som dels inom en viss period kan förväntas bli investeringstillgångar, dels härrör från vissa typer av förvärv av kontoinnehavaren som denne inte har tagit initiativet till. I det följande redogörs för vilka slags förvärv som innebär att kontofrämmande tillgångar får överföras till ett investeringssparkonto.

Överföring till ett investeringssparkonto i samband med förvärv av finansiella instrument som har emitterats i syfte att de ska bli investeringstillgångar i den bemärkelsen att de avses bli upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller en handelsplattform bör få ske under två förutsättningar. Den första förutsättningen bör vara att tillgångarna ska förvärvas från den som har emitterat dem och den andra förutsättningen bör vara att avsikten ska vara att tillgångarna ska bli föremål för handel på nämnd marknadsplats inom en viss tid från emissionen. Tidsfristen måste vara tillräckligt lång för att handeln med de emitterade tillgångarna ska hinna komma igång. Det föreslås att tillgångar som har förvärvats från emittenten och som avses bli investeringstillgångar senast den trettionde dagen efter den dag då de emitterades får överföras. Detta innebär t.ex. att aktier som kontoinnehavaren har förvärvat från det emitterande bolaget får överföras till dennes investeringssparkonto om syftet med emissionen är att aktierna inom den angivna tidsfristen ska tas upp till handel på en reglerad marknad eller en handelsplattform. Även obligationer eller andra skuldförbindelser som har förvärvats direkt från den som har gett ut dem får överföras om syftet med utgivningen

är att de senast den trettionde dagen efter den dag då de emitterades ska tas upp till handel på en sådan marknadsplats. Obligationer som förvärvas direkt från den som har emitterat dem utgör alltid kontofrämmande tillgångar, oavsett om liknande eller identiska obligationer redan är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en handelsplattform. Nyemitterade kontofrämmande tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto eller är kvalificerade andelar bör dock inte få överföras till kontot även om nyss nämnda förutsättningar är uppfyllda. Som framgår av avsnitt 6.13.3.3 finns det skattemässiga skäl för att så långt som möjligt begränsa rätten att förvara sådana tillgångar på ett investeringssparkonto. Eftersom dessa tillgångar även fortsättningsvis skulle vara kontofrämmande även om de blev föremål för handel på avsedd marknadsplats finns det ingen anledning att tillåta att de överförs till ett investeringssparkonto i dessa situationer.

Ett aktiebolag kan välja att tilldela aktieägarna finansiella instrument som ett led i vissa transaktioner i bolaget. En enskild aktieägare har inte nödvändigtvis kännedom om ett sådant beslut förrän de tilldelade instrumenten förs över till dennes konto. Vid en nyemission är det t.ex. vanligt att aktieägarna ges företrädesrätt till de nya aktierna genom att de av bolaget erhåller teckningsrätter som ger rätt att teckna nya aktier till ett bestämt pris. På samma sätt är det vanligt vid fondemission att aktieägarna tilldelas fondaktierätter som ger rätt till fondaktier och vid s.k. riktade återköp av aktier erhåller aktieägarna vanligtvis säljrätter i förhållande till sina innehav som ger rätt att avyttra aktier till bolaget till ett visst återköpspris. Denna typ av finansiella instrument är inte föremål för någon slags handel förrän tidigast efter det att de har tilldelats aktieägarna. När sådana finansiella instrument överförs från den som har emitterat tillgångarna till aktieägarna är de vid själva överföringen således normalt kontofrämmande tillgångar. Det bör vara tillåtet att överföra teckningsrätter, fondaktierätter, säljrätter och liknande finansiella instrument till ett investeringssparkonto när de förvärvats på grund av innehav av andra finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto. Sådana finansiella instrument som har förvärvats på grund av innehav av finansiella instrument som

inte förvaras på ett investeringssparkonto får således inte överföras till kontot.

Det kan i detta sammanhang nämnas att aktiebolag även kan genomföra t.ex. nyemissioner utan utgivande av teckningsrätter. Om aktierna i bolaget redan innan nyemissionen var föremål för handel på sådan marknadsplats som krävs för att aktierna ska betraktas som investeringstillgångar ska även de nyemitterade aktierna, som alltså förvärvas direkt från bolaget utan utnyttjande av en utgiven teckningsrätt, betraktas som investeringstillgångar. Det är alltså bestämmelserna om överföring av investeringstillgångar som är tillämpliga i dessa fall. Aktier som är kontofrämmande tillgångar som har förvärvats vid en nyemission utan utgivande av teckningsrätter bör inte få överföras till ett investeringssparkonto.

En innehavare av aktier i ett bolag som upplöses genom fusion eller delning har inte alltid deltagit i, eller varit medveten om, beslutet som ledde fram till upplösningen. Det kan vara så att innehavaren först när denne tilldelas fusions- eller delningsvederlag blir medveten om detta förhållande. Man kan därför inte utgå från att en kontoinnehavare som innehar aktier i ett bolag som upplöses genom fusion eller delning har möjlighet att anvisa att vederlag i form av kontofrämmande tillgångar inte ska överföras till investeringssparkontot utan ska placeras utanför detta konto. Av denna anledning bör överföring av kontofrämmande tillgångar kunna ske till ett investeringssparkonto om de har förvärvats som fusions- eller delningsvederlag. Vid förvärv av fusions- och delningsvederlag i form av kontofrämmande tillgångar bör gälla, på samma sätt som för vederlag i form av investeringstillgångar, att bara så stor del av kontoinnehavarens andel av vederlaget som härrör från aktier som har förvarats på investeringssparkontot bör få överföras till kontot.

Mottagna andelar som förvärvas som ett led i ett förfarande om andelsbyte enligt IL bör få överföras till investeringssparkontot även om de är kontofrämmande tillgångar.

Finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto kan ge innehavaren rätt till utdelning i form av andra finansiella instrument som är kontofrämmande tillgångar. Sådan utdelning bör kunna överföras till investeringssparkontot.

För att överföring av kontofrämmande tillgångar till ett investeringssparkonto ska få ske

krävs utöver vad som ovan angivits att tillgångarna överförs till kontot i samband med att de förvärvas. Med överföring i samband med förvärvet avses att överföringen inte får dröja utöver den tid som krävs för att överföring av tillgångar ska kunna genomföras i de ovan redovisade situationerna. Orsaken till detta krav är att det annars eventuellt skulle vara möjligt att förvärva tillgångar och därefter invänta en värdeuppgång innan tillgångarna överförs till investeringssparkontot. Problematiken beskrivs ytterligare i ovanstående avsnitt om överföring av investeringstillgångar.

Tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto och kvalificerade andelar får förvaras på ett investeringssparkonto till och med den trettionde dagen från det att de först förvarades på investeringssparkontot i denna egenskap, se avsnitt 6.13.2.17. Det skulle kunna inträffa att kontoinnehavaren under denna period på grund av innehavet av sådana tillgångar förvärvar andra kontofrämmande tillgångar. Det får i dessa fall normalt förutsättas att innehavaren har kännedom om eventuella transaktioner i företaget som kan ge upphov till förvärv för andelsägarna. Innehavaren kan då agera genom att exempelvis avföra tillgångarna från investeringssparkontot innan förvärvet sker. Detta måste ju för övrigt också ske inom trettiodagarsperioden. Finansiella instrument som härrör från tillgångar som avses i detta stycke och som förvaras på ett investeringssparkonto bör hållas utanför kontot. Överföring av kontofrämmande tillgångar till investeringssparkontot vid förvärv på grund av tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen eller kvalificerade andelar bör därför inte få ske.

Kontofrämmande tillgångar som har förvärvats direkt från emittenten vid en emission vars syfte är att tillgångarna ska bli investeringstillgångar får, enligt 18 § i den föreslagna lagen, förvaras på ett investeringssparkonto till och med den sextionde dagen efter den dag då de emitterades. Om tillgångarna inom denna tidsfrist byter karaktär till investeringstillgångar får de dock, med stöd av andra bestämmelser i den föreslagna lagen, förvaras på investeringssparkontot tills vidare. Det är mycket osannolikt att kontoinnehavaren under den sextiodagarsperiod som tillgångarna som mest får förvaras på investeringssparkontot med stöd av 18 § på grund av innehavet förvärvar andra kontofrämmande tillgångar. Om så ändå sker bör de förvärvade

tillgångarna inte få överföras till investeringsparkontot.

Andra överföringar av kontofrämmande tillgångar från annan till kontoinnehavarens investeringsparkonto än de som nämns under denna rubrik bör inte få ske.

Lagförslag

I 14 § lagen om investeringssparkonto tas bestämmelser om överföring av kontofrämmande tillgångar till ett investeringsparkonto in, se avsnitt 3.1.

6.13.2.13 Överföring efter överlåtelse

Regeringens förslag: Överföring av finansiella instrument som förvaras på ett investeringsparkonto till någon annan än kontoinnehavaren efter försäljning, byte och liknande överlåtelser av tillgångarna får ske i vissa situationer. Detta gäller investeringstillgångar om de har överlåtit på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller en handelsplattform. Det gäller vidare överlåtelse av andelar i en investeringsfond på så sätt att fondandelarna löses in i fonden och överlåtelse av tillgångar, såväl investeringstillgångar som kontofrämmande tillgångar, om de har överlåtit till den som har emitterat tillgångarna, överlåtelse av tillgångar till investeringsföretaget som vid överlåtelser förde investeringsparkontot, till budgivaren om avyttringen var ett led i ett offentligt uppköpserbjudande, till köpande företag om avyttringen var ett led i ett förfarande om andelsbyte eller till majoritetsaktieägaren i ett bolag om avyttringen var ett led i ett förfarande om inlösen av minoritetsaktier i samma bolag. Investeringstillgångar som har överlåtit till en annan kontoinnehavare får även överföras till dennes investeringsparkonto.

Investeringstillgångar får överföras från ett investeringsparkonto till förvärvarens investeringsparkonto i samband med arv, testamente, gåva, bodelning eller liknande överlåtelse. Kontofrämmande tillgångar som har överlåtit på sådant sätt får överföras från ett investeringsparkonto till ett konto som inte är ett investeringsparkonto.

Andra överföringar av finansiella instrument från ett investeringsparkonto till någon annan än kontoinnehavaren får inte ske.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Far* framför att den särskilda regleringen om överföring av tillgångar till annan enligt förslaget ska knytas till det civilrättsliga begreppet överlåtelse genom försäljning, byte eller liknande överlåtelser i stället för den skattemässiga termen avyttring. *Far* erinrar om att 44 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, anger att med avyttring av tillgångar avses försäljning, byte eller liknande överlåtelse av tillgångar, dvs. lydelsen är densamma som i 22 § förslaget om lag om investeringssparkonto. Att det skulle föreligga några skillnader i tillämpningsområdet är därför svårt att förstå. *Sveriges advokatsamfund* anför att enligt förslaget får investeringstillgångar överföras till annan efter överlåtelse genom arv och gåva bara om förvärvaren, t.ex. arvtagaren, också har ett investeringsparkonto. Advokatsamfundet anser att det vore olyckligt att införa en reglering som tvingar en arvtagare att skaffa sig ett investeringsparkonto alternativt leder till en tvångsförsäljning av arvlåtarens egendom.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt om överlåtelse av tillgångar på ett investeringsparkonto genom försäljning, byte och liknande överlåtelser av tillgångar

För att säkerställa att överlåtelser i form av försäljning, byte och liknande överlåtelser av finansiella instrument på ett investeringsparkonto sker till ett pris som motsvarar instrumentens marknadsvärde måste rätten att överföra sådana tillgångar från kontot begränsas. Denna begränsning bör utformas på samma sätt som begränsningen avseende överföring efter förvärv av tillgångar, dvs. finansiella instrument som förvaras på ett investeringsparkonto får bara överföras från kontot till annan än kontoinnehavaren i samband med vissa överlåtelser.

I 44 kap. 3 § IL definieras termen avyttring av tillgångar som försäljning, byte och liknande överlåtelse av tillgångar. Det finns en omfattande rättspraxis om när avyttring anses föreligga enligt IL. Vissa situationer som civilrättsligt torde vara att anse som byte har enligt rättspraxis inte ansetts vara det i den mening som avses i 44 kap. 3 § IL. Till exempel har Regeringsrätten (numer Högsta förvaltningsdomstolen) i rättsfallet RÅ 84 1:1 funnit att om

ett aktiebolag låter innehavare av A-aktier byta ut dessa mot B-aktier anses detta byte inte vara någon kapitalvinstgrundande avyttring, vare sig utbytet sker med stöd av bestämmelserna i bolagsordningen enligt 4 kap. 6 § sista stycket aktiebolagslagen (2005:551), s.k. omvandling, eller inte.

Inkomstskattelagens definition av avyttring och tillämpningsområdet för denna term passar inte in i den systematik som bör gälla för överföring som är en följd av överlåtelse av finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto. Rätten att överföra finansiella instrument från ett investeringssparkonto är knuten till att instrumenten har överlåtits i vissa situationer. Denna reglering blir inte tillämplig på situationer när det inte anses ha skett någon överlåtelse, eller avyttring med IL:s terminologi. Exempelvis skulle överlåtelse av finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto i samband med de fall av utbyte av aktier m.m. som i praxis inte har ansetts utgöra avyttring enligt 44 kap. 3 § IL inte omfattas av denna reglering. Därmed skulle de finansiella instrumenten inte kunna överföras från kontot i sådana fall om avyttring i den mening som avses i den bestämmelsen skulle tillämpas i lagen om investeringssparkonto.

På grund av det anförda bör rätten att överföra tillgångar från ett investeringssparkonto knytas till det civilrättsliga begreppet överlåtelse genom försäljning, byte och liknande överlåtelser, i stället för den skatterättsliga termen avyttring. Såsom *Far* konstaterar definieras den senare termen visserligen som försäljning, byte och liknande överlåtelse av tillgångar, men som visats ovan överensstämmer den skatterättsliga innebörden av termen inte alltid med den civilrättsliga. Överlåtelse i förhållande till investeringssparkonto ska inte ha samma betydelse och tillämpningsområde som den skatterättsliga termen avyttring. Överlåtelse i lagen om investeringssparkonto ska i stället tolkas strikt civilrättsligt och alltså inte tolkas mot bakgrund av den praxis som finns beträffande den skatterättsliga termen avyttring. Det hindrar förstås inte att termerna i de allra flesta situationer kommer att ha samma innebörd.

Överföring efter försäljning, byte och liknande överlåtelser av tillgångar

Merparten av fysiska personers överlåtelser av investeringstillgångar genom försäljning, byte och på liknande sätt, andelar i investeringsfonder

undantagna, sker på en reglerad marknad. Som redogjorts för under avsnitt 6.13.2.7 är regleringen av dessa marknader sådan att det är osannolikt att förvärv, och därmed även överlåtelser, kan ske till ett pris som avviker från marknadsvärdet. En kontoinnehavare bör därför få överföra investeringstillgångar om överföringen sker i samband med överlåtelser på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

Handelsplattformar lyder inte under samma omfattande reglering som reglerade marknader. Med hänsyn till den reglering i övrigt som finns inom EES som gäller generellt vid förvärv och överlåtelse av finansiella instrument som syftar till att motverka transaktioner som inte sker till marknadspriset, se avsnitt 6.13.2.7, gäller dock att det även på handelsplattformar är osannolikt att överlåtelser sker till ett pris som avviker från marknadsvärdet. En kontoinnehavare bör därför få överföra investeringstillgångar om överföringen sker i samband med överlåtelser på en handelsplattform. Detta gäller dock inte, av samma skäl som anges i avsnitt 6.13.2.7, tillgångar som överläts på en marknadsplats utanför EES som motsvarar en handelsplattform.

Vad gäller möjligheten att överföra kontofrämmande tillgångar i samband med överlåtelse bör de på grund av risken för felprissättning inte få, förutom i de situationer som nämns nedan, överföras i samband med överlåtelser direkt till en fysisk eller juridisk person. Det betyder att kontoinnehavarens möjlighet att överföra kontofrämmande tillgångar i samband med överlåtelser är starkt begränsad. Som framgår av avsnitt 6.13.2.14 har kontoinnehavaren dock rätt att avföra sådana tillgångar från investeringssparkontot för förvaring på ett annat eget konto än ett investeringssparkonto. Från detta konto kan tillgångarna överföras utan de begränsningar som följer av lagen om investeringssparkonto.

En innehavare av andelar i en investeringsfond kan förutom att överlåta andelarna genom försäljning eller byte, överlåta dem på så sätt att de löses in i fonden. Som anges i avsnitt 6.13.2.12.1 beräknas värdet av andelarna utifrån fondens värde när det fondbolag, utländska förvaltningsbolag eller värdepappersinstitut som förvaltar fonden (nedan används beteckningen fondbolag för alla slags bolag som förvaltar investeringsfonder) löser in dem och en sådan överlåtelse sker således inte till ett pris som

fondbolagen bestämmer skönsmässigt. Konto-innehavarens överföring av fondandelar i samband med överlåtelse som innebär att andelarna löses in i fonden bör därför få ske.

Det torde inte finnas någon anledning för t.ex. ett aktiebolag att förvärva aktier i det egna bolaget till ett pris som inte överensstämmer med marknadsvärdet. En kontoinnehavare bör därför få överföra såväl investeringstillgångar som kontofrämmande tillgångar som har överlåtit direkt till den som har emitterat dem.

Av samma skäl som det bör vara tillåtet att överföra investeringstillgångar i samband med förvärv från investeringsföretaget som för investeringssparkontot, bör det vara tillåtet att överföra finansiella instrument vid överlåtelse till detta företag. Det gäller såväl investeringstillgångar som kontofrämmande tillgångar.

I lagen (2006:451) om offentliga uppköpserbjudanden på aktiemarknaden finns bestämmelser om offentliga uppköpserbjudanden avseende aktier. Lagen har tillkommit som en del i genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/25/EG av den 21 april 2004 om uppköpserbjudande. Med offentligt uppköpserbjudande avses ett offentligt erbjudande till innehavare av aktier som har getts ut av ett svenskt eller utländskt aktiebolag att överlåta samtliga eller en del av dessa aktier. I vissa situationer finns en budplikt för en aktieägare, dvs. en skyldighet att lämna ett offentligt uppköpserbjudande avseende resterande aktier i bolaget. Budgivaren, dvs. den som lämnar ett offentligt uppköpserbjudande, är skyldig att ingå ett kontrakt med marknadsplatsen innan erbjudandet lämnas, enligt vilket budgivaren åtar sig att följa de regler och underkasta sig de sanktioner som gäller för offentliga uppköpserbjudanden på den marknadsplats där handeln sker. Budgivaren ska dessutom inom fyra veckor från erbjudandet upprätta en erbjudandehandling och ansöka om Finansinspektionens godkännande av den. Den som innehar aktier på ett investeringssparkonto som är föremål för ett offentligt uppköpserbjudande bör kunna acceptera erbjudandet, överlåta aktierna och överföra dem till budgivaren. Detta gäller oavsett om aktierna är investeringstillgångar eller kontofrämmande tillgångar.

I avsnitt 6.13.2.12.1 redogörs för bestämmelserna i IL om andelsbyte. Där nämns att överföring bör kunna ske till investeringssparkontot av finansiella instrument som har förvärvats

genom andelsbyte. Ett andelsbyte förutsätter att säljaren överlåter andelar till det köpande företaget. Det bör därför vara tillåtet att överföra finansiella instrument, såväl investeringstillgångar som kontofrämmande tillgångar, till köpande företag i samband med överlåtelse som är ett led i ett förfarande om andelsbyte.

I 22 kap. aktiebolagslagen finns bestämmelser om inlösen av minoritetsaktier. En aktieägare som innehar mer än nio tiondelar av aktierna i ett aktiebolag (majoritetsaktieägare) har rätt att av de övriga aktieägarna i bolaget lösa in återstående aktier. Den vars aktier kan lösas in har rätt att få sina aktier inlösta av majoritetsaktieägaren. Även om aktierna förvaras på ett investeringssparkonto och oavsett om de är investeringstillgångar eller kontofrämmande tillgångar bör de kunna överföras till majoritetsaktieägaren i ett bolag om överföringen sker i samband med en överlåtelse som är ett led i ett förfarande om inlösen av minoritetsaktier i samma bolag.

Som nämns i avsnitt 6.13.2.12.1 bör det vara tillåtet att överföra investeringstillgångar som har förvärvats genom såväl onerösa som benefika fång inom investeringssparkontosystemet. Det innebär att det även bör vara tillåtet att överföra sådana tillgångar i samband med överlåtelser inom detta system. Däremot bör inte överföring av kontofrämmande tillgångar till en annan kontoinnehavare för förvaring på dennes investeringssparkonto i samband med överlåtelse få ske. Utgångspunkten är att kontofrämmande tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto bara i vissa undantagssituationer. Det finns ingen anledning att låta överföring av kontofrämmande tillgångar inom investeringssparkontosystemet omfattas av dessa undantag.

Andra överföringar av finansiella instrument som har överlåtit genom försäljning, byte och liknande överlåtelse från ett investeringssparkonto till annan än de som nämns under denna rubrik bör inte få ske.

Överföring efter överlåtelse genom arv, testamente, gåva, bodelning och liknande överlåtelser av tillgångar

Vid förvärv av tillgångar genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt inträder förvärvaren enligt huvudregeln i IL i den tidigare ägarens skattemässiga situation (44 kap. 21 §). Vid förvärv av finansiella instrument innebär detta i praktiken att förvärvaren övertar avyttrarens anskaffningsutgift. En tanke bakom den nya

sparformen är att anskaffningsutgiften för tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto inte ska ha någon skattemässig betydelse och att kontoinnehavaren därför inte ska behöva hålla reda på anskaffningsutgiften. För att upprätthålla detta syfte bör det inte vara tillåtet att överföra investeringstillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto till annan i samband med överlåtelser genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt om detta innebär att tillgångarna förs ut ur investeringssparkontosystemet. Den föreslagna regleringen får, såsom konstateras av Sveriges advokatsamfund, till följd att den som genom benefikt fång förvärvar investeringstillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto antingen måste själv ha ett investeringssparkonto eller får finna sig i att i stället för själva tillgångarna få ersättningen som erhållits vid en försäljning av dem inom ramen för överlåtarens investeringssparkonto. Enligt regeringens bedömning är detta en acceptabel konsekvens för att upprätthålla syftet med den föreslagna regleringen, nämligen att finansiella instrument som är investeringstillgångar inte ska föras ut från den schablonbeskattade sfären.

I avsnitt 6.13.2.12.1 anges att investeringstillgångar får överföras till investeringssparkontot om de har förvärvats genom benefika, eller onerösa, fång från en annan kontoinnehavare som förvarar tillgångarna på ett investeringssparkonto. Av detta följer att det även bör vara tillåtet att överföra investeringstillgångar som har överlåtit genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt från kontot till förvärvarens konto om tillgångarna förs över direkt till förvärvarens investeringssparkonto.

En utgångspunkt för regleringen av investeringssparkontot är att bara investeringstillgångar får förvaras på ett sådant konto. I vissa undantagsfall får dock kontofrämmande tillgångar överföras till och, under en övergångsperiod, förvaras på kontot. Det finns ingen anledning att tillåta att kontofrämmande tillgångar som har överlåtit genom en benefikt överlåtelse förs över till ett annat investeringssparkonto. Däremot bör sådana tillgångar som har överlåtit genom arv, testamente, gåva, bodelning eller liknande överlåtelse få överföras till ett annat konto som inte är ett investeringssparkonto.

Andra överföringar av finansiella instrument från ett investeringssparkonto till annan i samband med arv, testamente, gåva, bodelning

och liknande överlåtelser än de som nämns under denna rubrik bör inte få ske.

Lagförslag

I 22, 24 och 25 §§ lagen om investeringssparkonto tas bestämmelser om överföring av överlåtna finansiella instrument från ett investeringssparkonto in, se avsnitt 3.1.

6.13.2.14 Överföring av finansiella instrument mellan egna konton

Regeringens förslag: En kontoinnehavare får överföra investeringstillgångar som kontoinnehavaren själv äger till ett eget investeringssparkonto och sådana tillgångar från ett eget investeringssparkonto till ett annat eget investeringssparkonto. En kontoinnehavare får även överföra kontofrämmande tillgångar från ett eget investeringssparkonto till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto.

En kontoinnehavare får inte göra andra överföringar av finansiella instrument från ett eget investeringssparkonto till andra egna konton eller till ett eget investeringssparkonto från andra egna konton än de nu nämnda.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorians förslag anges inte uttryckligen att investeringstillgångarna som en kontoinnehavare får överföra till ett eget investeringssparkonto måste ägas av kontoinnehavaren.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* anför att förslaget inte ger möjlighet att överföra investeringstillgångar från investeringssparkontot till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto. Advokatsamfundet anser inte att det bör finnas en sådan begränsning. På samma sätt som en tillgång anses avyttrad för marknadsvärdet när den förs till investeringssparkontot bör den kunna anses förvärvad för marknadsvärdet när den förs från investeringssparkontot. Det enda sättet för en person som vill avbryta schablonbeskattningen för ett visst värdepapper är enligt förslaget att sälja värdepapperet som finns på investeringssparkontot för att därefter återköpa samma värdepapper för förvaring på ett vanligt värdepapperskonto. Båda transaktionerna medför transaktionskostnader utan motsvarande nytta. *Sparbankernas Riksför-*

bund anser att det bör stå den enskilde fritt att avgöra i vilken utsträckning innehavda finansiella instrument ska vara registrerade på ett investeringssparkonto eller ett vanligt konto. Under förutsättning att den skattemässiga anskaffningsutgiften sätts till marknadsvärdet dagen för omregistrering uppstår inte heller några konsekvenser i skattehänseende. Innebörden av det remitterade förslaget leder endast till att kontoinnehavare först avyttrar det aktuella finansiella instrumenten på investeringssparkontot och därefter tar ut likvida medel motsvarande köpeskillingen för att slutligen förvärva det finansiella instrumentet i fråga. Ett sådant tillvägagångssätt leder till ökade kostnader i form av courtage m.m. och får ändå till konsekvens att tillgångar inom investeringssparkontot flyttas utanför den sfär som investeringssparkontot utgör.

Skälen för regeringens förslag: En utgångspunkt för investeringssparkontot är att sparande i denna sparform ska ske i investeringstillgångar. Följaktligen får överföring av investeringstillgångar ske från annan till den förvärvande kontoinnehavarens investeringssparkonto under de förutsättningar som framgår av avsnitt 6.13.2.12.1. Det bör även vara tillåtet för en kontoinnehavare att överföra sådana tillgångar som förvaras på ett annat konto som denne är innehavare av. Detta bör gälla oavsett om tillgångarna förvaras på ett annat investeringssparkonto som innehas av samma person eller ett annat konto som inte är ett investeringssparkonto men som har samma innehavare. Rätten att överföra finansiella instrument till ett eget investeringssparkonto bör bara avse tillgångar som kontoinnehavaren själv äger. Även om det vid dessa överföringar är fråga om tillgångar som inför överföringen inte byter ägare framgår av avsnitt 6.13.3.7 att en överföring från ett eget konto som inte är ett investeringssparkonto till ett investeringssparkonto inkomstskatterättsligt ses som en avyttring. Eventuell vinst eller förlust som denna skatterättsliga avyttring leder till ska tas upp till beskattning.

Eftersom kontofrämmande tillgångar som huvudregel inte får förvaras på ett investeringssparkonto bör det inte vara tillåtet att överföra kontofrämmande tillgångar från ett annat eget konto, oavsett om det handlar om ett investeringssparkonto eller inte, till ett investeringssparkonto.

Inom ramen för investeringssparkontosystemet existerar inte latent kapitalvinster och anskaffningsutgiften har ingen skattemässig betydelse. Det bör därför vara möjligt att överföra investeringstillgångar från ett investeringssparkonto till ett annat investeringssparkonto med samma innehavare. Sådana överföringar förutsätter att tillgångarna förs direkt mellan de två investeringssparkontona. Om avsikten är att tillgångarna ska överföras via ett konto utanför investeringssparkontosystemet är det inte fråga om en överföring mellan två investeringssparkonton och överföringen får därför inte genomföras.

Överföringar av investeringstillgångar från ett investeringssparkonto till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto bör inte vara tillåtna. Ett framträdande syfte med förslaget att införa investeringssparkonto är att det ska innebära en förenkling för de som innehar ett investeringssparkonto och även för det allmänna. En stor del av denna förenkling ligger i att anskaffningsutgiften för tillgångarna på kontot normalt är utan skattemässig betydelse. Om det skulle vara möjligt för kontoinnehavaren att överföra finansiella instrument från investeringssparkontot till ett annat eget konto som omfattas av den konventionella beskattningen får anskaffningsutgiften för tillgångarna betydelse vid en framtida avyttring. Det krävs i så fall, såsom *Sveriges advokatsamfund* och *Sparbankernas Riksförbund* har påpekat, en särskild regel om vilken anskaffningsutgift tillgångarna ska anses ha när de lämnar den schablonbeskattade sfären. Detta skulle ytterligare komplicera regleringen. Regeringen delar därför promemorians bedömning att kontoinnehavaren inte ska ha rätt att överföra investeringstillgångar från investeringssparkontot till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto.

Beträffande kontofrämmande tillgångar får de inte förvaras på ett investeringssparkonto annat än under en övergångsperiod. En kontoinnehavare bör kunna välja att behålla äganderätten till kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto. Därför bör det vara möjligt för kontoinnehavaren att i stället för att t.ex. sälja sådana tillgångar och överföra dem till förvärvaren, överföra dem till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto.

Lagförslag

I 12 och 21 §§ lagen om investeringssparkonto regleras under vilka förutsättningar en konto-innehavare får överföra finansiella instrument mellan ett investeringssparkonto och andra egna konton, se avsnitt 3.1.

6.13.2.15 Ersättning vid förvärv av finansiella instrument

Regeringens förslag: Förvärv av finansiella instrument som ska överföras till ett investeringssparkonto ska betalas med tillgångar som förvaras på investeringssparkontot.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört förslaget i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Kapitalunderlaget som ligger till grund för beräkningen av schablonintäkten beräknas bland annat efter marknadsvärdet av tillgångarna på investeringssparkontot vid ingången av varje kvartal under kalenderåret. För att undvika att kapitalunderlaget minskas genom att tillgångar säljs före kvartalsskiftet och köps tillbaka till kontot efter kvartalsskiftet är det nödvändigt att inbetalningar till ett investeringssparkonto ökar kapitalunderlaget. Av samma anledning är det nödvändigt att förvärv av finansiella instrument som ska överföras till investeringssparkontot betalas med tillgångar, kontanta medel eller finansiella instrument, som förvaras på kontot. Om förvärv kunde betalas med tillgångar som förvaras utanför kontot skulle det vara möjligt att spara på ett investeringssparkonto utan att betala skatt. Detta skulle i så fall kunna ske genom att kontoinnehavaren överläter finansiella instrument och tar ut kontanta medel från investeringssparkontot före varje kvartalsskifte och förvärvar och överför finansiella instrument till kontot efter varje kvartalsskifte, och betalar förvärven med tillgångar som inte förvaras på kontot. För att detta inte ska vara möjligt bör förvärv av finansiella instrument som ska överföras till ett investeringssparkonto betalas med tillgångar som förvaras på kontot.

Om betalning sker med finansiella instrument ses detta samtidigt som en överlåtelse av dessa

tillgångar. Bestämmelserna om överföring av finansiella instrument från investeringssparkontot till annan måste därför beaktas vid sådan betalning.

Lagförslag

I 15 § lagen om investeringssparkonto regleras med vilka tillgångar finansiella instrument som ska överföras till ett investeringssparkonto ska betalas, se avsnitt 3.1.

6.13.2.16 Ersättning vid överlåtelse av finansiella instrument

Regeringens förslag: Vid sådan överlåtelse av finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto genom försäljning, byte och liknande överlåtelser som avses i 22 § första stycket 1–7 lagen om investeringssparkonto ska ersättning som lämnas i form av kontanta medel överföras direkt till investeringssparkontot. Detsamma gäller ersättning som lämnas i form av investeringstillgångar vid sådan överlåtelse av finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto genom försäljning, byte och liknande överlåtelser som avses i 22 § första stycket samma lag. Ersättning i form av kontofrämmande tillgångar får inte överföras till investeringssparkontot om tillgångarna inte har förvärvats enligt bestämmelserna om överföring från annan av kontofrämmande tillgångar.

Ersättning vid överlåtelse av tillgångar på ett investeringssparkonto som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto, kvalificerade andelar eller av kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § samma lag får inte överföras till kontot.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört förslaget i denna del.

Skälen för regeringens förslag

Ersättning i form av kontanta medel

Vid överlåtelse av finansiella instrument kan ersättningen bestå i dels kontanta medel, dels finansiella instrument. Beträffande kontanta medel så föreslås att de fritt får sättas in på och

tas ut från ett investeringssparkonto. Vissa inbetalningar av kontanta medel till kontot ska dock öka kapitalunderlaget. Det gäller t.ex. normalt om kontoinnehavaren betalar in kontanta medel på sitt investeringssparkonto, om inbetalningen inte sker via en överföring från ett annat investeringssparkonto. Inbetalning i form av ersättning vid överlåtelse av finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto ska dock inte öka kapitalunderlaget om det är fråga om en överlåtelse i samband med vilken kontoinnehavaren får överföra de avytttrade instrumenten till någon annan, se avsnitt 6.13.3.3. Nämnade undantag gäller dock inte för ersättning som avser överlåtelse av finansiella instrument direkt till en annan kontoinnehavare.

För att undvika oklarheter kring om en inbetalning avser sådan ersättning som inte ska öka kontots kapitalunderlag, eller någon annan form av inbetalning som ska öka kapitalunderlaget, bör följande gälla: Ersättning i form av kontanta medel som, om den betalas in till investeringssparkontot, inte ska öka detta kontos kapitalunderlag ska överföras direkt till detta konto. Kontoinnehavaren bör således först när ersättningen har betalats in till investeringssparkontot kunna disponera över denna. Denna begränsning bör inte gälla för ersättning vid överlåtelse av tillgångar på ett investeringssparkonto i form av kontanta medel som, om den betalas in till kontot, ska öka kapitalunderlaget.

Ersättning i form av investeringstillgångar

Finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto kan även överlåtas genom byte. Vid sådan överlåtelse får kontoinnehavaren andra finansiella instrument som ersättning. Av skäl som framgår av avsnitt 6.13.2.14 bör kontoinnehavaren inte få överföra investeringstillgångar från investeringssparkontot till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto. Inte heller när finansiella instrument på investeringssparkontot byts ut mot investeringstillgångar bör de senare få överföras till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto. Det vill säga vid överlåtelse i samband med vilken kontoinnehavaren får överföra de överlåtna instrumenten till annan, bör ersättning i form av investeringstillgångar överföras direkt till investeringssparkontot. För att det inte ska uppstå tveksamheter kring varifrån tillgångarna härrör bör inte heller sådan ersättning få överföras till ett annat eget

investeringssparkonto än det från vilket de överlåtna tillgångarna förvarades. Ersättning vid överlåtelse av tillgångar på ett investeringssparkonto som utges i form av investeringstillgångar ska därför överföras till detta konto.

Ersättning i form av kontofrämmande tillgångar

När en kontoinnehavare överlåter finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto måste han eller hon anses vara medveten om vilken typ av ersättning som förvärvaren ska utge. Kontofrämmande tillgångar bör så långt som möjligt hållas utanför ett investeringssparkonto. Ersättning i form av kontofrämmande tillgångar bör därför inte få överföras till ett investeringssparkonto. Kontoinnehavaren får i stället anvisa en annan förvaring, t.ex. ett värdepapperskonto, för dessa tillgångar. Om de kontofrämmande tillgångarna har förvärvats på sådant sätt som avses i avsnitt 6.13.2.12.2 bör dock den som ska utge ersättningen få överföra denna till investeringssparkontot. Det innebär t.ex. att ersättning i form av kontofrämmande tillgångar vid en överlåtelse som är ett led i ett andelsbyte får överföras till överlåtarens investeringssparkonto, eftersom ersättningen kan ses som ett förvärv av kontofrämmande tillgångar från köpande företag som ett led i ett andelsbyte. Kontoinnehavaren kan i dessa situationer i stället välja att anvisa en annan förvaring av de kontofrämmande tillgångarna som har lämnats som ersättning.

Ersättning vid överlåtelse av tillgångar som inte schablonbeskattas

Tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket i den föreslagna lagen om investeringssparkonto och kvalificerade andelar är inte föremål för schablonbeskattning även om de förvaras på ett investeringssparkonto. Detsamma gäller kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § samma lag. Ersättning vid överlåtelse genom försäljning, byte eller på liknande sätt under den korta övergångsperiod som dessa tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto bör därför inte få överföras till investeringssparkontot. Det gäller såväl ersättning i form av kontanta medel som finansiella instrument.

Kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto ska inte heller schablonbeskattas. Av denna anledning kan det sägas vara systematiskt korrekt att avkastningen på

sådana tillgångar inte får överföras direkt till den schablonbeskattade sfären. Som utvecklas närmare i avsnitt 6.13.2.19 utgör sådana tillgångar normalt tillgångar som varken kontoinnehavaren eller investeringsföretaget känner till förvaras på kontot i strid med bestämmelserna i lagen om investeringssparkonto. Bland annat av detta skäl är det inte lämpligt att investeringssparkontot upphör på grund av den felaktiga förvaringen. Om avkastning på sådana tillgångar inte får överföras till ett investeringssparkonto finns det risk för att kontot i stället för att upphöra på grund av felaktig förvaring upphör på grund av att ersättningen vid en överlåtelse av tillgångarna inte överförs i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om investeringssparkonto. Som nämns ovan föreslås som huvudregel gälla att ersättning vid överlåtelse av tillgångar på ett investeringssparkonto i form av kontanta medel ska överföras till kontot. Detsamma gäller ersättning i form av investeringstillgångar. Om varken kontoinnehavaren eller investeringsföretaget känner till att tillgångarna förvaras på investeringssparkontot i strid med bestämmelserna, och att de därmed inte schablonbeskattas, känner de heller inte till att bestämmelsen om att ersättningen måste överföras till kontot inte gäller. Det är därför inte osannolikt att ersättningen i den beskrivna situationen överförs till ett investeringssparkonto som, om detta skulle vara förbjudet, därmed upphör. Inte heller detta anser regeringen vara lämpligt. För att minimera risken för att investeringssparkonton upphör på grund av fel hänförliga till kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto bör ersättningen, trots att den ska beskattas konventionellt, behandlas på samma sätt som för ersättning för kontofrämmande tillgångar som får förvaras på kontot enligt den paragrafen. Detta innebär att ersättning vid avyttring av sådana tillgångar i form av kontanta medel eller investeringstillgångar som huvudregel ska överföras till investeringssparkontot medan ersättning i form av kontofrämmande tillgångar som huvudregel inte får överföras.

Lagförslag

I 23 § lagen om investeringssparkonto regleras hur ersättning vid överlåtelse av finansiella instrument på ett investeringssparkonto ska behandlas, se avsnitt 3.1.

6.13.2.17 Förvaring av tillgångar på ett investeringssparkonto

Regeringens förslag: Investeringstillgångar och kontanta medel får förvaras på ett investeringssparkonto.

Kontofrämmande tillgångar som förvärvats direkt från den som har emitterat tillgångarna och som senast den trettionde dagen efter den dag då de emitterades avses bli investeringstillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto till och med den sextionde dagen efter den dag då de emitterades. Om sådana tillgångar inom den angivna sextiodagarsfristen övergår till att vara investeringstillgångar får de förvaras på investeringssparkontot.

Kontofrämmande tillgångar som var investeringstillgångar när de förvärvades eller som var kontofrämmande tillgångar när de förvärvades, men som inte har förvärvats på sådant sätt att de som utgångspunkt enbart får förvaras på kontot under sextio dagar från emissionen, får förvaras på ett investeringssparkonto till och med den sextionde dagen efter utgången av det kvartal under vilket tillgångarna blev kontofrämmande respektive blev förtecknade på kontot. Om sådana tillgångar övergår till att vara investeringstillgångar får de förvaras på investeringssparkontot.

För tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto och kvalificerade andelar gäller att de får förvaras på ett investeringssparkonto till och med den trettionde dagen efter den dag då tillgångarna blev kontofrämmande eller blev förtecknade på kontot. Även om sådana tillgångar övergår till att klassificeras som andra tillgångar under den angivna trettiodagarsfristen ska de senast sista dagen av denna frist avföras från investeringssparkontot.

Kontofrämmande tillgångar ska avföras från ett investeringssparkonto senast sista dagen de får förvaras på kontot.

Promemorians förslag: Överensstämmet delvis med regeringens. Enligt promemorians förslag får kontofrämmande tillgångar som var investeringstillgångar när de förvärvades eller som var kontofrämmande tillgångar när de förvärvades, men som inte har förvärvats på sådant sätt att de som utgångspunkt enbart får

förvaras på kontot under sextio dagar från emissionen, förvaras på ett investeringssparkonto till och med den sextionde dagen efter den dag då tillgångarna blev kontofrämmande respektive blev förtecknade på kontot.

Remissinstanserna: *Euroclear Sweden AB* anser att det möjligen bör skrivas in i lagen att investeringsföretaget får begränsa vilka värdepapper som får innehas på kontot. Om investeringsföretaget begränsar vilka värdepapper som får innehas på ett investeringssparkonto får detta inte anses strida mot reglerna i lagen om investeringssparkonto. *Fondbolagens förening* anför att reglerna för vad som händer om kontofrämmande tillgångar hamnar på kontot är onödigt komplicerade. Den nya sparformen behöver inte göras mer komplicerad än det individuella pensionssparandet som har visat sig klara sig väl utan dessa detaljer. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* framför att det är svårt såväl för investeringsföretag som kontoinnehavare att alltid exakt veta vad som gäller för finansiella instrument upptagna till handel på utländska marknadsplatser. Det kan vara så att felaktig information lämnas eller ingen information alls.

Tilläggspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Avanza Bank* tillstyrker tilläggspromemorians förslag. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* framför att en förlängning av tidsfristen förvisso kan bidra något till att öka chanserna att hitta kontofrämmande tillgångar, men grundproblemet kvarstår. Att avgöra om en viss marknadsplats utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är att betrakta som en motsvarighet till en reglerad marknad kan vara problematiskt. *Skatteverket* avstyrker förslaget i tilläggspromemorian. Skatteverket uppfattar det som att oavsett om fristen förlängs så måste investeringsföretagen ändå övervaka dessa konton betydligt oftare än vid varje kvartalsskifte. Till exempel får kontofrämmande tillgångar inte föras över till ett investeringssparkonto annat än i vissa angivna undantagssituationer. Vidare måste företagen löpande hålla reda på innehållet på kontot för att kunna lämna kontrolluppgift för begränsat skattskyldiga personer och hålla reda på om det ska innehållas preliminär skatt och kupongskatt på det som inte är tillåtet att förvara på kontot. Skatteverket anser att en utökad tidsfrist även innebär en större möjlighet

att utnyttja investeringssparkontot på ett inte avsett sätt.

Skälen för regeringens förslag

Allmänt

De regler om förvaring av tillgångar på ett investeringssparkonto som föreslås i denna proposition utgör tak för vilka tillgångar som får förvaras på kontot och, för vissa slags tillgångar, under vilken period de får förvaras där. Precis som *Euroclear Sweden AB* förespråkar står det investeringsföretaget fritt att ytterligare begränsa de slags tillgångar som får förvaras på investeringssparkontot, i vart fall finns det inga hinder för en sådan begränsning i den föreslagna lagen om investeringssparkonto. Det finns således i nämnda lag inga hinder mot att ett investeringsföretag t.ex. bara tillåter investeringar i vissa slags finansiella instrument eller på vissa marknadsplatser eller båda. Vidare finns inga hinder i lagen mot att parterna till avtalet om investeringssparkonto t.ex. kommer överens om att kontofrämmande tillgångar ska föras ut från investeringssparkontot mer skyndsamt än vad som föreslås i denna proposition. Regeringen anser inte att detta uttryckligen bör nämnas i lagen om investeringssparkonto.

Regeringen anser att det finns ett värde i att den föreslagna lagen om investeringssparkonto klart anger under vilka förutsättningar olika slags tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto och vad som ska ske med tillgångar som inte får förvaras där annat än under en övergångsperiod. Det blir då tydliga spelregler för såväl kontoinnehavare som investeringsföretag. På så sätt minimeras risken för att olika kontoinnehavare behandlas olika i likartade situationer. Till skillnad från *Fondbolagens förening* anser därför regeringen att det inte finns skäl att i mindre utsträckning reglera vad som händer om kontofrämmande tillgångar hamnar på kontot.

Investeringsstillgångar och kontanta medel

En utgångspunkt för den nya sparformen investeringssparkonto är att den ska bestå av sparande i investeringstillgångar. Sådana tillgångar bör utan begränsning få förvaras på ett investeringssparkonto. Detsamma gäller för kontanta medel. Det är en förutsättning för att förslaget om investeringssparkonto ska fungera att sådana medel får förvaras på ett investerings-

sparkonto. Det kan tilläggas att kontanta medel normalt är, oavsett valuta, lätta att värdera.

Kontofrämmande tillgångar

Av praktiska skäl är det inte möjligt att helt utesluta förvaring av kontofrämmande tillgångar på ett investeringssparkonto. Även när det i och för sig är praktiskt möjligt att hålla kontofrämmande tillgångar utanför ett investeringssparkonto är det inte alltid lämpligt att göra det.

Kontofrämmande tillgångar som var investeringstillgångar när de förtecknades på ett investeringssparkonto och som under tiden de förvaras där byter karaktär bör få förvaras på kontot. Detta kan ske utan kontoinnehavarens vetskap och det vore därför olämpligt om dessa tillgångar inte fick förvaras på kontot under en begränsad tid. Det bör även vara tillåtet för en kontoinnehavare att på ett investeringssparkonto förvara kontofrämmande tillgångar som får överföras till ett investeringssparkonto. Som framgår av avsnitt 6.13.2.12.2 är det dels kontofrämmande tillgångar som inom en viss period kan förväntas bli investeringstillgångar, dels tillgångar som härrör från vissa typer av förvärv som kontoinnehavaren inte har tagit initiativet till som får överföras till ett investeringssparkonto. Kontofrämmande tillgångar bör dock bara få förvaras på ett investeringssparkonto under en övergångsperiod. Senast vid utgången av denna period ska kontofrämmande tillgångar avföras från kontot. De kontofrämmande tillgångarna kan antingen avföras och överföras till kontoinnehavarens eget konto som inte är ett investeringssparkonto eller, om de har överlåtits, avföras och överföras till annans konto.

Teckningsrätter, fondaktierätter, säljrätter och liknande finansiella instrument som är kontofrämmande tillgångar får överföras till ett investeringssparkonto om de har förvärvats från den som har emitterat tillgångarna och förvärvet grundas på tillgångar som förvaras på kontot. Kontofrämmande tillgångar får också överföras i samband med förvärv vid fusion, delning eller andelsbyte eller genom utdelning på tillgångar som förvaras på investeringssparkontot. Gemensamt för dessa förvärv, och därmed sammanhängande överföringar, är att de inte primärt styrs av kontoinnehavaren. Det är därför fullt möjligt att kontoinnehavaren inte är medveten om att kontofrämmande tillgångar förvaras på investeringssparkontot. Detta kan även vara fallet när investeringstillgångar som förvaras på

ett investeringssparkonto har bytt karaktär till kontofrämmande tillgångar, vilket t.ex. kan ske om ett bolag avnoteras från en reglerad marknad eller en handelsplattform. Det är dessutom möjligt att inte heller investeringsföretaget vid själva överföringen eller vid det tillfälle när investeringstillgångar blir kontofrämmande tillgångar, utan först senare, uppmärksammar att kontofrämmande tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto. De i detta stycke aktuella kontofrämmande tillgångarna bör omfattas av den nedan angivna huvudregeln för under vilken övergångsperiod kontofrämmande tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto.

Schablonbeskattningen av tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto är inte utformad för att kunna hantera de värderingsproblem som kan uppkomma i förhållande till kontofrämmande tillgångar. Det är därför angeläget att de inte förvaras på ett investeringssparkonto längre än nödvändigt. I promemorian föreslogs som huvudregel att kontofrämmande tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto i högst 60 dagar från det att de först förvarades på investeringssparkontot i denna egenkap. Flera remissinstanser befarade dock att en så snäv tidsgräns skulle innebära en stor risk för att investeringssparkonton upphör på grund av att det inte uppmärksammas att kontofrämmande tillgångar förvaras på kontona. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* framförde att det är svårt för investeringsföretagen att i alla fall ha kännedom om en tillgång är en investeringstillgång eller en kontofrämmande tillgång. Visserligen får det förutsättas att, vilket *Skatteverket* har anfört, investeringsföretaget kontinuerligt övervakar statusen på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto som investeringstillgångar eller kontofrämmande tillgångar. Till exempel måste investeringsföretaget avgöra om avkastning från tillgångar på ett investeringssparkonto får eller måste överföras till kontot, om en viss tillgång får överföras till kontot osv. Men i de fall någon transaktion hänförlig till den aktuella tillgången inte sker kräver övriga bestämmelser i lagen om investeringssparkonto förutom bestämmelserna om förvaring av tillgångar på kontot inte att investeringsföretaget kontrollerar tillgångens status. Om t.ex. en investeringstillgång avnoteras från den marknadsplats där den tidigare var föremål för handel och detta inte rapporteras till investeringsföretaget finns det

därför en risk för att detta förhållande inte kommer till företagets kännedom förrän företaget av någon annan anledning har anledning att kontrollera tillgångens status. Mot bakgrund härav anser regeringen att den frist som föreslogs i promemorian är för snäv.

Vid varje kvartalsskifte ska investeringsföretaget värdera tillgångarna på investeringssparkontot för att vid årets slut kunna beräkna schablonintäkten, se avsnitt 6.13.3.4. För att kunna göra denna värdering måste investeringsföretaget rimligen kontrollera om ett finansiellt instrument som förvaras på investeringssparkontot är en investeringstillgång eller en kontofrämmande tillgång. Normalt bör denna information vara lättillgänglig för investeringsföretaget eftersom det får förutsättas att uppgifter om finansiella instrument som är föremål för handel på de tillåtna marknaderna är offentliga. Det kan tilläggas att det är upp till varje investeringsföretag att begränsa de marknadsplatser på vilka kontoinnehavarna tillåts investera. Det innebär att ett investeringsföretag kan förbjuda investeringar på marknadsplatser från vilka företaget inte kan få tillförlitlig information. Vid varje kvartalsskifte bör således investeringsföretaget kunna känna till om en tillgång kan betraktas som en investeringstillgång eller som en kontofrämmande tillgång. Därefter bör kontoinnehavaren ha ytterligare en tid på sig att avföra de kontofrämmande tillgångarna från kontot.

Mot bakgrund av det anförda föreslås att kontofrämmande tillgångar som har överförts till ett investeringssparkonto i samband med ett förvärv som avses ovan, dvs. med stöd av 14 § första stycket 2–5, eller som har bytt karaktär från investeringstillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto till och med den sextionde dagen efter utgången av det kvartal under vilket tillgångarna förtecknades på kontot respektive blev kontofrämmande. Till skillnad från *Skatteverket* anser regeringen att förslaget inte nämnvärt ökar risken för att ett investeringssparkonto utnyttjas på ett sätt som inte är avsett.

För det fall att sådana kontofrämmande tillgångar som avses här byter karaktär till att klassificeras som investeringstillgångar bör frågan om de får förvaras på investeringssparkontot avgöras av bestämmelserna om investeringstillgångar, dvs. de får förvaras på kontot. Av avsnitt 6.13.2.19 framgår att ett investeringssparkonto inte upphör enbart av den anledningen att

de här aktuella kontofrämmande tillgångarna förvaras på investeringssparkontot längre än den ovan angivna tidsfristen. Även om karaktärsbytet sker efter den tidsfrist inom vilken tillgångarna ska avföras från investeringssparkonto bör tillgångarna få förvaras på kontot tills vidare.

När kontofrämmande tillgångar som avses bli upptagna till handel på en reglerad marknad eller en handelsplattform förvärvas och överförs till ett investeringssparkonto är det, till skillnad från ovan nämnda situationer, fråga om ett aktivt handlande från kontoinnehavarens sida. Kontoinnehavaren får i dessa situationer förutsättas vara medveten om att denne förvärvar kontofrämmande tillgångar, varför man i dessa situationer kan ställa höga krav på att tillgångarna snabbt tas ut från investeringssparkontot om de inte övergår till att vara investeringstillgångar. Avsikten med nu aktuella tillgångar är att de ska tas upp till handel inom trettio dagar från den dag då de emitterades. Om så inte sker bör kontoinnehavaren ha ytterligare en tid på sig att avföra tillgångarna från kontot. Det föreslås därför att sådana tillgångar får förvaras på investeringssparkontot enligt bestämmelserna om investeringstillgångar, dvs. tills vidare, om handeln kommer igång senast den sextionde dagen efter den dag då de emitterades. Annars måste tillgångarna avföras från kontot senast denna dag.

Beträffande kontofrämmande tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto eller som är kvalificerade andelar bör kontoinnehavaren vara medveten om att förvärv av sådana tillgångar har skett eller att tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto övergår till att klassificeras som sådana tillgångar. Detta på grund av att klassificeringen som tillgång som omfattas av ägarbegränsningen bygger på att kontoinnehavaren eller närstående till denne har ett stort inflytande i företaget som har gett ut tillgången respektive klassificeringen som kvalificerad andel bygger på innehavarens eller närståendes aktivitet i utgivande företag. På grund av detta bör rätten att förvara sådana tillgångar på ett investeringssparkonto vara mer begränsad än vad som gäller för övriga kontofrämmande tillgångar. Det föreslås att här aktuella tillgångar ska avföras från kontot inom trettio dagar från det att de omfattades av ägarbegränsningen eller blev kvalificerade andelar eller, om de var sådana tillgångar redan vid för-

värvet, från det att de förtecknades på kontot. Även om sådana tillgångar övergår till att klassificeras som andra tillgångar under den angivna trettiodagarsfristen ska de senast sista dagen av denna frist avföras från investeringssparkontot.

Lagförslag

I 16–19 §§ lagen om investeringssparkonto tas bestämmelser om förvaring av tillgångar på ett investeringssparkonto in, se avsnitt 3.1.

6.13.2.18 Räkna, utdelning och annan avkastning

Regeringens förslag: Räkna, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar på ett investeringssparkonto ska överföras direkt till investeringssparkontot. Avkastning på tillgångar på ett investeringssparkonto som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto, kvalificerade andelar eller kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § samma lag ska dock inte överföras till kontot.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Räkna, utdelning och annan avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska inte tas upp särskilt utan omfattas av den schablonmässigt beräknade avkastningen. Av detta skäl ska investeringsföretaget inte lämna kontrolluppgifter avseende sådana inkomster, med undantag av inkomster hänförliga till tillgångar på investeringssparkonton som innehas av begränsat skattskyldiga personer, se avsnitt 6.13.5.4. För att investeringsföretaget ska kunna identifiera de inkomster för vilka kontrolluppgift inte ska lämnas, dvs. utdelning etc. på tillgångar på ett investeringssparkonto, är det nödvändigt att dessa inkomster överförs till det investeringssparkonto på vilket tillgångarna som inkomsterna härrör från förvaras. Härigenom ges dessutom kontoinnehavaren möjlighet att reinvestera avkastningen på investeringssparkontot utan att göra en inbetalning till kontot som ökar kapitalunderlaget. Om kontoinnehavaren vill använda

avkastningen på annat sätt står det denne fritt att exempelvis ta ut avkastning i form av kontanta medel. Det föreslås därför att utdelning, ränta och annan avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska överföras direkt till kontot.

Till skillnad från de flesta andra tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen enligt 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto och kvalificerade andelar inte vara föremål för schablonbeskattning. Det innebär att kontrolluppgifter ska lämnas till Skatteverket beträffande bland annat utdelning och ränta på sådana tillgångar även om de förvaras på ett investeringssparkonto. För övrigt kan tilläggas att sådana tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto bara under en kortare övergångsperiod, varför sannolikheten för att en kontoinnehavare får avkastning på tillgångarna under denna period får anses vara liten. Dessutom får det antas att kontoinnehavaren har goda möjligheter att hålla reda på vilka utbetalningar som görs från företaget i vilket han eller hon har ett större innehav eller kvalificerade andelar. Det bör därför vara möjligt för kontoinnehavaren att i vart fall anvisa annan förvaring för avkastning på sådana tillgångar än på investeringssparkontot. På grund av det anförda bör ränta, utdelning och annan avkastning på tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen enligt 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto och kvalificerade andelar som förvaras på ett investeringssparkonto inte få överföras till kontot.

Inte heller ska tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § i den föreslagna lagen om investeringssparkonto vara föremål för schablonbeskattning. Det får anses osannolikt att sådana tillgångar under den korta period de får förvaras på ett investeringssparkonto ger någon form av avkastning. Även i förhållande till denna typ av tillgångar bör ränta, utdelning och annan avkastning därför inte få överföras till investeringssparkontot.

Kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto ska inte heller schablonbeskattas. På grund av detta kan det sägas vara systematiskt korrekt att avkastningen på sådana tillgångar inte får överföras direkt till den schablonbeskattade sfären. Enligt samma resonemang som förs i avsnitt 6.13.2.16 om ersättning vid avyttring av sådana tillgångar bör dock

avkastning på felaktigt förvarade tillgångar på ett investeringssparkonto behandlas på samma sätt som avkastning på kontofrämmande tillgångar som får förvaras på kontot. Det vill säga ränta, utdelning och annan avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto ska överföras direkt till kontot.

Vad som sägs i detta avsnitt om avkastning på tillgångar på ett investeringssparkonto gäller inte avkastning i form av kapitalvinst. Hur ersättning vid överlåtelse av sådana tillgångar ska hanteras redogörs för i avsnitt 6.13.2.16.

Lagförslag

Bestämmelser om ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto tas in i 26 § lagen om investeringssparkonto, se avsnitt 3.1.

6.13.2.19 Ett investeringssparkonto upphör

Regeringens förslag: Ett investeringssparkonto upphör att vara ett sådant konto när det avslutas på initiativ av parterna i avtalet om investeringssparkonto. Ett investeringssparkonto får inte avslutas så länge det finns investeringstillgångar på kontot eller om sådana tillgångar har förvärvats för att förvaras på kontot men ännu inte har förtecknats där.

Ett investeringssparkonto upphör också om kontoinnehavaren eller investeringsföretaget inte följer bestämmelserna i lagen om investeringssparkonto. Ett investeringssparkonto upphör dock inte enbart av den anledningen att kontofrämmande tillgångar förvaras på investeringssparkontot i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto eller att investeringsföretaget inte lämnar sådan information som det är skyldigt att lämna när avtal om investeringssparkonto har ingåtts.

Om ett företag inte längre anses vara ett investeringsföretag på grund av att tillstånd som krävs för att klassificeras som ett sådant företag har återkallats, upphör kontot som ett investeringssparkonto vid tidpunkten för beslutet om återkallelse av tillståndet. Om verksamheten enligt beslutet om återkallelse ska upphöra eller vara avvecklad vid en senare tidpunkt upphör

kontot som investeringssparkonto vid den senare tidpunkten.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian finns inget förslag om att ett investeringssparkonto inte ska upphöra enbart av den anledningen att finansiella instrument förvaras på investeringssparkontot i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anför att om kontoinnehavaren handlar i strid med bestämmelserna i den föreslagna lagen, t.ex. genom att kontofrämmande tillgångar finns kvar på kontot längre än tillåtet, ska kontot upphöra. Föreningarna anser att det bär för långt att stänga hela kontot. Föreningarna vill dessutom peka på svårigheterna i att som förvaringsinstitut eller kontoinnehavare alltid veta exakt vad som gäller för värdepapper upptagna till handel på utländska marknadsplatser. Konsekvenserna för de fall man har fått otydlig, felaktig eller ingen information alls kan, enligt förslaget, bli förödande. I stället kan kontoinnehavaren ”straffas” genom att exempelvis de kontofrämmande, och endast de kontofrämmande tillgångarna, anses avyttrade efter 30 respektive 60 dagar och därigenom skattas av. *Euroclear Sweden AB* anser att påföljden när kontoinnehavaren eller investeringsföretaget handlar i strid med bestämmelserna i lagen är alldeles för allvarlig och kan verka avskräckande för den som tänkt öppna ett investeringssparkonto. När ett investeringsföretag upphör utan att fusioneras, går i konkurs eller när återkallelse av ett investeringsföretags tillstånd sker, bör kontoinnehavaren underrättas enligt en lagstadgad procedur och investeraren bör få en rimlig frist på sig att flytta kontot till ett annat investeringsföretag innan kontot upphör att vara investeringssparkonto. En fråga som bör behandlas är också hur leveranser på väg till kontot ska hanteras av marknadsaktörer vid konkurs hos ett investeringsföretag. *Aktiespararna* anför att om en aktie som är upptagen till handel på en reglerad marknad byter lista och blir noterad på en handelsplattform har man enligt förslaget 60 dagar på sig att avföra aktien från kontot, om man inte vill att kontot ska förlora sin skattemässiga karaktär av investeringssparkonto. *Aktiespararna* anser inte att det är rimligt att hela innehavet på kontot ska drab-

bas i ett sådant fall. *Sparbankernas Riksförbund* anför att konsekvensen av att ett konto förlorar sin ställning av investeringssparkonto kan få betydande negativa effekter för den enskilde kontoinnehavaren. Mot den bakgrunden och eftersom ett åsidosättande av lagen kan ske dels av rena förbiseenden, dels även av annan än kontoinnehavaren förefaller valet av sanktion oproportionerligt ingripande. Ett alternativ vore en konstruktion varigenom den felande parten får viss tid på sig att rätta felet och att den föreslagna sanktionen bara blir verksam om rättelse underläts. Vad gäller kontots upphörande efter att investeringsföretaget har fått sitt tillstånd återkallat kan noteras i de fall Finansinspektionen inte beslutar om omedelbar verkställighet av beslut om återkallelse av tillstånd och beslutet överklagas kan tiden från beslut till verkställighet bli betydande. Mot den bakgrunden vore det lämpligt om det klargörs huruvida sanktionen inträder vid tidpunkten för själva beslutet eller först när beslutet blir verkställbart. Rättssäkerhetsskäl talar givetvis för den senare tidpunkten eftersom en efterkommande rättslig prövning kan leda till att Finansinspektionens beslut undanröjs. Om institutet får sitt tillstånd återkallat påverkar det inte omedelbart rättsförhållandet mellan institutet och dess kunder och det skulle därför vara lämpligt om kunden ges viss tid på sig att flytta de tillgångar som omfattas av investeringssparkontot till investeringssparkonto i annat institut. *Sveriges advokatsamfund* anför att enligt förslaget ska ersättning vid avyttring av tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto överföras till kontot. Det är uppenbart att risken för misstag vid betalningar är överhängande och att det därför bör övervägas om det ska finnas någon möjlighet att rätta till ett sådant misstag i efterhand. Detsamma torde gälla vid byte där investeringstillgångar av visst slag ersätts av ett annat slags investeringstillgångar och där det inte kan uteslutas att, om kontoinnehavaren har flera investeringssparkonton, ersättningstillgångarna hamnar på ett annat investeringssparkonto än de på vilket de överlätta tillgångarna förvarades. Enligt förslaget innebär detta en otillåten överföring. Även i denna del synes risken för misstag vara betydande och om ersättningstillgångarna trots allt hamnar på ett investeringssparkonto kan Advokatsamfundet inte se att det förhållandet att det är ett annat investeringssparkonto bör föranleda att överföringen är otillåten. Enligt Advokatsamfundet

synes det inte fullt ut reglerat vad som ska hända om investeringssparkontot upphör utan att det avslutas om kontoinnehavaren inte medverkar till att investeringstillgångarna på kontot avyttras. *Kammarrätten i Göteborg* anför att konsekvenserna av att hela kontot underkänns som investeringssparkonto är stora och svåra att förutse. *Fondbolagens förening* anser att det kommer att bli oförutsebara effekter av att hela kontot underkänns som investeringssparkonto t.ex. för att en tillgång som upphört att vara marknadsnoterad inte hunnit flyttas därifrån inom 60 dagar. *Konsumentverket* anser att det vore önskvärt med en lösning där ett starkare skydd för kontoinnehavaren minskar risken att investeringssparkontot upphör på grund av kontoinnehavarens passivitet.

Tilläggspromemorian: I samband med remitteringen av tilläggspromemorian, som bland annat innehåller förslag om hur länge kontofrämmande tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto, har ett antal remissinstanser yttrat sig över frågan om ett investeringssparkontos upphörande. *Konsumentverket* anser att problematiken med att ett investeringssparkonto kan upphöra utan kontoinnehavarens kännedom kvarstår. Det nya förslaget är dock ett steg i rätt riktning. *Aktiespararna* vidhåller att det inte är rimligt att hela kontot ska förlora sin skattemässiga karaktär av investeringssparkonto på grund av att kontoinnehavaren underlåter att föra ut kontofrämmande tillgångar. Det är inte tillräckligt att investeringsföretaget är skyldigt att informera kontoinnehavaren om att kontofrämmande tillgångar förvaras på kontot. Det är *Avanza Banks* åsikt att konsekvenserna av att kontofrämmande tillgångar finns på investeringssparkontot är för långtgående. Den kontofrämmande tillgången bör uteslutas från investeringssparkontot och beskattas konventionellt i stället för att hela kontot upphör att vara ett investeringssparkonto. Det kan i undantagsfall inträffa att det råder oklarheter huruvida en tillgång utgör en investeringstillgång eller inte och det är därför att föra det för långt att ogiltigförklara hela investeringssparkontot med de skattekonsekvenser det för med sig. *Sparbankernas Riksförbund* vidhåller att en möjlighet till rättelse om villkoren i lagen om investeringssparkonto inte uppfylls bör övervägas. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anför att en bättre balans mellan otillåtet beteende och påföljd uppnås genom att kontot

får fortleva och den tillgång som visat sig vara kontofrämmande skattas av och lyfts ut ur kontot för att i stället beskattas konventionellt i fortsättningen. *Skatteverket* anför att ett alternativ till tilläggspromemorians förslag att förlänga tidsfristen för när kontofrämmande tillgångar får förvaras på kontot är att kontofrämmande tillgångar behandlas på samma sätt som tilläggspromemorians förslag om ränta på kontot i vissa fall. Förslaget innebär att om räntan på kontot någon gång under året överstiger statslåneräntan den 30 november året före beskattningsåret, ska denna beskattas med 30 procent, samtidigt som tillgången i sig ingår i underlaget för schablonbeskattning. Sanktionen är således dubbelbeskattning. Skatteverket anser att en lämplig sanktion om en kontofrämmande tillgång inte avförs inom stipulerad tid kan vara att både ränta, utdelning och kapitalvinster på den kontofrämmande tillgången, beskattas enligt vanliga regler. Detta ska ske utöver att tillgången ingår i underlag för schablonbeskattning, dvs. dubbelbeskattning. Däremot ska, för i detta fall uppkomna, kapitalförluster inte dras av. Detta innebär även att kontrolluppgift ska lämnas för alla dessa kontofrämmande tillgångar dvs. det krävs att uppgiftslämnarna lämnar kontrolluppgifter för räntor, utdelningar och försäljning av värdepapper liksom drar preliminärskatt i de fall det krävs. Skatteverket föreslår därför att det närmare bör övervägas om inte detta alternativ skulle vara en bättre lösning i stället för att förlänga tidsfristerna.

Skälen för regeringens förslag: Ett investeringssparkonto ska givetvis kunna upphöra om parterna i avtalet om investeringssparkonto kommer överens om detta. Kontoinnehavaren torde normalt ha möjlighet att säga upp avtalet och därmed avsluta kontot under vissa förutsättningar, t.ex. att uppsägningen sker skriftligen. Av avsnitt 6.13.2.14 framgår att det inte bör vara möjligt att överföra investeringstillgångar från ett investeringssparkonto till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto. För att upprätthålla denna princip bör ett investeringssparkonto inte få avslutas om investeringstillgångar förvaras på investeringssparkontot. Av samma skäl bör inte heller kontot få avslutas om investeringstillgångar har förvärvats för att förvaras på investeringssparkontot men som vid det tillfälle kontoinnehavaren vill avsluta sitt konto inte har förtecknats på kontot. I praktiken betyder det att investeringstillgångar som förvaras på

ett investeringssparkonto måste överlätas och överförs till någon annan eller överförs till ett annat av kontoinnehavarens investeringssparkonton innan kontot kan avslutas och därigenom upphöra.

En ny sparform som ska beskattas annorlunda än sparande som är föremål för den vanliga kapitalbeskattningen måste kunna särskiljas från konventionellt beskattat sparande för att det inte ska vara möjligt att gå mellan det schablonbeskattade och det konventionellt beskattade systemet utan skattekonsekvenser. Förslaget till lag om investeringssparkonto innehåller därför flera villkor som måste vara uppfyllda för att ett investeringssparkonto ska anses föreligga. Som exempel kan nämnas att enbart vissa slags tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto, att sådana tillgångar bara får överföras till och från ett investeringssparkonto under vissa förutsättningar och att kontofrämmande tillgångar bara får förvaras på ett investeringssparkonto i vissa situationer och då bara under en begränsad period.

Om villkoren i lagen inte uppfylls måste det få någon slags skattemässig konsekvens. Enligt regeringens uppfattning bör utgångspunkten vara att ett investeringssparkonto upphör att klassificeras som sådant konto så fort kontoinnehavaren eller investeringsföretaget handlar i strid med villkoren i lagen eller underlåter att handla på ett sätt som föreskrivs där.

I promemorian föreslogs att detta skulle gälla för alla villkor i lagen utom vad gäller investeringsföretagets skyldighet att lämna viss information till kontoinnehavaren. Detta förslag har kritiserats av flera remissinstanser. Huvudkritiken går ut på att det kan få stora negativa konsekvenser för kontoinnehavaren om investeringssparkontot upphör, vilket även kan ske på grund av dennes eller investeringsföretagets förbiseende. Bland annat har *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anført att det kan vara svårt för kontoinnehavaren och investeringsföretaget att i alla situationer veta om en tillgång som förvaras på ett investeringssparkonto är en investeringstillgång eller inte.

Med anledning av kritiken remitterades i tilläggspromemorian ett förslag enligt vilket tidsfristen inom vilken kontofrämmande tillgångar som huvudregel ska avföras från ett investeringssparkonto skulle förlängas. I tilläggspromemorian föreslogs att denna tidsfrist skulle förlängas från 60 dagar från det att kontofräm-

mande tillgångar först förvarades på ett investeringssparkonto i denna egenskap, vilket föreslogs i promemorian, till 60 dagar efter det kvartal under vilket de kontofrämmande tillgångarna först förvarades på kontot i denna egenskap. De flesta av remissinstanserna som yttrade sig över detta förslag ansåg att det var bra men att det inte löste det grundläggande problemet att det kan vara svårt för investeringsföretaget och kontoinnehavaren att upptäcka att kontofrämmande tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto. På grund härav ansåg *Avanza Bank*, *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* att bara de aktuella tillgångarna skulle påverkas skattemässigt av en felaktig förvaring genom att de skulle undantas från schablonbeskattningen. *Skatteverket* ansåg att en lämplig sanktion om kontofrämmande tillgång inte avförs inom stipulerad tid kan vara att både ränta, utdelning och kapitalvinster på den kontofrämmande tillgången beskattas enligt vanliga regler. Detta ska ske utöver att tillgången ingår i underlag för schablonbeskattning, dvs. dubbelbeskattning. Däremot ska, för i detta fall uppkomna, kapitalförluster inte dras av.

När ett investeringssparkonto upphör innebär det att tillgångarna på kontot ska beskattas konventionellt. De tilldelas då en anskaffningsutgift som är lika med marknadsvärdet när kontot upphör. Om marknadsvärdet inte hinner förändras kan kontoinnehavaren utan någon större skattemässig effekt föra tillbaka tillgångarna till ett nytt investeringssparkonto. Om den omständigheten att ett investeringssparkonto har upphört upptäcks först en tid efter att detta skedde, kan dock detta medföra negativa skattemässiga effekter för kontoinnehavaren. Det kan också, inte minst, medföra betydande olägenheter för såväl kontoinnehavaren som Skatteverket eftersom avyttringar som skedde efter det att kontot upphörde ska redovisas särskilt, utdelning ska tas upp, skatt hänförlig till schablonintäkten ska återfås, osv. Det är alltså angeläget att kontoinnehavaren och investeringsföretaget följer bestämmelserna i lagen om investeringssparkonto.

Som framgår av avsnitt 6.13.2.17 gör regeringen bedömningen att ett investeringsföretag enligt huvudregeln bör kunna övervaka att sådana kontofrämmande tillgångar som avses i 17 § lagen om investeringssparkonto inte förvaras på ett investeringssparkonto längre än den i det avsnittet föreslagna tidsfristen. Den

paragrafen omfattar kontofrämmande tillgångar som får överföras till ett investeringssparkonto och som får förvaras där under en övergångsperiod. Den omfattar dock inte kontofrämmande tillgångar som kontoinnehavaren kan förväntas ha bättre möjlighet än investeringsföretaget att känna till. Till den senare kategorin räknas kontofrämmande tillgångar som har getts ut av ett företag som kontoinnehavaren har visst inflytande över och som därför omfattas av ägarbegränsningen eller är kvalificerade. Nämda paragraf omfattar inte heller kontofrämmande tillgångar som har getts ut i syfte att tas upp till handel på viss marknad. Även vad gäller dessa tillgångar får kontoinnehavaren förutsättas känna till att de är kontofrämmande när de förtecknas på ett investeringssparkonto.

Vad gäller kontofrämmande tillgångar som inte omfattas av 17 § lagen om investeringssparkonto får det förutsättas att antingen kontoinnehavaren eller investeringsföretaget eller båda känner till att de förvaras på ett investeringssparkonto. Om de inte avförs från kontot inom den tidsfrist som de som längst får förvaras på ett investeringssparkonto bör därför kontot upphöra som investeringssparkonto. Ytterligare skäl som talar för detta är att risken för skatteundandragande torde vara större i förhållande till denna typ av kontofrämmande tillgångar än andra kontofrämmande tillgångar. Kontofrämmande tillgångar förutom de som avses i 17 § lagen om investeringssparkonto kan således inte anses förvaras på ett investeringssparkonto i strid med bestämmelserna i lagen, eftersom kontot upphör som investeringssparkonto om tillgångarna inte avförs inom den föreskrivna tidsfristen.

Risken för att varken kontoinnehavaren eller investeringsföretaget uppmärksammar att kontofrämmande tillgångar som avses i 17 § lagen om investeringssparkonto förvaras på ett investeringssparkonto torde vara liten. Trots att investeringsföretaget har inrättat rimliga rutiner för att upptäcka kontofrämmande tillgångar kan detta dock inte uteslutas. Med hänsyn härtill och till de olägenheter det framför allt kan innebära för kontoinnehavaren att ett investeringssparkonto upphör instämmer regeringen i remisskritiken att det inte är lämpligt att hela investeringssparkontot ska upphöra om sådana kontofrämmande tillgångar förvaras utöver den frist inom vilken de enligt 17 § lagen om investeringssparkonto som högst får förvaras på

kontot. Enbart den omständigheten att kontofrämmande tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto bör därför inte föranleda att investeringssparkontot upphör. Undantaget är således bara tillämpligt på tillgångar som har förvarats på ett investeringssparkonto med stöd av denna bestämmelse, som fortfarande förvaras på kontot men i strid med bestämmelsen eftersom den där angivna tidsfristen har löpt ut och som fortfarande är kontofrämmande tillgångar. Kontofrämmande tillgångar som omfattas av undantaget bör i lagen om investeringssparkonto behandlas som andra kontofrämmande tillgångar som avses i 17 §.

Ett skäl till att kontofrämmande tillgångar som utgångspunkt inte ska få förvaras på ett investeringssparkonto längre än nödvändigt är att det inte är lämpligt att sådana tillgångar är föremål för schablonbeskattning enligt den modell som föreslås i denna proposition. För att förvaring av kontofrämmande tillgångar som avses i 17 § lagen om investeringssparkonto på ett investeringssparkonto utöver den föreslagna tidsfristen inte ska kunna missbrukas bör därför sådana tillgångar inte omfattas av schablonbeskattningen när tidsfristen har löpt ut. Tillgångarna beskattas då i stället konventionellt trots att de förvaras på investeringssparkontot. Det finns dock inte anledning att, vilket Skatteverket föreslår, även låta dessa tillgångar omfattas av schablonbeskattningen. Regeringen föreslår således att kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto ska beskattas konventionellt.

Som framgår av avsnitt 6.13.2.20.3 instämmer regeringen i bedömningen i promemorian att ett investeringssparkonto inte bör upphöra som sådant konto enbart av den anledningen att investeringsföretaget inte lämnar sådan information som det är skyldigt att göra när avtal om investeringssparkonto har ingåtts. Vidare instämmer regeringen i promemorians bedömning att övriga överträdelser mot bestämmelserna i lagen bör leda till att ett investeringssparkonto upphör.

Sveriges advokatsamfund och *Sparbankernas Riksförbund* anser att det inte är osannolikt att andra brott mot bestämmelserna i lagen om investeringssparkonto än felaktig förvaring kan förekomma.

Utöver dessa bestämmelser innehåller lagen bland annat krav på vem som kan vara kontoinnehavare, på investeringsföretaget och på avtalet om investeringssparkonto. Vidare finns det i lagen bestämmelser om under vilka förutsättningar finansiella instrument får överföras till och från ett investeringssparkonto. Lagen innehåller också bestämmelser om med vilka tillgångar finansiella instrument som förvaras för att förvaras på ett investeringssparkonto ska betalas. Slutligen reglerar lagen i vilka fall avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto får överföras till kontot och vilken information investeringsföretaget ska lämna till kontoinnehavaren. Enligt regeringens bedömning är sannolikheten för att kontoinnehavaren eller investeringsföretaget av förbiseende inte följer nämnda regler mycket liten. På grund härav bör ett investeringssparkonto upphöra om dessa bestämmelser inte följs.

Det är bara investeringsföretag som får tillhandahålla den nya sparformen investeringssparkonto. En förutsättning för att ett institut ska betraktas som ett investeringsföretag är att det har visst tillstånd, t.ex. tillstånd att förvara finansiella instrument för kunders räkning och ta emot medel med redovisningsskyldighet eller tillstånd att bedriva bank- eller finansieringsrörelse, se avsnitt 6.13.2.5. Om sådant tillstånd återkallas bör investeringssparkonton som institutet tillhandahåller som utgångspunkt upphöra att klassificeras som sådana konton i samma stund som tillståndet återkallas. Om ett institut har mer än ett av de tillstånd som krävs för att betraktas som investeringsföretag, exempelvis såväl tillstånd att förvara finansiella instrument för kunders räkning etc. som tillstånd att bedriva bank- och finansieringsrörelse, är institutet ett investeringsföretag så länge det har minst ett av dessa tillstånd. Vid ett beslut om återkallelse av nämnda tillstånd kan den myndighet som är behörig att fatta sådana beslut, för svensk del Finansinspektionen, samtidigt besluta att institutets verksamhet ska upphöra eller vara avvecklad vid en senare tidpunkt. Om så sker bör, trots att institutet inte längre uppfyller kraven för att vara ett investeringsföretag, investeringssparkonton som institutet tillhandahåller fortfarande klassificeras som investeringssparkonto till och med den senare tidpunkt då verksamheten ska upphöra eller vara avvecklad. En person som har ett investeringssparkonto hos det aktuella institutet ges därigenom möjlighet

att avveckla sitt sparande hos institutet antingen genom att överlåta finansiella instrument som förvaras på kontot eller genom att flytta sådana instrument till ett annat investeringssparkonto hos ett annat institut.

Frågan huruvida ett överklagande av ett beslut om återkallelse av tillstånd, som *Sparbankernas Riksförbund* efterfrågar ett klagande av, påverkar ett investeringssparkontos status får avgöras av allmänna regler. Om Finansinspektionens, eller i förekommande fall en utländsk motsvarighet, beslut om återkallelse enligt allmänna regler får verkställas omedelbart upphör också investeringssparkontot omedelbart även om beslutet överklagas. Om beslutet får verkställas först vid en senare tidpunkt eller när det har vunnit laga kraft, upphör investeringssparkontot först vid någon av dessa tidpunkter.

Den omständigheten att institutet som tillhandahåller ett investeringssparkonto har erforderligt tillstånd är grundläggande för den nya sparformen. På grund härav anser regeringen, till skillnad från *Euroclear Sweden AB*, att kontoinnehavaren inte bör få någon frist på sig, utöver den som eventuellt ges av myndigheten som återkallar tillståndet, att flytta investeringssparkontot till ett annat investeringsföretag innan kontot upphör att vara investeringssparkonto.

Följden av att ett konto upphör att klassificeras som ett investeringssparkonto är att schablonbeskattningen av tillgångarna på kontot upphör och att beskattning av avkastning, kapitalvinster och kapitalförluster efter upphörandet ska ske enligt de vanliga reglerna i inkomstslaget kapital. Eftersom investeringssparkonto enbart är en skattemässig konstruktion som inte har något med själva förvaringen av tillgångarna på kontot att göra, kommer förvaringen inte nödvändigtvis att upphöra för att investeringssparkontot upphör. Vad som sker med förvaringen av tillgångarna på det som tidigare klassificerades som ett investeringssparkonto regleras i första hand mellan parterna i avtalet om investeringssparkonto. *Sveriges advokatsamfund* anför att frågan om vad som sker om kontoinnehavaren inte medverkar till att investeringstillgångarna avyttras när kontot upphör inte synes fullt ut reglerad. Av det anförda följer dock att det inte i lagen om investeringssparkonto bör regleras vad som ska ske med tillgångar som förvaras på det som tidigare var ett investeringssparkonto. *Euroclear Sweden AB*

framför att frågan hur leveranser på väg till ett konto som har upphört som investeringssparkonto ska hanteras av marknadens aktörer vid konkurs bör behandlas. Denna fråga bör dock inte regleras särskilt i förhållande till ett investeringssparkonto eller till ett konto som inte längre är ett investeringssparkonto utan frågan får lösas enligt allmänna regler och praxis på marknaden.

Lagförslag

I 27–29 §§ lagen om investeringssparkonto regleras under vilka förutsättningar ett investeringssparkonto upphör, se avsnitt 3.1.

6.13.2.20 Investeringföretagens informationsskyldighet

6.13.2.20.1 Information vid ingående av avtal

Regeringens förslag: Innan ett investeringsföretag ingår ett avtal om investeringssparkonto ska investeringsföretaget lämna information till den tilltänkta kontoinnehavaren om avgifter på investeringssparkontot, hur tillgångarna på kontot beskattas och hur skatten tas ut, vad som avses med investeringstillgångar och kontofrämmande tillgångar, hur länge kontofrämmande tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto och under vilka förutsättningar kontofrämmande tillgångar får avföras från ett investeringssparkonto. Informationen ska lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mottagaren. Ett konto kan vara ett investeringssparkonto även om investeringsföretaget inte uppfyller denna informationsskyldighet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Konsumentverket* anför att det finns en risk för att kontoinnehavaren förvarar ersättning för avyttrade finansiella instrument i form av kontanta medel under en längre tid på kontot. Det måste göras klart för kontoinnehavaren hur dessa kontanta medel behandlas skattemässigt, dvs. att ett investeringssparkonto inte är detsamma som ett ordinärt sparkonto.

Skälen för regeringens förslag: Investeringssparkonto är en ny sparform som skiljer sig från andra typer av sparande i finansiella instrument

som i dag finns på marknaden. Bland annat ska en rad villkor vara uppfyllda för att ett investeringssparkonto ska upprätthålla statusen som ett sådant konto. Ett investeringsföretag bör åläggas att innan avtal om investeringssparkonto ingås med en fysisk person eller ett dödsbo som avser att öppna ett investeringssparkonto lämna information om vissa grundläggande karaktärsdrag som gäller för ett investeringssparkonto. Informationen bör lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mottagaren. Det hindrar dock inte att informationen även lämnas muntligen.

Investeringsföretaget bör informera om hur tillgångarna på ett investeringssparkonto beskattas och hur skatten tas ut, dvs. informera om att tillgångar på ett investeringssparkonto enligt huvudregeln schablonbeskattas, hur kapitalunderlaget och schablonintäkten beräknas och när och av vem skatten ska betalas. Av denna information bör framgå vilken slags tillgångar som det skattemässigt kan vara lämpligt att förvara på ett investeringssparkonto. Typiskt sett bör det inte, i vart fall inte under längre perioder, vara lönsamt att förvara kontanta medel på ett investeringssparkonto. Den risk som *Konsumentverket* ser framför sig bör minimeras genom investeringsföretagets information om detta till kontoinnehavaren. Vidare bör företaget informera om vad som avses med investeringstillgångar och kontofrämmande tillgångar. Lämpligen informerar företaget i detta sammanhang om att investeringstillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto kan bli kontofrämmande tillgångar och vice versa. Om kontofrämmande tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto måste de avföras från kontot inom en viss tid. Investeringsföretaget bör informera om hur länge kontofrämmande tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto och under vilka förutsättningar de får avföras därifrån. Slutligen bör investeringsföretaget informera om avgifterna på investeringssparkontot. Det gäller såväl eventuell fast avgift på grund av innehavet som löpande avgifter avseende t.ex. köp och försäljning av tillgångar inom investeringssparkontot.

Som utgångspunkt gäller att ett investeringssparkonto upphör om investeringsföretaget inte följer bestämmelserna i lagen om investeringssparkonto. När ett investeringsföretag ska lämna information som avses i detta avsnitt har parterna ännu inte ingått avtal om investerings-

sparkonto. Investeringsföretagets bristande information i nu aktuellt avseende bör dock inte i sig leda till att det konto som den fysiska personen eller dödsboet avser öppna inte kommer att utgöra ett investeringssparkonto.

Lagförslag

I 30 § lagen om investeringssparkonto finns bestämmelser om vilken information investeringsföretaget ska lämna till en fysisk person eller ett dödsbo som avser att ingå ett avtal om investeringssparkonto, se avsnitt 3.1.

6.13.2.20.2 Information när avtal ingåtts

Regeringens förslag: Investeringsföretaget ska informera kontoinnehavaren om att denne förvarar kontofrämmande tillgångar på investeringssparkontot eller att kontot har upphört som investeringssparkonto. Informationen ska lämnas inom fem dagar från det att företaget har fått sådan kännedom. När kontofrämmande tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto, ska investeringsföretaget dessutom informera om när tillgångarna senast måste avföras från kontot enligt lagen om investeringssparkonto. Investeringsföretaget anses ha fått kännedom om att kontofrämmande tillgångar, förutom kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § lagen om investeringssparkonto och kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § samma lag, förvaras på investeringssparkontot när tjugofem dagar har gått från utgången av det kvartal då de kontofrämmande tillgångarna först förvarades på kontot i denna egenskap.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt promemorians förslag anses investeringsföretaget ha fått kännedom om att kontofrämmande tillgångar, förutom kvalificerade andelar, förvaras på investeringssparkontot efter tjugofem dagar från det att de kontofrämmande tillgångarna först förvarades på kontot i denna egenskap. Enligt promemorians förslag omfattas även kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto av denna presumtion.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att

den presumtion som föreslås gälla för investeringsföretag är oralistisk och ställer orimligt höga krav på investeringsföretagen. Det kan särskilt beträffande utländska värdepapper vara extremt svårt att inom en så snäv tidsram ha en uppfattning om papperets status. Presumtionen bör därför tas bort. Enligt *Pensionsmyndigheten* talar, med beaktande av den enskildes intresse, starka skäl för att det i lag eller en annan författning närmare ska beskrivas hur informations-skyldigheten enligt förslaget ska genomföras.

Tilläggspromemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket* avstyrker förslaget eftersom investeringsföretaget ändå fortlöpande måste hålla reda på vad som är investeringstillgångar och vad som är kontofrämmande tillgångar. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att presumtionen bör tas bort fullständigt. Det kan vara problematiskt att avgöra om en marknadsplats utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet är att betrakta som en motsvarighet till reglerad marknad.

Skälen för regeringens förslag: Som utgångspunkt får bara finansiella instrument som är investeringstillgångar förvaras på ett investeringssparkonto. Kontofrämmande tillgångar får dock förvaras på ett investeringssparkonto under en övergångsperiod. Senast vid utgången av denna period ska kontofrämmande tillgångar avföras från kontot.

En förutsättning för att kontoinnehavaren i rätt tid ska kunna avföra kontofrämmande tillgångar är givetvis att denne är medveten om att det förvaras sådana tillgångar där. Det kan inte alltid krävas att en enskild sparare har möjlighet att kontinuerligt kontrollera om investeringstillgångar på investeringssparkontot har bytt karaktär till kontofrämmande tillgångar eller om kontofrämmande tillgångar har förts över till investeringssparkontot. För att kontofrämmande tillgångar ska kunna avföras från ett investeringssparkonto inom den övergångsperiod tillgångarna får förvaras på ett konto bör därför investeringsföretaget åläggas en skyldighet att informera kontoinnehavaren om att kontofrämmande tillgångar förvaras på kontot. Denna skyldighet bör dock som utgångspunkt bara gälla om investeringsföretaget har fått kännedom om att kontofrämmande tillgångar förvaras på investeringssparkontot. För att kontoinnehavaren ska ha möjlighet att agera inom de tidsfrister

inom vilka kontofrämmande tillgångar måste avföras från ett investeringssparkonto bör investeringsföretaget informera kontoinnehavaren inom fem dagar från det att företaget fick kännedom om förvaringen av de kontofrämmande tillgångarna.

Sannolikt har ett investeringsföretag större möjlighet än kontoinnehavaren att få kännedom om att kontofrämmande tillgångar, med undantag för tillgångar som är kontofrämmande på grund av egenskaper hos kontoinnehavaren, förvaras på ett investeringssparkonto. Det bör kunna ställas krav på att ett investeringsföretag ordnar sin verksamhet så att kontofrämmande tillgångar på ett investeringssparkonto upptäcks. Till skillnad från *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser regeringen att en presumtion bör gälla enligt vilken investeringsföretaget under vissa förutsättningar ska anses känna till att kontofrämmande tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto.

Vid varje kvartalsskifte ska investeringsföretaget värdera tillgångarna på investeringssparkontot för att vid årets slut kunna beräkna schablonintakten. Vid varje kvartalsskifte bör således investeringsföretaget känna till om en tillgång kan betraktas som en investeringstillgång eller som en kontofrämmande tillgång. Investeringsföretaget bör därför anses ha fått kännedom om att kontofrämmande tillgångar förvaras på investeringssparkontot efter tjugofem dagar från utgången av det kvartal under vilket de kontofrämmande tillgångarna förtecknades på kontot, om de var kontofrämmande när de förvärvades, och annars under det kvartal de blev kontofrämmande tillgångar. Den femdagarsfrist som avses ovan börjar således löpa senast tjugofem dagar från utgången av det kvartal under vilket de kontofrämmande tillgångarna först förvarades på investeringssparkontot i denna egenskap. Investeringsföretaget har alltså som mest trettio dagar på sig efter slutet av det kvartal under vilket de kontofrämmande tillgångarna hamnade på kontot att lämna information om att kontofrämmande tillgångar förvaras på kontot.

Presumtionen bör dock inte gälla om de kontofrämmande tillgångarna är tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen enligt 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto eller kvalificerade andelar. Skälet för detta är att institutet inte kan förväntas ha en rimlig chans att kontrollera om kontoinnehavaren, inklusive indirekt och närstående innehav, innehar en viss

andel av rösterna i ett företag respektive om kontoinnehavaren eller någon närstående till denne är aktiv i företaget på ett sådant sätt att andelarna är kvalificerade. Presumtionen bör inte heller gälla kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto. Sådana tillgångar får, om de inte blir investeringstillgångar under övergångsperioden, förvaras på ett investeringssparkonto under som mest sextio dagar från det att de emitterades. Det är således inte lämpligt att låta dessa tillgångar omfattas av en tidsfrist som kan sträcka sig över ett helt kvartal och ännu något längre. Om företaget ändå får kännedom om att kontofrämmande tillgångar som avses i detta stycke förvaras på ett investeringssparkonto ska information lämnas till kontoinnehavaren inom fem dagar.

Om ett konto av en eller annan anledning upphör som investeringssparkonto får det avgörande skattemässig betydelse för innehavaren av kontot. Schablonbeskattningen av tillgångarna som förvaras där upphör nämligen i och med att kontot upphör som investeringssparkonto. Det är därför av stor vikt att kontoinnehavaren informeras om investeringssparkontot skulle upphöra. Det bör åläggas investeringsföretaget som för investeringssparkontot att informera den som innehar ett konto som har upphört som investeringssparkonto om att så har skett. Detta bör investeringsföretag göra inom samma tidsfrist och under samma förutsättningar som gäller för förvaring av kontofrämmande tillgångar. Dock bör i detta avseende inte någon presumtion gälla för att investeringsföretaget efter en viss tid känner till detta förhållande. Anledningen till detta är att investeringsföretaget rimligen inte i alla situationer kan undersöka huruvida ett konto har upphört som ett investeringssparkonto. Ett investeringssparkonto kan t.ex. upphöra för att tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen överförs till kontot med tillämpning av bestämmelserna om överföring av investeringstillgångar, något som investeringsföretaget inte kan förväntas ha eller skaffa sig kännedom om.

Enligt *Pensionsmyndigheten* talar, med beaktande av den enskildes intresse, starka skäl för att det i lag eller en annan författning närmare ska beskrivas hur informationsskyldigheten enligt förslaget ska genomföras. På grund av den korta tidsfrist, fem dagar, inom vilken information till kontoinnehavaren ska lämnas bör det dock inte i

lagen om investeringssparkonto uppställas några särskilda krav avseende på vilket sätt investeringsföretaget ska informera kontoinnehavaren. Regeringen anser att det bör överlämnas till parterna att komma överens om hur informationen ska lämnas. Vissa kontoinnehavare föredrar kanske att få informationen elektroniskt medan andra kanske föredrar att få den i ett brev. Ett annat tänkbart sätt är att informationen lämnas per telefon. På grund av den korta tidsfristen är det inte heller lämpligt att i lagen ställa några krav på att informationen faktiskt når fram till kontoinnehavaren inom den föreskrivna tiden, utan kravet bör enbart gälla att information ska lämnas. Det kan t.ex. vara så att kontoinnehavaren inte är nåbar på grund av att denne är bortrest. För att informationsskyldigheten ska vara uppfylld krävs dock att investeringsföretaget gör ett försök att nå kontoinnehavaren, t.ex. genom att skicka ett brev inom femdagersfristen.

Lagförslag

I 31 § lagen om investeringssparkonto finns bestämmelser om investeringsföretagets informationsskyldighet när avtal om investeringssparkonto har ingåtts, se avsnitt 3.1.

6.13.2.20.3 Konsekvens av bristande information

Regeringens förslag: Om investeringsföretaget inte lämnar sådan information som det är skyldigt att lämna innan ingående av avtal om investeringssparkonto eller när sådant avtal har ingåtts ska marknadsföringslagen tillämpas med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörningsavgift. Informationen ska vid tillämpning av den lagen anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket samma lag.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Konsumentverket* ser positivt på att tillsynen avseende brister i investeringsföretagets informationsskyldighet kopplas till marknadsföringslagen (2008:486). Sanktionerna enligt marknadsföringslagen har en framåtriktande effekt och tar inte hand om en situation där en sparare redan har drabbats. Det kan ifrågasättas om en drabbad sparare har möjlighet att driva en skadeståndprocess mot

investeringsföretaget. Här skulle det vara önskvärt med ett bättre skydd för den enskilde spararen.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av de föregående två avsnitten bör investeringsföretaget som för ett investeringssparkonto åläggas en informationsskyldighet gentemot kontoinnehavaren. Som utgångspunkt gäller att om villkoren i lagen om investeringssparkonto inte följs så upphör kontot som investeringssparkonto. Om investeringsföretaget inte uppfyller informationsskyldigheten, och därmed bryter mot villkoren i lagen, bör det dock i sig inte leda till att kontot upphör som investeringssparkonto eller att kontot aldrig utgör ett investeringssparkonto. Syftet med informationsskyldigheten är inte primärt att upprätthålla schablonbeskattningen, utan syftet är bland annat att vara till hjälp för kontoinnehavaren så att denne ska kunna uppfylla de villkor som ställs i den föreslagna lagen om investeringssparkonto. Det är inte rimligt att kontoinnehavaren drabbas av investeringsföretagets underlåtenhet att lämna information på nämnda sätt. Utgångspunkten att investeringssparkontot upphör om villkoren i lagen inte följs bör därför inte gälla i förhållande till bestämmelserna om informationsskyldighet i sig. Om däremot investeringsföretagets bristande information i sin tur leder till att kontoinnehavaren bryter mot bestämmelserna i lagen om investeringssparkonto, t.ex. för att kontofrämmande tillgångar överförs till ett annat investeringssparkonto, vilket inte är tillåtet, ska nämnda utgångspunkt gälla, dvs. kontot ska upphöra som investeringssparkonto.

För att understryka vikten av att investeringsföretaget lämnar sådan information som följer av informationsplikten bör dock en underlåtenhet att göra det kunna få konsekvenser för investeringsföretaget. Därför bör marknadsföringslagen göras tillämplig på informationslämnandet. Den information som enligt lagen om investeringssparkonto ska lämnas bör anses vara väsentlig vid tillämpning av marknadsföringslagen. Det innebär bland annat att ett investeringsföretag som inte uppfyller informationsskyldigheten kan vid vite åläggas att uppfylla informationsskyldigheten. Det bör dock inte vara möjligt att ålägga företaget att betala en marknadsstörningsavgift med tillämpning av den lagen om företaget inte uppfyller informationsskyldigheten enligt lagen om investeringssparkonto. Även om det, såsom *Konsumentverket*

anför, kan framstå som riskabelt för en enskild kontoinnehavare att inleda en sådan process kan det härutöver finnas möjlighet för en kontoinnehavare som t.ex. har lidit ekonomisk skada på grund av att investeringsföretaget inte har uppfyllt informationsskyldigheten att vinna framgång i en skadeståndsprcess mot företaget. Regeringen anser inte att det är lämpligt att införa någon sanktionsmöjlighet för investeringsföretaget utöver de som finns i marknadsföringslagen. Det kan tilläggas att konsekvenserna rent allmänt av investeringsföretagets bristande information bör bli mindre genom förslaget i denna proposition att investeringssparkontot inte bör upphöra enbart på grund av felaktig förvaring av tillgångar på kontot.

Lagförslag

I 32 § lagen om investeringssparkonto anges att marknadsföringslagen ska tillämpas i vissa avseenden om investeringsföretaget inte uppfyller sin informationsskyldighet, se avsnitt 3.1.

6.13.3 Beskattning av tillgångar på investeringssparkonto

6.13.3.1 Gällande rätt för beskattning av kapitalinkomster

Beskattning av kapitalvinster och kapitalförluster

Allmänna bestämmelser om kapitalvinster och kapitalförluster finns i 44 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Härutöver finns det allmänna bestämmelser om kapitalvinster och kapitalförluster vid avyttring av delägarätter och fordringsrätter i 48 kap. IL.

Med delägar rätt avses aktie, rätt på grund av teckning av aktier, teckningsrätt, fondaktierätt, andel i en investeringsfond, andel i en ekonomisk förening samt annan tillgång med liknande konstruktion eller verkningssätt. Bestämmelserna om delägarätter ska tillämpas också på vinstandelsbevis och kapitalandelsbevis som avser lån i svenska kronor, konvertibel i svenska kronor, inlösenrätt och säljrätt som avser aktier, termin och option vars underliggande tillgångar består av aktier eller termin och option som avser aktieindex, och annan tillgång med liknande konstruktion eller verkningssätt (48 kap. 2 § IL). Med fordringsrätt avses bland annat fordran i svenska kronor eller utländsk valuta (48 kap. 3 § IL).

Kapitalvinsten beräknas enligt 44 kap. 13 § IL som skillnaden mellan ersättningen för det avyttrade värdepapperet och omkostnadsbeloppet. Från ersättningen ska utgifterna för avyttringen dras av. Med omkostnadsbelopp avses anskaffningsutgifterna ökade med utgifter för förbättring (44 kap. 14 § IL). Eftersom det vid avyttring av värdepapper i regel inte förekommer några förbättringskostnader, är således omkostnadsbeloppet vanligen detsamma som anskaffningsutgiften.

Vid avyttring av delägarätter och fordringsrätter är huvudregeln att omkostnadsbeloppet beräknas enligt genomsnittsmetoden (48 kap. 7 § IL). Genomsnittsmetoden innebär att det genomsnittliga omkostnadsbeloppet för samtliga delägarätter eller fordringsrätter av samma slag och sort som den avyttrade ska användas. Det genomsnittliga omkostnadsbeloppet ska beräknas med hänsyn till inträffade förändringar i innehavet.

Som alternativ till genomsnittsmetoden får en schablonmetod användas för att bestämma omkostnadsbeloppet vid avyttring av marknadsnoterade delägarätter (48 kap. 15 § IL). Schablonmetoden innebär att omkostnadsbeloppet bestäms till 20 procent av ersättningen vid avyttringen sedan utgifter i samband med denna dragits av.

Schablonmetoden är inte tillämplig på terminer och optioner. Inte heller är metoden tillämplig på teckningsrätter och fondaktierätter samt inlösenrätter och säljrätter som avser aktier, i de fall de grundas på aktieinnehav i bolaget. För sådana teckningsrätter, fondaktierätter, inlösenrätter och säljrätter är nämligen anskaffningsutgiften noll (48 kap. 13 § IL). Detsamma gäller teckningsrätter och fondaktierätter som grundas på innehav av en konvertibel eller en liknande rätt till förvärv av aktier i bolaget, om innehavaren vid tilldelningen av aktier likställs med en aktieägare.

Om delägarätter eller fordringsrätter förvärvas genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt, ska som anskaffningsutgift räknas ett belopp som motsvarar det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om den tidigare ägaren i stället hade avyttrat tillgångarna på dagen för äganderättsövergången (44 kap. 21 § IL).

En kapitalvinst ska beskattas i sin helhet medan kapitalförluster får utnyttjas till 70 procent. Det finns ett antal undantag från

denna regel, bland annat får förluster på marknadsnoterade aktier kvittas fullt ut mot vinster på andra marknadsnoterade aktier. Till den del en sådan förlust inte kan dras av mot en sådan vinst får förlusten utnyttjas till 70 procent.

Enligt huvudregeln ska kapitalvinster tas upp som intäkt det beskattningsår då tillgången avyttras. Kapitalförluster ska dock inte dras av som kostnad förrän det beskattningsår då förlusten är definitiv (44 kap. 26 § IL).

Beskattning av löpande kapitalinkomster

De nuvarande bestämmelserna om beskattning av löpande kapitalinkomster finns i 41–42 kap. IL. Huvudregeln för beskattning av löpande inkomster i inkomstslaget kapital är att inkomster ska tas upp som intäkt det år då de kan disponeras (41 kap. 8 § IL). Bestämmelsen har sitt ursprung i 3 § 5 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt som hänvisar till 41 § kommunalskattelagen (1928:370) och punkt 4 av anvisningarna till denna. I sistnämnda bestämmelse finns den s.k. kontantprincipen som anger att en inkomst ska tas upp för det år då den blivit tillgänglig för lyftning och en utgift eller kostnad för det år då utgiften betalats eller omkostnaden ägt rum. I IL används uttrycket ”kan disponeras” men avsikten är att uttrycket ska ha samma innebörd som ”blivit tillgänglig för lyftning” (prop. 1999/2000:2 del 2, s. 487).

Kupongskatt

Bestämmelser om kupongskatt finns i kupongskattelagen (1970:624). Kupongskatt tas ut på utdelning på aktie i svenskt aktiebolag, aktie i europabolag med säte i Sverige och andel i svensk investeringsfond när mottagaren av utdelningen är hemmahörande utomlands. Kupongskatten ersätter inkomstskatten.

Skattskyldighet till kupongskatt föreligger när den utdelningsberättigade är en fysisk person som är begränsat skattskyldig i Sverige eller dödsbo efter sådan person eller är en utländsk juridisk person om utdelningen inte är hänförlig till inkomst av näringsverksamhet som bedrivits från fast driftställe här.

Avräkning av utländsk skatt

Bestämmelser om avräkning av utländsk skatt finns i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt (avräkningslagen). Avräkning genom nedsättning av statlig och kommunal inkomstskatt regleras i 2 kap. avräkningslagen. Enligt 2 kap. 1 § kan avräkning ges en obegränsat

skattskyldig som har haft en intäkt eller en begränsat skattskyldig som har haft en intäkt hänförlig till ett fast driftställe i Sverige. Som förutsättning för att avräkning ska ges gäller att intäkten tagits upp enligt IL, att den skattskyldige har beskattats för intäkten i en utländsk stat och att intäkten enligt skattelagstiftningen i den utländska staten anses härröra därifrån. För att avräkning från statlig och kommunal inkomstskatt ska ges krävs således att den som begär avräkning är skattskyldig till såväl svensk som utländsk skatt på samma inkomst.

6.13.3.2 Schablonbeskattning av innehavare av investeringsparkonto

Regeringens förslag: Den som under kalenderåret har innehaft ett investeringsparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas ska ta upp en schablonintäkt. Schablonintäkten beräknas genom att en schablonränta multipliceras med ett kapitalunderlag. Schablonintäkten ska tas upp i inkomstslaget kapital.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Fondbolagens förening* och *Aktiespararna* föreslår en avkastningsskatt såsom den som gäller för kapitalförsäkringar i dag i stället för den schablonintäkt som föreslås tas upp i inkomstslaget kapital. Den automatik i beskattningen som finns vid beskattningen av kapitalförsäkringar uppnås inte med förslaget och många sparare kommer varje år att få kvarskatt till följd av att de ska betala in skatten själva efter deklarationen. *Fondbolagens förening* föreslår att samma skatt som gäller i dag för kapitalförsäkringar ska gälla för investeringsparkontot, både vad gäller skattenivån och metoden för att ta ut skatten. Skatten ska enligt föreningen tas ut av sparinstitutet och inte betalas i efterskott av spararna, och spararna slipper därmed att få kvarskatt och behöver inte ta med investeringsparkontot i deklarationen.

Skälen för regeringens förslag

Skattskyldighet

Innehavare av investeringsparkonto ska, i stället för att ta upp faktiska inkomster och utgifter hänförliga till tillgångar på kontot, schablonbe-

skattas. Det bör ske genom att den som har innehaft ett investeringsparkonto under kalenderåret för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas ska ta upp en schablonintäkt till beskattning. Av avsnitt 6.13.3.3 framgår när ett kapitalunderlag ska beräknas för ett investeringsparkonto. Skattskyldighet bör föreligga oavsett under hur lång tid investeringsparkontot har innehaft och oavsett när under kalenderåret det har införskaffats eller avslutats eller om det har innehaft under hela kalenderåret.

Schablonintäkt

Den som ska schablonbeskattas på grund av innehav av ett investeringsparkonto ska ta upp en schablonintäkt. Schablonintäkten bör beräknas genom att en räntefaktor multipliceras med ett kapitalunderlag. Det föreslås att schablonintäkten ska tas upp som en inkomst i inkomstslaget kapital. Kostnader i samma inkomstslag, t.ex. skuldräntor, kan därmed kvittas mot intäkten. Schablonintäkten bör beräknas genom att ett kapitalunderlag multipliceras med en schablonränta.

Fondbolagens förening och *Aktiespararna* förordar att schablonintäkten ska tas ut som en avkastningsskatt i stället för att beskattas som en intäkt i inkomstslaget kapital. Enligt *Fondbolagens förening* skulle det medföra att institutet skulle ta ut skatten och att intäkten inte skulle behöva redovisas i deklarationen.

För den som har en kapitalförsäkring hos ett svenskt livförsäkringsbolag är det bolaget som är skattskyldigt till avkastningsskatt och alltså ansvarar för att leverera in skatten till Skatteverket. För investeringsparkontot är det i stället den enskilde kontoinnehavaren som är skattskyldig. För att institutet ska kunna hantera skatteinbetalningen avseende ett investeringsparkonto krävs att det införs bestämmelser om att skatteavdrag ska göras. Detta gäller oavsett om skatten skulle tas ut som avkastningsskatt eller på en intäkt i inkomstslaget kapital. Ett preliminärskatteavdrag skulle i vissa fall underlätta för spararen som slipper ansvara för att skatten betalas in till Skatteverket. Ett sådant system riskerar dock i många fall att skapa problem för såväl sparare som det investeringsföretag som skulle hantera skatteinbetalningen. Om kontanta medel saknas på investeringsparkontot krävs att finansiella instrument säljs för att täcka skatten. Kontoinnehavaren kan ha synpunkter på vilka instrument som bör avyttras

vilket kan leda till en omfattande administration. När schablonintäkten ska tas upp i inkomstslaget kapital, där den kan kvittas mot t.ex. kapitalförluster, kan det också i efterhand visa sig att inget överskott i kapital återstår och att avyttringen därför var onödig. Av bland annat dessa skäl föreslår regeringen inte att skatteavdrag ska ske på investeringssparkonto.

Fondbolagens förening anser att beskattning av schablonintäkten med avkastningsskatt skulle medföra att intäkten inte behöver redovisas i deklarationen.

Regeringen konstaterar att även avkastningsskatt måste redovisas i deklaration. Däremot föreslås i denna proposition att schablonintäkt avseende innehav av investeringssparkonto ska undantas från deklarationsskyldighet för fysiska personer och dödsbon i de fall då den skattskyldige saknar andra deklarationspliktiga intäkter och då kontrolluppgift har lämnats avseende intäkten, se avsnitt 6.13.5.4.

Som en följd av att inget förslag lämnas om att skatteavdrag ska ske på investeringssparkonto kommer skatten att betalas i efterhand av kontoinnehavaren, oavsett om det rör sig om en avkastningsskatt eller en skatt i kapital. Regeringen anser att det principiellt mest riktiga är att schablonintäkten ska tas upp som en intäkt i inkomstslaget kapital och föreslår därför ingen förändring av förslaget i detta avseende.

Lagförslag

I 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229) finns en bestämmelse om vem som ska ta upp en schablonintäkt och beräkningen av denna intäkt, se avsnitt 3.4.

6.13.3.3 Kapitalunderlag

Regeringens förslag: Kapitalunderlaget utgörs av en fjärdedel av summan av marknadsvärdet av fyra olika delposter. Den första posten är tillgångar som vid ingången av varje kvartal under kalenderåret förvaras på investeringssparkontot. Kontofrämmande tillgångar som förvaras på investeringssparkontot med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto, tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket samma lag, kvalificerade andelar och tillgångar som förvaras på kontot i strid med 17 § samma lag ska dock inte ingå i denna post. Den andra posten är kontanta medel som betalas in

till investeringssparkontot under kalenderåret. Följande inbetalningar ska dock inte ingå i denna post: inbetalningar av ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på investeringssparkontot, ersättning vid sådan överlåtelse som avses i 22 § första stycket 1–7 lagen om investeringssparkonto av tillgångar som förvaras på investeringssparkontot och kontanta medel som investeringsföretaget som för investeringssparkontot har växlat mot valuta som har förvarats på kontot. Den tredje posten är investeringstillgångar som kontoinnehavaren överför till investeringssparkontot, om tillgångarna inte överförs från ett annat eget investeringssparkonto. Den fjärde och sista posten är investeringstillgångar som överförs från någon annans investeringssparkonto om tillgångarna inte har överförts i samband med förvärv på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller en handelsplattform.

Det är marknadsvärdet vid ingången av varje kvartal av de tillgångar som förvaras på investeringssparkontot respektive marknadsvärdet av varje inbetald eller överförd tillgång när de förtecknas på kontot som ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget.

Om en överföring av tillgångar från ett investeringssparkonto till ett annat investeringssparkonto medför att tillgångarna inte förvaras på något av dessa konton vid ingången av kvartalet efter det då tillgångarna avfördes från det överförande kontot, ska de överförda tillgångarnas marknadsvärde när de förtecknas på det mottagande kontot hänföras till det mottagande kontot vid beräkning av kapitalunderlaget.

Marknadsvärdet av de delposter som nämns ovan ska bara öka kapitalunderlaget om kontoinnehavaren var obegränsat skattskyldig vid de tidpunkter när situationerna som ligger till grund för delposterna inträffar. Sådana överföringar mellan två investeringssparkonton som avses i föregående stycke ska bara öka kapitalunderlaget för det mottagande kontot om kontoinnehavaren vid överföringen var obegränsat skattskyldig.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorians förslag anges inte uttryckligen att det är marknadsvärdet vid viss tidpunkt av tillgångar som förvaras på eller inbetalas eller överförs till ett investeringssparkonto som ska tas med vid

beräkningen av kapitalunderlaget. Promemorian innehåller inte heller något förslag om att tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto eller som förvaras på investeringssparkontot i strid med 17 § denna lag inte ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som har yttrat sig är de flesta negativa till förslaget. Kritiken avser i första hand förslaget att inbetalningar till ett investeringssparkonto ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget. *Konsumentverket* poängterar att sättet att beräkna skatteunderlaget inte får vara alltför invecklat eftersom innehavaren själv måste kunna beräkna detta. *Skatteverket* anser att det är viktigt att reglerna blir så enkla och enhetliga som möjligt. Skatteverket föreslår därför att underlaget för investeringssparkontot beräknas till värdet vid årets början i stället för att räknas fram vid fyra olika tillfällen under året. Promemorians förslag innebär att tillgångarna på kontot ska värderas vid ett antal tillfällen under året. Skatteverket anser att, för att underlätta för den som ska göra värderingen, det bör anges tydligare vilket värde som ska användas. När det gäller beräkningen av kapitalunderlaget anser *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* att denna bör konstrueras på det sätt som föreslås för kapitalförsäkringar. Även om beräkningen i denna del främst hanteras av finansiella institut med stora resurser i form av datasystem etc. är det viktigt att man även beaktar spararens möjligheter till förutsebarhet. Dessutom bör skattesystemet inte kompliceras med två olika metoder för att beräkna en likvärdig schabloninkomst. LRF anser vidare att en möjlighet till kredit inom investeringssparkontot bör införas. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* avstyrker förslaget i den del som innebär att belopp som betalats in till kontot under året adderas till kapitalunderlaget för skatteuttaget. Om insättningar medräknas innebär det en fiktiv beskattning som inte motsvarar det faktiska innehavet. Föreningarna vänder sig mot denna typ av beskattning. Att använda insättningar som en del av beräkningsunderlaget för skatteuttaget missgynnar dessutom särskilt kort- och medelsiktigt sparande eftersom en skatt på insättningar ”äter upp” hela eller en orimligt stor del av den förväntade avkastningen under sparperioden. Så kallat buffertsparande utgör en mycket stor del av sparmarknaden. Den före-

slagna modellen kommer därför utestänga en stor del av svenska sparare. Föreningarna föreslår att kapitalunderlaget i stället enbart grundas på kvartalsvisa mätpunkter av det faktiska innehavet på kontot. Som princip kan man också allvarligt invända mot det pedagogiska i att önskat betende, dvs. sparande, innebär en omedelbar beskattning. Det faktum att spararen måste betala courtage vid köp och försäljning, kostnad för skillnad mellan köp- och säljkurs (s.k. spread) liksom att stå marknadsrisken när han säljer av ett innehav som han sedan vill köpa tillbaka bör ha en tillräckligt avhållande effekt mot en försäljning inför kvartalsvisa mätpunkter. För att ytterligare motverka att sparare inför varje mätpunkt säljer av innehav för att minska skatteunderlaget kan diskuteras om inte antalet mättillfällen ska göras fler, t.ex. månadsvis beräkning. Många aktiva investerare nyttjar i dag möjligheten till kredit med värdepappererna som säkerhet. Med kreditmöjlighet har investerarna själva kunnat bestämma risk och hävstång för sina värdepappersaffärer. Genom att dessutom använda kapitalförsäkringen, med beskattning grundat på marknadsvärden, har man åstadkommit ett modernt, effektivt och lättadministrerbart sätt att göra aktieaffärer. Detta har sammantaget inneburit ett bidrag till likviditeten på marknaden och tillgången på riskvilligt kapital. Detta har varit till nytta inte minst för kapitalförsörjning av småföretag. Ska aktiva investerare som i dag tar krediter för att kunna göra sina aktieaffärer och som i dag har en enkel hantering av sina aktieaffärer genom kapitalförsäkringen fråntas dessa möjligheter skulle aktiehandeln påverkas negativt. Det bör understrykas att aktiva privatsparare i dag står för en icke oansenlig del av börsomsättningen, vilket innebär att börslikviditeten ytterst kan påverkas. Skulle insättningar ingå i kapitalunderlaget är det helt nödvändigt att kredit kan tas upp inom investeringssparkontot. Med detta menas att en kredit ska kunna tas upp respektive lösas inom kontot utan att detta påverkar kapitalunderlaget. *Fondbolagens förening* tillstyrker förslaget att sparkapitalet baseras på behållningen vid varje kvartal, dock utan tillägg för insättningar vilket skulle leda till dubbelbeskattning. Föreningen tillstyrker att beskattningen utformas så att skatten inte kan undgås genom att medel uttas före årsskiftet och sätts in strax därefter. När kapitalunderlag mäts flera gånger per år är det emellertid inte nödvändigt att dessutom beskatta

nyinsättningar, vilket betyder att samma tillgångar ingår dubbelt i underlaget. Föreningen anser att ett mer godtagbart alternativ vore fler mättillfällen. Föreningen kan inte heller se behovet av extra skatteuttag när någon för över tillgångar till en annans investeringssparkonto. Staten borde kunna nöja sig med att när det har gjorts en insättning kommer det värdet att finnas med i skatteunderlaget det kommande kvartals-skiftet. *Avanza Banks* uppfattning är att det föreslagna sättet att beräkna kapitalunderlaget för investeringssparkontot är konsumentvänligt och att det hämmar god likviditet på värdepappersmarknaden. Detta främst på grund av att beräkningssättet är svårförståeligt och komplicerat, särskilt för de kontoinnehavare som är aktiva sparare, samt att det hämmar löpande sparande och sparande på kort- och medellång sikt. Vidare leder denna typ av beskattning till att innehaven inom ramen för investeringssparkontot i viss mån dubbelbeskattas. Dubbelbeskattningen uppkommer i och med att insättningarna beskattas både vid insättningen och att de ingår i kapitalunderlaget vid nästkommande värderingstidpunkt. *Avanza Bank* förespråkar att kapitalunderlaget i stället ska beräknas utifrån ett visst antal angivna mättidpunkter. *Avanza Bank* anser inte att detta förfarande komplicerar för kontoinnehavaren att tillse så att korrekta uppgifter lämnas i självdeklarationen. Tvärtom så borde det vara enklare för såväl kontoinnehavaren som det kontoförande institutet att kontrollera och ange värdet vid fler mättidpunkter än att hänsyn även ska tas till samtliga insättningar som görs till investeringssparkontot, särskilt gäller detta för kontoinnehavare som gör många insättningar. Att kontoinnehavaren skulle gå in och ur investeringssparkontot strax innan respektive strax efter en värderingstidpunkt tror inte *Avanza Bank* är sannolikt. Kostnaden för kontoinnehavaren att växla mellan ett vanligt bankkonto respektive ett investeringssparkonto är mycket högre än vad kontoinnehavare tjänar på att undandra sig skatt. Att kunna utnyttja de värdepapper som ingår i investeringssparkontot som säkerhet för kredit är något som kommer att gynna likviditeten och handel på värdepappersmarknaden. Vidare är det ur konsumentens synvinkel önskvärt att möjligheten att utnyttja kredit finns. *Euroclear Sweden AB* anser att Skatteverket bör åläggas att tillhandahålla ett värdepappersregister med värden för de tillgångar som kan finnas på kontot. För

tillgångar där ett marknadsvärde inte finns ska nominellt värde, om det finns, eller ett substansvärde alternativt ett annat värde, föreskrivet av Skatteverket, kunna tillämpas. *Sveriges advokatsamfund* framför att det av förslaget framgår att en inbetalning av kontanta medel från ett investeringssparkonto till ett annat investeringssparkonto i vissa fall ska öka kapitalunderlaget och att detta medför att samma belopp ökar kapitalunderlaget på två olika investeringssparkonton och sålunda medför dubbelbeskattning. Enligt samfundets mening är det olyckligt med en reglering som är så utformad att den tillåter dubbelbeskattning. *Far* anför att till kapitalunderlaget ska läggas bland annat de belopp som har betalats in till kontot under året. Eventuella uttag av kontanter påverkar inte beräkningen av kapitalunderlaget. Det innebär att en skattskyldig, som av något skäl behöver göra ett uttag av kontanter att använda för annat bruk, kommer att beskattas för en schablonintäkt beräknat på ett kapitalunderlag som inte justeras för uttag av kontanter. Till kapitalunderlaget ska också läggas finansiella instrument som – med visst undantag – förs över till kontot. Det förefaller innebära en dubbelräkning, eftersom kapitalunderlaget enligt 42 kap. 37 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, utgår från de tillgångar som vid ingången av varje kvartal förvaras på kontot. *Far* anser att frågan om beräkningen av kapitalunderlaget måste analyseras ytterligare. *Sparbankernas Riksförbund* framhåller att förslaget leder till en särskild beskattning på nysparande. Förbundet anser att de skattemässiga inträdesbarriärer som uppstår genom den valda metoden är negativa i sådan omfattning att ytterligare alternativ bör utredas. *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet* framför att det är av stor betydelse för den enskilda hur schabloninkomsten ska beskattas enligt de svenska skatteavtalen, framför allt vilken fördelningsartikel som bör vara tillämplig. Det vore önskvärt med en generell diskussion i denna fråga i förhållande till OECD:s modellavtal.

Skälen för regeringens förslag

Allmänna utgångspunkter för beräkning av kapitalunderlaget

Som utgångspunkt för beräkningen av kapitalunderlaget bör gälla att det ska baseras på värdet av tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto vid vissa tidpunkter under det

år för vilket en schablonintäkt ska beräknas. I så stor utsträckning som möjligt bör modellen för hur kapitalunderlaget ska beräknas ta hänsyn till värdeutvecklingen på dessa tillgångar. Vidare bör modellen utformas på ett sådant sätt att det inte är möjligt att utan beskattning spara i ett investeringssparkonto genom att gå in i och ut ur sparformen vid vissa tidpunkter. Modellen för att beräkna kapitalunderlaget får dock, liksom *Konsumentverket* framför, inte vara så komplicerad att det inte är möjligt för kontoinnehavaren att själv beräkna kapitalunderlaget. Detta är viktigt eftersom det i sista hand är kontoinnehavaren själv som ansvarar för att korrekta uppgifter om schablonintäkten lämnas i självdeklarationen. Om oriktiga uppgifter lämnas till Skatteverket kan det leda till att den skattskyldige får betala skattetillägg. Det kan även bli fråga om straffrättsligt ansvar om oriktig uppgift lämnas. Beskattningsmodellen bör därför utformas så att kontoinnehavaren själv kan beräkna kapitalunderlaget.

Värdet av tillgångar på investeringssparkonto

Som redan nämnts bör en del av kapitalunderlaget utgöras av värdet på tillgångar som vid vissa tillfällen förvaras på investeringssparkontot. Ju oftare avstämning av tillgångarnas värde ska ske, desto större följsamhet blir det mellan schablonintäktens storlek och värdeutvecklingen på tillgångarna. Ju fler värderingstidpunkter desto större blir dock komplexiteten i beräkningsmodellen, vilket försvårar för kontoinnehavaren, och även för investeringsföretaget, att beräkna kapitalunderlaget.

Skatteverket föreslår att underlaget beräknas till värdet vid årets början i stället för att räknas fram vid fyra olika tillfällen under året som har föreslagits i promemorian och *LRF* anser att beräkningen av kapitalunderlaget bör konstrueras på samma sätt som föreslås för kapitalförsäkring. *Svenska Bankföreningen*, *Svenska Fondhandlareföreningen* och *Fondbolagens förening* anser att kvartalsvisa avstämningar av värdet av tillgångarna på ett investeringssparkonto är lämpligt och *Avanza Bank* förespråkar att underlaget ska beräknas utifrån ett visst antal angiva måttidpunkter, t.ex. fyra per år.

Regeringen bedömer att en rimlig avvägning mellan kapitalunderlagets följsamhet med värdeutvecklingen av tillgångarna på ett investeringssparkonto och komplexiteten i beräkningsmodellen uppnås om kapitalunderlaget beräknas

som ett genomsnittligt värde baserat på marknadsvärdet av tillgångarna på ett investeringssparkonto vid ingången av varje kvartal under det aktuella kalenderåret. Det vill säga värdet ska avläsas vid fyra tidpunkter per år. Därmed uppnås viss följsamhet mellan utvecklingen av det sammanlagda värdet på kontot och kapitalunderlagets storlek. Vidare bör kontoinnehavaren ha möjlighet att beräkna ett kapitalunderlag som är baserat på det sammanlagda värdet vid fyra tillfällen per år dividerat med fyra. En värdering per kvartal torde visserligen innebära viss ökad administration för investeringsföretagen jämfört med om underlaget bara baseras på värdet vid en enda tidpunkt, men den bedöms som rimlig i förhållande till målet att uppnå viss följsamhet. Det är marknadsvärdet vid ingången av varje kvartal av de tillgångar som förvaras på investeringssparkontot som bör ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget

Om större följsamhet eftersträvas krävs fler värderingstidpunkter än fyra gånger per år. Tänkbara alternativ till kvartalsvisa avstämningar skulle kunna vara att värdet mäts dag för dag eller månad för månad. En beräkningsmodell som bygger på något av dessa två alternativ ställer dock stora krav på de institut som erbjuder investeringssparkonto och riskerar att på ett oproportionerligt sätt öka deras administrativa börda. Vidare skulle det med beräkning dag för dag eller månad för månad bli mycket komplicerat för den enskilde att själv beräkna kapitalunderlaget. Av dessa skäl föreslås inte något av dessa alternativ.

Om en förenkling av modellen för hur kapitalunderlaget ska beräknas eftersträvas är ett möjligt alternativ till kvartalsberäkning att enbart värdet vid beskattningsårets ingång ligger till grund för beskattningen. Detta gäller i dag för kapitalförsäkring. Då blir det dock ingen följsamhet alls mellan värdeutvecklingen under året och schablonintäktens storlek. Därför bedöms detta inte vara ett lämpligt alternativ.

Skatteverket anser att det, för att underlätta för den som ska göra värderingen, tydligare bör anges vilket värde som ska användas vid beräkningen av kapitalunderlaget. I huvudsak får enbart investeringstillgångar och kontanta medel förvaras på ett investeringssparkonto. Marknadsvärdet för merparten av denna typ av tillgångar kan förväntas vara lätt att fastställa. För de finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande mark-

nad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller en handelsplattform bör värderingen kunna göras utifrån de noteringar som görs avseende det aktuella instrumentet på de olika marknadsplatserna. För andelar i investeringsfonder och utländska motsvarigheter finns normalt en s.k. NAV-kurs (där NAV står för Net Asset Value) som anger marknadsvärdet för en fondandel och som för de flesta fonder fastställs dagligen. Denna kurs bör kunna utgöra utgångspunkt för bedömningen av marknadsvärdet. Precis som Skatteverket framför lär det dock vara svårare att fastställa ett marknadsvärde för vissa typer av tillgångar som förvaras på kontot, t.ex. investeringstillgångar som omsätts sällan och, inte minst, för kontofrämmande tillgångar. Regeringen anser dock att det inte är lämpligt att i detta sammanhang ge några närmare riktlinjer för hur värderingen av tillgångar som omfattas av schablonbeskattningen bör ske. Denna fråga får ytterst avgöras av rättstillämpningen. Det kan tilläggas att investeringsföretagen, som i första hand har att värdera tillgångarna, har möjlighet att i avtalet om investeringssparkonto inskränka den möjlighet som lagen om investeringssparkonto ger att förvara olika slags tillgångar på kontot. Vidare kan det i detta avtal exempelvis föreskrivas att kontofrämmande tillgångar ska avföras från kontot senast en viss kortare tid efter att de upptäcks, i syfte att de i så liten utsträckning som möjligt ska förvaras på kontot över nästföljande kvartalsskifte, vilket i så fall innebär att de måste värderas. Enligt regeringens uppfattning är det inte lämpligt att, vilket *Euroclear Sweden AB* föreslår, Skatteverket åläggs att tillhandahålla ett register med värden för de tillgångar som kan finnas på ett investeringssparkonto.

Finansiella instrument på investeringssparkonto vars värde inte ska ingå i kapitalunderlaget

Under föregående rubrik anges att marknadsvärdet på finansiella instrument och kontanta medel som vid ingången av varje kvartal under det aktuella kalenderåret förvaras på ett investeringssparkonto ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget. Detta bör dock inte gälla för samtliga finansiella instrument som vid dessa tidpunkter förvaras på investeringssparkontot. Under denna rubrik redogörs för finansiella instrument vars värde inte bör ingå i kapitalunderlaget. Det rör sig om finansiella instrument som har emitterats i syfte att tas upp till handel

på viss marknad, finansiella instrument som innehas av större ägare i utgivande företag, kvalificerade andelar och felaktigt förvarade kontofrämmande tillgångar.

I den föreslagna 14 § första stycket 1 lagen om investeringssparkonto anges att annan än kontoinnehavaren får överföra kontofrämmande tillgångar till kontoinnehavarens investeringssparkonto som kontoinnehavaren har förvärvat på visst sätt. Det rör sig om tillgångar som kontoinnehavaren har förvärvat från den som har emitterat tillgångarna om de inom trettio dagar från emissionen avses bli upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller en handelsplattform. Sådana tillgångar får enligt 18 § samma lag förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter den dag då de emitterades. Om tillgångarna tas upp till handel på en sådan marknad som avses i 14 § inom denna period regleras dock rätten att förvara tillgångar av andra paragrafer i samma lag.

Överföringar enligt 14 § första stycket 1 lagen om investeringssparkonto utgör ett avsteg från utgångspunkten för överföring av finansiella instrument till ett investeringssparkonto att tillgångar som har förvärvats direkt från en juridisk person, i detta fall emittenten, inte får överföras till ett investeringssparkonto. Sådana överföringar utgör även ett avsteg från utgångspunkten att kontofrämmande tillgångar inte ska få överföras till ett investeringssparkonto. För att minimera risken för att bestämmelsen missbrukas i syfte att undkomma beskattning bör tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § samma lag inte omfattas av schablonbeskattningen. Det innebär att värdet av sådana tillgångar inte ska öka kapitalunderlaget.

Normalt sett ska de tillgångar som avses här förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto under endast en kortare övergångsperiod. Syftet med emissionen ska ju vara att tillgångarna ska tas upp till handel på en reglerad marknad. När så sker förvaras tillgångarna inte längre på investeringssparkontot med stöd av denna bestämmelse och omfattas därmed av schablonbeskattningen. Risken för att tillgångar inte skulle tas upp till handel inom den sextiodagarsperiod som de får förvaras på investeringssparkontot enligt lagen om investeringssparkonto borde inte avskräcka kontoinnehavare från att delta i sådana

emissioner. Anskaffningsutgiften för tillgångar som förvärvats och överförts till ett investeringssparkonto, och som förvaras på kontot med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto, och som sedan avförs från kontot beräknas ju på samma sätt som för andra tillgångar som har förvärvats vid emission inom den konventionella beskattningen.

I avsnitt 6.13.2.7 föreslås att finansiella instrument som har getts ut av ett företag inte är investeringstillgångar om innehavaren av instrumenten innehar andelar i företaget som motsvarar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar eller av kapitalet i företaget. Skälet för att sådana finansiella instrument inte bör omfattas av termen investeringstillgångar, och därmed bör betraktas som kontofrämmande tillgångar, är att större ägare i företag, ensamt eller tillsammans med andra större ägare, inte ska kunna realisera obeskattade vinster i företaget inom den schablonbeskattade sfären. Även om finansiella instrument som omfattas av ägarbegränsningen är kontofrämmande tillgångar kan den situationen uppstå att de får förvaras på ett investeringssparkonto under en övergångsperiod. För att förhindra skatteundandragande hänförligt till denna typ av finansiella instrument bör de inte schablonbeskattas när de förvaras på ett investeringssparkonto. Av denna anledning bör således värdet av finansiella instrument som träffas av denna begränsning och som förvaras på ett investeringssparkonto inte ingå i kapitalunderlaget.

I 57 kap. IL finns särskilda regler som gäller vid beskattningen av aktiva delägare i fåmansföretag. Reglerna syftar till att inkomster i ett fåmansföretag, som beror på att ägaren har arbetat i företaget, ska beskattas som arbetsinkomster och inte som kapitalinkomster. För att en ägare ska beröras av de särskilda reglerna krävs normalt att ägaren varit verksam (aktiv) i företaget i betydande omfattning någon gång under de senaste fem åren. Ägarens andelar sägs då vara kvalificerade andelar om inte annat är särskilt stadgat. Reglerna tillämpas också för den som är närstående till en aktiv delägare.

Vid tillämpningen av reglerna beräknas avkastningen på det kapital som har investerats i företaget schablonmässigt. Reglerna innebär att man beräknar en normalavkastning eller ett visst s.k. gränselopp som ska beskattas i inkomstslaget kapital hos ägaren. Skattesatsen är 20 procent och uppnås genom att två tredjedelar av utdelningen upp till gränseloppet tas upp till be-

skattning. Utdelning som överstiger gränseloppet beskattas i inkomstslaget tjänst. Även en kapitalvinst som uppkommer när kvalificerade andelar avyttras fördelas på inkomstlagen tjänst och kapital.

Om kvalificerade andelar avyttras genom ett andelsbyte, ska mottagna andelar anses kvalificerade hos andelsägaren. Detsamma gäller en andel som mottagits vid en partiell fission om mottagaren omedelbart före den partiella fissionen ägt en kvalificerad andel i det överlåtande företaget. Andelar som erhålls som utdelning från ett svenskt aktieföretag i form av andelar i ett dotterbolag, s.k. lex Asea-utdelning, kan också under vissa förutsättningar bli kvalificerade. När kvalificerade andelar som erhållits på angivet sätt avyttras, kan en del av kapitalvinsten komma att beskattas i inkomstslaget tjänst. Även utdelning kan komma att tjänstebeskattas. Reglerna för hur mycket av avkastningen som ska beskattas i inkomstslaget tjänst respektive kapital är komplicerade.

Bestämmelserna om beskattning av kvalificerade andelar medför att sådana andelar inte kan schablonbeskattas på samma sätt som andra finansiella instrument. Det skulle strida mot syftet med reglerna, nämligen att inkomster i ett fåmansföretag, som beror på att ägaren har arbetat i företaget, ska beskattas som arbetsinkomster och inte som kapitalinkomster. Av denna anledning bör värdet av kvalificerade andelar som förvaras på ett investeringssparkonto inte ingå i kapitalunderlaget.

Utgångspunkten är att kontofrämmande tillgångar inte får förvaras på ett investeringssparkonto. Av praktiska skäl är det dock inte lämpligt att helt förbjuda förvaring av kontofrämmande tillgångar på ett konto. Som framgår av avsnitt 6.13.2.17 föreslås därför att kontofrämmande tillgångar under vissa förutsättningar får förvaras på ett investeringssparkonto under en övergångsperiod, som varierar beroende på vilken slags kontofrämmande tillgång det är fråga om. Även om kontofrämmande tillgångar som avses i 17 § lagen om investeringssparkonto inte avförs från investeringssparkontot inom övergångsperioden upphör inte kontot som investeringssparkonto. Innebörden av detta är att sådana kontofrämmande tillgångar i och för sig kan förvaras på ett investeringssparkonto utan begränsning i tiden. Om det kommer till kontoinnehavarens eller investeringsföretagets kännedom att kontofrämmande tillgångar som

avses i 17 § förvaras på ett investeringssparkonto åligger det naturligtvis dem att se till att tillgångarna avförs från kontot inom den tidsfrist som ställs upp i lagen om investeringssparkonto.

Huvudskälet till att kontofrämmande tillgångar så långt som möjligt bör hållas utanför investeringssparkontot är att sådana tillgångar inte lämpar sig för den schablonbeskattning som föreslås i förevarande proposition. Det är dock rimligt att här aktuella kontofrämmande tillgångar som utgångspunkt omfattas av schablonbeskattningen under den övergångsperiod de får förvaras på ett investeringssparkonto. Men om de inte har avförts från kontot när denna period löper ut bör de inte längre schablonbeskattas. Regeringen föreslår därför att kontofrämmande tillgångar som förvaras i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto ska beskattas konventionellt från det att den felaktiga förvaringen inleds. Innebörden av detta förslag är att värdet av sådana tillgångar inte ska ingå i kapitalunderlaget.

Inbetalning till investeringssparkonto

En viktig utgångspunkt för utformningen av beräkningsmodellen för kapitalunderlaget är att det inte ska vara möjligt att förvara tillgångar på ett investeringssparkonto under större delen av året utan att det avspeglas i kapitalunderlaget. Med en beskattningsmodell som enbart baseras på en kvartalsvis beräkning av värdet på tillgångarna på ett investeringssparkonto skulle detta vara möjligt genom att kontoinnehavaren minskar sparandet strax före ett kvartalsskifte för att efter detta skifte öka sparandet i samma utsträckning. Nedan diskuteras vilken metod som bör införas för att förhindra skatteundandragande genom transaktioner kring kvartalsskiften och hur den bör utformas.

Svenska Bankföreningen, *Svenska Fondhandlareföreningen* och *Avanza Bank* ifrågasätter dock om det finns risk för ett sådant förfarande i praktiken. Enligt dessa remissinstanser skulle kostnaden för att gå in och ur ett investeringssparkonto i form av bland annat courtage och skillnaden mellan köp- och säljkurs, s.k. spread, vara en tillräckligt avhållande effekt mot detta.

Denna bedömning torde dock inte stämma i förhållande till vissa finansiella instrument som får förvaras på ett investeringssparkonto. Vid köp och försäljning av t.ex. aktier får köparen och säljaren normalt betala courtage och köpkursen överstiger normalt säljkursen. Courtaget

varierar dock från kund till kund och den s.k. spreaden skiljer sig från aktie till aktie. Det kan därför inte uteslutas att kostnaden, inklusive den kursrisken som kontoinnehavaren tar genom förfarandet, för att gå in och ut ur kontot fyra gånger per år med en viss aktie kan understiga den schablonmässigt beräknade skatten på samma aktie. För t.ex. vissa andelar i investeringsfonder gäller dessutom att inlösen och förvärv kan ske utan omedelbar kostnad, förutom eventuell kursrisk, för den enskilda. Det är därför inte osannolikt att det, med kvartalsvis beräkning av värdet på ett investeringssparkonto, kan löna sig att undvika beskattning genom att lösa in fondandelar före kvartalsskiftet för att efter kvartalsskiftet förvärva samma andelar.

Nämnda risk för skatteundandragande skulle kunna undvikas om värdet av tillgångarna på kontot stämde av betydligt oftare än vid fyra tillfällen per år, t.ex. om värdet skulle stämmas av varje dag eller varje vecka. Regeringen bedömer dock, främst med hänsyn till att det måste vara möjligt för den enskilde spararen att själv kunna beräkna kapitalunderlaget, att det inte är lämpligt med så täta avstämningar. Vidare är det, framför allt med hänsyn till att fondandelar kan förvärvas och lösas in utan omedelbar kostnad för den enskilda, tveksamt om risken för skatteundandragande skulle undanröjas med månatliga avstämningar av värdet. Regeringens bedömning är därför att det inte heller är lämpligt med en beräkningsmodell som bygger på att avläsning av värdet sker en gång per månad. Regeringen anser att det lämpligaste sättet att undvika här aktuell risk för skatteundandragande är det sätt som föreslås i promemorian, nämligen att modellen för beräkning av kapitalunderlaget kompletteras med en bestämmelse om att marknadsvärdet av inbetalningar av kontanta medel till kontot ska öka kapitalunderlaget. Med en sådan reglering lönar det sig inte att genom transaktioner kring kvartalsskiften minska den del av kapitalunderlaget som avser värdet av tillgångarna på investeringssparkontot eftersom den del av kapitalunderlaget som avser inbetalningar av kontanta medel ökar i samma utsträckning.

Promemorians förslag har kritiserats av ett antal remissinstanser. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* avstyrker att inbetalningar till kontot under året ska adderas till kapitalunderlaget. Det skulle innebära en fiktiv beskattning som inte motsvarar det faktiska innehavet. En sådan beskattningsmodell

missgynnar särskilt kort- och medelsiktigt sparande. Föreningarna anser inte att det är pedagogiskt att önskat beteende, dvs. sparande, innebär en omedelbar beskattning. *Avanza Bank* anser att det föreslagna sättet att beräkna kapitalunderlaget är svårförståeligt och komplicerat. Det hämmar löpande sparande och sparande på kort- och medellång sikt. Vidare leder denna typ av beskattning till att innehavaren inom ramen för investeringssparkonto i viss mån dubbelbeskattas. Även *Far* och *Sparbankernas Riksförbund* vänder sig emot att det sker en dubbelbeskattning om inbetalningar till ett investeringssparkonto ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget. Vidare har Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, *Avanza Bank* och *LRF* kritiserat att den i promemorian föreslagna beräkningsmodellen innebär att kredit inte kan utnyttjas inom den schablonbeskattade sfären på motsvarande sätt som det i dag går att utnyttja kredit inom en kapitalförsäkring. De har bland annat anfört följande. I dag finns en möjlighet att ha ett kreditkonto kopplat till en kapitalförsäkring varifrån insättningar och uttag till och från kapitalförsäkringen görs. På så sätt har investeraren själv kunnat bestämma risk och hävstång för sina värdepappersaffärer. Även normalt aktiva investerare gör insättningar och uttag i sådan omfattning att denna typ av kredit inte kommer att vara möjlig med den föreslagna modellen eftersom kapitalunderlaget, och därmed schablonintakten, blir för högt. Om investerarna fräntas möjligheten till kredit inom den schablonbeskattade sfären riskeras likviditeten på marknaden. Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, *Avanza Bank*, *LRF* och *Sparbankernas Riksförbund* anser därför att inbetalningar inte ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget. I andra hand anser Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen och *Avanza Bank* att det ska finnas möjlighet att utnyttja kredit inom investeringssparkontot utan att det påverkar kapitalunderlaget.

Den av regeringen föreslagna beräkningsmodellen att inbetalningar ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget medför vissa nackdelar, främst i förhållande till kontoinnehavare och investeringsföretag. Som har påpekats av vissa remissinstanser blir beräkningsmodellen härigenom mer komplicerad och svårare att förstå. Det får dock förutsättas att en kontoin-

nehavare själv har möjlighet att kontrollera vilka inbetalningar han eller hon gör till ett eget investeringssparkonto. Vidare bör en kontoinnehavare ha möjlighet att själv beräkna ett kapitalunderlag baserat på kvartalsvisa värden av tillgångarna på investeringssparkontot med tillägg av inbetalningar som görs till kontot.

Regeringens bedömning är att investeringssparkontot kommer vara en attraktiv sparform för breda grupper av sparare, inklusive de som månadssparar.

Visserligen innebär beräkningsmodellen för kapitalunderlaget att inbetalningar som äger rum under ett kvartal beskattas som om de befunnit sig på kontot sedan kvartalets början, men detta balanseras av att tillgångarnas värde bara avläses fyra gånger per år. Eftersom tillgångarna i genomsnitt förväntas öka från en månad till en annan innebär mindre frekventa avläsningstidpunkter en viss skatterabatt. Detta följer av att det tar längre tid innan värdestegringen påverkar underlaget för beskattning.

Valet av fyra avläsningstidpunkter reflekterar målsättningen att det inte får bli för komplicerat för den enskilde att själv beräkna sin skatt. Tätare avläsningstidpunkter skulle ge bättre följsamhet och vore därför att föredra, men eftersom inbetalningarna ska läggas till underlaget har antalet avläsningstidpunkter begränsats till fyra gånger per år.

Om inbetalningarna inte skulle läggas till underlaget vore det naturligt med tätare avläsningstidpunkter, t.ex. månadsvis avläsning. Detta skulle resultera i högre skatt för många månadssparare eftersom värdestegring påverkar underlaget för beskattning redan från nästföljande månad. För den som exempelvis sparar 300 kronor i månaden och har ett sparande på investeringssparkonto som uppgår till mer än ca 3 500 kronor så är den förväntade skatten lägre om den beräknas med de av regeringen föreslagna reglerna, jämfört med om den beräknades utan att inbetalningar beaktas men baserat på månadsvis avläsning.

Vad gäller möjligheten till att utnyttja kredit avseende tillgångar på ett investeringssparkonto kan först och främst konstateras att det inte bör införas någon begränsning avseende rätten att använda sådana tillgångar som säkerhet för kredit. Något sådant förslag innehåller inte heller promemorian.

Även om det i och för sig är möjligt att belåna tillgångar på ett investeringssparkonto kan det

lånade beloppet inte utnyttjas inom ramen för investeringssparkontot utan att detta betalas in till kontot, av t.ex. kontoinnehavaren eller kreditgivaren. Kontanta medel kan bara förvaras på ett investeringssparkonto om de först betalas in till kontot. Regeringens förslag innebär således att kapitalunderlaget ökar om kontoinnehavaren belånar tillgångarna på kontot i syfte att investera det upplånade beloppet inom ramen för ett investeringssparkonto. Att undanta inbetalningar av kontanta medel som har lånats upp med tillgångar på ett investeringssparkonto som säkerhet från huvudregeln att inbetalningar till kontot ska öka kapitalunderlaget är dock inte lämpligt eftersom det innebär att investeringar av upplånade medel gynnas i förhållande till investeringar med egna medel.

Vidare anser regeringen att risken är mycket liten för att likviditeten på värdepappersmarknaden påverkas negativt i någon nämnvärd omfattning om kredit inom det schablonbeskattade området försvåras genom att inbetalningar ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget. Det bör tilläggas att möjligheten att belåna finansiella instrument och utnyttja de upplånade medlen utan skatteeffekt kvarstår oförändrad inom den konventionella beskattningen.

Den uppenbara fördelen med en beräkningsmodell för kapitalunderlaget där inbetalningar beaktas är att den omöjliggör skatteundandragande genom att värdet på kontot minskas och ökas kring kvartalsskiftena. Enligt regeringens bedömning finns det inget lämpligare sätt att förhindra sådana förfaranden. Fördelarna med beräkningsmodellen får anses överväga nackdelarna. Marknadsvärdet av inbetalningar av kontanta medel till ett investeringssparkonto bör därför öka kapitalunderlaget. Förslaget i denna del motiveras uteslutande av risken som annars finns att skatt undviks genom att transaktioner sker kring kvartalsskiftena.

Det är marknadsvärdet vid inbetalningen som bör öka kapitalunderlaget. En inbetalning anses ha skett först när den är fullbordad, vilket är i samma stund som de kontanta medlen förtecknas på investeringssparkontot. Det är således marknadsvärdet vid denna tidpunkt som ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget.

Det är dock inte alla inbetalningar som bör öka kapitalunderlaget. Det är enbart inbetalningar till investeringssparkontot som avser ”nya” kontanta medel inom investeringsspar-

kontosystemet, i den bemärkelsen att medlen inte härrör från andra tillgångar som förvaras på kontot eller avser överföringar från ett annat investeringssparkonto, som bör öka kapitalunderlaget. Inbetalningar som avser ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på investeringssparkontot bör därför inte öka kapitalunderlaget. Det bör inte heller ersättning vid sådan överlåtelse av tillgångar som förvaras på investeringssparkontot till följd av vilken tillgångarna får överföras till förvärvaren. För att en inbetalning avseende avkastning i form av t.ex. utdelning på tillgångar på ett investeringssparkonto eller ersättning vid överlåtelse av sådana tillgångar ska anses härröra från tillgångarna på kontot, och därmed inte öka kapitalunderlaget, krävs att inbetalningen inte går via ett annat konto som innehas av kontoinnehavaren till det aktuella investeringssparkontot. En sådan inbetalning ska anses utgöra en inbetalning av kontoinnehavaren själv. Av avsnitt 6.13.2.16 framgår att ersättningen vid vissa överlåtelser av finansiella instrument på ett investeringssparkonto måste överföras direkt till investeringssparkontot. Detsamma gäller i vissa fall annan avkastning på tillgångar på ett investeringssparkonto, se avsnitt 6.13.2.18.

Vad gäller kontanta medel som har överförts till investeringssparkontot från ett annat investeringssparkonto så bör inte heller de öka kapitalunderlaget. Inte heller inbetalningar från det investeringsföretag som för investeringssparkontot bör öka kapitalunderlaget om inbetalningen görs på grund av att investeringsföretaget har växlat valuta med kontoinnehavaren. Detta gäller oavsett vilka slags valutor som har växlats och oavsett anledningen till att kontoinnehavaren har växlat dem, under förutsättning att den valuta som kontoinnehavaren använder för att växla till sig en annan valuta förvaras på investeringssparkontot. Växlingen kan t.ex. ske för att kontoinnehavaren har för avsikt att förvärva finansiella instrument som handlas på en utländsk marknad. I sådana fall kan det krävas att förvärvet betalas med det aktuella landets valuta. Ett annat exempel på när en kontoinnehavare kan tänkas vilja växla valuta som förvaras på investeringssparkontot är när han eller hon har fått utländsk valuta i t.ex. utdelning på utländska aktier.

Nämnda utgångspunkt bör dock frångås vad gäller överföring av kontanta medel från en

annan kontoinnehavares investeringssparkonto. Under rubriken Kontoinnehavare som är begränsat skattskyldig nedan framgår att inbetalningar av kontanta medel till ett investeringssparkonto, och andra händelser som enligt huvudregeln ska öka kapitalunderlaget, inte ska öka kapitalunderlaget om kontoinnehavaren vid inbetalningen var begränsat skattskyldig. Om alla överföringar av kontanta medel inom investeringssparkontosystemet skulle undantas från utgångspunkten att inbetalningar ska öka kapitalunderlaget skulle ett samarbete mellan en obegränsat skattskyldig kontoinnehavare A och en begränsat skattskyldig kontoinnehavare B kunna leda till att A under större delen av kalenderåret skattefritt kan förvara tillgångar på sitt investeringssparkonto. Det skulle kunna ske genom att A inför varje kvartalsskifte överför tillgångarna på kontot till B och B överför tillgångarna till A efter varje kvartalsskifte. A:s kapitalunderlag baserat på innehav på investeringssparkontot skulle bli noll kronor medan B inte är skattskyldig för schablonintäkt på sitt investeringssparkonto.

Risken för att de nu beskrivna förfarandena skulle inträffa torde visserligen inte vara särskilt stor. Det är dock olyckligt att bygga in en sådan svaghet i systemet. För att förhindra förfaranden av detta slag anser därför regeringen, till skillnad från Sveriges advokatsamfund och Fondbolagens förening, att inbetalningar av kontanta medel som innan överföringen förvarades på en annans investeringssparkonto ska öka kapitalunderlaget. Detta bör dock inte gälla om överföringen avser ersättning vid mottagande kontoinnehavares överlåtelse av finansiella instrument på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller en handelsplattform. Vid sådana överlåtelser känner överlåtaren normalt inte till vem som förvärvat tillgångarna och bland annat av detta skäl kan överlåtelserna inte missbrukas i syfte att kringgå beskattning. Ersättning som tas emot på ett investeringssparkonto som avser mottagande kontoinnehavares överlåtelse av finansiella instrument på kontot direkt till en annan kontoinnehavare bör dock beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget.

Den föreslagna regleringen innebär vid överföringar mellan två investeringssparkonton att kontanta medel som en gång redan har ökat kapitalunderlaget vid inträdet i den schablonbeskattade sfären kan komma att göra det ännu en gång.

Överföring av finansiella instrument till eget investeringssparkonto

Innehavaren av ett investeringssparkonto får överföra egna investeringstillgångar, men inte kontofrämmande tillgångar, till kontot. Detta gäller oavsett var tillgångarna ska överföras till investeringssparkontot förvaras. Om överföringen avser tillgångar som inte förvarades på ett annat investeringssparkonto bör marknadsvärdet av tillgångarna när de förtecknas på investeringssparkontot öka kapitalunderlaget. Utan en sådan reglering skulle det nämligen vara möjligt att kringgå beskattningen hänförlig till investeringssparkontot genom att upprepa transaktioner som går ut på att strax efter ett kvartalsskifte överföra investeringstillgångar till investeringssparkontot och strax före ett kvartalsskifte realisera tillgångarna och ta ut pengarna från kontot.

Det är marknadsvärdet vid överföringen som bör vara avgörande för med hur mycket kapitalunderlaget ska ökas. En överföring anses ha skett först när den är fullbordad. Överföringen är fullbordad i samma stund som tillgångarna förtecknas på investeringssparkontot och det är således marknadsvärdet vid denna tidpunkt som ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget.

På samma sätt som för inbetalning av kontanta medel bör för överföring av finansiella instrument gälla att bara värdet av finansiella instrument som inte härrör från andra tillgångar som förvaras på kontot eller avser överföring från ett annat investeringssparkonto ska öka kapitalunderlaget. Det innebär att överföring av finansiella instrument från ett annat eget investeringssparkonto inte ska öka kapitalunderlaget.

Överföring av finansiella instrument till investeringssparkonto från annans investeringssparkonto

Investeringstillgångar får utan begränsningar överföras mellan investeringssparkonton med olika innehavare. Det innebär t.ex. att sådana tillgångar som en kontoinnehavare genom oneröst eller benefikt fång har förvärvat direkt från en annan kontoinnehavare får överföras till den förstnämnde kontoinnehavaren.

Trots att det i dessa fall handlar om tillgångar som redan befinner sig inom den schablonbeskattade sfären bör, av samma skäl som gäller för kontanta medel, se under rubriken Inbetalning till investeringssparkonto ovan, överföringar av investeringstillgångar mellan investeringssparkonton med olika innehavare beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget för det mottagande

kontot. Det är marknadsvärdet av de överförda tillgångarna när de förtecknas på det mottagande kontot som bör beaktas vid beräkningen. Detta bör dock enbart gälla i de fall en transaktion görs direkt mellan två kontoinnehavare. Överföringar efter förvärv på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES eller en handelsplattform bör inte öka kapitalunderlaget även om överlåtaren förvarade de förvärvade tillgångarna på ett investeringssparkonto.

Överföring av tillgångar mellan investeringssparkonton över ett kvartalsskifte

När kontoinnehavare flyttar tillgångar mellan investeringssparkonton och det sker i nära anslutning till nästa kvartalsskifte kan det inte uteslutas att tillgångarna inte är förtecknade på något av de inblandade investeringssparkontona vid ingången av efterföljande kvartal. Det bör inte vara möjligt att på detta sätt påverka det sammanlagda kapitalunderlaget för kontona. Marknadsvärdet av tillgångar som överförs från ett investeringssparkonto, men som inte är förtecknade på något sådant konto vid ingången av ett kvartal på grund av att en överföring av tillgångarna mellan investeringssparkonton pågår, bör därför tas med vid beräkning av kapitalunderlaget för det investeringssparkonto till vilket tillgångarna förs över. Detta bör gälla oavsett om överföringen har skett mellan investeringssparkonton som har samma eller olika innehavare eller om investeringssparkontona förs av samma eller olika investeringsföretag. Vidare bör detta gälla oavsett om överföringen avser finansiella instrument eller kontanta medel eller båda. Det är marknadsvärdet när de överförda tillgångarna förtecknas på det mottagande kontot som bör beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget.

Kontoinnehavare som är begränsat skattskyldig

I lagen om investeringssparkonto finns inga inskränkningar avseende begränsat skattskyldiga personers rätt att öppna eller inneha investeringssparkonto. Utgångspunkten avseende beskattningen av begränsat skattskyldiga personer på grund av innehav av investeringssparkonto bör vara att de inte ska schablonbeskattas för den tid de har varit begränsat skattskyldiga eftersom Sverige inte har något berättigat skatteanspråk för denna tid. Den som har varit begränsat skattskyldig under hela den tid under ett kalenderår som denne har innehaft ett investe-

ringssparkonto ska således inte ta upp någon schablonintäkt.

Vidare innebär det anförda t.ex. att en begränsat skattskyldig person som innehar ett investeringssparkonto vid kalenderårets ingång men som avslutar detta konto innan personen ifråga blir obegränsat skattskyldig i Sverige inte ska ta upp någon schablonintäkt. Motsvarande gäller i utflyttningsfallet om den som flyttar ut från Sverige, och därigenom blir begränsat skattskyldig, skaffar sig ett investeringssparkonto först efter utflyttningen.

I de fall kontoinnehavaren under ett kalenderår har innehaft ett investeringssparkonto och under denna tid varit såväl obegränsat som begränsat skattskyldig bör kapitalunderlaget proportioneras. Det sker genom att endast den del av schablonintäkten som kan anses härröra från tid under vilken innehavaren var obegränsat skattskyldig tas upp till beskattning. Det innebär att kapitalunderlaget bara ska beräknas på marknadsvärdet av tillgångar som förvaras på kontot vid ingången av de kvartal vid vilka kontoinnehavaren är obegränsat skattskyldig. Vidare ska inbetalningar av kontanta medel och överföringar av investeringstillgångar till kontot öka kapitalunderlaget om kontoinnehavaren vid inbetalningarna respektive överföringarna var obegränsat skattskyldig, men inte annars. Slutligen ska marknadsvärdet av överförda tillgångar vid en överföring mellan två investeringssparkonton som medför att tillgångarna inte är förtecknade på något av dessa konton vid nästföljande kvartals ingång bara öka det mottagande kontots kapitalunderlag om kontoinnehavaren vid överföringen var obegränsat skattskyldig.

Följande exempel kan illustrera det sagda. En kontoinnehavare K innehar sedan flera år tillbaka ett investeringssparkonto. K är begränsat skattskyldig men flyttar till Sverige den 1 juni år 1 och blir då obegränsat skattskyldig. Marknadsvärdet av tillgångar som förvaras på K:s investeringssparkonto vid ingången av tredje och fjärde kvartalet (den 1 juli respektive den 1 oktober) ska öka kapitalunderlaget. Detsamma gäller inbetalningar och överföringar till kontot som görs från och med den 1 juni år 1, dvs. de ska öka kapitalunderlaget. Om K därefter flyttar ut från Sverige den 1 juni år 2, och därigenom blir begränsat skattskyldig, och behåller sitt investeringssparkonto, ska kapitalunderlaget för år 2 bara beräknas på marknadsvärdet vid ingången av

de två första kvartalen och inbetalningar och överföringar som gjorts före denna dag.

Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet anser att det vore önskvärt med en generell diskussion, i förhållande till OECD:s modellavtal, av hur schablonintäkten ska beskattas. Begränsat skattskyldiga med innehav av investeringssparkonto ska inte ta upp schablonintäkt. För dessa kommer de föreslagna reglerna därför inte att innebära någon förändring såvitt avser tillämpning av skatteavtal. Inte heller för obegränsat skattskyldiga innebär de föreslagna reglerna i normalfallet någon sådan förändring.

Lagförslag

I 42 kap. 37–41 §§ IL regleras hur kapitalunderlaget ska beräknas, se avsnitt 3.4.

6.13.3.4 Schablonintäkt

Regeringens förslag: Schablonintäkten ska beräknas till kapitalunderlaget multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november under föregående kalenderår.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att schablonintäkten ska beräknas till kapitalunderlaget multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november under föregående kalenderår med tillägg av 0,75 procentenheter.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Aktiespararna*, *Svenska Bankföreningen*, *Fondbolagens förening*, *Svenska Fondhandlareföreningen* och *Sveriges Försäkringsförbund* (numera *Svensk Försäkring*), anser att den räntefaktor som ligger till grund för beräkningen av schablonintäkten är för hög.

Fondbolagens förening anför att den som har sparat i aktier under de senaste tio åren inte har upplevt någon överavkastning alls om man ser på den svenska börsen i snitt och att den effektiva skattesatsen därför skulle ha överstigit 100 procent. Föreningen anför också att beskattningsnivån är för hög med tanke på börsens volatilitet och med hänsyn till att avdrag inte ges för förluster.

Aktiespararna, Svenska Bankföreningen, Fondbolagens förening, Svenska Fondhandlareföreningen och Sveriges Försäkringsförbund anser att den föreslagna beskattningsnivån är för

hög i förhållande till sparande i tillgångar med lägre förväntad avkastning än aktier, t.ex. räntesparande.

Sveriges Försäkringsförbund anför att kalibreringen av skatten är sådan att sparformen inte kan rekommenderas för den som önskar en mer måttlig risknivå i sin portfölj. Aktiespararna anför även att detta drabbar den likviditet som periodvis kan och bör finnas på kontot.

Landsorganisationen i Sverige (LO) anser att det tillägg till statslåneräntan som föreslås är orealistiskt lågt och anser att den föreslagna nivån är en skattesubvention som framförallt kommer välbeställda hushåll till godo.

Ekonomistyrningsverket anser att det generellt innebär en risk för större variation att använda dagsvärden för statslåneräntan som bas för beskattning, än om genomsnitt för månad eller helår används. Verket konstaterar att skillnaden mellan dagsvärden och årsgenomsnitt inte är särskilt stor, men att variationen för dagsvärden framdeles kan komma att vara mer volatila än t.ex. ett årsgenomsnitt. Ekonomistyrningsverket anser att lägre variation är att föredra eftersom det ökar förutsägbarheten och minskar osäkerheten, något som är särskilt viktigt i beskattningsfrågor.

Skälen för regeringens förslag: Skattemodellen för investeringssparkontot bygger på att en schablonmässig avkastning beräknas på ett kapitalunderlag och att denna avkastning sedan tas upp till beskattning som en kapitalinkomst. Regeringen föreslår att en räntefaktor motsvarande statslåneräntan, dvs. den genomsnittliga räntan för alla utestående statspapper med minst fem års återstående löptid, ska ligga till grund för beräkningen av schablonintäkten för investeringssparkontot.

Den räntefaktor som nu föreslås är lägre än den som föreslogs i promemorian. Det finns goda skäl för att göra kontot till en attraktiv sparform, även för tillgångar med lite lägre risk och därmed lägre förväntad avkastning. Hushållens långsiktiga sparande bör uppmuntras och som påpekas i avsnitt 6.13.2.3 finns det flera fördelar med schablonbeskattat sparande för både hushållen, inte minst för småspararna, och för staten. Den räntefaktor som föreslås ligger dessutom redan till grund för schablonbeskattning av sparande i såväl kapitalförsäkring som pensionsförsäkring.

I propositionen föreslås att tillämpligt värde på statslåneräntan ska vara värdet den

30 november föregående kalenderår. Detta skiljer sig från nuvarande utformning av lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, där värdet fastställs som den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret. Syftet med förändringen är att uppnå bättre följsamhet med den riskfria ränta som statslåneräntan är tänkt att approximera. Dels är bättre följsamhet önskvärd i sig, dels bidrar det något till att förebygga räntearbitrage i det fall att de korta marknadsräntorna under en period skulle komma att kraftigt överstiga föregående års statslåneränta.

Ekonomistyrningsverket anser att det generellt innebär en risk för större variation att använda dagsvärden för statslåneräntan som bas för beskattning, jämfört med att använda genomsnitt för månad eller helår.

Regeringen delar denna bedömning men anser att fördelarna med att använda ett dagsvärde som fastställs i slutet på året innan beskattningsåret uppväger nackdelarna. Statslåneräntan är ett genomsnitt av alla utestående statsobligationer med åtminstone fem års löptid, viktat efter volym. De längre löptiderna gör att statslåneräntan är mindre volatil än korta räntor. Likväl är det ofrånkomligen så att volatiliteten i beskattningsmodellen ökar om man använder värdet den 30 november i stället för årsgenomsnittet. Denna risk ska dock vägas mot att beskattningsmodellen får bättre följsamhet med ränteutvecklingen med denna lösning. Dessutom ökar förutsägbarheten i och med att de kommande årets beskattningsnivå för investeringssparkontot fastställs redan den 30 november, och inte vid slutet på året vilket vore fallet om man i stället använde ett årsgenomsnitt.

Den beräknade schablonintäkten ska tas upp som en inkomst i inkomstslaget kapital och beskattas med den vanliga skattesatsen för kapitalinkomster, dvs. 30 procent. Nivån på schablonbeskattningen bestäms av produkten av skattesatsen och schablonräntan. Det saknas skäl att avvika från den vanliga skattesatsen på 30 procent.

Aktiespararna, Svenska Bankföreningen, Fondbolagens förening, Svenska Fondhandlareföreningen och Sveriges Försäkringsförbund anser att den i promemorian föreslagna beskattningsnivån är för hög i förhållande till räntesparande, inklusive den likviditet som kan förväntas på kontot. Sveriges Försäkringsförbund anför att beskattningsnivån gör att sparformen inte kan

rekommenderas för den som önskar en mer måttlig risknivå i sin portfölj.

Regeringen gjorde redan i lagrådsremissen bedömningen att det inte föreligger någon betydande risk för överbeskattning av räntesparande i samband med sparande på investeringssparkonto. Med den nu föreslagna lägre räntefaktorn blir den risken ännu mindre. Investeringssparkontot är i första hand tänkt för aktiesparande, antingen direkt eller genom fondandelar. Individens portfölj utgörs av samtliga tillgångar oavsett hur de beskattas. Det finns inget som hindrar individen från att lägga in den del av portföljen som har högre risk och högre förväntad avkastning på investeringssparkontot och samtidigt låta tillgångar med lägre risk och lägre förväntad avkastning beskattas konventionellt. Ett viktigt syfte med investeringssparkontot är dessutom att underlätta för sparare att omsätta sina portföljer, genom att minska de inlåsnings effekter som kan uppkomma när transaktioner utlöser beskattning av latent vinster. För räntebärande tillgångar kan direktavkastningen förväntas utgöra den klart övervägande delen av totalavkastningen och därmed uppkommer inga betydande inlåsnings effekter vid konventionell beskattning. För den som ändå önskar använda ett investeringssparkonto för att spara i tillgångar med ett lägre inslag av risk, t.ex. räntebärande papper, finns nu ökade möjligheter till detta i och med att regeringen föreslår en lägre beskattningsnivå än i lagrådsremissen.

Flera remissinstanser, däribland *Aktiespararna, Svenska Bankföreningen, Fondbolagens förening, Svenska Fondhandlareföreningen* och *Sveriges Försäkringsförbund*, anser att faktorn som ligger till grund för beräkningen av schablonintäkten i promemorian är för hög. Fondbolagens förening anför att den som har sparat i aktier under de senaste tio åren inte har upplevt någon överavkastning alls om man ser på den svenska börsen i snitt.

Den modell för schablonbeskattning som regeringen nu föreslår bygger på en lägre avkastning än den förväntade avkastningen för sparande inom ramarna för den nya sparformen. Den riskpremie som kan förväntas för aktiesparande reflekterar risken för låg avkastning under långa perioder. I förhållande till den realiserade avkastningen kan beskattningsnivån avvika väsentligt från normen, både uppåt och nedåt, men detta ligger i schablonbeskattningens natur och gäller redan i dag för t.ex. avkastnings-

skatten. Att de senaste tio åren har varit en dålig period för aktieplaceringar ger ingen större vägledning om vilken avkastning som kan förväntas i framtiden. Regeringens bedömning är därmed att den föreslagna beskattningsnivån innebär en förväntad effektiv skattesats för sparande i aktier och aktiefonder som klart understiger normen om 30 procents beskattning av kapitalinkomster. Totalt sett förväntas den förväntade effektiva skattesatsen för sparande på investeringssparkonto uppgå till drygt 19 procent. Beräkningen av den effektiva skattesatsen bygger på antaganden om tillgångarnas sammansättning och den förväntade avkastningen för respektive tillgångsslag som redovisas mer utförligt i avsnitt 6.13.8.1.1. Den effektiva skattesatsen om samma tillgångar i stället beskattas konventionellt bedöms uppgå till knappt 29 procent.

Därmed innebär den beskattningsnivå som föreslås för investeringssparkontot en sänkning av den förväntade effektiva skattesatsen med 9–10 procentenheter jämfört med konventionell beskattning.

LO anser att den föreslagna nivån är en skattesubvention som framför allt kommer välbeställda hushåll tillgodo.

Regeringen anser att den lägre effektiva skattesatsen är motiverad eftersom hushållens långsiktiga sparande i direktägda finansiella tillgångar bör uppmuntras. Eftersom sparande på ett investeringssparkonto inte är bundet kan sparformen samtidigt utgöra ett buffertsparande och erbjuda goda möjligheter att spara ihop till riskkapital för eget entreprenörskap.

Ur ett fiskalt perspektiv kan den lägre effektiva skattesatsen även motiveras med att samma beskattningsnivå som för investeringssparkonto föreslås gälla för kapitalförsäkring. För kapitalförsäkring med underliggande tillgångar som motsvarar de som förväntas inom ramarna för investeringssparkontot bedöms den effektiva skattesatsen med rådande regler uppgå till 17,3 procent. (Kapitalförsäkringar diskuteras mer utförligt i avsnitt 6.13.4.) Åtgärden innebär således ökad skattemässigt neutralitet mellan direktägande av finansiella tillgångar på ett investeringssparkonto och ägande via kapitalförsäkring. Dessutom tar de offentligfinansiella effekterna av sänkt effektiv skattesats för direktägande och höjd effektiv skattesats för ägande via kapitalförsäkring i viss utsträckning ut varandra. Den nivå som föreslås för

räntefaktorn tillämpas i princip redan i dag för sparande i pensionsförsäkring.

Lagförslag

I 42 kap. 36 § IL regleras hur schablonintäkten ska beräknas, se avsnitt 3.4.

6.13.3.5 Undantag från konventionell beskattning

6.13.3.5.1 Avkastning på tillgångar

Regeringens förslag: Avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska inte tas upp till beskattning. Inte heller kapitalvinster på sådana tillgångar ska tas upp. På motsvarande sätt får inte utgifter och kapitalförluster som avser tillgångar på ett investeringssparkonto dras av.

Kapitalvinster och kapitalförluster på tillgångar som anses ha avyttrats när investeringstillgångar har överförts till ett investeringssparkonto eller när utländsk valuta har inbetalats till ett investeringssparkonto ska tas upp och beskattas konventionellt.

För tillgångar som enligt 42 kap. 38 § inkomstskattelagen inte ska ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget gäller att avkastning och kapitalvinster ska tas upp och utgifter och kapitalförluster får dras av.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Innehavare av ett investeringssparkonto ska ta upp en schablonmässigt beräknad intäkt till beskattning. Det innebär att huvudregeln är att faktisk avkastning och kapitalvinster respektive utgifter och kapitalförluster på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto inte ska tas upp respektive dras av särskilt. Nedan i detta avsnitt och i avsnitt 6.13.3.2 anges undantag till denna huvudregel.

Av avsnitt 6.13.3.7 framgår att kontoinnehavaren ska anses ha avyttrat investeringstillgångar som denne överför till ett investeringssparkonto från ett annat konto som inte är ett investeringssparkonto. Av samma avsnitt framgår att utländsk valuta som inbetalas till ett invester-

ingssparkonto i vissa situationer ska anses avyttrad. Sådana avyttringar anses ske i och med att investeringstillgångarna respektive den utländska valutan förtecknas på det mottagande investeringssparkontot. Tillgångarna förvaras således på investeringssparkontot när avyttringen anses ske. Kapitalvinst och kapitalförlust som uppstår vid denna typ av överföringar bör tas upp till beskattning. Undantaget att kapitalvinster och kapitalförluster på tillgångar på ett investeringssparkonto inte ska tas upp bör därför inte gälla vid avyttringar som anses ske genom överföring av investeringstillgångar eller inbetalning av utländsk valuta.

Finansiella instrument som innehas av större ägare i utgivande bolag, kvalificerade andelar, andra kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto och felaktigt förvarade tillgångar omfattas, av skäl som framgår av avsnitt 6.13.3.3, inte av schablonbeskattningen. Avkastning och kapitalvinster respektive utgifter och kapitalförluster hänförliga till sådana tillgångar ska därför tas upp respektive dras av även om de förvaras på ett investeringssparkonto. Undantaget från att avkastning och kapitalvinster respektive utgifter och kapitalförluster inte ska tas upp respektive inte får dras av ska därför inte gälla för dessa tillgångar.

Lagförslag

I 42 kap. 42 § inkomstskattelagen (1999:1229) regleras när avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska undantas från konventionell beskattning, se avsnitt 3.4.

6.13.3.5.2 Ränta på kontanta medel i vissa fall

Regeringens förslag: Ränta på kontanta medel som förvaras på ett investeringssparkonto ska beskattas konventionellt om räntan helt eller delvis avser ett kalenderår då räntesatsen som legat till grund för räntans beräkning någon gång överstigit statslåneräntan vid utgången av november närmast före det kalenderåret.

Tilläggspromemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Enligt promemorians förslag är den faktor som är avgörande för räntebegränsningens tillämpning stats-

låneräntan vid utgången av november ett visst år med tillägg av 0,75 procentenheter. Vidare förtydligas i regeringens förslag att även denna faktor för tidigare år än det år för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas kan ha betydelse för räntebegränsningens tillämpning.

Remissinstanserna: *Skatteverket* tillstyrker förslaget och anför att arbitragevinst på detta sätt är möjlig men inte bör vara vanlig. Skatteverket anför vidare att för att förhindra ett missbruk bör den föreslagna regeln införas. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* avstyrker förslaget och anför att det komplicerar konstruktionen av kontot ytterligare. Enligt Föreningarna torde konsekvensen av förslaget bli att finansiella institut är tvungna att sätta ett räntetak på avkastningen på kontot. De anför vidare bland annat följande. Det framstår som mycket främmande och opassande att skattereglerna ska ha en sådan styrande effekt på kapitalmarknaden. I schablonbeskattningens natur ligger att skatten ibland blir för hög och ibland för låg. Förslaget innebär att en exceptionell räntehändelse i förhållande till ränteläget föregående år kan få till följd att all ränta på kontanta medel kan drabbas utan att de haft något som helst inflytande över skeendet. Placering i utländsk valuta sker typiskt sett till marknadsräntor som inte följer svenska räntor och innefattar andra risker än sådana som är förenade med motsvarande ränteplaceringar i SEK. En placering i utländsk valuta kan ge högre ränta än statslåneräntan ökat med 0,75 procentenheter. Stoppregeln kan därför komma i konflikt med EU-rättens bestämmelser om fria kapitalrörelser. *Sparbankernas Riksförbund* anför bland annat att förslaget innebär ytterligare en administrativ pålaga som leder till behov av IT-utveckling och ökade kostnader. Om det visar sig att investeringssparkontot missbrukas kan en reglering införas men inte förr. *Aktiespararna* avstyrker förslaget. Situationen är inte sannolik och förslaget gör regleringen än mer krånglig och ogenomtränglig för gemene man. *Avanza Bank* anför bland annat att förslaget är komplicerat och konsumentovänligt och att det blir svårt att förklara regeln för kontoinnehavaren.

Skälen för regeringens förslag: Eftersom underskott av kapital vid konventionell beskattning ger upphov till en skattereduktion som baseras på en nominell skattesats på trettio procent är det av avgörande vikt att investerings-

sparkontot inte kan missbrukas genom att underskott av kapital genereras i syfte att skapa konstgjorda schablonbeskattade vinster med en lägre effektiv skattesats. Ett sådant fall är om individen kan både låna och placera kontanta medel till en ränta som överstiger den faktor som ligger till grund för underlagets beräkning, dvs. statslåneräntan den 30 november föregående år. En arbitragemöjlighet uppkommer då om ränteutgiften beskattas konventionellt medan ränteinkomsten schablonbeskattas. Uteslutande för att förhindra denna arbitragemöjlighet bör räntan på kontanta medel som förvaras på ett investeringssparkonto beskattas konventionellt om räntan helt eller delvis avser ett kalenderår då räntesatsen som legat till grund för räntans beräkning någon gång överstigit statslåneräntan vid utgången av november närmast före det kalenderåret.

Normalt utbetalas ränta på kontanta medel varje år. Det innebär att räntesatsen för ränta som avser ett visst år ska jämföras med ovan nämnda räntefaktorn som gäller för detta år (dvs. statslåneräntan den sista november föregående år). Om räntesatsen vid något tillfälle under aktuellt år överstiger räntefaktorn slår räntebegränsningen till och hela den utbetalade räntan ska beskattas konventionellt.

För ränta som inte enbart är hänförlig till ett och samma år, utan som löper över flera år gäller att räntesatsen som används för att beräkna räntan ska jämföras med räntefaktorn för samtliga kalenderår som räntan belöper på. Följande exempel kan illustrera detta: Kontoinnehavaren K förvarar kontanta medel på sitt investeringssparkonto från den 1 juli år 2 till den 30 juni år 3. Ränta på de kontanta medlen som avser hela denna period betalas ut till K under år 3. Räntan har belöpt på såväl år 2 som år 3, vilket innebär att räntebegränsningens tillämpning avgörs av dels förhållandet mellan räntesatsen under år 2 och räntefaktorn under detta år (dvs. statslåneräntan den sista november år 1), dels förhållandet mellan räntesatsen och räntefaktorn under år 3. Om räntesatsen vid något tillfälle under år 2 eller 3 överstiger räntefaktorn under respektive år är räntebegränsningen tillämplig och hela den utbetalade räntan ska beskattas konventionellt.

Av remissinstanserna är det bara *Skatteverket* som har tillstyrkt förslaget. Regeringen instämmer i kritiken att bestämmelsen medför att regleringen av investeringssparkontot blir mer komplicerad. Regeringen gör dock bedömningen

att det är viktigt att förebygga ett enkelt upplägg som skulle kunna ge upphov till ett stort bortfall av skatteintäkter. Regeringen instämmer därför i promemorians förslag om att införa en bestämmelse om räntebegränsning på investeringssparkontot. Regeringens bedömning är att den föreslagna bestämmelsen inte strider mot EU-rätten.

Lagförslag

I 42 kap. 42 § andra stycket 3 IL regleras att ränta på kontanta medel som förvaras på ett investeringssparkonto i vissa fall ska tas upp till beskattning, se avsnitt 3.4.

6.13.3.6 När schablonbeskattningen upphör

Regeringens förslag: Anskaffningsutgiften för den som genom köp, byte eller på liknande sätt förvärvar tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska beräknas enligt allmänna bestämmelser i inkomstskattelagen.

Anskaffningsutgiften för kontoinnehavaren när en kontofrämmande tillgång avförs från ett investeringssparkonto och överförs till ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto ska anses motsvara tillgångens marknadsvärde när den avförs. Detsamma gäller för förvärvaren när en kontofrämmande tillgång som har förvärvats genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt avförs från ett investeringssparkonto.

När utländsk valuta tas ut från ett investeringssparkonto ska anskaffningsutgiften för kontoinnehavaren anses motsvara valutans marknadsvärde vid denna tidpunkt. När utländsk valuta som har överlåtits genom arv, testamente, gåva, bodelning eller liknande överlåtelse tas ut ska förvärvarens anskaffningsutgift anses motsvara valutans marknadsvärde när den tas ut.

När ett investeringssparkonto upphör ska kontoinnehavarens anskaffningsutgift för finansiella instrument och utländsk valuta som förvaras på kontot anses motsvara tillgångarnas marknadsvärden när kontot upphör. Detta gäller dock inte för finansiella instrument som har överförts till ett investeringssparkonto om överföringen av tillgångarna har medfört att kontot till vilket överföringen har skett har upphört som investeringssparkonto.

Dessa bestämmelser ska inte tillämpas på tillgångar som enligt 42 kap. 38 § inkomstskatte-

lagen inte ska ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget.

Kontoinnehavarens anskaffningsutgift för en kontofrämmande tillgång som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto ska anses motsvara tillgångens marknadsvärde när den felaktiga förvaringen inleddes.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorians förslag anges inte uttryckligen att bestämmelsen om anskaffningsutgift för finansiella instrument och utländsk valuta när investeringssparkontot upphör gäller för kontoinnehavaren. Promemorian innehåller heller inget förslag som avser anskaffningsutgift för tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inte berört förslagen. *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* anser att det är rimligt att knyta den nya anskaffningsutgiften till marknadsvärdet när investeringstillgångar förs ut ifrån ett investeringssparkonto. *Sveriges advokatsamfund* anför att dubbelbeskattning kan komma i fråga vid försäljning av kvalificerade andelar som blivit kvalificerade under den tid de förvarats på investeringssparkontot. När dessa kvalificerade andelar säljs, ges det ingen möjlighet för den skattskyldige att tillämpa någon annan anskaffningsutgift än den ursprungliga anskaffningsutgiften, vilket leder till dubbelbeskattning eftersom tillgången i fråga kan ha varit föremål för schablonbeskattning under lång tid före det att den avfördes från investeringssparkontot. Advokatsamfundet anser inte att denna reglering kan vara berättigad.

Skälen för regeringens förslag

Tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto schablonbeskattas, med vissa undantag, och därför har anskaffningsutgiften ingen betydelse för beskattningen så länge tillgångarna förvaras på kontot. Schablonbeskattningen av tillgångarna kan dock upphöra. Det kan ske när investeringssparkontot upphör, när tillgångar överförs till ett konto som inte är ett investeringssparkonto eller, vad gäller kontanta medel, tas ut och när vissa kontofrämmande tillgångar förvaras i strid med bestämmelserna i lagen om

investeringssparkonto. När schablonbeskattningen upphör ska ränta, utdelning och annan avkastning och kapitalvinster på tillgångarna tas upp enligt de vanliga reglerna om beskattning i inkomstslaget kapital och utgifter och kapitalförluster får dras av. Tillgångarnas anskaffningsutgift får då betydelse vid beräkningen av kapitalvinst eller kapitalförlust. Frågan uppkommer i dessa fall om tillgångarnas faktiska anskaffningsutgift eller en på annat sätt beräknad anskaffningsutgift ska tillämpas på tillgångar som inte längre omfattas av schablonbeskattningen.

Anskaffningsutgift för förvärvare vid onerösa förvärv

När tillgångar på ett investeringssparkonto avförs och överförs till förvärvaren i samband med kontoinnehavarens överlåtelse av tillgångarna genom försäljning, byte eller på liknande sätt, eller tas ut om det är fråga om kontanta medel, är tillgångarna härefter, såvida inte en överföring sker direkt mellan två investeringssparkonton, föremål för konventionell beskattning. Förvärvaren har i dessa fall haft en utgift för anskaffandet av tillgångarna. Denna utgift bör, i enlighet med allmänna bestämmelser i inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, ligga till grund för den fortsatta skattemässiga behandlingen av tillgångarna inom det konventionella skattesystemet. Således bör vid förvärv i dessa fall tillgångarnas faktiska anskaffningsutgift tillämpas när tillgångarna lämnar den schablonbeskattade sfären.

Anskaffningsutgift för kontoinnehavaren

Värdestegring avseende tillgångar som omfattas av det konventionella skattesystemet beskattas först när tillgångarna avyttras. Till skillnad från sådana tillgångar beskattas värdestegring på tillgångar inom investeringssparkontosystemet löpande genom den schablonintäkt som ska tas upp. Om en viss tillgång har stigit i värde har detta lett till att kapitalunderlaget, som ligger till grund för beräkningen av schablonintäkten, har ökat i motsvarande utsträckning. Det kan därför inte sägas belöpa någon latent kapitalvinst på sådana tillgångar. På grund härav bör värdestegringar som sker inom det schablonbeskattade området inte på nytt beskattas när schablonbeskattningen upphör, vilket skulle kunna bli effekten om den faktiska anskaffningsutgiften skulle ligga till grund för beräkning av vinst eller förlust vid en framtida avyttring. Det är därför inte lämpligt att tillämpa den faktiska anskaff-

ningsutgiften på tillgångar som har samma ägare före som efter det att schablonbeskattningen upphör.

Eftersom värdestegringen för tillgångar på ett investeringssparkonto får anses ha omfattats av schablonintäkten bör utgångspunkten i stället vara att anskaffningsutgiften när schablonbeskattningen upphör ska bestämmas till tillgångarnas marknadsvärde vid denna tidpunkt. Även i de fall när tillgångarna har stigit i värde innebär det att innehavaren kan välja att avyttra tillgångarna så fort de har lämnat den schablonbeskattade sfären utan att det uppstår någon kapitalvinst. Att bestämma anskaffningsutgiften på detta sätt blir visserligen inte förmånligt i de situationer när tillgångarna har sjunkit i värde. I dessa fall skulle det vara förmånligare för innehavaren om den faktiska anskaffningsutgiften tillämpades vid den konventionella beskattningen, eftersom den är högre än marknadsvärdet när schablonbeskattningen upphör. Det kan dock inte komma i fråga att den skattskyldige ska få välja vilket av dessa värden som ska utgöra anskaffningsutgiften när schablonbeskattningen upphör. Det ligger i schablonbeskattningens natur att den är förmånlig i vissa situationer men inte i andra. Utgångspunkten för fastställande av anskaffningsutgiften som ska tillämpas inom den konventionella beskattningen i de fall äganderätten inte har övergått till annan ska alltså vara tillgångarnas marknadsvärde när schablonbeskattningen upphör. För tillgångar som har förvarats på ett investeringssparkonto, upphör schablonbeskattningen i regel antingen när kontot upphör som investeringssparkonto eller när tillgångarna avförs eller tas ut från kontot.

Nyss nämnda utgångspunkt bör dock inte gälla för finansiella instrument som har överförts till ett investeringssparkonto om överföringen av tillgångarna har medfört att kontot till vilket överföringen har skett har upphört som investeringssparkonto. En överföring av finansiella instrument får anses fullbordad först när instrumenten förtecknas på kontot. Om överföringen har gjorts i strid med bestämmelserna i lagen upphör kontot som investeringssparkonto. Det sker alltså i samma ögonblick som de överförda finansiella instrumenten förtecknas på kontot. Anskaffningsutgiften för tillgångar som överförts på detta vis bör inte bestämmas på samma sätt som för övriga tillgångar som behandlas i detta avsnitt. Anskaffningsutgiften för dessa tillgångar bör i stället beräknas enligt allmänna

bestämmelser i IL om anskaffningsutgift och således undantas från de särskilda bestämmelserna om beräkning av kontoinnehavarens anskaffningsutgift för tillgångar som inte längre är föremål för schablonbeskattning.

Anskaffningsutgift för förvärvare vid benefika förvärv

Investeringsstillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto som kontoinnehavaren har överlåtit genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt får bara överföras till förvärvarens konto om förvärvarens konto är ett investeringssparkonto. Vid överföringar mellan investeringssparkonton har anskaffningsutgiften för förvärvaren ingen skattemässig betydelse. På grund härav är det inte nödvändigt med en särskild bestämmelse om anskaffningsutgiften vid denna typ av förvärv.

Kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto som har förvärvats genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt får däremot överföras till förvärvarens konto under förutsättning att detta konto inte är ett investeringssparkonto. En sådan överföring kan också ske via ett annat konto som inte är ett investeringssparkonto som innehas av överlåtaren.

För kontanta medel som förvaras på ett investeringssparkonto finns inga begränsningar såvitt avser överföring till förvärvaren i samband med benefika överlåtelser. Vid sådana överlåtelser är det alltså möjligt att ta ut utländsk valuta från investeringssparkontot och sätta in den på förvärvarens konto även om det inte är ett investeringssparkonto.

Frågan är vilken anskaffningsutgift som ska gälla för förvärvaren av kontofrämmande tillgångar eller utländsk valuta i dessa situationer.

Enligt 44 kap. 21 § IL inträder vid benefika förvärv förvärvaren i den tidigare ägarens skattemässiga situation (kontinuitetsprincipen). I fråga om bland annat delägarätter och fordringsrätter, dvs. vissa typer av finansiella instrument, ska som anskaffningsutgift räknas ett belopp som motsvarar det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om den tidigare ägaren i stället hade avyttrat tillgångarna på dagen för äganderättsövergången.

Om överlåtelser, dvs. äganderättsövergången, sker när tillgångarna inte förvaras på ett investeringssparkonto ska givetvis kontinuitetsprincipen tillämpas. Det är däremot inte lämpligt

att tillämpa denna princip om överlåtelsen sker när tillgångarna förvaras på ett investeringssparkonto. En tanke med investeringssparkontot är nämligen att kontoinnehavaren inte ska behöva hålla reda på anskaffningsutgifter för tillgångar på kontot. Om förvärvaren vid tillämpning av kontinuitetsprincipen ska få en rättvisande anskaffningsutgift förutsätter det att han eller hon kan få reda på kontoinnehavarens anskaffningsutgift. Ett annat skäl mot att tillämpa kontinuitetsprincipen i dessa fall är att de överlåtna tillgångarna har schablonbeskattats under den tid de har förvarats på investeringssparkonto. Om kontinuitetsprincipen skulle tillämpas i förhållande till förvärvaren skulle det innebära att värdestegring på tillgångarna som har förvärvats på investeringssparkontot skulle beskattas två gånger.

Anskaffningsutgiften för förvärvaren vid en benefik överlåtelse av tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto bör i stället beräknas på samma sätt som för kontoinnehavaren om denne skulle ta ut tillgångarna från det schablonbeskattade systemet. Det vill säga anskaffningsutgiften bör anses motsvara tillgångarnas marknadsvärde när de avförs från investeringssparkontot eller, om det handlar om utländsk valuta, valutans värde när den tas ut från kontot.

Tillgångar som inte är föremål för schablonbeskattning

Om kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto inte byter karaktär till investeringstillgångar får de förvaras på investeringssparkontot till och med den sextionde dagen efter den dag då de emitterades. De har då under denna period inte varit föremål för schablonbeskattning. Med anledning härav bör de särskilda bestämmelserna om anskaffningsutgift som gäller tillgångar som inte längre omfattas av schablonbeskattning som föreslås i denna proposition inte tillämpas på denna typ av tillgångar. Det kan tilläggas att den som förvärvar kontofrämmande tillgångar vid en emission vars syfte är att tillgångarna inom trettio dagar ska bli investeringstillgångar får förutsättas vara medveten om att förvärvet avser kontofrämmande tillgångar. Det bör därför finnas goda förutsättningar för förvärvaren att hålla reda på den faktiska anskaffningsutgiften för det fall det tänkta karaktärsskiftet inte sker och tillgångarna inte blir föremål för schablonbeskattning.

Inte heller finansiella instrument som har getts ut av ett företag i vilket innehavaren äger tio procent eller mer av rösterna för samtliga andelar eller av kapitalet i företaget är föremål för schablonbeskattning. Sådana tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto under högst trettio dagar och schablonbeskattas inte under denna period. Finansiella instrument som omfattas av ägarbegränsningen kan dock ha förvarats på ett investeringssparkonto under betydligt längre tid än så. Det kan t.ex. vara fallet om kontoinnehavaren förvarar en post aktier som inte motsvarar tio procent av rösterna i bolaget på sitt investeringssparkonto och senare förvärvar ytterligare så många aktier i bolaget som krävs för att innehavet ska nå upp till denna gräns. I detta fall har aktierna på kontot, så länge de inte omfattades av ägarbegränsningen, varit föremål för schablonbeskattning. Det är alltså enbart under övergångsperioden om högst trettio dagar som de har varit föremål för konventionell beskattning. I sådana fall har kontoinnehavaren inte nödvändigtvis haft anledning att hålla reda på den faktiska anskaffningsutgiften för aktierna eftersom det kommande karaktärsbytet inte behöver ha varit känt vid förvärvet. Trots detta bör de allmänna bestämmelserna för bestämmande av anskaffningsutgift även gälla för finansiella instrument som omfattas av ägarbegränsningen. Anledningen till detta är att sådana tillgångar inte ska få en omotiverat hög anskaffningsutgift, vilket skulle kunna leda till för låg beskattning av ägaren. Således bör den faktiska anskaffningsutgiften vara avgörande för om det vid en framtida avyttring uppstår en kapitalvinst eller kapitalförlust. I fall där tillgångar övergår till att omfattas av denna begränsning först efter en tid på ett investeringssparkonto kan det följaktligen leda till att tillgångarna beskattas dels schablonmässigt, dels konventionellt.

Inte heller kvalificerade andelar föreslås vara föremål för schablonbeskattning. De torde endast undantagsvis komma att förvaras på ett investeringssparkonto och får då maximalt förvaras där i trettio dagar. Kvalificerade andelar kan undantagsvis komma att förvaras på ett investeringssparkonto på grund av att andelarna blir kvalificerade under tiden de finns på kontot. Ett möjligt exempel är aktier i ett fåmansbolag som tidigare har varit föremål för handel på en reglerad marknad men som avnoterats och där det finns aktiva ägare. Kontoinnehavaren kan således

ha innehaft dem under lång tid innan de blir kvalificerade. I de fall andelar blir kvalificerade under tiden de finns på ett investeringssparkonto har kontoinnehavaren inte nödvändigtvis haft anledning att hålla reda på den faktiska anskaffningsutgiften för dessa andelar eftersom det kommande karaktärsbytet inte behöver ha varit känt vid förvärvet. Dessutom kan det, som *Sveriges advokatsamfund* har konstaterat, bli fråga om såväl schablonbeskattning som konventionell beskattning om den verkliga anskaffningsutgiften ska tillämpas för andelar som har blivit kvalificerade under tiden de förvarades på ett investeringssparkonto. Detta på grund av att andelarna har schablonbeskattats under den tid på kontot de inte har varit kvalificerade. Inte desto mindre bör de allmänna bestämmelserna för bestämmande av anskaffningsutgift gälla även för kvalificerade andelar. Som redan antytts bör det bli mycket ovanligt att sådana tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto och för att inte de ska få en omotiverat hög anskaffningsutgift, vilket skulle kunna leda till för låg beskattning av ägaren, bör den faktiska anskaffningsutgiften vara avgörande för om det vid en framtida avyttring uppstår en kapitalvinst eller kapitalförlust.

Sammanfattningsvis bör den faktiska anskaffningsutgiften ligga till grund för beräkningen av vinst eller förlust vid en framtida avyttring av ovan nämnda tillgångar. Detta bör även gälla om avyttringen sker när tillgångarna förvaras på ett investeringssparkonto. Den faktiska anskaffningsutgiften bör också, i enlighet med kontinuitetsprincipen, ligga till grund för den anskaffningsutgift som gäller för den som förvärvar sådana tillgångar genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt.

Till kategorin tillgångar som ska beskattas konventionellt även om de förvaras på ett investeringssparkonto hör även tillgångar som förvaras på kontot i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto. Typiskt sett utgörs sådana tillgångar av tillgångar som varken kontoinnehavaren eller investeringssparkontot har uppmärksammat är kontofrämmande. Det kan t.ex. röra sig om aktier som när de överfördes till ett investeringssparkonto var upptagna till handel på en marknadsplats utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet som motsvarar en reglerad marknad, men som avnoteras från marknadsplatsen utan att kontoinnehavaren eller investeringsföretaget nås av denna information. Dess-

utom förutsätter felaktig förvaring av här aktuella tillgångar att investeringsföretaget vid minst en sådan värdering som ska ske vid varje kvartalsskifte av samtliga tillgångar på kontot inte uppmärksammar att aktien har avnoterats. De tillgångar som här är aktuella bör normalt sett ha getts ut av företag som kontoinnehavaren varken har något avgörande inflytande eller någon större insyn i. Kontoinnehavaren kan således inte på samma sätt som för finansiella instrument som omfattas av ägarbegränsningen eller är kvalificerade andelar anses ha goda möjligheter att känna till tillgångarnas status som investeringstillgångar eller kontofrämmande tillgångar. Mot bakgrund av det anförda anser regeringen att det inte är lämpligt att beräkna anskaffningsutgiften för denna typ av tillgångar på samma sätt som för övriga tillgångar, som behandlas ovan, som inte är föremål för schablonbeskattning, dvs. till den faktiska anskaffningsutgiften. Anskaffningsutgiften för felaktigt förvarade tillgångar bör i stället anses vara tillgångarnas marknadsvärde när den felaktiga förvaringen påbörjades, dvs. omedelbart efter det att den frist enligt 17 § lagen om investeringssparkonto inom vilken tillgångarna skulle ha avförts från kontot löper ut. Fram till denna tidpunkt har tillgångarna schablonbeskattats.

Kontoinnehavarens anskaffningsutgift, dvs. marknadsvärdet när den felaktiga förvaringen påbörjades, övergår i enlighet med kontinuitetsprincipen till den som förvärvar tillgångarna genom arv, testamente, bodelning eller på liknande sätt.

Följande exempel kan illustrera marknadsvärdet vid vilken tidpunkt som ska vara avgörande för anskaffningsutgiften för en felaktigt förvarad tillgång: Kontoinnehavaren K förvärvar under kvartal 1 på en reglerad marknad aktier i AB1 och placerar dem på sitt investeringssparkonto. Aktierna i AB1 avnoteras under kvartal 2. Aktierna ska därmed avföras från investeringssparkontot senast 60 dagar efter utgången av kvartal 2. Varken K eller investeringsföretaget uppmärksammar dock att aktierna avnoterades. Detta upptäcks först under kvartal 4, varvid aktierna omedelbart avförs från investeringssparkontot. K:s anskaffningsutgift ska anses vara aktiernas marknadsvärde vid ingången av den 61:a dagen efter utgången av kvartal 2, dvs. från och med det att tillgångarna förvaras på kontot i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto.

Lagförslag

I 44 kap. 22 a–22 e §§ IL tas bestämmelser om anskaffningsutgift för tillgångar som inte längre är föremål för schablonbeskattning in, se avsnitt 3.4.

6.13.3.7 Inbetalning av utländsk valuta och överföring av finansiella instrument till investeringssparkonto

Regeringens förslag: Utländsk valuta som har betalats in till ett investeringssparkonto ska anses avyttrats mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet på valutan då den förtecknades på kontot.

Inbetalningar av följande slag ska dock inte anses utgöra sådana inbetalningar som medför att valutan ska anses ha avyttrats. Det gäller inbetalningar av:

1. ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på investeringssparkontot,
2. ersättning vid sådan överlåtelse av tillgångar som förvaras på investeringssparkontot till följd av vilken tillgångarna får överföras till förvärvaren,
3. utländsk valuta som överförs från ett annat investeringssparkonto, eller
4. utländsk valuta som investeringsföretaget som för investeringssparkontot har växlat mot valuta som har förvarats på kontot.

Den som har överfört investeringstillgångar till ett eget investeringssparkonto ska anses ha avyttrat tillgångarna mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet då de förtecknades på kontot.

Om mottagna andelar som deltagit i andelsbyte enligt äldre bestämmelser överförs till ett investeringssparkonto ska äldre uppskovsbelopp tas upp till beskattning.

Promemorians förslag: Överensstämmer i stort med regeringens. Enligt promemorians förslag är det den som har betalat in utländsk valuta till ett investeringssparkonto som ska anses ha avyttrat valutan. Promemorian innehåller ingen särskild bestämmelse för uppskovsbelopp som fastställts enligt äldre bestämmelser om andelsbyten och som hör till en mottagen

andel som förs över till eget investeringssparkonto.

Remissinstanserna: För att göra skattereglerna för värdepapper ännu enklare anser *Skatteverket* att det bör införas regler som innebär att personer med mindre innehav i värdepapper kan lägga in dessa i investeringssparkontot utan att behöva räkna ut sina omkostnadsbelopp. Skatteverket föreslår därför att fysiska personer som den 1 januari 2011 ägde finansiella instrument med ett marknadsvärde som uppgick till högst 50 000 kronor får föra över dessa tillgångar till investeringssparkontot utan att de anses ha avyttrats. En förutsättning bör vara att alla finansiella tillgångar som personen äger överförs till kontot, att inga finansiella värdepapper har getts bort innan tidpunkten för överföringen och att avdrag inte medges för eventuella förluster som realiserats innan överföringen. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anför att spararna på grund av den föreslagna avskattningen kan komma att se investeringssparkontot som ett attraktivt alternativ enbart för nytt sparande. En övergångsbestämmelse som innebär möjlighet till en schabloniserad avskattning bör därför övervägas. *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* anser att särskilt generösa övergångsregler bör införas vid överföringar inom viss tid till investeringssparkonto. Detta skulle kunna åstadkommas genom ett höjande av schablonen i 48 kap. 15 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, från 20 procent till 50 procent för sådana överföringar. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* framför att för att göra det nya systemet med investeringssparkonto till en populär form för sparande bör lagstiftaren införa någon form av ”skatterabatt” vid införandet av reglerna. Ett alternativ kan vara att övergångsreglerna ger möjlighet till att flytta över befintliga innehav till investeringssparkontot med ett ingångsvärde om 50 procent av marknadsvärdet. Enligt *Fondbolagens förening* måste det finnas en förmånlig övergångsregel för att flytta över befintligt sparande i fonder, aktier och andra värdepapper till det nya investeringssparkontot för att komma tillrätta med problemet med de inlåsnings effekter som gäller i dag. Ett alternativ vore att schablonregeln om ingångsvärde (omkostnadsbeloppet) höjs under det första året. För att öppna för ett mer aktivt sparande och rörligt sparkapital föreslår *Aktiespararna* att den som önskar föra in sitt befintliga sparande i ett investeringssparkonto,

eller byta till annan sparform, ska erbjudas möjlighet att skatta av vinsten till en något reducerad nivå. Aktiespararna föreslår att en möjlighet ska ges att under ett år från lagens införande använda en schablonmetod för beräkning av kapitalvinsten, enligt vilken omkostnadsbeloppet ska kunna bestämmas till 50 procent av försäljningslikviden. *Konkurrensverket* konstaterar att befintligt sparande inte ska kunna överföras till ett investeringssparkonto utan att det utlöser beskattning. Enligt *Konkurrensverket* kommer därmed införandet av investeringssparkonton inte att lösa problemet med inlåsnings effekter i befintligt sparande. Införandet av investeringssparkonto kommer dock att kunna bidra till bättre kundrärlighet vad gäller framtida sparande. *Far* konstaterar att det endast är avskattade tillgångar som kan föras in på kontot. Följden av detta är sannolikt att det stora antalet ”småsparare” inte kommer att föra in sina tillgångar på kontot. Målet att ha ett förenklat system för dessa sparare riskerar därmed att inte uppfyllas.

Skälen för regeringens förslag

Inbetalning av utländsk valuta

Den nya sparformen investeringssparkonto bygger på att kontoinnehavaren kan sätta in kontanta medel på sitt investeringssparkonto för att inom ramen för detta konto förvärva finansiella instrument. Även andra än kontoinnehavaren ska ha möjlighet att sätta in kontanta medel på ett investeringssparkonto. När det gäller insättning av kontanta medel i form av svenska kronor finns det inga latent kapitalvinster som kan föras över från det konventionella skattesystemet till ett investeringssparkonto. Beträffande utländsk valuta är det dock annorlunda. Om ett innehav av utländsk valuta har stigit i värde uppstår inom den konventionella beskattningen en kapitalvinst när valutan avyttras. Om det vore möjligt att utan några skattemässiga effekter sätta in utländsk valuta på ett investeringssparkonto skulle en sådan kapitalvinst beskattas väsentligt lägre än vid konventionell beskattning. För att det inte ska vara möjligt att på detta sätt överföra latent vinst till ett investeringssparkonto bör en eventuell värdestegring, eller värdeminskning, skattas av i samband med att valutan överförs till kontot. Avskattningen innebär att utländsk valuta som har betalats in till ett investeringssparkonto ska anses avyttrad mot en

ersättning som motsvarar marknadsvärdet på valutan när den förtecknades på kontot. Avyttringen ska anses ha skett vid samma tidpunkt, dvs. när valutan förtecknades på kontot. Vinster och förluster på den utländska valutan ska tas upp i det konventionella skattesystemet, såvida avyttringen inte är undantagen från beskattning enligt andra bestämmelser. Enligt 48 kap. 6 § IL ska t.ex. kapitalvinster på sådan utländsk valuta som är avsedd för den skattskyldiges personliga levnadskostnader under en tillfällig vistelse utomlands inte tas upp. Det är ägaren av valutan som ska ta upp eventuell kapitalvinst eller kapitalförlust på valutan.

Det sagda innebär bland annat att om kontoinnehavaren själv har betalat in utländsk valuta som han eller hon äger till sitt investeringssparkonto ska kontoinnehavaren anses ha avyttrat valutan. Om någon annan person än kontoinnehavaren betalar in utländsk valuta som personen i fråga äger till kontoinnehavarens investeringssparkonto, anses den andra personen ha avyttrat valutan. Det senare kan t.ex. bli aktuellt om inbetalningen av den utländska valutan är en gåva till kontoinnehavaren eller det är fråga om en annan benefik överlåtelse av valutan, såsom arv, testamente eller bodelning. Om äganderätten till den utländska valutan redan har övergått till kontoinnehavaren genom benefikt fång anses dock kontoinnehavaren ha avyttrat valutan även om han eller hon inte betalar in den till investeringssparkontot.

Som principiell utgångspunkt bör dock inte inbetalningar i samband med att den utländska valutan enligt allmänna bestämmelser har avyttrats till kontoinnehavaren anses utgöra sådana inbetalningar som medför att valutan ska anses ha avyttrats. Detta för att undvika att samma valuta ska anses ha avyttrats enligt två olika bestämmelser. Med avyttring av tillgångar avses enligt 44 kap. 3 § IL försäljning, byte och liknande överlåtelser av tillgångar. Det innebär t.ex. att utländsk valuta som har avyttrats till kontoinnehavaren genom att användas som betalning vid en annan persons förvärv av tillgångar på ett investeringssparkonto och som betalas in till kontot som utgångspunkt inte bör anses avyttrad även på grund av inbetalningen.

Denna utgångspunkt bör dock inte gälla i alla situationer. Även eventuella värdeförändringar av den utländska valutan som sker från det att den avyttras till det att den betalas in på ett investeringssparkonto bör nämligen i princip skattas

av. Det är exempelvis inte uteslutet att en kontoinnehavare förvärvar en utländsk valuta och att det dröjer en tid innan valutan betalas in på dennes investeringssparkonto och under denna tid kan värdet på valutan förändras. Om avyttringen sker omedelbart i samband med inbetalningen, eller i nära anslutning till denna, torde valutans värde inte nämnvärt förändras mellan dessa händelser. Detta talar för att inbetalningar av utländsk valuta till ett investeringssparkonto som typiskt sett sker i nära samband med avyttringen bör kunna undantas från huvudregeln att inbetalningen ska anses som en avyttring av valutan.

Som ytterligare villkor för att inbetalning av utländsk valuta som sker i samband med att valutan avyttras enligt allmänna bestämmelser inte på nytt ska anses ha avyttrats på grund av inbetalningen bör gälla att avyttringen enligt allmänna bestämmelser sker mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet. Om alla inbetalningar i samband med avyttring av utländsk valuta skulle vara undantagna från avskattningsbestämmelsen är det möjligt att genom förvärv till underpris föra över obeskattade värden till investeringssparkontosystemet. Det resonemang som förs i avsnitt 6.13.2.10 om överföring av finansiella instrument är även relevant i förhållande till utländsk valuta.

Som redan nämnts bör kontoinnehavarens egen inbetalning av utländsk valuta och annans inbetalningar av utländsk valuta som överläts till kontoinnehavaren genom gåva och andra benefika fång genom inbetalningen anses utgöra en avyttring av valutan. I det förra fallet är kontoinnehavaren skattskyldig för eventuell vinst eller förlust och i det senare överlåtaren. Förutom denna slags inbetalningar torde sådana inbetalningar som avses i den föreslagna 42 kap. 39 § utgöra huvuddelen av alla inbetalningar till ett investeringssparkonto. Nämda paragraf avser inbetalningar som avser avkastning på tillgångar som förvaras på investeringssparkontot, ersättning vid överlåtelse av sådana tillgångar, överföring från annat eget investeringssparkonto och kontanta medel som kontoinnehavaren har växlat till sig från investeringsföretaget som för investeringssparkontot. Gemensamt för dessa inbetalningar, med undantag från överföring från annat eget investeringssparkonto, är att de, om de avser utländsk valuta, typiskt sett kan förväntas ske i nära anslutning till inbetalarens avyttring av valutan och att avyttring sker till valutans

marknadsvärde. Dessa inbetalningar bör därför vara undantagna från huvudregeln att utländsk valuta som har betalats in till ett investeringssparkonto ska anses avyttrad. Det gäller även inbetalningar av utländsk valuta som avser överföring från annat eget investeringssparkonto, och även inbetalningar som avser överföring från annans investeringssparkonto, eftersom utländsk valuta som förvaras på ett investeringssparkonto är föremål för schablonbeskattning och därför inte kan anses ha någon latent kapitalvinst. Övriga inbetalningar än de nu nämnda bör inte vara undantagna från huvudregeln.

Överföring av finansiella instrument

Investeringsparkonto är en sparform som i första hand är avsedd för sparande i finansiella instrument som är investeringstillgångar. Sådana tillgångar kan under vissa förutsättningar, t.ex. i samband med vissa typer av förvärv, överföras från annan till kontoinnehavarens investeringssparkonto. En kontoinnehavare kan också överföra investeringstillgångar från ett annat eget konto till investeringssparkontot. Marknadsvärdet av de överförda tillgångarna ska då öka kapitalunderlaget. En kontoinnehavare får inte överföra kontofrämmande tillgångar till ett eget investeringssparkonto.

Finansiella instrument som har stigit i värde har en latent kapitalvinst. På samma sätt som gäller för utländsk valuta bör det inte vara möjligt att till ett investeringssparkonto överföra latent vinst hänförliga till finansiella instrument. Investeringstillgångar som en kontoinnehavare har överfört från ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto till ett eget investeringssparkonto bör därför skattas av. Avskattningen innebär att den som har överfört sådana tillgångar till ett eget investeringssparkonto ska anses ha avyttrat tillgångarna när de förtecknades på kontot mot en ersättning som motsvarar tillgångarnas marknadsvärde vid denna tidpunkt. Överföringen fullbordas i och med att investeringstillgångarna förtecknas på det mottagande investeringssparkontot och det är alltså när så sker som tillgångarna anses avyttrade. Det är värdet vid den tidpunkten som ligger till grund för om det uppstår någon vinst eller förlust vid den tänkta avyttringen. Vinst eller förlust ska tas upp i det konventionella skattesystemet.

En investeringstillgång som överförs till ett investeringssparkonto kan vara en mottagen

andel som deltagit i ett andelsbyte enligt bestämmelserna i 48 a kap. IL om framskjuten beskattning vid andelsbyte. Enligt dessa regler (48 a kap. 10 § IL) har de mottagna andelarna övertagit de avyttrade andelarnas omkostnadsbelopp vid andelsbytet. Den latent kapitalvinsten eller kapitalförlusten från andelsbytet förs på så sätt över till de mottagna andelarna och kommer fram då de mottagna andelarna förtecknas på kontot, eftersom de då anses avyttrade.

Reglerna om framskjuten beskattning vid andelsbyten infördes 2001 med verkan från och med den 1 januari 2002 (prop. 2001/02:46, bet. 2001/02:SkU13, rskr. 2001/02:123, SFS 2001:1176) och utvidgades genom lagstiftning under 2002 med regler som trädde i kraft den 1 januari 2003 (prop. 2002/03:15, bet. 2002/03:SkU5, rskr. 2002/03:80, SFS 2002:1143). Reglerna kan under vissa förutsättningar få tillämpas retroaktivt.

De tidigare reglerna för uppskov vid andelsbyten innebar för fysiska personer att en kapitalvinst räknades fram vid andelsbytet och att den skattskyldige måste begära uppskov i sin deklaration. Skattemyndigheten fastställde uppskovsbeloppet vid taxeringen för det beskattningsår som andelsbytet skett. Uppskovsbeloppet fördelades på de mottagna andelarna och skulle tas upp som intäkt det beskattningsår då äganderätten till andelarna övergår till någon annan eller upphör att existera. Reglerna fanns i 49 kap. IL. Omkostnadsbeloppet för de mottagna andelarna uppgick enligt allmänna regler till ett belopp som motsvarade marknadsvärdet för de avyttrade andelarna.

Om mottagna andelar som deltagit i andelsbyte enligt äldre bestämmelser överförs till ett investeringssparkonto bör äldre uppskovsbelopp tas upp till beskattning. Detta bör regleras i en särskild övergångsbestämmelse.

I lagen om investeringssparkonto regleras i vilka fall annan än kontoinnehavaren får överföra finansiella instrument till investeringssparkontot. Med undantag från överföringar som sker från annans investeringssparkonto rör det sig om överföringar i samband med förvärv som typiskt sett sker till marknadsvärdet och i nära anslutning till förvärvet. Finansiella instrument som överförs från annans investeringssparkonto kan inte anses ha någon latent kapitalvinst. Andras överföringar av finansiella instrument till ett investeringssparkonto bör därför inte skattas av.

Några remissinstanser, bland annat *Svenska Bankföreningen*, *Svenska Fondhandlareföreningen* och *Fondbolagens förening*, förordar att avyttringar på grund av kontoinnehavarens överföring av investeringstillgångar till ett eget investeringssparkonto under en övergångsperiod ska behandlas förmånligare än vad som följer av allmänna regler i IL. Detta skulle kunna åstadkommas genom att anskaffningsutgiften vid sådana avyttringar beräknas på visst sätt eller om bara en viss andel av vinsten ska tas upp. *Skatteverket* anser att överföringar upp till ett visst värde inte ska beskattas alls under vissa förutsättningar.

En sådan ”inträdesrabatt” vid införandet av investeringssparkontot som efterfrågas av några remissinstanser skulle öka den nya sparformens attraktionskraft, vilket är positivt i flera avseenden. Bland annat medför ett ökat schablonbeskattat sparande förenklingar såväl för den enskilda spararen som för Skatteverket. Vidare minskar skattekrediten som belöper på konventionellt beskattade tillgångar om det schablonbeskattade sparandet ökar. En förmånlig regel om avskattning vid överföring av finansiella instrument till eget investeringssparkonto torde också medföra att beskattningen av latent vinst på konventionellt beskattade instrument tidigareläggs i större utsträckning än om en sådan regel inte införs.

Dessa positiva effekter av en förmånlig avskattning under en övergångsperiod ska dock vägas mot kostnaderna för en sådan avskattning i form av minskade skatteintäkter på lång sikt. Om dessa kostnader ska finansieras inom förslaget fordras en permanent högre beskattningsnivå för investeringssparkontot. Den nya sparformen är avsedd att uppmuntra till sparande på såväl kort som lång sikt och regeringen har därför valt att prioritera en permanent lägre beskattningsnivå framför en kortsiktig skatterabatt för befintligt sparande. Vidare bör framhållas att en kortsiktig skatterabatt av det slag som har efterfrågats av vissa remissinstanser skulle medföra nackdelar i form av krångel för enskilda sparare, som måste göra en särskild kapitalvinstberäkning för att komma att åtnjuta av skatterabatten, och stora administrativa kostnader för Skatteverket. Slutligen har en permanent lägre beskattningsnivå bättre fördelningsprofil och bättre träffbild än en inträdesrabatt på investeringssparkontot. Den lägre beskattningsnivån kan även komma

småsparare utan stora latent kapitalvinster till del och till skillnad från en inträdesrabatt på investeringssparkontot är en lägre beskattningsnivå enbart till fördel för dem som faktiskt behåller sina tillgångar på kontot.

Lagförslag

I 44 kap. 8 a och 8 b §§ IL och i fjärde punkten till den lagens ikraftträdande- och övergångsbestämmelser tas bestämmelser om avskattning av tillgångar som överförs till ett investeringssparkonto in, se avsnitt 3.4.

6.13.3.8 Tioårsregeln och kupongskatt

Regeringens förslag: Kapitalvinster på finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto undantas från tioårsregeln i 3 kap. 19 § inkomstskattelagen. Detta gäller dock inte för kapitalvinster på tillgångar som inte omfattas av schablonbeskattningen eller kapitalvinster på grund av kontoinnehavarens överföring av finansiella instrument till investeringssparkontot, såvida överföringen inte avser andelar i investeringsfonder.

Kupongskatt tas ut på utdelning på aktie i svenskt aktiebolag eller i europabolag med säte i Sverige och på andel i svensk investeringsfond som förvaras på ett investeringssparkonto.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorians förslag anges inte uttryckligen att kapitalvinst på grund av kontoinnehavarens överföring av finansiella instrument, förutom andelar i investeringsfonder, till investeringssparkontot inte undantas från skattskyldighet enligt 3 kap. 19 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL.

Remissinstanserna: Skatteverket anser att det är av vikt att det framgår att avskattning enligt den föreslagna 44 kap. 8 a § IL inte kan undvikas vid en utflyttning. Sveriges advokatsamfund anser att det kan bli fråga om dubbelbeskattning för begränsat skattskyldiga som betalar kupongskatt på utdelning på aktier för vilka de också schablonbeskattats. Det kan bli fallet när utdelningen förfaller till betalning kort efter det att den skattskyldige blivit begränsat skattskyldig och således har betalat schablonskatt på avkastningen på investeringstillgångarna för att därefter drabbas av kupongskatt. Utdelningen har ju då redan, så

att säga, schablonbeskattats i och med att den förfaller till betalning efter att räkenskapsåret gått till ända och avser avkastning hänförlig till förlutna tid. Om man delar Advokatsamfundets syn i detta avseende kan det ifrågasättas om inte regleringen utgör otillåten diskriminering eftersom den kan sägas strida mot principerna för den fria rörligheten inom EU. Dubbelbeskattningen uppkommer ju som en följd av utflyttning.

Skälen för regeringens förslag: Kapitalvinster på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska som utgångspunkt inte tas upp. I stället ska innehavaren av investeringssparkontot ta upp en schablonintäkt i inkomstslaget kapital. För den som inte längre är obegränsat skattskyldig i Sverige beräknas dock inget kapitalunderlag från och med det att denna förändring i skattskyldigheten inträffade, se avsnitt 6.13.3.3. Frågan uppkommer om den omständigheten att en kontoinnehavare vid utflyttning från Sverige inte längre är skattskyldig för schablonintäkt bör medföra att tillgångarna på investeringssparkonto övergår till att beskattas konventionellt.

En begränsat skattskyldig person betalar kupongskatt i Sverige för utdelning på aktie i svenskt aktiebolag eller i europabolag med säte i Sverige och på andel i svensk investeringsfond. När det gäller kapitalvinst vid avyttring av aktier och vissa andra delägarätter samt fordringsätter i svenska företag är begränsat skattskyldiga personer skattskyldiga i Sverige enligt den s.k. tioårsregeln i 3 kap. 19 § IL. Skattskyldighet enligt 3 kap. 19 § IL förutsätter att den skattskyldige vid något tillfälle under det kalenderår när avyttring sker eller under de föregående tio kalenderåren har varit bosatt i Sverige eller stadigvarande vistats här. Tioårsregeln infördes för att säkerställa svensk beskattning av kapitalvinster som uppkommer när en fysisk person avyttrar aktier i samband med en utflyttning. Begränsat skattskyldiga är inte skattskyldiga i Sverige för ränta och inte heller för kapitalvinst vid avyttring av andelar i investeringsfonder. Begränsat skattskyldiga har inte heller rätt till avdrag för kapitalförlust om inte skattskyldighet förelegat för motsvarande kapitalvinst.

Schablonbeskattningen av en innehavare av ett investeringssparkonto innebär att avkastning och vinster hänförliga till tillgångarna på kontot beskattas successivt i takt med att värdet på tillgångarna ökar. Eftersom schablonintäkten ersätter skatt på kapitalvinster, och även räntor,

utdelning och annan avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto, kan det inte anses belöpa någon latent kapitalvinst på tillgångarna vid en utflyttning från Sverige. Svenska staten får vid utflyttningen därför anses ha fått del av sitt berättigade skatteanspråk genom schablonbeskattningen under den tid kontoinnehavaren har varit obegränsat skattskyldig. Av denna anledning bör kapitalvinster på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto undantas från beskattning enligt tioårsregeln så länge tillgångarna förvaras på ett investeringssparkonto. Detta bör dock inte gälla för tillgångar på ett investeringssparkonto som inte omfattas av schablonbeskattningen. Detta bör inte heller, såsom framförts av *Skatteverket*, gälla för kapitalvinster på tillgångar som anses ha avyttrats på grund av kontoinnehavarens överföring av egna investeringstillgångar till sitt investeringssparkonto. Investeringstillgångarna anses då avyttrade i och med att de förtecknas på det mottagande investeringssparkontot. Tillgångarna förvaras således på investeringssparkontot när avyttringen anses ske. Kapitalvinst och kapitalförlust som uppstår vid denna typ av överföringar bör tas upp till beskattning om övriga förutsättningar i tioårsregeln är uppfyllda.

Till skillnad från kapitalvinster på tillgångar på ett investeringssparkonto som innehas av en begränsat skattskyldig kontoinnehavare bör kupongskatt på utdelning på svenska aktier, aktier i europabolag med säte i Sverige och andelar i svenska investeringsfonder tas ut enligt allmänna regler. Utdelning på sådana tillgångar som betalas ut efter utflyttningen har ju inte beskattats tidigare och efter utflyttningen omfattas inte utdelningar av någon schablonbeskattning. Regeringen delar inte *Sveriges advokatsamfund*s synsätt att utdelningen redan kan ha beskattats inom ramen för investeringssparkontot om utdelning sker i nära anslutning till utflyttningen. Det är bara utdelning från tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto som vid utdelningstillfället är föremål för schablonbeskattning som kan anses härröra från just schablonbeskattade tillgångar.

Bestämmelserna om investeringssparkonto bygger på att tillgångar som förvaras på ett sådant konto schablonbeskattas så länge villkoren enligt lagen är uppfyllda. Begränsat skattskyldiga ska visserligen inte betala skatt på schablonintäkt i Sverige men för att inte tioårsregeln ska bli tillämplig krävs att tillgångarna behålls på

investeringssparkontot även efter en utflyttning. Skulle kontot upphöra som investeringssparkonto eller skulle kontofrämmande tillgångar som förvaras på kontot avföras från detta, omfattas tillgångarna på kontot respektive de avförda tillgångarna av de vanliga reglerna i IL om kapitalbeskattning. Det innebär bland annat att tillgångarna inte längre är undantagna från tioårsregeln.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring av 3 kap. 19 § IL, se avsnitt 3.4.

6.13.3.9 Genomsnittsmetoden m.m.

Regeringens förslag: Omkostnadsbeloppet för tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska inte beaktas vid tillämpning av genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § inkomstskattelagen, förkortad IL. Detta gäller dock inte för finansiella instrument som inte omfattas av schablonbeskattningen.

Bestämmelserna i 44 kap. 34 § IL om beskattning i vissa situationer av värdepapper som anses ha avyttrats genom att företaget som har gett ut dem försatts i konkurs ska inte tillämpas på värdepapper som har förvarats på ett investeringssparkonto vid konkursbeslutet. Undantaget gäller dock inte för finansiella instrument som vid konkursbeslutet inte omfattades av schablonbeskattningen.

Räntekompensation som enligt 42 kap. 8 § IL behandlas som ränta ska inte dras av om det förvärvade skuldebrevet efter förvärvet, men före eller under det beskattningsår som räntekompensationen enligt 41 kap. 11 § IL ska dras av som kostnad, har förvarats på förvärvarens investeringssparkonto.

Om en innehavare av ett investeringssparkonto avyttrar tillgångar på kontot genom andelsbyte och härigenom förvärvar andelar som är kontofrämmande tillgångar, ska de mottagna andelarna anses förvärvade för en ersättning som motsvarar andelarnas marknadsvärde vid förvärvet. Detta gäller dock inte om de mottagna andelarna är kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § lagen om investeringssparkonto eller om de avyttrade andelarna är kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § första stycket samma lag, kontofrämmande tillgångar som vid avyttringen förvarades på investeringssparkontot med

stöd av 18 § samma lag eller kontofrämmande tillgångar som vid avyttringen förvarades på ett investeringssparkonto i strid med 17 § samma lag.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Sveriges advokatsamfund* pekar på att dubbelbeskattning uppkommer vid andelsbyte där de mottagna andelarna utgörs av kvalificerade andelar. Sådana andelar tillåts inte få en anskaffningskostnad som motsvarar marknadsvärdet vid förvärvet, utan dessa tillgångar ska ges en anskaffningsutgift som motsvarar omkostnadsbeloppet för den avyttrade andelen. Advokatsamfundet anser inte att denna reglering kan vara berättigad.

Skälen för regeringens förslag

Genomsnittsmetoden

På ett investeringssparkonto får förutom kontanta medel även finansiella instrument förvaras. Finansiella instrument utgör i regel delägarätter eller fordringsrätter med den terminologi som förekommer i inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. I 48 kap. 7 § IL finns bestämmelser om beräkningen av omkostnadsbeloppet med tillämpning av genomsnittsmetoden. Genomsnittsmetoden innebär att vid beräkningen av omkostnadsbeloppet ska det genomsnittliga omkostnadsbeloppet för samtliga delägarätter eller fordringsrätter av samma slag och sort som den avyttrade användas. Det genomsnittliga omkostnadsbeloppet ska beräknas med hänsyn till inträffade förändringar i innehavet.

Det är inte otänkbart att finansiella instrument som inte är delägarätter eller fordringsrätter kan förvaras på ett investeringssparkonto. Till exempel skulle råvaruterminer och råvaruoptioner som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller en handelsplattform kunna förvaras på ett investeringssparkonto. Nämda finansiella instrument omfattas inte av termerna delägarätt eller fordringsrätt. Trots detta kan genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § IL vara tillämplig vid beräkningen av kapitalvinsten på sådana tillgångar. Tillämpningsområdet för genomsnittsmetoden utvidgas nämligen genom 52 kap. 3 §

IL, som anger att kapitalvinsten för andra tillgångar än personliga tillgångar ska beräknas med tillämpning av genomsnittsmetoden, om de är en del av ett samlat innehav av tillgångar med enhetligt värde.

Tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto är, med vissa undantag, föremål för schablonbeskattning. Anskaffningsutgiften, och därmed omkostnadsbeloppet, för dessa tillgångar bör därför inte tas med vid beräkningen av omkostnadsbeloppet för delägarätter och fordringsrätter eller sådana tillgångar som avses i 52 kap. 3 § IL som ska beskattas i det konventionella systemet. Således bör tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto undantas vid tillämpning av genomsnittsmetoden.

För tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen enligt 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto, kvalificerade andelar, kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto och tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med denna lag gäller att de är föremål för konventionell beskattning även under tiden de förvaras på ett investeringssparkonto. Det bör därför inte göras något undantag för sådana tillgångar utan reglerna i IL om tillämpning av genomsnittsmetoden bör gälla på vanligt sätt.

Värdepapper som anses ha avyttrats genom konkursbeslut

Inom den konventionella beskattningen gäller att ett värdepapper anses avyttrat redan när företaget som har gett ut det försätts i konkurs och att en eventuell förlust till följd av avyttringen därmed är definitiv (44 kap. 8 § IL). I 44 kap. 34 § IL regleras hur beskattningen ska ske om förlusten i efterhand inte visar sig vara definitiv, t.ex. på grund av att värdepapperet efter konkursbeslutet faktiskt avyttras eller om ackord träffas eller utdelning i konkursen erhålls.

Bestämmelsen i 44 kap. 8 § IL är i och för sig tillämplig på värdepapper som förvaras på ett investeringssparkonto. För dessa tillgångar, med vissa undantag, gäller dock att en förlust vid avyttring av tillgångar i sig inte har någon betydelse för schablonintäktens storlek eftersom kapitalförluster på sådana tillgångar inte ska tas upp särskilt. På grund härav bör inte heller bestämmelserna i 44 kap. 34 § IL tillämpas på tillgångar som har förvarats på ett investeringssparkonto när de enligt 44 kap. 8 § IL har ansetts

avyttrade. Undantaget från 44 kap. 34 § IL får bara praktisk betydelse i de fall tillgångarna inte längre förvaras på ett investeringssparkonto när en sådan händelse som avses i denna paragraf inträffar.

Tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen enligt 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto, kvalificerade andelar, kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto och tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med denna lag är inte föremål för schablonbeskattning, utan bland annat kapitalvinst och kapitalförlust som uppkommer på sådana tillgångar ska tas upp till beskattning. Det innebär att sådana tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska anses avyttrade om företaget försätts i konkurs och övriga förutsättningar i 44 kap. 8 § IL är uppfyllda. Det innebär i sin tur att undantaget från bestämmelserna i 44 kap. 34 § IL inte bör gälla för tillgångar som vid nämnda tidpunkt inte var föremål för schablonbeskattning.

Avdrag för räntekompensation

Räntekompensation som förvärvaren av ett skuldebrev betalar till överlåtaren för upplupen men inte förfallen ränta behandlas som ränta (42 kap. 8 § första stycket IL). Detta gäller också vid förvärv av marknadsnoterade andelar i en investeringsfond som bara innehåller svenska fordringsrätter (42 kap. 8 § andra stycket IL). Sådan räntekompensation ska dras av som kostnad det beskattningsår då räntan enligt skuldebrevet ska betalas. Om förvärvaren i sin tur avyttrar skuldebrevet innan räntan ska betalas, ska räntekompensationen dock dras av som kostnad redan det beskattningsår då denna avyttring ska tas upp som intäkt (41 kap. 11 § IL).

Vid införande av investeringssparkonto är det nödvändigt att begränsa rätten till avdrag för räntekompensation. Denna rätt skulle annars kunna utnyttjas av en kontoinnehavare för att uppnå oberättigade skattemässiga fördelar. Det skulle exempelvis kunna ske i följande fall: En kontoinnehavare K förvärvar ett skuldebrev som överförs till dennes investeringssparkonto för 11 000 kronor, varav 10 000 kronor avser skuldebrevets nominella belopp och 1 000 kronor kompensation för upplupen ränta. Dagen efter upphör kontot att vara ett investeringssparkonto. Anskaffningsutgiften för skuldebrevet

blir då lika med marknadsvärdet. Marknadsvärdet uppgår till 11 000 kronor eftersom den upplupna räntan är en del av detta värde. K avyttrar skuldebrevet samma dag till F för 11 000 kronor, varav 1 000 kronor är räntekompensation. Det uppstår en kapitalförlust för K om 1 000 kronor eftersom den erhållna ersättningen (10 000 kronor) understiger omkostnadsbeloppet (lika med anskaffningsutgiften, 11 000 kronor) med detta belopp. K ska enligt 42 kap. 8 § IL ta upp den räntekompensation som F betalat som ränteinkomst medan K enligt 41 kap. 11 § IL samma beskattningsår ska göra avdrag för betalad räntekompensation. Netto uppstår alltså en förlust om 1 000 kronor för K. Detta på grund av att K får dels göra avdrag för erlagd räntekompensation, dels att den upplupna räntan räknas med i anskaffningsutgiften. Denna effekt uppnås genom att skuldebrevet förvaras på ett investeringssparkonto oavsett hur länge förvaringen pågår.

Följande fall är ett annat exempel på när bestämmelserna om räntekompensation kan bli alltför förmånliga för en kontoinnehavare: K förvärvar ett skuldebrev för 11 000 kronor, varav 1 000 kronor är räntekompensation, som överförs till dennes investeringssparkonto. Dagen efter förfaller räntan till betalning och K får 1 000 kronor i ränta. Eftersom skuldebrevet förvaras på ett investeringssparkonto ska räntan inte tas upp till beskattning. Dagen därefter upphör kontot att vara ett investeringssparkonto. K, som alltså inte ska ta upp räntan till beskattning, får trots detta enligt 41 kap. 11 § IL under samma beskattningsår dra av räntekompensationen om 1 000 kronor inom det konventionella skattesystemet. Netto uppstår en avdragsmöjlighet för K om 1 000 kronor på grund av att räntan inte beskattas men räntekompensationen får dras av. Detta gäller oavsett om ränteinbetalningen de facto ökar kapitalunderlaget, vilket förutsätter att den utbetalade räntan förvaras på ett investeringssparkonto över minst ett kvartalsskifte, eller inte. Liksom i det tidigare exemplet räcker det för att uppnå denna effekt att skuldebrevet förvaras på ett investeringssparkonto under en kort tid.

De angivna exemplen visar att bestämmelserna om räntekompensation kan bli alltför förmånliga i vissa situationer. Risken att dessa situationer utnyttjas systematiskt i syfte att undvika beskattning kan inte uteslutas. Av denna

anledning bör förvärvaren inte få dra av räntekompensation om det förvärvade skuldebrevet efter förvärvet har förvarats på förvärvarens investeringssparkonto. I ovan angivna exempel skulle det innebära att nettoresultatet för K blir 0, och således uppstår inte någon oberättigad skattefördel genom de vidtagna transaktionerna.

I de situationer räntekompensation redan har dragits av som kostnad innan det förvärvade skuldebrevet först förvaras på kontoinnehavarens investeringssparkonto bör dock avdraget godtas. Det innebär att om K förvärvar ett skuldebrev år 1 och gör avdrag för räntekompensation hänförlig till skuldebrevet under samma år, bör avdraget godtas om K överför skuldebrevet till ett eget investeringssparkonto först år 2 eller senare. Om K överför skuldebrevet till ett eget investeringssparkonto under samma beskattningsår som K enligt 41 kap. 11 § IL ska göra avdrag för räntekompensation, bör avdraget inte godtas.

Det primära syftet med den föreslagna begränsningen av rätten att göra avdrag för räntekompensation är att den nya schablonbeskattade sparformen inte ska leda till oberättigade skatteförmåner. Regleringen kan dock i vissa situationer även leda till att avdrag för räntekompensation som helt eller delvis i och för sig kan anses vara berättigade inte får göras. Att införa ytterligare undantag till den föreslagna regleringen kan dock medföra att nya möjligheter till oberättigade skattefördelar skapas. Därför föreslås att avdrag för räntekompensation i nu aktuella fall inte får göras, med undantag för redan utnyttjade avdrag för räntekompensation.

Andelsbyte

I 48 a kap. IL finns bestämmelser om uppskjuten beskattning vid andelsbyte. Med andelsbyte avses ett förfarande som uppfyller bland annat följande förutsättningar: En fysisk person (säljaren) ska avyttra en andel (den avyttrade andelen) i ett företag till ett annat företag (det köpande företaget). Ersättningen ska vara marknadsmässig och lämnas i form av andelar i det köpande företaget (mottagna andelar). Ersättningen får till en del lämnas i pengar. Det finns inga hinder i lagen om investeringssparkonto för en kontoinnehavare att delta i ett andelsbyte varvid kontoinnehavaren avyttrar tillgångar som förvaras på investeringssparkontot. Med vissa undantag får de mottagna andelarna då överföras till säljarens investeringssparkonto. Undantagen gäller till-

gångar som har förvärvats dels på grund av kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § lagen om investeringssparkonto, dvs. tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i den paragrafen och kvalificerade andelar, dels på grund av kontofrämmande tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto. Under förutsättning att nämnda undantag inte är tillämpliga gäller följande: Om de mottagna andelarna är investeringstillgångar ska de överföras direkt till investeringssparkontot. Men om de mottagna andelarna är kontofrämmande tillgångar kan säljaren välja om de ska placeras på investeringssparkontot eller på ett annat konto som inte är ett investeringssparkonto. Väljer säljaren det senare är andelarna föremål för konventionell beskattning. Frågan uppkommer då vilken anskaffningsutgift som ska gälla för de mottagna andelarna, som är kontofrämmande tillgångar.

Enligt 48 a kap. 10 § IL ska de mottagna andelarna anses förvärvade för en ersättning som motsvarar det omkostnadsbelopp som gällde för den avyttrade andelen. En tillämpning av denna bestämmelse förutsätter således att säljaren känner till den faktiska anskaffningsutgiften för den avyttrade andelen. Eftersom ett framträdande syfte med investeringssparkonto är att kontoinnehavaren inte ska behöva hålla reda på faktisk anskaffningsutgift för tillgångarna på kontot är det som utgångspunkt inte lämpligt att tillämpa denna bestämmelse avseende andelsbyten genom vilka tillgångar på ett investeringssparkonto avyttras.

Tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto beskattas enligt huvudregeln kontinuerligt. Det kan därför inte sägas belöpa någon latent kapitalvinst på sådana tillgångar. På grund härav är det rimligt att mottagna andelar, dvs. andelar som har mottagits som ersättning för de avyttrade andelar som tidigare förvarades på ett investeringssparkonto, i nu aktuella andelsbyten tilldelas en anskaffningsutgift som är lika stor som marknadsvärdet. De mottagna andelarna bör således anses vara förvärvade för en ersättning som motsvarar andelarnas marknadsvärde vid förvärvet.

För att inte tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto och kvalificerade andelar ska få för hög anskaffningsutgift bör nu nämnda princip inte gälla för mottagna andelar som är sådana tillgångar. Detta innebär visserligen,

såsom *Sveriges advokatsamfund* har konstaterat, att tillgångarna kan bli föremål för såväl schablonbeskattning som konventionell beskattning eftersom tillgångarna kan ha schablonbeskattats under den tid som de har förvarats på ett investeringssparkonto. Så blir fallet om tillgångarna först efter en tids förvaring på kontot blir kontofrämmande enligt 7 § lagen om investeringssparkonto. Det bör dock bli mycket ovanligt att sådana tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto. För att de inte ska få en omotiverat hög anskaffningsutgift, vilket skulle kunna leda till för låg beskattning av ägaren, bör anskaffningsutgiften för de mottagna andelarna i dessa fall bestämmas enligt 48 a kap. 10 § IL.

Mottagna andelar kan omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto om kontoinnehavaren innehar andelar i det köpande företaget som motsvarar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar eller av kapitalet i företaget, inklusive de andelar som förvärvats genom andelsbytet. Vad gäller kvalificerade andelar kan mottagna andelar bli kvalificerade enligt 57 kap. 4 § IL på grund av ägarens verksamhet i det köpande företaget, i indirekt ägt företag eller i annat företag som bedriver samma eller likartad verksamhet. Vidare kan mottagna andelar bli kvalificerade enligt 57 kap. 7 § IL om den avyttrade andelen är en kvalificerad andel. I de fall som här avses, nämligen då de avyttrade andelarna förvaras på ett investeringssparkonto, torde det endast undantagsvis inträffa att mottagna andelar blir kvalificerade enligt 57 kap. 4 eller 7 § IL.

Kontofrämmande tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto och kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto är inte föremål för schablonbeskattning. Utgångspunkten är därför att finansiella instrument och kontanta medel som förvärvas på grund av sådana tillgångar inte får överföras till ett investeringssparkonto. Detta gäller även om tillgångarna har förvärvats genom andelsbyte. Eftersom de avyttrade andelarna vid ett sådant andelsbyte inte var föremål för schablonbeskattning vid avyttringen bör anskaffningsutgiften för de mottagna andelarna bestämmas enligt 48 a kap. 10 § IL. Inte heller kvalificerade andelar som förvaras på ett investeringssparkonto är föremål för schablonbeskattning. Av 57 kap. 7 § IL framgår att om en kvalificerad andel avyttras

genom ett andelsbyte ska mottagna andelar anses kvalificerade hos andelsägaren. Andelar som vid andelsbyte förvärvas på grund av kvalificerade andelar är således alltid kvalificerade och anskaffningsutgiften för dem bör, som nämns ovan, bestämmas enligt 48 a kap. 10 § IL.

Kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto är visserligen inte föremål för schablonbeskattning. Men till skillnad från tillgångar som avses i föregående stycke får finansiella instrument som förvärvas på grund av sådana tillgångar överföras till kontot enligt huvudregeln. Det vill säga om de mottagna andelarna är investeringstillgångar ska de överföras direkt till investeringssparkontot. Men om de mottagna andelarna är kontofrämmande tillgångar kan säljaren välja om de ska placeras på investeringssparkontot eller på ett annat konto som inte är ett investeringssparkonto. Eftersom avyttrade andelar i form av felaktigt förvarade tillgångar vid ett andelsbyte inte var föremål för schablonbeskattning vid avyttringen bör anskaffningsutgiften för de mottagna andelarna bestämmas enligt 48 a kap. 10 § IL.

Lagförslag

Förslaget om genomsnittsmetoden föranleder ändring av 48 kap. 7 § och 52 kap. 3 § IL. Förslaget om värdepapper som anses ha avyttrats genom konkursbeslut tas in i en ny 44 kap. 34 a § IL. Förslaget om avdrag för räntekompensation föranleder en ändring i 41 kap. 11 § och en ny 42 kap. 24 a § IL. Förslaget om anskaffningsutgift vid andelsbyte tas in i en ny 48 a kap. 10 a §. Se avsnitt 3.4.

6.13.3.10 Avräkning av utländsk skatt

Regeringens förslag: Innehavare av investeringssparkonto ska ges avräkning för utländsk skatt som innehavaren betalat och som är hänförlig till intäkter på kontot.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket* föreslår att ett nytt fjärde stycke införs i 2 kap. 10 § lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt (avräkningslagen) i stället för en uppdelning i 10 a och 10 b §§, för att den struktur lagen har i

dag ska behållas och för att uppnå en förenkling av lagtexten.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av avsnitt 6.13.3.1 ska avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto inte tas upp som en kapitalinkomst. Inte heller kapitalvinster på sådana tillgångar ska tas upp. Den som innehar ett investeringssparkonto ska i stället ta upp den beräknade avkastningen som en schablonintäkt i inkomstslaget kapital. Skatten på schablonintäkten är således en skatt på intäkter som kan komma att beskattas också i utlandet i den mån intäkterna uppbärs därifrån. I utlandet erlagd skatt på avkastning på tillgångar på investeringssparkonto bör därför få avräknas från skatt på schablonintäkten.

Sådan avräkning kan inte ges enligt nuvarande bestämmelser i avräkningslagen eftersom villkoret att den utländska intäkten ska ha tagits upp enligt inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, (2 kap. 1 § första stycket 1 avräkningslagen) inte är uppfyllt.

Det föreslås därför att en ny bestämmelse (2 kap. 1 a §) förs in i avräkningslagen. Enligt bestämmelsen ska utländsk intäkt, vid tillämpning av 2 kap. avräkningslagen, anses ha tagits upp enligt IL även om intäkten, enligt 42 kap. 42 § IL, inte har tagits upp. I syfte att undvika oklarheter kring vid vilket års taxering som avräkning ska ges föreslås ett tillägg i 2 kap. 7 § andra stycket avräkningslagen. Enligt tillägget ska en sådan utländsk intäkt som avses i nya 2 kap. 1 a § avräkningslagen anses ha tagits med vid taxering i Sverige det år som den skulle ha tagits med vid taxering om den skulle ha tagits upp till beskattning.

Vidare föreslås en bestämmelse (2 kap. 10 a §) som anger att utländska intäkter som enligt nya 2 kap. 1 a § avräkningslagen ska anses ha tagits upp inte ska tas med i den sammanlagda kapitalinkomsten vid beräkningen av spärrbeloppet enligt 10 §. Spärrbeloppet uttrycks ofta som ett bråktal där täljaren utgörs av den utländska inkomsten och nämnaren av den skattskyldiges sammanlagda inkomster. Genom regleringen i nya 2 kap. 1 a §, där det anges att bestämmelsen gäller vid tillämpning av 2 kap., kommer sådan utländsk intäkt som avses i nämnda paragraf att tas med i den utländska intäkten (täljaren) i spärrbeloppsberäkningen. Den nya bestämmelsen i 2 kap. 10 a § syftar till att förhindra att regleringen i nya 2 kap. 1 a § får till effekt att den utländska intäkten ska beaktas i nämnaren i

spärrbeloppsberäkningen. Den utländska intäkten skulle annars kunna komma att beaktas två gånger i nämnaren, en gång i form av schablonintäkt och en gång i form av faktisk utländsk intäkt.

Slutligen föreslås en bestämmelse (2 kap. 10 b §) som anger att sådana utländska intäkter som här är i fråga får tas med i de utländska kapitalinkomsterna bara till den del de, för ett visst taxeringsår, sammanlagt inte överstiger den schablonintäkt som ska tas upp till beskattning enligt 42 kap. 36 § IL. Bestämmelsen syftar till att säkerställa att den nedsättning som ska ges för ett visst taxeringsår inte kan överstiga den svenska skatten på schablonintäkten. Eftersom svensk inkomstskatt bara tas ut på schablonintäkten saknas skäl att beakta den utländska intäkten vid spärrbeloppsberäkningen till den del som denna överstiger schablonintäkten. Överskjutande avräkningsbar utländsk skatt får avräknas vid senare års taxering i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. 17 § avräkningslagen om ett tillgängligt avräkningsutrymme då finns.

Skatteverket föreslår att det i stället för den föreslagna uppdelningen i 2 kap. 10 a § och 10 b § införs ett nytt fjärde stycke i 2 kap. 10 § avräkningslagen, för att den struktur lagen har i dag ska behållas och för att uppnå en förenkling av lagtexten. Reglerna om spärrbeloppsberäkning återfinns i 9–12 §§ avräkningslagen. Regeringen anser att de föreslagna reglernas placering i 2 kap. 10 a § och 10 b § är i överensstämmelse med den övergripande utformningen av detta avsnitt, i vilket spärrbeloppsberäkningen regleras i skilda paragrafer, och föreslår därför ingen ändring av promemorians förslag i detta avseende.

Lagförslag

Förslaget föranleder tre nya paragrafer i 2 kap. avräkningslagen, 1 a, 10 a och 10 b §§, samt en ändring av 2 kap. 7 § avräkningslagen, se avsnitt 3.7 och 3.8.

6.13.4 Beskattning av kapitalförsäkring

6.13.4.1 Gällande rätt

Avkastningsskatt

Den schablonbeskattning av sparande som förekommer i dag sker inom ramen för lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensions-

medel. Avkastningsskatt tas ut på sparande i bland annat pensions- och kapitalförsäkringar. Avkastningsskattens funktion är att beskatta den årliga avkastningen i försäkringssparandet. Syftet är att skatten ska ersätta kapitalskatten på faktisk utgående ränta, utdelning och kapitalvinst (prop. 1992/93:187, s. 166).

Skattskyldigheten ligger enligt huvudregeln på försäkringsbolagen, närmare bestämt svenska livförsäkringsföretag, utländska livförsäkringsföretag med fast driftställe i Sverige, pensionsstiftelser och utländska tjänstepensionsinstitut med fast driftställe i Sverige.

Att göra utländska försäkringsgivare skattskyldiga är inte möjligt om de saknar fast driftställe i Sverige. Skattskyldigheten för utländska försäkringar ligger därför på försäkringstagaren. Obegränsat skattskyldiga i Sverige som tecknat en försäkring i ett utländskt livförsäkringsföretag är alltså skattskyldiga till avkastningsskatt. Detsamma gäller obegränsat skattskyldiga som har ingått avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut som inte har fast driftställe i Sverige.

Skatteunderlaget beräknas i två steg. Först beräknas ett kapitalunderlag. Därefter beräknas en schablonmässig avkastning på detta kapital genom att underlaget multipliceras med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före beskattningsåret. För svenska livförsäkringsföretag, utländska livförsäkringsföretag med fast driftställe i Sverige, utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver med försäkringsverksamhet jämförbar tjänstepensionsverksamhet från fast driftställe i Sverige och pensionsstiftelser utgörs kapitalunderlaget av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid beskattningsårets ingång efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt.

Utländska försäkringsföretag och utländska tjänstepensionsinstitut som är skattskyldiga ska dock endast räkna med sådana tillgångar och skulder som är hänförliga till den i Sverige bedrivna försäkringsrörelsen eller tjänstepensionsverksamheten.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som innehar utländska kapital- eller pensionsförsäkringar är försäkringarnas värde vid beskattningsårets ingång. Detta värde utgörs av försäkringens försäkringstekniska återköpsvärde med tillägg för beräknad upplupen andel i livförsäkringsrörelsens överskott.

Kapitalunderlaget för skattskyldiga som ingått avtal om tjänstepension med ett utländskt tjänstepensionsinstitut som är jämförbart med en kapital- eller pensionsförsäkring utgörs av värdet vid beskattningsårets ingång av de tillgångar som är hänförliga till avtalet om tjänstepension.

När kapitalunderlaget är framräknat fastställs skatteunderlaget genom att kapitalunderlaget multipliceras med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret. Skatteunderlaget fördelas sedan mellan pensionsförsäkring och kapitalförsäkring. Den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret 2010 uppgick till 2,77 procent.

Skattesatsen för kapitalförsäkring uppgår till 30 procent av nio tiondelar av skatteunderlaget, dvs. 27 procent. Avkastningsskatten för kapitalförsäkring beskattningsåret 2011 uppgår således till 0,75 ($0,0277 \times 0,27$) procent av kapitalunderlaget.

6.13.4.2 Utgångspunkter för en ändrad beskattning av kapitalförsäkring

I denna proposition föreslås att investeringssparkonto ska införas. Beskattningen av kapitalförsäkring bör så långt möjligt vara neutral i förhållande till beskattning av investeringssparkonto. En följd av detta förslag är därför att även beskattningen av kapitalförsäkring bör ses över. En sådan översyn bör innefatta beskattningsmodellen för kapitalförsäkring inklusive den s.k. ettårsproblematiken, schablonavkastningen och skattesatsen.

Beskattningsmodellen för kapitalförsäkring är i sin nuvarande utformning inte utan problem. Underlaget för skatten bestäms utifrån värdet i försäkringen vid ingången av beskattningsåret. Detta innebär att det finns möjlighet att spara i en försäkring under större delen av året utan att sparandet föranleder någon beskattning. Denna möjlighet att undvika beskattning vid sparande i kapitalförsäkring kan kallas för ettårsproblematiken. Bakgrunden till ettårsproblematiken är att nya försäkringsprodukter vuxit fram med friare villkor för återköp än vad som gällde när avkastningsskatten i dess nuvarande form infördes för kapitalförsäkring den 1 januari 1994. Detta skattefria sparande kan åstadkommas genom att försäkringstagaren återköper försäkringen före

årsskiftet och sedan gör en ny premiebetalning med samma belopp efter årsskiftet. Eftersom värdet av försäkringen vid ingången av beskattningsåret minskar i den utsträckning som försäkringstagaren gör återköp minskar underlaget för schablonavkastningen i motsvarande utsträckning, vilket innebär att även skatten som belöper på försäkringen minskar. Ett av de grundläggande kraven på ett sparande som schablonbeskattas är att skatt faktiskt ska kunna tas ut på sparandet. Den skattskyldige ska inte via uttag eller liknande kunna disponera sitt sparande så att skatt inte kan tas ut. Ettårsproblematiken måste därför åtgärdas.

Nivån på schablonavkastningen är en annan fråga som bör övervägas. Utgångspunkten i detta avseende bör av neutralitetsskäl vara att schablonavkastningen på kapitalförsäkring ska ligga i nivå med schablonintäkten på investeringssparkonto. Av samma skäl bör även övervägas om skattesatsen för avkastning på kapitalförsäkring ska förändras. Målsättningen är att både kapitalförsäkring och investeringssparkonto ska vara attraktiva sparformer.

6.13.4.3 Kapitalunderlag för kapitalförsäkring

Regeringens förslag: Förutom värdet av den skattskyldiges tillgångar vid beskattningsårets ingång respektive värdet av försäkringen vid beskattningsårets ingång ska ett värde motsvarande summan av de premier som har betalats in under beskattningsåret ingå i kapitalunderlaget. Vid beräkning av detta belopp ska dock premier som har betalats in under den andra halvan av beskattningsåret beräknas till halva värdet.

Vid beräkning av kapitalunderlag avseende premiebetalningar ska bortses från premiebetalningar som är hänförliga till avgångsbidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer, är hänförliga till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller avser vissa sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Dessa undantag ska även gälla i tjänstepensionsverksamhet i fråga om avtal som är jämförbara med personförsäkring.

Om en skattskyldig försäkringstagare överlåter en kapitalförsäkring under beskattningsåret ska premier som har betalats in till försäkringen till och med överlåtelse tidpunkten ingå i överlåtarens kapitalunderlag. Överlåtaren ska också i

förekommande fall ta upp försäkringens värde vid beskattningsårets ingång i sitt kapitalunderlag. Kapitalunderlaget för förvärvaren utgörs av premier som har betalats in till försäkringen från och med tidpunkten för förvärvet.

De föreslagna bestämmelserna om beräkning av kapitalunderlag för kapitalförsäkring gäller också för avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian finns inget förslag om att det vid beräkning av kapitalunderlag avseende premiebetalningar ska bortses från den del av premiebetalningarna som är hänförliga till avgångsbidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer, som är hänförliga till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller som avser vissa sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Nämnda undantag gäller såväl svenska och utländska livförsäkringsföretag som utländska tjänstepensionsinstitut.

Remissinstanserna: *Konkurrensverket* och *Juridiska Fakulteten vid Uppsala universitet* tillstyrker förslaget om ändrad beskattning av kapitalförsäkring. *Skatteverket* anför att underlaget för kapitalförsäkringar och avtal om tjänstepension som är jämförbara med kapitalförsäkring ska beräknas utan någon halvering för de premier som betalats in under andra halvåret. Dessutom anför Skatteverket att det uttryckligen bör anges i lagtexten i 2 § lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel vid vilken tidpunkt skattskyldigheten inträffar för svenska och utländska pensionsförsäkringar. Därutöver framför verket angående förslaget till 3 c § i lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel att det när det gäller överlåtaren är oklart om kapitalunderlaget ska proportioneras utifrån innehavstid eller om beskattning ska ske för ett helt år. Om ingen jämkning ska ske innebär detta enligt verket att en överlåten utländsk kapitalförsäkring, sammantaget för överlåtaren och förvärvaren, beskattas hårdare än en svensk vilket bör strida mot gemenskapsrätten. Skatteverket påtalar också att det kan finnas flera överlåtare under ett beskattningsår och att lagtexten i 3 c § därför behöver justeras. Skatteverket anser vidare att det är önskvärt att ett förtydligande tas in i 10 a § samma lag som anger vilket års utländska skatt

och kupongskatt som nedsättning kan medges för. *Aktiespararna* anför att skattesatsen och sättet att beräkna underlaget på borde vara desamma som för investeringssparkontot.

Övriga remissinstanser som har yttrat sig är negativa till förslaget och anser inte att det ska genomföras. *Fondbolagens förening* anför bland annat att samma regler ska gälla om kapitalunderlag och beskattning för de båda sparalternativen och att den föreslagna modellen innebär att ju mer man närmar sig halv- och helårsskiftet desto mera olönsamt blir det att sätta in medel i en kapitalförsäkring. *Försäkringsjuridiska Föreningen* anför bland annat följande. Att ändra sättet att beräkna kapitalunderlaget förefaller omotiverat mot bakgrund av de olägenheter som det medför. Att alla kapitalförsäkringar ska omfattas av det nya systemet innebär betänkligheter. När exempelvis, så som föreslås, inbetalda premier för året ska beaktas kommer detta inte enbart att påverka den individ som betalat premien utan även övriga försäkringstagare när det gäller s.k. traditionella kapitalförsäkringar. Kapitalunderlaget ska nämligen beräknas som ett enda underlag för hela försäkringsbolaget. Det ifrågasätts vidare att schablonintäkten för investeringssparkontot ska få kvittas mot underskott inom inkomstslaget kapital. En rättvisare och enklare modell vore att helt enkelt inordna investeringssparkontot i lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Som en alternativ modell kan föreningen tänka sig att lyfta ut kapitalförsäkringarna, helt eller delvis, ur avkastningsskattesystemet och i stället på samma sätt som för investeringssparkontot låta kapitalunderlaget för kapitalförsäkringen utgöra en schablonintäkt i inkomstslaget kapital. Föreningen saknar en analys av storleken av den s.k. ettårsproblematiken. Föreningen ser stora möjligheter att komma tillrätta med ettårsproblematiken genom att införa kvalitativa regler även för kapitalförsäkringar. *Svenska Aktuarieföreningen* konstaterar att förslaget innebär en betydande höjning av skattebelastningen jämfört med dagens regler. Aktuarieföreningen anser att promemorian i sitt förslag till förändrade skatte regler för kapitalförsäkring i större utsträckning bör ta höjd för produkternas olikheter och unika egenskaper. Att utbetalningar från försäkringen inte påverkar skatteunderlaget innebär dubbelbeskattning. Ska inbetalda premier påverka skatteunderlaget bör även utbetalda försäkringsbelopp påverka underlaget. Införande av inbetalda

premier i skatteunderlaget, på det sätt som beskrivs i promemorian, kan få oönskade effekter genom spekulation via val av premiemodus respektive tidpunkt för premieinbetalning. De olika skattesatserna kan komma att styra inbetalningsmodus genom att det blir mer förmånligt att spara stora engångspremier i försäkring och löpande premier i investeringssparkonto. Den så kallade ettårsproblematiken är i förekommande fall begränsad till depåförsäkring och finns vare sig i traditionell försäkring där försäkringsbolaget står den finansiella risken eller i fondförsäkring. *Sveriges Försäkringsförbund* (numera *Svensk Försäkring*) anser inte att det finns skäl att ändra beskattningen av kapitalförsäkringar och att utgångspunkten för den föreslagna beskattningen är felaktig. Utvidgningen av beskattningsunderlaget strider mot systematiken i avkastningsskattelagen. Kalibreringen av skatten är sådan att sparformen inte kan rekommenderas för den som önskar en mer måttlig risknivå i sitt sparande. Vidare bör inte investeringssparkontot utgöra jämförelsenorm för neutralitet i beskattningen vid beskattning av kapitalförsäkringar. Beskattningen av kapitalförsäkring har utformats för att vara neutral i förhållande till direktägande i en tänkt portfölj av olika värdepapper. Ansatsen i promemorians förslag tycks vara att man vill införa ett sparande som domineras av aktierelaterade instrument. Det är därmed direkt olämpligt att överföra en sådan beskattning till försäkring. Skälen för att ändra beskattningen av kapitalförsäkring försvagas genom att förslaget trots byte av neutralitetsnorm väljer att ge investeringssparkontot skattemässiga fördelar jämfört med kapitalförsäkring. *Sveriges Försäkringsförbund* ifrågasätter omfattningen av ettårsproblematiken. Vidare anser förbundet att den lösning som föreslås i promemorian leder till felaktig beskattning. Dels kommer riskpremier och de delar av en inbetald premie som försäkringsföretaget tillgodogör sig för täckande av kostnader för administration och avkastningsskatt att ingå i underlaget för avkastningsskatt. Dels kommer avkastning i delar att dubbelbeskattas. Traditionell livförsäkring omfattas av premiebefrielseförsäkringar som beskattas enligt inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, och det är därför oacceptabelt att de även beläggs med avkastningsskatt. Att beskatta riskförsäkringar, t.ex. dödsfallsförsäkringar, med avkastningsskatt är främmande. *Sveriges Försäkringsförbund* ifrågasätter behovet av så drastiska

åtgärder som förslaget om att premier ska ingå i kapitalunderlaget. Ettårsproblematiken finns inte i traditionell livförsäkring. Förekomsten i fondförsäkring är mycket låg. Promemorians förslag till lösning kommer att medföra ytterligare en överbeskattning av avkastningen på kapitalförsäkring. Rätt skatt kommer i princip endast att tas ut på premier som betalas 1 januari eller 1 juli. Sveriges Försäkringsförbund anser att fyra mätpunkter är ett minimum för att eftersträva att dubbelbeskattningsmomentet blir så litet som möjligt. Vid flera mätpunkter skulle man kunna använda ingående balans vid mätpunkten som underlag för beskattning. Det skulle innebära att den schabloniserade beskattningen skulle bli mer korrekt. *Svenska Försäkringsförmedlares Förening* anför sammanfattningsvis följande. Den föreslagna beskattningsmodellen konstruerar en hypotetisk skattebas som avviker från den faktiska för flertalet försäkringsavtal. Utformningen av beskattningen är diskriminerande mot försäkringsprodukter i så måtto att den inkluderar annat än sparande vid bestämningen av skatteunderlaget. Detta handikapp kombineras risk- och spar-försäkring visavi investeringssparkontot och depåförsäkringen. Den felaktigt utformade skattebasen och den ökade skattesatsen samt värderingen av löpande premier och löpande utbetalningar renderar överbeskattning för framförallt sparare i försäkring med garanterade förmåner men även sparare som undviker riskfyllda placeringar eller äldre som sparar i generationsfonder. Förslaget gynnar den kategori investerare som sysslar med kortsiktig spekulation och excessivt risktagande, det stora flertalet sparare missgynnas. Den ökade skattebelastningen på framförallt generationsskiftes- och pensionskapital är kontraproduktiv, redan nu har produktmarknaden problem med att generera avkastning som ger reallt utbyte efter kostnader och avkastningsskatt. Något utrymme för att vid nuvarande avkastningar höja skatteuttaget med 30 procent finns inte, utan betydande skador för durationen i sparandet i form av omprövning av ingångna försäkringsavtal eller en övergång till pensionering i egen regi kombinerad med enbart riskförsäkring. Förslaget om schablonbeskattat investeringssparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring bör ej läggas till grund för lagstiftning. *Avanza Bank* anför att beskattningen av insättningar kommer att leda till att försäkringstagarna inte utnyttjar kreditupplägget

för handel i försäkringarna. Konsekvensen av detta är bland annat att likviditeten i marknaden avsevärt kommer att försämrats. Beträffande förslaget om att premier ska ingå i kapitalunderlaget anser *ProSkandia* att förslaget medför en omotiverad och påtaglig försämring av traditionell kapitalförsäkring och de är kritiska till att avkastningsskatten belastar hela bruttopremien, dvs. även riskdelen.

Skälen för regeringens förslag

Antal värderingstidpunkter

Avkastningsskatten beräknas på kapitalunderlaget vid beskattningsårets ingång. Kapitalunderlaget beräknas på olika sätt beroende på vem som är skattskyldig för avkastningsskatten. För livförsäkringsbolag består kapitalunderlaget i princip av värdet av den skattskyldiges tillgångar vid beskattningsårets ingång. För obegränsat skattskyldiga som innehar en kapitalförsäkring som är meddelad i ett utländskt livförsäkringsbolag består kapitalunderlaget av värdet av försäkringen vid beskattningsårets ingång. Beskattningsmodellen för investeringssparkontot bygger på samma princip som modellen för kapitalförsäkring. Kapitalunderlaget för ett investeringssparkonto beräknas dock utifrån ett genomsnitt av värdet på tillgångarna som förvaras på kontot vid fyra mättillfällen under året i stället för värdet enbart vid årets ingång. *Sveriges Försäkringsförbund* föreslår att kapitalunderlaget även för kapitalförsäkring bör bygga på fyra mätpunkter. Regeringen konstaterar att beskattningsmodellen för kapitalförsäkring måste fungera för både svenska och utländska försäkringar. För svenska försäkringar är det försäkringsbolaget som är skattskyldigt till avkastningsskatten. När det gäller utländska kapitalförsäkringar är det i stället den enskilde försäkringstagaren som är skattskyldig. Försäkringstagaren ska då själv beräkna underlaget för skatten och lämna uppgift om detta i deklarationen. Det kan ifrågasättas om en enskild försäkringstagare med en utländsk kapitalförsäkring kan beräkna kapitalunderlaget utifrån flera värderingstidpunkter. Det finns därför en risk för att en sådan reglering skulle kunna avskräcka potentiella försäkringstagare från att teckna utländska försäkringar där de inte kan räkna med att få hjälp från försäkringsbolaget med att beräkna kapitalunderlaget. Regeringen bedömer att detta skulle kunna ifrågasättas utifrån ett EU-

rättsligt perspektiv. Om så skulle vara fallet kan det få till följd att reglerna inte kan tillämpas för enskilda skattskyldiga med utländska kapitalförsäkringar. Detta talar emot att föreslå en beskattningsmodell med flera avläsningsstidpunkter även om det i och för sig skulle vara möjligt för svenska försäkringsbolag att tillämpa en sådan modell.

Av dessa skäl föreslår regeringen att nuvarande ordning för kapitalförsäkring som innebär att kapitalunderlaget beräknas med utgångspunkt i värdet av tillgångarna respektive värdet av försäkringen vid beskattningsårets ingång behålls. Detta gäller också för avtal om tjänstepension som är jämförbara med kapitalförsäkring.

Skatteverket framför att det uttryckligen bör anges i lagtexten i 2 § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel vid vilken tidpunkt skattskyldigheten inträffar för svenska och utländska pensionsförsäkringar. I den aktuella paragrafen listas de fysiska och juridiska personer som är skattskyldiga till avkastningsskatt. Av efterföljande paragrafer framgår hur kapitalunderlag och skatteunderlag ska beräknas för dessa skattskyldiga. I dessa bestämmelser framgår också hur och vid vilken tidpunkt aktuella värden som ska ingå i underlaget ska beräknas. Regeringen anser därför att det saknas skäl att i 2 § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel ange vid vilken tidpunkt skattskyldigheten inträffar för svenska och utländska pensionsförsäkringar.

Ettårsproblematiken åtgärdas

Den s.k. ettårsproblematiken innebär att sparande kan ske i en kapitalförsäkring utan beskattning. Regeringen instämmer i promemorians utgångspunkt att ettårsproblematiken bör åtgärdas. Gemensamt för både kapitalförsäkring och investeringssparkonto är att skatten baseras på värdet av sparandet vid en eller flera mättidpunkter. En beskattningsmodell som enbart bygger på värdet vid vissa mättidpunkter innebär att det finns möjlighet att undvika skatt om värdet av sparandet tas ut innan en mättidpunkt. Av denna anledning ska vid beräkningen av kapitalunderlaget för investeringssparkontot inbetalningar och överföringar av finansiella instrument öka kapitalunderlaget. Det är inte möjligt att överföra finansiella instrument till en svensk kapitalförsäkring. Till en utländsk kapitalförsäkring kan i vissa fall finansiella instrument överföras, men en sådan överföring

måste då anses utgöra en premiebetalning. En motsvarande lösning för kapitalförsäkringarnas del skulle därför vara att öka kapitalunderlaget med årets premiebetalningar. Med premiebetalningar avses alla överföringar som sker från försäkringstagaren till försäkringen oavsett om det sker i form av inbetalningar av kontanter eller genom att tillgångar, t.ex. aktier, tillförs försäkringen.

Flera remissinstanser, bland annat *Sveriges Försäkringsförbund*, *Försäkringsjuridiska Föreningen* och *Svenska Aktuarieföreningen*, kritiserar förslaget att premier ska ingå i kapitalunderlaget eftersom ettårsproblematiken inte är aktuell för alla kapitalförsäkringar. Försäkringsjuridiska Föreningen har vidare anfört att det saknas en analys av storleken av ettårsproblemet och att det finns stora möjligheter att komma till rätta med ettårsproblematiken genom att införa kvalitativa regler även för kapitalförsäkring. Svenska Aktuarieföreningen anför att den s.k. ettårsproblematiken inte finns i vare sig traditionell försäkring där försäkringsbolaget står de finansiella riskerna eller i fondförsäkring. Behovet av att förändra skatteunderlaget bör därför vara begränsat till ett begränsat antal kapitalförsäkringsprodukter. Föreningen anser vidare att det innebär dubbelbeskattning att ta med inbetalda premier i underlaget men inte beakta uttag och anser det som mest rimligt att kapitalförsäkringar som inte liknar investeringssparkonton inte heller jämförs med denna sparform då skattemodellen utformas.

När det gäller kritiken från bland annat Försäkringsjuridiska Föreningen om att omfattningen av ettårsproblematiken inte analyserats konstaterar regeringen följande. Av naturliga skäl saknas det tillgängliga uppgifter om i vilken utsträckning möjligheten att undvika avkastningsskatten utnyttjas. Att det numera finns kapitalförsäkringar som gör detta möjligt är dock klart. Det har aldrig varit meningen att avkastningsskatten ska kunna kringgå och därför bör den möjligheten åtgärdas. Att inte ändra beskattningen av kapitalförsäkring är därför inte ett alternativ.

Konsekvensen av förslaget att premier ska ingå i kapitalunderlaget är att detta blir högre och därmed också att skatteuttaget, som flera remissinstanser påpekar, blir högre. Enligt regeringens bedömning är de ekonomiska konsekvenserna av att premier läggs till kapi-

talunderlaget små. Kapitalförsäkringar bedöms även med förslaget ha en låg beskattningsnivå relativt normen om 30 procent.

För att vissa försäkringar inte ska omfattas av förslaget om att åtgärda ettårsproblematiken krävs det dessutom att det går att hitta en metod för att peka ut vilka försäkringar som ska undantas. En sådan metod ska fungera för såväl svenska som utländska försäkringar, vara robust, enkel och inte möjlig att disponera över för parterna i försäkringsavtalet.

Att som Försäkringsjuridiska Föreningen föreslår införa kvalitativa villkor för kapitalförsäkring kan enligt regeringens mening ifrågasättas av flera skäl. Förhållandet när det gäller kapitalförsäkring är inte jämförbart med vad som gäller för pensionsförsäkring. Sparande i pensionsförsäkring är förenat med kvalitativa villkor för att skydda skattekrediten i sparandet. Någon motsvarande skattecredit finns inte i kapitalförsäkringssparande. Frågan om hur villkoren ska utformas och vad de ska syfta till återstår. Ytterligare en fråga är hur kvalitativa villkor ska fungera för utländska kapitalförsäkringar. Regeringens bedömning är därför att införandet av kvalitativa villkor för kapitalförsäkring inte är ett lämpligt alternativ.

I promemorian har ett antal sätt att begränsa förslaget om att inbetalningar ska ingå i kapitalunderlaget prövats och förkastats. Så har till exempel en modell som innebär att försäkringar med betydande försäkringsrisk skulle undantas prövats. Nackdelarna med en sådan metod överväger dock fördelarna främst därför att det inte kan uteslutas att försäkringsbolagen efter hälsoprövning skulle kunna erbjuda depåförsäkring med betydande risk till en relativt låg riskpremie. Om försäkringar med visst riskinnehåll då beskattades enligt nuvarande regler skulle det gå att kringgå avkastningsskatten genom att teckna en depåförsäkring med ett sådant försäkringsinslag. Regeringen delar därför promemorians bedömning att det inte är en lämplig metod. Ett annat alternativ till urskiljningsmetod som prövats är att sådana premier som bolaget tar ut för att täcka sina risk- och garantiåtaganden inte ska öka kapitalunderlaget. Det torde nämligen vara mindre vanligt förekommande att återköp, i syfte att undgå avkastningsskatten, görs av försäkringsprodukter som innehåller en betydande garantidel jämfört med produkter som innehåller en mindre garantidel eller som saknar garantidel och endast innehåller en rätt till vill-

korad återbäring. Detta skulle tala för att sådana premier som försäkringsgivaren tar ut för att kunna uppfylla sina åtaganden vad gäller försäkringsrisk och garanti inte ska beaktas vid beräkningen av beskattningsårets kapitalunderlag. Detta skulle dock innebära att försäkringsgivaren måste kunna dela upp premiebetalningarna utifrån sitt åtagande gentemot försäkringstagaren. En sådan modell skulle öka bolagens administration. Det är även osannolikt att en sådan uppdelning skulle kunna tillämpas på utländska försäkringar där den enskilde försäkringstagaren är skattskyldig. Därför bedöms inte heller denna metod som lämplig.

Ingen av remissinstanserna har heller föreslagit någon annan metod som bedöms fungera både för svenska och utländska försäkringar.

I likhet med vad som anförs i promemorian anser regeringen därför att premiebetalningar ska ingå i kapitalunderlaget och att alla kapitalförsäkringar ska omfattas. Det föreslås därför att kapitalunderlaget ska beräknas på samma sätt för alla slags kapitalförsäkringar. Förslaget gäller också avtal om tjänstepension som är jämförbara med kapitalförsäkring.

Eftersom inte alla premiebetalningar sker i början av ett beskattningsår är nackdelen med metoden att premiebetalningar som inte sker i början av beskattningsåret riskerar att överbeskattas. Mot detta ska vägas att den värdestegring som i genomsnitt kan förväntas uppkomma endast påverkar beskattningsunderlaget fr.o.m. nästföljande avläsningsstidpunkt. Beskattningsnivån reflekterar dessutom dels modellen för att beräkna underlaget, dels schablonräntans nivå. Regeringens bedömning är att förslaget inte medför en för hög beskattning jämfört med konventionell beskattning. Den beskattning som sker av premier som betalas in i slutet av beskattningsåret bör trots detta mildras genom att bara hälften av premierna för andra halvan av beskattningsåret ska öka kapitalunderlaget. Om beskattningsåret är lika med ett kalenderår innebär det att premier som betalas under perioden den 1 januari–den 30 juni i sin helhet ska öka kapitalunderlaget medan premier som betalas in under perioden den 1 juli–den 31 december ska öka kapitalunderlaget med hälften. *Skatteverket* har i denna del anfört att kapitalunderlaget ska beräknas utan någon halvering av de premier som betalas under andra halvåret. Att lägga till premierna utan halvering

innebär en risk för överbeskattning. Regeringen instämmer därför inte i Skatteverkets förslag.

Skatteverket föreslår också att kapitalunderlaget för pensionsförsäkring ska beräknas utifrån statslåneräntan den 30 november året före beskattningsåret med ett tillägg om 0,75 procentenheter. Frågan om beskattning av pensionsförsäkringar ligger utanför de frågor som behandlas i detta ärende. Några förslag när det gäller pensionsförsäkring lämnas därför inte.

Försäkringsjuridiska Föreningen vänder sig mot att schablonintäkten på investeringssparkontot får kvittas mot utgifter i inkomstslaget kapital när motsvarande möjlighet inte finns för kapitalförsäkringarna. Föreningen anför att det vore rättvisare och enklare att inordna investeringssparkontot i lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Ett annat alternativ är enligt föreningen att lyfta ut kapitalförsäkringen ur avkastningsskattesystemet och låta kapitalunderlaget för kapitalförsäkring utgöra en schablonintäkt i inkomstslaget kapital.

När det gäller investeringssparkontot är det den enskilde som är skattskyldig för schablonintäkten. Det är därför principiellt riktigt att intäkten ska tas upp i inkomstslaget kapital. Skattskyldigheten för avkastningsskatten ligger hos försäkringsbolagen och är en del av deras beskattning. Om motsvarande schablonintäkt för kapitalförsäkring skulle tas upp i inkomstslaget kapital krävs att skattskyldigheten för avkastningsskatten flyttas till försäkringstagarna. Ett sådant förslag ligger utanför detta ärende.

Sveriges Försäkringsförbund framför att den föreslagna modellen bortser från att inbetalade premier endast i viss del motsvarar ett sparande. Förbundet framför att traditionell livförsäkring och fondförsäkring ofta kombineras med premiebefrielseförsäkringar, som beskattas enligt IL och att det därför är oacceptabelt att dessa även beläggs med avkastningsskatt. Regeringen instämmer i vad Sveriges Försäkringsförbund anför om att premier för försäkringar som beskattas enligt inkomstskattelagen inte bör beaktas vid beräkning av kapitalunderlaget. Därför införs ett undantag vid beräkningen av den del av kapitalunderlaget som avser premiebetalningar i 3 b § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel, motsvarande det som i dag finns i 3 § tredje stycket 2–4 samma lag. I det föreslagna undantaget anges att vid beräkning av kapitalunderlag ska bortses från premiebetalningar som är hänförliga till avgångs-

bidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer, som är hänförliga till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller som avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkringsklass 1, 2, I b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043). Samma försäkringar som enligt nuvarande regler undantas från avkastningsskatt kommer således att undantas även med förslaget att premiebetalningar ska ingå i beräkningen av kapitalunderlaget för vissa försäkringar. Dessa undantag ska även gälla i tjänstepensionsverksamhet i fråga om avtal som är jämförbara med personförsäkring. Sveriges Försäkringsförbund har också framfört att det är främmande att beskatta riskförsäkringar, t.ex. dödsfallsförsäkringar, med avkastningsskatt och att det är fel att de delar av en premie som försäkringsföretaget tillgodogör sig för täckande av kostnader för administration och avkastningsskatt ska ingå i underlaget för avkastningsskatt. Förslaget om att premier ska ingå i kapitalunderlaget är schablonmässigt. I och med detta kommer alla kapitalförsäkringar, även de med större riskinslag, att omfattas av förslaget. Regeringens bedömning är att effekten av att delar av de premier som betalas till en försäkring kan vara avsedda att täcka kostnader och avkastningsskatt torde vara begränsad och att omständigheten ska vägas mot att den föreslagna beskattningsnivån är förhållandevis låg. Regeringen finner därför inte skäl att undanta riskkostnader från premierna eller att kostnader och avgifter ska dras av från premierna innan de läggs till vid beräkning av kapitalunderlaget. *Avanza Bank* har anført att beskattning av insättningar kommer leda till att belåningen av kapitalförsäkringar upphör och att likviditeten i marknaden till följd därav avsevärt kommer att försämrats. Regeringens bedömning är att risken är mycket liten för att likviditeten på värdepappersmarknaden påverkas negativt i någon nämnvärd omfattning om kredit inom det schablonbeskattade området försvåras genom att inbetalningar ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget.

Olika kapitalunderlag

Förslagen om beräkning av kapitalunderlag för investeringssparkonto och kapitalförsäkring innebär vissa skillnader för hur kapitalunderlaget

beräknas för de båda sparformerna. Gemensamt för båda beräkningarna är att de utgår från värdet i sparandet vid en viss eller vid vissa tidpunkter och att premier och insättningar ingår i underlaget.

Bland annat *Fondbolagens förening* och *Försäkringsjuridiska Föreningen* är kritiska till att kapitalunderlaget beräknas på olika sätt för kapitalförsäkring och investeringssparkontot. Regeringen konstaterar att förslaget om två beräkningsmodeller inte medför någon entydig fördel för investeringssparkontot trots att insättningar under året beaktas endast på kvartalsbasis. Å ena sidan ger modellerna i båda fall upphov till en marginell överbeskattning av inbetalningar, eftersom de ger upphov till samma skatteuttag oavsett om de betalas in precis efter en avläsningstidpunkt eller i nära anslutning till nästa avläsningstidpunkt. Denna överbeskattning minskar om avläsningstidpunkterna är mer frekventa. Detta gynnar investeringssparkontot som föreslås ha fyra avläsningstidpunkter per år. För kapitalförsäkringar lindras dock beskattningen av att inbetalningar som sker under andra halvan av beskattningsåret endast ska öka kapitalunderlaget med hälften. Å andra sidan ger löpande värdestegringar ett större genomslag på skatteuttaget vid mer frekventa avläsningstidpunkter. I genomsnitt förväntas värdet på tillgångarna stiga, vilket gör att deras genomsnittliga värde under året kan förväntas överstiga värdet vid årets början. Såväl rådande regler som förslaget innebär att värdestegring under året inte påverkar skatteuttaget för kapitalförsäkringar förrän fr.o.m. året därpå. I detta avseende medför den föreslagna beräkningsmodellen således att kapitalförsäkringar gynnas framför investeringssparkonton, där värdestegring påverkar underlaget för beskattning redan fr.o.m. följande kvartal.

Regeringen delar promemorians bedömning att skillnaderna i beräkning av kapitalunderlagen inte får några betydande effekter. På kort sikt är investeringssparkontot marginellt förmånligare än kapitalförsäkring. På lång sikt blir det däremot en liten fördel för kapitalförsäkringen. Skillnaderna är små.

Överlåtelse av utländsk kapitalförsäkring

Frågan hur kapitalunderlaget ska beräknas när en utländsk kapitalförsäkring har överlåtits under beskattningsåret är inte reglerad i lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel och det finns

ingen vägledande praxis. I och med förslaget att även premiebetalningar under beskattningsåret ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget kan årets kapitalunderlag inte som i dag fastställas vid årets ingång. För att klargöra att alla premiebetalningar under året ska ingå i ett kapitalunderlag föreslås att beräkningen av kapitalunderlaget vid överlåtelse av en kapitalförsäkring ska regleras särskilt.

Skatteverket anför angående förslaget till fördelning av kapitalunderlaget mellan förvärvare och överlåtare i 3 c § i lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel att det när det gäller överlåtaren är oklart om kapitalunderlaget ska proportioneras utifrån innehavstid eller om beskattning ska ske för ett helt år. Om ingen jämkning ska ske innebär detta enligt verket att en överlåtaren utländsk kapitalförsäkring, sammantaget för överlåtaren och förvärvaren, beskattas hårdare än en svensk vilket bör strida mot gemenskapsrätten.

Regeringen konstaterar att förslaget innebär att såväl överlåtare som förvärvare ska beräkna ett kapitalunderlag under det beskattningsår då försäkringen byter ägare. Beskattningen totalt sett under beskattningsåret för en överlåtaren utländsk kapitalförsäkring skiljer sig dock inte från beskattningen av en motsvarande svensk försäkring. För svenska kapitalförsäkringar är det dock livförsäkringsföretaget som är skattskyldigt och det saknas därför möjlighet att reglera hur den skatt som belöper på en svensk kapitalförsäkring borde fördelas mellan förvärvare och överlåtare när en sådan försäkring överläts. Enligt regeringens mening leder således inte förslaget till någon överbeskattning av utländska kapitalförsäkringar.

Som *Skatteverket* påtalar kan det förekomma att samma försäkring överläts flera gånger under samma beskattningsår. Lagförslaget har omformulerats något av hänsyn till detta. För den överlåtaren som innehade försäkringen vid beskattningsårets ingång föreslås att kapitalunderlaget beräknas som värdet av tillgångarna vid beskattningsårets ingång med tillägg för premier som betalats in fram till och med överlåtelsen. När det gäller förvärvaren av försäkringen föreslås att kapitalunderlaget ska motsvara premiebetalningar under beskattningsåret som gjorts efter förvärvet av försäkringen till och med den tidpunkt då försäkringen återigen överläts alternativt till och med beskattningsårets utgång.

Den föreslagna bestämmelsen om att premier som betalas under andra halvan av beskattningsåret ska beräknas till halva beloppet vid kapitalunderlagsberäkningen tillämpas även vid en överlåtelse.

Motsvarande regler föreslås gälla för avtal om tjänstepension som är jämförbara med kapitalförsäkring.

Skatteverket anser också att det är önskvärt att ett förtydligande tas in i 10 a § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel som anger vilket års utländska skatt och kupongskatt som nedläggning kan medges för. Regeringen anser inte att det är lämpligt att i detta sammanhang ändra den aktuella paragrafen utan frågan får överlämnas åt rättstillämpningen.

Lagförslag

Bestämmelser om kapitalunderlag återfinns i 3 a–3 c §§ lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel, se avsnitt 3.10. Förslaget föranleder också ändringar i punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

6.13.4.4 Schablonavkastning på sparande i kapitalförsäkring

Regeringens förslag: Schablonavkastningen (skatteunderlaget) för sparande i kapitalförsäkring och avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring, ska beräknas som kapitalunderlaget multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november under föregående kalenderår.

Skattesatsen för kapitalförsäkring och avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring höjs till 30 procent.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att schablonavkastningen för sparande i kapitalförsäkring ska beräknas som kapitalunderlaget multiplicerat med statslåneräntan vid utgången av november under föregående kalenderår med ett tillägg av 0,75 procentenheter.

Remissinstanserna: *Konkurrensverket* och *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet* tillstyrker förslaget om ändrad beskattning av kapitalförsäkring. *Juridiska Fakulteten vid*

Uppsala universitet anför bland annat att det finns en risk att den föreslagna skattesatsen är något för hög, särskilt i internationellt perspektiv och mot bakgrund av att den enligt förslaget utgör jämförelsenorm för den skatt som föreslås ska tas ut på investeringssparkonton.

Flertalet remissinstanser som har yttrat sig är negativa till förslaget och anser inte att det ska genomföras. *Skatteverket* anför att det inte lämnas något förslag när det gäller pensionsförsäkringskapital. Skatteunderlaget för pensionsförsäkringskapital beräknas enligt nuvarande regler genom att kapitalunderlaget multipliceras med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret utan något procentuellt tillägg. *Skatteverket* föreslår att även underlaget för pensionsförsäkringskapital beräknas utifrån statslåneräntan den 30 november året före beskattningsåret och med ett tillägg på 0,75 procent. *Aktiespararna* anför att skattesatsen och sättet att beräkna underlaget på borde vara desamma som för investeringssparkontot. När det gäller skattenivån anför *Aktiespararna* att både skatteuttaget och avkastningskravet på investering som kan berättiga till att välja en schablonbeskattad sparform ökar med hela 40 procent. Om ändringen införs leder det till att en stor del av sparandet i kapitalförsäkringar kommer att tas ut och flyttas till konventionellt beskattat sparande. *Försäkringsjuridiska föreningen* anför att dagens system bygger på att den genomsnittliga statslåneräntan används medan i förslaget statslåneräntan per 30 november i stället ska användas. Det är svårt att förstå på vilket sätt en räntesats vid ett enda specifikt tillfälle bättre än ett genomsnitt för helåret skulle spegla den aktuella avkastningen. Försäkringsbolagen tvingas dessutom upprätthålla två snarlika skatteberäkningssystem för avkastningsskatten. *Svenska Aktuarieföreningen* anser att förslagen innebär en betydande skattehöjning jämfört med dagens beskattningsregler och att förslagen i större utsträckning bör ta höjd för produkternas olikheter och unika egenskaper. *Svenska Aktuarieföreningen* anför vidare att eftersom utbetalningar inte beaktas i underlaget sker en dubbelbeskattning som inte är rimlig och att förslaget innebär omfattande IT-förändringar för försäkringsbolagen. *Sveriges Försäkringsförbund* (numera *Svensk Försäkring*) delar inte uppfattningen att det nya investerings-

sparkontot ska utgöra jämförelsenorm för neutralitet i beskattningen vid beskattning av kapitalförsäkring. Beskattningen av kapitalförsäkring har utformats för att vara neutral i förhållande till direktägande i en tänkt portfölj av olika värdepapper. Den sammantagna beskattningen av fonder och försäkringsföretag kalibrerades för att ta hänsyn till att försäkringsföretagens tillgångsportföljer är sammansatt av instrument med varierande risknivå, och därmed avkastning. Ansatsen i promemorians förslag tycks vara att man vill införa ett sparande som domineras av aktierelaterade instrument. Det är därmed direkt olämpligt att överföra en sådan beskattning till försäkring. Sveriges Försäkringsförbund anser således inte att introduktionen av en ny, schablonbeskattad produkt i marknaden utgör skäl att ändra den neutralitetsnorm som varit bärande i skattesystemet sedan 1991 års skattereform. *ProSkandia* avvisar bestämt förslaget om höjning av avkastningsskatten för kapitalförsäkring. *ProSkandia* anför vidare att villkoren för försäkringssparande successivt har försämrats under de senaste årtiondena. Enligt *ProSkandia* bör långsiktigt försäkringssparande stimuleras av staten bland annat genom skatte-reglerna. *ProSkandia* föreslår att regeringen tillsätter en allsidigt sammansatt utredning för att se över beskattningen av långsiktigt försäkringssparande.

Skälen för regeringens förslag

Schablonavkastning för kapitalförsäkring

Avkastningsskatten i sin nuvarande form med en schablonmässig avkastning som beskattas i stället för den verkliga avkastningen infördes den 1 januari 1994 i samband med introduktionen av det individuella pensionssparandet (prop. 1992/93:187).

Den nuvarande skattebelastningen för allt försäkringssparande, såväl i pensionsförsäkring som i kapitalförsäkring, bygger på en schablonavkastning som motsvarar den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret före beskattningsåret. För 2011 innebär det en schablonavkastning på 2,77 procent. Denna avkastning beskattas sedan, avseende kapitalförsäkring, med 27 procent vilket ger ett skatteuttag för 2011 om ca 0,75 procent av värdet av sparat.

När skattesatsen om 27 procent för kapitalförsäkring infördes den 1 januari 1995 var det ett resultat av en avvägning mellan å ena sidan det

faktum att schablonmetoden innebär att även orealiserad värdestegring på kapitalet beskattas och å andra sidan att avkastningen på försäringsskapitalet på lång sikt normalt är högre än statslåneräntan eftersom kapitalet också omfattar aktier och andra värdepapper vars avkastning även inkluderar en riskpremie (prop. 1994/95:25, s. 53 ff.). Av dessa skäl ansågs det motiverat med en lägre skatt för kapitalförsäkring än 30 procent. Skattesatsen skulle dock ligga på samma nivå som för andra kapitalinkomster vilket uppnåddes genom att ta ut 30 procent avkastningsskatt på nio tiondelar av underlaget för skatten i kapitalförsäkring, dvs. med 27 procent av underlaget för skatten. Vid införandet av schablonbeskattningen för bland annat försäringssparande var utgångspunkten att skatteuttaget enligt schablonen skulle ligga på samma nivå som skatteuttaget på den faktiska avkastningen. Statslåneräntan ansågs därvid som ett bra mått för att fånga avkastningen på lång sikt.

Sparformen har sedan införandet i allt högre utsträckning kommit att marknadsföras som ett fördelaktigt alternativ till direktsparende i aktier och fonder eftersom kapitalet kan omplaceras mellan olika finansiella tillgångar utan någon beskattning och eftersom skatten är förhållandevis låg i förhållande till den förväntade avkastningen från aktier och andelar i fonder. Marknaden för nyteckning av kapitalförsäkring domineras dessutom i dag av försäkringar med ett obetydligt försäkringsinslag. Sparande i kapitalförsäkringar kan därmed i högre utsträckning än tidigare förväntas erhålla en överavkastning relativt den (i stort sett) riskfria avkastning på långa statspapper som statslåneräntan återspeglar. En konsekvens av detta är att den effektiva skattesatsen för sparande i kapitalförsäkring kan förväntas vara avsevärt lägre än normen om 30 procents skatt på kapitalinkomster. För kapitalförsäkringar med underliggande tillgångar som motsvarar de som förväntas inom ramarna för investeringssparkontot bedöms den effektiva skattesatsen med rådande regler uppgå till 17 procent.

Det finns därför skäl att höja skattesatsen för kapitalförsäkring och avtal om tjänstepension som är jämförbara med kapitalförsäkring så att den hamnar i nivå med den som föreslås gälla för investeringssparkonto. Beräkningen av schablonavkastningen ska utgå ifrån statslåneräntan den 30 november föregående år, inte genom-

snittet under föregående år som tidigare. Sammantaget bidrar detta till att säkerställa att samma beskattningsnivå ska gälla för investeringssparkonto och kapitalförsäkring. Åtgärden kan motiveras med att investeringssparkontot har likheter med vissa kapitalförsäkringar som redan finns på marknaden och att det därför riskerar att bli snedvidande om liknande sparformer har olika beskattningsnivåer.

Flera remissinstanser, bland annat *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet*, *Aktiespararna*, *Svenska Aktuarieföreningen* och *Försäkringsjuridiska Föreningen*, anser att beskattningsnivån är för hög och att höjningen av skattebelastningen är betydlig jämfört med dagens regler. *Sveriges Försäkringsförbund* anser inte att investeringssparkontot bör utgöra jämförelsenorm för neutralitet i beskattningen vid beskattning av kapitalförsäkring. Enligt Sveriges Försäkringsförbund har beskattningen av kapitalförsäkring utformats för att vara neutral i förhållande till direkt ägande i en tänkt portfölj av olika värdepapper och promemorians ansats att utgå från ett sparande som domineras av aktierelaterade instrument är därför felaktig.

Regeringen konstaterar att schablonbeskattningen av investeringssparkontot nu föreslås utgå ifrån att underlaget multipliceras med en faktor som uppgår till statslåneräntan den 30 november närmast föregående kalenderår utan det tillägg på 0,75 procentenheter som föreslogs i promemorian. Statslåneräntan reflekterar den i det närmaste riskfria räntan på svenska statsobligationer med lång löptid. Det saknas skäl att tro att marknaden erbjuder kapitalförsäkringar med en förväntad avkastning som understiger avkastningen på en riskfri långsiktig placering. Den föreslagna nivån på beskattningen förväntas därför inte medföra att någon typ av kapitalförsäkring får en effektiv skattesats som överstiger normen om 30 procent.

För kapitalförsäkringar med underliggande tillgångar som motsvarar de som förväntas inom ramarna för investeringssparkontot bedöms förslaget i genomsnitt medföra en effektiv skattesats på drygt 19 procent. Detta är en höjning med ca två procentenheter jämfört med den förväntade effektiva skattesatsen med rådande regler, men ska jämföras med den effektiva skattesats på knappt 29 procent som

samma tillgångar skulle förväntas erhålla om de i stället beskattades konventionellt.

ProSkandia anför att villkoren för försäkrings-sparande successivt försämrats och föreslår att regeringen tillsätter en utredning för att se över beskattningen av långsiktigt försäkrings-sparande. Regeringen finner i nuläget inte skäl för att tillsätta någon sådan utredning.

Den ränta som i dag används för att beräkna schablonavkastningen i avkastningsskattelagen är den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret. När det gäller schablonintäkten på investeringssparkontot föreslås i stället att tillämpligt värde på statslåneräntan ska vara värdet den 30 november kalenderåret närmast före ingången av det kalenderår för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas. *Försäkringsjuridiska Föreningen* anför att det är svårt att förstå varför statslåneräntan den 30 november är bättre än den genomsnittliga statslåneräntan under föregående år. Som anges i promemorian är syftet med att använda statslåneräntan den 30 november närmast föregående kalenderår att uppnå bättre följsamhet med den riskfria ränta som statslåneräntan är tänkt att approximera. Regeringen delar promemorians bedömning att bättre följsamhet är önskvärd i sig och att en övergång till att använda statslåneräntan den 30 november troligen bidrar till att förebygga räntearbitrage i vissa situationer om styrräntan under en period avviker mycket kraftigt från statslåneräntan. Eftersom dessa argument är giltiga även för kapitalförsäkring föreslår regeringen att schablonavkastningen även för kapitalförsäkring, och avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring, ska beräknas med utgångspunkt i statslåneräntan den 30 november kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret.

Olika slag av kapitalförsäkring

Produktutbudet på kapitalförsäkringsmarknaden är mycket varierat. Marknaden omfattar allt från depåförsäkringar till rena riskförsäkringar och däremellan kombinerade försäkringsprodukter med långa löptider och ett betydande risk- och garantiinslag. Produktinriktningen påverkar även bolagets placeringsprofil och därmed även den förväntade avkastningen. Det innebär att olika slag av kapitalförsäkring har olika möjlighet att uppnå en viss avkastning. Frågan är därför om

det finns skäl att överväga olika beskattning för olika slag av kapitalförsäkringar.

Ett alternativ är att skilja mellan långsiktigt och kortsiktigt sparande. Problemet med en sådan lösning är att den kräver ett omfattande regelverk för att upprätthålla bundenheten i sparandet med ökad administration som följd. Frågor som uppstår är vad som ska hända om bindningstiden ändras och hur beskattning ska ske när bindningstiden upphör. Dessutom överlämnar metoden åt avtalsparterna att disponera över vilken beskattningsnivå som ska tillämpas.

En mer robust beskattningsmodell som inte parterna kan påverka skulle vara att dela upp kapitalunderlaget utifrån om det är försäkringsgivaren eller försäkringstagaren som bär placeringsrisken för underlaget. Av 5 kap. 1 § försäkringsrörelselagen (2010:2043), förkortad FRL, framgår att bolagen ska göra försäkringstekniska avsättningar som ska vara så stora att bolaget vid varje tidpunkt ska kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal. Vidare är bolagen, enligt 6 kap. 1 § FRL, skyldiga att inneha skuldtäckningstillgångar till ett belopp som svarar mot de försäkringstekniska avsättningarna. Skuldtäckningstillgångarna omfattas av placeringsregler som syftar till att säkerställa att tillgångarna håller en tillräckligt god kvalitet. För villkorad återbäring och fondförsäkring där försäkringstagarna bär den finansiella risken gäller endast att tillgångarna ska placeras på det sätt som är lämpligt med hänsyn till åtagandets karaktär. För det fall att bolaget har utfäst en garanterad återbäring är bolaget således skyldigt att göra avsättningar med ett belopp som motsvarar utfästelsen och placera skuldtäckningstillgångarna i enlighet med de strängare placeringsreglerna. För det fall att bolaget i stället har utfäst villkorad återbäring ska bolaget placera premierna i tillgångar som är lämpliga med hänsyn till åtagandets karaktär. För bolagets fria tillgångar, dvs. sådana tillgångar som inte utgör skuldtäckningstillgångar, uppställs inte några särskilda kvantitativa placeringsregler.

Enligt 6 kap. 30 § FRL är försäkringsbolaget skyldigt att föra ett skuldtäckningsregister som vid varje tidpunkt ska utvisa de tillgångar som används för skuldtäckning och tillgångarnas värde. Vidare är bolaget, enligt 8 kap. 10 § Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2011:20) om skuldtäckning i svenska

försäkringsföretag, skyldigt att upprätta register för skuldtäckningstillgångar som svarar mot villkorad återbäring och fondförsäkring respektive övrig livförsäkring. Detta innebär således att bolagen i och för sig borde ha goda förutsättningar att urskilja sådana tillgångar som svarar mot garanterad återbäring och garanterade försäkringsåtaganden och som skulle kunna bibehålla nuvarande skattenivå från övriga tillgångar eftersom en sådan uppdelning redan följer av den näringsrättsliga regleringen. En sådan lösning skulle dock öka bolagens administration och det är även osannolikt att en sådan uppdelning skulle fungera för de utländska försäkringarna, för vilka försäkringstagarna själva ska redovisa schablonavkastningen. Vidare är det oklart hur en uppdelning av kapitalunderlaget utifrån placeringsrisk skulle fungera efter implementeringen av det s.k. Solvens II-direktivet.¹³¹

Genomgången av olika metoder för en uppdelning av kapitalunderlaget i en del med högre beskattning och en del med lägre beskattning leder till slutsatsen att det kan ifrågasättas om det är möjligt att hitta en metod som ger rätt urval. Om en metod ändå ska väljas framstår metoden att dela upp kapitalunderlaget utifrån vem som bär placeringsrisken som den mest ekonomiskt korrekta i syfte att skapa en neutral beskattning för kapitalförsäkring. Nackdelarna med metoden är att den ökar bolagens administrativa börda och att den torde vara omöjlig att tillämpa för en enskild försäkringstagare som själv är skattskyldig för avkastningsskatt.

Det finns alltså inte någon naturlig och enkel uppdelningsmodell som kan ligga till grund för olika beskattning av olika kapitalförsäkringar. Med hänsyn till svårigheterna med att hitta en modell för uppdelning som fungerar och till att den beskattningsnivå som regeringen föreslår är lägre än den som föreslogs i promemorian föreslår regeringen att beskattningen ska vara densamma för alla former av kapitalförsäkring.

Som *Försäkringsjuridiska Föreningen* påpekar innebär förslaget att försäkringsbolagen ska tillämpa två olika system för beräkning av skatten. Redan enligt nuvarande bestämmelser är

¹³¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG av den 25 november 2009 om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet, EUT L 335, 17.12.2009, s.1 (Celex 32009L0138).

det så att försäkringsbolagen måste skilja mellan olika skatteunderlag för pensionsförsäkring och kapitalförsäkring. Ingen remissinstans har framfört att förslaget inte är möjligt att tillämpa. Regeringen anser därför inte att någon ändring bör göras av promemorians förslag.

Lagförslag

Bestämmelser om skatteunderlag tas in i 3 d § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Förslaget att ändra skattesatsen för kapitalförsäkring och avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring föranleder en ändring i 9 § samma lag. Se avsnitt 3.10. Förslaget föranleder också ändringar i punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2008:136) om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

6.13.4.5 Övrigt

Regeringens bedömning: Frågan om det bör vidtas några åtgärder för att personer med insynsställning inte ska kunna undgå anmälningsskyldigheten för insynspersoner bör hanteras i särskild ordning och ligger utanför denna lagstiftning.

Promemorians bedömning: Frågan behandlades inte i promemorian.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* anför bland annat följande. Genom att lägga sitt ägande i en kapitalförsäkring kan personer med insynsställning undgå den anmälningsskyldighet som normalt gäller för insynspersoner. Kapitalförsäkringarna gör det även möjligt för en aktieägare att bygga upp ett större innehav utan att behöva offentliggöra detta genom flaggningar. Flaggningsskyldigheten fullgörs i stället av det försäkringsbolag som tillhandahåller försäkringen och dessa flaggningar saknar ofta informationsvärde för marknaden. Kapitalförsäkringarna bidrar således till att försämra genomlysningen av marknaden. Det är angeläget att motsvarande nackdelar inte kommer att gälla för investeringssparkontot och att genomlysningsproblemet för kapitalförsäkringar hanteras. *Aktiespararna* anför att det är oacceptabelt att personer med insynsställning inte behöver anmäla aktieinnehav som finns i en kapitalförsäkring till Finansinspektionen. *Aktiespararna*

föreslår därför att lagstiftaren tar tillfället i akt och även utvidgar lagen om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument till att gälla innehav i kapitalförsäkring. *Avanza Bank* hade gärna sett att problematiken avseende insynshandel i kapitalförsäkringar hade kommenterats.

Skälen för regeringens bedömning: Såsom några remissinstanser har påpekat finns det i dag en risk för att personer med insynsställning i ett företag undgår anmälningsskyldighet genom att lägga sitt ägande i en kapitalförsäkring. Bland annat mot denna bakgrund har regeringen den 10 mars 2011 (dnr Fi2011/1295) gett Finansinspektionen i uppdrag bland annat att redogöra för och bedöma behovet av förändringar av lagstiftning om anmälningsskyldighet rörande innehav av finansiella instrument, dels vid vissa förändringar av aktieinnehav (flaggning), dels för personer med insynsställning. Det som ska klarläggas är om det finns behov av en bättre genomlysning av marknaden genom en utvidgad anmälningsskyldighet som också omfattar innehav av aktier och aktierelaterade finansiella instrument via en kapitalförsäkring. Uppdraget ska redovisas senast den 1 november 2011 i en promemoria som kan bli föremål för remittering. Det saknas skäl att föregripa den utredning och analys som Finansinspektionen fått i uppdrag att genomföra. Regeringen anser sålunda att det i fråga om lagstiftningen om anmälningsskyldighet inte bör vidtas några åtgärder i detta lagstiftningsärendet.

Finansinspektionen har framfört att det är angeläget att motsvarande nackdelar rörande anmälningsskyldighet för insynspersoner som lagt sitt ägande i en kapitalförsäkring inte kommer att gälla för investeringssparkontot. Regeringen kan dock konstatera att när det gäller investeringssparkontot kommer det att vara den enskilde – och inte ett försäkringsbolag – som äger tillgångarna på kontot. Regeringen bedömer därför att de nackdelar som Finansinspektionen påtalat angående kapitalförsäkringar inte kommer att vara aktuella för investeringssparkontot.

6.13.5 Självdeklarationer och kontrolluppgifter

6.13.5.1 Gällande rätt

Deklarationssystemet för fysiska personer och dödsbon i korthet

Fysiska personer och dödsbon ska enligt 2 kap. 1 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, förkortad LSK, lämna en allmän självdeklaration. Deklarationsskyldigheten för fysiska personer är enligt 2 kap. 2 § LSK i huvudsak kopplad till storleken av inkomsten under beskattningsåret. En fysisk person ska lämna en allmän självdeklaration bland annat när intäkterna i inkomstslaget tjänst och i inkomstslaget näringsverksamhet under beskattningsåret har uppgått till sammanlagt minst 42,3 procent av prisbasbeloppet samt när intäkterna i inkomstslaget kapital, bortsett från ränta och utdelning för vilka kontrolluppgift ska lämnas, har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret.

Skatteverket får information om de skattskyldigas inkomstförhållanden genom bland annat kontrolluppgifter från arbetsgivare, banker m.fl. Vissa av kontrolluppgifterna och andra uppgifter som Skatteverket får in är i sig inte tillräckliga för att bestämma storleken av en skattepliktig inkomst. Exempelvis är en uppgift om att en viss aktie är såld för ett visst pris inte tillräcklig för att få fram skattepliktig kapitalvinst eller avdragsgill kapitalförlust. En sådan kontrolluppgift ger emellertid en upplysning om att ytterligare uppgifter behövs från den skattskyldige.

Enligt 14 kap. 1 § LSK ska de flesta kontrolluppgifter för ett kalenderår lämnas till Skatteverket senast den 31 januari närmast följande kalenderår.

Av 4 kap. 2 § LSK och 3 kap. 2 § förordningen (2001:1244) om självdeklarationer och kontrolluppgifter följer att Skatteverket före den 15 april under taxeringsåret ska sända en blankett för allmän självdeklaration med vissa förtryckta uppgifter till de fysiska personer och dödsbon som kan antas vara skyldiga att lämna en sådan deklaration. Verket bifogar en specifikation över inkomna kontrolluppgifter och vissa andra uppgifter som Skatteverket redan har tillgång till samt en preliminär skatteuträkning. Samtidigt lämnar Skatteverket, beroende på vilka uppgifter verket har tillgång till i fråga om t.ex. avyttringar av fastighet eller aktier, upplysningar om vilka

uppgifter den skattskyldige själv behöver redovisa i deklarationen och på vilken bilaga uppgifterna ska lämnas. Skatteverket bifogar också de broschyrer och blanketter som bedöms vara relevanta för respektive deklarationskyldig.

Till grund för förtryckningen på själva deklarationsblanketten ligger innehållet i inkomna kontrolluppgifter och vissa andra av Skatteverket redan kända uppgifter. Den preliminära skatteuträkningen grundas i sin tur på de förtryckta uppgifterna.

Om någon uppgift som har förtryckts på deklarationsblanketten är felaktig eller saknas, ska den skattskyldige göra den ändring eller det tillägg som behövs (3 kap. 3 § LSK). Den skattskyldige ska t.ex. lämna uppgift om inkomster som det inte har lämnats någon kontrolluppgift om och som därför inte har förtryckts i blanketten.

Den deklarationsskyldige eller för honom eller henne behörig ställföreträdare ska egenhändigt skriva under självdeklarationen och senast den 2 maj under taxeringsåret lämna deklarationen till Skatteverket eller till ett mottagningsställe som har godkänts av verket (4 kap. 3, 5 och 6 §§ LSK). Deklarationen kan under vissa förutsättningar också lämnas på elektronisk väg, nämligen via internet, telefon eller SMS (jfr 4 kap. 4 § LSK samt Skatteverkets föreskrifter om e-tjänsten Inkomstdeklaration [SKVFS 2009:8 och SKVFS 2009:9]).

Kontrolluppgifter om fordringsrätter, delägarätter och försäkringar

I 8 kap. LSK finns det bestämmelser om kontrolluppgifter om ränta och annan avkastning på fordringsrätter. Kontrolluppgift ska lämnas om ränteinkomster samt om annan avkastning än kapitalvinst som hänför sig till fordringsrätter och som utgör intäkt i inkomstslaget kapital (1 §). Kontrolluppgiften ska lämnas av den som har tillgodoräknat eller betalat ut avkastningen (2 §).

I 9 kap. LSK regleras kontrolluppgiftsskyldigheten avseende avkastning på delägarätter. Den som har betalat ut eller tillgodoräknat utdelning, ränta eller annan avkastning än kapitalvinst på delägarätter ska lämna kontrolluppgift om avkastningen (1 och 4 §§).

När det gäller avyttring genom inlösen av andelar i en investeringsfond eller i ett utländskt fondföretag som driver verksamhet här i landet ska kontrolluppgift enligt huvudregeln lämnas

om uppkommen kapitalvinst eller kapitalförlust (10 kap. 1 och 6 §§ LSK). Om sådana nyssnämnda fondandelar är förvaltarregistrerade, ska förvaltaren lämna kontrolluppgift även om annan avyttring än inlösen. Detsamma gäller för värdepappersinstitut som medverkar vid annan avyttring än inlösen av icke förvaltarregistrerade andelar i utländska fondföretag.

Kontrolluppgift ska också lämnas om avyttring av andra delägarätter och fordringsätter än andelar i investeringsfonder (10 kap. 7 § LSK). I kontrolluppgiften ska, till skillnad från vad som gäller för andelar i investeringsfonder, uppgift inte lämnas om uppkommen kapitalvinst eller kapitalförlust. I stället ska uppgift lämnas om den ersättning som har överenskommit efter avdrag för försäljningsprovision och liknande utgifter. Uppgift ska också lämnas om antalet delägarätter eller fordringsätter som har avyttrats samt om deras slag och sort (10 kap. 9 § LSK).

Enligt 12 kap. 2 § LSK ska flertalet kontrolluppgifter som avser inkomstslaget kapital också lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Förmögenhetsskatten har avskaffats helt från och med den 1 januari 2007. Som en följd av avskaffandet av förmögenhetsskatten slopades flera kontrolluppgiftsskyldigheter om livförsäkringar från och med den 1 januari 2009 (prop. 2008/09:44). En kontrolluppgiftsskyldighet som återstår för livförsäkringar är den som avser underlag för avkastningsskatt för utländska försäkringar och avtal om tjänstepension som är jämförbara med försäkring (11 kap. 8 a § LSK). Av 12 kap. 4 § LSK framgår att den som har förmedlat en utländsk försäkring som avses i 11 kap. 8 a § LSK ska lämna sådana uppgifter att försäkringsgivaren och försäkringstagaren kan identifieras.

Annan uppgiftsskyldighet

I 15 kap. LSK finns det bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige för att denne ska kunna lämna kontrolluppgift.

Den som för egen eller annans räkning har företagit en rättshandling med någon som är skyldig att lämna kontrolluppgift ska skriftligen eller på liknande sätt till den kontrolluppgiftsskyldige lämna de uppgifter som behövs för att den kontrolluppgiftsskyldige ska kunna fullgöra sin uppgiftsskyldighet (4 §). Vilka uppgifter som

ska lämnas föreskrivs närmare i förordningen (2001:1244) om självdeklarationer och kontrolluppgifter. Uppgifterna ska enligt huvudregeln lämnas snarast och senast den 15 januari året efter det år som uppgiften gäller (5 §). Om den som är skyldig att lämna en sådan uppgift inte har gjort det, ska den kontrolluppgiftsskyldige snarast anmäla detta till Skatteverket (6 §).

Fondbolag och förvaltningsbolag som ska föra eller låta föra ett register över andelsinnehavare i en investeringsfond ska, då en förvaltare ska föras in i registret enligt 4 kap. 12 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, lämna förvaltaren uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar i en investeringsfond som tillhör en andelsägare och som har registrerats på förvaltaren i stället för andelsägaren. Vid byte av en förvaltare eller om förvaltaren inte längre ska vara införd i registret, ska den förvaltare som andelarna i investeringsfonden flyttas från lämna den nya förvaltaren, fondbolaget eller förvaltningsbolaget uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar som flyttas (7 §).

Förbindelse att lämna kontrolluppgift

Utländska företag som driver bankverksamhet, värdepappersrörelse, fondverksamhet, finansieringsverksamhet eller försäkringsverksamhet i Sverige utan att inrätta en filial eller motsvarande etablering här, ska enligt 13 kap. 1 § LSK innan verksamheten påbörjas ge in en skriftlig förbindelse till Finansinspektionen om att lämna kontrolluppgifter i enlighet med bestämmelserna i samma lag. Avgörande för tillämpningen av denna bestämmelse är att det drivs verksamhet i Sverige och att detta inte sker genom en filial eller en motsvarande etablering här i landet. Skyldigheten att lämna förbindelse om att lämna kontrolluppgift gäller inte ett utländskt företag som hör hemma inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som enligt bestämmelserna i sitt hemland inte får lämna kontrolluppgifter.

Skatteförfarandelagen

I propositionen Skatteförfarandet (prop. 2010/11:165) föreslås en ny lag, skatteförfarandelagen, för i stort sett hela skatteförfarandet. Lagen ska ersätta bland annat LSK, skattebetalningslagen (1997:483) och taxeringslagen (1990:324). Skatteförfarandelagen, förkortad SFL, föreslås träda i kraft den 1 januari 2012, med vissa övergångsbestämmelser.

Den del av SFL som berörs av förslagen i denna proposition rör de bestämmelser om deklareringskyldighet och kontrolluppgifter som hittills reglerats i LSK och som beskrivits i detta avsnitt. De befintliga bestämmelser i LSK som berörs av förslagen i denna proposition har överförts i stort sett oförändrade till SFL. Det införs dock viss förändrad terminologi i SFL. Bland annat ersätts begreppen allmän och särskild självdeklaration med begreppet inkomstdeklaration, och begreppet taxeringsår ersätts med andra lämpliga begrepp.

6.13.5.2 Kontrolluppgifter om investeringssparkonton och kapitalförsäkringar

6.13.5.2.1 Kontrolluppgifter om investeringssparkonton

Regeringens förslag: Den som för eller har fört ett investeringssparkonto ska lämna kontrolluppgift om storleken på den schablonintäkt som kontoinnehavaren kan vara skyldig att ta upp i inkomstslaget kapital.

Vid avyttring av delägarätter eller fordringsrätter enligt 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen ska kontrolluppgift också lämnas av den som för eller har fört ett investeringssparkonto om den ersättning som avses i den paragrafen. Om avyttringen enligt 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen avser andelar i en investeringsfond ska kontrolluppgift i stället lämnas av samma uppgiftslämnare som enligt 10 kap. 3 § lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter ska lämna kontrolluppgift om avyttring genom inlösen, och uppgift ska i dessa fall enligt huvudregeln lämnas om bland annat kapitalvinst enligt 10 kap. 6 § samma lag. I kontrolluppgiften ska anges att det är fråga om en avyttring som avses i 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen. Kontrolluppgifterna ska lämnas för både obegränsat och begränsat skattskyldiga.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Promemorian innehåller inget förslag om att det i kontrolluppgiften vid avyttring enligt 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, ska anges att det är fråga om en sådan avyttring. Vidare har

promemorians förslag att kontrolluppgift avseende schablonintäkt vid innehav av investeringssparkonto ska lämnas även för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga tagits bort.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Göteborg* förutser vissa kontrollproblem med förslaget att investeringsföretaget ska lämna kontrolluppgift till Skatteverket om storleken på schablonintäkten. Kammarrätten konstaterar att det i vissa fall kan bli svårt för såväl investeringsföretagen som Skatteverket att kontrollera tillgångarnas karaktär och därmed bedöma om de ska räknas in i kapitalunderlaget. I en del situationer är investeringsföretagen beroende av att kontoinnehavaren lämnar uppgift till dem för att de i sin tur ska kunna uppfylla sin uppgiftsskyldighet. Kontrollproblemen torde enligt Kammarrätten accentueras när det gäller utländska investeringsföretag, både vad gäller själva bedömningen av tillgångens karaktär som investeringstillgång men även möjligheten för Skatteverket att faktiskt få in kontrolluppgifter.

Skälen för regeringens förslag: I dag lämnas kontrolluppgift om utbetald eller tillgodoräknad ränta, utdelning och annan avkastning på delägarätter och fordringsrätter. När det gäller avyttring av andra delägarätter och fordringsrätter än andelar i investeringsfonder lämnas inte någon kontrolluppgift om uppkommen kapitalvinst eller kapitalförlust. Uppgift lämnas nämligen endast om den ersättning som överenskommits efter avdrag för försäljningsprovision och liknande utgifter samt om delägarätternas och fordringsrätternas slag och sort. Det innebär att den skattskyldige efter en avyttring, utan hjälp av fullständiga kontrolluppgifter, själv måste beräkna sin kapitalvinst eller kapitalförlust. De nuvarande kapitalbeskattningsreglerna är komplicerade och svåra att tillämpa för den skattskyldige. Andelen fel i självdeklarationerna när det gäller kapitalvinster och kapitalförluster hänförliga till värdepapper är stor med därav följande felaktig skattedebitering. Dessa problem uppkommer inte vid avyttring av tillgångar på det föreslagna investeringssparkontot eftersom en sådan avyttring i sig inte utlöser någon skattepliktig kapitalvinst eller kapitalförlust som får dras av.

För att förenkla den skattskyldiges redovisning i självdeklarationen av den schablonintäkt som ska tas upp vid innehav av ett investeringssparkonto föreslås att den som för ett invester-

ingssparkonto ska lämna kontrolluppgift till Skatteverket om storleken på schablonintäkten. Skatteverket kan då, efter eventuell summering av schablonintäkter hänförliga till flera investeringssparkonton, lägga inkomna kontrolluppgifter till grund för den preliminära skatteuträkningen och förtryckningen av uppgifter på den skattskyldiges deklaration. *Kammarrätten i Göteborg* framför att förslaget att investeringsföretaget ska lämna kontrolluppgift om storleken på schablonintäkten kan medföra vissa kontrollproblem, då det i vissa fall kan bli svårt att kontrollera tillgångarnas karaktär och därmed bedöma om de ska räknas in i kapitalunderlaget. Regeringen konstaterar att sådana problem kan uppkomma i enskilda fall men anser inte att de bör bli vanligt förekommande. Vilka tillgångar som får sparas inom ramen för ett investeringssparkonto är reglerat i lagen om investeringssparkonto och det torde i de allra flesta fall vara enkelt att avgöra tillgångarnas karaktär. Det är också möjligt för investeringsföretagen att genom avtal med kontoinnehavarna begränsa de tillgångar som får sparas på kontot till sådana tillgångar eller marknader där kontrollproblem inte kan förväntas uppstå. Regeringen anser således inte att det finns skäl att frånga förslaget att den som för ett investeringssparkonto ska lämna kontrolluppgift till Skatteverket om storleken på schablonintäkten.

I promemorian föreslogs att kontrolluppgift avseende schablonintäkt vid innehav av investeringssparkonto skulle lämnas även för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga. Eftersom ingen schablonintäkt ska beräknas för en innehavare av investeringssparkonto som är begränsat skattskyldig konstaterar regeringen att en sådan uppgiftsskyldighet skulle sakna värde, och förslaget har därför tagits bort.

För finansiella instrument som tillförs investeringssparkontot kvarstår dock arbetet med att beräkna kapitalvinsten. Enligt förslaget till 44 kap. 8 a § IL ska finansiella instrument som överförs till eget investeringssparkonto anses ha avyttrats då de förtecknades på kontot. Skatteverket behöver uppgift om att avyttringen har skett, för att säkerställa att beskattning kan ske. Det är därför lämpligt att kontrolluppgiftsskyldighet införs. När överföringen gäller andelar i en investeringsfond bör kontrolluppgift lämnas av den som enligt 10 kap. 3 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, förkortad LSK, i dag är skyldig att lämna

kontrolluppgift om avyttring genom inlösen, och uppgift ska då enligt huvudregeln lämnas om bland annat kapitalvinst eller kapitalförlust (10 kap. 6 § LSK). För övriga delägarätter och fordringsrätter bör den som för eller har fört investeringssparkontot åläggas denna skyldighet och i dessa fall ska uppgift lämnas om den ersättning som avses i 44 kap. 8 a § IL. Av den paragrafen framgår att när tillgångar överförs till ett investeringssparkonto från ett annat slags konto så ska andelarna anses ha avyttrats mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet då de förtecknades på kontot.

Den avyttring som anses ha skett när tillgångar överförs till ett investeringssparkonto skiljer sig från vad som normalt gäller vid avyttringar som kontrolluppgift ska lämnas om enligt paragrafen, eftersom ingen äganderättsövergång sker av tillgångarna. Av denna anledning kan det vara av värde för Skatteverket att det framgår av kontrolluppgiften att det rör sig om tillgångar som anses avyttrade till följd av en överföring till ett investeringssparkonto. Därför införs sådana bestämmelser i 10 kap. 6 och 9 §§ LSK.

Kontrolluppgifter om avyttring av finansiella instrument enligt 44 kap. 8 a § IL ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Den kontrolluppgiftsskyldighet som nu föreslås avseende schablonintäkt och överföring av fordringsrätter och andra delägarätter än andelar i en investeringsfond gäller för svenska och utländska investeringsföretag som tillhandahåller investeringssparkonton i enlighet med bestämmelserna i lagen om investeringssparkonto. Dessa företag driver sin verksamhet på olika sätt här i Sverige. När det gäller utländska företag som driver bankverksamhet, värdepappersrörelse, fondverksamhet, finansieringsverksamhet eller försäkringsverksamhet i Sverige utan att inrätta en filial eller motsvarande etablering här, ska de enligt 13 kap. 1 § LSK innan verksamheten inleds ge in en skriftlig förbindelse till Finansinspektionen om att lämna kontrolluppgifter i enlighet med bestämmelserna i samma lag.

Lagförslag

Bestämmelser om kontrolluppgiftsskyldighet avseende schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto införs i 11 kap. 10 § LSK. Bestämmelser om kontrolluppgiftsskyldighet vid avyttring av delägarätter eller fordringsrätter

enligt 44 kap. 8 a § IL tas in i 10 kap. 3, 6, 8 och 9 §§ LSK. Se avsnitt 3.19.

6.13.5.2 Kontrolluppgifter om kapitalförsäkring och avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring

Regeringens förslag: För kapitalförsäkring eller sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med kapitalförsäkring ska kontrolluppgift innehålla uppgift om kapitalunderlag beräknat enligt 3 a § sjätte till nionde styckena samt 3 b och 3 c §§ lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I denna proposition föreslås att för kapitalförsäkring eller sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med kapitalförsäkring ska, förutom värdet av den skattskyldiges tillgångar vid beskattningsårets ingång respektive värdet av försäkringen vid beskattningsårets ingång, ett värde motsvarande summan av de premier som har betalats under beskattningsåret ingå i kapitalunderlaget. Vid beräkning av detta belopp ska dock premier som har betalats under den andra halvan av beskattningsåret beräknas till halva värdet. Kapitalunderlaget utgör underlag för beräkning av den avkastningsskatt som ska betalas avseende försäkringen respektive avtalet om tjänstepension. Vidare föreslås regler om fördelning av kapitalunderlaget mellan överlåtare och förvärvare i de fall en kapitalförsäkring eller ett motsvarande tjänstepensionsavtal har överlåtits under beskattningsåret. Dessa nya bestämmelser om beräkning av kapitalunderlaget med hänsyn till premiebetalningar för kapitalförsäkring eller sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med kapitalförsäkring föreslås införas i 3 b och 3 c §§ lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel.

De nya bestämmelserna om beräkning av kapitalunderlag för kapitalförsäkring eller sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med kapitalförsäkring kräver förändringar i bestämmelserna om kontrolluppgifter för dessa försäkringar och avtal. Ändringar föreslås därför i 11 kap. 8 a § LSK som innebär att för kapitalförsäkring eller sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring ska kontrolluppgiften innehålla uppgift om kapitalunderlag beräknat enligt såväl 3 a § sjätte till nionde styckena som 3 b och 3 c §§ lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Lagförslag
Förslaget föranleder ändring av 11 kap. 8 a § LSK, se avsnitt 3.19.

6.13.5.3 Annan uppgiftsskyldighet

Regeringens förslag: När en kontoinnehavare överför investeringstillgångar till ett eget investeringssparkonto från ett konto som inte är ett investeringssparkonto anses tillgångarna avyttrade till marknadsvärdet. Den som för eller har fört ett investeringssparkonto ska lämna de uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige som behövs för att kontrolluppgiftsskyldigheten beträffande en sådan avyttring avseende andelar i en investeringsfond ska kunna fullgöras. Om den som är skyldig att lämna uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige inte fullgör sin skyldighet ska den kontrolluppgiftsskyldige snarast anmäla detta till Skatteverket.

Andelar i en investeringsfond på ett investeringssparkonto undantas från ett fondbolags eller förvaltningsbolags uppgiftsskyldighet vid förvaltarregistrering efter det att andelarna förtecknats på kontot.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I 15 kap. lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, förkortad LSK, finns det bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige för att denne ska kunna fullgöra sin kontrolluppgiftsskyldighet. När en kontoinnehavare överför investeringstillgångar till ett eget investeringssparkonto anses tillgångarna enligt 44 kap. 8 a § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, avyttrade mot en ersättning som motsvarar marknadsvär-

det då de förtecknades på kontot. Kontrolluppgiftsskyldighet om en sådan avyttring av fordringsrätter och andra delägarätter än andelar i investeringsfonder åligger enligt 10 kap. 7 och 8 §§ LSK den som för eller har fört ett investeringssparkonto, och ingen uppgiftsskyldighet blir då aktuell. För fondandelar ska dock kontrolluppgift lämnas av den som enligt 10 kap. 3 § LSK är skyldig att lämna kontrolluppgift om avyttring av fondandelar genom inlösen. För att kontrolluppgiftsskyldighet avseende en sådan avyttring ska kunna fullgöras krävs att vissa uppgifter lämnas från den som för eller har fört ett investeringssparkonto till den kontrolluppgiftsskyldige. En skyldighet att lämna sådana nödvändiga uppgifter bör därför införas i dessa fall.

Om den som är skyldig att lämna uppgifter till den kontrolluppgiftsskyldige inte fullgör sin skyldighet, ska den kontrolluppgiftsskyldige snarast anmäla detta till Skatteverket. Detta bör även gälla den föreslagna uppgiftsskyldigheten avseende avyttring av fondandelar enligt 44 kap. 8 a § IL.

Fondbolag och förvaltningsbolag som ska föra eller låta föra ett register över andelsinnehavare i en investeringsfond ska, då en förvaltare ska föras in i registret enligt 4 kap. 12 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, lämna förvaltaren uppgifter om den genomsnittliga anskaffningsutgiften för de andelar i en investeringsfond som tillhör en andelsägare och som har registrerats på förvaltaren i stället för andelsägaren. För andelar i investeringsfonder på ett investeringssparkonto behövs inte uppgifterna för beskattning efter det att andelarna förtecknats på ett konto, eftersom schablonbeskattning då ersätter skatt på kapitalvinster. Därför införs ett undantag från uppgiftsskyldigheten för andelar i investeringsfonder efter det att de har förtecknats på ett investeringssparkonto.

Lagförslag

Bestämmelser om uppgiftsskyldighet enligt förslaget för den som för eller har fört ett investeringssparkonto införs i 15 kap. 4 a § LSK. Den paragrafen omfattas av skyldigheten att anmäla när uppgiftsskyldigheten inte fullgörs genom en ändring av 15 kap. 6 § LSK. Att andelar i en investeringsfond på ett investeringssparkonto undantas från ett fondbolags eller förvaltningsbolags uppgiftsskyldighet vid förvaltarregistrering efter det att andelarna förtecknats på

kontot framgår genom en ändring i 15 kap. 7 § LSK. Se avsnitt 3.19.

6.13.5.4 Slopad kontrolluppgiftsskyldighet

Regeringens förslag: Skyldigheten att lämna kontrolluppgift om ränteinkomster, utdelning och annan avkastning på tillgångar på ett investeringssparkonto slopas, om kontot innehas av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo, såvida det inte är fråga om ränta, utdelning och annan avkastning av tillgångar som avses i 42 kap. 38 § inkomstskattelagen, eller ränta som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 3 inkomstskattelagen.

Även kontrolluppgiftsskyldigheten vid avyttring av tillgångar på ett investeringssparkonto slopas, om kontot innehas av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo, såvida det inte är fråga om avyttring av tillgångar som avses i 42 kap. 38 § inkomstskattelagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. De tillgångsslag och den ränta där kontrolluppgift alltjämt ska lämnas har utökats något jämfört med promemorians förslag på grund av ändringar avseende vilka tillgångar som ska schablonbeskattas och vilka som ska beskattas konventionellt. Vidare innehöll promemorian ett förslag om att kontrolluppgift alltjämt skulle lämnas avseende vissa tillgångar vid avyttring av andelar i en investeringsfond på ett investeringssparkonto.

Remissinstanserna: *Aktiespararna* anser att finansiella instrument på ett investeringssparkonto ska vara direktregistrerade, för att underlätta för aktieägarna att utöva sin rösträtt vid bolagsstämmor. *Sveriges Advokatsamfund* anför att till skillnad från det sparande som sker via kapitalförsäkring är sparandet på ett investeringssparkonto förenat med direkt äganderätt och därmed också rösträtt, såvitt avser aktier som förvaras på kontot. Om det inte är möjligt att låta kontoinnehavaren direktregistrera sig för investeringstillgångarna är det omöjligt för denne att utöva sin rösträtt, något som knappast kan vara avsett. Det får antas att många sparare som använder sig av investeringssparkonto vill vara direktregistrerade som ägare och Advokat-

samfundet förutsätter att sparandet måste kunna förenas med system som, trots direktregistreringen, möjliggör för det kontoförande institutet att hålla reda på utdelning och annan avkastning för att bedöma vad som är hänförligt till vilket finansiellt instrument. Att implementera förslaget utan att det går att säkerställa att rösträtten tillkommer vederbörande andelsägare är enligt Advokatsamfundet olämpligt. *Skatteverket* påtalar att en förutsättning för att verket ska kunna kontrollera de avyttringar som sker i framtiden är att det går att särskilja de avräkningsnotor som avser ett investeringssparkonto och som därför inte ska beskattas och de som hör till en vanlig depå som ska beskattas. Skatteverket anser därför att det är av vikt att Finansinspektionen i sina föreskrifter anger att det på avräkningsnotan ska framgå att tillgången förvaras på ett investeringssparkonto.

Skälen för regeringens förslag: Ränteinkomster och all annan avkastning på tillgångar på ett investeringssparkonto som innehas av en obegränsat skattskyldig ska inte beskattas enligt de ”vanliga” kapitalbeskattningsreglerna i inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, utan endast bli föremål för schablonbeskattning. Detsamma gäller kapitalvinster och kapitalförluster vid avyttring av sådana tillgångar. Något större behov av kontrolluppgifter om sådana inkomster finns därmed inte. Därför föreslås att dessa kontrolluppgiftsskyldigheter slopas när det gäller tillgångar på sådana konton som innehas av obegränsat skattskyldiga.

De tillgångar som avses i 42 kap. 38 § IL ska dock inte vara föremål för schablonbeskattning. Det innebär att ränta, utdelning, kapitalvinster och annan avkastning på sådana tillgångar ska beskattas konventionellt. De tillgångar som avses i 42 kap. 38 § IL är tillgångar som förvärvats av den som emitterat dem om tillgångarna avses bli upptagna till handel på t.ex. en reglerad marknad inom viss tid, se 18 § lagen om investeringssparkonto, samt kvalificerade andelar och finansiella instrument där kontoinnehavaren enligt bestämmelserna i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto äger en viss andel av ett företag. Dessutom omfattas sådana finansiella instrument som förvaras felaktigt på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto. Eftersom kontrolluppgifter alljämt krävs för beskattningen av ränta, utdelning, kapitalvinst och annan avkastning avseende dessa tillgångar bör

kontrolluppgiftsskyldigheten behållas oförändrad för dessa.

Förutom de nämnda tillgångarna i 42 kap. 38 § föreslås även att sådan ränta som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 3 ska beskattas konventionellt. I den bestämmelsen anges att ränta på kontanta medel ska tas upp om den räntesats som ligger till grund för räntans beräkning någon gång under kalenderåret har överstigit statslåneräntan vid utgången av november närmast före det kalenderåret. Eftersom kontrolluppgifter alljämt krävs för beskattningen av sådan ränta, bör kontrolluppgiftsskyldigheten behållas oförändrad.

Ett investeringssparkonto kan innehas också av begränsat skattskyldiga. För att säkerställa att Sverige ska kunna uppfylla sina åtaganden inom det internationella informationsutbytet – särskilt i enlighet med rådets direktiv 2003/48/EG av den 3 juni 2003 om beskattning av inkomster från sparande i form av räntebetalningar¹³² – behålls dagens kontrolluppgiftsskyldigheter oförändrade avseende tillgångar på investeringssparkonton som innehas av fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto kan hos den centrala värdepappersförvararen antingen vara registrerade direkt på den fysiska person eller det dödsbo som äger dem eller vara förvaltarregistrerade på investeringsföretaget som för kontot. För att ett investeringsföretag ska kunna veta vilka utbetalningar från ett företag avseende ränta, utdelning och annan avkastning till kontoinnehavaren som är hänförliga tillgångar på ett investeringssparkonto och vilka som inte är det, kan finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto förvaltarregistreras på investeringsföretaget. Det torde även finnas andra lösningar som innebär att det kommer att vara möjligt att hålla reda på vilka finansiella instrument som är hänförliga till ett investeringssparkonto även för direktregistrerade finansiella instrument. Oavsett vilken väg som marknaden väljer är informationen nödvändig för att investeringsföretaget ska kunna veta när skatteavdrag ska göras respektive när kontrolluppgift ska lämnas. Någon lagreglering om hur marknaden väljer att säkerställa detta är inte

¹³² EUT L 157, 26.6.2003, s. 38 (Celex 32003L0048).

nödvändig. I fråga om kontanta medel som förvaras på ett investeringssparkonto uppkommer inte denna fråga eftersom de som huvudregel torde sättas in på ett inlåningskonto i ett kreditinstitut.

Skatteverket framför att det är av vikt att Finansinspektionen i sina föreskrifter anger att det på avräkningsnotan ska framgå att tillgången förvaras på ett investeringssparkonto. För Skatteverkets kontroll kan det naturligtvis vara av värde om avräkningsnotor framdeles även ger upplysning om huruvida försålda tillgångar är sådana som förvaras på ett investeringssparkonto eller inte. Frågan om utformning av avräkningsnotor omfattas dock inte av detta lagstiftningsprojekt utan är en fråga för Finansinspektionen.

Lagförslag

Bestämmelser om undantag från skyldighet att lämna kontrolluppgift om ränteinkomster, utdelning och annan avkastning på tillgångar på ett investeringssparkonto under vissa omständigheter tas in i 8 kap. 4 a § och 9 kap. 5 a § LSK. Motsvarande undantag vid avyttring av tillgångar på ett investeringssparkonto tas in i 10 kap. 5 a och 8 a §§ LSK. Se avsnitt 3.19.

6.13.5.5 Undantag från deklarationsskyldighet för schablonintäkt avseende innehav av investeringssparkonto

Regeringens förslag: Schablonintäkt avseende innehav av investeringssparkonto undantas från deklarationsskyldighet för fysiska personer och dödsbon i de fall den skattskyldige saknar andra deklarationspliktiga intäkter och kontrolluppgift har lämnats avseende intäkten.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Den som äger tillgångar på ett investeringssparkonto föreslås bli skyldig att ta upp en schablonintäkt till beskattning. Förslaget riskerar dock att leda till att ett stort antal personer som inte deklarerar i dag blir deklarationsskyldiga. Det rör sig om personer, främst barn, som endast har kapitalinkomster där det innehålls preliminär skatt. Sådant skatteavdrag ska enligt 5 kap. 8 § skatte-

betalningslagen (1997:483) bland annat göras från ränta och utdelning på aktie eller andel i en investeringsfond som lämnas i pengar och som kontrolluppgift ska lämnas för. För sådana intäkter finns för fysiska personer enligt 2 kap. 2 § 3 lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, förkortad LSK, ingen skyldighet att lämna allmän självdeklaration, utan underrättelse om taxeringsbeslut lämnas enligt 7 § taxeringsförordningen (1990:1236) först i besked om slutlig skatt. Ett likalydande undantag från deklarationsskyldighet finns för dödsbon i 2 kap. 4 § 1 LSK.

En lösning på problemet att många riskerar att bli deklarationsskyldiga är att undanta schablonintäkt avseende innehav av ett investeringssparkonto från deklarationsskyldighet. Deklarationsfriheten bör endast gälla i de fall där den skattskyldige saknar andra deklarationspliktiga intäkter och där kontrolluppgift har lämnats avseende intäkten. Om kontrolluppgift i något fall inte skulle ha lämnats för en schablonintäkt bör deklarationsskyldigheten kvarstå eftersom Skatteverket i dessa fall saknar underlag för att beräkna skatten. Om den skattskyldige har andra deklarationspliktiga intäkter ska allmän självdeklaration lämnas enligt vanliga regler och i så fall ska även schablonintäkten deklarerars. Om en skattskyldig skulle vilja deklarerar schablonintäkt trots att ingen skyldighet föreligger, t.ex. för att kunna göra avdrag för kapitalförlust, så finns en sådan möjlighet redan i dag.

Att införa deklarationsfrihet för schablonintäkt innebär således att de som tidigare sluppit deklarerar för avkastning på t.ex. aktier och fondandelar men som vid sparande på investeringssparkonto skulle bli deklarationsskyldiga för schablonintäkt, inte heller i fortsättningen ska behöva lämna självdeklaration. Undantagen från deklarationsskyldighet för ränta och utdelning finns i 2 kap. 2 § 3 och 2 kap. 4 § 1 LSK och är utformade så att ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. LSK ska undantas. Det är lämpligt att välja en liknande modell för undantagen för schablonintäkt avseende innehav av ett investeringssparkonto. Kontrolluppgift avseende schablonintäkt ska enligt propositionens förslag lämnas av den som för eller har fört kontot, och bestämmelser om detta föreslås införas i 11 kap. 10 § LSK. Regler som undantar schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 10 § LSK från deklarationsskyldighet bör därför infö-

ras i 2 kap. 2 § 3 och 2 kap. 4 § 1 LSK. På samma sätt bör ett tillägg göras till 7 § taxeringsförordningen med innebörden att underrättelse om taxeringsbeslut avseende schablonintäkt lämnas i besked om slutlig skatt.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring i 2 kap. 2 och 4 §§ LSK, se avsnitt 3.19.

6.13.5.6 Skatteförfarandelagen

Regeringens förslag: De bestämmelser avseende deklARATIONER, kontrolluppgifter och annan uppgiftsskyldighet som föreslås införas i lagen om självdeklARATIONER och kontrolluppgifter ska införas även i skatteförfarandelagen.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inget förslag i frågan.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen Skatteförfarandet (prop. 2010/11:165) föreslås som tidigare nämnts en ny lag, skatteförfarandelagen, förkortad SFL, för i stort sett hela skatteförfarandet. Lagen ska ersätta bland annat LSK. SFL föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. När det gäller kontrolluppgifter och informationsuppgifter tillämpas dock lagen första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2013. Förslagen om investeringssparkonto och förändrad beskattning av kapitalförsäkring i denna proposition föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. Det innebär att bestämmelserna i LSK alltså ska tillämpas när det gäller uppgifter som avser kalenderåret 2012, medan bestämmelserna i SFL ska tillämpas när det gäller uppgifter som avser kalenderåret 2013 och senare kalenderår. Av den anledningen föreslås de förändringar och nya bestämmelser avseende deklARATIONER, kontrolluppgifter och annan uppgiftsskyldighet som förslagen i denna proposition föranleder i såväl LSK som SFL. Förslagen i SFL är i sak identiska med förslagen i LSK.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar och nya paragrafer motsvarande de föreslagna ändringarna i LSK. De paragrafer som berörs är 17 kap. 4 §, 19 kap. 4 §, 20 kap. 3, 5 och 6 §§, 21 kap. 3–5 §§, 22 kap. 1, 12 och 16 §§, 30 kap.

1 och 3 §§ och 34 kap. 8 a och 9 §§ samt vissa mindre följdändringar, se avsnitt 3.21.

6.13.5.7 Skatteverkets information

Regeringens bedömning: För att slippa betala kostnadsränta måste den som är skattskyldig för schablonintäkt och som undantas från deklARATIONSSKYLDIGHET betala in skattebeloppet senast den 3 maj taxeringsåret. Skatteverket bör på lämpligt sätt informera de skattskyldiga om möjligheten att betala in skattebeloppet i sådan tid att de slipper betala kostnadsränta.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att Skatteverket före den 3 maj taxeringsåret ska skicka ut information till dem som är skattskyldiga för schablonintäkt och som befrias från deklARATIONSSKYLDIGHET som möjliggör för dessa att betala skatten utan att drabbas av kostnadsränta.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har berört frågan.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt förslagen i denna proposition kommer innehavare av tillgångar på investeringssparkonto att bli skattskyldiga för en schablonintäkt. Om dessa saknar andra deklARATIONSPLIKTIGA intäkter föreslås att intäkten inte ska behöva deklarerats. Eftersom det är fråga om en skattepliktig intäkt kommer dock den skattskyldige ändå att bli skyldig att betala in den skatt som belöper på schablonintäkten. Ett sätt att undvika detta vore att införa regler om skatteavdrag. Regeringen anser dock att nackdelarna med ett sådant system överväger fördelarna, se avsnitt 6.13.3.2.

Förslaget om deklARATIONSFRIHET för schablonintäkt innebär att den skattskyldige underrättas om taxeringsbeslut, där skattebeloppet framgår, först genom besked om slutlig skatt. Sådant besked om den slutliga skatten ska enligt 11 kap. 15 § skattebetalningslagen (1997:483) skickas till den skattskyldige senast den 15 december taxeringsåret. Enligt 19 kap. 5 § andra stycket skattebetalningslagen beräknas kostnadsränta på slutlig skatt från och med den 4 maj taxeringsåret. För att slippa betala kostnadsränta måste således skattebeloppet betalas senast den 3 maj taxeringsåret.

I promemorian gjordes bedömningen att en lämplig lösning vore att Skatteverket före den 3 maj taxeringsåret skulle skicka ut information, med vidhängande inbetalningskort, som möjliggör för skattskyldiga som befrias från deklara-tionsskyldighet att betala skatten utan att drab-bas av kostnadsränta. Motsvarande lösning föreslogs i ett annat förslag från Finansdeparte-mentet om hanteringen av schablonintäkt avse-ende andelar i investeringsfonder, som lämnades i promemorian Kompletterande förslag till ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras delägare (Fi2010/5532). Skatteverket framförde i sitt remissvar över förslaget i den promemorian bland annat att det skulle bli svårt att förklara syftet med ett riktat informationsut-skick, att det rör sig om små räntebelopp samt att utskicket enligt förslaget ska ske samtidigt som 7,5 miljoner deklARATIONER skickas ut och arbetsbelastningen hos verket redan är hög. Skatteverket föreslog i stället att verket skulle ansvara för att sprida allmän information till de skattskyldiga om möjligheten att betala in skat-ten i sådan tid att kostnadsränta kan undvikas. Regeringen konstaterar att de flesta sparare som inte har några deklara-tionspliktiga inkomster har relativt små sparbelopp. I vissa fall kommer spararnas schablonintäkt att understiga gräns-beloppet för beräkning av statlig inkomstskatt och dessa kommer då inte att behöva betala skatt för någon schablonintäkt över huvud taget. Även bland de sparare som har något större innehav på sina investeringssparkonton blir schablonintäkten oftast inte större än att den riskerade räntan på skatten stannar vid relativt låga belopp. Att införa ett system med personligt riktade informationsutskick innebär administra-tion och kostnader för Skatteverket. Det skulle vara betydligt enklare för Skatteverket att ta fram och sprida allmän information via webb-plats och deklara-tionsbroschyrer m.m. Allmän information kommer dock sannolikt inte att nå alla berörda, och den är inte heller lika lätt att använda sig av som en personligt riktad infor-mation med vidhängande inbetalningskort där skattebeloppet är förtryckt. Med allmän infor-mation ankommer det på den enskilde att själv med hjälp av sin kontrolluppgift beräkna sin skatt och göra en egen inbetalning till skatte-kontot. Med hänsyn till de begränsade belopp i kostnadsränta som det i de allra flesta fall kan bli fråga om anser dock regeringen ändå att det bör vara tillräckligt att Skatteverket på lämpligt sätt

informerar de skattskyldiga. Om det senare skulle visa sig att denna information är otillräck-
lig är det möjligt att då införa ett system med
personligt riktad information.

6.13.6 Schablonintäkt och vissa bidragssystem

Regeringens förslag: Schablonintäkt avseende innehav av ett investeringssparkonto ska inte beaktas som inkomst av kapital vid beräkning av bidragsgrundande inkomst avseende bostadsbi-drag och bostadstillägg samt vid beräkning av betalningsskyldighet för underhållsstöd för den bidrags-skyldige föräldern. Motsvarande ska gälla vid beräkning av äldreförsörjningsstöd och bilstöd.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inget förslag i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Vid beräk-ning av bidragsgrundande inkomst för bostads-bidrag och bostadstillägg ingår överskott i inkomstslaget kapital. Detsamma gäller vid beräkning av äldreförsörjningsstöd och bilstöd i form av anskaffningsbidrag. Enligt 97 kap. 5 § socialförsäkringsbalken, gällande beräkning av bostadsbidrag, ska beräkning av överskott i inkomstslaget kapital göras enligt bestämmel-serna i 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, med vissa justeringar. I 102 kap. 9 § socialförsäkringsbalken, gällande beräkning av bostadstillägg, äldreförsörjnings-stöd och bilstöd anges att överskott i inkomst-slaget kapital ska beräknas enligt bestämmelserna i 97 kap. 5 §, dvs. på samma sätt som för bostadsbidrag.

Enligt förslagen i denna proposition ska den som äger tillgångar på ett investeringssparkonto ta upp en schablonintäkt till beskattning. Schablonintäkten motsvaras inte av någon faktisk intäkt. Bostadsbidrag och bostadstillägg är en del av grundskyddet i socialförsäkringssy-stemet och syftar till att ge bland annat ekono-miskt svaga barnfamiljer och pensionärer med låga inkomster möjlighet till en bra bostadsstan-dard. Avsikten är att det är de bidragsberättiga-des faktiska inkomster som ska ligga till grund för beräkningen av bostadsbidrag respektive bostadstillägg. Detsamma gäller för äldreförsörj-

ningsstöd och bilstöd. Schablonintäkten är emellertid inte en faktisk inkomst och regeringen anser därför inte att den bör ingå i den bidragsgrundande inkomsten. Regeringen föreslår därför att ett undantag införs i 97 kap. 5 § socialförsäkringsbalken så att schablonintäkt enligt 42 kap. 36 § IL inte beaktas som inkomst av kapital vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag, bostadstillägg, äldreförsörjningsstöd och bilstöd.

Vid beräkning av den bidragsskyldiges inkomst för betalningsskyldighet för utgivet underhållsstöd ingår överskott i inkomstslaget kapital. Enligt 19 kap. 13 § socialförsäkringsbalken ska även denna beräkning av överskott i inkomstslaget kapital göras enligt bestämmelserna i 41 kap. 12 § IL med vissa justeringar.

Underhållsstödet är en del av det ekonomiska familjestödet och garanterar att ett barn till särlevande föräldrar får ett visst underhåll även när den bidragsskyldige föräldern inte fullgör sin underhållsskyldighet. Avsikten är att det är den bidragsskyldiges faktiska inkomster som ska ligga till grund för beräkningen av betalningsskyldigheten. Den föreslagna schablonintäkten avseende innehav av ett investeringssparkonto är emellertid som redan konstaterats inte någon faktisk inkomst och regeringen anser därför inte att den bör ingå i den bidragsskyldiges inkomst. Regeringen föreslår därför att ett undantag införs i 19 kap. 13 § socialförsäkringsbalken så att schablonintäkt enligt 42 kap. 36 § IL inte beaktas som inkomst av kapital vid beräkningen av den bidragsskyldiges inkomst vid betalningsskyldighet för underhållsstöd.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 19 kap. 13 § och 97 kap. 5 § socialförsäkringsbalken, se avsnitt 3.20.

6.13.7 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Den föreslagna lagen om investeringssparkonto träder i kraft den 1 januari 2012. Detsamma gäller i huvudsak de ändringar som föreslås i inkomstskattelagen, lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel m.fl. lagar.

Promemorian förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Euroclear Sweden AB* anser att tidpunkten för lagens ikraftträdande av konkurrensskäl bör anpassas så att det är minst ett år från att den nya lagen offentliggörs fram till ikraftträdandet. *Sveriges Försäkringsförbund* (numera *Svensk Försäkring*) anför att den föreslagna ändringen av beskattningen av kapitalförsäkringar sammanfaller i tiden med livförsäkringsföretagens förberedelser för det nya rörelseregelsystemet, Solvens 2. Det arbetet är det största regelförändringsarbete som någonsin genomförts i försäkringsbranschen. Mot denna bakgrund vill Sveriges Försäkringsförbund ifrågasätta tidpunkten för ikraftträdandet. Det är inte rimligt att införa lagstiftning med omfattande krav på systemändringar med den framförhållning som föreslås.

Skälen för regeringens förslag: Det är angeläget att de förslag som propositionen innehåller kan träda i kraft relativt snart, bland annat på grund av problemet med s.k. årsskiftetransaktioner i kapitalförsäkring. Regeringen instämmer därför i bedömningen i promemorian att lagen om investeringssparkonto och de ändringar som föreslås i bland annat inkomstskattelagen (1999:1229) och lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ska träda i kraft den 1 januari 2012. Enligt regeringens bedömning får de som berörs av förslagen i denna proposition tillräcklig framförhållning.

6.13.8 Konsekvensanalys

6.13.8.1 Ekonomiska frågor, särskilt offentligfinansiella effekter

6.13.8.1.1 Investeringssparkonto

Schablonräntan för investeringssparkontot föreslås uppgå till statslåneräntan den 30 november föregående år.

Den offentligfinansiella effekten av förslaget om ett schablonbeskattat investeringssparkonto beror på vilka skatteintäkter tillgångarna på kontot skulle ha gett upphov till om de beskattats på konventionellt sätt.

I och med att förslaget bedöms få betydande konsekvenser för skattebasernas utveckling, och eftersom investeringssparkontot är en ny sparform, har avsteg gjorts från den allmänna

principen om statistiskt beräknade offentligfinansiella effekter (se Finansdepartementets *Beräkningskonventioner 2011*). Detta för att ge en så rättvisande bild som möjligt av de offentligfinansiella effekter som förslaget förväntas ge upphov till.

Effekten kan uttryckas som skillnaden i effektiva skattesatser vid schablonbeskattning respektive konventionell beskattning, multiplicerat med stocken av sparande på investeringsspar-konton. Med *effektiv skattesats* avses det faktiska skatteuttaget i förhållande till den sanna ekonomiska inkomst som skatten avser.

Den effektiva skattesatsen för tillgångar på investeringssparkonto förväntas uppgå till drygt 19 procent. Beräkningen av den effektiva skattesatsen bygger på antaganden om tillgångarnas sammansättning och den förväntade avkastningen för respektive tillgångsslag. I det följande redovisas dessa antaganden mer ingående.

Tillgångarna på kontot antas bestå av aktier och andelar i investeringsfonder samt även en mindre del likvida medel (t.ex. till följd av utdelning eller likvid från avyttringar som inte ännu återinvesterats). Fördelningen antas vara 95 procent i aktier och fondandelar, varav hälften, 47,5 procentenheter, i respektive tillgångsslag, och 5 procent i likvida medel. Investeringsfondernas tillgångar antas i sin tur utgöras av tre fjärdedelar aktier och en fjärdedel räntebärande, vilket är representativt för svenska investeringsfonders samlade tillgångar.¹³³

Riskpremien för aktier, jämfört med långa statspapper, bedöms uppgå till 3,3 procent. Denna förväntade överavkastning reflekterar att aktier är riskfyllda tillgångar som fluktuerar kraftigt i värde. För att en investerare ska vilja äga riskfyllda tillgångar bör den förväntade avkastningen överstiga vad investeraren kan få från en riskfri tillgång. Riskpremien är dock ett väntevärde som inte är direkt observerbart. Ekonomisk teori säger att väntevärdet bör vara positivt, men det råder ingen konsensus om hur stor den framtida riskpremien kommer att vara eller exakt hur den ska beräknas. Den realiserade överavkastning som vi i efterhand observerar har fluktuerat avsevärt över tiden och har under långa perioder varit negativ, vilket understryker

att den endast ger begränsad vägledning kring den framtida riskpremien.

Uppskattningen av riskpremien för aktier utgår ifrån den historiska överavkastningen för det globala indexet i DMS Global Database.¹³⁴ Indexet omfattar 17 länder, däribland USA och Sverige, under perioden 1900–2009. Den historiskt observerade överavkastningen för det globala indexet uppgår till ca 4–5 procent. Den historiska överavkastningen reflekterar dock även engångshändelser vilket talar för att den framtida överavkastningen sannolikt kommer understiga den historiskt observerade nivån. Öväntat hög ekonomisk tillväxt och en övergång till högre värderingsmultiplar utgör sannolikt bidragande orsaker till varför överavkastningen varit så pass hög under 1900-talet.¹³⁵ En relaterad engångseffekt är den kraftiga reduktionen av transaktionskostnader för aktieaffärer som ägde rum under perioden, vilket inte minst inneburit kraftigt förbättrade möjligheter till diversifiering. Sammantaget kan dessa engångseffekter ha resulterat i en stor och oförutsedd värdeökning under främst den senare hälften av 1900-talet. Det finns således starka skäl som talar mot att den framtida överavkastningen kommer vara i nivå med det som observerats under 1900-talet. Med hänsyn till dessa faktorer bedöms den förväntade riskpremien för aktier vara något lägre än den historiskt observerade överavkastningen för det globala indexet i DMS Global Database. Nedrevideringen är i linje med det som förespråkas i DMS (2010). För statslåneräntan används i beräkningarna Finansdepartementets egna prognoser för åren 2012–2014. På längre sikt, där prognoser saknas, antas statslåneräntan uppgå till ca 4,9 procent, motsvarande en förväntad styrränta på mellan 3,75 och 4,0 procent samt en löptidspremie på 1,0 procent.

Sammantaget innebär detta att aktier förväntas ge en avkastning på ca 8,2 procent under ett normalår. Räntebärande tillgångar är en heterogen kategori och rymmer allt från statsskuldsväxlar till företagsobligationer med väsentligt högre risk och förväntad avkastning. Avkastningen för räntebärande tillgångar antas i

¹³⁴ Se Dimson, E., P. Marsh och M. Staunton (2010), "Risk and risk premiums", i *Credit Suisse Global Investment Returns Sourcebook 2010*.

¹³⁵ Se t.ex. Fama, E. och K. French (2002), "The Equity Premium", *Journal of Finance* 57, s. 637–659.

¹³³ Se SCB:s finansmarknadsstatistik.

genomsnitt ligga på samma nivå som statslåneräntan, dvs. ca 4,9 procent. Andelar i investeringsfonder antas därmed ha en förväntad avkastning på $0,75 \times 0,082 + 0,25 \times 0,049 =$ ca 7,4 procent under ett normalår. Avkastningen för likvida medel antas uppgå till 1,0 procent. Med dessa antaganden avseende tillgångarnas sammansättning och avkastningen för respektive tillgångsslag uppgår den genomsnittliga förväntade avkastningen för tillgångar på ett investeringssparkonto sammantaget till ca 7,6 procent.

Schablonintäkten motsvarar statslåneräntan, vilket vid en statslåneränta på 4,9 procent och en skattesats på 30 procent ger ett skatteuttag som uppgår till ca 1,5 procent av tillgångarnas värde. Detta motsvarar en effektiv skattesats vid schablonbeskattning på ca $1,5/7,6 =$ drygt 19 procent.¹³⁶ Den effektiva skattesatsen understiger den nominella skattesatsen till följd av att schablonräntan understiger den förväntade totalavkastningen för de tillgångar som förväntas inom ramarna för investeringssparkontot.

Den effektiva skattesatsen om samma tillgångar i stället beskattas konventionellt bedöms uppgå till knappt 29 procent. För konventionell beskattning gäller att direktavkastning, t.ex. räntor och utdelningar, beskattas löpande, medan värdeförändring tas upp till beskattning först när innehavet avyttras. För direktavkastningen sammanfaller den effektiva och nominella skattesatsen. För värdestegring uppkommer dock en skillnad mellan de två såvida beskattningen äger rum senare i tiden eftersom nuvärdet av skatten då minskar. Ju längre tid som går mellan att en värdestegring uppkommit och att den latent vinsten realiserar och därmed beskattas, desto större skillnad mellan den effektiva och den nominella skattesatsen. Med avseende på totalavkastningen uppgår den effektiva skattesatsen vid konventionell beskattning till ett viktat genomsnitt av den nominella skattesatsen och den effektiva skattesatsen för värdestegring, där vikterna ges av totalavkastningens fördelning mellan direktavkastning och värdestegring.

Beräkningen av den effektiva skattesatsen för värdestegring utgår ifrån den metod som

beskrivs i King (1977).¹³⁷ Med denna modell antas kapitalvinster som uppkommer under ett visst år skattas av med en konstant andel q varje år därefter, dvs. den resterande latent vinsten avtar exponentiellt. Formeln kan tolkas som ett viktat genomsnitt av de effektiva skattesatserna för den vinst som uppkommit under ett visst år, sett från det året. Vikterna beror på avskattningstakten q och diskonteringsräntan r , där parametern q reflekterar den takt i vilken totalpopulationen realiserar kapitalvinster på direktägda aktier. Parametern kan även tolkas som att den tid det tar innan en vinst realiserar är en slumpvariabel. Sannolikhetsfördelningen för denna ges av uttrycket $p(t) = q(1-q)^t$, där $p(t)$ är sannolikheten att en vinst realiserar efter t år. Beräkningen av den effektiva skattesatsen vid konventionell beskattning har gjorts utifrån samma antaganden om tillgångarnas sammansättning och avkastning som ovan, samt ett kompletterande antagande avseende den takt i vilken latent vinst realiserar, dvs. parametern q ovan.

Forskning från Finland och Norge har visat att omsättningstakten, mätt på individnivå, är förhållandevis hög i dessa länder, med rapporterade medianvärden för innehavstiden i storleksordningen 1–2 år.¹³⁸ Det finns sannolika skäl att förvänta sig att innehavstiderna har blivit kortare de senaste åren även för svensk del. Handel över internet har medfört både en ökad tillgänglighet och lägre transaktionskostnader för den som aktivt förvaltar sin portfölj. Med Kings formel är den betingade sannolikheten för en försäljning, dvs. sannolikheten att ett innehav avyttras i period $t+1$ givet att det inte har avyttrats efter t perioder, konstant. Både den finska och den norska studien finner emellertid att den betingade sannolikheten för en försäljning är avtagande, vilket reflekteras i en förhållandevis stor skillnad mellan median- och medelvärdena för innehavstiden. Detta talar för ett något lägre q i Kings formel.

¹³⁷ King, M. A. (1977), *Public Policy and the Corporation*. Cambridge: Wiley.

¹³⁸ Kyröläinen, P. och J. Perttunen (2006), "Do individual investors care about transaction costs? Bid-ask spreads and holding periods for common stock", working paper. Naes, R. och B. A. Odegaard (2007), "Liquidity and asset pricing: Evidence on the role of investor holding period", Norges Bank working paper.

¹³⁶ Avvikelsen beror på avrundning.

Med hänsyn till ovanstående har parametern q i beräkningarna satts till 0,4 för direktägda aktier och 0,2 för andelar i investeringsfonder. Att fondandelar antas omsättas mindre ofta beror på den möjlighet som finns till skattefria omplaceringar inom fonderna.

I enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner används den prognostiserade realräntan på tioåriga statsobligationer som diskonteringsränta.

Den nivå på schablonbeskattningen som föreslås gälla för investeringssparkontot innebär således en sänkning av den förväntade effektiva skattesatsen med 9–10 procentenheter jämfört med konventionell beskattning.

Investeringsparkontot är en ny produkt och det är svårt att med precision bedöma hur stor efterfrågan kommer att vara. Kontot bedöms dock bli en förmånlig och därmed populär sparform för den som innehar direktägda aktier och fondandelar. På lång sikt förväntas uppemot hälften av hushållens direktägande i aktier och investeringsfonder äga rum inom ramarna för investeringssparkontot. Nettoinflödet förväntas vara ca 20 miljarder kronor per år under de första åren efter lanseringen. Denna bedömning är något lägre än vad som angavs i lagrådsremissen, bl.a. till följd av att baserna har reviderats ner med hänsyn till det ekonomiska läget. Investeringsparkontot förväntas dock bli en populär sparform som på sikt omfattar en betydande del av hushållens direktägda sparande.

Investeringsparkontot är avsett att bli en bred och populär sparform och beskattningsnivån är därför lägre än vad som i dag kan förväntas för konventionellt beskattat direktägda värdepapper och denna skattelättnad återspeglas i den varaktiga effekten.

Inledningsvis förväntas investeringssparkontot dock generera ökade skatteintäkter, men utslutande på bekostnad av skatteintäkterna under åren därefter. Detta reflekterar dels att sparare förväntas tidigarelägga avyttringar av befintliga placeringar för att kunna dra nytta av den nya sparformen, dels att övergången till schablonbeskattning nödvändigtvis innebär en väsentlig förändring av skatteintäkternas tidsprofil.

Sammantaget ger dessa faktorer följande offentligfinansiella effekter:

Tabell 6.8 Offentligfinansiella effekter av investeringssparkonto

Miljarder kronor

Periodiserad nettoeffekt				Varaktig effekt
2012	2013	2014	2015	
1,09	0,02	0,13	0,17	-2,13

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

6.13.8.1.2 Kapitalförsäkringar

Investeringsparkontot har ur användarens perspektiv tydliga likheter med en typ av kapitalförsäkringar som redan finns på marknaden och därför bör dessa beskattas i samma utsträckning.

En konsekvens av förslaget om investeringssparkonto är därför att skattesatsen för kapitalförsäkringar bör höjas från 27 till 30 procent.

Den offentligfinansiella effekten kan beräknas som skillnaden mellan den skatt som stocken av sparande i kapitalförsäkring förväntas generera, jämfört med vad som skulle varit fallet med rådande regler. Det bör understrykas att för intäkterna från schablonbeskattningen är det produkten av skattesatsen och schablonräntan som är av betydelse och inte huruvida skattesatsen är hög men schablonräntan låg eller vice versa.

På lång sikt förväntas förslaget få till följd att skatteuttaget för sparande i kapitalförsäkring, som andel av tillgångarnas värde, ökar från ca 1,3 procent till ca 1,5 procent.

För en kapitalförsäkring med en sammansättning av de underliggande tillgångarna motsvarande det som förväntas inom ramarna för investeringssparkontot innebär detta en höjning av den effektiva skattesatsen från drygt 17 procent till drygt 19 procent.

Sparande i kapitalförsäkring förväntas uppgå till knappt 240 miljarder kronor år 2012. I enlighet med Finansdepartementets beräkningskonventioner uttrycks den offentligfinansiella effekten i fasta priser och volymer. Följaktligen bedöms underlaget uppgå till samma belopp även efter år 2012.

För statslåneräntan används Finansdepartementets prognoser för åren 2012–2014. På längre sikt, där prognoser saknas, antas statslåneräntan uppgå till ca 4,9 procent. Enligt förslaget ska det värde för statslåneräntan som ligger till grund för beskattningen av såväl investeringssparkonto som kapitalförsäkring fastställas den 30 november. Detta utgör en förändring jämfört med

rådande regler för kapitalförsäkring, där beskattningen utgår ifrån medelvärdet för statslåneräntan under föregående år. På lite längre sikt får detta ingen effekt på skatteintäkterna eftersom statslåneräntan den 30 november inte förväntas systematiskt avvika från årsmedelvärdet. På kort sikt förväntas dock statslåneräntan återhämta sig från den för närvarande osedvanligt låga nivån och i och med att statslåneräntan förväntas stiga är det rimligt att förvänta sig att värdet den 30 november inledningsvis kommer att ligga något över årsmedelvärdet. Även denna detalj medför initialt en viss ökning av skatteintäkterna, dock som mest 0,20 miljarder kronor (år 2013), vilket är inbegripet i beräkningarna.

Tabell 6.9 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatteregler för kapitalförsäkringar

Miljarder kronor

Periodiserad nettoeffekt				Varaktig effekt
2012	2013	2014	2015	
0,24	0,44	0,47	0,38	0,35

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

6.13.8.1.3 Övriga offentligfinansiella effekter

Förslagen i denna proposition medför också att beskattning av utdelning, där preliminärskatteavdrag görs, ersätts med beskattning av schablonintäkt som tas upp först i deklarationen. Detta innebär en förskjutning i skattebetalningarna och därmed ett ökat lånebehov för staten. Förskjutningen påverkar inte redovisningen i tabell 6.8 ovan, eftersom denna avser periodiserade skatteintäkter, men innebär en räntekostnad för staten.

Det föreslås också att schablonintäkt avseende innehav av ett investeringssparkonto inte ska beaktas som inkomst av kapital vid beräkning av bidragsgrundande inkomst avseende vissa bidrag, t.ex. bostadsbidrag och bostadstillägg. Detta kan komma att medföra något ökade kostnader för dessa bidrag. Den offentligfinansiella effekten av förslaget att inte beakta schablonintäkt avseende innehav av ett investeringssparkonto som inkomst av kapital vid prövningen av rätten till vissa bidrag bedöms dock som försumbar.

6.13.8.2 Effekter för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Skatteverket

Förslaget om investeringssparkonto innebär att skattskyldiga fysiska personer inte längre ska redovisa löpande kapitalinkomster och kapitalutgifter respektive kapitalvinster och kapitalförluster på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i självdeklarationen. I stället ska investeringsföretaget beräkna och lämna kontrolluppgift till Skatteverket om schablonintäktens storlek för varje enskilt konto. Genom att faktiska kapitalinkomster hänförliga till tillgångar på ett investeringssparkonto inte ska redovisas i självdeklarationen ska investeringsföretaget inte heller lämna kontrolluppgifter om ränta, utdelning eller annan avkastning på sådana tillgångar som innehas av obegränsat skattskyldiga personer. För Skatteverket innebär detta på sikt en stor förenkling jämfört med dagens kapitalbeskattning, en förenkling som också leder till lägre kostnader för hantering av kapitalbeskattningsfrågor hos Skatteverket.

Skatteverket har uppskattat sina kostnader för IT-utveckling till 17 miljoner kronor och de löpande kostnaderna (drift, underhåll och personalkostnader) till 11 miljoner kronor per år. Dessa kostnader balanseras på lång sikt av besparingar när transaktioner sker inom ramen för investeringssparkontot i stället för i det konventionella systemet. Ju större andel av det totala sparandet i finansiella instrument som placeras på investeringssparkonton desto större blir Skatteverkets besparing.

I propositionen föreslås också att schablonintäkten avseende innehav på ett investeringssparkonto ska undantas från deklarationsskyldighet. Förslaget innebär att i stort sett ingen, som inte är deklarationsskyldig för andra intäkter, ska deklarerat för schablonintäkt. Det bör således inte uppstå några kostnader hos Skatteverket för deklarationshantering på grund av förslaget om investeringssparkonto.

I den del förslagen innebär ändringar i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel bedöms de inte leda till ökat arbete eller ökade kostnader hos Skatteverket.

Skatteverkets ekonomi behandlas i volym 2, utgiftsområde 3, avsnitt 3.4.

De allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslagen innebär bland annat att tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto inte ska beskattas konventionellt. Beskattning av tillgångarna sker i stället genom att innehavaren av kontot ska redovisa en schablonintäkt i inkomstslaget kapital. Schablonintäkten ska beräknas och redovisas av investeringsföretagen. För domstolarna innebär detta att antalet mål som rör konventionell beskattning av finansiella instrument kommer att minska. Bestämmelserna om beräkningen av schablonintäkten med anledning av innehav av ett investeringssparkonto är dessutom utformade på ett sådant sätt att de kan antas leda till få överklaganden. Sammantaget innebär detta att förslagen sannolikt inte kommer medföra någon ökad, utan möjligen minskad, arbetsbörda för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Ändringarna i avkastningsskattelagen bedöms inte vara av sådan karaktär att de påverkar kostnaderna för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

6.13.8.3 Effekter för företag och enskilda

6.13.8.3.1 Effekter för företag

Den form av schablonbeskattat sparande utan avdragsrätt som kan erbjudas i dag är sparande i kapitalförsäkring. Kapitalförsäkringar är som framgår av namnet en försäkringsprodukt och kan endast erbjudas av försäkringsbolag. På grund av ändrade rörelse regler öppnades från och med den 1 januari 2000 möjligheten att erbjuda s.k. depåförsäkringar, dvs. försäkringar där försäkringstagaren anvisar att inbetalda premier ska placeras i finansiella instrument på samma sätt som i en värdepappersdepå. Försäkringsbolag kan dock inte erbjuda rena sparprodukter eftersom den näringsrättsliga regleringen av försäkringsrörelse förutsätter någon form av försäkringsinslag i de produkter som erbjuds. När det gäller placeringarna i en depåförsäkring står försäkringstagaren den finansiella risken och försäkringsinslaget är mycket litet, i regel runt en procent. Depåförsäkringarna marknadsförs som ett skattegynnade alternativ till att spara i aktier och andra finansiella instrument som ägs direkt. Det låga försäkringsinslaget och det faktum att försäkringstagaren själv står för den finansiella risken för värdeutvecklingen av sparandet tyder på att produkten i första hand fyller ett behov

och en efterfrågan på ett schablonbeskattat sparande. Marknaden för schablonbeskattat sparande med obetydligt försäkringsinslag har växt kraftigt under senare år.

De föreslagna reglerna om sparande på investeringssparkonto innebär en stor förändring av marknaden för schablonbeskattat sparande eftersom försäkringsbolagen inte längre kommer att vara ensamma om att kunna erbjuda en sådan sparform. Argumentet att depåförsäkringen är en skattegynnade sparform jämfört med konventionellt sparande minskar dessutom i betydelse eftersom en ny, ännu mer renodlad, sparprodukt dyker upp på marknaden. Konsekvensen för försäkringsbolagen torde bli att deras andel av marknaden för schablonbeskattat sparande minskar.

Regelrådet har i sitt remissvar bland annat anmärkt att konsekvensutredningen är bristfällig eftersom den saknar en beräkning av förslagets totala effekter på den aktuella marknaden, vilka företag som berörs och vilka ekonomiska effekter som förslagen kan leda till för dessa. Enligt regeringens bedömning saknas det anledning att tro att förslaget skulle få betydande negativa konsekvenser för de försäkringsbolag som i dag tillhandahåller kapitalförsäkringar. Regeringens bedömning är att den föreslagna beskattningsnivån alltså är gynnsam. Förslaget är utformat för att säkerställa en jämn spelplan mellan kapitalförsäkringar och investeringssparkontot. Skillnaderna i beskattningen är i ekonomisk mening små och ingendera sparform är entydigt gynnsam jämfört med den andra. Det finns därför inte skäl att förvänta att sparare i någon större utsträckning överger kapitalförsäkringar till förmån för investeringssparkontot.

Näringslivets regelråd har i sitt remissvar efterlyst en utförligare konsekvensutredning vad avser förslagets kostnader och effekter för de bolag som väljer att erbjuda investeringssparkonto i någon form. Detta framför allt vad avser kostnader för rapportering och kontrolluppgifter och konkurrenshänseende mellan de olika typerna av företag som ges och inte ges möjlighet att erbjuda eller använda investeringssparkonto.

Förslaget om investeringssparkonto innebär att investeringsföretagen ska lämna kontrolluppgift om schablonintäkten för alla kontoinnehavare. Detta innebär naturligtvis en administrativ börda för instituten. Å andra sidan slipper instituten i de allra flesta fall att lämna kontrolluppgift

gifter om avkastning, inklusive avyttring, på finansiella instrument enligt de regler som gäller i dag. Själva administrationen av investeringssparkontot innebär också en ökad administrativ börda för investeringsföretagen. Bestämmelserna som reglerar investeringssparkontot blir dock med nödvändighet omfattande eftersom det schablonbeskattade systemet inom investeringssparkontot ska existera sida vid sida med det konventionella beskattningssystemet. Regeringen bedömer därför att den ökade börda som dessa regler medför får accepteras. När det gäller konkurrensen mellan företag som kan erbjuda investeringssparkonto och de som inte kan det bedömer regeringen att förslagen är utformade så att det inte uppkommer någon entydig fördel för någondera av banksektorn eller försäkringssektorn. För fondbolagen kan förslaget ses som en nackdel ur konkurrenssynpunkt eftersom fondbolagen inte kommer att kunna erbjuda investeringssparkonton. Det beror dock på den näringsrättsliga regleringen för fondbolag. Huruvida en ändring av denna reglering kan ske i syfte att göra det möjligt för fondbolag att tillhandahålla investeringssparkonton ligger utanför detta arbete. Det föreslagna sparandet på investeringssparkonto skiljer sig delvis från sparande i kapitalförsäkring, bland annat är det den enskilde själv som äger de finansiella instrumenten på investeringssparkontot och schablonintäkten på investeringssparkontot ska tas upp som en kapitalinkomst. Detta är omständigheter som kan upplevas som fördelar av vissa sparare och därmed ha betydelse för en enskild sparares val av schablonbeskattat sparande. Det finns således skäl att anta att den nya sparformen kommer att ta marknadsandelar från försäkringsbolagen och därmed påverkas deras premieintäkter negativt. Det är dock svårt att bedöma vilka volymer det kommer att handla om. Utan tvekan kommer dock förslaget innebära att försäkringsbolagens andel av sparmarknaden minskar. Å andra sidan kan ett nytt konkurrensläge stimulera försäkringsbolagen att ta fram och marknadsföra nya försäkringsprodukter och informera om försäkringens innebörd och fördelar samt användningsområden.

Det är svårt att bedöma i vilken utsträckning den enskilda spararen kommer att välja den nya sparformen framför sparande i kapitalförsäkring eller i en vanlig värdepappersdepå. Eftersom förslagen innebär att marknaden för schablon-

beskattat sparande öppnas för fler aktörer än försäkringsbolagen kommer konkurrensen om den enskilda spararen att öka och försäkringsbolagens andel av marknaden för schablonbeskattat sparande att minska. Förslagen innebär att en ny marknad öppnas för banker och värdepappersbolag som hittills inte kunnat erbjuda ett schablonbeskattat sparande i finansiella instrument.

6.13.8.4 Effekter för enskilda

Investeringsparkonto

Förslaget om ett schablonbeskattat sparande på investeringssparkonto innebär att fysiska personer kan köpa och sälja finansiella instrument utan att de behöver redovisa kapitalvinster och kapitalförluster i självdeklarationen. Det innebär en stor förenkling och en minskad administrativ börda för den enskilde spararen jämfört med om han eller hon fortsätter att beskattas enligt de nuvarande reglerna om beskattning av finansiella instrument.

Den omständigheten att försäljning av finansiella instrument på ett investeringssparkonto inte behöver redovisas medför att den inlåsnings effekt som kan upplevas finnas inom den konventionella beskattningen försvinner. Detta är i sig en fördel för enskilda som bör leda till ökad omsättning av finansiella instrument inom investeringssparkonto. Ökad omsättning bör i sin tur leda till lägre avgifter för t.ex. courtage och byte av fondandelar, vilket även det är till fördel för de enskilda.

Införandet av investeringssparkonto innebär att en ny sparform introduceras. Investeringsparkonto skiljer sig från det schablonbeskattade sparande som står till buds i dag, kapitalförsäkring, bland annat genom att kontot inte har något försäkringsinslag. Utbudet på sparmarknaden ökar således, vilket är en fördel för enskilda.

Skattehöjningen för kapitalförsäkring

Skatteuttaget för kapitalförsäkring kan under ett normalår förväntas öka med omkring 0,15 procentenheter till följd av förslaget. Det innebär att effekten uttryckt i kronor blir ca 15 öre per 100 kronor i försäkringskapital. För den som sparar 100 000 kronor i en depåkapitalförsäkring skulle skatten därmed öka med ca 150 kronor. Kostnadsökningen är inte försum-

bar, men ska vägas mot att en väldiversifierad aktieportfölj med ett värde på 100 000 kronor kan förväntas växa med ca 5 000–10 000 kronor under ett normal år.

I tabell 6.10 och 6.11 redovisas två enkla exempel som illustrerar effekten på periodiska inbetalningar uttryckt i kronor och ören. I exemplen ska ett givet målbelopp för det sparade kapitalet uppnås inom en given tidsram (inom T år). Inbetalningarna antas för enkelhetens skull vara konstanta. Effekten redovisas för två exempel som skiljer sig i termer av målbeloppets storlek samt hur länge inbetalningarna pågår och uttrycks i termer av hur mycket innehavaren måste öka sina månatliga inbetalningar för att uppnå samma målbelopp på samma tid.

Tabell 6.10 Exempel på hur periodiska inbetalningar påverkas av ändrad avkastningsskatt

Målbelopp efter T år	100 000 kr	250 000 kr
Tid under vilken inbetalningar äger rum	5 år	10 år
Inbetalning per månad		
- med nuvarande regler	1 450 kr	1 580 kr
- med de föreslagna reglerna	1 468 kr	1 606 kr
Månatlig effekt för försäkringstagaren	-18 kr	-26 kr

Antaganden: avkastningen efter avgifter uppgår till 6,5 procent. Statslåneräntan antas uppgå till 4,5 procent.

I tabell 6.11 har innehavaren av kapitalförsäringen uppnått ett visst försäkringsvärde genom antingen en engångsinbetalning eller periodiska inbetalningar över lång tid. Detta kan även representera fallet där försäkringstagaren har avlidit och utbetalningarna går till försäkringens förmånstagare. Liksom ovan antas de periodiska betalningarna vara konstanta över tiden. Effekten uttrycks i termer av hur mycket det periodiskt utbetalade beloppet minskar till följd av den skärpta beskattningen.

Tabell 6.11 Exempel på hur periodiska utbetalningar påverkas av ändrad avkastningsskatt

Värde när utbetalningarna börjar	100 000 kr	250 000 kr
Tid under vilken utbetalningar äger rum	5 år	10 år
Utbetalning per månad		
- med nuvarande regler	1 875 kr	2 642 kr
- med de föreslagna reglerna	1 868 kr	2 625 kr
Månatlig effekt för försäkringstagaren	-13 kr	-17 kr

Antaganden: samma som i tabell 6.10 ovan.

I de fall där produkten är utformad så att försäkringsinnehavaren först sparar ihop ett belopp och därefter tar ut pengarna genom löpande utbetalningar uppkommer båda de ovan beskrivna effekterna, dvs. först krävs högre inbetalningar för att uppnå ett givet belopp och detta belopp resulterar sedan i lägre utbetalningar än vad som vore fallet med nuvarande regler. Förändringen är dock måttlig. Kostnaden för försäkringstagaren ökar med några tiotals kronor per månad i exemplen ovan, vilket bör ses i relation till premiernas storlek.

Vad gäller en renodlad dödsfallsförsäkring tas skatten ut på ett underlag som kan antas vara i samma storleksordning som den inbetalda årspremien. Om utbetalningen t.ex. uppgår till 500 000 kronor vid ett dödsfall och sannolikheten att försäkringstagaren avlider under året är 0,25 procent så uppgår det aktuariemässiga värdet till 1 250 kronor, vilket representerar en normal årspremie för livförsäkring för en person som närmar sig pensionsåldern. I detta exempel uppgår alltså underlaget för beskattning till ca 1 250 kronor. Om skatteuttaget höjs med 0,15 procentenheter från t.ex. 1,30 procent till 1,45 procent ökar således skatten i kronor räknat med 1,88 kronor, från 16,25 kronor till 18,13 kronor.

6.14 Ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare

6.14.1 Ärendet och dess beredning

Europaparlamentet och rådet antog den 13 juli 2009 direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper (fondföretag)¹³⁹. Dessa fondföretag kallas UCITS och står för Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities. Direktivet, kallat UCITS IV-direktivet, gäller villkoren för värdepappersfonder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES. Den 28 april 2011 beslutade regeringen propositionen Investeringsfondsfrågor (prop.

¹³⁹ EUT L 302, 17.11.2009, s. 32 (Celex 32009L0065).

2010/11:135). Den propositionen innehåller förslag till lagändringar som syftar till att genomföra direktivet i svensk rätt. Dessa lagändringar trädde i kraft den 1 augusti 2011. Direktivet innebär bland annat att det blir lättare för svenska värdepappersfonder att flytta ut från Sverige. De nya reglerna i kombination med att fonder utomlands beskattas lägre än här medför en risk för att den svenska skattebasen, när det gäller beskattningen av investeringsfonder, eroderar om inte skattereglerna för investeringsfonder förändras.

Genom beslut den 27 augusti 2009 tillsatte chefen för Finansdepartementet en utredare med uppdrag att ta fram förslag till nya skatteregler för investeringsfonder. Av uppdragsbeskrivningen framgår att utredaren skulle analysera förutsättningarna för att överföra beskattningen av investeringsfonder till ägarnivå. Utredningen antog namnet Fondskatteutredningen.

Utredningen överlämnade en promemoria med förslag till nya regler i januari 2010. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 9, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 9, avsnitt 2*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (Fi2010/688).

Skatteverket har i sitt remissvar över Fondskatteutredningens promemoria anfört att utredningens förslag innebär att ytterligare 1–1,5 miljoner personer skulle bli deklarationskyldiga. Enligt Fondskatteutredningens förslag ska andelsägare i en investeringsfond vara skattskyldig för en schablonintäkt som beräknas på grundval av de ägda fondandelarnas värde. Det innebär att alla fondsparare som i dag slipper deklarerat för skattepliktig avkastning från fondandelar (utdelning), till följd av förslaget skulle bli tvungna att deklarerat för den årligen beräknade schablonintäkten. För att lösa dessa problem remitterades i december 2010 en promemoria med kompletterande förslag som bland annat innebär att schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond undantas från deklarationsskyldighet när den skattskyldige saknar annan deklarationspliktig intäkt och när kontrolluppgift har lämnats avseende intäkten. En sammanfattning av promemorians förslag finns i *bilaga 9, avsnitt 4*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 9, avsnitt 5*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9, avsnitt 6*. En remissammanställning finns tillgänglig i Finansdepartementet (Fi2010/5532).

I denna proposition behandlas promemoriornas förslag samt två förslag som handlar om hur schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond ska beaktas vid beräkning av inkomstprövade socialförsäkringsförmåner och vid beräkning av betalningsskyldighet för underhållsstöd. De två tillkommande förslagen, som är till fördel för bidragsmottagarna och de underhållsskyldiga, har beretts under hand med Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten. Myndigheterna har inget att erinra mot att förslagen införs.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 1 april 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 9, avsnitt 7*. Lagrådet lämnade förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 9, avsnitt 8*.

6.14.2 Bakgrund och gällande rätt

6.14.2.1 Allmänt om investeringsfonder

6.14.2.1.1 Lagen (2004:46) om investeringsfonder

Regler om svenska investeringsfonder finns i lagen (2004:46) om investeringsfonder, förkortad LIF. Där regleras dessutom utländska företags fondverksamhet i Sverige. Den svenska lagstiftningen om investeringsfonder bygger på ett EU-direktiv. I detta avsnitt redogörs för det aktuella direktivet och de regler i LIF som är av betydelse för den fortsatta framställningen kring de svenska beskattningsreglerna av investeringsfonder och deras andelsägare.

Ett nytt UCITS-direktiv

Ett nytt UCITS-direktiv har antagits, (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG om samordning av lagar och andra författningar som avser företag för kollektiva investeringar i överlåtbara värdepapper [fondföretag]), vilket ersätter 1985 års direktiv (85/611/EEG). Direktivet, kallat UCITS IV-direktivet, har genomförts i svensk lagstiftning den 1 augusti 2011 (prop. 2010/11:135). Detta

betyder bland annat att reglerna i 2004 års lag om investeringsfonder har anpassats till det nya direktivet.

Vissa av nyheterna påverkar förutsättningarna för beskattningen i Sverige. Bland annat ska i fortsättningen fonder från olika länder kunna slås samman utan att först behöva upplösas. Detta innebär att svenska värdepappersfonder kan flytta utomlands och därefter omfattas av utländska skatteregler. De nya reglerna innebär vidare att det är möjligt för förvaltningsbolag att förvalta en värdepappersfond i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES. Det är således möjligt för ett svenskt fondbolag att starta en fond i t.ex. Finland eller Luxemburg utan att behöva inrätta något filialkontor i fonderlandet. Tidigare gällde att bolag och fond måste vara etablerade i samma land. Sammantaget innebär UCITS IV-direktivet att befintliga svenska värdepappersfonder lätt kan flytta ut genom gränsöverskridande fusioner samt att nya fonder mycket lättare än tidigare kan registreras i andra länder än Sverige trots att fondbolaget finns kvar här hemma. Detta innebär att den svenska skattebasen på sikt kan erodera.

Svenska investeringsfonder

I 1 kap. 1 § första stycket LIF finns i punkterna 1–26 ett antal definitioner av begrepp som används i lagen.

Av punkt 7 framgår att med ”fondbolag” avses ett svenskt aktiebolag som har fått tillstånd enligt 4 § att driva fondverksamhet. I 4 § stadgas att det är Finansinspektionen som kan ge ett svenskt aktiebolag ett sådant tillstånd. Med ”fondverksamhet” avses enligt punkt 10 förvaltning av en investeringsfond, försäljning och inlösen av andelar i fonden samt därmed sammanhängande administrativa åtgärder. Enligt punkt 14 avses med ”förvaringsinstitut” en bank eller ett annat kreditinstitut som förvarar investeringsfondens tillgångar och som sköter in- och utbetalningar avseende fonden. Av punkt 15 framgår att en investeringsfond antingen är en värdepappersfond eller en specialfond. En ”värdepappersfond” är enligt punkt 25 en fond vars andelar kan lösas in på begäran av andelsägare och som består av finansiella tillgångar, om den bildats genom kapitaltillskott från allmänheten och ägs av dem som skjutit till kapital samt förvaltas enligt bestämmelserna i 5 kap. eller 5 a kap. LIF. Motsvarande bestämmelse i punkt

23 stadgar att en ”specialfond” är en fond vars andelar kan lösas in på begäran av andelsägare och som består av finansiella tillgångar, om den bildats genom kapitaltillskott från allmänheten eller från en särskilt angiven och avgränsad krets investerare och ägs av dem som skjutit till kapital samt förvaltas enligt bestämmelserna i 6 kap. LIF.

I 5 kap. LIF – som alltså handlar om förvaltning av värdepappersfonder – finns detaljerade bestämmelser om riskspridning, placering m.m. Bestämmelserna i 6 kap. LIF som gäller specialfonderna är inte lika detaljerade. Till skillnad mot vad som gäller för värdepappersfonderna kan villkoren för en specialfond – under förutsättning av Finansinspektionens godkännande – innehålla t.ex. begränsningar av möjligheten att förvärva fondandelar.

Reglerna om värdepappersfonderna är utformade i enlighet med bestämmelserna i UCITS IV-direktivet. Motsvarande regler om värdepappersfonder i andra länder inom EU är utformade på motsvarande sätt. Specialfonder, ibland kallade ”nationella fonder”, är fonder med regler som i olika hänseenden avviker från dem om värdepappersfonder och de är olika utformade i olika länder.

För svenska värdepappersfonder gäller sammanfattningsvis följande. Det ska finnas ett svenskt fondbolag eller ett utländskt förvaltningsbolag som, efter tillstånd från Finansinspektionen, förvaltar värdepappersfonden. Tillgångarna i fonden finns hos ett förvaringsinstitut. För svenska specialfonder gäller att dessa endast kan förvaltas av ett svenskt fondbolag, värdepappersbolag eller kreditinstitut som driver verksamhet med tillstånd från Finansinspektionen. Precis som för en värdepappersfond ska tillgångarna i en specialfond finnas hos ett förvaringsinstitut. Svenska investeringsfonder är enligt 4 kap. 1 § LIF inte juridiska personer.

Utländsk fondverksamhet i Sverige

I 1 kap. 6–11 §§ LIF finns regler om ”Utländska företags verksamhet i Sverige”. I anslutning härtil finns i det ovan nämnda definitionsavsnittet i 1 kap. 1 § LIF regler om hur utländska förvaltningsbolag och fondföretag ska definieras. Ett förvaltningsbolag är närmast att jämföra med ett svenskt fondbolag, dvs. ett bolag som administrerar en investeringsfond. Ett fond-

företag kan närmast jämföras med en svensk investeringsfond.

Med ett ”förvaltningsbolag” avses enligt 1 kap. 1 § första stycket punkt 12 LIF ett utländskt företag som i sitt hemland har tillstånd att förvalta fondföretag. Med ett ”fondföretag” avses enligt punkt 8 i samma paragraf ett utländskt företag som i sitt hemland har tillstånd för verksamhet där det enda syftet är att göra kollektiva investeringar i sådana tillgångar som anges i 5 kap. 1 § andra stycket LIF eller 6 kap. 2 § andra stycket LIF med kapital från allmänheten eller från en särskilt angiven och avgränsad krets investerare, som tillämpar principen om riskspridning och vars andelar på begäran av innehavarna återköps eller inlöses med medel ur företagets tillgångar.

Fonder som uppkommit genom överenskommelser mellan investerare hör till kategorin kontraktsrättsliga. Svenska investeringsfonder är av det slaget. Med associationsrättsligt grundade fonder avses fonder som är konstruerade som aktieföretag med rörligt aktiekapital. Den senare gruppen fungerar i sak som en svensk investeringsfond, dvs. investerarna får andelar i relation till den egna insatsen, andelarna kan säljas, delägarna får utdelning etc. Ett antal av de utländska ”investeringsfonder” som är verksamma i Sverige är aktieföretag och bildade på associationsrättslig grund.

När det gäller utländsk fondverksamhet i Sverige gäller sammanfattningsvis följande. Enligt 1 kap. 6 § LIF får ett förvaltningsbolag, som hör hemma inom EES och i sitt hemland har tillstånd att driva verksamhet enligt bestämmelserna i UCITS IV-direktivet, driva verksamhet från en filial i Sverige eller driva verksamhet genom att från hemlandet erbjuda och tillhandahålla tjänster i Sverige (gränsöverskridande verksamhet). Det behövs inget särskilt tillstånd för att bedriva sådan verksamhet som avses i 6 §. Det räcker med att Finansinspektionen underrättas om förhållandena. Enligt 1 kap. 6 b § LIF får ett förvaltningsbolag, som får driva verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 6 § LIF, under vissa förutsättningar ges tillstånd av Finansinspektionen att förvalta en värdepappersfond.

I 1 kap. 8 § LIF finns de regler som tar sikte på förvaltningsbolag som inte hör hemma inom EES eller, om så är fallet, inte omfattas av UCITS IV-direktivet. Ett sådant förvaltningsbolag får efter Finansinspektionens tillstånd

driva fondverksamhet från filial i Sverige. Ett sådant tillstånd ges bara om förvaltningsbolaget i sitt hemland driver motsvarande verksamhet, om det i sitt hemland står under betryggande tillsyn av en behörig myndighet och den myndigheten har tillåtit att bolaget etablerar sig i Sverige samt att det finns skäl att anta att verksamheten här kommer att drivas i enlighet med de svenska reglerna.

Enligt 1 kap. 7 § LIF får ett fondföretag som omfattas av UCITS IV-direktivet marknadsföra andelar i företaget här i landet utan tillstånd. Innan verksamheten påbörjas ska behörig myndighet i företagets hemland ha meddelat företaget att en underrättelse om marknadsföringen har lämnats över till Finansinspektionen.

Ett fondföretag som inte hör hemma inom EES eller som, om det hör hemma inom EES, inte omfattas av UCITS IV-direktivet får enligt 1 kap. 9 § LIF efter Finansinspektionens tillstånd marknadsföra andelar i företaget här i Sverige från en filial eller utan att inrätta någon filial. Tillstånd ges bara om företaget i sitt hemland driver motsvarande verksamhet, om företaget i sitt hemland står under betryggande tillsyn av en behörig myndighet och den myndigheten har tillåtit att företaget etablerar sig i Sverige. Vidare krävs att företaget vidtar åtgärder för att kunna göra utbetalningar till delägarna, lösa in andelar, lämna information och att det i övrigt finns skäl att anta att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de svenska reglerna.

6.14.2.2 Beskattningen

6.14.2.2.1 Svenska investeringsfonder

Svenska investeringsfonder är enligt 4 kap. 1 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, förkortad LIF, inte juridiska personer. Enligt 2 kap. 3 § andra stycket inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, ska dock bestämmelserna om juridiska personer tillämpas också på investeringsfonder.

Svenska investeringsfonder är obegränsat skattskyldiga. Enligt 6 kap. 5 § IL är svenska investeringsfonder skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

I 39 kap. 14 § IL finns särskilda regler som tar sikte på hur svenska investeringsfonder

beskattas. Dessa bestämmelser i kombination med vad som i övrigt gäller enligt IL innebär sammanfattningsvis följande. Fonden ska som intäkt ta upp ränteinkomster, utdelningar och kapitalvinster på andra tillgångar än delägarätter. Kapitalvinster på delägarätter ska inte tas upp till beskattning och förluster på sådana tillgångar får heller inte dras av. I stället ska ett belopp motsvarande 1,5 procent av värdet på delägarätterna vid beskattningsårets ingång tas upp som en intäkt (schablonintäkt). Avdrag får göras för ränteutgifter, utdelningar, förvaltningsutgifter och kapitalförluster på annan egendom än delägarätter.

Avsikten med schablonintäkten är att det ur den enskilde andelsägarens synpunkt ska vara likvärdigt att äga aktier direkt eller indirekt via en investeringsfond. Eftersom investeringsfonder inte är skattskyldiga för kapitalvinster på delägarätter beskattas andelsägaren för kapitalvinster på indirekt ägda aktier först när fondandelarna avyttras. Detta innebär att den effektiva skattesatsen på kapitalvinster blir lägre vid indirekt ägande. Den schablonintäkt på 1,5 procent som påförs investeringsfonderna beskattas antingen med 30 procent hos fonden eller, om ett belopp motsvarande schablonintäkten delas ut, med 30 respektive 26,3 procent hos andelsägare som är fysisk eller juridisk person. Därmed höjs den effektiva skattesatsen jämfört med om hela totalavkastningen från fonden beskattas som kapitalvinst och neutralitet mellan direkt och indirekt ägande upprätthålls.

Med delägarätt avses enligt 48 kap. 2 § första stycket IL aktie, rätt på grund av teckning av aktier, teckningsrätt, fondaktierätt, andel i en investeringsfond, andel i en ekonomisk förening och annan tillgång med liknande konstruktion eller verkningssätt. Enligt paragrafens andra stycke finns viss ytterligare egendom som räknas som delägarätter.

Av 39 kap. 20 § IL framgår att fusion eller delning av investeringsfonder enligt 8 kap. 1, 24 och 25 §§ LIF inte ska leda till sådan uttagsbeskattning som annars skulle ha skett enligt bestämmelserna i 22 kap. IL. Detsamma gäller även vid gränsöverskridande fusioner enligt 8 kap. 17 § LIF. I 12 kap. 9 a § skattebetalningslagen (1997:483) regleras övergången av rättigheter och skyldigheter när det gäller skatt till den eller de nybildade

fonderna vid fusion, gränsöverskridande fusion eller delning av investeringsfonder.

Skatten för juridiska personer är enligt 65 kap. 10 § första stycket IL 26,3 procent. Enligt paragrafens andra stycke gäller dock att skatten för investeringsfonder är 30 procent.

Det sagda innebär sammanfattningsvis att för fonder som uteslutande innehåller aktier beräknas schablonintäkten med hela fondförmögenheten som grund. För fonder som uteslutande innehåller fordringsrätter utgår ingen schablonintäkt. Med fordringsrätter avses enligt 48 kap. 3 och 4 §§ IL fordran i svenska kronor eller fordran i utländsk valuta. Hit hör också t.ex. terminer, optioner eller liknande vars underliggande tillgångar kan hänföras till fordran i svenska kronor eller utländsk valuta eller fordran i sådan valuta. För fonder som innehåller både delägarätter och fordringsrätter är den delen av fondförmögenheten som utgörs av delägarätter på motsvarande sätt bas för schablonintäkten.

6.14.2.2.2 Utländska investeringsfonder

Inkomstskattelagen

I 6 kap. 10 a § IL anges att utländska investeringsfonder är begränsat skattskyldiga. Innebörden av denna begränsade skattskyldighet framgår av 6 kap. 16 a § IL. I denna paragraf anges att utländska investeringsfonder är skattskyldiga för inkomst av fastighet i Sverige, och tillgångar som är hänförliga till det fasta driftstället i Sverige och som ingår i fonden.

Bestämmelsen infördes år 2001 genom ett förslag som utan några kommentarer togs in först i Skatteutskottets betänkande (bet. 2000/01:SkU9, prop. 2000/01:22).

Investeringsfonder som från utlandet ägnar sig åt gränsöverskridande verksamhet och utländska investeringsfonder i övrigt beskattas enligt reglerna i respektive hemländer.

Kupongskattelagen

Enligt 4 § kupongskattelagen (1970:624) föreligger skattskyldighet för en utländsk juridisk person som tar emot utdelning från Sverige under förutsättning att den utländska juridiska personen inte har ett fast driftställe här. Det innebär t.ex. att om en utländsk investeringsfond får utdelning från ett svenskt aktiebolag, så ska det svenska bolaget enligt kupongskattelagen

innehålla kupongskatt. Skatten uppgår till 30 procent av utdelningens belopp. På grund av skatteavtal mellan Sverige och fondens hemland kan skattesatsen i vissa fall sättas ned till ett lägre belopp (ofta till 15 procent).

6.14.2.2.3 Beskattningen av svenska andelsägare

Utdelning, kapitalvinst och kapitalförlust

Svenska fysiska och juridiska personer är skattskyldiga enligt vanliga regler för utdelning från en investeringsfond och för vinster som uppkommer när fondandelar avyttras. Avdrag medges för kapitalförluster. Skattereglerna gäller oavsett om en fond är en svensk eller en utländsk investeringsfond.

Fysiska personer

Av 42 kap. 1 § IL framgår att utdelningar och kapitalvinster ska tas upp som intäkt av kapital. I 42 kap. 12 § IL anges att utdelningen ska tas upp när den kan disponeras.

I 44 kap. IL finns grundläggande bestämmelser om kapitalvinster och kapitalförluster. Enligt 44 kap. 2 § IL gäller att vad som sägs om kapitalvinster i bland annat 48 kap. IL – som handlar om avyttring av delägarätter och fordringsrätter – också gäller kapitalförluster. Huvudregeln är att avyttring utlöser reglerna om kapitalvinst. Med avyttring avses enligt 44 kap. 3 § IL försäljning, byte och liknande överlåtelse av tillgångar. Enligt 44 kap. 6 § IL gäller att om en investeringsfond upplöses anses varje andelsägare ha avyttrat sin andel.

Reglerna i 48 kap. IL handlar om kapitalvinst vid avyttring av bland annat delägarätter. Enligt 48 kap. 2 § IL är en andel i en investeringsfond en delägar rätt. Av 48 kap. 18 § IL följer att fusion, gränsöverskridande fusion eller delning av en investeringsfond inte ska leda till att kapitalvinster tas upp hos delägarna. Principen är i stället att som anskaffningsutgift för de nya andelarna används summan av de anskaffningsutgifter som skulle använts om de äldre andelarna avyttrats. Ersättning i pengar ska dock tas upp som kapitalvinst det beskattningsår fusionen eller delningen sker.

Uppkommer en förlust när en andel i en investeringsfond avyttras gäller följande. Under förutsättning att det är fråga om en förlust på en marknadsnoterad andel ska förlusten i sin helhet

först kvittas mot vinster på marknadsnoterade delägar rätt (48 kap. 20 § IL). Vad som inte kan dras av genom kvittningen får dras av till 70 procent enligt 48 kap. 20 a § IL. Vad nu sagts gäller inte kapitalförluster på marknadsnoterade andelar i investeringsfonder som bara innehåller fordringsrätter (räntefonder). Sådana förluster får dras av i sin helhet i inkomstslaget kapital.

Juridiska personer

I fråga om kapitalinkomster gäller enligt 15 kap. 1 § andra stycket IL för juridiska personer i princip samma regler som för fysiska personer, men inkomsterna beskattas som inkomst av näringsverksamhet. Bestämmelserna i 44 kap. IL om kapitalvinster gäller t.ex. också för juridiska personer. Också för de juridiska personernas del gäller att delning och fusion inte ska utlösa någon beskattning hos delägarna.

När det gäller behandlingen av kapitalförluster vid avyttring av andelar i investeringsfonder finns särskilda regler i 48 kap. 25 och 26 §§ IL. Dessa regler innebär sammanfattningsvis att förluster på delägar rätt bara får dras av mot vinster på delägar rätt. Vad som inte kan dras av på det sättet får sparas till det följande året och behandlas då som en under det året uppkommen förlust.

6.14.2.2.4 Beskattningen av utländska andelsägare

Utländska andelsägare som är begränsat skattskyldiga i Sverige betalar enligt 1 § kupongskattelagen, med vissa undantag, kupongskatt på utdelning från andel i svensk investeringsfond. Kupongskatten uppgår till 30 procent av utdelningen. Den som är begränsat skattskyldig är enligt 3 kap. 19 § IL skattskyldig för kapitalvinst på vissa delägar rätt om han vid något tillfälle under det kalenderår avyttringen sker eller under de föregående tio kalenderåren har varit bosatt i Sverige eller stadigvarande vistats här. Denna bestämmelse omfattar dock inte andelar i investeringsfonder, vilket innebär att kapitalvinst vid avyttring av en begränsat skattskyldigs andelar i svenska investeringsfonder inte beskattas i Sverige.

6.14.2.3 Självdeklarationer och kontrolluppgifter

6.14.2.3.1 Särskild självdeklaration för svenska investeringsfonder

Enligt 2 kap. 1 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, förkortad LSK, ska särskild självdeklaration lämnas av andra juridiska personer än dödsbon. Av 2 kap. 7 § 5 LSK framgår att fondbolag, förvaltningsbolag eller förvaringsinstitut ska lämna en särskild självdeklaration för varje av bolaget eller institutet förvaltad investeringsfond. Uppgifterna ligger till grund för taxeringen av investeringsfonderna.

6.14.2.3.2 Kontrolluppgifter för andelsägare i investeringsfonder

Utdelning

I det föregående har redogjorts för att svenska andelsägare i investeringsfonder beskattas för utdelning från fonden. I konsekvens med denna beskattningsregel stadgas i 9 kap. 1 § första stycket LSK att kontrolluppgift ska lämnas om utdelning på delägarätter. Kontrolluppgift om utdelning ska lämnas för fysiska personer och dödsbon som har mottagit utdelningen. Uppgiften ska lämnas av den som har betalat ut utdelningen (9 kap. 2 och 4 §§ LSK).

Bestämmelserna om kontrolluppgifter avseende utdelning gäller också sådana förvaltningsbolag och fondböretag, dvs. utländska aktörer, som bedriver verksamhet i Sverige i enlighet med bestämmelserna i 1 kap. 6–9 §§ lagen (2004:46) om investeringsfonder, förkortad LIF.

Avyttring av andelar i en investeringsfond

Enligt 10 kap. 1 § LSK gäller att kontrolluppgift ska lämnas om avyttring av andelar i investeringsfonder. Kontrolluppgift ska också lämnas om avyttring av andelar i sådant fondböretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § LIF. Kontrolluppgiften ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

I 10 kap. 3 § LSK anges vem som ska lämna uppgifter om avyttring genom inlösen. I 10 kap. 4 § LSK anges att förvaltare och i vissa fall värdepappersinstitut ska lämna uppgifter om annan avyttring än inlösen.

I fråga om avyttring genom inlösen gäller enligt 10 kap. 3 § första stycket 1 LSK att kontrolluppgift ska lämnas av sådant fondböretag som avses 1 kap. 1 § första stycket 7 LIF. Det handlar alltså om den uppgiftsskyldighet som tar sikte på andelar i svenska investeringsfonder och andelar i utländska fondböretag som förvaltas av svenska fondböretag. Av bestämmelsen framgår vidare att om förvaltningen av fonden har övergått till ett förvaringsinstitut ska kontrolluppgiften lämnas av förvaringsinstitutet.

Enligt 10 kap. 3 § första stycket 2 LSK ska värdepappersbolag och kreditinstitut som förvaltar specialfonder enligt 1 kap. 5 § LIF lämna sådan nyssnämnd kontrolluppgift.

Av 10 kap. 3 § första stycket 3 LSK framgår att förvaltningsbolag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 6 eller 8 § LIF ska lämna kontrolluppgift avseende avyttring genom inlösen av andelar i den investeringsfond som förvaltningsbolaget förvaltar. Av 10 kap. 3 § första stycket 4 LSK framgår att uppgiften om avyttring av andelar i sådana fondböretag som bedriver verksamhet här enligt 1 kap. 7 eller 9 § LIF ska lämnas av fondböretaget självt. Om ett fondböretag eller ett förvaltningsbolag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar ska kontrolluppgiften lämnas av institutet i stället för av fondböretaget (10 kap. 3 § andra stycket LSK). För det fall en fondandel är förvaltarregistrerad är det förvaltaren som ska lämna kontrolluppgiften (10 kap. 3 § tredje stycket LSK).

I kontrolluppgiften ska enligt huvudregeln uppgift lämnas om bland annat kapitalvinst eller kapitalförlust (10 kap. 6 § första stycket LSK).

Förbindelse att lämna kontrolluppgift

Utländska företag som driver fondverksamhet i Sverige utan att inrätta en filial eller motsvarande etablering här, ska enligt 13 kap. 1 § LSK innan verksamheten påbörjas ge in en skriftlig förbindelse till Finansinspektionen om att lämna kontrolluppgifter i enlighet med bestämmelserna i samma lag. Avgörande för tillämpningen av denna bestämmelse är att det drivs verksamhet i Sverige och att detta inte sker genom en filial eller en motsvarande etablering här i landet. Bestämmelsen tar alltså sikte på de företag som enligt 1 kap. 6, 7 och 9 §§ LIF kan bedriva verksamhet här utan att etablera en filial. Skyldigheten att lämna förbindelse om att lämna

kontrolluppgift gäller inte ett utländskt företag som hör hemma inom EES och som enligt bestämmelserna i sitt hemland inte får lämna kontrolluppgifter.

Skatteförfarandelagen

I propositionen Skatteförfarandet prop. 2010/11:165 föreslås en ny lag, skatteförfarandelagen, för i stort sett hela skatteförfarandet. Lagen ska ersätta bland annat LSK, skattebetalningslagen (1997:483) och taxeringslagen (1990:324). Skatteförfarandelagen, förkortad SFL, föreslås träda i kraft den 1 januari 2012, med vissa övergångsbestämmelser.

Den del av SFL som berörs av förslagen i denna proposition rör de bestämmelser om deklARATIONSSKYLDIGHET och kontrolluppgifter som hittills reglerats i LSK och som beskrivits i detta avsnitt. De befintliga bestämmelser i LSK som berörs av förslagen i denna proposition har överförts i stort sett oförändrade till SFL. Det införs dock viss förändrad terminologi i SFL. Bland annat ersätts begreppen allmän och särskild självdeklaration med begreppet inkomstdeklaration, och begreppet taxeringsår ersätts med andra lämpliga begrepp.

6.14.2.4 Undvikande av internationell dubbelbeskattning

När svenska investeringsfonder får inkomster från utlandet i form av utdelningar från utländska värdepapper eller räntor på utländska räntebärande papper har dessa inkomster ofta beskattats i utlandet. Om samma inkomster även beskattas i Sverige uppkommer internationell dubbelbeskattning.

Sverige har ingått skatteavtal med ett stort antal stater. Det huvudsakliga syftet med skatteavtalen är att undvika internationell dubbelbeskattning genom att reglera vilken stat som har rätt att beskatta en viss inkomst eller, i de fall då båda staterna har rätt att beskatta samma inkomst, reglera hur dubbelbeskattningen ska undvikas.

De svenska skatteavtalen har sin grund i det modellavtal som tagits fram inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, förkortad OECD. Bestämmelser om beskattning av utdelning och ränta finns i artikel 10 respektive 11 i OECD:s modellavtal. Enligt artikel 10 får källstaten, vad avser sådan utdel-

ning som här är aktuell, ta ut en skatt om högst 15 procent på utdelningen. I artikel 11 begränsas källstatens rätt att ta ut källskatt på ränta till högst 10 procent.

De skatteavtal som Sverige har ingått innehåller i likhet med OECD:s modellavtal i de flesta fall en begränsning av möjligheten att ta ut källskatt till 15 procent på sådana utdelningar som nu är i fråga. Vad gäller ränta innebär de svenska skatteavtalen i allmänhet att källskatt inte får tas ut. Om den utländska staten enligt sin interna lagstiftning beskattar utdelning och ränta i större omfattning än vad som följer av skatteavtalet kan en svensk investeringsfond, i den mån den omfattas av skatteavtalet, begära nedsättning av den utländska källskatten till den nivå som följer av skatteavtalet.

I de fall där en svensk investeringsfond som omfattas av ett skatteavtal, har erhållit inkomster som har beskattats även i en utländsk stat, anger skatteavtalen normalt att den internationella dubbelbeskattning som därvid kan uppkomma ska undvikas genom att den utländska skatten ska avräknas mot den svenska skatt som utgår på samma inkomst. Vid beräkningen av den avräkning som följer av skatteavtalen tillämpas bestämmelserna i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt, kallad avräkningslagen.

I de fall där det inte finns något tillämpligt skatteavtal, kan rätt till avräkning föreligga enligt avräkningslagen.

6.14.3 Avskaffad beskattning av svenska investeringsfonder och schablonbeskattning av andelsägare i investeringsfonder

6.14.3.1 Avskaffad beskattning av svenska investeringsfonder

Regeringens förslag: Investeringsfonder, såväl värdepappersfonder som specialfonder, ska inte längre vara skattskyldiga enligt inkomstskattelagen för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inga synpunkter på förslaget.

Skälen för regeringens förslag: För att undvika risken för att det nya UCITS-direktivet (UCITS IV) leder till att den svenska skattebasen i form av tillgångar investerade i investeringsfonder försvinner ska investeringsfonder inte längre vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

På sätt som beskrivits i det föregående skiljer 2004 års lag om investeringsfonder mellan värdepappersfonder och specialfonder. Reglerna kring värdepappersfonderna bygger numera på UCITS IV-direktivet, och nyheterna i det direktivet om fusion m.m. tar sikte på just värdepappersfonderna, inte specialfonderna. Detta innebär att hotet om utflyttning och därmed sammanhängande förändringar i skattebasen inte gäller specialfonderna. En inledande fråga blir därför om ett förslag om att avskaffa beskattningen av investeringsfonder ska omfatta både värdepappersfonder och specialfonder. Det finns emellertid rent sakliga skäl som talar för en likabehandling. Ett sådant är att det kan bli onödigt komplicerat att ha olika regler. Skilda regelverk kan också leda till att skattereglernas utformning och inte rationella ekonomiska motiv blir avgörande för fondval och placeringsstrategier. Regeringen föreslår därför att den slopade fondbeskattningen ska gälla alla slags investeringsfonder.

Nästa fråga blir då på vilket sätt beskattningen av fonderna ska avskaffas. Ett sätt som kan tyckas närliggande är att ta bort alla regler i inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, som handlar om fondernas beskattning. Detta är emellertid inte någon framkomlig väg. Bakgrunden till det är följande. Enligt 2004 års lag om investeringsfonder är fonderna inte juridiska personer. För att kunna beskatta dem har det därför varit nödvändigt att införa bestämmelsen i 2 kap. 3 § andra stycket IL om att de bestämmelser i IL som handlar om juridiska personer också ska tillämpas på investeringsfonder. Härigenom har fonderna blivit skattesubjekt på samma sätt som t.ex. ett aktiebolag. Skulle 2 kap. 3 § andra stycket IL tas bort skulle fonderna varken vara juridiska personer eller skattesubjekt. Den situationen skulle kunna uppkomma att alla inkomster som i dag hanteras inom ramen för fondens beskattning skulle behöva fördelas på delägarna.

En sålunda utformad beskattning skulle antagligen kräva synnerligen omfattande administration inte bara från fondernas sida utan också från både andelsägare och Skatteverket. Själva idén med investeringsfonder, det kollektiva ägandet, skulle riskera att gå förlorad.

Det kan alltså inte komma i fråga att ta bort alla regler i IL om investeringsfonder. Regeringens förslag är därför att investeringsfonder även i fortsättningen ska tillämpa reglerna som gäller för juridiska personer i IL men att inkomster av tillgångarna i fonden ska vara skattefria. En sådan lösning innebär att bestämmelserna i 6 kap. 5 § IL kan justeras så att det av dem framgår att svenska investeringsfonder inte är skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden. Skattefriheten ska utöver de svenska investeringsfonderna också gälla sådana utländska fonder som är begränsat skattskyldiga i Sverige. Innebörden av denna begränsade skattskyldighet, som alltså föreslås vara att utländska investeringsfonder inte heller ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden, bör lämpligen anges i en ny bestämmelse i 6 kap. 13 § IL. Det nuvarande stadgandet rörande utländska investeringsfonder i 6 kap. 16 a § IL kan därmed upphävas.

Härutöver kan de delar av bestämmelserna i 39 kap. 14 § IL som handlar om den särskilda schablonintäkten för investeringsfonder helt tas bort. Dessa och vissa andra justeringar berörs ytterligare i avsnittet med författningskommentar.

Lagförslag

Att svenska investeringsfonder inte ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden framgår av ändringen i 6 kap. 5 § IL. En motsvarande bestämmelse för utländska investeringsfonder införs i 6 kap. 13 § IL. Med anledning av att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga görs följändringar i 17 kap. 15 §, 24 kap. 11 §, 30 kap. 1 §, 39 kap. 1 och 14 §§ och 65 kap. 10 § IL. Därutöver upphävs 6 kap. 16 a § och 39 kap. 20 § IL samt 12 kap. 9 a § skattebetalningslagen (1997:483). Lagförslagen finns i avsnitt 3.4 och 3.14.

6.14.3.2 Schablonbeskattning av andelsägare i investeringsfonder

Regeringens förslag: Den som äger andelar i en investeringsfond ska schablonbeskattas i förhållande till värdet på de egna andelarna. Beskattningen ska omfatta andelar i såväl svenska som utländska investeringsfonder.

Regeringens bedömning: På samma sätt som nu ska andelsägaren beskattas för utdelning från fonden och för kapitalvinster när fondandelar avyttras.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Förvaltningsrätten i Stockholm, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Kronofogdemyndigheten, Pensionsmyndigheten, Regelrådet, NASDAQ OMX och Sveriges advokatsamfund* tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Kammarrätten i Sundsvall* har ingen erinran mot förslaget att överföra beskattningen av investeringsfonder till deras delägare men efterlyser en utförligare genomlysning av för- och nackdelarna med att komplettera noll-alternativet med ett slags avskattningsförfarande. *Skatteverket* anser att det bör klargöras vilka utländska fonder som omfattas av förslaget. Gränsdragningen av vad som är utländska motsvarigheter till svenska investeringsfonder leder till många processer. *Aktiespararna* förordar det s.k. noll-alternativet. Den svenska skatten på investeringsfonder har drivit värdefull verksamhet ur landet och minskat skattebasen. Ett avskaffande av detta handikapp för Sverige-baserade fonder skulle skapa möjlighet att starta och förvalta nya fonder på svensk botten vars intäkter kan väntas mer än väl uppväga det bokförda tappet från skatten på investeringsfonder. Något behov av nya former av fondbeskattning finns därför inte. I stället förordas en städning och förenkling av systemet för kapitalbeskattning. *Euroclear AB* anser att förslaget kommer att försvåra handeln med såväl svenska som utländska fondandelar och förordar en grundprincip där värdepapper beskattas lika oavsett om det är aktier, obligationer eller fonder. *Fondbolagens förening* anser inte att det är nödvändigt att införa en ny skatt för svenska andelsägare i investeringsfonder och förordar noll-alternativet. Staten får i stället kompen-

sation för den slojade skatten på Sverige-registrerade fonder genom skatt på högre kapitalvinster vid uttag. Om Sverige ska vara attraktivt som registreringsland för fonder i framtiden kan inte en ny skatt införas som går utöver vad som är gängse i de flesta andra länder. *FAR SRS (numera Far)* konstaterar att förslaget innebär beskattning av orealiserade värden och att det i princip är fråga om att återinföra en ren förmögenhetsbeskattning. Eftersom kapitalvinster även fortsättningsvis ska beskattas innebär förslaget att delägaren i vart fall delvis kommer att träffas av en dubbelbeskattning. *Lantbrukarnas Riksförbund* anser att beskattning endast ska ske utifrån verklig skatteförmåga, vilken uppkommer först när inkomsten är realiserad. Denna grundläggande princip talar starkt emot förslaget. *Näringslivets Regelnämnd* anser att förslagen bör belysas i ett bredare perspektiv och diskuteras utifrån vilka effekter det har för kapitalmarknadens funktionssätt, möjliga realekonomiska effekter och konkurrensneutralitet mellan olika aktörer. *Sparbankernas Riksförbund* anser att schablonintäkt inte ska införas. Enligt uppgift gäller inte sådan löpande schablonbeskattning i övriga EU-länder och en bärande tanke i förslaget är likformighet mellan svenska och övriga EU-länders regelverk. *Stockholms Handelskammare* och *Svenskt Näringsliv* hänvisar till yttrande från Näringslivets Skattedelegation. *Näringslivets Skattedelegation* framför att förslaget medför en sådan administrativ belastning att det minskar intresset för utländska fonder att etablera sig i Sverige och därmed minskar konkurrensen. Beskattningen är oberoende av den faktiska avkastningen och är alltså en förmögenhetsskatt med dess många nackdelar och problem. Skattskyldigheten för fonderna bör slopas utan att någon ny skatt införs och samtidigt bör det genomföras förbättringar av den svenska kapitalbeskattningen så att skatten på direktägande av aktier blir mer i linje med våra konkurrentländer. *Svenska Bankföreningen* anser inte att det är nödvändigt att beskatta andelsägaren löpande och uppmanar till en ordentlig analys av noll-alternativet. Enligt föreningen kommer den slojade beskattningen av fonderna att kompenseras av högre kapitalvinstbeskattning vid uttag. Det förekommer knappt inom övriga EU att andelsägare beskattas under innehavstiden och svenska andelsägare kommer alltså i en ekonomiskt sämre sits än andra EU-

medborgare. Föreningen anser också att det kan ifrågasättas att ett nytt system för beskattning byggs upp med stora kostnader för systemombyggnad och ökad administration för en skatt som uppgår till 0,12 procent. *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att skatten på Sverigeregistrerade fonder bör slopas helt utan att ersättas av en ny skatt för svenska andelsägare. Det skulle öka Sveriges konkurrenskraft och ge arbetstillfällen och skatteintäkter. *Avanza Bank* förespråkar noll-alternativet. Som påtalas i promemorian kommer det att innebära en viss skillnad i den effektiva beskattningen jämfört med direkt aktiesparande. Om man vill uppmuntra en mångfald av sparformer, så behöver man förlikas med det faktum att denna typ av mindre skillnader är svåra att eliminera utan att andra skillnader samtidigt uppstår. *Burgundy AB* framför att förslaget riskerar att påverka den kostnadseffektiva och transparanta svenska fondmarknaden på ett negativt sätt med högre direkta och indirekta kostnader för fondspararna som följd. Förslaget innebär att fondsparare kan behöva betala skatt trots att ingen ökning av fondförmögenheten eller avkastning uppnåtts vilket inte är acceptabelt.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Beskattning på delägarnivå eller inte

Ett flertal remissinstanser har framfört åsikten att den slopade beskattningen av investeringsfonder inte bör åtföljas av några nya regler om beskattning på delägarnivå (noll-alternativet). Som argument för denna lösning har bland annat framförts att skattebortfallet när investeringsfonderna befrias från skatt kompenseras genom högre kapitalvinster vid avyttring och att Sverige inte bör ha hårdare beskattning än övriga EU-länder.

Enligt noll-alternativet skulle alltså svenska skattskyldiga på samma sätt som i dag betala skatt på utdelning och vid vinster när andelar avyttras. Några särskilda åtgärder för att överföra beskattningen av investeringsfonderna till delägarna skulle inte vidtas. Det bakomliggande resonemanget bygger på tanken att den slopade beskattningen av fondernas inkomster och vinster över tiden ändå skulle bli beskattade hos delägarna när utdelning och kapitalvinster beskattas. Inkomstskattereglerna och reglerna om skyldighet att deklarerera och lämna kontrolluppgifter skulle vara desamma som i dag.

Nollalternativet har fördelar. Det skulle i princip stämma överens med regler som är förhållandevis vanliga i utlandet, dvs. att fonderna inte betalar någon skatt alls eller att skatten är mycket låg och att delägarna betalar skatt på utdelning och vinster. Rent lagtekniskt skulle modellen också innebära det minsta ingreppet. Det finns emellertid betydande och för frågan avgörande invändningar mot detta alternativ.

Ett problem med denna modell är att det inte skulle bli likvärdigt att äga aktier direkt och att äga aktier indirekt genom en fond. Detta noll-alternativ skulle nämligen innebära att delägarna ges ett mer omfattande skatteuppskov, och därmed en lägre effektiv skattesats, jämfört med om de ägt aktierna direkt. Den som äger en aktie direkt måste beskattas för varje utdelning. Utdelning på en aktie i en fond skulle inte beskattas förrän fonden gör en utdelning eller fondandelen säljs. Inte heller är alternativet lämpligt med beaktande av de generella riktlinjer för skattereglernas utformning som riksdagen antagit våren 2008 (prop. 2007/08:100, avsnitt 5.3, bet. 2007/08:FiU20, rskr. 2007/08:259). I dessa riktlinjer anges bland annat att på inkomstskatteområdet bör på sikt olika inslag av s.k. uppskjuten beskattning undvikas. Regeringen förslår således att det bör införas en kompletterande beskattning på delägarnivå. Beskattning bör ske av såväl fysiska som juridiska personer.

Val av beskattningsmodell – schablonmodellen

Det finns flera tänkbara lösningar vid valet av modell för beskattning av andelsägare i investeringsfonder. De olika modellerna skiljer sig i princip från varandra genom hur det belopp som ska fördelas mellan delägarna ska beräknas.

Flera remissinstanser har invänt mot att förslaget innebär att en intäkt uppskattas schablonmässigt och att realiserade vinster därmed beskattas. Det är dock uppenbart att regler som innebär en delägarbeskattning som bygger på verkliga inkomster och vinster i fonderna skulle kräva en mycket omfattande administration. En fördelningsmodell av detta slag måste därför avvisas.

Det är således nödvändigt att släppa kopplingen mellan de verkliga inkomsterna i en viss fond och delägarnas beskattning. I stället ska enligt regeringens bedömning andelsägaren påföras en schablonintäkt där basen är det egna fondinnehavet (schablonmodellen). Schablonintäkten bör sett över hela ägarkollektivet sättas

på en sådan nivå att skattebortfallet när beskattningen av fonderna upphör i princip kompenseras på längre sikt. En sådan ordning har naturligtvis betydande förenklingsfördelar och innebär i princip att den slopade beskattningen av investeringsfonderna förs över till delägarna.

Resonemanget om en sådan schablonintäkt tar uteslutande sikte på svenska fonder och deras andelsägares beskattning. Eftersom utländska fonder inte beskattas i Sverige kan man i de fallen inte tala om att överföra beskattning från fonderna till delägarna. Det är emellertid inte möjligt att låta schablonintäkten endast baseras på innehav av andelar i svenska fonder eftersom det ur ett svenskt investerarperspektiv inte kan vara någon skattemässig skillnad på att investera i en svensk eller i en utländsk fond. Därför bör utländska fondandelar också beaktas vid beräkning av schablonintäkten. Vad som i dagligt tal kan kallas ”utländska investeringsfonder” kan vara konstruerade på olika sätt. *Skatteverket* framför att det bör klargöras vilka utländska fonder som omfattas av förslaget. Det är dock knappast möjligt att i detta sammanhang göra en exakt definition av de utländska företeelser som avses. I stället ansluter förslaget till den systematik som normalt används i IL. Det betyder att det i lagtexten anges att underlaget för schablonintäkten ska vara innehav av andelar i en investeringsfond. Enligt 2 kap. 2 § IL innebär detta att inte bara andelar i svenska fonder avses utan också andelar i motsvarande utländska företeelser omfattas. Frågan vilka utländska företeelser som motsvarar svenska investeringsfonder måste därför överlämnats till rättstillämpningen (se bland annat RÅ 2006 ref. 38).

Förslaget innebär alltså att själva innehavet av andelar i investeringsfonder bör vara grunden för beskattningen. En konstruktion där innehavet av andelar i investeringsfonder utgör grunden för beskattning kan utformas så att den som ska beskattas i Sverige (obegränsat skattskyldiga) varje år tar upp en schablonmässigt beräknad intäkt baserad på värdet av det egna fondinnehavet.

Schablonmodellen kan konstrueras antingen så att andelsägare i investeringsfonder inte betalar någon skatt för utdelning från fonden eller för vinster när fondandelar avyttras eller så kombineras schablonbeskattningen med att andelsägaren beskattas för utdelning och vinster.

Fördelen med den sistnämnda lösningen är att schablonbeskattningen kan sättas lägre och att det schablonartade inslaget i beskattningen därmed i någon mån minskar. Av denna anledning föreslår regeringen att den som äger fondandelar schablonbeskattas i förhållande till värdet på innehavet och dessutom beskattas på samma sätt som i dag för utdelning från fonden och för vinster när fondandelar avyttras.

6.14.3.3 Den tekniska lösningen

Regeringens förslag: Obegränsat skattskyldiga fysiska personer som äger andelar i investeringsfonder ska ta upp en schablonintäkt i inkomstslaget kapital som ska utgöra en viss andel av ett kapitalunderlag. Kapitalunderlaget ska utgöras av värdet vid ingången av kalenderåret på de fondandelar som vid denna tidpunkt ägs av den skattskyldige. Även obegränsat skattskyldiga juridiska personer som äger andelar i investeringsfonder ska ta upp en sådan schablonintäkt, men i inkomstslaget näringsverksamhet. Fondandelar som utgör lager av finansiella instrument och som tas upp till beskattning till det verkliga värdet ska inte ingå i kapitalunderlaget för beräkning av schablonintäkt.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorians förslag beräknas schablonintäkten som en viss andel av värdet på de fondandelar som innehas vid årets ingång ökat med värdet vid förvärvstidpunkten på de fondandelar som förvärvats under året, utan att underlaget minskas med värdet på fondandelar som avyttrats under året. Promemorian innehåller heller inget förslag om att andelar som utgör lager av finansiella instrument och som tas upp till beskattning till det verkliga värdet inte ska ingå i kapitalunderlaget.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig är negativa till promemorians förslag att underlaget för schablonintäkten ska ökas med värdet på fondandelar som förvärvats under året utan att underlaget minskas med värdet på avyttrade andelar. Bland annat följande kritik har framförts mot förslaget i denna del. *Kammarrätten i Sundsvall* framför att förslaget innebär en slags transaktionsskatt på förvärvade fondan-

delar och att den fondsparare som är mycket aktiv kommer att schablonbeskattas för ett mycket högt innehavsvärde utöver sedvanlig vinstbeskattning. *Förvaltningsrätten i Stockholm* påpekar att förslaget sannolikt medför att det blir en viss skattemässig skillnad mellan att äga aktier direkt och att äga aktier indirekt via en investeringsfond för investerare som ofta placerar om sina innehav av fondandelar. *Finansinspektionens* uppfattning är att schablonbeskattningen riskerar att medföra en inlåsnings effekt eftersom förvärv av fondandelar under året ökar det beskattningsbara underlaget, medan avyttringar inte får räknas av. Lagförslaget i denna del blir ett incitament till att inte köpa eller byta fondandelar, vilket leder till en mindre effektiv marknad. Dessutom kan reglerna bli ett incitament att tidigarelägga en försäljning till innan årsskiftet för att på så sätt undkomma den dubbla beskattning som ett högre ingångsvärde vid årsskiftet innebär. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* påpekar att förslaget innebär att beskattningen blir densamma oavsett om en delägare haft sina andelar ett år eller bara några dagar. Utfallet blir rättvisare om såväl förvärv som avyttringar under året påverkar underlaget för schablonintäkten. *Konkurrensverket* avstyrker förslaget eftersom det ger upphov till inlåsnings effekter för investerare, till följd av ökade omställningskostnader vid fondbyte. Omställningskostnader, med den inlåsnings effekt som följer på grund av minskade incitament att byta fond, leder i allmänhet till dämpad konkurrens. Det finns således skäl att befara att förslaget leder till dämpad priskonkurrens mellan investeringsfonder. *Aktiespararna* avstyrker starkt den föreslagna modellen med schablonskatt på värdepappersfonder då den genom sin utformning i realiteten blir en omsättningsskatt med påtagligt negativa effekter för både placerare och mellanhänder. *Fondbolagens förening* anser att det är ett oacceptabelt förslag att beskatta bruttoinsättningar under ett år utan hänsyn till uttag. Motivet för en skatt på köp under året skulle enligt promemorian vara att motverka att svenska fondsparare inför årsskiftet ger sina fondandelar som gåva till utlänningar för att undvika schablonskatt. Föreningen anser att denna risk är mycket överdriven. Även sannolikheten för annan skatteplanering inför årsskiftet kan uteslutas eftersom realisationer utlöser skatt på kapitalvinster på detta

fondsparande. *FAR SRS (numera Far)* konstaterar att värdeökningar genom förvärv får genomslag redan det år som förvärvet sker samtidigt som värdeminskning genom avyttringar påverkar schablonintäkten först året efter avyttringen. Att inte beakta en värdenedgång utgör ytterligare en faktor som leder till en överbeskattning. *Sparbankernas Riksförbund* anser att beräkningsunderlaget av förenklings skäl ska vara innehav vid utgången av året. *Stiftelser i Samverkan (SiS)*, framför att det finns risk att förslaget skapar en inlåsnings effekt. Enligt stiftelselagen ska en stiftelse placera sin förmögenhet på ett godtagbart sätt. Med förslaget finns det en risk att stiftelserna inte kommer att göra de omplaceringar eller försäljningar som stiftelselagen eller marknaden egentligen kräver. *Stockholms Handelskammare* och *Svenskt Näringsliv* hänvisar till yttrande från Näringslivets Skattedelegation. *Näringslivets Skattedelegation* framför att förslaget får orimliga konsekvenser, som att fondandelar som ägts under en del av året kommer att beskattas lika som fondandelar som ägts under hela året. Om andelarna omsätts frekvent kan också beskattningen för andelsägaren bli mycket hög – i princip hur hög som helst. En beräkning av underlaget genom en genomsnittsmetod skulle vara mera tilltalande och torde vara fullt möjlig att hantera administrativt. *Svenska Bankföreningen* framför att förslaget innebär en oacceptabel dubbelbeskattning för de flesta banker med handelslager av fondandelar. Bankernas innehav av fondandelar utgör lager av finansiella instrument och ska tas upp vid taxeringen till det verkliga värdet (marknadsvärdet) eller, under vissa förutsättningar, till anskaffningsvärdet. Med hänsyn till bland annat de stora volymer av finansiella instrument och det ansevärdiga antal transaktioner som här är aktuella är det dock i realiteten omöjligt för en större bankkoncern att upprätthålla dubbla redovisningssystem för att i deklarationen tillämpa en annan värdering av instrumenten än den marknadsvärdering som gjorts i räkenskaper. Den marknadsvärdering av lager av finansiella instrument som således regelmässigt tillämpas vid taxeringen av större bankkoncerner medför att all värdeförändring på bland annat fondandelar beskattas löpande i banken. För prissättning och prisställande vid handel med börshandlade fonder, s.k. ETF:er, måste det finnas s.k. Market Makers, som löpande ställer

priser för andelarna och som kan vara en bank eller ett värdepappersbolag. När en investerare köper fondandelar på börsen, sker samtidigt en försäljning av andelarna av en Market Maker. Förslaget i promemorian innebär att beräkningen av en Market Makers kapitalunderlag för skatten ökar med värdet av de inköpta andelarna samtidigt som även investerarens kapitalunderlag ökar med samma värde. Med tanke på de volymer av inköp och försäljningar av ETF:er som är aktuella lär resultatet av förslaget bli att banker och värdepappersbolag i fortsättningen inte kommer vilja agera som Market Maker. Därigenom kommer handeln med börsnoterade fondandelar att upphöra. Det kan befaras att konstruktionen på skatten kommer leda till inlåsnings effekter. *Svenska Fondhandlareföreningen* framhåller att det förslag som lämnas i promemorian går stick i stäv med strävandena mot ett ökat investerarskydd genom att utöver innehav också belägga enskilda köp av fondandelar med en extra transaktionsskatt, särskilt genom att inte beakta försäljningar. Detta är synnerligen betänkligt på en marknad som redan i dag kännetecknas av väl belagda negativa effekter av inlåsnings. Handeln med investeringsfonder på börs kommer att drastiskt reduceras om förslaget genomförs. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker att underlaget ska ökas med värdet på fondandelar som förvärvas under året. Motivet för att under året förvärvade andelar ska ingå i underlaget motiveras i promemorian av att detta motverkar årsskiftetransaktioner. I promemorian anges som exempel på en årsskiftetransaktion att beskattningen helt skulle kunna undvikas genom att andelar ges bort till någon som inte är skattskyldig i Sverige före årsskiftet och att denne efter årsskiftet ger dem tillbaka. I ovanstående exempel får det antas att det av omständigheterna framgår att avsikten i samband med överlåtelsen av andelarna till den i Sverige inte skattskyldige personen är att andelarna ska återfås. Vid sådant förhållande kommer sannolikt andelarna att skattemässigt inte anses överlåtna, med följd att reglerna inte kan kringgå genom ovanstående förfarande. *Sveriges Försäkringsförbund (numera Svensk Försäkring)* avstyrker den lagtekniska lösningen för delägarnas beskattning. Att inte ta hänsyn till avyttring av fondandelar som sker under året ger långtgående konsekvenser för försäkringsföretag med lager av finansiella instrument, i vilket ingår

fondandelar. Under ett enskilt år sker ett stort antal köp och försäljningar via handelslagret. Som förslaget är utformat kommer dessa löpande transaktioner att medföra mycket stora kapitalunderlag för försäkringsföretagen. *Avanza Bank* framför att förslaget innebär att aktiva delägare kan belastas med skatt bortom rimlighetens gränser. *Burgundy AB* framför att förslaget skulle påverka handeln med börshandlade fonder eftersom det skulle motverka intresset för fondbyten om avdrag för försäljningar inte ska ske från beskattningsunderlaget. *XACT Fonder AB* framför att förslaget får negativa effekter för andelsägare av börshandlade fonder, ETF:er. Konsekvensen av förslaget blir att ju mer inköp av ETF-andelar som görs under ett år desto högre blir beskattningen, vilket uppenbart missgynnar ETF:er som till sin konstruktion är avsedda för en mer aktiv fondhandel. Vad som inte uppmärksammas i promemorian är att banker och värdepappersbolag som håller ETF:er i lager med förslaget skulle bli dubbelbeskattade då samma skatteunderlag som löpande beskattas med bolagsskatt ska ligga till grund för schablonbeskattningen. *Skatteverket* framför att det finns risk för att förslaget innebär att det inte går att påföra delar av schablonintakten för juridiska personer som har brutet eller förlängt räkenskapsår. Skatteverket föreslår att mer än en schablonintäkt, i de fall räkenskapsåret är brutet eller mer än 12 månader, kan tas ut.

Skälen för regeringens förslag: De nya bestämmelserna bör innebära att en obegränsat skattskyldig fysisk person som äger andelar i svenska eller utländska investeringsfonder ska ta upp en schablonmässigt beräknad intäkt i inkomstslaget kapital. Även obegränsat skattskyldiga juridiska personer som äger andelar i investeringsfonder ska ta upp den föreslagna schablonintakten och då i inkomstslaget näringsverksamhet.

I promemorian förslags beräknas intakten som en viss andel av värdet på de fondandelar som innehas vid kalenderårets ingång ökat med värdet vid förvärvstidpunkten på de fondandelar som förvärvats under året. Underlaget ska enligt promemorian inte minskas med värdet på fondandelar som avyttrats under året. Som skäl för förslaget angavs att det bland annat innebär att s.k. årsskiftetransaktioner inte påverkar underlaget för beskattningen och att beskattningen, om den uteslutande baserades på

innehavet vid årets ingång, annars helt skulle kunna undvikas genom att andelar ges bort till någon som inte är skattskyldig i Sverige före årsskiftet och att denne efter årsskiftet ger dem tillbaka. Förslaget innebär att schablonintäkten blir densamma för den som äger en viss andel en enda dag och den som äger en motsvarande andel i ett helt år. Ett stort antal remissinstanser har kritiserat promemorians förslag och framfört bland annat att det leder till inlåsnings effekter och påverkar konkurrensen på fondmarknaden negativt, att det leder till orimliga beskattningskonsekvenser för aktiva sparare som köper och säljer ofta samt av samma orsak riskerar att slå ut marknaden för börshandlade fonder i Sverige. Regeringen instämmer i kritiken att den i promemorian föreslagna modellen riskerar att få oönskade och orimliga beskattningskonsekvenser. Med hänsyn till att försäljning av fondandelar utlöser kapitalvinstbeskattning är det inte heller sannolikt att fondsparare avyttrar andelar inför årsskiftet för att undgå schablonbeskattning. Om andelar förvärfvas och därefter avyttras under samma år uppstår inte heller någon uppskjuten beskattning av kapitalvinster som behöver kompenseras genom beskattning av schablonintäkt. Angående det i promemorian angivna exemplet att fondsparare inför ett årsskifte skulle ge bort sina andelar till någon som inte är skattskyldig i Sverige och att denne efter årsskiftet ger dem tillbaka betraktar regeringen risken för sådana transaktioner som mycket liten. Regeringen anser därmed att det saknas tillräckliga skäl för att öka underlaget för beräkning av schablonintäkten med värdet på de fondandelar som förvärfvats under året.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att kapitalunderlaget enbart ska utgöras av värdet vid kalenderårets ingång på de fondandelar som vid denna tidpunkt ägs av den skattskyldige. Den schablonintäkt som ska tas upp av den skattskyldige beräknas därefter som en viss andel av kapitalunderlaget (schablonintäktens beräkning behandlas i följande avsnitt). Underlaget ska således inte ökas med värdet på de fondandelar som förvärfvas under året, och därmed saknas också anledning att justera underlaget för värdet på avyttrade fondandelar.

Skatteverket framför att det finns risk för att förslaget innebär att det inte går att påföra delar av schablonintäkten för juridiska personer som har brutet eller förlängt räkenskapsår. Regeringen konstaterar att förslaget innebär att

avstämning av underlaget för beskattning sker endast en gång per kalenderår, nämligen vid årets ingång. Detta medför att vissa sparare som innehar sina andelar under närmare två år kan schablonbeskattas på samma sätt som andra som bara äger sina andelar några månader. Skillnaderna kan uppstå beroende på när andelarna köps och säljs, vilket ligger i schablonbeskattningens natur. Av denna anledning saknas enligt regeringens mening skäl att införa någon särreglering för juridiska personer som kan träffas av en något lägre beskattning på grund av att de under något år har förlängt räkenskapsår.

I promemorians förslag innefattar kapitalunderlaget för schablonbeskattning även innehav av fondandelar som utgör lager av finansiella instrument hos t.ex. en bank eller ett försäkringsbolag. *Svenska Bankföreningen*, *Sveriges Försäkringsförbund* och *XACT Fonder AB* invänder att förslaget medför en dubbelbeskattning i dessa fall. Detta eftersom all värdeförändring på fondandelar som i deklarationen värderas till sitt marknadsvärde beskattas löpande samtidigt som samma underlag ska ligga till grund för schablonbeskattning. Lager av finansiella instrument ska enligt 17 kap. 20 § IL tas upp till det verkliga värdet. Lagret får dock enligt samma paragraf under vissa omständigheter i stället tas upp till det samlade anskaffningsvärdet. Regeringen instämmer i kritiken att det uppstår en dubbelbeskattning om lagerandelar vars värdeutveckling beskattas årligen genom att de tas upp till det verkliga värdet dessutom ingår i kapitalunderlaget för schablonintäkt. Om fondandelar som utgör lager i stället tas upp till det samlade anskaffningsvärdet sker ingen löpande beskattning av andelarnas värdeutveckling och det är således korrekt att sådana andelar träffas av schablonbeskattning. Regeringen föreslår därför att fondandelar som utgör lager av finansiella instrument och som tas upp till beskattning till det verkliga värdet inte ska ingå i kapitalunderlaget för beräkning av schablonintäkt.

Lagförslag

Bestämmelser om schablonintäkt avseende innehav av andelar i investeringsfonder införs i 42 kap. 43 och 44 §§. Dessutom görs mindre ändringar med anledning av förslaget i 15 kap. 1 §, 24 kap. 2 § och 42 kap. 4 § IL. Lagförslagen finns i avsnitt 3.4.

6.14.3.4 Schablonintäktens beräkning

Regeringens förslag: Schablonintäkten vid innehav av andelar i en investeringsfond ska vara 0,4 procent av kapitalunderlaget.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Fondbolagens förening* anser att den i promemorian föreslagna skattesatsen är allt för hög och anför att skatten i de flesta andra länder är noll. Om Sverige ska stå sig i konkurrensen som registreringsland för fonder kan skattesatsen inte vara högre än i Luxemburg där beskattning med 0,05 eller 0,01 procent sker på fonden. I övrigt har ingen remissinstans berört förslaget.

Skälen för regeringens förslag: De minskade skatteintäkter som förslaget att slopa beskattningen av investeringsfonder ger upphov till bör kompenseras genom den schablonintäkt som påförs delägarna.

Slopad skattskyldighet för svenska investeringsfonder resulterar i minskade skatteintäkter av två skäl. För det första medför förslaget i praktiken en sänkning av den effektiva skattesatsen på avkastning från andelar i svenska fonder. För det andra medför förslaget att det med hänsyn till EU-rätten inte längre kommer vara möjligt att ta ut kupongskatt på utdelningar till utländska investeringsfonder (se nästa avsnitt).

Möjligheten till avräkning av utländsk skatt som betalats av fonderna medför i dag att skatteintäkterna minskar. Den slopade skattskyldigheten medför att möjligheterna till avräkning av utländsk skatt begränsas. Enligt Skatteverkets bedömning skulle den bortfallna minskningen av skatteintäkterna på grund av avräkning vara i samma storleksordning som den bortfallna kupongskatten, dvs. dessa två förändringar är sammantaget offentligfinansiellt neutrala.

Schablonintäkten bör sättas till 0,4 procent för att skatteintäkterna från schablonbeskattningen av delägarna på lång sikt i stort sett ska kompensera för de minskade skatteintäkter som blir en följd av att den effektiva skattesatsen sänks. Beräkningarna redovisas mer ingående i avsnitt 6.14.11.1.

Lagförslag

Hur schablonintäkten ska beräknas anges i 42 kap. 43 och 44 §§ IL, se avsnitt 3.4.

6.14.4 Kupongskatt

Regeringens förslag: Utländska investeringsfonder ska undantas från skyldighet att betala kupongskatt på utdelning. Undantaget ska dock begränsas till utländska investeringsfonder som motsvarar fondföretag enligt lagen om investeringsfonder och som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorians förslag undantas endast utländska investeringsfonder som hör hemma inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES, från skyldigheten att betala kupongskatt på utdelning.

Remissinstanser: *Stockholms Handelskammare* och *Svenskt Näringsliv* hänvisar till yttrande från Näringslivets Skattedelegation. *Näringslivets Skattedelegation* framför att förslaget att undantaget från att betala kupongskatt på utdelning begränsas till företag som hör hemma inom EES kan ifrågasättas. Motiveringen för detta förslag är att det skulle kunna prövas enbart mot principen om etableringsfrihet och därmed överensstämma med EU-rätten. Några skäl för denna ståndpunkt redovisas dock inte och det torde ligga närmare till hands att göra bedömningen att reglerna ska prövas mot principen om den fria rörligheten för kapital. Detta skulle då enligt EU-rätten medföra att även investeringsfonder som hör hemma i tredjeland ska undantas från kupongskatt.

Skälen för regeringens förslag: I denna proposition föreslås att den nuvarande beskattningen av de svenska investeringsfonderna ska tas bort. I stället ska en schablonintäkt tas upp av fondandelsägarna. Intäkten ska tas upp oavsett om det är fråga om andelar i en svensk eller i en utländsk fond. Fråga uppkommer om det innebär att skyldigheten för utländska investeringsfonder att betala kupongskatt på utdelningar

som erhålls från svenska företag står i strid med etableringsfriheten eller den fria rörligheten av kapital i den mening som avses i artiklarna 49 och 63 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, förkortat EUF-fördraget.

EU-domstolen har under åren 2006 och 2007 avgjort tre mål där frågan har varit om en lättnad i den ekonomiska dubbelbeskattningen som har gällt enbart för inhemskt skattskyldiga inneburet en oförmånlig skattemässig behandling som strider mot en grundläggande frihet (målen C-374/04 *Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation*, C-170/05 *Denkavit Internationaal* och *Denkavit France* och C-379/05 *Amurta SGPS* mot *Inspecteur van de Belastingdienst/Amsterdam*).

Av dessa avgöranden framgår att det torde vara en förutsättning att en lättnad i den inhemska ekonomiska dubbelbeskattningen föreligger för att fråga ska vara om ett hinder av de fria rörligheterna i EUF-fördraget. Frågan är om en lättnad i den ekonomiska dubbelbeskattningen uppkommer om beskattningen av de svenska investeringsfonderna tas bort och en schablonintäkt i stället tas ut av fondandelsägarna. I dagsläget går det inte av gällande praxis från EU-domstolen att med klarhet avgöra om en skattskyldighet för utländska investeringsfonder att betala kupongskatt skulle strida mot EU-rätten om beskattningen tas bort för svenska investeringsfonder. Det finns dock en hel del som talar för att en sådan skattskyldighet riskerar att utgöra en restriktion av etableringsfriheten eller av den fria rörligheten av kapital och därmed inte vara förenlig med EU-rätten.

I promemorians förslag undantas utländska fondföretag som hör hemma inom EES från skyldigheten att betala kupongskatt med hänvisning till etableringsfriheten. Regeringen gör dock bedömningen att det ligger närmare till hands att de föreslagna reglerna i stället bör prövas mot principen om den fria rörligheten för kapital vilket medför att även investeringsfonder som hör hemma i tredjeland ska undantas från kupongskatt. Denna uppfattning har även framförts av *Näringslivets Skattedelegation*.

Undantaget från skyldighet att betala kupongskatt på utdelning bör emellertid av kontrollskäl begränsas till utländska investeringsfonder som motsvarar fondföretag enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder och som hör hemma i en stat inom EES, eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel

om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden. Mot bakgrund av att EU:s s.k. handräckningsdirektiv (Rådets direktiv 77/799/EEG av den 19 december 1977 om ömsesidigt bistånd av medlemsstaternas behöriga myndigheter på direktbeskattningens område) inte gäller mellan en medlemsstat och ett tredjeland, kan ett sådant krav inte anses vara för långtgående. (Se C-101/05 *Skatteverket mot A*, REG 2007 s. I-11531. Jfr C-451/05 *Européenne et Luxembourgeoise d'investissements SA (ELISA)* mot *Directeur général des impôts* och *Ministère public*, REG 2007 s. I-08251).

Lagförslag

Förslaget föranleder ett nytt nionde stycke i 4 § kupongskattelagen (1970:624), se avsnitt 3.6.

6.14.5 Självdeklarationer och kontrolluppgifter

6.14.5.1 Självdeklarationer

6.14.5.1.1 Deklarationsskyldighet för fondbolag, förvaltningsbolag och förvaringsinstitut

Regeringens förslag: Deklarationsskyldigheten för fondbolag, förvaltningsbolag och förvaringsinstitut avseende investeringsfonder ska slopas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket* framför följande synpunkter. Enligt förslaget slopas deklara-tionsplikten för investeringsfonder. Skatteverket uppfattar förslaget som att fonden är ett skattesubjekt men att skattefrihet föreligger för inkomster på tillgångar enligt förslagen till 6 kap. 5 och 13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Enligt Skatteverkets uppfattning finns det en risk för att svenska liksom utländska fonder kan ha andra inkomster som inte omfattas av skattefriheten. Förslaget innebär att fonderna inte är deklara-tionsskyldiga, vilket i praktiken innebär att inkomsterna blir skattefria. Skatteverket anser därför att det bör tydliggöras vad som gäller för skattskyldigheten enligt 6 kap. 5 och 13 §§ IL och vad som avses med inkomst av tillgångar. Dessutom behövs ett

klarläggande om fonderna skattemässigt kan ha andra inkomster och vad konsekvensen då blir.

Skälen för regeringens förslag: Som föreslagits i det föregående ska investeringsfonder inte längre vara skattskyldiga enligt IL för inkomst av tillgångar som ingår i fonden. Mot den bakgrunden bör även den deklarationskyldighet som i dag gäller för fondbolag och förvaringsinstitut avseende investeringsfonder kunna slopas. *Skatteverket* anser att det finns en risk för att fonder kan ha inkomster som inte omfattas av skattefriheten och att dessa inkomster i praktiken blir skattefria om fonderna inte längre är deklarationsskyldiga. Skatteverket har dock inte kunnat redogöra för något konkret exempel där den befarade situationen riskerar att uppstå. Eftersom investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden ser regeringen ingen reell risk för att det skulle kunna uppstå några skattepliktiga inkomster hos en investeringsfond. Regeringen föreslår därför att deklarationsskyldigheten för fondbolag, förvaltningsbolag och förvaringsinstitut avseende investeringsfonder ska slopas.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 2 kap. 7 § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, förkortad LSK. Lagförslaget finns i avsnitt 3.19.

6.14.5.1.2 Undantag från deklarationsskyldighet för schablonintäkt

Regeringens förslag: Schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond ska inte medföra deklarationsskyldighet för fysiska personer och dödsbon i de fall den skattskyldige saknar andra deklarationspliktiga intäkter och kontrolluppgift har lämnats avseende intäkten.

Förslag i promemorian med kompletterande förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig tillstyrker eller har ingen erinran mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Den som äger andelar i en investeringsfond ska enligt förslag i denna proposition ta upp en schablonintäkt som

beräknas på grundval av värdet på fondandelarna. Det har framkommit att detta förslag får till följd att en stor mängd fondsparare, främst barn, som inte deklarerar i dag skulle bli deklarationsskyldiga. Det rör sig om personer som endast har kapitalinkomster, t.ex. utdelning från fondandelar, där det innehålls preliminär skatt. Sådant skatteavdrag ska enligt 5 kap. 8 § skattebetalningslagen (1997:483) bland annat göras från ränta och utdelning på aktie eller andel i en investeringsfond som lämnas i pengar och som kontrolluppgift ska lämnas för. För sådana intäkter finns för fysiska personer enligt 2 kap. 2 § 3 LSK ingen skyldighet att lämna allmän självdeklaration, utan underrättelse om taxeringsbeslut lämnas enligt 7 § taxeringsförordningen (1990:1236) först i besked om slutlig skatt. Ett likalydande undantag från deklarationsskyldighet finns för dödsbon i 2 kap. 4 § 1 LSK.

Skatteverket har i tidigare remissvar över Fondskatteutredningens förslag framfört att problemet att många riskerar att bli deklarationsskyldiga kan lösas genom att schablonintäkter lägre än 800 kronor görs skattefria för den som inte fyllt 18 år. Regeringen konstaterar dock att det är problematiskt med en skattelättnad som enbart tillkommer en viss åldersgrupp. En sådan bestämmelse kan upplevas som orättvis och kan skapa omfördelning av ägandet av fondandelar av skatteskal.

En bättre lösning är att undanta schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond från deklarationsskyldighet. Undantaget bör endast gälla i de fall där den skattskyldige inte är skyldig att deklarerar på grund av andra intäkter och där kontrolluppgift har lämnats avseende intäkten. I de fall kontrolluppgift inte lämnats för en schablonintäkt, t.ex. avseende andelar i en utländsk investeringsfond som inte driver verksamhet i Sverige, bör deklarationsskyldigheten kvarstå eftersom Skatteverket i dessa fall saknar underlag för att beräkna skatten. Om den skattskyldige har andra deklarationspliktiga intäkter ska allmän självdeklaration lämnas enligt vanliga regler och i så fall ska även schablonintäkten deklarerar. Om en skattskyldig skulle vilja deklarerar schablonintäkt trots att ingen skyldighet föreligger, t.ex. för att kunna göra avdrag för kapitalförlust, så finns en sådan möjlighet redan i dag.

Genom att undantaget från deklarationsskyldighet endast gäller när kontrolluppgift

faktiskt har lämnats, kan fall uppkomma där den skattskyldige har fått sin kontrolluppgiftskopia, men där kontrolluppgift ändå inte har kommit in till Skatteverket. Vid sådana förhållanden får den skattskyldige i de flesta fall anses ha haft grundad anledning att anta att kontrolluppgift har lämnats till Skatteverket. Om den skattskyldige när han eller hon uppmärksammar att kontrolluppgift inte har lämnats lämnar en deklaration, torde bestämmelserna om befrielse från särskild avgift medföra att ingen förseningsavgift kommer att påföras.

Att införa undantag från deklarationsskyldighet för schablonintäkt innebär således att de som tidigare sluppit deklarerat för avkastning på fondandelar men som i det nya systemet skulle bli deklarationsskyldiga för schablonintäkt, inte heller i fortsättningen ska behöva lämna självdeklaration. Undantagen från deklarationsskyldighet för ränta och utdelning finns i 2 kap. 2 § 3 och 2 kap. 4 § 1 LSK och är utformade så att ränta eller utdelning för vilken kontrolluppgift ska lämnas enligt 8 eller 9 kap. LSK ska undantas. Det är lämpligt att välja samma modell för undantagen för schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond. Enligt förslagen i denna proposition ska kontrolluppgift avseende schablonintäkt lämnas av den som i dag är skyldig att lämna kontrolluppgift om avyttring av fondandelar genom inlösen, och bestämmelser om detta föreslås införas i 11 kap. 16–20 §§ LSK. Regler som undantar schablonintäkt för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 16–20 §§ LSK från deklarationsskyldighet bör därför införas i 2 kap. 2 § 3 och 2 kap. 4 § 1 LSK. På samma sätt bör ett tillägg göras till 7 § taxeringsförordningen med innebörden att underrättelse om taxeringsbeslut avseende schablonintäkt lämnas i besked om slutlig skatt.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 2 kap. 2 och 4 §§ LSK, se avsnitt 3.19.

6.14.5.1.3 Beloppsgräns för deklarationsskyldighet

Regeringens förslag: Beloppsgränsen för när fysiska personer, med vissa undantag, ska lämna allmän självdeklaration på grund av intäkter i inkomstslaget kapital höjs till 200 kronor.

Samma beloppsgräns ska gälla avseende skyldighet att lämna särskild självdeklaration för vissa juridiska personers intäkter i inkomstslaget näringsverksamhet.

Förslag i promemorian med kompletterande förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Fondbolagens förening* framför att höjningen av gränsen för deklarationsskyldighet till 200 kronor bör gälla även för dödsbon.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av avsnitt 6.14.6 föreslås en höjning av gränobeloppet för när statlig inkomstskatt ska beräknas till 200 kronor. Enligt nuvarande regler i 2 kap. 2 § 3 LSK ska fysiska personer lämna allmän självdeklaration under förutsättning att intäkterna i inkomstslaget kapital har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret. För att undvika att kapitalinkomster som överstiger 100 kronor men inte 200 kronor måste deklarerat trots att de inte kommer att beskattas, bör gränsen för när fysiska personer ska deklarerat intäkter i inkomstslaget kapital höjas från 100 kronor till 200 kronor.

Enligt 2 kap. 7 § 3 LSK ska särskild självdeklaration lämnas av andra juridiska personer än de som nämns i punkterna 1 och 2 samma paragraf om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 100 kronor. Eftersom juridiska personer endast beskattas med statlig inkomstskatt medför den föreslagna höjningen av gränobeloppet för beräkning av statlig inkomstskatt att mindre intäkter som inte längre ska beskattas alltjämt är deklarationspliktiga. En höjning av gränsen för deklarationsskyldighet till 200 kronor bör därför införas även här.

Fondbolagens förening framför att gränsen för när dödsbon måste deklarerat intäkter bör höjas till 200 kronor. I 2 kap. LSK återfinns flera likartade beloppsgränser för deklarationsskyldighet där gränsen är satt vid 100 kronor. Det gäller t.ex. 2 § andra punkten avseende viss intäkt i inkomstslaget tjänst samt passiv näringsverksamhet, i fjärde punkten samma paragraf avseende begränsat skattskyldigas intäkter och i 4 § 1 avseende dödsbons intäkter. Dessa har dock gemensamt att de inte endast avser intäkter som beskattas med statlig

inkomstskatt. Av denna anledning föreslås ingen ändring av de beloppsgränserna.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 2 kap. 2 och 7 §§ LSK, se avsnitt 3.19.

6.14.5.2 Kontrolluppgifter

Regeringens förslag: De som i dag är skyldiga att lämna kontrolluppgift om avyttring av fondandelar genom inlösen ska också lämna uppgift om den schablonintäkt som en andelsägare i en investeringsfond eller i ett fondföretag som driver verksamhet här i landet ska ta upp. Kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon. Kontrolluppgift ska även lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Kontrolluppgiftsskyldigheten avseende schablonintäkt ska också omfatta situationen när förvaltaren och investeringsfonden alternativt fondföretaget finns i olika länder.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Promemorian innehåller inte något förslag om att kontrolluppgift ska lämnas för begränsat skattskyldiga fysiska personer. Promemorian innehåller inte heller något förslag om att kontrolluppgiftsskyldigheten ska omfatta situationen när förvaltaren och investeringsfonden alternativt fondföretaget finns i olika länder.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inte haft något att invända mot förslaget. *Finansinspektionen* framför att deras uppfattning är att flertalet utländska företag på fondmarknaden (fondföretag och förvaltningsbolag) inte etablerar sig i Sverige, utan endast gränsöverskrider till Sverige. Den vanligast förekommande situationen torde vara att enbart fondföretag gränsöverskrider till Sverige för att möjliggöra marknadsföring och försäljning av dess andelar. I dessa fall ska i dag en skriftlig förbindelse att lämna kontrolluppgift ges in till Finansinspektionen. I praktiken är det endast ett fåtal företag som skriver under förbindelsen. Fondföretag som gränsöverskrider till Sverige kan inte nekas "inträde" till Sverige på den grunden att de inte skrivit på åtagandet att lämna kontrolluppgift. Om utländska företag inte

skriver under åtagandet kan det leda till att kontrolluppgifter avseende sparande av stora belopp i fondföretag inte lämnas över huvud taget. Detta innebär i sin tur att det finns risk för att de skatteintäkter förslaget avser att få in inte kommer in till statskassan. *Skatteverket* framför följande synpunkter. Handeln med börshandlade fondandelar har de senaste åren ökat markant. Enligt LSK omfattas endast dessa fonder av kontrolluppgiftsskyldighet om de är förvaltarregistrerade. I proposition 2001/02:25 togs denna fråga upp och regeringen sade då att den hade för avsikt att återkomma i denna fråga. Så har inte blivit fallet. Detta innebär att Skatteverket inte får några kontrolluppgifter vid försäljning av vissa av dessa börshandlade fonder. Vidare innebär det att dessa inte heller omfattas av kontrolluppgiftsskyldighet för den föreslagna schablonintäkten. Skatteverket föreslår därför att det görs en ändring i 10 kap. LSK, vilken innebär att även de fonder som inte är förvaltarregistrerade omfattas av kontrolluppgiftsskyldighet samt att det görs ett tillägg om detta i 11 kap. 18 § LSK. Enligt förslaget är en person som är begränsat skattskyldig i Sverige inte skattskyldig för schablonintäkt. Utredningen föreslår inte att någon kontrolluppgift ska lämnas för schablonintäkten för dessa personer. Hittills är lagstiftningstekniken den att kontrolluppgifter som ska lämnas för obegränsat skattskyldiga när det gäller inkomster från olika typer av värdepapper även ska lämnas för begränsat skattskyldiga. Detta oavsett att dessa personer inte är skattskyldiga för inkomsterna i Sverige. Skatteverket uppfattar att skälet till detta, i första hand, är att Sverige ska kunna uppfylla sina åtaganden om informationsutbyten med andra länder. För att uppgifter ska kunna lämnas vidare till annat land anser därför Skatteverket att 12 kap. 2 § LSK bör kompletteras med en hänvisning till 11 kap. 16–20 §§ LSK. Även utländska fondbolag ska lämna kontrolluppgifter om schablonintäkt. Med utredningens förslag är det än mer viktigt att säkerställa att kontrolluppgifter avseende innehav i utländska fonder lämnas till Skatteverket. I 13 kap. 1 § LSK regleras vilka utländska företag som driver fondverksamhet i Sverige som ska lämna en skriftlig förbindelse om att lämna kontrolluppgifter. Fondhandeln har genomgått stora förändringar sedan denna bestämmelse infördes. I dag säljs många fonder enbart via s.k. fondtorg. Likaså är det även

vanligt att fondföretaget ingår avtal med ett värdepappersinstitut om att sköta försäljning och inlösen av dess andelar. Detta innebär att vissa utländska fondföretag inte kan lämna kontrolluppgifter och en förbindelse enligt ovan är onödig. Skatteverket anser därför att nuvarande regler i 13 kap. 1 § LSK behöver ses över och moderniseras bland annat för att skapa större möjlighet att kontrollera vilka utländska bolag som verkar på den svenska marknaden och för att underlätta för de fondbolag som inte kan lämna några kontrolluppgifter.

Skälen för regeringens förslag: I det föregående har redogjorts för att kontrolluppgifter redan i dag ska lämnas om utdelning som sker på grund av fondandelsinnehav samt om avyttring av fondandelar. Det faller sig enligt regeringens mening därmed naturligt att kontrolluppgift också ska lämnas om den föreslagna schablonintäkten. Kontrolluppgiften ska innehålla uppgift om andelsägarens färdiguträknade schablonintäkt hänförlig till andelsinnehavet i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder, förkortad LIF. Beräkningen av schablonintäkten är förenklad i förhållande till promemorians förslag, eftersom schablonintäkten enligt propositionens förslag endast ska beräknas på fondinnehavet vid årets ingång.

I dag lämnas kontrolluppgifter av den som, något förenklat, kan anses vara den som förfogar över nödvändig information för att kunna lämna korrekta kontrolluppgifter. Motsvarande bör gälla för kontrolluppgifter om schablonintäkt. Regeringen föreslår därför att sådan kontrolluppgift om schablonintäkt ska lämnas av dem som i dag lämnar uppgift om avyttring genom inlösen enligt 10 kap. 3 § LSK. Kontrolluppgiftsskyldiga enligt denna bestämmelse är svenska fondbolag, förvaringsinstitut, värdepappersbolag och kreditinstitut samt utländska förvaltningsbolag och fondföretag som driver verksamhet i Sverige. För det fall ett förvaltningsbolag eller ett fondföretag har slutit avtal med ett värdepappersinstitut om att ombesörja försäljning och inlösen av andelar ska kontrolluppgiften i stället lämnas av institutet. Om fondandelar är förvaltarregistrerade ska förvaltaren lämna kontrolluppgift om schablonintäkt hänförlig till dessa andelar.

Kontrolluppgift bör, på samma sätt som gäller i dag avseende utdelning och avyttring, lämnas

för fysiska personer och dödsbon. *Skatteverket* framför att kontrolluppgift även bör lämnas för begränsat skattskyldiga, detta framför allt för att Sverige ska kunna uppfylla sina åtaganden om informationsutbyten med andra länder. Regeringen instämmer i Skatteverkets bedömning att det kan finnas skäl för att utvidga kontrolluppgiftsskyldigheten till att omfatta begränsat skattskyldiga. Regeringen föreslår därför att kontrolluppgift ska lämnas även avseende begränsat skattskyldiga fysiska personer.

Den kontrolluppgiftsskyldighet som nu föreslås gäller för svenska och utländska företag som på olika sätt driver fondverksamhet här. När det gäller utländska företag som driver fondverksamhet i Sverige utan att inrätta en filial eller motsvarande etablering här ska de enligt 13 kap. 1 § LSK innan verksamheten inleds lämna en skriftlig förbindelse till Finansinspektionen om att lämna kontrolluppgifter i enlighet med bestämmelserna i samma lag. *Finansinspektionen* påpekar att det i praktiken endast är ett fåtal företag som skriver under förbindelsen och att fondföretag som gränsöverskrider till Sverige inte kan nekas inträde till Sverige på den grunden att de inte skrivit på åtagandet att lämna kontrolluppgift. Finansinspektionen befarar att detta kan leda till att kontrolluppgifter inte lämnas över huvud taget vilket i sin tur medför en risk för att skatteintäkter inte kommer in till statskassan. Även Skatteverket anser att reglerna i 13 kap. 1 § LSK behöver ses över och moderniseras, bland annat för att skapa större möjlighet att kontrollera vilka utländska bolag som verkar på den svenska marknaden och för att underlätta för de fondbolag som inte kan lämna några kontrolluppgifter. Vidare föreslår Skatteverket att även de börs-handlade fonder som inte är förvaltarregistrerade ska omfattas av kontrolluppgiftsskyldighet.

Regeringen konstaterar att det förhållandet att vissa utländska företag som bedriver gränsöverskridande fondverksamhet till Sverige underlåter att inkomma med förbindelse till Finansinspektionen om att lämna kontrolluppgifter främst är ett kontrollproblem som inte påverkas av förslagen i denna proposition. Att förändra systemet för förbindelse att lämna kontrolluppgift ligger utanför ramen för detta lagstiftningsärende. Detsamma gäller för Skatteverkets synpunkter att börs-handlade fondandelar bör omfattas av kontrolluppgiftsskyldighet. Den

frågan, som egentligen inte har någon direkt koppling till förslagen i denna proposition, har övervägts tidigare i SOU 2002:104, s. 148, men något förslag lämnades inte eftersom det ansågs svårt hitta en lösning som innebär att det kan lämnas en fullständig kontrolluppgift om vinst eller förlust vid försäljning av börshandlade fondandelar. Alternativet att bara lämna uppgift om ersättning så som sker vid försäljning av aktier ansågs inte tillräckligt. Regeringen föreslår således inga förändringar i dessa avseenden inom ramen för detta lagstiftningsärende.

Kontrolluppgift ska således lämnas till Skatteverket om schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond. Som nämnts i tidigare avsnitt har ett nytt UCITS-direktiv, UCITS IV, antagits (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG). I UCITS IV-direktivet har det bland annat införts regler om s.k. förvaltningsbolagspass. Förvaltningsbolagspasset innebär att ett förvaltningsbolag får förvalta fondföretag som är registrerade i andra medlemsstater än förvaltningsbolagets hemmedlemsstat. Det är således möjligt för ett svenskt fondbolag att förvalta ett utländskt fondföretag och för ett utländskt förvaltningsbolag att förvalta en svensk värdepappersfond. Kontrolluppgiftsskyldigheten bör därför även omfatta situationen när förvaltaren och investeringsfonden alternativt fondföretaget finns i olika länder. Motsvarande bestämmelser avseende kontrolluppgift vid inlösen av andelar i en investeringsfond har införts i svensk rätt från och med den 1 augusti 2011 (prop. 2010/11:131).

Lagförslag

Bestämmelser om kontrolluppgiftsskyldighet avseende schablonintäkt för fysiska personer och dödsbon införs i 11 kap. 16–20 §§ LSK. Kontrolluppgiftsskyldighet avseende begränsat skattskyldiga fysiska personer regleras i 12 kap. 2 § LSK. Lagförslagen finns i avsnitt 3.19.

6.14.5.3 Skatteförfarandelagen

Regeringens förslag: De bestämmelser avseende deklarerationer och kontrolluppgifter som föreslås införas i lagen om självdeklarerationer och kontrolluppgifter ska införas även i skatteförfarandelagen.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inget förslag i frågan.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen Skatteförfarandet (prop. 2010/11:165) föreslås som tidigare nämnts en ny lag, Skatteförfarandelagen, förkortad SFL, för i stort sett hela skatteförfarandet. Lagen ska ersätta bland annat LSK. SFL föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. När det gäller kontrolluppgifter och informationsuppgifter tillämpas dock lagen första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2013. Förslagen till ändrad beskattning av investeringsfonder och deras andelsägare i denna proposition föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. Det innebär att bestämmelserna i LSK alltså ska tillämpas när det gäller uppgifter som avser kalenderåret 2012, medan bestämmelserna i SFL ska tillämpas när det gäller uppgifter som avser kalenderåret 2013 och senare kalenderår. Av den anledningen föreslås de förändringar och nya bestämmelser avseende deklarerationer och kontrolluppgifter som förslagen i denna proposition föranleder i såväl LSK som SFL. Förslagen i SFL är i sak identiska med förslagen i LSK.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar motsvarande de föreslagna ändringarna i LSK. De paragrafer som berörs är 22 kap. 1 och 17–21 §§, 23 kap. 2 § och 30 kap. 1, 3 och 4 §§ SFL. Lagförslagen finns i avsnitt 3.21.

6.14.6 Höjt gränslöpp för beräkning av statlig inkomstskatt

Regeringens förslag: Gränslöppet för beräkning av statlig inkomstskatt ska höjas från dagens 100 kronor till 200 kronor.

Förslag i promemorian med kompletterande förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker eller har ingen erinran mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt nuvarande regler i 65 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, beräknas statlig inkomstskatt bara om underlaget för skatten är minst 100 kronor. Det fasta 100-kronorsbeloppet infördes i skatteskalen år 1986 och har

inte justerats sedan dess. För fysiska personer gäller gränsvärdet för respektive underlag där statlig inkomstskatt beräknas, dvs. 100 kronor för förvärvsinkomster, 100 kronor för överskott i inkomstslaget kapital och 100 kronor för expansionsfondsskatt.

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på kapitalinkomster 30 procent av överskottet i inkomstslaget kapital (65 kap. 7 § IL). Med nuvarande gränobelopp om 100 kronor beräknas således statlig inkomstskatt som uppgår till minst 30 kronor. Ett så lågt skattebelopp understiger Skatteverkets kostnader för att hantera en deklaration som lämnas på papper. Även i de fall intäkterna är undantagna från deklarationsskyldighet kan det finnas skäl för att undanta de allra minsta intäkterna från beskattning. Som framgått har gränobeloppet inte ändrats sedan 1986 och en höjning till 200 kronor motsvarar i stort sett endast en inflationsjustering.

Genom förslaget att undanta schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond från deklarationsskyldighet slipper i normalfallet bland annat barn som saknar andra intäkter deklarera för sina fondinnehav. Till skillnad från löpande avkastning i form av utdelning på fondandelar kan inget skatteavdrag ske från schablonintäkten. Det innebär att skatten på schablonintäkten kommer att medföra underskott på fondspararens skattekonto som måste lösas genom en särskild inbetalning. Många fondsparande barn har mycket små fondinnehav. En höjning av gränobeloppet för beräkning av statlig inkomstskatt till 200 kronor skulle därför medföra att den absoluta majoriteten av dessa inte skulle behöva betala skatt för någon schablonintäkt, eftersom schablonintäkten avseende fondinnehavet understiger gränobeloppet.

Det finns alltså skäl för en höjning av gränobeloppet för beräkning av statlig inkomstskatt, både med hänsyn till den föreslagna schablonintäkten avseende fondinnehav och till övriga intäkter. Det föreslås därför att bestämmelsen i 65 kap. 2 § IL ska ändras så att statlig inkomstskatt bara beräknas om underlaget för skatten är minst 200 kronor.

Lagförslag

Förslaget medför en ändring i 65 kap. 2 § IL, se avsnitt 3.4.

6.14.7 Stiftelser m.fl.

Regeringens förslag: Schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond ska inte ingå vid beräkningen av avkastningen av en stiftelse, en ideell förenings eller ett registrerat trossamfunds tillgångar vid tillämpning av fullföljdskravet.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inget förslag i frågan.

Remissinstanserna: *Stiftelser i Samverkan (SiS)* framför följande. Den föreslagna schablonintäkten är en fiktiv inkomst som baseras på en kapitalplacering. Inkomst av kapital för en stiftelse utgörs av faktisk inkomst i form av direktavkastning, räntor och utdelningar, samt kapitalvinster. För att uppnå skattefrihet för en stiftelse finns bland annat ett fullföljdskrav i 7 kap. 6 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Kravet omfattar inte kapitalvinster, vilket följer av 7 kap. 3 § andra stycket IL. SiS anser att även den föreslagna schablonintäkten uttryckligen bör omfattas av bestämmelserna i 7 kap. 3 § andra stycket IL. Det skulle innebära att även schablonintäkten för inskränkt skattskyldiga stiftelser skulle undantas från beskattning. Det skulle också innebära att den föreslagna schablonintäkten inte ska ingå vid beräkningen av fullföljden. Skälet är att den inte utgör en faktisk intäkt. Ytterligare skäl till att denna intäkt inte ska ingå vid beräkningen är att en stiftelse då skulle kunna bli tvingad att använda såväl direktavkastningen som kapital motsvarande nivån på den framräknade schablonintäkten för att uppfylla fullföljdskravet. Det skulle i sin tur innebära att stiftelsen i många fall skulle tvingas bryta mot sina stadgar då flertalet av landets stiftelsestadgar inte tillåter att kapitalet, utan endast direktavkastningen, används för ändamålet. För stiftelser är fonder en viktig kapitalplaceringsform. Förslaget som har lagts fram kommer troligtvis leda till att fonderna kommer att dela ut i betydligt mindre omfattning än tidigare. Stiftelser som är beroende av direktavkastning, räntor och utdelningar, för att kunna gynna sitt ändamål kommer därför att bli hänvisade till de fonder som fortsätter att dela ut. Detta kommer i sin tur att medföra en minskning av urvalet för en stiftelses fondplaceringar.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 7 kap. 3 § IL gäller att en stiftelse är skattskyldig bara för sådan inkomst av näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § IL om den bland annat uppfyller det s.k. fullföljdskravet. Innebörden av fullföljdskravet framgår av 7 kap. 6 § IL. Där stadgas att stiftelsen, sett över en period på flera år, ska bedriva en verksamhet som skäligen motsvarar avkastningen av stiftelsens tillgångar. Motsvarande krav ställs också på ideella föreningar och registrerade trossamfund (7 kap. 7, 10 och 14 §§ IL).

Det finns en risk för att den föreslagna schablonintäkten kan komma att anses som en sådan avkastning som avses i de nämnda stadgandena. Den nu aktuella schablonintäkten skiljer sig från den avkastning som i dag ska beaktas i fullföljdskravet, t.ex. utdelning från en investeringsfond eller från aktier, på det sättet att intäkten visserligen ska beskattas men att den inte utgör en faktisk intäkt för stiftelsen eller den ideella föreningen. Det är därför regeringens uppfattning att schablonintäkten inte ska ingå i fullföljdskravet för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund.

SiS anser att schablonintäkten för inskränkt skattskyldiga stiftelser ska undantas helt från beskattning på samma sätt som kapitalvinster. Enligt nuvarande regler är dock stiftelser och ideella föreningar skattskyldiga för inkomster av sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § IL, även för löpande avkastning av tillgångar som ingår i en sådan näringsverksamhet. Det kan inte uteslutas att stiftelser och ideella föreningar undantagsvis kan bedriva sin verksamhet med handel med värdepapper på ett sådant sätt att den skulle kunna klassificeras som värdepappersrörelse. I en sådan situation skulle även andelar i investeringsfonder kunna ingå i näringsverksamheten och avkastning och vinst skulle då vara skattepliktig. Det kan diskuteras om det är lämpligt att en inskränkt skattskyldig stiftelse eller ideell förenings handel med värdepapper kan bli skattepliktig om den skulle klassificeras som värdepappersrörelse. I utredningen *Vissa företagsskattefrågor* (SOU 2005:99, s. 320) framförs som förslag att undantaget från skattskyldighet ska gälla alla inkomster från innehav och överlåtelse av värdepapper, således även värdepappersrörelse. Förslaget har emellertid inte lett till lagstiftning och frågan kan inte hanteras inom ramen för detta lagstiftningsprojekt. Att enbart undanta schablonintäkt från

beskattning i de sällsynta fall där annan avkastning och vinst av fondandelarna ska beskattas för att värdepappersrörelse bedrivs vore inkonsekvent. Enligt regeringens mening är det en bättre lösning att schablonintäkten undantas vid beräkningen av avkastningen vid tillämpning av fullföljdskravet. Regeringen föreslår därför att schablonintäkten inte ska ingå vid beräkningen av en stiftelses, en ideell förenings eller ett registrerat trossamfunds avkastning vid tillämpning av fullföljdskravet i 7 kap. 6 och 10 §§ IL. Förslaget överensstämmer med de resonemang som förs i promemorian.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 7 kap. 6 och 10 §§ IL, se avsnitt 3.4.

6.14.8 Schablonintäkt och vissa bidragssystem

Regeringens förslag: Schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond ska inte beaktas som inkomst av kapital vid beräkning av bidragsgrundande inkomst avseende bostadsbidrag och bostadstillägg samt vid beräkning av betalningsskyldighet för underhållsstöd för den bidragsskyldige föräldern. Motsvarande ska gälla vid beräkning av äldreförsörjningsstöd och bilstöd.

Promemorians förslag: Promemorian innehåller inget förslag i frågan.

Skälen för regeringens förslag: Vid beräkning av bidragsgrundande inkomst för bostadsbidrag och bostadstillägg ingår överskott i inkomstslaget kapital. Detsamma gäller vid beräkning av äldreförsörjningsstöd och bilstöd i form av anskaffningsbidrag. Enligt 97 kap. 5 § socialförsäkringsbalken, gällande beräkning av bostadsbidrag, ska beräkning av överskott i inkomstslaget kapital göras enligt bestämmelserna i 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, med vissa justeringar. I 102 kap. 9 § socialförsäkringsbalken, gällande beräkning av bostadstillägg, äldreförsörjningsstöd och bilstöd anges att överskott i inkomstslaget kapital ska beräknas enligt bestämmelserna i 97 kap. 5 §, dvs. på samma sätt som för bostadsbidrag.

Enligt förslagen i denna proposition ska den som äger fondandelar årligen ta upp en schablonintäkt baserad på andelarnas värde till beskattning. Schablonintäkten motsvaras inte av någon faktisk intäkt. Bostadsbidrag och bostadstillägg är en del av grundskyddet i socialförsäkringssystemet och syftar till att ge bland annat ekonomiskt svaga barnfamiljer och pensionärer med låga inkomster möjlighet till en bra bostadsstandard. Avsikten är att det är de bidragsberättigades faktiska inkomster som ska ligga till grund för beräkningen av bostadsbidrag respektive bostadstillägg. Detsamma gäller för äldreförsörjningsstöd och bilstöd. Schablonintäkten är emellertid inte en faktisk inkomst och regeringen anser därför inte att den bör ingå i den bidragsgrundande inkomsten. Regeringen föreslår därför att ett undantag införs i 97 kap. 5 § socialförsäkringsbalken så att schablonintäkt enligt 42 kap. 43 § IL inte beaktas som inkomst av kapital vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag, bostadstillägg, äldreförsörjningsstöd och bilstöd.

Vid beräkning av den bidragsskyldiges inkomst för betalningsskyldighet för utgivet underhållsstöd ingår överskott i inkomstslaget kapital. Enligt 19 kap. 13 § socialförsäkringsbalken ska även denna beräkning av överskott i inkomstslaget kapital göras enligt bestämmelserna i 41 kap. 12 § IL med vissa justeringar.

Underhållsstödet är en del av det ekonomiska familjestödet och garanterar att ett barn till särlevande föräldrar får ett visst underhåll även när den bidragsskyldige föräldern inte fullgör sin underhållsskyldighet. Avsikten är att det är den bidragsskyldiges faktiska inkomster som ska ligga till grund för beräkningen av betalningsskyldigheten. Den föreslagna schablonintäkten avseende innehav av fondandelar är emellertid som redan konstaterats inte någon faktisk inkomst och regeringen anser därför inte att den bör ingå i den bidragsskyldiges inkomst. Regeringen föreslår därför att ett undantag införs i 19 kap. 13 § socialförsäkringsbalken så att schablonintäkt enligt 42 kap. 43 § IL inte beaktas som inkomst av kapital vid beräkningen av den bidragsskyldiges inkomst vid betalningsskyldighet för underhållsstöd.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 19 kap. 13 § och 97 kap. 5 § socialförsäkringsbalken, se avsnitt 3.20.

6.14.9 Förslagets effekter på vissa rättsområden

6.14.9.1 Begränsat skattskyldiga

Regeringens bedömning: Begränsat skattskyldiga som äger andelar i svenska eller utländska investeringsfonder ska inte ta upp någon schablonintäkt i Sverige.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anser att det bör tydliggöras vad som gäller för begränsat skattskyldiga. I förslaget sägs inget uttryckligen om vad som gäller för delägare som är begränsat skattskyldiga i Sverige. Eftersom det inte föreslås någon förändring av 1 § kupongskattelagen (1970:624) får det förutsättas att kupongskatt även fortsättningsvis ska betalas av den som är begränsat skattskyldig om han får utdelning från svensk investeringsfond. Sverige kan vara skyldigt att sätta ned källskatt vid utdelning från en investeringsfond till en begränsat skattskyldig med hänsyn till bestämmelse i skatteavtal. En svensk investeringsfond ska enligt förslaget inte längre beskattas i Sverige. Däremot ska en investeringsfond i beskattningssammanhang behandlas som en juridisk person. Enligt Skatteverkets mening innebär detta, enligt de flesta skatteavtal som Sverige ingått, att kupongskatten ska sättas ner till lägre än 30 procent. Skatteverket anser att det bör tydliggöras vad som gäller för begränsat skattskyldiga både avseende utdelning från en investeringsfond liksom vad som gäller vid nedsättning av källskatt.

Skälen för regeringens bedömning: Den som är begränsat skattskyldig i Sverige är endast skattskyldig för speciellt angivna inkomster. I 3 kap. 18 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, finns en uppräkningslista av skattepliktiga inkomster som för inkomstslaget kapital i huvudsak rör inkomst som härrör från fast driftsställe, näringsfastighet eller privat-

bostadsfastighet i Sverige. Därutöver föreligger skattskyldighet för kapitalvinster vid avyttring av delägarätter enligt 3 kap. 19 § IL för begränsat skattskyldiga som under avyttringsåret eller något av de tio föregående åren varit bosatt i Sverige. Denna skattskyldighet omfattar dock inte andelar i investeringsfonder. Dessutom föreligger skattskyldighet för begränsat skattskyldiga för bland annat utdelning på aktie i svenskt aktiebolag och andel i svensk investeringsfond enligt kupongskattelagen.

Skatteverket anser att det bör förtydligas vad som gäller för begränsat skattskyldiga både avseende utdelning från en investeringsfond och nedsättning av källskatt. Regeringen konstaterar att förslaget inte innebär några förändringar i dessa avseenden vilket innebär att kupongskatt även fortsättningsvis ska betalas på utdelning från innehav i svenska investeringsfonder.

En annan fråga är om begränsat skattskyldiga som äger andelar i svenska eller utländska investeringsfonder ska ta upp någon schablonintäkt i Sverige. Beskattning i Sverige sker i regel av inkomster som har anknytning hit. Schablonbeskattningen ska omfatta såväl svenska som utländska fondinnehav. När det gäller begränsat skattskyldiga med innehav i utländska investeringsfonder saknas helt koppling till Sverige och det finns ingen praktisk eller legal möjlighet att beskatta dessa. För innehav i svenska fonder är kopplingen något starkare. Att kapitalvinst vid avyttring av andelar i svenska investeringsfonder inte beskattas hos begränsat skattskyldiga talar dock för att dessa inte heller bör ta upp någon schablonintäkt avseende sådana andelar till beskattning. Begränsat skattskyldiga betalar visserligen kupongskatt på utdelning från innehav i svenska investeringsfonder. Den skyldigheten kommer att finnas kvar, även om svenska fonder sannolikt i stor utsträckning kommer att sluta lämna utdelning vilket medför att beskattningen i praktiken upphör. Det är dock skillnad på intäkter där Sverige har möjlighet att göra skatteavdrag, såsom lämnad utdelning, och en schablonintäkt som inte utgör någon faktisk intäkt. Det rör sig inte heller om någon skattekredit som det är angeläget att beskatta även efter att en fondandelsägare lämnat Sverige och blivit begränsat skattskyldig. Regeringen anser med hänsyn till det ovanstående att begränsat skattskyldiga som äger andelar i svenska eller utländska investerings-

fonder inte ska ta upp någon schablonintäkt i Sverige.

6.14.9.2 Undvikande av internationell dubbelbeskattning

Regeringens bedömning: Inga åtgärder bör vidtas avseende fondandelsägares möjligheter till avräkning av utländsk skatt på tillgångar i investeringsfonder.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Fondbolagens förening* framför att ett problem med förslaget är att utländsk kupongskatt som drabbar utländska fonder inte föreslås medföra någon rätt till avräkning mot schabloninkomsten. Detta förhållande utgör sannolikt otillåten diskriminering eftersom den svenska utdelningen inte blir beskattad hos fonden. Sverige skulle alltså ta ut schablonskatten både på svenska och utländska fonder, vilket medför en dubbelbeskattning för utländska placeringar. Kupongskatten borde rimligtvis få föras ut på och tillgodoräknas andelsägarna. En annan fråga är om den skatt som betalas av fonden i t.ex. Luxemburg ska kunna dras av eller om sparare som har Luxemburgregistrerade fonder ska betala både deras skatt och den schablonskatt som nu föreslås. *Stockholms Handelskammare* och *Svenskt Näringsliv* hänvisar till yttrande från Näringslivets Skattedelegation. *Näringslivets Skattedelegation* påpekar att risk för dubbelbeskattning uppkommer för det fall placering sker i en utländsk fond i ett land där, visserligen ovanligt, beskattning sker av fonden. En uttrycklig rätt till avräkning av den utländska skatten borde finnas. *Svenska Bankföreningen* anser att en rätt till avräkning av utländsk skatt som belöper på fonden och som indirekt belastar fondandelsinnehavaren av principiella skäl måste finnas. Detta gäller också när bankens utländska innehav har belastats med utländsk kupongskatt. En parallell kan dras till utländska kapitalförsäkringar där det sedan länge finns en laglig möjlighet att få avräkning för utländsk skatt som belastat försäkringsinnehavaren indirekt genom dennes försäkringsbolag. Även om en sådan möjlighet kan vara förknippad med vissa

svårigheter att rent praktiskt räkna ut skattebelastningen, kan inte detta utgöra skäl för att vägra avräkning. Vad gäller utländska kapitalförsäkringar finns det dessutom en ventil. En liknande lösning skulle kunna vara tänkbar i fråga om utländska fondandelar.

Skälen för regeringens bedömning: I de skatteavtal som Sverige har ingått med andra stater finns ofta en rätt för den som omfattas av ett visst skatteavtal att erhålla en begränsning av beskattningen i källstaten av utdelningar och räntor. För att undvika den internationella dubbelbeskattning som uppkommer om samma inkomst beskattas hos samma person i båda de avtalsslutande staterna innehåller skatteavtalen normalt även en rätt till avräkning av utländsk skatt i hemviststaten. Bestämmelser om avräkning finns även i intern lagstiftning i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt, kallad avräkningslagen. Regelverket och bestämmelsernas funktionssätt har översiktligt redovisats i avsnittet om gällande rätt.

Den omständigheten att investeringsfonder nu föreslås inte längre vara skattskyldiga för intäkter i fonden innebär att fonderna riskerar att inte längre ses som sådana subjekt som har rätt till förmåner enligt skatteavtalen. Detta skulle innebära att de inte längre kommer att kunna åtnjuta de begränsningar av den utländska källskatten som följer av skatteavtal. Det skulle också innebära att förutsättningarna för att investeringsfonder ska kunna begära avräkning under skatteavtalen bortfaller. Eftersom investeringsfonder inte betalar någon skatt i Sverige för de utländska inkomsterna föreligger inte heller någon möjlighet för fonderna att begära avräkning av den utländska skatten enligt avräkningslagen.

Avräkningslagens bestämmelser utgår från att den som begär avräkning också ska vara skattskyldig för den utländska skatten. Intäkt på tillgång i en investeringsfond anses i regel som uppburen av fonden. Det är också i regel fonden som är skattskyldig för eventuell utländsk skatt på intäkten. Någon möjlighet för andelsägare i en investeringsfond att begära avräkning för utländsk skatt på tillgångar i fonden föreligger därför inte enligt avräkningslagen i dess nuvarande lydelse. Även om det skulle anses föreligga en rätt för den enskilde andelsägaren att med stöd av ett skatteavtal begära avräkning för den utländska skatt på tillgångar i fonden som betalats av fonden, så innebär avräknings-

lagens utformning och de praktiska svårigheterna med att få fram underlag för avräkningen att sådan avräkning i praktiken inte är möjlig.

Fondbolagens förening framför att utländsk kupongskatt som drabbar utländska fonder rimligtvis borde få föras ut på och tillgodoräknas andelsägarna. *Näringslivets skattedelegation* menar att det bör finnas en uttrycklig rätt till avräkning i fall då placering sker i en utländsk fond i ett land där beskattning sker av fonden. *Svenska Bankföreningen* anser att en rätt till avräkning av utländsk skatt som belöper på fonden och som indirekt belastar fondandelsinnehavaren av principiella skäl måste finnas.

Särskilda bestämmelser har införts för att göra det möjligt för delägare i t.ex. handelsbolag att erhålla avräkning för skatt som har betalats av den delägarbeskattade juridiska personen (2 kap. 3 § avräkningslagen). Såsom *Svenska Bankföreningen* har påpekat finns särskilda bestämmelser om avräkning av utländsk skatt även för innehavare av kapitalförsäkring (10 a § lagen [1990:661] om avkastningsskatt på pensionsmedel).

Frågan uppkommer om särskilda regler bör införas även för andelsägare i investeringsfond, som möjliggör avräkning på delägarnivå av skatt som har betalats av fonden. Ett argument för sådana regler kan vara att intäkter i fonden annars riskerar bli föremål för dubbelbeskattning. Detta eftersom fonden kan vara skattskyldig i utlandet för intäkter i fonden samtidigt som andelsägaren är skattskyldig för schablonintäkt (som i princip innebär att den slopade beskattningen av investeringsfonderna förs över till andelsägarna) i Sverige.

Avräkning på andelsägarnivå av utländsk skatt på tillgångar i en investeringsfond skulle dock ge upphov till betydande arbete och praktiska problem för såväl andelsägare som investeringsfonder och Skatteverket. För att undvika de svårigheter som uppkommer vid ett sådant system har i stället den för investeringsfonder bortfallna möjligheten till avräkning av utländsk skatt beaktats vid utformningen av reglerna för beräkning av den schablonintäkt som andelsägare i investeringsfond ska ta upp till beskattning (jfr avsnitt 6.14.11.1).

Mot denna bakgrund saknas anledning att föreslå några särskilda åtgärder vad gäller andelsägarnas möjligheter till avräkning av utländsk skatt på tillgångar i investeringsfonden. Andelsägare i investeringsfond kommer dock

även fortsättningsvis att vara berättigade till avräkning av utländsk skatt som andelsägaren har betalat.

6.14.9.3 Livförsäkringsföretag, utländska tjänstepensionsinstitut, pensionsstiftelser m.fl.

Regeringens bedömning: Tillgångar i sparformer som beskattas med avkastningsskatt omfattas inte av den föreslagna schablonbeskattningen av andelar i investeringsfonder.

Promemorians bedömning: Överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* påtalar att sparande i fonder inte bara sker genom direktspare utan i många fall genom olika försäkringslösningar. Det förhållande att endast en sparform åläggs skattskyldighet är otillfredsställande och leder till att vissa sparformer skattemässigt gynnas framför andra. *Pensionsmyndigheten* framhåller att förslaget innebär att sparande i liv- och pensionsförsäkring gynnas framför direkt ägande av fondandelar eftersom livförsäkringsföretag och pensionsstiftelser m.fl. inte kommer att erlägga skatt för någon schablonintäkt. Härigenom kommer förslaget sannolikt att medföra att fler personer som önskar vara aktiva på fondmarknaden kommer att vara det inom ramen för premiepensionssparandet eller annat sparande av unit-linkkaraktär istället för genom ett direkt ägande av fondandelar. *Svenska Bankföreningen* ifrågasätter promemorians påstående att det faktum att det inte föreslås utgå någon schablon-skatt på fondandelar som ägs via en försäkringslösning innebär att det skulle vara mer fördelaktigt att spara i fondandelar genom t.ex. en unit-linkförsäkring än direkt i fondsparande. Enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel utgör såväl innehav av fondandelar som utdelningar från investeringsfonder, som hänförs till tillgångar och skulder som förvaltas för försäkringstagarnas räkning, underlag för avkastningsskatt. Det innebär att avkastningsskatteuttaget blir detsamma oavsett om det sker utdelning eller inte från en investeringsfond. *Sveriges Försäkringsförbund* anser att promemorians beskrivning är felaktig vad gäller

förslagets effekter på förhållandet mellan att investera i investeringsfonder indirekt, genom exempelvis en unit-linkförsäkring, och att investera i fonderna direkt. Andelar i investeringsfonder som ett försäkringsföretag innehar för försäkringstagarnas räkning beskattas med avkastningsskatt som tas ut enligt en schablonmetod, vilket innebär att beskattning sker löpande och att även orealiserad värdestegring på kapitalet beskattas. Någon skatte-kredit för försäkringsföretagen existerar således inte. Den i promemorian angivna konsekvensen att det blir en lägre effektiv beskattning av investeringsfonder till följd av utebliven utdelning, gäller därmed inte för de fondandelar som ägs av livförsäkringsföretag för försäkringstagarnas räkning. Om livförsäkringsföretag görs skattskyldiga enligt IL för schablonintäkten innebär det tvärtom en höjning av det effektiva skatteuttaget för livförsäkringsföretag relativt direkt ägande i investeringsfonder jämfört med vad som gäller i dag.

Skälen för regeringens bedömning: För vissa skattskyldiga ska avkastning på tillgångar, bland annat andelar i investeringsfonder, som förvaltas på ett visst sätt inte beskattas enligt IL utan enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Till exempel framgår av 39 kap. 3 § IL att livförsäkringsföretag inte ska ta upp inkomster som hänförs till tillgångar och skulder som förvaltas för försäkringstagarnas räkning eller influtna premier. Andra exempel är utländska tjänstepensionsinstitut och pensionsstiftelser (se 39 kap. 13 a–13 f §§ och 7 kap. 2 § IL). Eftersom skattskyldighet inte föreligger enligt IL innebär det att dessa skattesubjekt inte kommer att påföras den föreslagna schablonintäkten. Motsvarande gäller för dem som innehar ett pensionssparkonto som avses i 1 kap. 2 § lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande (se 42 kap. 4 § IL).

Livförsäkringsföretag omfattas inte av den föreslagna schablonbeskattningen såvitt avser tillgångar och skulder som förvaltas för försäkringstagarnas räkning. *Finansinspektionen* och *Pensionsmyndigheten* framför att detta är problematiskt eftersom det innebär att sparande i försäkringsform gynnas framför direkt ägande av fondandelar. Samma ståndpunkt framförs i promemorian. *Svenska Bankföreningen* och *Sveriges Försäkringsförbund (numera Svensk Försäkring)* invänder däremot att promemorians slutsats är felaktig och att förslagen inte medför

något gynnande av sparande hos t.ex. ett livförsäkringsföretag. Regeringen konstaterar att det faktum att en skatt som betalas av investeringsfonder och som påverkar fondernas resultat tas bort gynnar andelsägarna, däribland livförsäkringsföretag. I dag undviker dock investeringsfonder i praktiken i stort sett helt beskattning genom att fonderna genom utdelning slussar skattskyldigheten vidare till sina andelsägare. Livförsäkringsföretag ska som angivits ovan inte beskattas för inkomster som hänförs till tillgångar och skulder som förvaltas för försäkringstagarnas räkning. Det innebär att livförsäkringsföretagen inte beskattas för utdelning som härrör från fondandelar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning. När investeringsfonderna undviker beskattning genom att dela ut hela sitt skattepliktiga överskott leder således fondens skattskyldighet inte till några beskattningskonsekvenser för livförsäkringsföretag. Av samma anledning kommer de inte heller att omfattas av den föreslagna schablonbeskattningen. Det föreligger således ingen skillnad mellan nuvarande och föreslagen beskattning såtillvida att livförsäkringsföretagen alltjämt undantas från beskattning enligt IL avseende försäkringstagarnas tillgångar. Förslaget medför inga nya eller förändrade förmåner för försäkrings-sparande i förhållande till direkt ägande av fondandelar. Det saknas därmed anledning att anta att förslaget skulle gynna sparande genom t.ex. liv- eller pensionsförsäkring i förhållande till sparande genom direkt ägande av fondandelar. Regeringen anser därför att det saknas skäl att förändra beskattningen av tillgångar i sparformer som beskattas med avkastningsskatt med anledning av förslaget.

6.14.9.4 Skatteverkets information

Regeringens bedömning: För att slippa betala kostnadsränta måste den som är skattskyldig för schablonintäkt och som undantas från deklarationsskyldighet betala in skattebeloppet senast den 3 maj taxeringsåret. Skatteverket bör på lämpligt sätt informera de skattskyldiga om möjligheten att betala in skattebeloppet i sådan tid att de slipper betala kostnadsränta.

Förslag i promemorian med kompletterande förslag: I promemorian föreslås att Skatteverket före den 3 maj taxeringsåret ska skicka ut information till dem som är skattskyldiga för schablonintäkt och som befrias från deklarationsskyldighet som möjliggör för dessa att betala skatten utan att drabbas av kostnadsränta.

Remissinstanserna: *Skatteverket* ser stora problem med förslaget att verket ska göra ett särskilt informationsutskick. Utskicket ska enligt förslaget ske samtidigt som 7,5 miljoner deklarationer skickas ut. Under denna period får Skatteverket redan i dag en stor mängd frågor från allmänheten och arbetsbelastningen är hög. Dessutom kommer det enligt verket att bli svårt att förklara syftet med informationen. Som verket förstått det hela ska Skatteverket i ett brev i april förklara för Kalle tio år att han har en schablonintäkt på 500 kronor, en skatt att betala på 150 kronor och att den ska betalas in före den 4 maj för att han ska undvika att en ränta på 2 kronor påförs jämfört med om han betalar skatten efter att fått sitt slutskattebesked i september. Information via pappersutskick innebär vidare en negativ miljöpåverkan. Skatteverket föreslår i stället att det ska ankomma på verket att på lämpligt sätt informera medborgarna, t.ex. via deklarationsbroschyrer, webbplats och liknande.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt förslagen i denna proposition kommer fondsparare att bli skattskyldiga för en schablonintäkt. Om dessa saknar andra deklarationspliktiga intäkter föreslås att intäkten inte ska behöva deklarerats. Eftersom det är fråga om en skattepliktig intäkt kommer dock fondspararen ändå att bli skyldig att betala in den skatt som belöper på schablonintäkten.

Förslaget till undantag från deklarationsskyldighet för schablonintäkt innebär att den skattskyldige underrättas om taxeringsbeslut, där skattebeloppet framgår, först genom besked om slutlig skatt. Sådant besked om den slutliga skatten ska enligt 11 kap. 15 § skattebetalningslagen (1997:483) skickas till den skattskyldige senast den 15 december taxeringsåret. Enligt 19 kap. 5 § andra stycket skattebetalningslagen beräknas kostnadsränta på slutlig skatt från och med den 4 maj taxeringsåret. För att slippa betala kostnadsränta måste således skattebeloppet betalas senast den 3 maj taxeringsåret.

I promemorian med kompletterande förslag gjordes bedömningen att en lämplig lösning vore att Skatteverket före den 3 maj taxeringsåret skulle skicka ut information, med vidhängande inbetalningskort, som möjliggör för skattskyldiga som befrias från deklarationsskyldighet att betala skatten utan att drabbas av kostnadsränta. *Skatteverket* har i sitt remissvar bland annat framfört att det skulle bli svårt att förklara syftet med ett riktat informationsutskick och att det rör sig om små räntebelopp. Skatteverket föreslår i stället att verket ska ansvara för att sprida allmän information till de skattskyldiga om möjligheten att betala in skatten i sådan tid att kostnadsränta kan undvikas.

De flesta fondsparare som inte har några deklarationspliktiga inkomster har relativt små fondinnehav. De flesta kommer genom den föreslagna höjningen av gränobeloppet för beräkning av statlig inkomstskatt inte att behöva betala skatt för någon schablonintäkt över huvud taget. Även bland de sparare som har något större innehav blir schablonintäkten oftast så låg att den riskerade räntan på skatten stannar vid några kronor. Att införa ett system med personligt riktade informationsutskick innebär administration och kostnader för Skatteverket. Verket påpekar också att systemet skulle öka arbetsbelastningen under den period då deklarerationer skickas ut och arbetsbelastningen redan är hög. Det skulle vara betydligt enklare för Skatteverket att ta fram och sprida allmän information via webbplats och deklarerationsbroschyrer m.m. Allmän information kommer dock sannolikt inte att nå alla berörda, och den är inte heller lika lätt att använda sig av som en personligt riktad information med vidhängande inbetalningskort där skattebeloppet är förtryckt. Med allmän information ankommer det på den enskilde att själv med hjälp av sin kontrolluppgift beräkna sin skatt och göra en egen inbetalning till skattekontot. Med hänsyn till de begränsade belopp i kostnadsränta som det i de allra flesta fall kan bli fråga om anser dock regeringen ändå att det bör vara tillräckligt att Skatteverket på lämpligt sätt informerar de skattskyldiga. Om det senare skulle visa sig att denna information är otillräcklig är det möjligt att då införa ett system med personligt riktad information.

6.14.10 Ikraftträdande

Regeringens förslag: De föreslagna ändringarna i inkomstskattelagen avseende slopad beskattning av investeringsfonder och beskattning av schablonintäkt avseende innehav av fondandelar träder i kraft den 1 januari 2012. Detsamma gäller i huvudsak även de övriga ändringar som föreslås i inkomstskattelagen, kupongskattelagen och socialförsäkringsbalken m.fl. lagar.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås att förslagen ska träda i kraft den 1 januari 2011.

Remissinstanserna: Finansinspektionen anför att införandet av nya system och ändring av fondbestämmelser tar tid och är kostsamma för fondbolagen. Det är därför viktigt att fondbolagen ges rimlig tid för genomförande. *Näringslivets Regelnämnd* anför att frågan om ikraftträdande förefaller vara något orealistisk. Med hänsyn till att berörda företag måste anpassa sig till kommande förändringar känns taxeringen 2012 som en alltför kort framförhållning med hänsyn till det omfattande arbete med olika systemlösningar som måste vidtas. *Sparbankernas Riksförbund* vill lyfta fram att det är utomordentligt kort om tid för förändringar i fondbolagens datasystem varför förbundet anser att fondbolagen måste ges rimlig tid till ändringar i systemen. *Svenska Bankföreningen* anför att förslaget lämnar banker och andra berörda institut maximalt en månad för att ändra alla de system och rutiner som berörs av förslaget. Det är uppenbart att detta inte är genomförbart.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen konstaterar att det på grund av tidsbrist inte varit möjligt att införa de föreslagna ändringarna till den 1 januari 2011 som föreslogs i promemorian. Regeringen instämmer i remissinstansernas bedömning att det är viktigt att berörda fondbolag, banker och andra institut får skälig tid på sig att anpassa sina system efter de nya reglerna. Förslagen föreslås därför träda i kraft den 1 januari 2012.

6.14.11 Konsekvensanalys

6.14.11.1 Offentligfinansiella effekter

Investeringsfonder som är obegränsat skattskyldiga i Sverige ("svenska fonder") kan minimera sin skatt genom att göra utdelningar till andelsägare i samma storleksordning som det skattemässiga resultatet. Underlag från Skatteverket indikerar att så sker i hög utsträckning. De senaste åren har svenska värdepappersfonder sammantaget betalat mindre än 5 miljoner kronor per år i statlig inkomstskatt.

Den del av totalavkastningen från fondandelar som delas ut till fysiska respektive juridiska personer som är obegränsat skattskyldiga i Sverige beskattas med en nominell skattesats på 30 respektive 26,3 procent. Eftersom utdelning beskattas löpande sammanfaller den effektiva skattesatsen för utdelning med den nominella skattesatsen.

Återstoden av totalavkastningen utgörs av eventuell värdestegring. Denna beskattas med samma skattesats men först när andelarna avyttras. Skatteuppskovet medför att den effektiva skattesatsen för värdestegring understiger den nominella skattesatsen.

Slopad skattskyldighet för svenska fonder bedöms resultera i att utdelningar från dessa i stort sett helt upphör. Detta får till följd att totalavkastningen från svenska fonder i sin helhet kommer att beskattas som värdestegring, dvs. med den lägre effektiva skattesatsen.

Slopad skattskyldighet för svenska fonder medför minskade skatteintäkter till följd av den sänkta effektiva skattesatsen på andelsägarens totalavkastning. Däremot bedöms inte skatteintäkterna från andelar i fonder registrerade utomlands ("utländska fonder") påverkas, eftersom dessa fonder inte beskattas i Sverige och följaktligen kan antas i hög grad avstå från att göra utdelningar redan i dag.

En annan konsekvens av förslaget om slopad skattskyldighet för svenska fonder är att det med hänsyn till EU-rätten inte längre kommer att vara möjligt att ta ut kupongskatt på utländska fonder. Även detta medför minskade skatteintäkter. Med avräkningslagens nuvarande utformning bedöms förslaget dock även innebära att det inte längre kommer vara möjligt att begära avräkning för utländsk skatt som betalats av fonden. Detta medför ökade skatteintäkter i samma storleksordning som den bort-

fallna kupongskatten, dvs. dessa två förändringar tar ut varandra vad gäller de offentliga finanserna.

För att balansera det bortfall av skatteintäkter som följer av sänkt effektiv skattesats på fondandelar föreslås att fysiska och juridiska personer som är skattskyldiga i Sverige ska ta upp en schablonintäkt baserad på fondandelarnas marknadsvärde till beskattning. Schablonintäkten ska tas upp oavsett fondens hemvist och beräknas som beskattningsunderlaget multiplicerat med en schablonränta.

Kostnaden av att slopa skattskyldigheten för fonder kan uttryckas som att den effektiva skattesatsen sänks med ca 2 procentenheter. Med rådande regler bedöms den effektiva skattesatsen uppgå till ca 28,3 procent för fysiska personer och ca 24,8 procent för juridiska personer. Med de föreslagna reglerna bedöms den effektiva skattesatsen uppgå till ca 26,0 procent för fysiska personer och ca 22,8 procent för juridiska personer.

De effektiva skattesatserna har beräknats på liknande sätt som i Fondskatteutredningen, dvs. utifrån den schablonmässiga metod som beskrivs i King (1977)¹⁴⁰ samt utifrån antaganden om tillgångarnas sammansättning och förväntade avkastning. Antagandena har dock reviderats något, bland annat mot bakgrund av nya prognoser.

Sänkningen av den effektiva skattesatsen beräknas motsvara en varaktig minskning av skatteintäkterna med 0,54 miljarder kronor per år.

Schablonräntan föreslås uppgå till 0,4 procent vilket motsvarar ett årligt skatteuttag på 0,12 procent av tillgångarnas marknadsvärde för fysiska personer och knappt 0,11 procent för juridiska personer.

Underlaget för schablonbeskattning bedöms uppgå till ca 470 miljarder kronor. Fysiska personers innehav bedöms utgöra ca 80 procent av underlaget. Baserna har uppskattats på liknande sätt som i Fondskatteutredningen men utifrån uppdaterad statistik över fysiska och juridiska personers direktägda andelar i investeringsfonder. Bedömningen avseende hur stort beskattningsunderlag som är hänförligt till

¹⁴⁰ King, M A (1977), *Public Policy and the Corporation*. Cambridge: Wiley.

juridiska personers innehav har reviderats ner med hänsyn till att en betydande del inte kan komma i fråga för beskattning.

Med dessa antaganden beräknas intäkterna från schablonbeskattningen uppgå till 0,55 miljarder kronor per år, vilket medför att förslaget är i det närmaste offentligfinansierat neutralt i termer av den varaktiga effekten, 10 miljoner kronor.

Förslagen i denna proposition medför att beskattning av utdelning, där preliminärskatteavdrag görs, ersätts med beskattning av schablonintäkt och ökade kapitalvinster som tas upp först i deklarationen. Detta innebär en förskjutning i skattebetalningarna. Förskjutningen påverkar inte den periodiserade redovisningen i tabell 6.12 nedan men innebär ett ökat lånebehov och en räntekostnad för staten.

Därutöver måste hänsyn tas till Skatteverkets kostnader för att hantera den nya schablonintäkten. Skatteverket har uppskattat den årliga kostnaden för att hantera schablonintäkten till ca 2 miljoner kronor. Dessutom uppskattar Skatteverket att engångskostnaden för att bygga upp ett nytt IT-system och för informationsinsatser m.m. uppgår till 7 miljoner kronor.

Utöver detta tillkommer även en kostnad för att höja gränsvärdet för beräkning av statlig inkomstskatt från dagens 100 kronor till 200 kronor med ca 35 miljoner kronor per år. Åtgärden motiveras av att schablonintäkten annars skulle medföra att ett stort antal fondsparare, främst barn, blir skyldiga att betala in skatt avseende schablonintäkt enbart på grund av små fondinnehav.

Pensionsmyndigheten har dessutom påtalat att förslaget att schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond inte ska beaktas som inkomst av kapital vid beräkning av bidragsgrundande inkomst avseende vissa bidrag kan leda till ökade kostnader för dessa bidrag. Därutöver kan konstateras att det faktum att investeringsfonder kan antas sluta lämna utdelning i sig medför ökade kostnader för dessa bidrag eftersom de intäkter i form av utdelning som de bidragssökande ska ta upp försvinner. Den effekten avtar dock i takt med att utebliven utdelning ersätts med högre kapitalvinster. Uppskattad kostnad för ökade bidrag m.m. uppgår för år 2012 till ca 22 miljoner kronor, för att därefter sjunka successivt till en varaktig kostnad om ca 6 miljoner kronor.

Den ovan angivna kostnaden av att den effektiva skattesatsen sänks, 0,54 miljarder kronor per år, avser den varaktiga effekten, dvs. beräkningen avser inte något specifikt budgetår. På kort sikt ändras dock skatteintäkternas tidsprofil när utdelningar ersätts av ökad värdestegring, vilket inledningsvis leder till ett betydligt större bortfall av skatteintäkter på årsbasis. Skatteintäkterna minskar till en början i en utsträckning som inte motsvaras av summan av ökad värdestegring och intäkterna från schablonbeskattningen. Denna förskjutning av beskattningstillfället framåt i tiden är som mest markant under det första året, eftersom utdelningarna antas i stort sett helt upphöra vid ikraftträdandet medan endast en mindre del av värdestegringen hänförlig till ett visst år antas tas upp till beskattning samma år.

Skatteintäkterna från den konventionella beskattningen kommer därför att vara mindre under de inledande åren. På lite längre sikt är dock skatteintäkterna, uttryckt i fasta priser och volymer, i det närmaste oförändrade.

Tidsförskjutningen leder inte till minskade skatteintäkter i egentlig mening, men till att nuvärdet av skatteintäkterna minskar eftersom de betalas in senare, i samband med avyttringar.

Schablonintäkten är kalibrerad för att upprätthålla nuvärdet av skatteintäkterna. Den får till följd att förslaget är i stort sett offentligfinansierat neutralt på lång sikt. Dock kvarstår det faktum att skatteintäkterna på årsbasis inledningsvis minskar.

Att i stället kalibrera schablonintäkten för att uppväga bortfallet av skatteintäkter under de första åren efter ikraftträdandet har inte bedömts vara en lämplig lösning, eftersom detta skulle innebära en kraftig höjning av den effektiva skattesatsen.

I den fortsatta beredningen av ärendet har uppmärksamats att utdelning som lämnas av investeringsfonder i regel periodiseras till olika år för fonden respektive andelsägarna, där fonden redovisar utdelningen året innan det år då andelsägaren erhåller och beskattas för utdelningen. När fondbeskattningen nu läggs om innebär det att fonderna, i enlighet med nuvarande fondbestämmelser, betalar ut en sista utdelning som avser 2011 års resultat till andelsägarna under 2012. Skattebortfallet på grund av att fonderna upphör med att lämna utdelning periodiseras därför till 2013 i stället för som tidigare 2012, vilket resulterar i en temporär

inkomstförstärkning för 2012. Det kan dock inte uteslutas att fonderna ändrar sitt utdelningsbeteende, men det torde i så fall endast leda till en viss tidigareläggning av statens skatteintäkter.

Omläggningen av beskattningen av investeringsfonder och deras andelsägare tillsammans med det faktum att utdelning periodiseras till olika år för fonden respektive delägarna resulterar i att utdelning övergångsvis kommer att betalas ut samma år som schablonbeskattningen av andelsägarna föreslås införas (dvs. 2012). De investeringsfonder som betalar ut utdelning till andelsägarna 2012 får tillgodoräkna sig avdrag för utdelningsbeloppet i deklarationen 2012 (som avser inkomståret 2011) och kommer på så sätt att minska sitt skattemässiga resultat vid 2012 års taxering.

Nuvarande skatteregler för investeringsfonder har alltså inneburit att fonderna har haft möjlighet att göra avdrag för utdelning som beslutats avseende ett visst beskattningsår trots att utdelningen betalats ut och beskattats hos andelsägarna först nästkommande år. Detta har inneburit en konstant senareläggning av skatteuttaget sedan reglerna infördes vilket bland annat medfört att ingen skatt har betalats det år reglerna införts av investeringsfonder som beslutat om utdelning av årets resultat eller av andelsägarna avseende utdelning.

Fondandelsägarna kommer under 2012 dels att kunna beskattas för utdelning som avspeglar den avkastning som ackumulerats av fonderna under 2011 men delats ut först 2012, dels att påföras en schablonintäkt som avser avkastning som förväntas ackumuleras av fonderna under 2012. De olika skatteuttagen, som avser inkomster från olika år, är alltså en följd av att beskattningen av investeringsfonder och dess andelsägare läggs om.

Tabell 6.12 Offentligfinansiella effekter av ändrad fondbeskattning till följd av UCITS-direktivet

Milljarder kronor

	Periodiserad nettoeffekt				Varaktig effekt
	2012	2013	2014	2015	
Investeringsfonder	0,55	-3,15	-2,73	-2,26	0,01
varav slopad skattskyldighet för investeringsfonder	0,00	-3,70	-3,28	-2,80	-0,54
varav schablonintäkt för andelsägare	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55

Källor: Statistiska centralbyrån, Skatteverket och egna beräkningar.

Förslaget är tänkt att träda i kraft den 1 januari 2012. Därmed sammanfaller det i tiden med det förslag avseende en ny form av schablonbeskattat sparande, investeringssparkonto, som redovisats i avsnitt 6.13. *Fondbolagens förening* har påtalat att en överflyttning kommer att ske från direktsparande i fonder till sparande inom ramen för investeringssparkontot vilket leder till minskade schablonintäkter. Det stämmer att en relativt stor andel av hushållens sparande i investeringsfonder på sikt förutses äga rum inom ramen för investeringssparkontot. Fondandelar som sparas på investeringssparkonto ska inte belastas med den schablonintäkt som föreslås i denna proposition. Skatteintäkterna från denna schablonintäkt kan således antas minska i takt med att fondandelar i högre utsträckning sparas på investeringssparkonto. Schablonintäkten och övrig beskattning av dessa fondandelar ersätts dock med den schablonbeskattning som föreslås för sparande inom sådana konton. De offentligfinansiella effekterna av att tillgångar flyttar från konventionell beskattning till beskattning inom investeringssparkonto redovisas i avsnitt 6.13 där förslag om investeringssparkonto presenteras.

Investeringsparkontot förväntas ge upphov till en liknande tidsförskjutning av skatteintäkter men i omvänd riktning till den som följer av slopad skattskyldighet för fonder, då lanseringen av en ny och attraktiv sparform förväntas resultera i att många sparare säljer eller för över befintliga innehav med åtföljande beskattning av eventuella latent vinster. Även dessa effekter av förslagen om investeringssparkonto kommer att redovisas i avsnitt 6.13.

6.14.11.2 Effekter för Skatteverket, domstolar, företag och enskilda

Skatteverket

Förslagen i denna proposition innebär bland annat att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden. Detta medför sannolikt att utdelning från fonderna till deras andelsägare kommer att minska och som en följd av minskad utdelning kommer antalet kontrolluppgifter att minska. Förslagen innebär vidare att fondbolag och förvaringsinstitut inte ska vara skyldiga att lämna särskild självdeklaration avseende de fonder de förvaltar. Samtidigt föreslås en ny schablonintäkt införas och med denna en ny kontrolluppgifts-

skyldighet för bland annat fondbolag och förvaltningsbolag.

Därutöver föreslås att schablonintäkten avseende innehav av andelar i en investeringsfond i vissa fall ska undantas från deklareringskyldighet. Med detta förslag behöver i stort sett ingen, som inte är skyldig att deklarerera på grund av andra intäkter, deklarerera för schablonintäkt. För att slippa betala kostnadsränta måste den som enligt förslagen kommer att bli skattskyldig för schablonintäkt betala in skattebeloppet senast den 3 maj taxeringsåret. Det föreslås i denna proposition att det ska ankomma på Skatteverket att på lämpligt sätt informera de skattskyldiga om möjligheten att betala in skattebeloppet i sådan tid att de slipper betala kostnadsränta.

Det kan konstateras att den slopade deklareringskyldigheten liksom minskningen av antalet kontrolluppgifter avseende utdelning från fonderna bör innebära minskat arbete och därmed minskade kostnader för verket. Samtidigt kan konstateras att förslagen också medför kostnader som betingas av de nya kontrolluppgifterna avseende schablonintäkt. Eftersom i stort sett ingen, som inte är deklareringskyldig för andra intäkter, behöver deklarerera för schablonintäkt bör det inte uppstå några kostnader hos Skatteverket för deklareringshantering. Den ökade arbetsbördan och hithörande kostnader för Skatteverket bedöms överstiga besparingarna.

Skatteverket har uppskattat att det behövs 7 miljoner kronor som en engångskostnad för att bygga upp ett nytt IT-system och för informationsinsatser, handläggning och övrig hantering av den föreslagna schablonintäkten. Skatteverket bedömer vidare att den årliga kostnaden för att hantera schablonintäkten kommer att uppgå till 2 miljoner kronor. Angående information till allmänheten om risken för kostnadsränta uppger Skatteverket att inga extra kostnader bedöms tillkomma om verket självt får bestämma formen för informationen.

Skatteverkets ekonomi behandlas i volym 2, utgiftsområde 3, avsnitt 3.4.

De allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslagen innebär bland annat att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomster av tillgångar som ingår i fonden och att utländska investeringsfonder undantas från

skyldigheten att betala kupongskatt. För domstolarna medför detta att mål rörande sådan skattskyldighet och till denna anknytande frågor i princip kommer att upphöra. Vidare är bestämmelserna om schablonintäkt med anledning av innehav av fondandelar utformade på ett sådant sätt att de kan antas leda till få överklaganden. Sammantaget bedöms förslagen inte medföra några merkostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anger i sitt remissvar att det för närvarande inte finns anledning att ifrågasätta bedömningen att förslagen inte kommer att medföra några merkostnader.

Effekter för företag och enskilda

Enligt uppgift från Finansinspektionens företagsregister finns det i dag 79 fondbolag, dvs. svenska aktiebolag, som har inspektionens tillstånd att driva fondverksamhet i Sverige. Vidare finns det registrerat 521 värdepappersfonder samt 395 specialfonder. När det gäller utländska företags verksamhet i Sverige finns, enligt samma företagsregister, 45 utländska förvaltningsbolag samt 4 855 utländska fondföretag (inklusive delfonder). Samtliga dessa förvaltningsbolag och fondföretag hör hemma inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES. Härutöver finns 36 utländska fondföretag som antingen inte hör hemma inom EES eller, om de hör hemma inom EES, inte omfattas av det nya UCITS-direktivet (UCITS IV).

När det gäller de olika förslagens påverkan på den administrativa bördan för investeringsfonderna finns det anledning att anta att vissa lättnader kan förväntas samtidigt som bördorna ökar i andra hänseenden. Utfallet för enskilda fonder och fondbolag är det naturligtvis mycket svårt att uttala sig om. Vissa generella observationer för investeringsfondskollektivet är dock möjliga att göra.

Till de omständigheter som kan innebära lättnader hör i första hand den slopade deklareringskyldigheten för fondbolag och förvaringsinstitut avseende de fonder de förvaltar. Den avskaffade beskattningen torde också i praktiken innebära att fonderna inte i samma omfattning som hittills kommer att ge utdelning. Detta kommer att innebära en lindring i arbetet i sig. Härtill kommer att arbete med kontrolluppgifter avseende utdelning kommer att minska i omfattning.

Förslaget att fondbolagen och vissa övriga förvaltare m.fl. av fonder ska räkna ut och lämna kontrolluppgifter om vilka intäkter andelsägare och förutvarande andelsägare ska ta upp innebär rimligen en ökad arbetsbörda. Om nettoresultatet totalt sett innebär en ökning eller en minskning är inte alldeles enkelt att avgöra men eventuella förändringar åt ena eller andra hållet bedöms vara försumbara.

När det gäller fondandelsägare som är fysiska personer bedöms att fondernas kontrolluppgiftsskyldighet knappast kommer att innebära någon ökad börda för dessa andelsägare. När det däremot gäller sådana fonder som inte lämnar kontrolluppgifter måste den enskilde andelsägaren själv hålla reda på värdet på fondandelar vid kalenderårets ingång. Detta i förening med själva deklarationsarbetet innebär sammantaget en viss ökad administrativ börda. Omfattningen av denna ökning är knappast större än vad som rimligen kan krävas av den enskilde fondspararen.

Också fondandelsägare som är juridiska personer måste hålla reda på värdet på fondandelar vid årets ingång men den ökade administrativa börda som detta innebär bedöms inte vara större än vad som rimligen kan krävas.

Fysiska personer och dödsbon som ska ta upp en schablonintäkt avseende fondinnehav till beskattning undantas i normalfallet från deklarationsskyldighet om andra deklarationspliktiga intäkter saknas. Det innebär att de skattskyldiga, främst barn, som endast har intäkter i form av schablonintäkt och andra deklarationsfria intäkter slipper lämna allmän självdeklaration. Genom den föreslagna höjningen av gränobeloppet för beräkning av statlig inkomstskatt slipper många av dessa fondsparare betala skatt eftersom schablonintakten kommer att understiga gränobeloppet. För dem med större fondinnehav där schablonintakten överstiger gränobeloppet innebär dock förändringarna att dessa blir skattskyldiga trots att ingen deklarationsskyldighet föreligger. Eftersom inget skatteavdrag görs måste den skattskyldige själv betala in skatten. För att slippa betala kostnadsränta måste skattebeloppet betalas in på skattekontot senast den 3 maj taxeringsåret.

Förslagen innebär, slutligen, att det ur ett svenskt investerarperspektiv inte är någon skattemässig skillnad mellan att investera i en svensk eller i en utländsk fond. Härigenom kommer förutsättningarna för goda konkurrens-

förhållanden på den svenska fondmarknaden att förbättras.

6.15 Förenklningar och förbättringar i 3:12-reglerna och i reglerna för enskilda näringsidkare

6.15.1 Ärendet och dess beredning

För att möjliggöra en samlad behandling av skatteförslag med budgeteffekter i budgetpropositionen för 2012 remitterade Finansdepartementet en promemoria med olika förslag, Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012 (dnr Fi2011/1936). Promemorian innehöll bland annat förslag om förändringar i 3:12-reglerna och höjd räntefördelningsränta. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4, avsnitt 2*. Förslagen har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4, avsnitt 3*. En remissammanställning finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2011/1936).

I detta avsnitt behandlas dessa delar av promemorians förslag. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 31 maj 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 4, avsnitt 4*. Lagrådet lämnade förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4, avsnitt 5*. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag har det i propositionen gjorts en justering av nivån i takregeln (6.15.2.2) samt några mindre ändringar i 57 kap. 11 a och 12 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL.

Förslaget om höjd räntefördelningsränta (avsnitt 6.15.3) är enligt regeringens bedömning av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

6.15.2 Förändringar i 3:12-reglerna

Gällande rätt

I 57 kap. IL finns särskilda regler som gäller vid beskattningen av aktiva delägare i fåmansföretag, de s.k. 3:12-reglerna. Reglerna syftar till att inkomster i ett fåmansföretag, som beror på att ägaren har arbetat i företaget, ska beskattas pro-

gressivt som arbetsinkomster och inte proportionellt som kapitalinkomster. För att en ägare ska beröras av de särskilda reglerna ska hon eller han ha varit verksam (aktiv) i fåmansföretaget i betydande omfattning under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren. Andelarna anses då kvalificerade enligt 57 kap. 4 § första stycket IL. Reglerna innebär bland annat att beskattningen av utdelningar som tillfaller aktiva ägare upp till ett schablonmässigt beräknat gränobelopp beskattas proportionellt i inkomstslaget kapital med 20 procent. Av 57 kap. 20 § IL framgår att detta uppnås genom att utdelning upp till gränobeloppet tas upp med två tredjedelar i inkomstslaget kapital ($\frac{2}{3}$ av 30 procent = 20 procent). Utdelning över gränobeloppet tas upp i inkomstslaget tjänst.

Av 57 kap. 10 § IL framgår att gränobeloppet består av årets gränobelopp samt sparad utdelningsutrymme uppräknat med statslåneräntan ökad med tre procentenheter. I 57 kap. 11 § första stycket IL sägs att årets gränobelopp antingen är ett belopp som motsvarar två och ett halvt inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget (den s.k. förenklingsregeln) eller summan av underlaget för årets gränobelopp multiplicerat med statslåneräntan ökad med nio procentenheter och ett lönebaserat utrymme (den s.k. huvudregeln). Underlaget för årets gränobelopp är enligt 57 kap. 12 § IL det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen avyttrats vid årets ingång. Det finns särskilda regler för beräkning av omkostnadsbelopp för andelar som förvärvats före år 1990 och 1992. Om utdelningen understiger gränobeloppet utgör skillnaden sparad utdelningsutrymme som enligt 57 kap. 13 § IL förs vidare till nästa år.

Det lönebaserade utrymmet är enligt 57 kap. 16 § IL 25 procent av löneunderlaget och ytterligare 25 procent av det löneunderlag som överstiger 60 inkomstbasbelopp. Det lönebaserade utrymmet fördelas med lika belopp på andelarna i företaget.

Löneunderlaget beräknas enligt 57 kap. 17 § IL på grundval av sådan kontant ersättning som ska tas upp i inkomstslaget tjänst och som under året före beskattningsåret har lämnats till arbetstagarna i företaget och dess dotterföretag. Om ersättningen avser arbetstagare i ett dotterföretag som inte är helägt, ska så stor del av ersättningen räknas med som motsvarar moderföretagets andel i dotterföretaget. Om ett

dotterföretag har ägts under del av det år som löneunderlaget avser, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid räknas med.

För att få beräkna ett lönebaserat utrymme måste andelsägaren eller någon närstående ta ut lön av viss storlek, vilket framgår av 57 kap. 19 § IL. Detta s.k. löneuttagskrav innebär att ägaren eller någon närstående under året före beskattningsåret måste ha gjort ett eget löneuttag som inte understiger sex inkomstbasbelopp plus fem procent av den sammanlagda kontanta ersättningen till anställda i företaget och i dess dotterföretag, dock högst tio inkomstbasbelopp.

I 57 kap. 11 § tredje stycket första meningen IL anges att årets gränobelopp beräknas vid årets ingång och tillgodoräknas den som äger andelen vid denna tidpunkt.

För kapitalvinster gäller enligt 57 kap. 21 § IL på liknande sätt som för utdelningar att kapitalvinst på en kvalificerad andel till den del den överstiger gränobeloppet ska tas upp i inkomstslaget tjänst och att kapitalvinst som motsvarar gränobeloppet tas upp till två tredjedelar i inkomstslaget kapital, vilket medför en 20-procentig beskattning. I 57 kap. 22 § IL finns dock en takregel för hur mycket som ska beskattas i inkomstslaget tjänst. Denna s.k. 100-basbeloppsregel innebär att en kapitalvinst inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående under avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tagit upp högre belopp än som motsvarar 100 inkomstbasbelopp (5 210 000 kronor vid kapitalvinst 2011). Kapitalvinst härutöver beskattas utan kvotering till 30 procent i inkomstslaget kapital.

Behovet av översyn m.m.

I promemorian lämnas fem förslag om ändringar i 3:12-reglerna. Några remissinstanser har lämnat synpunkter på reglerna som inte direkt berör de förslag som presenteras i promemorian. *Tillväxtverket* och *Sveriges Akademikers Centralorganisation* anser att en grundlig översyn och utvärdering av reglerna är motiverad. *Far* förordar en lagteknisk översyn. *Sveriges advokatsamfund* anser att reglerna är så komplicerade att det bör övervägas att avskaffa dem. Även *Skattebetalarnas förening* anser att reglerna bör avskaffas. *Näringslivets Skattedelegation*, i vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *Fastighetsägarna Sverige* och

Näringslivets Regelnämnd instämmer, anser att det är en brist att löneunderlag i indirekt ägda bolag inte kan/får beaktas om det inte är fråga om ett moder-/dotterbolagsförhållande. Skattedelegationen anser att det finns starka skäl för att sänka kravet på innehavets storlek betydligt. Liknande synpunkter har framförts i en skrivelse som inkommit till Finansdepartementet (Fi2011/1340). Skattedelegationen anser också att nuvarande karenstid på fem år i 57 kap. 4 § IL kan kortas utan att möjligheterna att få arbetsinkomster beskattade som kapitalinkomster blir alltför stora. Vidare har det i en skrivelse (Fi2009/3170) kommit in ett förslag om ändring i den s.k. utomståenderegeln i 57 kap. 5 § IL. Regeringen bedömer att det för närvarande inte är aktuellt med någon översyn eller några ändringar utöver de som nu föreslås.

6.15.2.1 Höjt schablonbelopp i förenklingsregeln

Regeringens förslag: Nivån på schablonbeloppet i den s.k. förenklingsregeln höjs från två och ett halvt till två och tre fjärdedels inkomstbasbelopp.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser som har yttrat sig över förslaget är positiva eller lämnar det utan erinran, däribland *Förvaltningsrätten i Linköping*, *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, *Tillväxtverket*, *Sveriges Kommuner och Landsting*, *Sveriges advokatsamfund*, *Svensk Handel*, *Företagarförbundet*, *Skattebetalarnas förening*, *Sveriges redovisningskonsulters förbund* samt *Näringslivets Skattedelegation*, i vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *Fastighetsägarna Sverige* och *Näringslivets Regelnämnd* instämmer. Företagarna och Företagarförbundet anser dock att nivån bör vara högre än i förslaget. *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* anser att det är mer motiverat att sänka beskattningen av arbetsinkomster än att lindra beskattningen av aktieutdelningar. LRF anser dock att om reglerna ska förbättras är detta en mycket lämplig åtgärd. *Skatteverket* avstyrker förslaget. För det fall avsikten ändå är att höja schablonbeloppet bör ett lägre belopp övervägas för företag som

inte har annan anställd person än delägare i företaget eller någon närstående till delägare. *Landsorganisationen i Sverige (LO)* avvisar de föreslagna skattelindringarna för aktiva ägare i fåmansbolag.

Skälen för regeringens förslag: Förenklingsregeln innebär att delägarna i ett fåmansföretag tillsammans kan ta ut två och ett halvt inkomstbasbelopp i utdelning som beskattas som inkomst av kapital med 20 procents beskattning. Regeln infördes den 1 januari 2006 i förenklings syfte eftersom reglerna om utdelning och kapitalvinst för ägare av fåmansföretag är komplicerade (prop. 2005/06:40, bet. 2005/06:SkU10, rskr. 2005/06:116, SFS 2005:1136). De bedömdes vara särskilt administrativt betungande för de företagare som har ett litet kapital och ett fåtal anställda. Detta gäller för många nystartade företag. Ytterligare ett skäl för denna regel är att löneunderlagsregeln har ett begränsat värde för t.ex. ägare av nystartade företag på grund av att kravet på eget löneuttag inte alltid kan uppfyllas i ett start- eller expansionsskede. Förenklingsregeln innebar ursprungligen att ett schablonbelopp på ett och ett halvt inkomstbasbelopp alltid skulle kunna tas ut som kapitalbeskattad inkomst med en skattesats på 20 procent.

När förenklingsregeln infördes bedömdes att uppemot 60 procent av samtliga ägare till kvalificerade andelar skulle välja att tillämpa denna regel. Schablonbeloppet har höjts vid två tillfällen, först till två inkomstbasbelopp från ingången av 2007 (prop. 2006/07:1, bet. 2006/07:FiU1, rskr. 2006/07:9, SFS 2006:1344) och därefter till två och ett halvt inkomstbasbelopp från ingången av 2009 (prop. 2008/09:65, bet. 2008/09:SkU19, rskr. 2008/09:114, SFS 2008:1343). I dag används förenklingsregeln i ungefär tre fjärdedelar av de drygt 300 000 K10-blanketter¹⁴¹ som lämnas in varje år vid deklarationstillfället. Det finns nu anledning att ytterligare stimulera nyföretagande och förenkla för ägarna av de mindre fåmansföretagen. Förslaget i promemorian innebär att schablonbeloppet höjs till två och tre fjärdedels inkomstbasbelopp från och med den 1 januari 2012. Detta väntas

¹⁴¹ Blankett som lämnas av delägare m.fl. i fåmansföretag till Skatteverket med uppgifter som behövs för tillämpning av bestämmelserna om utdelning och kapitalvinst på kvalificerade andelar.

medföra att förenklingsregeln kommer att användas i ytterligare 2 500 fall.

Skatteverket avstyrker förslaget och påpekar särskilt att efter förenklingsregelns införande har kravet på aktiekapital i aktiebolag sänkts från 100 000 kronor till 50 000 kronor. Dessutom har revisionsplikten för mindre företag avskaffats. Enligt Skatteverkets uppfattning får därför kostnaderna för att bilda ett aktiebolag numera anses låga. En alltför generös förenklingsregel får anses medföra ett betydande incitament till att kanalisera förvärvsinkomster genom ett eget aktiebolag för att kunna ta ut en del av inkomsten med beskattning i inkomstslaget kapital med en skattesats på 20 procent. Enligt Skatteverkets uppfattning bör inte skattesystemet styra den enskildes handlande utan vara neutralt. För det fall avsikten ändå är att höja schablonbeloppet bör ett lägre belopp övervägas för företag som inte har annan anställd person än delägare i företaget eller någon närstående till delägare. Även *LO* avvisar de föreslagna skattelindringarna för aktiva ägare i fåmansbolag. *LO* är emot denna förändring både av fördelningsskäl och för att det innebär ett ytterligare avsteg från neutral beskattning, dvs. olika beskattning av en högavlönad när han/hon är anställd jämfört med att arbeta i eget bolag. Dessa företag beskattas enligt *LO* redan i dagsläget betydligt mindre än företag med spritt ägande. I en till Finansdepartementet inkommen skrivelse (Fi2011/1340) föreslås att schablonbeloppet, vid mindre aktiekapital än 100 000 kronor, begränsas till den andel av 100 000 kronor som det verkliga aktiekapitalet uppgår till. *Företagarna* och *Företagarförbundet* anser att nivån bör vara högre än i förslaget.

Regeringen anser att förenklingsregeln fyller en viktig funktion för företag med litet kapital och få anställda. Vidare är det viktigt att stimulera nyföretagande och förenkla för ägarna av de mindre fåmansföretagen. Dessa argument har sådan tyngd att det finns skäl att höja schablonbeloppet även om neutralitetsskäl i viss mån kan tala mot en höjning. Den i promemorian föreslagna höjningen bedöms som väl avvägd, varför regeringen föreslår att schablonbeloppet i förenklingsregeln höjs i enlighet med förslaget till två och tre fjärdedels inkomstbasbelopp. Regeringen finner i nuläget inte skäl att begränsa schablonbeloppet för företag som inte har annan anställd person än delägare i företaget eller någon närstående till del-

ägare. Inte heller finns det i nuläget skäl för att begränsa schablonbeloppet när aktiekapitalet understiger 100 000 kronor.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring i 57 kap. 11 § IL. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.4.

6.15.2.2 En takregel för utdelning

Regeringens förslag: En takregel införs för beskattning av utdelning i inkomstslaget tjänst. Regeln innebär att utdelning inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående, som inräknas i samma närståendekrets, under beskattningsåret från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp utdelning med högre belopp än som motsvarar 90 inkomstbasbelopp. Ett tillägg görs också i takregeln för beskattning av kapitalvinster i inkomstslaget tjänst som klargör hur begreppet närstående ska tillämpas vid fördelningen av tjänstebeskatat belopp.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förutom att takbeloppet föreslogs uppgå till 100 inkomstbasbelopp och att det i regeringens förslag även förtydligas hur begreppet närstående ska tillämpas vid fördelningen av tjänstebeskatat belopp. Regeringens förslag innebär också att motsvarande förtydligande även görs i takregeln för kapitalvinster.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser som har yttrat sig över förslaget är positiva eller lämnar det utan erinran, däribland *Skatteverket*, *Förvaltningsrätten i Linköping*, *Sveriges advokatsamfund*, *Tillväxtverket*, *Företagarförbundet*, *Svensk Handel*, *Näringslivets regelnämnd* och *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund*. *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* anser att förslaget är ett steg i rätt riktning men anser att även löneuttag under viss tid före utdelningen/aktieöverlåtelsen bör minska takbeloppen i takreglerna för utdelning och kapitalvinst. *Näringslivets Skattedelegation*, i vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige* instämmer, välkomnar förslaget men anser att det också bör övervägas att vid takbeloppsberäkningen beakta vad som

tagits upp i tjänst de föregående fem beskattningsåren. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* och *Far* framför liknande synpunkter. *Företagarförbundet* anför att förslaget är ett steg i rätt riktning men att beloppet i takregeln bör justeras ned. Även Näringslivets Skattedelegation och *Far* anser att det finns starka skäl att ha ett lägre takbelopp för utdelning än för kapitalvinst. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* anför att gränsen exempelvis kan sättas till 20 inkomstbasbelopp per år eller utformas på samma sätt som i den existerande basbeloppsregeln för kapitalvinster. En ytterligare förändring som kan övervägas är enligt fakultetsnämnden att också ägarens löneuttag under beskattningsåret över gränsen för statlig inkomstskatt inkluderas.

Statskontoret anför att det vore önskvärt om regeringen kunde motivera förslaget ytterligare, genom att exempelvis redogöra för hur stort inkomstbortfallet till följd av nuvarande skatteplanering är. *Skatteverket* föreslår att även takregeln för kapitalvinster ska begränsas till beskattningsåret för att undvika inkonsekvenser i regelsystemet och att begreppet närstående bör definieras som personer som ingår i samma närståendekrets, med hänvisning till 56 kap. 5 § IL.

Skälen för regeringens förslag

Bakgrund

Gällande takregel i 57 kap. 22 § IL omfattar bara kapitalvinster och innebär att en kapitalvinst inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående under avyttringsåret och de fem föregående beskattningsåren från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp högre belopp än som motsvarar 100 inkomstbasbelopp (5 210 000 kronor vid avyttring år 2011).

Regelerna leder i vissa fall till att utdelningar beskattas hårdare än kapitalvinster. Detta kan skapa incitament för ägare av kvalificerade andelar att helt eller delvis avyttra bolaget i stället för att tillgodogöra sig avkastningen i bolaget genom utdelningar. I samhällsekonomiskt hänseende kan detta leda till snedvridningar bland annat genom i övrigt opåkallade avyttringar och genom s.k. inläsningseffekter.

I en rapport från expertgruppen Edin, Hansson, Lodin (Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet, januari 2005, s. 65 f.) prövades möjligheten att utvidga takre-

geln för kapitalvinster. I expertgruppens uppdrag ingick särskilt att pröva möjligheterna att utvidga denna regel till att avse även andra tjänstebeskattade inkomster från ett bolag där det finns ägare med kvalificerade andelar. Expertgruppen anförde att ett möjligt reformalternativ skulle kunna vara att utvidga 100-basbeloppsregeln – eventuellt med en justering av nivån – till att inkludera även överutdelning, dvs. utdelning som beskattas i inkomstslaget tjänst. I denna ram borde i princip också inkluderas ägarens löneuttag utöver gränsen för statlig inkomstskatt. En regel av detta slag skulle emellertid enligt expertgruppen innebära att 3:12-reglerna skulle bli än mer komplexa än i dag. Det skulle exempelvis bli nödvändigt att löpande registrera överutdelningar och löneuttag. I princip skulle en sådan registrering behöva ske från det år andelar förvärvas till dess att de avyttras. Dessutom skulle progressiviteten i arbetsinkomstbeskattningen för ägare med hög intjäningsförmåga sättas ur spel. Vid en sammantagen bedömning avstod expertgruppen från att lämna förslag om en reformerad 100-basbeloppsregel.

Frågan om en sådan regel togs även upp i förarbetena till den befintliga takregeln (prop. 2005/06:40, s. 61) men avvisades av den dåvarande regeringen på grund av dess komplexitet och att progressiviteten i arbetsinkomstbeskattningen för ägare med hög intjäningsförmåga skulle sättas ur spel.

Överväganden och förslag

Ägare av företag med många anställda kan utnyttja löneunderlagsregeln för att uppnå låg beskattning. Framgångsrika innovatörer med få anställda gynnas inte av denna regel på samma sätt. På grund av den befintliga takregeln för kapitalvinst kan dock dessa undgå att bli tjänstebeskattade genom att genomföra s.k. interna aktieöverlåtelser. Dagens regelverk skapar således incitament för ägare till kvalificerade andelar att avyttra företaget (internt) i stället för att tillgodogöra sig avkastningen genom utdelning.

I promemorian görs bedömningen att en takregel för beskattning av utdelning i inkomstslaget tjänst till viss del skulle komma till rätta med detta problem. En sådan regel bedöms även göra det mer attraktivt att förlägga högavkastande innovativ verksamhet i Sverige. Regeringen delar denna bedömning.

I promemorian föreslås att det införs en takregel som innebär att utdelning inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående under beskattningsåret från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp utdelning med högre belopp än som motsvarar 100 inkomstbasbelopp.

LRF anser att även löneuttag under viss tid före utdelningen/avyttringen bör minska takbeloppen i takreglerna för utdelning och kapitalvinst. *Näringslivets Skattedelegation* anser att det bör övervägas att vid takbeloppsberäkningen beakta vad som tagits upp i tjänst de föregående fem beskattningsåren. Liknande synpunkter förs fram i en till Finansdepartementet inkommen skrivelse (Fi2011/1340). Som framgått ovan prövade expertgruppen förslag i denna riktning men fann att det ledde till ett alltför komplicerat system. Regeringen gör samma bedömning. Enligt *Far* bör reglerna för takbeloppet i stället utformas så att den skattskyldige och närstående under en femårsperiod inte beskattas i inkomstslaget tjänst med högre belopp än 100 inkomstbasbelopp avseende både erhållen utdelning och kapitalvinster. Även den av *Far* föreslagna modellen skulle dock leda till alltför komplicerade regler.

Ett enklare alternativ, som föreslås i promemorian, är att införa en takregel för utdelning som bara reglerar till vilken del utdelning som lämnas under ett beskattningsår ska beskattas i inkomstslaget tjänst. Regeln gäller således bara för utdelning under beskattningsåret och behöver därför inte bli lika komplicerad. Problematiken med att löpande registrera överutdelningar och löneuttag kommer inte att uppstå. Regeringen anser att det alternativ som föreslås i promemorian bör genomföras och anser således att de mer komplicerade regler som förespråkas av bland annat *Far* inte bör genomföras.

I promemorian föreslås vidare att nivån på en takregel för utdelning bör vara densamma som för kapitalvinster, dvs. 100 inkomstbasbelopp. *Näringslivets Skattedelegation*, *Företagarförbundet* och *Far* anser att det finns starka skäl för att ha ett lägre takbelopp för utdelning än för kapitalvinst. Liknande synpunkter framförs från *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* som också anför att ägarens löneuttag under beskattningsåret över gränsen för statlig inkomstskatt kan inkluderas. I och med att endast förhållandena under ett beskattningsår beaktas

menar nämnden att inga särskilda komplikationer synes uppkomma med denna utvidgning.

Regeringen anser att det är viktigt att undvika att det skapas nya incitament att kringgå reglerna. Reglerna för utdelning bör därför i princip inte vara förmånligare än de som gäller för kapitalvinst. Detta talar för att nivån på takregeln inte bör sättas lägre än 100 inkomstbasbelopp. Å andra sidan beaktas avyttringar under en sexårsperiod vid kapitalvinster. Det kan därför vara motiverat att bestämma nivån i takregeln för utdelningar något lägre än till 100 inkomstbasbelopp. Regeringen anser därför att nivån i stället bör sättas till 90 inkomstbasbelopp. Den del av utdelningen som överstiger gränsvärdet och takbeloppet ska beskattas på samma sätt som gäller för kapitalvinstbeskattningen till 30 procent i inkomstslaget kapital. Den av Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet förordade ändringen att även löneuttag över gränsen för statlig inkomstskatt ska beaktas skulle medföra att ett liknande tillägg även måste övervägas beträffande takregeln för kapitalvinster. Ett sådant tillägg skulle dock komplicera denna regel där hänsyn även tas till tidigare beskattningsår. Regeringen bedömer att det därför inte är lämpligt att beakta löneuttag vid beräkandet av takbeloppet.

I praktiken torde det vara få delägare som under ett år redovisar utdelning som överstiger 90 inkomstbasbelopp eftersom det redan i dag finns vissa möjligheter att genom interna aktieöverlåtelser undvika tjänstebesättning. Den omständigheten att delägare inte behöver göra komplicerade överlåtelser för att kunna utnyttja den befintliga takregeln utgör dock en sådan systemmässig förenkling som väl motiverar införandet av en takregel även för utdelningar.

Kammarrätten i Göteborg påpekar att det inte framgår av lagförslaget hur den tjänstebesattade delen av utdelningen ska fördelas mellan flera personer inom en närståendekrets som har fått utdelning. Regeringen delar kammarrättens bedömning att beloppet rimligen bör proportioneras mellan dem (jfr prop. 1990/91:54, s. 310 f. angående takregeln för kapitalvinster).

Skatteverket anför att den föreslagna bestämmelsen och motsvarande bestämmelse för kapitalvinster är utformad på sätt att det uppkommer svårigheter att fördela tjänstebesattat belopp i de fall två delägare inte är ömsesidigt närstående enligt bestämmelsen i 2 kap. 22 § IL.

Följande exempel belyser problematiken. Fyra bröder är delägare i ett fåmansföretag. Dessutom är den ena broderns båda barn, E och F, delägare i företaget. Samtliga andelar är kvalificerade. Delägarna avyttrar vid samma tidpunkt samtliga andelar i företaget. Deras kapitalvinster är lika stora och överstiger totalt ett belopp motsvarande 100 inkomstbasbelopp. Bröderna är ömsevidigt närstående till varandra. E och F är även närstående till var och en av bröderna. Däremot är inte farbröderna närstående till E och F enligt 2 kap. 22 § IL.

Skatteverket anför att nuvarande bestämmelser i princip innebär att var och en av bröderna ska ta upp ett belopp motsvarande 1/6 av 100 inkomstbasbelopp i inkomstslaget tjänst. Vid beräkningen av barnen E och F:s andelar ska dock hänsyn tas till att fadern redan har redovisat 1/6 (2/12) av 100 inkomstbasbelopp i inkomstslaget tjänst. Resterande del (10/12) ska således fördelas mellan barnen E och F som vardera därmed ska ta upp ett belopp motsvarande 5/12 av 100 inkomstbasbelopp i inkomstslaget tjänst eftersom bestämmelsen utgår från den skattskyldige. Härefter måste dock justering ske av vad fadern och hans bröder ska ta upp i inkomstslaget tjänst eftersom deras respektive 1/6 medför att var och en tillsammans med sina närstående kommer att beskattas för mer än 100 inkomstbasbelopp i inkomstslaget tjänst eftersom barnen skulle beskattas för ett högre belopp. Lagtexten medför således justeringar utan slut enligt Skatteverket.

Skatteverket föreslår att en hänvisning görs till 56 kap. 5 § IL i både den befintliga takregeln för kapitalvinster och den nu föreslagna takregeln för utdelningar, så att det klart framgår hur fördelningen ska göras i dessa fall. Vidare föreslår verket att även takregeln för kapitalvinster ska begränsas till beskattningsåret.

Regeringen delar Skatteverkets bedömning att det i vissa situationer kan uppstå tillämpnings-svårigheter vid fördelningen av takbeloppet. Om en hänvisning görs till 56 kap. 5 § IL framgår det att prövningen ska göras med utgångspunkt från den äldste delägaren och att en person som inräknats i en närståendekrets inte ska inräknas i ytterligare en krets. I Skatteverkets exempel kommer 1/6 av 100 inkomstbasbelopp av det tjänstebeskattade beloppet att fördelas på vardera delägaren. Regeringen anser att en sådan hänvisning bör införas i den föreslagna takregeln för utdelning och i den gällande takregeln för

kapitalvinster. Regeringen delar dock inte Skatteverkets bedömning att takregeln för kapitalvinster bör begränsas till beskattningsåret.

Statskontoret anför att det vore önskvärt om regeringen kunde motivera förslaget ytterligare, genom att exempelvis redogöra för hur stort inkomstbortfallet till följd av nuvarande skatteplanering är. Regeringen konstaterar att det inte är möjligt att uppskatta omfattningen av skatteplaneringen med interna andelsöverlåtelser. Förslaget om en takregel för utdelning är emellertid en åtgärd som gynnar och förenklar för företagarna och därför bör genomföras oavsett omfattningen av dessa kringgåenden.

Näringslivets Skattedelegation framför i detta sammanhang önskemål om att regeringen vidtar åtgärder för ett återinförande av regeln om hälftindelning av kapitalvinster i inkomstlagen tjänst och kapital. Skattedelegation hänvisar till att man tidigare ingett en skrivelse med samma syfte (Fi2009/4949). Liknande synpunkter har framförts i andra till Finansdepartementet inkomna skrivelser (Fi2009/4757 och Fi2009/5893). Regeringen vill här anföras att hälftindelningen återinfördes övergångsvis under åren 2008–2009 samt retroaktivt under 2007. I den proposition som innehöll förslagen (prop. 2007/08:19, s. 15) motiverades återinförandet av reglerna med att de var en lösning på en övergångsproblematik som uppkom efter reformeringen av reglerna för beskattning av ägare i fåmansföretag. Regeringen påtalade dock särskilt att det utifrån ett likformighetsperspektiv är principiellt felaktigt att inkomster över sparutdelningsutrymme beskattas lindrigare enbart av den anledningen att andelarna avyttras i stället för att inkomsten tas ut som utdelning. Det fanns därför enligt regeringen inte skäl att låta hälftindelningen – med de nödvändiga men komplicerade spärreglerna mot interna försäljningar och andra förfaranden – gälla under längre tid än vad som var motiverat för att de reformerade reglerna skulle få tillräcklig effekt.

Regeringen konstaterar att den aktuella övergångsproblematiken inte längre föreligger och att likformighetsskäl talar emot återinförande, varför det inte finns skäl att återinföra hälftindelningen.

Lagförslag

Den nya takregeln för utdelning placeras i 57 kap. 20 a § IL. Nuvarande 57 kap. 20 a–

20 c §§ IL flyttas till 57 kap. 20 b–20 d §§ IL. Ett tillägg görs i gällande takregel för kapitalvinster, 57 kap. 22 § IL. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.4.

6.15.2.3 Upplägg med hjälp av förenklingsregeln

Regeringens förslag: En person som äger andelar i flera företag får beräkna årets gränsbelopp enligt förenklingsregeln för andelar i endast ett av företagen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser som har yttrat sig över förslaget är positiva eller lämnar det utan erinran, däribland *Förvaltningsrätten i Linköping*, *Ekobrottsmyndigheten*, *Sveriges advokatsamfund*, och *Tillväxtverket*. *Skatteverket* tillstyrker förslaget men anser att ytterligare begränsning av regelns tillämplighet behövs då den föreslagna begränsningen inte förhindrar utnyttjande av förenklingsregeln inom en närståendekrets. *Näringslivets Skattedelegation*, i vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *Fastighetsägarna Sverige* och *Näringslivets Regelnämnd* instämmer, anser att förslaget behöver justeras så att en andelsägare som innehar andelar i två bolag som bedriver verksamheter som saknar direkta samband med varandra även i fortsättningen kan använda förenklingsregeln för båda dessa innehav. *Far* avstyrker förslaget och anför att uppläggen kan stävjas på annat sätt. Alternativt bör regeln utformas så att en person inte sammanlagt kan erhålla schablonbelopp med större belopp än två och tre fjärdedels basbelopp eller att man endast kan erhålla ett schablonbelopp från bolag som bedriver samma verksamhet. *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund* avstyrker förslaget och anför att syftet att förhindra eventuellt missbruk kan uppnås även om förenklingsregeln får användas i upp till tre företag. Även *Företagarna* är kritiska till förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Skatteverket har uppmärksammat att det förekommer skatteplanering med hjälp av förenklingsregeln. Skatteplaneringen synes i första hand gå ut på att kringgå den karenstid om fem år som gäller enligt 57 kap. 4 § IL, men kan även utan ett sådant

syfte medföra att betydande arbetsinkomster kommer att kapitalbeskattas till 20 procent.

Med kvalificerad andel avses enligt 57 kap. 4 § första stycket 1 IL andel i eller avseende ett fåmansföretag under förutsättning att andelsägaren eller någon närstående under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren varit verksam i betydande omfattning i företaget eller i ett annat fåmansföretag eller i ett fåmanshandelsbolag som bedriver samma eller likartad verksamhet. Karenstiden finns för att förhindra kringgåenden som innebär att vad som egentligen är arbetsinkomst beskattas som kapitalinkomst.

Ett syfte med bestämmelserna om karenstid angavs vid införandet vara att det inte skulle vara möjligt att flytta verksamheten mellan olika företag och spara arbetsinkomsten i ett vilande företag. Tioårsperioden (numera femårsperioden) räknas i sådant fall först från det att vederbörandes verksamhet i det senare företaget upphört (prop. 1989/90:110, s. 703 f.).

Efter en lagändring 1995 har det hävdats att andelarna i ett vilande företag efter karenstidens utgång inte kan vara kvalificerade på grund av att verksamheten fortsätter i ett nytt företag (se SOU 2002:52, del 1, s. 291 och 324). Ett rättsfall, RÅ 2010 ref. 11 III, visar emellertid att reglerna inte ska tolkas på detta sätt. Karenstiden slutar således inte att löpa efter fem år om verksamheten fortsätter i ett annat fåmansföretag.

Enligt vad som erfarits förekommer det upplägg i syfte att kringgå denna konsekvens av karenstiden. Detta kan ske på följande sätt. A äger samtliga kvalificerade andelar i X AB. I bolaget finns en beskattad vinst på 3 miljoner kronor som A vill ta ut utan beskattning i inkomstslaget tjänst. A bildar därför fem nya aktiebolag. Därefter överlåter han 20 procent av aktierna i X AB till vart och ett av de nya aktiebolagen för en köpeskilling som motsvarar omkostnadsbeloppet. Härefter delas vinsten i X AB om 3 miljoner kronor ut till de fem aktiebolagen. Varje bolag erhåller 600 000 kronor i utdelning. Detta kan ske skattefritt då andelarna är näringsbetingade. Varje bolag kan härefter dela ut 127 750 kronor (utdelning, 2011) motsvarande årets gränsbelopp enligt förenklingsregeln eller 638 750 kronor totalt per år till A som bara beskattas med 20 procent. På fem år kan hela vinsten på 3 miljoner kronor tas ut till 20 procent skatt. Verksamheten kan under tiden fortsätta i X AB.

Det bör inte vara möjligt att kringgå karensregeln på det sätt som redovisats. Det finns därför anledning att begränsa användningen av förenklingsregeln. När det gäller hur en sådan begränsning ska utformas är en möjlighet att utforma begränsningen så att en andelsägare bara kan använda förenklingsregeln i ett företag. En annan möjlighet är att förenklingsregeln begränsas till sammanlagt ett schablonbelopp per person. I promemorian föreslås att förenklingsregeln bara får användas i ett företag per person.

Näringslivets Skattedelegation (NSD) och *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund (SRF)* anser att förslaget utformats alltför restriktivt och framför olika förslag som innebär att förenklingsregeln ska kunna få användas i två respektive tre företag. Även *Företagarna* är kritiska och anser att det är ytterst viktigt att inte begränsa användningen av förenklingsregeln genom breda förbud som träffar betydligt fler än som avsetts. NSD anför att det är av vikt för skattesystemets funktion och legitimitet att lagstiftning mot icke önskad skatteplanering om möjligt utformas så att den inte träffa transaktioner som sker i andra syften. För en andelsägare som innehar andelar i två bolag som bedriver verksamheter som saknar direkta samband med varandra saknas det, enligt NSD, bärande skäl att inte bibehålla dennes möjlighet att använda förenklingsregeln för båda dessa innehav. NSD anser att förslaget behöver justeras så att möjligheten kvarstår i dessa situationer. SRF har liknande invändningar och anför att om tillämpningen av förenklingsregeln vid beräkning av gränobelopp begränsades till att avse andelar i högst tre företag skulle missbruket stävjas och samtidigt nästan helt eliminera de negativa effekterna för de företagare som berörs. *Far* anför att förslagen slår hårt mot riskkapitalförstärkningen i små företag. Alternativt bör regeln i stället utformas så att en person inte sammanlagt kan erhålla schablonbelopp med större belopp än två och tre fjärdedels basbelopp eller att man endast kan erhålla ett schablonbelopp från bolag som bedriver samma verksamhet.

Regeringen har förståelse för de synpunkter som förs fram om att begränsningen inte bör träffa transaktioner som inte sker i skatteundandragande syften. Av förenklings-skäl anser dock regeringen att det inte är lämpligt att utforma lagstiftningen på ett allt för detaljerat sätt. Om företagens verksamhet ska beaktas vid tillämpningen skapas en betydligt mer svårtillämpbar

regel. Alternativet att tillåta sammanlagt ett schablonbelopp per person skulle kräva en proportionering av schablonbeloppet mellan olika innehav, vilket skulle komplicera tillämpningen. Syftet med förenklingsregeln är i första hand att underlätta för mindre företag med ett litet kapital och ett fåtal anställda t.ex. nystartade företag. Ett typiskt exempel är en enskild näringsidkare som omvandlar sin enskilda näringsverksamhet till ett aktiebolag. När det är fråga om ägande i flera företag är det inte självklart att andelsägaren ska kunna använda den generösa förenklingsregeln i samtliga företag. Ett lämpligt sätt att förhindra uppläggen torde därför vara att begränsa tillämpningen av förenklingsregeln till ett företag per person. Regeln bör därför således utformas så att en andelsägare bara får använda sig av förenklingsregeln vid beräkningen av årets gränobelopp för andelar i ett företag. Om en andelsägare även äger andelar i andra fåmansföretag ska huvudregeln användas för dessa andelar.

Skatteverket anser att ytterligare begränsning av regelns tillämplighet behövs då den föreslagna begränsningen inte förhindrar utnyttjande av förenklingsregeln inom en närståendekrets. Tillämpningen av förenklingsregeln bör därför enligt Skatteverket begränsas till ett företag för personer inom en närståendekrets. Skatteverket anser dock att denna begränsning av legitimitets-skäl enbart bör avse situationer där en och samma person är verksam i betydande omfattning i mer än ett företag eller där företagen anses bedriva samma eller likartad verksamhet i den mening som avses i 57 kap. 4 § första stycket 1 IL. Även indirekt ägande av nämnda företag bör omfattas.

Regeringen gör bedömningen att Skatteverkets förslag leder väl långt och riskerar att i inte ringa utsträckning träffa transaktioner som inte gjorts enbart i skatteundandragande syfte. Förslaget är dessutom komplicerat genom anknytningen till kraven i 57 kap. 4 § IL. Skulle det visa sig att reglerna missbrukas och att sådant missbruk inte kan underkännas skatterättsligt, kan regeringen komma att ompröva sin inställning.

Sammantaget anser regeringen att promemorians förslag som innebär att en andelsägare utan hänsynstagande till närståendes innehav bara får använda sig av förenklingsregeln för andelar i ett företag är väl avvägd.

Lagförslag

Förslaget tas in i en ny paragraf, 57 kap. 11 a § IL. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.4.

6.15.2.4 Upplägg med inte varaktiga tillskott

Regeringens förslag: Underlaget för årets gränsbelopp ska minskas med tillskott som gjorts i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till företaget. Underlaget ska även minskas med anskaffningsutgift för andelen till den del sådant tillskott, direkt eller indirekt, har ökat värdet på andelen.

Promemorians förslag: Promemorians förslag innebar att underlaget för årets gränsbelopp skulle minskas med samtliga kapitaltillskott som lämnats två år före beskattningsårets ingång.

Remissinstanserna: *Skatteverket, Lantbrukarnas Riksförbund* och *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund* tillstyrker förslaget. *Förvaltningsrätten i Linköping, Ekobrottsmyndigheten* och *Tillväxtverket* har ingenting att erinra mot de förslag som lämnas i promemorian. *Sveriges advokatsamfund* har förståelse för att åtgärder vidtas för att åtgärda de luckor som finns i 3:12-reglerna. *Kammarrätten i Stockholm* efterlyser vissa förtydliganden avseende varaktiga kapitaltillskott. *Företagarna* är mycket kritiska mot förslaget att begränsa möjligheten att räkna in kapitaltillskott som skett de två senaste åren i underlaget för gränsbeloppet. Liknade synpunkter framförs av *Far* och *Näringslivets Skattedelegation*, i vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv, Fastighetsägarna Sverige* och *Näringslivets Regelnämnd* instämmer.

Skälen för regeringens förslag: Av redogörelsen för gällande rätt framgår att årets gränsbelopp beräknas genom att det omkostnadsbelopp som skulle ha använts om andelen avyttras vid årets ingång, underlaget för årets gränsbelopp, multipliceras med en viss procentsats. Det är därför fördelaktigt för andelsägaren om omkostnadsbeloppet är högt vid årets ingång. Ett högre omkostnadsbelopp ger ett högre gränsbelopp, vilket i sin tur leder till att andelsägaren kan ta ut en högre utdelning som beskattas till 20 procent.

Skatteverket har den 11 november 2009 på sin webbplats pekat på olika förfaranden som går ut

på att andelsägaren kortvarigt höjer omkostnadsbeloppet genom tillskott (det s.k. bankupplägget). Skatteverket har härvid lämnat följande förenklade exempel för att beskriva grunderna för förfarandet.

1. En ägare till ett fåmansföretag lånar ett antal miljoner kronor av en bank och lämnar ett belopp motsvarande lånet som ovillkorat tillskott till sitt företag i slutet av år 1.
2. Ägaren beräknar ett gränsbelopp vid ingången av år 2 som baseras på att det ovillkorliga tillskottet höjt omkostnadsbeloppet.
3. I början av år 2 delar företaget ut allt fritt eget kapital. Utdelningen uppgår till belopp motsvarande gränsbeloppet och beskattas som inkomst av kapital med 20 procent.
4. Företaget, som inte bedriver någon verksamhet, likvideras och insatt kapital inklusive det ovillkorade tillskottet utskiftas till ägaren. Detta kan ske utan skattekonsekvenser, eftersom utbetalningarna motsvaras av omkostnadsbeloppet för andelarna. Därefter återbetalas lånet.

Skatteverket uppger att uppläggen ofta görs mer komplicerade genom interna aktieöverlåtelser till nybildade företag. Skatteverket anser att förfarandet strider mot lagstiftningens syfte och har för avsikt att låta domstolarna pröva om denna typ av förfaranden med kortsiktiga höjningar av aktieägarens samlade omkostnadsbelopp för aktierna kan underkännas, dels med stöd av att någon avsikt att skjuta till varaktigt kapital inte förelegat, dels med stöd av lagen mot skatteflykt.

Oavsett om denna typ av upplägg kan underkännas skatterettsligt eller inte, finns det anledning att utforma systemet så att det klart framgår att det inte ska vara möjligt att utnyttja reglerna på angivet sätt. Det bör därför införas uttryckliga bestämmelser som förhindrar ovanstående förfarande.

Vid utformningen av sådana bestämmelser kan en jämförelse göras med de regler som gäller för kapitalunderlag vid räntefördelning och expansionsfond samt för beloppsspärren i bestämmelserna om underskottsföretag.

Reglerna för kapitalunderlag för räntefördelning finns i 33 kap. 8 och 19 §§ IL medan reglerna för kapitalunderlag för expansionsfond finns i 34 kap. 7 och 13 §§ IL. Reglerna, som gäller för enskilda näringsidkare och handels-

bolagsdelägare, innehåller en begränsning för att förhindra att kapitalunderlagen manipuleras. Innebörden är att sådana tillskott som gjorts i annat syfte än att varaktigt öka kapitalet i verksamheten respektive bolaget ska minska underlaget.

Vad gäller beräkning av beloppsspärren i reglerna om underskotts företag i 40 kap. IL finns det bestämmelser i 40 kap. 16 § IL som syftar till att denna spärr inte ska sättas ur spel genom att underskotts företaget får kapitaltillskott före en ägarförändring. Vid beräkningen av beloppsspärren ska underlaget enligt 40 kap. 16 § första stycket IL minskas med kapitaltillskott som har lämnats till underskotts företaget före ägarförändringen, men tidigast två beskattningsår före det beskattningsår då ägarförändringen skedde.

I promemorian görs bedömningen att det är enklast och mest effektivt att på liknande sätt som i reglerna om beloppsspärren, uttryckligen reglera att underlaget för årets gränsbelopp, dvs. det omkostnadsbelopp som enligt 57 kap. 12 § första stycket IL skulle ha använts om andelen avyttrats vid årets ingång, ska minskas med samtliga kapitaltillskott som lämnats två år före beskattningsårets ingång. *Företagarna* är kritiska till förslaget och anför att det helt saknar begränsningar till de fall som enligt promemorian bör förhindras. Regler som är avsedda att begränsa oönskad skatteplanering bör enligt *Företagarna* inte införas om de inte kan utformas på ett sätt som inte drabbar vanliga seriösa fåmansbolag och deras ägare. Liknande synpunkter framförs från *Näringslivets skattedelegation* i vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv*, *Fastighetsägarna Sverige* och *Näringslivets Regelnämnd* instämmer. Skattedelegationen anför att alternativet att det regleras att kapitaltillskott som skett i annat syfte än att varaktigt öka kapitalet är att föredra. *Far* anför att förslaget inte gör någon skillnad på olika typer av kapitaltillskott, vilket innebär att förslaget i princip omöjliggör utdelning under de två första åren i ett nystartat bolag.

Regeringen kan konstatera att det förslag som lämnas i promemorian utgör ett enkelt och effektivt sätt att komma till rätta med den beskrivna skatteplaneringen. Samtidigt är det – som flera remissinstanser påtalar – angeläget att reglerna inte utformas så att de hämmar tillförseln av varaktiga tillskott. Det förslag som förordas i promemorian innebär att alla kapitaltillskott som lämnats under de senaste två åren

omfattas. Regeringen menar att en sådan reglering i allt för hög grad missgynnar kapitaltillskott som inte har lämnats i samband med ovan nämnda upplägg, dvs. varaktiga tillskott. Det bedöms därför som lämpligare att i stället hämta ledning från de ovan nämnda reglerna för kapitalunderlag för räntefördelning och kapitalunderlag för expansionsfond. I dessa regler finns det en bestämmelse som förhindrar att kapitalunderlagen manipuleras med tillskott som gjorts under det föregående beskattningsåret i annat syfte än att varaktigt öka kapitalet i verksamheten eller bolaget.

Regeln bör dock inte begränsas till tillskott som gjorts under föregående år på sätt som sker i reglerna om kapitalunderlag. Även tillskott som lämnats under tidigare år kan vara lönsamma i samband med upplägg. Avgörande för bedömningen bör bara vara om tillskottet varaktigt har tillfört företaget kapital eller inte. En riktpunkt bör i det här sammanhanget vara att tillskottet åtminstone avses att användas i företaget under en tvåårsperiod. Någon begränsning till att kapitalet ska ha tillförts företagets rörelse (jfr 2 kap. 24 § IL) bedöms inte som lämpligt eftersom det skulle missgynna indirekt bedriven rörelse. Villkoret att tillskottet ska vara varaktigt bedöms som tillräckligt för att stoppa de aktuella uppläggen. Förslaget har justerats på denna punkt i förhållande till lagrådsremissen.

Den förordade modellen skulle visserligen innebära att det måste ske vissa avvägningar – det måste t.ex. prövas om tillskottet är varaktigt – men samtidigt skulle en sådan lösning träffa de upplägg som regeln är tänkt att träffa utan att försvåra att kapital anskaffas för att varaktigt användas i företaget. Regeringen förordar därför en sådan lösning, trots att den blir något mer svårtillämpbar, och lämnar ett sådant förslag.

För att det inte ska vara möjligt att kringgå bestämmelsen genom att i stället förvärva ett företag till vilket ett tillskott skett innan förvärvet bör även ett sådant tillskott minska omkostnadsbeloppet om det gjorts i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till företaget. Följande förenklade exempel illustrerar problematiken. B, som är finansjär, bildar ett bolag NYAB och tillskjuter X miljoner kronor. A, som äger det framgångsrika fåmansföretaget AB1 köper under år 1 NYAB mot revers för marknadsvärdet som i stort motsvarar B:s tillskott till NYAB. I AB1 finns utdelningsbara medel. NYAB köper AB1 från A för anskaff-

ningsvärdet. De utdelningsbara medlen i AB1 delas ut till NYAB, vilket kan göras skattefritt då andelarna i AB1 är näringsbetingade. A kan vid ingången av år 2 använda sig av ett gränsbelopp som baseras på köpeskillingen för NYAB. I början av år 2 delar NYAB ut vinsten från AB1 till A. Utdelningen beskattas med 20 procent upp till gränsbeloppet som baseras på köpeskillingen för NYAB. NYAB och AB1 likvideras härafter, varvid A bland annat erhåller tillskjutna X miljoner kronor utan att några skattekonsekvenser uppkommer, eftersom den delen av utbetalningen som motsvarar tillskottet motsvaras av omkostnadsbeloppet för andelarna. Därefter återbetalar A sin skuld till B.

Det behövs därför en regel som innebär att underlaget för årets gränsbelopp även ska minskas med anskaffningsutgift för andelen till den del sådant tillskott, direkt eller indirekt, har ökat värdet på andelen. En sådan regel gör att A i ovannämnda exempel inte får beakta köpeskillingen på X miljoner kronor vid beräkandet av gränsbeloppet eftersom ett icke varaktigt kapitaltillskott på X miljoner kronor har ökat värdet på andelarna i NYAB.

Avslutningsvis bör framhållas att de nya reglerna inte utesluter att transaktioner som formellt sett inte strider mot de föreslagna reglerna men som sker i syfte att manipulera omkostnadsbeloppet ändå kan komma att underkännas skatterättsligt enligt andra regler eller genom tillämpning av lagen mot skatteflykt.

Lagförslag

Förslaget föranleder ett nytt tredje stycke i 57 kap. 12 § IL. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.4.

6.15.2.5 Upplägg med lönebolag

Regeringens förslag: Om en andel i ett företag ägts under del av det år som löneunderlaget avser, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid räknas med i det lönebaserade utrymmet för andelen.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Skatteverket, Lantbrukarnas Riksförbund och Sveriges Redovisningskonsulters Förbund tillstyrker förslaget. Förvalt-

ningsrätten i Linköping, Ekobrottsmyndigheten, Tillväxtverket och Näringslivets Skattedelegation har inga erinringar mot förslaget. Sveriges advokatsamfund har förståelse för att åtgärder vidtas för att åtgärda de luckor som finns i 3:12-reglerna.

Skälen för regeringens förslag: Skatteverket har i samband med sin kontrollverksamhet funnit att det förekommer att löneunderlag utnyttjas dubbelt för att andelsägare ska erhålla högre gränsbelopp. Detta har skett genom att bolag, som endast innehåller aktiekapital och höga löneunderlag, förvärvas strax före årsskiftet. Följande exempel belyser hur förfarandet kan gå till.

A äger Holding AB som i sin tur äger dotterbolaget AB X. I AB X bedrivs det näringsverksamhet och löner har utbetalts t.o.m. november år 1 med 25 miljoner kronor. B äger AB Y, som är mycket lönsamt. I AB Y finns inga anställda mer än B och därför inte något högt löneunderlag. Skatteplaneringen genomförs i följande steg.

1. Holding AB bildar ett nytt dotterbolag AB Z, varefter verksamheten i AB X t.ex. genom en underprisöverlåtelse förs över till AB Z. Alla vinstmedel i AB X delas ut till Holding AB. Detta kan ske utan beskattning då Holding AB:s andelar i AB X är näringsbetingade. AB X innehåller härafter bara aktiekapitalet och ett löneunderlag på 25 miljoner kronor.
2. B köper AB X från Holding AB den 1 december år 1. Priset beräknas utifrån aktiekapitalet plus viss ersättning för löneunderlaget. B säljer därefter AB Y till AB X. Priset bestäms till omkostnadsbeloppet ökat med gränsbeloppet, vilket innebär att endast kapitalbeskattning till 20 procent aktualiseras. Under december år 1 tar B ut en lön från AB X eller AB Y, så att löneuttagskravet i 57 kap. 19 § IL uppfylls.
3. Efter AB X:s förvärv av AB Y delar AB Y ut alla vinstmedel till AB X under december år 1. Detta kan ske utan beskattning, eftersom AB X andelar i AB Y är näringsbetingade.
4. Under år 2 kan B på grund av löneunderlaget i AB X lyfta utdelning från AB X på ca 11,7 miljoner kronor som kapital-

beskattas med 20 procent om det antas att år 1 är 2009 (från hans egen lön bortses)¹⁴².

5. A förlorar inget löneunderlag, eftersom Holding AB får beakta lönerna under den tid man ägt AB X. Enligt 57 kap. 17 § IL beräknas löneunderlaget på grundval av ersättning som under året före beskattningsåret har lämnats till arbetstagarna i företaget och dess dotterföretag. Om ett dotterföretag har ägts under del av det år som underlaget avser, ska bara ersättning som betalats ut under denna tid räknas med. Eftersom hela löneunderlaget har betalats ut under den tid som Holding AB ägde AB X får hela löneunderlaget beaktas.
6. Nästa år torde motsvarande transaktioner kunna göras på nytt, även om det inte ska bortses från att förfarandet kan stöta på praktiska och formella svårigheter.

En ändring bör göras så att bara ersättningar som betalats ut under den tid som en andel ägts ska räknas in i löneunderlaget vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen. Detta innebär att löneunderlaget – och det lönebaserade utrymmet – därmed kan bli olika stort för olika andelar i samma företag. I exemplet ovan skulle B, efter en sådan ändring, inte kunna beräkna något löneunderlag från AB X på grund av löner som betalats ut i AB X före den 1 december.

Lagförslag

Förslaget föranleder ett nytt tredje stycke i 57 kap. 16 § IL. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.4.

6.15.2.6 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

En höjning av schablonbeloppet till två och tre fjärdedels inkomstbasbelopp beräknas minska skatteintäkterna år 2012 med ca 60 miljoner kronor. Året efter införandeåret beräknas skattebortfallet öka till ca 80 miljoner kronor. Andra

året efter införandeåret beräknas skattebortfallet öka till 90 miljoner kronor, och tredje året efter införandeåret till 100 miljoner kronor. Även åren därefter ökar skattebortfallet, eftersom de sparade utdelningsutrymmen som kan användas som gränobelopp i samband med avyttring av bolaget kommer att öka. Varaktigt bedöms skattebortfallet vara cirka 170 miljoner kronor per år, vilket också är den varaktiga offentligfinansiella försvagningen som förslaget medför.

När det gäller förslaget om en takregel för utdelning bedöms de offentliga finanserna försvagas med ca 80 miljoner kronor per år från och med 2012. Det är endast de personer som tar ut stora utdelningar som får sänkt skatt genom förslaget. Den som vill tillgodogöra sig avkastningen från ett företag kan redan i dag till viss del undgå tjänstebeskattnings genom att genomföra interna aktieöverlåtelser. Det är därför bara ett fåtal personer som direkt berörs av förslaget.

Förslaget om att begränsa tillämpningen av förenklingsregeln till ett företag per person berör de delägare som äger kvalificerade andelar i mer än ett fåmansföretag. Det är mindre än 10 procent av de som omfattas av 3:12-reglerna. Dessa delägare kommer bara att få använda sig av förenklingsregeln i ett företag. Många ägare tar dock ut en låg utdelning eller ingen utdelning alls. Baserat på data från 2009 så tar tre fjärdedelar av de som berörs av förslaget inte ut någon utdelning alls i kapital. För dem har inte reformen någon effekt på skattebetalningen, åtminstone inte införandeåret. Ytterligare en ganska stor grupp har så pass stora sparade utdelningsutrymmen att hela utdelningen ryms inom det sparade utdelningsutrymmet. Därför bedöms endast cirka 2 000 personer, vilket är under en procent av de som omfattas av 3:12-reglerna, få höjd skatt till följd av förslaget. Skatteintäkterna beräknas öka med cirka 60 miljoner kronor 2012. På längre sikt påverkar reformen storleken på sparade utdelningsutrymmen. Minskade sparade utdelningsutrymmen ökar statens framtida skatteintäkter. Hur stor denna effekt är i detta fall är svårt att kvantifiera, men effekten bedöms som relativt liten.

Det finns inga säkra uppgifter om i hur stor omfattning skatteplanering genom upplägg med inte varaktiga tillskott eller med lönebolag förekommer. Det är därför inte möjligt att beräkna de ekonomiska konsekvenserna av förslagen. Det kan i vart fall konstateras att intäkterna inte kommer att minska på grund av förslagen. Om

¹⁴² (25 % av 25 miljoner kronor = 6,25 miljoner kronor) + (25 % av 21 946 000 kronor = 5 486 500 kronor) = 11 736 500 kronor. Inkomstbasbeloppet 2009 är 50 900 kronor och 60 inkomstbasbelopp är 3 054 000 kronor. Av löneunderlaget på 25 miljoner kronor överstiger (25 000 000 – 3 054 000 kronor =) 21 946 000 kronor 60 inkomstbasbelopp.

ingen reglering sker kan det i stället uppkomma ett betydande skattebortfall.

Effekter för myndigheter

Förslaget om höjt schablonbelopp och om att begränsa tillämpningen av förenklingsregeln bedöms inte medföra några merkostnader eller något merarbete för Skatteverket eller de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Förslaget om en takregel för utdelning bedöms inte medföra några större merkostnader för Skatteverket. Eventuella sådana kostnader får dock hanteras inom befintlig ram. Förslaget bedöms inte heller medföra några merkostnader eller något merarbete för de allmänna förvaltningsdomstolarna.

När det gäller upplägg med tillskott förekommer det i dag ett antal processer med anledning av det oklara rättsläget. De föreslagna ändringarna innebär att det förtydligas att detta upplägg inte ska kunna medföra skattelättnader. Även de föreslagna ändringarna rörande upplägg med lönebolag innebär att det görs klart att detta upplägg inte ska kunna medföra skattelättnader. Detta kan i viss mån leda till en minskning av Skatteverkets och de allmänna förvaltningsdomstolarnas arbetsbörda. Samtidigt kan ny lagstiftning alltid leda till nya gränsdragningsfrågor. Förslagen torde dock sammantaget inte medföra några merkostnader för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Effekter för företag och företagare

Förslaget om höjt schablonbelopp i förenklingsregeln innebär att förenklingsregeln kommer att kunna användas i ytterligare ca 2 500 fall, vilket medför minskad administrativ börda för berörda företagare. Skattesänkningen tillfaller till drygt 80 procent män och till knappt 20 procent kvinnor.

Förslaget att sätta ett tak för hur mycket utdelning som under ett år ska beskattas i inkomstslaget tjänst bedöms göra det mer attraktivt att förlägga högavkastande innovativ verksamhet i Sverige. Den nya takregeln medför även en förenkling för ägare av fåmansföretag vars företag är mycket vinstrika. Regeln kommer dock bara att tillämpas av ett fåtal företagare, varför förslaget kommer att få en begränsad betydelse för befintliga företagare.

Utifrån deklarationsdata från 2008 och 2009 förefaller det som att det nästan enbart är män som skulle omfattas av skattesänkningen,

men det statistiska urvalet är för litet för att någon exakt uppskattning av hur stor andel av skattesänkningen som tillfaller respektive kön ska kunna göras.

De aktieägare som berörs av förslaget rörande upplägg med hjälp av förenklingsregeln kan få högre skatt. Detta måste emellertid vägas mot det väsentliga skattebortfall som kan uppkomma om ingen reglering sker. Samtidigt måste det vägas in att syftet med förenklingsregeln i första hand är att gynna de företagare som har ett litet kapital och ett fåtal anställda och som regelmässigt torde bedriva sin verksamhet i ett företag. När det är fråga om ägande i flera företag är det inte självklart att andelsägaren ska kunna använda förenklingsregeln i samtliga företag. Det har därför inte ansetts lämpligt att utforma reglerna på ett annat sätt (se avsnitt 6.15.2.3). De ökade skatteintäkterna till följd av förslaget skulle till drygt 80 procent komma från män och till knappt 20 procent från kvinnor.

Den föreslagna åtgärden gällande upplägg med inte varaktiga tillskott berör ägare av kvalificerade andelar i fåmansföretag som lämnat tillskott i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till företaget. Sådana tillskott kommer inte att kunna ligga till grund för gränsbelopp under beskattningsåret. På så sätt kommer den i avsnitt 6.15.2.4 beskrivna skatteplaneringen inte att kunna genomföras. Det uppkommer normalt inga administrativa merkostnader för de aktieägare som lämnat tillskott med syfte att varaktigt stärka kapitalet. Kostnader kan dock uppkomma vid de utredningar som Skatteverket kommer att göra för att utröna om ett tillskott är varaktigt. Sådana kostnader kan förekomma redan i dag, eftersom rättsläget är oklart. Dessa konsekvenser måste vägas mot det betydande skattebortfall som kan uppkomma om någon effektiv reglering inte sker. Det har även prövats att utforma reglerna med mönster från de bestämmelser som finns för underskotts företag. En sådan lösning har dock bedömts träffa varaktiga tillskott i allt för hög grad.

Förslaget rörande upplägg med lönebolag innebär att ägare av kvalificerade andelar inte kommer att kunna tillgodogöra sig lönebaserat utrymme som baserar sig på ersättningar som betalats ut under tid som andelen inte ägts. Den ovan beskrivna skatteplaneringen kommer därmed inte att kunna genomföras. Reglerna kan dock innebära att det lönebaserade utrymmet efter ett förvärv av andelar blir lägre än tidigare

och att visst merarbete och därmed kostnader uppkommer vid beräkningen av lönebaserat utrymme. Det är inte möjligt att med någon exakthet ange hur många aktieägare som berörs. De administrativa kostnaderna torde dock vara små och får vägas mot att de nuvarande reglerna kan leda till betydande skattebortfall.

6.15.3 Höjd räntefördelningsränta

6.15.3.1 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Räntesatsen för positiv räntefördelning höjs från statslåneräntan ökad med fem procentenheter till statslåneräntan ökad med fem och en halv procentenhet.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som har yttrat sig särskilt beträffande förslaget till höjd räntefördelningsränta tillstyrker den helt övervägande delen förslaget eller lämnar det utan erinran. *Landsorganisationen i Sverige* avvisar alla skattesänkningar. Några remissinstanser anser emellertid att den föreslagna höjningen är otillräcklig. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* menar att den föreslagna höjningen inte är tillräcklig för att kompensera de enskilda näringsidkarna för olika åtgärder som har kommit ägare av fåmansföretag till del. Fakultetsnämnden uppger att det finns anledning att se över egenföretagarnas beskattning. Även *Företagarna* anser att höjningen är för låg och efterlyser en översyn av skattereglerna för enskilda näringsidkare. *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)* menar att den offentligfinansiella effekten av den höjda räntesatsen har överskattats och att höjningen i stället borde vara en procentenhet. LRF anser att även andra frågor som rör räntefördelningen bör utredas och regleras på olika sätt. *Näringslivets Skattedelegation*, i vars yttrande *Fastighetsägarna Sverige* och *Föreningen Svenskt näringsliv* instämmer, välkomnar förslaget men anser att det behövs ytterligare förbättringar för de enskilda näringsidkarna. Även *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund* är positivt till förslaget men anser att höjningen borde ha varit minst fyra procentenheter.

Skälen för regeringens förslag: Genom lagstiftning hösten 1993 infördes regler om räntefördelning vid beskattning av enskilda näringsidkare och fysiska personer som äger andel i handelsbolag. Reglerna finns numera i 33 kap. IL. Positiv räntefördelning innebär att avdrag medges vid beräkning av inkomst av näringsverksamhet för en schablonmässigt beräknad avkastning på eget kapital som investerats i verksamheten. Motsvarande belopp tas i stället upp som intäkt av kapital. Räntesatsen vid positiv räntefördelning uppgår sedan 1997 till statslåneräntan ökad med fem procentenheter (prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:FiU20, SFS 1997:440). Reglerna har använts som ett medel för att uppnå en likvärdig beskattning av enskilda näringsidkare och handelsbolagsdelägare jämfört med vad som gäller för ägare av fåmansföretag.

I tidigare avsnitt föreslås förändringar i 3:12-reglerna som gäller för delägare av fåmansföretag. För att de föreslagna ändringarna inte ska leda till att balansen i beskattningen av delägare i fåmansföretag och enskilda näringsidkare förskjuts föreslås att räntesatsen vid positiv räntefördelning höjs från statslåneräntan ökad med fem procentenheter till statslåneräntan ökad med fem och en halv procentenhet. Flera remissinstanser anser att den föreslagna höjningen är otillräcklig mot bakgrund av olika åtgärder som kommit ägare av fåmansföretagen till del. Regeringen är uppmärksam på den fortsatta balansen och neutraliteten mellan olika företagsformer och regelsystem, som emellertid inte alltid är direkt jämförbara med varandra. Regeringen anser att den föreslagna räntehöjningen i nuläget får anses vara väl avvägd i förhållande till de förändringar i 3:12-reglerna som föreslås i denna proposition.

Lagförslag

Förslaget föranleder en ändring av 33 kap. 3 § IL. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.3 och 3.5.

6.15.3.2 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

En höjning av räntefördelningsräntan innebär att inkomster ”flyttas” från dubbelbeskattad inkomst av näringsverksamhet till enkelbeskattad inkomst av kapital. Samtidigt minskar pensionsutbetalningarna något eftersom kapitalinkomster

inte är socialförmånsgrundande, vilket också har berörts av *Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)*. Att höja räntesatsen för positiv räntefördelning för enskilda näringsidkare och handelsbolagsdelägare med en halv procentenhet beräknas kosta drygt 100 miljoner kronor per år, i 2012 års ekonomiska miljö. Beräkningen baseras på utfallsdata från 2008.

Effekter för myndigheter

Höjningen av räntesatsen vid positiv räntefördelning påverkar inte arbetsbördan eller kostnaderna för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Effekter för företag

Höjningen av räntesatsen vid positiv räntefördelning syftar till att upprätthålla neutraliteten vid beskattningen av olika företagsformer och innebär en skattelättnad för enskilda näringsidkare och handelsbolagsdelägare. Skattesänkningen beräknas till knappt 80 procent tillfalla män och till drygt 20 procent kvinnor.

6.16 Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

6.16.1 Ärendet och dess beredning

Den 28 juni 2007 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare för att analysera för- och nackdelar med skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet som ett komplement till andra stödformer. Utredaren skulle bedöma om fördelarna med en ordning med skatteincitament överväger nackdelarna. Även om utredaren bedömde att nackdelarna överväger fördelarna skulle ett förslag med författningstext om sådana incitament utarbetas. Utredningen, som antog namnet Gåvoincitamentsutredningen, lämnade den 17 juni 2009 sitt betänkande SOU 2009:59 Skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet. En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 10, avsnitt 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 10, avsnitt 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 10, avsnitt 3*. En sammanställning av remisstyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2009/4738).

I propositionen behandlas Gåvoincitamentsutredningens förslag i betänkandet utom såvitt gäller skattereduktion för direkta gåvor till forskning. Förslaget om gåvor till forskning kräver ytterligare överväganden och behandlas därför inte i propositionen. Frågan om skattereduktion för fysiska personer för gåvor till forskning kommer att beredas i samband med kommande forskningsproposition.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 12 maj 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 10, avsnitt 4*. Lagrådet har lämnat förslagen utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 10, avsnitt 5*. I förhållande till lagrådsremissens lagförslag har vissa ändringar av redaktionell karaktär gjorts.

6.16.2 Gällande rätt

6.16.2.1 Om avdrag för gåvor m.m.

I 9 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) finns regler om utgifter som inte är avdragsgilla vid inkomstberäkningen. Till sådana utgifter hänförs enligt 9 kap. 2 § första stycket inkomstskattelagen den skattskyldiges levnadskostnader. Av paragrafens andra stycke framgår att utgifter för gåvor räknas som levnadskostnader. Det skatterättsliga gåvobegreppet torde i allt väsentligt överensstämma med det civilrättsliga. En gåva kännetecknas av att givaren frivilligt och utan tanke på motprestation överför pengar eller andra tillgångar till någon annan och att givaren i samband med gåvan inte förbehåller sig några rättigheter avseende det bortgivna.

6.16.2.2 Om avdrag för inkomsternas förvärvande och bibehållande

Som konstaterats i föregående avsnitt får gåvor inte dras av. Vad som däremot ska dras av vid inkomstberäkningen är ”kostnader för inkomsternas förvärvande och bibehållande”. Bestämmelser med denna innebörd finns för de olika inkomstslagen tjänst, näringsverksamhet och kapital i 12 kap. 1 §, 16 kap. 1 § och 42 kap. 1 § andra stycket inkomstskattelagen. Bestämmelsen om avdragsrätt för kostnader för inkomsternas förvärvande och bibehållande kan

sågas återspegla den grundläggande principen om vad som ska beaktas vid den för beskattningen relevanta inkomstberäkningen.

6.16.2.3 Beskattning av stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund

Allmänt om 7 kap. inkomstskattelagen

I 7 kap. inkomstskattelagen finns regler av betydelse för hur ideell verksamhet ska beskattas.

Av 7 kap. 1 § första stycket inkomstskattelagen framgår att det i kapitlet finns bestämmelser om undantag från skattskyldighet för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund. Vidare framgår att bestämmelserna om undantag från skattskyldighet också omfattar staten, kommuner, pensionsstiftelser, vissa andra juridiska personer och vissa fastighetsägare.

Stiftelser

Särskilda bestämmelser om stiftelser finns i 7 kap. 3–6 §§ inkomstskattelagen. I 7 kap. 3 § första stycket inkomstskattelagen stadgas att en stiftelse bara är skattskyldig för sådan inkomst av näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen under förutsättning att stiftelsen uppfyller ändamålskravet enligt 4 §, verksamhetskravet enligt 5 § och fullföljdskravet enligt 6 §. Av paragrafens andra stycke följer att en sådan stiftelse som uppfyller kraven i 7 kap. 4, 5 och 6 §§ inkomstskattelagen inte heller är skattskyldig för kapitalvinster och kapitalförluster. För pensionsstiftelser och vissa andra stiftelser finns särskilda bestämmelser i 7 kap. 2 och 16–18 §§ inkomstskattelagen.

Ändamålskravet i 7 kap. 4 § första stycket inkomstskattelagen innebär att stiftelsen ska ha till huvudsakligt ändamål att främja vård och uppfostran av barn, lämna bidrag för undervisning eller utbildning, bedriva hjälpverksamhet bland behövande, främja vetenskaplig forskning, främja nordiskt samarbete eller stärka Sveriges försvar under samverkan med militär eller annan myndighet. Av andra stycket framgår att ändamålen inte får vara begränsade till vissa familjer eller bestämda personer.

Verksamhetskravet i 7 kap. 5 § inkomstskattelagen innebär att stiftelsen i den verksamhet som bedrivs uteslutande eller så gott

som uteslutande ska tillgodose sådant ändamål som avses i 4 §.

Fullföljdskravet enligt 7 kap. 6 § inkomstskattelagen innebär att stiftelsen, sett över en period om flera år, ska bedriva en verksamhet som skäligen motsvarar avkastningen av stiftelsens tillgångar.

Ideella föreningar och registrerade trossamfund

Av 7 kap. 7–12 §§ inkomstskattelagen framgår under vilka villkor som ideella föreningar är skattebefriade. Enligt 7 kap. 14 § inkomstskattelagen gäller dessa regler också registrerade trossamfund.

En ideell förening är enligt 7 kap. 7 § första stycket inkomstskattelagen skattskyldig bara för sådan inkomst av näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen om föreningen uppfyller ändamålskravet i 8 §, verksamhetskravet i 9 §, fullföljdskravet i 10 § samt öppenhetskravet i 13 §.

Enligt 7 kap. 7 § andra stycket inkomstskattelagen är en förening som uppfyller kravet enligt första stycket inte skattskyldig för kapitalvinster och kapitalförluster. En sådan förening är heller inte skattskyldig för inkomst som kommer från en självständig näringsverksamhet om inkomsten huvudsakligen kommer från en verksamhet som är ett direkt led i främjandet av sådana ändamål som avses i 8 §, som har en naturlig anknytning till sådan verksamhet eller som av hävd utnyttjats som finansieringskälla för ideellt arbete. Vidare är föreningen inte skattskyldig för inkomst från innehav av en fastighet som tillhör föreningen och som används i föreningens verksamhet på sådant sätt som anges i 3 kap. 4 § fastighets-taxeringslagen (1979:1152). För vissa ideella föreningar finns särskilda bestämmelser i 7 kap. 15–17 §§.

När det gäller det ändamålskrav som finns för ideella föreningar framgår av 7 kap. 8 § första stycket inkomstskattelagen att föreningen ska ha såsom huvudsakligt syfte att främja sådana ändamål som avses i 4 § (se föregående avsnitt) eller andra allmännyttiga ändamål såsom religiösa, välgörande, sociala, politiska, idrottsliga, konstnärliga eller liknande kulturella ändamål. Av paragrafens andra stycke framgår att ändamålen inte får vara begränsade till vissa familjers, föreningens medlemmars eller andra bestämda personers ekonomiska intressen.

Verksamhetskravet i 7 kap. 9 § inkomstskattelagen innebär att föreningen i den verksamhet som bedrivs uteslutande eller så gott som uteslutande ska tillgodose sådana ändamål som avses i 8 § (se ovan).

Fullföljdskravet i 7 kap. 10 § inkomstskattelagen stadgar att föreningen ska, sett över en period av flera år, bedriva en verksamhet som skäligen motsvarar avkastningen på föreningens tillgångar.

Kravet på öppenhet innebär enligt 7 kap. 13 § inkomstskattelagen att föreningen inte får vägra någon inträde som medlem om det inte finns särskilda skäl för det med hänsyn till arten eller omfattningen av föreningens verksamhet eller syfte eller annat.

Vissa andra juridiska personer

I 7 kap. 15–20 §§ inkomstskattelagen finns bestämmelser om undantag från skattskyldighet som gäller vissa andra juridiska personer utöver dem som berörts i de tidigare paragraferna (staten m.fl., stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund).

I 7 kap. 15 § första stycket inkomstskattelagen behandlas ett antal juridiska personer som bara är skattskyldiga för sådan inkomst av näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 § inkomstskattelagen. Sådana juridiska personer är vidare inte skattskyldiga för kapitalvinster och kapitalförluster enligt paragrafens andra stycke. De juridiska personer som avses är domkyrkor, lokalkyrkor eller dylikt som hör till Svenska kyrkan i deras egenskap av ägare till vissa tillgångar som är avsedda för Svenska kyrkans verksamhet, sjukvårdsinrättningar som inte bedrivs i vinstsyfte, barmhärtighetsinrättningar och hushållningssällskap. När det gäller hushållningssällskapen måste de ha stadgar som fastställts av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

I 7 kap. 16 och 17 §§ inkomstskattelagen finns regler om juridiska personer som bara är skattskyldiga för innehav av fastighet. I den förra paragrafen finns mer generella undantagsregler medan den senare innehåller en uttrycklig uppräkningslista av vissa namngivna subjekt.

Exempel på juridiska personer som omfattas av dessa regler är akademier, personalstiftelser, Nobelstiftelsen och Stiftelsen Anna Lindhs minnesfond.

Av 7 kap. 18 § inkomstskattelagen framgår att bestämmelserna om begränsningar i skatt-

skyldigheten som gäller för vissa juridiska personer enligt 15–17 §§ tillämpas för stiftelser bara under förutsättning att fullföljdskravet enligt 6 § är uppfyllt. Om det finns särskilda krav eller liknande när det gäller verksamheten, tillämpas begränsningarna i skattskyldigheten bara om stiftelserna i sin verksamhet uteslutande eller så gott som uteslutande uppfyller dessa krav. Om det anges att en stiftelse uteslutande ska bedriva viss verksamhet gäller dock det.

Av 7 kap. 19 § inkomstskattelagen framgår att understödsföreningar är skattskyldiga bara för inkomst på grund av fastighet som inte förvaltas i livförsäkringsverksamheten. Enligt 20 § är producentorganisationer skattebefriade för inkomster som avser marknadsreglering enligt lagen (1994:1709) om EG:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken.

6.16.2.4 EU-rätt

Inom Europeiska unionen omfattas frågor om direkta skatter av medlemsstaternas behörighet. Se bland annat EU-domstolens dom i målen C-397/98 och C-410/98, Metallgesellschaft m.fl.¹⁴³ Enligt EU-domstolens rättspraxis är medlemsstaterna skyldiga att iaktta EU-rätten vid utövandet av sin behörighet.

EU-domstolen har i målet C-386/04 Centro di Musicologia Walter Stauffer¹⁴⁴ funnit att det stred mot fördraget att Tyskland inte medgav skattebefrielse för inkomster som en italiensk stiftelse hade från en näringsfastighet i Tyskland, när motsvarande inkomster hos en tysk ideell stiftelse hade varit skattebefriade.

EU-domstolen har vidare underkänt nationella regler som bara ger skattereduktion för forskning och utveckling om den bedrivs i den aktuella medlemsstaten (mål C-39/04 Laboratoires Fournier¹⁴⁵).

EU-domstolen har därutöver i en dom den 27 januari 2009 i målet C-318/07 Hein Persche¹⁴⁶ funnit att gåvor som skänks till organisationer som har sitt hemvist i en annan medlemsstat och som är erkänt allmännyttiga i denna stat, omfattas av fördragets bestämmelser

¹⁴³ REG 2001, s. I-1727.

¹⁴⁴ REG 2006, s. I-8203.

¹⁴⁵ REG 2005, s. I-2057.

¹⁴⁶ REG 2009, s. I-359.

om fri rörlighet för kapital i artikel 56 i EG-fördraget (numera ersatt av artikel 63 Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget). Vidare utgör enligt domen artikeln hinder för en medlemsstats lagstiftning enligt vilken ett skattemässigt avdrag för gåvor till allmännyttiga organisationer begränsas till att endast avse organisationer inom det nationella territoriet. Domen kan sammanfattas enligt följande.

Enligt tysk lag får skattskyldiga personer i viss omfattning dra av kostnader för främjande av barmhärtiga, kyrkliga, religiösa, vetenskapliga eller allmännyttiga ändamål. Det gäller även för gåvor in natura. Enligt lagen krävs dock att mottagaren är en inhemsk offentligjuridisk person och att det finns ett gåvobevis.

Målet handlar om en tysk skatterådgivare som yrkade avdrag för en gåva in natura till ett äldreboende med tillhörande barnhem i Portugal. Mannen hade skänkt sängkläder, badhanddukar, rullatorer och leksaksbilar till ett värde av 18 000 euro.

I givarens deklaration bifogades gåvobeviset och handlingar som visade att institutionen var allmännyttig och skattebefriad enligt portugisisk lag. Hans yrkanden avslogs av samtliga tyska instanser. Såväl tyska skatteverket som den tyska regeringen menade att de aktuella EU-bestämmelserna inte gäller gåvor, utan enbart kapitalrörelser i ekonomisk verksamhet.

Den specifika fråga som EU-domstolen avgjorde är huruvida principen om fri rörlighet för kapital är tillämplig för gåvor in natura från medborgare i medlemsstat till organisationer som har säte i annan medlemsstat och som anses vara allmännyttiga.

EU-domstolen ansåg att det är irrelevant om gåvorna har skänkts i pengar eller in natura. Alla liknande gåvor omfattas av fördragets bestämmelser om fri rörlighet för kapital. Domstolen ansåg att bestämmelsen om fri rörlighet för kapital utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning enligt vilken ett skattemässigt avdrag för gåvor som skänkts till erkänt allmännyttiga organisationer, endast beviljas för de gåvor som skänkts till organisationer som har hemvist i den medlemsstaten, utan någon som helst möjlighet för den skattskyldige att bevisa att en gåva som skänkts till en organisation som har sitt hemvist i en annan medlemsstat uppfyller de villkor som uppställs i nämnda lagstiftning för beviljande av

en sådan fördel. Domstolen slog fast att den i målet aktuella nationella tyska lagstiftningen inte heller kunde rättfärdigas av behovet att upprätthålla en effektiv skattekontroll.

Bara om det visar sig vara omöjligt att kontrollera nödvändiga uppgifter om institutionen kan avdrag vägras.

I mål C-10/10 Kommissionen mot Österrike har EU-domstolen, med hänvisning till bland annat domen i Hein Persche-målet, ansett att Österrike underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 56 EG-fördraget (numera ersatt av artikel 63 EUF-fördraget) och artikel 40 EES-avtalet genom att endast medge skattemässig avdragsrätt för gåvor till vissa inrättningar när dessa inrättningar har hemvist i Österrike.

6.16.3 Överväganden och förslag

6.16.3.1 Skattereduktion för gåvor bör införas

Regeringens förslag: Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet införs.

Utredningens bedömning: Utredningen avråder från lagstiftning men anser att om skatteincitament för gåvor ska införas bör det ske i form av en skattereduktion.

Remissinstanserna: En majoritet av de som yttrat sig är positiva till ett införande av skattereduktion för gåvor. Många remissinstanser ställer sig dock klart avvisande till ett sådant införande.

Cancerfonden, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd, Frälsningsarmén, Hjärt-Lungfonden, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Svenska Röda Korset, Alzheimerfonden, ActionAid, Hoppets Stjärna, Läkare utan gränser, Riksförbundet för Trafik-, Olycksfalls- och Polioskadade, Ersta diakoni, Individuell Människohjälp, Plan Sverige, Erikshjälpen och Evangeliska Fosterlandsstiftelsen anser det självklart att samhällssystemet ska kunna användas till att förmå medborgarna att gemensamt bekosta angelägna ändamål även om medlen inte tas direkt ur statskassan. *Diskrimineringsombudsmannen* anser att skatteincitament för gåvor indirekt bör kunna jämföras med ett bidrag från statens sida. *Rädda*

Barnen anser att ett genomförande skulle innebära att det civila samhället växer till förmån för de svagaste i samhället. *Stockholms Stadsmission* är positiv till att det tagits fram ett förslag och bedömer att allmänheten och näringslivet kommer att uppfatta det som ett erkännande av att enskildas gåvor har betydelse för den för samhället angelägna verksamhet som bedrivs av olika organ på ideell basis. *Katolska biskopsämbetet* anser att ett system med skatteincitament för gåvor till forskning och hjälpverksamhet bland behövande är ett steg i rätt riktning för att stödja enskilda människors initiativ inom dessa områden. *Kungliga Dramatiska Teatern AB* ser positivt på förslaget om skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet. Avdragsrätt kan enligt teatern bidra till ett större engagemang från det civila samhället för sådana ändamål och därmed gynna det svenska samhället i sin helhet. *Föreningen Stiftelser i Samverkan* anför att det är angeläget med en hög donationsvilja i samhället. Sverige bör därför i likhet med andra länder stimulera sina medborgare att skänka pengar till såväl forskning som andra allmännyttiga ändamål. *Svenska FN-förbundet* välkomnar förslaget. Det kommer att leda till betydande samhällsvinster både inom den ideella sektorn och för samhället i stort. *Svensk Insamlingskontroll* anser att förslaget bör genomföras.

Pingst – fria församlingar i samverkan anser att det inte finns någon anledning att tro att risken för skattefusk skulle vara högre inom denna sektor än inom andra. Att kalkylera med skattefusk och låta det vara en orsak att inte genomföra viktiga reformer är fel väg att gå i ett rättssamhälle. *Judiska församlingen i Stockholm* och *Judiska centralrådet i Sverige* anser att utredningen överdriver de fiskala kontrollproblemen som kan föreligga. *Kammarrätten i Jönköping* anser att kontrollsvårigheterna och risken för fusk och skatteundandragande starkt talar emot ett genomförande. *Statskontoret* anser att frågorna hur fusk och missbruk kan förhindras behöver utredas vidare. Den generella risken för fusk och missbruk lyfts även fram av *Kammarrätten i Stockholm*, *Sveriges advokatsamfund*, *Åklagarmyndigheten*, *Ekobrottsmyndigheten* och *Ekonomistyrningsverket*.

Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten anser dock att den relativt begränsade storleken på skattereduktionen och prövningen i samband med godkännande av

gåvomottagare i viss mån medför att risken för betydande skatteundandragande inte är fullt så framträdande även om den inte är försumbar. Införande av skattereduktion under en tidsbegränsad period med efterföljande utvärdering är enligt de båda myndigheterna en tilltalande lösning som bör övervägas i den fortsatta lagstiftningsprocessen. *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande* delar utredarens ställningstagande att nackdelarna överväger fördelarna och att det föreslagna systemet därför inte bör införas. Om förslaget genomförs anser rådet att det bör gälla en tidsbegränsad period, vars resultat kan utvärderas innan beslut om förlängning tas. *Famna – non profit vård och social omsorg* anser att förslaget ska följas upp och utvärderas efter fem år.

Konkurrensverket anför att det förefaller tveksamt om de positiva effekterna av de föreslagna reglerna, inom ramen för givna krav på systemet, kommer att överväga kostnaderna för bland annat administration och kontroll. *Riksteatern* anser att det finns fördelar med gåvor till forskning och ideell verksamhet men att nackdelarna överstiger fördelarna. Förslaget skulle innebära att Skatteverket skulle ägna sig åt verksamhet som inte faller under verkets uppdrag. Riksteatern befarar vidare att förslaget skulle leda till tidkrävande administration för Skatteverket. Det finns också risk för att administrationen i mottagarnas organisation skulle bli alltför omfattande i förhållande till de relativt små belopp det kan bli frågan om.

Sveriges advokatsamfund anser att förslaget är krångligt och svårt att tillämpa. Det strider mot skattesystemets grundläggande uppgift och systematik bland annat genom att gåvor inte anses utgöra en kostnad för inkomstens förvärvande och bibehållande. Förslaget leder till att vissa givare erhåller finansiering av annars icke avdragsgilla levnadskostnader. I avsaknad av ett tvåpartsförhållande är kontrollmöjligheterna begränsade. *Tjänstemännens Centralorganisation* anser i likhet med utredaren att nackdelarna med förslaget är betydligt fler än fördelarna och att förslaget därför inte bör genomföras. Rent principiellt är inte syftet med skattesystemet att skapa incitament för gåvor. Förslaget medför ett antal praktiska problem, såsom avgränsning av verksamheter, kontrollmöjligheter och utrymme för fusk. För Skatteverkets personal innebär förslaget en ökad arbetsbelastning med

resurskrävande uppgifter som inte är naturliga för myndigheten. Det kan dessutom inte uteslutas att staten, om skatteincitament för gåvor införs, i minskande omfattning tar fullt ansvar för verksamheters finansiering. *Länsrätten i Stockholms län* anser att lagstiftaren med införande av skattereduktion för gåvor är inne och ruckar på en av de mest centrala och grundläggande principerna i den svenska skattelagstiftningen. Syftet med tidigare skattereduktioner har oftast haft en stark anknytning till skattesystemets utformning och tillkommit för att stävja skatteundraganden. *Landsorganisationen i Sverige* anför att det i vissa situationer kan vara rimligt att skattesystemet används för att uppmuntra vissa beteenden eller för att kompensera för att det finns en skillnad mellan privatekonomiska och samhälls-ekonomiska kostnader. Någon sådan motivering kan knappast finnas i detta fall. Det är viktigt att förändringar i skattelagstiftningen bidrar till legitimitet och tilltro till skattesystemet. Utredningens förslag skulle leda i motsatt riktning. *Pensionärernas Riksorganisation (PRO)* anser att de principer vilka motiverat att tidigare motioner om avdragsrätt eller skattereduktion för gåvor har avslagits alltjämt bör vara vägledande. Att skattesubvention för gåvor till forskning och ideell verksamhet ligger vid sidan av skattesystemets ordinarie uppgift samt de uppenbara risker för missbruk och fusk som förslaget kan leda till talar enligt PRO emot ett genomförande.

Brottsförebyggande rådet anser att nackdelarna klart överväger fördelarna och avstyrker förslaget. *Sveriges Akademikers Centralorganisation* avstyrker förslaget. Organisationen delar utredarens uppfattning att det trots fördelarna med gåvor till forskning och ideell verksamhet finns nackdelar med en skattelagstiftning som avser att stimulera sådana gåvor som överstiger dessa fördelar. *Skattebetalarnas Förening* avstyrker förslaget. Föreningen anför att syftet med förslaget visserligen får anses vara gott men att skälen för att gå i en annan riktning och förenkla skattesystemet och minska skatteadministrationen är minst lika starka.

Sveriges Kvinnolobby och *Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet* delar utredarens slutsats att avråda från lagstiftning. Organisationerna anser att det finns en risk att det statliga bidraget till folkrörelser och i

synnerhet till kvinnorörelsen minskar med avdragsrätt för gåvor till den ideella sektorn. Detta har en direkt effekt på den demokratiska diskussionen i samhället då folkrörelsen utgör grunden för ett livaktigt offentligt samtal med brett deltagande och ett transparent demokratiskt samhälle.

Skatteverket och *Statskontoret* avstyrker förslaget och anser att man bör avvakta EU-domstolens prövning av andra länders lagstiftning på området och hur övriga EU-länder ställer sig till denna prövning.

Judiska församlingen i Stockholm och Judiska centralrådet i Sverige anser att en enklare och mer synlig avdragsmodell vore att föredra framför en skattereduktionsmodell. Det är av största angelägenhet att avdragsrätt införs för gåvor till allmännyttig verksamhet.

Lunds universitet förordar en lösning för juridiska personer som innebär att de skattemässiga förutsättningarna för avdragsrätt för sponsring/forskning och utveckling utvidgas. Det bör göras en översyn av inkomstskattereglererna för att utvidga avdragsrätten för sponsring. Även *Riksidrottsförbundet*, *Stiftelsen Skansen* och *Svenskt Näringsliv* vill ha en utvidgad avdragsrätt för sponsring. Karolinska Institutet förordar en ny utredning kring sponsring och gåvor.

Sveriges Kommuner och Landsting anser att frågan om skattereduktion för gåvor till forskning och ideell verksamhet bör bli föremål för ytterligare beredning och bedömning. *Civildövsförbundet* anser att incitamentsfrågan bör sättas in i ett större sammanhang, där man diskuterar hur en stark, livskraftig, oberoende idéburen sektor ska finansieras. *Psoriasisförbundet* anser att det finns en rad frågor som måste analyseras mer grundligt innan slutlig ställning kan tas. Det gäller t.ex. hur organisationernas oberoende kan skyddas och hur föreningslivet påverkas. Från mer allmänna utgångspunkter borde det också göras en fördjupad analys av om utredningens förslag är förenliga med de grundläggande principerna i skattesystemet.

Skälen för regeringens förslag

Bakgrund

En stark och livaktig ideell sektor har stor betydelse för samhällslivet och demokratin. Fler aktörer och bättre villkor för ideella organi-

sationer att driva verksamhet innebär fler valmöjligheter för människor. Den ideella sektorn bedriver betydelsefull verksamhet inom t.ex. kulturlivet, idrotten, folkbildningen, det sociala området, utvecklingspolitiken och genom trossamfundet. Att den ideella sektorn anses som värdefull ur samhällelig synvinkel har kommit till uttryck bland annat genom olika former av offentligfinansierade stöd och bidrag men även genom de särskilda skatteregler som finns för beskattning av vissa typer av ideell verksamhet. Ett exempel utgörs av de skattesubjekt som finns i den s.k. katalogen i 7 kap. 15–17 §§ inkomstskattelagen (1999:1229). Den ideella sektorn har således bedömts ha ett egenvärde när det gäller demokrati och social välfärd. Den ideella sektorns beroende av finansiering från den offentliga sektorn kan i vissa fall minska dess självständighet i förhållande till det allmänna. Det finns därför anledning att underlätta för den ideella sektorn att samla in medel från andra aktörer.

Skatteincitament för gåvor

Det är mot den angivna bakgrunden av stort intresse att, utöver statliga anslag till ideell verksamhet, stimulera privatpersoner att genom gåvor öka resurserna till denna sektor. Regeringen vill, i motsats till vad flera remissinstanser anför om principiella skäl, fortsatt behov av beredning och påverkan på statsbidrag, som ett led i arbetet med att stärka den ideella sektorn stimulera donationer från privatpersoner genom att ge skatteincitament för gåvor. Samma bedömning gör också majoriteten av remissinstanserna.

Det finns ett flertal studier med olika angreppssätt som visar att skattesubventioner ökar de presumtiva givarnas vilja att skänka pengar.¹⁴⁷ Hur skatteincitament påverkar givandet kan analyseras med utgångspunkt från pris- och inkomsteffekter. Preiseffekten av skatteincitament för givande innebär att priset på gåvor minskar. Detta ökar konsumtionen, eller i detta fall givandet. Hur stor effekten kan förväntas vara kan beskrivas enligt följande. Effekten av en prisförändring på efterfrågan av en viss vara definieras av varans priselasticitet.

Priselasticiteten är den procentuella förändringen av konsumtionen av en vara vid en viss procents förändring av priset på samma vara. Även om gåvor strikt talat inte har priser kan man analysera en parallell elasticitet vad gäller gåvor. Om till exempel skatteincitamentet sänker givarens kostnad för gåvan med 30 procent, så innebär en elasticitet på 1 att prissänkningen ökat givandet med 30 procent. En elasticitet på mindre än 1 innebär att givandet ökat med mindre än värdet av prissänkningen; en priselasticitet på mer än 1 innebär att prissänkningen ökat givandet med mer än värdet av prissänkningen. Majoriteten av studier visar på en elasticitet i intervallet 1,1 och 1,3, vilket innebär att värdet på ökningen av givandet är mellan 10 och 30 procent högre än värdet på skattesänkningen.¹⁴⁸

Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande har föreslagit att skatteincitamenten ska införas under en tidsbegränsad period med efterföljande utvärdering. En utvärdering efter en tids tillämpning är naturligt men regeringen anser däremot inte att det finns skäl att tidsbegränsa tillämpningen.

Form av skatteincitament

När det gäller frågan om den närmare utformningen av skatteincitamentet finns det flera tänkbara tekniska lösningar. Det ligger naturligtvis nära till hands och är även i linje med vad som ofta framförs i den allmänna diskussionen att, som föreslagits av *Judiska församlingen i Stockholm* och *Judiska centralrådet i Sverige*, utforma reglerna som vanliga avdragsregler, dvs. att en gåva skulle dras av vid inkomstberäkningen. Gåvor av det slag det här är fråga om är dock inte utgifter för inkomsternas förvärvande och bör därför enligt regeringens mening inte påverka inkomstberäkningen. Skatteincitamentet bör med hänsyn härtill inte ges formen av ett avdrag.

En annan variant är att utforma incitamentet som en kreditering av givarens skattekonto. Skattekreditering har den fördelen att även den som inte har någon skatt att reducera kan bli

¹⁴⁷ Se t.ex. Anna Breman, *Forskning om filantropi. Varför skänker vi bort pengar?*, 2008.

¹⁴⁸ Charles Clotfelter har i en empirisk studie funnit att priselasticiteten för givande till allmännyttiga ändamål överstiger 1. Se Clotfelter, *Tax Reform and Charitable Giving in 1985*, *Tax Notes 1985*, s. 477–487. Senare studier har huvudsakligen bekräftat detta.

stimulerad att ge. Med kreditering av skattekontot blir emellertid kopplingen till skattesystemet mycket liten.

Regeringen anser i likhet med utredningen att skatteincitamentet bör utformas som en skattereduktion. Om incitamentet utformas på det sättet får lika stora gåvor samma "värde" skattemässigt. En fysisk person som har högre marginalsatt får en skatteförmån av samma storlek som en annan fysisk person som ger en lika stor gåva men som har lägre marginalsatt (så länge det finns skatt att reducera). Att ge skattelättnaden i form av en skattereduktion innebär också en markering av att incitamentsreglerna i princip ligger vid sidan av den vanliga beskattningen samtidigt som den bara belastar den statliga budgeten.

Risken för fusk och missbruk samt förhållandet till personliga levnadskostnader

Ett antal av remissinstanserna har betonat att skatteincitament för gåvor innebär en risk för fusk och missbruk, inte minst mot bakgrund av att det inte är möjligt att begränsa ett sådant system till att endast avse mottagare i Sverige (se avsnitt 6.16.3.5). Denna risk är påtaglig men kan enligt regeringens mening begränsas genom att beloppen liksom antalet mottagare och ändamål hålls nere. *Sveriges advokatsamfund* har ansett att förslaget leder till att vissa givare erhåller finansiering av personliga levnadskostnader. Avdragsförbudet för personliga levnadskostnader är ytterligare en omständighet som talar för att antalet ändamål begränsas. Regeringen återkommer till dessa frågor i avsnitt 6.16.3.4.

Avdrag för sponsring, m.m.

Lunds universitet har anfört att det bör göras en översyn för att utvidga avdragsrätten för sponsring. *Riksidrottsförbundet*, *Stiftelsen Skansen* och *Svenskt Näringsliv* har också föreslagit en utvidgning av avdragsrätten för sponsring medan *Karolinska Institutet* har föreslagit en ny utredning kring gåvor och sponsring. Någon utvidgning av avdragsrätten för sponsring är inte aktuell.

Lunds universitet har även föreslagit en utvidgning av möjligheterna till avdrag för utgifter för forskning och utveckling. Frågan om skattereduktion för gåvor till forskning kommer att beredas i samband med kommande forskningsproposition. I sammanhanget kan också framhållas att den utredning om översyn av

företagsbeskattningen som tillsatts bland annat har i uppdrag att lämna förslag på ökade skatteincitament för forskning och utveckling (se kommittédirektiv 2011:1 om översyn av företagsbeskattningen). Vidare föreslås i avsnitt 6.23 en utökad avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling. Någon förändring i övrigt av regelverket kring avdrag för utgifter för forskning och utveckling är inte aktuell.

6.16.3.2 Särskilt om det nya skatteförfarandet

Regeringens förslag: Lagförslagen anpassas till förslagen i regeringens proposition Skatteförfarandet, där en ny lag – skatteförfarandelagen – föreslås.

Utredningens förslag: Utredningen har inget sådant förslag.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har i prop. 2010/11:165 Skatteförfarandet föreslagit en ny skatteförfarandelag som ska ersätta bland annat skattebetalningslagen (1997:483), taxeringslagen (1990:324) och lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter. Den nya förfarandelagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012, samtidigt som förevarande förslag (se avsnitt 6.16.3.13 om ikraftträdande).

Förslaget till skatteförfarandelag innebär bland annat att begreppet taxering utmönstras och, som en följd därav, att begreppet taxeringsår ersätts med andra lämpliga begrepp. Exempel på andra förändringar är att begreppet självdeklaration ersätts med begreppet inkomstdeklaration. Regeringens förevarande förslag är anpassade till den terminologi och systematik som föreslagits i den tidigare propositionen.

Den nya förfarandelagen föreslås dock inte tillämpas i sin helhet från och med den 1 januari 2012. Regeringen föreslår därför även vissa ändringar i skattebetalningslagen och lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter samt vissa övergångsbestämmelser i annan lagstiftning.

6.16.3.3 Godkännande av gåvomottagare

Regeringens förslag: Skattereduktion för gåvor ges endast för gåvor som lämnats till gåvomottagare som godkänts av Skatteverket utifrån på förhand fastställda kriterier.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Skatteverket, Luleå tekniska universitet, Cancerfonden, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd, Frälsningsarmén, Hjärt-Lungfonden, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Röda Korset, Alzheimerfonden, ActionAid, Hoppets Stjärna, Riksförbundet för Trafik-, Olycksfalls- och Polioskadade, Ersta diakoni, Individuell Människohjälp, Plan Sverige, Erikshjälpen, Evangeliska Fosterlandsstiftelsen och Stadsmissionen Skåne* tillstyrker förslaget. *Brottsförebyggande rådet* ifrågasätter om godkännande av gåvomottagare är en rimlig arbetsuppgift för Skatteverket. Skatteverket delar uppfattningen att hanteringen ska ske genom ett ansökningsförfarande skiljt från den löpande taxeringen. *Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien* anser att en lista på gåvomottagare bland juridiska personer som kan godtas är ett alternativ för att underlätta kontroll och tillsyn. *Kungl. Vetenskapsakademien* anser att en sådan lista över godkända mottagare bör upprättas av Skatteverket. *Sveriges advokatsamfund* anser att Skatteverkets uppgift att bedöma och besluta om utländska rättssubjekt uppfyller kraven för godkännande är vanskelig och riskerar att medföra en haltande och godtycklig rättstillämpning. *Sveriges Pensionärsförbund* anser, mot bakgrund av sin åsikt att gåvomottagare bör vara den som enligt 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) definieras som ideell förening med inskränkt skattskyldighet, att det inte behövs någon föreskrift om avgiftsbelagd ansökan och godkännande av gåvomottagare. Förbundet framhåller dock att en sådan definition kan vara problematisk i förhållande till mottagare med hemvist utanför Sverige och att sådana detaljer kan kräva en särskild reglering.

Skälen för regeringens förslag: Det är nödvändigt att på ett tydligt sätt avgränsa vilka mottagare som de skattskyldiga ska kunna lämna

gåvor till med skattereduktionsverkan. Det är också viktigt att det finns en förutsägbarhet i detta avseende inte bara för de skattskyldiga utan även för mottagarna och Skatteverket.

Ett system med förhandsgodkännande framstår härvid som en klart mera lämplig lösning än olika modeller med prövning i efterhand. Ett sådant system för godkännande bör ges formen av en individuell prövning av varje enskild mottagare mot i förväg fastställda generella kriterier. *Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien* har som ett alternativ till en sådan prövning framfört en uppräkningslista av gåvomottagare som, såvitt får förstås, skulle godtas utan närmare individuell prövning. Även *Kungl. Vetenskapsakademien* har framfört liknande tankegångar. Ett sådant alternativ är emellertid inte lämpligt, bland annat mot bakgrund av att skatteincitament för gåvor inte kommer att kunna begränsas till gåvor till svenska subjekt. *Kungl. Vetenskapsakademien* har även som ett alternativ framfört att Skatteverket skulle upprätta en sådan lista över godkända mottagare. Det finns inget som hindrar att Skatteverket upprättar en lista över gåvomottagare som blivit godkända av Skatteverket (se avsnitt 6.16.3.7 om sekretess) men själva kriterierna för godkännande kan inte beslutas av verket.

Ett förhandsgodkännande bör ske i form av ett ansökningsförfarande. Endast mottagare som själva är aktiva kommer därmed att prövas. *Sveriges Pensionärsförbund* har argumenterat för att en definition av mottagare utifrån kriterierna för inskränkt skattskyldiga ideella föreningar i 7 kap. inkomstskattelagen skulle göra en särskild godkännandeprocédur onödig. En prövning av enskilda mottagare i samband med beskattningen kan endast avse mottagarens förhållanden i förfluten tid. Ett förhandsgodkännande kan däremot innefatta en prövning av framtida förhållanden, vilket är klart mera lämpligt när det är fråga om att bedöma huruvida gåvor i framtiden bör kunna lämnas med skatteeffekt till en viss mottagare. Som förbundet självt framhåller löser förslaget inte heller frågan om prövning av utländska mottagare. En avgränsning till endast ideella föreningar är dessutom enligt regeringens mening alldeles för snäv. Regeringens föreslagna avgränsningar av associationstyper framgår av avsnitt 6.16.3.4 och 6.16.3.5.

Regeringen har i och för sig förståelse för *Sveriges advokatsamfunds* synpunkter rörande tillämpningen när det gäller utländska associationer, men anser att de potentiella svårigheterna inte är av sådan art att förslaget inte bör genomföras. Svårigheter att bedöma utländska motsvarigheters kvalifikationer skulle finnas även om bedömningarna gjordes i efterhand i samband med att det fattas beslut om slutlig skatt för gåvogivarna.

Att ansöka om godkännande kommer att medföra en administrativ börda för de mottagare som ansöker om godkännande. En sådan ordning får dock bedömas som rimlig. Prövningsförfarandet blir detsamma för såväl svenska som utländska mottagare (se avsnitt 6.16.3.5 om utländska mottagare).

Lagförslag

Förslaget föranleder en ny lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, se avsnitt 3.2.

6.16.3.4 Förutsättningar för godkännande som gåvomottagare för gåvor till ideell verksamhet

Regeringens förslag: En svensk stiftelse, en svensk ideell förening eller ett svenskt registrerat trossamfund ska godkännas som gåvomottagare under förutsättning att

1. den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före det år då ansökan görs är inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen,
2. den sökande har som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande eller att främja vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet,
3. det är sannolikt att den sökande
 - även vid de två beslut om slutlig skatt som fattas efter det beslut som avses i 1 kommer att bli inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen, och
 - kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett,
4. det av den sökandes bokföring eller räkenskaper är möjligt att avgöra vilka gåvor som har mottagits och hur de har använts, och

5. den sökande har minst en auktoriserad eller godkänd revisor.

Om den sökande är sådan att beskattningen ska ske enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen än 3, 7 eller 14 §, ska prövningen av frågan om inskränkt skattskyldighet gälla frågan om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig vid tillämpning av någon av 7 kap. 3, 7 eller 14 §.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock att sökandens bokföring ska vara så anordnad att det är möjligt att avgöra vilka ändamål och verksamheter som givarna avsett att främja. Utredningen föreslår även att det är den sökande som ska göra sannolikt en fortsatt inskränkt skattskyldighet och en användning av gåvorna som givarna avsett.

Remissinstanserna: *Kungl. Konsthögskolan (Konsthögskolan)* och *Kungliga Dramatiska Teatern AB (Dramaten)* anser att icke vinstdrivande aktiebolag bör kunna bli godkända mottagare. Konsthögskolan anser att statliga myndigheter som bedriver ideell eller allmännyttig verksamhet inte bör exkluderas på grund av sin organisationsform. Dramaten anser att ekonomiska föreningar inte ska exkluderas från kretsen av möjliga gåvomottagare.

Åtskilliga av de som yttrat sig har framfört synpunkter på avgränsningen av ideell verksamhet. *Länsrätten i Stockholms län* framhåller att avgränsningen av ideell verksamhet får till följd att många organisationer som är inskränkt skattskyldiga enligt inkomstskattelagen (1999:1229) faller utanför. Förslaget riskerar således att lagstiftningsvägen styra över medel från en organisation till en annan. Länsrätten befarar vidare gränsdragningsproblem. *Skatteverket* anser att den valda avgränsningen till enbart hjälpverksamhet bland behövande samt vetenskaplig forskning är rimlig med hänsyn till gällande avdragsförbud för personliga levnadskostnader. *Diskrimineringsombudsmannen* påpekar att premierandet av vissa ändamål kan snedvrida incitamenten på ett sätt som är olyckligt. *Konstnärsnämnden* anför att förslaget stimulerar gåvor till områden som redan får mest gåvor och till och med troligtvis minskar konst- och kultursektorns andel av gåvor p.g.a. negativa

skatteeffekter. *Katolska biskopsämbetet* anser att det hade varit mera lämpligt att inte begränsa de ändamål som kan berättiga till skatteincitament på det sätt som skett. Om det anses nödvändigt av praktiska skäl kan dock förslaget anses godtagbart som en tillfällig lösning. Ämbetet betonar vikten av att man vid utformningen för det karitativa ändamålet beaktar hur modern biståndsverksamhet faktiskt bedrivs. *Svenska FN-förbundet* anser att de angivna ändamålen är alltför snäva och medför en omotiverad skillnad mellan olika slag av ideell verksamhet. Även Dramaten anser att antalet ändamål är för begränsade. *Sveriges Pensionärers Riksförbund* uttrycker också önskemål om en utvidgning av antalet ideella ändamål. *Reumatikerförbundet* föreslår att det rådande systemet vad gäller stöd till forskning och ideell verksamhet ska behållas. Förbundet anser att förslaget inte fullt ut tar hänsyn till att vissa organisationer, som förbundet, har både en insamlingsverksamhet till forskning och en folkrörelsebaserad medlemsverksamhet. Det finns också vissa komplikationer när det gäller kontrollen av det nya systemet. Skattereduktion för gåvor till utbildning förordas av *Uppsala universitet*, *Lunds universitet*, *Nämnden för statligt stöd till trossamfund*, *Chalmers tekniska högskola (Chalmers)*, *Civildövsforsförbundet*, *Frivilligorganisationernas Insamlingsråd*, *Frälsningsarmén*, *Hjärt-Lungfonden*, *Neurologiskt Handikappades Riksförbund*, *Röda Korset*, *Svenska Missionskyrkan*, *Alzheimerfonden*, *ActionAid*, *Hoppets Stjärna*, *Riksförbundet för Trafik-, Olycksfalls- och Polioskadade*, *Ersta diakoni*, *Individuell Människohjälp*, *Famna – non profit vård och social omsorg*, *Prostatacancerförbundet*, *Plan Sverige*, *Konsthögskolan*, *Erikshjälpen*, *Svenska FN-förbundet*, *Evangeliska Fosterlandsstiftelsen* och *Stadsmissionen Skåne*. Uppsala universitet och Lunds universitet anser även att gåvor för kulturarvets bevarande ska ge rätt till skattereduktion. Chalmers anser att det bör skapas skatteincitament för gåvor till stöd för innovation. Konsthögskolan anser att konstnärligt utvecklingsarbete bör vara ett godkänt ändamål. Civildövsforsförbundet anser att säkerhetsfrämjande insatser bör vara ett godkänt ändamål. Andra ändamål som framförs, bland annat av Frivilligorganisationernas Insamlingsråd, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Ersta diakoni, Individuell

Människohjälp, Riksförbundet för Trafik-, Olycksfalls- och Polioskadade och Evangeliska Fosterlandsstiftelsen, är social hjälpverksamhet, vård och uppfostran av barn, undervisning, utbildning, humanitärt arbete, miljövård, fredsarbete samt idrott och kultur. Som skäl för ytterligare ändamål anförs dels att flera andra ändamål är minst lika angelägna som de föreslagna, dels att många ideella organisationerna inte bedriver en så renodlad verksamhet att det är administrativt befogat att förbehålla just den föreslagna delen denna privilegierade ställning. Humanitärt arbete, miljövård och fredsarbete framförs också av Svenska FN-förbundet som även föreslår internationellt utvecklingsarbete som ett ändamål. *Judiska församlingen i Stockholm* och *Judiska Centralrådet i Sverige* framför sjukvård som ett ändamål. De menar att avdragsrätt för gåvor till allmännyttig verksamhet ska ha en bred ansats och egentligen gälla all allmännyttig verksamhet som drivs på ett seriöst sätt till samhällets och dess medborgares bästa. *Riksidrottsförbundet* vill inkludera idrottens organisationer bland de godkända mottagarna. Katastrofhjälp förs fram som ett ändamål av bland annat *Civildövsforsförbundet*, *Frivilligorganisationernas Insamlingsråd*, *Frälsningsarmén*, *Röda Korset*, *Svenska Scoutförbundet* och *Svenska Scoutrådet*. Prostatacancerförbundet vill särskilt trycka på att patientorganisationers verksamhet bör vara ett godkänt ändamål. Svensk Insamlingskontroll anser att organisationer som bedriver sådan allmännyttig verksamhet som anges i Stiftelse- och föreningsskatteutredningens betänkande (SOU 2009:65) bör kunna registrera sig som godkända gåvomottagare. *Pingst – fria församlingar i samverkan*, *Svenska kyrkan* och *Svenskt Näringsliv* förordar ett användande av inkomstskattelagens avgränsning av ”allmännyttig verksamhet”. Sveriges Pensionärsförbund anser att gåvomottagare bör vara den som enligt 7 kap. inkomstskattelagen definieras som ideell förening med inskränkt skattskyldighet, särskilt efter de förtydliganden som föreslagits av Stiftelse- och föreningsskatteutredningen. Förbundet finner det vidare anmärkningsvärt att utredaren inte har ägnat någon ansträngning åt att föreslå en lämplig ändring av det generella avdragsförbudet för personliga levnadskostnader så att gåvor till bland annat ideella föreningar skulle kunna dras av. *Kungl. Vetenskaps-*

akademien menar att det finns starka skäl att initialt begränsa reformen till forskningsområdet, där vinningarna enligt internationell erfarenhet är stora. Om erfarenheterna från detta fält är goda kan senare andra områden övervägas. *De handikappades riksförbund (DHR)* och *ParkinsonFörbundet* vänder sig mot ändamålet ”bedriva hjälpverksamhet bland behövande”. DHR anser att en dylik bestämmelse endast kommer att ytterligare driva på en utveckling där personer med funktionsnedsättning blir allt mer beroende av andra människors välvilja medan ParkinsonFörbundet anser att formuleringen för tankegångarna tillbaka till fattigvårdssamhället. DHR anser att ideella verksamheter som arbetar utifrån ett medborgarrättsperspektiv med inriktning på en förändring av samhället ska premieras som gåvomottagare.

Konsthögskolan liksom Frivilligorganisationernas Insamlingsråd, Hjärt-Lungfonden, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Röda Korset, Alzheimerfonden, ActionAid, Hoppets Stjärna, Riksförbundet för trafik-, olycksfalls- och polioskadade, Ersta diakoni, Individuell Människohjälp, Prostatacancerförbundet, Plan Sverige, Erikshjälpen, Evangeliska Fosterlandsstiftelsen och Stadsmissionen Skåne anser att det bör införas bestämmelser för nybildade organisationer. *Stockholms studentkårers centralorganisation* anser att det är angeläget att studentkårer tas med bland de som kan ansöka om att bli godkända gåvomottagare. Studentkårnas verksamhet främjar indirekt vetenskaplig forskning.

Kammarrätten i Stockholm anför att beslutsfattande som blir baserat på prognoser i många fall måste komplicera situationen för beslutsfattaren.

Skatteverket ser gärna att kravet på den sökandes bokföring förtydligas till att det ska vara på ett överskådligt sätt, t.ex. i en sidoordnad redovisning. *Bokföringsnämnden* anser att kravet på att det ska vara möjligt att avgöra vilka ändamål och verksamheter som givarna avsett att främja måste förtydligas. *Revisorsnämnden* anför att det inte framgår tillräckligt tydligt vilka krav som ska ställas på organisationernas bokföring. Kraven på vad en bokföring ska innehålla och hur den ska vara utformad framgår av bland annat bokföringslagen (1999:1078) och årsredovisningslagen (1995:1554) samt av de övriga normer som reglerar vad som är god

redovisningssed i olika sammanhang. Det är mot denna bakgrund tveksamt att införa ytterligare krav på bokföringen som ligger utanför detta regelverk.

Skälen för regeringens förslag

Associationsformer

Utredningens förslag omfattar stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är inskränkt skattskyldiga enligt 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (här bortses från de utländska motsvarigheterna, vilka behandlas i avsnitt 6.16.3.5). Utredningens utgångspunkt för avgränsningen är att dessa subjekt av lagstiftaren ansetts ha en sådan allmännyttig och ideell inriktning att de getts en privilegierad ställning i skattehänseende.

Kungl. Konsthögskolan (Konsthögskolan) och *Kungliga Dramatiska Teatern AB* har framfört önskemål om inkludering av icke vinstdrivande aktiebolag, ekonomiska föreningar och statliga myndigheter.

Det kan göras gällande att det finns en principiell skillnad mellan ideell verksamhet och verksamhet som bedrivs av aktiebolag och ekonomiska föreningar i allmänhet. Aktörerna inom den ideella sektorn karaktäriseras nämligen av att de inte delar ut vinst till medlemmar, ägare eller andra personer. Dessa associationer kan visserligen bedriva näringsverksamhet, men återinvesterar i så fall eventuell vinst i verksamheten. Aktiebolag som inte är vinstdrivande eller som har särskilda utdelningsbegränsningar kan sägas vara ideella i denna mening. Även vissa ekonomiska föreningar kan sägas ha denna karaktär, även om de typiskt sett och enligt definitionen i lagen (1987:667) om ekonomiska föreningar, bedriver ekonomisk verksamhet för att främja medlemmarnas ekonomiska intressen. Gränsen mellan ideella aktörer och näringsidkare har blivit alltmer oklar under senare år. Allt fler stiftelser och ideella föreningar sysslar med affärsverksamhet samtidigt som allt fler aktiebolag och ekonomiska föreningar ägnar sig åt frågor av ideell och allmännyttig karaktär.

Regeringen är dock inte beredd att låta det nu aktuella förslaget om skattereduktion för gåvor till ideell sektor omfatta fler organisationsformer än sådana stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som kan vara inskränkt skattskyldiga enligt 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen. Genom att aktiebolag hålls

utanför elimineras dessutom möjligheten att till dessa bolag ge skattegynnade gåvor som i själva verket är förtäckta kapitaltillskott.

Det finns vissa stiftelser och ideella föreningar som är skattegynnade enligt andra bestämmelser i 7 kap. inkomstskattelagen än 3, 7 eller 14 §. Bland dessa bestämmelser märks bland annat den s.k. katalogen, där flera stiftelser återfinns. Regeringen föreslår, i likhet med utredningen, att även dessa stiftelser och ideella föreningar ska kunna bli godkända gåvomottagare, under förutsättning att deras förhållanden är sådana att de skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig vid tillämpning av någon av 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen om deras skattskyldighet hade prövats mot dessa bestämmelser.

Vad gäller möjligheten att ge gåvor till myndigheter framstår det enligt regeringens mening som främmande och tveksamt att det allmänna skulle ge skattereduktion för medel som skattskyldiga tillför olika grenar av det allmänna. Skattereduktion för gåvor till myndigheter bör därför inte komma i fråga beträffande gåvor till ideell verksamhet.

Allmänt om val av ändamål

Som framgått ovan föreslår regeringen att skattereduktionen för gåvor till ideell verksamhet ska omfatta sådana stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är inskränkt skattskyldiga enligt 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen. Den inskränkta skattskyldigheten för dessa associationer grundar sig på att de har ett eller flera allmännyttiga ändamål. För stiftelserna anges i 7 kap. 4 § inkomstskattelagen ett begränsat antal möjliga ändamål. Enligt detta lagrum ska stiftelsen ha till huvudsakligt ändamål att

1. främja vård och uppfostran av barn,
2. lämna bidrag för undervisning eller utbildning,
3. bedriva hjälpverksamhet bland behövande,
4. främja vetenskaplig forskning,
5. främja nordiskt samarbete, eller
6. stärka Sveriges försvar under samverkan med militär eller annan myndighet.

De ideella föreningarna och de registrerade trossamfunden har till skillnad från stiftelserna inte en sluten och begränsad uppräkningslista. I 7 kap. 8 § inkomstskattelagen anges att det

huvudsakliga syftet ska vara att främja sådana ändamål som anges i 4 § eller andra allmännyttiga ändamål, såsom religiösa, välgörande, sociala, politiska, idrottsliga, konstnärliga eller liknande kulturella ändamål. När det gäller de ideella föreningarna och de registrerade trossamfunden finns det således inte någon exakt gräns för vilka allmännyttiga ändamål som kan komma i fråga.

Skillnaden i tillgängliga ändamål innebär således att en stiftelse som har t.ex. ett politiskt eller idrottsligt ändamål som huvudsakligt ändamål aldrig kan bli inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. inkomstskattelagen. Om däremot en ideell förening har ett av dessa ändamål har föreningen möjlighet att bli inskränkt skattskyldig. Att lagstiftaren valt att på detta sätt behandla stiftelser å ena sidan och ideella föreningar och registrerade trossamfund å andra sidan olika har i första hand berott på organisatoriska och rättsliga skillnader mellan de två grupperna. Det handlar om faktiska skillnader i fråga om öppenhet, insyn, medlemsdemokratisk kontroll samt lagstiftarens vilja att stödja människors deltagande i demokratiska organisationer i allmänhet (prop. 1976/77:135, SOU 1995:63).

Ett grundläggande kriterium för att ett ändamål över huvud taget ska komma i fråga bör enligt regeringens mening vara att det faller under 7 kap. 4 eller 8 § inkomstskattelagen. Därvid kan en koppling upprätthållas mellan Skatteverkets hantering av godkända gåvomottagare och den kontroll som, i fråga om svenska subjekt, den ordinarie beskattningen utgör. Detta är en betydande administrativ fördel. Med hänsyn härtill bör för stiftelsernas del inga andra ändamål komma i fråga än sådana som kan leda till inskränkt skattskyldighet för en stiftelse. En utökning skulle dessutom innebära att vissa stiftelser inte skulle kunna bli inskränkt skattskyldiga men däremot kunna bli godkända gåvomottagare.

Att avstå från att beskatta ränta och andra kapitalinkomster hos inskränkt skattskyldiga är något helt annat än att ge skattereduktion för gåvor till samma krets. Antalet tillgängliga ändamål för godkända gåvomottagare bör enligt regeringens mening av kostnads-, missbruks- och kontrollskäl vara färre än de som kan leda till inskränkt skattskyldighet för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund. Detta gäller inte minst med hänsyn till att även

utländska associationer måste inkluderas bland de som kan bli godkända mottagare (se avsnitt 6.16.3.5). Svårigheterna att i praktiken på ett tillfredsställande sätt kontrollera godkända gåvomottagare utomlands måste beaktas. Möjligheterna till fusk kan antas öka om antalet ändamål är stort. En annan omständighet är att Skatteverkets hantering av ansökningar och kontroll av de godkända gåvomottagarna blir mycket enklare om antalet tillåtna ändamål inte är så många.

Oavsett vilka ändamål som väljs är det mot bakgrund av det ovan anförda uteslutet att ha en ordning med en öppen, exemplifierande uppräkningslista av det slag som gäller för inskränkt skattskyldighet för ideella föreningar och registrerade trossamfund.

Ett ytterligare argument som talar för restriktivitet när det gäller antalet ändamål är avdragsförbudet för personliga levnads-kostnader. Förbudet har vissa undantag, t.ex. för utgifter för resor till och från arbetet, men det är likväl en grundläggande princip för det svenska skattesystemet som det är mycket angeläget att, så långt möjligt, upprätthålla.

Anta att en medlem i en ideell förening som är inskränkt skattskyldig ger en gåva till föreningen. Ett antal sådana gåvor skapar ökade ekonomiska förutsättningar för föreningen på ett helt annat sätt än när staten avstår från att beskatta föreningens inkomster. Detta i sin tur ökar möjligheten för en givare att själv dra nytta av föreningens förstärkta ekonomi genom bättre möjligheter att utöva den verksamhet föreningen syftar till. Gåvan kan därför, åtminstone i vissa fall där föreningen erbjuder mer omfattande tjänster till sina medlemmar, ses som ett sätt att finansiera vad som i realiteten är givarens egna levnadskostnader. Dessa levnadskostnader får inte dras av, varför det skulle vara principiellt felaktigt att medge skattereduktion för gåvan.

Svårigheterna blir särskilt tydliga om man tänker sig att en sådan förening sänker medlemsavgifterna, som fram till dess finansierat verksamheten, och ersätter dem med vad som betecknas som "gåvor".

Många gånger torde givarens egen nytta av gåvan vara mycket ringa, varvid resonemanget om att gåvan är en slags levnadskostnad inte gör sig gällande på samma sätt. Problemet är att skattesystemet, inklusive den prövning som i det föregående föreslagits ska identifiera de godkända gåvomottagarna liksom möjligheterna

till efterföljande kontroll, knappast förmår åtskilja dessa situationer. Att lösa detta problem med att begränsa rätten till skattereduktion för gåvor till föreningar där man själv är medlem skulle av motsvarande skäl bli orättvist i ett antal fall och lösningen skulle dessutom bli mycket lätt att kringgå.

Sveriges Pensionärsförbund har framfört önskemål om en ändring av det generella förbudet mot avdrag för personliga levnads-kostnader i syfte att vidga möjligheten att dra av gåvor till ideella föreningar. Regeringen ser inga skäl för en sådan förändring. Eventuella avsteg från avdragsförbudet bör liksom tidigare regleras särskilt, på samma sätt som är fallet med t.ex. avdrag för utgifter för resor till och från arbetet.

De komplikationer som följer av att gåvomottagare också kan finnas utomlands kan inte lösas genom att ändamålsbeskrivningarna justeras på ett sådant sätt att man den vägen begränsar kretsen av godkända gåvomottagare till svenska subjekt. Således kan t.ex. ändamålet att "främja vetenskaplig forskning" inte ändras till att "främja vetenskaplig forskning i Sverige" (jfr EU-domstolens dom den 14 september 2006 i mål nr C-386/04 *Centro di Musicologia Walter Stauffer*¹⁴⁹).

Närmare om val av ändamål

Utredningens förslag om skattereduktion för gåvor till forskning, dvs. gåvor till universitet, högskolor och enskilda utbildningsanordnare, kommer, som berörts i avsnitt 6.16.3.1, att beredas vidare. Regeringen föreslår dock, i likhet med utredningen, att skattereduktion ska ges för mer indirekta gåvor till forskning, dvs. det ideella ändamålet "främja vetenskaplig forskning". Ett exempel på en organisation som skulle kunna komma i fråga med ett sådant ändamål är en insamlingsstiftelse som stöder forskning.

Vad som menas med "vetenskaplig forskning" har inte förklarats närmare i förarbetena. Enligt ett förarbetsuttalande räknas kulturminnesvård till vetenskaplig forskning (prop. 1942:134, s. 48). Detta får dock tolkas restriktivt. Kulturminnesvård bör för att omfattas syfta till att bevara och säkerställa föremål för forskning (se t.ex. RÅ 1987 not 14).

¹⁴⁹ REG 2006, s. I-8203.

Typiska former för främjande av vetenskaplig forskning är forskarstipendier, bidrag till litterär vetenskaplig produktion, vetenskapliga bibliotek och teknisk utrustning som behövs för forskning, belöningar till forskare, finansiering av en professur och bidrag till museiverksamhet (SOU 1995:63, s. 135). Andra former är exempelvis finansiering av forskartjänster, finansiering av forskningsprojekt eller forskningsprogram.

Som vetenskaplig forskning anses i detta sammanhang i första hand sådant som utövas vid akademier, universitet och motsvarande institutioner. Vetenskaplig forskning kan handla om såväl ren grundforskning som mer tillämpad forskning men däremot inte forskning som är alltför företagsanknuten. Verksamheter som inte har fått allmänt erkännande som vetenskap, t.ex. astrologi och spiritism, har inte godtagits. I den vetenskapliga forskningen innefattas även sådan verksamhet som avser information och upplysning om den bedrivna forskningen (SOU 2009:65, s. 97).

När det gäller ändamål i övrigt bör som utredningen föreslagit ändamålet ”bedriva hjälpverksamhet bland behövande” inkluderas. Som redogjorts för ovan är ett av problemen med skattereduktion för gåvor att det kan uppkomma situationer där mottagaren bedriver en verksamhet som är sådan att gåvan på ett eller annat sätt kan komma givaren tillgodo. När det gäller hjälpverksamhet bland behövande torde emellertid givarna vanligen inte vara desamma som de som drar nytta av gåvorna. Som anförts ovan är det angeläget att så långt möjligt upprätthålla förbudet mot avdrag för personliga levnadskostnader. Karaktären av personliga levnadskostnader torde vara betydligt mindre framträdande i fråga om gåvor till hjälpverksamhet bland behövande än beträffande gåvor till andra presumtiva ändamål. Ändamålet torde vidare normalt inte behöva ifrågasättas utifrån den principiella aspekten att en ordning med skatteincitament för gåvor kan innebära ett understödande av verksamheter i andra länder med svenska skattemedel.

I rättstillämpningen avses med ”behövande” personer som är behövande i ekonomisk mening (se RÅ81 1:28). Det krävs dock inte att en person lider nöd eller annars är i trängande behov av hjälp. Hjälpverksamheten kan t.ex. bestå i lämnande av ekonomiska bidrag

(engångsbidrag såväl som periodiska utbetalningar) eller hjälp i form av t.ex. fri bostad.

Flera remissinstanser, däribland *Neurologiskt Handikappades Riksförbund*, *Ersta diakoni* och *Evangeliska Fosterlandsstiftelsen*, har förordat att ”social hjälpverksamhet” ska utgöra ett ändamål. Stiftelse- och föreningsskatteutredningen har föreslagit att ”hjälpverksamhet bland behövande” ska ersättas av ”social hjälpverksamhet” som ändamål i fråga om inskränkt skattskyldighet (se SOU 2009:65, s. 91 ff). Det av den utredningen föreslagna ändamålet social hjälpverksamhet är ett bredare begrepp som utöver det som i dag benämns ”hjälpverksamhet bland behövande” även är avsett att innefatta vad som nu inryms under ”välgörande” och ”sociala” ändamål i 7 kap. 8 § inkomstskattelagen. Som exempel på verksamheter som kan omfattas av det föreslagna ”social hjälpverksamhet” anges i utredningens betänkande mat och husrum för uteliggare, olika aktiviteter för asylsökande och hjälp för funktionshindrade som inte tillgodoses genom lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Som anförts ovan bör för stiftelsernas del inga andra ändamål komma i fråga än sådana som kan leda till inskränkt skattskyldighet för en stiftelse. Det är vidare enligt regeringens mening inte önskvärt att i fråga om ändamål för godkända gåvomottagare göra skillnad mellan stiftelser å ena sidan och ideella föreningar och registrerade trossamfund å andra sidan. En sådan skillnad beroende på associationstyp framstår som omotiverad. Detta talar i sin tur för att inte tillåta andra ändamål än sådana som anges i 7 kap. 4 § inkomstskattelagen och som är gemensamma för alla de tre associationstyperna.

Stiftelse- och föreningsskatteutredningen har föreslagit att det till skillnad mot vad som gäller i dag inte ska finnas någon åtskillnad mellan stiftelser och ideella föreningar samt registrerade trossamfund när det gäller vilka ändamål som kan föranleda inskränkt skattskyldighet utan att samtliga ändamål ska vara tillgängliga även för stiftelser. Ändamålen för skattereduktion för gåvor bör emellertid korrespondera med de nuvarande bestämmelserna om ändamål för inskränkt skattskyldighet.

Huruvida Stiftelse- och föreningsskatteutredningens förslag bör föranleda någon ändring av lagstiftningen om skattereduktion för gåvor får övervägas i samband med beredningen av det förslaget.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts föreslår regeringen, i likhet med utredningen, att det för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund ska finnas två tillgängliga ändamål, nämligen att främja vetenskaplig forskning och att bedriva hjälpverksamhet bland behövande.

Avgränsningen till främjande av vetenskaplig forskning och bedrivande av hjälpverksamhet bland behövande innebär att ett antal ändamål lämnas utanför. Det gäller t.ex. ändamålen konst, kultur, idrott och religion. Det råder i och för sig inte tvivel om att ideella föreningar och registrerade trossamfund med verksamheter inom ramen för konst, kultur, idrott, religion och andra allmännyttiga ändamål hör till den ideella sektorn och därför i princip är värda det samhälleliga stöd som t.ex. ett av det allmänna anordnat system för incitament för gåvor kan ge. Den av regeringen valda avgränsningen innebär inte att de ytterligare ändamål som framgår av 7 kap. inkomstskattelagen eller som framförts i remissvar inte i sig kan vara angelägna ur ett samhälleligt och allmännyttigt perspektiv.

Faktisk verksamhet

Regeringens resonemang har hittills tagit sikte på den situationen att en stiftelse, en ideell förening eller ett registrerat trossamfund har ett visst ändamål och att den faktiska verksamheten har samma inriktning. Det kan emellertid vara på det sättet att t.ex. ett registrerat trossamfund har till ändamål att bedriva gudstjänstverksamhet men i sin verksamhet också bedriver hjälpverksamhet bland behövande. Ett sådant registrerat trossamfund blir enligt gällande rätt inskränkt skattskyldigt. Trossamfundet har ett godkänt ändamål och bedriver en godkänd verksamhet enligt reglerna i 7 kap. inkomstskattelagen. Samfundet måste inte för att bli inskränkt skattskyldigt faktiskt bedriva den verksamhet som är dess formella ändamål. Det räcker med att både ändamål och verksamhet hör till dem som pekas ut i lagen.

Detta betyder att om regeringens förslag bara skulle omfatta två särskilt utpekade ändamål skulle ett trossamfund av nyss nämnt slag inte kunna bli en godkänd gåvomottagare. Det är inte acceptabelt att t.ex. trossamfund som bedriver hjälpverksamhet bland behövande inte skulle kunna bli godkända gåvomottagare. Regeringen föreslår därför, i likhet med utredningen, att en stiftelse, en ideell förening eller ett registrerat

trossamfund som uppfyller kraven för inskränkt skattskyldighet kan bli en godkänd gåvomottagare om den faktiska verksamheten helt eller delvis innebär att det bedrivs hjälpverksamhet bland behövande eller att vetenskaplig forskning främjas.

Ytterligare villkor för godkännande

Som framgått ovan föreslår regeringen att stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som kan vara inskränkt skattskyldiga enligt 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen ska kunna godkännas som gåvomottagare. Ansökningsförfarandet ska vara helt åtskilt från den ordinarie beskattningsverksamheten. Vad Skatteverket ska göra kan sägas innebära en prövning av frågan om det finns förutsättningar för att den sökande i framtiden ska kunna bli inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen. Om den sökande blivit inskränkt skattskyldig vid tidigare beslut om slutlig skatt är det en omständighet som talar för att denne även i framtiden kan bli inskränkt skattskyldig.

Ett första villkor ska därför vara att den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före det år då ansökan görs ska vara inskränkt skattskyldig enligt någon av de nämnda bestämmelserna i 7 kap. inkomstskattelagen. Det innebär att om den sökande är t.ex. en nystartad ideell förening som ännu inte vid ett beslut om slutlig skatt har prövats i förhållande till 7 kap. inkomstskattelagen saknas alltså en förutsättning för att kunna bli godkänd gåvomottagare. Villkoret utgör således en form av tröghetsregel för nystartade mottagare.

Flera remissinstanser, bland annat Konsthögskolan, *Frivilligorganisationernas Insamlingsråd*, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Ersta diakoni, *Plan Sverige*, Evangeliska Fosterlandsstiftelsen och *Stadsmissionen Skåne*, har föreslagit särskilda bestämmelser för nystartade mottagare. Regeringen anser emellertid att en tröghetsregel av det aktuella slaget bidrar till att minska risken för fusk och missbruk genom den prövning som ett fattat beslut om slutlig skatt innebär. Nyare associationer ska därför prövas enligt samma regler som äldre associationer. Regeringens förslag är alltså att den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före ansökningsåret ska ha

hänförts till 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen.

Den sökandes förhållanden ska dessutom vara sådana att man kan förvänta sig att denne kommer att hänföras till någon av dessa paragrafer i 7 kap. inkomstskattelagen även vid nästföljande beslut om slutlig skatt. Det kan diskuteras hur långt det är lämpligt att en prognosen om framtida inskränkt skattskyldighet sträcker sig. En för kort tid innebär att kravet riskerar att bli meningslöst. Som *Kammarrätten i Stockholm* framhållit är beslutsfattande baserat på prognoser komplicerat. Om prognosen sträcker sig en lång tid framåt blir bedömningen behäftad med mycket stor osäkerhet. I sammanhanget bör också beaktas att ett godkännande enligt regeringens förslag inte gäller längre än till utgången av det tredje året efter det år som beslutet fattades (se avsnitt 6.16.3.6.2). Enligt regeringens mening framstår det som en lämplig avvägning att prognosen avser de två beslut om slutlig skatt som fattas efter det beslut som fattats före det år då ansökan om godkännande görs.

Som anförts ovan gäller för stiftelser och ideella föreningar som är inskränkt skattskyldiga enligt andra bestämmelser i 7 kap. inkomstskattelagen att det ska ske en hypotetisk prövning av dessa associationers skattskyldighet i förhållande till de aktuella paragraferna.

Utredningen har uttryckt villkoret om fortsatt inskränkt skattskyldighet som att den sökande ska göra den fortsatt inskränkta skattskyldigheten sannolik. Enligt regeringens mening bör bestämmelsen inte reglera bevisbördan utan det räcker att det anges att den fortsatta skattskyldigheten ska vara sannolik.

Regeringen ansluter sig till det av utredningen uppställda villkoret att inkomna gåvor kommer att användas i enlighet med vad givarna avsett. Kravet får särskild betydelse för t.ex. en ideell förening med ett formellt ändamål inom t.ex. idrotten som även bedriver hjälpverksamhet bland behövande. Bedömningen av om föreningen även i fortsättningen kommer att vara inskränkt skattskyldig eller inte kommer att ta sikte på hela verksamheten. Det kommer inte att ske någon separat bedömning av den del av verksamheten för vilken föreningen ansöker om godkännande. För att den prognos Skatteverket ska göra också ska omfatta denna del av

verksamheten behövs ett självständigt krav avseende gåvornas användning.

Utredningen har dock uttryckt detta villkor som att den sökande ska göra användningen sannolik. Även denna regel bör i stället uttryckas som att det ska vara sannolikt. Vid bedömningen av denna sannolikhet kan exempelvis beaktas sådana omständigheter som den sökandes ledning, organisation, personal och erfarenhet. Dessa omständigheter har i princip inte någon betydelse vid den ordinarie beskattningen enligt 7 kap. inkomstskattelagen, men bör ändå kunna tillmätas betydelse i en prognossituation av aktuellt slag.

Kravet på användningen av inkomna gåvor får särskild betydelse när t.ex. ett trossamfund vid sidan av den vanliga verksamheten bedriver hjälpverksamhet bland behövande. Om trossamfundet är och kan förväntas fortsatt bli inskränkt skattskyldigt beror detta på en helhetsbedömning. Skatteverket får genom kravet på gåvornas användning ett instrument för att pröva hur just den del av verksamheten som godkännandet avser sköts.

Ett ytterligare villkor är att den sökande ska ha en redovisning som är ordnad på visst sätt. Utredningen har föreslagit att detta ska uttryckas som att det av bokföringen ska vara möjligt att avgöra vilka ändamål och verksamheter som givarna avsett att främja. Det väsentliga att kunna utläsa är dock enligt regeringens mening inte givarnas avsikter utan vilka gåvor som mottagits och hur de använts. Alla stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund är vidare inte bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen (1999:1078). För att tydliggöra att även icke bokföringsskyldiga associationer kan omfattas bör hänvisningen till redovisningen omformuleras något. Regeringen föreslår därför att det av bokföringen eller räkenskaper ska vara möjligt att avgöra vilka gåvor som har mottagits och hur de har använts. Det ska således vara möjligt att se vilka gåvor av sådan beskaffenhet och storlek att de kan grunda rätt till skattereduktion (se avsnitt 6.16.3.10 om gåvans beskaffenhet och avsnitt 6.16.3.11 om det minsta belopp en gåva måste uppgå till för att kunna räknas in i underlaget för skattereduktion) som har lämnats och vem som har lämnat dem. Det ska härvid framhållas att de godkända gåvomottagarna kommer att ha ett naturligt intresse av att göra dylika noteringar mot bakgrund av den föreslagna skyldigheten att

lämna kontrolluppgifter (se avsnitt 6.16.3.8). Som framgår av avsnitt 6.16.3.10 föreslås att endast gåvor i form av pengar ska kunna ge rätt till skattereduktion. Eftersom pengar är fungibel egendom kan det beträffande gåvornas användning givetvis inte krävas att varje enskild gåvas användning kan härledas. Vad som däremot bör krävas är tillfredsställande dokumentation av att minst så mycket medel som motsvarar vad som influtit i form av skattereduktionsgrundande gåvor använts till de ändamål för vilka gåvorna varit avsedda.

Skatteverket har framfört önskemål om förtydligande av kravet på den sökandes redovisning till att denna ska vara på ett överskådligt sätt, t.ex. i en sidoordnad redovisning. Enligt regeringens mening finns det emellertid redan ett krav på överskådlighet genom att gåvornas mottagande och användning ska vara möjlig att avgöra. Huruvida noteringarna bör föras i en sidoordnad redovisning eller på något annat sätt är inte något som behöver föreskrivas i lagen. Det kan lämnas till kompletterande normgivning att avgöra hur den aktuella redovisningen ska ske.

Det bör slutligen också vara ett villkor att det finns minst en godkänd eller auktoriserad revisor.

Lagförslag

Förslaget föranleder 6 och 7 §§ lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, se avsnitt 3.2.

6.16.3.5 Utländska mottagare

Regeringens förslag: Som gåvomottagare ska godkännas utländska motsvarigheter till sådana svenska stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som kan bli godkända gåvomottagare, under förutsättning att de hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden. Prövningen av frågan om inskränkt skattskyldighet för dessa utländska motsvarigheter ska gälla frågan om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen om den sökande

skulle beskattas i Sverige. För att den sökande ska kunna godkännas som gåvomottagare gäller dessutom att ett skriftligt åtagande att lämna kontrolluppgifter om gåvor ska ha kommit in till Skatteverket. Åtagandet ska lämnas enligt fastställt formulär.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förutom att utredningen inte har ett förslag om utländska motsvarigheter i stater med vilka Sverige ingått ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* och *Sveriges advokatsamfund* framhåller att det kommer att finnas svårigheter med att bedöma huruvida en utländsk sökande uppfyller kraven för godkännande. *Sveriges advokatsamfund* anser att det riskerar att medföra en haltande och godtycklig rättstillämpning. *Kammarrätten i Jönköping* anser att godkännande av utländska sökande utan tvivel medför särskilda kontrollsvårigheter. *Länsrätten i Stockholms län* anser det vara en uppenbar risk att Skatteverket i praktiken inte kommer att kunna utöva kontroll över de godkända utländska gåvomottagarna. *Ekobrottsmyndigheten* anser att utredarens farhågor att det kan vara svårt att kontrollera utländska gåvomottagare har visst fog för sig. *Ekonomistyrningsverket* anser att risken för fusk är särskilt stor då skattereduktionen inte kan begränsas till enbart svenska mottagare. *Statskontoret* bedömer risken för fusk som stor redan med inhemska mottagare och att risken kommer att öka om mottagarna även finns i utlandet.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av avsnitt 6.16.3.4 föreslår regeringen att vissa stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund ska kunna vara godkända gåvomottagare. Som också framgår av det avsnittet måste även vissa utländska motsvarigheter kunna godkännas som gåvomottagare.

Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) innehåller bland annat förbud mot restriktioner för kapitalrörelser. Av artikel 63.1 i EUF-fördraget framgår att alla restriktioner för kapitalrörelser mellan medlemsstater, samt mellan medlemsstater och tredjeland är förbjudna. Principen om fri förlighet för kapital återfinns även i artikel 40

i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet).

Av EU-domstolens dom i målet C-386/04 *Centro di Musicologia Walter Stauffer*¹⁵⁰ framgår att den fria rörligheten för kapital även är tillämplig inom det allmännyttiga området.

Av EU-domstolens dom i målet C-318/07 *Hein Persche*¹⁵¹ framgår att när en skattskyldig person i en medlemsstat yrkar skattemässigt avdrag för gåvor som skänkts till organisationer som har sitt hemvist i en annan medlemsstat och som är erkänt allmännyttiga i denna andra medlemsstat, omfattas sådana gåvor av fördragets bestämmelser om fri rörlighet för kapital. Domstolen ansåg i det målet att bestämmelsen om fri rörlighet för kapital utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning enligt vilken ett skattemässigt avdrag för gåvor som skänkts till erkänt allmännyttiga organisationer, endast beviljas för de gåvor som skänkts till organisationer som har hemvist i den medlemsstaten, utan någon som helst möjlighet för den skattskyldige att bevisa att en gåva som skänkts till en organisation som har sitt hemvist i en annan medlemsstat uppfyller de villkor som uppställs i nämnda lagstiftning för beviljande av en sådan fördel.

I domen uttalade domstolen bland annat att det beträffande allmännyttiga organisationer belägna i tredjeländer i princip är tillåtet för den beskattande medlemsstaten att inte bevilja en skattemässig fördel om det, bland annat på grund av att det saknas en avtalad skyldighet för detta tredjeland att tillhandahålla uppgifter, visar sig vara omöjligt att erhålla nödvändiga uppgifter från nämnda land. Ett liknande resonemang om möjligheten att vägra en skattefördel återfinns i domstolens dom i målet C-101/05 A.¹⁵²

Domen i *Hein Persche*-målet visar att godkännande av gåvomottagare inte kan begränsas till enbart organisationer i Sverige utan att även utländska organisationer som uppfyller de villkor som har uppställts i de svenska reglerna ska kunna vara godkända gåvomottagare. Beträffande länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) kan det dock av kontrollskäl ställas krav på att den stat

där den aktuella organisationen hör hemma har ingått ett avtal med Sverige som innehåller bestämmelser om informationsutbyte i skatteärenden. Mot bakgrund av att EU:s s.k. handräckningsdirektiv (rådets direktiv 77/799/EEG av den 19 december 1977 om ömsesidigt bistånd av medlemsstaternas behöriga myndigheter på direktbeskattningens område¹⁵³) inte gäller mellan en medlemsstat och ett tredjeland, kan ett sådant krav inte anses vara för långtgående (se domen i det ovan nämnda målet A).

Regeringen ansluter sig således till utredningens bedömning att även utländska motsvarigheter till sådana svenska stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som kan bli godkända gåvomottagare ska kunna godkännas som gåvomottagare, under förutsättning att de hör hemma i en stat inom EES eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte. Regeringen föreslår dock att förslaget även ska omfatta motsvarigheter som hör hemma i en stat med vilken Sverige har ingått ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Beträffande stiftelser krävs av de utländska motsvarigheterna bland annat att de står under en statlig tillsyn som motsvarar den som de svenska subjekten är föremål för.

Utländska sökande som inte beskattas i Sverige kan naturligtvis inte uppfylla ett krav på inskränkt skattskyldighet enligt 7 kap. inkomstskattelagen. I sådana fall får Skatteverket i stället så långt det är möjligt bedöma om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och komma att bli inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229) om denne skulle beskattas i Sverige. Som *Kammarrätten i Stockholm* och *Sveriges advokatsamfund* berört kommer dessa bedömningar många gånger att bli svåra. Det måste dock härvid framhållas att det i första hand ankommer på de sökande att visa att förutsättningar för godkännande föreligger. Tillämpningen kommer att underlättas av den föreslagna begränsningen av antalet tillättna

¹⁵⁰ REG 2006, s. I-8203.

¹⁵¹ REG 2009, s. I-359.

¹⁵² REG 2007, s. I-11531.

¹⁵³ Den 1 januari 2013 ersätts direktivet av rådets direktiv 2011/16/EU av den 15 februari 2011 om administrativt samarbete i fråga om beskattning och om upphävande av direktiv 77/799/EEG.

ändamål för ideell verksamhet (se avsnitt 6.16.3.4).

Kammarrätten i Jönköping, Länsrätten i Stockholms län, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket och Statskontoret har betonat risken för fusk och missbruk och svårigheterna för Skatteverket att i praktiken utöva en fungerande kontroll. Fusk- och missbruksrisken begränsas dock något genom att antalet mottagare och ändamål hålls nere. Den kan begränsas ytterligare genom låga beloppsgränser. Frågan om beloppsgränser behandlas i avsnitt 6.16.3.11. Frågan om Skatteverkets tillsyn över godkända gåvomottagare behandlas i avsnitt 6.16.3.6.

Som framgår av avsnitt 6.16.3.8 ska godkända gåvomottagare lämna kontrolluppgifter om gåvor som kan berättiga till skattereduktion. För att detta ska fungera även beträffande utländska mottagare föreslår regeringen att en utländsk sökande endast ska kunna godkännas som gåvomottagare om den sökande gett in ett skriftligt åtagande om att lämna kontrolluppgifter till Skatteverket. En liknande bestämmelse om åtagande att lämna kontrolluppgifter gäller sedan tidigare för försäkringsgivare som meddelar försäkring från fast driftställe utanför Sverige men i en stat inom EES.

I likhet med vad som gäller för sådana åtaganden från försäkringsgivare ska ett åtagande från den som ansöker om att bli godkänd gåvomottagare lämnas enligt ett av Skatteverket fastställt formulär. Ett sådant krav begränsar inte möjligheterna att använda elektronisk kommunikation (Ds 2003:29, s. 101).

Lagförslag

Förslaget föranleder 8 § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, nya paragrafer, 13 kap. 2 a § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter och 23 kap. 7 § skatteförfarandelagen, samt ändringar i 13 kap. 3 § lagen om självdeklarationer och kontrolluppgifter och 38 kap. 1 § skatteförfarandelagen, se avsnitt 3.2, 3.19 och 3.21.

6.16.3.6 Godkännande av gåvomottagare och tillsyn över godkända gåvomottagare

6.16.3.6.1 Ansökan om godkännande

Regeringens förslag: Den som vill bli godkänd gåvomottagare ska ansöka om godkännande hos Skatteverket. En ansökan ska lämnas enligt fastställt formulär och innehålla nödvändiga identifikationsuppgifter. De handlingar som den sökande önskar åberopa ska lämnas tillsammans med ansökan.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att en ansökan ska innehålla uppgifter om den sökandes namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer eller motsvarande registreringsnummer.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anför att en sökandes inskränkta skattskyldighet året före det år då ansökan görs kan ha sin grund i ett annat förhållande än det som kan medföra godkännande som gåvomottagare. Verket föreslår därför att den sökande ska ange på vilket sätt denne anser sig ha uppfyllt kraven när det gäller de aktuella ändamålen.

Skälen för regeringens förslag: Som framgår av avsnitt 6.16.3.3 föreslår regeringen att systemet med skattereduktion för gåvor ska bygga på en ordning med förhandsgodkännande av gåvomottagare. Utredningens förslag innebär att det i lagen föreskrivs att ansökan ska innehålla uppgifter om den sökandes namn, adress och, om sådant nummer finns, organisationsnummer eller motsvarande registreringsnummer. Regeringen föreslår att det i lagen endast ska föreskrivas att en ansökan om godkännande ska innehålla nödvändiga identifikationsuppgifter. Närmare föreskrifter om ansökans innehåll kan ges som verkställighetsföreskrifter i förordningsform.

Tillsammans med ansökan ska lämnas de handlingar som den sökande önskar åberopa. Ansökan ska lämnas enligt ett fastställt formulär. Kravet på fastställt formulär begränsar inte möjligheterna att använda elektronisk kommunikation (Ds 2003:29, s. 101).

Som redogörs för i avsnitt 6.16.3.4 uppställs det ett krav för gåvomottagare att den sökande enligt 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen

(1999:1229) ska vara inskränkt skattskyldig vid beslutet om slutlig skatt året före det år då ansökan görs. Detta krav är fristående från kravet att den sökande ska ha som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande eller att främja vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriva sådan verksamhet. Prövningen av inskränkt skattskyldighet vid tidigare beslut om slutlig skatt tar sikte på tidigare förhållanden. Prövningen av om den sökande har viss verksamhet som ändamål eller faktiskt bedriver sådan verksamhet är däremot en prövning som tar sikte på nu aktuella förhållanden. Det finns därför ingen anledning att en sökande, som *Skatteverket* föreslagit, ska ange på vilket sätt denne anser sig ha uppfyllt kraven när det gäller aktuella ändamål vid tidigare beslut om slutlig skatt.

Lagförslag

Förslaget föranleder 9 § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva samt en ändring i 1 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229), se avsnitt 3.2 och 3.5.

6.16.3.6.2 Giltighetstid och förlängning

Regeringens förslag: Ett godkännande som gåvomottagare gäller till utgången av det tredje året efter det år som beslutet fattades. Om en ansökan om förlängning kommer in innan godkännandet har upphört att gälla, får godkännandet förlängas till utgången av det tredje året efter det år då godkännandet annars skulle ha upphört att gälla. Det ställs samma krav på en ansökan om förlängning som på en ny ansökan. Om en ansökan om förlängning har kommit in är godkännandet giltigt även efter den tidpunkt då det annars skulle ha upphört att gälla till dess att frågan om förlängning har prövats av Skatteverket.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen har ingen uttrycklig reglering av ett godkännandes giltighet i avvaktan på Skatteverkets prövning av en ansökan om förlängning.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Ett godkännande som gåvomottagare bör inte gälla tills vidare utan vara tidsbegränsat. En årlig prövning

framstår emellertid som onödigt administrativt betungande för såväl mottagarna som för Skatteverket. Tre års giltighet efter det år då beslut om godkännande fattas framstår enligt regeringens mening som en lämplig avvägning. Regeringen föreslår således, i likhet med utredningen, att ett godkännande ska gälla till utgången av det tredje året efter det år som beslutet om godkännande fattades.

Förlängning bör därefter kunna ske. Om en ansökan om förlängning kommer in innan ett godkännande har upphört att gälla, får godkännandet förlängas till utgången av det tredje året efter det år då godkännandet annars skulle ha upphört att gälla. Ett förlängt godkännande kan i sin tur förlängas ytterligare om förutsättningarna för beslut om förlängning är uppfyllda. En ansökan om förlängning ska uppfylla samma kriterier som den ursprungliga ansökan i fråga om såväl form som innehåll. Precis som en ny ansökan ska en ansökan om förlängning lämnas enligt fastställt formulär.

Har en ansökan om förlängning inte inkommit innan det tidigare godkännandet löpt ut blir ansökan att anse som en ny ansökan. Det leder i sin tur till att en ny ansökningsavgift ska betalas (se avsnitt 6.16.3.6.3 om avgifter).

Om en ansökan om förlängning har kommit in innan det tidigare godkännandet löpt ut bör godkännandet vara fortsatt giltigt även efter den tidpunkt då det annars skulle ha upphört att gälla till dess att frågan om förlängning har prövats av Skatteverket. Detta hindrar dock inte att Skatteverket återkallar det tidigare godkännandet om förutsättningarna för återkallelse är uppfyllda (se avsnitt 6.16.3.6.5 om återkallelse). Den utsträckta giltigheten av godkännandet upphör så snart Skatteverket har prövat frågan om förlängning.

Om Skatteverket däremot prövar frågan om förlängning innan det tidigare godkännandet har löpt ut leder ett avslag på ansökan inte till att godkännandet upphör att gälla före den tidpunkt då det ska löpa ut. Skatteverket är dock oförhindrat att återkalla godkännandet.

En utsträckt giltighet av ett godkännande i avvaktan på Skatteverkets prövning av en ansökan om förlängning av godkännandet förtar inte den godkända gåvomottagarens skyldighet att betala årsavgift (se avsnitt 6.16.3.6.3 om avgifter).

Lagförslag

Förslaget föranleder 10 och 11 §§ lagen om godkännande av gåvomottagare vid skatte-reduktion för gåva, se avsnitt 3.2.

6.16.3.6.3 Ansöknings- och årsavgifter

Regeringens förslag: Den som ansöker om att bli godkänd gåvomottagare ska betala en ansökningsavgift. Skatteverket får inte pröva ansökan om avgiften inte har betalats. En godkänd gåvomottagare ska betala en årsavgift för varje år efter det år då ett godkännande meddelats. Avgiften ska betalas före det år avgiften avser. Regeringen får meddela föreskrifter om avgifternas storlek.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förutom att utredningen föreslår att det ska föreskrivas i lagen att ansökningsavgiften är 10 000 kronor och att årsavgiften är 7 000 kronor.

Remissinstanserna: *Luleå tekniska universitet* tillstyrker förslaget. *Frivilligorganisationernas Insamlingsråd* tycker att det är rimligt att det merarbete som kan uppstå hos Skatteverket vad gäller ansökningar från utländska godkända gåvomottagare ska bekostas av en extra avgift för just dessa mottagare. *Pingst – fria församlingar i samverkan* anser att avgifter av aktuellt slag inte ska förekomma. Om det trots detta fattas beslut om uttag av årsavgift ska den vara avhängig av antalet transaktioner, vilket skulle skapa viss rättvisa mellan organisationer av olika storlek. *Riksförbundet Frivilliga Sambällsarbetare* anser att förslaget skulle inverka menligt på förbundet och sannolikt många andra mindre organisationer. Det är orimligt med en avgift som närmar sig inkomstskattenivå om man bara har en givare. *Stiftelsen Skansen* anför att för små gåvomottagare kan den föreslagna ansökningsavgiften på 10 000 kronor samt en årlig avgift på 7 000 kronor vara avskräckande. *Stiftelsen* föreslår att åtminstone den årliga avgiften slopas.

Skälen för regeringens förslag: Skatteverket kommer att ha kostnader för att hantera ansökningar om godkännande av gåvomottagare och utöva tillsyn över de mottagare som godkänns. Regeringen anser till skillnad från *Pingst – fria församlingar i samverkan* (*Pingst*) att

det är rimligt att associationer som ansöker om godkännande bär de löpande kostnaderna för denna hantering. *Frivilligorganisationernas Insamlingsråd* har föreslagit att en extra avgift ska tas ut för ansökningar från utländska mottagare. Det är emellertid inte godtagbart ur ett EU-rättsligt perspektiv att behandla ansökningar från utländska mottagare annorlunda än ansökningar från svenska mottagare.

Pingst har vidare föreslagit att en årsavgift ska vara beroende av antalet transaktioner. Regeringen har förståelse för synpunkten, men Skatteverkets hanteringskostnader, som avgifterna syftar till att finansiera, är inte med automatik beroende av antalet gåvor som en organisation får. Att införa en sådan koppling mellan antalet gåvor och avgiftens storlek skulle dessutom innebära att årsavgiften kan tas ut först när antalet transaktioner är känt, dvs. i efterhand. Avgiften bör enligt regeringens mening betalas i förskott, dvs. före ingången av det år som avgiften avser.

Regeringen föreslår i likhet med utredningen att det ska finnas en ansökningsavgift och att ansökan inte ska få prövas om avgiften inte är betald. Som utredningen föreslagit ska också en årlig avgift betalas för de följande år som godkännandet gäller. Varje sådan avgift ska betalas i förskott, före det år avgiften avser. En ansökningsavgift betalas inte tillbaka om den ansökan som avgiften avser avslås. I och med den löpande årsavgiften behöver det inte finnas någon ansökningsavgift för ansökan om förlängning. Som framgår av avsnitt 6.16.3.6.2 ska en försenad förlängningsansökan betraktas som en ny ansökan, vilket innebär att en ny ansökningsavgift ska tas ut.

När det gäller avgifternas storlek anser regeringen till skillnad mot vad *Riksförbundet Frivilliga Sambällsarbetare* och *Stiftelsen Skansen* anför att ansökningsavgiften och årsavgiften bör uppgå till de nivåer, 10 000 kronor respektive 7 000 kronor, som utredningen föreslagit. Regeringen anser dock att föreskrifter om avgifternas storlek bör lämnas i förordningsform.

Lagförslag

Förslaget föranleder 12 § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, se avsnitt 3.2.

6.16.3.6.4 Förelägganden och personligt sammanträffande

Regeringens förslag: Skatteverket får meddela de förelägganden som behövs för att verket ska kunna ta ställning till om ett godkännande ska återkallas.

Regeringens bedömning: Det finns inget behov av bestämmelser om ytterligare förelägganden eller av en bestämmelse om personligt sammanträffande mellan Skatteverket och en sökande eller en godkänd gåvomottagare.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår dock även att Skatteverket ska få meddela dels förelägganden om att inkomma med de uppgifter som behövs för att pröva en ansökan om godkännande eller om förlängning av ett godkännande, dels förelägganden att betala en ansökningsavgift eller årsavgift. Om ett föreläggande att betala en ansökningsavgift inte följs ska ansökan avvisas. Utredningen föreslår vidare en bestämmelse av innebörden att Skatteverket i de fall föreläggande kan meddelas får komma överens med en sökande eller en godkänd gåvomottagare om ett besök hos denne eller ett annat personligt sammanträffande.

Remissinstanserna: *Skatteverket* anser att den faktiska möjligheten till personligt sammanträffande i andra länder är mycket begränsad.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: En del av kontrollen av de godkända gåvomottagarna kommer att ske i samband med beskattningen eftersom vissa av de godkända gåvomottagarna måste vara inskränkt skattskyldiga. I övrigt är verket oförhindrat att kontrollera användningen av insamlade medel, redovisning, etc. Skatteverket bör inom ramen för sin tillsyn ha möjlighet att, när ett godkännande av någon anledning sätts i fråga och det övervägs om återkallelse bör ske, kunna utfärda de förelägganden som behövs för att verket ska kunna ta ställning till om ett godkännande ska återkallas.

Utredningen har vidare föreslagit att Skatteverket ska ha rätt att förelägga den som ansökt om att bli godkänd gåvomottagare att komma in med ytterligare handlingar och andra uppgifter som behövs för att verket ska kunna pröva en ansökan eller en ansökan om

förlängning. Utredningen har även föreslagit att Skatteverket ska få förelägga den som inte betalar en ansöknings- eller årsavgift att betala avgiften.

Det följer av allmänna principer att en ansökan får avslås om den sökande inte har kommit in med den utredning som behövs för att visa att förutsättningarna för bifall till ansökan är uppfyllda. Det behövs därför inget föreläggande att inkomma med uppgifter vid en ansökan om godkännande eller om förlängning av ett godkännande. När det gäller ansökningsavgift får Skatteverket avvisa en ansökan om avgiften inte betalats. När det gäller årsavgift bör obetald årsavgift utgöra grund för återkallelse utan att ett föreläggande först behöver utfärdas (se avsnitt 6.16.3.6.5 om återkallelse). Regeringen anser mot bakgrund av det nu anförda att det inte finns behov av bestämmelser om förelägganden i ytterligare situationer än då återkallelse aktualiseras.

Om ett föreläggande inte följs får Skatteverket återkalla godkännandet (se avsnitt 6.16.3.6.5).

I 3 kap. 7 § taxeringslagen (1990:324) finns bestämmelser om taxeringsbesök och i 14 kap. 6 § skattebetalningslagen (1997:483) regleras besök eller annat personligt sammanträffande. Bestämmelserna innebär att Skatteverket och skattskyldiga får komma överens om att träffas för att diskutera oklarheter och göra avstämningar i ett aktuellt ärende. Besöksinstitutet infördes ursprungligen år 1978 som ett smidigt och informellt komplement till revisionsinstitutet (prop. 1977/78:131, s. 254).

Redan i förarbetena till besöksinstitutet framhölls att den omständigheten att det saknades bestämmelser om besök inte hindrade att tjänstemän och skattskyldiga träffades för att reda ut oklarheter i ett aktuellt ärende utan att det snarare var önskvärt att sådana besök kom till stånd. Skälet till regleringen var alltså inte att frivilliga besök kräver författningsstöd. Det som motiverade en reglering var i stället att det inom skatteförvaltningen fanns en osäkerhet om huruvida det var tillåtet att använda frivilliga besök för att reda ut oklarheter i ett ärende (prop. 1977/78:131, s. 149–153, 158–160 och 247–256). I dag är förhållandena annorlunda och förslaget i denna del framstår därför som onödigt och förvirrande i den meningen att det kan uppfattas som oklart huruvida frivilliga besök som inte omfattas av förslaget är tillåtna.

Regeringen anser mot bakgrund av det nu anförda att det inte bör införas en särskild bestämmelse om personligt sammanträffande mellan Skatteverket och en sökande eller en godkänd gåvomottagare.

Lagförslag

Förslaget föranleder 14 § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, se avsnitt 3.2.

6.16.3.6.5 Återkallelse av godkännande

Regeringens förslag: Skatteverket ska återkalla ett godkännande som gåvomottagare om

1. innehavaren begär det,
2. förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda,
3. innehavaren vid ett beslut om slutlig skatt som fattats under den tid som ett godkännande gäller inte är inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen eller, när det gäller en svensk mottagare som är inskränkt skattskyldig enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen än 3, 7 eller 14 § eller en utländsk mottagare, inte skulle ha blivit inskränkt skattskyldig vid tillämpning av någon av 7 kap. 3, 7 eller 14 §,
4. innehavaren inte betalar en årsavgift,
5. innehavaren inte följer ett föreläggande, eller
6. innehavaren inte lämnar kontrolluppgifter.

Om det finns synnerliga skäl, får Skatteverket avstå från återkallelse enligt 2, 3 eller 6. Ett beslut att återkalla ett godkännande gäller omedelbart.

Om en godkänd gåvomottagare inte längre uppfyller ett eller flera av de krav som uppställs för godkännande ska gåvomottagaren omedelbart underrätta Skatteverket om detta.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag innebär dock att obetald årsavgift kan leda till återkallelse först sedan ett föreläggande att betala avgiften inte följts.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Jönköping* anför att det i utredningens förslag inte berörs vad som händer med givarnas skattereduktion i det fall en gåvomottagare som först godkänts av Skatteverket får sitt godkännande återkallat men efter överklagande återfår godkännandet. En liknande problematik uppstår om en gåvomottagare godkänns först efter överklagande.

Skälen för regeringens förslag: Som beskrivits i det föregående ska en sökande uppfylla ett antal krav för att kunna bli en godkänd gåvomottagare (avsnitt 6.16.3.4–6.16.3.5). Dessa krav tar sikte på att den sökande är inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), att ändamål eller verksamhet ska vara av visst slag, att det ska föreligga en förmåga att även i fortsättningen bli inskränkt skattskyldig samt att den sökande ska kunna hantera gåvorna på visst sätt och att det ställs vissa mer administrativt betonade krav på revisor och redovisning. Är det fråga om utländska sökande tillkommer ett krav på förbindelse att lämna kontrolluppgifter.

Det ligger enligt regeringens mening i sakens natur att ett godkännande som gåvomottagare ska återkallas om de förutsättningar som legat till grund för godkännandet brister. Det kan t.ex. handla om att en insamlingsstiftelse inte uppfyller villkoren i fråga om revisor eller redovisningens beskaffenhet.

Ett godkännande ska däremot inte återkallas om en gåvomottagare alltså uppfyller förutsättningarna för godkännande men på ett annat sätt än vad som var fallet när godkännandet beslutades. Det betyder t.ex. att en stiftelse som vid godkännandet haft som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande men som sedermera har bytt inriktning och nu i stället har som ändamål att främja vetenskaplig forskning inte ska få sitt godkännande återkallat på den grunden att det ideella ändamålet ändrats. Detsamma gäller i fråga om byte av faktiskt bedriven verksamhet (se avsnitt 6.16.3.4 om ändamål respektive faktiskt bedriven verksamhet). Det ankommer dock självklart på gåvomottagaren att vid behov visa att det alltså finns förutsättningar för ett fortsatt godkännande.

När det gäller de inskränkt skattskyldiga stiftelserna, ideella föreningarna och registrerade trossamfunden innebär gällande rätt att om det vid ett visst beslut om slutlig skatt konstateras

att de inte uppfyller ställda krav blir de inte längre inskränkt skattskyldiga och vissa inkomster blir beskattade. Om så sker saknas förutsättningar för att fortsatt vara en godkänd gåvomottagare och godkännandet ska därför i sådant fall återkallas. Beträffande utländska mottagare som inte beskattas i Sverige samt svenska mottagare som är inskränkt skattskyldiga enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen än 7 kap. 3, 7 eller 14 § ska prövningen gälla frågan om förhållandena är sådana att mottagaren skulle ha blivit inskränkt skattskyldig vid tillämpning av någon av 7 kap. 3, 7 eller 14 §.

Utöver att Skatteverket på eget initiativ kan återkalla ett godkännande bör verket självfallet även kunna återkalla ett godkännande på begäran av den godkända gåvomottagaren själv.

En godkänd gåvomottagare bör vidare vara skyldig att själv underrätta verket om förhållandena är sådana att gåvomottagaren inte längre bör vara en godkänd gåvomottagare. Om en godkänd gåvomottagare inte lämnar en sådan underrättelse uppkommer frågan om inte gåvomottagaren borde påföras en sanktionsavgift. Denna fråga berörs i avsnitt 6.16.3.6.6.

En godkänd gåvomottagare ska betala en årsavgift som ska betalas före ingången av det år avgiften avser (se avsnitt 6.16.3.6.3). Det är enligt regeringens mening självklart att en godkänd gåvomottagare som inte uppfyller denna skyldighet ska kunna få godkännandet återkallat.

Som anförts i avsnitt 6.16.3.6.4 bör även underlåtenhet att följa ett föreläggande medföra att ett godkännande återkallas.

En återkallelse bör gälla omedelbart och utan hinder av att återkallelsebeslutet överklagas.

Kammarrätten i Jönköping har berört frågan om givarnas rätt till skattereduktion när en gåvomottagare som först godkänts av Skatteverket får sitt godkännande återkallat men efter överklagande till allmän förvaltningsdomstol återfår godkännandet eller när en gåvomottagare godkänns först efter överklagande.

En grundläggande förutsättning för skattereduktion för gåva är att gåvan har lämnats till någon som är godkänd gåvomottagare. Ett återkallande av godkännande som gåvomottagare gäller omedelbart. Det innebär att en gåva som lämnas till en mottagare efter att dennas godkännande har återkallats inte kan ingå i

underlaget för skattereduktion. Om beslutet om återkallande överklagas till allmän förvaltningsdomstol (se avsnitt 6.16.3.12 om överklagande) kan beslutet bli föremål för inhibition enligt 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291). Om beslutet inhiberas kan de gåvor som lämnas under den tid som inhibitionen gäller ingå i underlaget för skattereduktion. På motsvarande sätt gäller att gåvor som lämnas innan ett godkännande har meddelats inte kan ingå i underlaget för skattereduktion eftersom de inte har lämnats till någon som vid gåvotillfället var godkänd gåvomottagare. Detta gäller oavsett om ansökan om godkännande vid denna tidpunkt har lämnats till Skatteverket eller inte. Det gäller även om ett godkännande senare beslutas, oavsett om detta beslut fattas av Skatteverket eller av en allmän förvaltningsdomstol.

Det bör finnas en möjlighet för Skatteverket att i vissa situationer underlåta att återkalla ett godkännande som gåvomottagare. Det kan t.ex. vara så att en förening under ett enstaka år inte blir inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. inkomstskattelagen men att orsaken till detta är sådan att det inte bör påverka föreningens status som godkänd gåvomottagare. Regeringen föreslår därför att Skatteverket får avstå från att återkalla ett godkännande om det finns synnerliga skäl. Detta undantag gäller, av förklarliga skäl, inte när återkallandet sker på initiativ av den godkända gåvomottagaren själv. Det finns inte heller skäl att låta undantaget gälla när en godkänd gåvomottagare underlåter att betala en årsavgift eller att följa ett föreläggande.

Lagförslag

Förslaget föranleder 13, 15 och 16 §§ lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, se avsnitt 3.2.

6.16.3.6.6 Kontrollavgift

Regeringens förslag: Skatteverket får ta ut en kontrollavgift av en godkänd gåvomottagare som inte omedelbart underrättat verket om att ett eller flera av kraven för godkännande inte längre uppfylls. Kontrollavgiften uppgår till ett belopp motsvarande 10 procent av värdet på de gåvor som tagits emot efter den tidpunkt då en underrättelse borde ha kommit in och till dess att frågan om återkallelse har prövats av Skatteverket och som är av det slaget att de ingår

i givarens underlag för skattereduktion. Kontrollavgiften är dock lägst 5 000 kronor. Om värdet på de gåvor som tagits emot inte kan beräknas tillförlitligt, får Skatteverket uppskatta värdet till ett skäligt belopp. Kontrollavgiften tillfaller staten. Om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det finns andra särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis befria gåvomottagaren från en kontrollavgift.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förutom att utredningen uttrycker förutsättningen för skönsmässig uppskattning av värdet på mottagna gåvor som att kontrollavgiften inte kan beräknas.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Skåne län* anser, framför allt med hänsyn till att det i praktiken huvudsakligen kommer att bli svenska gåvomottagare som drabbas av kontrollavgiften, att det bör övervägas om förslaget ska genomföras. Om så blir fallet anser länsrätten ett fast belopp vara det bästa alternativet. *Skatteverket* anför att det inte framgår om samma grunder som gäller för befrielse från särskild avgift enligt t.ex. taxeringslagen (1990:324) ska tillämpas för bestämmelsen om befrielse från kontrollavgift eller hur denna bestämmelse annars ska tolkas.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av en sanktion

Som framgår av föregående avsnitt föreslår regeringen att en godkänd gåvomottagare som inte längre uppfyller ett eller flera av kraven för godkännande omedelbart ska underrätta Skatteverket om detta.

Om en sådan underrättelse inte görs kan den situationen uppkomma att ett antal givare kan komma att få skattereduktion fast de egentligen inte borde ha den rätten, eftersom godkännandet rätteligen borde ha varit återkallat vid den tidpunkt då gåvorna lämnades. Det finns därför ett behov av någon form av sanktion vid en sådan underlåtenhet.

Det kan enligt regeringens mening inte komma i fråga att som en generell regel vägra en gåvogivare skattereduktion eller att ompröva en redan erhållen skattereduktion på den grunden att en underrättelse borde ha lämnats av gåvomottagaren. Den skattskyldige har lämnat en gåva till en mottagare som efter ett särskilt

beslut av Skatteverket har blivit godkänd som gåvomottagare. De skattskyldiga måste rimligen kunna lita på att myndighetsbesluten är riktiga och att de godkända gåvomottagarna står under tillräcklig tillsyn.

Det är givetvis klart otillfredsställande om en godkänd gåvomottagare mot bättre vetande fortsätter en verksamhet som innebär att gåvogivare får skattereduktion trots att de inte borde ha det. Regeringen ansluter sig därför till utredningens bedömning att en godkänd gåvomottagare, som underlåter att underrätta Skatteverket när det inte längre finns förutsättningar för att vara godkänd, ska påföras en kontrollavgift.

Härefter uppkommer frågan hur en sådan kontrollavgift bör utformas. Avgiften kan utformas som ett fast belopp eller på något sätt sättas i relation till de skattereduktionsgrundande gåvor som kommer in efter den tidpunkt då underrättelse egentligen borde ha skett. *Länsrätten i Skåne län* har framfört åsikten att ett fast belopp är det bästa alternativet. Det är i och för sig en enkel och förutsägbar metod. Mot detta måste dock ställas det angelägna i att sanktionen i någon mån korresponderar mot den potentiella verkan av gåvomottagarens underlåtenhet, dvs. de skattereduktioner som kan komma att ges. Sambandet mellan kontrollavgiften och felaktigt givna skattereduktioner är svagt. Situationen kan ju vara den att gåvomottagaren får ett mycket stort antal gåvor på t.ex. 500 kronor men att det också är det enda dessa givare ger det året. I sådant fall ges på grund av beloppsgränserna (se avsnitt 6.16.3.11) ingen skattereduktion alls för gåvorna. Kontrollavgiftens syfte är emellertid inte att kompensera för ”felaktigt” medgivna skattereduktioner utan att framtvunga en underrättelse från den godkände gåvomottagaren. Regeringen anser därför i likhet med utredningen att kontrollavgiftens storlek ska relateras till givna gåvor.

Regeringen föreslår att kontrollavgiften ska uppgå till ett belopp som motsvarar 10 procent av summan av de gåvor som vid varje gåvotillfälle uppgått till minst 200 kronor (se avsnitt 6.16.3.11 om minsta beloppsgräns per gåva) och som tagits emot efter den tidpunkt då underrättelse senast bort ske och till dess att frågan om återkallelse har prövats av Skatteverket. Om förhållandena är sådana att det inte går att på ett tillförlitligt sätt beräkna hur många sådana gåvor som kommit in får

Skatteverket göra en skönsässig uppskattning och lägga ett skäligt belopp till grund för kontrollavgiften. Kontrollavgiften bör dock alltid uppgå till ett visst minsta belopp. Regeringen anser i likhet med utredningen att ett rimligt minsta belopp är 5 000 kronor.

Europakonventionen

Den europeiska konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) gäller som lag i Sverige. Frågan är om den kontrollavgift som nu föreslås innefattar en anklagelse om brott i konventionens mening. Artikel 6 i Europakonventionen innehåller bland annat bestämmelser om rätten till domstolsprövning och en rättssäker process. Enligt punkt 1 ska var och en vid prövningen av hans civila rättigheter och skyldigheter eller av en anklagelse mot honom för brott vara berättigad till en rättvis och offentlig rättegång inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol som upprättats enligt lag. Av punkt 2 följer att var och en som har blivit anklagad för brott ska betraktas som oskyldig till dess hans skuld lagligen fastställts.

I punkt 3 anges vissa minimirättigheter som ska garanteras den som blivit anklagad för brott. Han ska utan dröjsmål, på ett språk som han förstår och i detalj, underrättas om innebörden av och grunden för anklagelsen. Han har rätt att få tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar. Vidare har han rätt att försvara sig personligen eller genom rättegångsbiträde som han själv utsett. Om han saknar tillräckliga medel och rättvisans intresse kräver det har han rätt till rättegångsbiträde utan kostnad. Den anklagade har också rätt att inkalla och förhöra vittnen. Om inte den anklagade förstår eller talar det språk som används i domstolen har han rätt att utan kostnad biträdas av tolk.

Begreppen ”brott” och ”brottslig gärning” ska ges en självständig och allmängiltig tolkning. Klassificeringen i det nationella rättssystemet har därför ingen avgörande betydelse. Europadomstolen tillämpar i första hand tre kriterier för bedömningen av vad som är ett brott i konventionens mening, de s.k. Engel-kriterierna. Enligt dessa ska hänsyn tas till klassificeringen i den nationella rätten, gärningens natur samt påföljdens natur och stränghet (se t.ex. Engel m.fl. mot Nederländerna, dom den 8 juni 1976, Öztürk mot Tyskland, dom den 21 februari

1984 och Weber mot Schweiz, dom den 22 maj 1990). Utgångspunkt vid bedömningen tas i hur ett visst handlande har klassificerats i nationell rätt. Om handlingen har klassificerats som ett brott i nationell rätt är den normalt att anse som ett brott även i konventionens mening. Vid sidan av klassificeringen ska emellertid även de två övriga kriterierna bedömas. Dessa är alternativa i förhållande till varandra, vilket innebär att det är tillräckligt att ett av dem är uppfyllt för att artikel 6 ska vara tillämplig. Om dessa båda kriterier sedda var för sig inte ger stöd för någon klar slutsats i fråga om förfarandets rättsliga status, kan dock den kumulativa effekten av dem ge stöd för slutsatsen att det är fråga om anklagelse för ett brott.

Av betydelse för bedömningen av kriteriet gärningens natur är bestämmelsens räckvidd och syfte. Är bestämmelsen generell och riktar sig till alla medborgare och inte endast till en särskild grupp talar det för att fråga är om en brottslig gärning. Om syftet med bestämmelsen är att avskräcka och bestraffa snarare än att kompensera för skada är gärningen till sin natur normalt att anse som en brottslig gärning. Bedömningen av kriteriet påföljdens natur och stränghet görs i förhållande till den påföljd som riskeras till följd av viss gärning och inte i förhållande till den faktiskt utdömda eller ålagda sanktionen. En frihetsberövande påföljd talar i allmänhet för att gärningen faller in under artikel 6 medan typiska disciplinstraff såsom suspension och varning, talar för att så inte är fallet. Ekonomiska sanktioner kan falla in under artikelns tillämpningsområde.

Vid utformningen av reglerna om kontrollavgift är det ur rättssäkerhetssynpunkt av intresse om påförande av kontrollavgiften ska anses utgöra en anklagelse för brott i den mening som avses i artikel 6 i Europakonventionen. Eftersom begreppen brott och brottslig gärning i artikeln ska ges en självständig och allmängiltig tolkning innebär den omständigheten att det enligt den svenska rätten inte är fråga om en anklagelse om en brottslig gärning inte att det är uteslutet att artikel 6 är tillämplig. Tvärtom har så ansetts vara fallet beträffande andra sanktionsavgifter. I domarna Janosevic mot Sverige och Västberga Taxi AB och Vulic mot Sverige (domar den 23 juli 2002) har Europadomstolen kommit fram till att de svenska bestämmelserna om skattetillägg omfattas av artikel 6 eftersom de är generella och

deras syfte både är avskräckande och bestraffande.

Regeringen har i propositionen Administrativa avgifter på skatte- och tullområdet, m.m. (prop. 2002/03:106) i fråga om bestämmelserna om tulltillägg som riktar sig till en begränsad krets om ca 20 000 företag dragit slutsatsen att det inte är helt säkert att Europadomstolen skulle bedöma tulltilläggen på samma sätt som skattetilläggen. Regeringen ansåg trots detta att det fanns skäl att se till att reglerna om tulltillägg uppfyller Europakonventionens krav.

Högsta förvaltningsdomstolen (numera Högsta domstolen) har i avgörandet RÅ 2004 ref. 17 funnit att påförande av särskild avgift enligt lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument företer sådana karakteristika att artikel 6 är tillämplig på förfarandet. Anmälningsskyldigheten enligt lagen om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument avser endast vissa befattningshavare och uppdragstagare i aktiemarknadsbolag och annan person som själv eller tillsammans med vissa närstående innehar aktiepost av viss storlek i sådant bolag. Avgifterna kan dock komma att uppgå till betydande belopp.

Den kontrollavgift som nu föreslås har som syfte att avskräcka godkända gåvomottagare från att underlåta att lämna föreskriven underrättelse till Skatteverket när förutsättningar för godkännandet inte längre föreligger samt att bestraffa sådan underlåtenhet. Regleringen gäller generellt för den som är godkänd gåvomottagare. Även om sanktionen inte innefattar ett frihetsstraff kan kontrollavgiften i enskilda fall uppgå till betydande belopp (tio procent av summan av gåvomedlen efter en viss tidpunkt). Mot denna bakgrund och med beaktande av de bedömningar som gjorts i ovan nämnda domar anser regeringen, i likhet med utredningen, att reglerna bör utformas så att de rättssäkerhetsgarantier som följer av artikel 6 uppfylls.

Befrielse från kontrollavgift

Det strikta ansvar som föreslås bör för att vara godtagbart med hänsyn till Europakonventionen och de rättssäkerhetskrav som ställs upp i övrigt nyanseras genom att en möjlighet till befrielse från avgiften införs. Det finns i den nya skatteförfarandelagen en särskild bestämmelse om befrielse från särskilda avgifter såsom bland

annat kontrollavgift enligt den lagen. Den nu aktuella kontrollavgiften är dock av en annan karaktär än kontrollavgift enligt skatteförfarandelagen. Regeringen föreslår därför att denna kontrollavgift inte ska följa skatteförfarandelagens regelverk om befrielse utan att det ska finnas en särskild bestämmelse om befrielse från den. Befrielse från kontrollavgiften, helt eller delvis, ska kunna ske om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det finns andra särskilda skäl.

Skatteverket har efterlyst en tolkning av bestämmelsen om befrielse från kontrollavgift. Ett särskilt skäl att efterge kontrollavgiften kan t.ex. vara att Skatteverket funnit det föreliggande synnerliga skäl att avstå från återkallelse av mottagarens godkännande (se avsnitt 6.16.3.6.5 om återkallelse). Ett annat särskilt skäl kan vara att underlåtenheten berott på omständigheter utanför gåvomottagarens kontroll eller att en brist som i och för sig bort föranleda en underrättelse sedermera rättats till och det därför inte finns grund för att återkalla godkännandet. Ett annat skäl kan vara att frågan om förutsättningarna för godkännande varit fortsatt uppfyllda varit svårbedömd. Om avgiften framstår som oskäligt hög i sig med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, bör även det kunna utgöra grund för befrielse. Bedömningen av om särskilda skäl föreligger ska vara nyanserad och inte alltför restriktiv.

Det bör också vara möjligt att begära omprövning av eller överklaga Skatteverkets beslut om kontrollavgift till domstol (se avsnitt 6.16.3.12 om omprövning och överklagande, m.m.).

Bestämmelserna om kontrollavgift gäller även för utländska godkända gåvomottagare. Mot utländska mottagare som underlåter att underrätta Skatteverket om ändrade förhållanden torde det dock i realiteten inte finnas andra sanktionsmöjligheter än att återkalla ett godkännande som gåvomottagare.

Lagförslag

Förslaget föranleder 17 och 18 §§ lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattekalkylering för gåva, se avsnitt 3.2.

6.16.3.7 Sekretess och tillhandahållande av information om godkända gåvomottagare

Regeringens bedömning: Skatteverkets verksamhet med godkännande av gåvomottagare omfattas av sekretess enligt 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen. Sekretessen gäller inte beslut.

Utredningens bedömning och förslag: Överensstämmer delvis med regeringens bedömning. Utredningen föreslår dock ändringar i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet i syfte att uppgift om huruvida en organisation är godkänd gåvomottagare och i sådant fall från vilken tidpunkt ska kunna lämnas ut till enskild och att uppgifter i beskattningsdatabasen utvisande vilka organisationer som är godkända gåvomottagare ska få göras tillgängliga via Skatteverkets webbplats.

Remissinstanserna: Inga remissinstanser har kommenterat förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt 27 kap. 1 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller sekretess i verksamhet som avser bestämmande av skatt eller som avser taxering eller i övrigt fastställande av underlag för bestämmande av skatt, för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Av 27 kap. 6 § samma lag framgår att sekretessen inte gäller för beslut varigenom skatt eller pensionsgrundande inkomst bestäms eller underlag för bestämmande av skatt fastställs, såvida inte beslutet meddelas i ärende om förhandsbesked i taxerings- eller skattefråga, beskattning av utländska experter, forskare eller andra nyckelpersoner när beslutet har fattats av Forskarskattenämnden, eller trängselskatt.

Enligt regeringens mening kommer Skatteverkets hantering av godkännande av gåvomottagare att omfattas av sekretessen enligt 27 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen. För att en givare ska kunna få skattereduktion måste gåvan ges till en godkänd gåvomottagare och givaren har således ett behov av att på ett tillförlitligt sätt kunna få reda på om en presumtiv mottagare är godkänd. Besluten rörande godkända gåvomottagare får anses utgöra sådana beslut varigenom underlag för

bestämmande av skatt fastställs. Detta innebär att besluten enligt 27 kap. 6 § offentlighets- och sekretesslagen inte kommer att omfattas av sekretessen enligt 27 kap. 1 §. Någon ändring i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet, som utredningen föreslagit, behövs således inte.

Undantaget från sekretess gäller alla beslut enligt lagstiftningen om godkännande, dvs. inte bara beslut om godkännande utan även t.ex. beslut om återkallelse och beslut om kontrollavgift.

Det finns inte någon anledning att författningsreglera Skatteverkets tillhandahållande av information om godkända gåvomottagare.

6.16.3.8 Kontrolluppgifter

Regeringens förslag: En godkänd gåvomottagare ska lämna kontrolluppgift om en sådan gåva som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor om den som lämnat gåvan är känd. I kontrolluppgiften ska uppgift lämnas om det gåvobelopp som tagits emot under året.

Regeringens bedömning: Det saknas skäl att kräva av godkända gåvomottagare att de ska utfärda ett särskilt gåvobevis för varje gåva som ska anges i kontrolluppgift.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Förutom att föreslå andra beloppsgränser föreslog utredningen även att godkända gåvomottagare ska utfärda gåvobevis. Utredningen har vidare inget krav på att den som lämnat gåvan ska vara känd och uppställer inga krav på kontrolluppgiftens innehåll.

Remissinstanserna: *Nämnden för statligt stöd till trossamfund, Civilförsvarsförbundet, Cancerfonden, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd, Frälsningsarmén, Hjärt-Lungfonden, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Röda Korset, Svenska Missionskyrkan, Svenska Scoutförbundet, Svenska Scoutrådet, Alzheimerfonden, ActionAid, Hoppets Stjärna, Riksförbundet för Trafik-, Olycksfalls- och Polioskadade, Ersta diakoni, Individuell Människohjälp, Stadsmissionen Skåne, Prostatacancerförbundet, Plan Sverige, Kungl. Konsthögskolan, Erikshjälpen och Evangeliska Fosterlandsstiftelsen* anser att utfärdande av

gåvobevis är onödigt och att det bör räcka att kontrolluppgift lämnas. Svenska Scoutförbundet och Svenska Scoutrådet anser att om kravet på gåvobevis behålls bör det ändras till att avse en årlig kopia på de kontrolluppgifter som lämnats till Skatteverket. Även *Famna – non profit vård och social omsorg* anser att gåvobevis inte ska behöva utfärdas. Nämnden för statligt stöd till trossamfund och *Svenska kyrkan* föreslår att gåvomottagaren i stället för att utfärda gåvobevis får garantera vid ansökan om godkännande att belopp understigande gränsvärdet inte medtas i kontrolluppgiften. *Länsrätten i Stockholms län* anser att kontrolluppgiftslämnandet blir särskilt betungande för gåvomottagare med många enskilda givare som lämnar mindre gåvor och i många fall helt kan sakna betydelse om givaren totalt sett aldrig når upp till minimigränsen för skattereduktion. *Skatteverket* och *Lunds universitet* lyfter fram den ökade administrativa bördan. *Regelrådet* anser att det administrativa merarbetet med gåvobevis och kontrolluppgifter måste ses i ljuset av att reglerna kan öka inflödet av gåvor. *Chalmers tekniska högskola* anser att utskick av gåvobevis för högskolans del endast kommer att öka hanteringskostnaderna i ringa omfattning. Högskolan har redan i dag ett system där tackbrev skickas ut till de personer och företag som donerar. *Stiftelsen Skansen* konstaterar att systemet kan bli betungande för mottagare med så få givare att teknikstöd för administrationen är olönsamt men har förståelse för konstruktionen. *Kammarrätten i Stockholm* anför att det ligger i sakens natur att Skatteverkets och även domstolarnas möjligheter att granska kontrolluppgifter från utländska gåvomottagare är starkt begränsade. Skatteverket anför att verkets möjlighet till kontroll är begränsad, särskilt beträffande kontrolluppgifter från utlandet där kontrollmöjligheten i praktiken kommer att vara obefintlig. *Landsorganisationen i Sverige* anför att Skatteverket kommer att ha obefintliga möjligheter att granska kontrolluppgifter från utlandet och att förslaget därför kan väntas medföra stora möjligheter till skatteflykt och skentransaktioner. *Kammarrätten i Jönköping* anser att det finns en påtaglig risk för falska kontrolluppgifter och att Skatteverkets möjligheter att effektivt kontrollera utländska gåvomottagares kontrolluppgifter torde vara små. Länsrätten i Stockholms län menar att risken för oriktiga kontrolluppgifter får anses

vara uppenbar eftersom mottagna gåvor är skattefria och gåvomottagarna således saknar eget incitament att lämna korrekta uppgifter och också helt kan sakna förståelse för betydelsen av kontrolluppgifter. Skatteverket anser att risken för att falska kontrolluppgifter lämnas är betydande.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: För att en givare ska kunna få skattereduktion för gåvor som har givits till en godkänd gåvomottagare måste givaren kunna styrka gåvan på något sätt. Utredningen har i detta syfte föreslagit att mottagaren vid gåvotillfället ska utfärda ett särskilt gåvobevis enligt ett av Skatteverket fastställt formulär. Av gåvobeviset ska framgå vem givaren är, vem mottagaren är, gåvans belopp, datum samt att gåvan utgör en penninggåva som har lämnats utan krav på motprestation. Vidare ska det framgå om gåvan är avsedd för att bedriva hjälpverksamhet bland behövande eller för att främja vetenskaplig forskning.

Ett stort antal av de som yttrat sig över utredningens förslag, däribland *Nämnden för statligt stöd till trossamfund, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd, Röda Korset, Hoppets Stjärna, Ersta diakoni, Stadsmissionen Skåne* och *Famna – non profit vård och social omsorg*, har riktat kritik mot förslaget att utfärda gåvobevis. De flesta av de som kritiserat gåvobevisen anser att lämnande av kontrolluppgifter är tillräckligt. Ett av skälen till att utredningen föreslagit att det ska finnas ett gåvobevis har att göra med att en juridisk person efter det att ett avdrag för sponsringskostnader blivit underkänt inte ska kunna hävda att det aktuella beloppet egentligen var en gåva och i stället få skattereduktion. Denna frågeställning är emellertid ointressant i regeringens förslag, eftersom detta bara omfattar gåvor från fysiska personer (se avsnitt 6.16.3.9).

Enligt regeringens mening är det inte nödvändigt med utfärdande av gåvobevis för gåvor från enbart fysiska personer. Ett gåvobevis kan i och för sig vara ett bra bevismedel för att styrka rätten till skattereduktion, t.ex. om kontrolluppgiftslämnandet av någon anledning inte fungerat. Det ankommer emellertid alltid på den som lämnat gåvor att se till att, i enlighet med den allmänna skyldigheten inom ramen för skatteförfarandet att i skälig omfattning ha underlag för sin uppgiftsskyldighet och för kontroll av denna och beskattningen. Inget

hindrar att detta sker genom t.ex. frivilligt utfärdade kvittenser för lämnade gåvor. Ett lagstadgat krav på gåvobevis skulle däremot utgöra en onödig ökning av gåvomottagarnas administrativa börda.

Regeringen föreslår däremot att de som är godkända gåvomottagare ska lämna kontrolluppgifter (se även avsnitt 6.16.3.5 om kravet på utländska gåvomottagare att ge in åtagande om att lämna kontrolluppgifter) om sådana gåvor som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor under förutsättning att den som lämnat gåvan är känd. Kontrolluppgifter behöver således inte lämnas för anonyma gåvor. Som framgår av avsnitt 6.16.3.10 föreslår regeringen att gåvor som ger rätt till skattereduktion ska kunna utgöras av en löneförmån eller av en gåva från ett aktiebolag för vilken en delägare ska utdelningsbeskattas. I sådana fall är det den anställde respektive delägaren som ska anges som givare. Den som faktiskt betalat gåvan är i dessa avseenden bara att se som en förmedlare. Kontrolluppgiften ska innehålla uppgift om gåvobelopp som tagits emot under året, dvs. summan av de gåvor som mottagits under året och som uppnår minimibeloppet per gåva.

Kontrolluppgiftslämnandet innebär en ökning av de godkända gåvomottagarnas administrativa börda men medför att uppgifterna kan förtryckas i givarnas inkomstdeklarationer. Kontrolluppgiftslämnandet bidrar också till att minska risken för fusk. Regeringens förslag är alltså att gåvomottagarna ska lämna kontrolluppgifter avseende sådana gåvor som ska ingå i givarnas underlag för skattereduktion, dvs. gåvor som vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor.

Lagförslag

Förslaget föranleder nya paragrafer, 11 kap. 8 b § lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter samt 22 kap. 22 §§ skatteförfarandelagen, samt en ändring i 22 kap. 1 § sistnämnda lag, se avsnitt 3.19 och 3.21.

6.16.3.9 Vilka som kan få skattereduktion

Regeringens förslag: Rätt till skattereduktion för gåva till godkända gåvomottagare har en fysisk person som vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år, är obegränsat skattskyldig någon gång

under beskattningsåret, och som har haft utgifter för gåva avseende hjälpverksamhet bland behövande eller främjande av vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller som ska ta upp en sådan gåva som inkomst. Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3 inkomstskattelagen, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige. Dödsbon har endast rätt till skattereduktion för gåvor som lämnats före dödsfallet.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår dock att juridiska personer ska ha rätt till skattereduktion. Utredningen har inte heller några krav som tar sikte på den enskildes skattskyldighet i Sverige.

Remissinstanserna: *Högskoleverket* har inget att invända mot förslaget. Övriga remissinstanser har inte närmare kommenterat frågan.

Skälen för regeringens förslag: En central fråga är vilka givare som ska kunna få skattereduktion för gåvor till godkända gåvomottagare. Utredningen har föreslagit att både fysiska och juridiska personer ska kunna få skattereduktion för gåvor.

Ju fler skattskyldiga som omfattas desto större blir kontrollsvårigheterna, både inom Sverige och i förhållande till utlandet, vilket i sin tur ökar risken för fusk och missbruk. Det kan också öka läckaget av skattemedel från Sverige till andra länder. Att inkludera juridiska personer skulle också göra lagstiftningen mer komplex och öka den administrativa bördan. Om juridiska personer ska inkluderas måste vidare skattereduktionssatsen för dessa, och därmed även för fysiska personer, av förenklings-, administrations- och neutralitetsskäl motsvara bolagsskattesatsen 26,3 procent. Om skattereduktionen bara omfattar fysiska personer kan skattereduktionssatsen bestämmas till en jämnare och mer lättbegriplig siffra. Regeringen är mot bakgrund av det nu anförda inte beredd att föreslå att juridiska personer omfattas av skattereduktionen.

Regeringen föreslår, i likhet med utredningen, att fysiska personer som vid beskattningsårets

utgång har fyllt 18 år ska ha rätt till skattereduktion för gåva. En begränsat skattskyldig har enligt 4 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta möjlighet att begära att bli beskattad enligt inkomstskattelagen. För rätten till bland annat allmänna avdrag, grundavdrag och skattereduktion för hushållsarbete finns det en inskränkning för dem som är begränsat skattskyldiga till de fall då den enskildes överskott av förvärvsinkomster i Sverige och andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige (62 kap. 9 §, 63 kap. 2 § och 67 kap. 11 § inkomstskattelagen (1999:1229)). Utredningen har inte föreslagit en motsvarande inskränkning för begränsat skattskyldigas rätt till skattereduktion för gåva. En sådan inskränkning gäller dock för andra personliga avdrag och kan också motiveras utifrån att det inte är möjligt att begränsa skattereduktionen till mottagare eller verksamheter i Sverige samt att personen kan få gåvan beaktad både i Sverige och i sin bosättningsstat. Regeringen föreslår därför att en motsvarande inskränkning görs. När det gäller obegränsat skattskyldiga bör det av administrativa skäl för rätt till skattereduktion för gåva räcka med att de varit obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret.

Som framgår av avsnitt 6.16.3.10 föreslår regeringen att testamentariska förordnanden inte ska kunna ligga till grund för skattereduktion. Inget hindrar emellertid att dödsbodelägarna bestämmer sig för att dödsboet självt ska skänka pengar till en godkänd gåvomottagare. I så fall skulle det vara nödvändigt att fråga dödsboet om medelsöverföringen från boet till en godkänd gåvomottagare berott på ett testamente eller om det är boet som sådant som fattat beslutet. För att undvika detta slag av komplikationer föreslår regeringen att ett dödsbo endast ska kunna få skattereduktion för gåvor som den avlidne själv lämnat eller för gåvor som lämnats av någon annan före den avlidnes dödsfall och som dödsboet ska ta upp som förmån eller utdelningsbeskattas för (se även avsnitt 6.16.3.10 om gåvans beskaffenhet).

Lagförslag

Förslaget föranleder nya paragrafer, 67 kap. 20 och 24 §§ i inkomstskattelagen, se avsnitt 3.4.

6.16.3.10 Gåvans beskaffenhet

Regeringens förslag: Endast penninggåvor ger rätt till skattereduktion. Skattereduktion kan ges inte bara för gåva som en person själv har lämnat utan även för förmån av gåva samt gåva för vilken utdelningsbeskattning ska ske. Testamente till förmån för en godkänd gåvomottagare ger inte rätt till skattereduktion.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Stiftelsen Skansen* anser att skälen för begränsningen till penninggåvor är begripliga.

Cancerfonden, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd, Frälsningsarmén, Hjärt-Lungfonden, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Röda Korset, Alzheimerfonden, ActionAid, Hoppets Stjärna, Riksförbundet för Trafik-, Olycksfalls- och Polioskadade, ParkinsonFörbundet, Ersta diakoni, Individuell Människohjälpen, Plan Sverige, Kungl. Konsthögskolan, Erikshjälpen, Evangeliska Fosterlandsstiftelsen och Stadsmissionen Skåne anser däremot att även gåvor i form av t.ex. värdepapper ska ge rätt till skattereduktion och anför att det är viktigt att sådana gåvor inte upplevs som missgynnade. *Uppsala universitet* anser att gåvor i form av värdepapper, fast egendom och utrustning ska omfattas. En begränsning till penninggåvor vore djupt olycklig eftersom svensk forskning i hög grad är beroende av andra typer av gåvor. *Lunds universitet* anser att s.k. aktiegåva bör likställas med penninggåva. *Universitetet* anser vidare att skattereduktion för fysiska personer bör gälla även för andra gåvor än penninggåvor. *Svenskt Näringsliv* anser att utredningens förslag om hur problematiken med utdelningsbeskattning ska lösas bör ersättas med ett system där utdelningsbeskattning inte sker hos ägarna. Ett undantag för utdelningsbeskattning, som bör gälla oberoende av om gåvan är avdragsgill för givaren eller inte, skulle öka benägenheten till gåvor och samtidigt minska behovet av gränsdragningar mellan rena gåvor och affärsmässigt motiverad sponsring.

Skälen för regeringens förslag

Gåvobegreppet

När det gäller vilka gåvor som ska anses ingå i underlaget för skattereduktion finns det inledningsvis anledning att beröra innebörden av gåvobegreppet som sådant. Med gåva avses i nu aktuellt sammanhang som utgångspunkt en gåva i civilrättslig mening. En sådan gåva kännetecknas av frivillighet, en önskan att på egen bekostnad berika någon annan och att givaren inte heller förväntar sig eller får någon motprestation. Förekomsten av en skattereduktion för den som ger en gåva till en godkänd gåvomottagare ska emellertid inte tillmätas någon betydelse i detta sammanhang, oavsett hur denna skattemässiga ”motprestation” förhåller sig till det civilrättsliga gåvobegreppet.

Penninggåvor

En central fråga är hur en gåva ska vara beskaffad för att grunda rätt till skattereduktion. Att penninggåvor ska omfattas får anses vara en självklarhet. Gåvor kan även bestå i t.ex. värdepapper och fastigheter. Det är vidare inte ovanligt att gåvor ges i form av medicin, medicinsk utrustning, datorer, m.m. Gåvan kan också bestå i att ett företag ställer den egna personalen till mottagarens förfogande eller att en enskild person ställer sig själv och sin egen arbetskraft till förfogande. En gåva kan naturligtvis också bestå i att man lånar ut viss utrustning eller skänker konst, boksamlingar och annan värdefull egendom.

Regeringen föreslår, i likhet med utredningen, att endast penninggåvor ska ge rätt till skattereduktion. Härigenom undviks värderingsproblem. Det vore en betydande nackdel om systemet med skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet skulle kräva omfattande och många gånger inte helt okomplicerade värderingsförfaranden. Att värdera gåvor som inte består av pengar och motsvarande lättvärderad egendom skulle innebära en betydande ökning av den administrativa bördan.

Även risken för fusk och missbruk talar mot att låta svärvärderad egendom omfattas av reglerna. Eftersom det i det nu aktuella sammanhanget inte finns något naturligt tvåpartsförhållande – t.ex. av det slaget som råder mellan arbetsgivare och arbetstagare – finns det inga balanserande omständigheter när det t.ex. gäller just värdering av egendomen. Till skillnad mot en arbetstagare som ska ta upp som intäkt

motsvarande belopp som arbetsgivaren drar av som en kostnad kommer en gåvomottagare inte att beskattas för vad han tar emot som gåva medan den som lämnat gåvan får en skattefördel. En mottagare har alltså inget att förlora på att egendom övervärderas, vilket skulle innebära att givaren skulle få en större skattereduktion. Risken för en sådan övervärdering kan vara betydande.

Ett stort antal remissinstanser, däribland *Cancerfonden*, *Frivilligorganisationernas Insamlingsråd*, *Frälsningsarmén*, *Neurologiskt Handikappades Riksförbund*, *Plan Sverige*, *Kungl. Konsthögskolan* och *Uppsala universitet*, har framfört önskemål om att gåvor som består av värdepapper ska ge rätt till skattereduktion. Regeringen är emellertid inte beredd att nu låta andra gåvor än rena penninggåvor komma i fråga. Vid sidan av att man undviker själva problemen med värderingen och eventuella domstolsprocesser kan det finnas hanteringsfördelar. Det kan rimligen inte heller vara särskilt komplicerat att anpassa sig till en sådan regel.

Testamente till förmån för godkänd gåvomottagare

Tanken med att en gåva till en godkänd gåvomottagare ska föranleda en skattereduktion är att den ska verka stimulerande på lusten att ge. När det gäller testamenten kan man konstatera att skattereduktionen visserligen skulle gagna arvtagare och testamentstagare, vilket möjligen kan verka stimulerande på testator. Enligt regeringens mening är dock omedelbarheten borta och stimulans effekten relativt liten. Härtill kommer att om lagförslaget ska omfatta pengar som överförs till godkända gåvomottagare genom testamenten bör också överföringar genom förmånstagarförordnanden, försäkringar och liknande omfattas. Sådana regler skulle med nödvändighet bli relativt komplicerade.

En annan aspekt på detta är att om skattereduktion inte ges för förmögenhetsöverföringar till följd av testamenten kommer det relativt sett att vara mer attraktivt för den enskilde att ge bort gåvor i livstiden än att testamentera bort dem. Detta förhållningssätt påminner om hur vissa av reglerna i den numera upphävda lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt var utformade. Möjligheterna att ge bort gåvor till mottagare befriade från gåvoskatt var större än möjligheterna att testamentera bort egendom utan att mottagarna skulle betala arvsskatt. Att

ge gåvor under livstiden var alltså skattemässigt mer gynnat än att testamentera.

Regeringen anser mot bakgrund av det nu anförda att testamentsförordnanden inte ska ge rätt till skattereduktion.

Aktiegåva

Enligt ett avgörande i Regeringsrätten (numera Högsta förvaltningsdomstolen), RÅ 2006 ref. 45, gäller följande. Den aktieägare som innan avstämningsdagen till bolaget anvisar att eventuell utdelning ska tillfalla någon annan än aktieägaren själv kommer enligt bestämmelserna i 42 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) inte att bli beskattad för utdelningen. Beskattningen ska i stället ske hos den som har fått rätten till utdelning. Om utdelningsmottagaren är en sådan stiftelse eller ideell förening eller ett sådant registrerat trossamfund vars skattskyldighet är inskränkt enligt 7 kap. inkomstskattelagen kommer någon beskattning inte alls att ske. En gåva av detta slag benämns ofta aktiegåva. Av RÅ 2009 ref. 68 och Regeringsrättens dom den 22 september 2009 i mål nr 1579-09 framgår att även ägare till kvalificerade fåmansbolagsaktier kan skänka bort rätten till utdelning från bolaget till ett skattebefriat subjekt utan att beskattas för utdelningen.

En aktiegåva utgör inte en penninggåva eftersom den inte består av den kommande utdelningens belopp, dvs. kontanter. Gåvan består av rätten till utdelning och denna rättighet är något annat än kontanter. En aktiegåva kommer därför inte att kunna föranleda någon skattereduktion. *Lunds universitet* anser att aktiegåva bör likställas med penninggåva. Regeringen är emellertid inte beredd att lämna något sådant förslag. Det skulle riskera att medföra värderingsproblem, särskilt i de fall då gåvan avser utdelningsrätt för flera år framåt. Det ska dessutom framhållas att förfarandet med aktiegåva redan innebär en skattelättnad för gåvogivaren i och med att vederbörande inte behöver skatta för utdelningen. Det finns enligt regeringens mening ingen anledning att genom skattereduktion för gåva ge en givare en ytterligare skatteförmån för en aktiegåva.

Medlemsavgifter

Medlemsavgifter får enligt gällande rätt (9 kap. 2 § andra stycket inkomstskattelagen) inte dras av. Om det vore möjligt att dra av gåvor i allmänhet vid inkomstberäkningen skulle det

knappast vara möjligt att upprätthålla förbudet mot att dra av medlemsavgifter. Regeringens förslag utgör emellertid inte ett sådant principgenombrott. Det tar inte sikte på gåvor i allmänhet utan gäller endast penninggåvor för att främja vetenskaplig forskning eller för att bedriva hjälpverksamhet bland behövande. Sådana gåvor ska inte dras av utan ska föranleda en på visst sätt beräknad skattereduktion. Regeringens förslag om införande av ett system med skattereduktion för gåvor innebär inte i sig och medför inte heller annars någon förändring i fråga om avdragsrätt för medlemsavgifter. Dessa kommer alltså inte att kunna dras av.

Förmån av gåva

Det skulle kunna förekomma situationer där en arbetsgivare som en skattepliktig löneförmån för en viss arbetstagare ger en gåva till en godkänd gåvomottagare. För att skapa neutralitet mellan den som har utgifter för gåva och den som får förmån av gåva föreslår regeringen att gåvor till godkända gåvomottagare som utgår i form av en löneförmån ska ingå i arbetstagarens underlag för skattereduktion. Detta förutsätter naturligtvis att den gåva som har förmedlats av arbetsgivaren är en penninggåva och dessutom uppfyller beloppsgränsen för att räknas med i underlaget (se avsnitt 6.16.3.11 om beloppsgränser).

Regeringens förslag tar sikte på den situationen att en arbetsgivare utöver lönen såsom en särskild förmån för arbetstagaren ger en viss summa pengar till en godkänd gåvomottagare. I ett sådant fall ska av kontrolluppgiften framgå dels lönen belopp samt förmånens belopp. Om en arbetstagare i stället ber arbetsgivaren att för dennes räkning skicka en del av lönen till en godkänd gåvomottagare är det däremot inte fråga om en löneförmån och kontrolluppgiften ska på vanligt sätt bara uppta lönen fulla belopp. Arbetstagarna kan dock i båda fallen begära skattereduktion för vad som lämnats.

Utdelningsbeskattning för gåva

I RÅ 2007 not 161 slog Regeringsrätten fast att en donation som inte är en underprisöverlåtelse från ett aktiebolag till en stiftelse medför att delägaren i aktiebolaget ska utdelningsbeskattas. Skatterättsnämnden har därefter i ett förhandsbesked den 6 februari 2009 (dnr 59-08/D) slagit fast att utdelningsbeskattning ska ske av en aktieägare i det överförande bolaget vid

donation av kontanta medel till en etablerad välgörenhetsorganisation för den del av det överförda beloppet som svarade mot hans ägarandel i bolaget.

Regeringens förslag om skattereduktion för gåvor omfattar även den situationen att ett bolag ger en gåva till en godkänd gåvomottagare, för vilken aktieägarna kommer att utdelningsbeskattas för gåvans värde.

Det finns olika sätt att lösa denna fråga. *Svenskt Näringsliv* har föreslagit att utdelningsbeskattning inte ska ske hos ägarna. Det vore dock enligt regeringens mening inte en bra lösning på frågan. Att ha klara, entydiga och logiska regler när det gäller förhållandet mellan ett bolag och dess delägare är av stor betydelse för skattesystemets allmänna stabilitet. Det finns inga motiv för att i det här specifika fallet göra ett undantag från huvudregeln om att delägare ska utdelningsbeskattas i dessa fall. Till detta kommer att sådana regler med nödvändighet blir komplicerade.

Regeringen föreslår i stället ett annat sätt att lösa frågan på, nämligen att en gåva som ett aktiebolag har lämnat till en godkänd gåvomottagare och för vilket en delägare ska utdelningsbeskattas får räknas med i delägarens underlag för skattereduktion. Även i detta fall får det utdelningsbeskattade beloppet endast ingå i delägarnas underlag för skattereduktion under förutsättning att den del som faller på respektive delägare vid varje gåvotillfälle uppfyller det allmänna kravet på en gåvas minsta värde (se avsnitt 6.16.3.11 om beloppsgränser).

Utdelningsbeskattning torde även kunna aktualiseras när ett bolag lämnar en aktiegåva (se ovan om aktiegåvor). En sådan gåva kommer dock inte att grunda rätt till skattereduktion för en delägare eftersom endast penninggåvor räknas med i underlaget för skattereduktion.

Utdelningen ska redovisas på kontrolluppgift på sedvanligt sätt och värdet kan förtryckas i givarens inkomstdeklaration.

Lagförslag

Förslaget föranleder nya paragrafer, 67 kap. 21, 24 och 25 §§ inkomstskattelagen, se avsnitt 3.4.

6.16.3.11 Underlag för skattereduktion och skattereduktionens storlek

Regeringens förslag: Underlaget för skattereduktion består av summan av gåvor som har lämnats under beskattningsåret. Endast gåvor som vid varje gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor räknas in i underlaget. Om det sammanlagda underlaget för skattereduktionen understiger 2 000 kronor görs ingen skattereduktion. Skattereduktionen uppgår till 25 procent av underlaget. Skattereduktionen får för ett beskattningsår uppgå till högst 1 500 kronor.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen föreslår att varje gåva ska uppgå till minst 400 kronor för att räknas in i underlaget, att det sammanlagda underlaget ska uppgå till minst 4 000 kronor per beskattningsår för att skattereduktion ska ges, att skattereduktionen ska uppgå till 26,3 procent av underlaget samt att skattereduktionen får uppgå till högst 7 000 kronor.

Remissinstanserna: *Högskoleverket* anför att det är rimligt att det finns ett minimibelopp för gåvor. *Luleå tekniska universitet* biträder förslaget om ett lägsta belopp av praktiska skäl men ifrågasätter behovet av att fastställa en övre gräns. *Chalmers tekniska högskola* vill sänka den nedre gränsen för underlag för skattereduktion till 1 000 kronor. Högskolan vill även höja den övre gränsen för skattereduktionens storlek för fysiska personer till 2,3 prisbasbelopp. *Cancerfonden*, *Frivilligorganisationernas Insamlingsråd*, *Hjärt-Lungfonden*, *Neurologiskt Handikappades Riksförbund*, *Röda Korset*, *Svenska Missionskyrkan*, *Alzheimerfonden*, *ActionAid*, *Hoppets Stjärna*, *Riksförbundet för Trafik-, Olycksfalls- och Polioskadade*, *Ersta diakoni*, *Individuell Människohjälp*, *Prostatacancerförbundet*, *Plan Sverige*, *Erikshjälpen*, *Evangeliska Fosterlandsstiftelsen* och *Stadsmissionen Skåne* anser att den nedre beloppsgränsen för gåvor är för hög och att en årlig sammanlagd gåva på minst 1 200 kronor per organisation ska ge rätt till skattereduktion. Beloppsgränserna bör sättas så att givaren med lätthet kan räkna ut och veta hur stor gåva som berättigar till skattereduktion. Organisationerna, liksom *Famna – non profit vård och social*

omsorg, föreslår för fysiska personer att det maximala underlaget för skattereduktion sätts till 30 000 kronor och skattereduktionen till 30 procent. *Frälsningsarmén* framför samma förslag om maximala underlag för skattereduktion. *Kungl. Konsthögskolan, Svenska FN-förbundet, Svenska Scoutförbundet och Svenska Scoutrådet* anser också att en årlig sammanlagd gåva på minst 1 200 kronor per gåvogivare ska ge rätt till skattereduktion. Svenska Scoutförbundet och Svenska Scoutrådet anser dessutom i likhet med Svenska Missionskyrkan att minimibeloppet per år bör avskaffas helt. *Rädda Barnen* anser att minimigränsen för rätt till skattereduktion bör vara lägre. Det är viktigt att skapa en känsla av att alla gåvor är viktiga. Även *Civildövarförbundet* anser att beloppsgränserna bör sättas så att givaren med lätthet kan räkna ut och veta hur stor gåva som berättigar till skattereduktion. *Pingst – fria församlingar i samverkan* föreslår 5 000 kronor per år och 500 kronor per gåva som nedre beloppsgränser för att motverka allt för många små gåvor och därmed onödigt höga administrativa kostnader. Den övre gränsen för skattereduktionens storlek bör enligt organisationens mening vara 10 000 kronor. *Stiftelsen Skansen* anser att de övre beloppsgränserna för skattereduktion är för lågt satta. Beloppen för fysiska personer bör synkroniseras med de som gäller för skattereduktion för hushållsarbete. *Stockholms Stadsmission* anser att skattereduktion med samma procentsats som bolagsskatten ter sig ologiskt för fysiska personer. Mer relevant är att nyttja den skattesats som identifieras för flertalet löntagare, nämligen 30 procent. Nivån på maximala gåvobelopp bör enligt stadsmissionen indexeras med kostnadsutveckling m.m. och anges som ett basbelopp för fysiska personer. *Sveriges Pensionärsförbund* anser att den nedre gränsen för gåvor, åtminstone när ideella allmännyttiga föreningar är mottagare, bör ligga vid 250 kronor per gåvotillfälle och 3 000 kronor per år. Den övre gränsen bör i sådant sammanhang sättas till åtminstone 100 000 kronor per år. *ParkinsonFörbundet* anser att den nedre beloppsgränsen för gåvor är för hög. Förbundet föreslår att en årlig sammanlagd gåva på minst 1 200 kronor per organisation ska ge rätt till skattereduktion. Förbundet föreslår vidare att maximal skattereduktion för fysiska personer ska vara 9 000 kronor i stället för föreslagna

7 000 kronor. *Läkare Utan Gränser* föreslår att de nedre beloppsgränserna sätts till 100 kronor per gåvotillfälle respektive 1 200 kronor per år. Skatteverkets och de enskilda organisationernas system är i stor utsträckning automatiserade och lägre beloppsgränser torde inte påverka administrationen nämnvärt. De övre beloppsgränserna är enligt *Läkare Utan Gränser* aningen lågt tilltagna och det borde finnas utrymme för en höjning. *Psoriasisförbundet* anför att om forskningen och biståndet till behövande ska kunna stärkas genom den föreslagna skattereduktion måste denna höjas väsentligt.

Skälen för regeringens förslag

Underlag för skattereduktion

Det är enligt regeringens mening uppenbart att det finns skäl att sätta en nedre gräns för hur små gåvor som kan räknas in i givarens underlag för skattereduktion. Frågan har ett visst samband med det förhållandet att systemet med skattereduktion för gåvor för att inte inbjuda till fusk kräver att de godkända gåvomottagarna utfärdar kontrolluppgifter avseende de gåvor som lämnats under året och som är stora nog för att ingå i givarnas respektive underlag för skattereduktion (se avsnitt 6.16.3.8). Denna kontrolluppgiftsskyldighet blir naturligtvis mer betungande ju mindre en gåva kan vara för att omfattas av systemet.

Antag att person A ger 100 kronor till var och en av 100 godkända gåvomottagare, att person B ger en och samme godkände gåvomottagare 1 000 kronor vid 10 olika tillfällen och att person C ger en enda godkänd gåvomottagare 10 000 kronor vid ett enda tillfälle. Rättsviseskäl och neutralitetskrav talar för att A, B och C ska få lika stor skattereduktion. Om det inte finns något minsta gåvobelopp måste alla godkända gåvomottagare hålla reda på alla givare och hur mycket de har lämnat under året samt skicka in kontrolluppgifter till Skatteverket. I det ovan nämnda exemplet skulle alltså de tre godkända gåvomottagarna behöva göra sammanlagt 111 noteringar om gåvor och lämna sammanlagt 102 kontrolluppgifter avseende de tre givarna till Skatteverket.

Det finns anledning att anta att de administrativa kostnaderna för att hantera det sammanlagda gåvobeloppet om 30 000 kronor i exemplet ovan skulle uppgå till ett relativt högt belopp. Regeringen föreslår därför att en gåva

endast bör få räknas in i underlaget för skattereduktion om den vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till ett visst minsta belopp. Det betyder att de godkända gåvomottagarna för kontrolluppgiftens skull bara behöver hålla reda på de givare vars gåvor vid ett gåvotillfälle överstiger detta minsta belopp. Kontrolluppgiftsskyldigheten ska omfatta summan av alla gåvor under året som varit stora nog att kunna räknas in i underlaget för skattereduktion.

Ett högt minimibelopp minskar den administrativa bördan och hanteringskostnaderna för de godkända gåvomottagarna och Skatteverket men innebär samtidigt att ett stort antal vanliga gåvor inte alls kommer att omfattas av reglerna och att stimulans effekterna således begränsas. Ett lägre belopp innebär däremot ökad administration och högre kostnader men antagligen också större stimulans. Valet av minimibelopp innebär således en avvägning mellan olika angelägna intressen. Enligt regeringens mening bör beloppet vara förhållandevis lågt. Regeringen föreslår därför att en gåva ska ingå i underlaget för skattereduktion om den vid ett och samma gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor.

Det finns emellertid även behov av en årlig minimigräns. *Svenska Scoutförbundet*, *Svenska Scoutrådet* och *Svenska Missionskyrkan* har motsatt sig en sådan gräns. Det är dock med hänsyn till de administrativa kostnaderna för Skatteverket inte rimligt att ett så lågt årligt gåvobelopp som 200 kronor ska föranleda en skattereduktion. Detta gäller inte minst med beaktande av den storlek på skattereduktionen som föreslås nedan. Regeringen föreslår därför att underlaget för skattereduktion för ett år måste uppgå till minst 2 000 kronor för att skattereduktion över huvud taget ska ske.

Minimibeloppet per gåva skulle i det ovannämnda exemplet med givarna A, B och C innebära att endast B och C får skattereduktion, trots att de alla tre lämnat lika stora belopp totalt sett. Fördelen är att den administrativa bördan och hanteringskostnaderna i hög grad begränsas. Såväl givare som godkända gåvomottagare får antas komma att anpassa sig efter regler med denna konstruktion.

Skattereduktionens storlek

Utredningen har föreslagit att skattereduktion ska vara 26,3 procent av underlaget. Förslaget är utarbetat mot bakgrund av att utredningens

förslag även omfattar juridiska personer, att det med en bolagsskattesats på 26,3 procent inte bör vara mer och inte heller mindre skattemässigt lönsamt för ett företag att ge gåvor till godkända gåvomottagare än att göra avdrag för nödvändiga utgifter i verksamheten, samt att det inte bör vara någon skillnad i skattesubventionens storlek beroende på om en gåva lämnas direkt från en privatperson eller indirekt via ett bolag.

För fysiska personer varierar marginalskattesatsen från skattskyldig till skattskyldig, vilket betyder att det inte går att hitta någon procentsats som innebär att skatteeffekten blir densamma oavsett om man väljer avdrag eller skattereduktion. Ett stort antal remissinstanser, bland annat *Cancerfonden*, *Frivilligorganisationernas Insamlingsråd*, *Röda Korset*, *Hoppets Stjärna*, *Ersta diakoni*, *Individuell Människohjälp*, *Evangeliska Fosterlandsstiftelsen*, *Stockholms Stadsmission* och *Stadsmissionen Skåne*, har framfört åsikten att subventionsgraden bör vara 30 procent för fysiska personer.

Eftersom regeringens förslag endast omfattar fysiska personer kan procentsatsen för skattereduktion sättas till ett jämnare tal som dessutom möjliggör för gåvogivaren att enkelt räkna ut hur stor reduktionen blir för en gåva av en viss storlek. Regeringen föreslår därför att skattereduktionen ska vara 25 procent.

Det bör emellertid även finnas en begränsning av den totala skattereduktionens storlek. Den föreslagna skattereduktionen för gåvor kommer att gälla även för gåvor som lämnas till associationer i andra länder, där möjligheterna till en effektiv kontroll är klart begränsade. Redan detta förhållande talar för återhållsamhet i fråga om skattereduktionens storlek. Ett högsta belopp har betydelse för hur attraktivt det är att försöka manipulera systemet. Det innebär också en begränsning av storleken på det skattebortfall som skattereduktion för gåvor kan generera.

Utredningens förslag till högsta reduktionsbelopp är enligt regeringens mening väl högt vid en avvägning mellan intresset av att stimulera gåvor och offentligfinansiell hänsyn. Regeringen föreslår att skattereduktion ska kunna ges med högst 1 500 kronor. Det innebär att för fysiska personer ges maximal skattereduktion för lämnade gåvor om $(1\,500 \text{ kronor} / 25\% =) 6\,000$ kronor.

Chalmers tekniska högskola har föreslagit att underlaget för maximal skattereduktion ska indexeras genom en koppling till prisbas-

beloppet. Regeringen anser emellertid att den maximala skattereduktionen bör anges som ett fast belopp.

Lagförslag

Förslaget föranleder nya paragrafer, 67 kap. 20–22, 25 och 26 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) samt en ändring i 11 kap. 9 § skattebetalningslagen (1997:483), se avsnitt 3.4 och 3.14.

6.16.3.12 Omprövning och överklagande, m.m.

Regeringens förslag: Om Skatteverket beslutar om kontrollavgift, gäller den nya skatteförfarandelagens bestämmelser om debitering och betalning av kontrollavgift, om omedelbar verkställighet och om indrivning. För omprövning och överklagande av Skatteverkets beslut om godkännande av gåvomottagare, om förlängning av godkännande, om återkallelse av godkännande och om kontrollavgift tillämpas bestämmelserna om omprövning och överklagande av beslut enligt skatteförfarandelagen. För beslut om godkännande, om förlängning av godkännande och om återkallelse av godkännande tillämpas bestämmelserna för beslut avseende på vilket sätt preliminär skatt ska betalas. Tidsfristen i skatteförfarandelagen avseende omprövning till nackdel för den enskilde av beslut om kontrollavgift ska räknas från den dag beslutet om kontrollavgift meddelades. Andra beslut rörande gåvomottagare kan inte överklagas.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningens förslag innebär dock att förelägganden kan överklagas och att olika domstolar kan bli behöriga i mål om kontrollavgift och övriga mål rörande gåvomottagare. I utredningens förslag regleras inte heller exakt vilka beslut som är överklagbara. Utredningens förslag innebär dessutom inte en generell rätt till omprövning av beslut.

Remissinstanserna: *Länsrätten i Skåne län* påpekar att olika förvaltningsdomstolar kan bli behöriga för å ena sidan kontrollavgifter (hemvistforum) och å andra sidan övriga frågor enligt förfarandelagen (där ärendet först prövats) avseende en och samma gåvomottagare. *Skatteverket* anför att det bör klart anges i lagen

om beslut om föreläggande får överklagas eller inte.

Skälen för regeringens förslag: *Skatteverket* har tagit upp frågan om överklagande av beslut om föreläggande. Utredningens förslag innebär att förelägganden får överklagas på samma sätt som andra beslut rörande gåvomottagare. Enligt regeringens mening finns det inte någon anledning att låta förelägganden överklagas. En sådan överklagandemöjlighet väcker också frågan om vilken verkan en dom rörande ett föreläggande ska ha för ett senare beslut i ärendet. Regeringen föreslår därför att förelägganden inte ska kunna överklagas.

För att Skatteverket ska kunna administrera kontrollavgiften på ett effektivt sätt bör den hanteras inom ramen för skattekontosystemet. Den nya skatteförfarandelagens regler om debitering och betalning av kontrollavgift bör därför tillämpas när det gäller påförande av kontrollavgift för godkända gåvomottagare. Även regeln om omedelbar verkställighet av beslut i skatteförfarandelagen bör vara tillämplig på beslut om kontrollavgift.

Att betalningen och debiteringen av kontrollavgiften sker enligt skatteförfarandelagens regelverk medför att anståndsreglerna och reglerna om ställande av säkerhet i den lagen kommer att bli tillämpliga på kontrollavgifterna. Det innebär vidare bland annat att förvaltningsrätt och kammarrätt ska hålla muntlig förhandling om den skattskyldige begär det, men att muntlig förhandling inte behövs om det inte finns anledning att anta att avgift kommer att tas ut.

Länsrätten i Skåne län har berört frågan om forum vid mål om kontrollavgift. Utredningen har föreslagit att beslut om kontrollavgift ska överklagas med tillämpning av det regelverk som gäller inom skatteförfarandet medan övriga överklagbara beslut följer allmänna regler. Av 14 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar framgår att ett beslut som huvudregel ska överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets ärendet först prövats. Bestämmelserna om överklagande i skatteförfarandelagen för beslut som gäller en juridisk person innebär i stället att överklagande sker till den förvaltningsrätt som, enligt vad som närmare föreskrivs, utgör hemvistforum.

Det innebär, som länsrätten anför, att två olika domstolar kan bli behöriga i mål om kontrollavgift respektive andra mål rörande

godkännande. Av 14 § lagen om allmänna förvaltningsdomstolar framgår att om det vid mer än en förvaltningsrätt förekommer flera mål som har nära samband med varandra, får målen handläggas vid en av förvaltningsrätterna om det kan göras utan avsevärd olägenhet för någon part. De fall där dubbla processer aktualiseras torde därför i och för sig väsentligen kunna hanteras genom Skatteverkets och de allmänna förvaltningsdomstolarnas rutiner. Det framstår dock enligt regeringens mening som en mer ändamålsenlig lösning att samma förfarandebestämmelser, och därmed samma forumregler, gäller för alla ärenden och mål rörande gåvomottagare. Regeringen föreslår därför att skatteförfarandelagens bestämmelser om omprövning och överklagande av beslut ska tillämpas för samtliga beslut.

Denna ordning innebär bland annat att prövningstillstånd kommer att gälla vid överklagande till kammarrätten. Krav på prövningstillstånd är det normala i en sådan situation. Det finns inte någon anledning att i detta fall göra ett undantag från denna princip.

Det är vidare angeläget att det anges tydligt i lagen vilka beslut rörande gåvomottagare som kan omprövas och överklagas. De beslut som ska kunna omprövas och överklagas är beslut om godkännande av gåvomottagare, om förlängning av godkännande, om återkallelse av godkännande och om kontrollavgift. Övriga beslut ska inte kunna överklagas. Detta bör anges uttryckligen i lagen. Det innebär, som berörts ovan, att förelägganden inte berörs av rätten att begära omprövning och överklagande. Detsamma gäller uttag av ansöknings- och årsavgifter.

Lagtekniskt bör detta göra genom en hänvisning till bestämmelserna om omprövning och överklagande i 66 respektive 67 kap. i den nya skatteförfarandelagen. Beslut om godkännande av gåvomottagare, om förlängning av godkännande och om återkallelse av godkännande företer likheter med beslut om godkännande för F-skatt enligt 9 kap. skatteförfarandelagen. Regeringen anser därför att det är rimligt att bestämmelserna om omprövning och överklagande av beslut enligt den nu föreslagna lagen ska följa den ordning som gäller för beslut avseende på vilket sätt preliminär skatt ska betalas enligt skatteförfarandelagen.

För omprövning av beslut om kontrollavgift på Skatteverkets initiativ till nackdel för den som beslutet gäller finns i skatteförfarandelagen en

tidsfrist som räknas från den dag då beslut om tillsyn eller kontrollbesök meddelades. Den nu aktuella kontrollavgiften saknar koppling till ett sådant beslut. Tidsfristen bör därför i stället räknas från den dag beslutet om kontrollavgift meddelades.

Lagförslag

Förslaget föranleder 19 och 20 §§ lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, se avsnitt 3.2.

6.16.3.13 Författningsteknisk lösning och ikraftträdande

Regeringens förslag: Reglerna om skattereduktion för gåvor inordnas i 67 kap. inkomstskattelagen. Bestämmelser rörande godkännande av gåvomottagare tas in i en särskild lag. De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2012. Skattereduktion gäller för gåvor som lämnats efter ikraftträdandet.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslår dock att bestämmelser rörande godkännande av gåvomottagare ska tas in i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete samt att kriterierna för att bli godkänd gåvomottagare ska tas in i inkomstskattelagen. Utredningen föreslår också att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2011.

Remissinstanserna: *Cancerfonden, Frivilligorganisationernas Insamlingsråd, Hjärt-Lungfonden, Neurologiskt Handikappades Riksförbund, Svenska Röda Korset, Alzheimerfonden, ActionAid, Hoppets Stjärna, Ersta diakoni, Individuell Människohjälp, Prostatacancerförbundet, Famna – non profit vård och social omsorg, Plan Sverige, Erikshjälpen och Evangeliska Fosterlandstiftelsen* anser att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2010. *Rädda Barnen* anser att införandet ska tidigareläggas. *Läkare Utan Gränser* anser det önskvärt att förslaget genomförs så snart som möjligt.

Skälen för regeringens förslag: Regeringens förslag innebär att Skatteverket måste vidta betydande anpassningar av sina system, vilket inte kan ske med kort varsel. Förslaget är att de

olika lagarna ska träda i kraft den 1 januari 2012 och att de ska tillämpas på gåvor som lämnats efter detta datum. Bestämmelserna om skattereduktion kommer således att tillämpas första gången vid debitering av slutlig skatt enligt 2013 års taxering.

Utredningen har föreslagit att bestämmelser rörande godkännande av gåvomottagare ska tas in i lagen (2009:194) om förfarandet vid skattereduktion för hushållsarbete. De frågor som regleras i nämnda lag har emellertid inget naturligt samband med godkännande av gåvomottagare. Regeringen föreslår därför att de föreslagna reglerna rörande godkännande av gåvomottagare i stället ska placeras i en egen lag. I denna lag placeras lämpligen även de kriterier för att bli godkänd gåvomottagare som av utredningen placerats i inkomstskattelagen (1999:1229). De materiella bestämmelserna om skattereduktion för gåvor inordnas bland övriga bestämmelser om skattereduktion i 67 kap. inkomstskattelagen.

Som framgår av avsnitt 6.16.3.6.1–6.16.3.6.3 bör föreskrifter lämnas i förordning om ansökningar om godkännande och förlängning samt om storleken av ansöknings- och årsavgifter.

6.16.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Regeringens förslag innebär att fysiska personer som ger gåvor till godkända gåvomottagare ska få en på visst sätt beräknad skattereduktion. Skattereduktion ges endast om underlaget för skattereduktion för ett beskattningsår uppgår till minst 2 000 kronor. Skattereduktionen uppgår till 25 procent av underlaget, dock högst 1 500 kronor. Det som per beskattningsår överstiger (1 500 kronor / 25 % =) 6 000 kronor kan således inte ligga till grund för någon skattereduktion.

Skattereduktionen beräknas försvaga de offentliga finanserna genom minskade skatteintäkter med sammanlagt 264 miljoner kronor 2012 och 274 miljoner kronor från och med 2013.

Effekter för mottagare

För en organisation som vill vara godkänd gåvomottagare kommer de föreslagna reglerna att innebära administrativt merarbete genom att

organisationen blir föremål för ett godkännandeförfarande, kontrolluppgifter ska utfärdas för mottagna gåvor, uppföljning kan komma att ske om hur mottagna gåvor har använts, och betalning i form av ansökningsavgift och årlig avgift ska ske. Å andra sidan måste detta merarbete ses i ljuset av ett eventuellt ökat inflöde av gåvor vilket mer än väl bör kompensera för det administrativa merarbete som tillämpningen av reglerna förutsätter. Dessutom är reglerna frivilliga och organisationen väljer själv om den vill vara godkänd gåvomottagare. Regeringens bedömning är därför att för den presumtive godkände gåvomottagaren överväger fördelarna med förslaget de nackdelar som kan finnas i form av en ökad administrativ börda.

Fördelnings- och jämställdhetseffekter

Ett system med skattereduktion för gåvor har inte tillämpats tidigare i Sverige, vilket innebär att det inte finns något statistikunderlag för en analys av förslagets fördelningseffekter. Eventuellt kommer höginkomsttagare att använda sig av reglerna i större utsträckning eftersom denna kategori generellt sett har mer resurser. Givandet är dock i dagsläget utbrett i alla inkomstgrupper och då relativt låga nivåer föreslås innebär det att även de som inte tjänar så mycket kan använda sig av reglerna till skillnad mot vad som bör ha blivit fallet om höga miniminivåer föreslagits. Att ett skatteincitament ges genom skattereduktion i stället för genom avdrag leder till att marginalskatteeffekter uteblir. Om skatteincitamentet i stället hade getts i form av ett avdrag skulle reglerna ha gynnat höginkomsttagare mer. Trots att det finns inkomstskillnader mellan män och kvinnor bör förslaget alltså inte på ett generellt plan gynna män i förhållande till kvinnor. Denna fråga kan eventuellt prövas när systemet med skattereduktion för gåvor varit i bruk en period.

Det bör även tas i beaktande att undersökningar tyder på att det är fler kvinnor än män som ger gåvor till ideell verksamhet, åtminstone till hjälporganisationer. Mot den bakgrunden skulle det kunna antas att fler kvinnor än män kan komma att ges skattereduktion för gåvor. Detta är dock inte helt klart, eftersom frågan även hänger samman med till vilka ändamål kvinnor respektive män ger, samt hur stora belopp som ges. Det är med andra ord svårt att

helt förutse konsekvenserna i detta avseende för kvinnor respektive män.

Effekter för Skatteverket

Skattereduktionen för gåvor kommer att innebära ökade kostnader för Skatteverket för hanteringen av dels frågor om godkännande av gåvomottagare, dels själva skattereduktionen som sådan. Därutöver tillkommer kostnader för systemanpassningar, anpassning av blanketter och broschyrer samt andra informationsinsatser. Skatteverkets kostnader för hanteringen av ansökningar om godkännande kan uppskattas till 5 miljoner kronor årligen, vilket beräknas täckas genom uttaget av ansöknings- och årsavgifter. Skatteverkets kostnader i övrigt kan uppskattas till 10 miljoner kronor i engångskostnader för 2012 och 20 miljoner kronor i årliga kostnader. Skatteverkets ekonomi behandlas i volym 2, utgiftsområde 3, avsnitt 3.4.

Effekter för de allmänna förvaltningsdomstolarna

Skattereduktionen för gåvor kommer att ge upphov till en viss ökning av arbetsbelastningen hos de allmänna förvaltningsdomstolarna, vilket i sin tur ökar domstolarnas kostnader. Det är svårt att beräkna storleken av ökningarna, bland annat eftersom den nu aktuella reformen inte har någon tidigare förebild. Domstolarnas kostnader kan beräknas uppgå till ca 6 miljoner kronor per år. Domstolarnas ekonomi behandlas i volym 3, utgiftsområde 4, avsnitt 2.6.

6.17 Vissa bostadsbeskattningsfrågor

6.17.1 Lättnadsreglernas tillämpning på oäkta bostadsföretag

6.17.1.1 Ärendet och dess beredning

För att möjliggöra en samlad behandling av skatteförslag med budgeteffekter i budgetpropositionen för 2012 remitterade Finansdepartementet en promemoria med olika förslag, Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012 (dnr Fi2011/1936). Promemorian innehöll bland annat förslag om förlängning av lättnadsreglerna i förhållande till s.k. oäkta bostadsföretag. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4, avsnitt 2*. Förslagen har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4, avsnitt 3*. En

remissammanställning finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2011/1936).

I detta avsnitt behandlas promemorians förslag om förlängning av lättnadsreglerna i förhållande till s.k. oäkta bostadsföretag. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Lagrådet

Förslaget om förlängning av lättnadsreglerna i förhållande till s.k. oäkta bostadsföretag har inte remitterats till Lagrådet. Förslaget är av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

6.17.1.2 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Lättnadsreglerna i förhållande till s.k. oäkta bostadsföretag förlängs till och med utgången av år 2015.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker eller har inget att erinra mot förslaget. *Boverket, Fastighetsmäklarförbundet, Mäklarsamfundet* och *Sveriges Bostadsrättscentrum* betonar att översynen av skattereglerna för oäkta bostadsföretag och dess medlemmar bör ske skyndsamt.

Skälen för regeringens förslag: I propositionen 2005/06:40 Reformerade beskattningsregler för ägare i fåmansföretag föreslogs att bestämmelserna i 43 kap. IL om utdelning och kapitalvinst på andelar i onoterade företag skulle upphävas. Riksdagen antog dock skatteutskottets förslag att andelar i s.k. oäkta bostadsrättsföreningar inte skulle omfattas av de reformerade reglerna för onoterade företag (bet. 2005/06:SkU10, rskr. 2005/06:116). Lagtekniskt skedde detta genom en övergångsbestämmelse med innebörd att lättnadsreglerna tillämpas till och med utgången av år 2008 för s.k. oäkta bostadsföretag (se punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen [2005:1136] om ändring i IL). Utskottet ansåg att det var lämpligt att vänta med ett ställningstagande i avvaktan på den översyn av skattesituationen för de oäkta bostadsrättsföreningarna som regeringen, enligt vad utskottet hade erfart, hade för avsikt att vidta.

I prop. 2007/08:156 konstaterades att någon översyn av skattereglerna för bostadsrättsföreningar och andra bostadsföretag inte hade kommit till stånd. Regeringen ansåg att de äldre bestämmelser, som enligt den dåvarande regleringen skulle tillämpas till utgången av år 2008, borde fortsätta tillämpas i avvaktan på att en översyn av dessa skatteregler kunde genomföras. Det bedömdes som lämpligt att tillämpningen skulle ske till och med utgången av 2011. Riksdagen antog regeringens förslag (bet. 2008/09:SkU3, rskr. 2008/09:5, SFS 2008:829). *Boverket, Fastighetsmäklarförbundet, Mäklarsamfundet* och *Sveriges Bostadsrättscentrum* har betonat vikten av att en översyn sker.

Någon översyn av skattereglerna för bostadsrättsföreningar och andra bostadsföretag har ännu inte kommit till stånd. Lättnadsreglerna bör därför på nytt förlängas i förhållande till s.k. oäkta bostadsföretag i avvaktan på att en översyn av dessa skatteregler kommer till stånd. Det bedöms som lämpligt att de äldre bestämmelser som enligt nuvarande reglering ska tillämpas till och med utgången av år 2011, ska fortsätta tillämpas till och med utgången av år 2015.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändring i punkt 2 i övergångsbestämmelserna till lagen (2005:1136) om ändring i IL, se avsnitt 3.4.

6.17.1.3 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

Kostnaden för att förlänga lättnadsreglerna beräknas uppgå till 26 miljoner kronor för 2012.

Effekter för enskilda skattskyldiga

Konsekvenserna av förlängningen av tillämpningen av lättnadsreglerna är i allt väsentligt positiva för berörda skattskyldiga.

Effekter för myndigheter

Skatteverket har under lång tid haft att tillämpa bestämmelserna i det upphävda 43 kap. IL. Sammantaget bedöms de eventuellt ökade kostnader som förslaget om förlängd tillämpning av 43 kap. medför rymmas inom Skatteverkets befintliga anslag.

Även de eventuellt ökade kostnaderna för de allmänna förvaltningsdomstolarna som kan föranledas av förslaget om förlängd tillämpning

av det upphävda 43 kap. IL bedöms rymmas inom befintliga anslag.

6.17.2 Höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder

6.17.2.1 Ärendet och dess beredning

Inom Finansdepartementet utarbetades under augusti 2011 en promemoria innehållande förslag om höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 5, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 5, avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning av remissinstanserna finns i *bilaga 5, avsnitt 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr Fi2011/3575).

Lagrådet

Förslaget om höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder har inte remitterats till Lagrådet. Förslaget är av sådan enkel beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

6.17.2.2 Gällande rätt

Innebörden av vissa begrepp vid inkomstbeskattningen

Fastigheter delas i inkomstskattehänseende upp i privatbostadsfastigheter och näringsfastigheter. Med privatbostadsfastighet avses bland annat ett småhus med tillhörande mark, under förutsättning att småhuset är en privatbostad. En fastighet som inte är en privatbostadsfastighet anses som en näringsfastighet.

Med privatbostad avses ett småhus, dvs. en byggnad inrättad till bostad åt en eller två familjer, som till övervägande del – för en tvåfamiljsfastighet till väsentlig del – används eller är avsett att användas av ägaren eller någon närstående till honom för permanent boende eller som fritidsbostad. Med privatbostad avses också en ägarlägenhet som till övervägande del används eller är avsedd att användas av ägaren eller någon närstående till honom för permanent boende eller som fritidsbostad. Som privatbostad räknas också en bostad som innehas av en delägare i ett privatbostadsföretag och som till

övervägande del används eller är avsedd att användas av ägaren eller någon närstående till honom för permanent boende eller som fritidsbostad. Med privatbostadsföretag avses i huvudsak en svensk ekonomisk förening eller ett svenskt aktieföretag vars verksamhet till klart övervägande del består i att åt sina medlemmar eller delägare tillhandahålla bostäder i byggnader som ägs av föreningen eller bolaget. För definitionen av privatbostad likställs med privatbostadsföretag en motsvarande utländsk juridisk person. En bostad som innehas med hyresrätt är däremot inte en privatbostad i den mening som avses i inkomstskattelagen.

Bestämmelser om beskattning vid andrahandsuthyrning m.m.

Bestämmelser om beskattning av ersättningar vid upplåtelse av privatbostadsfastigheter och privatbostäder samt ersättningar när produkter från sådana fastigheter eller bostäder avyttras finns i 42 kap. 30–32 §§ inkomstskattelagen (1999:1229). Samma bestämmelser gäller ersättningar när en bostad som innehas med hyresrätt (hyreslägenhet) upplåts.

Enligt 42 kap. 30 § inkomstskattelagen ska ersättningar för nämnda upplåtelse respektive avyttringar redovisas i inkomstslaget kapital. Utgifter för upplåtelsen eller produkterna får inte dras av. I stället ska avdrag göras med ett fast schablonbelopp som uppgår till 18 000 kronor per år.

Om ersättningen gäller upplåtelse får, enligt 42 kap. 31 § inkomstskattelagen, ytterligare avdrag utöver schablonbeloppet göras enligt följande. Vid upplåtelse av en privatbostadsfastighet ska ett rörligt belopp som motsvarar 20 procent av hyresintäkten dras av. För en bostad som innehas med bostadsrätt eller liknande besittningsrätt gäller att avdrag ska göras med ett belopp som motsvarar innehavarens avgift eller hyra för den upplåtna delen, dock endast till den del avgiften inte motsvarar kapitaltillskott till föreningen eller bolaget. Vid upplåtelse av en bostad som innehas med hyresrätt gäller att avdrag ska göras med den del av upplåtarens hyra som avser den upplåtna delen av bostaden. Avdraget får inte i något fall vara högre än intäkten.

Av 42 kap. 32 § inkomstskattelagen framgår att de ovan angivna bestämmelserna inte gäller vid upplåtelse till ett svenskt handelsbolag av en delägare i handelsbolaget eller av en närstående

till delägaren. Bestämmelserna gäller inte heller vid upplåtelse till den skattskyldiges arbetsgivare, en arbetsgivare till någon som är närstående till den skattskyldige eller till någon som kan anses ingå i samma intressegemenskap som en sådan arbetsgivare. I dessa fall ges i stället ett skäligt avdrag för den skattskyldiges faktiska utgifter för upplåtelsen.

6.17.2.3 Höjt schablonavdrag

Regeringens förslag: Schablonavdraget vid upplåtelse av privatbostadsfastighet, privatbostad eller hyresrätt höjs från 18 000 kronor per år till 21 000 kronor per år från och med den 1 januari 2012. Av förenklingsskäl gäller höjningen även schablonavdraget vid försäljning av produkter från den egna bostaden.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Stockholm, Statskontoret, Ekonomistyrningsverket, Skatteverket, Naturvårdsverket, Trafikverket, Transportstyrelsen, Tillväxtverket, Konsumentverket, HSB Riksförbund, Motormännens Riksförbund och Sveriges allmännyttiga bostadsföretag* har inget att anmärka mot förslaget. *Länsstyrelsen i Stockholms län, Lantbrukarnas Riksförbund, Riksbyggen och Svenskt Näringsliv* tillstyrker förslaget. *Fastighetsägarna Sverige* anför att organisationen välkomnar åtgärder som bidrar till en bättre fungerande bostadsmarknad och ett bättre utnyttjande av det befintliga beståndet.

Villaägarnas Riksförbund tillstyrker förslaget men gör bedömningen att effekterna inte kommer att bli särskilt påtagliga. Förbundet anser att schablonavdraget bör ersättas med en regel som innebär att alla hyresintäkter från uthyrning av upp till halva bostadsytan ska vara skattefria. *Stockholms Handelskammare* välkomnar förslaget men anser att andrahandsuthyrning av upp till halva bostaden ska vara skattefri.

Ungdomsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget men anför att det behövs fler och större satsningar för unga på bostadsmarknaden.

SBC ek. för. (SBC) har i och för sig inget att erinra mot förslaget även om föreningen inte tror att det har någon som helst effekt på viljan att hyra ut i andra hand. Enligt SBC:s uppfattning bör sådan uthyrning vara helt befriad från skatt då det är fråga om permanentbostad. *Boverket* bedömer att den önskvärda effekten om en ökad andrahandsuthyrning inte kommer att uppnås i tillräcklig omfattning. *Företagarna* anser att satsningen behöver vara större för att ha någon märkbar effekt på antalet tillgängliga studentbostäder.

Jagvillhabostad.nu anser att andrahandsmarknaden inte bör utökas utan strategier för hur problemen på andrahandsmarknaden ska hanteras samt hur nyproduktionen av bostäder ska öka och bli mer varierad i syfte att matcha ungas efterfrågan.

Sveriges förenade studentkårer anför att förslaget bör ses som ett tillfälligt och kortsiktigt stöd i den akuta situation som föreligger. En översyn av effekterna av ett höjt schablonavdrag bör göras omgående.

Skälen för regeringens förslag

Vikten av en väl fungerande andrahandsmarknad
Privatpersoners upplåtelse av privatbostad, vilket inkluderar såväl uthyrning av hela bostaden som delar av bostaden (dvs. till inneboende), är ett viktigt komplement till den ordinarie bostadsmarknaden. Särskilt i tider av stigande bostadsbrist går det fortare att öka utbudet av boendetillfällen inom denna sektor i stället för att bygga nytt. Andrahandsmarknaden kan även vara ett alternativ för den som tillfälligt på grund av arbete eller studier på annan ort behöver ett boende under en begränsad tid. För den som snabbt behöver få en bostad för att kunna börja ett nytt arbete eller studier på annan ort kan någon form av andrahandsboende också vara en möjlig lösning.

Brist på bostäder och boendetillfällen är en begränsande faktor för såväl en fungerande arbetsmarknad som en väl fungerande "studie-marknad" – och därmed begränsande för tillväxten både i ett kortare och i ett längre perspektiv. Det är därför viktigt med en väl fungerande marknad för andrahandsboende i olika former.

Schablonavdraget vid andrahandsuthyrning bör höjas

Som nämnts ovan gäller att avdrag får göras vid upplåtelse av privatbostadsfastigheter, privatbostäder och hyreslägenheter med ett fast schablonbelopp som uppgår till 18 000 kronor per år. Beloppets storlek höjdes den 1 januari 2009 från 4 000 kronor till 12 000 kronor med motiveringen att det hade varit oförändrat under lång tid och att det fanns mycket som talade för att en större skattelättnad skulle komma att stimulera andrahandsmarknaden för bostäder (prop. 2008/09:47, s. 18 f). Den 1 januari 2011 höjdes avdraget från 12 000 kronor per år till nuvarande nivå 18 000 kronor per år (prop. 2010/11:1, Förslag till statsbudget för 2011, finansplan och skattefrågor m.m.).

Som konstaterats i förarbetena till 2009 och 2011 års höjningar av schablonbeloppet (prop. 2009/08:47, s. 18, och prop. 2010/11, Förslag till statsbudget för 2011, finansplan och skattefrågor m.m., s. 141) är frågan om vilka effekter som ett höjt schablonbelopp kan ge svårbedömd, bland annat eftersom fler parametrar än skattelättnad spelar in när det gäller benägenheten att hyra ut hela eller delar av sin egen bostad. Att hyra ut en bostad i andra hand är alltid förenat med en viss risk. För en privatperson kan denna risk många gånger upplevas som större än vad den gör för en professionell hyresvärd. Till detta kommer komplikationer av att ha andra människor boende i sin egen bostad, något som inte är fallet för en professionell hyresvärd. För att underlätta och stimulera marknaden för andrahandsboende måste den ekonomiska ersättningen vid andrahandsuthyrning stå i rimlig proportion till den risk uthyraren tar. En höjning av schablonavdraget vid andrahandsuthyrning utgör ett positivt ekonomiskt incitament för den som överväger att hyra ut. Även om det är svårt att bedöma exakt hur bostadsutbudet kommer att påverkas till följd av detta, måste utgångspunkten vara att ett höjt schablonbelopp stimulerar till ökad andrahandsuthyrning av bostäder. Förutom att kunna stimulera till ökad andrahandsuthyrning torde ett höjt schablonbelopp även i viss mån kunna inverka positivt på de skattskyldigas benägenhet att över huvud taget redovisa inkomster av uthyrning av den egna bostaden. En lämplig höjning nu är att höja avdraget till 21 000 kronor.

Villaägarnas Riksförbund har anført att schablonavdraget bör ersättas med en regel som

innebär att alla hyresintäkter från uthyrning av upp till halva bostadsytan ska vara skattefria. Även *Stockholms Handelskammare* har förordat denna modell. Ett sådant förslag har dock inte varit föremål för beredning i detta sammanhang. Det skulle därtill innebära ett större skattebortfall än i det remitterade förslaget och är därför inte aktuellt.

Det är inte heller aktuellt att, som *SBC ek. för.* förordat, helt skattebefria intäkter från uthyrning.

Schablonavdrag vid försäljning av produkter från den egna bostaden

Enligt nuvarande bestämmelser gäller att schablonavdraget även får göras vid beskattning av ersättningar när produkter avyttras från privatbostadsfastigheter eller privatbostäder. Det kan t.ex. röra sig om försäljning av ved eller bär från den egna fastigheten. Av förenklingsskäl bör schablonavdraget vid sådan försäljning höjas till samma nivå som schablonavdraget vid andrahandsuthyrning. På samma sätt som i dag bör det således finnas ett gemensamt avdrag vid beskattning av intäkter från dels andrahandsuthyrning, dels försäljning av produkter från privatbostadsfastigheter eller privatbostäder. I enlighet med vad som sagts ovan bör detta avdrag uppgå till 21 000 kronor per år.

Lagförslaget

Den föreslagna höjningen av schablonavdraget ska gälla från och med den 1 januari 2012 och medför en ändring i 42 kap. 30 § inkomstskattelagen. Lagförslag i ärendet finns i avsnitt 3.4.

6.17.2.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella konsekvenser

Förslaget att höja schablonavdraget från dagens 18 000 kronor till 21 000 kronor beräknas ge upphov till ett skattebortfall på omkring 43 miljoner kronor inkomståret 2012.

Konsekvenser för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna

Förslaget bedöms inte medföra några ökade kostnader eller ökad arbetsbörda för vare sig Skatteverket eller de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Skatt på kapitalanvändning – företagsskatter

6.18 Utökad avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling

6.18.1 Ärendet och dess beredning

För att möjliggöra en samlad behandling av skatteförslag med budgeteffekter i budgetpropositionen för 2012 remitterade Finansdepartementet en promemoria med olika förslag, Vissa skattefrågor inför budgetpropositionen för 2012 (dnr Fi2011/1936). Promemorian innehöll bland annat ett förslag om utökad avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling, se *bilaga 4, avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4, avsnitt 2*. Förslaget har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4, avsnitt 3*. En remiss-sammanställning finns tillgänglig i lagstiftnings-ärendet (dnr Fi2011/1936).

I detta avsnitt behandlas denna del av promemorians förslag.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 31 maj 2011 att inhämta Lagrådets yttrande över det förslag till lag om ändring i (såvitt här är aktuellt 16 kap. 9 §) inkomstskattelagen (1999:1229) som finns i *bilaga 4, avsnitt 4*. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4, avsnitt 5*.

6.18.2 Bakgrund

Dagens reglering och motiven bakom den

Enligt en allmän regel (16 kap. 1 §) i inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, har företag rätt till avdrag i inkomstslaget näringsverksamhet för vad som i bland kallas driftskostnader, dvs. utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster. Utan särskild reglering skulle utgifter för forskning och utvecklingsarbete i många fall kunna dras av med stöd av denna allmänna regel. För utgifter för forskning och utveckling finns emellertid en särskild bestämmelse som reglerar avdragsrätten, 16 kap. 9 § IL. Den har följande lydelse:

”Utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för näringsverk-

samheten ska dras av. Detta gäller även utgifter för att få information om sådan forskning och utveckling.

Bestämmelserna i denna lag om att utgifter för anskaffning av vissa tillgångar skall dras av genom årliga värdeminskningssavdrag tillämpas också på utgifter som avses i första stycket.”

Den särskilda bestämmelsen om avdragsrätt för forskningsbidrag infördes genom lagstiftning 1970, i dåvarande kommunalskattelagen (1928:370). Enligt förarbetena var avsikten att åstadkomma en utvidgning av avdragsrätten (prop. 1970:135, s. 30). Innan avdragsregeln infördes bedömdes avdragsrätten enligt den numera upphävda kommunalskattelagens allmänna regler om vad som var att hänföra till driftskostnad. Äldre praxis var tämligen restriktiv varvid avdrag i huvudsak endast medgavs om den vetenskapliga forskningen hade karaktär av s.k. målforskning (i motsats till grundforskning) eller annars hade en mer direkt eller påtaglig betydelse för den skattskyldiges intäktsförvärv (a. prop. s. 5). En förutsättning för avdragsrätten syntes vara att mottagaren drev verksamhet av sådan art, att kostnaderna för verksamheten skulle ha varit avdragsgilla för bidragsgivaren om denne själv utövat verksamheten. Mottagarens verksamhet fick alltså inte vara av alltför allmän natur.

I förarbetena till 1970 års bestämmelse anges att goda skäl talar för en utvidgning av avdragsrätten för företagets forskningskostnader. Det hänvisas till den snabba utvecklingen på teknikens områden och den hårdnande konkurrensen inom och utom landet, vilket framtvingar en ökad satsning från företagets sida på forskningsverksamhet av olika slag. Det uppges vidare att det ligger i sakens natur att forskningen i betydande omfattning måste avse även grundforskning och annan forskning av allmän natur som inte omedelbart kan utnyttjas av företagen. Det anses ohållbart att i avdragshänseende göra åtskillnad mellan olika slags forskning, som t.ex. målforskning och grundforskning. Därtill kommer att denna gränsdragning lätt blir godtycklig. Vidare noteras att företagen i allt större utsträckning har kommit att satsa på kollektiv forskning. Detta uppges vara av allmänt intresse och något som inte borde hämmas av skattelagstiftningen. Det var för den kollektiva forskningsverksamheten som den utvidgade avdragsrätten bedömdes komma att få störst betydelse.

Lagstiftaren avstod från att försöka definiera vad som avses med forsknings- och utvecklingsarbete eller vari sambandet mellan företagets verksamhet och forsknings- och utvecklingsarbetet skulle bestå. Det förhållandet att avdragsrätten avses omfatta kostnaderna även för sådan forskning vars resultat endast indirekt och först på längre sikt kan antas ge något utbyte för den skattskyldige ansågs omöjliggöra några exakta gränsdragningar i det ena eller andra hänseendet. Efter att ändå ha redogjort något (a. prop. s. 32) för vari forskning kan bestå (målforskning eller grundforskning) och vad som normalt kännetecknar utvecklingsarbete konstaterades att det väsentliga för avdragsrätten är att forskningen eller utvecklingsarbetet har eller kan antas få betydelse för den skattskyldiges rörelse. Rätt till avdrag ska inte kräva mer än att företaget har ett *rimligt intresse* av forskningen eller utvecklingsarbetet i näringsverksamheten. Däremot föreligger inte avdragsrätt för sådant som normalt helt faller utanför näringsverksamheten.

I förarbetena uppges vidare att förslaget, trots att de många slagen av forsknings- och utvecklingsarbeten som omfattas av avdragsrätten inte går att precisera närmare, ändå förutsätter ett ”visst samband” mellan företagets verksamhet och det utförda forsknings- eller utvecklingsarbetet. Frågan om forskningens samband med den skattskyldiges näringsverksamhet uppges vara något som måste prövas från fall till fall och som knappast torde vålla några större svårigheter i praktiken. De ekonomiska lagarna uppges nämligen innebära en viss garanti för att företagen inte annat än undantagsvis anser sig böra bekosta forskning som helt saknar betydelse för deras verksamhet.

Vid införandet av 1970 års bestämmelse infördes även en regel som gav Konungen en möjlighet att förordna om avdragsrätt för vissa bidrag. Syftet med bestämmelsen var att klargöra att bidrag till vissa organisationer och liknande *alltid* skulle utgöra driftskostnad hos bidragsgivaren. I förordningen (1975:127) om avdrag för bidrag till viss forskning m.m. infördes bestämmelser om att bidrag som den skattskyldige lämnade till bland annat svenska universitet och högskolor skulle anses som avdragsgill driftkostnad i skattskyldigs rörelse, jordbruk eller skogsbruk. Enligt förordningen förutsattes det för avdragsrätt att bidraget avsåg forskning eller utvecklingsarbete. Skälet till

förordningen var framför allt att förenkla förfarandet och undvika tvister (a. prop. s. 36). Förordningen och delegationsrätten upphävdes i samband med skattereformen 1990, främst för att den ansågs strida mot legalitetsprincipen eftersom riksdagens normgivningskompetens på skatteområdet är exklusiv och inte kan delegeras, men också för att den nya avdragsregeln inneburit att praxis på området hade blivit generösare och att det därför inte ansågs behövt att särreglera avdragsrätten till vissa FoU-institut (prop. 1989/90:110, s. 612).

Rättspraxis

På senare tid har rättstillämpningen kommit att snäva in bedömningen av när företagen ska anses ha ett rimligt intresse av viss forskning och utveckling, vilket även har påtalats i en hemställan till Finansdepartementet (Fi2005/5798). I det följande redogörs kort för några domar som, trots enskildheterna, illustrerar den syn som rättstillämpningen har kommit att anlägga på frågan om rätt till avdrag för utgifter för forskning och utveckling.

A. Kammarrättens i Stockholm dom den 20 februari 2006 i mål nr 6837-03

Målet gällde ett företag som är moderbolag i en koncern vars kärnverksamhet utgörs av tillverkning av aluminium- och plastprodukter. Företaget yrkade avdrag för bidrag till Handelshögskolan i Stockholms s.k. partnerprogram. Kammarrätten medgav inte avdrag med följande motivering.

[---] Enligt kammarrättens mening bör emellertid sambandet mellan forskningsverksamheten och bidragsgivarens verksamhet vara starkare än att näringslivet i allmänhet främjas. (---). Bolaget är moderbolag i en koncern vars kärnverksamhet utgörs av tillverkning av aluminium- och plastprodukter. Den forskning som bedrivs vid Handelshögskolan inom det ekonomiska området, m.m. kan i och för sig antas skapa nytta för bolaget och koncernen i den löpande verksamheten. Den nytta som därigenom tillförs får dock anses vara av allmän karaktär i så måtto att den i allt väsentligt kommer bolaget till del vid de skilda ekonomiska överväganden som görs i näringsverksamheten. Att Handelshögskolans forskning direkt skulle komma koncernens kärnverksamheter till del har inte kommit fram. Enligt kammarrättens mening är ett sådant allmänt samband som det förevarande, som

dessutom kan sägas föreligga beträffande all slags näringsverksamhet oberoende av dess inriktning, inte tillräckligt för att avdrag skall kunna medges (---). [---] Bidraget (---) är således i sin helhet att betrakta som en inte avdragsgill gåva.

Domen överklagades till Regeringsrätten (numera Högsta Förvaltningsdomstolen), som inte beviljade prövningstillstånd (beslut den 6 mars 2007 i mål nr 2519-06).

B. Kammarättens i Stockholm dom den 22 januari 2009 i mål nr 5463-08 och 5465-08

Målen gällde ett investmentföretag som yrkade avdrag för bidrag till en forskningsstiftelse vid Handelshögskolan i Stockholm vars ändamål var att främja forskning vid Handelshögskolan. Mer konkret upplystes att syftet med stiftelsen var att skapa förutsättningar för vetenskaplig forskningsverksamhet knuten till en MBA-utbildning (Master of Business Administration) samt i övrigt förstärka resurserna för annan forskning som bedrivs vid Handelshögskolan. Kammarätten medgav inte avdrag med följande motivering.

Enligt lagtexten och angivna förarbeten krävs ett visst samband mellan företagets verksamhet och den forskning eller utveckling bidrag har lämnats till för att avdrag ska medges. [---] Fråga uppkommer då huruvida det föreligger erforderligt samband mellan bolagets verksamhet och den forskning till vilken bidrag har utgivits. Kammarätten gör i denna del följande bedömning. Bolaget är ett investmentbolag. Syftet med bolagets verksamhet är att få god avkastning genom att äga och utveckla företag. Bolaget har anfört att det som ett led i denna verksamhet vidtar aktiva åtgärder i fråga om rekrytering av VD och ledningsgrupp, etablering och uppföljning av mål, strategi och affärsmodell, affärsutveckling m.m. Av utredningen i målet framgår att Forskningsstiftelsen (---) har som ändamål att i första hand stödja sådan forskning som är till nytta för Handelshögskolans MBA-program, att MBA-programmet är en utbildning för blivande företagsledare och nyckelpersoner (---), och att de ämnen som ingår i programmet bland annat är ledarskap, kommunikation, förändringsarbete, etc. Mot bakgrund av vad som framkommit om bolagets verksamhet finner kammarätten att bolaget har rätt i att den forskning som bedrivs av Forskningsstiftelsen (---) har visst samband med verksamheten. Ett sådant samband

föreligger emellertid inte endast för investmentbolag utan även för t.ex. moderbolag vars verksamhet är snarlik bolagets och för producerande företag eftersom ledningen har stor betydelse för resultatet i alla verksamheter. Den praxis som utvecklats på området måste betecknas som mycket restriktiv. Kammarätten finner med hänsyn härtill att bolaget inte kan medges avdrag för det utgivna bidraget (---).

Domen överklagades till Regeringsrätten (numera Högsta Förvaltningsdomstolen), som inte beviljade prövningstillstånd (beslut den 8 september 2009 i mål nr 1316-09 och 1317-09).

6.18.3 Överväganden och förslag

Regeringens förslag: Utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för den huvudsakliga näringsverksamheten eller verksamheten i övrigt ska dras av. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas på utgifter som är hänförliga till tid efter den 31 december 2011.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Av de över 100 remissinstanserna har drygt 20 stycken kommenterat förslaget angående avdrag för utgifter för forskning och utveckling. Det helt övervägande antalet av dessa remissinstanser är positivt inställda till förslaget eller har ingenting att erinra mot det. Dit hör *Skatteverket, Vetenskapsrådet, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Lunds universitet, Tillväxtverket, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Svensk Handel, Företagarna, Näringslivets Regelnämnd, Bil Sweden, Handelshögskolan i Stockholm, HSB Riksförbund, Invest Sweden, Lantbrukarnas Riksförbund, Motorbranschens Riksförbund, Näringslivets Regelnämnd, Näringslivets Skattedelegation*, i vars yttrande *Föreningen Svenskt Näringsliv* och *Fastighetsägarna Sverige instämmer*, samt *Riksbyggen*. *Vetenskapsrådet* anser att det är viktigt att en helhetsbedömning görs så att det enbart är fall där forskning och utvecklingsarbete helt saknar samband med ett företags näringsverksamhet som inte berättigar till avdrag. Enligt rådet bör avdragsrätt således utgöra huvudregeln.

Några remissinstanser tycker att förslaget inte är tillräckligt långtgående. *Lunds universitet* och *Sveriges universitets- och högskoleförbund* anser att det i lag borde anges att avdrag alltid ska medges när pengarna går till ett universitet eller en högskola. *Handelshögskolan i Stockholm*, som i och för sig är positivt inställd till förslaget, är inne på samma tankegångar och avstyrker förslaget i dess nuvarande utformning. *Bil Sweden* uppger att ett avdrag med mer än den faktiska kostnaden skulle ge bättre effekt än det avdrag som nu är i fråga. Även *Invest Sweden* efterlyser ett mer långtgående förslag.

Några remissinstanser befarar att förslaget kan ge upphov till tillämpnings- och gränsdragningsproblem. *Kammarrätten i Stockholm* är en av dem och anser vidare att förslaget ger större utrymme än tidigare för skönmässiga bedömningar. Kammarrätten anser att förslaget inte leder till att avdragsrätten blir tydligare och mer förutsebar. *Kammarrätten i Göteborg* har inga invändningar mot att avdragsrätten utvidgas och anser att den föreslagna ändringen kan tjäna det avsedda syftet. Emellertid befarar kammarrätten att den föreslagna ändringen kan ge upphov till tillämpningsproblem. Enligt kammarrätten kan avdrag komma att medges för vad som i praktiken måste anses vara en gåva, samtidigt som avdrag kan komma att nekas för forskningsutgifter som borde få dras av. Kammarrätten förordar därför att det görs en djupare och bredare analys innan reglerna ändras. Förhållandet mellan reglerna om avdragsförbud för gåva och reglerna om avdrag för forskning och utveckling bör analyseras närmare. Det bör också övervägas om en generösare rätt till avdrag för utgifter som avser forskning och utveckling kan skapa problem när det gäller transaktioner mellan internationella företagsgrupper. Även *Förvaltningsrätten i Stockholm* menar att gränsdragningsproblem kommer att uppstå. Förvaltningsrätten uppger att det är långt ifrån klart vad som ska innefattas i ”verksamheten i övrigt” och anser att den nya regleringen skulle vinna i tydlighet genom att det i motiven redovisas ytterligare exempel på vad som kan grunda rätt till avdrag och vad som faller utanför. *Skatteverket* anser att det med hänsyn till de gränsdragningsproblem som riskerar att uppkomma är angeläget att det preciseras vad som avses med forskning och utveckling i detta sammanhang. *Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet* anser att den föreslagna lydelsen kan

förtydligas och lämnar ett förslag därpå. *Handelshögskolan i Stockholm* anser att den föreslagna lagtexten inte är tillräckligt konkret utformad för att dess syfte ska uppnås. *Handelshögskolan* anser att lagtexten är otydlig och därför ger utrymme för bedömningar som inte går att förutse. Enligt *Handelshögskolan* kommer lagtexten även fortsättningsvis att medföra osäkerhet och leda till tvister. *Sveriges Akademikers Centralorganisation* anser att avdragsfrågan bör behandlas i en skatteöversyn.

Skälen för regeringens förslag: Sverige är en av världens ledande forskningsnationer. De totala avsättningarna till forskning och utveckling är högst i världen vid sidan av Israel. Huvuddelen av den forskning och utveckling som utförs i Sverige utförs i eller finansieras av näringslivet. År 2007 avsatte näringslivet 83 miljarder kronor i forskning och utveckling. Det motsvarar 2,76 procent av BNP (prop. 2008/09:50, s. 32). Skattelagstiftningen bör inte avhålla företagen från att investera i sådan forskning och utveckling som de kan ha ett rimligt intresse av. Rätt till avdrag bör därför finnas för utgifter för sådan forskning och utveckling. Rättstillämpningen på området har emellertid utvecklats så att avdrag för forskning och utveckling förutsätter att det finns ett samband mellan forskningen och den kärnverksamhet som företaget bedriver. Det har lett till att avdrag inte har beviljats för allmänt företagsinriktad forskning även om den skulle kunna vara till nytta för bolaget och koncernen i den löpande verksamheten (jfr mål A ovan) eller – där samband har ansetts finnas – på grund av att ett sådant samband kan finnas även med avseende på andra företag som bedriver likartad verksamhet eller för en större grupp av företag oberoende av dessas verksamhetsinriktningar (jfr mål B ovan). Rättsutvecklingen har lett till att det numera torde vara en förutsättning för avdrag att forskningen eller utvecklingsarbetet är av betydelse för en specifik typ av verksamhet som bedrivs av företaget i fråga.

Det förhållandet att företagens kärnverksamhet går ut på produktion av vissa varor eller tjänster utesluter inte att företagen för att kunna bedriva denna verksamhet på ett rationellt sätt kan ha ett rimligt intresse av forskning och utveckling även inom andra områden än sådana som kan anses omfattas av kärnverksamheten. Det framstår som högst rimligt att ett företag kan ha ett intresse av forskning och utvecklings-

arbete inom t.ex. företagsekonomi, arbetspsykologi, arbetshygien, arbetsskydd, personalvård, m.m. (jfr prop. 1970:135, s. 33) även om denna forskning inte skulle vara betingad av behov som är specifika för det aktuella företaget. Så skulle t.ex. ett företag på grund av sin personalstyrka kunna ha ett rimligt intresse av forskning om personalvård eller arbetspsykologi, på grund av arbetsförhållandena i verksamheten ha ett rimligt intresse av forskning och utveckling om arbetshygien eller arbetsskydd eller på grund av den finansiella eller ekonomiska sidan av sin verksamhet ha ett rimligt intresse av forskning om företagsekonomi, osv. Det förhållandet att även andra företag inom andra branscher eller näringslivet i stort kan ha intresse av forskning och utveckling inom samma områden förringar inte det enskilda företagens intresse av forskning och utveckling inom området.

Sakligt sett finns det därför skäl för att utvidga rätten till avdrag för utgifter för forskning och utveckling jämfört med vad som i dag gäller enligt rättstillämpningen. För att åstadkomma detta är det nödvändigt att detta kommer till uttryck i lagtext. Det kan lämpligen ske genom att bestämmelsen om avdrag för utgifter för forskning och utveckling omformuleras så att det står klart att den skattskyldige kan ha ett rimligt intresse av aktuell forskning och utveckling även om den inte har ett direkt samband med företagets kärnverksamhet. Bedömningen ska således inte begränsas till att avse företagets specifika produktion, produktionsmedel eller branschtillhörighet utan även mer allmänt se till vilka rimliga intressen som företaget kan ha av forskning och utveckling med hänsyn till verksamheten som helhet. Den föreslagna utvidgningen tillstyrks av en klar majoritet av de remissinstanser som har uttalat sig i frågan.

Således föreslås att bestämmelsen om avdrag för forskning och utveckling (16 kap. 9 § IL) justeras så att det klart framgår att avdrag ska göras inte bara för forskning och utveckling som, i enlighet med nuvarande rättstillämpning, (på grund av sitt samband med företagets huvudsakliga näringsverksamhet) har eller kan antas få betydelse för (den huvudsakliga) näringsverksamheten, utan också för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för verksamheten i övrigt. Samtidigt som forskning och utveckling som har samband

med företagets kärnverksamhet alljämt berättigar till avdrag kommer bestämmelsen att omfatta även annan forskning och utveckling om företaget har ett rimligt intresse av den, vid en helhetsbedömning som beaktar alla aspekter av företagets verksamhet. *Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet* anser att den föreslagna lydelsen kan förtydligas. För att återknyta till detta och en synpunkt från *Förvaltningsrätten i Stockholm*, som anser att det är oklart vad som avses med ”verksamheten i övrigt”, kan konstateras att denna tillsammans med kärnverksamheten utgör all verksamhet som företaget i fråga faktiskt ägnar sig åt. Förutom framtagande av de tjänster eller varor som företaget i fråga säljer externt – dvs. den utåtriktade verksamheten – så inkluderar det således rent intern verksamhet såsom administration, ekonomihantering, personalhantering, lokalhantering, etc. Forskning och utvecklingsarbete som helt saknar samband med ett företags verksamhet kan däremot inte heller fortsättningsvis ligga till grund för avdrag. Till exempel lär ett företag inom järn- och stålbranschen vanligtvis inte ha något rimligt intresse av forskning på textilområdet. Gåvor eller så kallad sponsring berättigar inte till avdrag enligt den aktuella bestämmelsen. *Näringslivets skattedelegation* reagerar på detta uttalande och anför bland annat att sponsring inte är en gåva utan en rörelseutgift. Även *Fria Moderata Studentförbundet* tar upp frågan om sponsring. Regeringen saknar anledning att gå närmare in på frågor om gåvor och sponsring och konstaterar att de inte är föremål för behandling i detta ärende. Av den anledningen kan det inte heller införas en generell och ovillkorlig avdragsrätt för bidrag till universitet eller högskolor i linje med vad *Lunds Universitet*, *Handelshögskolan i Stockholm* och *Sveriges universitets- och högskoleförbund* föreslår. Inte heller är det i detta ärende aktuellt med några särskilda s.k. skatteincitament för forskning och utveckling i linje med vad *BIL Sweden* och *Invest Sweden* förordar. Frågan om skatteincitament för forskning och utveckling är föremål för utredning av Företagsskattekommittén (dir 2011:1) som ska lämna ett delbetänkande i frågan senast den 1 oktober 2012.

En utvidgning i enlighet med vad som redogjorts för ovan leder, i jämförelse med nuvarande rättstillämpning, till en bättre överensstämmelse

med de intentioner som kom till uttryck när lagstiftningen en gång infördes.

Som tidigare framgått befarar några remissinstanser att förslaget kan ge upphov till tillämpnings- och gränsdragningsproblem. Det är dock ofrånkomligt att det uppkommer gränser för vad som får dras av och vad som inte får dras av. Med det aktuella förslaget har företagen rätt till avdrag om de kan motivera varför de – mot bakgrund av deras verksamhet sedd som en helhet – har ett rimligt intresse av den forskning eller det utvecklingsarbete som de bekostar. Detta bör i de allra flesta fall inte ge upphov till några större avgränsningsproblem. Skulle forskningen eller utvecklingsarbetet å andra sidan avse företeelser som framstår som aparta vid en jämförelse med företagets verksamhet får avdrag däremot inte göras. Skulle det alternativt vara så som *Kammarrätten i Göteborg* är inne på att företagets utgift måste anses vara en gåva så tar den särskilda bestämmelsen om förbud mot avdrag för gåvor över. De nu föreslagna ändringarna innebär inte några ändringar i det avseendet. Som framgår av det rättsfall som kammarrätten hänvisar till (RÅ 2004 ref. 13) är likaså den så kallade korrigeringsregeln (14 kap. 19 § IL) en specialregel som tar över när det gäller felaktig prissättning av transaktioner inom internationella företagsgrupper. Även med den föreslagna utvidgningen av avdragsrätten har Skatteverket och domstolarna således möjligheten att underkänna avdrag för utgifter som inte rimligen kan anses föranledda av det enskilda företagets kärnverksamhet eller verksamhet i övrigt eller som utgör försök att manipulera resultatet med hjälp av utländska företag i intressegemenskap. Kammarrätten uppger att avdrag med den föreslagna regeljusteringen kan komma att vägras för forskningsutgifter som borde få dras av, men lämnar inget exempel på hur en sådan situation skulle se ut. Avsikten med justeringen är att avdragsbestämmelsen ska omfatta allt forsknings- och utvecklingsarbete som företagen kan ha ett rimligt intresse av och det återspeglas, enligt regeringens mening, i regelns föreslagna utformning.

Vad beträffar begreppen ”forskning” och ”utveckling” så har lagstiftaren, som tidigare framgått, avstått från att försöka definiera dem i skattelagstiftningen. Dessa begrepp har funnits i lagstiftningen sedan lång tid tillbaka och inne-

börden av dem ändras inte genom det nu aktuella lagförslaget. Några definitioner av begreppen, som Skatteverket efterfrågar, bör därför inte införas i detta sammanhang.

Lagförslag

Förslaget föranleder ändringar i 16 kap. 9 § IL, se avsnitt 3.4.

6.18.4 Konsekvensanalys

Offentligfinansiella effekter

De ökade avdragsmöjligheterna för utgifter för forskning och utveckling bedöms leda till att de offentliga finanserna försvagas med ca 40 miljoner kronor från och med 2012 till följd av minskade bolagsskatteintäkter.

Effekter för myndigheter

Förslaget innebär att den befintliga avdragsrätten för forskning och utveckling utvidgas något i förhållande till vad som följer av rättstillämpningen. Denna förändring bör dock inte innebära någon ökad arbetsbörda eller några ökade kostnader för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Effekter för företag och företagare

Förslaget innebär att företagen förutom avdrag för sådan forskning och utveckling som har ett samband med kärnverksamheten även kan göra avdrag för forskning och utveckling som företaget av annan anledning kan ha ett rimligt intresse av. Detta gör att företagen med rätt till avdrag vid beskattningen kommer att kunna investera i forskning och utveckling som de kan ha ett rimligt intresse av sett till verksamheten i stort. Tillgången till sådan forskning och utveckling ökar i förlängningen förhoppningsvis möjligheten för enskilda företag att sköta de olika aspekterna av sin verksamhet på ett rationellt sätt samtidigt som den också kan komma näringslivet i stort till godo.

6.19 Övriga frågor på företags- skatteområdet

Regeringens bedömning: De så kallade Lundinreglerna bör avskaffas. För att motverka risk för skatteplanering med anledning av avskaffandet bör en generell regel införas med innebörd att avdrag för nedskrivning och förlust på lagerandelar bara medges om värdenedgången eller förlusten är verklig. Vidare bör vissa ändringar göras i reglerna om beskattning av delägare i handelsbolag samt i reglerna om skalbolagsbeskattning. Lagändringarna bör träda i kraft den 2 januari 2012.

förslag till de aviserade reglerna (dnr Fi2011/1488). Promemorian har remissbehandlats. Regeringen avser att i höst återkomma med förslag till riksdagen. De kommande förslagen bör träda i kraft den 2 januari 2012.

Skälen för regeringens bedömning: De så kallade Lundinreglerna kom till i mitten på 1960-talet i syfte att förhindra kringgående av det andra ledet i dubbelbeskattningen av inkomster från företag. Reglerna innebär en begränsning i rätten att ta emot skattefri utdelning respektive en begränsning i rätten till avdrag för nedskrivning och förlust på lagerandelar. Enligt regeringens bedömning finns det starka skäl för att nu avskaffa Lundinreglerna. Dessa skäl är bl.a. att ägarbeskattningen sedan införandet av Lundinreglerna har reformerats och att regler om skalbolagsbeskattning har tillkommit. Ett annat skäl för ett avskaffande är att reglerna inte längre kan tillämpas som avsett när det gäller gränsöverskridande utdelningar, se Regeringsrättens (numera Högsta förvaltningsdomstolen) avgörande RÅ 2010 ref. 123.

För att motverka risk för skatteplanering med anledning av avskaffandet bör en generell regel införas med innebörd att avdrag för nedskrivning och förlust på lagerandelar bara medges om värdenedgången eller förlusten är verklig. En sådan generell regel för lagerandelar motsvarar den som redan finns för kapitaltillgångar (jfr 44 kap. 23 § IL).

Vidare bör det göras vissa följdändringar i de nyligen införda reglerna om skattefri kapitalvinst och utdelning på andelar inom handelsbolagssektorn som trädde i kraft den 1 januari 2010 (prop. 2009/10:36, bet. 2009/10:SkU22, rskr. 2009/10:109, SFS 2009:1413).

Slutligen bör det göras vissa ändringar i reglerna om skalbolagsbeskattning.

I Finansdepartementet har det tagits fram en promemoria, Slopade Lundinregler, m.m., med

Övriga skattefrågor

6.20 Skatteadministrativa frågor

6.20.1 Skatteförfarandet

I propositionen 2010/11:165 Skatteförfarandet föreslås en ny skatteförfarandelag som ska ersätta bland andra taxeringslagen (1990:324), lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter samt skattebetalningslagen (1997:483). Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. Regeringen gör bedömningen att Skatteverket ska tilldelas 40 miljoner kronor och Kronofogdemyndigheten 1,7 miljoner kronor på höständeringsbudgeten 2011 med anledning av förslagen i propositionen. Syftet med att samla bestämmelserna i en lag är att regelverket ska bli tydligare och lättare att tillämpa. Redan detta bör bidra till att minska den administrativa bördan för företagen och till att stärka de skattskyldigas ställning. Det föreslås också vissa ändringar i sak som ska bidra ytterligare till att uppnå detta. Regeringen vill dock göra mer för att stärka rättssäkerheten för de skattskyldiga. Därför aviserar regeringen i propositionen Skatteförfarandet att vissa frågor beträffande skattetilläggen samt bestämmelserna om tredjemansrevision och ersättning för kostnader för biträde bör utredas i syfte att ytterligare stärka rättssäkerheten. När det gäller skattetilläggen anför regeringen att en fråga som bör utredas gäller skattetillägg och rätten att inte bli lagförd eller straffad två gånger enligt artikel 4.1 i det sjunde tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen av den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Andra frågor som bör utredas är nivåerna på skattetillägg och frågor rörande normalt tillgängligt kontrollmaterial samt risken för skatteundragande.

6.20.2 Indrivningsfrågor

Regeringen har nyligen överlämnat en remiss till Lagrådet med förslag till den lagstiftning som krävs för att genomföra rådets direktiv 2010/24/EU av den 16 mars 2010 om ömsesidigt bistånd för indrivning av fordringar som avser skatter, avgifter och andra åtgärder. Huvuddelen av bestämmelserna föreslås placeras i en särskild

lag om bistånd för indrivning m.m. inom Europeiska unionen.

I lagrådsremissen lämnas också förslag till ändringar i lagen (1997:484) om dröjsmålsavgift. Innebörden av dessa ändringar är att dröjsmålsavgift inte ska beräknas på en fordran efter det att den överlämnats för indrivning. Istället ska ränta beräknas på samma sätt som i fråga om fordringar avseende underhållsstöd. Det främsta syftet med ändringarna är att komma ifrån den stora belastning på gäldenärernas ekonomi som dröjsmålsavgiften kan innebära vid långa dröjsmål med betalningen.

Det nya indrivningsdirektivet väntas medföra ett ökat antal ärenden om bistånd med indrivning men också ett mera rationellt förfarande. Den eventuella ökning av administrationskostnaderna som det kan medföra bedöms bli marginell och under alla förhållanden inte större än vad som kan hanteras inom givna resursramar för Kronofogdemyndigheten. De statsfinansiella konsekvenserna av ändringarna i lagen om dröjsmålsavgift bedöms bli försumbara.

6.21 Offentligfinansiella effekter – en sammanfattning

I tabell 6.11 redovisas de offentligfinansiella effekterna av de skatte- och avgiftsförändringar som presenterats i tidigare avsnitt. Budgetneutrala åtgärder redovisas i ett särskilt delavsnitt. Vidare redovisas separat sådana åtgärder som har aviserats och redovisats i tidigare propositioner.

Tre olika typer av offentligfinansiella effekter redovisas i tabell 6.11: bruttoeffekt för 2012, periodiserade nettoeffekter för 2012–2015 och varaktig effekt. Bruttoeffekten beskriver den statistiskt beräknade förändringen i intäkterna från den skatt som regeländringen avser. Bruttoeffekten beaktar således inte eventuella indirekta effekter som t.ex. regeländringens påverkan på andra skattebaser och på konsumentprisindex. Om konsumentprisindex påverkas av en regeländring så uppkommer en indirekt effekt då utgifter i olika offentliga transfereringssystem påverkas av förändringar i konsumentprisindex.

Vid en bedömning av de kortsiktiga offentligfinansiella effekterna av olika åtgärder är

den periodiserade nettoeffekten för den konsoliderade offentliga sektorn mest relevant. I den periodiserade redovisningen förläggs förändringar i skatte- och avgiftsintäkter till det inkomstår skatten eller avgiften avser. Vidare beaktas i nettoeffekten även vissa indirekta effekter på skatteintäkterna och på de offentliga utgifterna. Den periodiserade nettoeffekten redovisas för åren 2012–2015.

Den varaktiga effekten, som redovisas i den sista kolumnen i tabell 6.13 ger ett mått på den bestående årliga kostnaden/intäkten som en åtgärd medför, dock utan koppling till hur de offentliga finanserna påverkas ett visst år. Beräkningen baseras på nuvärdet av en åtgärds framtida nettoeffekter. På så vis möjliggörs jämförelser mellan regelförändringar vars nettoeffekter är olika fördelade över tiden. Avvikelser mellan den varaktiga effekten och de periodiserade årliga nettoeffekterna beror bl.a. på fördröjd övervältring av vissa skatter på andra skattebaser. För en närmare beskrivning av metodfrågor kopplade till denna redovisning hänvisas till publikationen ”Beräkningskonventioner 2011: Metoder för effektberäkningar av ändrade skatteregler”(Fi2010.5).

De offentligfinansiella effekterna av de åtgärder som redovisas i detta avsnitt har beräknats utifrån 2012 års priser och volymer. Den prognos av offentliga sektorns totala intäkter för år 2012–2015, som redovisas i kapitel 7, baseras på prognoser för Sveriges ekonomiska utveckling inklusive effekterna av de i denna proposition aviserade åtgärderna på t.ex. tillväxt och sysselsättning. I kapitel 7 redovisas intäkterna i respektive års priser och volymer.

Budgetpåverkande åtgärder

De offentligfinansiella effekterna av de budgetpåverkande åtgärderna presenteras i tabell 6.13. För mer utförliga beskrivningar av de olika skatteåtgärderna hänvisas till tidigare avsnitt i detta kapitel. För beskrivning av förlängningen av den tillfälligt förkortade kvalificeringstiden för Nystartsjobb hänvisas till uo 14, avsnitt 3.5.1.

Budgetneutrala åtgärder samt åtgärder med försumbar offentligfinansiell effekt

Den förändrade sammansättningen av avgiftsnivåerna för uttag av socialavgifter har ingen offentligfinansiell effekt då åtgärden görs inom ramen för oförändrat totalt uttag av socialavgifter.

Den lägre energiskatten på el i norra Sverige kvarstår och har därmed ingen offentligfinansiell effekt.

Fortsatt skattebefrielse för biodrivmedel genom dispens har ingen offentligfinansiell effekt.

De utvidgade möjligheterna till återbetalning av vägavgift bedöms ha försumbar effekt på de offentliga finanserna.

Sammantagna effekter av skatteåtgärderna

Förslagen och bedömningarna i budgetpropositionen innebär att de totala nettoskatteintäkterna sammantaget minskar med 3,64 miljarder kronor år 2012. Den totala bruttoeffekten för 2012 beräknas till 3,71 miljarder kronor. Se tabell 6.13.

Tabell 6.13 Offentligfinansiella effekter av ändrade skatteregler. Bruttoeffekt 2012, periodiserad nettoeffekt år 2012–2015 samt varaktig effekt

Miljarder kronor

	Effekt från	Bruttoeffekt 2012	Periodiserad nettoeffekt				Varaktig effekt
			2012	2013	2014	2015	
Förslag i budgetpropositionen							
<i>Skatt på arbetsinkomster – förvärvsinkomstbeskattningen</i>							
Nedsatt förmånsvärde för vissa miljöbilar	1/1 2012	-0,14	-0,14	-0,18			-0,01
Förenklad expertskatt	1/1 2012	-0,55	-0,55	-0,55	-0,55	-0,55	-0,55
Höjd beloppgräns för arbetsresor	1/1 2012	0,34	0,34	0,34	0,34	0,34	0,34
<i>Skatt på arbetsinkomster – socialavgifter m.m.</i>							
Justering av procentsats för förskott av egenavgifter	1/1 2012	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
<i>Skatt på konsumtion m.m. – övriga punktskatter</i>							
Höjd skatt på tobak	1/1 2012	0,80	0,87	0,68	0,72	0,76	0,73
<i>Skatt på konsumtion m.m. – mervärdesskatt</i>							
Sänkt moms på restaurang- och cateringtjänster	1/1 2012	-5,40	-5,40	-4,10	-4,40	-4,60	-4,60
<i>Skatt på kapitalägande – kapital- och egendomsskatter</i>							
Införande av s.k. Investeringssparkonto	1/1 2012	1,09	1,09	0,02	0,13	0,17	-2,13
Ändrade regler Kapitalförsäkringar	1/1 2012	0,24	0,24	0,44	0,47	0,38	0,35
Ändrade regler Investeringsfonder	1/1 2012	0,55	0,55	-3,15	-2,73	-2,26	0,01
Höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder	1/1 2012	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04
Skattereduktion för privatpersoners gåvor till ideella ändamål	1/1 2012	-0,26	-0,26	-0,27	-0,27	-0,27	-0,27
<i>Skatt på kapitalanvändning – företagskatter</i>							
Höjt schablonbelopp i förenklingsregeln för 3:12-företag	1/1 2012	-0,06	-0,06	-0,08	-0,09	-0,10	-0,17
Takregel för beskattning av utdelningar i inkomstslaget tjänst införs i 3:12 reglerna	1/1 2012	-0,08	-0,08	-0,08	-0,08	-0,08	-0,08
Upplägg med hjälp av förenklingsregeln m.m.	1/1 2012	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
Höjd räntefördelningsränta för enskilda näringsidkare	1/1 2012	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10	-0,10
Förlängning av lätttnadsregler för ökta bostadsrättsföreningar	1/1 2012	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03	0,00
Utökad avdragsrätt för företags utgifter för FoU	1/1 2012	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04	-0,04
<i>Delsumma</i>		-3,64	-3,57	-7,10	-6,63	-6,38	-6,53
Bedömningar i budgetpropositionen							
<i>Skatt på konsumtion m.m. – energi- och miljöskatter</i>							
Energiskatt på el i norra Sverige	1/1 2012	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Beskattning av biodrivmedel	1/1 2012	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Utvidgade möjligheter till återbetalning av vägavgift	1/7 2012	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Delsumma</i>		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Övrigt							
Förlängning av den tillfälligt förkortade kvalificeringstiden för Nystartsjobb	1/7 2012	-0,07	-0,07	-0,15			
Summa		-3,71	-3,64	-7,25	-6,63	-6,38	-6,53

Anm: Beloppen är avrundade och summerar inte alltid.

6.22 Författningskommentar

6.22.1 Förslaget till lag om investeringssparkonto

1 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13 om investeringssparkonto.

I paragrafens *första stycke* anges att lagen innehåller bestämmelser om investeringssparkonto. I *andra stycket* lämnas en upplysning om att bestämmelser om beskattningen av den som innehar ett investeringssparkonto, dvs. kontoinnehavaren, finns i inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Av IL följer bland annat att den som under kalenderåret har innehaft ett investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas ska ta upp en schablonintäkt i inkomstslaget kapital.

2 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13 om investeringssparkonto.

I paragrafens *första stycke* anges att termer och uttryck som används i lagen har samma betydelse och tillämpningsområde som i IL, om inte något annat anges eller framgår av sammanhanget.

I 2 kap. 2 § IL finns en bestämmelse som anger att de termer och uttryck som används i IL också omfattar motsvarande utländska företeelser om inte annat anges eller framgår av sammanhanget. Det innebär att termerna och uttrycken i IL normalt omfattar såväl svenska som utländska företeelser, och i de fall bara svenska företeelser avses så anges det särskilt. Detta gäller, genom hänvisningen i första stycket, även vid tillämpning av dessa termer och uttryck enligt denna lag. I lagen om investeringssparkonto förekommer dock termer och uttryck som inte återfinns i IL och som i normalfallet också bör omfatta motsvarande utländska företeelser. Därför införs i *andra stycket* en allmän bestämmelse som anger att de termer och uttryck som används i lagen också omfattar motsvarande utländska företeelser om det inte anges eller framgår av sammanhanget att bara svenska företeelser avses. I andra stycket anges dock att termen handelsplattform inte omfattar motsvarande företeelser utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Handelsplattform definieras i 1 kap. 5 § 12 lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden, för-

kortad VML. Av denna paragraf framgår att en handelsplattform är ett slags marknadsplats inom EES. Av definitionen av termen framgår således att den avser sådana marknadsplatser som avses i nämnda paragraf såväl inom Sverige som inom övriga EES.

3 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.4 om investeringssparkonto.

I paragrafen definieras investeringssparkonto.

4 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.5 om investeringssparkonto.

I paragrafen anges att med kontoinnehavare avses den som innehar ett investeringssparkonto. Av 9 § följer att det bara är fysiska personer och dödsbon som kan vara kontoinnehavare.

5 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.5 om investeringssparkonto.

Paragrafen innehåller en definition av investeringsföretag. Av 9 § framgår att ett investeringssparkonto bara får föras av ett investeringsföretag. För att ett företag ska anses vara ett investeringsföretag krävs att företaget har ett eller flera sådana tillstånd som avses i paragrafen.

Den *första punkten* omfattar svenska värdepappersbolag som har tillstånd att förvara finansiella instrument för kunders räkning och ta emot medel med redovisningsskyldighet. I VML definieras finansiella instrument.

Den *andra punkten* omfattar svenskt kreditinstitut som har tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

I den *tredje* och den *fjärde punkten* regleras vilka utländska värdepappersföretag respektive utländska kreditinstitut som kan anses vara investeringsföretag. Det är bara företag och institut som hör hemma inom EES som, om de har sådant tillstånd eller auktorisation som avses i respektive punkt, kan komma i fråga.

Om ett företag förlorar ett sådant tillstånd som avses i paragrafen är det inte längre ett investeringsföretag. Om tillståndet enligt någon av punkterna i paragrafen återkallas för ett företag som samtidigt har tillstånd enligt en annan punkt är det dock fortfarande ett investeringsföretag. Av 29 § framgår att konton som förs av ett

företag upphör som investeringssparkonto om företaget inte längre är ett investeringsföretag.

6 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.7 om investeringssparkonto.

Finansiella instrument som förvaras eller kan förvaras på ett investeringssparkonto delas i lagen in i investeringstillgångar och kontofrämmande tillgångar. Denna uppdelning har bland annat betydelse för i vilka situationer finansiella instrument får överföras till och från ett investeringssparkonto, se 12–14, 20–22 och 24–25 §§, och i vilken utsträckning finansiella instrument får förvaras på ett investeringssparkonto, se 16–19 §§. I paragrafen anges vilka slag av finansiella instrument som är investeringstillgångar.

Enligt *första stycket första punkten* är finansiella instrument som är upptagna till handel på en reglerad marknad eller en motsvarande marknad utanför EES investeringstillgångar. Vad som utgör en reglerad marknad framgår av VML. Enligt definitionen i VML avser termen ett visst slags marknadsplats inom EES. Som redan nämnts är tillämpningsområdet för förevarande punkt dock inte begränsat till EES. Av VML framgår även vad som avses med finansiella instrument. Enligt *andra punkten* är finansiella instrument som handlas på en handelsplattform investeringstillgångar. Handelsplattform definieras i VML och där framgår att termen avser marknadsplatser inom EES. Finansiella instrument som handlas på en marknadsplats utanför EES som kan anses motsvara en handelsplattform omfattas inte av termen investeringstillgångar, jfr 2 § andra stycket. Av *tredje punkten* framgår att andelar i en investeringsfond är investeringstillgångar. Termen investeringsfond definieras i lagen (2004:46) om investeringsfonder och omfattar såväl värdepappersfonder som specialfonder. Enligt 2 § lagen om investeringssparkonto omfattas även utländska motsvarande företeelser. Termen investeringsfond i denna lag omfattar således både svenska investeringsfonder och utländska fonder som motsvarar dessa. Andelar i investeringsfonder är investeringstillgångar oavsett om de är föremål för handel på någon marknadsplats eller inte.

7 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.7 om investeringssparkonto.

I förevarande paragraf anges att vissa finansiella instrument inte är investeringstillgångar och det gäller även om de i och för sig omfattas av definitionen av denna term enligt 6 §.

För det första rör det sig om, enligt *första stycket*, finansiella instrument som har getts ut av ett företag i vilket kontoinnehavaren har ett visst innehav. Om kontoinnehavaren äger eller på liknande sätt innehar andelar i företaget som motsvarar minst 10 procent av rösterna för samtliga andelar eller av kapitalet i företaget är finansiella instrument som har getts ut av företaget inte investeringstillgångar i förhållande till denne. Vid bedömningen av hur stort innehav kontoinnehavaren har i ett företag ska även beaktas indirekt ägande, t.ex. ägande via en annan juridisk person. Av *andra stycket* framgår även att vid denna bedömning ska beaktas närståendes innehav i företaget. Vad som avses med närstående framgår av 2 kap. 22 § IL.

För det andra är, enligt *tredje stycket*, kvalificerade andelar aldrig investeringstillgångar. Kvalificerad andel definieras i 57 kap. 4–7 b §§ IL.

8 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.8 om investeringssparkonto.

I paragrafen definieras kontofrämmande tillgångar som finansiella instrument som inte är investeringstillgångar. I 6 § anges vilka finansiella instrument som är investeringstillgångar. Finansiella instrument som inte omfattas av 6 §, t.ex. för att de inte är föremål för handel på en sådan marknad som avses i den paragrafen, är kontofrämmande tillgångar. Av 7 § framgår att de finansiella instrument som avses i den paragrafen, även om de i och för sig uppfyller förutsättningarna i 6 §, inte är investeringstillgångar. Det innebär att finansiella instrument som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket och kvalificerade andelar är kontofrämmande tillgångar.

Finansiella instrument kan byta karaktär från investeringstillgångar till kontofrämmande tillgångar. Detta kan inträffa t.ex. om investeringstillgångarna inte längre uppfyller kravet på att vara upptagna till handel på en reglerad marknad eller en handelsplattform. Även kontofrämmande tillgångar kan byta karaktär till investeringstillgångar, t.ex. genom att finansiella instrument tas upp till handel på en reglerad marknad eller en handelsplattform.

I lagrådsremissen föreslogs att det som här betecknas som kontofrämmande tillgångar i stället skulle benämnas "otillåtna tillgångar". Lagrådet anser att det är mer lämpligt att beteckna de avsedda tillgångarna som "främmande tillgångar". Enligt Lagrådets mening bör det dock övervägas om begreppet "otillåtna" alls behövs. Regeringen har valt termen "kontofrämmande tillgångar", se avsnitt 6.13.2.6.

9 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.5 om investeringssparkonto.

I paragrafens *första stycke* anges att ett avtal om investeringssparkonto ska ingås. Av första stycket följer vidare vilka subjekt som över huvud taget får vara part i ett sådant avtal: ett investeringsföretag som vill tillhandahålla sparformen å ena sidan och en fysisk person eller ett dödsbo som önskar att öppna ett investeringssparkonto å andra sidan. Enligt förevarande stycke får avtalet inte innehålla villkor som är oförenliga med bestämmelserna i lagen. Härigenom bildar lagen en ram för vad parterna får komma överens om i avtalet om investeringssparkonto. Det är t.ex. inte möjligt för dem att avtala om att kontofrämmande tillgångar får förvaras på kontot utan begränsning i tiden, eftersom det strider mot 17–19 §§. Däremot finns det inget hinder mot att parterna avtalar om villkor som är inskränkande i förhållande till bestämmelserna i lagen, t.ex. att handel endast får ske på en reglerad marknad och inte på en handelsplattform, att handel endast får ske på vissa reglerade marknader eller att endast vissa slag av investeringstillgångar får förvaras på investeringssparkontot.

Andra stycket innehåller en kvantitativ begränsning av dem som enligt första stycket får vara part i ett avtal om investeringssparkonto. Ett investeringssparkonto får bara innehas av en enda fysisk person eller ett enda dödsbo. Ett investeringssparkonto kan således inte innehas gemensamt av flera fysiska personer och kan därför inte öppnas av personer som avser att gå samman i s.k. aktiesparkklubbar eller motsvarande. Det finns dock inget hinder mot att en person innehar flera investeringssparkonton i samma eller i olika investeringsföretag. Beträffande investeringsföretag så får ett investeringssparkonto bara föras av ett enda sådant företag. Detta hindrar emellertid inte att investeringsfö-

retaget som för investeringssparkontot tecknar avtal med ett annat företag om olika tjänster för att kunna tillhandahålla kontoinnehavaren erforderliga investerings- och sidotjänster inom ramen för kontot.

I *tredje stycket* anges att själva investeringssparkontot inte får överlåtas.

10 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.9 om investeringssparkonto.

I paragrafen lämnas en upplysning om att kontanta medel får sättas in på ett investeringssparkonto och tas ut från ett sådant konto. Av 16 § framgår att kontanta medel får förvaras på ett investeringssparkonto. Av 42 kap. 37 § IL följer att inbetalningar till ett investeringssparkonto som utgångspunkt ska öka kapitalunderlaget. Vidare framgår det av 44 kap. 8 b § IL att utländsk valuta som betalas in på ett investeringssparkonto i vissa situationer ska anses avyttrad.

Lagrådet har föreslagit att paragrafen ges tillägget "utan några begränsningar" för att klargöra att på ett investeringssparkonto i och för sig får förvaras även kontanta medel utan anknytning till omsättningen av finansiella instrument. Förevarande paragraf handlar dock bara om insättning och uttag av kontanta medel till och från ett investeringssparkonto. Av 16 § framgår i stället att kontanta medel får förvaras på ett investeringssparkonto utan några begränsningar. Regeringen har därför inte följt Lagrådets förslag.

11 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.11 om investeringssparkonto.

Det är inte uteslutet att finansiella instrument som ska överföras till eller från ett konto ändrar karaktär under själva överföringen, så att finansiella instrument som är investeringstillgångar när en överföring inleds är kontofrämmande tillgångar när överföringen är avslutad och tvärt om. I sådana situationer är det tillgångarnas karaktär när överföringen inleds som avgör om överföringen får ske. En överföring får anses inledd när överföraren på grund av själva överföringen inte längre kan disponera över tillgångarna. Det vill säga överföringen inleds i och med att tillgångarna avförs från överförarens konto. Överföringen är avslutad när tillgångarna förtecknas på mottagarens konto.

12 §

Paragrafen föranleds av förslaget i 6.13.2.14 om investeringssparkonto.

I paragrafen regleras en kontoinnehavares överföringar av finansiella instrument till ett eget investeringssparkonto. Sådana överföringar får ske av investeringstillgångar som kontoinnehavaren själv äger oavsett om instrumenten förvaras på ett annat eget investeringssparkonto eller ett annat eget konto som inte är ett investeringssparkonto. Däremot får kontoinnehavaren inte överföra kontofrämmande tillgångar till ett eget investeringssparkonto. Av 44 kap. 8 a § IL framgår att den som överför investeringstillgångar till ett eget investeringssparkonto från ett konto som inte är ett investeringssparkonto anses ha avyttrat tillgångarna. Paragrafen reglerar uttömmande vilka överföringar av finansiella instrument som en kontoinnehavare får göra till ett eget investeringssparkonto, vilket innebär att kontoinnehavaren inte får överföra andras finansiella instrument till ett investeringssparkonto.

13 §

Paragrafen föranleds av förslaget i 6.13.2.12.1 om investeringssparkonto.

I paragrafen regleras uttömmande i vilka situationer investeringstillgångar får överföras till ett investeringssparkonto från någon annan än kontoinnehavaren. Som en första förutsättning för att paragrafen ska vara tillämplig gäller alltså att överföringen sker från någon annan än kontoinnehavaren. Paragrafen omfattar exempelvis inte överföringar till ett investeringssparkonto som sker via ett annat konto som innehas av kontoinnehavaren. En sådan överföring ska anses vara en överföring mellan kontoinnehavarens egna konton.

En ytterligare förutsättning för att överföring av investeringstillgångar till ett investeringssparkonto ska få ske är att tillgångarna överförs till kontot i samband med att de förvärvas. Med överföring i samband med förvärvet avses att överföringen inte får dröja utöver den tid som krävs för att överföring av tillgångar ska kunna genomföras i de nedan redovisade situationerna. Avsikten med detta krav är att förhindra eventuella möjligheter till skatteundandragande genom att den som förvärvar tillgångar därefter inväntar en värdeuppgång innan tillgångarna överförs till investeringssparkontot, och därefter avyttrar tillgångarna på kontot utan att värdeuppgången beskattas som en kapitalvinst.

Härutöver förutsätter en tillämpning av paragrafen att kontoinnehavaren har förvärvat de aktuella tillgångarna i enlighet med *första stycket*. För att tillgångarna ska få överföras till investeringssparkontot krävs att förvärvet, dvs. äganderättsövergången, är fullbordat. I paragrafen ställs inget krav på att överföringen sker från det subjekt som har överlåtit tillgångarna till kontoinnehavaren, utan paragrafen omfattar alla överföringar som sker från någon annan än kontoinnehavaren. Paragrafen kan således t.ex. vara tillämplig även om överföringen från den som har överlåtit tillgångarna till kontoinnehavaren sker via ett institut.

Första stycket *första punkten* avser förvärv på en reglerad marknad eller på en motsvarande marknadsplats utanför EES eller på en handelsplattform. Termerna reglerad marknad och handelsplattform definieras i VML. Av denna lag framgår att termerna avser marknadsplatser inom EES. I första punkten anges dock att även förvärv på en marknad utanför EES som motsvarar en reglerad marknad omfattas. Det innebär att investeringstillgångar förvärvade på marknadsplatser i t.ex. USA eller Japan får överföras till ett investeringssparkonto om marknadsplatserna motsvarar en reglerad marknad. Omfattas gör däremot inte förvärv på en marknadsplats utanför EES som, utöver den omständigheten att den inte är hemmahörande inom EES, motsvarar en handelsplattform.

Andra punkten avser förvärv av andelar i en investeringsfond. Överföringar får ske om kontoinnehavaren har förvärvat fondandelar på så sätt att nya fondandelar utfärdats av det fondbolag, utländska förvaltningsbolag eller värdepappersinstitut som förvaltar fonden. Fondandelar får även överföras enligt övriga punkter i förevarande stycke om förutsättningarna i respektive punkt är uppfyllda.

Tredje punkten avser förvärv av investeringstillgångar direkt från den som har emitterat tillgångarna. Överföring vid förvärv direkt från den som har emitterat tillgångarna får bara ske om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet redan förvarades på investeringssparkontot. Den som t.ex. har aktier på investeringssparkontot kan ta emot andra aktier i samma bolag som har förvärvats genom fondemission i bolaget. Dock får överföring av förvärvade tillgångar bara ske i proportion till innehavet på det aktuella investeringssparkontot. Om kontoinnehavaren har 30 aktier i ett aktiebolag på inve-

steringssparkonto 1, 30 aktier i samma bolag på investeringssparkonto 2 och 30 aktier i bolaget på sitt värdepapperskonto, får enbart en tredjedel av de förvärvade aktierna vid fondemissionen överföras till vardera investeringssparkonto.

Enligt *fyjärde punkten* får överföring ske av tillgångar som har förvärvats direkt från investeringsföretaget som vid förvärvet förde investeringssparkontot.

Av *femte punkten* följer att överföringar får ske om kontoinnehavaren har förvärvat tillgångarna som fusions- eller delningsvederlag i samband med fusion eller delning som leder till att bolaget vars aktier vid förvärvet förvarades på kontot upplöses. I sådana fall får vederlag i form av finansiella instrument som är investeringstillgångar överföras i den utsträckning vederlaget är hänförligt till aktier som har förvarats på kontot. Om kontoinnehavaren exempelvis har förvarat 50 aktier i aktiebolaget A på investeringssparkontot och 50 aktier i samma bolag på ett värdepapperskonto, får bara hälften av det sammanlagda vederlaget som denne får vid en fusion eller delning som leder till att bolaget A upplöses överföras till investeringssparkontot. I 37 kap. 3 § IL, finns en definition av termen fusion. Förevarande paragraf reglerar dock överföring vid olika typer av civilrättsliga förvärv. Det får därför anses framgå av sammanhanget att det inte är den inkomstskatterättsliga definitionen av fusion som avses här (jfr 2 §). Beträffande delning så förekommer detta uttryck inte i IL i förhållande till aktiebolag. Även för detta uttryck är det således den civilrättsliga innebörden som är avgörande för tillämpligheten av paragrafen. I 23 kap. aktiebolagslagen (2005:551) finns bestämmelser om fusion av svenska aktiebolag och i 24 kap. samma lag om delning av svenska aktiebolag.

Enligt *sjätte punkten* får överföring även ske om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot. Liksom för överföring av fusions- och delningsvederlag gäller alltså vid överföring vid andelsbyte att bara så stor del av kontoinnehavarens förvärvade tillgångar som är hänförlig till andelar på investeringssparkontot får överföras till kontot. Andelsbyte är ett skatterättsligt förfarande som definieras i 48 a kap. IL.

Ytterligare förvärv som ger rätt till överföring är enligt *sjunde punkten* förvärv från en annan kontoinnehavare av tillgångar som förvaras på

dennes investeringssparkonto. Punkten omfattar såväl onerösa som benefika fång. Av 22 § första stycket 8 framgår att den överlåtande kontoinnehavaren måste överföra de överlåtna tillgångarna direkt till den förvärvande kontoinnehavarens konto. Det kan tilläggas att överföringar vid förvärv av investeringstillgångar som förvaras på annans investeringssparkonto även kan ske enligt första punkten om tillgångarna förvaras på viss marknad.

Slutligen anges i *åttonde punkten* att överföring får ske i samband med förvärv genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot. På samma sätt som för överföringar enligt tredje, femte och sjätte punkterna gäller här att tillgångar som har förvärvats genom utdelning bara får överföras till investeringssparkontot i den utsträckning utdelningen härrör från tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot. Enligt 26 § ska utdelning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto enligt huvudregeln överföras till investeringssparkontot.

I *andra stycket* anges att investeringstillgångar som har förvärvats på grund av kontofrämmande tillgångar som avses i 7 §, dvs. tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i denna paragraf och kvalificerade andelar, eller på grund av kontofrämmande tillgångar som vid förvärvet förvarades på ett investeringssparkonto med stöd av 18 §, inte får överföras till kontot. Kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § får bara förvaras på kontot under den trettiodagarsfrist som stadgas i 19 §. Kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § får förvaras på kontot till och med den sextionde dagen efter den dag då tillgångarna emitterades. Om kontoinnehavaren t.ex. får utdelning på sådana tillgångar som avses i andra stycket under trettiodagarsfristen respektive sextiodagarsfristen får utdelningen inte överföras till kontot.

14 §

Paragrafen föranleds av förslaget i 6.13.2.12.2 om investeringssparkonto.

Paragrafen reglerar uttömmande de situationer i vilka kontofrämmande tillgångar får överföras till ett investeringssparkonto från någon annan än kontoinnehavaren. Som en första förutsättning för att paragrafen ska vara tillämplig gäller alltså att överföringen sker från någon annan än kontoinnehavaren. Paragrafen

omfattar exempelvis inte överföringar till ett investeringssparkonto som sker via ett annat konto som innehas av kontoinnehavaren. En sådan överföring ska anses vara en överföring mellan kontoinnehavarens egna konton.

En ytterligare förutsättning för att överföring av kontofrämmande tillgångar till ett investeringssparkonto ska få ske är att tillgångarna överförs till kontot i samband med att de förvärvas. Med överföring i samband med förvärvet avses att överföringen inte får dröja utöver den tid som krävs för att överföring av tillgångar ska kunna genomföras i de nedan redovisade situationerna. Avsikten med detta krav är att förhindra eventuella möjligheter till skatteundandragande genom att den som förvärvat tillgångar därefter inväntar en värdeuppgång innan tillgångarna överförs till investeringssparkontot, och därefter avyttrar tillgångarna på kontot utan att värdeuppgången beskattas som en kapitalvinst.

Härutöver förutsätter en tillämpning av paragrafen att kontoinnehavaren har förvärvat de aktuella tillgångarna i enlighet med *första stycket*. För att tillgångarna ska få överföras till investeringssparkontot krävs att förvärvet, dvs. äganderättsövergången, är fullbordat. I paragrafen ställs inget krav på att överföringen sker från det subjekt som har överlåtit tillgångarna till kontoinnehavaren, utan paragrafen omfattar alla överföringar som sker från någon annan än kontoinnehavaren. Paragrafen kan således t.ex. vara tillämplig även om överföringen från den som har överlåtit tillgångarna till kontoinnehavaren sker via ett institut.

Enligt första stycket *första punkten* får överföring av kontofrämmande tillgångar ske om de har förvärvats från den som har emitterat tillgångarna om avsikten är att tillgångarna ska bli investeringstillgångar senast den trettionde dagen efter den dag då de emitterades. Härigenom ges kontoinnehavare möjlighet att delta i nyemissioner av t.ex. aktier eller obligationer som syftar till att de utgivna tillgångarna ska bli föremål för handel på sådan marknadsplats som gör att de ska anses vara investeringstillgångar.

Överföring får även, enligt *andra punkten*, ske i samband med förvärv av teckningsrätter, fondaktierätter, säljrätter eller liknande finansiella instrument från den som har emitterat tillgångarna om förvärvet grundades på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot. Gemensamt för denna typ av finansiella

instrument är dels att de ges ut av aktiebolag till dem som redan innehar aktier i bolaget, dels att mottagaren av instrumenten normalt inte förväntas vara aktiv på något sätt för att få förvärva dem. När instrumenten har getts ut kan handel med dem komma igång och de kan först därefter komma att betraktas som investeringstillgångar. Överföring av förvärvade teckningsrätter m.m. får bara ske i proportion till innehavet på det aktuella investeringssparkontot. Om kontoinnehavaren har 30 aktier i ett aktiebolag, som ger ut teckningsrätter, på investeringssparkonto 1, 30 aktier i samma bolag på investeringssparkonto 2 och 30 aktier i bolaget på sitt värdepapperskonto, får enbart en tredjedel av de förvärvade teckningsrätterna överföras till vardera investeringssparkonto.

Av *tredje punkten* följer att överföringar får ske om kontoinnehavaren har förvärvat tillgångarna som fusions- eller delningsvederlag i samband med fusion eller delning som leder till att bolaget vars aktier vid förvärvet förvarades på kontot upplöses. I sådana fall får vederlag i form av finansiella instrument som är kontofrämmande tillgångar överföras i den utsträckning vederlaget är hänförligt till aktier som har förvarats på kontot. Om kontoinnehavaren exempelvis har förvarat 50 aktier i aktiebolaget A på investeringssparkontot och 50 aktier i samma bolag på ett värdepapperskonto, får bara hälften av det sammanlagda vederlaget som denne får vid en fusion eller delning som leder till att bolaget A upplöses överföras till investeringssparkontot. I 37 kap. 3 § IL finns en definition av termen fusion. Förevarande paragraf reglerar dock överföring vid olika typer av civilrättsliga förvärv. Det får därför anses framgå av sammanhanget att det inte är den inkomstskatterättsliga definitionen av fusion som avses här (jfr 2 §). Beträffande delning så förekommer detta uttryck inte i IL i förhållande till aktiebolag. Även för detta uttryck är det således den civilrättsliga innebörden som är avgörande för tillämpligheten av paragrafen. I 23 kap. aktiebolagslagen finns bestämmelser om fusion av svenska aktiebolag och i 24 kap. samma lag om delning av svenska aktiebolag.

Enligt *fjärde punkten* får överföring även ske om förvärvet var ett led i ett förfarande om andelsbyte och om tillgångarna förvärvades på grund av andelar som vid förvärvet förvarades på kontot. Liksom för överföring av fusions- och delningsvederlag gäller alltså vid överföring vid

andelsbyte att bara så stor del av kontoinnehavarens förvärvade tillgångar som är hänförlig till andelar på investeringssparkontot får överföras till kontot. Andelsbyte är ett skatterättsligt förfarande som definieras i 48 a kap. IL.

Slutligen anges i *femte punkten* att överföring får ske i samband med förvärv genom utdelning på tillgångar som vid förvärvet förvarades på investeringssparkontot. På samma sätt som för överföringar enligt andra, tredje och fjärde punkterna gäller här att tillgångar som har förvärvats genom utdelning bara får överföras till investeringssparkontot i den utsträckning utdelningen härrör från tillgångar som vid förvärvet förvarades på kontot. Enligt 26 § ska utdelning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto enligt huvudregeln överföras till investeringssparkontot.

Av *andra stycket* framgår att kontofrämmande tillgångar som avses i 7 §, dvs. tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i denna paragraf och kvalificerade andelar, inte får överföras till investeringssparkontot med tillämpning av första stycket 1. Vidare framgår av detta stycke att inte heller kontofrämmande tillgångar som har förvärvats på grund av kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § eller sådana andelar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § får överföras till kontot. Kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § får bara förvaras på kontot under den trettiodagarsfrist som stadgas i 19 §. Kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § får förvaras på kontot till och med den sextionde dagen efter den dag då tillgångarna emitterades. Om kontoinnehavaren t.ex. får utdelning på sådana tillgångar som avses i andra stycket under trettiodagarsfristen respektive sextiodagarsfristen får utdelningen inte överföras till kontot.

De tillgångar som får överföras enligt paragrafen får bara, så länge de är kontofrämmande tillgångar, förvaras på kontot under den övergångsperiod som anges i 17 och 18 §§. För kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § gäller bestämmelserna i 19 §.

15 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.15 om investeringssparkonto.

Enligt paragrafen ska förvärv av finansiella instrument som ska förvaras på ett investeringssparkonto betalas med tillgångar som förvaras på

kontot. Det innebär att i de fall ersättning ska lämnas för de förvärvade tillgångarna ska ersättningen tas från investeringssparkontot. Ersättningen kan bestå i kontanta medel eller finansiella instrument eller båda. Om ersättningen utgörs av finansiella instrument, dvs. om det är fråga om ett byte, ses detta som en överlåtelse av de tillgångar som ersättningen utgör. För att sådan ersättning ska kunna lämnas till säljaren av de förvärvade tillgångarna krävs därför att förutsättningarna i 22 § om överföring av finansiella instrument är uppfyllda.

16 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.17 om investeringssparkonto.

I paragrafen föreskrivs att bara investeringstillgångar och kontanta medel får förvaras på ett investeringssparkonto om inte något annat anges i 17–19 §§. Undantagen i 17–19 §§ är uttömmande. Bestämmelserna i 17 och 18 §§ gäller kontofrämmande tillgångar, utom kontofrämmande tillgångar som avses i 7 §, medan 19 § bara gäller för kontofrämmande tillgångar som avses i 7 §. Av IL följer att kontofrämmande tillgångar som förvaras på kontot i strid med 17 § inte omfattas av schablonbeskattningen. Så fort tillgångar på ett investeringssparkonto förvaras på kontot i strid med 18 eller 19 § upphör kontot som investeringssparkonto enligt 28 §. Kontanta medel får förvaras på ett investeringssparkonto utan begränsning. Det gäller oavsett om det är fråga om svenska kronor eller utländsk valuta.

Lagrådet har föreslagit att paragrafen, jämte den rubrik som föregår paragrafen, placeras i anslutning till definitionsbestämmelserna i lagen. Detta på grund av att bestämmelsen närmast har karaktär av definitionsbestämmelse. Regeringen anser dock att bestämmelserna i lagen om förvaring av tillgångar på ett investeringssparkonto bör stå samlade. Det är därför inte lämpligt att flytta förevarande paragraf. Regeringen har därför inte följt *Lagrådets* förslag.

17 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.17 om investeringssparkonto.

I paragrafen regleras under vilken period vissa kontofrämmande tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto. Av *första stycket* framgår att paragrafen omfattar såväl tillgångar som var investeringstillgångar när de överfördes till

kontot, och som alltså under förvaringen på kontot har bytt karaktär till kontofrämmande tillgångar, som kontofrämmande tillgångar som har överförs enligt 14 § första stycket 2–5. De förstnämnda tillgångarna får förvaras på kontot till och med den sextionde dagen efter utgången av det kvartal under vilket tillgångarna blev kontofrämmande och de senare får förvaras på kontot till och med den sextionde dagen efter utgången av det kvartal under vilket de blev förtecknade på kontot. Detta innebär att de nu aktuella kontofrämmande tillgångarna ska avföras från investeringssparkontot senast på den sextionde dagen efter utgången av det kvartal under vilket tillgångarna först förvarades på kontot i egenskap av kontofrämmande tillgångar. Av 28 § framgår dock att investeringssparkontot inte upphör enbart av den anledningen att kontofrämmande tillgångar förvaras på kontot i strid med förevarande paragraf.

Av *andra stycket* följer att om kontofrämmande tillgångar övergår till att klassificeras som investeringstillgångar får de förvaras på kontot på de villkor som uppställs i lagen för investeringstillgångar. Innebörden av detta är att om sådana kontofrämmande tillgångar som avses i första stycket byter karaktär till investeringstillgångar så följer av 16 § att de får förvaras på investeringssparkontot tills vidare. Om de därefter på nytt blir kontofrämmande tillgångar gäller tidsfristen i första stycket eller, om de blir sådana kontofrämmande tillgångar som avses i 7 §, tidsfristen i 19 §.

18 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.17 om investeringssparkonto.

I *första stycket* regleras hur länge kontofrämmande tillgångar som har överförs till ett investeringssparkonto med stöd av 14 § första stycket 1, dvs. kontofrämmande tillgångar som inom trettio dagar från den dag då de emitterades avses bli föremål för handel på viss marknadsplats, får förvaras på kontot. Sådana tillgångar får förvaras på kontot till och med den sextionde dagen efter den dag då de emitterades. Senast på den sextionde dagen måste tillgångarna avföras från kontot.

Av *andra stycket* följer att om tillgångar som avses i första stycket övergår till att klassificeras som investeringstillgångar under övergångsperioden får de förvaras på kontot på de villkor som uppställs i lagen för investeringstillgångar.

Innebörden av detta är att om sådana kontofrämmande tillgångar som avses i första stycket byter karaktär till investeringstillgångar inom den frist som nämns där så följer av 16 § att de får förvaras på investeringssparkontot tills vidare. Om de därefter på nytt blir kontofrämmande tillgångar gäller tidsfristen i 17 § eller, om de blir sådana kontofrämmande tillgångar som avses i 7 §, tidsfristen i 19 §.

19 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.17 om investeringssparkonto.

Av paragrafen framgår att kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § ska avföras från kontot senast inom trettio dagar från det att de blev sådana tillgångar eller blev förtecknade på kontot. Tillgångarna ska avföras från investeringssparkontot inom denna tidsfrist även om de byter karaktär till investeringstillgångar eller andra kontofrämmande tillgångar.

20 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13 om investeringssparkonto.

Av *första stycket* framgår att en kontoinnehavare bara får överföra finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto till ett annat eget konto under de förutsättningar som framgår av 21 §.

Av *andra stycket* följer att kontoinnehavaren bara får överföra finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto till någon annan under de förutsättningar som framgår av 22, 24 eller 25 §. Detta innebär att tillgångar bara får överföras till annan om de har överlåtits genom försäljning, byte eller liknande överlåtelse i enlighet med 22 § eller genom arv, testamente, gåva, bodelning eller liknande överlåtelse enligt 24 eller 25 §. Tillgångar på ett investeringssparkonto som kontoinnehavaren fortfarande är ägare till får således inte överföras till någon annan enligt förevarande stycke.

21 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.14 om investeringssparkonto.

I paragrafen regleras uttömmande de överföringar av finansiella instrument en kontoinnehavare får göra från ett eget investeringssparkonto till andra egna konton. Enligt *första punkten* får en kontoinnehavare överföra investeringstillgångar som kontoinnehavaren själv äger från ett

investeringsparkonto till ett annat eget investeringsparkonto. Det följer av 12 § att de överförda tillgångarna får tas emot på det mottagande investeringsparkontot. Vad gäller kontofrämmande tillgångar får de bara överföras mellan två egna konton i ett fall, nämligen det som anges i *andra punkten*. Här anges att kontoinnehavaren får överföra kontofrämmande tillgångar från ett eget investeringsparkonto till ett annat eget konto som inte är ett investeringsparkonto.

Av paragrafen framgår motsatsvis att kontoinnehavaren inte får överföra investeringstillgångar till ett annat eget konto som inte är ett investeringsparkonto och att kontoinnehavaren inte får överföra kontofrämmande tillgångar till ett annat eget investeringsparkonto.

22 §

Paragrafen föranleds av förslaget i 6.13.2.13 om investeringsparkonto.

I paragrafen regleras uttömmande under vilka förutsättningar finansiella instrument som har överlåtits genom försäljning, byte eller liknande överlåtelser får överföras till någon annan än kontoinnehavaren. En tillämpning av paragrafen förutsätter alltså att överföringen sker till någon annan än kontoinnehavaren. Paragrafen omfattar exempelvis inte överföringar från investeringsparkontot till den slutliga mottagaren som sker via ett annat konto som innehas av kontoinnehavaren. En sådan överföring ska anses vara en överföring mellan kontoinnehavarens egna konton.

Härutöver förutsätter en tillämpning av paragrafen att kontoinnehavaren har överlåtit de aktuella tillgångarna genom försäljning, byte eller liknande överlåtelser i enlighet med *första stycket*. För att tillgångarna ska få överföras från investeringsparkontot krävs att överlåtelserna, dvs. äganderättsövergången, är fullbordad. Normalt torde en överlåtelse av tillgångar som förvaras på ett investeringsparkonto omedelbart följas av en överföring av dessa tillgångar till förvärvarens konto. I paragrafen ställs dock inget krav på tidsmässigt samband mellan överlåtelserna och överföringen. Således finns inget hinder mot att överföringen sker först en tid efter överlåtelserna. I paragrafen ställs, med undantag av *åttonde punkten*, heller inget krav på att överföringen sker till det subjekt som har förvärvat tillgångarna av kontoinnehavaren, utan paragrafen omfattar alla överföringar som sker till någon

annan än kontoinnehavaren. Paragrafen kan således t.ex. vara tillämplig även om överföringen från kontoinnehavaren till den som har förvärvat tillgångarna sker via ett institut.

De första sju punkterna i första stycket avser såväl överföring av investeringstillgångar som kontofrämmande tillgångar. Åttonde punkten reglerar endast överföring av investeringstillgångar. Första och andra punkterna torde dock inte kunna bli aktuella för kontofrämmande tillgångar.

Överföring får, enligt första stycket *första punkten*, ske av tillgångar som har överlåtits på en reglerad marknad eller en motsvarande marknadsplats utanför EES eller på en handelsplattform. Termerna reglerad marknad och handelsplattform definieras i VML. Av denna lag framgår att termerna avser marknadsplatser inom EES. I första punkten anges dock att även överlåtelse på en marknad utanför EES som motsvarar en reglerad marknad omfattas. Det innebär att investeringstillgångar som överlåts på marknadsplatser i t.ex. USA eller Japan får överföras till förvärvaren om marknadsplatserna motsvarar en reglerad marknad. Omfattas gör däremot inte överlåtelser på en marknadsplats utanför EES som, utöver den omständigheten att den inte är hemmahörande inom EES, motsvarar en handelsplattform.

Enligt *andra punkten* får överföring ske om kontoinnehavaren har överlåtit andelar i en investeringsfond på så sätt att fondandelarna löses in i fonden. Fondandelar får även överföras enligt övriga punkter i förevarande stycke om förutsättningarna i respektive punkt är uppfyllda.

Enligt *tredje punkten* får överföring ske om kontoinnehavaren har överlåtit tillgångarna direkt till den som har emitterat dem. Det innebär t.ex. att överföring kan ske av aktier eller obligationer som har överlåtits till aktiebolaget respektive företaget som har gett ut dessa.

Av *fjärde punkten* framgår att överföring även får ske vid överlåtelse direkt till investeringsföretaget som vid överföringen förde investeringsparkontot.

Vidare får överföring ske, enligt *femte punkten*, vid överlåtelse till budgivaren om överlåtelserna var ett led i ett offentligt uppköpserbudande. Sådana uppköpserbudanden regleras i lagen (2006:451) om offentliga uppköpserbudanden på aktiemarknaden.

Överföring får, enligt *sjätte punkten*, även ske vid överlåtelse till köpande företag om avytt-

ringen var ett led i ett förfarande om andelsbyte. Andelsbyte är ett skatterättsligt förfarande som definieras i 48 a kap. IL.

Av *sjunde punkten* framgår att överföring av finansiella instrument får ske vid överlåtelse till majoritetsaktieägaren i ett bolag om avyttringen var ett led i ett förfarande om inlösen av minoritetsaktier i samma bolag. I 22 kap. aktiebolagslagen regleras förfaranden genom inlösen av minoritetsaktier i svenska aktiebolag.

Slutligen får finansiella instrument, enligt *åttonde punkten*, överföras om de har överlåtits till en annan kontoinnehavare om tillgångarna förs över till dennes investeringssparkonto. Kravet på att tillgångarna ska överföras till annans investeringssparkonto innebär att tillgångarna inte får lämna den schablonbeskattade sfären på sin väg till förvärvarens investeringssparkonto, utan överföringen ska ske direkt mellan de två inblandade investeringssparkontona. 13 § första stycket 7 reglerar förvärvarens rätt att ta emot de överförda tillgångarna. Det kan tilläggas att överföringar till annans investeringssparkonto vid överlåtelse av investeringstillgångar som förvaras på investeringssparkontot även kan ske enligt första punkten om tillgångarna överläts på viss marknad.

Av *andra stycket* framgår att kontofrämmande tillgångar inte får överföras till en annan kontoinnehavare med tillämpning av första stycket 8.

23 §

Paragrafen föranleds av förslaget i 6.13.2.16 om investeringssparkonto.

Av *första stycket* framgår att kontanta medel som kontoinnehavaren erhåller som ersättning vid sådan överlåtelse som avses i 22 § första stycket 1–7 av tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska överföras direkt till kontot. Sådan ersättning vid andra överlåtelser av tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto får, men måste inte, överföras till kontot.

Av *andra stycket* framgår att investeringstillgångar som erhålls som ersättning vid sådan överlåtelse som avses i 22 § första stycket av tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska överföras direkt till kontot. Sådan ersättning vid andra slags överlåtelser av tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto får bara överföras om bestämmelserna i 13 § om överföring från någon annan är uppfyllda. Ersättning i form av kontofrämmande tillgångar får däremot inte överföras till kontot, såvida

tillgångarna inte har förvärvats enligt 14 §. Det innebär exempelvis att kontoinnehavaren har rätt att ta emot ersättning i form av kontofrämmande tillgångar vid ett andelsbyte som skett i enlighet med 14 § första stycket 4.

Enligt *tredje stycket* får inte ersättning överföras till ett investeringssparkonto vid överlåtelse av kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § som förvaras på kontot eller av kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 §. Kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § omfattas dock inte av förevarande stycke. För ersättning vid överlåtelse av sådana tillgångar gäller därför första och andra styckena.

24 §

Paragrafen föranleds av förslaget i 6.13.2.13 om investeringssparkonto.

Paragrafen reglerar överföringar i samband med benefika överlåtelser av investeringstillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto. Överföringar av investeringstillgångar som har överlåtits genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt får bara ske om tillgångarna överförs direkt från investeringssparkontot till ett annat investeringssparkonto. Typiskt sett tillhör det andra investeringssparkontot den som har förvärvat tillgångarna, men det finns inget sådant krav i paragrafen.

25 §

Paragrafen föranleds av förslaget i 6.13.2.13 om investeringssparkonto.

I paragrafen föreskrivs att kontofrämmande tillgångar som har överlåtits genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt bara får överföras till ett annat konto som inte är ett investeringssparkonto. Härutöver ställs inget krav på till vem överföringen får ske. Det mottagande kontot kan således innehas av den som har förvärvat gåvan etc., den som har gett gåvan etc., dvs. kontoinnehavaren, eller något annat subjekt.

26 §

Paragrafen föranleds av förslaget i 6.13.2.18 om investeringssparkonto.

I paragrafens *första stycke* anges att ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska överföras direkt till kontot. Det innebär att kontoinnehavaren inte

kan disponera över avkastningen på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto förrän den har överförs till detta konto.

Enligt *andra stycket första punkten* får dock inte avkastning som härrör från kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § eller, enligt *andra punkten*, från kontofrämmande tillgångar som förvaras på investeringssparkontot med stöd av 18 § överföras till kontot. Kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § omfattas dock inte av förevarande stycke. För avkastning på sådana tillgångar gäller därför första stycket.

I 23 § regleras hur ersättning vid överlåtelse av tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto ska hanteras.

27 §

Paragrafen föranleds av förslaget i 6.13.2.19 om investeringssparkonto.

I paragrafen regleras under vilka förutsättningar en eller båda parter i avtalet om investeringssparkonto kan avsluta kontot och vad som då sker med kontot. I första hand är det avtalet som styr under vilka förutsättningar parterna gemensamt, eller en part ensamt, kan avsluta ett investeringssparkonto.

Enligt paragrafen upphör ett konto som investeringssparkonto när det avslutas. Ett investeringssparkonto får dock inte avslutas om det där förvaras investeringstillgångar eller om sådana tillgångar har förvärvats för att förvaras på kontot men ännu inte har förtecknats på kontot. Så länge det förvaras investeringstillgångar på kontot eller sådana ska överföras till kontot kan parterna således inte omklassificera investeringssparkontot till ett annat slags konto. I praktiken innebär det att om kontoinnehavaren vill avsluta sitt investeringssparkonto måste denne först avyttra investeringstillgångarna och i samband med detta överföra dessa till förvärvaren eller överföra tillgångarna till ett annat eget investeringssparkonto.

28 §

Paragrafen föranleds av förslaget i 6.13.2.19 om investeringssparkonto.

Av *första stycket* framgår att ett investeringsparkonto upphör att vara ett sådant konto när kontoinnehavaren eller investeringsföretaget handlar i strid med bestämmelserna i lagen. Det kan exempelvis vara fallet om en överföring av tillgångar till eller från investeringssparkontot

sker på ett otillåtet sätt eller om utdelning på tillgångar på kontot inte överförs direkt till kontot. Vidare upphör investeringssparkontot enligt paragrafen om någon av parterna inte handlar på ett sätt som föreskrivs i lagen, t.ex. om kontofrämmande tillgångar inte avförs från kontot inom angivna tidsfrister i 18 och 19 §§.

När i tiden ett konto upphör som investeringssparkonto beror på omständigheterna i det enskilda fallet. Om kontot upphör t.ex. på grund av att kontoinnehavaren gör en otillåten överföring av tillgångar till kontot, upphör det i samma stund som överföringen är genomförd, dvs. när de överförda tillgångarna förtecknas på kontot. Upphör kontot på grund av att kontofrämmande tillgångar inte avförs från kontot inom den tidsfrist som avses i 18 eller 19 § upphör kontot så fort denna tidsfrist har löpt ut.

För att första stycket ska vara tillämpligt räcker det med att antingen kontoinnehavaren eller investeringsföretaget handlar eller inte handlar på ett sådant sätt som föreskrivs i lagen. Första stycket är även tillämpligt om båda parter samtidigt inte följer bestämmelserna i lagen.

Att kontot upphör som investeringssparkonto innebär att lagens bestämmelser inte längre är tillämpliga samt, vilket följer av de föreslagna bestämmelserna i IL, att tillgångarna som vid denna tidpunkt förvaras på investeringssparkontot inte länge är föremål för schablonbeskattning. I lagen regleras inte vad som ska ske med den faktiska förvaringen av tillgångarna som förvarades på investeringssparkontot när det upphörde. Det är upp till kontoinnehavaren och investeringsföretaget att komma överens om hur dessa tillgångar fortsättningsvis ska förvaras.

Av *andra stycket* framgår att ett konto inte upphör som investeringssparkonto enbart av den anledningen att kontofrämmande tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 §. Sådana tillgångar behandlas under tiden de förvaras på ett investeringssparkonto som andra kontofrämmande tillgångar som avses i 17 §. Om tillgångar förvaras på ett konto i strid med 18 eller 19 § upphör kontot som ett investeringsparkonto i enlighet med första stycket.

Av *andra stycket* framgår vidare att ett konto inte upphör som ett investeringssparkonto enbart av den anledningen att investeringsföretaget som för kontot inte lämnar sådan information som avses i 31 §. Det innebär att investeringsföretagets underlåtenhet i detta avseende inte kan få några konsekvenser för inve-

steringssparkontots status som sådant konto. Däremot kan en underlåtenhet att lämna information, enligt 32 §, få konsekvenser för investeringsföretaget. Eventuell handling eller underlåtenhet att handla som kan sägas vara orsakad av bristande information från investeringsföretaget omfattas inte av undantaget i förevarande stycke.

29 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.19 om investeringssparkonto.

Paragrafen reglerar vad som sker med ett investeringssparkonto om investeringsföretaget som för kontot förlorar det tillstånd som krävs för att det ska få föra investeringssparkonto. Av 9 § framgår att bara investeringsföretag får föra investeringssparkonto. För att anses vara ett investeringsföretag måste företaget ha ett eller flera tillstånd som avses i 5 §. Om företaget inte längre anses vara ett investeringsföretag på grund av att tillstånd som avses i 5 § har återkallats, upphör kontot som investeringssparkonto. Om investeringsföretaget har flera sådana tillstånd som avses i 5 § upphör således kontot först när det sista tillståndet återkallas. Även om företaget saknar sådant tillstånd som avses i 5 § ska investeringssparkontot behålla sin status som sådant konto om verksamheten enligt beslutet om återkallelse ska upphöra eller vara avvecklad vid en senare tidpunkt. Då upphör kontot som investeringssparkonto vid den senare tidpunkten.

30 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.20.1 om investeringssparkonto.

I förevarande paragraf regleras vilken information investeringsföretaget måste lämna till en fysisk person eller ett dödsbo som avser att öppna ett investeringssparkonto innan det ingår ett avtal om investeringssparkonto med den fysiska personen eller dödsboet. De krav som ställs upp här utgör minimikrav.

Av *första stycket första punkten* följer att investeringsföretaget ska lämna information om eventuella fasta och löpande avgifter på kontot. Vidare ska företaget, enligt *andra punkten*, lämna information om hur tillgångarna på ett investeringssparkonto beskattas och hur skatten tas ut. Enligt *tredje punkten* ska företaget lämna information om vad som avses med investeringstillgångar och kontofrämmande tillgångar. Enligt *fjärde punkten*, ska företaget lämna information

om hur länge kontofrämmande tillgångar får förvaras på ett investeringssparkonto. Avslutningsvis anges i *femte punkten* att företaget ska lämna information om under vilka förutsättningar kontofrämmande tillgångar får avföras från ett investeringssparkonto.

Enligt *andra stycket* ska informationen enligt första stycket lämnas i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för mottagaren. Med handling avses ett pappersdokument.

Av *tredje stycket* framgår att om investeringsföretaget inte lämnar information enligt första och andra styckena har det i sig ingen betydelse för om ett investeringssparkonto föreligger eller inte. Ett konto är alltså ett investeringssparkonto om övriga förutsättningar i lagen är uppfyllda även om investeringsföretaget inte har lämnat sådan information. Av 32 § framgår däremot att en sådan underlåtenhet kan få konsekvenser för investeringsföretaget.

31 §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.13.2.20.2 om investeringssparkonto.

I *första stycket* åläggs investeringsföretaget en skyldighet att informera kontoinnehavaren om vissa förhållanden. För det första ska investeringsföretaget informera kontoinnehavaren om att denne förvarar kontofrämmande tillgångar på investeringssparkontot. Vidare ska företaget informera kontoinnehavaren om att kontot har upphört som investeringssparkonto. Informationen ska lämnas inom fem dagar från det att företaget har fått kännedom om att det förvaras kontofrämmande tillgångar på kontot eller att kontot har upphört som investeringssparkonto. Investeringsföretagets skyldighet att lämna informationen inträder således först efter det att företaget har fått kännedom om de förhållanden som omfattas av informationsskyldigheten. Det ställs i lagen inte upp några särskilda krav såvitt avser i vilken form informationen ska lämnas.

Av *andra stycket* framgår att informationsplikten som inträder när kontofrämmande tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto även omfattar information om när tillgångarna senast måste avföras från kontot enligt 17–19 §§. Även denna information ska lämnas inom fem dagar från det att investeringsföretaget fick kännedom om att kontofrämmande tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto.

Av tredje stycket framgår att även om investeringsföretaget faktiskt inte vet om att kontofrämmande tillgångar förvaras på ett investeringssparkonto anses företaget vid tillämpning av första stycket efter en tid känna till det. Företaget anses ha sådan kännedom efter tjugofem dagar från utgången av det kvartal under vilket de kontofrämmande tillgångarna förtecknades på kontot, om de var kontofrämmande när de förvärvades, och annars från utgången av det kvartal under vilket de blev kontofrämmande tillgångar. Den femdagarsfrist som avses i första stycket börjar således löpa tjugofem dagar från utgången av det kvartal då de kontofrämmande tillgångarna först förvarades på investeringssparkontot i denna egenskap. Investeringsföretaget har alltså som mest trettio dagar efter det aktuella kvartalet på sig att lämna sådan information som avses i första stycket. Förevarande stycke är dock inte tillämpligt på kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § eller som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 §.

Om investeringsföretaget inte lämnar information enligt förevarande paragraf har det i sig ingen betydelse för investeringssparkontots status som sådant konto. Av 32 § framgår däremot att en sådan underlåtenhet kan få konsekvenser för investeringsföretaget.

32 §

Paragrafen föranleds av förslaget i 6.13.2.20.3 om investeringssparkonto.

I förevarande paragraf anges att om inte investeringsföretaget lämnar sådan information som avses i 30 eller 31 § ska marknadsföringslagen (2008:486), med undantag av bestämmelserna i 29–36 §§ om marknadsstörrningsavgift, tillämpas. Eftersom informationen ska anses vara väsentlig enligt 10 § tredje stycket den lagen kan en underlåtenhet att lämna information bland annat innebära att företaget vid vite åläggs att lämna information. Företaget kan dock inte åläggas att betala marknadsstörrningsavgift.

För att klart ange att fråga endast är om just den information som definierats i paragrafens första mening föreslår *Lagrådet* att den andra meningen ska inledas med "[i]nformationen ska anses ..." i stället för med "[s]ådan information ska anses ...". Den i propositionen föreslagna lydelsen av paragrafen förekommer dock i ett flertal andra lagar, bland annat 11 § konsumentkreditlagen (2010:1846), 2 kap. 9 § försäkrings-

avtalslagen (2005:104) och 6 kap. 8 § lagen (2005:405) om försäkringsförmedling. Den språkliga innebörden av den i propositionen och den av Lagrådet föreslagna lydelsen är enligt regeringens uppfattning densamma. Regeringen anser att det inte finns skäl för att i lagen om investeringssparkonto ha en annan lydelse än i övriga nämnda lagar. Regeringen har därför inte följt Lagrådets förslag.

6.22.2 Förslaget till lag om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

1 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Paragrafen anger lagens innehåll.

2 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Paragrafen är en innehållsförteckning avseende de frågor om skattereduktion för gåva som behandlas i 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

3 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I bestämmelsen anges att termer och uttryck som används i lagen har samma betydelse och tillämpningsområde som i inkomstskattelagen (1999:1229).

4 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafen anges att Skatteverket är den myndighet som fattar beslut enligt lagen.

5 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafen anges att beloppsuppgifter ska avrundas nedåt till hela kronor.

6 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Paragrafen omfattar fem punkter i vilka anges de grundläggande förutsättningarna för att en

svensk stiftelse, en svensk ideell förening eller ett svenskt registrerat trossamfund av det slag som avses i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska godkännas som gåvomottagare. Samtliga krav i paragrafen måste vara uppfyllda för att ett godkännande ska kunna meddelas. I 8 § regleras det förhållandet att en utländsk motsvarighet vill bli godkänd gåvomottagare. I 7 § regleras den situationen att en svensk stiftelse eller en svensk ideell förening som kan bli helt befriad från skatt eller inskränkt skattskyldig enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen än de ovan nämnda stadgandena vill bli godkänd gåvomottagare.

I *första punkten* uppställs det grundläggande kravet på att den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före ansökningsåret ska ha blivit inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen. Det betyder alltså att den sökande vid beskattningen ska ha uppfyllt de i angivna lagrum uppställda villkoren i fråga om ändamål, fullföljd, etc. Det måste dock inte vara fråga om inskränkt skattskyldighet på grund av något av de två ändamål som avses i andra punkten.

Kravet på att den sökande ska ha bedömts som inskränkt skattskyldig innebär att nystartade stiftelser, ideella föreningar eller registrerade trossamfund – vilka ännu inte hunnit bedömas – inte kan bli godkända gåvomottagare.

I *andra punkten* anges att den sökande för att bli godkänd gåvomottagare måste ha som ändamål att bedriva hjälpverksamhet bland behövande eller att främja vetenskaplig forskning eller annars helt eller delvis bedriva sådan verksamhet. Vad som avses med dessa båda ändamål berörs i avsnitt 6.16.3.4. Stöd och ledning för rättstillämpningen får sökas i den praxis på området som vuxit fram i anslutning till 7 kap. inkomstskattelagen. Att bestämmelsen tar sikte på såväl det formella ändamålet som den helt eller delvis faktiskt bedrivna verksamheten innebär t.ex. att en idrottsförening med ett formellt ändamål inom idrotten som även bedriver hjälpverksamhet bland behövande har möjlighet att bli godkänd gåvomottagare.

Stadgandet i *tredje punkten* innebär att Skatteverket vid prövningen av den aktuella ansöknings ska göra en prognos. Utgångspunkten för denna prognos är att det är sannolikt att den sökande även fortsättningsvis kommer att bli inskränkt skattskyldig.

Härtill kommer ytterligare ett krav, nämligen att det är sannolikt att gåvorna kommer att användas på det sätt givarna avsett, dvs. att gåvorna används till hjälpverksamhet bland behövande eller till vetenskaplig forskning.

Exempel på omständigheter som kan beaktas vid prövningen av tredje punkten är den sökandes ledning, organisation, personal och erfarenhet.

I *fjärde punkten* finns ett krav som tar sikte på den sökandes bokföring eller räkenskaper. Det ska av dessa vara möjligt att avgöra vilka gåvor som har mottagits och hur de har använts. Detta krav kommenteras närmare i avsnitt 6.16.3.4.

I *femte punkten* uppställs ett krav på att den sökande ska ha minst en revisor som är auktoriserad eller godkänd. Bestämmelser om auktoriserade och godkända revisorer finns i revisorslagen (2001:883).

7 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Paragrafen tar sikte på t.ex. de stiftelser som finns i 7 kap. 17 § inkomstskattelagen (1999:1229) och som alltså vid beskattningen inte prövas enligt de allmänna reglerna i 7 kap. 3 § inkomstskattelagen. Även i de fallen får en prövning göras som i sak påminner om den som måste ske för utländska sökande enligt 8 §.

8 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Paragrafen gäller utländska mottagare och är uppdelad i tre stycken.

Första stycket tar sikte på utländska motsvarigheter till sådana svenska stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller förutsättningarna i 6 §. Dessa utländska motsvarigheter kan godkännas om de hör hemma inom EES eller i ett tredjeländ med vilket Sverige ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Eftersom utländska motsvarigheter till svenska stiftelser, ideella föreningar eller registrerade trossamfund inte är föremål för beskattning i Sverige kan de inte uppfylla villkoren om inskränkt skattskyldighet i 6 § 1 och 3 a. Enligt *andra stycket* ska Skatteverket därför vid sin prövning av ansökan ta ställning till frågan om den sökande skulle bli inskränkt

skattskyldig om den sökande skulle vara föremål för beskattning i Sverige. Vidare ska Skatteverket på motsvarande sätt göra en prognos över om den sökande skulle komma att bli inskränkt skattskyldig i framtiden om denne skulle beskattas i Sverige.

I likhet med vad som gäller för svenska stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund innebär kravet på inskränkt skattskyldighet ett faktiskt hinder mot att nystartade associationer kan bli godkända gåvomottagare. När Skatteverket prövar om en utländsk motsvarighet till t.ex. en ideell förening kan godkännas som gåvomottagare ligger det i sakens natur att om den sökande är helt nystartad så skulle den, om den varit svensk, inte ha hunnit bli beskattad och en förutsättning för att bli godkänd gåvomottagare saknas.

Av 23 kap. 7 § skatteförfarandelagen framgår att när en utländsk gåvomottagare ansöker om att bli en godkänd gåvomottagare ska denne samtidigt till Skatteverket ge in en förbindelse om att lämna kontrolluppgifter. Ett krav för att en sådan sökande ska kunna godkännas som gåvomottagare är enligt *tredje stycket* att en sådan förbindelse faktiskt kommit in till Skatteverket. Formkravet för en sådan förbindelse regleras i 38 kap. 1 § skatteförfarandelagen.

9 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Av *första stycket* framgår att den som vill bli godkänd som gåvomottagare ska ansöka om detta hos Skatteverket.

Av *andra stycket* framgår att ansökan ska lämnas enligt fastställt formulär och innehålla nödvändiga identifikationsuppgifter. Kravet på fastställt formulär begränsar inte möjligheterna att använda elektronisk kommunikation (jfr Ds 2003:29, Formel – Formkrav och elektronisk kommunikation, s. 101). Bestämmelsen är teknikneutral.

I *tredje stycket* anges att de handlingar som den sökande önskar åberopa ska lämnas tillsammans med ansökan. Skatteverket kan antas behöva få in t.ex. stadgar av senaste lydelse, stadgar i äldre lydelse om de ändrats under de senaste åren, årsredovisningar för två räkenskapsår eller motsvarande sammanställningar över inkomster och utgifter, tillgångar och skulder vid respektive räkenskapsårs början och slut samt verksamhetsberättelser för de senaste två åren.

10 och 11 §§

Bestämmelserna föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragraferna behandlas frågan om hur länge ett beslut som godkänd gåvomottagare ska gälla och vad som gäller i samband med en ansökan om förlängning. Detta behandlas i avsnitt 6.16.3.6.2.

12 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafens *första stycke* anges att en avgift ska utgå vid ansökan om att bli godkänd gåvomottagare. Ansökningsavgiften ska inte återbetalas om ansökan avslås eller om ett meddelat godkännande återkallas. Vid ansökan om förlängning av ett godkännande betalas däremot inte någon avgift (se avsnitt 6.16.3.6.3). Skatteverket får inte pröva en ansökan om godkännande om avgiften inte har betalats. I sådant fall har verket att avvisa ansökan.

Enligt *andra stycket* ska en årlig avgift betalas för varje kalenderår som följer efter det år då ett godkännande meddelats. En sådan årlig avgift ska betalas före ingången av det år avgiften avser. Avgiften ska inte återbetalas för det fall godkännandet återkallas under året. Skyldigheten att betala årsavgift gäller även när giltigheten av ett godkännande enligt 11 § tredje stycket utsträcks över ett årsskifte i avvaktan på Skatteverkets prövning av en ansökan om förlängning av godkännandet. En godkänd gåvomottagare som avser att låta ett godkännande löpa ut utan att ansöka om förlängning är inte skyldig att betala årsavgift för tid efter att godkännandet löpt ut.

Av *tredje stycket* framgår att regeringen får meddela föreskrifter om storleken på ansöknings- och årsavgifterna.

13 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Stadgandet tar sikte på den situationen att den godkände gåvomottagaren inte längre uppfyller kraven för att vara en godkänd gåvomottagare. Mottagaren är då skyldig att omedelbart underrätta Skatteverket om detta förhållande. Skatteverket ska efter en sådan underrättelse ta ställning till frågan om återkallelse ska ske enligt 15 §.

Det kan t.ex. vara så att en ideell förening ändrar sin verksamhet och inte längre bedriver hjälpverksamhet bland behövande. Detta kan innebära att givare ges skattereduktion fast förutsättningarna för detta egentligen inte längre borde vara uppfyllda. Av skäl som utvecklats i avsnitt 6.16.3.6.6 kan en gåvomottagare som inte underrättar Skatteverket om att förhållandena är sådana att mottagaren inte borde vara godkänd påföras en kontrollavgift enligt bestämmelserna i 17–19 §§.

14 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafen anges att Skatteverket får utfärda de förelägganden som behövs för att ta ställning till om ett godkännande ska återkallas. Återkallelse på grund av underlåtenhet att följa ett föreläggande regleras i 15 § första stycket 5.

15 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I stadgandets *första stycke* regleras förutsättningarna för att ett beslut om godkännande som gåvomottagare ska kunna återkallas.

Detta kan ske därför att gåvomottagaren själv begär det (*första punkten*) eller därför att Skatteverket finner att förutsättningarna för att vara godkänd gåvomottagare inte längre föreligger (*andra punkten*). Utgångspunkten för att bedöma om återkallelse ska ske är de krav för att bli godkänd gåvomottagare som uppställs i 6–8 §§. För att bli godkänd gåvomottagare krävs bland annat att den sökande förväntas använda gåvorna på det sätt som givarna räknar med.

Enligt *tredje punkten* ska återkallelse även ske om gåvomottagaren vid ett beslut om slutlig skatt som fattats under den tid som avses i 10 § (dvs. under tid då ett godkännande gäller) inte blivit inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3, 7 eller 14 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller, om det är fråga om en sådan gåvomottagare som avses i 7 § eller en utländsk gåvomottagare, inte skulle ha blivit inskränkt skattskyldig enligt någon av dessa paragrafer.

Av *fjärde punkten* framgår att återkallelse ska ske om en årsavgift inte betalas.

Återkallelse ska enligt *femte punkten* ske om gåvomottagaren inte följer ett föreläggande.

Enligt *sjätte punkten* ska återkallelse ske om en godkänd gåvomottagare inte lämnar kontrolluppgifter. Detta gäller också utländska gåvomottagare, vilka enligt 8 § tredje stycket ska lämna ett skriftligt åtagande att lämna kontrolluppgifter.

I *andra stycket* finns en regel som innebär att Skatteverket om det finns synnerliga skäl kan avstå från att återkalla ett godkännande i ett fall då förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda enligt andra, tredje eller sjätte punkten. Det kan t.ex. vara så att en förening vid ett enstaka beslut om slutlig skatt inte blir inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. inkomstskattelagen, men att orsaken till detta är sådan att det inte bör påverka föreningens status som godkänd gåvomottagare. Undantaget är avsett att tillämpas restriktivt.

16 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafen anges att återkallelsebeslut enligt 15 § gäller omedelbart, dvs. utan hinder av att det har överklagats.

17 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Av paragrafens *första stycke* framgår att Skatteverket får ta ut en kontrollavgift av en godkänd gåvomottagare som inte inkommit med en sådan underrättelse som avses i 13 §, dvs. en underrättelse om att förutsättningarna för att vara en godkänd gåvomottagare inte längre är uppfyllda. Stadgandet omfattar även det förhållandet att en godkänd gåvomottagare visserligen inkommit med en underrättelse men borde ha inkommit med underrättelsen tidigare.

Kontrollavgiften uppgår enligt *andra stycket* till 10 procent av det sammanlagda värdet på alla penninggåvor som uppgått till minst 200 kronor och som mottagits under tiden från det att en underrättelse borde ha kommit in och till det att Skatteverket har prövat frågan om återkallelse. Kontrollavgiften är alltid minst 5 000 kronor. Uttaget av kontrollavgift är således inte beroende av att det rent faktiskt har lämnats några gåvor under den angivna tidsperioden.

Kan beloppet enligt första stycket inte beräknas tillförlitligt utifrån gåvomottagarens egna uppgifter eller genom annat tillgängligt

material får det enligt *tredje stycket* uppskattas till ett skäligt belopp.

18 §

Bestämmelsen föränleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Enligt paragrafen får Skatteverket helt eller delvis medge befrielse från kontrollavgiften om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det finns andra särskilda skäl. Frågan om vad som kan utgöra särskilda skäl har utvecklats i avsnitt 6.16.3.6.6. Bestämmelsen om befrielse ska beaktas även om gåvomottagaren inte själv har framställt ett yrkande om befrielse.

19 §

Bestämmelsen föränleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafen stadgas att kontrollavgift som beslutas av Skatteverket ska debiteras och betalas på samma sätt som kontrollavgift enligt skatteförfarandelagen. För kontrollavgiften gäller vidare skatteförfarandelagens bestämmelser om omedelbar verkställighet och om indrivning. Innebörden av detta behandlas närmare i avsnitt 6.16.3.12.

20 §

Bestämmelsen föränleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Paragrafen anger vilka av Skatteverkets beslut enligt lagen som får omprövas och överklagas samt att skatteförfarandelagens bestämmelser gäller för omprövning och överklagande. Det innebär bland annat att prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. De beslut som kan omprövas och överklagas är beslut om godkännande, om förlängning av godkännande, om återkallelse av godkännande och om kontrollavgift.

För beslut om godkännande, förlängning av godkännande och återkallelse av godkännande tillämpas bestämmelserna för beslut avseende på vilket sätt preliminär skatt ska betalas. Tidsfristen i 66 kap. 24 § skatteförfarandelagen, som avser omprövning på initiativ av Skatteverket av beslut om kontrollavgift till nackdel för den som beslutet gäller, ska räknas från den dag beslutet om kontrollavgift meddelades.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första punkten* framgår att lagen träder i kraft den 1 januari 2012.

Övriga bestämmelser reglerar det faktum att den nya skatteförfarandelagen och dess terminologi inte får fullt genomslag redan vid ikraftträdandet den 1 januari 2012.

Andra punkten och *tredje punkten* är en konsekvens av att begreppet taxering alltjämt kommer att finnas för 2013 och tidigare års taxeringar.

Fjärde punkten och *femte punkten* klargör att åtaganden att lämna kontrollavgifter som lämnas under 2012 respektive kontrollavgifter som avser 2012, lämnas med stöd av lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrollavgifter.

6.22.3 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

33 kap.

3 §

Ändringen i *första stycket* föränleds av förslaget i avsnitt 6.15.3. och innebär att räntesatsen vid positiv räntefördelning höjs från statslåneräntan ökad med fem procentenheter till statslåneräntan ökad med fem och en halv procentenhet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen föreslås träda i kraft den 31 december 2011 och tillämpas första gången på beskattningsår som påbörjas efter ikraftträdandet. Detta innebär i princip att de ändrade bestämmelserna blir tillämpliga fr.o.m. det beskattningsår som börjar den 1 januari 2012. I propositionen 2010/11:165 Skatteförfarandet föreslås också en ändring av inkomstskattelagen och som bland annat omfattar nu aktuella bestämmelser. Denna lagändring föreslås träda i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas på beskattningsår som börjar efter den 31 januari 2012, dvs. kommer inte att gälla 2013 års taxering. För att inte lagkollision ska uppkomma med här föreslagen lagändring föreslås att ikraftträdandet sker en dag innan, dvs. den 31 december 2011.

6.22.4 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

1 kap.

11 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I kapitlet som innehåller grundläggande bestämmelser om kommunal och statlig inkomstskatt finns i den aktuella paragrafens *tredje stycke* en hänvisning till de regler om skattereduktion som finns i 67 kap. Stycket har kompletterats så att det framgår att 67 kap. också omfattar skattereduktion för gåva.

3 kap.

19 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.3.8 om investeringssparkonto.

Paragrafen innehåller den s.k. tioårsregeln som reglerar skattskyldigheten för begränsat skattskyldiga när det gäller kapitalvinster på vissa tillgångar. Den innehåller särskilda skattskyldighetsbestämmelser för kapitalvinster på delägarätter samt på andelar i handelsbolag och i utländska delägarbeskattade juridiska personer. Undantaget i *andra stycket* för andelar i investeringssparfonder tas in i en ny *första punkt*. Undantaget kompletteras i en ny *andra punkt* med ett undantag för delägarätter som förvaras på ett investeringssparkonto. En begränsat skattskyldig person som innehar ett investeringssparkonto är alltså inte skattskyldig i Sverige för kapitalvinster på delägarätter som förvaras på kontot. Delägarätter på ett investeringssparkonto som enligt 42 kap. 38 § inte ska ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget omfattas dock inte av undantaget. Skattskyldighet för kapitalvinster på sådana tillgångar föreligger således för begränsat skattskyldiga som omfattas av tioårsregeln.

Av det nya *tredje stycket* framgår att undantaget från skattskyldighet i andra stycket 2 inte gäller kapitalvinster på andra delägarätter än andelar i investeringssparfonder som anses ha avyttrats enligt 44 kap. 8 a §, dvs. på grund av att de har överförts till ett eget investeringssparkonto. Sådana vinster ska således tas upp till beskattning om förutsättningarna i övrigt i förevarande paragraf är uppfyllda. Förluster på andra delägarätter än andelar i investeringssparfonder som anses ha avyttrats enligt 44 kap. 8 a § ska, med tillämpning av 3 kap. 20 §, dras av.

Femte stycket justeras med anledning av det nya tredje stycket och innebär ingen ändring i sak.

6 kap.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.3.1 om ändrade skatteregler för investeringssparfonder och deras andelsägare.

Genom ändringen införs den grundläggande bestämmelsen om att svenska investeringssparfonder inte är skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden. En motsvarande bestämmelse för utländska investeringssparfonder införs i 13 §.

13 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.3.1 om ändrade skatteregler för investeringssparfonder och deras andelsägare.

Av paragrafen följer att utländska investeringssparfonder som är verksamma i Sverige i enlighet med bestämmelserna i lagen (2004:46) om investeringssparfonder i likhet med svenska fonder inte är skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

Upphävande av 16 a §

Förslaget föranleds av förslaget i 6.14.3.1 om ändrade skatteregler för investeringssparfonder och deras andelsägare.

Bestämmelser om skattskyldighet för utländska investeringssparfonder som är verksamma i Sverige i enlighet med bestämmelserna i lagen om investeringssparfonder finns i stället i 13 §.

7 kap.

6 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.7 om ändrade skatteregler för investeringssparfonder och deras andelsägare.

Paragrafen reglerar i vilken omfattning verksamhet i en stiftelse måste bedrivas för att stiftelsen ska uppfylla fullföljdskravet. För att undvika risken för att schablonintäkt enligt 42 kap. 43 § räknas med när avkastningen av stiftelsens tillgångar beräknas tas ett uttryckligt undantag in i ett nytt *andra stycke*.

10 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.7 om ändrade skatteregler för investeringssparfonder och deras andelsägare.

Paragrafen reglerar i vilken omfattning verksamhet i en ideell förening måste bedrivas för att föreningen ska uppfylla fullföljdskravet. För att undvika risken för att schablonintäkt enligt 42 kap. 43 § räknas med när avkastningen av föreningens tillgångar beräknas tas ett uttryckligt undantag in i ett nytt *andra stycke*. Enligt en hänvisning i 14 § tillämpas paragrafen även i fråga om registrerade trossamfund.

11 kap.

22 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.3 om förenklad expertskatt.

Paragrafens *första stycke* anger de villkor beträffande den skattskyldiges kompetens som ska vara uppfyllda för att anställningen ska kvalificera för skattelättnaderna.

Förslaget innebär att ett nytt *tredje stycke* införs. Enligt detta stycke ska villkoren i första stycket alltid anses uppfyllda för arbetstagare som får en ersättning för arbetet i Sverige som per månad överstiger två gånger prisbasbeloppet för det kalenderår då arbetet påbörjas. Det innebär att en arbetstagare som får en ersättning som når upp till den aktuella nivån ges skattelättnaden utan någon prövning av arbetstagarens kvalifikationer eller av arbetsgivarens associationsform. Villkoren enligt paragrafens andra stycke måste dock vara uppfyllda.

Den som inte når upp till den föreslagna lönenivån kommer dock alltjämt att ha möjlighet att kvalificera sig för expertskatt enligt reglerna i första stycket.

Med ersättning avses samtliga avtalade kontanta ersättningar samt förmåner som utbetalas eller tillhandahålls månatligen av arbetsgivaren. Det är den avtalade ersättningen som måste nå upp till den aktuella nivån varje månad. Om ersättningen tillfälligt skulle understiga denna nivå på grund av sjukdom, föräldradighet eller liknande påverkar detta således inte skattelättnaden.

Nuvarande tredje stycket föreslås bli ett nytt *fjärde stycke*. I stycket görs även en språklig ändring.

12 kap.

2 §

Ändringen i paragrafens *tredje stycke* föranleds av förslaget i avsnitt 6.4 och innebär en höjning av beloppsgränsen över vilken utgifter för inställesresor samt för resor mellan bostaden

och arbets- respektive utbildningsplatsen får dras av.

15 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.3.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Kapitlet handlar om vad som ska tas upp i inkomstslaget näringsverksamhet. I paragrafens *andra stycke* finns en hänvisning till vissa lagrum om inkomster som utöver bestämmelserna i 15 kap. också ska tillämpas vid inkomstberäkningen. Stycket har kompletterats med en hänvisning till de nya bestämmelserna i 42 kap. 43 och 44 §§ om den schablonintäkt som ska tas upp av den som äger eller vid ingången av året har ägt andelar i svenska eller utländska investeringsfonder.

16 kap.

9 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.18.3 om utökad avdragsrätt för företags utgifter för forskning och utveckling.

Den föreslagna lydelsen innebär att avdrag för utgifter för forskning och utveckling även i fortsättningen och i enlighet med nuvarande rättstillämpning, ska göras för utgifter för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för kärnverksamheten. I stället för termen kärnverksamhet, som inte används i skattelagstiftningen, men väl i rättstillämpningen används i stället i lagtexten det mer beskrivande begreppet ”den huvudsakliga näringsverksamheten”. Det som är nytt i sak är att rätt till avdrag också föreligger för forskning och utveckling som har eller kan antas få betydelse för verksamheten i övrigt. Detta tillägg innebär att det i fortsättningen ska göras en helhetsbedömning av om företaget kan ha ett rimligt intresse av aktuell forskning och utveckling, varvid alla aspekter av företagets verksamhet ska beaktas. Även företagets storlek kan vara en faktor som påverkar vilket intresse det rimligen kan ha av viss forskning och utveckling. Så skulle t.ex. ett företag på grund av sin personalstyrka kunna ha ett rimligt intresse av forskning om personalvård eller arbetspsykologi, medan ett mindre företag utan anställda knappast kan sägas ha något beaktansvärt intresse av dessa områden. Vidare skulle ett företag på grund av arbetsförhållandena i verksamheten kunna ha ett rimligt

intresse av forskning och utveckling om arbets-hygien eller arbetsskydd eller på grund av den finansiella och ekonomiska sidan av sin verksamhet ha ett rimligt intresse av forskning och utveckling om företagsekonomi, osv. Det nu sagda gäller även om denna forskning skulle kunna vara av intresse också för en vidare krets av företag eller för företag i andra branscher med annan inriktning. Forskning och utveckling som helt saknar samband med det enskilda företagets verksamhet kan däremot inte heller fortsättningsvis ligga till grund för avdrag. Inte heller berättigar gåvor eller s.k. sponsring till avdrag enligt den aktuella bestämmelsen.

17 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Paragrafhänvisningen har justerats med anledning av de ändringar i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel som föreslås i denna proposition.

17 kap.

15 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.3.1 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Paragrafen handlar om hur andelsägare i investeringsfonder inkomstmässigt påverkas av att fonder fusioneras, delas eller på annat sätt ombildas. I femte stycket finns en hänvisning till 39 kap. 20 §. Den paragrafen handlar om vilka inkomstskattemässiga konsekvenser fusion, delning och annan ombildning får för fondens egen beskattning. Eftersom fonderna inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar i fonden tas 39 kap. 20 § att gälla. I konsekvens därmed tas det aktuella stycket bort.

24 kap.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.3.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I 24 kap. regleras behandlingen av räntor och utdelningar i inkomstslaget näringsverksamhet. I paragrafen anges vissa bestämmelser i inkomstslaget kapital som också ska tillämpas i inkomstslaget näringsverksamhet. Paragrafen har kompletterats med en hänvisning till den föreslagna regeln i 42 kap. 43 § om den schablonintäkt som ska tas upp av den som under

beskattningsåret har ägt andelar i svenska eller utländska investeringsfonder.

11 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.3.1 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Av paragrafen framgår i vilka situationer lämnad utdelning ska dras av. Bland annat finns en hänvisning till 39 kap. 14 § som gäller den utdelning som investmentföretag och investeringsfonder lämnar. Som en konsekvens av att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomster av tillgångar i fonden har den nämnda paragrafen i 39 kap. justerats på så sätt att vad där tidigare sagts om investeringsfonder inte längre ska gälla. Därför tas hänvisningen i den nu aktuella paragrafen till 39 kap. 14 § också bort i den del den avser investeringsfonder.

30 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.3.1 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I paragrafen finns regler om avdrag för avsättningar till periodiseringsfonder. Av stadgandet framgår att investmentföretag eller investeringsfonder inte får göra sådant avdrag. Eftersom investeringsfonder inte längre kommer att vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar i fonden saknas anledning att ha kvar ett särskilt avdragsförbud för investeringsfonder. Paragrafen är justerad i enlighet härmed.

38 a kap.

23 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.15.2.2 om en takregel för utdelning.

Hänvisningen i sista strecksatsen ändras med anledning av att nuvarande 57 kap. 20 a–20 c §§ ska betecknas 57 kap. 20 b–20 d §§.

39 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.3.1 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare. Investeringsfonder föreslås där inte längre vara skattskyldiga och reglerna om investeringsfonder i kapitlet tas därför bort.

14 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.3.1 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Paragrafen tog tidigare sikte på både invest- mentföretag och investeringsfonder. För inve- steringsfondernas del fanns sålunda bestämmel- ser om den särskilda schablonintäkten och vissa andra regler av betydelse för inkomstberäk- ningen. Eftersom skattskyldigheten för investeringsfonder har paragrafen ändrats på så sätt att stadgandet numera uteslutande handlar om investmentföretag.

Upphävande av 20 § och utgående av rubriken närmast före 20 §

Förslaget föranleds av förslaget i 6.14.3.1 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Som en följd av förslaget att investeringsfon- der inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden behövs det inte någon särskild reglering av konsekvenserna vid fusion eller delning av investeringsfonder.

41 kap.**11 §**

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.3.9 om investeringssparkonto.

Paragrafen reglerar vid vilket beskattningsår räntekompensation som enligt 42 kap. 8 § behandlas som ränta ska dras av. I ett nytt *andra stycke* lämnas en upplysning om att den som har förvärvat ett skuldebrev inte får dra av ränte- kompensation som kostnad om skuldebrevet har förvarats på dennes investeringssparkonto och övriga förutsättningar i 42 kap. 24 a § är upp- fyllda.

42 kap.**4 §**

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.3.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Schablonintäkt enligt 43 § ska inte tas upp avseende andelar i en investeringsfond som finns på pensionssparkonto enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande. För att undanröja risken att missuppfattning uppstår kring om schablonintäkten enligt 43 § ska omfattas av undantaget i förevarande paragraf har den förtydligats. Av paragrafen framgår nu att inkomster som hänför sig till tillgångarna inte

ska tas upp. Avsikten är att klargöra att inte heller den aktuella schablonintäkten, som inte är någon faktisk inkomst, ska tas upp. Schablon- intäkten har ett sådant samband med innehavet av tillgångarna att den kan sägas hänföra sig till tillgångarna.

24 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.9 om investeringssparkonto.

Räntekompensation som avser uppplupen men inte förfallen ränta ska under de förutsättningar som anges i 8 § behandlas som ränta. Om förut- sättningarna i 8 § är uppfyllda ska den skattskyl- dige dra av kostnaden för räntekompensationen det beskattningsår som följer av 41 kap. 11 §. Förevarande paragraf innehåller undantag från nämnda bestämmelser. Räntekompensation som avses i 8 § ska inte dras av om det förvärvade skuldebrevet efter förvärvet har förvarats på ett investeringssparkonto. En tillämpning av para- grafen förutsätter dock att förvaringen på kontot har ägt rum före eller under det beskattningsår som räntekompensationen enligt 41 kap. 11 § ska dras av som kostnad. Om skuldebrevet har förvarats på ett investeringssparkonto först efter detta beskattningsår har således förvärvaren rätt till avdrag enligt 41 kap. 11 § och 42 kap. 8 § utan undantag. Det har ingen betydelse för tillämp- ningen av förevarande paragraf hur länge det förvärvade skuldebrevet har förvarats på inve- steringssparkontot eller om det fortfarande förvaras på kontot när beskattningstidpunkten inträder enligt 41 kap. 11 §.

42 kap.**30 §**

Ändringen föranleds av förslaget i 6.17.2 om höjt schablonavdrag vid andrahandsuthyrning av bostäder.

Ändringen i *andra stycket* innebär att det schablonavdrag som upplåtare av privatbostads- fastigheter, privatbostäder eller hyreslägenheter får göra vid beskattningen av hyresinkomsten höjs från 18 000 kronor till 21 000 kronor. Højningen gäller även vid beskattning av inkomster som har uppkommit vid försäljning av produkter från en privatbostadsfastighet eller privatbostad.

35 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13 om investeringssparkonto.

I paragrafen anges vad som avses med ett investeringssparkonto.

36 §

Paragrafen, som är ny, föränleds av förslaget i 6.13.3.2 och 6.13.3.4 om investeringssparkonto.

I paragrafen regleras vem som ska ta upp en inkomst på grund av innehav av tillgångar på ett investeringssparkonto och vad skattskyldigheten innebär. Den som har innehaft ett investeringssparkonto under kalenderåret för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas enligt 37–41 §§ ska ta upp en schablonintäkt. Schablonintäkten beräknas genom att ett kapitalunderlag, beräknat enligt 37–41 §§, multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november närmast före kalenderåret.

Av förevarande paragraf framgår således att själva innehavet av ett investeringssparkonto inte ger upphov till en schablonintäkt. Härutöver krävs att ett underlag för beräkning av kapitalunderlaget finns. En schablonintäkt ska t.ex. inte tas upp om kontoinnehavaren under kalenderåret inte har haft några tillgångar alls på kontot eller om kontoinnehavaren under hela kalenderåret varit begränsat skattskyldig.

37 §

Paragrafen, som är ny, föränleds av förslaget i 6.13.3.3 om investeringssparkonto.

Paragrafen anger, tillsammans med 38–41 §§, hur kapitalunderlaget ska beräknas. I förevarande paragraf anges huvudregeln för beräkning av kapitalunderlaget. I 38 och 39 §§ undantas vissa tillgångar som förvaras på investeringssparkontot respektive vissa inbetalningar av kontanta medel till kontot från beräkningen av kapitalunderlaget. Enligt 40 § ska vissa överföringar mellan två investeringssparkonton öka den del av kapitalunderlaget som avser värdet av tillgångar på det mottagande kontot och av 41 § framgår att om kontoinnehavaren under kalenderåret för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas har varit begränsat skattskyldig kan det ha betydelse för beräkningen av kapitalunderlaget.

Enligt *första stycket* utgör kapitalunderlaget en fjärdedel av summan av marknadsvärdet av de poster som avses i punkterna 1–4. Av *första punkten* framgår att marknadsvärdet av de tillgångar som vid ingången av varje kvartal under kalenderåret förvaras på investeringssparkontot är den första delposten i kapitalunderlaget. Det innebär att summan av marknadsvärdet vid

ingången av den 1 januari, den 1 april, den 1 juli och den 1 oktober under kalenderåret av de tillgångar som vid dessa tidpunkter förvaras på kontot ska öka kapitalunderlaget med en fjärdedel. Med tillgångar avses investeringstillgångar enligt lagen om investeringssparkonto, kontofrämmande tillgångar enligt samma lag och kontanta medel. Tillgångar som avses i 38 § ska dock inte räknas med i kapitalunderlaget. Den andra delposten i kapitalunderlaget är, enligt *andra punkten*, marknadsvärdet av summan av kontanta medel som har betalats in till investeringssparkontot under kalenderåret. Det är således enbart inbetalning av kontanta medel som avses i denna punkt och inte överföringar av andra värden, t.ex. i form av finansiella instrument. Med inbetalning avses såväl insättning av kontanter på t.ex. ett bankkonto som överföring av kontanta medel från ett annat konto. Sådana inbetalningar som avses i 39 § ska dock inte räknas med i kapitalunderlaget. Den tredje delposten i kapitalunderlaget består av, enligt *tredje punkten*, summan av marknadsvärdet av investeringstillgångar som den som innehar investeringssparkontot under kalenderåret för över till kontot. Detta gäller dock bara om det är fråga om en överföring från ett annat konto än ett investeringssparkonto. Kontoinnehavarens överföringar mellan egna investeringssparkonton ligger alltså inte till grund för beräkningen av kapitalunderlaget. Det är marknadsvärdet vid överföringen, dvs. när tillgångarna förtecknas på det mottagande kontot, som ska beaktas vid beräkningen av underlaget. Vad som avses med investeringstillgångar framgår av 6 och 7 §§ lagen om investeringssparkonto. Den fjärde och sista delposten avser, enligt *fjärde punkten*, summan av marknadsvärdet av investeringstillgångar som någon annan än kontoinnehavaren under kalenderåret överför från sitt investeringssparkonto till investeringssparkontot för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas. Överföringar av investeringstillgångar mellan två kontoinnehavares investeringssparkonton ska dock inte öka kapitalunderlaget om överföringen av tillgångarna sker med tillämpning av 13 § första stycket 1 lagen om investeringssparkonto. Om kontoinnehavaren har förvärvat sådana tillgångar på en sådan marknadsplats som avses i nämnda bestämmelse ska överföringen av dem till dennes investeringssparkonto således inte öka kapitalunderlaget oavsett om tillgångarna vid förvärvet

förvarades på överlåtarens investeringssparkonto.

Av *andra stycket* följer att det är marknadsvärdet vid ingången av det kvartal som avses i första stycket 1 som ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget. Om en tillgång förvaras på ett investeringssparkonto vid ingången av fler kvartal än ett under aktuellt kalenderår ska marknadsvärdet av tillgången vid samtliga dessa kvartalsskiften beaktas. Av *andra stycket* följer vidare att det är marknadsvärdet när tillgångar som avses i första stycket 2–4 förtecknas på investeringssparkontot som ska beaktas vid kapitalunderlagsberäkningen.

38 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.3 om investeringssparkonto.

Av 37 § första stycket 1 framgår att huvudregeln är att marknadsvärdet av tillgångar som vid ingången av varje kvartal under kalenderåret förvaras på ett investeringssparkonto har betydelse för kapitalunderlagsberäkningen. Enligt förevarande paragraf undantas dock vissa tillgångar från huvudregeln på så sätt att deras värde inte ska tas med vid beräkningen av kapitalunderlaget. Det rör sig om, enligt *första punkten*, kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto. Enligt *andra punkten* gäller detta även för kontofrämmande tillgångar som avses i 7 § samma lag. Denna paragraf avser dels finansiella instrument som omfattas av ägarbegränsningen i paragrafen, dels kvalificerade andelar. Slutligen ska, enligt *tredje punkten*, inte heller kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto tas med vid beräkningen av kapitalunderlaget.

39 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.3 om investeringssparkonto.

Av 37 § första stycket 2 framgår att huvudregeln är att marknadsvärdet av belopp som betalas in till investeringssparkontot under kalenderåret har betydelse för kapitalunderlagsberäkningen. Enligt förevarande paragraf anses dock vissa slag av inbetalningar till ett investeringssparkonto inte utgöra inbetalningar och ska därmed inte öka kapitalunderlaget. I *första punkten* undantas inbetalningar i form av ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid

överlåtelse på tillgångar som förvaras på investeringssparkontot. Vidare undantas, enligt *andra punkten*, inbetalningar av ersättning vid sådan överlåtelse av tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto som avses i 22 § första stycket 1–7 lagen om investeringssparkonto. Om ersättningen härrör från sådan överlåtelse som avses i punkten 8 samma stycke, dvs. överlåtelse av finansiella instrument som är investeringstillgångar direkt till en annan kontoinnehavare, ska den enligt huvudregeln beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget. I *tredje punkten* undantas kontanta medel som överförs från ett annat investeringssparkonto med samma innehavare som det investeringssparkonto för vilket ett kapitalunderlag ska beräknas. Överföringar från en annan kontoinnehavares investeringssparkonto är således inte, enligt förevarande punkt, undantagna från huvudregeln att inbetalningar av kontanta medel ska öka kapitalunderlaget, men kan vara det enligt *andra punkten*. Slutligen undantas i *fjärde punkten* inbetalning av kontanta medel som har växlats mot valuta som har förvarats på kontot. Denna punkt medger således att den som innehar ett investeringssparkonto växlar en viss valuta på kontot mot en annan valuta utan att detta medför att inbetalningen av den senare valutan ökar kapitalunderlaget. En förutsättning för detta är att växlingen sker med investeringsföretaget som för kontot. Termen investeringsföretag definieras i 5 § lagen om investeringssparkonto.

40 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.3 om investeringssparkonto.

I paragrafen anges hur en överföring av tillgångar mellan två investeringssparkonton som pågår över ett kvartalsskifte ska beaktas vid beräkningen av kapitalunderlaget. Paragrafen är tillämplig oavsett om det rör sig om en överföring mellan två investeringssparkonton med samma eller med olika innehavare. Den situation som avses i paragrafen är när tillgångarna som förs över inte är förtecknade på något av kontona vid ingången av det kvartal som följer efter kvartalet under vilken tillgångarna avfördes från det överförande kontot. Summan av marknadsvärdet av tillgångar som vid ingången av varje kvartal förvaras på det mottagande kontot (37 § första stycket 1) ska i dessa situationer ökas med marknadsvärdet av de överförda tillgångarna. Det är marknadsvärdet vid över-

föringen, dvs. när tillgångarna förtecknas på det mottagande kontot, som ska beaktas. Följande exempel kan illustrera det sagda: A överför tillgångar från sitt investeringssparkonto i bank X till sitt investeringssparkonto i bank Y. Den 31 december år 1 avförs tillgångarna från kontot i bank X. De förtecknas på kontot i bank Y den 2 januari år 2. Vid ingången av första kvartalet år 2 förvarades tillgångarna således inte på något av de inblandade kontona. Med tillämpning av förevarande paragraf ska kapitalunderlaget avseende investeringssparkontot i bank Y därför ökas. Ökningen uppgår, enligt 37 § första stycket 1 och förevarande paragraf, till en fjärdedel av tillgångarnas marknadsvärde när de den 2 januari år 2 förtecknas på kontot i bank Y.

Det kan tilläggas att om det rör sig om en överföring mellan investeringssparkonton med olika innehavare, kan överföringen även öka kapitalunderlaget för det mottagande kontot enligt 37 § första stycket 2 eller 4.

41 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.3 om investeringssparkonto.

Av paragrafen framgår att det är bara situationer som enligt 37 och 40 §§ ska öka kapitalunderlaget som har inträffat när kontoinnehavaren har varit obegränsat skattskyldig som ökar kapitalunderlaget. Det innebär att kapitalunderlaget ska proportioneras enligt förevarande paragraf om en kontoinnehavare under den tid under kalenderåret som denne har innehaft ett investeringssparkonto varit både obegränsat och begränsat skattskyldig. Marknadsvärdet av tillgångar som finns på investeringssparkontot vid ingången av ett kvartal ska inte öka kapitalunderlaget om kontoinnehavaren vid detta tillfälle var begränsat skattskyldig. Inte heller marknadsvärdet av belopp som inbetalas till kontot eller av finansiella instrument som överförs till kontot ska öka kapitalunderlaget om kontoinnehavaren vid inbetalningen respektive överföringen var begränsat skattskyldig. Om en kontoinnehavare under aktuellt kalenderår har varit begränsat skattskyldig under hela den tid som denne har innehaft investeringssparkontot finns det inget kapitalunderlag att beräkna och någon schablonintäkt ska då inte tas upp.

42 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.5 om investeringssparkonto.

I paragrafen anges i *första stycket* att utdelning, kapitalvinst och annan avkastning på tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto inte ska tas upp. Utgifter och kapitalförluster som avser sådana tillgångar får inte heller dras av.

I *andra stycket första punkten* anges att första stycket inte gäller för tillgångar som enligt 38 § inte ska ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget. Utdelning, kapitalvinst och annan avkastning på kvalificerade andelar som förvaras på ett investeringssparkonto ska alltså tas upp och beskattas enligt de särskilda reglerna om kvalificerade andelar i 57 kap. IL. För övriga tillgångar som avses i 38 §, dvs. kontofrämmande tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § lagen om investeringssparkonto, kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto med stöd av 18 § samma lag och kontofrämmande tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § samma lag, gäller de allmänna bestämmelserna i IL om beskattning av utdelning, kapitalvinst och annan avkastning. Följaktligen får också utgifter och kapitalförluster som avser tillgångar som omfattas av första punkten dras av. Av *andra punkten* framgår att första stycket inte gäller för kapitalvinster eller kapitalförluster på tillgångar som anses ha avyttrats enligt 44 kap. 8 a eller 8 b §. Enligt *tredje punkten* gäller första stycket inte för ränta på kontanta medel som helt eller delvis avser ett kalenderår då räntesatsen som legat till grund för räntans beräkning någon gång överstigit statslåneräntan vid utgången av november närmast före det kalenderåret. Hela den erhållna räntan ska således tas upp till beskattning om räntesatsen vid något tillfälle har överstigit den räntefaktor som gäller för det år som räntan avser. Bestämmelsen införs för att förhindra en arbitragemöjlighet som annars skulle kunna uppstå, se avsnitt 6.13.3.5.2.

43 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.3.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Paragrafen innehåller i *första meningen* i *första stycket* en bestämmelse av innebörd att alla som vid ingången av ett kalenderår äger andelar i investeringsfonder ska ta upp en särskilt beräknad schablonintäkt. Underlaget för schablonintäkten är således innehav av andelar i en investeringsfond. Av 2 kap. 2 § följer att inte bara andelar i svenska investeringsfonder utan också

andelar i motsvarande utländska företeelser omfattas. Hur underlaget för schablonintakten beräknas framgår av 44 §.

Schablonintäkt avseende innehav av fondandelar ska inte tas upp för sådana fondandelar som vid ingången av ett kalenderår förvaras på ett investeringssparkonto. Därför införs i *andra stycket* ett sådant undantag från bestämmelserna i första stycket.

44 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.3.3 om ändrade skatteregler för investeringssparfonder och deras andelsägare.

Paragrafen anger hur underlaget för schablonintakten ska beräknas. Underlaget ska multipliceras med 0,4 procent enligt 43 § och resultatet ska den skattskyldige ta upp som inkomst av kapital eller näringsverksamhet beroende på om den skattskyldige är en fysisk eller en juridisk person.

Enligt *första stycket* är underlaget för schablonintäktens beräkning, kapitalunderlaget, värdet på andelsägarens fondinnehav vid ingången av kalenderåret.

Eftersom värdeutvecklingen på fondandelar som utgör lagertillgångar, och som tas upp till det verkliga värdet, beskattas årligen ska dessa andelar enligt *andra stycket* inte ingå i kapitalunderlaget.

44 kap.

8 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.7 om investeringssparkonto.

Paragrafen innehåller en avskattningsregel som ska tillämpas när den som innehar ett investeringssparkonto har överfört finansiella instrument som är investeringstillgångar till investeringssparkontot från ett annat konto som inte är ett investeringssparkonto. Paragrafen är således inte tillämplig på överföringar som sker mellan två investeringssparkonton. Vad som avses med investeringstillgångar framgår av 6 och 7 §§ lagen om investeringssparkonto. Om kontoinnehavaren har gjort en sådan överföring som avses i förevarande paragraf ska denne anses ha avyttrat tillgångarna då de förtecknas på investeringssparkontot mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet vid den tidpunkten. Det är skillnaden mellan detta värde och omkostnadsbeloppet för tillgångarna som är avgörande för om avyttringen medför en kapital-

vinst eller kapitalförlust. Eventuell kapitalvinst eller kapitalförlust som därmed uppstår ska tas upp till beskattning respektive dras av. Överföringar av annan än den som innehar investeringssparkontot omfattas inte av paragrafen. Det innebär att överföringar av finansiella instrument till ett investeringssparkonto enligt 13 eller 14 § lagen om investeringssparkonto inte omfattas av förevarande paragraf. Av andra punkten i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna framgår att när den som innehar ett investeringssparkonto har överfört investeringstillgångar till investeringssparkontot från ett annat konto som inte är ett investeringssparkonto ska uppskovsbelopp som fastställts enligt äldre bestämmelser tas upp som intäkt.

8 b §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.7 om investeringssparkonto.

Paragrafen innehåller i *första stycket* en avskattningsregel som ska tillämpas i vissa fall när utländsk valuta betalas in till ett investeringssparkonto. Utländsk valuta som har betalats in till ett investeringssparkonto, vilket kan ske såväl genom insättning av kontanter på t.ex. ett bankkonto som genom överföring av kontanta medel från ett annat konto, anses avyttrad när valutan förtecknas på kontot till marknadsvärdet av valutan vid den tidpunkten. Det är skillnaden mellan detta värde och omkostnadsbeloppet för den utländska valutan som är avgörande för om avyttringen medför en kapitalvinst eller kapitalförlust. Eventuell kapitalvinst eller kapitalförlust som därmed uppstår ska tas upp till beskattning respektive dras av av den som ägde valutan vid inbetalningen. Detta gäller oavsett vem som gör inbetalningen.

I *andra stycket första punkten* anges att inbetalningar som avser ränta, utdelning och annan avkastning än ersättning vid överlåtelse på tillgångar som förvaras på investeringssparkontot inte ska medföra att valutan ska anses avyttrad. Detsamma gäller enligt *andra punkten* ersättning vid sådan överlåtelse av tillgångar som förvaras på investeringssparkontot till följd av vilken tillgångarna får överföras till förvärvaren, dvs. överlåtelse enligt 22 § lagen om investeringssparkonto. Vidare ska, enligt *tredje punkten*, utländsk valuta som har överförts till investeringssparkontot från ett annat sådant konto inte anses avyttrad. Inte heller inbetalningar från det investeringsföretag som för

investeringssparkontot medför, enligt *fjärde punkten*, att valutan ska anses avyttrad om inbetalningen görs på grund av att investeringsföretaget har växlat valuta med kontoinnehavaren, under förutsättning att den valuta som kontoinnehavaren använder för att växla till sig en annan valuta förvaras på investeringssparkontot.

22 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.6 om investeringssparkonto.

I paragrafen regleras anskaffningsutgiften för kontoinnehavaren för finansiella instrument och utländsk valuta som förvaras på ett konto när det upphör som investeringssparkonto. Av 27–29 §§ lagen om investeringssparkonto framgår under vilka förutsättningar ett konto upphör som investeringssparkonto. I och med att kontot upphör som investeringssparkonto ska innehavaren av kontot inte längre schablonbeskattas på grund av innehavet av tillgångar som förvaras på kontot. Innehavaren av tillgångarna ska i stället beskattas för inkomster och utgifter hänförliga till tillgångarna enligt övriga regler om beskattning av kapital i IL. Tillgångarnas anskaffningsutgift har betydelse inom den konventionella beskattningen vid bland annat beräkning av kapitalvinst eller kapitalförlust vid avyttring av tillgångarna.

I *första stycket* anges att anskaffningsutgiften för finansiella instrument och utländsk valuta som förvaras på kontot anses motsvara instrumentens respektive valutans marknadsvärde när investeringssparkontot upphör. När i tiden ett konto upphör beror på omständigheterna i det enskilda fallet. Om t.ex. kontoinnehavaren gör en otillåten överföring till kontot, upphör det i samma stund som överföringen är genomförd, dvs. när de överförda tillgångarna förtecknas på kontot. Upphör kontot på grund av att kontofrämmande tillgångar inte avförs från kontot inom den tidsfrist som avses i 18 eller 19 § lagen om investeringssparkonto, upphör kontot så fort denna tidsfrist har löpt ut.

Enligt *andra stycket* ska de särskilda bestämmelserna om beräkning av anskaffningsutgiften i första stycket inte tillämpas i vissa fall. Enligt *första punkten* ska bestämmelserna inte tillämpas på finansiella instrument som förvaras på ett investeringssparkonto om överföringen av dessa tillgångar har medfört att kontot har upphört som investeringssparkonto. Anskaffningsutgiften för sådana tillgångar ska i stället beräknas

enligt de allmänna bestämmelserna i IL. För finansiella instrument som inte är kvalificerade andelar innebär det normalt att bestämmelserna i 44 och 48 kap. IL blir tillämpliga. Om det rör sig om kvalificerade andelar måste även bestämmelserna i 57 kap. IL beaktas. Av 28 § lagen om investeringssparkonto framgår att kontot ska upphöra som investeringssparkonto när parterna till avtalet om investeringssparkonto inte följer bestämmelserna i lagen. Om en överföring av finansiella instrument sker i strid med bestämmelserna i lagen upphör således kontot som investeringssparkonto. I 12, 13 och 14 §§ lagen om investeringssparkonto anges i vilka situationer finansiella instrument får överföras till ett investeringssparkonto. Första punkten avser bara de tillgångar som har överförts till investeringssparkontot genom en överföring som inte har skett i enlighet med dessa bestämmelser. Anskaffningsutgiften för övriga tillgångar som förvaras på investeringssparkontot vid tidpunkten för överföringen ska beräknas med tillämpning av första stycket. Av *andra punkten* framgår att bestämmelserna i första stycket över huvud taget inte ska tillämpas på tillgångar som enligt 42 kap. 38 § inte ska ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget. Anskaffningsutgiften för sådana tillgångar beräknas enligt allmänna bestämmelser i IL.

22 b §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.6 om investeringssparkonto.

I paragrafen regleras anskaffningsutgiften för kontoinnehavaren avseende kontofrämmande tillgångar som denne avför från ett investeringssparkonto. Enligt *första stycket* ska anskaffningsutgiften anses motsvara instrumentens marknadsvärde när de avförs från investeringssparkontot. Förevarande paragraf är tillämplig oavsett till vilket annat konto tillgångarna överförs. Eftersom paragrafen bara gäller i förhållande till kontoinnehavaren är paragrafen inte tillämplig avseende kontofrämmande tillgångar som avförs från ett investeringssparkonto vilka kontoinnehavaren har överlåtit under tiden de förvarades på investeringssparkontot. Om sådana tillgångar har förvärvats genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt bestäms förvärvarens anskaffningsutgift enligt 22 c § och för övriga förvärv enligt allmänna bestämmelser i IL. Vad som avses med konto-

främmande tillgångar framgår av 8 § lagen om investeringssparkonto.

Första stycket gäller inte, enligt *andra stycket*, tillgångar som enligt 42 kap. 38 § inte ska ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget. Anskaffningsutgiften för sådana tillgångar beräknas enligt allmänna bestämmelser i IL.

22 c §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.6 om investeringssparkonto.

I paragrafen regleras förvärvarens anskaffningsutgift för en kontofrämmande tillgång och utländsk valuta som denne har förvärvat genom arv, gåva, testamente, bodelning eller på liknande sätt och som vid förvärvet förvarades på ett investeringssparkonto. För att paragrafen ska bli tillämplig krävs att den kontofrämmande tillgången avförs från eller, om det rör sig om utländsk valuta, tas ut från överlåtarens investeringssparkonto. Av 25 § lagen om investeringssparkonto framgår att kontoinnehavaren får överföra kontofrämmande tillgångar till den som har förvärvat dem genom sådana fång som avses i förevarande paragraf så länge överföringen inte sker till ett investeringssparkonto. I nämnda lag finns inga begränsningar avseende kontoinnehavarens rätt att ta ut kontanta medel från investeringssparkontot.

Om det är fråga om en sådan situation som avses i första stycket ska förvärvaren anses ha anskaffat tillgångarna för deras marknadsvärden när de avförs från investeringssparkontot. Innebörden av detta är att förvärvaren får samma anskaffningsutgift på tillgångarna som kontoinnehavaren som har överlåtit dem skulle ha haft om tillgångarna fortfarande var i dennes ägo när de avfördes eller togs ut från kontot, jfr 22 b och 22 e §§.

Av *andra stycket* framgår att bestämmelsen om anskaffningsutgift i första stycket inte tillämpas på tillgångar som enligt 42 kap. 38 § inte ska ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget. Anskaffningsutgiften för sådana tillgångar beräknas enligt allmänna bestämmelser i IL.

22 d §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.6 om investeringssparkonto.

I paragrafen regleras kontoinnehavarens anskaffningsutgift för en kontofrämmande tillgång som förvaras på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investerings-

sparkonto. Enligt 16 § samma lag får som utgångspunkt bara investeringstillgångar och kontanta medel förvaras på ett investeringssparkonto. Av 17 § samma lag framgår dock att kontofrämmande tillgångar som avses i denna paragraf får förvaras på ett investeringssparkonto under en begränsad tid. När tidsfristen har löpt ut upphör inte investeringssparkontot enbart på grund av att tillgångarna förvaras på kontot i strid med 17 §, men tillgångarna omfattas inte längre av schablonbeskattningen. Anskaffningsutgiften för tillgångar som avses i förevarande paragraf har således betydelse från och med att den felaktiga förvaringen inleds. Denna anskaffningsutgift ska därefter tillämpas vid beräkning av vinst eller förlust oavsett om en avyttring sker när de förvaras på ett investeringssparkonto eller inte.

Av förevarande paragraf följer att kontoinnehavarens anskaffningsutgift ska anses motsvara tillgångens marknadsvärde när den felaktiga förvaringen påbörjades, dvs. när tidsfristen i 17 § lagen om investeringssparkonto har löpt ut.

22 e §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.6 om investeringssparkonto.

I paragrafen regleras anskaffningsutgiften för kontoinnehavaren när denne tar ut utländsk valuta från sitt investeringssparkonto. Anskaffningsutgiften ska då bestämmas till valutans marknadsvärde vid uttaget. Med att utländsk valuta tas ut avses såväl uttag i kontanter på t.ex. ett bankkontor som uttag genom överföring av valutan till ett annat konto. Om uttaget sker på grund av att den utländska valutan har överlåtit till annan genom arv, testamente, gåva, bodelning eller liknande överlåtelse bestäms anskaffningsutgiften för förvärvaren enligt 22 c §. Om uttaget sker på grund av att den har överlåtit på annat sätt, t.ex. genom försäljning eller byte, bestäms förvärvarens anskaffningsutgift enligt allmänna bestämmelser i IL, dvs. normalt enligt 44 kap.

34 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.9 om investeringssparkonto.

Inom den konventionella beskattningen gäller att ett värdepapper anses avyttrat redan när företaget som har gett ut det försätts i konkurs och att en eventuell förlust därmed är definitiv (8 §). I 34 § regleras hur beskattningen ska ske

om förlusten inte visar sig vara definitiv, t.ex. på grund av att värdepapperet faktiskt avyttras eller om ackord träffas eller utdelning i konkursen erhålls. I *första stycket* stadgas att bestämmelserna i 34 § inte ska tillämpas på värdepapper som har förvarats på ett investeringssparkonto när det anses ha avyttrats på grund av att bolaget som har gett ut det har försatts i konkurs.

Undantaget från 34 § IL gäller, enligt *andra stycket*, inte tillgångar som när de enligt 8 § första stycket anses ha avyttrats utgjorde tillgångar som enligt 42 kap. 38 § inte ska ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget.

48 kap.

7 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.3.9 om investeringssparkonto.

I paragrafen regleras den s.k. genomsnittsmetoden för beräkning av anskaffningsutgift. Metoden innebär att det genomsnittliga omkostnadsbeloppet för samtliga delägarätter eller fordringsrätter av samma slag och sort som det avyttrade ska användas. Det genomsnittliga innehavet ska beräknas med hänsyn till inträffade förändringar i innehavet. Genom ändringen införs i ett nytt *fjärde stycke* en begränsning av genomsnittsmetoden som innebär att vid tillämpning av denna metod ska bortses från delägarätter av samma slag och sort som förvaras på ett investeringssparkonto. Detta gäller dock inte för tillgångar som enligt 42 kap. 38 § inte ska ligga till grund för beräkningen av kapitalunderlaget. För dessa tillgångar tillämpas således genomsnittsmetoden även om de förvaras på ett investeringssparkonto.

48 a kap.

10 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.3.9 om investeringssparkonto.

En innehavare av ett investeringssparkonto som avyttrar tillgångar på kontot genom andelsbyte och som ersättning förvärvar kontofrämmande tillgångar enligt lagen om investeringssparkonto får enligt 23 § samma lag, med vissa undantag, välja om de förvärvade tillgångarna ska placeras på eller utanför investeringssparkontot. Vid tillämpning av bestämmelserna i 48 a kap. benämns de förvärvade tillgångarna "mottagna andelar", 2 §. Om kontoinnehavaren väljer att inte placera de mottagna andelarna på sitt investeringssparkonto är andelarna föremål för

konventionell beskattning. Anskaffningsutgiften för de mottagna andelarna har i dessa fall praktisk betydelse för beskattningen.

Förevarande paragraf reglerar vilken anskaffningsutgift som ska gälla för mottagna andelar i ett sådant andelsbyte som här beskrivits. Av *första stycket* framgår att de mottagna andelarna ska anses förvärvade för en ersättning som motsvarar andelarnas marknadsvärde vid förvärvet.

Enligt *andra stycket* gäller första stycket inte vissa mottagna andelar. Det rör sig för det första om, enligt *första punkten*, mottagna andelar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto eller som är kvalificerade andelar. För det andra rör det sig om, enligt *andra punkten*, mottagna andelar som har förvärvats som ersättning för vissa kontofrämmande tillgångar. Dessa kontofrämmande tillgångar är, enligt andra punkten *a*, kontofrämmande tillgångar som omfattas av ägarbegränsningen i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto, enligt andra punkten *b*, kontofrämmande tillgångar som vid avyttringen förvarades på investeringssparkontot med stöd av 18 § lagen om investeringssparkonto och, enligt andra punkten *c*, kontofrämmande tillgångar som vid avyttringen förvarades på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto. Undantagen i andra punkten gäller oavsett om de mottagna andelarna är investeringstillgångar eller kontofrämmande tillgångar. Av 57 kap. 7 § IL framgår att om en kvalificerad andel avyttras genom ett andelsbyte ska mottagna andelar anses kvalificerade hos andelsägaren. Andelar som vid andelsbyte förvärvas på grund av kvalificerade andelar är således alltid kvalificerade och omfattas därför av undantaget i första punkten.

52 kap.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.3.9 om investeringssparkonto.

Enligt förevarande paragraf ska kapitalvinsten vid en avyttring av andra tillgångar än personliga tillgångar i vissa fall beräknas enligt genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 §. Genom ändringen införs i ett nytt *andra stycke* en begränsning av första stycket som innebär att vid tillämpning av genomsnittsmetoden ska det bortses från tillgångar som förvaras på ett investeringssparkonto. Detta gäller dock inte för tillgångar som enligt 42 kap. 38 § inte ska ligga till grund för

beräkningen av kapitalunderlaget. För dessa tillgångar tillämpas således genomsnittsmetoden om förutsättningarna i första stycket är uppfyllda även om de förvaras på ett investerings-sparkonto.

57 kap.

11 §

Ändringen föränleds av förslaget i 6.15.2.1 om höjt schablonbelopp i förenklingsregeln.

I paragrafen definieras årets gränobelopp. I *första stycket första punkten* finns den s.k. förenklingsregeln som säger att årets gränobelopp är ett belopp som motsvarar två och ett halvt inkomstbasbelopp fördelat med lika belopp på andelarna i företaget. Det föreslås att nivån höjs till två och tre fjärdedels inkomstbasbelopp.

11 a §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.15.2.3 om upplägg med hjälp av förenklingsregeln.

Paragrafen, som är ny, innehåller en begränsning i den s.k. förenklingsregeln som finns i 11 § första stycket första punkten. Begränsningen innebär att en person som äger kvalificerade andelar i flera företag får beräkna årets gränobelopp enligt denna regel för andelar i endast ett av företagen. I de andra företagen får årets gränobelopp beräknas enligt den s.k. huvudregeln i 11 § första stycket andra punkten.

12 §

Ändringen föränleds av förslaget i 6.15.2.4 om upplägg med inte varaktiga tillskott.

I *tredje stycket*, som är nytt, tas in en bestämmelse som innebär att tillskott som gjorts i annat syfte än att varaktigt tillföra kapital till företaget ska minska underlaget för årets gränobelopp enligt första stycket. Tillskott i form av efterskänkande av en fordran på företaget ska beaktas på samma sätt som övriga tillskott.

Underlaget ska även minskas med anskaffningsutgift för andelen till den del sådant tillskott, direkt eller indirekt, har ökat värdet på andelen.

Lagtexten har justerats något i förhållande till lagrådsremissen. Ändringen kommenteras närmare i avsnitt 6.15.2.4

16 §

Ändringen föränleds av förslaget i 6.15.2.5 om upplägg med lönebolag.

I ett nytt *tredje stycke* tas in en bestämmelse för beräkning av det lönebaserade utrymmet i de fall en andel bara ägts under en del av året före beskattningsåret. I sådana fall ska bara ersättning som betalats ut under denna tid ingå i löneunderlaget vid beräkningen av det lönebaserade utrymmet för den andelen enligt första och andra styckena.

20 a §

Paragrafen föränleds av förslaget i 6.15.2.2 om en takregel för utdelning.

Paragrafen, som är ny, innehåller en ny takregel för utdelning. Regeln har utformats med takregeln för kapitalvinster i 22 § som förebild. Inneböörden är att utdelning inte ska tas upp i inkomstslaget tjänst till den del det skulle medföra att den skattskyldige och närstående under beskattningsåret från ett företag sammanlagt i inkomstslaget tjänst tagit upp utdelning med högre belopp än som motsvarar 90 inkomstbasbelopp. Kapitalvinster som beskattas i inkomstslaget tjänst hanteras bara enligt 22 § och således inte enligt den nu föreslagna regeln. Det görs även en hänvisning till 56 kap. 5 § så att det framgår att prövningen av vilka som är närstående ska göras med utgångspunkt från den äldste delägaren och att en person som inräknats i en närståendekrets inte ska inräknas i ytterligare en krets. Ett motsvarande förtydligande görs i den befintliga takregeln för kapitalvinst i 22 §.

I *andra stycket* anges att utdelning som tagits upp av närstående som är eller har varit bosatt i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ska beaktas vid beräkningen av om taket på 90 inkomstbasbelopp uppnåtts. Förutsättningen är att beskattningen motsvarar den beskattning som skulle ha skett om den närstående varit bosatt i Sverige. En liknande bestämmelse finns i 22 § andra stycket.

20 b–20 d §§ och rubriken närmast före 20 b §

Till följd av att den nya takregeln placeras i 20 a § ska nuvarande 20 a–20 c §§ betecknas 20 b–20 d §§ och rubriken närmast före nuvarande 20 a § ska sättas närmast före 20 b §.

22 §

Ändringen föränleds av förslaget i 6.15.2.2 om en takregel för utdelning.

Paragrafen innehåller takregeln för beskattning av kapitalvinster i inkomstslaget tjänst. Som

framgår av avsnitt 6.15.2.2 kan det i vissa situationer uppstå tillämpningssvårigheter vid fördelningen av takbeloppet mellan närstående. I *första stycket* görs därför, på samma sätt som i nya 20 a §, en hänvisning till 56 kap. 5 § så att det framgår att prövningen ska göras med utgångspunkt från den äldste delägaren och att en person som inräknats i en närståendekrets inte ska inräknas i ytterligare en krets.

61 kap.

8 a §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.2 om nedsatt förmånsvärde för vissa miljöanpassade bilar.

I paragrafens *andra stycke* slopas andra punkten. Det innebär att den ifrågavarande nedsättningen av förmånsvärdet inte längre kommer att gälla för bilar som är utrustade med teknik för drift med alkohol. Då andra stycket därefter endast kommer att innehålla en punkt tas numret för den första punkten bort. Ändringarna i andra stycket innebär vidare att det för bilar som är utrustade med teknik för drift med elektricitet läggs till ett villkor för nedsättningen av förmånsvärdet, nämligen att elektriciteten ska tillföras bilen genom laddning från yttre energikälla. Med yttre energikälla avses t.ex. det befintliga elnätet. Detta innebär att nedsättningen inte längre kommer att omfatta bilar där laddning av el bara genereras i fordonet.

Ändringen i *tredje stycket* är en konsekvens av att nedsättningen enligt andra stycket inte längre ska gälla för bilar som är utrustade med teknik för drift med alkohol.

65 kap.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.6 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I bestämmelsen regleras att statlig inkomstskatt ska beräknas bara om underlaget för skatten uppgår till minst 200 kronor, i stället för det tidigare beloppet 100 kronor. För fysiska personer gäller gränsvärdet för respektive underlag, dvs. 200 kronor för förvärvsinkomster, 200 kronor för överskott i inkomstslaget kapital och 200 kronor i expansionsfondsskatt. Dessutom gäller gränsvärdet för det underlag som beräknas för juridiska personer.

10 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.3.1 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I paragrafens *andra stycke* fanns tidigare bestämmelsen om den skattesats som gäller för investeringsfonder, 30 procent, medan huvudregeln för juridiska personer är en skattesats om 26,3 procent. Eftersom skattskyldigheten för fonderna föreslås slopas tas andra stycket nu bort.

67 kap.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafens *första stycke* anges i vilken ordning skattereduktionerna ska göras när en skattskyldig har rätt till flera skattereduktioner. Bestämmelsen har kompletterats så att det framgår att skattereduktion för gåva ska göras sist.

13 c §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.11 om sänkt mervärdesskatt för restaurang- och cateringtjänster.

I paragrafen införs en ny punkt 5. Av bestämmelsen framgår att sådana tjänster som avses i 7 kap. 1 § andra stycket 5 mervärdesskattelagen (1994:200), förkortad ML, inte ska räknas som hushållsarbete. Av bestämmelsen i ML följer att det är restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del av tjänsten som avser spritdrycker, vin och starköl, som avses. Det innebär att tjänster som i mervärdesskattehänseende utgör restaurang- eller cateringtjänster inte kan bli föremål för skattereduktion för hushållsarbete. Skattereduktionen för hushållsarbete omfattar exempelvis matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt städarbete eller annat rengöringsarbete som utförs i bostaden. Sådan matlagning och städning kan ingå i en cateringtjänst. I de konkreta situationer då så är fallet ger matlagningen respektive städningen inte rätt till skattereduktion. På samma sätt ger annat hushållsarbete inte heller rätt till skattereduktion i de konkreta situationer då arbetet ingår i en restaurang- eller cateringtjänst som mervärdesbeskattas med 12 procent. Vad som utgör en restaurang- och cateringtjänst framgår närmare av den definition av det begreppet som finns i artikel 6 i rådets genom-

förandeförordning (EU) nr 282/2011 av den 15 mars 2011 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt, förkortat tillämpningsförordningen. Beträffande denna definition, se bland annat avsnitt 6.11.3 och kommentaren till förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen, avsnitt 6.22.12.

20 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Bestämmelsen är det grundstadgande som innebär att skattskyldiga har rätt till skattereduktion för gåvor till godkända gåvomottagare i den omfattning som anges i 67 kap. Regler om vem som kan bli godkänd gåvomottagare finns i 6–8 §§ lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

21 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Av paragrafen framgår att skattereduktion bara kan komma i fråga för penninggåvor samt att en gåva för att ingå i givarens underlag för skattereduktion måste uppgå till minst 200 kronor vid varje gåvotillfälle. Tre gåvor om t.ex. 100 kronor räknas således inte in i givarens underlag, medan däremot en gåva om 300 kronor gör det. En penninggåva kan bestå av annan valuta än svenska kronor.

22 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Av paragrafen framgår att det sammanlagda underlaget måste uppgå till minst 2 000 kronor för att skattereduktion över huvud taget ska kunna komma i fråga.

23 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Av bestämmelsen framgår att en begäran om skattereduktion ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då en gåva har lämnats. Detta avser både den situationen att den skattskyldige har lämnat gåvan och den situation att någon annan har lämnat en sådan gåva som den skattskyldige ska förmåns- eller utdelningsbeskattas för. Den senare situationen berörs ytterligare i kommentaren till 24 §.

24 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafen anges vilka fysiska personer som kan få skattereduktion.

Av *första stycket* framgår att skattereduktion kan efter begäran medges de som vid beskattningsårets utgång fyllt 18 år (*första punkten*), varit obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret (*andra punkten*) och lämnat gåvor till hjälpverksamhet bland behövande eller till främjande av vetenskaplig forskning om mottagaren är en godkänd gåvomottagare (*tredje punkten*). Vidare framgår av tredje punkten att skattereduktion också kan komma i fråga när den skattskyldige fått en gåva i sitt namn till en godkänd gåvomottagare som en löneförmån. Tredje punkten omfattar också den situationen att ett bolag lämnat en gåva men omständigheterna är sådana att en aktieägare utdelningsbeskattats. Situationen behandlas i avsnitt 6.16.3.9 och 6.16.3.10. Den som på detta sätt blir utdelningsbeskattad har rätt till skattereduktion.

Av *andra stycket* framgår att skattereduktion även kan tillgodoräknas begränsat skattskyldiga personer som har skattepliktiga inkomster enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, dvs. utomlands bosatta som begärt att få sina inkomster beskattade enligt inkomstskattelagen i stället för enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister, m.fl. samt skattskyldiga som beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet för inkomster från ett fast driftställe eller en fastighet i Sverige. Överskottet av sådana förvärvsinkomster som ska beskattas i Sverige ska vidare uteslutande eller så gott som uteslutande utgöra den skattskyldiges sammanlagda överskott av förvärvsinkomster från Sverige och andra länder. Med överskott av förvärvsinkomster avses summan av tjänsteintäkter och intäkter av näringsverksamhet efter avdrag för kostnader i respektive inkomstslag. Det ankommer på den skattskyldige att ange vilka inkomster denne uppbär utomlands.

Tredje stycket gäller dödsbon. Som framgår av avsnitt 6.16.3.9 är avsikten att vad ett dödsbo kan ge i gåva inte grundar rätt till skattereduktion vare sig för boet eller dess delägare. Däremot kan boet ges skattereduktion som grundas på en gåva som den avlidne lämnat före

dödsfallet eller för gåva som under den avlidnes livstid lämnats av någon annan och som ska tas upp som inkomst (dvs. förmånsbeskattning eller utdelningsbeskattning).

25 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafens två stycken regleras hur underlaget för skattereduktion ska beräknas.

I *första stycket första punkten* finns den grundläggande regeln om underlaget för skattereduktionen. I underlaget ingår alla de gåvor som personen lämnat under året och som vid ett och samma gåvotillfälle uppgått till minst 200 kronor.

I *första stycket andra punkten* behandlas de gåvor som en arbetsgivare lämnat som en löneförmån för en arbetstagares räkning och sådan bolagsgåva som en delägare blivit utdelningsbeskattad för. Kravet på att gåvan vid gåvotillfället ska uppgå till minst 200 kronor gäller också i dessa fall.

Av *andra stycket* följer att omkostnader som givaren haft för att lämna gåvan inte räknas in i underlaget. Exempel på sådana omkostnader är gireringsavgift och porto.

26 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafen anges hur man beräknar skattereduktionens storlek. Skattereduktionen är 25 procent av underlaget för skattereduktionen. Som framgår av 22 § måste underlaget uppgå till minst 2 000 kronor för att skattereduktion över huvud taget ska kunna komma i fråga. Det betyder att den lägsta skattereduktion som kan komma i fråga är (25 % av 2 000 =) 500 kronor. Den högsta skattereduktion som en fysisk person kan få är 1 500 kronor. Maximal skattereduktion uppnås när underlagets belopp är (1 500 / 25 % =) 6 000 kronor.

Övergångsbestämmelser till SFS 2001:1175

Ändringen i övergångsbestämmelsernas *tredje punkt* föranleds av förslaget i 6.2 om nedsatt förmånsvärde för vissa miljöbilar och innebär att reglerna i 61 kap. 8 a § andra och tredje styckena inkomstskattelagen (1999:1229) ska tillämpas till och med det beskattningsår som slutar den 31 december 2013.

Övergångsbestämmelser till SFS 2005:1136

Ändringen föranleds av förslaget i 6.17.1 om vissa bostadsbeskattningsfrågor.

Tiden i andra punkten i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2005:1136) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) förlängs till att gälla till och med utgången av år 2015.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Av *första punkten* framgår att bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. Lagen föreslås tillämpas första gången vid 2013 års taxering om inte något annat anges i punkterna 2 och 3.

Av *andra punkten* följer att äldre lydelse av 11 kap. 22 § fortfarande ska gälla för arbete i Sverige som har påbörjats före ikraftträdandet. De nya bestämmelserna gäller således endast för arbete i Sverige som påbörjas från och med den 1 januari 2012.

Enligt *tredje punkten* tillämpas bestämmelserna i 16 kap. 9 § första gången på utgifter som är hänförliga till tid efter den 31 december 2011.

I *fjärde punkten* anges att uppskovsbelopp vid andelsbyten som fastställts enligt äldre bestämmelser ska tas upp som intäkt om den mottagna andelen överförs från ett konto som inte är ett investeringssparkonto till ett eget investeringssparkonto. Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.13.3.7 om investeringssparkonto.

Femte punkten är en följd av att den nya skatteförfarandelagens terminologi inte får fullt genomslag redan vid ikraftträdandet. Begreppen självdeklaration och taxering ersätts av nya begrepp först efter 2013 års taxering.

6.22.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

1 kap.

16 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

En ny *tredje strecksats* införs av vilken det framgår att regler om förfarandet vid skattereduktion för gåva finns i lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

*2 kap.**1 §*

Ändringen föränleds av förslaget i 6.13 om investeringssparkonto.

Katalogen med definitioner och förklaringar samt hänvisningar till var dessa finns utökas med termen investeringssparkonto. En hänvisning görs till 42 kap. 35 § där termen förklaras.

33 kap.*3 §*

Ändringen i paragrafen görs som en konsekvens av den i avsnitt 6.15.3 föreslagna ändringen.

6.22.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i kupongskattelagen (1970:624)

4 §

Ändringen föränleds av förslaget i 6.14.4 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Det nya *nionde stycket* innebär att utländska investeringsfonder (fondföretag) inte längre är skyldiga att betala kupongskatt på utdelningar från svenska aktiebolag och investeringsfonder. Undantaget från skyldighet att betala kupongskatt på utdelning begränsas dock av kontrollskäl till utländska investeringsfonder som motsvarar fondföretag enligt lagen (2004:46) om investeringsfonder och som hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

6.22.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

2 kap.*1 a §*

Paragrafen, som är ny, föränleds av förslaget i 6.13.3.10 om investeringssparkonto.

Av paragrafen framgår att utländsk intäkt, vid tillämpning av 2 kap., ska anses ha tagits upp enligt inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, även om intäkten i enlighet med nya 42 kap. 42 § IL inte ska tas upp.

10 a §

Paragrafen, som är ny, föränleds av förslaget i 6.13.3.10 om investeringssparkonto.

Paragrafen anger att utländska intäkter som enligt nya 2 kap. 1 a § ska anses ha tagits upp till beskattning inte ska tas med i den skattskyldiges sammanlagda kapitalinkomster. Av detta följer att de sammanlagda kapitalinkomsterna, bortsett från övriga intäkter och kostnader i inkomstslaget kapital, endast innefattar den schablonintäkt som ska tas upp enligt 42 kap. 36 § IL.

10 b §

Paragrafen, som är ny, föränleds av förslaget i 6.13.3.10 om investeringssparkonto.

I paragrafen anges att utländska intäkter som avses i nya 2 kap. 1 a § får tas med i de utländska kapitalinkomsterna endast till den del de, för ett visst taxeringsår, inte överstiger den schablonintäkt som ska tas upp till beskattning enligt 42 kap. 36 § IL.

6.22.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1986:468) om avräkning av utländsk skatt

2 kap.*7 §*

Ändringen föränleds av förslaget i 6.13.3.10 om investeringssparkonto.

I paragrafens andra stycke görs en ändring innebärande att sådan utländsk intäkt som avses i nya 2 kap. 1 a § ska anses ha ingått i underlaget för beslut om skatt det år som den skulle ha ingått i underlaget om den skulle ha tagits upp till beskattning.

6.22.9 Förslaget till lag om ändring i taxeringslagen (1990:324)

1 kap.*1 §*

Ändringen föränleds av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Som en följd av att det införs två nya punkter i 2 § första stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ändras hänvisningen till den paragrafen till att avse första stycket 1–4 och 6–10.

6.22.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

När det gäller utländska kapitalförsäkringar och avtal om tjänstepension som är jämförbara med kapitalförsäkring är det den enskilde som är skattskyldig för avkastningsskatten. När det nu föreslås att kapitalunderlaget för avkastningsskatt när det gäller kapitalförsäkringar även ska bestå av premiebetalningar under året, formuleras skattskyldighetsbestämmelsen i 2 § första stycket 7 och 9 så att det framgår att skattskyldigheten inte är knuten till förhållandena vid årets ingång. Hur kapitalunderlaget ska beräknas utifrån gjorda premiebetalningar för dessa kapitalförsäkringar och avtal om tjänstepension framgår av 3 b §.

I paragrafen *första stycke* införs två nya punkter, där den tidigare punkten 6 delas upp i punkterna 6 och 7 och den tidigare punkten 7 blir punkterna 8 och 9. *Punkten 6* reglerar allmänt skattskyldigheten för en obegränsat skattskyldig som innehar en utländsk pensionsförsäkring medan *punkten 7* reglerar skattskyldigheten för obegränsat skattskyldig som under beskattningsåret innehaft en utländsk kapitalförsäkring. *Punkterna 8* och *9* innehåller motsvarande reglering för innehavare av avtal om tjänstepension som kan likställas med pensionsförsäkring (punkt 8) respektive kapitalförsäkring (punkt 9). I punkten 8 görs en redaktionell ändring genom att ”ingått ett avtal” byts ut mot ”innehar ett avtal”. Som en följd av dessa ändringar har den förutvarande punkten 8 nu fått beteckningen 10.

Som framgår av första stycket är det enbart den som är obegränsat skattskyldig som är skattskyldig till avkastningsskatt. Förslaget att kapitalunderlaget när det gäller kapitalförsäkringar och motsvarande avtal om tjänstepension även ska bestå av premiebetalningar får till följd att även den som blir obegränsat skattskyldig under ett beskattningsår kan bli skattskyldig till avkastningsskatt för det året. Kapitalunderlaget kommer i dessa fall att baseras på de premiebetalningar som görs efter att den skattskyldige blivit obegränsat skattskyldig, se 3 b §.

I paragrafens *andra* och *tredje stycken* görs redaktionella ändringar på grund av att punkten

6 delats upp i punkterna 6 och 7 i första stycket. Därutöver görs i *tredje stycket* en justering som medför att stycket ska tillämpas även på avtal om tjänstepension som är jämförbart med en pensionsförsäkring. Eftersom det inte längre krävs att en pensionsförsäkring ska vara meddelad i en försäkringsrörelse som bedrivs från fast driftsställe i Sverige saknas anledning att behålla begränsningen till enbart avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring (jfr prop. 2005/06:22 s. 58).

3 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.4.3 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Paragrafen motsvarar i sak nuvarande 3 § andra-elfte styckena. Eftersom bestämmelserna för beräkning av skatteunderlaget ändras och flyttas till den nya 3 d §, anges numera i *åttonde stycket* att till det värde som enligt det stycket ska undantas från skatteunderlaget får tillägg göras för årlig värdestegring beräknad enligt 3 d § första och fjärde styckena. Bestämmelsen innebär dock precis som tidigare att det undantagna värdet varje år får räknas upp med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före beskattningsåret.

3 b §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.4.3 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

I paragrafen anges i *första stycket* att värdet av premier som betalats under beskattningsåret för kapitalförsäkring och avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring ska ingå i kapitalunderlaget. Bestämmelsen gäller för skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 1, 2, 7 och 9. Genom att uttrycket ”premier” används följer att ”insättningar” till försäkringen i form av ränta, utdelning eller annan avkastning på kapitalunderlaget som försäkringsgivaren har tilldelat försäkringen under beskattningsåret inte ska öka kapitalunderlaget. Något uttryckligt undantag för sådana värdeöverföringar anses inte nödvändigt eftersom försäkringstagaren inte är berättigad att lyfta utdelning eller annan avkastning för egen del utan erhåller denna indirekt genom försäkringsgivaren eftersom försäkringsgivaren äger tillgångarna i försäkringen.

Av sista meningen i första stycket framgår att när värdet av premier som betalats under året beräknas ska premier som har betalats in under den andra halvan av beskattningsåret beräknas till halva premiebeloppet. Om t.ex. en premie om 10 000 kronor betalas in i mars och en ny premie om 5 000 kronor betalas i september ska således kapitalunderlaget ökas med $10\,000 + 2\,500 = 12\,500$ kronor.

Eftersom värdet av premier som betalats under året numera ska ingå i kapitalunderlaget ska alltså ett kapitalunderlag beräknas redan för det år då en kapitalförsäkring eller ett motsvarande avtal om tjänstepension tecknas. Kapitalunderlaget för beskattningsåret då en kapitalförsäkring eller ett avtal om tjänstepension tecknas kommer att baseras på de premier som betalas till försäkringen respektive avtalet från och med teckningstillfället till och med årets utgång. Eftersom försäkringen respektive avtalet inte existerade vid årets ingång kan i dessa fall inget värde vid beskattningsårets ingång ingå i kapitalunderlaget.

Syftet med bestämmelsen är att säkerställa beskattningen av belopp som under beskattningsåret betalas in till en kapitalförsäkring eller ett tjänstepensionsavtal. Eftersom premiebetalningar sker under hela året kan kapitalunderlaget inte fastställas slutligt förrän vid årets utgång. Av detta följer också att årets avkastningsskatt inte kan beräknas slutligt förrän vid denna tidpunkt.

Bestämmelsen omfattar svenska livförsäkringsföretag, utländska livförsäkringsföretag som bedriver kapitalförsäkringsrörelse från fast driftställe i Sverige och utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver med kapitalförsäkringsverksamhet jämförbar tjänstepensionsverksamhet från fast driftställe i Sverige. Vidare omfattas obegränsat skattskyldiga som innehar kapitalförsäkring som har meddelats av en utländsk försäkringsgivare, eller sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med kapitalförsäkring som har ingåtts med ett utländskt tjänstepensionsinstitut, om försäkringsgivaren eller institutet saknar fast driftställe i Sverige.

Paragrafen reglerar enbart hur kapitalunderlaget ska beräknas för kapitalförsäkring och sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring. Vid beräkning av kapitalunderlaget för bland annat svenska och utländska pensionsförsäkringar eller avtal om tjänstepension som är jämförbara med pensionsförsäkring ska enbart reglerna i 3 a § tillämpas.

I *andra stycket* anges att vid beräkning av kapitalunderlag enligt första stycket ska, för skattskyldig som avses i 2 § första stycket 1 och 2, bortses från premiebetalningar som är hänförliga till avgångsbidragsförsäkringar meddelade enligt grunder som fastställts i kollektivavtal mellan arbetsmarknadens huvudorganisationer, som är hänförliga till försäkringar som i redovisningshänseende tas upp som grupplivförsäkringar, eller som avser sjuk- och olycksfallsförsäkringar hänförliga till försäkringsklass 1, 2, I b och IV enligt 2 kap. 11 § första stycket och 12 § försäkringsrörelselagen (2010:2043). Dessa undantag gäller således såväl svenska och utländska livförsäkringsföretag som utländska tjänstepensionsinstitut. Undantagen gällande beräkningen av den del av kapitalunderlaget som avser premiebetalningar motsvarar de undantag som i dag finns i 3 § tredje stycket 2–4. Samma försäkringar som enligt nuvarande regler undantas från avkastningsskatt kommer således att undantas även från förslaget att premiebetalningar ska ingå i beräkningen av kapitalunderlaget för vissa försäkringar och tjänstepensionsavtal.

3 c §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.4.3 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur kapitalunderlaget ska fördelas mellan överlåtare och förvärvare när en utländsk kapitalförsäkring eller ett utländskt avtal om tjänstepension som är jämförbart med en kapitalförsäkring överläts under ett beskattningsår. När det gäller utländska kapitalförsäkringar och jämförbara tjänstepensionsavtal är försäkringstagaren skattskyldig för avkastningsskatten.

Av *andra stycket* framgår att den del av kapitalunderlaget som ska beräknas enligt 3 a § ska tas med av den överlåtare som innehade en kapitalförsäkring eller ett motsvarande avtal om tjänstepension vid beskattningsårets ingång.

I *tredje stycket* regleras hur de premier som enligt 3 b § ska ingå i kapitalunderlaget ska fördelas mellan överlåtare och förvärvare. En kapitalförsäkring eller ett motsvarande avtal om tjänstepension kan överlätas flera gånger under samma beskattningsår. Samma innehavare kan således vara både överlåtare och förvärvare. För såväl överlåtare som förvärvare gäller att dessa ska ta med premiebetalningar som görs från och

med tidpunkten för förvärv av en försäkring eller ett avtal till och med tidpunkten för överlåtelse av desamma. Varje innehavare ska således ta med de premiebetalningar som görs under innehavstiden i kapitalunderlaget.

3 d §

Paragrafen, som är ny, föranses av förslaget i 6.13.4.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

I *första stycket* anges huvudregeln för beräkningen av skatteunderlaget för bland annat pensionsförsäkring och tjänstepensionsavtal. Skatteunderlaget ska beräknas genom att kapitalunderlaget enligt 3 a § multipliceras med den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret.

För skattskyldiga som avses i 2 § första stycket 1 och 2, dvs. svenska livförsäkringsföretag, utländska livförsäkringsföretag som bedriver försäkringsrörelse från fast driftställe i Sverige och utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver med försäkringsverksamhet jämförbar tjänstepensionsverksamhet från fast driftställe i Sverige, utgörs kapitalunderlaget enligt 3 a § första stycket av den skattskyldiges tillgångar vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder. Kapitalunderlaget enligt 3 a § för dessa skattskyldiga avser således alla tillgångar oavsett om de är hänförliga till pensionsförsäkring eller kapitalförsäkring. Eftersom ett särskilt skatteunderlag ska beräknas för kapitalförsäkring och avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring undantas i *första stycket* den del av kapitalunderlaget enligt 3 a § för skattskyldiga som avses i 2 § 1 och 2 som ska tas med vid beräkning av skatteunderlag för kapitalförsäkring och motsvarande tjänstepensionsavtal enligt andra eller tredje stycket.

I *andra stycket* anges hur skatteunderlaget som avser kapitalförsäkring ska beräknas. Bestämmelsen är tillämplig på såväl svenska livförsäkringsföretag, utländska livförsäkringsföretag som driver verksamhet från fast driftställe i Sverige som obegränsat skattskyldiga som innehar kapitalförsäkring som har meddelats av en utländsk försäkringsgivare som saknar fast driftställe i Sverige.

Skatteunderlaget för kapitalförsäkring beräknas med tillämpning av 3 a, 3 b och 3 c §§. För den del av kapitalunderlaget som avses i 3 a §

det bara den del som är hänförlig till kapitalförsäkring som ska tas med vid beräkning av skatteunderlaget för sådana försäkringar. Att premiebetalningar till kapitalförsäkring som skett under beskattningsåret ska ingå i kapitalunderlaget framgår av 3 b §. I de fall då en utländsk kapitalförsäkring överlåtits under beskattningsåret framgår det av 3 c § hur kapitalunderlaget ska beräknas för överlåtaren och förvärvaren. Skatteunderlaget beräknas genom att det enligt 3 a–3 c §§ beräknade kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret.

Av *tredje stycket* följer att skatteunderlaget för utländska tjänstepensionsinstitut som bedriver med kapitalförsäkringsverksamhet jämförbar tjänstepensionsverksamhet från fast driftställe i Sverige ska beräknas på samma sätt som för kapitalförsäkringar enligt andra stycket. Detsamma gäller för obegränsat skattskyldiga som har ingått ett avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring med ett utländskt tjänstepensionsinstitut om det utländska tjänstepensionsinstitutet saknar fast driftställe i Sverige. Det som sägs i andra stycket om kapitalförsäkringar ska således vid tillämpning av tredje stycket anses avse avtal om tjänstepension.

I *fjärde stycket* anges att skatteunderlaget avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

9 §

Ändringen föranses av förslaget i 6.13.4.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Paragrafens *första stycke* har kompletterats med en hänvisning till 3 d § första och fjärde styckena.

I *andra stycket* anges skattesatsen för skatteunderlag som avser kapitalförsäkring och sådant avtal om tjänstepension som är jämförbart med kapitalförsäkring. Denna skattesats höjs från 27 till 30 procent.

10 a §

Ändringen föranses av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

I paragrafen görs en redaktionell ändring med anledning av de nya punkter som införs i 2 § första stycket.

12 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

I paragrafen görs en redaktionell ändring med anledning av de nya punkter som införs i 2 § första stycket.

Övergångsbestämmelser till SFS 2008:136

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Fram till den 1 maj 2008 likställdes vissa kapitalförsäkringar, s.k. kapitalpensionsförsäkringar, med pensionsförsäkringar i 9 § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. I samband med att bestämmelserna i 9 § om kapitalpensionsförsäkringar togs bort infördes vissa övergångsbestämmelser.

Av andra punkten i dessa övergångsbestämmelser framgår att livförsäkringsavtal som avses i 9 § tredje stycket i lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel i dess äldre lydelse och som ingåtts senast den 1 februari 2007, dvs. s.k. kapitalpensionsförsäkringar, även efter ikraftträdandet av lagen (2008:136) om ändring i nämnda lag ska likställas med pensionsförsäkring vid tillämpning av 9 §. Innebörden av övergångsbestämmelsen är att dessa försäkringar även efter slopandet av 9 § tredje stycket ska beskattas som pensionsförsäkringar med den lägre avkastningsskattesatsen om 15 procent. Om en premie betalas för en sådan försäkring efter den 1 februari 2007 gäller dock att premiebetalningen under vissa förutsättningar ska ligga till grund för beräkningen av ett särskilt skatteunderlag. Detta särskilda skatteunderlag ska beskattas med skattesatsen för kapitalförsäkring, som föreslås ändras från 27 procent till 30 procent.

Enligt nuvarande bestämmelser beräknas kapitalunderlaget för såväl pensionsförsäkring som kapitalförsäkring på samma sätt. Förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring innebär bl.a. att beräkningen av kapitalunderlag för kapitalförsäkring kommer att skilja sig från beräkningen av kapitalunderlag för pensionsförsäkring. När det gäller kapitalunderlaget för kapitalförsäkring ska under året betalda premier ingå i underlaget. Eftersom kapitalpensionsförsäkringar enligt övergångsbestämmelsen ska likställas med pensionsförsäkringar när det gäller vilken skattesats som ska tillämpas på skatteunderlaget bör de likställas med pensionsförsäkringar även när det gäller

beräkningen av kapitalunderlaget som ligger till grund för skatteunderlaget.

Andra punkten i övergångsbestämmelserna har redigerats om så att det nuvarande första stycket delas upp i två stycken.

I andra punkten *första stycket* föreslås att de livförsäkringsavtal som omfattas av andra punkten även vid tillämpning av 3 b–3 d §§ i lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel om beräkning av kapitalunderlag ska likställas med pensionsförsäkring.

Det särskilda skatteunderlag som anges i *andra stycket* av övergångsbestämmelsen ska behandlas som ett värde hänförligt till en kapitalförsäkring. När nu reglerna för beräkning av kapitalunderlag för kapitalförsäkring ändras bör även kapitalunderlaget som ligger till grund för detta särskilda skatteunderlag beräknas enligt de nya reglerna för kapitalförsäkring. I det nya *tredje stycket* föreslås därför att när det gäller beräkning av det särskilda skatteunderlaget ska första stycket inte gälla. Detta innebär att sådana särskilda skatteunderlag som avses i andra stycket ska beräknas och beskattas enligt bestämmelserna för kapitalförsäkring.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2012 och tillämpas första gången vid 2013 års taxering. För en skattskyldig som har kalenderår som beskattningsår innebär detta att kapitalunderlaget för 2012 ska ökas med premier som har betalats in till försäkringen efter ikraftträdandet. Vidare ska statslåneräntan vid utgången av november 2011 ligga till grund för beräkningen av skatteunderlaget för 2012.

För skattskyldiga med brutet räkenskapsår föreslås att äldre bestämmelser ska tillämpas för beskattningsår som har påbörjats före ikraftträdandet.

6.22.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.4.3 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

I paragrafen anges att skattskyldiga som avses i 2 § ska beräkna ett kapitalunderlag som ligger till grund för skatteunderlaget som skatten

beräknas på. Bestämmelserna i nuvarande andra-
elfte styckena flyttas till 3 a §.

Bland de skattskyldiga som enligt paragrafen ska beräkna ett kapitalunderlag återfinns bland annat obegränsat skattskyldig som under beskattningsåret innehaft en utländsk kapitalförsäkring eller ett motsvarande tjänstepensionsavtal. Skattskyldighetsbestämmelserna i 2 § 7 och 9 har ändrats för att reglera skattskyldigheten för den som under någon del av beskattningsåret innehaft en sådan försäkring eller ett sådant avtal. För den som förvärvar en kapitalförsäkring under beskattningsåret ska kapitalunderlaget beräknas utifrån de premier som därefter betalas till försäkringen, se 3 b och 3 c §§. Om inga premiebetalningar görs under resterande del av beskattningsåret kommer det således för dessa skattskyldiga inte att finnas något underlag för att beräkna ett kapitalunderlag avseende detta beskattningsår.

6.22.12 Förslaget till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200)

7 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.11 om sänkt mervärdesskattesats för restaurang- och cateringtjänster.

I andra stycket förs en ny punkt 5 in. Enligt denna ska skatten tas ut med 12 procent av beskattningsunderlaget vid omsättning av restaurang- och cateringtjänster, med undantag för den del av tjänsten som avser spritdrycker, vin och starköl. En definition av begreppet restaurang- och cateringtjänster finns i artikel 6 i tillämpningsförfordningen. I korthet säger denna definition att en restaurang- och cateringtjänst består av leverans av mat eller dryck (eller både mat och dryck) tillsammans med tillhandahållande av ett antal tjänster som möjliggör att maten eller drycken direkt kan konsumeras. För att räknas som en restaurang- eller cateringtjänst krävs vidare att tjänsterna utgör den övervägande delen. Begreppet restaurang- och cateringtjänster bör tolkas i enlighet med vad som följer av tillämpningsförfordningens artikel 6.

En restaurang- eller cateringtjänst består alltså för det första av leverans av mat eller dryck. Den behöver inte avse mat eller dryck av något särskilt slag eller mängd, utan det kan vara fråga om exempelvis en middag, något att dricka med

tilltugg, en varm korv eller bara någon dryck. Vidare kan det exempelvis vara fråga om en kopp kaffe med en smörgås, bakelse eller tårbit. Vem som levererar saknar betydelse, det kan exempelvis vara en restaurang, ett konditori eller en cateringfirma.

För att det ska röra sig om en restaurang- eller cateringtjänst krävs för det andra att fråga är om flera komponenter där leveransen av mat eller dryck bara är en del och där övriga komponenter utgörs av tjänster som möjliggör att maten eller drycken direkt kan konsumeras. Som exempel på sådana tjänster kan nämnas iordningställande av lokalen där serveringen kommer att ske, tillagning av maten och tillhandahållandet av betjäning. Tjänster som inte har något samband med möjligheten att omedelbart konsumera mat eller dryck, exempelvis restaurangunderhållning, kan inte utgöra en del av en restaurang- eller cateringtjänst.

För att betraktas som en restaurang- eller cateringtjänst krävs för det tredje att tjänsterna – inte tillhandahållandet av mat eller dryck – utgör den övervägande delen. Så kallad take-away (färdiglagad mat som hämtas på exempelvis en restaurang för att ätas någon annanstans) är ett exempel på en situation där tjänsteinslaget inte är tillräckligt stort för att det ska bli fråga om en restaurang- eller cateringtjänst. I dessa fall är det i stället fråga om leverans av livsmedel vilket leder till att skattesatsen i alla fall blir 12 procent.

Skillnaden mellan en restaurangtjänst och en cateringtjänst är endast platsen för tillhandahållandet. En restaurangtjänst tillhandahålls i tillhandahållarens lokaler, exempelvis på en restaurang eller ett konditori medan en cateringtjänst utförs exempelvis hemma hos någon, i en festlokal eller på en arbetsplats.

En restaurang- eller cateringtjänst, eller en del av en sådan tjänst, som avser spritdrycker, vin och starköl omfattas inte av den reducerade skattesatsen. Dessa delar måste särskiljas från tjänsten i övrigt. Det är inte enbart själva spritdrycken, vinet eller starkölet som ska beskattas med normalskattesatsen utan hela tillhandahållandet. Om man exempelvis serverar en starköl i en bar ska hela detta sammansatta tillhandahållande beskattas med normalskattesatsen. Om det i stället är en kopp kaffe som serveras ska hela det sammansatta tillhandahållandet beskattas med den reducerade skattesatsen. Om vin serveras till en middag på restaurang ska hela den del av restaurangtjänsten

som avser vinet beskattas med normalskattesatsen. Spritdrycker, vin och starköl ingår inte heller i kategorin livsmedel, som enligt 7 kap. 1 § andra stycket 4 ML beskattas med samma skattesats som restaurang- och cateringtjänster. Mervärdesbeskattningen av dryck är alltså densamma oavsett om den ingår i en restaurang- eller cateringtjänst eller inte. Skattesatsen på spritdrycker, vin och starköl är alltid 25 procent medan skattesatsen på övrig dryck, exempelvis folköl, lättöl och mineralvatten alltid är 12 procent.

6.22.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1920) om allmän löneavgift

3 §

Ändringen, som föranleds av förslaget i 6.5 om förändrade nivåer för socialavgifter, innebär att den allmänna löneavgiften från och med den 1 januari 2012 uppgår till 9,21 procent.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

De nya bestämmelserna föreslås enligt *första punkten* träda i kraft den 1 januari 2012. Enligt den *andra punkten* ska bestämmelsen tillämpas på lön eller annan ersättning som betalas ut efter den 31 december 2011. I *tredje punkten* anges att bestämmelsen också tillämpas på inkomst som uppstår efter den 31 december 2011. Om beskattningsåret omfattar tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2011 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och beskattningsåret.

6.22.14 Förslaget till lag om ändring i skattebetalningslagen (1997:483)

11 kap.

9 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Ändringen är av redaktionell natur. Den beror på att ett antal paragrafer tillkommer i 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) samt på att hänvisningen rätteligen bör omfatta även 67 kap. 1 § nämnda lag.

12 kap.

Upphävande av 9 a § och utgående av rubriken närmast före 9 a §

Förslaget föranleds av förslaget i 6.14.3.1 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Som en följd av förslaget i 6 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229) att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden behövs det inte någon särskild reglering av rättigheter och skyldigheter när det gäller skatt vid fusion, delning eller annan ombildning av investeringsfonder.

19 kap.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Ändringen i *andra stycket* är föranledd av att det införs två nya punkter i 2 § första stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, där den tidigare punkten 6 delas upp i punkterna 6 och 7 och den tidigare punkten 7 blir punkterna 8 och 9.

6.22.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:000) om ändring i lagen (1998:189) om förhandsbesked i skattefrågor

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Som en följd av att det införs två nya punkter i 2 § första stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ändras hänvisningen till den paragrafen i *första stycket 1 b* till att avse första stycket 1–4 och 6–10.

6.22.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (1999:1305) om Forskarskattenämnden

4 §

Förslaget föranleds av förslaget i 6.3 om förenklad expertskatt.

I paragrafen, som innehåller regler om när Forskarskattenämnden är beslutför, föreslås införande av ett nytt *andra stycke*. Det nya stycket innebär att i ärenden om arbetstagare,

som har en ersättning för arbetet i Sverige som per månad överstiger två gånger prisbasbeloppet för det kalenderår då arbetet påbörjas, är nämnden beslutför med ordföranden eller vice ordföranden ensam. Det förenklade förfarande som härigenom föreslås förutsätter därmed att beslut kan fattas med tillämpning av den föreslagna nya bestämmelsen i 11 kap. 22 § tredje stycket inkomstskattelagen (1999:1229).

6.22.17 Förslaget till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980)

2 kap.

26 §

Ändringen, som föranleds av förslaget i 6.5 om förändrade nivåer för socialavgifter, innebär att nivåerna för föräldraförsäkringsavgiften och arbetsskadeavgiften i arbetsgivaravgifterna justeras till 2,60 respektive 0,30 procent. De sammanlagda arbetsgivaravgifterna uppgår således till 22,21 procent från och med den 1 januari 2012.

3 kap.

13 §

Ändringen, som föranleds av förslaget i 6.5 om förändrade nivåer för socialavgifter, innebär att nivåerna för föräldraförsäkringsavgiften och arbetsskadeavgiften i egenavgifterna justeras till 2,60 respektive 0,30 procent. De sammanlagda egenavgifterna uppgår således till 19,76 procent från och med den 1 januari 2012.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelse

De nya bestämmelserna föreslås enligt *första punkten* träda i kraft den 1 januari 2012. Enligt den *andra punkten* ska bestämmelsen i 2 kap. 26 § i sin nya lydelse tillämpas på ersättning som betalas ut efter den 31 december 2011. I *tredje punkten* anges att bestämmelsen i 3 kap. 13 § i sin nya lydelse tillämpas på inkomst som uppbärs efter den 31 december 2011. Om beskattningsåret omfattar tid såväl före som efter ikraftträdandet ska, om den avgiftsskyldige inte visar annat, så stor del av beskattningsårets inkomst anses hänförlig till tiden efter den 31 december 2011 som svarar mot förhållandet mellan den del av beskattningsåret som infaller under denna tid och beskattningsåret.

6.22.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter

12 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.6 om justering av procentsats för förskott av egenavgifter.

Ändringen i paragrafen innebär att den procentsats utifrån vilken det förskott av egenavgifterna beräknas som Försäkringskassan får tillgodoföra sig höjs från 8,6 procent till 10,3 procent.

6.22.19 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter

1 kap.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Som en följd av att det införs två nya punkter i 2 § första stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ändras hänvisningen till den paragrafen till att avse första stycket 1–4 och 6–10.

2 kap.

2 §

Ändringen föranleds av förslagen i 6.14.5.1.2 och 6.14.5.1.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare samt förslaget i 6.13.5.5 om investeringssparkonto.

I paragrafens tredje punkt anges att fysiska personer ska lämna allmän självdeklaration om intäkterna i inkomstslaget kapital uppgår till minst 200 kronor under beskattningsåret. Höjningen, från det tidigare beloppet 100 kronor, är i linje med höjningen av gränobeloppet för beräkning av statlig inkomstskatt i 65 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. Vid beräkningen av intäkterna undantas dock sådan schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond eller ett fondföretag för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 16–20 §§. Vid beräkningen av intäkterna undantas även sådan schablonintäkt avseende innehav av ett investeringsparkonto för vilken kontrolluppgift, som ska lämnas enligt 11 kap. 10 §, har lämnats. Ett liknande undantag finns sedan tidigare för ränta

och utdelning som kontrolluppgift ska lämnas för enligt 8 eller 9 kap.

En skattskyldig som har fått sin kopia av kontrolluppgiften från den kontrolluppgiftsskyldige har i de flesta fall grundad anledning att anta att kontrolluppgift har lämnats till Skatteverket, och torde på grund av befrielsereglerna i 5 kap. 14 § taxeringslagen (1990:324) inte komma att påföras särskild avgift om kontrolluppgift trots allt inte skulle ha lämnats.

4 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.5.1.2 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare samt förslaget i 6.13.5.5 om investeringssparkonto.

I paragrafens första punkt anges att dödsbon ska lämna allmän självdeklaration om de skattepliktiga intäkterna har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret. Vid beräkningen av intäkterna undantas sådan schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond eller ett fondföretag för vilken kontrolluppgift har lämnats enligt 11 kap. 16–20 §§. Vid beräkningen av intäkterna undantas vidare sådan schablonintäkt avseende innehav av ett investeringssparkonto för vilken kontrolluppgift, som ska lämnas enligt 11 kap. 10 §, har lämnats. Ett liknande undantag finns sedan tidigare för ränta och utdelning som kontrolluppgift ska lämnas för enligt 8 eller 9 kap.

En skattskyldig som har fått sin kopia av kontrolluppgiften från den kontrolluppgiftsskyldige har i de flesta fall grundad anledning att anta att kontrolluppgift har lämnats till Skatteverket, och torde på grund av befrielsereglerna i 5 kap. 14 § taxeringslagen inte komma att påföras särskild avgift om kontrolluppgift trots allt inte skulle ha lämnats.

7 §

Ändringen föranleds av förslagen i 6.14.5.1.1 och 6.14.5.1.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Ändringen innebär att paragrafens *femte punkt* tas bort och att fondbolag, förvaltningsbolag och förvaringsinstitut därmed inte längre är skyldiga att lämna särskild självdeklaration för sina förvaltade investeringsfonder. Slopandet av deklARATIONSSKYLDIGHETEN är en konsekvens av att investeringsfonder föreslås inte längre vara

skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

Dessutom anges att sådana juridiska personer som avses i paragrafens *tredje punkt* med vissa undantag ska lämna särskild självdeklaration om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 200 kronor. Höjningen, från det tidigare beloppet 100 kronor, är i linje med höjningen av gränsvärdet för beräkning av statlig inkomstskatt i 65 kap. 2 § IL.

3 kap.

26 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Ändringen innebär att den som begär skattereduktion för gåva ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktionen.

8 kap.

4 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.5.4 om investeringssparkonto.

Av *första stycket* framgår att kontrolluppgift inte ska lämnas om ränteinkomster eller annan avkastning på tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Av *andra stycket* framgår att undantaget från kontrolluppgiftsskyldighet i första stycket inte ska gälla ränta och annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 38 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. De tillgångar som avses där är tillgångar som förvärvats av den som emitterat dem om tillgångarna avses bli upptagna till handel på t.ex. en reglerad marknad inom viss tid (18 § lagen om investeringssparkonto), samt kvalificerade andelar och finansiella instrument där kontoinnehavaren enligt bestämmelserna i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto äger en viss andel av ett företag. Dessutom omfattas sådana finansiella instrument som förvaras felaktigt på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto. För de nu uppräknade tillgångarna anges i 42 kap. 42 § andra stycket 1 IL att avkastningen ska beskattas konventionellt trots att tillgångarna finns på ett investeringssparkonto. För att sådan beskattning ska kunna

ske krävs alltså att kontrolluppgift lämnas för avkastning på dessa tillgångar.

I andra stycket anges också att undantaget från kontrolluppgiftsskyldighet i första stycket inte heller ska gälla för ränta som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 3 IL. I den bestämmelsen anges att ränta på kontanta medel, som helt eller delvis avser ett kalenderår då räntesatsen som legat till grund för räntans beräkning någon gång överstigit statslåneräntan vid utgången av november närmast före det kalenderåret, ska tas upp. Eftersom sådan ränta som avses i den aktuella bestämmelsen ska beskattas konventionellt krävs alltså att kontrolluppgift lämnas för sådan ränta.

9 kap.

5 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.5.4 om investeringssparkonto.

I paragrafen framgår i *första stycket* att kontrolluppgift inte ska lämnas om utdelning, ränta eller annan avkastning på tillgångar på investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Av *andra stycket* framgår att undantaget från kontrolluppgiftsskyldighet i första stycket inte ska gälla ränta, utdelning och annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 38 § IL. De tillgångar som avses där är tillgångar som förvärvats av den som emitterat dem om tillgångarna avses bli upptagna till handel på t.ex. en reglerad marknad inom viss tid (18 § lagen om investeringssparkonto), samt kvalificerade andelar och finansiella instrument där kontoinnehavaren enligt bestämmelserna i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto äger en viss andel av ett företag. Dessutom omfattas sådana finansiella instrument som förvaras felaktigt på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto. För de nu uppräknade tillgångarna anges i 42 kap. 42 § andra stycket 1 IL att avkastningen ska beskattas konventionellt trots att tillgångarna finns på ett investeringssparkonto. För att sådan beskattning ska kunna ske krävs alltså att kontrolluppgift lämnas för avkastning på dessa tillgångar.

10 kap.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.2.1 om investeringssparkonto.

Genom tillägget i *första styckets första mening* framgår det vem som ska lämna kontrolluppgift om sådan avyttring av andelar i en investeringsfond som avses i de nya bestämmelserna i 44 kap. 8 a § IL, vari överföring av finansiellt instrument till eget investeringssparkonto jämföras med avyttring.

5 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.5.4 om investeringssparkonto.

I paragrafen anges att kontrolluppgift inte ska lämnas om avyttring av andelar i en investeringsfond när andelarna finns på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

6 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.2.1 om investeringssparkonto.

Paragrafen anger vilka uppgifter som ska lämnas i kontrolluppgift om avyttring av andelar i en investeringsfond. Enligt första stycket ska uppgift lämnas om bland annat kapitalvinst och kapitalförlust. Kapitalvinster beräknas enligt huvudregeln i 44 kap. 13 § IL som skillnaden mellan ersättningen för den avyttrade tillgången, minskad med utgifterna för avyttringen, och omkostnadsbeloppet. Kapitalförluster beräknas på samma sätt. När fondandelar överförs till ett investeringssparkonto från ett annat slags konto ska andelarna enligt 44 kap. 8 a § IL anses ha avyttrats mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet då de förtecknades på kontot. Vid sådana överföringar är det alltså denna ersättning som ska ligga till grund för beräkningen av kapitalvinst eller kapitalförlust.

Den avyttring som anses ha skett när andelar överförs till ett investeringssparkonto skiljer sig från vad som normalt gäller vid de avyttringar som kontrolluppgift ska lämnas om enligt paragrafen, eftersom ingen äganderättsövergång sker av andelarna. Detta innebär bland annat att det inte torde förekomma några utgifter för avyttring i dessa fall. Av denna anledning kan det vara av värde för Skatteverket att det framgår av kontrolluppgiften att det rör sig om en andel

som anses avyttrad till följd av en överföring till ett investeringssparkonto. Därför införs i en ny *punkt fem i första stycket* en bestämmelse av innebörd att vid avyttring som avses i 44 kap. 8 a § IL ska uppgift lämnas om att det är fråga om en sådan avyttring.

8 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.2.1 om investeringssparkonto.

En ny *punkt sju* har lagts till paragrafen, varigenom den som för, eller har fört, ett investeringssparkonto åläggs kontrolluppgiftsskyldighet för sådan avyttring som avses i 44 kap. 8 a § IL av fordringsrätter och andra delägarätter än andelar i en investeringsfond.

8 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.5.4 om investeringssparkonto.

Av den nya paragrafens *första stycke* framgår att kontrolluppgift inte ska lämnas om avyttring av sådana tillgångar som avses i 10 kap. 7 § som finns på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Av *andra stycket* framgår att undantaget från kontrolluppgiftsskyldighet i första stycket inte ska gälla avyttring av tillgångar som avses i 42 kap. 38 § IL. De tillgångar som avses där är tillgångar som förvärvats av den som emitterat dem om tillgångarna avses bli upptagna till handel på t.ex. en reglerad marknad inom viss tid (18 § lagen om investeringssparkonto), samt kvalificerade andelar och finansiella instrument där kontoinnehavaren enligt bestämmelserna i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto äger en viss andel av ett företag. Dessutom omfattas sådana finansiella instrument som förvaras felaktigt på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto. För de nu uppräknade tillgångarna anges i 42 kap. 42 § andra stycket 1 IL att kapitalvinst och kapitalförlust ska beskattas konventionellt trots att tillgångarna finns på ett investeringssparkonto. För att sådan beskattning ska kunna ske krävs alltså att kontrolluppgift lämnas för avyttring av dessa tillgångar.

9 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.2.1 om investeringssparkonto.

Paragrafen anger vilka uppgifter som ska lämnas i kontrolluppgift om avyttring av andra delägarätter än andelar i en investeringsfond och av fordringsrätter.

I 44 kap. 8 a § IL anges att när tillgångar överförs till ett investeringssparkonto från ett annat slags konto så ska andelarna anses ha avyttrats mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet då de förtecknades på kontot. I en ny *punkt fem i första stycket* framgår att när delägarätter eller fordringsrätter anses avyttrade till följd av en överföring till ett investeringssparkonto enligt 44 kap. 8 a § IL, ska kontrolluppgiften innehålla uppgift om den ersättning som avses i den paragrafen. Anledningen till att uppgift i dessa fall inte kan lämnas enligt nuvarande första punkten i första stycket är att uppgift enligt denna punkt ska lämnas om den ersättning som har överenskommit vid avyttringen. Eftersom en avyttring som anses ha skett på grund av en överföring till ett investeringssparkonto inte grundar sig på någon överenskommelse om ersättning vid avyttring, införs således en egen bestämmelse om den ersättning som uppgift ska lämnas om i dessa fall.

Den avyttring som anses ha skett när tillgångar överförs till ett investeringssparkonto skiljer sig från vad som normalt gäller vid avyttringar som kontrolluppgift ska lämnas om enligt paragrafen, eftersom ingen äganderättsövergång sker av tillgångarna. Av denna anledning kan det vara av värde för Skatteverket att det framgår av kontrolluppgiften att det rör sig om tillgångar som anses avyttrade till följd av en överföring till ett investeringssparkonto. Därför införs även en bestämmelse om att sådan uppgift ska lämnas i den nya *femte punkten i första stycket*.

Utöver uppgifter enligt den nya punkten 5 ska kontrolluppgiften när delägarätter eller fordringsrätter anses avyttrade till följd av en överföring till ett investeringssparkonto innehålla uppgifter enligt första stycket 2 och 3. De uppgifter som anges i första stycket 1 och 4 blir däremot inte aktuella vid avyttringar som avses i punkten 5.

11 kap.

8 a §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.2.2 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Paragrafen reglerar kontrolluppgiftsskyldigheten för avkastningsskatteändamål.

Ändringarna i *första stycket* föranleds av att det införs två nya punkter i 2 § första stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, och hänvisningen till den paragrafen ändras därför till att avse första stycket 6–10.

Ändringarna i *tredje stycket* är en följd av införandet av de nya paragraferna 3 a–3 c i lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel som innebär en förändring av beräkningen av underlaget för avkastningsskatt för kapitalförsäkring eller sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med kapitalförsäkring (se avsnitt 6.13.4.3). Bestämmelsen om vilka uppgifter som ska lämnas för de aktuella försäkringarna och tjänstepensionsavtalen ändras därför på motsvarande sätt genom att hänvisning görs till kapitalunderlag som ska beräknas enligt de nya 3 a–3 c §§ lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. För andra försäkringar och tjänstepensionsavtal än kapitalförsäkringar och tjänstepensionsavtal som kan jämföras med kapitalförsäkring ska i kontrolluppgiften endast uppgift lämnas om kapitalunderlag beräknat enligt 3 a § samma lag. För kapitalförsäkringar och tjänstepensionsavtal som kan jämföras med kapitalförsäkring ska kontrolluppgiften innehålla uppgift om kapitalunderlag beräknat enligt såväl 3 a § som 3 b § och, i förekommande fall, 3 c § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.

8 b §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafens *första stycke* stadgas att kontrolluppgift ska lämnas avseende gåvor som avses i 67 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), dvs. penninggåvor som vid varje gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor och som ges till godkända gåvomottagare, om den som har lämnat gåvan är känd. Kontrolluppgiftsskyldigheten omfattar således inte gåvor under 200 kronor eller gåvor från anonyma givare.

Av *andra stycket* framgår att kontrolluppgiften ska avse givaren och att den ska lämnas av den som har tagit emot gåvan. Om det är fråga om en gåva som en anställd ska förmånsbeskattas för eller som en delägare ska utdelningsbeskattas för ska denne anges som givare.

Enligt *tredje stycket* ska kontrolluppgiften innehålla uppgift om det gåvobelopp som har tagits emot under året. Gåvobeloppet är summan

av alla sådana gåvor enligt första stycket som erhållits under året.

10 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.5.2.1 om investeringssparkonto.

I *första stycket* anges att kontrolluppgift ska lämnas om sådan schablonintäkt vid innehav av investeringssparkonto som avses i 42 kap. 36 § IL, dvs. om den schablonintäkt som kontoinnehavaren ska ta upp i inkomstlaget kapital. Bestämmelser om investeringssparkontot som sådant finns i lagen om investeringssparkonto. Bestämmelser om beskattningen av kontoinnehavaren finns i IL, främst i 42 och 44 kap.

Enligt *andra stycket* ska kontrolluppgift lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som för eller har fört investeringssparkontot. Av 9 § lagen om investeringssparkonto framgår att det endast är fysiska personer och dödsbon som får ingå avtal om investeringssparkonto. Av den paragrafen framgår det också att ett investeringssparkonto bara får innehåvas av en enda fysisk person eller ett enda dödsbo.

I *tredje stycket* föreskrivs att uppgift ska lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i första stycket.

Av 42 kap. 36–41 §§ IL framgår hur schablonintäkten ska beräknas. Intäkten beräknas genom att multiplicera ett kapitalunderlag med statslåneräntan vid utgången av november kalenderåret närmast före beskattningsåret. Kapitalunderlaget beräknas bland annat utifrån värdet vid ingången av varje kvartal under året av tillgångarna på investeringssparkontot med tillägg för belopp och finansiella instrument som har betalats in respektive överförts till kontot under samma beskattningsår. Det innebär att kontrolluppgift om investeringssparkonton normalt ska lämnas för såväl konton på vilka det fanns tillgångar vid årets ingång som konton som har öppnats någon gång senare under året.

16 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.5.2 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Paragrafen inleder det nya avsnittet i kapitlet och anger att kontrolluppgift ska lämnas om schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som bedriver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om

investeringsfonder. Kontrolluppgiftens innehåll specificeras närmare i 20 §.

17 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.5.2 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I paragrafen anges att kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

18 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.5.2 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I paragrafen anges vem som ska lämna kontrolluppgift om schablonintäkten. Kretsen av kontrolluppgiftslämnare i denna paragraf överensstämmer med kretsen i 10 kap. 3 §. Paragrafen har utformats för att även reglera kontrolluppgiftsskyldigheten vid de gränsöverskridande förhållanden som kan uppkomma efter genomförandet av det nya UCITS IV-direktivet.

19 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.5.2 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I denna nya paragraf stadgas att kontrolluppgift inte ska lämnas om schablonintäkt avseende tillgångar på ett pensionssparkonto eller på ett investeringssparkonto.

Av 42 kap. 4 § IL följer att inkomster som hänför sig till tillgångar på pensionssparkonto inte ska tas upp. Värdet av de tillgångar som finns på kontot vid kalenderårets ingång utgör i stället underlag för skatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Således behövs det inte någon kontrolluppgift om schablonintäkt hänförlig till tillgångar på ett pensionssparkonto.

Av 42 kap. 43 § andra stycket framgår att ingen schablonintäkt ska tas upp avseende andelar i en investeringsfond som vid kalenderårets ingång förvaras på ett investeringssparkonto. Därför behövs inte heller någon kontrolluppgift om sådan schablonintäkt avseende dessa fondinnehav. Ett undantag från skyldigheten att lämna sådan kontrolluppgift för fondandelar på ett investeringssparkonto införs därför i paragrafen.

20 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.5.2 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I paragrafen föreskrivs att uppgift ska lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i 42 kap. 43 § IL. Kontrolluppgiften ska alltså innehålla uppgift om andelsägarens färdiguträknade schablonintäkt hänförlig till fondandelsinnehavet. Uppgiftsskyldigheten avser schablonintäkt på innehav av andelar såväl i investeringsfonder som i fondföretag som driver verksamhet här i landet enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

12 kap.

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.5.2 om ändrade skatteregler för investeringsfonder.

I paragrafen regleras att de kontrolluppgifter som ska lämnas för obegränsat skattskyldiga enligt vissa uppräknade bestämmelser även ska lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga. Den kompletteras nu med en hänvisning till de nya paragrafer om kontrolluppgifter om schablonintäkt avseende innehav av andelar i investeringsfonder och vissa fondföretag som införs i 11 kap., så att dessa kontrolluppgifter ska lämnas även för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

13 kap.

2 a §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

En utländsk gåvomottagare ska enligt bestämmelsen ge in en förbindelse om att lämna kontrolluppgifter i samband med att ansökan om att bli godkänd gåvomottagare sker. Av 8 § tredje stycket lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva framgår att det är ett villkor för att den sökande ska godkännas som gåvomottagare att en sådan förbindelse har kommit in till Skatteverket.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Stadgandet innehåller tekniska uppgifter om hur ett åtagande enligt 2 a § ska ges in.

15 kap.**4 a §**

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.5.3 om investeringssparkonto.

I paragrafen åläggs den som för eller har fört ett investeringssparkonto att lämna de uppgifter, till den som är kontrolluppgiftsskyldig enligt 10 kap. 3 §, som behövs för att kontrolluppgiftsskyldigheten beträffande avyttring enligt 44 kap. 8 a § IL som avser fondandelar ska kunna fullgöras. Uppgiften ska lämnas på annat sätt än muntligen. Kontrolluppgiftsskyldighet om avyttring enligt 44 kap. 8 a § IL av fordringsrätter och andra delägarätter än andelar i investeringsfonder åligger enligt 10 kap. 8 § den som för eller har fört ett investeringssparkonto, och ingen uppgiftsskyldighet blir då aktuell.

De uppgifter som är nödvändiga torde vara att en finansiell tillgång har förts över till ett investeringssparkonto, vad det är för tillgång, hur mycket av tillgången som förts över, identitetsuppgifter på kontoinnehavaren, samt när tillgången förtecknats på kontot. Att uppgifterna ska lämnas snarast, och senast den 15 januari året efter det som uppgiften gäller framgår av 5 §.

Paragrafen har utformats med 4 § som förebild.

6 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.3 om investeringssparkonto.

Paragrafen har kompletterats på grund av den nya uppgiftsskyldigheten som följer av förslaget att införa den nya 4 a §.

7 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.3 om investeringssparkonto.

Enligt det nya *tredje stycket* införs ett undantag från den uppgiftsskyldighet som föreskrivs i första och andra styckena för andelar i investeringsfonder efter det att de förtecknats på ett investeringssparkonto. Uppgiften behövs inte för beskattning, eftersom skatt på schablonintäkt ersätter skatt på kapitalvinster efter det att andelarna förtecknats på kontot. Stycket har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

6.22.20 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken**19 kap.****13 §**

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.8 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare samt förslaget i 6.13.6 om investeringssparkonto.

I paragrafen införs undantag med innebörden att schablonintäkt avseende innehav av ett investeringssparkonto enligt 42 kap. 36 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL, samt schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond enligt 42 kap. 43 § IL inte ska beaktas som inkomst av kapital vid beräkningen av den bidragsskyldiges inkomst vid betalningsskyldighet för underhållsstöd. Ett liknande undantag finns sedan tidigare för schablonintäkt avseende uppskovsbelopp enligt 47 kap. 11 b § IL.

97 kap.**5 §**

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.8 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare samt förslaget i 6.13.6 om investeringssparkonto.

I paragrafen införs undantag med innebörden att schablonintäkt avseende innehav av ett investeringssparkonto enligt 42 kap. 36 § IL, samt schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond enligt 42 kap. 43 § IL inte ska beaktas som inkomst av kapital vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag. Ett liknande undantag finns sedan tidigare för schablonintäkt avseende uppskovsbelopp enligt 47 kap. 11 b § IL.

I 102 kap. 9 §, som gäller beräkning av bostadstillägg, anges att överskott i inkomstslaget kapital ska beräknas enligt bestämmelserna i 97 kap. 5 §. Undantaget i den paragrafen, att schablonintäkten inte ska beaktas som inkomst av kapital vid beräkningen av den bidragsgrundande inkomsten för bostadsbidrag, ska således tillämpas även vid beräkning avseende bostadstillägg. Denna paragraf tillämpas också vid beräkning av bilstöd i form av anskaffningsbidrag samt äldreförsörjningsstöd.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2012.

Bestämmelserna i 19 kap. 13 § i sin nya lydelse tillämpas första gången i fråga om betalnings-skyldighet för underhållsstöd som avser tid efter den 31 januari 2014. Att lagändringen ska tillämpas först vid denna tidpunkt beror på att den bidragsskyldiges inkomst enligt 19 kap. 11 § ska beräknas i enlighet med det taxeringsbeslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (1990:324) som fattats närmast före februari det år betalnings-skyldigheten avser.

Äldre bestämmelser i 97 kap. 5 § ska fortfarande gälla för förmåner som avser tid före ikraftträdandet.

6.22.21 Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:000)

I propositionen Skatteförfarandet prop. 2010/11:165 föreslås en ny lag, skatteförfarandelagen, förkortad SFL, för i stort sett hela skatteförfarandet. Lagen ska ersätta bland annat lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter, förkortad LSK. SFL föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. När det gäller kontrolluppgifter och informationsuppgifter tillämpas dock lagen första gången på uppgifter som avser kalenderåret 2013. Förslagen om investeringssparkonto och förändrad beskattning av kapitalförsäkring i denna proposition liksom förslaget om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet föreslås träda i kraft den 1 januari 2012. Detsamma gäller förslagen om ändrad beskattning av investeringsfonder och deras andelsägare. Det innebär att bestämmelserna i LSK alltså ska tillämpas när det gäller uppgifter som avser kalenderåret 2012, medan bestämmelserna i SFL ska tillämpas när det gäller uppgifter som avser kalenderåret 2013 och senare kalenderår. Av den anledningen föreslås de förändringar och nya bestämmelser avseende deklarationer och kontrolluppgifter som förslagen i denna proposition föranleder i såväl LSK som SFL. Förslagen i SFL är i sak identiska med förslagen i LSK.

14 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Som en följd av att det införs två nya punkter i 2 § första stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel ändras hänvis-

ningen till den paragrafen till att avse första stycket 1–4 och 6–10.

17 kap.

4 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

Av den nya *punkten fyra* i *första stycket* framgår att kontrolluppgift inte ska lämnas om räntekomster eller annan avkastning på tillgångar på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Av det nya *andra stycket* framgår att undantaget från kontrolluppgiftsskyldighet i första stycket 4 inte ska gälla ränta och annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 38 § inkomstskattelagen (1999:1229), förkortad IL. De tillgångar som avses där är tillgångar som förvärvats av den som emitterat dem om tillgångarna avses bli upptagna till handel på t.ex. en reglerad marknad inom viss tid (18 § lagen om investeringssparkonto), samt kvalificerade andelar och finansiella instrument där kontoinnehavaren enligt bestämmelserna i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto äger en viss andel av ett företag. Dessutom omfattas sådana finansiella instrument som förvaras felaktigt på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto. För de nu uppräknade tillgångarna anges i 42 kap. 42 § andra stycket 1 IL att avkastningen ska beskattas konventionellt trots att tillgångarna finns på ett investeringssparkonto. För att sådan beskattning ska kunna ske krävs alltså att kontrolluppgift lämnas för avkastning av dessa tillgångar.

I *andra stycket* anges också att undantaget från kontrolluppgiftsskyldighet i första stycket inte heller ska gälla för ränta som avses i 42 kap. 42 § andra stycket 3 IL. I den bestämmelsen anges att ränta på kontanta medel, som helt eller delvis avser ett kalenderår då räntesatsen som legat till grund för räntans beräkning någon gång överstigit statslåneräntan vid utgången av november närmast före det kalenderåret, ska tas upp. Eftersom sådan ränta som avses i den aktuella bestämmelsen ska beskattas konventionellt krävs alltså att kontrolluppgift lämnas för sådan ränta.

Tilläggen till paragrafen motsvarar den nya 8 kap. 4 a § LSK.

19 kap.**4 §**

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

Av den nya *punkten två* i *första stycket* framgår att kontrolluppgift inte ska lämnas om utdelning, ränta eller annan avkastning på tillgångar på investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten när avkastningen överfördes eller betalades in till kontot innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Av det nya *andra stycket* framgår att undantaget från kontrolluppgiftsskyldighet i första stycket 2 inte ska gälla ränta, utdelning och annan avkastning på tillgångar som avses i 42 kap. 38 § IL. De tillgångar som avses där är tillgångar som förvärvats av den som emitterat dem om tillgångarna avses bli upptagna till handel på t.ex. en reglerad marknad inom viss tid (18 § lagen om investeringssparkonto), samt kvalificerade andelar och finansiella instrument där kontoinnehavaren enligt bestämmelserna i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto äger en viss andel av ett företag. Dessutom omfattas sådana finansiella instrument som förvaras felaktigt på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto. För de nu uppräknade tillgångarna anges i 42 kap. 42 § andra stycket 1 IL att avkastningen ska beskattas konventionellt trots att tillgångarna finns på ett investeringssparkonto. För att sådan beskattning ska kunna ske krävs alltså att kontrolluppgift lämnas för avkastning på dessa tillgångar.

Tilläggen till paragrafen motsvarar den nya 9 kap. 5 a § LSK.

20 kap.**3 §**

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

Genom tillägget i *första styckets första mening* framgår det vem som ska lämna kontrolluppgift om sådan avyttring av andelar i en investeringsfond som avses i de nya bestämmelserna i 44 kap. 8 a § IL, vari överföring av finansiellt instrument till eget investeringssparkonto jämföras med avyttring.

Ändringen av paragrafen motsvarar ändringen av 10 kap. 3 § LSK.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

Av den nya *punkten 2* i *första stycket* framgår att kontrolluppgift inte ska lämnas om avyttring av andelar i en investeringsfond när andelarna finns på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Tilläggen till paragrafen motsvarar den nya 10 kap. 5 a § LSK.

6 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

Paragrafen anger vilka uppgifter som ska lämnas i kontrolluppgift om avyttring av andelar i en investeringsfond. Enligt första stycket ska uppgift lämnas om bland annat kapitalvinst och kapitalförlust. Kapitalvinster beräknas enligt huvudregeln i 44 kap. 13 § IL som skillnaden mellan ersättningen för den avyttrade tillgången, minskad med utgifterna för avyttringen, och omkostnadsbeloppet. Kapitalförluster beräknas på samma sätt. När fondandelar överförs till ett investeringssparkonto från ett annat slags konto ska andelarna enligt 44 kap. 8 a § IL anses ha avyttrats mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet då de förtecknades på kontot. Vid sådana överföringar är det alltså denna ersättning som ska ligga till grund för beräkningen av kapitalvinst eller kapitalförlust.

Den avyttring som anses ha skett när andelar överförs till ett investeringssparkonto skiljer sig från vad som normalt gäller vid de avyttringar som kontrolluppgift ska lämnas om enligt paragrafen, eftersom ingen äganderättsövergång sker av andelarna. Detta innebär bland annat att det inte torde förekomma några utgifter för avyttring i dessa fall. Av denna anledning kan det vara av värde för Skatteverket att det framgår av kontrolluppgiften att det rör sig om en andel som anses avyttrad till följd av en överföring till ett investeringssparkonto. Därför införs i en ny *punkt fem* i *första stycket* en bestämmelse av innebörd att vid avyttring som avses i 44 kap. 8 a § IL ska uppgift lämnas om att det är fråga om en sådan avyttring.

Ändringen av paragrafen motsvarar ändringen av 10 kap. 6 § LSK.

21 kap.**3 §**

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

En ny *punkt sju* har lagts till paragrafen, varigenom den som för, eller har fört, ett investeringssparkonto åläggs kontrolluppgiftsskyldighet för sådan avyttring som avses i 44 kap. 8 a § IL av fordringsrätter och andra delägarätter än andelar i en investeringsfond.

Ändringen av paragrafen motsvarar ändringen av 10 kap. 8 § LSK.

4 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

Av den nya *punkten två* i *första stycket* framgår att kontrolluppgift inte ska lämnas om avyttring av sådana tillgångar som avses i 21 kap. 1 § som finns på ett investeringssparkonto, om kontot vid tidpunkten för avyttringen innehades av en obegränsat skattskyldig fysisk person eller ett obegränsat skattskyldigt dödsbo.

Av det nya *andra stycket* framgår att undantaget från kontrolluppgiftsskyldighet i första stycket 2 inte ska gälla avyttring av tillgångar som avses i 42 kap. 38 § IL. De tillgångar som avses där är tillgångar som förvärvats av den som emitterat dem om tillgångarna avses bli upptagna till handel på t.ex. en reglerad marknad inom viss tid (18 § lagen om investeringssparkonto), samt kvalificerade andelar och finansiella instrument där kontoinnehavaren enligt bestämmelserna i 7 § första stycket lagen om investeringssparkonto äger en viss andel av ett företag. Dessutom omfattas sådana finansiella instrument som förvaras felaktigt på ett investeringssparkonto i strid med 17 § lagen om investeringssparkonto. För de nu uppräknade tillgångarna anges i 42 kap. 42 § andra stycket 1 IL att kapitalvinst och kapitalförlust ska beskattas konventionellt trots att tillgångarna finns på ett investeringssparkonto. För att sådan beskattning ska kunna ske krävs alltså att kontrolluppgift lämnas för avyttring av dessa tillgångar.

Tilläggen till paragrafen motsvarar den nya 10 kap. 8 a § LSK.

5 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

Paragrafen anger vilka uppgifter som ska lämnas i kontrolluppgift om avyttring av andra delägarätter än andelar i en investeringsfond och av fordringsrätter.

I 44 kap. 8 a § IL anges att när tillgångar överförs till ett investeringssparkonto från ett annat slags konto så ska andelarna anses ha avyttrats mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet då de förtecknades på kontot. I en ny *punkt fem* i *första stycket* framgår att när delägarätter eller fordringsrätter anses avyttrade till följd av en överföring till ett investeringssparkonto enligt 44 kap. 8 a § IL, ska kontrolluppgiften innehålla uppgift om den ersättning som avses i den paragrafen. Anledningen till att uppgift i dessa fall inte kan lämnas enligt nuvarande första punkten i första stycket är att uppgift enligt denna punkt ska lämnas om den ersättning som har överenskommit vid avyttringen. Eftersom en avyttring som anses ha skett på grund av en överföring till ett investeringssparkonto inte grundar sig på någon överenskommelse om ersättning vid avyttring, införs således en egen bestämmelse om den ersättning som uppgift ska lämnas om i dessa fall.

Den avyttring som anses ha skett när tillgångar överförs till ett investeringssparkonto skiljer sig från vad som normalt gäller vid avyttringar som kontrolluppgift ska lämnas om enligt paragrafen, eftersom ingen äganderättsövergång sker av tillgångarna. Av denna anledning kan det vara av värde för Skatteverket att det framgår av kontrolluppgiften att det rör sig om tillgångar som anses avyttrade till följd av en överföring till ett investeringssparkonto. Därför införs även en bestämmelse om att sådan uppgift ska lämnas i den nya *femte punkten* i *första stycket*.

Utöver uppgifter enligt den nya punkten 5 ska kontrolluppgiften när delägarätter eller fordringsrätter anses avyttrade till följd av en överföring till ett investeringssparkonto innehålla uppgifter enligt första stycket 2 och 3. De uppgifter som anges i första stycket 1 och 4 blir däremot inte aktuella vid avyttringar som avses i punkten 5.

Ändringen av paragrafen motsvarar ändringen av 10 kap. 9 § LSK.

22 kap.**1 §**

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto, förslaget i 6.14.5.3 om

ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare samt förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Paragrafen inleder kapitlet och anger dess innehåll. Den kompletteras med en hänvisning till den nya 16 § som handlar om skyldighet att lämna kontrolluppgift om schablonintäkt vid innehav av ett investeringssparkonto, en hänvisning till de nya paragraferna 17–21 som handlar om skyldighet att lämna kontrolluppgift om schablonintäkt vid innehav av andelar i investeringsfonder och fondföretag samt en hänvisning till 22 § som handlar om skyldighet att lämna kontrolluppgift om gåva.

12 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Paragrafen reglerar kontrolluppgiftsskyldigheten för avkastningsskatteändamål.

Ändringarna i *första stycket* föranleds av att det införs två nya punkter i 2 § första stycket lagen (1990:661) om avkastningsskatt på pensionsmedel, och hänvisningen till den paragrafen ändras därför till att avse första stycket 6–10.

Ändringarna i *tredje stycket* är en följd av införandet av de nya paragraferna 3 a–3 c i lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel som innebär en förändring av beräkningen av underlaget för avkastningsskatt för kapitalförsäkring eller sådant tjänstepensionsavtal som är jämförbart med kapitalförsäkring (se avsnitt 6.13.4.3). Bestämmelsen om vilka uppgifter som ska lämnas för de aktuella försäkringarna och tjänstepensionsavtalen ändras därför på motsvarande sätt genom att hänvisning görs till kapitalunderlag som ska beräknas enligt de nya 3 a–3 c §§ lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. För andra försäkringar och tjänstepensionsavtal än kapitalförsäkringar och tjänstepensionsavtal som kan jämföras med kapitalförsäkring ska i kontrolluppgiften endast uppgift lämnas om kapitalunderlag beräknat enligt 3 a § samma lag. För kapitalförsäkringar och tjänstepensionsavtal som kan jämföras med kapitalförsäkring ska kontrolluppgiften innehålla uppgift om kapitalunderlag beräknat enligt såväl 3 a § som 3 b § och, i förekommande fall, 3 c § lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Ändringen av paragrafen motsvarar ändringen av 11 kap. 8 a § LSK.

16 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

I *första stycket* anges att kontrolluppgift ska lämnas om sådan schablonintäkt vid innehav av investeringssparkonto som avses i 42 kap. 36 § IL, dvs. om den schablonintäkt som kontoinnehavaren ska ta upp i inkomstslaget kapital. Bestämmelser om investeringssparkontot som sådant finns i lagen om investeringssparkonto. Bestämmelser om beskattningen av kontoinnehavaren finns i IL, främst i 42 och 44 kap.

Enligt *andra stycket* ska kontrolluppgift lämnas för fysiska personer och dödsbon av den som för eller har fört investeringssparkontot.

I *tredje stycket* föreskrivs att uppgift ska lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i första stycket. Av 42 kap. 36–41 §§ IL framgår hur schablonintäkten ska beräknas. Av dessa bestämmelser följer att kontrolluppgift om investeringssparkonton normalt ska lämnas för såväl konton på vilka det fanns tillgångar vid årets ingång som konton som har öppnats någon gång senare under året.

Paragrafen motsvarar den nya 11 kap. 10 § LSK.

17 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.5.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Paragrafen inleder det nya avsnittet i kapitlet och anger att kontrolluppgift ska lämnas om schablonintäkt vid innehav av andelar i en investeringsfond eller i ett sådant fondföretag som bedriver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen (2004:46) om investeringsfonder. Kontrolluppgiftens innehåll specificeras närmare i 21 §.

Paragrafen motsvarar den nya 11 kap. 16 § LSK.

18 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.5.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I paragrafen anges att kontrolluppgift ska lämnas för fysiska personer och dödsbon.

Paragrafen motsvarar den nya 11 kap. 17 § LSK.

19 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.5.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I paragrafen anges vem som ska lämna kontrolluppgift om schablonintäkten. Kretsen av kontrolluppgiftslämnare i denna paragraf överensstämmer med kretsen i 20 kap. 3 §. Paragrafen har utformats för att även reglera kontrolluppgiftsskyldigheten vid de gränsöverskridande förhållanden som kan uppkomma efter genomförandet av det nya UCITS IV-direktivet.

Paragrafen motsvarar den nya 11 kap. 18 § LSK.

20 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.5.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I paragrafen stadgas att kontrolluppgift inte ska lämnas om schablonintäkt avseende tillgångar på ett pensionssparkonto eller ett investeringssparkonto.

Av 42 kap. 4 § IL, följer att inkomster som hänför sig till tillgångar på pensionssparkonto inte ska tas upp. Värdet av de tillgångar som finns på kontot vid kalenderårets ingång utgör i stället underlag för skatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Således behövs det inte någon kontrolluppgift om schablonintäkt hänförlig till tillgångar på ett pensionssparkonto.

Av 42 kap. 43 § andra stycket framgår att ingen schablonintäkt ska tas upp avseende andelar i en investeringsfond som vid kalenderårets ingång förvaras på ett investeringssparkonto. Därför behövs inte heller någon kontrolluppgift om sådan schablonintäkt avseende dessa fondinnehav. Ett undantag från skyldigheten att lämna sådan kontrolluppgift för fondandelar på ett investeringssparkonto införs därför i paragrafen.

Paragrafen motsvarar den nya 11 kap. 19 § LSK.

21 §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.14.5.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I paragrafen föreskrivs att uppgift ska lämnas om storleken på sådan schablonintäkt som avses i 42 kap. 43 § IL. Kontrolluppgiften ska alltså

innehålla uppgift om andelsägarens färdiguträknade schablonintäkt hänförlig till fondandelsinnehavet. Uppgiftsskyldigheten avser schablonintäkt på innehav av andelar såväl i investeringsfonder som i fondföretag som driver verksamhet i Sverige enligt 1 kap. 7 eller 9 § lagen om investeringsfonder.

Paragrafen motsvarar den nya 11 kap. 20 § LSK.

22 §

Paragrafen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafens *första stycke* stadgas att kontrolluppgift ska lämnas avseende gåvor som avses i 67 kap. 20 och 21 §§ inkomstskattelagen (1999:1229), dvs. penninggåvor som vid varje gåvotillfälle uppgår till minst 200 kronor och som ges till godkända gåvomottagare, om den som har lämnat gåvan är känd. Kontrolluppgiftsskyldigheten omfattar således inte gåvor under 200 kronor eller gåvor från anonyma givare.

Av *andra stycket* framgår att kontrolluppgiften ska avse givaren och att den ska lämnas av den som har tagit emot gåvan. Om det är fråga om en gåva som en anställd ska förmånsbeskattas för eller en delägare ska utdelningsbeskattas för ska denne anges som givare.

Enligt *tredje stycket* ska kontrolluppgiften innehålla uppgift om det gåvobelopp som har tagits emot under året. Gåvobeloppet är summan av alla sådana gåvor enligt första stycket som erhållits under året.

23 kap.**2 §**

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.5.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

I paragrafen regleras att de kontrolluppgifter som ska lämnas för obegränsat skattskyldiga enligt vissa uppräknade bestämmelser även ska lämnas för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga. Den kompletteras nu med en hänvisning till de nya paragrafer om kontrolluppgifter om schablonintäkt avseende innehav av andelar i investeringsfonder och vissa fondföretag som införs i 22 kap., så att dessa kontrolluppgifter ska lämnas även för fysiska personer som är begränsat skattskyldiga.

Ändringen av paragrafen motsvarar ändringen av 12 kap. 2 § LSK.

7 §

Bestämmelsen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

En utländsk gåvomottagare ska enligt bestämmelsen samtidigt med ansökan om att bli godkänd gåvomottagare ge in en förbindelse om att lämna kontrolluppgifter. Av 8 § tredje stycket lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva framgår att det är ett villkor för att den sökande ska godkännas som gåvomottagare att en sådan förbindelse har kommit in till Skatteverket.

29 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Som en följd av att det införs två nya punkter i 2 § första stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel ändras hänvisningen till den paragrafen till att avse första stycket 1–4 och 6–10.

30 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.5.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare samt förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

Ändringen i paragrafens *tredje punkt* innebär att fysiska personer ska lämna en inkomstdeklaration om intäkterna i inkomstslaget kapital uppgår till minst 200 kronor under beskattningsåret. Höjningen, från det tidigare beloppet 100 kronor, är i linje med höjningen av gränsvärdet för beräkning av statlig inkomstskatt i 65 kap. 2 § IL. Vidare anges att vid beräkningen av intäkterna i inkomstslaget kapital så undantas sådan schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond eller ett fondföretag som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 17–21 §§. Vid denna beräkningen undantas även sådan schablonintäkt avseende innehav av ett investeringssparkonto som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 16 §.

En skattskyldig som har fått sin kopia av kontrolluppgiften från den kontrolluppgiftsskyldige har i de flesta fall grundad anledning att anta att kontrolluppgift har lämnats till Skatteverket och torde på grund av befrielsereglerna i 51 kap. 1 § inte komma att påföras särskild avgift

om kontrolluppgift trots allt inte skulle ha lämnats.

Ändringen av paragrafen motsvarar ändringen av 2 kap. 2 § LSK.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.5.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare samt förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

I paragrafens *första punkt* anges att dödsbon ska lämna en inkomstdeklaration om de skattepliktiga intäkterna har uppgått till sammanlagt minst 100 kronor under beskattningsåret. Ändringen innebär att vid beräkningen av intäkterna enligt paragrafens första punkt så undantas såväl sådan schablonintäkt avseende innehav av ett investeringssparkonto som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 16 §, som sådan schablonintäkt avseende innehav av andelar i en investeringsfond eller ett fondföretag som kontrolluppgift har lämnats om enligt 22 kap. 17–21 §§.

En skattskyldig som har fått sin kopia av kontrolluppgiften från den kontrolluppgiftsskyldige har i de flesta fall grundad anledning att anta att kontrolluppgift har lämnats till Skatteverket och torde på grund av befrielsereglerna i 51 kap. 1 § inte komma att påföras särskild avgift om kontrolluppgift trots allt inte skulle ha lämnats.

Ändringen av paragrafen motsvarar ändringen av 2 kap. 4 § LSK.

4 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.5.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Ändringen innebär att paragrafens *femte punkt* tas bort och att fondbolag, förvaltningsbolag och förvaringsinstitut därmed inte längre är skyldiga att lämna inkomstdeklarationer för sina förvaltade investeringsfonder. Slopandet av deklARATIONSSKYLDIGHETEN är en konsekvens av att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden.

Dessutom anges att sådana juridiska personer som avses i paragrafens *tredje punkt* med vissa undantag ska lämna en inkomstdeklaration om intäkterna som den skattskyldige ska ta upp under beskattningsåret har uppgått till minst 200 kronor. Höjningen, från det tidigare

beloppet 100 kronor, är i linje med höjningen av gränsvärdet för beräkning av statlig inkomstskatt i 65 kap. 2 § IL.

Ändringen av paragrafen motsvarar ändringen av 2 kap. 7 § LSK.

31 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet. I paragrafen, som anger kapitlets innehåll, görs ett tillägg med anledningen av att skattereduktionen för gåvor läggs till i 33 §.

33 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

Ändringen innebär att den som begär skattereduktion för gåva ska lämna uppgift om underlaget för skattereduktion.

34 kap.

8 a §

Paragrafen, som är ny, föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

I paragrafen åläggs den som för eller har fört ett investeringssparkonto att lämna de uppgifter, till den som är kontrolluppgiftsskyldig enligt 20 kap. 3 §, som behövs för att kontrolluppgiftsskyldigheten beträffande avyttring enligt 44 kap. 8 a § IL som avser fondandelar ska kunna fullgöras. Uppgiften ska lämnas på annat sätt än muntligen. Kontrolluppgiftsskyldighet om avyttring enligt 44 kap. 8 a § IL av fordringsrätter och andra delägarätter än andelar i investeringsfonder åligger enligt 21 kap. 3 § den som för eller har fört ett investeringssparkonto, och ingen uppgiftsskyldighet blir då aktuell, se avsnitt 6.13.5.3.

De uppgifter som är nödvändiga torde vara att en finansiell tillgång har förts över till ett investeringssparkonto, vad det är för tillgång, hur mycket av tillgången som förts över, identitetsuppgifter på kontoinnehavaren, samt när tillgången förtecknats på kontot.

Paragrafen motsvarar den nya 15 kap. 4 a § LSK.

9 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.5.6 om investeringssparkonto.

Paragrafen möjliggör att kontrolluppgift kan lämnas om kapitalvinst eller kapitalförlust även

när fondandelarna är eller har varit förvaltarregistrerade. Enligt det nya *tredje stycket* införs ett undantag från den uppgiftsskyldighet som föreskrivs i första och andra styckena för andelar i investeringsfonder efter det att de förtecknats på ett investeringssparkonto. Uppgiften behövs inte för beskattning, eftersom skatt på schablonintäkt ersätter skatt på kapitalvinster efter det att andelarna förtecknats på kontot. Stycket har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Ändringen av paragrafen motsvarar ändringen av 15 kap. 7 § LSK.

10 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13 om investeringssparkonto.

Paragrafen har kompletterats på grund av den nya uppgiftsskyldigheten som följer av förslaget att införa den nya 8 a §. Den uppgiftsskyldighet som införs genom 8 a § ska således uppfyllas snarast och senast den 15 januari året efter det år som uppgiften gäller.

38 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet.

I paragrafen anges vilka uppgifter som ska lämnas enligt fastställda formulär. *Andra punkten* har ändrats så att det framgår att även ett åtagande om att lämna kontrolluppgifter om gåvor ska lämnas enligt ett fastställt formulär. Kravet på fastställt formulär är teknikneutralt och begränsar inte möjligheterna att använda elektronisk kommunikation (jfr Ds 2003:29 s. 101).

56 kap.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Som en följd av att det införs två nya punkter i 2 § första stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel ändras hänvisningen till den paragrafen till att avse första stycket 1–4 och 6–10.

59 kap.

1 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.14.5.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Som en följd av förslaget i 6 kap. 5 § IL att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden tas 25 §, som handlar om rättigheter och skyldigheter när det gäller skatt vid fusion, delning eller annan ombildning av investeringsfonder, bort. Därför tas även hänvisningen till 25 § i nu aktuella paragraf bort.

Upphävandet av 25 § och utgående av rubriken närmast före 25 §

Förslaget föranleds av förslaget i 6.14.5.3 om ändrade skatteregler för investeringsfonder och deras andelsägare.

Som en följd av förslaget i 6 kap. 5 § IL att investeringsfonder inte längre ska vara skattskyldiga för inkomst av tillgångar som ingår i fonden behövs det inte någon särskild reglering av rättigheter och skyldigheter när det gäller skatt vid fusion, delning eller annan ombildning av investeringsfonder.

65 kap.

6 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Ändringen i *andra stycket* är föranledd av att det införs två nya punkter i 2 § första stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel, där den tidigare punkten 6 delas upp i punkterna 6 och 7 och den tidigare punkten 7 blir punkterna 8 och 9.

9 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.13.4 om ändrad beskattning av kapitalförsäkring.

Ändringen i *andra stycket* är föranledd av att det införs två nya punkter i 2 § första stycket lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel, där den tidigare punkten 6 delas upp i punkterna 6 och 7 och den tidigare punkten 7 blir punkterna 8 och 9.

Övergångsbestämmelser

Ändringen föranleds av förslaget i 6.16 om skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet. Jfr punkt 4 i övergångsbestämmelserna till lagen om godkännande av gåvomottagare vid skatte- reduktion för gåva.

6.22.22 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt

2 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.9 om höjd tobaksskatt.

Ändringen i *första stycket* innebär att styckeskatten på cigaretter höjs.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att årtal för årlig omräkning av skatt justeras.

8 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.9 om höjd tobaksskatt.

Ändringen i *första stycket* innebär att skatten på cigarrer, cigariller och röktobak höjs.

Ändringen i *andra stycket* innebär att årtal för årlig omräkning av skatt justeras.

35 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.9 om höjd tobaksskatt.

Ändringen i *första stycket* innebär att skatten på snus och tuggtobak höjs.

Ändringen i *andra stycket* innebär att årtal för årlig omräkning av skatt justeras.

42 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.9 om höjd tobaksskatt.

Ändringen i *första stycket* innebär att årtal för årlig omräkning av skatt justeras.

6.22.23 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1551) om frihet från skatt vid import, m.m.

4 kap.

3 §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.9 om höjd tobaksskatt.

Ändringen i paragrafen innebär att skatten på cigaretter, cigarrer, röktobak och snus höjs.

**6.22.24 Förslaget till lag om ändring i lagen
(1998:506) om punktskattekontroll
av transporter m.m. av alkoholvaror,
tobaksvaror och energiprodukter**

3 kap.

5 a §

Ändringen föranleds av förslaget i 6.9 om höjd tobaksskatt.

Ändringen i paragrafen innebär att skatten på cigaretter, cigariller och cigarrer och röktobak höjs.